M.93
M933.11.B.
Istokovits Kálmán

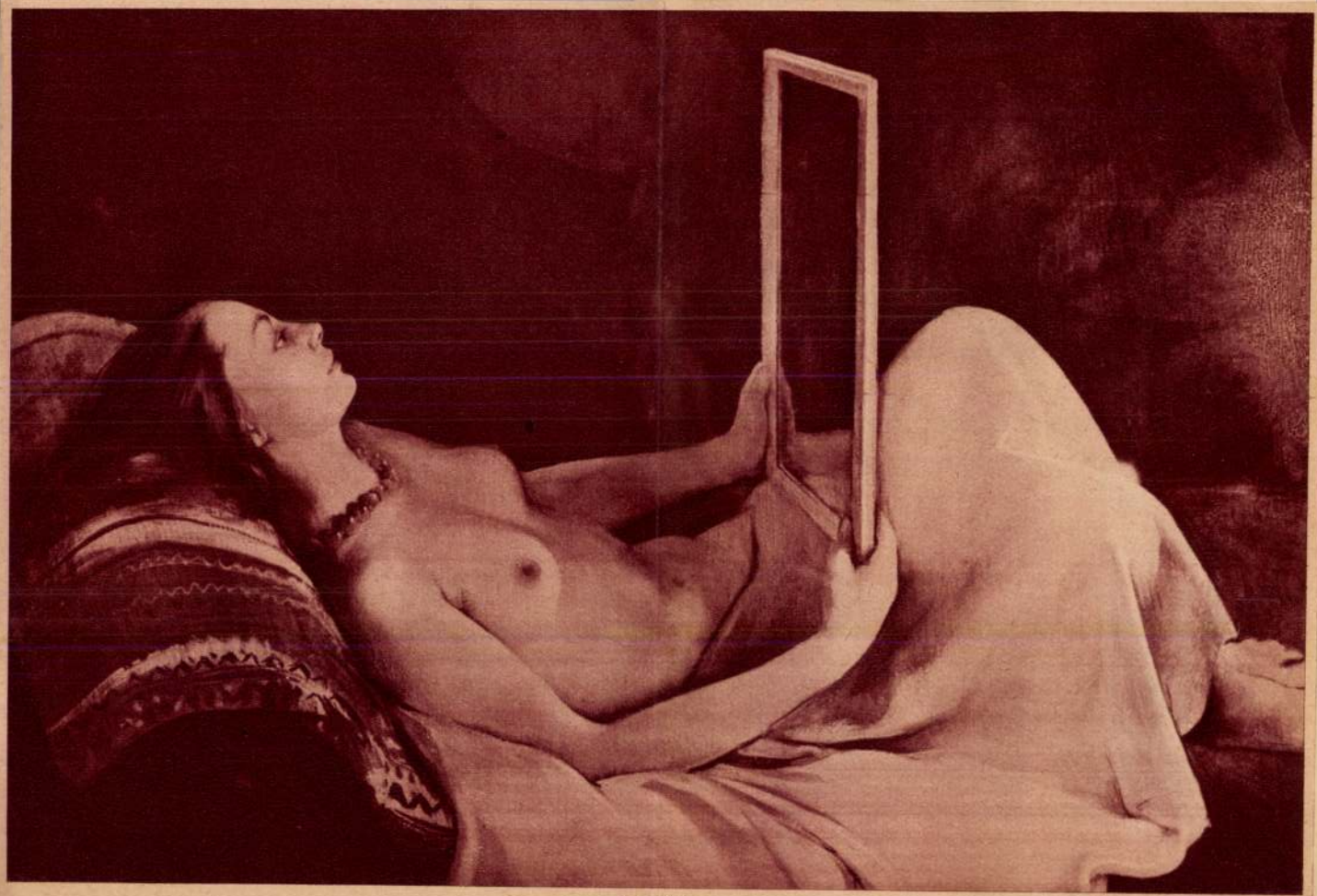

A tükör.

jégen.

(Dulovits Jenő felvétele.)

Istokovits Kálmán
festőművész

Istokovits Kálmán:
Kánai menyegző

Pesti Hirlap
1934 I. 14.

A naturalista művészek első kiállítása

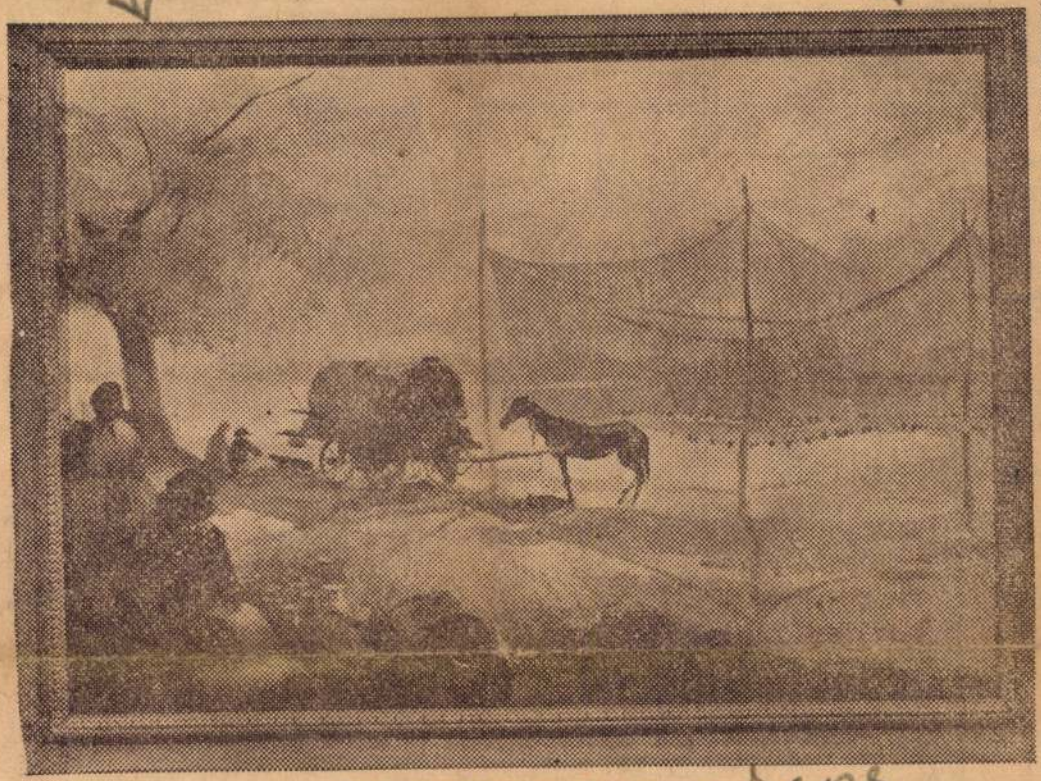

Istókovits Kálmán: Folyóparton

A naturalista irányzat vezető művészei a Rákóczi út 18. szám alatt egy műteremlakásban mutatják be munkájukat az érdeklődő közönségnek.

Miért nevezik magukat művészi naturalistáknak (természetelvűeknek)? Mert csak azt festik, ami a természetben van, amit a természet felkínál. Kizárnak művészetükből mindenféle teóriát. Céljuk keresni a természet szépségeinek titkait, élni a látvány nyújtotta élmény inspiráló erejével, de a tolmácsolásban hűnek maradni a képzőművész által évszázadok alatt megismert és létrehozott technikai eredményeihez.

Magáról a kis műteremkiállításról néhány szót. Etikai hitelét sok kitűnő, jó és egyedi képalkotás teremti meg. Így különösen művészi élményt adók *Burghardt Rezső* mély költőiességű művei: »*Erdő belseje*«, »*Kirándulók*«, »*Pirosruhás nő*«, »*Zsenyei táj*«. *Glatz Oszkár* önarcképét és *Farkas Zoltán művészettörténész* portréját állította ki. *Várdeák Zoltán*, *Benedek Jenő* oldott festőiségű tájképeit. Szigorúbban ragaszkodik a konvencionális ábrázolási módhoz *Győrffy István*, akinek múzeumi komolyságú enteriőr-képei, valamint a holbein—düreri hagyományokat követő *Szemerei Zoltán*, akinek nagy tudással megoldott »*Öreg hölgy*« arcképe látható. Színesebbé teszik a kiállítást a hajdani római iskolás neoklasszicista művészek munkái. (A széles skálájú *Istókovits Kálmán* »*Vízpartján*« című alkotása, valamint *Kontuly Béla* »*Budapest 1945*« című képe és *Basilides Barna* »*Utolsó kuruc*« és »*Madonna a gyermekkel*« című alkotása.) E csoport tagságának többsége idős, kiváló felkészültségű, egyénien látó művész. Kevés a fiatal tag. A fiatalok közül *Miha Nándor*, *Horeczki János* és *Fáy Győző* tájképeiket hozták el.

A természetelvű művészek alkotásaira a külföld is felfigyelt: a közeljövőben Romániában, Kelet-Németországban és Angliában rendezik meg kiállításukat.

Kovács Gyula

Gergely-Szász
A NAP REVÜJE
CSÜTÖRTÖK

ADÁS, VÉTEL

Ezüst zsirandót (gyertyatartó), biedermeier tálcát, nagy méretűt vennék, 2—7. T: 312—228.

ANTIKVÁR KÖNYVEKET
sorozatokat vásárolnak az Állami Könyvterjesztő Vállalat antikvár könyvesboltjai Budapesten és vidéken.

Elutazás miatt eladók: kombinált és előszoba, csillár, képek, szőnyegek, edények, fürdőszoba rézhenger stb. — Érdeklődés: Du. 5—7-ig Bajza u. 47, IV. em. 1.

VENNÉK használt dunyhát, párnát. Tel: 189—289.

Sorfák, vadcsemeték rózsaalany, díszcserjék, sövénycserjék, szegélybuxus, fenyők, thuyák, erdészeti csemeték, szamóca, évelővirágok, akácmag, gleditschiamag kapható: »Immortella«, Sárkeresztúr.

Csillárt nagy választékból vegyen, Csere, vétel, javítás. Váradi József körút 67. Tel.: 342—263.

Eladó fül-gége orvosi rendelő berendezése (gépekkel). — Érdeklődés: Du. Bajza u. 47.

Keresünk egy darab GOMBFELVARRÓ GÉPET MEGVÉTELRE.
Cím: X. ker. Kézműipari Vállalat, Bp., X., Kápolna u. 7.

Dunyhát, párnát, pehelypaplant vennék. T.: 9 óráig és 14 órától. — 115—411.

Konfekcióban alkalmazható karos szabászgép, motor nélkül olcsón eladó. — XVI. Ruházati KSZ. Sashalom, Szabadság útja 64. szám.

Használt fehérnemű, ágynemű, ruhanemű, cipők, háztartási cikkek, jégszekrény eladó, 385—565.

Kivándorlásra extraméretben, strapára bőröndök vásárolhatók Csángónál. Rákóczi út 22. — Urániával szemben.

FIGYELEM!
DONGÓ-

Villanyhegesztő transzformátor 200 A. eladó. Megtekinthető szombat du., vasárnap egész nap. XV., Bezerédi u. 79.

Megvételre keresünk
új, vagy használt
gatter-fűrészlapokat,
2000x140x2,5—3 mm méretben, horizontális fogazással.
Ajánlatokat:
TATAI FAARUGYÁR,
Tata II. vagy telefonon Tata 82. címre kérjük.

Eladó Contax I. távmérős 3,5 objektívvel 2500, 17 órától. 110—746.

Töltőtoll arany, modern, Parker rendszerű eladó. 17 órától. 110—746.

Signálgenerátor gyári eladó. 10—5-ig. Telefon: 224—339.

Bármilyen állapotban megvenném O Neil: Intermezzót sürgősen. Bp., IX., Márton u. 28. II. 24.

Szemfelazedőgép 110—220 voltra eladó. VI. Bajcsy-Zsilinszky út 19/b. III. 2.

HÁLÓT, KOMBINÁLTAT
egyes darabokat
VESZEK.
383—100.

Plisszé gőzölőt és sablont veszek. Ajánlatokat »Plisszé« jeligére. Magyar Hirdetőbe, Lenin körút 80.

Varrógépet, bármilyen rendszerűt, hibás, vagy roncs állapotban veszek. Állványt külön is. Négyhuszonkettő—négyszázhárom.

Laboratóriumi Felszerelések Gyára
KERES MEGVÉTELRE
FF 260/4 tip. Dinamó gyártmányú, vagy VT 123/4 tip. VKM gyártmányú, vagy IK 10/4 VKM gyártmányú 3 fázisú rövidrezárt elektromotorokat 0,35—0,44 kW, 1400 fordulat bármilyen feszültségre.
Telefon: 130—808, 331—711.

Eladó 3 tonnás csigasor, triciklí, gumikerékkel, ostyasütőlapok, — nagy mákdaráló. Tel.: 424—601.

Szőrmebundák átszabása, használt szőrmék vétele. Somogyi szűcs, Kossuth Lajos utca 5.

Szőnyegtisztítás, szőnyegjavítás, szőnyegrojtozás megbízhatóan. — Grablerné, VI., Jókai u. 1. I. 4. Telefon: 121—337

Hűtőszekrény, hűtőkamra, fagylaltgép speciális javítását vállalom. Mális Sándor hűtőgépszer. Bp., I., Batthyány u. 50. T.: 361—668, 152—764.

Szőnyegét különlegesen megjavítom. Vegyileg kitisztítom, átszabom, rojtozom, vagy szakadtan, hibásan megvesszem. Bútorkárpitját a helyszínen kitisztítom. Domány Gyula, szelőtt 10 évig a Nagymező utcában, most VI., Majakovszkij utca 56. Tel: 420—637.

ÜZLET-HELYISÉGET keres állami vállalat főútvonalon vagy Belvárosban, reprezentatív üzlete részére. Szobajöhet megrongálódott helyiség, leválasztás és jelenleg raktár, vagy irodának használt helyiség.
Megbízottunk:
SÁRDI ENDRE,
Budapest, VI., Szinyei Merse utca 26.
Telefon: du. 6—10-ig 126—640, vagy levélben a fenti címre kérünk értesítést.

Lieszakadt bőrkabátját vulkanizáltassa, Lenin körút 108. alatt. Viseésnél láthatatlan. Telefon: 327—579.

FIGYELEM!
Vendéglátóipari, sütőipari, üzemélelmezési vállalatok — üzemi konyhák, kórházak stb.
BURGONYAHÁMOZÓ GÉPEK BÉLELÉSÉT
gyorsan, olcsón és precízen elkészíti
MŰVÉSZI KÉZMŰVES VÁLLALAT
Budapest, XIV., Örnagy utca 3.
(III. részleg.)
Telefon: 296—574.
Vasúti feladás esetén Bp., Kőbánya alsó pu.

Ruhabalesetek. Sérülés, térdkopás, szivarzseb stb. tökéletes műszövése. — Vidékre utánvéttel. — Lübeckné, József körút 60. I. T.: 342—835.

Angóranyúlszőr termelése kenyeret ad. Magas beváltási ár és olcsó zab juttatás. — Kérjen ismertetőt. — Gyapjútermelő Vállalat, Budapest, V., Szabadság tér 7. Telefon: 180—180.

Zongorát vagy pianinót vennék privättól. Tel.: 366—228.

Zongorát vagy pianinót — sérültet is — vennék! Telefon: 343—192.

Zongorát vagy pianinót vásárolna készpénzvevő magánházból! Telefon: 420—723.

Zongorát, pianinót (sérülten is) veszek, vidékről is. Telefon: 340—990.

Zongora Stelczhammer, körpáncélos eladó. V., Só u. 2. I. 2.

Orion (844 U) rádió eladó. Bajza u. 21. Hétköznap este hattól.

Használt rádiót magas áron veszek. — Márkus rádió, Nagymező u. 6. Telefon: 224—339.

3 plusz 2-es Orion Univerzál rádió eladó, Budapest, VI., Horn Ede u. 10. I. 4.

Rövid kereszthúros zongora eladó. Megtekinthető szombat, vasárnap, X. ker. Szlávy u. 2. — Gyimóthy.

MOTOR

Villanymotorok, varrógépmotorok, fúrógép, szalagfűrész forrasztó, mindennemű villamosgépek tekercselése és javítása. Klein Sándor, Bpest., VII., Dohány u. 80.

Vennék 125 köbcentis Danuvia motorkerékpárt. Címre házhoz megyek. Sebők János. Újpest, Váci út 55.

INGATLAN

Telek gyümölcsössel, víkendházzal Rákoskeresztúron eladó. Érdeklődni VIII., Aggteleki u. 4. fszt. 2. Szabó 2—4-ig.

300 körüli közműves telket veszek Szépvölgyi út környékén, gyümölcsös előnyben. Levélbeni ajánlatokat kérek. Cím: Fáblánné, III., Uszály u. 11. II. 6.

Háromszobás, konyhás (pince), azonnal beköltözhető házamat, köves út mellett eladnám. — Pesterzsébet, Nyári Pál u. 2/b.

200-as telek és egy fél ház eladó. Rákoscsaba, Zimonyi u. 3. — Velcsovszkiné.

Tárnokon, állomástól 2 perc, családi ház eladó. Szoba, konyha, spejz, csukott veranda, más helyiségek. Tárnok, Árpád u. 7.

Sürgősen vennék készpénzért

Istokovits Kálmán

Vasárnapi Ujság

Bpesti Hirlap melléklete

1934. január 21.

Istokovits Kálmán:
Kánai menyegző

Istókovits Kálmán

KÁRÁSZI LEÁNY
Festette: Istókovits Kálmán

93/1 LB.27. E 5
112

Istókovits Kálmán

ISTÓKOVITS KÁROLY:
FEHÉRRUHÁS NŐ

Pesti Napló Képes mell.
1935 márc. 31.

Istokovits Kálmán

Új Magyarság Vasárnapja
1935 május 31.

Istokovits Kálmán: Arckép

Istókovits Kálmán: Női arckép
Istókovits Colomanno: Ritratto di donna

Gábor Móric: Mayo Erika arcképe
Gábor Maurizio: Ritratto di Erika Mayo

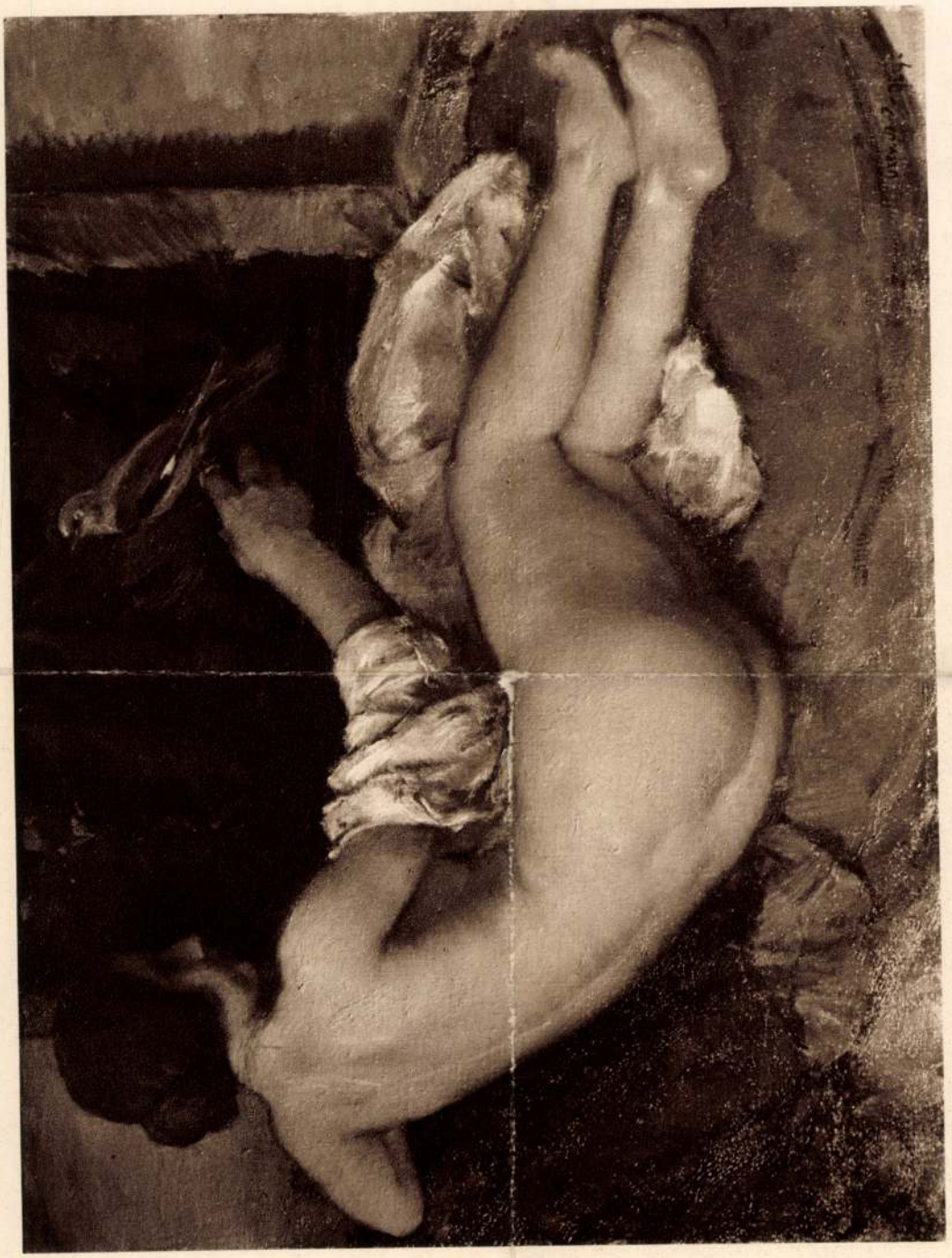

CZENCZ JÁNOS: NŐ PAPAGÁLLYAL.

ISTOKOVICS KÁLMÁN: MOSÓNŐ.

Evk Kut. 1930.

Istókovics Kálmán 1934 febr. 11.

PESTI NAPLÓ

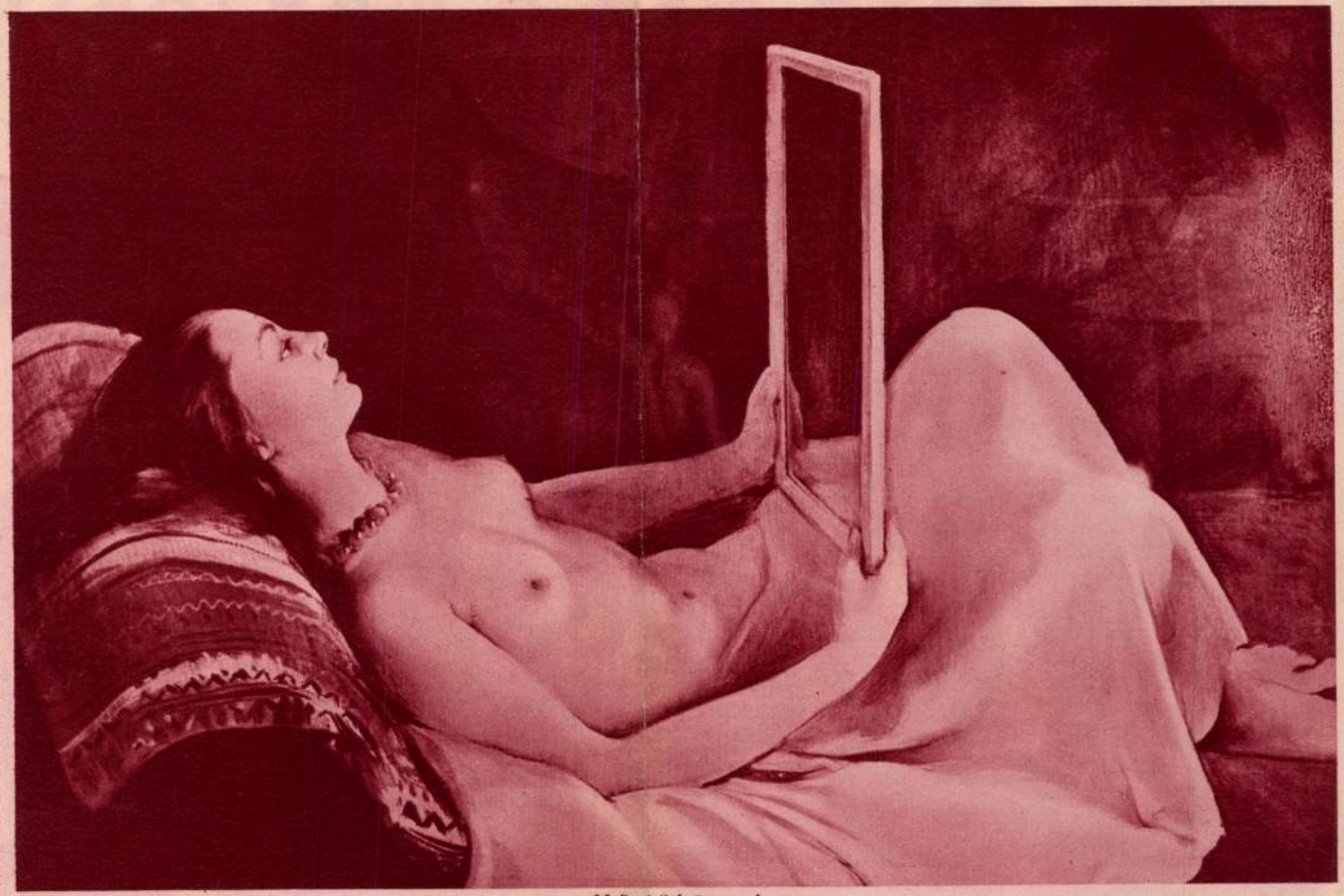

Nő tükörrel

Istókovits Kálmán festménye az Ernst Múzeum kiállításán

PESTI NAPLÓ

ISTEN ÁLDD MEG A MAGYART!

A Dollfuss kancellár tiszteletére rendezett operaházi díszelőadás előtt a Himnuszt játsza a zenekar

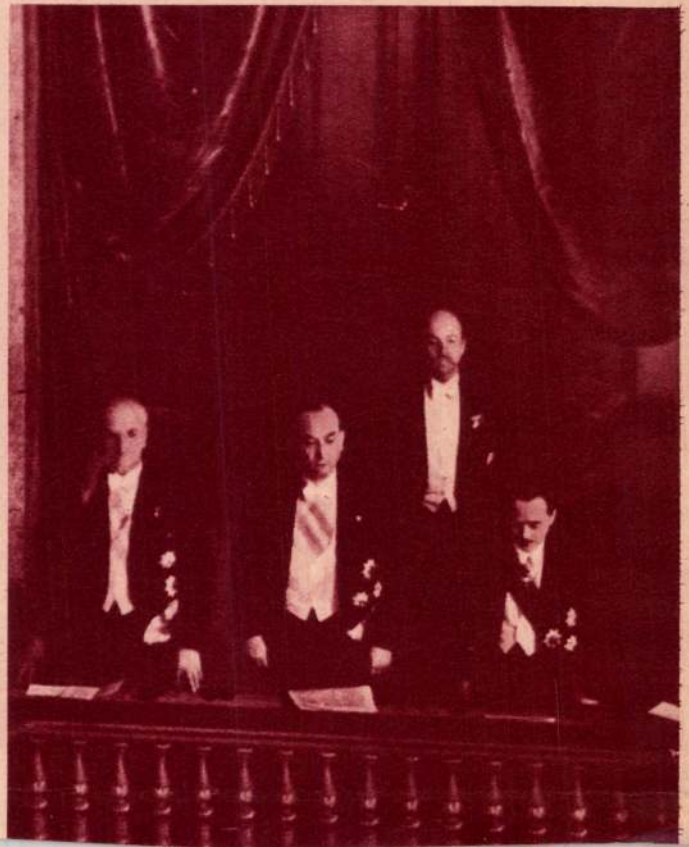

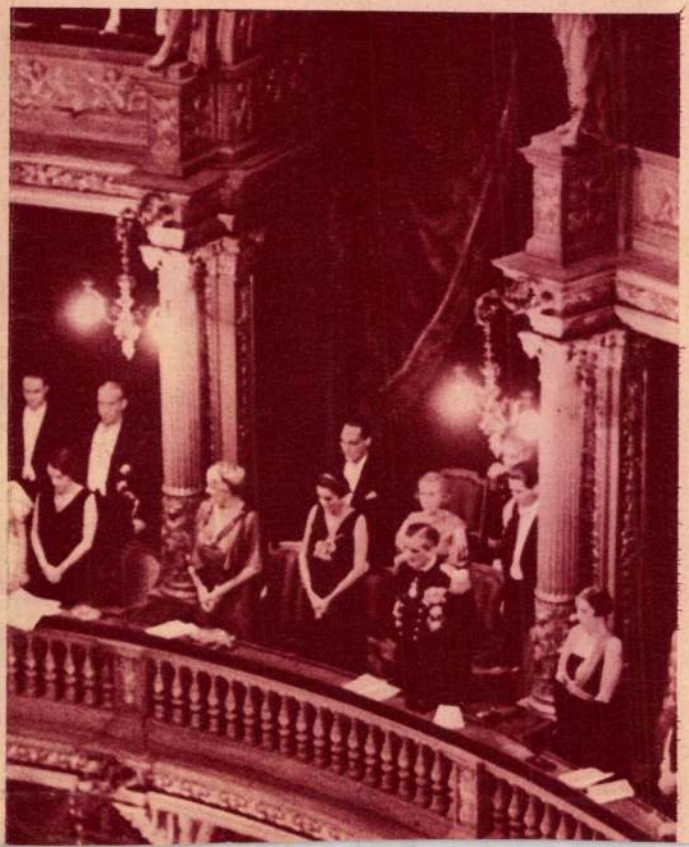

Istókovics Kálmán

1926

KÉPZŐMŰVÉSZET

** **Tiz magyar rézkarc.** Gyönyörüen felvirágzó rézkarcművészetünknek valóságos kis monumentuma egy álbum, mely tiz magyar grafikus egy-egy rézkarcával most jelent meg. Két nemzedék találkozik az albumban: az idősebbiket ~~Beron Gyula, Conrad Gyula~~ és Zádor István képviseli, az ifjabbikat ~~Aba-Novák Vilmos~~, Istokovics Kálmán, Komjáti-Wanyerka Gyula, Patkó Károly, Simkovics Jenő, Szőnyi István és Varga Nándor Lajos. Ami a lapok tárgyi tartalmát illeti, az idősebbek általában a városképek és tájak ábrázolói, az ifjak inkább az emberi alakéi. Hatalmas fantáziával nyulnak nem egyszer a régi motivumokhoz és gazdag uj tartalommal telitik meg, egyben igen egyéni formai kifejezést is adva nekik. A fiatal Istokovics Kálmán például Krisztus Jeruzsálembe vonulását ábrázolta meg, de minden

Ujság 1926 IV/20

hagyománytól eltérően, igen eredeti elképzeléssel. Aba-Novák nagyfeszültségü tájainak egyikét karcolta rézre, Szőnyi István pedig szilaj mozdulatu lovak csoportját. Varga Nándor is érdekes tájékba komponálta bele hazatartó munkásait. Megragadó két lap Simkovicsé és Komjátié. Patkó Károly aratós kompoziciója alakjainak plasztikai erejével tünik fel. Zádor István az esti Pestnek érdekes dunai rézetét adja vissza lapján, Conrad Gyula Esztergom megkapó sziluettejét, Beron pedig a Mátyás-templomot, de a megszokottól különböző érdekes nézetben. A lapok technikai kivitele és elsőrangu nyomása pedig mesteri. A szép táblába foglalt albumnak Tamás Henrik a kiadója.

Ujság 1926 ápr. 21.

II

356. Magyar v. német festő

Istokovits Kálmán

492. *Istokovits Kálmán:* Magyar leány.

Arverési Közlöny
1936. 2. vk. 14.

909. *Thoren, Ottó van:* Pihenő csorda.

kosendes Taubenpaar in Relief. U

1159. KANÁL, ezüst, levélidomu mezőve
mit eckigem Griff. Ungarisch, XV

1160. SZÜRCSÖLŐ CSŐ, ezüst, leveles

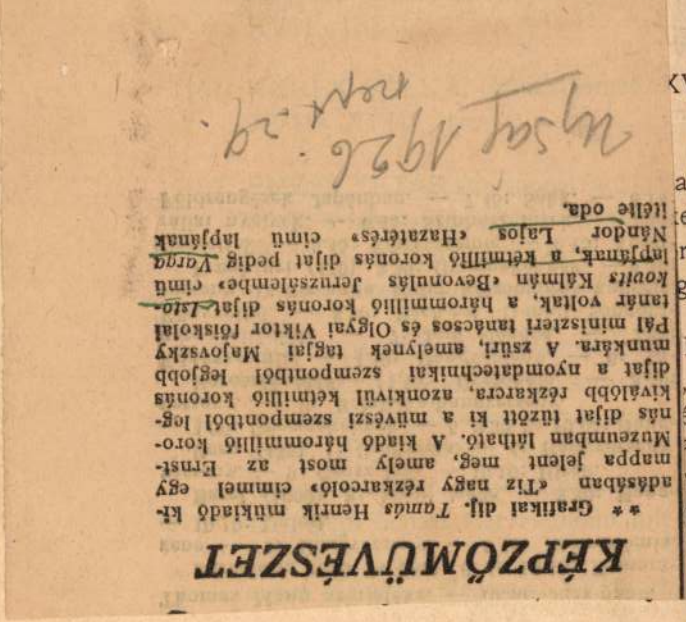

KÉPZŐMŰVÉSZET

** Grafikai díj. *Tamás* Henrik műkiadó kiadásában «Tíz nagy rézkarcoló» címmel egy mappa jelent meg, amely most az Ernst-Múzeumban látható. A kiadó háromtagú korona díjat tűzött ki a művészi szempontból legkiválóbb rézkarcra, azonkívül kétmillió koronás díjat a nyomdatechnikai szempontból legjobb munkára. A zsűri, amelynek tagjai Majovszky Pál miniszteri tanácsos és Olgyai Viktor főiskolai tanár voltak, a háromtagú koronás díjat *Lajos Kollár* Kálmán «Bevonulás Jeruzsálembe» című lapfának, a kétmillió koronás díjat pedig *Varga Nándor* Lajos «Házatértés» című lapjának ítélte oda.

, griffejes kiöntővel, fafüllel. Német, empire. — Kleine
it Holzgriff. Deutsch, empire.

, ezüstözött és aranyozott réz. Magyar, 1696. — Kleiner
rsilbert u. vergoldet. Ungarisch, 1696.

züst achát nyéllel. Tokban. Bécs, 1848. — Zwölf Paar
iff. In Etui. Wien, 1848.

ly, arany foglalatban, födelén szőlőinda. Német, XVIII.
n Gold gefasst. Deutsch, E. XVIII. Jh.

anyozva, korongos testén trébelt diszités, madárfejes
dik. Oldalán ékkő. Török, XVIII. sz. — Kanne mit Fuss,
enem Dekor und Schmuckstein. Türkisch, XVIII. Jh.

iszitéssel. Német, XVII. sz. — Becher, Silber, mit getrie-
h.

án dudorok. Bécs, 1853. — Sechseckiger grosser Becher,

ván gerezdes disz. *Szentpéteri* munkája. Pest, 1827. —
ntpéteri. Pest, 1827.

ISTÓKOVICS KÁLMÁN: MOSÓNŐ

Kultúra. 1929. őszi kiáll.

Istókovics Kálmán

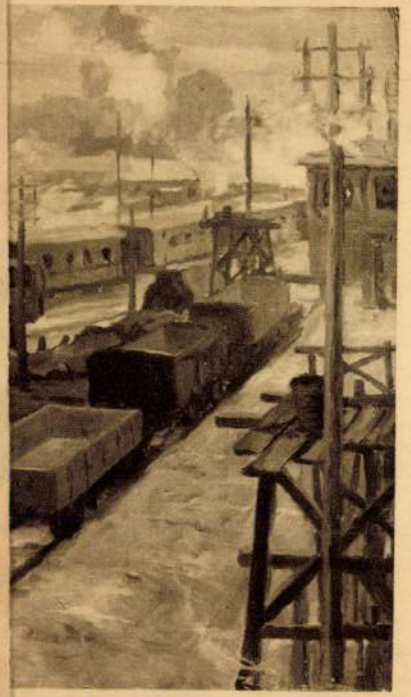

ÉP : PÁLYAUDVAR

ISTÓKOVICS KÁLMÁN: Hegyibeszéd

A Székesfőváros pályázati kiállításáról — A Ferencz József koronázasi jubileum pályadijának nyertese

ISTÓKOVICS KÁLMÁN KIÁLLÍTÁSA

Az Ernst Muzeum idei overtürje Istókovics Kálmán kiállításával programmot ad a szezonra. Már a kezdet is izgalomba hozta a képzőművészet barátait, mert Ernsték programmja minden kezdővel való kisérletezés nélkül, a legjobbak egyikével indult.

Istókovics nem uj ember. Mint grafikus rég túlnőtt a lokális sikereken, mint festő egyszer másszor, egy-egy képével és mult évben ugyanebben a helységben, kisebb kollektiv anyaggal aratott osztatlan sikert, amelyet most tetéz ezzel az egész munkásságát felölelő, az összes termeket betöltő nagy kiállításával. Imponáló szorgalma már magában véve is erényszámba mehetne még akkor is, ha művészi fiziognomiája nem mutatná azt a magas szintet, amelyen művészi tevékenysége haladt.

KACZIÁNY ÖDÖN: KRISZTUS

A Könyves Kálmán R.-T. jogositása

Festői öröme duallisztikus irányu: elsősorban elbeszélő, másodsorban a komponáló erő főerőssége. Az elbeszélő talentum a festészetben — igy szokták mondani — még nem kvalitás. Hát ez igaz akkor, ha egyedül áll, de ha azzal az alátámasztott festői felfogással kapjuk, ahogy Istókovics két kézzel szórja, ugy nemcsak nem hiba, hanem egyenesen előnyére válik a pikturának, mely — mint ezen a bemutatón a legtöbb alkotás — megkapja, vagy ha ugy tetszik elragadja a festő által maga teremtette világba a szemlélőt. Istókovics művészetét sok félreértésre okot adható kifejezéssel literárisnak szokták mondani, amely meghatározásnak az ő pikturájánál a literaturához semmi köze sincsen. Festészete nem regény, nem novella, nem is dráma, és legfőképpen nem ezek illusztrációja, hanem olyan csak ecsettel kifejezhető elbeszélés, amelyet festőiséggel telit s amelyből elragadó varázslat, esprit, csapongó fantázia árad. Komponáló ereje, jöjjön az fények, vonalak vagy színek által létre, mindég eredeti, egyéni, járatlan utakon halad, amely megérdemelné, hogy művészünk nagyfelületű falképeken tombolhatná ki magát.

Istókovics Kálmánnak volt ideje, amikor a grafikus dominált minden munkáján. Ma a „Sturm und Drang" delelőjén tul már disztingvál. Munkái önálló karaktert kaptak; van grafikai kifejező ereje és önálló festői nyelve, amely mindinkább pregnálódik alkotásain. Mig az első tektonikus felépitésen, addig utóbbi a színek melódiáján épül.

Istókovics kiállitása. festőiségének kibontakozása mellett egy másik, eddig ismeretlen képességéről tanuskodik, amikor egy sereg lélekanalizisen alapuló emberábrázolását mutatja be. Ez a sorozat arckép egymaga érdemessé tette volna kiállítását.

A figyelmes szemlélő előtt nem érthetetlen az a nagy hatás, amelyet a kritikára s a közönségre gyakorolt ez a kibontakozott művész, szuggesztiv hatású alkotásaival, amelyek még mindég nagy fejlődés lehetőségeit hordják magukban.

Jajcay János.

ISTÓKOVICS KÁLMÁN: PORTRÉ
Az Ernst-Muzeum kiállításáról

EGY JUBILÁRIS KIÁLLITÁS A NEMZETI SZALONBAN. 75 éves fennállását egy jubiláris kiállítással ünnepelte meg a belvárosi reáliskola, vagy ahogy ujabban hivatalosan nevezik, a IV. kerületi községi Eötvös József reáliskola. Már elöljáróban ki kell emelnünk, hogy a kiállítás magas nivója általános meglepetést keltett. Nem voltunk arra előkészítve, hogy a képzőművészet minden ágában ennyi kiváló művészt adott ez az iskola a magyar kulturának. Most derült ki, mért éppen képzőművészeti kiállítással ünnepelte meg az iskola ezt a jubiláris évszámot. Különösen az építészeti rész az, amelyik erőteljesen dominál a kiállításon. Nem csoda, hiszen az epítésznek készülő nemzedék általában a reáliskolákat kereste fel. Igy magyarázható, hogy nem kisebb építészek, mint a következő ragyogó névsor szerepelnek a kiállítás építőművészeti részében: *Alpár* Ignác, *Balogh* Lóránt, *Fellner* Sándor, *Freund* Vilmos, *Györgyi* Denes, *Jánszky* Béla, *Lajta* Béla, *Lechner* Ödön, *Petz* Samu, *Quittner* Zsigmond, *Schulek* Frigyes, *Schwab* Gyula, *Steindl* Imre és *Wellisch* Alfréd. Valamennyien épitőművészetünk nagy uttörői voltak, másrészt pedig ma is tevékeny, az első sorból való kiválóságai műépitészetünknek.
Nem kevésbbé előkelő névsorral büszkélkedik a kiállítás festészeti és szobrászati része is. *Aggházy* Gyula, *Basch* Gyula, *Déry* Béla, id. *Gallina* Frigyes, *Garay* Ákos, *Gergely* Imre, *Greguss* Imre, *Kézdi Kovács* László, *László* Fülöp, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv, *Paczka* Ferenc, *Pentelei* Molnár János, *Róth* Miksa, *Szemlér* Mihály, *Strobentz* Frigyes, *Tolnay* Ákos, *Tölgyessy* Artur érdemdús nevei mellé az ujabb nemzedéknek egész sor tehetséges képviselője csatlakozik. Ezek közül kiemeljük *Farkasfalvy* Imre, *Fáy* Dezső, *Kubinyi* Bertalan, *Lázár* Szilárd, *Orbán* Dezső, *Patkó* Károly, *Porteller* Emil, *Udvary* Pál, *Vadon* Benjámin és *Valér* Erik műveit.

Kitünő szobrásztehetségekben sem volt szegény ez a kiváló iskola, mint ahogy az alábbi névsor ezt igazolja: *Berán* Lajos, *Gách* István, *Martinelly* Jenő és *Zala* György. Olyan nevek, melyekhez nem kell kommentár. Szivből kivánjuk ugy a magyar kulturának, mint bármelyik más iskolának, hogy hasonlóan magas művészi és erkölcsi szinvonalon rendezhesse meg jubiláris kiállítását. A példás rendezés Erődy Kálmán főigazgató vezetésével külön elismerést érdemel.

ERDÉLYI MÜVÉSZEK PESTEN. *Litteczky* Endre és *Krausz* Ilonka festőművészek egy Kossuth Lajos uccai üzlethelyiségben mutatták be Toroczkó környékéről festett motivumaikat. A kiállítás oly magas szinvonalu volt, hogy bátran beillett volna akármelyik kiállítási helyiségünkbe. Különösen Litteczky Endre anyaga volt erőteljes. A tehetséges művész nem tapad oda szárazon a természethez, ért motivumainak szerencsés átdolgozásához, aminek eredménye egy tüzesszinskáláju, derüs, életkedvben fogant piktúra. De nemcsak szinfoltjainak élénk és mindig izléses koloritját dicsérhetjük, hanem biztos és ötletes rajztudását is. Krausz Ilonka rajzokat, illusztrációkat és pamutból készitett képeket állított ki. Nekünk különösen ez utóbbiak tetszettek. Ezeken bámulatosan egyszerü eszközökkel igen artisztikus hatásokat tud kiváltani a művésznő.

KACZIÁNY ÖDÖN: HALÁL A HÓMEZŐN
A Műcsarnok Őszi Tárlatáról

ISTOKOVITS KÁLMÁN: A VURSTLI
Az Orsz. M. Szépművészeti Múzeum tulajdona. A művész gyüjteményes kiállításából

Magyar Iparművészet 1932. 372 l.

ott fenn kitárt kézzel várnak." (Érdy János, Családi Lapok 1852. I. 282.) Ugyanakkor építi *Kamancsi* János perjel és kitűnő építőmester a kolostor fürdőházát, 1512-ben pedig a szentély, sekrestye és ülésterem épül újra, mégpedig *Vincze* pálosatya és szobrászművész vezetése alatt. A Halászbástya egyik faragott vakablakán kívül a helyszínen még több kőemlék példázza a zárdaarchitektura e késő „flamboyant" fázisát. Vincze mesterrel együtt, ki — adataink szerint — egész szobrásziskolát nevelt, említtetnek *Jakab* ablakkészítő és *János* orgonakészítő rendtagok. Mindhárman nemcsak Budaszentlőrincen, hanem Fejéregyházán és a rend egyéb kolostoraiban is dolgoztak. Az anyakolostor gazdag fölszereléséről egy 1532-iki részletes leltár tudósít, mely 49 kelyhet, 50 patenát, 24

[1] Jelenleg is a *M. Nemzeti Múzeumban* őrzik.

csoportokban találjuk. Ezek is majdnem mind még a XIII. századba nyúlnak vissza. A legrégibb ezek közül a premontrei kanonokoknak Szent Mihályról nevezett prépostsága, melyről már 1220-ból bírjuk az első, teljesen hiteles adatot. A fenmaradt romok valóban a késői románkor stílusjegyeit mutatják, bár a prépostság történetét egészen a mohácsi katasztrófáig lehet követni. A részletformák, egy félköríves egyszerű ablakkeret és egy félpillér talapzata nyilván még az első időkből származnak, bár éppenséggel semmit sem árulnak el a fajlagos premontrei építő- és díszítőízlésről, mely éppen ezekben az átmeneti évtizedekben szerte Európában ismeretes volt és melynek hazai emlékeit Ócsán és máshol csodáljuk.

Dr. HORVÁTH HENRIK

(Folytatjuk)

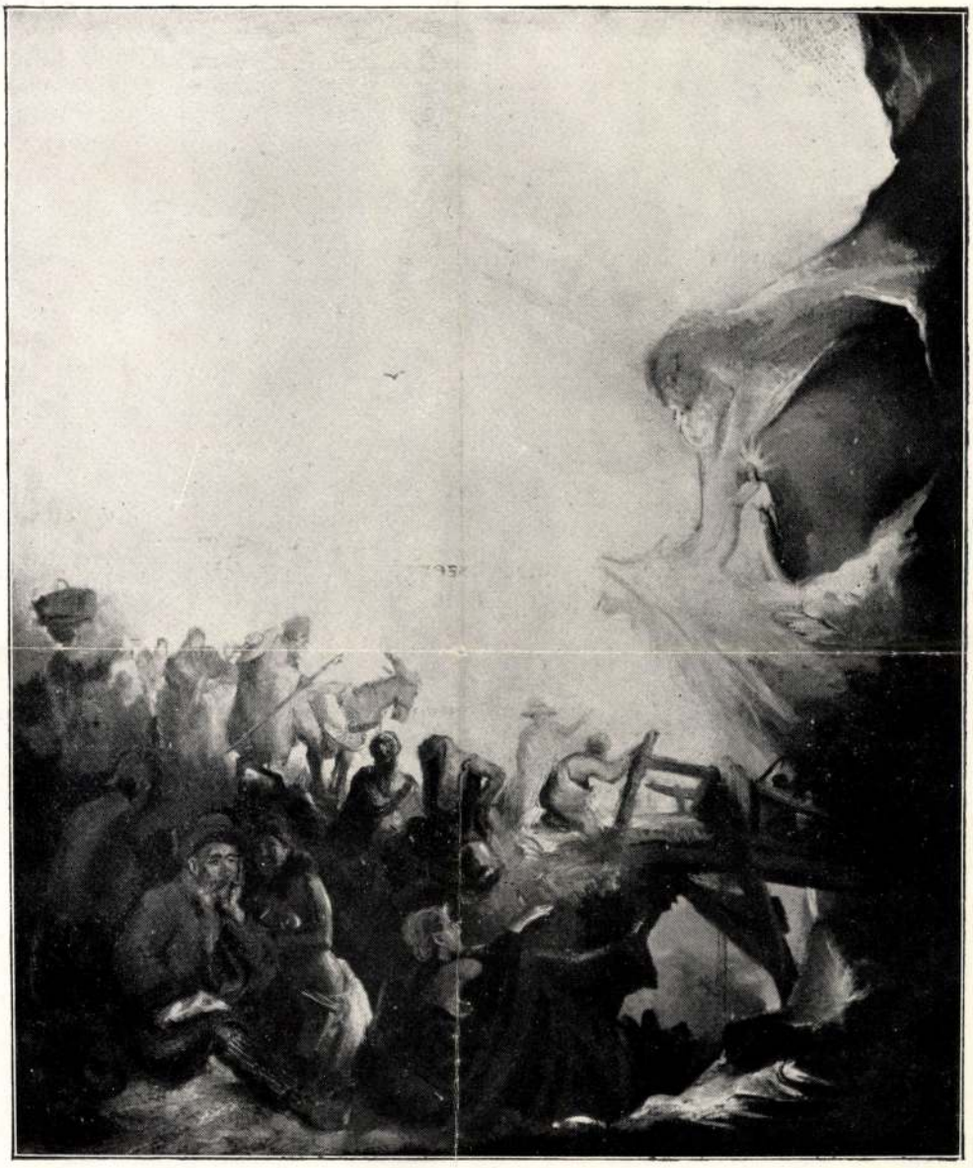

ISTÓKOVICS KÁLMÁN: Hegyibeszéd

A Székesfőváros pályázati kiállításáról — A Ferencz József koronázasi jubileum pályadijának nyertese

Képzőművészet
1928. 12. 8.

Hangsulyoznunk kell a rendezés kiválóságát. Alig lehet disszonanciát találni; az egyes tárgyak inkább emelik, mint elnyomják egymást, különösen szerencsés volt Györgyi építész-tanárnak az a gondolata, hogy a középső nagytermet két pillérsorral háromfelé választotta. Ezzel méltó és alkalmas kiállítási helyet nyujtott az építészeti rajzoknak, viszont összekötötte a bejárót és a reprezentábilis első termet a tengelyvonal másik végén elhelyezett szoborcsarnokkal. Ezzel ennek a helynek a jelentőségét is emelte, viszont megfelelő előkelő falakat biztosított az építészeti rajzoknak, amelyek idáig a barátságtalan oldalmegvilágítású termekben szorultak. Csak az sajnálni való, hogy az állandóan borult időjárás miatt a felülvilágításnak különben ízléses és tagolt elfátyolozása állandóan sötétben tartja a képeket.

Mitrovics Gyula.

II.

A Műcsarnok jubiláris kiállításán az első terem adja a reprezentatív retrospektív részt. Ez egy darab műtörténelem a magyar piktura negyvenéves múltjából. Azoknak a művészeknek egy-két válogatott vásznát állították itt ki, akik negyven

Istókovits Kálmán: Mosónő

A Magyar Képzőművészek Egyesülete Műcsarnoki Jubiláris Tárlatáról

Foto Seidner

Képzőművészet
1935. 4. l.

Révész Imr

A Magyar Képzőművészek Egy
Tárlatán az Egyesület

KÉPZŐMŰVÉSZEK EGYE
KIÁLL

I.

Pálik Béla jeles állatfestő kezdeményezésére 1894-ben alakult meg a Magyar Képzőművészek Egyesülete, amely azóta az Országos Magyar Képzőművészeti Társulattal karöltve rendezi állandóan kiállításait a városligeti Műcsarnokban. Odáig maguknak a képzőművészeknek nem volt a saját érdekeik támogatására szolgáló egyesületük. Az egyesület működését mindjárt kezdetben fényes eredmények tették áldásossá. Ennek kezdeményezése és előterjesztése alapján karolta fel a kormány és a törvényhozás a képzőművészetek ügyét. Ekkor történt, hogy a miniszterségévei nagy emlékeket maga után hagyó Wlassics Gyula évi 200.000 koronát vett fel művásárlásokra. Nagy része volt az Egyesületnek a Milléniumi Kiállítás óriási művészeti sikereivel is 1896-ban. Talán túlzás nélkül állíthatjuk, hogy ennek következtében egész Európa figyelme a magyar

Istókovics Kálmán

Foto Filmiroda

Istókovits Kálmán: Ülő nő
Az Ernst-Múzeum kiállításáról

Jenő hangulatos, derűs tájképeinek válogatott darabjaival szerepelt. Természetlátásának frissességével sok új hívőt szerzett művészetének. Gosztonyi Alice műveiről a tájékozott kritika ma már nem mondhat véleményt. Meg kel várnunk, hogy e szobrok igazsága kiderüljön.

AZ UME KIÁLLÍTÁSA. A Mária Valéria uccai kiállító helyiségben rendezte meg az UME ez idei kiállítását. Őszinte szóval megmondju a reprezentatívnak jelzett kiállítás szerfele vérszegény volt. Egyedül *Pécsi Pilch* Dez Busójárás Mohácson című képe keltett kellem meglepetést, valamint *Kövesházy Kalmár* Elz faszobra képviselt érett művészetet. *Antal* J zsef, *Emőd* Aurél, *Frank* Frigyes és *Rozgon* László művei szintén megütötték e művésze ismert színvonalát.

A BUDAI SZÉPMŰVÉSZETI TÁRSASÁG KIÁLLÍTÁSA. Ez az agilis fiatal társaság, mely minden évben megrendezi tárlatát a Budai Klub helyiségeiben, az idén is beszámolt tagjai tevékenységéről. A tagok nagy része szerepel a kiállításon, mely bizonyítéka annak, hogy fiatal művészeink komolyan dolgoznak a mai nehéz időkben is.

Tehetsége kétségen kívül álló, nagy kár, hogy nem tud kibontakozni. Talán nem a tájkép, hanem a figurális festés irányában kellene fejlődésének útját keresnie. — *Förster* Dénes rajzai határozottan tehetségesek. Fehér-fekete változatai szinte festőien szinesek.

A BALATONI TÁRSASÁG KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSA. Február 18-ikán nyílt meg a Balatoni Társaság kiállítása a Mária Valéria-utcai helyiségben. A kiállítás szépen illusztrálja a főprogramot: a Balatonfestést, úgy, hogy ez a program szerényen háttérben a festői témák és meglátások mögött marad. *Csók* István finom szürkéitől *Iványi Grünwald* Béla mélytüzű színeiig sok változatban látjuk az örökké változó magyar tenger gazdag szín-

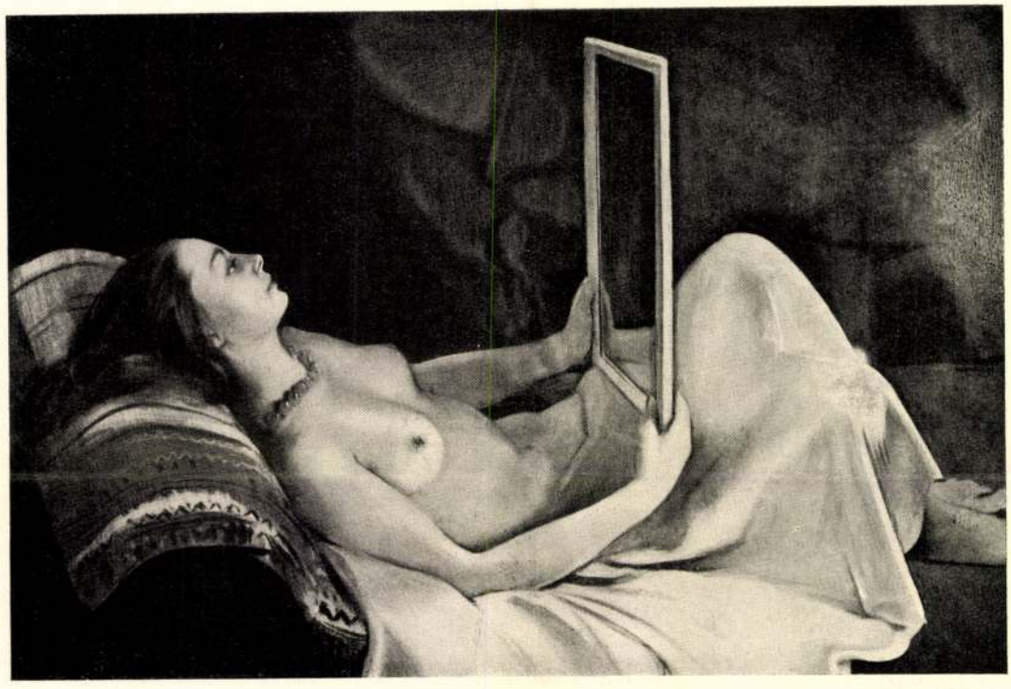

Istókovits Kálmán: Akt tükörrel
Az Ernst-Múzeum kiállításáról

Foto Filmiroda

játékát. Az opálos, áttetsző színek (Csók) és erőteljes ragyogások, fénymegoldások (Iványi Grünwald) másik végletét *Kunwald* Cézár képviseli. Képén tömeghangsúlyozás és formakeresés jut előtérbe. E széles skálába finoman illeszkedik bele *Edvi Illés* Aladár kollekciója, különösen „Cirkusz a Balaton mellett" című képe, *Márk* Lajos „Parkrészlet"-e, *Vass* Elemér „Őszi fatanulmány"-a, továbbá *Wágner* Géza bravu-

hivatalos körökben. Az olasz király is hosszú időzésével tisztelte meg a magyar pavillont, melyben *Gerevich* Tibor és a Budapest főváros nevében jelenlévő *Némethy* Károly tanácsnok kalauzolták. Az egyházművészeti kiállítás résztvevői a következő művészek voltak: *Aba-Novák* Vilmos, *Árkay* Bertalan, *Árkayné Sztehló* Lili, *Chiovini* Ferenc, *Emőd* Aurél, *Gádor* István, *Gorka* Jenő, *Heincz* Henrik, *Istókovits* Kálmán, *Jeges* Ernő, *Kákay Szabó* György, *Komjáthy* Gyula, *Kontuly* Béla, *Kuzmik* Livia, *Lux* Elek, *Madarassy* Walter, *Medveczky* Jenő, *Megyer-Meyer* Antal, *Mészáros* László, *Molnár* C. Pál, *Molnár-Szita* Mária, *Nagy* Sándor, *Óhman* Béla, *Patkó* Károly, *Pátzay* Pál, *Persian* Kató, *Ráhmer* Mária, *Szabó* Kálmán, *Szabó* Lóránt, *Szabó* Vladimir, *Szathmáry* István, *Szőnyi* István, *Vargha* Imre, *Végh* Ilona és *Weichinger* Károly.

KIS KIÁLLITÁSOK. *Turmayer* Sándor érdekes festői egyéniségét mutatta be a Fészek-klub legutóbbi kiállítása. Turmayert a tárlatlátogató közönség jól ismeri gazdag színlátású tájképeiről és egyéni felfogással visszaadott figurális képeiről. Ezekből állított össze most is egy jól sikerült kollekciót a népszerű művész, akinek a Fészek intím közönsége körében nagy sikere is volt. — *Vadász* Endre, a tehetséges grafikus Debrecenben a Déry-Múzeumban rendezett kiállítást. A fővárosi viszonylatban is figyelemreméltó kiállításnak tekintélyes erkölcsi és anyagi sikere volt. — A *Lipótvárosi Polgári Kaszinó* helyiségében *Gosztonyi* Alice szobrászművésznő és *Kárpáthy* Jenő festőművész rendeztek kollektív kiállítást. Kárpáthy

Képzőművész
1934.

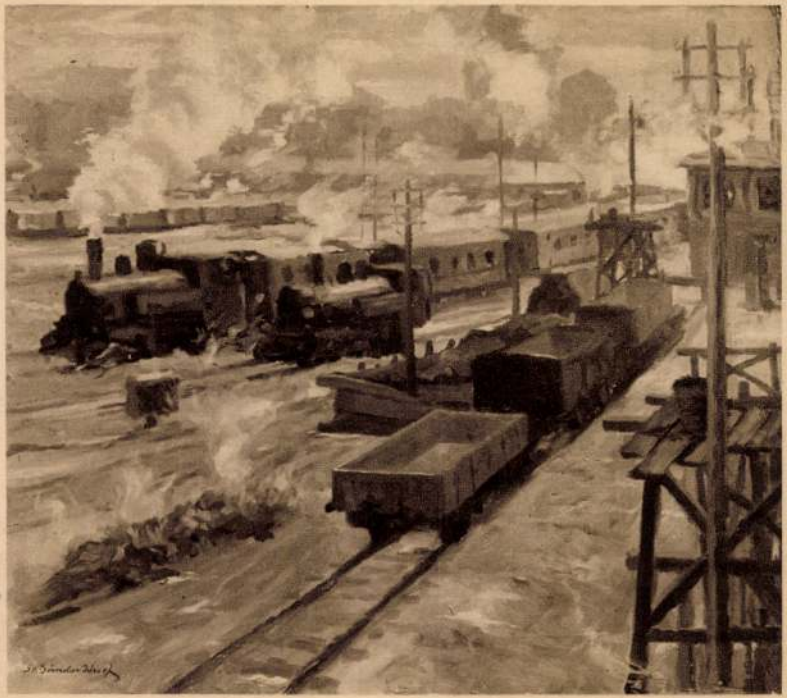

GY. SÁNDOR JÓZSEF : PÁLYAUDVAR

Istókovics Kálmán

ISTÓKOVICS KÁLMÁN: MOSÓNŐ

IVÁNYI-GRÜNWALD BÉLA: VIRÁGCSENDÉLET

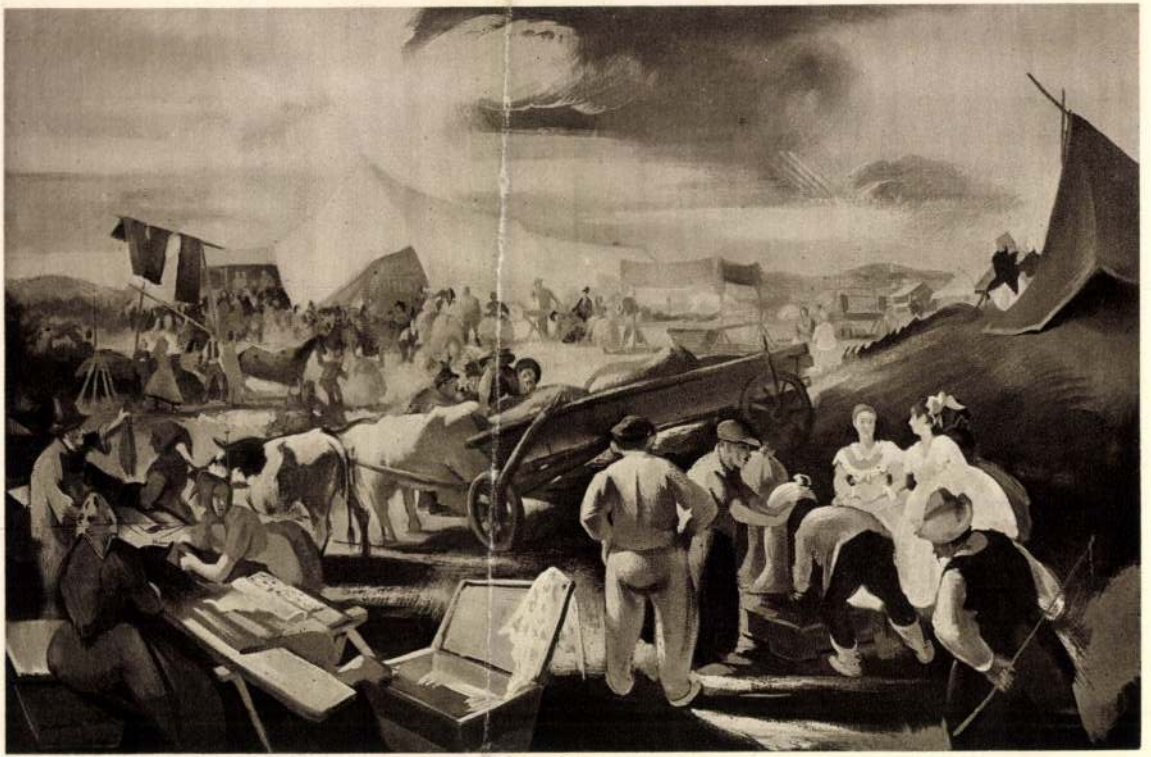

ISTOKOVICS KÁLMÁN: KARÁDI VÁSÁR

Istokovits Kálmán

ISTOKOVITS KÁLMÁN: HEGYI BESZÉD

ségi, hogy ezeket az alapvető kérdéseket
gyan oldja meg, mint amilyenek : a logikus
golás és annak hangsúlyozása, a részek
ymáshoz és az egészhez való aránya,
ységes, kifejező és jellegzetes alapforma,
lönböző építészeti anyagokban rejlő
ővészi lehetőségek kihasználása, végül
környezethez való alkalmazkodás, azzal
nső törvényszerű összefüggésben, —
ndezek a mozzanatok döntik el, hogy
y épület művészi-e, szép-e ?

Ezért végzetes tévedés egy épület értét, jelentőségét akár magasztos vagy elő-
lő rendeltetésében, akár drága anyagában,
namentikájában vagy praktikus alkal-
asságában keresni, — mit ér mindez, ha
pen az elemi törvényeket sérti meg, ha
oknak nem tud eleget tenni egy épület,
ár születésében halálra van ítélve és men-
l drágább, tartósabb anyagból készült,
nál rosszabb az utókorra nézve, amely
marosan ízlést sértő holt ballaszt gyanánt
nytelen megtűrni ezeket mint akadályokat
maga új, másfelé törekvő kultúrájában.

De ez a sors sohasem érheti a tisztán
ővészi értékű épületet, melynek csudálatos

VARGA NÁNDOR LAJOS : MAGDOLNA

CZENCZ JÁNOS: NŐ PAPAGÁLLYAL.

2

Évk KMT. 1930. 37. l.
lép

ISTOKOVICS KÁLMÁN: MOSÓNŐ.

cím?

1940 XI/25

Istókovits Kálmán

A Budapestet ábrázoló müvészi fa- és linoleummetszetekre kiirt pályázat alapján a beérkezett pályamüveket a mai napon birálta el a grafikai szakértőkkel kiegészitett bizottság, melynek döntése a következő:

A bizottság Varga Nándor Lajos képzőművészeti főiskolai tanár munkáit a dijazott pályamüvek közül kivette arra való tekintettel, hogy a bizottság elsősorban fiatal, még kevésbé ismert müvészek munkáira kivánta főleg felhivni ezzel a pályázattal a nagyközönség figyelmét.

I. dijat nyert: J e g e s E r n ő : A Halászbástya este.

II. " " : ~~Breznay József~~: Kilátás a Gellérthegyről.

~~Élesdy István~~: Mátyás templom a Szentháromság utcából.

Istókovits Kálmán : Vajdahunyad.

Koffán Károly: Halászbástya.

III. dijat nyert: ~~Cselényi Elemér: Lánchid.~~

~~Deli Antal: Budapesti látkép.~~

~~Fery Antal: Mátyás templom.~~

~~Gallé Tibor: Kilátás~~ a Gellérthegyről.

~~Győry Dezső:~~ Margithidnál.

Ősz Dénes: Parlament.

Pohárnok Zoltán: Várkert részlet.

Szücs Pál: Margithid.

nemes Török János: Budai látkép.

Varga Mátyás: Lánchid.

A továbbiakban még elhatározta a bizottság, hogy a nem dijazott pályamunkák közül többet megvásárlásra ajánl.

Fényképész

Gallé Tibor

1940

1940

Szabó Dezső: Emberek a gettóban.

Szabó Pál: Magyarok Kínában.

Szabó Zoltán: Angolszász történet.

Szántó Béla: Emberek a gettóban.

Szép Ernő: Budapesti lakások.

Szerb Antal: Magyar irodalomtörténet III. kötet.

Szilágyi Ferenc: Magyar-angol szótár.

Szilágyi Ferenc: Magyar-német szótár.

Szilágyi Tibor: Emberek a gettóban.

Tersánszky Józsi Jenő: Emberek a gettóban.

Tolnai Gábor: Angol-magyar szótár.

Tóth Árpád: Magyarok Kínában.

Tóth Kálmán: Angol-magyar szótár.

Tóth Kálmán: Emberek a gettóban.

Tóth Kálmán: Magyar-angol szótár.

Tóth Kálmán: Magyar-német szótár.

Tóth Kálmán: Magyarok Kínában.

Tóth Kálmán: Orosz-magyar szótár.

Tóth Kálmán: Szótár.

Tóth Kálmán: Utazás Kínában.

Tóth Kálmán: Utazás Kínában.

Tóth Kálmán: Utazás Kínában

Innocent Ferenc — ~~Csendes Balaton~~ ~~Viharfelhő~~ (of ~~Balaton mentén~~ Lajtap

Hollósy Simon — Szalmakazal, Udvarló huszár, Vitély tárnok, Kocsmában, Ynczalkedés, Napsütéses táj — of

~~Hörvéth Béla~~ — ~~Gléh lovalokat~~, ~~Gyulai hajómár tilen~~, ~~Hőtvadás~~ — of

~~Horváth József~~ — ~~Tollfosztás~~, vízf

~~Huber István (dés.)~~ — ~~Kenesei egyszerű~~ — of

Innocent Ferenc — Mütterembe — of

Istokovits Kálmán — Cigányok, vízf, Nagyapat (of Rencterét)

K

OMKT 1927. 1m. fol. M. tár

etörténész

c és helyszinen készült magneto-

Müvészeti Szakosztály

Istokovits Kálmán

~~[illegible]~~

tovább

~~Goebel Jenő~~

~~Gy. Sándor József~~

~~Halápy Ede~~

~~Hatvany Ferenc~~

~~Herman Lipót~~

~~Horthy Béla~~

~~Horvat János~~ 10,11.1

Istokovits Kálmán

Istók János Hohrass

Iványi Grünwald Béla

lásd

Krakói magyar kiáll

1927.

A GYOMAI REFORMÁTUS EGYHÁZ
ELNÖKE
1684.

A Műbarát Mária Valéria-utcai kiállítási helyiségében Istókovits Kálmán festőművésznek a másfélévtizedes párisi tartózkodás után visszatért Huszár Imre szobrászművésszel rendezett társaskiállításán a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter több művet megvásárolt. A megvásárolt művek a következők: *Istókovits Kálmán* „Figyelő", „Szent János" és „Rakodók" című temperafestménye és *Huszár Imre* „Láma" című faszobra.

Paris : 87—4

Istókovits Kálmann

Szépművészet
1941. 49. l.

uildings with Hungarian motives, — these
e records of the history of art, — but they
idn't proceed from constructional necessity,
entirely independent of the same tried to
orative motives, the formation of the lines
lattice, a house-door, a portico, a moulding,
if the constructive architect had conceived

style artificially, long decades or even more
lizes out spontanously.
e one can find a great number of beautiful
ıe style thereof, however, had been formed
ging-houses, this cannot be employed and

formation of the national style, we see only
e collection, which is the reflection of the
tectural Style, and of its present period of
esigner architects had by their fixed aims,
surmounted the difficulties of beginning,

Glockner cég

Deák-utca 2. sz.

zálogcédulák vétele és cserélése

HELL

ékszerész, Pécs, Király-utca 20.

hangszert és hang-
legjutányosab-

ENHARDT

cégnél a
nyos

k planninók szintén juta-
PÉCS, KIRÁLY-U. 33.

DUNÁNTÚL PÉCSI EGYETEMI
NYOMDA RT. PÉCSETT.

ISTOKOVITS KÁLMÁN
61. Tájkép, olajf.
62. Kékkendős leány, olajf.

Gázvilágítási-
fűtő-
és főző-
berendezéseket

gázfelszerelési
cikkeket, izzókat,
gázvasalókat,
gáztűzhelyeket

Költségvetés díjtalanul
Kedvező fizetési feltételek
Nagy raktár

49. ISTOKOVITS KÁLMÁN: Kánai menyegző

Issekovits Kálmán

Cékbelick jub. kiáll. Ent.

Neuvresi halon

1934. jan.

mennyezetének színvázlata. Magántulajdon.

313. MOLDOVÁN BÉLA: Kis fiam arcképe. Magántulajdon.
314. MOLDOVÁN BÉLA: Alpár Gézáné. Magántulajdon.
315. RAKSSÁ[illegible]YI DEZSŐ: A biboros. Magántulajdon.
316. EDV[illegible] ÖDÖN: Krizantémum.
317. K[illegible]ADÁR: Nyár.
31[illegible]DÁR: Szent éjszaka.
[illegible]N: Id. Andrássy Gyula. A Közmunka-

[illegible] Vadvizek az Alföldön. Pasztel.
[illegible]: Bányászhalál.
[illegible]udvar.

3[illegible] Magántulajdon.
32[illegible]y síremlék-terv. Gipsz.

326. K[illegible] Pasztel. Magántula[illegible]
327. BRÜL[illegible]
328. KAMPIS[illegible]ajdon.
329. KACZIÁN[illegible]ajdon.

ISTOKOVITS KÁLMÁN művei:

508. Ecce Homo. Rézkarc.
509. Alamizsna. Rézkarc.
510. Komédiások. Rézkarc.
511. Szamarítanus. Rézkarc.
512. Hegyi beszéd. I. Rézkarc.
513. Hegyi beszéd. II. Rézkarc.
514. Temetés. Rézkarc.

Istokovits Kálmán

Leicsarnok 1928.
tav. k.

294. HARANGI JENŐ: Cirkusz érkezése.
295. FRIML GÉZA: Csendelet.
296. BÁNÁTI SVERÁK JÓZSEF: Betegek gyógyítása.
297. BARCSAY JENŐ: Csendélet.
298. SIMAY IMRE: Sötét hatalom. Szines krétarajz.
299. SZABLYA FRISCHAUFNÉ LOWAGH ERNESZTIN: Quittner Tóni arcképe. Vizf. Magántulajdon.
300. SZABLYA FRISCHAUFNÉ LOWAGH ERNESZTIN: Strobl Józsefné arcképe. Vizf. Magántulajdon.
301. SIMAY IMRE: Sütkérezés. Tempera.
302. SIMAY IMRE: Átváltozás. Tempera,
303. SZABLYA FRISCHAUFNÉ LOWAGH ERNESZTIN: Dr. Szűcs Miklósné arcképe. Vizf. Magántulajdon.
304. ERDEY DEZSŐ: Leányakt. Gipsz.

VI. TEREM.

SZÖVETSÉG TÁRSASÁG.

Elbírálta saját biráló bizottsága. Rendezték: KAMPIS JÁNOS és BARKÁSZ LAJOS.

Olajfestmények, pasztelek. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

305. KAMPIS JÁNOS: Gyermekarckép. Magántulajdon.
306 EDVI ILLÉS ÖDÖN: Némethy Károly v. b. t. t. arcképe. Magántulajdon.
307. BARKÁSZ LAJOS: Tél Óbudán.
308. maróthi MAJOR JENŐ: Tavasz. Pasztel.
309. RAKSSÁNYI DEZSŐ: Architektura romana. Magántulajdon.
310. maróthi MAJOR JENŐ: Esti hangulat. Pasztel.

Istokovits Kálmán: Arckép

Istókovits Kálmán

Istőmüvén

Magyarság

1935 III. 24

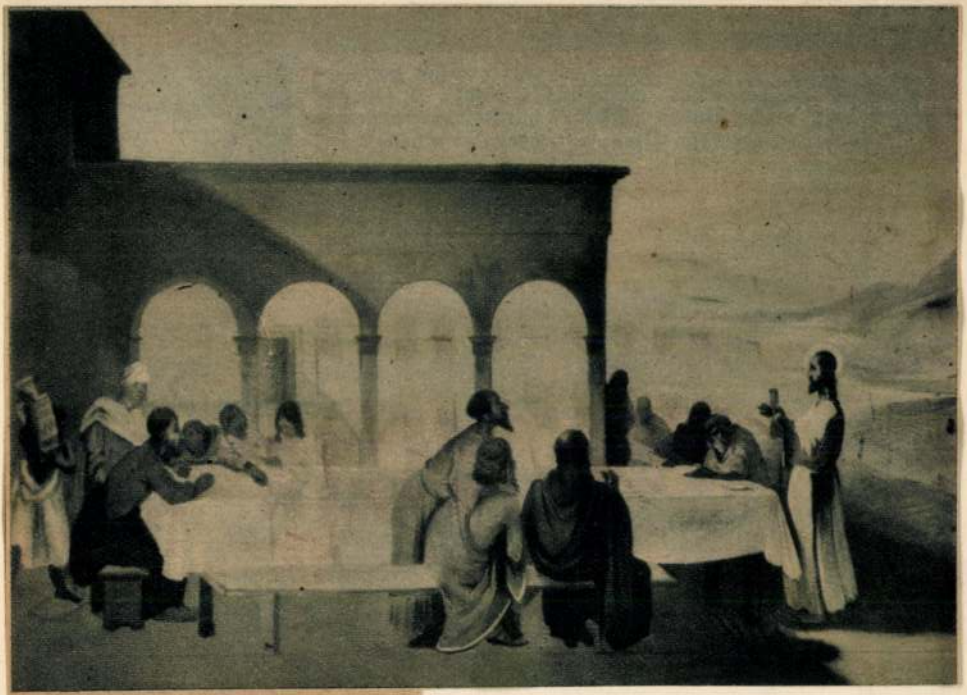

Istokovics Kálmán: Úrvacsora

Istókovics Kálmán

Festőművész

Megnyilt a Műcsarnok téli kiállítása

Pesti Hirlap

1934 I. 14

./.

Ystokovits K.

2/Pg

Svajci magyar Fiall.
1944.

VINCE HENDE: BUDAPEST

KÁLMÁN ISTÓKOVITS : FLIEGERANGRIFF

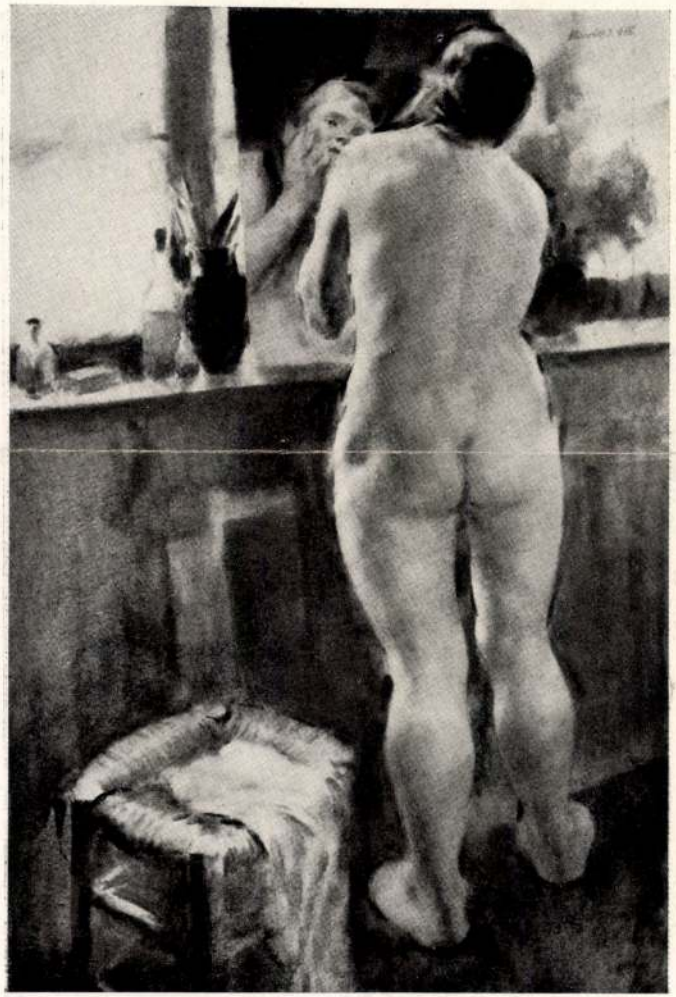

Horváth József: Műteremben

Ystokovits Kálmán

KM Társ 1942. őszi
sárl. kat.

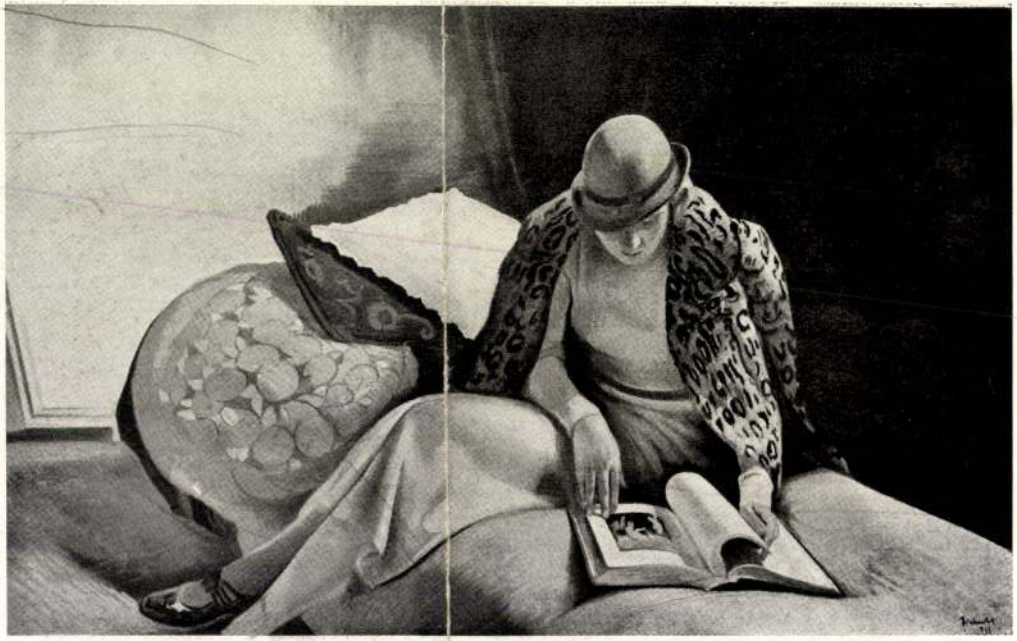

Istokovics Kálmán: Bundás nő

Istokovits Kálmán

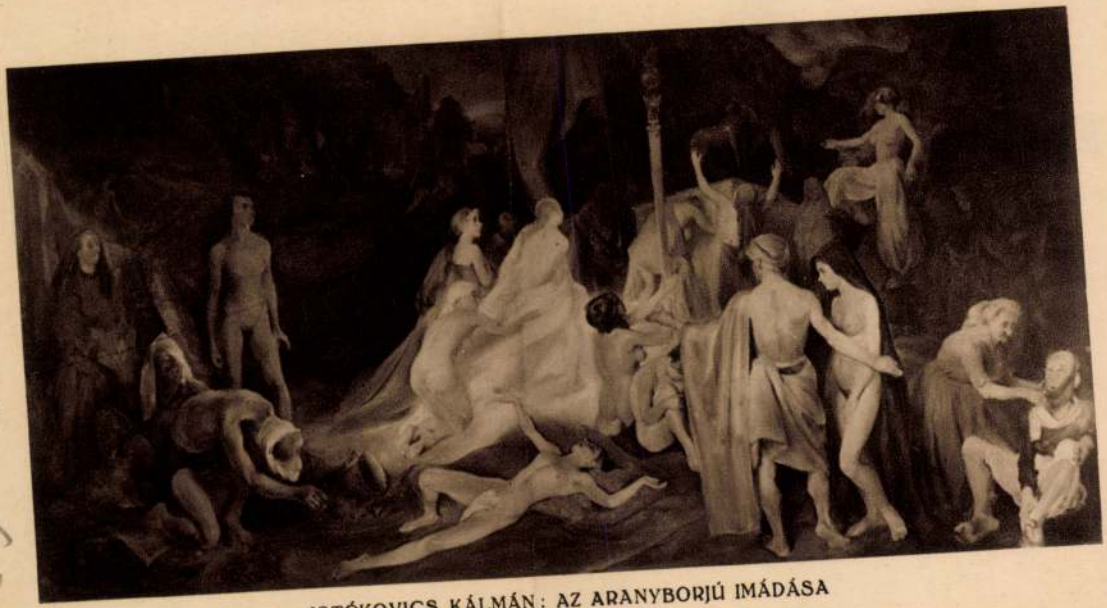

ISTÓKOVICS KÁLMÁN: AZ ARANYBORJÚ IMÁDÁSA

KMTár. 1929. ősz. Eiáll.

ISTÓKOVICS KÁLMÁN: KÜLVÁROS SZENTENDRÉN

Istokovits Kálmán

Vasárnapi Ujság. Uj Magyarság
Képes mell. 1937 I. 24.

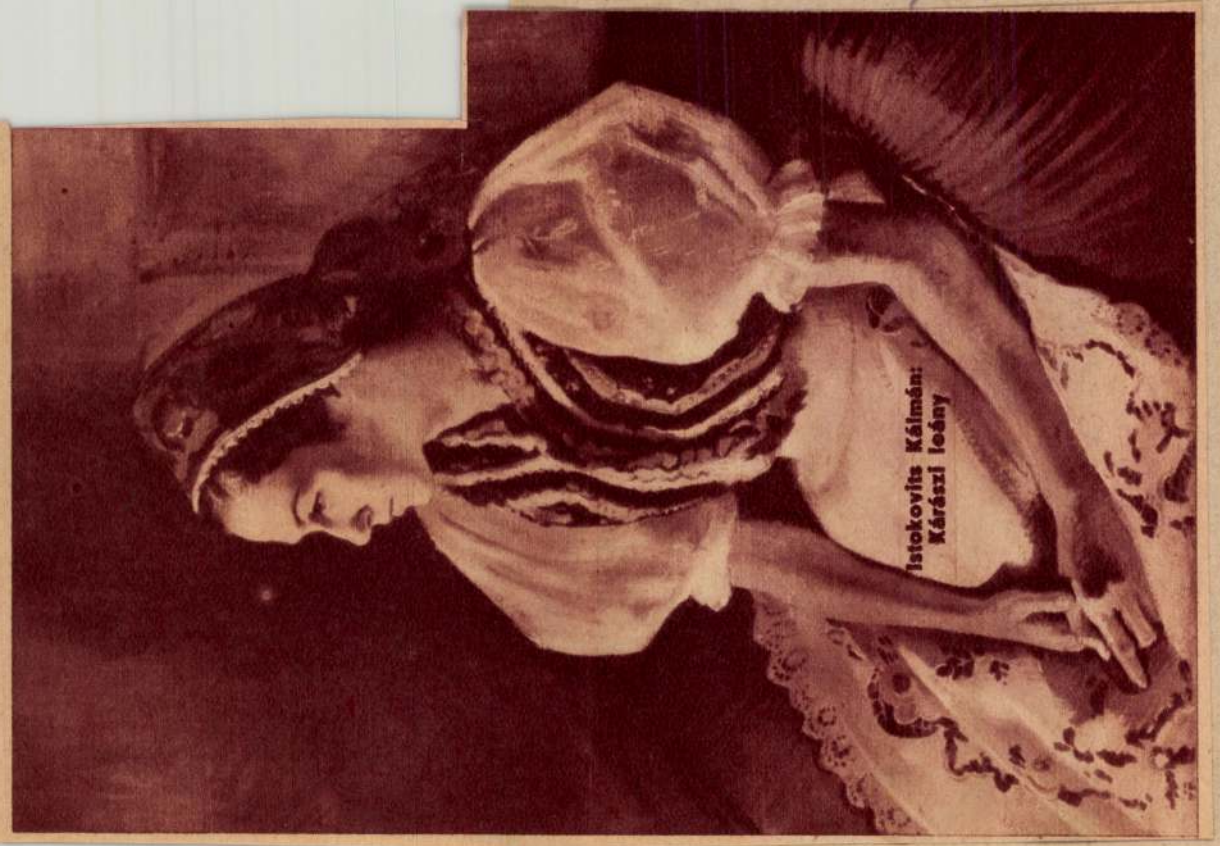
Istokovits Kálmán:
Kárászi leány

ISTOKOVITS KÁLMÁN: FEHÉRRUHÁS NŐ

Nemzeti képzőm. kiáll. 1935

SZŐNYI ISTVÁN : UDVARON

Istokovits Kálmán

Nemzeti Szalon

ISTOKOVITS KÁLMÁN:
SZENT FERENC

PALETTA

A PÉNTEK ESTI JAZZSOROZAT keretében a Briegel Bros Band – tagjai: Philippe Leclerc (szaxofon), Jean-Marc Robin (dob), Yvon Susini (ütőhangszerek), Nathaniel Briegel (gitár), Cyrille Briegel (basszusgitár) – lép fel a Francia Intézet kávézójában (I. kerület, Fő utca 17.).

A SZÉPSÉG DICSÉRETE című kiállítás az előzetesen meghirdetett június 29-i időpont helyett augusztus 9-től tekinthető meg a Magyar Nemzeti Múzeumban (VIII. kerület, Múzeum körút 14–16.).

BAROKK címmel rendeznek multimédiaestet holnap este nyolc órától a Black-Black Galériában (IX. kerület, Balázs Béla utca 20.). Hazai Attila, Solymosi Bálint és Németh Gábor felolvasása után Barangó (tuba), Szabó Eszter (cselló) és Vincze Pál (zongora) Telemann-, Vivaldi- és Bach-műveket játszik. Holnap tekinthető meg utoljára Garami Richárd, Kaszás Tamás, Mécs Miklós, Loránt Anikó Ezsébet és Varga Gábor Farkas közös kiállítása.

BARICZ KATI Szubjektív napló című kötetét ismerhetik meg az érdeklődők ma este hat órától a Magyar Fotográfusok Háza – Mai Manó Ház Napfényműtermében (VI. kerület, Nagymező utca 20.).

BABATÁR – RUHATÁR címmel nyílt kiállítás

Istókovits Kálmán emlékkiállítás

A tárlat a festő munkáinak teljes választékát felvonultatja

Istókovits Kálmán emlékkiállítás nyílik pénteken a Váci utca 19–21. szám alatti Abigail Galériában. A képek – amelyeket július 14-ig lehet megtekinteni – a római ösztöndíjas festő minden korszakát felölelik. Szülővárosának, Siklós önkormányzatának segítségével kerülnek most közönség elé – néhányuk évtizedek óta először.

A pénteken megnyíló Istókovits Kálmán emlékkiállítás egyszerre szeretne tisztelegni a művész életműve előtt, bemutatni képeinek és egyben technikáinak sokszínűségét, valamint kiszolgálni a műgyűjtők igényeit – mondta az Abigail Galéria tulajdonosa, *Hajdú Katalin Anna.*

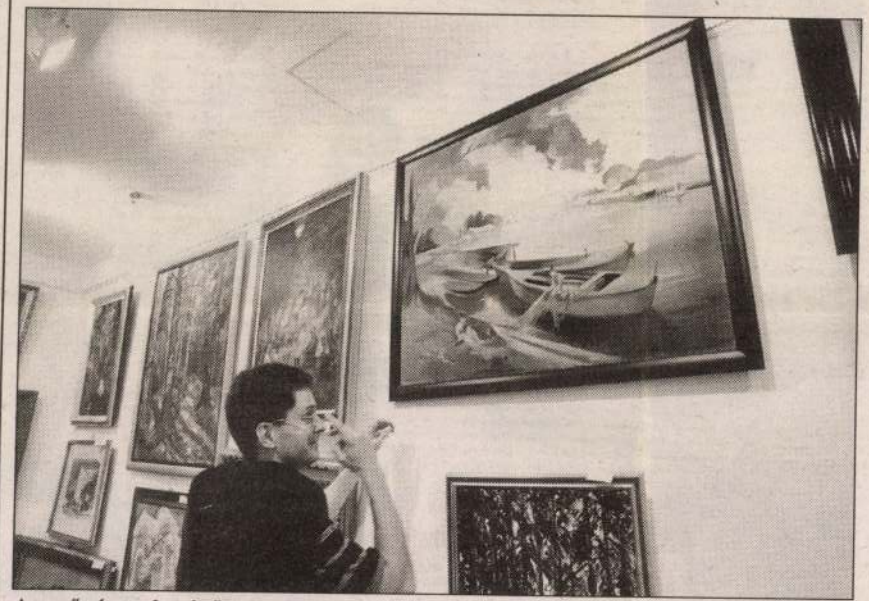

A művész sokszínű technikája is megismerhető FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Istókovits 1898-ban született Siklóson, és 1929-ben került Rómába, csatlakozva így a római ösztöndíjasok (Aba Novák Vilmos, Molnár C. Pál) sorához. Alkotásai számtalan elismerésben részesültek, mint például a Szinyei Társaság díja vagy Zichy Mihály-díj, mesterei közé tartozott mások mellett Csók István. Eszközeinek repertoárja a rézkarctól és fametszettől az akvarellen át a tempera- és olajképekig terjedt. Stílusára a novocento festészet gyakorolt hatást, és újklasszicista oltárképei is jelentősek.

A galéria tulajdonosa így foglalta össze a kiállítás apropóját: Az elmúlt években szinte alig lehetett hozzáférni Istókovits képeihez, illetve a bemutatókon elő-előbukkanó munkák nagy része akvarell volt. A mostani kiállítás a festő munkáinak teljes választékát felvonultatja: az anyagban az akvarellek mellett helyet kaptak például az olajképek és a temperával készültek. Ez utóbbiak a Római iskola utáni korszakból valók.

S. Z.

Jazzháromszög

A zsámbéki romtemplom tövében rendezett hat koncerten a hazai és a nemzetközi jazzélet kiemelkedő egyéniségei szerepelnek – mondta tájékoztatóján nemrég *Maloschik Róbert,* a rendezvénysorozat főszervezője.

A Bartók–Raiffeisen–Zsámbék Jazzháromszögnek elkeresztelt program június 29-i nyitókoncertjén a Magyar Rádió Rt. nemzetközi jazzversenyeinek első helyezettjeiből összeállított zenekar lép fel. A modern szaxofon világsztárjai adnak koncertet július 6-án, a New Classy Four (női szaxofon kvartett), a Dresch Trió, valamint az amerikai világsztár, Chico Freeman közreműködésével. A Trió Midnight és Steve Houben lemezbemutató koncertje mellett július 13-án lesz *ifj. Szakcsi Lakatos Béla* zongoraműsora. Zongora-mágia alcímmel július 20-án este *Kaltenecker Zsolt* és *Pleszkán Frigyes* koncertezik. Július 27-én *Charlie* új arcát ismerheti meg a közönség a Charlie Jazz... műsorból. A legnagyobb hazai szenzációnak az augusztus 17-i *Ráduly Mihály* szerzői est ígérkezik: a művész húsz év után először fuvolázik nyilvánosság előtt. Régi és kifejezetten erre az alkalomra komponált darabjait barátai adják elő.

A koncerteket a Bartók rádió felvételről közvetíti augusztus 19-től szeptember 23-ig, hat egymást követő vasárnap.

P. R.–Sz. I.

Lakásotthon a Gyöngyvirág utcában

A beköltözők is részt vettek a bútorok kiválasztásában

A nyaralásból már a megszépült szobáikba térhetnek haza a fővárosi önkormányzat szentlőrinci, Gyöngyvirág utcai gyermekotthonának lakói. A százhúszmillió forintos beruházás során a korábban nagyobb létszámú intézményből négy, apartmanos lakóotthont alakítottak ki.

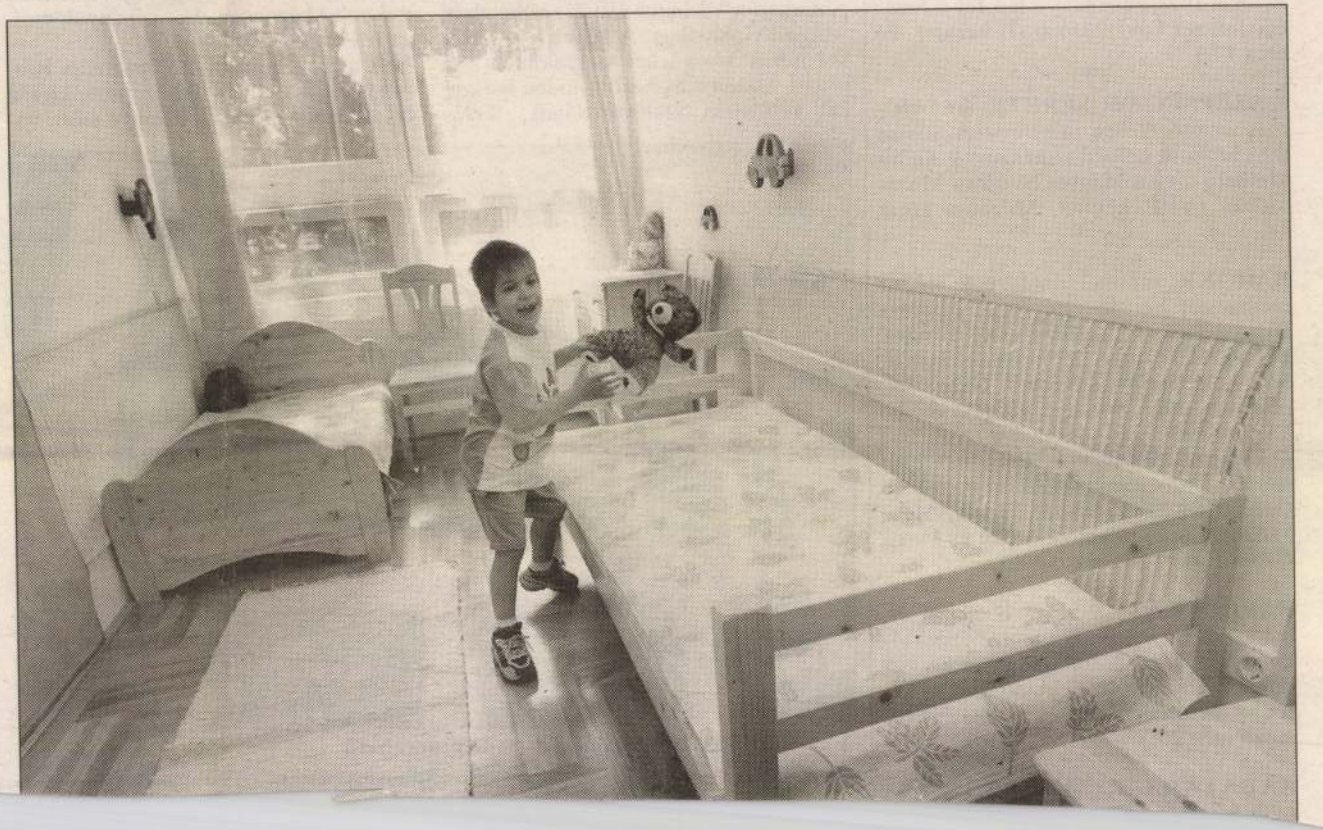

A nagy intézmények lebontására, legfeljebb negyvenfős kisebb gyermek- és lakóotthonok kialakítására a gyermekvédelmi törvény kötelezte a fenntartókat. Ez a kötelezettség a fővárosnak adta a legtöbb feladatot, hiszen az ország gyermekvédelmi intézményeinek fele Budapesten van – ismertette az előzményeket *dr. Hazai Istvánné,* a fővárosi gyermek- és ifjúságvédelmi ügyosztály vezetője. A munkának ma több mint a felét már elvégezte a főváros: a törvény megszületésekor harminckét költségvetési intézmény és ugyanennyi telephely volt a fővárosi gyermekvédelem hálózatában, mára a telephelyek száma nyolcvanra nőtt, ebből hatvanhat már a törvénynek megfelelő létszámmal és körülmények között működik, a többi kialakítása folyik. Harminc lakásotthon is van közöttük. Különösen a nagy intézmények lebontása, felújítása nehéz –

Erzsébetváros: új nyugdíjasház

Új nyugdíjasházat létesít Erzsébetváros önkormányzata, mivel a kerületben már régóta telt házzal működik a meglévő kettő. A Dózsa György úti és a Peterdy utcai intézményhez hasonló lesz a Rózsa utca 30.-ban, az ott álló épület felújítása és átalakítása után – döntötte el legutóbbi ülésén az erzsébetvárosi képviselő-testület.

A VII. kerület lakosságának 23 százaléka hatvanéves vagy annál is idősebb volt már két évvel ezelőtt, a Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint. A helyi idősek körében fokozott érdeklődés mutatkozik nyugdíjasházi elhelyezés iránt, de a meglévő két intézményben mindössze hetvenkilenc lakás van. A Rózsa utca 30.-ban található épület nyugdíjasházzá alakítását a szomszédba tervezett óvoda építésével egyidejűleg végzik.

S. T.

Gyermekvédelem angol minta szerint

Istokovits Kálmán MDK

Olvasó nő, tempera

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Istokovits Kálmán

Önarckép, tempera

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Istokovits Kálmán festőművész

Anya

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok

Istokovics Kálmán festőművész

Kenyérsütő nő rep.

"Nő a művészetben"kiállitás katalógusa 1936.Műcsarnok

MDK

Istokovits Kálmán

Angol nő, temp.

Benczur Társ. reprezentativ kiáll. 1936. okt.

13 l.

N.Szal.

TA lásd REGŐLY /Tolna/

MDK

Istokovits Kálmán

Juhász, olaj

Benczur Társ. reprezentativ kiáll. 1936. okt.

13 l. N.Szal.

vár. VU 1864, 554 1/

MDK

Istokovits Kálmán

Magyar leány, of.

Árv. Közl. 1936. febr. 1.rk.sz. 19. 1.

MDK

Istokovits Kálmán, festöm.

492. Magyar leány. /Kislány csodálkozó tekintettel/. Repr.

Árverési Közlöny. Kat. 1936. 2.rk.sz.

MDK

Istókovits Kálmán
Fehérruhás nő, festm.

III. Nemz. Képzm. kiáll. 1935.

MDK

Istokovits Kálmán

Kubikusok. Tempera.

III. Nemzeti Képzőművészeti Kiá[illegible].1935.
Márc.24-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 12.1.

Istokovits Kálmán MDK

Fehérruhás nő, tempera

Mücsarnok 1935 III. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Istokovits Kálmán MDK

Profilok, tempera

Műcsarnok 1935 III. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Istokovits Kálmán

Fehérruhás nő, repr.

Nemzeti képzőm. kiáll. 1935.

Istokovits Kálmán MDK

Fehérruhás nő, repr.

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Istokovits Kálmán

"Álom" c. temperája a Munkácsy-céh kiáll.-án.

P.H.935.III.31.

MDK

Istokovits Kálmán, festöm.

Álom. Tempera.
Pogányok. Olf.

Nemz. Szal. - A Munkácsy Céh VIII. repr.kiáll.-a.
1935. márc. 30.-ápr. 14. Kat.

Istokovits Kálmán MDK

Tutajok a Tiszán, temp.

Miccarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Istokovits Kálmán MDK

Mosónő

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Istokovits Kálmán festőművész

Mosónő

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

Istokovits Kálmán festőművész

Vasárnap este falun

Magyar kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok.1934.

MDK

Istokovits Kálmán, festö

Áradás a Tiszán.	Tempera.
Szolnoki magyar leány.	"
Vasárnap este falun.	"

Mücs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.-okt.28.
Kat.ig.l.

Istokovits Kálmán MDK

Krisztus, tempera

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Istokovits Kálmán MDK

Tiszapart, tempera

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Istokovits Kálmán, festö

Vizió. Tempera.

Bp.Mücs. - OMKT. Nemz. Képzömüv. kiáll. 1934. ápr. 29.
jun.17.

Kat. 6.1.

Istokovits Kálmán MDK

Vizio, tempera

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Istokovits Kálmán MDK

Kató

Műcsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Istokovits Kálmán MDK

Sokác leány arcképe

Műcsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Istokovits Kálmán

MDK

Profil, tempera

Mücsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Istokovits Kálmán MDK

Ülő nő, tempera

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

Istokovits Kálmán festőművész

Kató

1934.évi emlék- és gyűjteményes kiállítás tárgymutatója. Műcsarnok.

Istokovits Kálmán festőművész

Profil

Sokác leány arcképe

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás tárgy-
mutatója.Mücsarnok.

Istokovits Kálmán festőművész

Áradás a Tiszán

Szolnoki magyar leány

Magyar kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok.1934.

MDK

Istokovics Kálmán festőm.

Vándorok

Akrobata

Szt.Gellért halála

Ernst Múz. 145. kiáll. 1934. jan. 8. 1.

MDK

Istokovics Kálmán festőm.

Kötéltáncosok

Szomoruság

Utolsó vacsora

Ernst Muz. 145. kiáll. 1934. jan. 8. 1.

MDK

Istokovics Kálmán festőm.

Megáradt Tisza

Nő tükörrel

Kirándulók

Ernst Muz. 145. kiáll. 1934. jan. 8. 1.

MDK

Istokovics Kálmán festőm.

Kártyavetés

Mise

Lapozgatás

Ernst Múz. 145. kiáll. 1934. jan. 8. 1.

MDK

Istokovics Kálmán festőn.

Fátyolos nő

Nő profilban

Szunyogsziget

Ernst Mus. 145.kiáll. 1934. jan. 8.1.

MTK

Iotokovics Kálmán festőm.

Ülő nő

Falusi vásár

Ernst Múz. 145.kiáll. 1934. jan. 8.1.

MDK

Istokovics Kálmán festőm.

Akrobaták

Szőke nő

Ernst Muz. 145.kiáll. 1934. jan. 8.1.

MDK

Istokovics Kálmán festőm.

Szolnoki magyar lány

Násznép

Pásztortüz

Ernst Muz. 145.kiáll. 1934. jan. 8.l.

MDK

Istókovits Kálmán

Utolsó vacsora

Vándorok

Szent Gellért halála

Falusi vásár

Lakodalom

Kártyavetés

Kállay Miklós:
Ernst-Muz. csop.kiáll. Nemz. Ujs. 1934. jan. 28.
27 l.

MDK

Istókovits Kálmán

- Lapozgatás
  Szolnoki magyar leány
  Fátyolos nő

Kállay Miklós:
Ernst-Hus. csop.kiáll. Nemz. Ujs. 1934. jan. 28.
27 l.

Istokovics Kálmán

Ernst-múzeum csoportkiállításain képeivel szerepelt: "Kötéltáncosok"
"Megáradt Tisza"
"Tükrös nő"

M.934.I.28.

Istókovits Kálmán

festőművész

Céhbeliek jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Igen eredeti Cirkuszistálló, a Feketeruhás nő szép portraitja.

Pesti Hirlap
1934.I.14.

MDK

Istókovits Kálmán

Hegyi beszéd, rézk.

Mussolini magyar képviselőházi. Pesti Napló, 1934. ápr. 4. 13 l.

MDK

Istókovics Kálmán, festő:

Krisztus, temperа

II. Nemz. kiáll. (?) – „Képző művészet" 1934. – Fajeray J. kritikája. – 111. l.

MDK

Istókovits Kálmán

- Utolsó vascora
Megáradt Tisza
Kártyavetés
Fátyolos nő
Nő profilban

Szomory Dezső: Finom müvészek az Ernst-Muzeumban.
Az Est, 1934. jan. 28.

MDK

Istokovits Kálmán, festö

Mámor.	Tempera.
Ülö nö.	"
Leányok.	"

Bp.Mücs.-OMKT Nemz.Képzömüv.kiáll./Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 25.l.

Istókovits Kálmán MDK

Szendergés, tempera

Olasz leány, tempera

Nő tükörrel, tempera

Tájkép, tempera

Műcsarnok 1933.Klebelsberg Kuno emlékkiáll.

MDK

Istókovics Kálmán

Tutajok

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 14 l.

MDK

Istokovics Kálmán

Leányfej

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V.kiáll.
1933. márc. 7 1.

MDK

Istokovits Kálmán

Mámor, temp.

Ülő nő, "

Leányok, "

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

25 1.

MDK

Istokovics Kálmán

Leányfej

Munkácsy céh 3.kiáll. Ernst Múz. 138.kiáll.

1933. márc. 7 l.

MDK

Istokovits Kálmán

Leányok, repr.

Nemzeti képz. kiáll. kat. 1933.

Istokovits Kálmán MDK

Leányok, repr.

Mücsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Исполком, 1921 г.

Исполком Калмык

Istokovits Kálmán festőművész

Nő koponyával

Budapest székesfőváros képtárának katalógusa. 1934

Istokovits Kálmán

MDK

Leány koponyával

Műcsarnok 1932. Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Istokovits Kálmán

53. Babszigeti Dunaág, olaj

54. Dunai táj, olaj

55. Babsziget, olaj

Duna Kiállitás katalogusa, Nemzeti Szalon, 1933. január hó, 3 lap

Istokovits Kálmán

Falu siéle

Olaff

Tm. Bp. 1932

, tojásdad medaillonban. Tölfelé fésült haja,
ének gallérja lehajtott, nyakkendője fekete, mel-
átja zsinóros

etei 10.2: 8.9 c/m.

262. (irás előtt).

4/94 № 158.

Iszakovics Kálmán

l.

Forum

1934. 288. l.

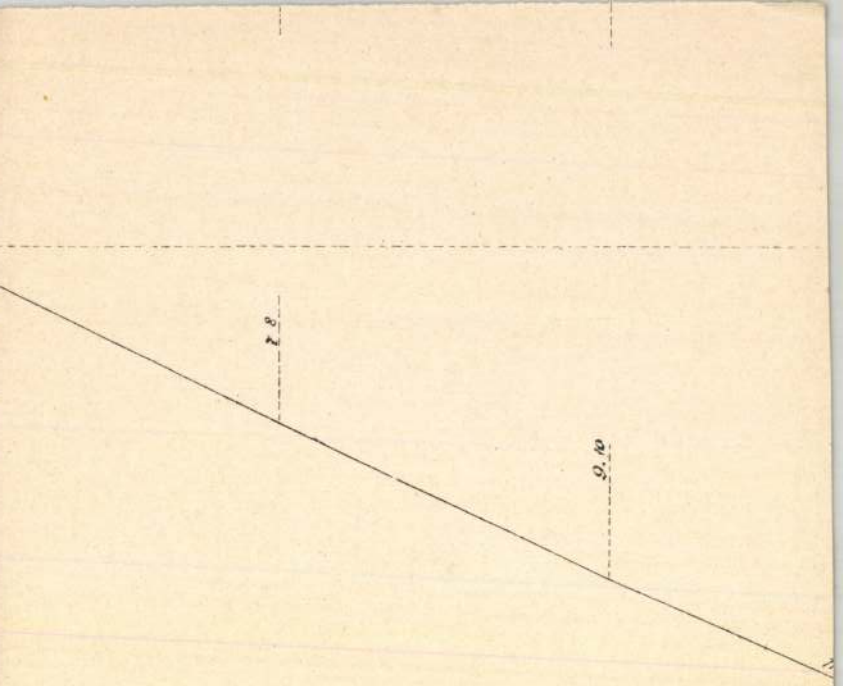

A reakciók metszé

Ystokovics Kálmán

Fábyolos nő arcképe
(Mussarok)

Szépmüvèszet
1942. 1. n.

Istokovits Kálmán

l.

Szépmüvészet

1943. 53. l.

Zapobiegliwość ratuje

Istokovits Kálmán

illusztrációi

Budapest 1946. II. ér.

4. sz.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Istokovits Kálmán

Halász c. Egyé
repr.

Uj Idők
1935. I. 349. l.

festő.

dból

Amor.

vel letakart kereveten fijjel balka fekszik
kerében ijat tart. mig balját feje
Ölében a fejét baljával meg-
jobbjában nyilvesszőt. Lábainál kék
és jobb karja alatt sárga-takaró
látható. A menyezetes ág függönye
huzva.
méretei 30·5:47 cm.
emz. Muzeumból.

M. Kép
318

M. K. 318.

Istokovits Kálmán

Zöldruhás nő c. Egyé

repr.

Szinhári Élet

1936. 52. sz.

328. l.

Csardda

Tasnádi Kálmán

Rozgonyi Cecília
c. képe repr.

Szépművészet

1942. 6. 7.

Istokovits Kálmán

Kárászi leány c.
keje repr.

KMTárs 1937. tel. kiáll.
Eat.

Istókovics Kálmán

kell. kiáll. a Mussarnok-
ban, rövid életr. a Eat-
ban.

Kultúrs 1941 dec —
1942. jan. téli kiáll.

Istokovits Kálmán

Rozgonyi Cecille
c. képe repr.
KMTars. Hav. tárl. Eat.
1942-ápr. máj.

ADATGYÜJTŐ IV. A VALLÁSO

/egyházi, egyháztársadal

stb./ munkájáról az 194

leg 1941. junius 1.-től

Név :.....

Gyülekezeti istentiszteleten sz

.....

.....

.....

hányszor és hol .....

.....

Vasárnapi iskolát vezetett, csop

.....

Temetett.....Esket

Csendesnapi előadást tartott :

.....

Istokovits Kálmán

Szolnoki vásár c. Egyé
repr.

Szinházi Élet

1936. 20. sz. 28. l.

Istókovits Kálmán

A próféta c. regényéről
repr.

Élet 1935, jun. 30.
(26. sz.)

Istokovics Kálmán (1898-)

Szomorúság.
Olj f.53x72 fa.Ltsz:2770.

Tájkép.
Vizf.37x22 papir.Ltsz:1959.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Istokovics Kálmán
Mosónő, festm. repr.

Évk. KMT. 193o. 38 l.

Istókovits Kálmán
Bevonulás Jeruzsálembe, repr.

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 145 l.

Istokovits Kálmán

„Magdolna" c. műve nagyjel a
Műcsarnok tél. Tárlatán (emlitve)

Pesti Nagló 1938 II. 6

MDK

Istókovics Kálmán bp.i festő

a Társ. tagja

Pécsi Képzm és Műbar. Társ. 23.kiáll. 1938.jun.

Istókovits Kálmán, festő, Bp.

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

MDK

Istókovics Kálmán festő, Bp.

Pécsi Képzőműv. és Műbor. Társ. kiáll. 1937. máj.

Istókovics Kálmán

„Magdolna" és „Somogyi táj" c. képe nagyon az akvarell és pontellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban (elmúltan)

Magyarság 1927 V. 26.

Istókovits Kálmán
festő

A Nemzeti Szalonban a Magy. Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállításán szerepel, említve „Ragusai kikötő" c. művét.

Esti Kurir 1943. I. 5.

Istókovits Kálmán
festő"

Kiállít a Nemzeti Szalonban rendezett akvarell és pasztellfestők kiállításán. Említve Balatoni vihara és Ragusa.

Új Magyarság 1942. XII. 25.

Istokovics Kálmán, festőm. graf.

„Kubikusok" nagy tájkép
Egy komoly női portréja tiszta festői fel-
szabadulást jelentenek.
Ernst Stenz (uj csop. kiáll.)

Gy. T. ~~Ex~~ 8. ó. ujs. 931. X. 11

M.D.K.

Istókovics Kálmán

"Szolnoki tájkép" c. müvét méltatja a lap az "Uj képzőmüvészeti Szalon nyilt meg a Belvárosban" c. beszámolójában.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. aug. 13-19. VI. évf. 33. sz.

Istókovics József.
pécsi festő

a Nemzeti Szalonban rendezett képzőmű-
vészek vidéki szövetségének kiállítá-
sán több képe, köztük „Mártélyi Tisza"
c. vászna szerepelt. (ennlítve)

Magyarság, 1928. jan. 6.

Istokovits Kálmán festő

„Golgotha", „Kálvária", „Hegyi beszéd", „Vihar", „Komlósi bányavidék" i. festményeivel nekrológ az Ernst Museum kiállításán (emlitve)

Pesti Hirlap 1927 x. 2

Istókovits Kálmán festő és grafikus

„Vihar" és „Somogyi falu"

képeivel nevezet az Ernst

huzeum csoport Diálítosás (emlitve)

Cejrép 1927 X.2

Istokovits Kálmán

„Rév falusi hid", „Danae"
„Vihar" és „Komlósi bányavidék"
c. festményei nagyobbak az
Ernst Museum csoportkiállításán (emlitve)

Neuzeti Lipsig 1927 x. 4.

Istókovits Kálmán

Bertalanéj, rézkarc

A XIX.-XX. század magyar grafikája 1924. június
Országos Magyar Szépművészeti Múzeum katalógusa. 11 lap

Istókovits Kálmán

„Maros. táj" c. mű
szerepel a műcsarnok téli
tárlatán (emlitve)

Lipság 1926 II. 28

MDK

Istokovits Kálmán

Önarcképe és más portréi a Nemzeti Szalon kiállitásán.

Cikk: Arcképfestők kiállitása.

B.H.1935.okt.6. 18.1.

MDK

Istokovics

Kesztyüs lányalakja a Magyar Arcképfestők kiállitásán.

Cikk: Arcképfestők a Nemzeti Szalonban.

Magyar Hirlap 1935.okt.8.

MDK

Istokovits Kálmán

Bevonulás Jeruzsálembe, rézk.

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 145.l.

M.D.K.

Istokovits Kálmán

"Kárászi leány" c. festményének repr.-ját hozza a lap a Téli Tárlatról.
/Kritika cimét nem lehet megállapitani, mert a lap hiányos./

Szinházi Élet. Bp. 1937. jan. 31. febr. 6.
XXVII. évf. 6. sz. 68. lap

.

M.D.K.

Istokovits Kálmán

A müvész kiállitásáról "Parádé" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1931. május 24-3o. XXI. évf. 22. sz. 158. lap.

M.D.K.

Istokóvits Kálmán

"Szolnoki lány" c. festményének repr.-ját bemutatja a lap a Műcsarnok "Magyar Kiállitás"-áról.

Szinházi Élet. Bp. 1934. okt. 7-13. XXIV. évf. 42. sz. 57. lap.

MDK

Istókovits Kálmán

Boldog Margit imádkozik c. munkáját megvásárolták

Boldog Margit-pályázat. Szépművészet 1942. 268.l.

MDK

Istókovits Kálmán 1898--

Dunai táj, akv.

" " "

Ernst Muz. M.kispalszt. és graf. kiáll. 1954. szept. 26 l.

MDK

Istokovits Kálmán, festőm.

K. S. dr.: A győri Vigadó -épület ben rendezett szokásos évi kiállitás. 1930. okt. 19-26.
Győri bástyarészlete szerepelt egy külön sarokszoba falán.

A Győri Képzőmüvészeti és Iparmüvészeti Társulat. Képzőmüvészet. 1930. 35. sz.

MDK

Istokovics Kálmán, festöm.

Rezgonyi Cicelle. Repr.

KMTárs. 1942. tav.tárl.Kat.

MDK

Istokovics Kalmán

Vizió c.műve.Repr.

Nemzeti képzőm.kiáll. 1934.

MDK

Istokovits Kálmán

Kefekötősátor, tempera

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7.-Jul.28.-ig
10.lap

Istokovits Kálmán MDK

Magyar leány

~~Istokovits Kálmán~~ Mücsarnok 1938 Téli kiállitás

MDK

Istókovics Kálmán

Akt-tanulmány.

Műcsarnok, 1925/26. Akt kiáll. 24.1.

MDK

Istokovits Kalmán

A Szent korona elrablása. Tempera.

VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. Kat.
Műcsarnok. 1944. Jun. 1-18-ig. 9.1.

MDK

Istokovits Kalman

Mosónő. Olajf.

VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. Kat.
Műcsarnok. 1944. Jun. 1-18-ig. 12.1.

Istokovics Kálmán MDK

Fátyolás arckép, repr.

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

Istokovits Kálmán MDK

Szent Erzsébet, repr.

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállítás

Istokovits Kálmán MDK

Rézkarcok /4 db/

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Istokovits Kálmán MDK

Rézkarcok /6 db/

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Istokovics Kálmán MDK

Mosónő, repr.

Külváros Szentendrén, repr.

Az aranyborju imádása, repr.

Mücsarnok 1929 őszi kiállitás

Istokovits Kálmán

MOK

Hegyi beszéd, repr.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Istókovics Kálmán

MDK

Akt-tanulmány

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

MDK

Istókovics Kálmán

Akt-tanulm. of.

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec. 24. l.

Istókovits Kálmáb
Interieur, akv.

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 21 l.

Istókovits Kálmán
Faluvége, olaj

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 19 l.

Istókovits Kálmán
Öreg paraszt, olaj
Tanulmányfej, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. Kiáll. 1924. 19 l.

Istókovits Kálmán
Kompozició, olaj
Kirándulók, "

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 2o l.

Istókovits Kálmáb
Reggel Sirokon, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 2o l.

Istókovits Kálmán
Tarna völgye, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 2o 1.

Istókovits Kálmán
Gyöngyösi táj, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 19 l.

Istókovits Kálmán
Benei táj, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 21 l.

Istókovits Kálmán
Tájkép, olaj

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 21 l.

Istókovits Kálmán
Siroki vár, olaj

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 2o l.

Istókovits Kálmán
Kompozició, olaj

O.M.Kir.Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 2e l.

MDK

Istókovits Kálmán

Fekvő aktok, kréta

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Brasó Muz.1924.

22. l.

Istókovits Kálmáb
Pécsi táj, rézk.
Tékozló fiu, "
Kompozició, "

O.M.Kir. Képzőmiv. Főisk. kiáll. 1924. 21 l.

Istókovits Kálmán
Koldusok, rézk.
Kompozició, "

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 21 l.

Istókovits Kálmáb
Apokalipszis négy lovasa, rézk.
Siroki vár, akv.

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 21 l.

MDK

Istókovics Kálmán

Jézus kiüzi a kalmárokat, olaj
Tarna völgye, olaj
Próféta, rézk.
Levétel a keresztről, rézk.
Apokalipsis, rézk.

N. Szal. 333. kiáll. Dijazott müvészek. 1925. márc. 1.

17

Issokovits Kálmán

Temesés, slajf.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

34. Vánosik (?).
Életrajzi adatai ismeretlenek.

(34.) Stefnitz Pál.

361

Egész alak, balra fordul, á
tart, baljával pedig oldalán lógó dis
jusza és szakálla barna, szeme kék. K
prémes palástja piros, magasszárú cs
»PAVL STEFNITZ« köriratú czimerrel és
vidéket ábrázoló háttérben lovas csa
parancsnokkal.

Vászon, méretei 171: 112 c
~~Festette: Vánosik.~~
Herczeg Czartoryisky Ádám a
~~A Nemz. Muz. képtárából.~~
~~József Nagy. Kért 202.~~
Kifüggeptésére vonatk.
A Nemz. Muzeumb
1880: VIII. 40. — 1881: VIII. 40. — 188
A Tört. Kérczarnokk

904: V. 2.

MDK

Istokovits Kálmán

Golgotha

Kálvária

Hetéra

Ernst Muzeum kiáll. XCII. /1927/. 13.1.

MDK

Istokovits Kálmán

Hegyi beszéd

Alamizsna

Magdolna

Ernst Muzeum kiáll. XCII. /1927/. 13.1.

MDK

Istokovits Kálmán

Komlósi bányavidék

Somogyi falu

Gabonakeresztek

Ernst Muzeum kiáll. XCII. /1927/. 13.1.

MDK

Istokovits Kálmán

Danaé

Jánoskut

Ernst Muzeum kiáll. XCII. /1927/. 13.1.

MDK

Istokovits Kálmán

Révfalusi hid

Vihar

Lázár feltámasztása

Ernst Muzeum kiáll. XCII. /1927/. 13.1.

Istokovics Kálmán MDK

Remete rét, olf.

Mucsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Istokovics Kálmán MDK

Cigányok

Mücsarnok 1927.Táj- és életképkiállitás

Istokovics Kálmán MDK

Marospart, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Ustokovics Kálmán MDK

Keresztrefeszités, rézkarc

Lázár feltámasztása, rézkarc

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Istokovits Kálmán

Lázár feltámasztása, rézk.

Keresztrefeszitès, rézk.

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj.

31. l.

kei. Hasonló faragványdi
szán is, - ez utábbiak
romzata hiányzik, a Vizi
nyak külső felén festet

Irodalom: Müller,
benbürgen. Mittheilunger
szárnyasoltárai. Magyar
old., 119-121. kép /1-1
Altäre. Strassburg 1916
1932, 23, 64-66. - Roth
Wiese, E., Könyvismerte
IV /1935/ 153. - Genthor
téneti Erdély. szerk. A

M á r i a o l t

MDK

Istokovics Kálmán

Levétel a kereszt[illegible]ről, [illegible]

Mohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926.szept.

8.l.

MDK

Istokovics Kálmán

Bevonulás Jeruzsálembe, rkarc

Kohács emléke. Ernst Múz. 84.sziál. 1926. szept.

15 l.

MDK

Istóczovics Kálmán

Ecce Homo

Kohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926. szept.
9 l.

MDK

Istokovics Kálmán

Dombos vidék

Mohács emléke. Ernst Múz. 84.sz.áll. 1926. szept.

8 l.

MDK

Istokovics Kálmán

Magyar lány, ~~graf.~~

Mohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926.szept.

8.1.

MDK

Istokovics Kálmán

Bevonulás Jeruzsálembe, rk.

Mohács emléke. Ernst muz. 84.kiáll. 1926.szept.
13 l.

MDK

Istokovics Kálmán

Levétel a keresztről

Mohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926.szept.

8 l.

MDK

Istókovics Kálmán

Ecce Homo, rk.

Kleopatra, "

Mohácsi emléke. Ernst muz. 84.kiáll. 1926. szept.

7 l.

MDK

Istókovics Kálmán

Emberek, rk.

Krisztus, "

Mohács emléke. Ernst muz. 84.kiáll. 1926. szept.

7 l.

MDK

Istókovics Kálmán

Tiszapart

Mohács emléke. Ernst Muz. 84. kiáll. 1926. szept.

16 l.

MDK

Istókovics Kálmán

Halász, rk.

Salome tánca, rk.

Mohácsi emléke. Ernst muz. 84.kiáll. 1926. szept.

7 l.

Istókovits Kálmán MDK

Táj katonákkal, tempera

Siófoki móló, temp.

Gémeskut, temp.

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Istokovits Kálmán MDK

A Szent korona elrablása, temp.

Műcsarnok 1944 VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Istokovits Kálmán

A Szent Korona elrablása c. képének részlete Rep.

Magyar Építőművé-zet

1944. jul. 7 - 181. l.

(VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás.)

Széchényi István:

Gyászmiséje.

A Pest belvárosi n
a főoltárt, melyen innen a d
A kivilágitott templom főolt
reszt és a ravatal körül két
gyertyákkal. Ezek mögött a f
kedett el, a mely a püspöki
tását nézi. Felirata a kép a

GYÁSZMISE GR. SZÉCHENYI

legalól középütt: Pest 1860

Körajz alányomással,

Sz.n. 189-904
850-904-1

MDK

Istokovits Kálmán

Pap-sziget, festm.

Nyn: A Műcs. téli tárlata. Szépművészet, 1944. 1.sz. 22 l.

Istokovits Kálmán, festő. MDK

Putifárné.
Betlehem
Kánai menyegző.
Halottak.
Vízió.
Menyegző.
Zsinat.
Feltámadás.
Apokalipszis.
Önarckép.

Szép műv. 1944. 1 sz. 24. l.:

Ronay Kázmér: Műbarát: Istokovits és Cser-kiáll.

MDK

Istokovits Kálmán

A Szent Korona elrablása, temp.

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Műcs.

előbbi történetben szerepl
rajta, lepelféle, fehér vo
ilyen érő /csulóig mutatja
ha: elől szép két ujjnyi c
gott ruha a lejjebb a kivá
rékon/ olyan pántlikaféle
de egy volt, egybe volt va
Addig nem láttam/ujra/ ami
vissza.

Az ország különböz
tüsége bizonyitja, hogy ha
szó, melyet a közösség "me
hogy elvár tőle bizonyos d
matot érdekesen irja le Di
latban. - i.m. 319 skk. -
mondván, hogy a "halottlát
való is a megőrző és hagyo
adottságot nem hagyhatjuk
ez sokmindent megmagyaráz!

Istokovics Kálmán MDK

Angyali üdvözlet, repr.

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Istókovics Kálmán

Vazul c. kép

Repr.

Szépmüvészet
1943. 93. l.
elöh

Accepted

Istókovits Kálmán

Rozgonyi Cecille és Vázlat c. (Két gyenge kepe repr.)

Dělibáb. 1943. febr. 20.

~~nak a tengerbe való kiömlését s a körü-~~
~~ő~~ ~~rtjait szemléljük. A part mentén egy vitor-~~
~~kötve. Felirata a kép alatt:~~

~~mara. — Fiumára folyó kiömlése."~~

~~5.8 : 10.8 s a keretnek 8.5 : 12.9 cm.~~

381

Istókovits Kálmán

Hajnal c. temperája
repr.

Film Szinház Irodalom

1943. 4. 7.

Vas törmaradványok VII. 247

MDK

Istókovits Kálmán, festö
/M.Arck.fest.Társ./

A kárászi bíró.		
A kisbári pékné.	6.l.	Tempera.
W.W. arcképe.	6.l.	"

Mücs.-OMKT.Öszi Tárlat.1943.okt.2.-nov.1. Ka-t. 5.l.
és 6.l.

Ötókovits Kálmán MDK

Pap-sziget

Műcsarnok 1943. nov-ded.
Téli kiállitás

Istókovits Kálmán

MDK

Zrinyi Miklós a táborban

Miccarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállítás

Istokovits Kálmán

MDK

Krisztus, olajtempera

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Istókovics Kálmán MDK

Angyali üdvözlet

Mücsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Istokovits Kálmán, graf.-festö

a/ Majális; b/Kain és Ábel;c/ Irgalmas szamaritánus; d/ Álom. Rézkarcok.

Mücs.-OMKT.Öszi Tárlat.1943.okt.2.-nov.1. Kat. 23.l.
Magy.Graf.Müvészek Egyesülete.

MDK

Istokovits Kálmán, festö

Horányi rét.	Tempera.
Bucsu.	Olaj-tempera.
Két nö.	Olajf.

Mücsarnok. IV.Képzömüv.kiáll. "A Magyar Müvészetért".
1943 máj.16-30. Kat. 17.1.

Istokovits Kálmán MDK

A kisbári pékné, temp.

Mücsarnok 1943 Őszi tárlat

Istokovits Kálmán MDK

W.W. arcképe, temp.

Műcsarnok 1943 Őszi tárlat

Istokovits Kálmán MDK

A kárászi biró

Mücsarnok 1943 Őszi tárlat

Istokovits Kálmán

MDK

Majális

Kain és Ábel

Irgalmas szamaritánus

Álom, rézkarcok

Műcsarnok 1943 Őszi tárlat

MDK

Istókovits Kalmán

Angyali üdvözlet c. műve a Műcsarnok 1943/44 évi téli tarlaton.

Pipics Zoltan: Téli tarlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarsag, 1943.nov.21. 14.1.

Istókovits Kálmán
Ragusai kikötő, temp.
Tihanyi földek, temp.
Balatonfüredi part, vizf.
Vihar a Balatonon, vizf.

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete.
Kiállitás. Nemzeti Szalon, 1942, december, 3, 9 1.

315. kép. *9. Graduale (Erdődy—Bo*

oroszlán fekszik. A háttér rózsaszín falán szürk üvegablak. A díszítés belső sarkában egy miniatur (98×83 mm), amelyen *Máté evangelista* ábrázo lása látható, aki ugyancsak magas pulpitus mellet ülve, könyvet ír, rózsaszín ruhában. Lába elő barna bika fekszik.

A keretdíszítés felső részén (97 mm széles a külső sarokban egy miniatura (37×80 mm *János evangelista* félalakját ábrázolja, barna sassa Aranykeretben, nyitott könyvbe ír a piros ruhá kék köpenyes János evangelista; üvegablako rózsaszín háttér előtt. A szent fejét aran glória övezi. A lapszéldíszítést egyszerűbb nö

Istókovits Kálmán

Dunapart, tempera
Malom, tempera

Nemzeti Szalon

Őszi tárl. 1942-ből.

M.D.K.

Istókovics Kálmán

"A szent Jobb Raguzában" c. festményének repr.-ját bemutatja a lap a Mücsarnok tavaszi tárlatáról.

Hunyady Sándor: A Mücsarnok tavaszi tárlata c
Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. ápr. 24-30.
V. évf. 17. sz.

Istokovits Kálmán

MDK

Keleti kompozició, tempera

Kékruhás nő, tempera

Bohócok, olf.tempera

Bundás nő, olf.tempera

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Istokovits Kálmán MDK

Kleopatra

Mücsarnok 1942 Őszi tárlat

Istokovits Kálmán

MDK

Dunai horgász, tempera

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Istokovits Kálmán MDK

Rozgonyi Cicelle és Kanizsay Dorottya, tempera

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Iwtokovits Kálmán MDK

A Szent Korona ellopása, hármas kép, tempera

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

MDK

Istokovics Kálmán

Dunapart, temp.

Malom, temp.

Őszi tárlat. N. Szal. 1942. okt.

Istókovits Kálmán, festő

KDK

423.	Duna.	Tempera.
424.	Hegedüs.	Olf.
426.	Malom.	Tempera.

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért." Képzőm.Kiáll. 1942. jun.6.-22. Kat.17.l.

Istokovits Kálmán

MDK

Bundás nő, repr.

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

MDK

Istokovits Kálmán, festö

Alvók. Müve emlitésreméltó.

Kampis János: Őszi tárlat a Műcsarnokban. Magyarság. 1942.okt.11. 10.l.

MDK

Istókovits Kálmán

Falusi ház, olaj
Tabulmányfej, "
Portrait, vörös kréta

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. VII. kiáll.
1930. nov. 4 1.

ISTÓKOVICS KÁLMÁN
festőművészet

Budapest
Országúti ferences temp.
TKM 641.

Istókovits Kálmán

Csónakok, vizf.

I. Wurhölgy arcképe, vizf.

Mosónők, vizf.

Cigánysor, vizf.

Alkony, vizf.

Halásztanya, vizf.

Komp, vizf.

Téli kikötő, vizf.

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállítása. Nemzeti Szalon, 1940. november, 1,12 l.

103a lap: (De sancto Adriano) Egy miniatura (40×32 mm), amelyen *Szent Hadrián* ábrázolása látható. Aranyvértben, lila palástban, a szent obbkezében tört tart, lába alatt oroszlán fekszik. Lapszéldíszítés mint 7a lapon.

104a lap: (De sancta Anna) Egy miniatura (40×32 mm), amelyen *Szent Anna* ábrázolása látható. Szent Anna nagy könyvet tart az ölében. Előtte a kis Mária áll a könyvet fogva. Lapszéldíszítés mint 7a lapon.

104b lap: (De sancta Barbara) Egy miniatura (40×34 mm), amelyen *Szent Borbála* ábrázolása látható. Zöldelő táj előtt arany pálmaágat tart a jobbkezében. Balkezét az oldalt lévő oszlophoz támasztja. Lapszéldíszítés mint 7a lapon.

105a lap: (De sancta Catharina) Egy miniatura (32×32 mm), amelyen *Szent Katalin* ábrázolása látható. Zöldelő táj előtt áll a szent; jobbkezében földretámasztott kardot, balkezében nyitott könyvet tart. A földön törött félkerék. Lapszéldíszítés mint 7a lapon.

105b lap: (De beata Maria Magdalena) Egy miniatura (41×34 mm), amelyen *Mária Magdolna* ábrázolása látható. Zöld táj előtt térdel, balkezében aranykelyhet tart. Lapszéldíszítés mint 7a lapon.

106a lap: (De sancta Genoveva) Egy miniatura (40×33 mm), amelyen *Szent Genoveva* ábrázolása látható. Zöldelő tájban térdepel a a szent. A háttérben kastély látszik. Jobbjában vékony botot, balkezében nyitott könyvet tart. Feje fölött kis fekete ördög. Lapszéldíszítés mint 7a lapon.

106b lap: (De beata Agnete) Egy miniatura

MDK

Istókovits Kalmán

Csónakok, vizf.
I.W. úrhölgy arcképe, vizf.
Mosónők, vizf.
Ciganysor, vizf.

A Magyar Akvarell- és Pasztell-festők Egyesülete kiáll.katalogusa.1940.Nov.24-Déc.8.
12.lap

MOK

Istókovits Kálmán

Alkony, vizf.
Halásztanya, vizf.
Komp, vizf.
Téli kikötő, vizf.

A Magyar Akvarell- és Pasztell-festők Egyesülete kiáll.katalógusa.1940.Nov.24-Dec.8.
12.lap

Istokovits Kálmán, festö.

Vajdahunyad. II. dijat nyert.

Budapestet ábrázoló művészi fa- és linoleummet-
szetekre kiirt pályázat eredménye. 1940.nov.25.

MDK

Istokovits Kálmán

A béketürő Job, sz.rk.

Árv. Csarnok 1o4. aukc. 1942. máj. 8. 1.

Istokovics Kálmán

Szent Erzsébet c. képe
repr.

KMTárs 80 éves jub. kiáll
1941 febr. ápr.

Nem az ő stilzáló
modora, rendkívül
gyenge alkotás, rossz
naturalizmus.

1941 FEBRUÁR—ÁPRILIS

Istokovits Kálmán

Fátyolos archép, repr.

KMTárs. Arcképkiáll.
1941. nov.

— 19 —

2*

Istókovits Kálmán

Keszkenőszövő, tempera

Deréglye, tempera

Művészeti Hotek Pécs

1941

Istokovits Kálmán

MDK

Szent István, hármaskép

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Istokovits Kálmán

Báthory Erzsébet, hármaskép, tempera

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállítás

Istokovics Kálmán MDK

Jálókátrányozók, tempera

Önarckép, viasztempera

Harmonikás, tempera

Pirosfátyolos hölgy, tempera

Mücsarnok 1941 Téli kiállitás

MDK

Istókovics Kálmán

Nyomor, temp.

Táncoló magyarok, temp.

Zöldruhás hölgy, temp.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 14-15. l.

MDK

Istókovics Kálmán

Raguzai öböl, o.temp.

Tánc, temp.

Kleopatra, of.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Műcs. 14-15. l.

rajz.

-én születtem. Kisiparos család-
~~gzxtxsxgxcx~~ Kereskedelmi iskolába
tt a Magyar Filmirodában dolgoztam.
ti Dokumentációs Központban dolgo-

MDK

Istókovics Kálmán

Mise, temp.

Paksi part, temp.

Legyezős hölgy, temp.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Műcs. 14-15. l.

rajz.

-én születtem. Kisiparos család-
gazdaságnak Kereskedelmi iskolába
tt a Magyar Filmirodában dolgoztam.
ti Dokumentációs Központban dolgo-

MDK

Istókovics Kálmán

Kompozició, temp.

Rozgonyi Cicelle, of.

Menekült leány, of.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Műcs. 14-15. l.

Önéle

Budapesten, 1913. március 2

ból származom. Iskolai

jártam. A felszabadulás el

nyolc éve a Müvészettörténe

zom.

MDK

Istóczovics Kálmán

Alvók, of.

Római nő, viasztemp.

Javasasszonyok, temp.

Művész kiáll. 1941. dec. Műcs. 14-15. l.

Önéle

Budapesten, 1913. március 2
ból származom. Iskoláimat
jártam. A felszabadulás elő
nyolc éve a Müvészettörténe
zom.

Istókovits Kálmán MDK

Freskóterv, temp.

Magyar Egyházmüvészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr-márc.

Istokovits Kálmán

Körhinta, temp.
Magdolna, temp.
Dunai táj, temp.

Őszi tárlat. Nemzeti Szalon, 1940. október, 9 l.

gomi érseki képtár leírása. Új M
XVI., 1885., 767. l. — Kőrösy L
tergom. Esztergom, 1887., 238. l
laghy II., 187. szám. — Eszt
megye... Bp. é. n. 176. l. —
Az Újság, 1916., júl. 20., 4. l. —
Homor 97. l. — Gerevich PA, 2
Décsei: Könyvismertetés. MM, V.
173. l. — Rónay, Maria: Die Sch
Christlichen Museums in Esztergom.
gyüjtő, V., 1931., 8. l. — Lepold—
56. l.

Keresztelő Szent János

Csúcsos felső záródással, fa, olaj, 89×42 cm
Jelezve jobbra lent: Ittenbach, 1878.
Simor prímás rendelte a művésznél.
-ó: Az esztergomi hercegprímási k
Magyar Korona, III., 1879., 20. szán
Rényi 22. l. — Kőrösy: Esztergom. Es
gom, 1887., 238. l. — Z.: Az eszter
érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, X
1885., 767—768. l. — Maszlaghy II., :
szám. — Kreuzberg, P. J.: Ittenbach. Gl
bach, 1911., képe a 47. táblán. — Eszt
gom vármegye... Bp. é. n. 176. l. — Ger
vich: Az Újság, 1916., júl. 20., 4. l. — Ger
vich PA, 249. l. — Décsei: Könyvismertetés.
MM, V., 1929., 173. l. — Rónay, Maria:
Die Schätze des Christlichen Museums in
Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l. —
Lepold—Lippay 56. l.

Istókovics Kálmán
Gerjeni leány, olajf.
Gerjeni vasárnap, temp.
Juhász, olajf.

Magyarország a képzőművészetben. III. kiáll. Nemzeti Szalon, 1940. február, 9 l.

CSUTU

Istokovits Kálmán

KMTárs 1940. A gyermek

Nyaralók, tempera
Olvasó leány "
Anya "
Dada "
Iskolások "
Törökmézes "
Gyermekarchép "
Melegedők "
Sárgarucháskarchép "
Sárkányeregető "

(Hajdu m.)

Zelemér. 1. Csonka

torony távlati

képe

Jronvázlat. (Rom. hagy.)

nagy. 22 x 17

2. ugyanaz. Alapraj

és szemben.

Alapraj mérét. 1:50

Szemben " 1:200

Sztehlo O.

Jronrajz. nagy. 40 x 33

Istókovits Kálmán MDK

Vásárosok, tempera

Miccsarnok 1940/41 A magyar művészetért c.kiáll

Istokovits Kálmán MDK

Farsang, olf.

Mücsarnok 1940/41 A magyar müvészetért c.kiáll

Laboková Kálmán MDK

Parsons, Olf.

Miesenbock 1940/41 A magyar művészetért c. kiáll

Istokovits Kálmán MDK

Nyaralók, tempera

Olvasó leány, tempera

Anya, tempera

Dada, tempera

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c. kiáll.

MDK

Istokovits Kálmán, festö

Nyaralók.	Tempera.
Olvasó leány.	"
Anya.	"
Dada.	"

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben"kiáll. 1940.II.-III.
Kat. 12.1.

MDK

Istokovits Kálmán, festö

Iskolások.	Tempera.
Törökmézes.	"
Gyermekarckép.	"
Melegedök.	"
Sárgaruhás arckép.	"
Sárkányeregetö.	"

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll.1940.II.III.
Kat. 22.1.

Istokovits Kálmán MDK

Iskolások, tempera

Mücsarnok 1940 Gyermek a müvészetben c.kiáll.

Istokovits Kálmán MDK

Törökmézes, tempera

Gyermekarckép, tempera

Mücsarnok 1940 Gyermek a müvészetben c.kiáll.

Istokovits Kálmán

Melegedők, tempera

Sárgaruhás arckép, tempera

Sárkányeregető, tempera

Miccarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

MDK

Istikovits Kálmán

Dereglyések. Temp.

Fehérruhás nő. Temp.

Kikötő. Temp.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 19.1.
Mücs.

Istókovits Kálmán

Irgalmas szamaritánus, rézkarc

Magyar Rézkarcok, Tamás Galéria, Bp. 1940. május, kiállitás katalogusa.

Istókovits Kalman

Önarckép, tempera

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 18.1.

Istókovits Kálmán

Vásárosok, tempera

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941.Jan.12.7.l.

MDK

Istókovits Kalmán

Farsang, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15- 1941.Jan.12. 7.1.

ISTÓKOVITS KÁLMÁN

467. Önarckép. Temp.

KMTárs.Magyar Művészetért kiáll.1940-41. 18.old.

Istokovits Kálmán MDK

Hushagyó kedd

Kocsma

Holdas éj, tempera

Bukfenc, tempera

Műcsarnok 1939 Derű a művészetben

Istokovits Kálmán MDK

Karnevál
Cirkusz
Ujságárus
Jós tempera
Mücsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

MDK

Istokovits Kálmán

Vásár, temp.

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa. 14 l.

Istókovics Kálmán

Ablaknál c. Eépe
repr.

KMTárs Horthy
jub. kiáll. 1939-40

A CÍMLAP CSABAI K. IV. É. HALLGATÓ TERVE. — A FÉNYKÉPFELVÉTELEKET A MAGYAR FILMIRODA, A KLISÉKET IFJ. WEINWURM A. ÉS TÁRSA KÉSZÍTETTE.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA BUDAPEST. (FEL.: THIERING RICHÁRD.)

Istokovits Kálmán

Kárász c. Egyé

repr.

Művészet (Kende)

1939. 42. l

Német festő a XVI. sz. I. fele:

Ismeretlen:

Oltárajtó.

A ajtó másik reszen

a kosárban fejjel jobbra

imadjak. Balról tér

kinek fejét dicsfény öve

égő viaszgyertyával

angyal lebeg mondat

in excelsis. Deo". A nő

ha és fehér palast; Józse

tőle belecsapott bárddal

badba nyerünk kilátai

pasztornak Krisztus

dorása 4-nak az a ré

val jobbra haladó Abra

hogy Moria hegyére ju

Kálla őszbevegyült, fe

II

I

MDK

Istokovits Kálmán

Szőke nő, temp.

Gravizói öböl, temp.

Irgalmas szamaritánus, rk.

V. Kem. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa

MDK

Istókovits Kálmán

Halász figyelő, temp.

Szőke nő, temp.

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa. 14 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Irgalmas szamaritánus, rk.

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa. 14 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Vázás nő, temp.

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa. 15 l.

Istokovits Kálmán MDK

Karnevál

Cirkusz

Ujságárus

Jós, tempera

Műcsarnok 1939 Derű a művészetben

Jaskovits Kálmán

Karnevál

Oltárom

Ujságárus

Idő, hamvera

Istokovits Kálmán MDK

Orgia

Foglyok

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

Jacobovits Kálmán MDK

Orgia

Segítsek

Műcsarnok 1939 Dorá a művészetben

Istokovits Kálmán

Kocsma
Holdas éj tempera
Bukfenc, tempera

Miccarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

Istokovits Kálmán MDK

Raguza, tempera

Műcsarnok 1939 dec-1940 január

Istokovits Kálmán MDK

Dereglyések

Öreg malom

Mosónők

Rkaodópart

Műcsarnok 1939 Őszi tárlat

Istokovits Kálmán MDK

Kirakodók

Halas tó

Bárka

Mücsarnok 1939 Őszi tárlat

Istokovits Kálmán

MDK

Kónyi vásár, tempera

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Istokovits Kálmán

MDK

Ködös Tisza

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Istokovits Kálmán MDK

Nő fátyollal, tempera

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

MDK

Istókovits Kálmán, festö

Cirkusz. Temp. v. Jelz.l.b."Istókovits".

Nemz.Szt.1.Müv.Egy.-Szélfv.Kpt.és Tört.Múz.uj szerzeményei 1937/38. 1939 máj.-jun. Kat.

MDK

Istokovits Kálmán

Kónyi vásár, temp.

KMTárs. 1939. téli kiáll. kat. jan. 10.l.

MDK

Istokovits Kálmán

Ködös Tisza

KMTárs. 1939. téli kiáll. kat. jan. 1o.l.

Istokovits Kálmán MDK

Kónyi vásár, tempera

Miccarnok 1939. téli tárlat

Istokovits Kálmán MDK

Ködös Tisza

Mücsarnok 1939. téli tárlat

Istokovits Kálmán MDK

Nő fátyollal, tempera

Műcsarnok 1939. téli tárlat

NDK

Istókovits Kálmán, festö

Angol më.	Vizf.
Vásárosok.	"
Balatonfüredi strand.	"
Alkonyi halász.	"
Magyar lányok.	"
Dereglyések.	"

Nemzeti Szalon.-MAFE XXIII.kiáll. 1938.nov.20.-dec.4.
Kat.

Istókovits Kálmán
Vándorcirkusz, temp.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk.sz. 88.aukció.
22 l.

MDK

Exhib London 1948.

Istokovics Kálmán

„Szőke hölgy" és „Kofa" c. vásznaszerepel a Képzőmű. Társulat őszi tárlatán a műnarmokban (emlitve)

Nemzeti Lipág 1938 XI. 12

Istokovics Kálmán

„Magas lány" c. festménye nehezpel a hűvarmok téli tárlatán

(emlitve)

Est 1938 II. 6

Istokovits Kálmán

hagdalma .. képe nezegyel a
műcsarnok téli Tárlatán
(emlitve)

Nemzeti Ujság 1938 II. 6

Istókovics Kálmán, festö.

Imádkozó asszony.	Tempera.
Szent Ferenc.	"
Cigarettázó.	"

Nemz.Szalon.-Téli tárlat. 1938 jan.-febr. Kat.

MDK

Istokovics Kálmán, festö

Magyar leány.
Magdolna.
Orosz leány.
Köpülö nö.

Tempera.

KMTárs. Téli Tárl. 1938. (febr. márc.) Gyüjt. Kiáll. Műcsarnok.
Kat. 5.l., 8.l., 17.l.

Istokovits Kálmán MDK

Szent Gellért vértanusága, repr.

Műcsarnok 1938 Szent István kiállitás

MDK

Istokovits Álmán

Siófoki táj, Tempera.
Szőke hölgy. "
Imádkozó. "
Kofa. "

KMTárs, 1938. őszi tárl. 10.lap

M.D.K.

Istokovits Kálmán

"Szent István kora" c. festményének repr.-ját bemutatja a lap a Mücsarnok kiállitásáról, amelyet a Szent István év tiszteletére rendeztek.

„2 kiállitás" c. hiradás
Szinházi Élet. Bp. 1938. május 28. XXVIII. évf. 23. sz. 56. lap

MDK

Istokovits Kálmán

Medvetáncoltató, temp.

Árverési Közl. 1938. febr. 2.rk.

19 l.

MDK

Istokovits Kálmán

Vándorcirkusz, temp.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

22 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Medvetáncoltató, temp.

Vándorcirkusz, temp.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz,

21 xxo l.

MDK

Istókovics Kálmán

Szent Gellért vértanusága, repr.

Szent István-kiállitás a Mücsarnokban. Uj Magyarság képes melléklete. 1938. jun. 12.

MDK

Istokovics Kálmán

Apokalipsis, rézk.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz.
21 l.

MDK

Istokovits Kálmán, festöm.

Delila. Eredeti rézkarc. Aláirt példány.

Árv. Csarn. 1937.okt. 83.sz./Árv. Közl.rk.sz./ 25.l.

MDK

Istókovits Kálmán
Karádi vásár, festm.

IV. Nemz. Képz. kiáll. 1937.

Istókovits Kálmán
Szomoruság, temp.

Székesfővárosi Képtár és Történeti Muz. kiáll.
Nemz. Szal. 1937. jan. 11 1.

Istokovits Kálmán

„Kárászi leány" c. műve szerepel a műsaznak téli tárlatán (emlitve)

Az Est 1937 I. 24

Istokovits Kálmán MDK

Vasárnap, tempera

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Istokovits Kálmán MDK

Karádi vásár, tempera

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőmi Kiáll.

Istokovits Kálmán MDK

Kárászi leány

Mücsarnok 1937 Téli Kiállitás

MDK

Istokovits Kálmán MDK

Kárászi leány, repr.

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

MDK

Istokovits Kálmán, festőm.

Kárászi leány. Nagyon finom festői munka.

Szomory Dezső: Téli Kiállitás.
Müv.- AzEst. 1937. jan. 24. 13.1.

ISTOKOVITS KÁLMÁN

Kárászi leány.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

Istokovits Kálmán

Pécsi kiáll. 1936. jun.
savaszi kiáll-

Napsütéses hárak, olajf
Juhász feje, olajf-

Ó- Béla h. n. VII. 244.

Istokovits Kálmán festőművész

Éva

Merengő

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok

Istókovits Kálmán

Magyar leány, olaj

Hegyi beszéd, olaj

Árverési közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.

39 l.

Istokovics Kálmán

festő

Szolnoki vásár
c. képe repr

Őserő. 1936. II.
erf. 7 sz. 21 l.

V a j d a h u n y a d i v á r.-

Pénztári - nap

1915.év I.-sŏ félév

/:12 drb.okmán

Istokovits Kálmán MDK

Éva, tempera

Marengő, tempera

Fehérruhás leány, tempera

Nő vázákkal, tempera

Mücsarnok 1936 A nő a müvészetben c. kiáll.

Istokovits Kálmán festőművész

Reggelizö

Kenyérsütő nő

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Mücsarnok

Istokovits Kálmán MDK

Éva, temp.
Merengő, temp.
Fehérruhás leány, temp.
Nő vázákkal, temp.

Műcsarnok 1936. okt.-nov.
A nő a művészetben kiáll.

Istokovits Kálmán MDK

Reggeliző, temp.
Kenyérsütő nő, temp.
Anya, temp.

Műcsarnok 1936. okt.-nov.
A nő a művészetben kiáll.

Istókovits Kálmán MDK

Önarckép, tempera

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

Istokovits Kálmán MDK

Szolnoki vásár

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Istókovits Kálmán MDK

Olvasó nő, tempera

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

Istokovits Kálmán festőművész

Fehérruhás leány

Nő vázákkal

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Mücsarnok

Istokovits Kálmán MDK

Reggeliző, tempera

Kenyérsütő nő, tempera

Anya, tempera

Mücsarnok 1936 A nő a művészetben c. kiáll.

Istokovics Kálmán MDK

Kenyérsütő nő, repr.

Mücsarnok 1936 Nő a müvészet-ben c. kiáll.

Istokovics Kálmán

MDK

Szolnoki vásár, repr.

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

ELENCZEI GIUDECCA TÁJÁN

Istókovits Kálmán

Szőke nő c. kép
repr.

V. Nemzeti képrőm. Kiáll
1939. Kassa

Istókovits Kálmán

részt vett az alábbi
kiállításon Philadel-
phiában

Vízió c. képe repr.
a katalógusban

Third. 1930.

Istókovits Kálmán

Nervi. Galleria d'Arte Moderna Principe Oddone.

A jó szamaritanus c. képe.

Poglayen-Neuwall, Stefano: Itinerario per i turisti ungheresi. Roma, 1942. 38. l.

Istokovits Kálmán

„Temetés" c. műve szerepel a Nemzeti Szalonban lévő Szinyei-Merse Pál Társaságának kiállításán. (említve.)

Pesti Napló, 1927. márc. 25.

Istókovits Kálmán

"Hegyi beszéd" c. rézkarca a római ösztöndijas művészek kiállitásán.

P.H.931.V.27.

Istokovits Kálmán

MDK

Arviz, repr.

Mücsarnok 1942–43 téli kiállitás

Istokovics Kálmán

MDK

Vazul, repr.

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

MDK

Istókovics Kálmán

Golgotha, rk.

Delila, rk.

Mohácsi emléke. Ernst múz. 84.kiáll. 1926. szept.

7 l.

MDK

Istokovics Kálmán

Salomé tánca, rk.

— Golgotha, "

— Delila, "

Mohács emléke. Ernst Múz.84.kiáll. 1926. szept.

7 l.

Rézkarc. „Elfogatás", Istokovits

Pesti Hirlap. 1925. szept. 13. 6

K. K. L. Megnyitása az Ernst-muszeumban

MDK

Istókovics Kálmán festőm.

Ecce Homo

Il Sermone del Monte I.

Il Sermone del Monta II.

Mostra Roma 1928. VI. 53.1.

MDK

Istókovics Kálmán festőm.

Corteo funebre

Mostra Roma 1928. VI. 53.1.

MDK

Istókovics Kálmán festőm.

Elemosina

Commedianti

Samaritana

Mostra Roma 1928. VI. 53.1.

MDK

Istókovics Kálmán

Mostra Roma 1928. VI.

Istókovics Kálmán

Dunapart c. képét megvette a Szépművészeti

Képzőművészet.
1928. II. évf. 173. l.

Istókovits Kálmán

Alamizsna, olaj
Somogyi táj, vizf.
Temetés, rézk.
Szt. Ferenc megáldja a bélpokosokat, olaj
Pécsi táj, olaj
Szamaritánus, rézk.
Dinnyepiac, vizf.

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társ. kiáll. Pécs, 1927. nov. 10 l.

mDK

Istokovics Kálmán ,festöm.

Mártélyi Tisza. olf.
Jánoskuti kezeak Pecsről. olf.

Nemz. Szal. 388.kiáll.
Képzömüvészek vidéki szövetségének I.kiáll.
1928.jan. Kat.

Istókovics

A Mécsarnok tav.kiáll.-án a bíráló bizottság kitüntető elismerésben részesitette művét. "Profféta" c. szines rajzát.

Cikk: Kiosztották a tav.tárl.dijait.

Ujság, 1929.márc.29. 11.lap

MDK

Istókovics Kálmán

Mosónő, festm. repr.

KMTárs. 1929. Őszi kiáll.

MDK

Istokovits Kálmán, festőm.

Szt.Ferenc egy koldus áldását kéri.

Szt.Imre.- 1930. jul.-aug.

MDK

Istokovics Kálmán

Szent Ferenc egy koldus áldását kéri

Szent Imre emlékkiáll. kat. Mücsarnok. 1930. 16.l.

Mit freundlichen Grüßen

Ihr

Istákovits Kálmán.

Az árvízkárosultak javára a Károlyi palota két termében ~~két~~ kiállítás nyílt meg, melyen kompozíciói és akvareljei szerepelnek. (emlékre.)

Budapesti Hírlap, 1926. márc. 25.

Istókovics Kálmán

Képzőművészeti Társulat őszi tárlatán a Műcsarnokban szerepelt

A legfiatalabb »progresszív«-művészetet a Műcsarnok *Istókovics* Kálmánnal akarja képviseltetni, aki Szőnyi fényproblémáit és Rudnay romantikus kompozícióit a maga alapjában száraz naturalista formalátásával és sekélyes szimbolizmusával egyesíti és gyúrja különös és nem kellemes ízű masszává.

PN.929.X.6.

MDK

Istókovits Kálmán

Ferenc József-díj.

Szépművészet, 1942. 2o5 l.

MDK

Szőnyi István

B.A: XII. Tavaszi Szalon...
Magyarság, 1937. máj. 16. 24 l.

Istóczovics Kálmán

M. 1933. V. 13.

1933 május 13, szombat

Tizenkét festményt és öt szobrot vásárolt a tőváros a Mücsarnok tárlatán

A Mücsarnokban most folyó nemzeti kiállí-
egy magyar gazdasági szövetség nevű alaku-
nyelvű kormánylap szerkesztőségére, azután
Réti Imre dr. vállalkozott előbb egy magyar-
a munkára s így az idegenből odakötözött
szembeállítsák. Helyi ember nem akadt erre
hogy a magyarságot megosszák és egymással
zések a tiszta székely Udvarhely megyében
restből jelentik: 1928 óta folynak a kísérlete-
párton" szervezett a Székelyföldön. Bukа-
— A román kormány „magyar kisgazda-

MDK

Istokovits Kálmán, festö

a legujabbakat képviseli, ki bátrabban szárnyal az önállótlan festök tömegében.

A Magyar Képzömüvészek Egyesülete 4o éve áll fenn.

/m-i/: Jubileumi kiállitás a Mücsarnokban. Magyarország. 1934 dec.8. 8.l.

MDK

Istókovics Kálmán, festö

Lánchidi rohammunka. Olf.

Müczarnok.-Ly M.Képzőm.K.áll. 1930. Kat. 6.1.

Istokovits Kálmán

MDK

Karádi vásár, repr.

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képszőm. Kiáll.

Jatokovits Ráfmán

Karádi vásár, Pest.

Ostokovits Kálmán MDK

Hushagyó kedd

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

Istokovits Kálmán

Orgia
Foglyok

Miccarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

Istókovits Kálmán

Kefekötőszátor, tempera

A Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógusa 1944 Budapest

MIK

Istokovits Kálmán

I. Szent Erzsébet, tempera
II. Szent Erzsébet, "

Magyar képzőművészek szegedi reprezentatív kiállítása. 1930. aug. 30.1.

Istokovics Kálmán

Ablaknál, repr.

Mucsarnok 1939-dec-1940 január

Réghore, „Keresztrefeszítés", Istókovits

Pesti Hirlap. 1925. szept. 13. 6

K. K. L. Megnyitás az Ernst-muzeumban

Rézkarc. „Bevrunkás Ismerősünkhez", Sztóbarits

Pesti Hirlap. 1925. szept. 13. 6

K. K. L. Megnyitás az Ernst-muzeumban

Istókovics Kálmán.

(Pécs.)

A Nemzeti Szalonban rendezett Képzőművészek Vidéki Szövetségének kiállításán két vázna szerepel. Az egyik címe: „Jánoskuti kazlak". (említve)

Nemzeti Ujság, 1928. jan. 6.

MDK

Istókovits Kálmán, sz. 1896.

Képzőműv. Főisk. grafikai gyüjt. 2.kiáll.
1943. jun. 6 l.

MDK

Istókovits Kálmán

festőművész, a Benczur Társ. művésztagja

Benczur Társ. reprezentativ kiáll. 1936.okt.

N.Szal. 4 l.

2
2
2
2
2
mus 2
2
2
2
4
2
2
2
2
2
2
2
2
2
.o 2

MDK

Istókovits Kálmán
temperák

esszi: Derű a művészetben. M.Nemz.Művészet.
1939. 2.sz. 34 l.

Gyönyörűség

válogatni nőiruha osztályom szebbnél-szebb darabjai között. Minden egyes ruha öröm a szemnek

Szövetruha, tiszta gyapju Kashából . . . . . **18.— P**
Délutáni ruha, gyürhetetlen, mosható műselyemből . . . . . **22.— P**
Selyem komple Marocaineból . . . . . **38.— P**
Kosztümök egyszinü szövetből . . . . . **40.— P**
Szövet komple, háromnegyedes kabáttal . **88.— P**

Bluzok, pongyolák igen nagy választékban.
Kabátok, kosztümök, komplék, ruhák mérték után.
Tökéletes munka.

Gyermekruha osztályomon óriási választék, — parányi árak!

Kovácsevics Milenkó
IV., Petőfi Sándor-utca 3.
Telefon: 897—03, 897—61.

— A Pesti Hirlap olasz vendégei megkoszorúzták a Hősök emlékművét. A Pesti Hirlap és az Ibusz tizenkettedik magyar-olasz cserevonatával érkezett vendégcsoport Nagypénteken megjelent a Hősök emlékműve előtt és ünnepélyesen letette hatalmas koszoruját. Az olaszok nevében *Sg. Sandri, Rocca* és *Trevisi* helyezték el a koszorut, mig az olasz csoport tagjai felemelt kézzel tisztelegtek. A hatalmas felvonulás nagy feltünést keltett. Az olasz vendégek eddig programszerüen tekintették meg a főváros nevezetességeit, felhasználva a kitünő tavaszi időt, ellátogattak a *Jánoshegyre* is, ahol sokáig gyönyörködtek a nagyszerü kilátásban. Szombaton este magyar-olasz baráti estély volt tiszteletükre a *Hungária szálló* termeiben. Az estélyen igen jó hangulatban voltak együtt az olaszok és magyar barátaik és ismerőseik. Husvét vasárnapján a csoport egy része autobuszokon kirándul *Bécsbe*, másik része pedig külön kirándulásokat tesz Budapest környékére. *Az olasz cserevonat Husvét hétfőn este 8 óra 20 perckor a Keleti pályaudvarról indul visszafelé.* — Vasárnap délben Bécs felől a *Barry és Társa* vállalat külön autóbuszain érkezik meg a Pesti Hirlap utazási irodájának svájci vendégcsoportja. A svájciak három napot töltenek a fővárosban és a programmszerü városnézés mellett ellátogatnak *Budafokra* is az állami pincék megtekintésére. Hétfőn este svájci-magyar baráti estély lesz a tiszteletükre.

— Kinai néprajzi kiállitás Szegeden. Szegedről jelentik: A szegedi Szent Imre Kollégiumban április 2-án dr. *Glattfelder Gyula* nyitja meg azt a kinai néprajzi kiállitást, amelynek értékes anyagát a Kinában élő magyar misszionáriusok válogatták össze.

— Uj regény. Ma abban a korban élünk, mikor minden ember élete regény. A mai kor regényei azonban már nem romantikusak, sem szentimentálisak, hanem az élet küzdelmeit tárják elénk. Tudjuk, hogy a regényhős élete mindig jobbra fordul és ezt vagy ő irányitja vagy a szerencséje okozza. Talán e sorok olvasója életében is éppen most érkezett el az időpont, hogy saját akaratával és a szerencse közbenjöttével jövőjét megalapozhassa. Legalkalmasabb módja ennek, ha a szerencséről közismert Török bankházban (Budapest, IV., Szervita-tér 3.) osztálysorsjegyet vesz a nemsokára kezdődő uj m. kir. osztálysorsjátékra. Török sorsjegyei az elért nyereményeredmények folytán nagyon keresettek, ezért ajánlatos, ha a sorsjegy megrendelését vagy vásárlását sürgősen eszközli. Hivatalos árak: Egész sorsjegy 24.—, Fél 12.—, Negyed 6.— pengő.

— Az Országos Magyar Zsidó Muzeum (Dohány-u. 2.) az izraelita husvéti ünnepek két első kés két utolsó napján (március 31., április 1, április 6 és április 7-én délelőtt 11—1/2 3 között) nyitva van.

BUZIÁS

GYÓGYFÜRDŐ
(ROMAN NAUHEIM)
páratlan szénsavas rádióaktiv sós-vasas forrásvizekkel.

Biztos gyógyhatás
szervi elhizásos, érelmeszesedéses szív- és vérkeringési zavaroknál. Vesebaj, vérszegénység, izomsúz, hólyaghurut és kimerüléses idegesség esetén

Női betegség
a változásos zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes etc.) eseteiben a legjobb eredménnyel. Természetes szénsavas sós-vasas fürdők, ivókurák, szakszerü orvosi kezelés.

Kitünő konyha. Elsőrendü szállodák.
Diétás penziók, mérsékelt árakkal.
Uj, modern uszoda napfényes stranddal.

Fürdőidény: május 15-től október 1-ig

Prospektust, felvilágositást szivesen küld:
Musohong Buziási Gyógyfürdő Rt.
Fürdőigazgatóság
Buziás (Románia) és a magyarországi képviselet Budapest, V. kerület, Lipót-körut 27. Budapestvidéki gőztéglagyár elmén. — Telefon: 271—91.

Mussolini kijelenti, hogy a revizió mindig aktuális.

Párizs, márc. 31. A Petit Soir közli Rómába küldött tudósitójának, *Perreuxnak* interjuját *Mussolini* miniszterelnökkel, aki arra, hogy *a szerződések revizlóját áthághatatlan akadálynak tartja-e*, kijelentette, hogy *a revizió mindig aktuális, főleg azoknak az országoknak számára, amelyek a mostani európai határmegállapodásokat sinylik.* A békeszerződések igazságtalanságokat teremtettek. *Ezeket a szerződéseket egyébként aláirásukkor egyáltalában tem tekintették örökéletüeknek.* Nem gondolkozott igy róluk Franciaország sem, *de Benes és Masaryk ki is jelentették, hogy bizonyos ffőltételek mellett, politikai és gazdasági kiegyenlitések előfeltételezésével, a revizió kérdését fontolóra lehetne venni.*

A franciák továbbra is az angol-francia szövetségben látják a béke biztositékát.

Párizs, márc. 31. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* A külügyminisztériumban most készitik el a választ az angol kormány kérdőivére, a leszerelés dolgában. Az Excelsior szerint *Franciaország számára nehéz fegyverkezésének határát megállapitani, mert nincsenek megbizható adatok a német fegyverkezésről.* A tervezett egyezménynek módot kell adnia Franciaországnak, hogy hozzáigazithassa katonai állományát és hadianyagát Németország tényleges katonai állományához és valóságos hadianyagához. A lap szerint minderre nem volna szükség, *ha létre jöhetne az angol-francia szövetség.* Ugyanezt hangoztatja *Jacques Bainville* a Libertében. Szerinte a szerződések eddigi politikája teljesen eredménytelen volt. Más irányban kell komoly biztositékot keresni, de a valóság figyelembevételével, a valóság az, hogy *a békét egyes-egyedül angol-francia szövetséggel lehet fönntartani.* A cikkiró nem tartja lehetetlennek az angol-francia-belga szövetséget, mégis rámutat arra, hogy Anglia, de méginkább a dominiumok számára nehezen elviselhető az a gondolat, hogy valamelyik napon belevonják őket oly háboruba, mely esetleg Posenben vagy Morvaországban törne ki. *(Sz.)*

Papen Rómában tartózkodik.

Párizs, márc. 31. A Matin római tudósitója jelenti: *Papen* tegnap Rómába érkezett. Rómában ugy tudják, hogy Papen látogatása magánjellegü, valószinü azonban, hogy *a német alkancellárt Mussolini is fogadja és megvitatják a középeurópai kérdést. Hassel* római német nagykövet egyébként gróf *Chambrun* francia nagykövettel hosszas tárgyalást folytatott ugyanerről a kérdésről.

A nemzeti szocialisták felrobbantották a villachi Lueger-emléktáblát.

Villach, márc. 31. A keresztényszocialista szövetség nemrégen Lueger-emléktáblát helyezett el az egyik villachi ház falán. Az emléktáblát ma nemzeti szocialisták *bombával felrobbantották.* Emberáldozata a robbanásnak nem volt, mert a közelben nem tartózkodott senki. Két nemzeti szocialistát a rendőrség letartóztatott, nevüket egyelőre nem közli.

Suvich államtitkár Londonba utazik.

Róma, márc. 30. Suvich külügyi államtitkár április 23-án Londonba utazik, hogy az olasz kormány nevében viszonozza *MacDonald* miniszterelnök és Sir *John Simon* római látogatását.

A ledőlt szobor.

Ledőlt — nem: ledöntött szobor hever roncsokban egy pozsonyi tehénistálló sarkában. Ledöntötték a csehek Petőfi szobrát, amikor bevonultak az ősi koronázó-városba. A barbár rombolás, szelleme pusztitotta el talapzatáról, az a szellem, amely Fadrusz világhirü alkotásának, Mária Terézia ércalakjának sem kegyelmezett. Minő alapos munkát végzett ezzel a „hódítók" csákánya: borzalmasan szemlélteti a Nemzeti Muzeum kupolacsarnokában néhány törmelékdarab, ami megmaradt a rombolásból. A világ legnagyobb lirai költőjének emlékét is bizonyára nem kisebb szakértelemmel tették csuffá, de talán nem dobálták széjjel a roncsait. Lomtárba került, ércmása a kéznek, amely a zsarnokság ellen irt és harcolt, a lábnak, amely a szabadság katonáit dobbantotta elő a földből, a fejnek, amelyben örök dalok születtek meg — de talán együvé kerültek a roncsdarabok s van rá lehetőség, hogy a ledőlt szobor ismét álljon valahol, ahol megbecsülik a lángész emlékezetét. Igy gondolkoztak a pozsonyi magyarok, amikor meg akarták vizsgálni, milyen állapotban van Petőfi ledöntött szobra. A cseh hatóság azonban megtiltotta a szerény „helyszini szemlét". Mint a Megváltó sirboltja előtt a római lándzsások, zord őrség áll a tehénistálló bejáratánál. De el fog jönni a magyar husvét, amely elkergeti a strázsákat a költő és az igazság börtöne tájékáról. *(lv.)*

— Sümegi Vilmos ünneplése. Az Ujságkiadó Tisztviselők Nyugdijegyesülete *Sümegi Vilmos* kormányfőtanácsost, az egyesület alapitótagját és husz év óta elnökét, szakmai működésének ötven, életének hetven éves fordulója alkalmából ünnepli és tiszteletére az egyesület helyiségében április 7-én, szombaton, este nyolc órakor társasvacsorát rendez. Az ünnepi beszédet dr. *Berkes Róbert,* az egyesület társelnöke mondja.

— Frontharcosok az Országzászlónál. Husvéthétfőn a *budai frontharcos főcsoportok diszszázada és az ujpesti levente zenekar* vonulnak ki déli 12 órai őrségváltásra az Ereklyés Országzászlóhoz. Parancsnok: *Czeitler Károly* ny. alezredes. A frontharcosok tiltakozását a Megszállott területe' magyarságának ujabb sanyargatása ellen vitéz *Martsekényi Imre* fővárosi bizottsági tag juttatja kifejezésre. A szabadságtéri térzenét *Fickl Pál* karmester vezényli. Ezt megelőzően délelőtt 11 órakor a Magyar tárogatósok köre *Dosztál* karmester vezetésével magyar hangversenyt ad.

— Bécsben elfogtak egy körözött budapesti műszerészt. Bécsből jelentik: Pálfi János budapesti gépkocsimüszerészt, akit a budapesti büntetőbiróság több lopási büncselekmény miattt köröz, szombaton Bécsben elfogták. A vizsgálat befejezése után beszállitják az országos törvényszék fogházába.

— Halálozás. Dr. *Matzke Károlyné szül. Bachmayer Adél,* dr. *Matzke Károly* közigazgatási biró felesége, március 30-án, Visegrádon meghalt. Temetése április 1-én délután félöt órakor lesz Visegrádon, a Fő-utca 113. számu gyászházból.

Huszka József, a budapesti m. kir. József-Müegyetem nyilvános rendkivüli tanára, a budapesti piaristagimnáziumnak 30 éven át volt rendes tanára és cimzetes igazgatója, a Szent István Akadémia tagja, 80 éves korában Budapesten meghalt. A megboldogult a magyar ornamentika tudományának egyik legkiválóbb művelője volt. Temetése április 4-én délután fél 5 órakor lesz az óbudai temető halottasházából.

Dr. *Weiss Géza,* a Gróf Apponyi Albert Poliklinika tb. asszisztense 69 éves korában meghalt. Negyvennégy éven át önfeláldozó gyógyitója volt a főváros szegényeinek; munkássága közben szerzett fertőzés áldozata lett. Nagy részvét mellett temették el.

Domián Imre ny. körjegyző, 68 éves korában Erdőcsokonyán meghalt.

Ehrle német kuriális biboros szombaton 80 éves korában *Rómában* meghalt.

Takács Ferenc, az Irgalmas Rend Császárfürdői Rheuma-Kórházának kapusa váratlanul meghalt. Husvétvasárnapján délután három órakor temetik az óbudai temetőben.

Pouget Ede, Haiti berlini követe, mint *Berlinből* jelentik, meghalt.

Dr. *Fekete Ferencné* szül. *Hollós Magda* (Berettyóujfalu), ügyvéd neje, március 30-án rövid szenvedés után Budapesten elhunyt. Temetése április 2-án (husvéthétfőn) d. u. 2 órakor lesz a Kerepesi-uti köztemetőben a református egyház szertartása szerint.

Özv. *Gerő Ferencné* szül. *Markovits Ida* f. hó 31-én 69 éves korában elhunyt. Temetése április másodikán fél 1 órakor a rákoskereszturi izr. temetőben.

Hetsch István, a Weiss Manfréd acél- és fémáru rt. ny. tisztviselője március hó 31-én elhunyt. Temetése április 2-án d. u. 4 órakor lesz a farkasréti róm. kath. temetőben.

Özv. *Jancsó Dezsőné,* néhai Jancsó Dezső szerkesztő özvegye, hosszu szenvedés után meghalt. Nagy részvét mellett temették el e hó 28-án a rákoskereszturi temetőben.

Dr. *Vészi József* ügyvéd váratlanul elhunyt. Temetése április 2-án déli 12 órakor lesz a rákoskereszturi izr. temető halottasházából.

A kormányzóné nyomorenyhitő mozgalma.

Horthy Miklósné nyomorenyhitő mozgalmára március 29-én a következő adományok érkeztek be:

M. kir. 8. számu honvéd- együtt 5—5 pengő, Payr Vilkórház parancsnoksága 16 pengő, Országos Társadalombiztositó Intézet győri kerületi pénztára 15.50 pengő, dr. Pátkay Béla, Lulle Kálmán 10— Természetbeni adomány: Bojtha Emmi egy csomag ruhanemü.

mos Textilgombipar Rt., Vágó, mos Lászlóné, Kafka Emil, Mátyás Béla, Rátkai Tivadar-

Gyula, Gönczy Lajos és neje

NAPI HIREK.

A Pesti Hirlap husvéti száma száz oldal.

A *Pesti Hirlap*, mint évtizedek óta minden évben, az idén is ünnepi köntösben, bő tartalommal üli meg a Husvét ünnepét. A 32 oldalas fölaphoz 16 oldalas husvéti mellékletet és 52 oldalas Pesti Hirlap Vasárnapját csatoltunk és igy száz oldalas husvéti számot adunk olvasóink kezébe.

A gazdag tartalmu ünnepi számot *Herczeg Ferenc A mi Husvétunk* cimü ragyogó vezércikke vezeti be és mögötte sorakoznak a fölap ünnepi hangulatu rovatai és cikkei: *Bónyi Adorján* novellája.

A Pesti Hirlap mellékletén *Hegedüs Loránt* közöl sajtó alatt lévő bibliamagyarázó könyvéből mutatót, *Nagy Emil* katonai emlékeit ujitja fel, *Ráth Zsigmond* a husvéti népszokásokról közöl érdekes adatokat. *Krüger Aladár „Dicsértessék"* cimü verse a reviziós költészet gyarapodását jelenti. *Dr. Váry Albert* koronaügyészhelyettes, országgyülési képviselő megható emlékezéseket közöl a forradalmak vértanuiról. Figyelemreméltó *Surányi Miklós „Drámagyár"* cimü cikke. A mellékleten közöljük *Szép Ernő „Verebek"* cimü hangulatos kis darabját, *Kemény Ferenc, Balla Antal, Győri Imre, Lányi Viktor, Siklóssy László* cikkeit emeljük ki husvéti mellékletünk bő tartalmából.

A *Pesti Hirlap Vasárnapjának* szines mélynyomásu cimlapja értékes mülap: *Jan de Witt* barokk mester nagyszerü feltámadás képe. *Kosztolányi Dezső* és *Massimo Bontempelli* novellája mellett a legérdekesebb képes riportok egész serege teszi változatossá a mélynyomásu mellékletet. *Halász Gyula* Körösi Csoma Sándorról, a nagy magyar nyelvészről és utazóról irt tanulmányt születése százötvenedik évfordulója alkalmából. A külön *négyoldalas gyermeklap*, az asszonyok oldalai s az állandó rovatok teszik teljessé a számot. A hátsó boriték oldal *Glatz Oszkár* egy mesteri olajfestményének szines reprodukciója disziti.

— A Pesti Hirlap következő száma a husvéti ünnepek után, szerdán reggel jelenik meg, a rendes időben.

— Mese a pillangóról. Helmut von Cube irja:

A méhek serényen zümmögnek, a hangyák ide-oda futkároznak és cepekednek, mintha valami nagy munkát végeznének, a bogarak fontoskodva mászkálnak, a férgek ásnak, vájnak, mintegy nagy célokhoz, a pillangó azonban mit se müvel. Hintázik és táncol és lebeg valahonnan és valahova és szivja a mézet billegő nyugalmában és ujra elröpitteti magát a lanyha szellővel és megint lelebben puha, játszi szárnyveréssel, amint a levegő, amint a pillanat, amint Isten akarja.

Az erkölcsbirák félreismerték őt, lebegő szándéktalanságában. A csapodárság jelképévé tették, mert ők csak a hasznost tartják szemük előtt, csak a célt értik s a célt is alig értik. A sün egereket és viperákat eszik, ennélfogva tiszteletreméltó fickó, a tehén is használható, szarvától a patájáig, tejétől a trágyájáig, ennélfogva becsülendő állat. De a pillangó virágról-virágra röppen, nem hoz nekünk mézet, ezért erkölcstelen és feslett.

A föld roppant nehéz és zömök alkotmány a hegységeivel, az elefántjaival, a vasával, az ólmával, a zivatar-fellegeivel és a hótömegeivel, a fatörzseivel és a köveivel. Nem is lehetne kibirni pillangók nélkül, az oroszlánszáj ernyője nélkül, pókháló nélkül, pihetoll nélkül és a harangvirág kelyhe nélkül. Egyetlen pillangó megszünteti a föld sulyát. Minden suly, minden anyag semmivé válik, ha rápillantunk. Valami oly könnyed és finoman illanó marad utána, hogy angyalokban és villikben hiszünk. A pillangó a földi létet is könnyüvé varázsolja, pedig a földi lét nehezebb, mint maga a föld. Áldott legyen a pillangó.

Nagyságos Asszonyom nyugodtan szórakozhatik, ha gyermekét a

Britannia Szálló gyermekuzsonnázójában

elhelyezi.

Minden délután 5 órától fél 8 óráig gyermekuzsonnázó és játszó a **Britannia-szállóban**, VI., Teréz-körut 39.

Játékok, szórakozások minden koru gyermek számára, szakképzett óvónő felügyelete mellett.

Belépődij nincs. — Gyermekuzsonna árak: Pohár tej 50 fillér, borravalóval együtt. Habos kávé vagy csokoládé kalácscsal 80 fillér, borravalóval együtt.

— A kormányzó részvéte Acton olasz tengernagy elhunyta alkalmából. Horthy Miklós kormányzó *Acton* olasz tengernagy elhunyta alkalmából részvéttáviratot intézett az elhunyt özvegyéhez, aki ugyancsak táviratban válaszolt. *Mussolini* kormányelnök tudomást szerezve a kormányzó részvéttáviratáról, a következő sürgönyt intézte hozzá:

„Főméltóságod nemes és fenkölt szavai, amelyekkel az elhunyt Acton tengernagy emlékének áldozott, felébresztik az olasz királyi tengerészetben a leglojálisabb ellenfél iránti el nem muló csodálatot és fölkeltik a mélységes hála érzését, amelyet személyes hódolatom kiséretében Főméltóságod előtt ez uton kifejezésre juttatok."

— Mussolini képvásárlásai a magyar egyházmüvészeti kiállításon. Mint Rómából jelentik, Mussolini miniszterelnök a római nemzetközi egyházművészeti kiállitás nagysikerü csoportjából a következő müveket vásárolta meg: Aba-Novák Vilmos: A jászszentandrási freskók vázlata, Molnár C. Pál: Menekülés Egyiptomba — olajfestmény, Heintz Henrik: Szent Imre és Szent Gellért — olajfestmény, Ohmann Béla: Szent Antal — fafaragvány, Árkay-Sztehlo Lilli: Angyali üdvözlet — üvegfestmény, Gábor István: Menekülés Egyiptomba — kerámia, Ráhmer Mária: Madonna — kerámia, Országos Iparművészeti Iskola: Betlehem; kerámia. Szent Péter — mükőszobor, Megyer-Meyer Antal: ezüstből és elefántcsontból készült kehely, Szita-Molnár Mária: zománcozott ezüstkehely, Istókovics Kálmán: Hegyi beszéd — rézkarc, Molnár C. Pál: Jelenetek Szent Ferenc életéből — fametszetek.

— Magyar képviselők a pápánál. Mint Rómából jelentik, *XI. Pius* pápa szombaton délben különkihallgatáson fogadta *Ernszt Sándor* prelátus, volt minisztert, *Czettler Jenő* egyetemi tanárt, a képviselőház alelnökét, *Turi Béla* prelátus, orsz. képviselőt és *ötvös Lajos* orsz. képviselőt. Turi Béla, mint a Szent István Társulat alelnöke, átnyujtotta a Szentatyának a társulat legujabb vallásos tárgyu kiadványainak diszes kiállitásu példányait.

— A királyi hercegi családok tagjai a nagyheti szertartásokon. A budavári koronázó főtemplomban a nagyheti szertartásokat dr. *Nemes Antal* c. püspök végezte, ő vezette a feltámadási körmenetet is és husvét vasárnapján délelőtt 10 órakor ugyancsak ő mondja az ünnepi nagymisét fényes segédlettel. A nagyheti szertartásoknak állandó résztvevői voltak a királyi hercegi családok tagjai közül *József* kir. herceg, tábornagy, *Auguszta* kir. hercegasszony, *Magdolna* kir. hercegnő, *József Ferenc* kir. herceg, *Anna* kir. hercegnő, *Frigyes* kir. herceg családjából pedig *Gabriella* és *Erzsébet* kir. hercegnők.

— Tiszteletbeli doktorráavatások. A kormányzó megengedte, hogy a pécsi egyetem az evangélikus hittudományi kar fennállásának tizedik évfordulója alkalmából *Bancsó Antalt*, a volt soproni evangélikus teológiai akadémia nyugalmazott tanárát és igazgatóját, *Csikesz Sándor* debreceni egyetemi tanárt, *Kiss Istvánt*, a dunáninneni ágostai hitvallásu evangélikus egyházkerület püspökét, *Mayer Endrét*, a volt eperjesi evangélikus teológiai akadémia nyugalmazott tanárát és dékánját, *Pröhle Henrik* pozsonyi lelkészt, a volt pozsonyi evangélikus teológiai akadémia tanárát és D. dr. *Stange Károly* göttingai egyetemi tanárt a protestáns egyházi közélet és tudományosság terén szerzett kiváló érdemeik elismeréséül teológiai tiszteletbeli doktorrá avassa és részükre a tiszteletbeli doktori oklevelet kiszolgáltassa.

— A gyógyszerészek küzdelme. A napokban jutott nyilvánosságra a drogisták érdekvédelmi szervének az a memoranduma, amelyben a kereskedelmi minisztertől a gyógyszerárusitás megengedését kérik. Ezzel szemben gyógyszerészeti körök azt állapitják meg, hogy a gyógyszerárusitás kizárólagos jogát, az érvényben lévő közegészségügyi törvény és kiegészitő rendeletei, a gyógyszertárak részére biztositják magasabb egészségügyi szempontból. Gyógyszerészi körök azt is megállapitják, hogy a gyógyszerészek mindig küzdöttek és küzdeni fognak a drogisták gyógyszerárusitása ellen. Ez a küzdelem — szerintük — törvényes és igazságos alapon áll, szükséges — az egészségügy érdekvédelmén kivül — szociális szempontokból is az alkalmazott gyógyszerészek foglalkoztatása érdekében. A gyógyszerésztársadalom igazságát, ezt hangoztatják, nem lehet elhomályositani a gyógyszerárak olcsóbbodásának igéretével, amikor éppen a drogériák létesitettek egy kartellszerü érdekvédelmi szervezetet, amely a kozmetikai márkacikkek olcsóbb áron való árusitását sulyos pönálékkal torolja meg. A mai időkben minden a jobb és a tökéletesebb felé törekszik. Nem képzelhető el tehát e vélemény szerint, hogy az európai hirü magyar gyógyszerészi kart ujabb törekvések a csőd szélére juttassák.

— A kormányzó és fiai a nagypénteki istentiszteleten. *Horthy Miklós* kormányzó két fiával Nagypéntek délelőttjén résztvett a Kálvin-téri református templomnak azon a gyülekezeti istentiszteletén, amelyet dr. *Ravasz László* püspök-lelkész vezetett, azután pedig, ugyancsak fiai társaságában az Urasztalához járult és *Ravasz* püspök kezéből vette át a Szent Vacsora jelképeit.

— Kiadják Kepler kéziratait. Londonból jelentik: A szovjetkormány elhatározta, hogy *kiadatja a Kepler-féle kéziratokat.* A nagy csillagász sajátkezü feljegyzéseit tizennyolc hatalmas kötetben őrzik a Pulkovo csillagvizsgálóban.

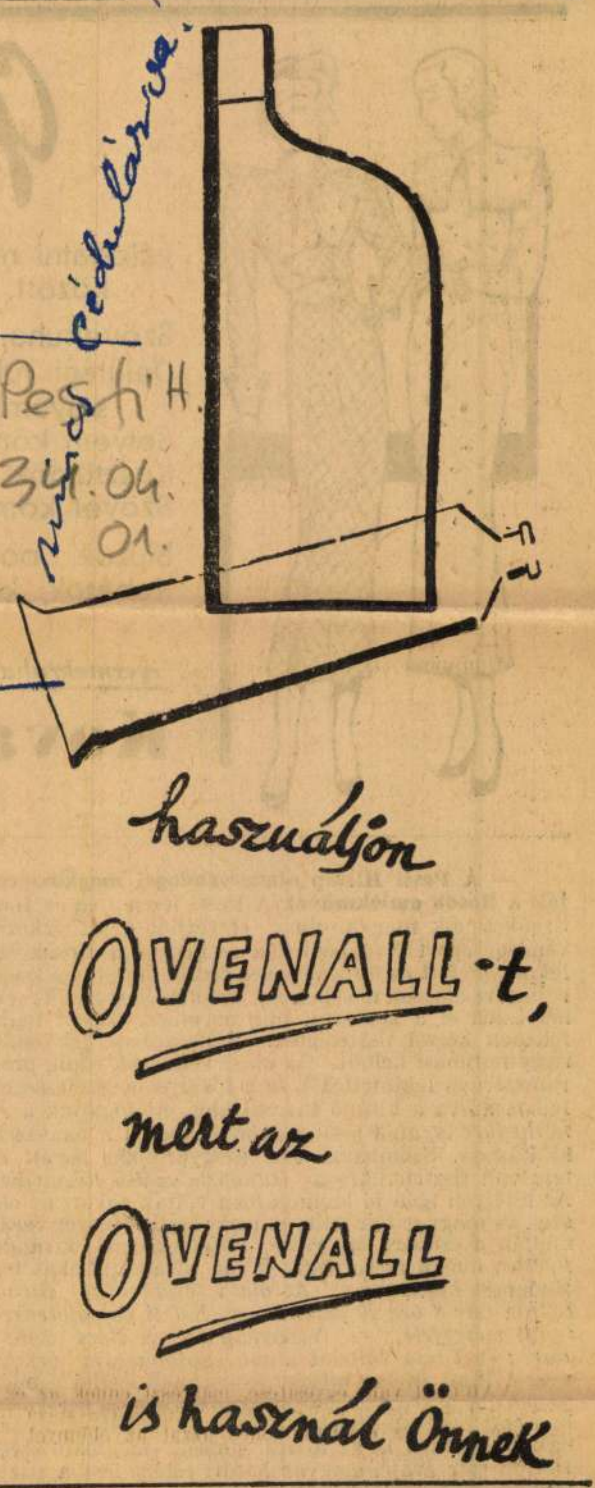

— A főpincérek a készülő borravaló-rendelet ellen. A kereskedelmi miniszter rendelet-tervezete, amely általában tizenkét százalékban állapitja meg a legmagasabb borravalót, állandóan foglalkoztatja az érdekeltek köreit. A *Főpincérek Országos Egyesülete* (Oktogon-kávéház) hangsulyozza, hogy ebben a kérdésben az érdekeltek összességének álláspontját csak a legközelebb megtartandó országos nagygyülésen fogják kifejteni a nyilvánosság előtt. Már most megállapitják azonban a főpincérek, hogy a rendelettervezetet nem tartják alkalmasnak a bevezetésre. A kávéházak ma a magas közterhek mellett olyan alacsony árakkal dolgoznak, hogy a százalékos alapon megállapitott borravaló-rendszer — szerintük — a legérzékenyebben sujtaná a személyzetet. A többet fogyasztó vendégek éppen a százalékos rendszer mellett lényegesebben több borravalót fizetnének, mint most. Ha egy jóforgalmu kávéházat veszünk alapul, akkor a százalékos rendszer mellett egy pincér napi 1.80 pengőt kereshetne 10 órai szolgálata után. Ez az összeg pedig még a magányos ember megélhetéséhez is kevés, holott a pincérek nagy többsége családos ember. A pincérek országos nagygyülése nyiltan fel fogja tárni a helyzetet a nyilvánosság előtt, hogy mindenki meggyőződhessék a magyar pincértársadalom nehéz helyzetéről. — A *Magyarországi szállodai, éttermi és kávéházi alkalmazottak* országos egyesülete nyilatkozatot adott ki, amelyben *a pincérmunkásság örömmel üdvözli a borravaló eltörlését célzó rendelettervezetet* és reméli, hogy a rendelet a közeljövőben életbe is lép.

— Osztrákok budapesti látogatása. A husvéti nagy idegenjárás során szombaton este Budapestre érkezett az osztrák *Vaterlaendische Front* nyolcvan személyből álló bécsi csoportja, amelyet megérkezésekor Budapest Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatalának megbizottja üdvözölt.

Ön, Asszonyom pénz nélkül öltözködhet!

A dolog egyszerü: Önnek van bundája vagy szőnyege, amelyeket nyáron nem használ, sőt gondja van velük, vigyázni kell, nehogy a molyok kárt tegyenek bennük. Adja tehát hozzám azokat megóvásra és Ön ezáltal összes ruhaszükségleteit fedezheti.

Ezüst-, kék- stb. rókák, kitünő minőségü elegáns tavaszi kabátok és ruhák, cipők, kalapok halmazából választhat. Kettős eredményt ér el: értékei a legjobb helyen vannak, vigyáznak rájuk, jókarban tartják, Ön pedig a legaktuálisabb időben hozzájutott a legszebb tavaszi modellekhez. Ráér kifizetni addig, mig bundájára ismét szüksége lesz.

Megóvási dij hivatalos árszabás szerint.

Egyuttal arra kérem igen tisztelt vevőimet, hogy megóvandó tárgyaikat mielőbb bejelenteni sziveskedjenek, hogy azok elhozataláról idejekorán gondoskodhassam.

BREITFELD szűcs

IV., Váci-utca 14. Tel. 887—27.

Istókovics Kálmán

-yz-:

Magyar akvarell- és pasztellfestők egyesületének kiállítása (Nemzeti Szalón) bő és igen sokféle, erősen ingadozó művészi értékű anyagot sorakoztat fel. A kiállítás azonban tanújelét adja, hogy művészetünk ezen a téren is magas színvonalú. A bemutatott képekből két művész emelkedik ki erőteljesen: Csebi Pogány István és az erdélyi Nagy Imre. Csebi Pogány nagyméretű vízfestményeit már ismerjük. A tavasszal rendezett gyüjteményes kiállításának (Műterem) nagy sikere óta az Őszi Tárlaton (Műcsarnok) is szerencsésen szerepelt. Ezek a festmények azonban, amelyek itt szerepelnek s amelyek legújabb művei, túlszárnyalják eddigi értékeit. Az „*Árbócok*" c. balatoni képe lehelletszerűen finom poézisét és festőiségét technikai bravúrral éri el. De még ennél is értékesebb s fejlődésének talán eddigi csúcspontja az „Asztalnál", melyen gyermekei körében önmagát festi meg, szépen egybeolvadó festői tónusokkal, gazdag színkultúrával s a családi szeretet fátyolosan gyengéd belerezgésével. Kompozíciónak is nagyon jó, technikája is kifogástalan. *Nagy* Imre vízfestményei közül a „Székely pár" és „Székely pásztor" emelkednek ki. Mindkettő monumentális, erőteljesen expresszív. Kemény festőisége temperáira és olajképeire emlékeztetnek. A „Székely pár" plaszticitása pedig elsősorban fametszeteit idézik. A kiállítás egyik legjobb vízfestménytechnikáját *Horváth* József képein látjuk, s hasonlóképen jellemzők e szempontból Elekfy-Kirchner Jenő művei is. *Edvi Illés* Aladár ma is legjobb akvarellistáink közé tartozik s temperaképeinél rokonszenvesebben mutatkozik be ezen a téren *Istókovics* Kálmán. Különösen szép *Szőnyi* István „Asszonyok"-at ábrázoló vízfestménye, mely régebbi stíluskorszakára emlékeztet, amikor a lágy festőiség elfolyó lírája helyén még több lelki tartalom, több érzelem és eszme volt. *Aba-Novák* akvarellben is tempera stílusát érvényesíti, — sok kifejező erővel. Különös figyelmet érdemelnek még *Baranski* E. László, *Halápy* Ede („Kis Svábhegy"), *Szüle* Péter, *Kövesdy* Géza és *Vargha* Nándor Lajos, *Éless* István és *Emőd* Aurél munkái. A pasztellanyag elenyészik a vízfestmények mellett. Különösen kiemelkednek belőle *Kássa* Gábor nagyon finom művei. „*Ősz a tanyán*" című kis képe mesteri alkotás. Pasztellművészetünk visszaesett Rippl-Rónai József és Vaszary János pompázatos pasztell-kultúrája után.

A kiállítás anyagában tehát sok értékes mű van. Hiba azonban, hogy túlsokat állítottak ki. Így zsufolt és nehezen áttekinthető. —*yz*—

1940

Képművészet
1940. 88. l.

Tárgy: Tudományos Intézmények tisztviselőiről pontos kimutatást kérünk.

Hiv. szám.: -

Melléklet száma.:

NÖKSÉGET, hogy az ELNÖKSÉG bölcs
tézménynél folyó évi október hó 1.-
tisztviselőkről és alkalmazottakról
imutatást felterjeszteni szivesked-

n a tisztviselők és alkalmazottak
lön csoportositva sorolandók fel.
ők létszáma, tudományos és müszaki
ztek, beosztottak, stb./
rovatai: 1. név, 2. szolgálati be-
gleges eredménye, 4. Jelenleg szol-

A mester lehet az ideál, mely után tekint a stílus után tapogatózó ifjú művészlélek. A pedagógus a vezető, aki lehetőleg személytelenül, de mégis — akarva, nem akarva — saját művészetének szuggesztióján át próbálja a stílusalakítás nehéz útjából növendékei számára az akadályokat elhárítani, előrejutásukat megkönnyíteni. Az így kialakult viszonylatból eredő művészi atmoszféra feltétlenül érdekes és sok lehetőséget rejt magában.

A miskolci művésztelep közelmultban megnyílt kiállításának szemléleténél is ezek a gondolatok jutnak eszünkbe és a kiállítás mérlegének megállapításakor a tanár és tanítvány harmonikus viszonylatát, ennek becses művészpedagógiai eredményeit konstatálhatjuk. A jórészt fiatal növendékekből, kis százalékban már diplomás és helyben tanárkodó művészekből álló társaságot mégis a vezető tanár: Burghardt Rezső művészegyénisége tartja össze. Ő hangolja egybe a különböző temperamentumú és művészi vágyakozású fiatalokat, akik egymás munkásságát állandóan ellenőrizve, tulajdonképen önmagukat is korrigálják és

WIRTSCHAFTSZEITUNG DES PESTER LLOYD

MITTWOCH, 6. JANUAR 1943

Der Wirtschaftsfaktor Mensch in der Kriegs- und Nachkriegszeit

Von Dr. Artur Sibelka-Perleberg

Das im Zuge befindliche gewaltige Ringen wird allgemein und mit Recht als ein Kampf um die Rohstoffe empfunden, eine Auffassung, die insoweit begründeter erscheint, als unter den Beweggründen, die zum Ausbruch dieses Krieges führten, die Verteilung der Rohstoffe der Welt einen hervorragenden Platz einnimmt. Darüber hinaus dürfte die Verwendung und der zweckentsprechende Einsatz der Rohstoffe nicht wenig zur Entscheidung dieses Kampfes beitragen. Dem kann aber hinzugefügt werden, daß neben den umstrittenen Rohstoffvorräten auch Einsatz, Verwendung und Ökonomie der menschlichen Arbeitskraft im Laufe dieses Jahres gänzlich neue Aspekte gewann. Man kann es heute bereits wagen, einige theoretische Schlüsse aus der neuen Entwicklung zu ziehen.

Zunächst scheint diese neue Art der Kriegsführung der menschlichen Kraftentfaltung auf der ganzen Linie eine erweiterte Rolle zuzuweisen. Dies rührt einmal von der breiteren Verwendung technischer Mittel her, sodann bedarf es zur Aufrechterhaltung der Kampffähigkeit der Truppe und der Kontinuität des Nachschubs auch im Hinterlande mehr arbeitender fachkundiger Hände als in früheren Kriegen. In der schier unübersichtlichen Zahl der Rüstungsbetriebe wie im Transportwesen werden zusätzliche Arbeitskräfte beschäftigt, die, ebenso wie diejenigen Arbeitskräfte, die die Verwaltungs- und Organisationsagenden dieser Wirtschaftszweige versehen, ähnlich versorgt werden müssen wie das Heer. Ernährung und Bekleidung dieser Massen erweitert den Arbeitsbereich der öffentlichen Versorgung, und bürdet diesem Verwaltungszweig zusätzliche Arbeitslasten auf. Letzten Endes wird bei der gegenwärtigen Form der Kriegsführung eine Menschenmasse eingesetzt, die die eigentliche kämpfende Truppe an Zahl vielfach übersteigt. Die Bedürfnisse dieser vielschichtigen Masse erhöhen qualitativ wie quantitativ die der Landwirtschaft gegenüber gestellten Anforderungen, so daß der totale Krieg auf diese Weise erst wirklich total gestaltet wird, indem er sämtliche Wirtschaftszweige den Zielen der Kriegsführung dienstbar macht.

Über die Zukunft läßt sich heute noch kaum etwas Bestimmtes aussagen. Soviel scheint indessen bereits jetzt zumindest wahrscheinlich, daß die ungarische Produktion — zunächst in der Landwirtschaft, in weiterer Folge jedoch auch in den übrigen Produktionszweigen — nur durch weitestgehende Intensivierung ihren Platz zu behaupten haben wird. Unter dem Eindruck der großen Weltwirtschaftskrise wurde (wie übrigens auch schon früher) viel darüber diskutiert, ob es richtiger sei, bei den hergebrachten extensiven Bewirtschaftungsmethoden zu verharren, die im allgemeinen mit dem Weizenanbau symbolisiert wurden, oder ob es nicht geboten erscheint, auf intensivere Methoden überzugehen. Im Laufe der Diskussion sind diametral entgegengesetzte Meinungen geäußert worden, letzten Endes blieb indessen alles beim alten. Eine Verminderung des Weizenareals in solchem Maße, daß sie etwa als ein Durchdringen der Bekämpfer der trieben wurde. Während man in manchen Ländern durch Hebung der Hygiene und der daraus folgenden Verlängerung der durchschnittlichen Lebensdauer, zuweilen auch durch Zulassung der Einwanderung die Bevölkerungszahl zu heben oder zumindest zu stabilisieren trachtete, suchten andere Länder durch Förderung der Eheschließungen und ähnliche Maßnahmen die absolute Geburtenzahl zu heben und dadurch den natürlichen Zuwachs zu beschleunigen. Die ziffermäßige Gestaltung der Bevölkerungszahl bietet, selbst wenn es gelingt, die berührten bevölkerungspolitischen Ziele zu erreichen, nur eine halbe Lösung, da doch die Zahl der vorhandenen Arbeitskräfte nur eine Seite der Gleichung darstellt, während auf der anderen die Leistungen stehen, zu denen diese Kräfte verwendet werden sollen. Führen strukturelle Änderungen zur Extensivierung der Wirtschaft, dann tritt selbst bei stabiler Bevölkerungszahl eine „Übervölkerung" ein, deren Ableitung bzw. Beschäftigung der Staatsführung ähnliche Sorgen bereiten kann, wie zu Beginn der dreißiger Jahre, wo die Verschuldung aus dem ersten Weltkrieg und der Rückgang der Konsumkraft derartige Rückwirkungen auslösten.

Sobald jedoch der Krieg beendet ist, droht der Wettbewerb des überseeischen Prärieweizens wieder in den Vordergrund zu treten, von der Produktion Westrußlands ganz zu schweigen, die sich gleichfalls als Konkurrentin melden könnte. Die Produktivkraft des ungarischen Volkes wird daher in der kommenden Friedenswirtschaft, sobald die inzwischen entstandenen Hemmnisse der Verwertung verschwinden, sich in neue Richtungen entfalten müssen.

Glücklicherweise bietet unser Land günstige natürliche Voraussetzungen für die Einführung intensiver Kulturzweige. Der Saatgutanbau, die Kultur der Kleinprodukte, der Gemüse-, Grünzeug- und Obstbau haben sich schon bisher als lebensfähige Zweige der Qualitätsproduktion bewährt, und ihre Produkte werden, nach richtiger Vorbereitung, nicht nur auf den kontinentaleuropäischen Märkten, sondern auch darüber hinaus Absatz finden können. Die Entwicklung der ungarischen Agrarpolitik beweist, daß diese Entwicklungstendenzen richtig erkannt wurden, wird doch seit einer Reihe von Jahren der Ausbau dieser arbeitsintensiven Kulturzweige auf das energischeste betrieben, wiewohl jene Jahre für solche Umstellungen keineswegs günstig waren.

Im Rahmen des Landwirtschaftsförderungsplanes wurde auch dafür gesorgt, daß das Landvolk auf die kommenden neuen Aufgaben sich auch *geistig* umstelle. Der Ausbau des Fachunterrichts stellt eine Kapitalanlage dar, die sich voraussichtlich reichlich rentieren wird.

Das große Problem der europäischen Nationen: wie sich die Verwendung der Menschenmassen nach dem Kriege gestalten wird, dürfte somit, was das ungarische Volk betrifft, eine günstige Lösung finden, dies um so mehr, als die Kriegsanstrengungen der meisten Länder des Kontinents die Leistungsfähigkeit ihrer Landwirtschaft stark beeinträchtigen. Der ungarischen Landwirte und des ungarischen Bodens harrt daher im Rahmen des Wiederaufbaus eine höchst wichtige Rolle, und es bestehen begründete Aussichten, daß sie diesen Anforderungen gerecht werden können. Das Vorgefühl einer solchen günstigen Konstellation muß auch für die künftige Bevölkerungspolitik bestimmend sein. Bei einer richtigen Wirtschaftspolitik wird wohl ein Problem des „Arbeitskraftüberschusses" mit all seinen Folgeerscheinungen kaum noch einmal entstehen können. Die Entwicklung der ungarischen Agrarpolitik beweist, daß diese Entwicklungstendenzen richtig erkannt wurden, wird doch seit einer Reihe von Jahren der Ausbau dieser arbeitsintensiven Kulturzweige auf das energischeste betrieben, wiewohl jene Jahre für solche Umstellungen keineswegs günstig waren.

Im Rahmen des Landwirtschaftsförderungsplanes wurde auch dafür gesorgt, daß das Landvolk auf die kommenden neuen Aufgaben sich auch *geistig* umstelle. Der Ausbau des Fachunterrichts stellt eine Kapitalanlage dar, die sich voraussichtlich reichlich rentieren wird.

Das große Problem der europäischen Nationen: wie sich die Verwendung der Menschenmassen nach dem Kriege gestalten wird, dürfte somit, was das ungarische Volk betrifft, eine günstige Lösung finden, dies um so mehr, als die Kriegsanstrengungen der meisten Länder des Kontinents die Leistungsfähigkeit ihrer Landwirtschaft stark beeinträchtigen. Der ungarischen Landwirte und des ungarischen Bodens harrt daher im Rahmen des Wiederaufbaus eine höchst wichtige Rolle, und es bestehen begründete Aussichten, daß sie diesen Anforderungen gerecht werden können. Das Vorgefühl einer solchen günstigen Konstellation muß auch für die künftige Bevölkerungspolitik bestimmend sein. Bei einer richtigen Wirtschaftspolitik wird wohl ein Problem des „Arbeitskraftüberschusses" mit all seinen Folgeerscheinungen kaum noch einmal entstehen können.

lang es jedoch, die Gesamtanbaufläche auf 25.000 Hektar zu erhöhen und es besteht jetzt der Plan, im laufenden Jahr bis zu 60.000 Hektar mit Raps und insgesamt 250.000 Hektar mit Ölsaaten anzubauen.

Um dieses Ergebnis zu erreichen, wurden keine Zwangsvorschriften erlassen, der Staat bietet nur große Begünstigungen an, die er im Laufe des Jahres sogar noch erhöhte. Zunächst wurde den Landwirten je 100 kg eingelieferter Ölsaaten eine Zuteilung von 10 Liter Speiseöl pro Person gegen Ablieferung der Fettkarten gesichert, sie erhalten auch den Ölkuchen, der sich aus der Auspressung der eingelieferten Ölsaaten ergibt, etwa 400—1200 kg Ölkuchen pro Hektar. Schließlich wurden günstige Übernahmepreise festgesetzt, so für Raps 800 Francs je q. Da aber diese Begünstigungen sich als unzureichend erwiesen haben, ging man im April, knapp vor der Frühjahrsaussaatzeit, dazu über, den Landwirten weitere Vorteile zuzusichern. Schließlich wurde der Übernahmepreis für Produzenten, die mit dem Staate Anbauverträge abgeschlossen haben, durch eine Prämie von 300 Francs pro q Ölsaaten erhöht.

Man hoffte, dank dieser Vorteile, zur Gesamtanbaufläche von 250.000 Hektar zu gelangen, was bei einem Durchschnittsertrag aller Ölpflanzen von 2 t je Hektar einen Mehrertrag von 500.000 t Ölsaaten und ein zusätzliches verteilbares Ölaufkommen von etwa 50.000—60.000 t ergeben hätte. Der ursprüngliche Plan hätte also die Ölversorgung der französischen Bevölkerung um 25 Prozent verbessert und eine Erhöhung der seinerzeitigen Kopfquoten von 450 auf etwa 550 Gramm pro Monat gestattet. Es kam aber anders.

Die Ausdehnung des Olsaatenanbaues bleibt weit hinter den Erwartungen zurück. Allein die Anpflanzung von Sonnenblumen als Zwischensaat verbreitet sich in den südlichen Weinbaugebieten rasch, zumal dort viele Weingärten mangels Arbeitskräfte und wegen des Fehlens der Schädlingbekämpfungsmittel nicht bearbeitet werden. Demgegenüber konnte im Nordosten die erwartete Ausdehnung der Anbaufläche von Raps und die Einführung des Mohnes nicht rasch vor sich gehen, denn diese Pflanzen würden dort die Anbaufläche von Weizen in Anspruch nehmen. Eine rasche und durchgreifende Besserung der Versorgung mit Fettstoffen kann also Frankreich auch von dieser Seite nicht erwarten und

Pester Lloyd (Morgenblatt)

Donaulandschaften von Koloman Istókovits

Koloman *Istokovits* stellt im *Künstlerhaus Alkotás* eine Reihe von Donaulandschaften in Tempera und Aquarell aus. Diese Bilder wirken günstiger als die auf phantastischen und grotesken Themen beruhenden, üblichen Kompositionen des Künstlers, die sich zumeist in maniristisch zugespitzten, haltlos dahinschweifenden Effekten gefallen. Istókovits scheint sein leichtes Malergemüt in der unmittelbaren Darstellung der Natur besser beisammenzuhalten, seine neuen Donaulandschaften haben etwas mehr inneren Kern, ein gediegeneres Farbengefüge. Dies trifft besonders auf die Aquarelle zu, unter denen sich einige sehr feine und fesselnde Blätter befinden. Die Temperatechnik und die mit ihr verbundenen größeren Formate verleiten den Künstler immer wieder zu einer ungepflegten, ja groben Mache, die oft mehr als Anstreicherarbeit denn als malerische Kultur wirkt. Schade, daß ein solch offenkundiges, schwungvolles Talent sich geistig und geschmacklich derart wenig im Zaume hält. *e. k.*

Schneebericht. Das Meteorologische Landesinstitut gibt folgende sportliche Schneelagen bekannt: Schwabenberg 16, Kisinóc (Börzsöny) 16, Kékestető 10, Galyatető 28, Lillafüred 5, Bánkut 15, Salgótarján (Touristenhaus) 12, Brennberg (Sopron) 5, Kőszeg 13, Farkasgyepü (Bakony) 17, Zirc (Bakony) 8, Bankó (Kassa) 5, Ottilia- und Lajos-Touristenhäuser (Kassa) 15, Felsőtökés 11, Kavecsány 15, Forsthaus Kozmescsek 18, Rahó 22, Csikszereda 13, Sepsiszentgyörgy 10, Gyergyószentmiklós 4, Szováta 7 cm.

TANGOHARMONIKA

Sternberg
Musikinstrumentenfabrik Verlangen Sie Preisliste Rákóczi-ut 60

Familiendrama in der Provinz. Aus Szolnok wird telegraphiert: Montag ereignete sich in den späten Abendstunden in Jászberény ein Familiendrama mit tödlichem Ausgang. Die 20jährige Frau Johann *Kövér* jun. geb. Maria *Rácz* wurde von ihrem Schwiegervater Johann *Kövér* öfters mit

Selbstmord einer Gymnasiastin. Dienstag nachmittag wurden die Retter in das Haus Rothermere-ucca 27 gerufen, wo sich ein 18jähriges Mädchen vom 6. Stockwerk in den Hof gestürzt hatte. Der Arzt konnte nur mehr den *bereits eingetretenen Tod* feststellen. Es handelt sich um die 18jährige Schülerin des Mädchengymnasiums in der Veres Pálné-ucca, Elisabeth *Vál*, die im Hause Horthy Miklós-ut 34 wohnte. Die Gymnasiastin hatte eine Bekannte aufgesucht, nahm von dieser Abschied, eilte dann plötzlich auf den Balkon und hatte sich, ehe sie noch jemand hätte daran hindern können, in die Tiefe gestürzt. Das Motiv der Tat dürfte in *Überanstrengung des Nervensystems*, infolge allzu intensivem Lernens, zu suchen sein. Die Untersuchung wurde eingeleitet.

Aufnahme in die Liste der Wahlberechtigten für die Abgeordnetenwahl 1944. Im Sinne der diesbezüglichen Bestimmungen müssen von Amts wegen alle jene Personen im Zusammenhang mit der diesjährigen Ergänzung der Wahlliste für die Abgeordnetenwahlen in die Liste aufgenommen werden, die im Besitze der übrigen Vorbedingungen für die Wahlberechtigung im laufenden Jahre das zur Wahl vorgeschriebene Mindestalter erreichen. Alle mit dieser Ergänzung der Wahlliste zusammenhängenden Bestimmungen werden, wie auch die im Zusammenhang mit der Wahlberechtigung der Juden stehenden Maßnahmen, durch Maueranschläge bekanntgegeben.

Ein Gruss aus Wien — und zwar die bildschöne Wiener Illustrierte erliegt heute für 36 Filler bei Ihrem Zeitungshändler. Lernen Sie sie, bitte, kennen! Sie wird Ihnen gut gefallen! Bezugsbestellungen richten Sie bitte an: „Ibusz" Budapest V, Akadémia-u. 10 Auf Wunsch Probeblätter vom Verlag, Wien I.

Postkarte

An die geehrten Leser des Pester Lloyd
Budapest
Ungarn

Kartenrazzia in einem Café. Detektive der Oberstadthauptmannschaft führten Montag abend im Kaffee Szeged eine Razzia unter Kartenspielern durch. Mehrere Personen wurden zur Ausweisleistung aufgefordert. Die Razzia stellte fest, daß in dem Kaffee kein Hasardspiel betrieben wurde.

NEUER ROMAN IM PESTER LLOYD

Freitag, am 8. d., beginnen wir die Veröffentlichung des neuen Romans im *Pester Lloyd*.

J. Eugen Tersánszky

der Autor der abwechslungsreichen Erzählung, ist den Lesern des *Pester Lloyd* als ein Humorist von starkem Erzählertalent, von tiefer Kenntnis der ungarischen Provinzgesellschaft, von prägnantem Realismus und von tiefer Nächstenliebe wohlbekannt; seine Novellen werden von unseren Lesern oft verlangt und mit Interesse gelesen. Diesmal erzählt er

Eine romantische Geschichte

aus den Jahrzehnten vor dem ersten Weltkrieg. In einer Kleinstadt des gebirgigen Bürgers, brennt mit einem feschen Pferdehändler durch. Die seelischen Voraussetzungen dieses Ereignisses werden im Roman mit lebhafter Erzählungskunst aufgedeckt.

J. Eugen Tersánszky

kennt und liebt das Leben jener längst versunkenen Friedenszeiten; er stammt selbst vom Lande; das Milieu, die Landschaft, die Lebensformen, die er in seinem Werk schildert, sind ihm zum Erlebnis geworden. Er hat an diesem Roman:

Eine romantische Geschichte

mit großer Liebe gearbeitet. Auch die Leser werden die Freude des Erzählers nicht nur an den verblüffenden Wendungen der

lich nur den Toten, Unglücklichen, Verkannten, unter ihnen dem Verfasser selbst. *t.*

Th. H. von Hoch: *Andreas Ady. Umdichtungen aus dem Ungarischen. Verlag Th. Lauffer, Budapest u. Leipzig.* Einen Dichter verstehen, heißt mehr als seinen Text, Wort- und Satzsinn verstehen, seine Grammatik und sein Wörterbuch beherrschen: in seiner Sprache leben, teilhaben an seiner Sprachgesinnung, an dem kollektiven Gedächtnis und der überpersönlichen Gemeinschaft, die zu jedem Sprechenden gehören, an jenem unendlichen Zwiegespräch, das dieser Sprechende mit einer langen Ahnenreihe führt... Übersetzen (als höchste Aufgabe gefaßt) hieße demnach, den auf solche Weise erlebten Dichter mit den Mitteln der eigenen Sprache umdichten, „neugebären", so daß Goetheisch gesprochen — die Übersetzung nicht anstatt des Originals, sondern „an dessen Stelle gelten sollte". Aus solchem

Feine Brillen, Gucker, Barometer, Thermometer
bei Optikerspezialisten Andor Barna
VI., Andrássy-ut 26. neben dem Opernhause.

Erlebnis heraus hat George Shakespeares Sonette oder Dante verdeutscht, hat Rilke

Istókovits Kálmán
Jeges Ernő

Esti Ujság 1938, máj. 14.

Kilenc festő csoportkiállítása a Nemzeti Szalonban

Kilenc fiatal festő állította ki műveit a Nemzeti Szalonban. Mind a kilenc komoly törekvésű, figyelemreméltó művész, elsősorban azonban *Hincz Gyula* és *Istókovics Kálmán* vonja magára a figyelmet jelentős alkotásaikkal, amelyek számára külön két termet is biztosított a Szalon igazgatósága.

Hincz Gyula hosszú küzködés és önkinzó töprengés után az utóbbi időben az erőteljes kibontakozás felé vette útját. Nagyrahivatott, eredeti egyéniség, aki csodálatos színfantáziával veti vászonra balatoni látomásait, amelyekben a lilával a középpontban az életigenlő, harmonikus, derüs színek dominálnak. Technikája könnyedén virtuóz, mögötte pedig az érzéki valóság átszellemesített rajongása izzik, amely így szublimált formájában még erőteljesebben kihangsúlyozza az Eros mindenhatóságát, mint a legmeztelenebb naturalizmus. Erotikus színvétele néha már borotvaélen táncol a modern értelmű giccs felett, de egynémely sejtelmes letompítottságában megfékezett színviziója az új magyar piktúra legkomolyabb becsü alkotásai közé sorozható.

Istókovics Kálmán balatoni temperái Aba-Novák stilusából indulnak ki, de az új Istókovicsot már kevés szál füzi mesteréhez. Aba-Novák brutálisan kemény hangvétele helyett a gyengéd líraiság orgánumán szólal meg, puhább, közvetlenebb, emberibb és tetszetősebb annál az ő művészete — néha már szinte a szirupos, édeskésség határáig is eljutva. Vonalvezetésében klasszikus tisztaságra és egyértelműségre törekszik. Kár, hogy némelyik művében az éles vonalkontúrok szétmetszik és egymástól elkülönítik az organikus kifejlődésnek induló színegységet. Ahol a felületi színezés helyett a színeket mélyebb értelmükben ragadja meg — ott meglepő magasságokba lendül piktúrája.

Novotny Emil Róbert olajfestményein szilaj erejű, expresszionista lendület uralkodik, *Erdős Géza*, a letargikus, magányos szomorúság poétája, sötét színezésü képeivel, *Udvary* Pál ezüstös palettáját a fényreflektorok problémái izgatják legszebb közöttük a *Lóitatás*). *Jeges* Ernő, *Freytag* Zoltán akvarelljei figyelemreméltók. *Boldissár* István elegáns pointillizmusa és *Burghardt* Rezső szolid impresszionizmusa egészíti ki még a kiállítás anyagát.

(T. D.)

nyolcezer fürdőző befogadására alkalmas három úszómedence. Ezek közül az egyik

ötvenméteres versenyuszoda,

amely körül háromezer néző számára építettek ülő- és állóhelyeket. A nyolcezer négyszögöl területen épült versenyuszoda megtekintése a szakemberek legteljesebb elismerését és csodálatát érdemelte ki. Egyhangú vélemény szerint ilyen nagyarányú és modern kiképzésű versenyuszoda alig van Európában.

Gunnar Bärlund, a finn nehézsúlyú ökölvívó, Sanfranciskóban a második menetben kiütötte Mc. Bey nevű amerikai ökölvívót.

Helen Wils Moody, a tennisz exvilágbajnoknője London—Highburyban játszotta az első európai mérkőzést. A nagyszámú érdeklődő közönség meggyőződhetett, hogy *Helén* még mindig birtokában van régi tudásának. *Wynard*-ot és Miss *Thornt* egyformán 6:0, 6:1 arányban győzte le.

NYUGAT
IRODALMI ÉS KRITIKAI FÉLHAVI SZEMLE

FŐSZERKESZTŐ: IGNOTUS, SZERKESZTŐK: ADY ENDRE és FENYŐ MIKSA
Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, IX., LÓNYAY-UTCA 18. SZÁM.
TELEFON: JÓZSEF 40—60.

Előfizetőinkhez!

Julius 1-i számunkkal egyidőben szétküldjük félévi ajándékunkat

Istokovics Kálmán

Istokovits Kálmán annak a ragyogó grafikus nemzedéknek egyik kimagasló tagja, mely a háború után serdült föl Olgyai Viktor körül. Szőnyi István sikereinek hatása vitte őket előre és vitte őket Rembrandt közelébe is. Aki rajta túl nagy hatással volt és van Istokovitsra, az tanítója a festés mesterségében: Rudnay Gyula. Még megismerszik munkáin ezeknek a hatásoknak játéka, de már mellékes rajtok. Mert minden hatáson keresztül diadalmas erővel érvényesül a fiatal művész eredeti képzeletjárása. Az ó- és újszövetség leggyakrabban feldolgozott, szinte kánonivá alakított jelenetei: a „Krisztus bevonulása Jeruzsálembe", a „Keresztrefeszítés", a „Kálvária" és egyebek, teljes új alakúra válva rajzanak ki Istokovits képzeletéből. Milyen érdekessé tudja tenni például a „Haláltánc" témáját, mennyire eredeti hatásúvá! És megnyugtató, mert a fejlődésnek nélkülözhetetlen feltétele, hogy ezt a dús képzeletet alapos mesterségbeli tudás szolgálja. Megállapítható ez a karcolt csoportok egyes aktjain, továbbá a tájképet ábrázoló lapokon.

Kérjük előfizető
amennyiben lehetsége
Aki most fizet e
ajándékkönyvün
megjelent részét tart
Hisszük, hogy

Elek Artur: Istokovits Kálmán. Nyugat 1925. okt. 1.

Istókovics Kálmán

Esti Ujság 1938. máj. 14.

Kilenc festő csoportkiállítása a Nemzeti Szalonban

Kilenc fiatal festő állította ki műveit a Nemzeti Szalonban. Mind a kilenc komoly törekvésű, figyelemreméltó művész, elsősorban azonban *Hincz* Gyula és *Istókovics* Kálmán vonja magára a figyelmet jelentős alkotásaikkal, amelyek számára külön két termet is biztosított a Szalon igazgatósága.

Hincz Gyula hosszú küzködés és önkínzó töprengés után az utóbbi időben az erőteljes kibontakozás felé vette útját. Nagyrahivatott, eredeti egyéniség, aki csodálatos színfantáziával veti vászonra balatoni látomásait, amelyekben a lilával a középpontban az életigenlő, harmonikus, derűs színek dominálnak. Technikája könnyedén virtuóz, mögötte pedig az érzéki valóság átszellemesített rajongása izzik, amely így szublimált formájában még erőteljesebben kihangsúlyozza az Erosz mindenhatóságát, mint a legmeztelenebb naturalizmus. Erotikus színvétele néha már bordtvaélen táncol a modern értelmű gicces felett, de egynémely sejtelmes letompítottságában megfékezett színviziója az új magyar piktúra legkomolyabb becsü alkotásai közé sorozható.

Istókovics Kálmán balatoni temperái Aba-Novák stílusából indulnak ki, de az új Istókovicsot már kevés szál füzi mesteréhez. Aba-Novák brutálisan kemény hangvétele helyett a gyengéd líraiság orgánumán szólal meg, puhább, közvetlenebb, emberibb és tetszetősebb annál az ő művészete — néha már szinte a szirupos, édeskésség határáig is eljutva. Vonalvezetésében klasszikus tisztaságra és egyértelműségre törekszik. Kár, hogy némelyik művében az éles vonalkontúrok szétmetszik és egymástól elkülönítik az organikus kifejlődésnek induló színegységet. Ahol a felületi színezés helyett a színeket mélyebb értelmükben ragadja meg — ott meglepő magasságokba lendül piktúrája.

Novotny Emil Róbert olajfestményén szilaj erejü, expresszionista lendület uralkodik, *Erdős* Géza, a letargikus, magányos szomorúság poétája, sötét színezésü képeivel, *Udvary* Pál ezüstös palettáját a fényreflektorok problémái izgatják legszebb közöttük a *Lóitatás). Jeges* Ernő, *Freytag* Zoltán akvarelljei figyelemreméltók. *Boldizsár* István elegáns pointillizmusa és *Burghardt* Rezső szolid impresszionizmusa egészíti ki még a kiállítás anyagát.

(T. D.)

BÜKKÖSDI URADALOM
TELEFON: BÜKKÖSD 1.
BARANYAMEGYE.

Tek.
Mücsülékel Orsz. Bizottsága
Budapest
IV. Hajós Endre u. 10 3.

[illegible] három úszómedence. Ezek közül az egyik

ötvenméteres versenyuszoda,

amely körül háromezer néző számára épitettek ülő- és állóhelyeket. A nyolcezer négyszögöl területen épült versenyuszoda megtekintése a szakemberek legteljesebb elismerését és csodálatát érdemelte ki. Egyhangú vélemény szerint ilyen nagyarányú és modern kiképzésü versenyuszoda alig van Európában.

Gunnar Bärlund, a finn nehézsúlyú ökölvívó, Sanfranciskóban a második menetben kiütötte Mc. Bey nevü amerikai ökölvívót.

Helen Wils Moody, a tennisz exvilágbajnoknője London—Highburyban játszotta az első európai mérkőzést. A nagyszámú érdeklődő közönség meggyőződhetett, hogy *Helén* még mindig birtokában van régi tudásának. *Wynard*-ot és Miss *Thornt* egyformán 6:0, 6:1 arányban győzte le.

A Baranya Foór nélkül indul a Turul elleni küzdelembe

Pécs, nov. 3. — A Ferencváros fiókcsapatának pécsi szereplése döntőfontosságú lehet a bajnokság kimenetelére. Jelenleg ugyan a Pécs-Baranya vezet, de egy eldöntetlen eredmény is elegendő arra, hogy riválisa az Attila a finisben elébe kerüljön. Ez magyarázza azt a szokatlanul nagy érdeklődést, amely a Turul FC —Pécs-Baranya találkozó iránt nyilvánul.

A Pécs-Baranya három hátralevő mérkőzése közül kétségtelenül ez a legnehezebb. Eltekintve, hogy különb ezeknél, pillanatnyilag a Pécs-Baranyánál is erősebbnek kell taksálnunk. A Józsefváros ellen elért 5:1-es győzelme nyújtja ehez a jogos alapot, melyet a pécsiek csak nehezen és valljuk meg érdemtelenül győzték le minimális arányban. A bécsi mérkőzésre is a Turul adott több játékost. Összegezve a dolgokat, kizárólag a pályaválasztó jog billenti egyformára a két csapat erőmérlegét.

A Pécs-Baranya Foór nélkül, a következő összeállításban szerepel: Deyerl, Iváncsics, Krebsz, Kristóf, Halas, Palkó, Izsépy, Grünfeld, Dóra I., Kocsis, Köves.

A vasárnapi mérkőzés ezekután a szezon legizgalmasabb küzdelmének igérkezik, melynek kimenetelét Miskolcon is szívszorongva lesik. A mérkőzés vasárnap délután fél 3 órakor kezdődik a PAC—PEAC sporttelepen, míg előzőleg a két pályatulajdonos bonyolítja le bajnoki mérkőzését. A PAC—PEAC találkozó teljesen nyilt, ami ugyancsak változatos küzdelmet jelent és méltó keretet ad a vasárnapi pécsi sportprogramnak.

A Pécs-Baranya FC igazgatósága az október 28-i rendes közgyűléstől utasítást kapott az alapszabályoknak az amatörsport támogatására irányuló jegyfillérek szedésére. Az igazgatóság ugyanis eddig eltekintett a jegyfillérek szedésétől, miután a közönség érdekében nem kívánta a helyárakat még e csekély többlettel sem terhelni s ezért saját terhére, a tiszta bevétel rovására rótt le eddig bizonyos bevételhányadot. A mérlegből kitünt azonban, hogy az amatörsportnak alapszabályokban biztosított támogatási összeg ily úton nem gyül össze s ezért az igazgatóság f. hó 2-án tartott ülésén elhatározta, hogy a közgyüléstől a jegyfillérek szedésére nyert utasítást haladéktalanul végrehajtja.

A mai mérkőzéstől kezdve a jegyárak érvénybe hagyása mellett minden ülőhelyhez 10 fillér és az állójegyekhez 4 fillér többlet járul jegyfillér címén s ezúton kéri a közönséget a Pécs-Baranya igazgatósága, fogadja megértéssel ezt a kényszerű intézkedést, amely csak morzsával drágítja a belépődíjakat, de ez a pár fillér nemes célokat, a válsággal küzdő amatörsport támogatását célozza, amennyiben az maradéktalanul a Pécs-Baranyát alapított pécsi amatőregyleteknek jut. Az igazgatóság reméli, hogy az áldozatkészségét annyiszor megmutatott pécsi sportközönség a maga teljességében átérti ezen kényszerű intézkedés célját s nem sajnálja e pár fillért az amatörsporttól. A jegyfillérek már a mai mérkőzésen életbelépnek s fölkérik ezúton is az állóhelyek közönségét, hogy a jegykiadás könnyítésére ezt a 4 fillért aprópénzben elkészítve szolgáltassa át a jegykiadásnál.

(:) Az amatőr derbi a rivális PSC és PVSK-t állította szembe egymással. Vasárnap délelőtt fél 11 órakor a vásártéri sporttelepen találkozik bajnoki mérkőzés keretén a két ősi rivális, a PSC és PVSK. A mérkőzés méltán keltheti a legnagyobb érdeklődést, nemcsak azért, mert a pirosfeketék és fehér-feketék bajnoki mérkőzése mindig érdekes és élvezetes sportot hozott, hanem azért is, mert ma az erők kiegyenlítettsége mellett minden egyes csapat társolyában hordja a bajnokság marsallbotját. Talán paradoxonnak látszik, az a kijelentés, hogy még a jelenlegi bajnok PSC, amely momentán a bajnoki lista utolsó helyén kullog, sem vesztette el a bajnoki esélyeit. Ezideig jóval kevesebb mérkőzést játszva, mint riválisai, mindössze 6 pont veszteséggel távolról sem reménytelen a helyzete, ha elgondoljuk, hogy mások már 10 pontot adtak le. Nézetünk szerint ma az a helyzet, hogy a bajnokságban résztvevő 10 csapat közül — ha csak a pontveszteséget vesszük figyelembe — bármelyik bajnok lehet és bármelyik kieshet. Mégis a PVSK, PSC, KAC, tehát a tavalyi három helyezett, és SzAK, valamint Bajai Turulnak van a három első helyre a legtöbb esélye. A holnapi napnak, az őszi tabella végső kialakulására minden esetre döntő jelentősége van. A két rivális erőviszonyát, pillanatnyi formáját és klasszisát számbavéve, kettőjük közül bármelyik győzhet. Minden esetre a PVSK stilusa jobb, halfsora elsőrangú, csatársora egymást megértő fürge játékosokból áll, viszont a PSC ma olyan klasszis védelemmel rendelkezik, mely egy közepes profi csapatnak is becsületére válik, halfsora megbizható, viszont csatársorának eredményessége Fein I. és Nagy I. diszponáltságától függ.

A végleges csapatösszeállítás még bizonytalan, de minden valószínűség szerint a következő lesz:

PSC: Zsifkovics, Kasl, Grünbaum, Schlégl, Erlich, Weller, Diamant, (Nagy I.), Fein I., Révész, (Schiller), Nagy I., Fein II.

PVSK: Szarka, Lugosi, Göbl, Szikszay, Cigler, Valkó, Forró, Putzer, Jankovics, Gadó, Horváth I.

(:) A PTE vezetősége felhívja a kerékpárversenyzők figyelmét, hogy ma délután ½2 órára a Zsolnay Vilmos-utca és Irányi Dániel-tér sarkán levő vendéglő udvarán jelenjenek meg.

☐ **Előadás Pécsett a műtrágyázásról.** Pécs város tanácsa értesíti a helybeli szőlősgazdákat, hogy a Nitrogén műtrágyagyár szaktisztviselője a szőlő helyes és okszerű műtrágyázásáról november 11-én, d. e. 10 órakor a városi székház gazdasági tanácstermében szakelőadást tart, amelyre ezúton is meghívják az érdeklődőket.

Felelős szerkesztő: LINDER ERNŐ.
Kiadja a Dunántúl Könyvkiadó és Nyomda Részvénytársaság.
Nyomatott a Dunántúl r. t.-nál.

NYILT-TÉR*

Alulírott átveszem Ackermann Ádám monyoródi kereskedő üzletét, hitelezőit felkérem, hogy üzleti követeléseiket velem 3 nap alatt közöljék, mert későbbiekért felelősséget nem vállalok.

Stier Antal
kereskedő, Monyoród.

*) E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Bpest, nov. 3. — Valuták és devizák: Amsterdam 229.65—230.35, h. f. 229.35—230.35, Belgrád 10.05¾—10.08¾, d. 9.99—10.05, Berlin 136.41¼—136.81¼, m. 136.32.5—136.82.5, Brüsszel 79.57.5—79.82.5, b. f. 79.55—79.85, Buk. sz. külf. lei 3.44—3.48, L. 3.43—3.48, Kopenhága 152.67.5—153.07.5, d. k. 152.50—153.10, London 27.76⅝—27.84⅝, f. 27.75—27.90, Madrid 92.30—92.80, p. 92.25—92.85, Milanó 29.98.5—30.08.5, L. 29.85—30.10, Newyork 572.70—574.30, d. 570.70—572.70, Oslo 152.62.5—153.02.5, n. k. 152.45—153.05, Páris 22.36.5—22.44.5, f. f. 2240—22.60, Prága 16.97—17.02, sz. 16.04—17.02, Szófia 4.12.5—4.15.5, L. ——, Stockholm 153.07.5—153.47.5, sv. k. 152.90—153.50, Varsó 64.20—64.40, z. 64.10—64.40, Wien 80.53¾—80.78¾, o. sh. 80.45—80.80, Zürich 110.20—110.50, sv. f. 110.10—110.10—110.50.

Értéktőzsde: Pár napos lanyhaság után megjavult az irányzat. A külföldi megnyugtató hirek hatása alatt kedvezőbb megitélés került felszínre és fedezeti vásárlások indultak meg, amely a kontremin eddigi akcióját ellensúlyozta. Az árfolyamokban mintegy 4 százalékos árnyereség mutatkozott. A barátságos irányzat a tőzsde egész területére átterjedt és mindenütt kisebb nyereség mutatkozott. A barátságos hangulat zárlatig eltartott.

Fixkamatozású papírok piaca tartott.

Valuták és devizák piaca változatlan.

Terménytőzsde: Az irányzat búzában és rozsban lanyha, a forgalom közepes. Hivatalos árfolyamok: Búza 77-es tiszai 25.55—25.70, felsőtiszai 25.50—25.65, egyéb 25.40—25.55, 78-as tiszai 25.80—25.95, felsőtiszai 25.75—25.90, egyéb 25.65—25.80, 79-es tiszai 26.05—26.15, felsőtiszai 26.00—26.10, egyéb 25.90—26.00, 80-as tiszai 26.20—26.30, felsőtiszai 26.10—26.20, egyéb 26.00—26.10, rozs pestv. és egyéb 23.00—23.10, lucerna magyar 155.00—165.00, lóhere nagyarankamentes 175.00—195.00, lóhere nagyarankás 160.00—171.00.

Határidős üzlet: Irányzat lanyha, a forgalom élénk. M. búza 27.28, 36, 16, 22, z. 27.22—27.24, máj. 27.94, 28.04, 27.82, z. 27.80—27.82, m. rozs márc. 25.74, 78, 48, z. 25.48—25.50, máj. 26.10, 25.80, 86, 82, z. 25.82—25.84. Tengeri máj. 29.74, 54, 60, 56, z. 29.56—29.58, júl. 29.96, 90, z. 29.90—29.92.

Fixkamatozású papírok: 6 százalékos h. k. 1—5, 0.21, 6—7, 0.15, 5½ h. k. 2—7, 0.15, 4, 0.14, 5.8, 0.13, Népsz. 6, Beszkárt A. 6.2, B. 0.64, Lóv. 5, Stef. 26.

Sertésjelentés: Irányzat lanyha. Felhajtás 431, eladatlan maradt 242. Zártvásári felhajtás 24, eladatlan maradt 13. Vidékre élve elszállittatott 2. Zsírsertés öreg I-a 150—156, II-a 126—136, f. nehéz 178—180, közép 154—158, könnyü 96—120, szedett közép 136—140.

Zürich, nov. 3. — Zárlat: Páris 20.30.5, London 25.20½, Newyork 519.67.5, Brüsszel 72.22, Milanó 27.21.5, Madrid 83.85, Amsterdam 208.45, Berlin 123.78, Wien 73.10, Szófia 3.75¼, Prága 15.40, Varsó 58.22.5, Budapest 90.61.5, Belgrád 9.13, Bukarest 3.13.5.

Felkérek mindenkit!
aki **Rózsa** pécsi kárpitostól (akár régebben is!)
Schöberl-ágyat vásárolt?
hogy cimét — saját érdekében is — közölje **Schöberl Róbert** szabadalmazott butorgyárossal, Budapest, I., Harisköz 4. Egyben közlöm, hogy
Valódi uj Schöber-ágy
nappal fotel

éjjel ágy!
Kizárólag Budapesten, SCHÖBERL ROBERT, szabadalmazott butorgyárosnál, IV. Haris-köz 4. sz. alatt kapható. Pécs és környékére DIJTALAN csomagolás és a VASUTI SZALLITÁS!

Meghivó!
Magán- vagy üzleti ügyekben utazás alkalmával
BUDAPESTEN
a legkellemesebb otthont nyujtja a legelőnyösebb feltételek mellett a keleti pályaudvar érkezési oldalával szemben levő
Grand Hotel
PARK nagyszálloda
Budapest, VIII. Baross-tér 10. szám, mert
20 % engedményt kap
mint ezen lap előfizetője olcsó szoba árainkból
10 % engedményt kap
olcsó éttermi árainkból. (Kitünő házi konyha.)
5 pengőt megtakarit
autótaxi költséget, mert gyalog átjöhet egy perc alatt a pályaudvarról.
Nálunk otthonérzi magát!
Elsőrendü kiszolgálás, szigoruan családi jelleg.
Saját érdeke
ezen előnyök folytán, hogy okvetlenül nálunk szálljon meg. Előzetes szobarendelés ajánlatos.

SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei:

* **A Régi nyár vasárnap délután** mérsékelt helyárakkal kerül műsorra. A főszerepeket ezúttal is Pintér Böske, Rácz Erzsi, Károlyi Vili, Vértes Lajos, Egry Berta, Kádár Margit, Kormos Ferenc, Hajnal Beata játszák.

* **Vasárnap este Ábris rózsája.** A legvidámabb vígjáték vasárnap este harmadszor kerül színre. Az Ábris rózsája tipikus amerikai vígjáték, melyben a színpad minden mondatára harsogó kacagás felel a nézőtérről. Ladomerszky Margit, Egry Berta, Bánky Róbert, Vértes Lajos, Danis Jenő, Sarlay Imre, Jákó Pál és Kottlár Richárd játszák a főszerepeket.

* **Gyurkovics fiúk hétfőn este.** Farkas Imre bácskai operettje kerül megismétlésre hétfőn este a bemutató kitünő szereposztásában. Rácz Erzsi és Károlyi Vili, akik e darabban játékukkal szinte elragadják a közönséget, Pintér Böske pompás játéka, Vértes Lajos gyönyörű énekszámai, Kádár Margit, Bihary Nándor, Orbán Viola, Nádassy Mici, Kormos Ferenc, Bánky Róbert valósággal versengenek a közönség tetszéséért.

* **Klabund Krétakörét,** amely a budapesti Kamara Színházban és a pécsi színpadon is a közönség tetszésével találkozott, kedden este üiítia fel a színház. A kinai tárgyú erkölcsrajz megkapóan stilusos kiállításban., alakitóművészeink legjobbjaival, Rózsa Bözsi, Vass Irma, Egry Berta, Orbán Viola, Bánky Róbert, Vértes Lajos, Jákó Pál, Sarlay Imre, Ütö Endre, Szalay Károllyal kerül színre.

* **Solthy György első fellépésével Ripp Wan Winkle.** Solthy György, a budapesti Király Színház ünnepelt művésze, akit Fodor Oszkár igazgatónak sikerült állandó vendégszereplésre megnyerni, szerdán este lép fel először Planquette klasszikus szépségü operettjében a Ripp Wan Winkleben, amely teljesen kultúrált, szép énekhangot tökéletes művészetet kiván. Solthy György éppen ezért választotta a Ripp címszerepét bemutatkozó fellépésül. A darab főszerepeiben Erkel Gabi primadonna és Kádár Margit is hálás feladathoz, ünnepi szerephez jutott.

* **Csütörtöktől kezdve minden este Mersz-e Mary?** A budapesti Király Színház szenzációs operettújdonsága Solthy György, a Király Színház művészének fellépésével csütörtöktől kezdve minden este műsoron van. A Mersz-e Mary előadása az idény szenzációja lesz. Fényes kiállítás, pazar toalettek, frappáns táncszámok, 27 új slágerszám, 60 új jelmez az évad látványosságává emelik az operettrevüt. Pintér Böske káprázatos toalettjeivel fog feltünést kelteni. A vezetőszerepeket Solthy György, Erkel Gaby, Pintér Böske, Kormos Ferenc, Bihary Nándor, Károlyi Vili, Vincze Emmi, Hajnal Beata, Kádár Margit, Eörsy Mária, Bánky Róbert játszák.

Budapesti bélyegtőzsde

B.-post, IV., Kossuth L.-u. 7. P.

Egyes bélyegek, sorozatok, kelékek. Választék. Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Alapittatott 1910-ben.

Bátor vagyok a n. é. vevőközönség n. b. figyelmét telhivni a Pannonia udvarban lévő dusan felszerelt kesztyügyári lerakatomra, mely a legkényesebb igényeket is kielégiti.

kizárólag a MAGYAR HÉT tartama alatt

Nappa és divat glace kesztyüket 5 P árban árusitok.

HAMERLI J. kesztyügyár.

Üzletnagyobbitás!

26 év óta fennálló üzletem kibővitése folytán

rendkivül olcsó

árban kaphatók: jegygyürük, órák, ékszerek, disztárgyak sportdijak, evőeszközök HELI. S. JOZSEF-nél, Pécs, Király-utca 20. sz. Telefon 5-64. sz.

KÉRJE A FŰSZERKERESKEDÉSBEN

A MOST MEGJELENT,

148 RECEPTET TARTALMAZÓ,

SZINES KÉPEKKEL ILLUSZTRÁLT

Dr. OETKER-FÉLE

RECEPTKÖNYVET

ÁRA 30 FILLÉR

HA A FŰSZERESNÉL NINCS, FORDULJON KÖZVETLEN HOZZÁNK:

Dr. OETKER A. GYÁRHOZ

BUDAPEST. VIII. CONTI-U. 25.

A 127 receptet tartalmazó, „Hogyan készül a jó sütemény?" című könyvecskét kívánatra továbbra is ingyen és bérmentve küldöm.

Művészet Zene:

A pécsi képzőművészek őszi kiállítása

Pécs, nov. 3. — Nov. 2-án pénteken délután ült össze a pécsi Képzőművészek zsürije a belv. Kat. Kör. dísztermében, hogy a beérkezett értékes kiállitási anyag fölött döntsön. Estére már kezdetét vette a képek és szobrok elrendezése Gebauer Ernő festőművész vezetésével. s a zsüri tagok közremükédésével. Ezuttal mintegy 23 kiállító szerepel körülbelül 160 műtárgygyal. Ezek között az alakos képek jelentékenyebben vannak képviselve, mint a legutóbbi kiállításokon. Nagyobb szabásu kompozició azonban mindössze csak egy-kettő akad. E képek szerzője Gebauer Ernő, kinek **Urvacsora** cimü képe jelentős munka. Ugyancsak tőle való az **Ecce agnus Dei** cimü fresko kép kis tempera terve, melynek eredetisége a mohácsi hősi kápolna egyik tympanonját díszíti. Hogy Gebauer mellett maradjunk, mindjárt az arcképeit kell elsősorban említenünk. Varga Nagy István arcképe elsőrendü teljesitmény. **Gjesing Ingeborg** úrnő arcképében a régi izzás mutatkozik.

Ezután, mint egyik legfeltünőbb és legeredetibb arcképet, mindjárt a legelején kell említenünk Martyn Ferenc művét, ebesfalvi Török Lajos dr. rendőrfőtanácsos, a pécsi képzőművészek társasága elnökének arcképét. Ez arckép ugyanis annyira jellemző apróbb modoros hibái dacára, hogy ragaszkodnunk kell a névleges megemlítéshez. Jelentőség dolgában mindjárt mellé kerül Gábor Jenő pompás arcképe, mely Entz Béla dr. egyetemi tanárt ábrázolja. Erőteljes festői munka ez, melyet nagyszerüen kiegészit egy női arckép, mely nekünk ismert vonásokat mutat.

A kiállítás legegyöntetübb és legkifejezőbb állvány-fala az, mely Gábor: **A forrásnál** s a **Le haveri kikötő** c. képei mellett Marcell György munkáit mutatja be. Ez a dombóvári festő tanár mindig erőssége volt kiállításainknak. Most is az: **Gyerek a Tarlón** c. képe friss, egészséges erőt mutat. Mintha valami finn festő festette volna. A postkubista irány egyik legkifejezőbb példánya, ugyancsak tőle, a közvetlen invencióju **Tündértánc,** valamint a **Golgota.** Jelentőségében Klug K. György tanár önarcképe következik, mely nagyszerü fejlődést mutat. Az érdemes tanárfestőnek viziós és illusztrativ dolgai mindig érdekesek és egyénien szinesek. Szobrai erős küzdelmet mutatnak az arányokkal; de tömegükben nem közönségesek. A másik szobrászunk dr. Engelné Bayersdorf Erna nem tud megszabadulni az ős embertipusok s az új-embriók plasztikai ismétlésétől. Uj térre kell lépnie. Ennél egységesebb, festőibb, az egész festői hatások jegyében Zsolnay Júlia, Sikorski Tádéné. Az ő **Tea rózsák** cimü nagyszabásu virágképe a kiállítás egyik kimagasló darabja. Nemkülönben a **Barackok, Mályva tanulmány, Réti patak Mánfánál, Kora tavasz, Nyárfás út,** nagyon szép képek.

Dabasi Kovács Gyula egy jórészt magánkiállításából hozott át idei míg arcképei közül, mint ujdonságot: Bőbel Ferencnek, a keresk. és iparbank elnökének arcképét állitotta ki.

Vitéz Rácz Jenő, a mi kedves tájképfestőnk, mintegy 9 képével szerepel a kiállításon. Ezek között ezuttal legjellegzetesebb az **Alkonyat az Ürögi réten** c. festmény. Molnár Béla, a nagy szinező, tizenhat képpel szerepel. Ezek között van a sokszor megismételt de nagyon dekorativ **Balokány-tó is.** Nagyon érdekes képtéma az **Öcsém** cimü képe. De a magyar falú részletei kiemelendők. Kálmándy Pap László a társaság egyik leglelkesebb tagja. Hivatott tájképfestő. Ezuttal a kisebb darabjai a közvetlenebbek és értékesebbek.

Szentpétery Kristóf 8 képpel vesz részt. Ezek között a nagyon kedves önarcképe (Plain air) kiváló munka. Nemkülönben emlitést érdemel a **Gödöllői parkból,** a **Barock szobor,** az **Öregek** stb. munkái. Börötzffy Károly tanár **Lovászhetényi részlet** cimü kis képe valóban a sajátlagos baranyai tájképet képviseli a legjobbak jegyében. Koszorus Károly pécsi táiképei jellegzetesek, de még az igazi festői hatások felé át kell fejlődnie. Ez egyes dolgaiban már sikerült is. Örvendetes fejlődést mutat Csúsner Margit Tarai Lajosné. Rövid hallgatás után erőteljes tanulmányfejekkel áll elő. Istókovits Kálmán a beérkezettek jegyében 2 tanyai képpel áll közénk. Jimsky Vera, Forgách Farkas Rózsi (Bölcskey Gézáné) és Miertl Gyula szerepel még ujabb képeivel, utóbbi kedves hangú pasztell tájképeivel. Tepes Ferenc vízfestményei között nagyon jó **önarcképével,** dr. Kellermann Emil, mint egészen új ember, karikatúráival és szintén mint egészen új tag vitéz Búcsy Béla egy jó tájképével vesz részt a kiállításon.

Nikelszky Géza.

)-(**Kürschnerné Kallivoda Olga budapesti hangversenye.** Kürschnerné Kallivoda Olga november 10-én Budapesten fog hangversenyezni a Zeneművészeti Főiskola hangversenytermében.

)-(**Sass Dezső sikere.** Sass Dezső a jeles fiatal pécsi zongoraművész a napokban mesterével Fischer Edvinnel a világhirű német pianistával és Jámbor Ágival hangversenyezett Budapesten a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. Bach háromzongorás C-dur koncertjét adták elő frenetikus sikerrel. Sass Dezső most mesterével külföldi körútra megy.

)-(**A Pécsi Zenekedvelők Egyesülete** november 5-én, hétfőn este fél 9 órakor zenekari próbát tart. A vezetőség kéri a működő tagokat, hogy azon teljes számban résztvenni szíveskedjenek.

)-(**Az Angster Orgonagyár Törekvés Dalárda** vezetősége ezúton is értesíti a tagokat, hogy f. hó 5-én, hétfőn este fél 8 órai kezdettel öszpróbát, utána választmányi ülést tart.

Kunfy Lajos pasztell fejeit állítjuk még e terem művészi termésének élére. Egy-egy szép darabot láttunk még *Gimes* Lajos, *Chiovini* Ferenc, Csillag József, *Révész* Péter Pál, *Aznavourián* Leon, Ócsvár Rezső, *Fehér* Lolly és *Lám* Ilonától.

A XI. teremben folytatódik a sor. Itt *Edvi* Illes Aladár kis gyüjteménye emelkedik ki magasra. *Neógrády* Antal Patak az erdőn c. kiváló akvarellje mutatja a mestert régi erejében *Nádler* Róberttel együtt, akit itt is két szép akvarell reprezentál. *Dietrich* Adolf Adria tengere tökéletes illuziót ébreszt. *Halápy* Edét és *Diósy* Antalt egy kis sorozat képviseli művészetük színvonalán. *Vigh* Bertalan a vízfestés egy miniatür remekét mutatja be Régi Oroszország címen. *Hesky* Iván, a jól ismert akverellista még soha ilyen nívósan nem szerepelt. Minden darabja egy-egy reprezentáns munka. *Kövesdy* Géza vízfestményei a technikai tudás magas színvonalán állnak. *Rökk* Károly pasztelljei artisztikusak. *Vargha* Nándor Lajos ezúttal a vízfestményben brillirozik. *Jaschik* Álmos guacheban mutat be néhány mély értelmű, fantasztikus kompoziciót Krisztus megkísértése címen. Szentgyörgyvári Gyenes Lajos szép pasztelljeiból ebbe a terembe is jutott kettő. Gy. *Takács* Béla sokszor méltányolt művészetének szép példáit látjuk viszont. *Baránszky* E. László magyar motivumos kompoziciói kedvesek, ízlésesek és lendületesek. *Ágoston* Vencel Korcsmaudvara tehetséges. *Gallé* Tibor vízfestményei folthatásban érdekesek. *Páris* Erzsi nívósan szerepel ezúttal is. *Boemm* Ritta kellemes színezésű pasztell fejet állított ki. *Hofhauser* F. J., *Soós* Lajos, *Reismann* Gizella, *Hende* Vince, gyertyányi *Németh* Gyula, *Biczó* András és *Veress* Zoltán művein nyugszik még e terem színvonala.

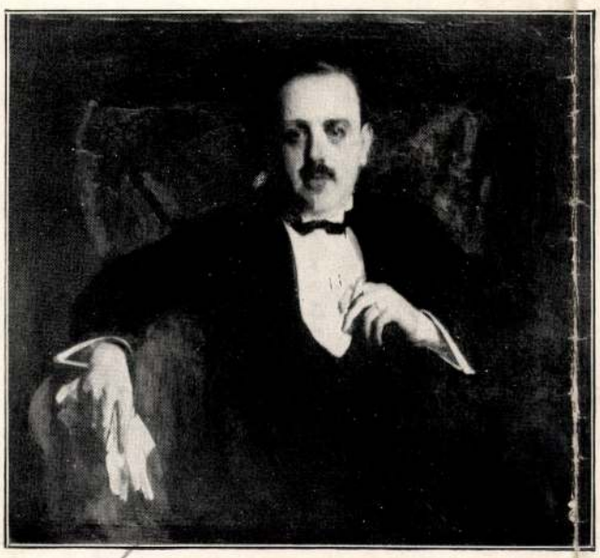

BURGHARDT REZSŐ: beckói BIRÓ LÁSZLÓ dr.
A Műcsarnok őszi tárlatáról

F. BOLLA MATILD: NÉMETPRÓNAI NÉPVISELET
A Műcsarnok Őszi Tárlatáról

A XII. teremben Istókovits Kálmán, ismét *Vigh* Bertalan és *Gaál* Ferenc a vezető értékek. Mellettük *Bayer* Ágost, csabai *Wagner* József, *Barna* Ilona, *Hollós* Endre, *Chiovini* Ferenc, *Ducsay* Béla, *Gulyás* Sándor, *Bundschuh* Ottó, *Ócsvár* Rezső, *Kováts* József, *Balázsffy* Rezső, *Holló* Alajos, *Rónay* Géza, *Szautner* Lajos, *Sélley* Sándor, *Oppel* Imre, *Mendlik* Lajos, *Wirker* Ferenc, *Roszner* Károly, *Karczag* Zoltán és *Lux* Mihály állítottak ki egy-egy figyelemreméltó munkát.

A XIII. teremben ismét vegyesen szerepelnek a jelen művészei a halott mesterekkel. Persze ez a veszedelmes konkurrencia nem válik javára a ma művészetének. *Munkácsy*, *Kelety*, *Klette*, *Greguss*, *Barabás*, *Rauscher*, *Koroknyay*, *Boemm* Tivadar közelsége bizony kissé lefokozóan hat a jelenlévőkkel szemben. Technikában is, művészi érzésben is legjobban bírja a versenyt *Frank* Frigyes, különösen Párisi vendéglő c. pompás vízfestménye, *Szőnyi* István széles látású természetstudiumai, *Komjáthy* Gyula eredeti látású tájképei, *Kövesdy* Géza bravúros rajzai, *Hende* Vince szép freskótanulmányai és *Vigh* Bertalan Édesanyám c. kiváló akvarellje. Rajtuk kívül *Wagner* József, *Mészárosné Kisfaludy* Mária, *Demeczkyné Volf* Irma, *Dörre* Tivadar, *Tóbisch* Ilona, *Förstner* Dénes, szopori *Nagy* Miklós, *Salamon* István, *Zsótér* Ákos, *Jancsó* Béla, *Földes* Gyöngyi és *Csányi* Lajos tudják legkönnyebben elviselni azt a mély árnyékot, amit a XIX. század mesterei ennek a teremnek XX. századbeli részére vetítenek. *(gy.)*

A M. Akvarell és Pasztellfestők egyesülete in Képzőművészet 1931. 43-44. z. 186. l.

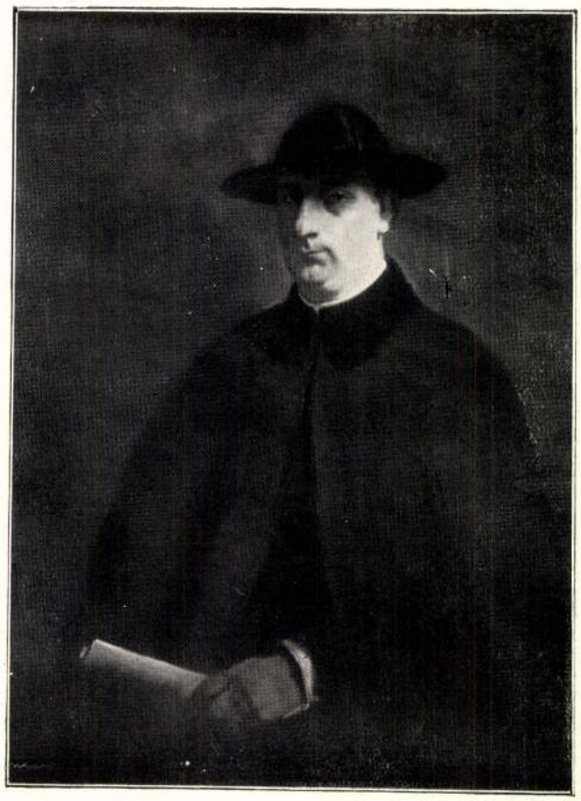

SZÜLE PÉTER: FIATAL PAP
A Műcsarnok őszi tárlatáról

II.

A MAGYAR AKVARELL- ÉS PASZTELLFESTŐK EGYESÜLETE.

Két évvel ezelőtt ez az agilis és nívós egyesület tárlatának élére a magyar akvarellisták és pasztellfestők őseinek nagyszerű mestereit állította. Az idén ugyancsak egy igen értékes gyüjteménnyel kedveskedik a népszerű és hálás technika híveinek. A tizedik teremben néhány kíváló XIX. századbeli magyar akvarellista mellett felvonulnak az akvarell- és pasztellfestők nemzetközi reprezentánsai. A Szépművészeti Múzeum kölcsönözte e kiállításra *Meissonier*, *Laufberger*, *Umlauf*, *Klette*, *Höhle*, *Vetter*, *Klein*, *Kratzer*, *Pettenkofen*, *Adam*, *Ender*, *Schnorr*, *Raffalt*, *Lami*, *Decamps*, *Grotger*, *Gallén*, *Bartels*, *Ehrmannus*, *Mercier*, *Isabey*, *Brauer*, *Putz*, *Oyens*, *Abry*, *Uytterschout*, *Zilcken*, *Boutet és Hoeterikt* mesteri vízfestményeit. Magántulajdonból kerültek kiállításra *Holzinger*, *Canzi*, *Leitch*, *Alt*, *Dier*, *Endre*, *Thomas*, *Charlemont*, *Spannraft* művei. A XIX. századi vízfestőink közül ötletszerűen, tehát korántsem a teljesség és a válogatás alapján állította ki a rendezőség *Burger*, *Telepy* Károly, *id. Markó*, *Boemm* Tivadar, *Barabás* Miklós, *Tahy* Antal, *Eisenhut* Ferenc, *Rauscher* Lajos, *Reismann* K. M., *Lotz* Károly, *Kelety* Gusztáv néhány pompás művét. Sőt itt kaptak helyet az élők közül is *Bánk* Ernő szép miniature-jeivel, *Csizik* Gyula és *Garay* Ákos nagy műgonddal készített vízfestményeivel és színes tussrajzaival.

Az akvarell és a pasztell élő művészeinek seregszemléje tulajdonképen a *III-ik teremmel* kezdődik. Itt kapott helyet *Nádler* Róbert, aki ismét bizonyságát adja a vízfestésben való szuverén képességeinek. Kis akvarelljei múzeális művek. Itt van Szentgyörgyvári *Gyenes* Lajos két, színekben felfokozott pasztell csendélete és egy tájképe, melyben a színek finom árnyalása és tompítottsága jelzi a művész ösztönös ízlését. *Bardócz* Árpád, a pasztell elegáns és arisztokratikus értője két sikerült művével szerepel. *Szlányi* Lajos egy sorozat temperával igazolja mesteri tudását. *Vigh* Bertalan akvarelljein szinte érzik a vízfestéknek csurgása az ecsetről. Ennek a műfajnak gyöngyszemei ezek a sűrített műélvezetet nyujtó miniature-be vetített élmények. *Major* Jenő pasztelljeit, *Boemm* Ritta akvarelljeit,

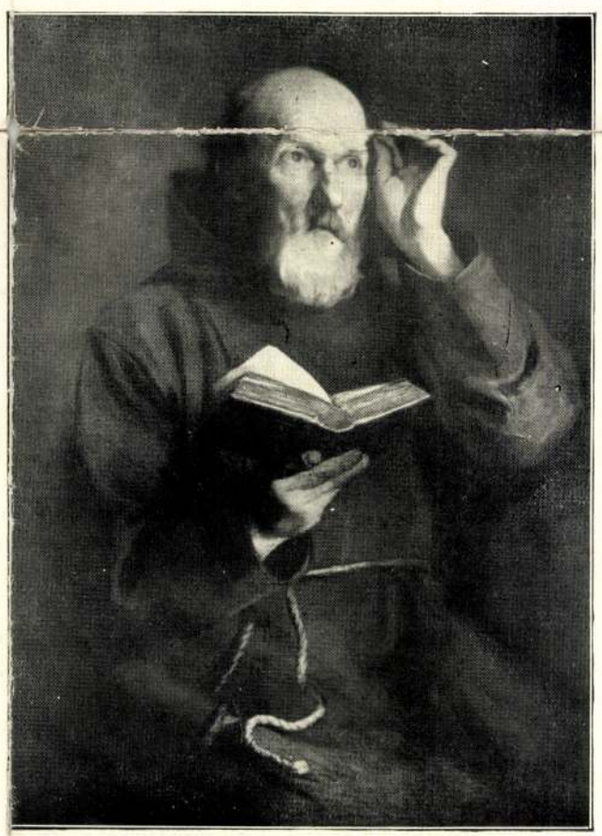

BRÜLL ALADÁR: TANULMÁNY
A Műcsarnok őszi tárlatáról

ISTOKOVITS Kálmán

OMIKE 1909-1944, 219

~~Áldor J. Lapló~~

Gachal József

Istókovics Kálmán

— Balló Ede 5000 pengős díjának nyertesei. Balló Ede 5000 pengős díjának bírálóbizottsága hétfőn délután tartotta ülését. Balló Ede távollétében a bírálóbizottság tagjai: ~~Bosenay István~~, ~~Dudits Andor~~, *Edvi-Illés Aladár*, ~~Iványi-Grünwald Béla~~, *Knopp Imre*, *Glatz Oszkár*, ~~Szántyi-Lajos~~, *Róna József*, *Nadler Róbert* egyhangúlag a következőkben állapodtak meg: 1000—1000 pengős díjat kaptak: *Horváth József*, ~~Áldor J. bíráló~~, *Dömján Endre*. 500—500 pengős díjat kaptak: *Istókovics Kálmán*, *Gál János*, *Gacsal József*, *Pólya Iván*.

Pesti Napló
1936. okt. 13.

K.

Nyugta

...00 P azaz Egyszáz pengőről, mely önze-
...t egy Mednyánszky-kép regenerálá-
...ért, impregnálásáért és gondos restau-
...lásá... (a bomlásnak indult képszélek
...és körülragasztásával) a Magyar
...k... Bank pénztárából a mai
...ntalanul felvettem.
..., 1936. okt. 12.

Elismervény

13 azaz tizenhárom darab 9x12 cm-es fényképről, mely
melyeket a Müemlékek Orsz.Bizottságától kölcsönvettünk a Müvelődéstört.Muzeum számára.

~~Győri István~~

festő, Rudnay tanítvány

Istokovits Kálmán

Lahner Emil

Lehel Mária

Orbán Dezső

Simkovits Jenő

tovább

Ybl Ervin = Az

Ernst Museum

csoportkiállítása -

Budapesti Hírlap

Datum levágva

6/Pg

GÉPEK VIHARÁBAN

IRTA: SZABÓ LŐRINC

Azok ott fent most ölni fognak. Az
egész tájat motorok orgonazúgása mángorolja. Búvik a
rettegő élet. De nap, gerle, méh,
katica s virág tárgyilagosan
folytatja dolgát, s oly szép, mint ma, még
nem volt ez a nyár. Azok pedig, ott,
bárányfelhők közt, üvegszárnyakon,
meg-megcsillanva, mint megannyi kis
tündéri kék kereszt, gonosz kereszt,
fátyolosan, kísértetiesen
repülnek, dühük magasában (és
ki tudja, máris mily munkák után!)
a Város felé.

Repültem, igen,
sokszor repültem én is azon a
mennyei úton, az elért csodát
látva csak az elért egekben! és
gyermeki hittel várva, hogy az ész
egyszer lent is megszülje a csodát,
robotok végét, a rabszolga gép
áldásait, jólétet, kényelem,
tisztaság és felszabadult idő
új korszakát... Gépek, ti nyomorult
szörnyetegek! — Nem, nem, nem, most se ti
vétkeztek ellenünk, s talán nem is
a gyilkos gyilkol...

Óh, dehogynem! Az
acélkorbács lecsapott; böffen és
horkan a környék. Szív s torok szorul,
és én csak állok a terraszon, és
nézem az égben gyorsan születő
fehér bodrokat. Vad kelepelés
csattan a szomszéd házról. Távoli,
kemény robajok. Az orgonaszót
villámok recsegik át, iszonyú
fütty zuhan alá... Mit akartok itt,
szörnyű madarak? Akármi a vég,
nem ti hozzátok: csak bombáitok
szakadhatnak ránk, s könnyebbé teszik
a gyűlöletet!...

Már szakadnak is:
sustorog a táj, kő s üveg vacog,
és minden oly megfoghatatlan, és
zengő tornyok épülnek-omlanak,
a tetőről leugrik s kicsiket
nyávogva lapul lábamhoz Cila,
és Erdélyt látom és a Balatont,
egyszerre mindent, semmit, a zavart,
és nem tudom, hol, itt, ott, mindenütt
csak az tombol, a Nem-Tudom-Mi, az
bőg láthatatlan, a rém: valahol
fent rohan a testtelen óriás
s a földön mennydörögnek léptei,
nyomában tűz, dél felől fekete
árvíz nő, füst, füst, hangokká vakul
a tündöklő nyár s képzelt iszonyok
némulnak a fortisszimóba, vér,
vér, blö, blö, blö, dobpergés, táguló
harangként robban az egész világ
és repül, repül..

És egyszerre: csönd.
Szinte ébredek... S méhek és virág,
és semmi baj... Mi volt ez? Valahol
biztosan... Oh!... És káromkodom, és
a kertben hármat rikkant a rigó.

Igen, már újra fütyül a rigó

— — — — — — — — — — — —

S hogy mi történt, majd holnap megtudom.

Istókovits Kálmán: Légitámadás

Magyar Ünnep
1944. 1. 22.

Fedák Sári:

Szív küldi szívnek...

A nézőtéri rendező

Magyar Ünnep... Szép cím. Nem tudom, ki adta ezt a címet ennek a lapnak, de nagyon szép cím. Mosolyra gömbölyödik arcunk, mikor olvassuk. Kell-e jobb ajánlólevél egy új lapnak, mint az olvasó kedves, derűs mosolya? Magyar Ünnep! Igen, lesz még magyar ünnep és a hatalmas ünnepi csokrétának közepén ott virítanak majd a magyar színészet piros pipacsból, fehér piptérből és zöld akáclevelekből kötött virágai. Lesz még magyar ünnep a magyar színészetben is! Ez nem reménység bennünk, de szent hit és erős meggyőződés.

A magyar színészet magyar fellángolása azonban nem csupán a színészektől függ. A színészek csak instrumentum a színházat vezetők kezében. Olyan, mint a zenekarban a hegedű, oboa, cselló vagy fuvola. Mert akármilyen kitűnő zenészek is ülnek a zenekarban, a siker mégis attól függ, hogy mi az, amit játszanak és ki az, aki dirigálja őket és csak ezek után következik, hogy hogyan játszanak!

Hitler szerint nincsen hitvány nép, csak hitvány vezetés van. Így van ez a színészetnél is. Minden színész jó, vagy legalább is tűrhetően jó, ha hozzáértéssel vezetik és a neki megfelelő helyre állítják. Kevés színigazgató tudja, hogy állása bizalmi állás. Azoknak a színészeknek és színésznőknek, akiket szerződtetett, jövője, léte, érvényesülése van rábízva. Az igazgató felelős, legalább is ötven százalékban színészei sikeréért, vagy bukásáért. Az igazgatónak kell szerepeket iratni, a világirodalomban keresni, kutatni, átiratni, darabokat újrafordíttatni színészei számára. Neki kell gondoskodni arról, hogy színészei soha ne játsszanak nem nekik való szerepeket. Mert a színész mindent vállal, igen egyszerű oknál fogva, mert azt hiszi, mindent tud. A színészt még kell védeni az igazgatónak. Legelsősorban sajátmaga ellen.

Fedák Sári szolyvautcai házának kertjében a »fenevadakkal«. (Escher-kép)

Manapság nagy divat szidni az ifjú színészgenerációt. Ez nem helyes. Inkább sajnálni kellene őket. Mert ha történetesen egy szegény halandó nem tud írni és olvasni, ezért a világért sem haragudhatunk rá. Azokra kell haragudni, akik nem tanították meg őket olvasni. Például, hogy haragudjam én az ifjú színészekre azért, amikor csendesen üldögélek az öltözőmben, várom a jelenésemet, s egyszerre csak nagy robajjal rohan végig a folyosón az ügyelő:

— Ancika művésznő! Pancika művésznő! Mancika művésznő!... gyorsan a színpadra, rögtön lekésnek!

— Mancika művésznőt telefonhoz hívták! — ordítja egyik öltözőből az öltöztetőnő. — Ancika művésznő már bement a színpadra! Pancika művésznő meg már megy is!

Az ügyelő ráordít az éppen kilépő Pancikára:

— Gyorsan, gyorsan, ebben a szent pillantásban lekésik!... Te statiszta-fiú, rohanj kérlek a portásfülkébe, hogy Mancika művésznő azonnal hagyja abba a telefonálást, mert máris lekésett! Jaj Istenem... kiszakad a tüdőm a sok szaladgálástól!

Ezt már én sem állhatom meg szó nélkül:

— Ne a tüdőd szakadjon ki, te bolond ügyelő, de végy a kezedbe egy jó kis nádpálcát és azzal sózz egy-két finomat a »művésznő« vékonyka szoknyájára!

— Hiszen ezt kellene, de akkor holnap nem jön be játszani!

— Nem baj! Legalább hamarabb túlesik az egészen — mondom. — Mert abból az ifjú hölgyből, aki már kezdő korában »művésznő« és akit az ügyelőnek kell a színpadra ráncigálni, hogy le ne késsen, úgysem lesz soha színésznő. Nyugodtan »átképezheti« magát más pályára.

Belépek a színpadra, hol parázs összetűzés hangjai fogadnak.

— Ha még egyszer szaladni kell maga után, kidobom a kórusból! — lihegi a másik ügyelő.

— Kikérem magamnak, hogy rendreutasítson! — felesel vissza az egyik tatiszta-fiú.

— Na annak az iskolának is gratulálok, gyermekem, amely téged nevel a magyar színészet számára! — jegyzem meg szerényen.

Ezalatt már Mancika művésznő is megérkezett és szigorú megrovásban részesítette az ügyelőt, amiért fontos telefonálásában megzavarta. Az ügyelő csak legyint a kezével és keserű hangon ennyit mond:

— Bánja is ez! Nem fontos itt a színház!

Én nagyon szeretem legeltetni a szememet ezeken a szép, sudár, jól öltözködő, gondosan ápolt ifjú színésznőkön. Van is köztük egy-két komolyan igyekvő és tehetséges, de bizony nagyobb részük csak protekcióból kapja a két-három mondatos szerepeket. A protekció szótól meg irtózom. Mindenféle vonatkozásban, hátmég a színészetben! Ott egyszerűen tűrhetetlen. Legfőképpen pedig céltalan, mert mikor a függönyt széthúzzák, ott befellegzett minden úgynevezett »diplomáciai nyomásnak«, melyekkel az igazgatókat az évad elején, a szerződtetések idején egyszerűen »elözönlik«.

Van azután egy másik fajtája is igen tisztelt és szeretett kollegáimnak, akiket egy kicsit, mondjuk, nehézményezek: a színpadon nevető színész. Akik, ha kell, ha nem kell, nevetnek. Sokszor jobban mulatnak, mint a közönség. Sokan azt állítják, hogy nem tudnak magukon uralkodni és a legcsekélyebb alkalommal nevetniök kell és ezt az idegesség váltja ki belőlük. Én ezt nem hiszem. Nem mondom, a közönség szereti a jókedvű, nevető színészeket, de csak egy bizonyos határig. Azután már bosszankodik. Hogy az a bizonyos határ hol van, az először attól függ, hogy milyen volt az illetőnek a gyermekszobája, másodszor meg attól, hogy mit enged meg a színház igazgatója. A színigazgató a színház vezetésével óriási felelősséget, felmérhetetlen anyagi terheket vesz magára. Az is igaz, hogy a színházon rengeteg pénzt lehet keresni, de ennek az ellenkezője is fennáll minden pillanatban: az igazgató még az utolsó szeget is elveszítheti a cipője sarkából! Miután az igazgató üzlete, melyből nagy és manapság bizony merész vállalkozását fizeti, legalább ötven százalékban a színészek munkájától függ, joggal megkövetelheti tőlük a teljes odaadást és a közönség korrekt kiszolgálását. Sokszor az az érzésem, hogy egyes színészek és színésznők csak szívességből játszanak. Kár. Mert a színészeket nagyon jól megfizetik.

Ezt az üzleti viszonyt, igazgatóság és tagok között, Amerikában látni leginkább. Ott a színigazgató elsősorban vállalkozó. Ezért van ott például nézőtéri rendező, ki minden egyes előadást végignéz és minden rendellenességet azonnal feljegyez. Ha például az első felvonást három perccel korábban fejezik be, azonnal kivizsgálják, hogy ki sietett? mit hagytak ki? hol nem várták ki a nevetéseket? Ha pedig sokáig tart az előadás, ki nyújtotta? ki játszotta túl a szerepét? ki mondott az igazgatóság által át nem cenzúrázott notabeneket? Amerikában megkövetelik a színészektől, hogy minden egyes előadáson teljes erővel és odaadással játsszanak. Láttam olyan előadást is Amerikában, amelyet már ötödik éve játszottak és nem volt rajta de még egy karcolás sem!

Nem hiszem, hogy ezt nálunk keresztül lehetne vinni. Kár. Hazánk olyan keservesen verekszik a Sorssal, hogy mindenkinek százszázalékon felül kellene teljesítenie kötelességét. Nekünk, színészeknek is! De az igazgatóknak is!

Eötvös azt mondja: »Aki saját nemzete iránt híven teljesítette kötelességét, az lerótta tartozását az egész emberiséggel szemben!«

Gellért Vilmos két verse

FURCSA TÜNŐDÉS

Kilenc nyárfa áll a dombon,
Kilenc nyárfa, ha így mondom.
Vajjon melyiknek nem fájna,
Ha felkötném magam rája?

MÁSVILÁGON

Egyszer, tudom, csak így lesz majd:
Tejes-gyerek leszek fenn a Tejúton
És a finom, édes tejet
Szalmaszálból mind a földre lefújom,
Utána még csillagot is dobálok
S nagy raportra az Úr előtt megállok.

Istokovits Kálmán, festőm.-graf:

Az Ernst-mnz. csop. kiáll-nak párá-
sa után, az E. M. uj kiállításán is
részt vesz.

P. H. 931. X. 3.

KÉPZŐMŰVÉSZET — IRODALOM

Derü a művészetben

A Műcsarnok kiállítása

A derüt, mely annyira hiányzik a mai ember életéből, a művészek ezzel a kiállítással próbálják pótolni, több-kevesebb szerencsével. Szívből jövő, igazi humort ne keressünk a kiállításon, mert ehez átélés lenne szükséges. De kinek vannak ma derült pillanatai, melyek vászonra méltók. A derüt és humort nem lehet erőltetni még képen sem. Céljatévesztett erőlködés némely festményen a humorosnak szánt torzítás és farsangi maszk, mely egyáltalán nem kelt derültséget s az az érzése az embernek, hogy ezt a szép darab vásznat szebb célra is fel lehetett volna használni.

A derü és humor nem csak a külsőségekben kell, hogy megnyilatkozzék, hanem a belső tartalomban is.

A derültséghez is három dolog szükséges, de nem a Montecuccoli-elmélet szerint — bár az sokat segítene a dolgon —, hanem először a derütkeltő téma vagy momentum, másodszor, aki azt jól előadja, harmadszor, aki azt élvezni és befogadni tudja. Itt különösen az utolsó kellék hiányzik, mert a mai zürzavaros bizonytalanságban csak kevesen tudnak derülni.

De az abszolut művészet szempontjából nem is szükséges a művészek kezét ilyen adott témakörrel megkötni, mert az alkotás hangulat dolga s az adott téma és a hangulat között legtöbbször nincs meg a lelki kontaktus.

Ez meg is látszik a kiállítás anyagán. Nagyon sok rendes kiállító elmaradt, mert nem voltak derüs témára hangolva. A résztvevők is csak kis alkalmi festményekkel szerepelnek a kiállításon, mert humorizálni méteres vásznakon, úgy látszik, nem célirányos.

Ezt igazolva látjuk a rajzoknál, melyek kisebb méretüknél fogva egész összefüggő humoros sorozatokat tudnak bemutatni, lévén a karrikaturának amúgy is a grafika a legkifejezőbb eszköze.

E téren meg is van az eredmény. Ritkán láttunk annyi jó rajzot és humoros sorozatot összegyűjtve, mint ezen a kiállításon. A könnyed, humoros szellem e műfajban otthon érzi magát és megtalálja témájához a legkifejezőbb eszközöket.

E kiállításon tehát úgy tömegével, mint kvalitásával a grafika dominál.

*

Az első terem ismét a visszaemlékezésnek van szentelve és ez helyesen van így.

Emlékezzünk a régiekről . . .

Emlékezzünk az úttörőkről, a utat továbbépítőkről, kik lelkükben szent lánggal vitték előbbre, emelték mind magasabbra a magyar képzőművészetet s műveikkel megszerezték a halhatatlanságot. Az újabb kritikai túlbuzgalom igyekszik ugyan babéraikat megtépni, de el kell ismerjük, hogy működésük szükséges volt a továbbfejlődéshez, út volt, melyet meg kellett tenni, hogy eljuthassunk a ma művészetéhez. Ha így nézzük a dolgot, nem tagadhatjuk meg az elismerést működésüktől, bár azóta egyik-másik teljesítmény már meghaladott álláspont lett a képzőművészetben.

Borsos, Vastagh, Bihari, Margittay, Skutecky, Benczur, Ferenczy, László Fülöp és a többi a maguk idejében sokat jelentettek és irányt szabtak a művészet fejlődésének. Nem lehet őket hideg szemmel a mai divat-művészet szemszögéből nézni, mert jelentős alkotásaikkal a haladás, a fejlődés egy-egy állomását jelölik.

Elvonatkoztatva a mai kor elfajzott, a rútat széppé előléptető művészi felfogásától, ezekben az alkotásokban megtaláljuk korunk hangulatát, mely egy cseppet sem hasonlít a mai idegen, jazzbandos, felzaklatott, tehát beteges világszemlélethez. Ezek a művek még az örök művészet jegyében születtek s a maguk lelkiségével egy kerek egészet alkotnak, egy erős fundamentumot, melyre építeni lehet.

Nem elmúlt és befejezett művészet ez, mint ahogy némely kritikus beállítani szeretné. Örök idők művészete ez, melynek forrásához minden idők művészete vissza-visszatér, hogy abból ihletet, tudást és ösztönzést merítsen a továbbépítéshez.

Ilyen szemmel nézve és nem tévesztve meg a napi reklámozott divat-művészet erőlködésétől, meglátjuk ebben a művészetben a soha el nem múló szépséget és lelkiséget, melyet nem pótolhat a már néha technikázó, többnyire üres, léleknélküli művészet szintézise.

*

Márton Ferenc sgrafitto-sorozata igazi leszűrt és stílusban kialakult, magyar lelkiségű gyűjtemény. „Dani bá'" illusztráció-sorozata, valamint karrikatúrái mesteri rajzkészségükkel ekszcellálnak. *Győrffy* István önarcképe nagy készségével tünik ki. *Komjáti* Gyula rézkarcai, *Éder* Gyula humoros rajzai, *Miklósi* Andor pasztellje emelik a derüs hangulatot.

Jaschik Álmos egész termet megtöltő magyar népmese-illusztrációi nagy érdeklődést váltanak ki egészséges humorukkal és stílusos előadásmódjukkal. Igen rívós *Biczó* András vízfestmény-sorozata. *Szmrecsányi (Pajtás)* Ödön egész

Derü a mű. ben
A Műcsar. kiállítása in: Magyar Nemz. Művészet 1939/2.

termet lefoglaló humoros rajzsorozata nagy rajztudást reprezentál.

Igen hatásos *Haranghy* Jenő dekorativ művészete jól megrajzolt és stilizált alakjaival. *Pólya* Tibor művei plakátstílus-megoldások. Elismert rajzolóművész *Garay* Ákos. Jól rajzolt lovaival csak öregbíti sikereit. Feltünik *Komáromi Kacz* Endre „Bordal" című alkotása finom levegőjével, *Kövesdi* Géza „Békája", *Szabó* Dezső „Koccintója", *Kacziány* Aladár „Öröme" emelik a terem nívóját. *Merész* Gyula „Somogyi vásár" című alkotása finom napsütésével üde megjelenítés.

Czencz János derüs színskálájával, *Ács* Ágoston „Budakeszi ritmus" című művével jól illeszkedik bele a terem hangulatába. *Istókovits* Kálmán temperái, *Hanna* Méla mézeskalács-hatásra törekvő művei túlzás felé hajló megoldásukkal képviselik az új irányzatot. Megemlítendők *Miklósi* Ödön önarcképe, *Komáromi Kacz* Endréné szépen festett „Maskarája", *Viski* János kis zsánere, *Juszkó* lovas képe, *Edvi Illés* Aladárné és *Edvi Illés* Aladár napsütéses képei emelik a terem színvonalát. *Eölvedi Gachal* József finom „Vasárnap délután" című alkotása, *Krusnyák* Károly erőteljes „Vidám festője", *Györffy* István „Törpe cigánya", *Szabó* Dezső önarcképe, *Kássa* Gábor művei, *Muzsinszki Nagy* Endre „Búcsúja", *Prohászka* József „Gitáros nője" tünnek ki a teremben kvalitásukkal.

Juhászné Ráth Olga vízfestményt állított ki. Igen érdekes *Budai Nemes* György sorozata „Igy festtek ti". A jellemző felfogással és technikával előadott sorozat egyszersmind kritika is, s mint ilyen, nagyon találó.

Mühlbeck Károly rajz- és vízfestménysorozata, *Kis Farkas* Imre „Vénasszonyok nyara", *Péczeli* Antal „Ihlete", *Gyertyányi Németh* „Udvarlása", *Csányi* Lajos „Népmulatsága", *Istvánffy* Gabriella „Harcrakészen" című művekkel vettek részt a kiállításon.

Mint a kiállításból kiemelkedő művek megemlítést érdemelnek még: Bajor Ágost, Benedek Kata, Bruck Hermina, Fayl Frigyes, Gyoroky Pál, Komáromi Kacz Rozsi, Markup Valéria és Udvary Dezső képei. A szobrászati anyagot a következő számunkban ismertetjük.

A kiállítás képanyagát *Komáromi Kacz* Endre festőművész, a szobrászati részt *vitéz Székely* Károly szobrászművész rendezte. *(esszi)*

Visszapillantás a Magyar Képzőművészek Egyesülete életére

Irta: Halasi Horváth István, a Magyar Képzőművészek Egyesülete jegyzője

A háborúelőtti évek az Egyesület életében elég változatosak, munkában telnek el. A boldog békevilág minden bélyegét magukon viselik. Az 1911. év egy érdekes és már akkor is jellemző esettel válik fontossá. 1911. február 17-én az Országos Képzőművészeti Tanács (akkor még nem „Irodalmi és Művészeti Tanácsnak" nevezték, az irodalommal nem keverték össze a képzőművészetet, akkor még a képzőművészet aránylag elég fontos volt a felettes hatóságoknál) megreformálása ügyében az Egyesület beadványt intéz a miniszterhez. Úgy látszik, már akkor sem volt a művészek egyetemessége túlságosan megelégedve a Képzőművészeti Tanács munkájával, hogy szükségessé vált annak megjavítása érdekében a miniszterhez fordulni.

1912. október 15-én az Egyesület meghivást kap a müncheni képzőművészeti kiállításra. Az 1913. évben igen sok művész kéri felvételét az Egyesületbe. Ekkor már hatalmas tekintéllyel rendelkezik Egyesületünk. Minden igazi magyar művész igyekezett bejutni közénk. Abban az időben már valóságos kamarai szerepet töltött be az Egyesület.

A világháború kitörése a művészetre oly kiváló békeévek fejlődésteljes munkáját egyszeriben megakadályozza. Egyesületünk munkája a háború alatt nagyon sokoldalú, igen sok helyzetadta nehézséggel kell megküzdenie. A haza érdeke, a háborús helyzet sokszor háttérbe szorítja a művészet ügyét. A Magyar Képzőművészek Egyesülete a világháború alatt is a legteljesebb mértékben hivatása magaslatán teljesítette kötelességét a magyar művészekkel és a művészet ügyével szemben.

Tagjai ha nem vésővel és ecsettel szolgáltak a hazának, akkor fegyvert fogtak és gondolkodás nélkül siettek Szent István birodalmának megvédésére. Sok igen kiváló, nagytehetségű, színe-java magyar művész esett el hazánk védelmében és pusztult el idő előtt a harctéren szerzett betegségében. (Itt jegyzem meg, hogy a magyar képzőművészeknek még máig sincs hősi emlékük, pedig ez nem csak fontos, hanem gyönyörű feladata is volna szobrászainknak. Alkalmasabb helyet erre a Műcsarnok előcsarnokánál elképzelni sem lehetne.) Különösen nagy veszteség volt az, hogy nagy számban estek el a magyar művészgeneráció fiatalabb korosztályú tagjai, kiknek hiánya a háború után a művészeti szélsőségek, az úgynevezett „modernség" és a nemzetközi szellem elburjánzásánál óriási kárt jelentett. Azt mondhatnánk, hogy a magyar művészet utánpótlása erősen megsínylette e nagy veszteségeket. A világháború azzal, hogy elterelte a figyelmet a művészetről, a magyar képzőművészetet anyagi tekintetben igen súlyos helyzetbe sodorta. Az Egyesület ezekben a nehéz években igyekezett erején felül összeköttetéseivel, súlyával, tekintélyével tagjai helyzetén javítani. Mindezek mellett azonban a művészet ügyét is szolgálta. Minden esetben megkönnyítette tagjainak művészeti anyagok beszerzését, a nyersanyagok e nagyon hiányos korszakában. A hadifestők és szobrászok ügyét előmozdította. Igyekezett kihasználni az értékesítési és kiállítási alkalmakat. El lehet mondani, hogy művészeti téren is igen élénk és eredményes munka folyt.

Magyar Nemzeti Művészet
1939. 2. sz.

A HŰSÉG

A magyarság egyik legnagyobb erénye minden időben a hűség volt. Az igaz magyarok mindig hűek voltak fajtájukhoz, nemzetükhöz és a nemzet géniuszához. A magyar nép, a dolgozó tömegek pedig hasonló hűséggel ragaszkodtak a magyar lelket és erényeket megtestesítő nagyokhoz, az áldozatra kész, a hősi és az építő szívekhez. Abban a törvényjavaslatban, melyet most fogadott el a képviselőház a Horthy-család érdemeiről, a két hűség találkozik, *a Horthy-család hűsége és a magyar nemzet hűsége összeforr.* A magyar kormányzó a legnagyobb világválság közepette is makulátlanul őrizte meg magyar hűségét és most már tudjuk, hogy jaj lett volna nekünk, végzetes útra siklott volna az ország és a nemzet ügye, ha a magyar államfő hűsége csak egy pillanatra is megingott volna. Kormányzónk azonban sziklaszilárdan állott, magyar önérzettel nézett a világ minden tája felé, de ugyanakkor igaz keresztény alázattal fogadta a Gondviselés megpróbáltatásait. Semmiféle egyéni csapás sem szorította háttérbe az ő szívében s lelkében a magyar sors őrizésének, a magyar nemzet irányításának a gondját. Talán azért is mért rá csapásokat a Gondviselés, hogy példát mutasson az egész nemzetnek a férfi szilárd helytállására és a hivatás teljesítésének minden más törvény fölé emelkedő nagyszerű törvényére. *Vitéz nagybányai Horthy Miklós példaképpé nőtt, a hűség, az odaadás, a férfierő, az egyéni élet fölé emelkedő áldozatkészség példaképévé. A nemzet pedig azt nyujtja államfőjének ebben a törvényjavaslatban, ami megilleti: hűséget a hűségért.*

A magyar államfőnek fia, a hősi halált halt *vitéz nagybányai Horthy István* méltó volt édesapjához. Vitéz, emberséges, nagytehetségű, nyilthomlokú és nyiltszívű férfiú volt. Fáradhatatlanul dolgozott, rajongott pályájáért, nem születésével és rangjával, hanem nagyszerű emberi lényével, munkájával és tiszta érző szívével szerezte meg mindazok szeretetét, akik kapcsolatba kerültek vele. Szerette a mindennapi életet, lent járt a földön, megismerkedett a mélységek életével, a mindennapi ember sorsával. Az életre készült, az életet szerette, közvetlen tapasztalatok és élmények népesítették be lelkét, azért illett abba a székbe, melybe a nemzet bizalma és szeretete emelte. *Az új idők fia volt, a munka, az egyszerűség, a tiszta életöröm sugárzott belőle, arra volt hivatva, hogy az esedékes nagy emberi átalakulásban nemzetének vezérlője legyen.* Nagyon fiatalon szólította el sorainkból a Gondviselés, de pályáját máris művek, teljesítmények jelzik. Távol állott a politikai szövevényektől, a mindennapi kis politikai küzdelmek légkörétől. A békésszentandrási öntözőműveket most az ő nevéről nevezik el és méltán, mert az állami gépgyárban az ő vezetésével készültek azok a vasszerkezetek, melyeket a zsilipműbe beépítettek. A magyar kormányzóhelyettes, mielőtt elfoglalta volna méltóságát, építő munkát végzett, munkájának eredményeit a dolgozók, a magyar nép széles sorai élvezik majd. Az építő férfi ereje és jósága kísérte útját. És ez a fiatal férfiú sohasem élt vissza rangjával. Mi tudtuk, hogy személyisége pótolhatatlan a magyar életben és mégis a harctérre sietett, midőn megindultak a magyar csapatok. Nem tudott kivétel lenni, vállalta a sorsot, a veszélyt, a magyar közösség végzetét. Hűséges volt ő is és inkább életét adta, semhogy hűségére, emberi tisztaságára egy makula is essék. *Vitéz nagybányai Horthy István is példaképen. Hiába szólította el őt a halál, ott látjuk atyja mellett, mint a magyar lélek és a magyar erényeknek tiszta megtestesítőjét.*

A két férfiú példája azonban nemcsak egyéni kiválóságukról, hanem a Horthy-család nagyságáról is beszél. A tiszta magyarság testesül meg ebben a családban. A tiszta magyarság kútfője ez a család. Azt írja egy finn író, hogy az egyén múlik, pusztul, de a nemzetség, a család örök. *Örök magyarságunk televénye a Horthy-család. Ezt a tényt foglalja ősi törvénykönyvünkbe az új törvényjavaslat. Ezért biztatás is az új törvény, azt hirdeti, hogy ne féljünk, míg ilyen családok, ilyen nemzetségek adnak példaképeket, hősöket és teremtőket a magyar földön.*

„A pattanások örökre eltünnek"

A pattanásokat és a bőr tisztátalanságait a karokon, a vállakon és a nyakon a nők és a férfiak egyaránt zavarónak, elcsúfítónak és kényelmetlennek érzik, mert az a benyomásuk, hogy még a kedves legközelebbiek tekintetét is valósággal magukra irányítják. Úgy gondolják, hogy a környezet szemében a „hiányos tisztálkodás", vagy még ennél is kellemetlenebb diagnozist kell meglátniok. Pedig van egy egyszerű, gyorsan és biztosan ható bőrfertőtlenítő szer, amely a pattanásokat és a bőr tisztátalanságait, nyomban eltünteti.

PITRALON

Az önkormányzati tisztviselők kinevezésének ügye a Ház előtt

A képviselőház ülését 10 óra után nyitotta meg *Törs* Tibor alelnök. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg *Petró* Kálmán elhunytáról.

Több bizottsági jelentés beterjesztése után **Hunyadi-Buzás Endre** előadó ismertette a vármegyei, városi és községi tisztviselők alkalmazásának, valamint egyes szolgálati viszonyainak átmeneti szabályozásáról szóló törvényjavaslatot.

Mosonyi Kálmán megújuláspárti vezérszónok a javaslatot nem fogadta el.

Esső Sándor, a kormánypárt első vezérszónoka rámutatott arra, hogy a kinevezett tisztviselő éppen olyan hű tisztviselője lesz az autonómiának, mint a választott tisztviselő. A kinevezési rendszer nem a totális államok rendszere, mert a modern korban ez a rendszer van a demokráciákban is. A javaslatot örömmel elfogadta.

Maróthy Károly, a Nyilaskeresztes Párt vezérszónoka a javaslatot nem fogadta el.

Albrecht Dezső, az Erdélyi Párt vezérszónoka azt fejtegette, fontos érdek, hogy a közigazgatást személyi érdekek ne kössék meg. A javaslatot elfogadta.

Vásáry István, a kisgazdapárt vezérszónoka szerint az önkormányzat jogait csorbítja a javaslat, nem fogadja el.

Kossuth Pál, a MÉP második vezérszónoka helyesnek, szükségesnek és időszerűnek tartja a javaslatot. A visszatért területeken az idegen uralom elnyomására kiesett a közigazgatási utánpótlást biztosító nemzedék. A kormánynak tehát oda kellett küldenie tisztviselőket a közigazgatás megszervezésére és ellátására. A javaslatot a belügyminiszter iránt érzett bizalomból pártja nevében elfogadta,

A képviselőház holnap délelőtt 10 órakor tartja legközelebbi ülését, napirendjén a tisztviselői javaslat vitájának folytatásával, a kormányzóhelyettesről szóló javaslat részleteiről való döntéssel és bizottsági jelentésekkel.

Rein professzor előadása a szív energia-háztartásáról

Németország legnevesebb élettantanára: *Rein* professzor, a göttingeni élettani intézet igazgatója néhány nap óta Magyarországon tartózkodik. Debrecenben, majd Kolozsvárott tartott előadást az élettani intézetek meghívására, Budapesten holnap, pénteken délután 6 órakor tart előadást a Tudományegyetem Közegészségtani Intézetében (Esterházy-utca 9.) legeredményesebb kutatásaival kapcsolatban a *szív energia-háztartásáról. Rein* professzor a mai légiháborúk egyik leghíresebb élettani szakértője, *ő látja el szaktanácsokkal a német légierőt.* Előadása iránt klinikusok, szívspecialisták és más szakemberek részéről rendkívül nagy az érdeklődés.

Börtön jár az árdrágításért

A büntetőtörvényszéken *Math* Ferenc egyesbíró ma tárgyalta *Kaposi Krausz* László festékkereskedő, *Freund* Gyula magántisztviselő és *Gerő-Goldstein* Zoltán illatszerkereskedő *árdrágítási bűnügyét.* Kaposi a hatósági 12 pengőben megállapított sellak kg-ját 54 pengőért kínálta Gerőnek, aki megbízást adott Freundnak, hogy ugyanezt a sellakot 58 pengőért értékesítse.

A bíróság *Kaposi-Krauszt nyolc hónapi, Freundot és Gerő-Goldsteint hat-hat hónapi börtönre* ítélte és az utóbbi kettőre 100—100 pengő pénzbüntetést is kiszabott, míg Krauszt 401 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére kötelezte.

Látványos repülőmutatványok a Repülőalap növendékeinek vizsgáján

Háromhavi repülőtanulás után vizsgáztak ünnepélyes keretek között a *Horthy Miklós Nemzeti Repülőalap* idei növendékei a budaörsi közforgalmi repülőtéren előkelő és nagyszámú közönség előtt. A repülőifjak arcvonala előtt elvonult a Kormányzó urat képviselő vitéz *Szombathelyi* Ferenc vezérezredes, a honvédvezérkar főnöke, a közönség soraiban voltak *József* királyi herceg, vitéz *Náday* István altábornagy, az *Ifjúság Országos Vezetője, Csenkey* Géza vezérőrnagy, vitéz *Kudriczy* István ezredes, a leventék országos parancsnoka, vitéz *Laborczffy* Rezső ezredes, a német és olasz követség képviselői, *Hász* és *Soltész* tábori püspökök, *Algyay, Bonczos, Bárczay, Jurcsek* és *Tomcsányi* államtitkárok és egész sereg más katonai és polgári előkelőség.

Dr. *Ember* Sándor, a Repülőalap elnöke megnyitójában idézte *Horthy* István kormányzóhelyettes urunk és a harctéren hősi halált halt összes repülőbajtársak emlékezetét, kegyeletes szavakkal elparentálta ifj. gr. *Károlyi* Gyulát és *Tasnádi* Lászlót, majd ismertette a haderőnkívüli repülő előképzés nagyszerű eredményeit. Beszéde után a közönség hosszasan és lelkesen éljenezte *Horthy Miklós Kormányzó Urunkat*, majd rövid vitorlázóbemutató után a Repülőalap fiataljai *a legmagasabbrendű műrepülésig terjedő vizsgarepüléseket végeztek.* A mindvégig érdekes és látványos repülőműsorú vizsgát a repülőalapi fiatalság díszmenete fejezte be.

November másodikán jelennek meg az új hivatalos árplakátok

Négyszázezer darab piros, fehér és zöld színű hatósági árjelző plakátot küldenek szét az ország minden részébe. Az új árplakátokat országszerte november másodikán reggel kell kifüggeszteni a piacokon, vásártereken, élelmiszerüzletekben, fűszereseknél, stb. Az új árplakátokat azért adták ki, mert a tavalyi ármegállapítás óta egynéhány közszükségleti cikk árában változás következett be. Az új árjelzőhirdetményeken mintegy *négyszázféle közszükségleti cikk új, rögzített árát soroljak fel.*

Dörge Frigyes bank rt. osztálysorsjegy főelárusítónál
Budapest, Kossuth Lajos-u. 4
rendeljen osztálysorsjegyet levelezőlapon v. telefonon 189-280

RÁDIÓKAT zenegépeket hanglemezeket
SIRAKY motorkerékpár rádióosztályától
CSERE VI., Hunyadi-tér 9. Telefon 220-868 **RÉSZLET**

A Műcsarnok őszi tárlata

A *Műcsarnok* őszi tárlatáról ezúttal elmaradt a szokásos seregfelvonulás: a tizenöt termet mindössze *harminc*öt művész tölti meg kép- és szoboranyagával. Közülük is harminchárom a *Benczur Társaság* tagja s mint ilyen egységesen vesz részt a húszéves társaság *jubileumi* kiállításának keretében. Hozzájuk csatlakozik különálló gyűjteményével *Haranghy* Jenő, akinek hatalmas *retrospektív* anyaga öt termet foglal le. Végül a fiatalon elhúnyt *Vastagh* Éva szobraiból rendezett *emlékkiállítás* zárja be a három részre tagolódó tárlat *multidéző* együttesét. Mert az idei őszi tárlat szinte zavartalanul egységes ebben a tekintetben. Kiállítói sorából alig néhányan képviselnek *mai* művészi törekvéseket: túlnyomó többségük a *klasszicista hagyomány* formanyelvén fejezik ki magukat, nem egyszer önmagukat is ismételve.

A benczuristák csoportjából elsősorban *Gál* János, *Mihalovits* Miklós, *Kruspyák* Károly, *Aba*ffy János László, *Sárkány* Gyula, *Hende* Vince, *Chiovini* Ferenc és *Bárczy* Antal tart számot megkülönböztetett figyelemre. Főkép azért, mert körülbelül ők adják meg az egész jubiláris kiállítás konzervatív értékeket hangsúlyozó vezetőszólamát, a kiváló szobrásszal, *Ligeti* Miklóssal együtt. A két *Basilides*, *Csene* Béla, a nagyméretű akvarelleket festő *Horváth* József, *Udvary* Pál, *Dobrentey* Gábor, *Istókovits* Kálmán és *Kássa* Gábor, de különösen *Ruziczkay* György már modernebb, korszerűbb törekvéseket képviselnek. Ugyszintén a szobrászok közül *Buzi* Barna, *Pécsi* Géza és *Gádor* György.

Haranghy Jenő kollekciója éppoly gazdag, mint változatos s a kiváló tehetségű grafikusművész minden jelentősebb alkotását felöleli. Itt találjuk finom rézkarcait, virtuóz krétáit és temperáit, rajzos felépítésű freskóterveit és más, nagyobb kartonjait, amelyeknek témaköréhez festőjük legszívesebben a magyar történelmi multból merített ihletet.

Vastagh Éva emlékkiállításának kisebbméretű, gyengédfinoman mintázott szobrai arról tanuskodnak, hogy a korán elhúnyt művésznő hivatott művelője volt a konzervatív szellemet őrző magyar plasztikának.

—r—

Mennyi téli holmit kötöttek a színésznők a Film-Színház-Irodalom pamutjából?

•

Egyed Zoltán: Búcsú Hunyady Sándortól, Hunyady Sándor végrendeletének eredeti kéziratával

•

Edelsheim-Gyulay Ella a főpróbáról és a kritikáról

•

Bókay János „Egy szomorú emberről"

•

Báró Dobhoff Lili fényképes tudósítása Danielle Darrieux esküvőjéről

•

Faragó Baba riportjai Nagykovácsi Honáról és Lenkeffy Icáról

•

Színházi levél a Madách Színház bemutatójáról

•

E. Z.: Sárdy, a nők bálványa

•

Riportok Páger Antalról, az eltévedt Bullárói, az elsötétített dizőzökről, a Fővárosi Operett Színház új primadonnájáról és Rékay Andrásról

•

Bónyi Adorján: Egy szót se irodalomról

•

Ságody József nyilatkozata: „Elfelejtkeztem Szász Zoltánról

•

Dénes György: Nyílt színi taps

•

Pipi és a hírnév

•

Pirandello regénye: Várj sorodra!

•

Tarka-barka, hőmérős mozikritikák, nagy nő-rovat, novella, vers, keresztrejtvény

a

FILM SZÍNHÁZ IRODALOM

ma megjelent számában.

Szerkeszti: Egyed Zoltán

Ára 60 fillér

ZÁGRÁBI MOZAIK

a horvát vásár magyar divatrendezőjének visszaemlékezésében

Nemrég ért véget a 37. zágrábi nemzetközi vásár, a független horvát állam második őszi vására, amelyen számos európai nemzet között Magyarország is kiállított. A Magyar Külkereskedelmi Hivatal propagandaosztálya körülbelül 100.000 pengős költséggel építtette meg az ízléses magyar kiállítási pavillont, amelyben — a tokaji borkóstoló mellett — a legfontosabb iparcikkek és a *divatvilág* legújabb alkotásai kerültek bemutatásra. A divetbemutatót a Külkereskedelmi Hivatal propagandaosztályának megbízásából dr. *Molnárné Horváth* Sára rendezte, aki most tért vissza a horvát fővárosból és az alábbiakban számolt be zágrábi útjáról:

— A déli órákban érkeztem öt manekennel Zágrábba. Gyönyörű nyári napsütés fogadott bennünket. A követség gondoskodott lakásáról és így már az első nap megismerkedhettünk a várossal. A villamosok zsúfoltak, ezért körgyaloglást rendeztünk. A legjobban tetszett és ezt megvalósíthatnák nálunk is, hogy a Jelasics-téren *ingyen híradó van*. Este annyi ember volt a téren, hogy mozogni sem lehetett tőlük. Még szerencse, hogy a benzinkorlátozás miatt kicsiny a forgalom.

— A horvát hatóságok rendkívül előzékenyen álltak rendelkezésünkre. A vásár megnyitásakor a Poglavnik képviseletében megjelent a horvát kereskedelmi miniszter számos előkelőséggel, akik külön előadáson nézték végig a bemutatót és őszinte elragadtatással dícsérték meg az újdonságokat. Egész idő alatt négy bemutatót tartottunk naponta, de a közönség minden alkalommal teljesen megtöltötte a Magyar Külkereskedelmi Hivatal propagandaosztálya által épített gyönyörű, forgószínpados pavillont. A legvegyesebb rétegekből került ki a közönség, helybeli és külföldi előkelőségek mellett egyszerű munkásasszonyok és munkásemberek, távoli hegyvidékek lakói, örmény kereskedők, dalmát, német, olasz tengerészek, katonatisztek ültek.

— Közben Zágrábban kaptunk egy légitámadást is. Úgy gondoltuk, hogy robbantanak valahol vagy a távolból vihar közeledik. Éjjel tizenkettőkor, amikor hazamentünk a szállodába, a hallban *rengeteg pizsamás és hálóinges férfi és nő fogadott*. Már azt hittük, hogy *valamilyen különleges szektához* tartoznak, akkor árulták el, hogy *légitámadás van*...

— A zágrábi vásár magyar pavillonjának egyébként komoly sikere volt. A kiállított holmik mellett az általunk bemutatott ruhák iránt is igen nagy volt az érdeklődés. *Mindent azonnal meg akartak vásárolni*, jóllehet százszázalékos vám terhelte az amúgy sem túlságosan olcsó ruhákat. A bemutatónak csupán *propaganda volt a célja*, mégis az lett az eredménye, hogy alig tudtunk valamit hazahozni. Nem utópia tehát a magyar hivatalos köröknek az az elgondolása, hogy *Budapest legyen a Balkánra irányuló divatkivitel központja*, mert a magyar ízlésnek és tudásnak délen korlátlan lehetősége nyílik. Az új Európa új országai a kormány előrelátásából olyan szálakkal kapcsolódnak Magyarországhoz, amelyek mind erősebbek lesznek és ez az egyre fokozottabb kapcsolat előreláthatólag már a közeljövőben meghozza értékes gyümölcseit.

15 métermázsa kukoricával láncolt egy malomtulajdonos

Szolnok, október 15. *(A Magyarország szolnoki tudósítójának telefonjelentése.)* *Vadon* Lajos *kunhegyesi* darálómalomtulajdonost még a nyáron internálta a járási főszolgabíró a közellátás érdekeit veszélyeztető cselekménye miatt. Ugyanakkor megindult ellene az eljárás árdrágító visszaélés miatt, mert *Ratkai* József kunhegyesi fuvarosnak 65 pengőjével adott el 15 métermázsa kukoricát, ez pedig a feleségével együtt fuvarostársainak hazon nélkül kisebb mennyiséget adott tovább. A törvényszék Vadon Lajost 6 hónapi börtönre, Ratkait 15 napi fogházbüntetésre, feleségét 80 pengőre ítélte jogerősen.

Borbély Sándor *tiszaroffi* gazdálkodó árdrágító ügyében is most ítélkezett a *szolnoki* törvényszék, aki kormányrendelet ellenére lábon álló lucernatermést adott el *túlmagas áron*. A törvényszék 250 pengő pénzbüntetésre és 200 pengő kártérítés megfizetésére ítélte.

Akasztott férfi a kisceli kastély mögött

Ma délben egyóra tájban a Doberdói-útra hívták a mentőket. A *kiscelliuti Schmidt*-kastély mögött az egyik fenyőfa ágára felakasztott 40 év körüli férfit találtak a járókelők. A mentőorvos megállapította, hogy *órák óta halott*. A rendőrség személyazonosságának megállapítására nyomozást indított.

Az átlagos szépet jóval felülmuló

gyönyörű saroktelek

a PASARÉTEN 266 öles, fásított, családi, vagy bérvilla építésére ideális, VILLAMOS MEGÁLLÓNÁL, 5-ös autóbusztól 4 percenyire, közvetlen tulajdonostól ELADÓ.

Tulajdonos telefonja: 189-933

Kivégeztek egy betörőt Miskolcon

Miskolc, október 15. *Marton* László 21 éves miskolci lakos szeptember 30-ára virradó éjszaka betört egy miskolci ékszerüzletbe. A miskolci honvédtörvényszék mint rögtönítélő bíróság szerdán délelőtt tárgyalta az ügyet és Martont beismerő vallomása után *kötél általi halálra ítélte. Az ítéletet délután háromnegyednégykor végrehajtották. (MTI)*

Laczkó Géza: KŐRÖSI CSOMA SÁNDOR

Laczkó Géza új könyve valóságos gyöngyszem a Kőrösi Csoma halálának századik évfordulóján kiadott művek között. A kiváló regény- és esszéírónak ebben az aránylag kis kötetében sikerült kedvelt hősét megismertetni és megszerettetni az olvasóval s egyúttal észrevétlenül, minden tendencia nélkül sok mindenre meg is tanítja azt, aki a nemzeti lét nagy problémái között útmutatót keres. A könyv, amelynek kitűnő, igazi népies stílusa is mintául szolgálhat, minden sorában tiszta magyar érzés megnyilatkozása. Nemcsak példaszerű ifjúsági és népies olvasmány lesz, harem örömet fog okozni minden művelt magyar olvasónak. A könyvet a Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó adta ki.

Az Olasz Szemle új száma

A Magyarországi Olasz Kultúrintézet tudományos, irodalmi és művészeti folyóiratának, az »Olasz Szemle«-nek legújabb számába Falubeli Ferenc, Hankiss János, Dercsényi Dezső, Kerekes György, Futó Mihály és Pongrácz Alajos irtak tanulmányokat. Az antológia-rovat érdekes fordításokat közöl, egy másik rovat beszámol az új olasz tudományos könyvekről.

Nyilttér

E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

KERESS FEL azonnal bármilyen módon, mert ügyed elintézésére megoldás található. Marika Pagony-u. 4.

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

BALLON

lóden-, raglán- és esőkabát

MÁRTON és SZÁSZ

Grőf Teleki Pál (Bálvány)-utca 3.

FIGYELEM! Használt ruhákért egyenruhákért legmagasabb árat fizetem. — Győződjön meg és hívjon. Schulz, Népszínház-u. 21. Tel.: 140-667

Mókus-, hörcsög-, sakál- stb. és

PERZSA-BUNDÁK

szépek, olcsón SZEMERE szűcsnél, Erzsébet-körút 26.

MÁSODIK EMELETEN.

Használt férfi- és egyenruhákért és zálogtárgyaiért megos árat fizet: GRÜN Népszínház - utca 20., ruhaüzlet. 342-957.

ELBEO harisnya HEYEK Petőfi Sándor-utca 17

BIHARY kötöttáru Különlegességek Üllői-út 41. (Ferenc-krt sarok)

Részletfizetésre Bútor és Textil Ker Rt., Liszt Ferenc-tér 5.

Kiadó lakások és üzlethelyiségek

II., Hattyú-u. 15. Most épülő új bérházban 2—3 szobás hallos, 1—2 szobás garszónok, központi fűtéssel és meleg vízszolgáltatással novemberre kiadók. Megtekinthetők a helyszínen egész nap. Tel.: csak közn. d. e. 9—2, d. u. 5—7-ig: 111-338.

Vennék zongorát vagy Planinót. Telefon: 115-934. Erzsébet-körút 2., tőzsde. Vidékről is.

1 darab 2 szoba hallos, összkomfortos luxuskivitelü öröklakás központi fűtéssel, nagy adómentességgel, teljesen kész állapotban ELADÓ. XIV., Andrássy-út 133, Hermina-út sarok, I. 2.

LEGTÖBBET FIZETEK bútor, irodaberendezésért, pénzszekrény, szőnyeg, ruha, cipő és háztartási dolgokért. Zsadányi, Szigetvári-u. 4. Telefonhívó: 133 577. Vidékre is.

Szerdán délelőtt 9—10 óra között, a 16-os villamoson József-körút és Lánc-híd között elveszett egy sárga aktatáska Megtaláló a ránézve értéktelen iratokat jutalom ellenében adja le József-krt 47 II. 7 alatt

Telefonáljon a leggyorsabb taxigépkocsinak! Telefon: 226-136

Erdei parcellázás

Pest mellett. Villatelkek és házhelyek gyönyörű őserdős parkban. Villanyvilágítás, közkutak, strandfürdő, betonút és közvetlen vasútállomás a telepen. Előnyös részletfizetés,

már havi 18.- pengőtől

Díjtalan bemutatáshoz utazási utalvány és felvilágosítás kapható kizárólag: Erzsébet-krt., 1., II. 32. Telefon: 425-448.

OLASZ IPARMŰVÉSZET. A hatalmas arányú olasz kiállítás, mely a Műcsarnok falait ünnepélyes színekkel s az igazi művészet levegőjével tölti el, mindenfelé nagy tetszéssel találkozik. A szó nemes értelmében vett reprezentáns kiállítás ez. Olyan nevek s oly magasrendű festmények, szobrok vonulnak el a látogatók szemei előtt, melyek a mai művészetnek már belajstromozott értékei. A képzőművészetnek minden ágára kiterjedő gazdagság nem mellőzi egészen az iparművészet határait sem. Az egyházi művészetből nyujt igen finom ízelítőt a kiállítás egyik terme s mindjárt mellette sorakozik fel néhány üvegtárló, megtöltve az olasz iparművészet nemes anyagú modern darabjaival. Különösen a porfirból, onixból és lapis lazuliból készült asztali dísztárgyak keltik fel az amatőrök érdeklődését. A nagyhírű olasz üveggyártás is pár formailag tökéletes vázával és egy nagyon szép színes angyalszobrocskával van képviselve. Végül a textilművészet néhány finom selyem- és hímzett tárgya ad képet arról az újjáéledő iparról, melyet az olasz háziipar és az olasz indusztria céltudatos gazdaságpolitikája elevenített fel évszázados letargiája után.

• TÁRSULATI • • KÖZLEMÉNYEK •

HÁZIIPARI ÉRTESÍTŐNK. Január hó 11-én jelent meg Háziipari Értesítő címen új közleményeink első száma. Az értesítő útbaindításával célunk az, hogy a magyar háziiparosok boldogulását minden lehető módon, minél jobban elősegíthessük. Szükségesnek tartottuk kiadását azért is, mert mind többen fordulnak társulatunkhoz oly felvilágosításért, amelyre adott válaszunk legtöbbször általános érdekű. A Háziipari Értesítő-ben közölni fogjuk azon rendelkezéseket, tudnivalókat, híreket, üzleti lehetőségeket és felvilágosításokat, amelyekkel segíthetjük háziiparosainkat munkájukban. Az értesítő jelenleg hetenként, szombaton jelenik meg és azt díjtalanul elküldjük minden érdekeltnek.

ELŐADÁSOK A JUBILÁRIS KIÁLLÍTÁSON. A lakás- és iparművészeti kiállításnak változatlanul nagy a látogatottsága. Tagjainkon kívül a laikus nagyközönség, iskolák és testületek is igen nagy számban látogatják az Iparművészeti Múzeum földszintjén lévő kiállító-termeket. Január végéig ez a szám már megközelítette a tizenötezret, amibe azonban a látogató művészek és a társulati tagok száma nincs belefoglalva. Igen nagy vonzerőnek bizonyultak a kiállítás körtermében tartott népszerű előadások. A most következő előadások sorából kiemeljük Gerevich Tibor dr. előadását (február 7) Az egyházművészetről, és Glatz Oszkár (február 14) A magyaros öltözködés című előadásait. Az előadások mindig pénteken, pontosan 6 órakor kezdődnek.

Dr. NÉMETH ANTAL, A NEMZETI SZÍNHÁZ IGAZGATÓJÁNAK ELŐADÁSA A SZÍNPADMŰVÉSZETRŐL. Az Iparművészeti Társulat nagysikerű jubiláris kiállítása alkalmából rendezett előadássorozat keretében január hó 17-én, nagyszámú és előkelő közönség részvételével a kiállítás körtermében Németh Antal dr., a Nemzeti Színház igazgatója a színpadművészetről tartott lebilincselően érdekes előadást, vetített képek kíséretében. Az illusztris előadó végigvezette hallgatóit a színpad szerkezeti kialakulásának útján, kezdve a klasszikus görög és római színpadtól egészen a jelenlegi, modern színpadokig. Annak a véleményének adott kifejezést, hogy ezekben a korokban színpadi tervező ihlete teljesen öncélú volt, tekintet nélkül az előadott darabra. Beszélt a barokk-színpadról, ismertette a naturalisztikus irányt.

Mint érdekességet említette meg, hogy a színpadművészet fejlődési vonala városok és színházak szerint tagozódott szét s így teremtődtek meg a legkülönbözőbb kísérletek. Rámutatott Reinhardt és Stein fontos szerepére, s a kínai úgyszintén a japán színpadoktól eltanult úgynevezett forgószínpad nagy területi megoldásokat nyujtó lehetőségeire, majd arról beszélt, hogy az impresszionista színpadot a stilizált színpad hovatovább a csak térmegoldást kereső és építészeti hatásokkal dolgozó színpadművészettel kísérelte meg helyettesíteni. A legújabb kor új színházi formája a kamaraszínház, amely megteremti a jelző-színpadot, ahol a képzőművészeti absztrakciók adják a darab kíséretét. Utalt arra, hogy a színház az utolsó huszonöt év alatt teljesen követte a képzőművészet fejlődését a naturalizmustól kezdve az impresszionizmuson keresztül egészen az expresszionizmusig, sőt a kubizmusig.

Ezután bemutatta a legújabb kor magyar színpadművészeti tervezőinek terveit, annak a véleményének adva kifejezést, hogy minden darabnak megvan a maga stílusa, amelyhez és amelynek szellemében kell a színpad építését megtervezni, tehát naturalista darabhoz természetesen naturalista díszlet való, viszont a verses színdarab színpadja stilizált legyen. Hangsúlyozta, hogy ez azonban nem jelenthet szolgai követést, mert az igazán jó színpad korrigálja a szerző esetleges tévedéseit.

A megjelent előkelő hallgatóság nagy tetszéssel fogadta fejtegetéseit.

A közönség és az Iparművészeti Társulat nevében Ligeti Miklós szobrászművész, a társulat alelnöke mondott köszönetet az illusztris előadónak.

GIRARDI TIBOR ELŐADÁSA. Társulatunk népszerű előadássorozatában, január hó 17-én, Girardi Tibor kormányfőtanácsos tartott értékes felolvasást Divatművészet címen.

Előadó ismertette a divat történelmi útját az egyiptomiaktól kezdve, a görög, római, bizánci, olasz és spanyol fejlődési állomásokon át XIV. Lajos koráig, amikor is a franciák kezébe került a divat legfőbb irányítása. A tulajdonképeni divat, amely a szépnek, az újszerűségnek és az utánzásnak a vágyából ered, azonban csak azóta kezdődik, amióta a technikai fejlődés annak minden lehetőségét megadja. Girardi Tibor fejtegette a divatnak

AZ ELSŐ NEGYEDSZÁZAD. „Pápai Ernő műintézete huszonötéves fennállásának megemlékezésére kiadja a nyomda személyzete, Budapest, 1935 október havában." Ezt olvassuk annak a fémfedelű kötetnek első szövegoldalán, melyet Vértes Jenő mesteri tipográfiai elgondolásában készített Budapest egyik vezető műintézete főnökének jubileumára. Milyen öröm láthatni, mire képesek nyomdáink, a legnehezebb sorban küzdő középnyomdák, a gyáripar és kisipar örlő malomkövei között. Mennyi ízlés, tökéletes technikával, egyszerű eszközökkel milyen magas nívó. Az anyag megválasztása, a betűk nemes metszése, a szövegtükör, a színek! A szakmai elmélyedés, a szakmaszeretet gazdag bizonyítékai. r.

RÉGI KÖNYVEK DÍSZES SORAIT FÁRADSÁGOSAN BETŰZTE AZ ÍRÁSTUDÓ. Korszerű nyomtatvány tiszta formáján, nemesvágású betűin jólesően fut végig a szem. Ezekkel a bevezető lapokkal, gót- és groteszkbetűs szedésben kezdődik az a mutatványfüzet, melyet a budapesti Gulyás-könyvnyomda munkapróbaként küldött el a közelmultban üzletbarátainak és kartársainak. Cégkártyák, reklámnyomtatványok, levélpapírok váltakoznak a füzetben, melyben néhány eredeti tipográfia és ötletes reklámgrafikai rajz mellett főként az anyagok kitűnő megválasztása, a színek harmoniája és a tökéletes tiszta nyomás kelthetnek feltűnést. Úgy látszik, mégis csak sikerrel kecsegtető vállalkozás a rendelőközönség ízlésének csiszolása, igényeinek fokozása, ha egymásután adják ki nyomdáink nagy költséggel és áldozattal propagandakiadványaikat. rk.

•KIÁLLITÁSOK•

AMI KIÁLLÍTÓINK. Decemberi számunkban hosszasan megemlékeztünk azokról az iparművészekről, háziiparosokról, akik válogatott anyagukkal hozzájárultak jubiláris kiállításunk nagy sikeréhez. A rendelkezésünkre álló kevés számú lapoldal mellett nem tudtuk felsorolni mindazokat, akik kiállításunk nívóját emelték. Sietnünk is kellett s így — nyomdatechnikai okok miatt — nem közölhettük egyszerre az összes kiállítók nevét, akikről pedig igazság szerint oldalakat szerettünk volna teleírni.

Most folytatjuk a megemlékezést. És mert az értékelés annyi kiváló, komoly munka között nem lehet egyénenként válogató, ismét csak a nevek jelzésével végezhetjük becsületesen munkánkat.

Kisplasztikai művekkel szerepelnek: Kallós Elek, Kalmár Elza, Kaszab Károly, Kisfaludy-Stróbl Zsigmond, Gregersenné Lux Alice, Mátrai Lajos, Nesnera Ida, Rév István. Kerámiákkal vettek részt: Badár Erzsi, Bocskói József, Éber János, Fejes Sándor, dr. Gyarmathy György, Molnár Kálmán, vitéz Vidovics Ferenc. Üveg-, porcellán- és márvány-tárgyakat állítottak ki: Johann Hugó, Magyar Üvegfinomító Üzem, Rácz Ilus, Seenger Béla. A festés és faragás kiállítói: Bauernné Pozsonyi Lily, Sz. Berry Gabriella, Bertók Irma, Bogdán Mária, Dulházy Béla, dr. Dzurilla Béla, Holló Mihály, Kálmán Gyula, E. Karinthy Ada, Király Klára, Longhy Erzsi, Palotainé Horváth Jolán, Pálinkás Magda, Papp Hermin, ifj. Schmelcz Miklós, Schüller Károly, Szabadi Erzsébet, Szép Béla, Vladár Sándor. A háziipari részben résztvettek: Ajkai Lászlóné, Bánky Zoltánné, Bodor Mihályné, Dietrich Adolfné, Fehérné Ernszt Erzsébet, Gábris Zoltánné, Győző Ferenc, Hrabéczy Ernő, Kóczián Edit, Kubicsek Rozsi, Kubránszky Sára, Magyar Játéküzem, Makara Ivánné, „Manusz" Szőnyegszövő, Molnár Béla, Molnár Józsefné, Molnár Károlyné, Mózes András, Nádas Józsefné, dr. Novák Lenke, Pécsi Ínségfoglalkoztató, Pühringer Béla, Rotschild Zsigmondné, Schreiber Szidi, Szeged Város Foglalkoztató Műhelye, Tarjánné Bodrog Erzsébet, Téry Ferencné, Tomai Flóra, Tótfalussy Géza, Vajna Gézáné, Varsányi Emilné, dr. Wiener Tiborné, dr. Zala Jenőné, Zalamegyei Kendő- és Kötőipar. A csipkék osztályán találjuk: Erőskövy Margit, Fáy Aladárné, Kelety Eszter, Szontágh Aranka munkáit. Grafikai, bőr- és könyv-díszműves tervezőink: Beeze Anna, Benedek Klára, Fassel Ferenc, Horváth Endre, Koppány György, dr. Lechner Jenő, Örkényi István, Pál György, Payer Margit, dr. Radnainé Szörédy Ilona, Schöntheil Irén, Tamás Galéria, Töttössy Ella. Ötvösművészeti tárgyakat és ékszereket: Bertók Margit, Fodor Margit, Herstein Lajos, König és Társa, Láng Rózsi, Pérelyné Tóth Lili és Roch Mihály állítottak ki. A lakberendezési részben szerepeltek: P. Balkay Éva, Bory Jenő, Domkó József, Istókovits Kálmán és Wollmann Károly. Különböző fülkékben és helyeken vonultak fel munkáikkal: ifj. Arató Gyula, dr. Bernáth Gusztáv, Boldogfai-Farkas András, Czimber Béla, Csaklós András, Gácsik István, Hollós Endre, Kovács Ferencné, Pály Klé Flóra, Sz. Somogyi Piroska, Szabó István, Szőke Lajos, Takács Ödön, H. Weiszmann Lenke.

Mindmegannyi érték a magyar iparművészet, népművészet, háziipar és műipar alkotóinak nagyjövőjű seregében.

Ex libris. Ifj. Richter Aladár rajza.

MŰSOROK

Szombat, január 27.
Vasárnap, január 28.

Színház

OPERA: Ma: *Manon* (D. bérlet; ½8). V.: *A mosoly országa* (3); *Rigoletto* (½8). — NEMZETI: Ma: *Az ember tragédiája* (7). V.: *Fenn az ernyő, nincsen kas* (E. bérlet; ½4); *Szegény Mavi er* (½8). — VIG: Ma és V. este: *Tovaris* (8). V. d. u.: *Aranyifjú* (½4). — MAGYAR: Minden este és V. d. u.: *Bál a Savoyban* (3, 8). — BELVÁROSI: Minden este és V. d. u.: *Helyet az ifjúságnak* (4, 8). — KIRÁLY: Minden este és V. d. u.: *Kék Duna* (½4, 8). — FŐVÁROSI OPERETT: Minden este és V. d. u. u.: *Sárga liliom* (½4, 8). — KAMARA: Ma, V. d. u. és este: *Mákvirág* (½4, 8). — PESTI: Ma, V. d. u.: és este: *Tányérmosó* (½4. 8). — VÁROSI: Ma, V. d. u. és este: *Nótáskapitány* (½4, 8). — ANDRÁSSY UTI: Ma, V. d. u. és este: *Oh, Papa!* (4. 9). — TERÉZKÖRÚTI: *Teljes gőzzel!* (9). V. d. u. (4). — BETHLEN TÉRI: *Számológép* (½6, ½9). V. d. u.: *Gyermekelőadás* (3). — KOMÉDIA: *Tejet az ifjúságnak* (¾9). V.: (½5).

A színházak jövő heti műsora

OPERA. Hétfő: VI. filharmóniai hangverseny. Kedd: A sevillai borbély; József legendája (A. bérlet). Szerda: Pillangókisasszony (Pataky Kálmán felléptével. Bérletszünet.) Csütörtök: Nincs előadás (Operabál.) Péntek: A sevillai borbély (C. bérlet). Szombat: Salome (Németh Mária felléptével); József legendája (D. bérlet). Vasárnap d. u.: Magyar ábrándok; Elssler Fanny; Pesti karnevál (Bérletszünet); este: Parasztbecsület; Bajazzók (Olcsó ciklus IV.) Hétfő: Nincs előadás. Kedd: Sába királynője (Németh Mária és Pataky Kálmán felléptével. A. bérlet). Szerda: A mosoly országa (Bérletszünet).

NEMZETI. Hétfő, kedd: Az ember tragédiája. Szerda: A dolovai nábob lánya. Csütörtök: Az ember tragédiája. Péntek d. u.: István király; este: Körben (Első: ször. A. bérlet). Szombat: Az ember tragédiája. Vasárnap d. u.: Nem élhetek muzsikaszó nélkül; este: Körben (C. bérlet) Hétfő: Körben (B. bérlet). Kedd: Az ember tragédiája (K. bérlet).

VIG. Hétfő, szerda, péntek, szombat, vasárnap: Tovaris. Kedd, csütörtök, vasárnap d. u.: Aranyifjú. Péntek d. u.: Gyermekelőadás.

MAGYAR. Egész héten minden este (szombaton ötvenedszer) és vasárnap d. u.: Bál a Savoyban.

BELVÁROSI. Egész héten minden este, péntek és vasárnap d. u.: Helyet az ifjúságnak!

KIRÁLY. Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Kék Duna. Péntek d. u.: Gyermekelőadás.

FŐVÁROSI OPERETT. Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Sárga liliom. Péntek d. u.: Gyermekelőadás.

PESTI. Egész héten minden este, péntek és vasárnap d. u.: A tányérmosó.

BETHLEN TÉRI. Egész héten mindennap és vasárnap d. u.: Számológép.

ANDRÁSSY UTI. Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Oh! Papa!

TERÉZKÖRUTI. Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Teljes gőzzel!

Mozi

ALKOTÁS (Alkotás u. 11. T.: 553—74): Régi jó idők (Hansi Niese). Szőke bestia (Anny Ondra) (¾4, ½7, ½10). — BELVÁROSI (Irányi u. 21. T.: 833—29): Csókra vár az asszony (Gustav Fröhlich). Zöld méreg (Lionel Atwil) (Jobb terem: 5, ½8, 10; balterem: ½9). — BUDAI APOLLÓ (Csalogány u. 46. T.: 51—5—00): Csókra vár az asszony (Gustav Fröhlich). Nápolyi szerenád (Lauri Volpi). Híradó (½4, ½7, ½10). — CAPITOL (Baross tér. Keleti pályaudvar mellett. Telefon: 343—37): Extázis. A frankfurti magyar—német mérkőzés. Légi országutak. Híradó (½4, ½6, ½8, ½10). Vasárnap délelőtt 11 órakor: Burleszkmatiné. — CASINO (Eskü út 1. szám. Tel.: 831—02): Őfensége az elárusítónő (Liane Haid). Híradók (4, 6, 8, 10). — CITY (Vilmos császár út 36. szám. T.: 111—46): Modern Rómeo (Douglas Fairbanks). Oh Sevilla! (útikép). Híradók (4, 6, 8, 10). — CORSÓ (Váci u. 9. T.: 87—4—02): Extázis Légi országutak (kultúrfilm). Híradók (¾4, ¾6, ¾8, ¾10). Vasárnap d. e. 11-kor: Raj Behári Lal Nathur hindu ujságíró németnyelvű előadása Indiáról. — CORVIN (József körút és Üllői út sarok. T.: 395—81): Extázis (Egy különös szerelem története) és a kísérő műsor (½4, ½6, ½8, ½10). — DÉCSI (Teréz körút 28. T.: 213—43): Őfensége autója (Lilian Harvey). Híradók (4, 6, 8, 10). — ELIT (Lipót körút 16. T.: 161—51): Csókra vár az asszony (Gustav Fröhlich). Az ellopott szerda (Szőke Szakáll, Hajdu Éta) (4, 7, 10). — FÓRUM (Kossuth Lajos u. 18. T.: 897—07): A csata (Annabella). Híradók (4, 6, 8, 10). — GLÓRIA (Thököly út 56. T.: 448—00): Csókra vár az asszony (Gustav Fröhlich). Vacsora nyolckor (Jean Harlow) (4, ¾7, ½10). — KAMARA (Dohány u. és Nyár u. sarok. T.: 44—0—27): Erkölcs és szerelem. Gyenes Lili és 20 tagú női művészzenekarának személyes fellépte. (4, 6, 8, 10). — NYUGAT (Teréz körút 41. T.: 271—62): A zöld méreg (Lionel Atwil). Nevess és szeress (Lucie Englisch) (4, ¾7, ¾10). — OLYMPIA (Erzsébet körút 26. T.: 429—47): Vacsora nyolckor (Jean Harlow). Táncoló tündérek (Ruby Keller). Híradók (½4, ½7, ½10 folyt.). — OMNIA (József körút és Kölcsey u. sarok. T.: 301—25): Modern Rómeo (Douglas Fairbanks). Oh, Sevilla! (zenés egyveleg). Miki az emberevők között (trükkfilm). Híradó (4, 6, 8, 10). — PALACE (Erzsébet körút 8. T.: 365—23): Az alagut (Paul Hartmann). Híradók (4, 6 , 8, 10). — PÁTRIA (Népszínház u. 13. T.: 45—6—73): Csókra vár az asszony (Gustav Fröhlich). Vacsora nyolckor (Jean Harlow) (4, 7, 10). — PHÖNIX (Rákóczi út 68. T.: 379—10): Csókra vár az asszony (Gustav Fröhlich). A zöld méreg (Lionel Atwil) 4, ¾7, ½10). — RÁDIUS (Nagymező u. 22—24. T.: 220—98): Kairói éjszaka (Ramon Novarro). A vizesnyolcasok (Stan és Pan). Híradó (2—6-ig folytatólag, azután 6, 8, 10). Vasárnap délelőtt 11-kor: Gyermekmatiné. — ROYAL APOLLÓ (Erzsébet körút 45. T.: 419—03 és 429—46): Menk a jövő (Charles Bickford). Híradók (4, 6, 8, 10). — TIVOLI (Nagymező ucca 8. szám. T.: 230—49): Táncoló tündérek (Ruby Keller). A zöld méreg (Lionel Atwil). Fatty mint cukrász. Híradó (½4, ½7, ½10 folyt.). — TURÁN (Nagymező u. és Mozsár u. sarok. T.: 264—20): Csókra vár az asszony (Gustav Fröhlich). Régi dal (Jack Payne és jazz zenekara). Karácsonyi álom. Híradó (¾4, ½7, ¾10). — UFA (Teréz körút 60. T.: 197—67): A fejedelem nagy szerelme (Willy Fritsch). Híradó. Ákom Lajos orgonaművész orgonakoncertje (4, 6, 8, 10). — URÁNIA (Rákóczi út 21. T.: 460—46): A fejedelem nagy szerelme (Willy Fritsch). Híradó (½4, ½6, ½8, ½10). — VESTA (Erzsébet körút 39. T.: 32—6—39): Csókra vár az asszony (Gustav Fröhlich). Régi dal (Jack Payne és jazz zenekara). Híradó (½4, ½7, ¾10 folyt.).

RÁDIÓ

Ma: Kosztolányi olvas fel Petőfiről — Holnap: A Kanada—Magyarország jéghokki meccs közvetítése

Szombat, január 27.

Budapest I.: 4.00 Meseóra. — 5.00 Hangversenyzenekar. — 6.30 Mit üzen a rádió. — 7.00 Gramofon. — 8.00 Kosztolányi Dezső: Petőfi Sándorka. — 8.30 Magyar nóták. — 10.20 Jazz.

Külföld. Hangversenyek. Kétzongorás est (Bécs 7.00). Szimfónikus est (Stockholm 8.00). Tarka est (Róma 8.40). Opera. Leoncavallo: Bajazzók (Langenberg 12.00).

Vasárnap, január 28.

Budapest I.: 10.00 Egyházi ének és szentbeszéd. — 11.25 Evangélikus istentisztelet. — 12.30 Zsolt vezényli a Hangversenyzenekart. — 1.30 Magyarország—Kanada jéghokki-mérkőzésének közvetítése — 2.00 Gramofon — 3.00 Gazdasági tanácsadó. — 3.50 Cigányzene. — Közben 4.30 Genthon István: A múzeum és a vidéki élet kapcsolatai. — 5.30 Benda László az Afrikába induló magyar expedícióról. — 6.00 Szal nzene. — 7.30 »Lilla«, Csathó színműve a Studióból. — 9.30 Cigányzene. — 11.00 Stefániai—Kerpely zongora-gordonka szonátaestje.

Külföld. Hangversenyek. Szimfonikus délután (Róma 5.00). Zenekar (Prága 8.45). Angol zene (Luxemburg 9.00). Bruno *Walter* vezényel (London Reg. 10.05). Operák. Rossini: Az olasz nő Algírban (Prága 3.00). Nicolai: A windsori víg nők (Langenberg 8.00). Mozart: Figaro lakodalma (München 8.05). Operettek. O. Straus: A régi szép idők (Bécs 7.35). Kálmán: A csikágói hercegnő (Róma 8.40).

CLARK GABLE JEAN HARLOW

új filmszenzációjának eredeti címe: **A szőke méreg** volt, de a cenzura ezt a címet nem engedélyezte, tehát a nagysze. ű filmet

A SZŐKE PÁRDUC

címen mutatjuk be hétfőn. Radius Metro Filmpalota

Finom művészek az Ernst-Múzeumban

Irta: Szomory Dezső

Már azért is finom művészek, mert úgy hallom, mind szegény művészek. Hozzáteszem: ezt örömmel hallom. Az ember ritkán hall manapság valamit, amiben öröme van. Szegénynek lenni, ez másoknál, civileknél, magánügy s nem firtatni való. Művészeknél, ez szinte presztizs. Merném mondani, tehetség dolga. Cézanne, mint ősapja e művészeknek, szintén szegény volt. Én is szegény vagyok. Az igazi nagy művész, rendszerint, mind szegény. Én egyszer láttam László Fülöpöt, Fraknói püspöknél Rómában. Már akkor is a pápát festette és egy bíbornokot. Már akkor éreztem, hogy ez sohasem lesz szegény. Nem mindenki szegény, aki akar.

Itt van mingyárt, a termek sorrendjében, *Erdei Viktor*. Nem mondhatnám, hogy Lászlót utánozza. Inkább a kárpátalji zsidó népet rajzolja nem tudom micsoda lázas izgalomban, micsoda elragadtatással, érzésnek, meglátásnak és vonalmenetnek olyan bravurjával s annyi változatával, hogy ez mind él és nyüzsög, mint egy távoli külön világ, a maga külön hangjával, formáival, szépségeivel s torz hatásával. S itt van, a második teremben, *Vörös Géza* a maga külön bánatával, a maga külön bánatának még egyénibb fokozatával: egy petytyes sállal s egy vörös könyvvel, ami a művész *önarcképe*. Azonfelül még van egy külön *Bánat*, egy *Karácsonyfa*, egy *Ülő nő kutyával*, — ez mind finom, őszinte, bátor és független. — mindentől független, ami nem a művész tulajdon szíve és formalátása.

Novotny Emil Róbert, a harmadik teremben, talán a legrokonszenvesebb volna számomra, ha nem volnának művésztársai is azok a szent fiatal emberek, akik nehéz életükben, súlyos gondjaik között, olthatatlanul tapadnak oda művészi vágyaikhoz, a szépséghez s az álmokhoz! Itt van a Duna vidéke Pest alatt, a Lágymányos táján, olyan tündéri viziókban, olyan aranyvizekbe merítve, hogy ezt mind így írnám meg, ha nem így volna festve! S itt vannak a *Halászbárkák*, — ezeket Puvis de Chavannes sem álmodta volna máskép, ha véletlenül ismeri a Dunát s az ilyen bárkákat a Dunán. S van itt egy *Kisfiú*, akit csak Novotny festhetett le ennyi érzéssel és kifejezéssel, — egy gyermeklélek kedvességének ilyen tiszta és hű visszatükrözésével. Mert ez az ő kisfia.

A negyedik teremben *Cserepes* István a formákból hozza ki a színeket s a színekből az álmokat. A színekből a — szívet. Az ő emberi szívét. Azt mondja nekem ez a művész: »A vágyaimat festem!« »Boldog ember!« — mondom neki. »Nem, — feleli — meg szeretnék nősülni, de nem lehet!« Aki egy ilyen gyönyörű *Várandós nő*t fest, a szent anyaságnak, merengésnek s magábaszállottságnak ezzel az érzékeltető erejével, az értem, ha megakar nősülni. Nagyon szépek a marnementi képei is, azzal a *Pirossapkás nő*-vel, aki üde formáinak, szinte árnyszerű finomságával tölti be a tájat. Hasonló megjelenítés a *Párizsi nő* s nagyon szuggesztív és érdekes a *Nő a függöny mögött*. Az mindig érdekes, egy nő a függöny mögött. Különösen, ha ilyen meleg színekbe van mártva.

Gádor István szobrai ugyanabban a teremben, valami felemelő idő lenség erejével hatnak. Itt van a *Gond*, — ez egészen a gond, téren és időn kívül a gond s itt van a *Szegény asszony*, — ez egészen az örök szegénység! Amint megfordítom állványán ezt a szobrot: előttem van a háta ennek a szegény asszonynak. Ebből a hajlott hátából már elülről is látom. Alig van modelált formája — s az egész forma plasztikusan, benne zeng és él! Főleg zeng, olyan lírai s úgy él.

A hatodik terem: *Förstner* Dánes kitűnő rajzai. S végül a nagy teremben: *Istvánovics* Kálmán.

Ez valóságos virágzása színeknek és fantáziának. Még a kisebb méretű képekről is az a nagyobbszerű gondolat tör elő, amelyben a művész igazi álmait egy-egy freskón látná megvalósítva, egy egész falon. Formaérzés, szín, rajz, vonal, kompozició ez mind, a nagy alkotások gyönyöre felé sodorja ezt a kitűnő művészt, — annyit érez, annyit lát, annyifelé, mindenfelé! hogy az ember nem győzi követni. Az *Utolsó vacsora* lirai legendája mellett a *Megáradt Tisza* rózsaszínben dereng a végtelenben s a *Kártyavetés* rejtélyes leányalakja mellett az ember ismerni szeretné, imádni egy örök életre azt a zöldkalapos s leopárd bundás nőt, aki lapozgat egy képeskönyvben! S van itt végül ebben a rendkívül tehetséges gyűjteményben egy *Fátyolos nő*, amit külön meg kell nézni és közelről azt a fátylat ezen a nőn! S van itt egy *Nő profilban*. Azt olvasom: Magántulajdon. Kié? Esküdni mernék, azé aki festette. S aki ezt soha, semmi pénzért oda nem adja másnak. Olyan szerelmes belé. Úgy van festve, annyi érzéssel s odaadással, hogy ezt rögtön látom.

---

nap Németország kötött Lengyelország zet elhatározta, hogy *vitás kérdéseik e erőszakhoz*. Minden vitás ügyükben *ba* Emlékezetes, hogy *Hitler* kancellár m lotta *Lipski* berlini lengyel követnek, *ország*. Azóta szorgalmasan folytatták *rath* külügyminiszter és *Lipski* követ szetesen hátra van az egyesség kölcs kötését általában úgy ítélik meg, min *sát Franciaországgal szemben*. Lengy pelt a francia sakktáblán Németorszá valószínű, hogy *Lengyelország ugyan*

Új fe a német birod

Párizs, január 27
(A United Press telefonjelentése)

A német—lengyel békeegyezmény megkötése következtében Paul-Boncour külügyminiszter korábban fog Varsóba és a keleteurópai fővárosokba utazni, sem mint tervezte. Nemrégiben február végére halasztotta ezt a látogatást, most azonban úgy határozott, hogy már legközelebb Varsóba és onnan Moszkvába utazik. A párizsi reggeli lapok kommentárjaiból élénken kitűnik, hogy milyen kellemetlen meglepe-

M CE
grand
RO
IENK
Előadások: 4, 6, 8 és 10 órakor

Istokovics Kálmán

Szent István temetése

amit sokalakos képen kompozíciónak nevezünk. A száz év alatt, amennyi első festőink kezdetleges kisérletei óta elmult, igen sokan próbálkoztak ezzel a témakörrel, ha nem is kisérelték meg feldolgozását olyan mértékben, mint Istokovits. Istokovits minden elődjétől függetlenül, önállóan és nagy eredetiséggel alakitotta ki képtárgyait.

De mondanivalója nem merült ki Szent István-ciklusával. Bemutatjuk egy kompozicióját, amely szorosan csatlakozik az eucharisztika gondolatához. Érdekes táji hátterü kép elején a megfeszitett Krisztus alakja látszik. Köréje gyülnek az egész vi[illegible]ág szenvedői, a betegek és haldoklók s a [illegible]elkükben szenvedők. „Krisztusban találnak vigaszt a szenvedők" a megragadó fest[illegible]mény cime.

A „Karitász" kiállitásán is több festmén[illegible]nyel vesz részt Istókovits. Az emberiség [illegible]yomorát mutatja be allegóriába süritve [illegible]egyikük. Az elemek és a háboru pusztitásá[illegible] és benne az emberek nyomoruságát, a [illegible]sinlődőket, a betegeket, a halottakat, a [illegible]kétségbeesésében öngyilkossá lett fiatale[illegible]mbert. Ez a hatalmas méretü festmény (3×3 méter) a kiállitás egyik fődarabjá[illegible]ak igérkezik.

(e. a.)

A pécsi dóm épités[illegible]

(Istokovits Kálmán festményei, Zilahy [illegible]tván felvételei)

Gizella [illegible]

Ujság képe vmh. 1938. máj. 15

ella bajor hercegnő, a majdani ki-
érkezését ábrázolja a harmadik
A Dunán érkezik a királyi nő
k díszes sátrából Asztrik püs-
ezénél fogva a hajóhídra.
k sora várja a jövendő
hid végében fellobogó-
yek szolgáltatják a
a legelülső hegyen

amosan kettős
törvénytartó
g nagyjai
Gellért
A szent
reszttel most

bizonyos mérté-
a sorozat követ-
yik felében a pogány
vat áldoznak, a másik-
püspök a kereszténység
a felhőkön trónoló Szűz
akjára mutat, akit angyalok
körül.
István temetését látjuk ezután
almas jelenetben. Nyolc gyász-
vállán a Szent Mihály
király kiterített teste

mozgalmas vitéz viszi
amelyen
vát,
nyugosznak.
Az utolsó képek egyike érdekes felfo-
gású táji környezetben Szent István egyik
nevezetes alkotásának, a pécsi dómnak
építését mutatja be.
Eredeti képzeletjárással alkotta meg a
maga Szent István-ciklusát Istokovits.
Képein bámulatos az emberi alakok soka-
ság, mozgásuknak és kifejezésüknek vál-
tozatossága. Mesteri a csoportosításuk, az,

Pogány áldozás és pogány magyarok megtérítése

Vajk megkeresztelése

SZENT ISTVÁN ÉS KORA

ISTOKOVITS KÁLMÁN FESTMÉNYEI

Az eucharisztikus kongresszus alkalmából két nagyszabású kiállítás van készülőben Budapesten. Az egyiket a Műcsarnokban rendezik s rajta olyan festmények kerülnek bemutatóra, amelyek tárgyukat Szent István életéből és korának történetéből meritették. A másik kiállítást a magyar főpapság rendezi Károlyi Gyula gróf palotájának tizennyolc termében s azon olyan műtárgyak lesznek láthatók, melyek a kiállítás címének megfelelően — „Karitász" — az emberi irgalmasságot és jótékonyságot példázzák.

Mind a két kiállításon a nagyméretű festmények egész sorával vesz részt Istokovits Kálmán, fiatalabb festőink közül a leggazdagabb képzeletüek egyike. Különösen a szentistváni témakör mozgatta meg fantáziáját. Nyolc hatalmas méretű, (125×200 centiméter) festményen jelenítette meg a szent király életének fontosabb eseményeit. A képek elseje Vajk megkeresztelését ábrázolja. A jelenet eddigi ábrázolásain — például Benczúr Gyula hires festményén — Vajk mint meglett ember szerepelt. Ujabb kutatások megállapitották azóta, hogy a keresztségben még mint gyermek részesült Vajk. Istokovits képén egy ókeresztény baldachin alatt játszódik le a keresztelés szertartása. Körös körül a magyar vitézek sátrai látszanak. A sátrak lakói mind kiözönlöttek a nem mindennapi látványra és közülök a kényesebbek körültérdeplik a rögtönzött keresztelő kápolnát.

A következő kép cselekménye szintén a szabad ég alatt játszódik a víz partján. Az ifju Istvánt most emelik pajzsra a vitézek, ami egyet jelentett azzal, hogy vezérüknek választották. A történelemből ismeretes, hogy ez az aktus még Geyza fejedelem életében történt. A vizen csónakban előkelő nők a nézői a látványnak, mögöttük pedig, a parton, a magyar vitézek sátrai között, a hadrakelt sereg ökrei és tehenei pihennek.

Magyar Élelmiszer Kiviteli Cégek Országos Szövetsége

Budapest, V., Vértanuk-tere 1.
Telefon: 114—090, 110—586, 110—562,

Tojás-, vad-, baromfi- és gyümölcsexport

(Istokovits Kálmán két festménye az eucharisztikus kongresszus alkalmából rendezett Karitász-kiállításon. Repr. Zilahy István)

Eucharisztikus kongresszus. — Az Ujság ingyen melléklete. — 1938 május 15.

FELELŐS SZERKESZTŐ: ÁGAI BÉLA. KIADÓTULAJDONOS AZ UJSÁG R.-T. — FELELŐS KIADÓ: DR. ÁGAI BÉLA. NYOMATOTT A GLOBUS NYOMDAI MUINTÉZET RT. MÉLY-NYOMÓGÉPEIN, BUDAPEST, VI., ARADI-UCCA 8. SZ. NYOMDAIGAZGATÓ: ANGERMAYER KÁROLY

leányarcocskák felüdülnének és a fiatalság lágyabb vonalait és rózsás színét ismét visszanyernék. A szegény farsangi robotban kimerült apák, anyák erszényeiről és idegeiről ne is szóljunk, mert hát a fiatalság úgy véli, hogy az nem fontos és már túlon-túl elcsépelt motívum.

Szóval mindent összefoglalva azt is mondhatjuk, a magunk malmára hajtjuk a vizet, ha a böjtöt és annak előírását szigorúan betartjuk. Jaj azoknak, akik pihenni, magukba térni nem tudnak. Ha húsz évesek is, korai hervadást jósolok nekik. És éppen úgy jaj azoknak is, nem is az örök, hanem a földi élet szempontjából, akik nem értik meg az élet hullámvonalát, abba beleilleszkedni nem tudnak és azt képzelik és boldogtalankodnak, ha nincs úgy, hogy ők állandóan az érzelmi hullámok és jólét tetején fogják az életüket végigélni. Tessék egy kissé kilépni az élet forgatagából... elgondolkozni életen és halálon... Mert ez a kis félreállás az élet sodrásából nem tesz szomorúakká, sőt, ellenkezőleg valami bölcs vidámsággal tölt el, mert megérteti velünk, hogy mostani megpróbáltatásunk napjai után a fellendülé elmaradhatatlan.

Az evés csak az igazán éhesek számára valódi öröm. De aki sohasem éhes, annak számára a legízesebb falat, a dúsan terített asztal is gyakran csömör érzését kelti. A húsvéti sonka igen kedves falat lehetett annak, aki negyven napon át nem érezte a húsnak ízét és aki szigorú böjttel készült az ünnepekre, annak az ünnepi lakoma kétszeres öröm volt.

Irodalomban, művészetben újabban szívesen fordulnak a mult felé, mert jól érzik, hogy a jövő csak a mult gyökeréből sarjadhat. Lássuk be azt is, hogy a régi szabályok betartása a mai ember életét is derűssé, kiegyensúlyozottabbá, élvezetképesebbé teszi.

Hát éppen ezért kedves háziasszonyok, családanyák, tessék csak családi békéjük és idegeik érdekében tartani a böjtöt a konyhán és a társas életben. Akár az előíráson túl is, de legalább a naponkénti egyszeri jóllakásban. Újra mondom, tessék csak errenézve megkérdezni az orvosokat!

Temessük a farsangot, a hangos mulatozást, de ne temessük a vidámságot. Mert a vidámságnak egyik feltétele a pihenés, a nyugalom, az igénytelenség, és a böjt erre nevel minket. *Dr. Májayné Evva Sári*

Színház—Művészet—Film

Istókovits Kálmán kiállítása a Nemzeti Szalonban, mely alkalomból az összes helységeket megtöltötték alkotásai, még azokat is meglepte, akik nagy készültségéről tájékozva vannak. Római tartózkodásának egy éve teljesen felszabadította, egyéni nyelvét teremtette meg, amelyen mondanivalóit tisztán kitudja fejezni. Arcképei pszichológiai belelátások, kettős portrék, amelyen nemcsak az ábrázolt személyt, hanem — és ezt most hangsúlyozzuk ki — a művész önmagát is adja. Vallásos tárgyú képei mind egy-egy visszatérő ima, amelyek belső lényegéből fakadnak. Tájai szuggesztívek, azonban borongós hangulatuknál fogva néha ibseni szomorúság nehezedik rájuk. Gondolatokkal terhesek filozófikus tárgyú képei, szenvedélyes csapongó fantáziájának, vizióinak kifejezői, ahol a konkrét és absztrakt csodálatos keveredését látjuk.

Az autodidakta művész ezzel a kollektív kiállításával teljesen bebizonyította, hogy érdemes volt szenvednie, nélkülöznie, mert nagyot tud és fog még a jövőben is alkotni.

Film. — A fekete bálna. Emil *Jannings* idei egyetlen filmje. A téma komoly és érdekes. Egy felelősségnélküli fiatalember és egy minden áldozatra kész, idősebb férfi küzdelme egy nőért. A filmvilág a könnyű erkölcsök, könnyelműség világa és benne író és rendező szívesen húz a happy-end kevéért a gyöngébb fajsúlyú felek javára, csakhogy ama szirupba mártott édes, boldog befejezést adhassa a közönség elé. Ebben a filmben — valószínűleg Marcel Pagnol érdeme — nincs görögtüzes befejezés, hanem úgy alakulnak a dolgok, hogy minden rendes észjárású ember helyesli. A színészek játéka méltó volt a témához: művészi és mindenképpen komoly nivójú. — **Karnevál az élet.** E filmet néma változatban is látta már a közönség. Hangosan is a néma elől hőse játssza a főszerepet: Ivan *Mosjoukin*. Őt nem kell felfedezni. Elegáns, finom játékstílusát mindig kedvelte a közönség. A nagy esemény egy új sztár: a címlap úgy hirdeti: «*kis André*» és lehet az egész Andrécska úgy nyolc, kilenc hónapos, de ha így folytatja a művészi pályát, mint ahogyan elkezdte, Ég tudja meddig emelkedik! Örömmel állapítjuk meg, hogy a gyermekek divatba jöttek a filmen. A Karnevál az élet című film — nagyon helyesen — föléje emeli a sok üresfejű, könnyelmű barát és barátnő közötti üres szórakozásoknak, a gyermeket és vele a becsületes szerelmet. Mosjoukin mellett kellemesen tünt fel Tania *Fedor*. A biztoskezű rendezés Alexander *Wolkoff* munkája. — **A túlsó parton.** Galsworthy «One more river» című regényéből készült e film. Az angol középosztály szerepel benne, Galsworthy regényeinek légköre teljes hűséggel elvenedett meg ebben a filmben. Még Galsworthy regényeinek kissé keserű-fanyarsága is bent van a filmben. Magyar szem nem túlságos nagy élvezettel néz ilyen filmeket. Különösen, ha annyi a párbeszéd és felirat benne, mint ebben a filmben. — **Antónia.** Az «Ámok» és az «Ordonánc» fő női szereplője Marcella *Chantal* áll e film

Élet 1935. márc. 10. (10 sz.)

Istókovits Kálmán

középpontjában. Nemcsak egy nagy szereppel kell megmérkőznie e filmben, hanem — Budapesten — Antónia színpadi alakítójával, Fedák Sárival. Messze van Fedák kirobbanó, túláradó temperamentumától. Mint földbirtokos asszony egészen szintelen. A rendezés tempója és részletfinomságai a francia filmek ismert jótulajdonságait tükrözik. A magyar vonatkozásokról — leszámítva a Dunaparti szép felvételeket — csak rosszat mondhatunk. Falusi cselédleány és magyar cigány: román népviseletben? Hova nézett *Lengyel* Menyhért és *Ábrahám* Pál, amikor e filmet készítették? Már csak megmondhatták volna, hogy ezek a ruhák nem magyar ruhák. *Somfay Margit*

Szerkesztői-üzenetek

A lehetőleg gépelt kéziratok közvetlenül a szerkesztőség címére küldendők. Levélválaszt csak kivételesen — pontos cím, név és válaszbélyeg ellenében — adhatunk. Névtelen levelek sorsa a papirkosár.

Szerkesztőségi óra minden pénteken délután 5—6-ig.

Miskolc. Személyes látogatása óta beküldött kéziratai között — sajnálatunkra — egyetlen nekünk valót se tudtunk találni.

A szürke sirkő. Komor, nyomasztó hangulatot árasztó írások. S amellett, hogy tagadhatatlanul van bennök bizonyos írói készség, dilettáns íz érződik rajtuk. Ezért nem sorozhattuk egyiket se a közlendők közé.

Budapest. A cikkekre, illetve novellákra vonatkozó üzenetünk — melyben jeleztük, hogy azok nem váltak be — úgy látszik — elkerülte figyelmét. A regények ügyében még ma se adhatunk végleges választ, de megnyugtatjuk, jogos kíváncsiságát hamarosan kielégítjük. Addig is igaz szívvel kívánjuk, hogy egészségével nyugalma és bizalma is mielőbb visszatérjen. Köszöntés!

K. B., Győr. A magyarázat egyszerű. A regény cselekménye két vágányon halad: a fiatal Margó életébe beleszövődik az anya s a nagynénik élete. A cselekmény kettősségének, a multnak és a jelennek érzékeltetése miatt használjuk a kétféle betűtípust, mintegy technikailag is jelképezvén ezzel, hogy a regény valójában két generáció sorsát és életét akarja elénk vetíteni.

Házasság. A szabály az, hogy ha a házasulandó idegen plébánia templomában akar esküdni, saját plébániájától «elbocsátási bizonyítványt» kér, ehhez mellékeli a szabályszerű háromszori kihirdetés megtörténtét tanusító bizonylatot, vagy indokolt esetben a dispensatiós engedélyt. Az Ön esetében azonban két körülmény komplikálja a kérdést. Az egyik, hogy vegyes házasságról van szó, amely esetben a protestáns féltől reversálist kell kapnia. A másik, hogy külföldön szándékoznak a házasságot megkötni. Éppen ezért azt ajánljuk, tessék idejekorán az ottani plébániahivatalhoz fordulni, ahonnan biztos és kimerítő választ nyerhetnek.

Bihari asszony. Első eset, hogy olvasóinktól ilyen levelet kaptunk, mégis őszintén örülünk közvetlen hangú levelének, nemcsak azért, mert az abban foglaltak nemes ízlésről és lelkes irodalomszeretetről tanuskodnak, hanem mert sorai telve vannak lapunk iránti érdeklődéssel és szeretettel. Köszönjük, hogy aggodalmait közölte velünk, de meg kell nyugtatnunk, hogy aggodalmai az illető írás félreértéséből származnak. Bizonyítéka ennek az is, hogy az Élet tízezernyi s hozzátehetjük: kényes ízlésű olvasója között senki nem akadt, aki hasonló tendenciát tulajdonított volna annak a bizonyos írásnak. Az írónak ezzel a munkájával az a célja volt, hogy bemutassa olvasóinak azt, hogy a messziről és kivülről látott, sokszor irigyelt jólét nem mindig jelent gondtalanságot, megelégedettséget és boldogságot. Általában a ma ideges, zaklatott életű embere — főleg a nő — tele van tépelődő nyugtalansággal, beteljesületlen vágyakkal, rejtett boldogtalansággal s minthogy az *Élet*, mint szépirodalmi folyóirat nemcsak tanító és morális tendenciájú irások közlését, hanem az eleven valóság, az élet tükröztetését is feladatának tekinti, olykor éppen a negatívumok bemutatásával akarja olvasóit az egyszerűbb, nyugodtabb és megelégedettebb életformák felé vezetni.

Egyébként a kérdéses novellában csupán arról volt szó, hogy egy asszony, akinek férjét hivatása a fővároshoz köti s aki anyagi körülményeikkel számotvetve, önkényt vállalja az egyedülvalóságot, megtudva, hogy férje nélküle megy el az operabálba, ahová ő oly régóta vágyakozott, nem tud ellentállni a vágynak, hogy ő is érezze a farsangi Karnevál hangulatát, titkon és egyedül elmegy a közeli városban levő álarcosbálba...

Boldogok és szerencsések azok, akik — akár azért, mert nem volt okuk, akár pedig mert lelkierejükből futotta a küzdelemre — nem ismerték az elhagyatottság, a megcsalatottság keserű érzését, de ne dobjunk követ azokra se, akiket a boldogtalanság kísértésébe vitt, ha annak ellenére mégis erősek tudtak maradni s győzedelmeskedtek önmaguk felett!

Bizonyosak vagyunk benne, hogyha Ön üzenetünk vétele után újra elolvassa azt az írást, igazat ad nekünk s ezt a könnyelmű, ellenszenves asszonyt nem fogja megvetni, hanem sajnálni.

Végezetül, ami a r[illeti] megnyugtathatjuk, aggodalom[ra] a lapba kerülő anyag[ot] házi cenzor kezén is k[eresztül] hogy e kérdéses írásb[an] valót, ez — reméljük [meg]Önt arról, hogy a nov[ella] tően tévedett s kissé [szi]mértékkel mért.

Die Dame aus T[okio] a lefordított s bekül[dött] volna a katolikum, m[ert] szet, valamennyit s[em] Igy azonban egyiket [sem] Élet szemüvegén te[rmé]tandó mű szellemét s[em]ját.

K. J., Rp. Lapunk[nak] kesztői munka temp[ója] annak a kívánságna[k] garmadával hozzánk [érkező] egyikére kimerítő választ adjunk. Annak az írónak azonban, aki úgy érzi, hogy szakszerű tanácsra és útmutatásra van szüksége, a szerkesztőségi órák alatt szivesen rendelkezésére állunk. Bizonyára Ön is be fogja látni, hogy annak kimerítő megokolására, hogy egyik, vagy másik írást miért nem közlünk — a világ egyetlen szerkesztősége se — mi se vállalkozhatunk. Még meglevő kéziratait — egészen kivételesen — egyidejűleg postára adtuk.

J. A., Budapest. Sajnos, írása átdolgozott formájában se megfelelő. Kár ezt az írást erőltetni: a baj a téma természetében rejlik s ezen csak úgy segíthet, ha másik novellát küld helyette.

N. Sz. I. A bánat. Nem vonjuk kétségbe, hogy írásával pályázatot nyert, mi azonban — sajnálatunkra — ennek ellenére nem tudjuk felhasználni. Először, mert írása túlságosan rövid, másodszor, mert mondanivalói mögül hiányzik az érdekes, fordulatos cselekmény, — pedig az olvasó éppen ezt keresi. Ha kívánalmainknak megfelelő írást küld be, szívesen le is közöljük.

G. J.-né, Békéscsaba. Reméljük, hogy üzenetünket elolvassa és kívánjuk, hogy épúgy örüljön neki, mint mi örültünk az Ön kedves, közvetlen írásának. Bár a naprólnapra érkező szeretetteljes levelek azt bizonyítják, hogy az Élet szeretetárasztó betűi eltaláltak olvasóink szívéhez, az Ön levelének különösképen örültünk. Ugy fogadtuk, mint a messze idegenbe vetődött s régelveszettnek hitt testvér váratlan és örvendetes híradását. Önnel együtt őszintén örülünk annak, hogy a sorsukban beállott kedvező fordulat lehetővé tette, hogy visszatérjen az Élet nagy családjába. Talán el se hiszi, milyen jóleső érzéssel olvastuk levelét, amelyben azt írja, hogy szemében az öröm könnyeivel vette kezébe ismét az Életet, ezt a régen nélkülözött jóbarátot. Igaz szívvel kívánjuk, hogy ezután soha többé ne kell-

hogy egy-egy hivatalos, reprezentatív képmás mily kontár-sereget tud csak megmozgatni. Medveczky méltónak mutatkozik az örökség átvételére. Kivételes technikai tudása, borotvaéles jellemábrázoló képessége s önkéntelenül is az előnyösség felé hajló formalátása hivatottá teszik arra, hogy az arcképfestészetet művészete tengelyének tegye meg s a nagy siker nem fog elmaradni.

Csoportkiállítás az Ernst-Múzeumban.

A száznegyvenötödik csoportkiállítás legérdekesebb szereplője Gádor István szobrász, kinek eddig főképp keramikája volt népszerű. Ezúttal zsánerfigurákat állított ki, parasztokat, menyecskéket, munkanélkülieket, szállítómunkásokat. A zömök, plasztikus alakok az új magyar szobrászat fiataljainak szellemével rokonok s nem a torzító német stílussal, mely Gádor keramikájára oly erősen rányomta bélyegét.

Istokovics Kálmán festményei mintha lassan megszabadulnának a túltengő rajzos elemtől, mely eddig uralkodott rajtuk. Ha színezése még itt-ott nyers is, némelyik képe a nagyszabásúság felé vezető útra lép. Vörös Géza frissen dekoratív vásznai a művész újabb fejlődéséről számolnak be. Novotny Emil Róbert művészete, mely nagy ígéretnek indult, egyelőre megakadt, újabb vásznai túlságosan kisigényűek.

Csánky Dénes.

A Nemzeti Szalonban Csánky Dénes gyűjteményes kiállítása került a közönség elé. Csánky sok nemzetközi bemutatkozáson sikereket ért el s mint tájképfestő egyike a legismertebbeknek. Újabb művei következetesen szaladnak a megkezdett úton tovább, a művész célja a természet szépségeinek emelkedett hangú interpretálása.

Elmélyedő szeretettel keresi ki a természet motívumaiból azokat, melyek annak nagyvonalúságát mutatják. Nem időzik a részleteknél, széles festőiséggel fogja össze mondanivalóit. Mélyen átérzi a tónus finomságait s itt-ott dekoratív hajlandóság is kiérzik törekvéseiből. Lírikus hajlandósága fínom formákban, borongós hangulatokban éli ki magát s e kiállítás azt mutatja, hogy művészete kifejezési eszközeiben egyre egyszerűbbé, tartalmilag pedig egyre gazdagabbá válik.

Genthon István.

Napkelet, 1934. 03. 01. 183.

Zene.

Látványos balettek bemutatása — mintahogy ezt a tapasztalatok mutatják — ma aránylag a legkisebb kockázattal jár. A közönségnek az a része, amely különösen látnivalókért lelkesedik, az operaházi balettekben találja meg igényeinek legteljesebb kielégítését. Ilyen az Operaház legújabb műsorszáma, *Strauss Richard* «*József-legenda*» című pantomimje is (az orosz balett számára 1914-ben írta), amely a tánctól az ökölvívásig szinte sorozatos mutatványszámokból épül fel. Idegizgalmakról a cselekmény gondoskodik : József megkísértésének, kínzatásának és felmagasztaltatásának története, amit Strauss zenéje, ez a hatalmas hangszertömeg mint nagyszerű felvevőkészülék tükröztet vissza. Strauss, a zenekar utólérhetetlen virtuoza, itt sem tagadta meg magát. Hol fest, hol leír, hol mesél, hol hatalmas páthosszal szaval ez a zenekar, de minden nagy vérbősége mellett sem tud igazán megragadni. Megcsodáljuk a mesteri készségét, de valami csalódást érzünk. A nagy erőpazarlás, a mi-

Napkelet 1934, márc. 1.

nél megkapóbb kifejezésre való állandó törekvésnek ellenére valami sajátos elkülönülést érzünk a zeneköltő és a műve között. Mintha ez a nagy hang csak arra kellene, hogy takarja az igazi mély megindulás, az érzelmek őszinte átélésének hiányát, ami nélkül a legragyogóbb zenekar sem tud valódi hatást elérni. Strauss mindent meg tud zenésíteni, amit akar, mégpedig kerek egészben, plasztikusan, majdnem kézzelfoghatóan, csak egyet nem tud. Beleolvadni a tárgyba, eggyé válni vele, megőrizni az ösztönösen nyugvó lelki megindulás töretlen nagy vonalát, önmagából jövő biztonságát. Ehhez túságosan tudatos művész.

Walter Rózsi Putifárné szerepében operaénekesnőnél különösen méltánylandó kitűnő mimikai képességét mutatta be. *Zsedényi Károly* József szerepében, alig páréves színpadi multját tekintve, igazi tehetségnek bizonyul. Alakításán az egyéni felfogás hiánya még erősen meglátszik az az egyoldalú ösztönzés, amelyet a rendező részéről a túlzottan lágy, szinte édeskésen szentimentális felfogásra kapott és amely éppen nem volt helyénvaló.

A díszletezés nem a korszerűségből indult ki, hanem az orosz balett rendezőinek barokk elgondolását másolta a színpadra. — A zenekart *Fleischer Antal* szokott szakavatottságával vezette.

*

«*Collegium musicum*» címen igen tanulságos előadássorozat indult meg az idén, amely eddig három estén át magyarázatokkal kísért szemelvényeket nyujtott I. az opera történetéből, II. az orosz népdalról és Mussorgskijről, III. a francia dalról és Debussyről.

Természetesen egy előadás keretében ezekről a témákról csak ízelítőt kaptunk: mire valami kibontakozhatott volna, már vége is volt a szemléltetésnek. Ezen a módon mindig elkerülhetetlen a műsorok összeállításának kissé «műkedvelő» színezete, amely innen is, onnan is kiragad valamit a nélkül, hogy az egyéni vagy korstílus kifejlődésére, megkülönböztetésére rámutathatna. De még így is csak örülhetünk egy vállalkozásnak, amely a sok lecsépelt hangversenyszámok helyett valami érdekeset, újat, korszerűt, nálunk különösen kevéssé ismert zenei értékeket ismertet. Igy az első előadás Lully, Rameau, Händel, Leo, Keiser, Grétry ismeretlen operáiból nyujtott egy-egy számot, felidézve a vágyat a XVIII. század, eme nagyszerű stílusegységet felmutató kor, többi operaszerzőinek (A. Scarlatti, Traetta, Jomelli stb.) megismerésére.

II. *Mussorgskij* a tehetség és fajiság őserejében az oroszok legnagyobb zeneköltője. Hol bontakozna ki ez az erős fajiság tisztábban, mint a vokális zenében, ahol a zene a szöveggel való szoros egységében már természetszerűen magábaszívja az illető nép nyelvének zenei sajátságait. Mussorgskij operáin kívül a dalaiban alkotott nagyot. Fáradhatatlan volt abban, hogy alkotásaiban az orosz néplelket, szenvedéseinek, küzdelmeinek történetével megörökítse. Az orosz népzenéből indult ki, de ezen keresztül az általános emberihez is fel tudott emelkedni. Dalaiban is felismerjük a vérbeli színpadi muzsikust, akinél mindig a drámai, a karakterisztikus elemek állnak előtérben. Harmonikája, melodiája tökéletesen simulnak a szöveg költői és nyelvi sajátságaihoz; eredetiségükben még ma is teljesen modernek, újszerűnek hatnak. Az előadásra kerülő «Gyermekszoba-jelenetek» a gyermekvilág finom realizmussal megfestett kis képei. A «Napvilág nélkül» című dalciklusa talán a legegyénibb

Istókovits Kálmán

Festőművész.

A hét kiállításai sorában legnagyobbméretű *Istokovics* Kálmán kollekciója a *Nemzeti Szalonban*. A fiatal művész egymaga tölti meg a szalón mind az öt termét és újabb, javarészt nagyméretű képei eredményes fejlődés értékeit hozzák. Egyre inkább szabadul régebbi, erősen szinpadi ízű világítási ellentéteitől és effektusaitól. Színei nem olyan kemények már s nagy, jól elhelyezett színfoltjai tiszta képszerűségben hatnak. Nemcsak nagy felületeket fest, de majdnem temperás, fénytelen színlátomásával, jól tölti be a teret, akár figurális kompoziciót, tájképet, aktot, vagy arcképet ad.

8 órai ujság

1935 II 10.

Istókovits Kálmán

Ernst-muzeum csoportkiállításán szerepelt.

Istókovits Kálmán most győz meg először igazán arról, hogy vérbeli festő és nem csak grafikus. Rendkívüli tudással festi, komponálja képeit, színei pompásabbak lettek, érezni, hogy most sikerült elhárítania az akadályokat, most tud bátran kimondani mindent művészete nyelvén.

1937.

MO.934.T.28.

Istókovics Kálmán.

Műcsarnok őszi tárlatán szerepelt.

A fiatal *Istókovics* Kálmán tölti meg az ötödik termet rendkívüli tehetségének egyenetlen értékű termésével. Tájképeiben sok a szépség s a festői vérbőség, de a túlméretezett kompozíciók inkább az erőlködés érzését keltik, mint a gyönyörködését.

Est 929. X. 6.

Istokovics Kálmán

Ernst-múzeum csoportkiállításán szerepelt.

PH. 934.T.28.

Istokovics Kálmán, a már jól ismert fiatal mester. Eleinte rembrandtos grafikáival tünt fel, később akvarelljeivel s ma tempera festményeinek biztos rajza és bátor megfestése a legelső fiatalok közé sorozza. Igen szépek genreszerüen beállitott képmásai: az „Olvasó nő", a „Nő tükörrel", a Kártyavetés", a „Lapozgatás", a roppantul finom „Szőke nő", a „Szolnoki magyar leány". Ujabb értéke a mesternek az is, hogy belemélyedt a magyar népélet tanulmányozásába. Ez az, amit nem győzünk eléggé a művészifjuság figyelmébe ajánlani. Hiszen kubista és expresszionista szörnyeket eléggé szállit a szovjet-piktura, a jóizlésü külföldet százszor inkább érdekli a magyar művészet nemzeti jellege. Istokovics most nagyobb vásznakon festette meg a „Falusi vásár"-t, baranyai sokac néppel, a „Lakodalom" cimü képét kunsági néppel, a „Pásztortűz"-et egészen bizarr sokac viselettel. Több képet látunk a falusi cirkuszéletből („Kötéltáncosok éjszaka", „Akrobaták") és szép impressziókat a megáradt Tisza mellől, köztük a japános finomsággal érzett „Halász" c. képet. — A csoport többi szereplője: *Vörös Géza* igen szép csendéletképekkel és erőteljes (néha szertelen) figurálisokkal („Csikozott ruha", „Ülő nő kutyával", „Pettyes sál és vörös könyv"); — uj név *Novotny Emil Róbert* főleg könnyedén megfestett vizfestményekkel (ezek rajzban itt-ott földrengésszerüen szétesnek) s egy igen szép fejü félakttal; — *Cserepes István* lirikusan finom egyéniséggel (sok szép szürkével tolmácsolt udvarrészletek, virágos képek, Buddha-változatok, kisebb genre-témák); — *Förstner Dénes* erőteljes, izmos tehetségü fiatal, aki ezuttal festmények helyett fekete szén és krétarajzokat mutat be (szebb rajzai: az „Anyaság", „Öreg asszony", „Fiatal férfi", „Varró leány"); — végül

Istokovits Kálmán

A Magyarság galériája

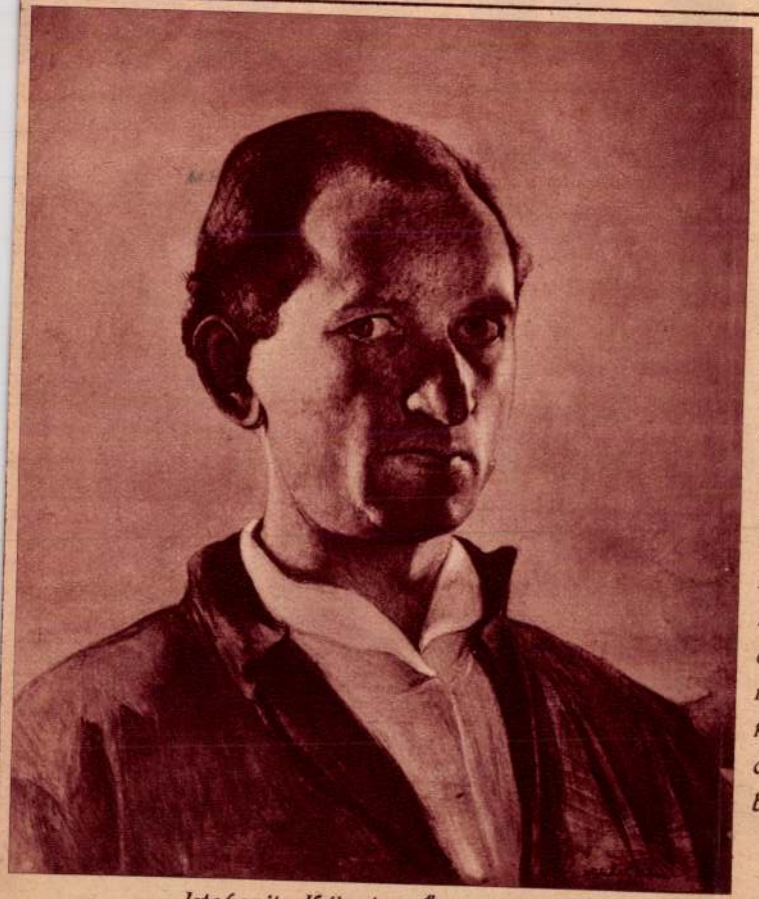

Istokovits Kálmán: Önarckép.

ISTOKOVITS KÁLMÁN

Van valami megkapó komolyság, lélekbefuró őszinteség Istokovits Kálmán képeiben. Még ott is, ahol a cím reális témát sejttet az az érzésünk, hogy a művész szimbolummá vált élménye önvallomása hat ránk. Ez a lényegében modern program sok festőnél a kifejező eszközök hiányában elsikkad. Istokovits azonban érzés- és gondolatgazdagsága mellett birtokában van annak is, amire ma nem szokás hivatkozni s amit „tudás"-nak hívnak. Kitünően rajzol, értdeklik a formák, komponál, csodálatosan finom valőrbe hangolja szineit. Monumentalitás iránti érzékét nemcsak nagy vásznai, de kitünő rézkarcai is bizonyitják, melyekkel együtt itthon és a külföldön sok számottevő dijat nyert el. Ha „uj" művészetről beszélhetünk, amely őszinteségével tartja a kapcsolatot a régi grand art-tal, ugy Istokovitsé az, amely a természet arculatát a modern ember meleg beleérzésével ötvözi.

(P. Z.)

...ARSÁG

...ebruár 19-i számához. (8.)

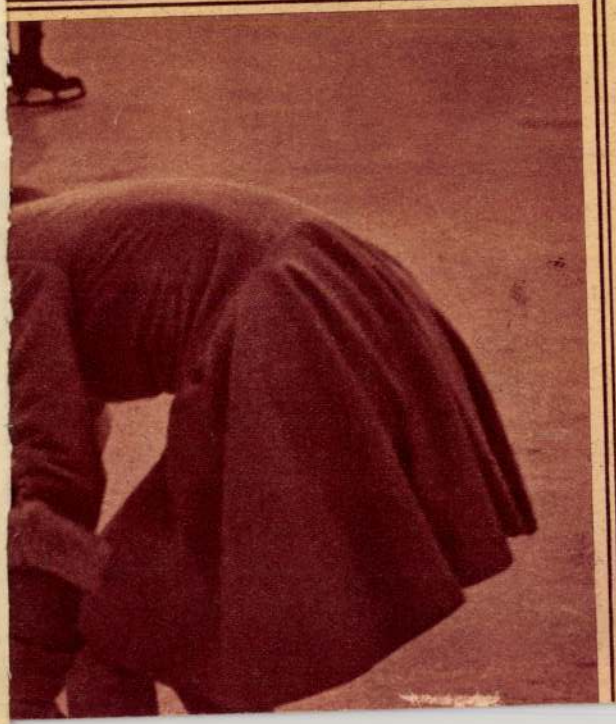

Istókovits Kálmán
Műcsarnok őszi kiállításán szerepel.

BH. 929. X. 6.

Míg Vágó Pál kiállítása a mult művészeti hitvallását, addig a fiatal *Istókovits* Kálmán a jelen stílusforrongását, festői álmait képviseli. Gyüjteménye egyenetlenségei mellett is az Őszi kiállítás legérdekesebb, legmeglepőbb része. Istókovits kétségtelenül a fiatal nemzedék egyik legtehetségesebb, joggal nagyot akaró tagja. Túlfűtött, látományokkal teli képzeletét bonyolult és misztikus kompozíciók izgatják. A grafikában, a fekete-fehér skáláján, kisméretben már szinte megtalálta stílusát, néhány év óta azonban óriási vásznakon, szinekkel akarja megvalósítani vízióit. Sajnos, tiszteletreméltó akarását itt még nem koronázta siker. Míg a grafikában, sőt kisméretű színvázlataiban mindent áthat, összefoglál és stílussá alakít fantáziája, addig a hatalmas felületeken elapad, egyenetlenné válik komponáló képessége. Lelkileg átélt és egyéni képzeletből fakadó részletek mellett konvencionális motivumok, misztikus látományok szomszédságában elnyűtt sablonok. A Rembrandttól és Rudnaytól örökölt fény- és színeffektusokat sokszor fáradt, lapos tónusok övezik.

Mindez a jellemvonás az *Aranyborjú imádása* című kolosszális méretű vásznán nyilvánul leginkább. Itt láthatjuk azt is, hogy Istókovitsnak elsősorban a figurális motivumok stílusos átélésére kell törekednie. Amire kicsiben képes volt, a stílusegység, nagy méretben még nem sikerül neki. A figurális motivumokat, az alakok típusát, mozdulatait összhangba kell hoznia a kompozició lelki transzponáltságával, az elképzelés emelkedettségével. Reméljük, hogy idővel ez sikerülni fog neki. Kisebb kitünő figurális képei alapján joggal következtethetünk erre. Ezek úgy színben, mint formában meglepően egységes és friss színlátományok. *A kalapos leány* és a két önarckép a legkiválóbb darabok köztük. Emellett tájképeinek sorozatában is nagykvalitású vásznakat találhatunk. A kék, a zöld és a sárga harmóniáival, különböző tónusaival szinte színpadi hatásokra való, mégis igaz, őszinte, amellett drámaian monumentális tájképlátományokat varázsol elénk. Minden szín csupa elvonatkozás, mégis biztos a valeurjük és nem egyszer meglepő erővel lokalizálják a vidék karakterét. Akinek stílusa a tájképekben és kisebb alkotásokban már ennyire kiteljesedett, az bizonyára a figurális kompozíciókban is önmagára fog találni.

Budapesti Hirlap számara. Amire a cikk hazaért, otthon megkezdődött — *az anyaghiány*. A lapok csak 8 oldalnyi terjedelemben jelenhettek meg. *Túlszedés... papírkosár, ime Stresemann első magyar cikkének a története.*

Azután kevesebbet láttam, a hosszú háború, a sikertelen békekísérletek, a tudat, hogy a rettenetes frontok felemész-

Istokovits Kálmán

N.U. 943. II. 7.

NEMZETI UJSÁG 15
1943 február 7. Vasárnap

postimpressionista Boldizsár István világos áttetsző szinessége, *Basilidesz* Barna mesékre emlékeztető hangulatossága, *Heintz* Henrik emelkedettsége jelentett élményt a látogatónak. Ebből a csoportból külön említek még három művészt. Elsőben *Molnár* C. Pált, akinek olasz kapcsolatait azonnal felismerték, de sajátosságait is méltatták, *Istokovits* Kálmánt, akinek dus fantáziája itt sem tévesztette el hatását, végül *Aba-Novák* Vilmost, aki egy kissé szegényesen volt képviselve. Pedig erősen grafikus jellegü festészete itt bizonyára nagy elismerést talált volna.

A festészeti rész igen nagy tetszést aratott. A németek az összes, egymástól bármennyire is eltérő stilusirányokban felismerték a festőinket egymáshoz füző nemzeti karaktert és azt a józan természetmegérzést, mely tulzásoktól óvja őket.

A grafikai részben körülbelül ugyanannyi volt a kiállitók száma: mintegy ötven. A grafika valahogyan közelebb áll a német lélekhez, mint az érzékiesebb olajfestés. Igy a kiállitás e része jóval kritikusabb megitélésre számithatott: de mégis kiállotta. *Edvi Illés* Aladár virtuóz akvarelljei a régebbi vizfestő iskolát mutatták be nagy sikerrel, mig *Elekfy* Jenő gyüjteménye lágy festőiségével tünt fel. *Diósy* Antal és *Hende* Vince halkszavu művészete mellett *Istókovits* Kálmán harsogóbb akvarelljei jól megállták helyüket. A rézkarcolók közül *Boldizsár* István és *Komjáti* Gyula nyugodt realizmusát és technikai készségét méltatták a látogatók, mig *Varga* Nándor karcain Rembrandtra emlékeztető vonásokat fedeztek fel. A képzelet korlátlan világába kalandozó művészeink közül *Nagy* Sándor, *Harmos* Károly művei állitották meg a látogatókat. Mint finom rajzolók *Hivessy-Hintz* Gyula, *Fáy* Dezső, *Glatz* Oszkár, *Szabó* Vladimir, *Medveczky* Jenő keltettek érdeklődést. Külön említést érdemeltek ki még a fametszők is: különösen *Molnár* C. Pál, *Koffán* Károly és *Gy. Szabó* Béla. De legvégül ki kell emelnem *Rudnay* Gyula firniszelt akvarelljeit is, melyeknek különös technikája pompásan párosult mélyen poétikus tartalmukkal.

Egy ilyen rövidre fogott beszámolóban persze nem sorolhattam fel a kiállitás összes résztvevőit, pedig még jó egynéhányan megérdemelték volna. Általában igen jó volt a kiállitás szinvonala. Olyan dilettáns művek, amilyeneket valamikor hasonló méretü budapesti kiállitásainkon gyakran láttam, egyáltalában hiányoztak. Művészeink becsülettel megállották helyüket. Voltak olyan hangok is a német sajtóban, melyek arra utaltak, hogy ez a kiállitás némely vonatkozásban példaképen szolgálhat a német művészetnek, különösen a beleérzés melegsége és ábrázolás festőisége tekintetében. Külön sikere volt a katológusnak is. Ez bevezetésül *Csánky* Dénes tanulmányát közölte XIX. századbeli művészetünkről. Markó, Barabás, Borsos, Madarász, Székely, Lotz, Benczur, Munkácsy, Paál, Mészöly, Szinyei, Ferenczy, Rippl-Rónai festményeinek reprodukcióival. A katalógusrész után harminc mélynyomás következett mai festőink műveiből.

Berlinből a kiállitás Drezdába ment, honnét Boroszlóba kerül, Bécsbe is eljut és végül Grácban fejezi be nyárig tartó utazását.

A. T.

...nyzóknak!

Szerencse gyermeke volt a lovag, aki ugy ülhetett itt, hogy az első rekeszben ülő hölgyének épen a hátamögé került. Mert tetszik tudni: a szó, hogy flirt, akkor még nem jött át a Csatornán és senki sem tudta, hogy itt az omnibuszban a *Király-utcán* végig flirtölt, pedig valóságban azt tették az urak és a dámák. Mert igen's már akkor is flirtöltek az emberek, mint ahogy már száz esztendővel előbb is, amikor annak a becsületes magyar neve az volt, hogy *„mosolyogva való szemközt létel"*.

Az omnibusz városi végállomása a mai *Deák Ferenc-tér* és *Harmincad-utca* sar-

RÉGI PESTI

kán volt. Ott állt a rozoga társasszekér. Kocsisa indulás előtt felállt a bakon, körülnézett s csapkodott ostorával, várta, mikor jön a pasasir, akinek az a vágya, hogy végigdöcögjön a rossz kövezetü Király-utcán ki a ligetbe. *Ez az utca akkor főutvonal volt*, a mai Andrássy-ut még készülőfélben és *ezidétt vált a kiszélesitett, keskeny, szutykos Könyök-utca a széles, pompás Sugáruttá*. De a szük

alakjainak szinét.Nagy álló portréján azonban ismét bebizonyósodik,hogy a naturalista szemlélet nem való a temperához.Ezzel a festékkel kevésbé lehet az átmeneteket,a szinárnyalatokat kifejezni,igy az ilyen nagyméretü kép kissé ürsen hat.

Istókovits Kálmán

festőművész

Céhbeliek Kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. A modern törekvésüek gárdájából elsősorban festményeit kell figyelemre méltatnunk. Tempera kompozicióiban a lokális szinek érvényesülését tónusbeli finomságokkal, Rembrandtra emlékeztető, misztikus világitási effektusokkal akarja összeegyeztetni. Leghatásosabb képén, az Anya cimün, a sárga-fehér nagy szinfolt szinte rejtelmesen rikolt ki a sötét tónusokból, amelyek ben tempera festékkel csak könnyedén jelzi a háttér

./.

Budapesti Hirlap
1934.I.14.

ISTOKOVITS KÁLMÁN

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA A NEMZETI SZALONBAN

Önarckép munka közben

Kosztümös hölgy

Feketeruhás nő

A Boszporusz a régi szultáni hárem ráesa mögül

Istokovics Kálmán

A *Műbarát* Mária Valéria-utcai helyiségében *Istókovits* Kálmán és *Huszár* Imre szobrász kiállítása nyílt meg. Istókovits régi ismerős. Benne érdekesen figyelhető a modern stílustörekvések küzdelme. Az új klasszicizmus zárt formai kultúrára törekvése, mely a vonalak határozott vezetésével az érzések formabontó romantikus hevét kizárja — éppenúgy észlelhető nála, mint a Rudnay-tanítvány őszinte emberi élményeket kifejezni akaró egyszerűsége. E két hatásból formálódott Istókovits színes, érdekes művészi egyénisége. Ha eredeti is ez a hang, még mindig nem a végleges. Nála még sok érdekes, új szépség vár kifejezésre s ha megtisztul néha észlelhető affektáltságaitól, egyszerűbb, de mélyebb és emberibb lesz művészete. Huszár Imre néhány szobra biztos formaérzékéről s kultúrájáról tett bizonyságot. F. L.

Reformatus Élet
1940. dec. 14.
(Harsányi kiállítás)

Somogyhárságy r. k.

145

Istókovits Kálmán

Pesti Napló 1940. dec. 11.

cód
9

— **Istókovits Kálmán és Huszár Imre gyűjteményes kiállítása.** Istókovits Kálmán az az ujszerű művész, akinek hatását el nem kerülheti művészetkedvelő ember, bármilyen legyen is szépészeti katekizmusa. E siker titka a művész összhangzatos egyéniségében van. Istókovits megalkotta saját technikáját, amellyel a temperát — s azontul a freskót — állitotta ecsetje szolgálatába; világszemléletét, amely a természetet pazar szinviziókban vetiti fel, művészi felfogását, amely megkivánja, hogy az ábrázolás az anyagszerüségen felülemelkedve, lelkiséggel telittessék meg. Amilyen határtalan Istókovits fantáziája, éppoly fegyelmezetten tudja magát egyes eszmecsoportokra korlátozni. Ilyenek például a bibliától és a szentek életétől, főképpen Szent Istvánétól sugalt freskóvázlatai, pazar fényekben uszó dunai képei; végül egy szatira-sorozat, amely „a művésznek és az embereknek" egymáshoz való viszonyát tárgyalja. Ez utóbbi érzés és erő dolgában Rawlandsonra és Goyára emlékeztet éppugy, amint a Mámor cimü lendületes kompozició egy 1940-re vetitett Zichy Mihályt juttat eszünkbe. Egyéniségek találkozásai ezek, aminthogy Istókovitsnak is fő erőssége a saját lelkéhez való őszinte ragaszkodás. Istókovitscsal egyidejüleg *Huszár Imre* szobrászművész mutatja be tizenhárom szép alkotásával munkásságának keresztmetszetét. Egy női képmása még naturalista vonásokat mutat, többi alkotásait azonban már a formák finom leegyszerüsítése jellemzi. Állatszobrai meglepően jók. A kiállitás a Mária Valéria-utca 12. sz. alatti helyiségben karácsonyig megtekinthető.

S. L.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE MATTIA CORVINO

e

LA SOCIETÀ FILARMONICA DI BUDAPEST

hanno l'onore di invitare la S. V.
alla conferenza che

il maestro **MARIO LABROCA**

sopraintendente dell'Ente Autonomo
Teatro Comunale V. E. II di Firenze

terrà sul tema

VITA MUSICALE IN ITALIA

nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa (Budapest, IX., Üllői-út 33-35) giovedì, 12 dicembre 1940 alle ore 17.

Ernesto Dohnányi *Tiberio Gerevich*

Istokovits Kálmán

festőművész

Céhbeliek kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Ezuttal még jobban leegyszerüsitette mondanivalóit, mint az elmult esztendőkben. De ez az egyszerüsités nem szolgál előnyére, jó lenne egy kicsit megfogni az ecsetét és a laposságra való törekvést megszüntetni nála. Mert akik emlékeznek, amikor feltünt, micsoda hallatlan erővel vitte szinzuhatagjait vászonra és kerekitette, kialakitotta kompozicióiban az emberi formákat, azok bizonyára nem szivesen veszik

./.

Magyarság
1934.I.14.

ezt a lazulástmmásoká által bebeszélt drapériákra bontott rendszert.

Istókovits Kálmán
festőművén

Újság
1935 II 9

Istokovits Kálmán festményei

A Nemzeti Szalon egész teremsorát megtölti Istokovits Kálmán kiállitása, s a hatalmas anyag — 104 festmény, köztük számos nagyméretü kép — mind az utolsó két-három esztendő termése. Ritka termékenység, szinte nyugtalanitó. S az sem mondható Istokovits festészetére, ami Molnár C. Páléra: hogy a jelzéssel beéri és a részletezéstől óvakodik. Istokovits különösen olyan képein, amelyekhez beállitott modellt használ — ilyenek főként arcképei, továbbá ruhátlan emberalakjait ábrázoló festményei —, alaposan elmerül tárgyába és a részletszépségeket is kidolgozza képein.

Ebben a tekintetben nagy haladás ez a kiállitása nem szerencsés emlékü mücsarnoki gyüjteményes kiállitásához képest. Akkor meg nem érlelt, elnagyolt és rajzban felette tökéletlen kompoziciókat mutatott be. Azóta közelebb huzódott a valósághoz. Mig régebben inkább a képzeletével vitette magát, most inkább a természetre támaszkodik. Festése más karakterüvé alakult közben. Komolyabb és sulyosabb lett. Különösen rajzi biztosság tekintetében fejlődött nagyot.

Amije hiányzik, az egyelőre az önként jelentkező szinesség. Szinei mind feketéből oldódzanak s valamennyire benne is maradtak fekete eredetükben. Talán grafikusi multjának csökevénye ez, vagy maradványa annak a mély hatásnak, mellyel egykori mesterének, Rudnay Gyulának müvészete hatott reá. Bizonyos, hogy szinességében nincsen igazi szinöröm. A tiszta, a töretlen szinek nem igen vonzzák s ha olyanokkal próbálkozik, nem hat meggyőzően. Szineivel olyankor tud megragadni, amikor grafikusi emlékeit viszi vásznára és az éjszaka sürü tónusába meriti el alakzatait. Egyik legszebb, legegyensulyosabb, legteljesebb képe az, amely a Gellért hegyet ábrázolja mély-kék éjszakába meritve.

Ami Istokovitsnak legértékesebb tulajdonsága: ritka eredeti módon járó képzelete, ezen a kiállitásán csak elvétve jut szóhoz. Az „Utolsó vacsora" cimü kompoziciós vázlata fogalmat ad erről a tehetségéről. Nagyban is megfestette ezt a tárgyat, de a nagyobb méret és a határozottabban kialakitott szinesség nem válik javára. A szin Istokovits müvészetében egyelőre nem pluszt jelent. Inkább az ellenkezőjét. Nagyon érdekes motivum Próféta cimü kompoziciójának táji háttere is.

Kitünő önarcképein a jellemzés képessége is szép fejlődést mutat.

Általában elmondható, hogy ez a kiállitás nevezetes haladás a festő Istokovits pályáján. De még elég sok a megtanulnivalója. Meg kell tanulnia egyebek közt képei méreteinek az ábrázolt tárgy jelentőségével való összhangba szerkesztését. Nem egy festménye előtt érzi ugy a néző, hogy kisebb méretben kedvezőbben hatott volna. Az alkotás mohóságát is meg kell fékeznie. Kiállitásán kevesebb kép nagyobb gazdagság hatását keltette volna. Igy sok az ismétlés és sok a jelentéktelen darab.

ezek Olaszországnak. Olaszország — irja a Paris Soir — semmiesetre sem akar kimaradni a garanciaszerződésből és feltétlenül biztositani akarja a maga számára a nyugateurópai hatalmak légi támogatását.

Az Intransigeant hosszabb cikkben foglalkozik azzal a lehetőséggel, hogy Németország esetleg nem lesz hajlandó csatlakozni a légvédelmi egyezményhez, sőt teljes egészében elveti a londoni megállapodásokat. Ebben az esetben — irja a lap — a légvédelmi egyezmény Németország nélkül jön létre s az eredmény az lesz, hogy a francia-angol együttmüködés minden téren a lehető legszorosabb lesz. A lap utal Macdonald miniszterelnök csütörtöki beszédére, amelyben az angol kormányfő többek közt azt mondotta, hogy Anglia most már semmi körülmények között sem marad magára uj háboru kitörése esetén. Az Intransigeant azt olvassa ki ebből a nyilatkozatból, hogy Londonban már ugy tekintik az angol-francia légvédelmi paktumot,

mintha formailag is létrejött volna,

ez pedig egyet jelent a világbéke biztositásával, tekintettel arra, hogy jobb békegaranciát nem lehet elképzelni, mint az angol-francia katonai együttmüködés.

Sir John Simon beszéde a diszebéden

Sir John Simon az angol kamara diszebédjén kijelentette, hogy az a munka, amelyet Londonban a mult héten végeztek, nem irányul egyetlen ország ellen sem. Amikor kijelentette, hogy nem korlátozott megegyezés elérésére törekszenek, hangsulyozta, hogy éppen ellenkezőleg mindenkinek békéjéért és jólétéért igyekeznek dolgozni. A többi tárgyaló fél jóakaratától függ, hogy 1935-ben a politikai bizalom és a kereskedelem felvirágzása egyaránt nagy lépésekkel haladjon

BH. 934.I.28.

Az Ernst-Múzeum csoportkiállítása

Istokovics Kálmán

Az Ernst-Múzeum csoportkiállításából *Istokovics* Kálmán gyűjteménye emelkedik ki. Fantasztikus látományokká átírt csoportos jeleneteket és valószerűen kezelt arcképeket, figurális motivumokat vetít elénk deszkára festett temperaképein. A viziókon különös fényhatásokkal, a sötétből kisértetiesen kivillanó színeffektusokkal beszéli el festői mondanivalóit, — mintha színes leplekben megjelenő lelkeket idézne föl az árnyékvilágból, — naturalisztikus képein viszont egyenletesen, kissé prózain festi le motivumait. Nagy erőssége Istokoviesnak rendkívüli rajztudása, bámulatos technikai készültsége. Hallatlan odadással formálja meg portréin az arcokat, a kezeket, a nélkül azonban, hogy a fáradtság rajtuk kiütköznék, — egy képén az arcfátyolt festi meg szinte középkori türelemmel, — máskor csak könnyedén, látományszerűen jelzi az alakokat. Művészetét veleszületett fantázia táplálja, a legprózaibb jelenetből is misztikus élményeket tud fejleszteni. Még tájképeiben is van valami ebből a démonikus elképzelőerőből. *Pásztortűz* című múzeuális festményén a legzamatosabban, legegyénibben nyilatkozik meg sajátos komponáló ereje. Merészen vágódnak ki a sötétségből a kép jobbfelén álló alakok körvonalai, hogy a másik oldalon a háttér árnyékaiba merüljenek. A csoport fölött hatalmas hegyláne uralkodik lilás-kék tónusokban. Csak naturalisztikus szemléletű arcképeit kell még több festői tartalommal megtölteni, ízlésesebbé tenni, — a nagy méret is kárukra van, — az *Olvasó nő* című festménye azonban ezen a téren is jelentős fejlődést mutat. Gyűjteménye ismét számottevő állomás Istokovicsnak a legnagyobb reményekre jogosító festőművészi pályáján. Falakat kérünk tehetségének, hogy látomásaival benépesíthesse azokat.

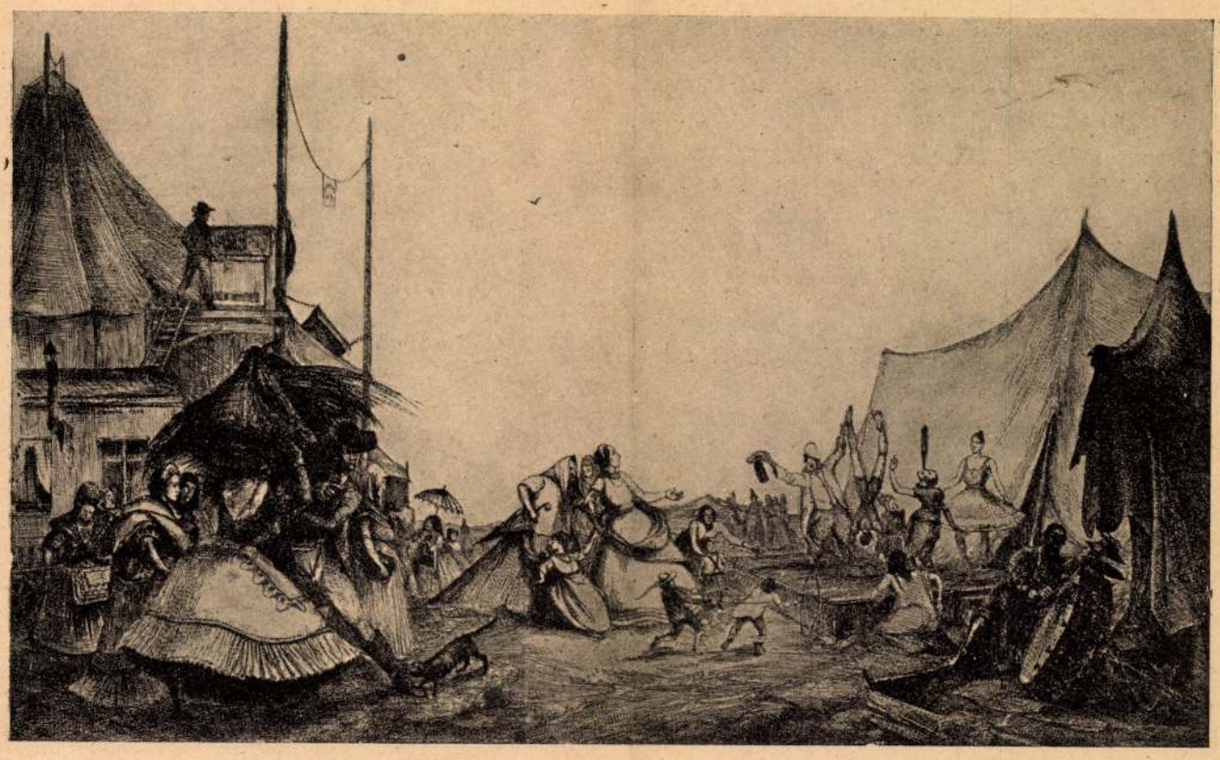

Komédiások. Istokovits Kálmán rézkarca

A rabszolgaság megszűnésére azonban még a legjobbak sem mertek gondolni. Még Aristoteles, az ókor nagy bölcselője is azt mondta, hogy a rabszolgákat akkor lehet majd nélkülözni, ha a szövőszék vetélője önmagától mozog ide-oda. Persze nem is gondolt arra, hogy ez a „lehetetlenség" valaha be is következzék.

Nem is következett volna be, ha a szél és a víz energiája mellett a *gőz* energiáját nem használta volna fel az ember. Csodálatos dolog az emberi művelődés fejlődésében, hogy a gőz energiáját hasznosító gép olyan későn keletkezett, holott ősidők óta forralta az ember a vizet, ősidők óta látta, hogyan löki fel a gőz a fazék fedőjét, sőt Kr. e. a második században Hero készített egy játékszerű kereket, a mai gőzturbina ősét, melyet a kiáramló gőz forgatott, úgy, mint a kertjeinkben látható öntöző szerkezeteket hajtja a kiáramló víz.

A gőz energiájának igénybevétele voltaképpen akkor vált jelentőségteljessé, amikor a *szén* bányászása megindult. A szén kémiai energiája, a fekete energia az, amelyet a gőzgép munkává alakít át. Sajnos, csak kis részét. A régi gőzgépek csak néhány százalékát hasznosították a szén energiájának, de még a legjobb gőzgépek sem tudnak belőle többet értékesíteni 25—30 százaléknál! A természetnek az a kérlelhetetlen törvénye, mely nem enged többet értékesíteni, nagyon szigorú az emberre nézve!

A tudomány és a technika karöltve, egymást támogatva fejlődött. A tudós kitalálta, hogyan lehet a gőz energiáját jobban kihasználni, vagyis, mint a technikus mondja, a gép hatásfokát emelni. A technikus kitalálja, hogyan lehet az ilyen gépekhez szükséges kazánokat, turbinákat és egyéb alkotórészeket előállítani. Így vált a gőz energiája a mai civilizáció legfőbb támaszává.

A fekete energia azonban, sajnos, pusztulóban van. Azt mondják, hogy két-három évszázad mulva, ha a maihoz hasonló méretű kiaknázás folyik, vége lesz a szénnek, az olajnak. Ezért már egy idő óta nagyon komolyan foglalkoznak a technikusok és a tudósok azzal a kérdéssel, honnan veszi az emberiség a szükséges energiát, ha a fekete energia elfogy. Szerencsére *a fehér energia,* a víz energiája még távolról sincs eléggé kihasználva. Még bőséges energiaforrás rejlik a folyóvizekben és a vízesésekben. A vízi energia kihasználása, különösen azóta, hogy az elektrotechnika ilyen rohamosan fejlődött, óriási mértékben megnövekedett.

A vízi energiát a helyszínen átalakítják *elektromos energiává,* amelyet azután messze vidékre vezetnek. A távolbavezetés a technika egyik legnagyobb problémája volt. Mint annyi mást, ezt is egyetlen szerencsés technikai gondolat oldotta meg. Rájöttek t. i. arra, hogy minél nagyobb feszültségű az áram, annál kevesebb energia vész el a távolbavezetéssel. Még 40 évvel ezelőtt 6000 voltos áramból Creil és Páris között 55% veszett el, később a frankfurti erőtelepnél, ahol 25.000 volt feszültségű áramot továbbítottak néhány kilométerre, már csak 25% volt a veszteség és ma már Amerikában 400—500 kilométerre szállítják a 220.000 voltos áramot, mindössze körülbelül 10%-os veszteséggel.

Az elektrotechnika fejlődése most már lehetővé tenné, hogy egész országokat, sőt világrészeket is egyetlen telepből lássanak el elektromos energiával. És valóban, a legutóbbi berlini energiakongresszuson norvég részről az a terv merült fel, hogy a hatalmas norvég vízesések energiájával egész Közép-Európát lássák el elektromos energiával. Az áram ára jóval kevesebb volna, mint a mai; de a befektetéshez óriási

Uj Idők 1931. XXXVII. 9.

tőkére volna szükség. Ha véglegesen megszűnik az európai államok között a politikai feszültség, talán ez a hatalmas terv is megvalósul. A békére való komoly törekvés fogja megteremteni a technika e nagy vívmányát és ez a technikai átalakulás fogja biztosíthatni az állandó békés életet. Meg vagyok róla győződve, hogy az utánunk jövő harmadik, negyedik nemzedék fel sem tudja majd fogni, hogyan élhetett Európa ilyen energiaforrás nélkül!

Sokat, nagyon sokat hozott a tizenkilencedik század: a vasutat, a gőzhajót, a belső égésű motort, a turbinát, a varrógépet, a gyorssajtót, a szedőgépet, a léghajót, a repülőgépet, a dinamót, az akkumulátort, a távirót, a telefont, a drótnélküli távirást, az író- és számológépet, a szövőgépet, a fényképezést, a röntgent, az izzó- és ívlámpát, a rádiumot. Hozta az új anyagokat: az aluminiumot, a duraluminiumot, a betont, a cementet, a kemény acélt, a gumit, a cellulozét stb., stb. Azt kérdezhetnők, *mi van még hátra?*

A legfőbb, ami még hátra van: a majdan kipusztuló fekete energiának a pótlása. Uj meg új tervekkel állnak elő a technikusok és a tudósok, de még ezidőszerint más, mint a vízienergiának intenzívebb kihasználása, nem valósult meg olyan mértékben, hogy a szenet pótolhatná.

A legrégibb törekvés *a nap óriási energiájának közvetlen kihasználására irányul.* Kiszámították, hogy az egész világ mostani, évenkinti 1500 millió tonna szén megtakarítására elég volna, ha a napsugárzás energiáját ki lehetne használni egy akkora területen, mint a mai Magyarország hatodrésze.

De hogyan lehetne befogni a napot gépek hajtására?

Ericsson svéd mérnök a mult század 80-as éveiben Kaliforniában állított fel óriási, forgatható homorú tükröket, amelyek összegyűjtik a nap sugarait és a gyújtópontjuk táján elhelyezett kazánban a vízet felforralják. Los Angeles mellett még ma is üzemben van ilyen szerkezet, amelyet öntözésre használnak. Egyiptomban, Meadiben, Kairótól 12 kilométerre van ilyen napmotor, mely 200 hektár gyapotterület öntözésére szolgál. Ujabban tükör helyett óriási lencsét használnak és a napsugarakat egy üres golyóba vezetik, amelyet erősen felmelegít. Egy olasz kémikus pedig azon töri a fejét, hogy ellesse, miként gyüjtik a növények magukba a nap energiáját és mestersége-sen utánozza a növények ezen asszimilációs folyamatát. Az emberiségnek legnagyobb jótevője az lesz, aki a nap energiáját akár optikai készülékkel, akár fotokémiai módon, akár pedig elektromos áram létesítésével közvetlenül fel tudja majd fogni.

Óriási energia van a *tűzhányókban.* Sajnos, eddig ennek az energiának csak a pusztításait ismerjük, pedig ha járomba foghatnók a vulkánokat, ezt a vörös energiát, nem kellene annyit aggódni a fekete energia pusztulása miatt. Eddigelé a kiáramló gőzök energiáját csak kisérletképen használták ki. A toscani Larderelló *vörös energiája* által termelt elektromos áram hajtja a firenzei közúti vasútat is. Ujabban Kaliforniában, Chileben, Boliviában, Alaskában, Uj-Zeelandban és Japánban próbálkoznak a vörös energia kihasználásával. Nagy sikerrel biztat *az árapály* energiájának a kihasználása. A dagály sok helyen erősen felemeli a tenger vizét. Néhol a dagály és apály színtje között 10—12 méter magasságkülönbség is van. Dagálykor tárolják a vizet hatalmas medencékbe, melyekből azután apálykor kieresztik és a kifolyó vízzel hajtják a gépeket. Franciaországban, Bretagneban épül ilyen energiatároló. Németország az Északi-tenger partján akar olyan telepet létesíteni, mellyel egész Schleswig-Holsteint ellátná elektromos energiával és Anglia a Severn-folyó torkolatánál akar olyan erőművet alkotni a tenger árapályával, amely háromszor annyi energiát szolgáltatna, mint a Niagara vízesése.

Ujabban a francia *Claude* eredeti módon akar új energiát termelni. A forró égövben a tengervíz melege átlagosan 25 fok. Ellenben a mélyben, kb. 1000 méter mélységben, különösen azon a vidéken, ahol alul a jeges-tengeri áramlás folyik, 0 fok körüli a hőmérséklet. Claude a felszíni vízet felforralja (de nem melegítéssel, hanem légritkítással) és a mélyből csöveken felhozott hideg vizet felhasználja a gőz lehűtésére. Éveken át dolgozott Cuba sziget partján, hogy módszerét egy kísérleti állomáson kipróbálja. Hatalmas csöveit azonban a tengerár elragadta. Újra nekifogott a munkának és miként a legújabb hírekből értesülünk, Havannánál végre sikerült olyan telepet létesíteni, mely 40 darab, 500 gyertyaerősségű lámpát táplált. Ha Claude eddigi, kísérletszámba menő eredménye beválnék, olyan újfajta energiaforrásra tesz szert az emberiség, amellyel sok szenet lehet megtakarítani. Ezt az újfajta energiát a forró övön kell termelni, tehát belekapcsolódnék a világ gazdasági életébe számos olyan terület is, amely eddig majdnem teljesen ki volt zárva.

A levegő, a víz, a nap, a hold okozta tengerjárás, a vulkán energiáját is be akarja fogni az ember és bizonnyal a nem nagyon távoli jövőben mindezeket be is fogja. De ez mind elenyésző csekély ahhoz az energiához képest, *amely magában az anyagban lakozik.*

Einstein elméletéből kiderül, hogy minden anyagban van óriási mennyiségű ősenergia. Egy kilogramnyi tömegben annyi az ősenergia, hogy ha ez kiszabadulna, 90.000 billió méterkilogramm munkát végezhetne. Kiszámították, hogy 30 gramm víz ősenergiája képes volna a legnagyobb gőzöst átvinni Amerikába, hogy egyetlen tégla ősenergiája, vagy mondjuk atomenergiája akkora, hogy képes volna Szászország egy méter vastagságú földtömegét levegőbe röpíteni. Eddig még csak a költők fantáziájában élt *az atomenergia felszabadítása;* de újabban három német fizikus az olasz tavak tájékán, a Monte Generoson, olyan fémhálózatos telepet létesít, amellyel a felhők elektromosságát kicsalja és ez olyan energiát produkálhat, amellyel talán sikerül az atomot szétrobbantani és a bennük lakozó ősenergiát felszabadítani.

Ki tudja, mit hoz a jövő? Az bizonyos, hogy szabadabbá teszi az embert, ha az energiát kihasználó gépnek az ember nem szolgája, hanem ura lesz.

nőnek. És elodázhatatlan kívánság mart belé: viszontlátni! Nyomban!

Félrecsapta a függönyt. Betántorodott a szomszéd szobába.

Az ajtóval szemben, ott függött a kép. Sok arcmás közt a legbüszkébbik.

Egy hatalmas vertezüst kandeláber fürösztötte sárgazáporos fényben.

Ráemelte tétova szemét.

A két acélszem visszalőtt rá, fölényes-gőgösen.

Vagy kérdőleg?

— Mit habozol? — látszott kérdezni a gúnyorosan lefelé görbült ajk. — Haboztam-e megöletni durazzói Károlyt, amikor utamban áll? Már a koronát is fejére tette!

— Te tanácslod, aki a kötést erőszakoltad köztünk? — pillantott nagyot az árnyék.

A királyasszony csak nézett, kevélyen.

— Urad, Zsigmond, játékom volt csupán és annak elnyűtt! Avítt! Ha élnék, elvetném az útált eszközt. Jól bír a trónus! Lökd félre a zsámolyt! Légy fajtám! Fönséges! Erős! Tanulj uralkodni!

Mária meghajtotta fátyolos fejét.

A képből a régi, parancsoló igézet sugárzott rá. Megtőlt vele, s most először érzett könnyűlést azon, hogy: engedelmeskedik.

— Igen! — lehelte. — Megértettelek.

Fordult és készült kihaladni az ajtón.

De pár lépés után szinte földbegyökerezett a lába.

A terem homályos szögletében egy férfi állt.

Tagjaiból kifutott az erő. Ha meg nem kapaszkodik a fliáderes szekrény bronztalapzatában: bizony összecsuklik!

Így azonban lábonmaradt. És addig meresztette kínzott szemét, míg végül észrevette az alak körött az arany képkeretet.

— Orleansi Lajos! — futott ki akkor a száján.

Mert — igen — ott volt, ő volt: a rászedett, megszégyenített, elküldött hajdani vőlegény! És megelevenült, beszélt a festékes vászonról, mint ahogy külön életet és megnyilatkozó jelentőséget nyert itt ma minden, ebben a szorongásteljes, válságos órában.

Lajos kipillantott az aranylécek közül:

— Fiatal vagyok, mint te! — sugárzott a szívalakú száj. — Gyöngéd! Könyveim közt otthonos. Tudósokkal vitázó. Szeretetrevágyó, mint te! Már el is indultam, hogy szerelmesed helyett, akit elszakítottak tőled, legyek számodra legalább az enyhűlés s te az én enyhűlésem, mikor Troyesben kaptam a hírt, hogy más asszonyául kényszerítettek s aztán hozzám meg Visconti Valentinát, aki nem szeret és akit nem szeretek. Hárman lehettünk volna boldogok. Hárman lettünk boldogtalanok. Rajta! Bosszuld meg elrontott életünket!

Az ablak rázörrent a hangtalan szózatra.

Mária összeborzadt tőle.

— Jel? Jeladás? — mormolta aléldozón.

De összeszedte magát, mégis. Ment tovább. Nem várta többé, hogy a véletlen irányítsa! Már ő maga keresett. Keresett a képek között. Igen... Egyvalakit. Zsarnokát. Gyötrőjét. A férjét...

— Zsigmond!

Megtalálta.

És elkínzott, agyonvirrasztott szeme fölemelkedett rá.

A kép szőke férfit ábrázolt. Olyan fiatalt, akinek szakállal kell megtoldania tekintélyét. Sugárzó homlokán kis horpadások tündököltek. Az értelmesség játékos síkjai, a rózsás pírban megfeszült bőr alatt. S bennük két kék virág: a szem. A párnás ajkak szögleteiből érzik, hogy forró lehet ott, ha arc az archoz támaszkodik s a két hitvesi száj egymásra lelhetne.

Zsigmond — a férj — nézett alá a bronzkeretből.

— S te mégis megakarnál ölni..!

Mintha ezt mondaná!

És Mária nem szabódott. Gyötrött szeméből visszalobbant, sötéten.

— Igen, — bólintott hangtalanul. — Mert lélek nélkül való a te szépséged, ember! Minden: csak érdek nálad. Lépcső a hatalomra.

— Én meg akartalak menteni, mikor Novigrádban rabságot ültél! Szintén lázadók kezében! — feleselt az arcmás. — A hálád: *ez?* Nem haddal álltam a börtönöd alatt?

— Hogy elmenj! Elkullogj! Tétlen!

Mária már fennszóval beszélt. Haragtáplált lelkéből kicsordult minden gonosz emlék. Tanács. A túlnagyra nőtt szenvedés.

Kezeit karbafonva, úgy vivódott a képpel.

De az se engedte magát.

Zsigmond kék szeme visszanyilazott:

— Elmentem Novigrád alul. Igaz! Ám: miattad történt! Hogy ostromunkért téged ne ostromoljanak! Meg ne öljenek!

— Nem, — libbent a fekete fátyol. — Hazudsz, Zsigmond, Brandenburgnak grófja! Bár legalább képen ne tennéd! Nem az életemért aggódtál te! Saját javadért! Mert ha engem elpusztítanak, itt ugyan nem lehetsz király! Sohase szeretett atyám népe. Pártod nincs... Végül is magam szabadultam Novigrádból! Most pedig tőled akarok, hitvány! Kicsiny voltam és játékaimat elrontottad. Lettem hajadon és ki rabolta el a szerelmesemet? Haddal ki állt várunk alatt, hogy nemakart nászra kényszerítsen, fegyver hatalmával? És fenyegetéssel, hogy István palástját válladra megosszam? Véled: ez így megy végig? És én tűröm? Pulyául tartott lelkem megmarad örökre hunyászkodó? Az ember, a nő, sohase ébred bennem, hogy kiharcolja jogát? Hej...! Macsó bánja, Garay, ifjú szerelmesem él ám még! S él a juss: fiatalságra, boldogságra! Bitorló! Zsarnok! Pusztulni fogsz.

Érdes kiáltás volt már az utolsó szó. És Mária indult, hogy vigye — lihegve — diadalát, amit tétovázó határozatlansága fölött aratott. Az ítéletpálcát, amit lélekben kettétört.

De bucsúzó pillantása, mellyel ettől a halálos tanácsú teremtől válni készült, végigsöpört s megállt az átellenes falon.

Rideg, gőgös anyjának arcmása mellett, még egy kép függött ott, a mély árnyékban... Virágarcú, szelid lányka képe. Csipkék közt. Fehérben. Haloványan.

— Hedvig! — fakadt ki melléből a hang a testvér láttán, akivel egyforma volt a könnye, sorsa... Aki szent, egyetlen szépség volt sivár életében. A *szeretet..!* Lengyelország elhurcolt, ifjú királynéja...

Oh, ezt a képet nem kellett unszolni! Ez beszélt,

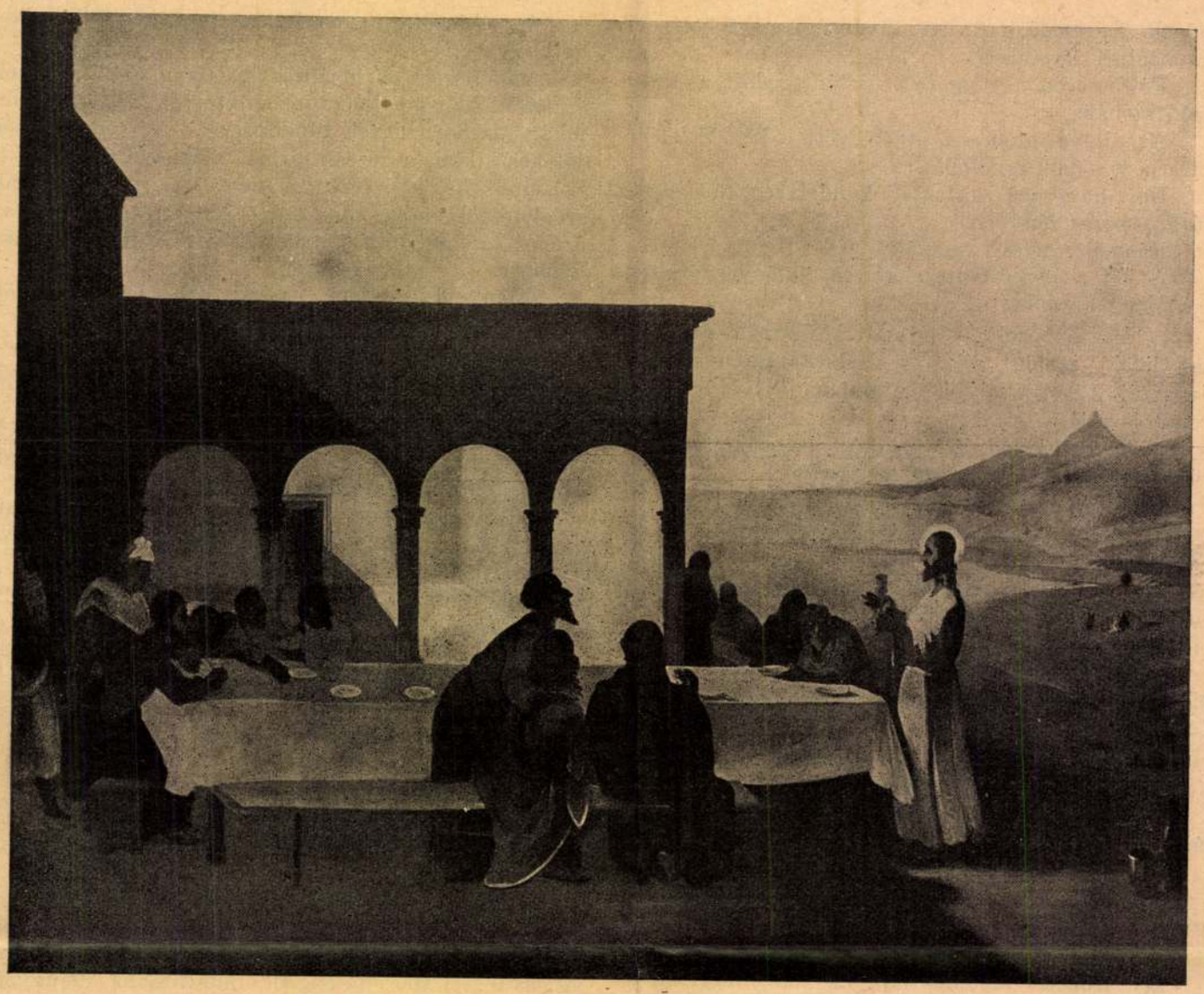

Az Utolsó Vacsora. Istokovits Kálmán festménye

Rámormolt az ajka, vértelenül.

Ám mielőtt hangot fogant volna a mormolás, a könnyű fürtök-koronázta fej ijedten vetődött föl.

Mi..! Mi ez?

Mária kiáltást hallott.

Kiáltás sikoltott föl hozzá, az emelvényes karszékig, melynek magaslatában ült:

— Igen..! Mindez úgy lesz, királynő! De mi áron, mondd! Sebszájból kiontott, patakban induló élővér árán! Káin-örökségnek árán! Gyilkosság váltságán!

Megrándult a szózattól.

Feje gyorsan körbefordult.

A hangot oly tisztán hallotta, hogy forrását kereste, oldalt, mögötte, körül, — míg rá nem eszmélt egyedüliségére.

Akkor megértette, hogy belőle magából tört a sikoltás. Bentről, elpattanásig feszült lelkéből, selyemrongyok alátemetett hajdani gyermekáhítatának mélyéből.

Elijedt tőle, hogy utóbb visszabőszüljön rá a gyűlöletük erejét féltők vadságával:

— Ember vagyok! Ha király is: ember csak! Ürömserlegem betőlt s mával csordul!

És szeretett volna csöndet erre az igére. Helybenhagyó békét s abban elpihenni és úgy várni, várni, míg odaát minden meglesz...

Ám az első hang lelkében fölverte már. Hasztalan tapasztotta fülét! Csöngött, csöngött a belső üvegpalota.

A kiáltozás meg nem szűnt.

— Gyilkos! Igenis! Ha nem féled a tettet, ne féld a szót!

— Nem én ölök! — jajdult rá vissza. — A kezem tiszta marad! A bujtást se én műveltem! Bele nem folytam. Van, mintha ablakból látnék szakadékot s valakit, aki felé halad, vakon. Ha tudom is, hogy belé hull: nem én irányítom!

Felszökött, mint akit láthatatlan rugók vetnek talpra.

Dermeteg ujjait egymásbaroppantva, riadtan nézett körül.

Oh..!

A képzelet játszik vele! Viziókat lát. Lázálomban dobálják szenvedéseinek és lázadásának szélsőségei s a tanácstalanság. Rettenetes akaratú anyja mellett, aki országokkal labdázott, megszokta, hogy mindig helyette határozzanak. Megrontotta, meg, a zsarnoki anya, életét, boldogságát. De azzal, hogy mindig ő irányított, ő parancsolt, a felelősséget is levette gyönge vállairól.

Míg most...?

Vajon mit tanácsolna most, ebben a szörnyű válságában?

Mióta Erzsébet asszony elpusztult mellőle, egy éve, először érezte igazi hiányát annak a fejedelmi

Új Idők. 1934. Június 14.

Istokovits Kálmán kiállítása az Ernst-Múzeumban. Ecce homo

pulo nigra"). A széltudós notesze hamar megtelt a számok és jelek oly tömegével, hogy két latin értekezés telt ki belőlük, amelyek meg is jelentek s ha valaki nagyon kíváncsi rájuk, megtalálhatja a következő testes folyóirat különböző köteteiben: „Annales physico-medicae Vratislavienses", amely mű Boroszló városából terjedt világgá. Ebből tudta meg pontosan a földgömb tudományos érdekeltsége, hogy mi szél fúj Eperjesen.

Mihelyest azonban elállt a szellő és ismét elkezdődött a nyavalyák ügyében való konzultáció: a doktor nem érezte magát élőnek. Nem is lehetett őt rábeszélni semmi módon, hogy hiszen eleven még, sőt itt is van in persona. Ezt ő optikai csalódásnak minősítette s büszkén hivatkozott rég megírt végrendeletére, amelyben ragyogó pompás temetést rendeztetett magának s amelyet teljes megelégedésére hajtottak végre. Így halt meg dr. Raymann János Ádám kétszer: először magának, másodszor pedig végérvényesen, 1770-ben, az eperjesiek számára is.

KRÓNIKÁS

Fortuna farsangja

— Elbeszélés —

Írta: **Pekár Gyula**

A tekintetes és nagyságos Barczaffy bárók is ott voltak akkor Anno... régen azon a pozsonyi diétán, mely oly parádésan esküdött fel a *Rex Nostra* Mária Theréziának; ők is a rendekkel kiáltották a *„vitam et sanguinem"*-et, de nem tettek úgy, mint a többi úr, kik a lelkesedés perce után nyomban óvatosan azt köhögték a mente alá a bugyellárisuk iránt, hogy vérünket, éltünket igen, *„sed avenam non"*, ... de zabot, vagyis pénzmagot, azt biz' nem adunk. A vitézlő familia a zabot is komolyan vette: mialatt messze künn négy Bárczaffy halt hősi halált a burkus Fridericus ellen, a legidősebb Sámson testvér itthon egymásután állította fel a Barczaffy-regementeket s a végén maga is felköltözött Bécsbe, hogy ott a *Rex Nostra* magyarbódító farsangján kivágja a rezet a hazáért, vagyis úri jelenlétével állandóan eszébe juttassa a feledékeny szép királynőnek az annyit áldozó szegény magyart. Balga ábránd! Sámson báró hiába urizált, pokulált, figurált és reprezentált... Kivágta ő a rezet Bécsben,

de úgy, hogy a sok körmöci aranya is hamarosan mind ottmaradt, s imhol, a bájos *Rex Nostra* bizony még csak észre se vette, hogy hű magyarja egyszerre csak csődbe tűnik el a szeme elől. „Na, Lóri lelkem", kesergett Sámson úr istenfélő élete párja előtt, — „itt a feketeleves, a cigánybandám helyett most már Szent Dávid hegedül nekünk, mehetünk búcsú nélkül haza parasztnak vagy vendégnek a feneette jó rokonokhoz ... de mi lesz a gárdista Boldizsár fiúnkkal? Kártyás lator s én már nem fizethetem többé az adósságát. Jobb, ha maga megy el a gárdától; de ugyan hová menjen, mivé legyen? Beszélj a fejével!"

Barczaffy Boldizsár volt akkor a második legszebb gárdista Bécsben. Ha rigmusos Bessenyey uramat „magyar Meleagernek" hívták, az ábrándos Boldizsár bárót „magyar Endymionnak" becézték a Práter epedő szépei. A gyerek hamar átlátta a helyzetet, sóhajtva vetkezett ki a tigris-kacagányos angyalbőrből s az anyja nyakába borult:

— Ne faggasson, édesanyám. Messzire megyek én ... el valahová, oda, ahol döntő csatára kelhelek az engem megcsúfoló Fortuna istenasszonnyal. Egyszer már nekem is nyernem kell. S én nyerni akarok végre, nyerni is fogok! Áldását, édesanyám ...

— Féltelek, fiam — zokogott Lóri mama —, itt az áldásom, de legalább egyre esküdj meg nekem.

— Mire, édesanyám?

— Arra, hogy bárhol légy is, Istenről sohse feledkezel meg s mindennap legalább egy garast adsz egy templomi koldusnak ... Esküdj meg erre!

Boldizsár megesküdött. S még az este felült a stájer gyorsparaszt kocsijára, hogy a januári hóban Grácon, Trieszten át Velencébe igyekezzék.

*

Napok óta sétált már Boldizsár úr a Márkus-tér forgatagában s még mindig nem tudott betelni a velencei farsang tündérségével, mely fényes nappal is ezeregyéjszakai álmokba ringatta a zsibbadt érzékeket. Csupa dal, kacaj, évődés, csók, tréfa a lagunák opálos káprázata, — dominók és maskarák ezer színe táncol a téren, száz nyelven zsong a vallomás, vörös-taláros szenátorok suhannak tova dévaj Pulcinellákkal s a párok feje felett az élcelő Arlecchinók léce csattog. Suhog a selyem, örvénylik a sok illat s a női maszkok mögül mámoros pillantások hivogatják kalandra, szerelemre a daliás ifjút. Mert bámulják ám őt is elegen: Boldizsár úr pompásan festi sujtásos magyar-rokokó öltönyében s maga is hallja már a mögötte suttogó üzérek és játékbank-felhajtók ajakáról, hogy a Márkus-tér keleti nábobnak nézi őt. Vállat von: „csak hadd nézzenek ... én tudom, hogy nekem pár arany van még a zsebemben és se időm, se pénzem nincs kalandokra, hanem játszanom és nyernem kell! Ám hol kezdjem, kihez forduljak?" Épp ezeket forgatja fejében, midőn egy pirossarkas előkelő gavallér lép hozzá s titokzatos mosollyal hívja a Prokuráciák egyik oszlopa mögé. A fiú ránéz: a pergament-arc kemény, mohó és élveteg szeme szúró, — németül szól:

— Én tudom, ön kicsoda. Láttam a gárdánál Bécsben. Nos, kedves báró, akarja-e, hogy a zsebében levő tallérból rövidesen, három hét alatt harmincezer arany legyen? Akkor jöjjön velem. Én Casanova lovag vagyok. Az osztrákoktól vettem pénzért a nemességet s épp ezért megvetem őket. De a magyarokat szeretem ... Mehetünk?

Nos, ezzel a különös pillanattal kezdődött el Boldizsár számára Fortunának ama izgalmas farsangja, melynek idegemésztő három hete alatt a magyar fiú csak éjjel élt s a nappali Velencét csupán reggel látta viszont, akkor is csak a hazatérés rövid negyedórájára, mely után holtfáradtan feküdt le, hogy estig aludjék. Tudta is ő, hova, merre, hányféle gyanus játékbarlangba cipeli magával Casanova, — az exgárdista csak annyit látott, hogy a lovagot mindenütt ismerték, szemhunyorítással és titkolódzó suttogással üdvözölték s minden zöldasztalnál bankadóként ünnepelték. Lassanként aztán egyebet is kezdett látni: minden este, minden asztalnál volt valami kifosztandó új áldozat: angol lordfiúk, spanyol ültetvényesek, orosz hercegek, görög kalmárok ... Az ördöngős bankadó fölényes grandezzával csak kevert, osztott, játszott s a kártyák, mintegy parancsra, mindig szótfogadtak neki, mert mindig nyert. Az egyik lordfiú az előszobában lőtte magát agyon, de Casanovának egy arcizma se mozdult a lövés hallatára, tovább osztott s az érkező rendőrök is csak szalutáltak neki. „Tovább, *signori*", folytatta a lovag ... de neki eközben azért gondja volt magyar védencére is. Rendesen hunyorítva intett neki: most tegyen s ahányszor hunyorított, annyi aranyat ... Boldizsár mindjárt első éjjel kerek száz tallért nyert. Reggelre kimerülten, de boldogan bandukolt hazafelé; ám, ahogy a San Gregorio-híd melletti templomocska előtt elhaladt, eszébe jutott az édesanyja és esküje. Eddig is mindennap megadta a maga köteles garasát valamelyik koldusnak, de most, hogy annyit nyert, garas helyett firenzei ezüstforintost vett a kezébe. A szentély lépcsőjén rongyokba burkolt, mezitlábas, siralmas öreg koldus ült mankója mellett és zsolozsmázva, reszkető alázattal tartotta kopott kalapját alamizsnára. A magyar fiú rá se nézett, csak keresztet vetve, odaejtette a forintját. Denikve, ettől fogva Boldizsár minden reggel alamizsnás kézzel állott meg a San Gregorio enyészetesarcú koldusánál. Mikor az első hét végén tízezer arany nyereség nyomta a markát, öt forintot adott neki s mikor a második hét végén újabb tízezer aranytól nehezedett a zsebe, már tíz tallért vetett a kalapjába. De Casanova a harmadik hétre még egy harmadik tízezret is kilátásba helyezett neki ... Boldizsár belekábult Fortunának e Pál-fordulásába s mámorában már arra kezdett gondolni, hogy a kártya izgalmai mellett élvezzen is valamit a farsangos Velencéből. Nem kellettek neki se kalandornők, se a színfalak szépei; egy egyetlen nő ragadta meg figyelmét, egy hamupipőkeszerűen bájos, fiatal leány, kit harmadszor látott már előkelő öreg édesatyjával a Goldoni-színház egyik páholyában. A sok mesterkélt hivalkodás közepette elemi erővel vonzotta őt ez az angyali ártatlanság ... fel is tette magában: „ma letelik a Casanova három hete, ma enyém lesz a harmadik tízezer arany is, többet nem játszom, hanem holnap este bemutatkozom a leány apjának a páholyban ..." Ám az este más történt. A magyar fiú csakugyan megnyerte a harmadik tízezret is, de attól fogva a lovag nem neki hunyorított, rá se nézett többé, hanem kártyakeverő bűntársainak integetett. Boldizsárban elhűlt a vér, egyszerre tisztában volt a helyzettel; ime, mára ő van kipécézve kifosztandó áldozatnak! Persze, hisz Casanova csak azért engedte őt annyit nyerni, hogy a kellő pillanatban lecsapjon rá s egycsapásra nyerje el mind a harmincezer aranyat ... Úgy is lett. Vesztett a magyar, mint a parancsolat, — mikor az utolsó soldója is elúszott, a lovag szemébe csapta a kártyát: „Csalsz, himpellér!" A bűntársak rapirt rántottak, de ő kardjával véres rést vágott közöttük, melyen át az utcára menekülhetett. Háborodottan indult el szokott útján hazafelé. Megy, mendegél, s mielőtt észbekaphatna, gépiesen áll meg a San Gregorio ösmert koldusa előtt. Az öreg a kalapját tartja, ő a szokott mozdulattal a zsebébe nyúl, — egyszerre, szinte restelkedve, kacag fel s mutatja a kifordított üres zsebét:

M-933

Istokovits Kálmán

A Magyarság galeriája

Istokovits Kálmán

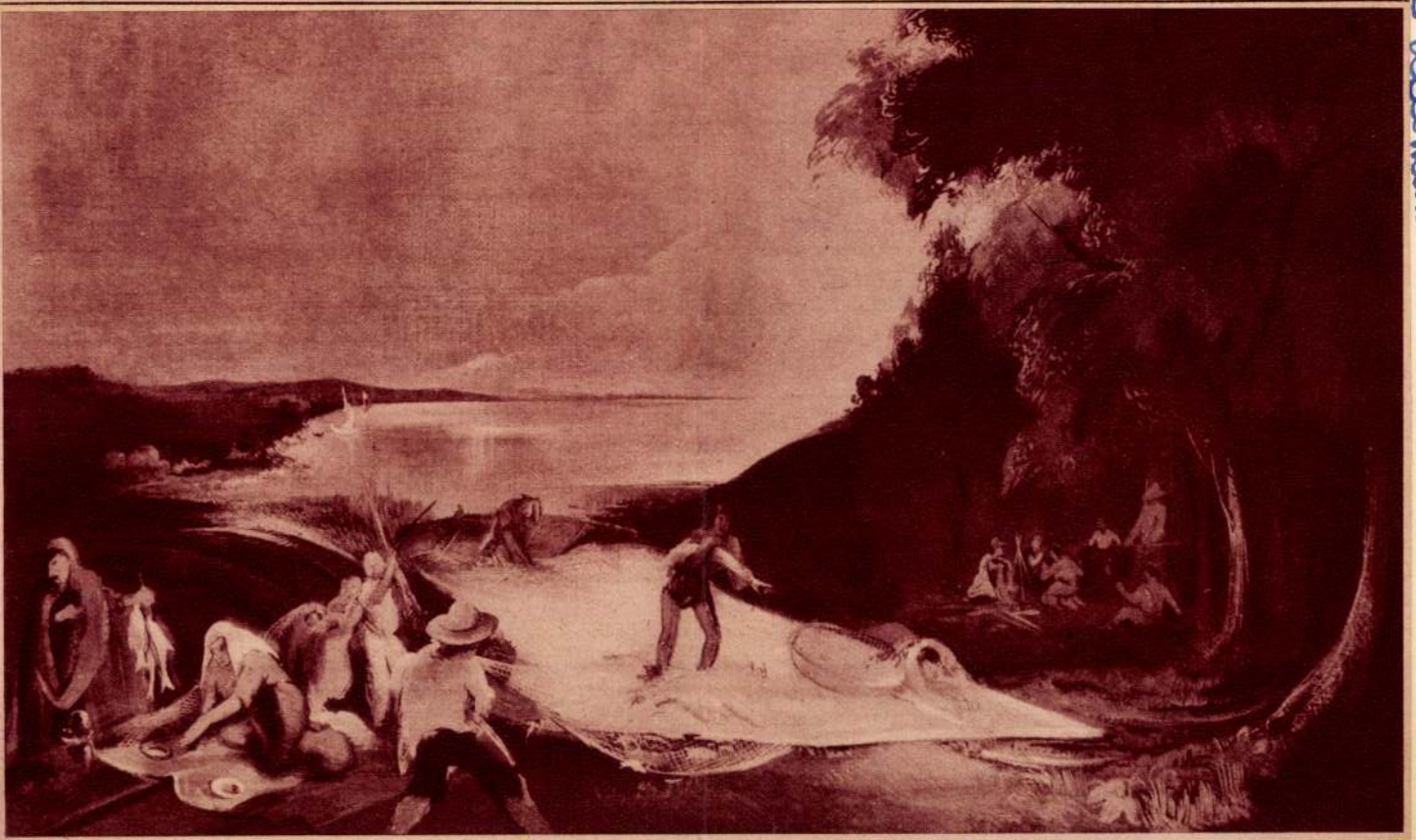

Halászok

Néhány nap óta ujból működik a Vezuv.

ági

okt. Miniszterium nak

Budapest

hó 4-én kelt 80.573/1942. III.

aszolva, a pécsi várfalak ügyé-

van szerencsém a Nagyvelt.

ielenteni:

kiszabaditására és helyreállitására

goztatott ki, melyre nézve a Műemlé-

rcsi hó 10-én 651/1941-

(számu felterjesztésében nyi-

tárgyává tette a várárok felett

gazdasá

várnégys

razni. A kinzások a tr.pucnon kes
oldalképén inkább csak jelképesen
jelennek még. Így képzelte ezt el
Istókovits és jól tette. A festőtől vég-
re sem történelmet várunk —, még
kevésbbé borzalmat —, hanem szép
kompoziciót és szinharmóniát, amit
meg is kaptunk tőle.

(a.l.)

Istókovits Kálmán történelmi kiállítása

Csak nemrégiben adtunk hirt *Istókovits Kálmán* dunai sorozatáról, amely a természet szépségeibe való belefeledkezéséből született. Ezzel szemben az a történelmi sorozata, amelyet a Műbarát most vonultatott föl parádés kiállításként Mária Valéria-utcai termeiben, a művésznek a mult hagyományaiba való beleélésé-ből született. A multból a magyar középkor érdekelte Istókovitsot, a diadalmas, patinás magyar középkor, tele áhitattal, hazafisággal, hősiesség-gel és titokzatossággal.

A középkori történelem, ahogy Istókovits látja, egyes Istentől elhi-vatott embereknek és nagy hivő tö-megeknek együttmunkálkodásából alakul ki. Igy festi meg ő „Szent István korát", a miniatürista ihle-tettségével, majd magyar harcosok-nak zordonságával. A korba való ilyen beleélését látjuk Szent Margit-sorozatában is, amelyből a „Szent Margit ebédet oszt" cimü képet kell kiemelnünk, mint fényhatásával kü-lönösen sikerültet. Rozgonyi Cicellé-ről és Kanizsay Dorottyáról nagy-vonalu, lendületes ábrázolásokat lá-tunk, valóban méltókat egy történel-mi kép-galériába való elhelyezésre. A kor hangulatát adja vissza az a triptichon is, amely a Szent Korona elrablását ábrázolja Albert magyar király halála után, amikor az özvegy Erzsébet királyné udvarhölgyének, Kottanner Ilonának ügyessége utján jutott e legszentebb ereklyénk bir-tokába.

A másik triptichon, amely a közön-ség érdeklődésére számithat, Báthory Erzsébetet ábrázolja. Az első nagy Báthory Erzsébet-festmény *Csók István* nevéhez füződik, aki négy évtizeddel ezelőtt realista módon fes-tette meg hires képét „a büszke Csejthe-várnak hatalmas asszonyá-ról". Istókovits a XX. század légkö-rébe viszi át Báthory Erzsébetet, aki nem elterpeszkedő nagyasszony, ha-nem finom vonalu, fiatal uri dáma, akinek félig nyitott ajka mosolyát talán kegyetlennek is lehet magya-

Pesti Hirlap 1943. febr. 4.

Istokovits Kálmán

M.933.II.19.

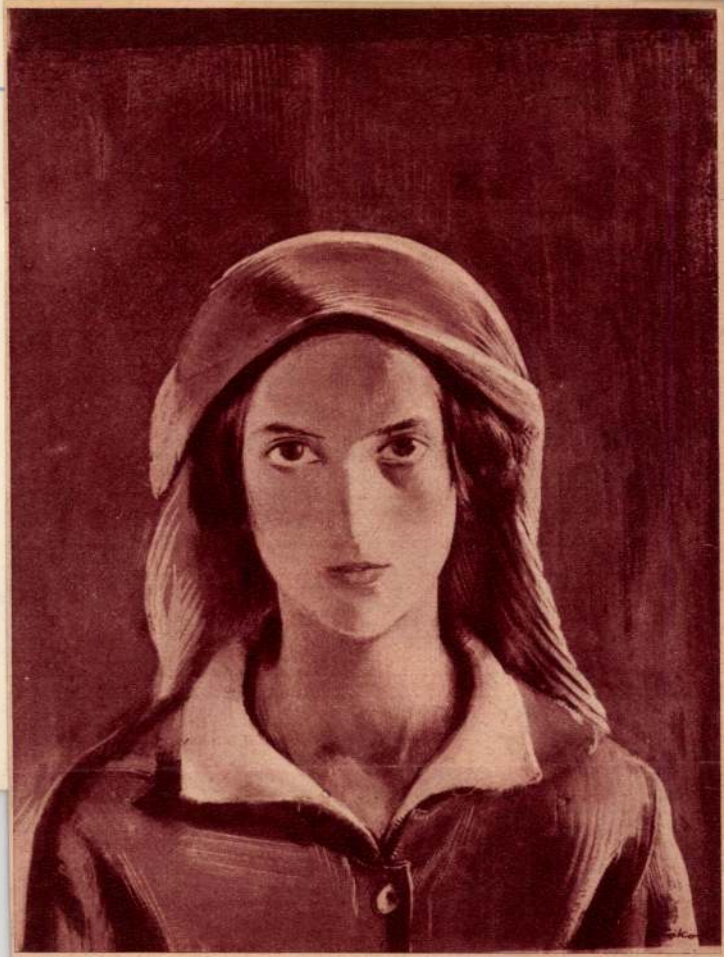

Olasz nő

SZÜLE PÉTER: FIATAL LEÁNY

Istokovits Kálmán

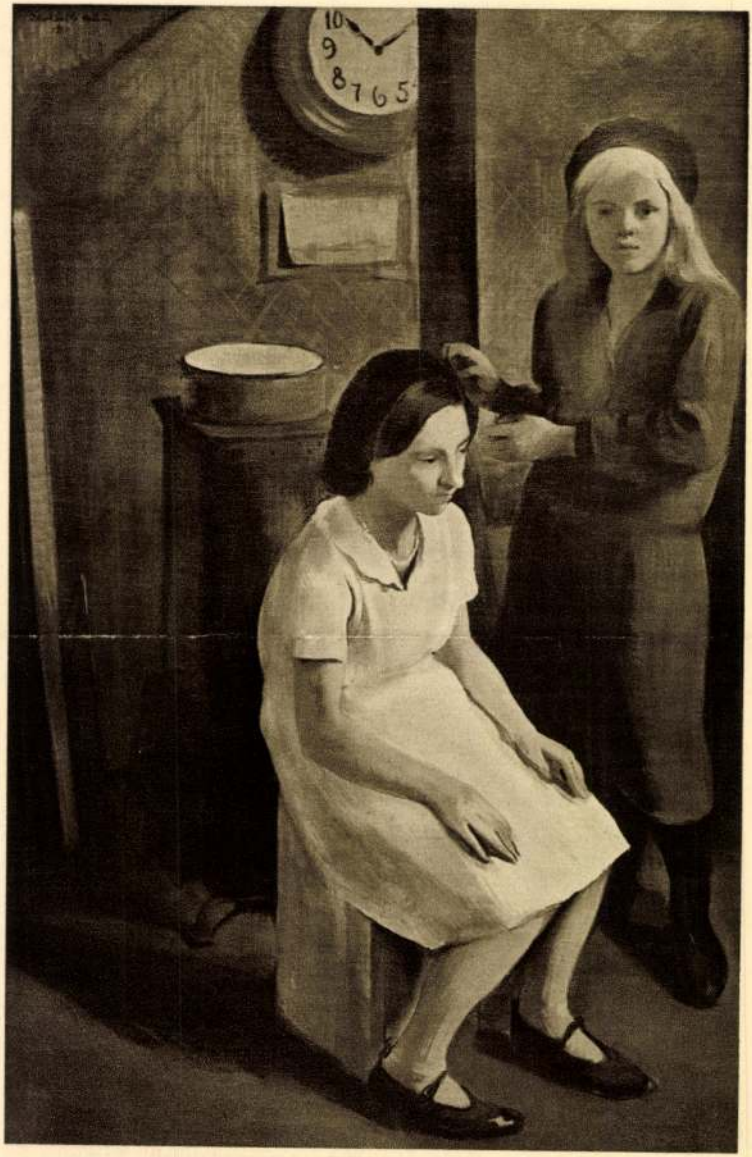

ISTOKOVITS KÁLMÁN: LEÁNYOK

Nemzeti képzőm. kiáll 1933.

Istókovits Kálmán

MEGHIVÓ

ISTÓKOVITS KÁLMÁN

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

MEGNYITÁS: 1947. JANUÁR HÓ 30-ÁN,
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR A

SZALMÁSSY GALÉRIÁBAN

IV., KOSSUTH LAJOS UTCA 12. FÉLEMELET.

TISZTELETTEL:

ARÁNYI ÁRPÁDNÉ SZALMÁSSY ZSIGMOND

IGAZGATÓK.

A kiállitás megtekinthető 1947. február hó 12-ig bezárólag, naponta 10—5 óráig, vasárnap 10—2 óráig.

NYOMTATVÁNY

Nagyságos

Szentiványi Gyula *úrnőnek / úrnak*

Budapest

XI *ker.,* Lágymányosi ~~út~~ / utca / ~~tér~~ 16 *sz.*

elelős kiadó: Szalmássy Zsigmond.
Dr. Berkes és Gerő Merkur nyomda,
Budapest, IV., Prohászka Ottokár u. 6.

KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ: VÍZIMALOM

ISTOKOVICS KÁLMÁN: VÍZIÓ

Istokovits Kálmán

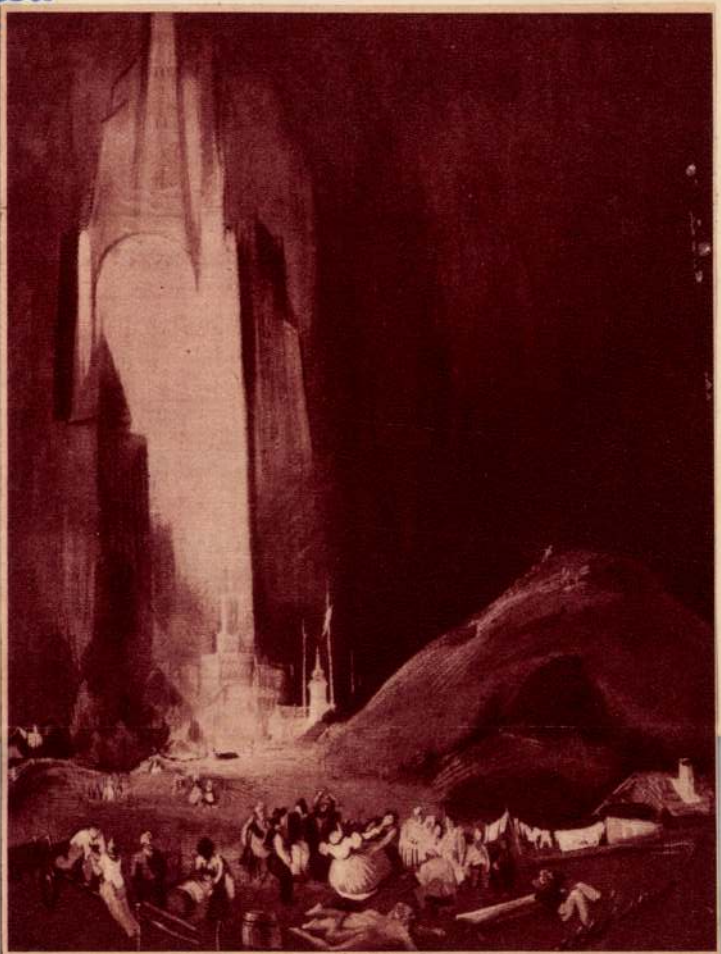

Mulatság

M. 933. II. 19.

Istókovics Kálmán
Képzőművészet 1932. 54. 2

ISTÓKOVICS KÁLMÁN: SZENTENDREI TÁJ

Az Ernst-Muzeum kiállításáról

a történet valódi lelet és értéket.
éneti festészetet magát is ujrafogalmazza Ipolyi.

idők kritikusának követésreméltó eszményképe.

Dénes Tibor dr.

GERGELY IMRE: KOMPOZICIÓ

A Belvárosi Reáliskola jubiláris kiállításáról

ALKOTÁS MÜVÉSZHÁZ

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 19, I. EM. TELEFON: 426—904. IGAZGATÓ: BENDE JÁNOS

F. K. BENDE JÁNOS

NAGY SÁNDOR NYOMDA

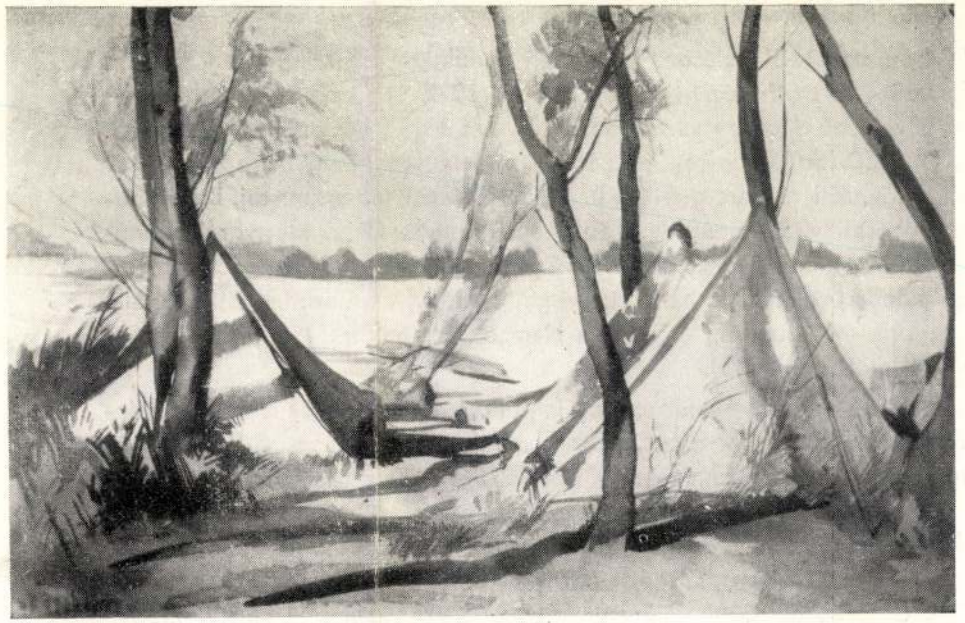

TÁBOR CSALLÓKÖZBEN

ISTÓKOVITS KÁLMÁN FESTŐMŰVÉSZ „DUNAI" KÉPEINEK KIÁLLITÁSA

AZ ALKOTÁS MŰVÉSZHÁZBAN
BUDAPEST
VII. ERZSÉBET-KÖRUT 19 TEL.: 426-904.

A KIÁLLITÁS 1943. január 3—19-ig naponta 10—3-ig, ünnep- és vasárnap 10—2-ig van nyitva.
TÁRLATVEZETÉST TART január 10-én és 17-én délelőtt 1/2 12 órakor CSORBA TIBOR festőművész.

ISTÓKOVITS KÁLMÁN festőművész 1898-ban született Siklóson. Művészeti tanulmányait Milánóban kezdte, a budapesti Képzőművészeti Főiskolán folytatta és itt is fejezte be. 1922 óta vesz részt a hazai és külföldi kiállításokon s ezalatt a következő dijakat nyerte: 1928. Ferenc József jubileumi dij; 1929-30. római ösztöndij, szegedi freskódij; 1930. Balló Ede-féle arckép-dij, a barcelonai magyar reprezentativ kiállításon bronzérem; 1939. székesfővárosi rézkarc-dij; 1940. székesfővárosi fametszet-dij, Balló Ede-féle alapitványi dij; 1941. székesfővárosi vizfestmény-dij. Több képe van az Orsz. Magyar Szépművészeti Muzeum és a Fővárosi Képtár, valamint a következő külföldi gyüjtemények tulajdonában: a firenzei Uffici Muzeum, a római modern galéria, az olasz királyi gyüjtemény, az Albertina, stb. Önálló gyüjteményes kiállításai voltak az Ernst-Muzeumban (1931), a Nemzeti Szalonban (1934), a Müterem kiállitóhelyiségben (1939) és a Mübarátban (1940).

DUNAI TÁJKÉPEIT mutatja be Istókovits Kálmán ezen a kiállításon és képeiben életre kel és művészi kifejezésre jut a „Buda, Mohács, Belgrádnál elfutó" hatalmas folyam minden tájszépsége. A Duna eddig nem jutott olyan szerephez tájképfestészetünkben, mint a Balaton, a Tisza és más magyar vizek. Ezt a hiányt pótolta Istókovits, midőn a most bemutatásra kerülő szines és változatos dunai tájképsorozatát megfestette. Képei, bár a természet valóságának mély átérzése és közvetlen helyi megfigyelések alapján készültek, egyéni meglátásban, szabad művészi átirásban és könnyed, bravuros technikai előadásban tolmácsolják az örök és mégis mindig változó, szürke és mégis szines, megvilágitásában, hatásában, hangulataiban ezerarcu Dunát. Ezeken a jól átérzett, a tiszta művészi élmények mélységéből fakadó tájképeken a valóság ölelkezik a költészettel és igy mindenki: a művészet barátai, a természet rajongói és a vizisportok lelkes hivei egyaránt megtalálják azt, amit a Duna tájszépségei jelentenek a számukra.

1. Dunaparti házak	(tempera)	P	3.500.—
2. Ercsi-i és dunaparti udvar	„	„	3.000.—
3. Horányi rév	„	„	2.000.—
4. Paksi kikötő	„	„	1.600.—
5. Dereglyések, vásárosok	„	„	2.000.—
6. Hajnal	„	„	1.000.—
7. Dunaparti alkony	(olajfestmény)	„	1.200.—
8. Önarckép	(olajtempera)	„	700.—
9. Alkony	(vízfestmény)	„	600.—
10. Halásztanya	„	„	600.—
11. Reggeli part	„	„	500.—
12. Körhintások	„	„	600.—
13. Delelő tehenek	„	„	550.—
14. Révész	„	„	600.—
15. Este az öbölben	„	„	400.—
16. Paksi rév	„	„	600.—
17. Hálók	„	„	300.—
18. Lupaszigeti kikötő	„	„	300.—
19. Fa Lupa szigetén	„	„	300.—
20. Táborozás	„	„	300.—
21. Bajai csónakkikötő	„	„	300.—
22. Paksi öreg fa	„	„	300.—
23. Foktői molnárok	(vízfestmény)	P	300.—
24. Öreg csónak	„	„	300.—
25. Lupaszigeti hajóállomás	„	„	300.—
26. Este Esztergomnál	„	„	300.—
27. Kikötőlejáró Lupán	„	„	300.—
28. Csallóközi erdő	„	„	300.—
29. Siótorkolata	„	„	300.—
30. Napozók	„	„	300.—
31. Tábor Csallóközben	„	„	300.—
32. Baja	„	„	300.—
33. Csónakjavítás	„	„	250.—
34. Csónakok	„	„	250.—
35. Uszálykikötő	„	„	200.—
36. Napkelte Baján	„	„	200.—
37. Hálószárító	„	„	250.—
38. Cigánynegyed Pakson	„	„	200.—
39. Csónakgarage	„	„	200.—
40. Csepeli dunaág	„	„	200.—
41. Vontatóhajó	„	„	200.—
42. Csónakháznál	„	„	200.—
43. Soroksári horgászok	„	„	200.—
44. Sugovica	„	„	200.—

Gróf Klebelsberg Kúnó közoktatásügyi miniszter *Huysmans* miniszterhez intézett levelében annak a reményének adott kifejezést, hogy mielőbb a magyar kormány is vendégül láthatja a belga művészeket. E levél, épúgy mint az O. M. Képzőművészeti Társulat meleghangú meghívása Brüsszelben a legkedvezőbb fogadtatásra talált és jövő év tavaszán fogják a belgák visszaadni a látogatást, mikor is a Műcsarnoknak az O. M. Képzőművészeti Társulat által rendelkezésre bocsátott termeiben *Van Eyck*-től a legmodernebbekig hatalmas kiállítás keretében fogják bemutatni régi és új flamand-belga művészetüket. Ez a valóban ritka súlyú ünnepi esemény alkalmat fog adni nemcsak a magyar kormánynak és művészeknek, hanem az egész művelt magyar társadalomnak is arra, hogy azt az érdeklődést és rokonszenvet, mely Belgiumban a magyar kiállítás iránt általában megnyilvánult, hasonló melegséggel viszonozza.

A TAVASZI SZALON DÍJAI. A Szinyei Merse Pál Társaság juryje a Nemzeti Szalon helyiségeiben rendezett „Tavaszi Szalon" kiállításon résztvevő művészek között öt díjat és tizenhárom kitüntető elismerést osztott szét. A Társaság hárommilliós díját *Istókovics Kálmán*, a *jánoshalmi Nemes Marcell* külföldi tanulmányuti ösztöndíjat *Rozgonyi László*, a *Barta Károly*-féle kétmilliós festészeti díjat *Miklós József*, a *Barta Károly*-féle kétmilliós szobrászati díjat *Farkas Zoltán*, *Ernst Endre* egymillió koronás grafikai díját *Komjáthy-Wanyerka Gyula* nyerte. Kitüntető elismerésben részesültek: *F. Antal Elemér*, *Barcsay Jenő*, *Barzó Endre*, *Bazilidesz Barna*, *Bánk Ernő*, *Csuk Jenő*, *Emőd Aurél*, *Goebel Jenő*, *Jeges Ernő*, *Leicht Lilly*, *Oraviczai Szabó István*, *Pándy Lajos* és *Simkovics Jenő*.

ELISMERÉS A MONZAI IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS MAGYAR KIÁLLÍTÓINAK. Az 1925. évben Monzában rendezett nemzetközi iparművészeti kiállítás kiállítói valamennyien részvételi oklevelet kapnak, a magyar osztály kiállítói közül pedig külön elismerő oklevelet nyertek: Ágotai Lajos, Nagy Sándor, Simay Imre, Maróti Géza és Pogány Móric.

ELADÁSOK A VELENCEI NEMZETKÖZI KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS MAGYAR CSOPORTJÁBÓL. Az ezévi velencei kiállításon a megnyitás óta eddig lefolyt rövid idő alatt is jelentékeny eladások történtek. Elkelt: Knopp Imrének Várakozás című képe, Lux Eleknek körtefából faragott Vénusza és Táncosnője, valamint bronz Táncosnője. Pentelei Molnár János körtéket ábrázoló Csendéletét, Burghardt Rezsőnek „Tabáni udvar" és „Modellem" című képeit az ausztráliai sidneyi Állami képtár vette meg.

A MAGYAR ORSZÁGOS KÉPZŐMŰVÉSZETI TANÁCSBÓL. A Képzőművészeti Tanács legutóbb tartott ülésein foglalkozott az 1927. évben Monzában rendezendő iparművészeti kiállításon való részvétel, továbbá a budapesti Kossuth-szobor hol való elhelyezésének kérdéseivel, a Kispest Wekerle-telepi templom terveivel, a csendőrvértanuk emlékének megörökítésére létesítendő emlékmű pályázatával s végül a müncheni nemzetközi képzőművészeti kiállításon való részvétel ügyével. Ugyancsak a Tanács kebeléből delegált „Hősök Emlékműveinek Bíráló Bizottsága" foglalkozik az eléje terjesztett emlékműtervezetekkel. Eddig 934 tervezet nyert elbírálást.

PÁLYÁZAT. 1926. december 12-től 1927. január 31-ig a Műcsarnok összes termeiben *Barta Károly* úr indítványára *magyar táj- és népéleti kiállítást* rendezünk, mellyel kapcsolatban a következőket tesszük közzé:

Pályázati hirdetés. I. Az *Országos Magyar Képzőművészeti Társulat* adományából kitűz fenti kiállítására egy *10,000.000 koronát tévő nagy díjat* olyan absolút becsű festészeti avagy szobrászati alkotás jutalmazására, amely tárgyát Magyarország tájaiból, illetve annak életéből merítette. E díjat csak olyan élő magyar művészektől származó alkotások nyerhetik el, amelyek az 1920-ik év óta alkottattak és díjat még nem nyertek. A díj meg nem osztható.

II. *Barta Károly* úr adományából kitűzünk:

1. *Két* egyenkint *25—25 angol fontot tévő első díjat* a magyar táj- vagy életképet ábrázoló legjobb festészeti és a magyar életből merített legjobb szobrászati alkotás jutalmazására.

2. *Két* egyenkint *15—15 angol fontot tévő második díjat* ugyancsak a fenti tárgyú festmény és szobormű jutalmazására.

3. *Két* egyenkint *10—10 angol fontot tévő harmadik díjat* ugyancsak a fenti tárgyú festészeti és szobrászati alkotások jutalmazására.

Ezen díjakra kizárólag csak olyan élő magyar művészektől származó, a kiállításra elfogadott művek pályázhatnak, amelyek az 1920-ik óta alkottattak és még díjat nem nyertek. A fenti díjak meg nem oszthatók.

III. *Barta Károly* úr adományából 50 angol fontot fordítunk olyan kiváló művek megvásárlására, amelyek művészi értéküknél fogva közgyüjteményekben foglalhatnak helyet. E művek kiválasztása felett adományozó rendelkezik kizárólagos joggal.

IV. *Barta Károly* úr saját költségén külön albumban kiadja a kiállítás legkiválóbb műveit, háromnyelvű szöveggel, művészi sokszorosításban, mely célból az összes kiállított művek alkotói kötelezik magukat a kiválogatott művek sokszorosítási jogát a kiadásra vállalkozónak, művészi céljai támogatására,

MM. 1926. 303 l. < 7

díjtalanul rendelkezésre bocsátani. Ki nem állított művek ezen albumba föl nem vehetők.

A kitüntetett, illetve díjazott művek a szerző tulajdonai maradnak.

A bizottságok. A magyar táj- és népéleti kiállítás ügyeit két külön bizottság intézi.

A) A kiállítás anyagának fölvétele, összegyüjtése, kiválogatása és rendezése felett a végrehajtóbizottság intézkedik kizárólagos joggal, melynek elnöke: dr. Lukács György, tagjai: Deák-Ébner Lajos, Lyka Károly, dr. Majovszky Pál, dr. Petrovics Elek, Róna Jozsef és Wolfner Gyula.

B) A díjak kiosztását kizárólagos joggal a következő bizottság végzi: Elnök dr. Lukács György. Tagok: Buzáth János, Bosznay István, Csók István, Dudits Andor, Glatter Gyula, dr. Hüttl Dezső, Kertész K. Róbert, Nádler Róbert, Szablya Ferenc, Szentgyörgyi István és Wertheimer Adolf.

Ezen bizottságok határozata végérvényes és nem felebbezhető.

A kiállítás. Célja a jelen és a mult legjobb magyar táj- és életképeinek és hasontárgyú szoborműveinek bemutatása. Helyet kaphat benne minden festett, mintázott, avagy grafikai eszközökkel készített bármily méretben készült alkotás, amelyet a végrehajtóbizottság művészi értékénél fogva a kiállítás anyagába befogad. Az elhúnyt magyar mesterek idevágó műveit a végrehajtóbizottság válogatja ki és gyüjti egybe. Az élő művészeket ugyanezen bizottság hívja meg részvételre, ezenkívül beküldheti idevágó műveit mindenki, aki Magyarországon működik, avagy tanulmányait, hacsak részben is, Magyarországon végezte.

A kiállításra szánt művek bérmentve a Városligeti Műcsarnokba szállítandók be, ahol azok kizárólag a következő napokon vétetnek át:

1926. évi november 22-én az összes festészeti és grafikai alkotások;

1926. évi november 28-án az összes szobrászati alkotások.

Az átvétel órája reggel 9 órától délután 2 óráig tart.

A fenti határidőn túl semminemű halasztásnak helye nincs és ilyenek nem kérhetők sem a végrehajtóbizottságtól, sem az igazgatóságtól.

A kiállított művek a beküldők veszélyére vétetnek át és állíttatnak ki, mindennemű biztosítási kötelezettségük a beküldőt terheli. A nagyobbméretű szobrászati alkotások felállítását a beküldő köteles végezni. Sérülésekért a Képzőművészeti Társulat csak annyiban vonható felelősségre, amennyiben azokat saját személyzete okozta, ezen felelőssége azonban gipszöntvényekre nem terjed ki.

A beküldött és a bírálóbizottság által elfogadott művek a kiállítás bezárásáig semmi jogcímen többé vissza nem vonhatók és ki nem adhatók.

Minden egyebekben a Képzőművészeti Társulat kiállítási szabályai és feltételei maradnak irányadók, amelyeknek minden kiállító és minden kiállított mű alá van vetve.

A beküldéshez szükségelt nyomtatványok a magyar képzőművészek nyugdij- és segélyalapja javára 1926. november 2-tól kezdve árusíttatnak a titkári hivatalban hétköznapokon 9—2 óráig. Ilyen nyomtatványok nélkül a művek át nem vehetők.

Budapest, 1926. május 10. *A Képzőművészeti Társulat igazgatósága.*

KIÁLLÍTÁSOK

Május 14 én nyílt meg a párisi Galerie Devambez-ban a Groupe des Quatre kiállítása, melyen *ifj. Kernstock Károly* rajzai és *Nemes József* olajfestményeinek gyüjteménye került bemutatásra.

Május 17-én nyílt meg a Mentor könyvkereskedésben *Müller Dénes* kiállítása és június 9-én ugyanott *Csorba Gézáé* és *Szegedi Szüts Istváné.*

Június 2-án nyílt meg Párisban a Galerie Drouant-ban *Band Viktória* gyüjteményes kiállítása.

Június 6-án nyílt meg *Ernst Lajos* magyar történeti vonatkozású iparművészeti gyüjteményének kiállítása az Orsz. M. Iparművészeti Múzeumban.

Június 13-án nyílt meg a *Nemzeti Szalonban* a XLIX. csoportkiállítás, melyen *Idrányi Tibor, Király Jenő, Nowinsky Jenő, Podolini Volkman Artúr, Rácz Irén, Sassy Attila, Vadász Benjamin* festők, *Drucker Denise* iparművésznő és *Pataky Andor* szobrász vettek részt.

Június 20-án *Ripszám Henrik* műtermi ex-libris-kiállítása.

KÉPEINKHEZ. Izsó Miklós táncoló terrakotta-figuráinak reprodukcióit lapunk egyik közeli számában, a mesterről szóló külön tanulmány kíséretében közöljük.

Felelős szerkesztő: Dr. Majovszky Pál.

Főmunkatárs: Dr. Lázár Béla.

Kiadó: Ormos György.

Szerkesztőség: VII., Erzsébet-körút 7. II.

Magyar Művészet. 1926. 5. szám.

Nyomatott a Lorilleux Ch. és Tsa gyár festékével.

Az Athenaeum r.-t. mély- és könyvnyomása.

Istokovits Kálmán

Céhbelich mb. tárlata

Istokovits Kálmán: Feketeruhás nő

Szinházi Élet
1934. 6. 7.

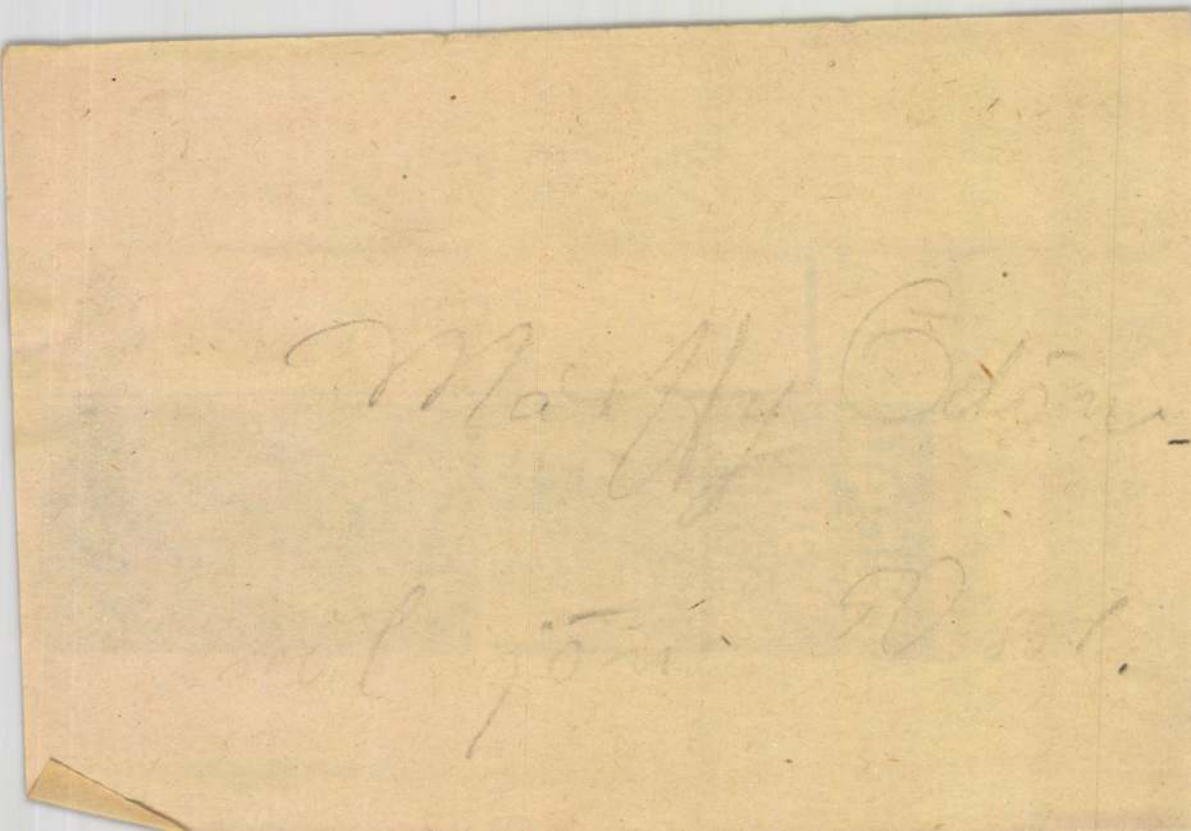

MDK

Istokovits Kálmán
Szent Erzsébet, festm. repr.

KM Társ. 8o éves jub. kiáll. 1941. febr.

gyének... Tudományos Gyüjtemény,

MDK

Istókovits Kálmán festőmüv. Bp.

Pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Tára. kiáll. Pécs.
1936. jun. 11 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Élet a Dunán, 4 db vizf.terv

II. Képzőm. Kiáll. 1951. nov. 11 l.

MDK

Istokovits Kálmán

freskói a szemináriumban

Jajczay János: A 300 éves pesti szeminárium.
Vigilia, 1948. 369 l.

Gróf Csáky Károly szövetkezetének károsultjai tömegesen vonultak fel a mai kényszeregyességi tárgyalásra

Ujabb botrányok és izgalmak a „Saját Otthon“ körül, amely saját otthon és pénz helyett balatoni villatelkekkel akarja kifizetni hitelezőit

(Saját tudósítónktól.) Egy évvel ezelőtt nagy feltűnést keltett a »Saját Otthon« ügye, amely jóidőre diszkreditálta az építő takarékpénztárak Németországból idehonosított intézményét. A szövetkezet, amelynek gróf *Csáky* Károly nyugalmazott honvédelmi miniszter volt az elnöke, kitűnően megszervezett ügynöki hálózatával fonta be azoknak a kisembereknek — javarészt állami és városi alkalmazásban levő altiszteknek, postásoknak, rendőröknek — tömegeit, akiknek *nem volt más vágyuk, minthogy saját otthonra tegyenek szert.* Ezekben a tömegekben képviselve voltak az értelmiségi osztályhoz tartozók, elsősorban köztisztviselők, ügyvédek és orvosok is és ezek is mind meg voltak győződve arról, hogy csak a gróf Csáky vezetése alatt álló és minden propagandatevékenységben az ő nevét viselő intézmény fogja őket saját otthonhoz juttatni.

A kollektív takarékosság adminisztrációja

A szövetkezet a kollektív takarékosság gondolatán épült fel, tagjaival szerződéses viszonyba lépett, amelynek feltételei mindkét félre nézve, legalább papíron, kötelezők voltak. A szövetkezeti tag bizonyos havi részletekben fizetendő járulék beszolgáltatására kötelezte magát, a Saját Otthon pedig az ilyenmódon gyűjtött takaréktőkék arányában vállalt kötelezettséget *az építési költség hátralevő részének előteremtésére és a családi ház felépítésére.* Ezt a rendszert Németországban meglehetősen bonyolult módon: várakozási idő és a tagok közt megejtett sorsolások útján alkalmazzák, amelyek a juttatás sorrendjét döntik el.

Nálunk azonban a Saját Otthon ezekkel az apróságokkal nem sokat törődött. A fősúlyt a szerződéses viszonyba lépett tagok *kötelezettségeinek behajtására* fektette s miután ezen a téren bizonyos eredményeket ért el, *sokszázezer pengőre rugó takaréktőkére téve szert, nem törődött mással, mint az adminisztrációval.* Itt pedig a Saját Otthon valóságos rekordot állított fel. A *Pesti Naplóban* annakidején a szakértői jelentés nyomán ismertettük ennek az adminisztrációnak különböző tényezőit, amelyek mind ritkaságszámba mennek. A Saját Otthon ugyanis saját tőke híján *tagjainak betétként kezelendő évi szolgáltatásait használta fel a költségek fedezésére;* ebből fizette az ügynököket, akik fixfizetésen és napidíjakon felül költségmegtérítést és jutalékot is kaptak, az igazgatósági tagokkal együtt, akiknek szintén járt jutalék azok után a betétek után, amelyeket befizettek, sőt gyakran azok után is, *amelyeket még nem fizettek be.* A tagok egyrésze ugyanis a változott viszonyok következtében nem tudott eleget tenni vállalt kötelezettségeinek, ami azonban nem változtatott az ügynökök és az igazgatók javadalmazásán.

A „Saját Otthon“ — saját otthon nélkül

Amikor a rezsi már-már elnyeléssel fenyegette az összes bevételeket és a korábbi években gyűjtött takaréktőkéknek a valóságban már nyoma sem volt, akkor kérte meg a minden aktivumából kiforgatott, régóta csődre érett építőtakarékszövetkezet maga ellen a kényszeregyességi eljárást. A tartozások összege elérte ekkor *a 600.000 pengőt,* amiből a Saját Otthon csak mintegy 350.000 pengőt ismert el. Azonban így is rejtély maradt mind a mai napig, hogyan szaporodhattak fel a követelések ilyen horribilis összegre ezzel az intézménnyel szemben, amely a bőségesen dotált alkalmazottain kívül *egyik ponton sem tudott eleget tenni rendeltetésének,* annyira nem, hogy az építési konjunktúra évei alatt sem épült fel saját otthon a »Saját Otthon« égisze alatt. Nagyon eltérők voltak a vélemények a különböző vagyontárgyak és kintlevőségek értékelésére nézve is, úgyhogy a mult év végén lefolytatott kényszeregyességi eljárás nem vezethetett eredményre.

A hitelezők egyrésze ekkor *bűnvádi útra* terelte az ügyet, *több mint negyven feljelentést adtak be az igazgatóság tagjai, köztük gróf Csáky Károly ellen,* akiket sikkasztással, hűtlen kezeléssel vádoltak, de úgy tudjuk, hogy a feljelentések ügyében még mindig a rendőrség nyomoz és ügyészségi vádirat nem készült. Egyes hitelezők azonban, akik a Saját Otthon bukásán *mindenüket elvesztették,* újabb és újabb adatokkal egészítették ki a vezetőséggel szemben emelt vádjaikat s nyilván ezzel áll összefüggésben, hogy a Saját Otthon valamilyen módon mégis megoldást keresett a kínos ügyek likvidálására.

Egy balatonmenti ingatlanérdekeltséggel kezdtek tehát tárgyalást abból a célból, hogy *mintegy 50.000 négyszögöl terjedelmű telekkomplexumot Fonyód és Bélatelep között megszerezzenek és ennek felparcellázásával elégítsék ki a hitelezők követeléseit.* A törvényszék kényszeregyességi tanácsa, amely másodfokon járt el ebben az ügyben, a kényszeregyességi bíró ellentétes határozatával szemben helyt adott ennek az előterjesztésnek és kimondotta, hogy a kényszeregyességi kvóták ingatlanban való kiegyenlítésének nincs elvi akadálya. Ezek után került vissza a Saját Otthon ügye az Országos Hitelvédő Egylet elé, ahol dr. *György* Ernő igazgató vezetésével pénteken tartották meg a második kényszeregyességi tárgyalást.

„Jugoszláv menekülők“ a Lipótvárosban

Erre az alkalomra a kamara nagytermét kellett igénybevenni, mert a Saját Otthon *1200 hitelezője közül mintegy 500-an személyesen akartak résztvenni a tárgyaláson.* A kisemberek csoportos felvonulása a csendes lipótvárosi uccákon nagy feltűnést keltett. A járókelők közül sokan azt hitték, hogy *jugoszláviai menekültekről van szó, akiket a kamarában szállásolnak el.* Csak később derült ki a valóság.

Az elkeseredés és az izgalom egyre nőtt a több mint három óráig tartott tárgyalás alatt és a felszólalók majdnem kivétel nélkül *megtorlást* sürgettek. Az izgatott hangulat és a megújuló botrányok rendkívül megnehezítették a tárgyalás lefolytatását.

Az OHE vezetősége úgynevezett *likvidációs egyességi ajánlatra* tett előterjesztést s ennek az a lényege, hogy a követelések 80 százalékát egyenlítenék ki a feltételesen rendelkezésre bocsátandó ingatlanokkal. Az első feltétel azonban az volna, hogy a *Saját Otthon nyomban készpénzben fizesse ki a mintegy 50.000 pengőre rúgó előnyös követeléseket* s ezek után engedje át kintlevőségeit és vagyontárgyait az ingatlantulajdonosok csoportjának. Nyomban felvetődött a kérdés, honnan szerzi a Saját Otthon ezt az 50.000 pengőt, amikor a státusvizsgálat megállapította, hogy *a szövetkezet semmiféle likvid vagyonnal nem rendelkezik?*

Villatelekspekuláció a károsultak bőrén

Ennek a kérdésnek megvitatására azonban nem is kerülhetett sor, olyan heves kifakadások hangzottak el magával az ajánlattal szemben is. A hitelezők ugyanis túlnyomórészt kisemberek, akik *soha nem kerülhetnek abba a helyzetbe, hogy nyaralót a Balaton mellett töltsék* s nincs módjuk arra, hogy a telket beépítsék. A felszólalók rámutattak arra, hogy *a Saját Otthon bukásán egy közbeiktatott érdekcsoport még nyerészkedni is akar,* mert a Saját Otthon hitelezői, mint ujdonsült balatoni villatulajdonosok valószínűleg *sürgősen túl akarnak majd adni bármilyen áron az ilyenmódon nyakukba varrt villatelkeken.* A vevő pedig előreláthatólag nem lehet más, mint maga az érdekcsoport.

Nyomban kiderült az is, hogy a villatelkeket a Saját Otthon egészen *önkényesen értékelte* és a tényleges forgalmi érték az OHE szakértőinek megállapítása szerint jóval kevesebb. Emellett vannak a felajánlott villatelkek közt egészen értéktelenek is, amelyek beépítésre semmiképpen sem alkalmasak. A valamirevaló telkek tényleges értéke négyszögölenként 3 és 13 pengő közt váltakozik.

Kvótaajánlatok 80-tól 20 százalékig

Jellemző az ajánlatra, hogy a 300 pengőn aluli hitelezők számára *alternatív lehetőséget* biztosítottak, amelynek alapján készpénzben követelésük *30 százalékát* kaphatják meg, az ingatlankielégítés papíron 80 százalékra rúgó kvótájával szemben. A nagyobb hitelezőknél még inkább csökken a kielégítési arányszám; így a 300-tól 1000 pengőig terjedő hitelezők *25 százalékot,* az 1000 pengőn felüli hitelezők pedig mindössze *20 százalékot* kaphatnak készpénzben, anélkül, hogy ezt a csekély kvótát is bárki biztosítani tudná.

Amikor a kényszeregyességi ajánlat ismertetésében idáig eljutottak, az izgalom tetőfokára hágott és *a szemrehányások és vádak özöne zúdult a Saját Otthon vezetőire,* köztük a tárgyaláson megjelent gróf Csáky Károlyra is. Végül szavazásra tették fel az ajánlatot és a hitelezőknek 10 napon belül kell nyilatkozniok arról, hogy hozzájárulnak-e a Saját Otthon ügyeinek ilyenmódon való likvidálásához? Hogyha a hitelezők kétharmadrésze nem akarna villatelektulajdonos lenni a Balatonon és nem adná hozzájárulását az egyességi ajánlathoz, úgy az ügy visszakerül a törvényszékhez, ahol a csődeljárás megindítása most már alig lenne elkerülhető. K. B.

Ara 48 és 90 fillér

A nemzetközi haderő még karácsony előtt bevonul a Saar-vidékre

Genf, december 7.

Szombaton Genfbe érkeznek *Temperley* angol és *Brasca* olasz tábornokok, valamint a népszavazás idejére a Saar-vidékre kiküldendő nemzetközi csapatok *holland* és *svéd* parancsnokai. A tisztek bizottságot alakítanak, hogy megbeszéljék a nemzetközi Saar-csapatokkal összefüggő kérdéseket. A csapatok fölötti főparancsnokságot *Knox* saarvidéki népszövetségi biztos veszi át. A nemzetközi haderő *még karácsony előtt bevonul a Saar-vidékre. (T.)*

Mussolini tízéves európai Treuga Dei terve

London, december 7.

Azzal a hírrel összefüggésben, hogy *Mussolini* tízéves európai »Treuga Dei« tervét készíti elő, a *Star* diplomáciai munkatársa a következőket írja: Megnemtámadási szerződésekről van szó, amelyek *egész Európára kiterjednének.* A paktum az aláíró felek között *konzultatív megbeszéléseket* írna elő s ebből a célból bizottság alakítását javasolja, amelyben *Európa legjelentékenyebb államférfiai vennének részt.* A paktumtervezet függeléke *európai gazdasági együttműködésről* szól. Mussolini tervét csak akkor szándékszik előterjeszteni, *ha a keleti paktumterv meghiusul.* Számol azzal, hogy tervét *Németország, Szovjetoroszország* és *Franciaország* szívesen fogadná, de valószínűnek tartja az *Egyesült Államok* és *Anglia* támogatását is, miután a paktumterv bizonyos fokig *a Kellogg-szerződés kiterjesztésével egyértelmű. (T.)*

MA VAN A NAGY PREMIER
Luis Trenker
a havas hegycsúcsok urának nagyszabású látványos filmje:
Havasok fia
URÁNIA
Universal világfilm

Budapest, 1934 december 7

Felfakadnak *a trianoni határ sebei, a déli végeken négy helyen százával és százával dobja át a balkáni rémuralom a magyarokat. Harmadfélezer eddig a kiutasitottak száma. A hontalanitás folyama özönvizszerűen dagad. Házat, szőlőt, testi ruhát, bútort, batyút, kenyeret, fizetést, nyugdijat kell otthagyniok. Életmunkát, egzisztenciát. Ami számukra megmarad, koldusbot és tolonclevél. Nézheti ezt nyugodtan Európa! Csetnikek, dobrovoljácok, komitácsik garázdálkodását. Hogyan tör fel Macedónia Európa szivébe. Itt most már nemcsak Magyarországról van szó, hanem az európai kultúráról. Az emberiségről és az emberiességről. Védtelen, soha nem politizáló, politikailag teljesen semleges emberek tömegbüntetése. Ujszerű vagyonelkobzás. Mert mi más, mint vagyonelkobzás az a kiutasitás, amit órák alatt hajtanak végre és aztán ott marad ház, bútor, ruha »adóhátralék« fedezésére, rögtöni árverésre. Menekültet a dobszó siratja. Ez van ma Kelebiából és Horgostól délre abban az új alakulású államban, amelynek anyja Trianon volt. Az igazságtalanság. Most derül ki, hogy mit ér a wilsoni tizennégy pont, Trianonban kikre biztak kultúrértékeket, embermilliók fölötti rendelkezést. Tombol a nagyszerb diktatúra. És Európa ezt nem nézheti nyugodtan. Mert a balkáni rémuralom nemcsak Magyarországot fenyegeti, nemcsak a Dunavölgye millenáris kultúráját, hanem egész Európa civilizációját és polgári rendjét. Itt a Balkán birkózik Európával. Nem kétséges, hogy ebből a válságból ki fog kikerülni győztesen. Európa és benne az a Magyarország, amely ha valaha, hát most a megaláztatás és a szorongattatás e napjaiban tesz igazán tanuságot európai önfegyelméről, európai békeszeretetéről, európai kultúrájáról és türelméről.*

Szorgalmas szivek *hontalanná vált magyarok javára adakoznak. A megpróbáltatás napjaiban összedobbant a magyarság szive. Nincs párt, nincs osztály, nincs felekezet. Csak magyar van és aki magyar ma teheti, mind sietö szivvel, sürgös kézzel ad a magyarság ma legmártirabb magyarjainak, akiket belgrádi diktatúra küszöbükről üzött el. Itt nem kellett se felhivás, se felszólitás, az első menekült transzport hirére mindenki adott, aki tehette, megindult a társadalmi segités lavinája. Trianoni magyar a trianoni magyart támogatja, határon inneni, azt a határon túlit, akit erőszak és parancsuralom perceken belül tett határoninnenivé. Statáriális eljárásra ez a felelet. Ha nekik sürgős, hogy magyarok ezrei elpusztuljanak, nekünk még sürgősebb, hogy magyarok ezrei ne pusztulhassanak. Magyar sebeken magyar zsebek segitenek. Magyar szivek. Nem hagyjuk elveszni azokat, akik értünk szenvednek a trianoni katasztrófa élvonalán. Valamennyiünkért. Aki koldustarisznyával jött át a határon, nem marad itt koldus. Ez szegény ország, de addig sosem bukhat, olyan mélyre nem zuhanhat, hogy ne tudjon segiteni tulajdon fiain. És ha Szerbia most ezrivel gyárt magyar koldusokat, mi valamennyit meg akarjuk segiteni és visszaemelni abba a polgári sorba, ahonnan a csetnikuralom lezüditotta. Nem szabad, hogy magyarok ezrivel elproletarizálódjanak. Segiteni fogunk azokon, akik valamennyiünkért szenvedtek. Minden menekültnek azt kell éreznie, hogy haza érkezett. Hazulról haza érkezett.*

Ennyi szeretetre *nem számitottunk, — mondta egy hang ma a Népszállóban. És a menekült, szegény halász meghatottan és csodálkozva beszélt tovább, ebédről és fekhelyről, melegről és ajándékról és arról a — szinte a Bibliába kivánkozó — szimbólikus jelenetről, hogy a Népszálló pesti koldusai lemondtak a napi ebédjükről menekült testvéreik javára. A szegény halász csodálkozik, — szegény, nagyon elszokhatott a testvéri szeretetről odaát. Most itthon van újra, nem saját jószántából, nem látogatóba, nem meggazdagodva, hanem kolduszegényen és üldözötten és mégis szeretetet kap és mégis érzi, hogy hazajött. Ennyi szeretetre nem számitottunk, — mondotta csodálkozva. Ó, segitsen minket hozzá az Isten, hogy minél hamarább elmúljon benne és bennük a csodálkozás, hogy újra megismerjék hazájukat és testvéreiket és természetesnek tartsák a szeretetet, amely itthon feléjük sugárzik. Hogy újra megtaláljak azt, amit hosszú esztendők idegensége elvett tőlük: az önbizalmat és a bizalmat, a kötelesnek és jogok harmóniájának jó érzését a saját hazájukban, a saját honfitársaik között, egy olyan közösségben, amely biztonságot ad körülöttük és biztonságot ad a lelkükbe is. Tartsák természetesnek a szeretetet és a gondoskodást és tartsuk mi is természetesnek a szeretetet és a gondoskodást. Igen, a koldusok odaadták az ebédjüket és ennek a szegény kis országnak szegény társadalma nem fog elmaradni nagyvonalúságban a koldusai mögött. Isten hozott benneteket üldözött testvéreink, emeljétek fel a fejeteket és tartsátok természetesnek a mi szeretetünket, — itthon vagytok, ennyi az egész.*

Olaszország elégtételt kért Abesszíniától a szomalii véres határincidens miatt

60 olasz alattvalót megöltek, 400-at megsebesítettek az abessziniai támadók

London, december 7.

Rómából érkező jelentések szerint az olasz kormány *elégtételt kért az Abessziniában történt támadásért.* Újabb részletek szerint a támadás úgy történt, hogy puskákkal, gépfegyverekkel és könnyű ágyúkkal felszerelt abesszíniai csapat az Ulual-forrásnál *átlépte a szomali határt,* rárohant az olasz előőrsökre és *hatvan szomalii olasz alattvalót megölt, négyszázat pedig megsebesitett.* Az olasz csapatok a súlyos veszteségek ellenére a megerősítések érkeztéig ellenálltak az abesszíniaiaknak, megfutamodásra birták a támadókat, akik igen súlyos veszteségeket szenvedtek, nagymennyiségü fegyvert, lőszert és hadianyagot hagytak hátra. A támadás visszaverésében döntő szerepet játszott két olasz repülőgép, amely bombákat dobott az ellenségre.

A „térerő" húsz kilométer körzetben minden motort leállít?

Karl Schapeller találmányát állítólag Anglia veszi meg

Linz, december 7.
(A Pesti Napló bécsi szerkesztőségének telefónjelentése.)

Karl *Schapeller*, az aurolsmünsteri kastély lakója, aki különböző vállalkozásaival és találmányaival már nem egyszer beszéltetett magáról, szenzációs új találmányról ad hirt. Schapeller különféle kisérletei eddig milliókat emésztettek fel, és pénzembereinek, akik között *Vilmos* excsászár udvara is szerepel, eddig nem hajtott hasznot. *Schapeller új találmánya a »térerő«, amellyel 15—20 kilométeres körzetben minden motorral hajtott járművet üzemen kivül tud helyezni.* Ezidőszerint *Davison és Cooper* angol mérnökök tartózkodnak Aurolsmünsterben, hogy megvizsgálják Schapeller új találmányát. Az angol mérnökök a »térerőről« nagyon kedvezően nyilatkoztak. *Egy angol részvénytársaság állitólag ajánlatot tett Schapellernek, hogy 100.000 fontért megvásárolja találmányát.* Schapeller a találmányt egy német részvénytársaságnak már felajánlotta, de visszautasitották, mert a vezérigazgató szerint a német technika már hosszú idő óta foglalkozik sikertelenül ezzel a kérdéssel.

A Képzőművészek Egyesületének jubiláris kiállítása

A *Műcsarnokban* ma nyilik meg a *Magyar Képzőművészek Egyesületének* jubiláris kiállítása. Negyven éve, hogy megalakult ez a nagymultú egyesület, amelynek alapitói között olyan ragyogó művészek szerepeltek, mint *Munkácsy* Mihály, *Székely* Bertalan, *Feszty* Károly, ~~*Hollósy Simon*~~, *Fadrusz* János és *Stróbl* Alajos. A jubileumra szerencsésen átépitették a Műcsarnok hodályszerű termeit, ~~*Györgyi Dénes*~~, a kiváló műépitész époly szellemes, mint artisztikus tervei szerint. Az első nagyterem közepére széles ajtót vágtak, a másodikat kettős oszlopsorral intimebbre tagolták és ezzel az épület fővonalában távlatot nyitottak egészen a köralakú oszlopcsarnokig.

Az első terem muzeális anyagát *Petrovics* Elek szakértő keze válogatta össze és rendezte el, az Egyesület elhúnyt tagjainak munkáiból. *Fadrusz* Mátyás-szobrának monumentális feje dominálja az értékes kollekciót, amelyben néhány remek *Munkácsy*-kép mellett *Madarász*, ~~*Barabás*~~, *Jankó*, ~~*Horovitz*~~, *Székely*, ~~*Benczur*~~, ~~*Hollósy*~~, *Ferenczy*, *Lotz*, *Roskovics*, *Thán*, *Vágó*, *Deák-Ebner* vásznai s a fiatalon elhúnyt, ezért kevéssé ismert, holott szinte korát megelőző *Tóth* László két finom alkotása foglal helyet. Ugyanitt találjuk *Stróbl* Alajos két remek portréját.

A legérdekesebb és legjelentősebb *mai* anyagot ezúttal az építészek hozták a kiállításra. A második terem kettős enteriőrjében a modern magyar építészet java alkotásait mutatják be szebbnél szebb fotografiák, izléses elrendezésben. Gazdag, friss, erős és nivós ez a jellemzően összeválogatott anyag, amelynek legkiemelkedőbb értékeit elsősorban *Pogány* Móric, ~~*Györgyi Dénes*~~, *Árkay* Aladár, *Kolsis* Iván, ~~*Hajós Alfréd*~~, *Jánszky* Béla, *I. Gyenes* Lajos, ~~*Hültl*~~ Dezső, *Málnai* Béla és *Szivessy* Tibor neve jelzi. A fiatalabb, mai szobrászgenerációnak ugyancsak néhány kiváló képviselője kapott itt helyet, igy: *Medgyessy* Ferenc, *Csorba* Géza és *Pátzay* Pál. Odább, a szoborcsarnok közepén, *Zala* György hatalmas arkangyalával hangsúlyozza a konzervatív irányt.

A festők — akik ugyancsak a konzervativizmus jegyében vannak jelen a kiállításon — sajnos, egyben az *epigonizmust* is képviselik. Csodálatos, hogy az Egyesület, amikor annyi megértéssel fogadja kebelébe modern épitészeinket, a piktorok mai törekvéseit csaknem teljesen negligálja. Pedig a »maiak« befogadása és érdem szerint való megbecsülése hozhatná csak meg azt a felfrissitő elevenséget, amelyre ennek a kissé elvértelenedett Egyesületnek saját jövője érdekében mulhatatlan szüksége van. Különben a jelenlevő tisztes középszer nagy átlagából csupán *László* Fülöp, ~~*Halász*~~ Ede, *Tornyay* János, *Karlovszky* és *Szülle* művei emelkednek ki magasan. A fiatalok közül *Udvary* Pál és *Istokovits* Kálmán tartanak számot komoly figyelemre.

K. A.

A belügyminiszteri vizsgálat és a Szörtsey-ellenes támadások ügye a TESz közgyülésén

(Saját tudósitónktól.) A TESz péntek este tartotta évi rendes közgyűlését, amelyen megjelent *Antal* István sajtófőnök is. *Baross* Gábor elnök felolvasta Gömbös miniszterelnök táviratát, amelyben a miniszterelnök kimenti távolmaradását, majd bejelentette, hogy *Szörtsey József országos ügyvezető elnök súlyos betegsége miatt maradt távol.* Ezután megemlékezett a kormányzó jubileumáról. A közgyűlés táviratilag üdvözölte *Kánya* Kálmán külügyminisztert. *Kontra* Aladár kérdést intézett az elnökséghez aziránt, *milyen álláspontot foglal el a TESz a Szörtseyt ért támadásokkal szemben.*

Baross Gábor kijelentette, hogy a TESz által kért belügyminiszteri vizsgálat még nem fejeződött be és Szörtsey az ellene emelt vádak ügyében a bírósághoz fordult. Ezért, mint országos elnök, *a kérdésre nem válaszolhat.* Helyette dr. *Zimmermann* Lajos, a TESz főügyésze terjesztette elő jelentését, amelyben megállapította, hogy *a TESz és Szörtsey ellen megindult támadásoknak nyilvánvaló politikai hátterük van politikai előnyök szerzése céljából.*

— Amikor Szörtsey ellen legelőször felmerültek a különféle vádak, — mondotta dr. Zimmermann — azokat a széleskörű pártatlan vizsgálat *alaptalanoknak találta.* Amikor gróf *Somssich* Antal a miniszterelnökhöz intézett levelében Szörtseyt különböző vádakkal illette, Baross Gábor ismételten felajánlotta Somssichnak, hogy győződjék meg személyesen vádjainak alaptalanságáról. Somssich azonban erre *nem volt hajlandó* és elmondotta interpellációját, kizárólag azért, hogy támadhasson. Szörtsey Somssich ellen bünvádi feljelentést tett, a TESz pedig maga kérte a vizsgálat megindítását a belügyminisztertől.

Ezután dr. Zimmermann Szörtsey érdemeit ismertette. Báró *Perényi* Zsigmond ugyancsak Szörtsey érdemeiről beszélt. Ugyanilyen értelemben szólalt fel *Kontra* Aladár és *Szontagh* Tamás. A közgyülés ezután disztagokul választotta *Imrédy* Béla, *Hóman* Bálint, *Fabinyi* Tihamér, *Lázár* Andor és *Kállay* Miklós minisztereket, továbbá *Sinóg* Jenő főpolgármestert. A közgyülés üdvözlő táviratot küldött *Gömbös* miniszterelnöknek.

A közgyülés végén Baross Gábor indítványára egyhangúlag elhatározták, hogy *a Jugoszláviából kiutasított magyarok részére a TESz a maga körében gyüjtést indit.*

Egy üres hely a fehér asztalnál...

(Saját tudósitónktól.) A MAC Régi Gárdájának legutóbbi összejövetelén szép és megható gondolat merült fel. Az elszakitott magyarság szomorú sorsa arra indította a régi gárda egyik tagját, hogy indítványt tegyen az elszakitott magyarokkal való együttérzés kifejezésére. Azt indítványozta, *legyen ezentúl minden baráti, családi, társadalmi vagy ünnepélyes összejövetelen egy üresen hagyott szék és egy terités a fehér asztalon, a tányéron egy virággal vagy egy kis trikolórral, amely az elszakitott magyarság hiányát és a velük való együttérzést szimbolizálja.*

A MAC Régi Gárdája magáévá tette az indítványt és a sportegyesületek és különböző egyesületek útján propagálni fogja azt. A gondolatot *a Jugoszláviából kiüldözött magyarok mai szomorú helyzetével kapcsolatosan azzal egészitik ki: legyen az üresen maradt tányéron egy papirboritók, hogy mindenki beletehessen néhány pengőt a Jugoszláviából kiüldözött magyar családok felsegélyezésére.*

Tolokovics Kálmán

(2)

KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ: VÍZIMALOM

ISTOKOVICS KÁLMÁN: VÍZIÓ

Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás
1933

Krisztus betegeket gyógyít. Istokovics Kálmán rézkarca

nyitékot, hogy Johnny éppugy szereti őt, mint a hogy ő szereti Johnnyt.

— Hát Johnny egyszer már eljött érte két hónappal ezelőtt.

— Ez nem volt elég neki. Ez nagyon egyszerű, konvencionáljs és banális volt a mellett az őrjöngés mellett, amelyet Adonyi szerelmében látott. Mary azt szerette volna, hogy Johnny is úgy őrjöngjön, Johnny is úgy vergődjék, Johnny is oly égbekiáltó bizonyitékokat adjon, mint amilyeneket Adonyi produkált. Mert a szerelmes ember folyton bizonyitékokat hajszol, bizonyitékokat, amelyekből meggyőződhetik, hogy a párja éppen olyan eszeveszettül szenved, mint ő. Mary szenvedett Johnny miatt, azért futott el előle ide Heluanba. És itt megismert valakit, aki megmutatta neki, hogy milyen az igazi szerelem. Az a szerelem, amely egyensúlyban van az ő szerelmével . . .

— De hát akkor miért ment vissza mégis az amerikaihoz?

— Mert Johnnyt szereti . . . és elfáradt a bizonyítékok keresgélésében. Most megadta magát. Minden szerelmes megadja magát. Némelyik éppen akkor, amikor már csakugyan nem szeretik viszont.

A bárónő áhitattal hallgatta a professzor magyarázatait.

Van Roosen dühösen legyintett.

— Beteg dolgok ezek . . . Ostobaság . . .

A lord az angol imperializmust magyarázta . . .

A társaság megrohanta a büffét.

A Nilus felől kürtszó hallatszott be a nyitott ablakokon. Gyönyörű meleg nílusi éjszaka volt.

— Ni, most indul a hajó, — jegyezte meg a konzul. — Hogy búg az expresszhajó kürtje.

— Most utaznak Mary és Johnny Alexandriába, — mondta Berg tanár gúnyos mosolygással.

Egy komornyik Berg tanárt kereste.

— Mi az? Baj van? — kérdezte a professzor hivatalos hangon.

A lakáj valamit súgott a tanár fülébe.

Berg doktor megcsóválta a fejét. Aztán van Roosen bárónő felé hajolt és a szép asszony fülébe súgta:

— Most izennek Al Hayatból, hogy Adonyi doktor meghalt . . .

— Istenem . . . szegény . . .

— Vége a drámának . . . Elvérzett . . . Szegény...

A Nilus felől újra felbúgott a kürt.

A hajó kürtje, amely Maryt és Johnnyt vitte Európa felé . . .

Vége

Búcsú a lanttól

A szenvedések korszaka lejárt
Eltünt idője minden lángolásnak
Felejtem a szilaj melódiát
Virágos lantom odaadom másnak.

Ezen a lanton még friss a virág —
De kihűlőben szíve már belül.
Próbálja más! Szép új melódiát,
Dalt, mely a csillagok felé repül!

Próbálja más! Vidám, szép, ifjú hangon
Tüzes vágy legyen, szilaj fájdalom . . .
Egy könnycsepp ég a virágon, a lanton —
E könnycsepp tán az utolsó dalom.

Farkas Imre

Istokorits Kálmán

A lutri

Irta: **Rákosi Jenő**

Mostanában divatba jött az ujságok között is a sorsolás. Mesés dolgokat sorsolnak ki és meg vagyok győződve, hogy egy sereg ember, aki eddig el volt anélkül, hogy ujságot olvasott volna, ezáltal rákap az ujságolvasásra, és vele belép a civilizáltabb néprétegbe, ami haladás fölfelé. De mint minden emberi találékonyság és szerencsés ötlet, nyomban utánzókra talált ez is és aki bármi okból nem tudta vagy nem akarta utánozni, az csunyául rátámadt és policájért kiabált, hogy tiltsa el ezt az erkölcstelenséget.

Erkölcstelenség! Kérem, várjunk egy kicsit, amíg okoskodásunk végire érünk. Mert az első kérdés az: hogy mi az erkölcstelenség: a lutrizás általában, vagy csak ha az ujság rendez sorsjátékot?

Az természetesen bizonyos, hogy minden lutri a szerencsejátéknak egy neme. De viszont az is bizonyos, hogy semmi sem vonzza és izgatja az embert úgy, mint a flört vagy a kacérkodás a szerencsével. És hol kezdődik és hol végződik az életben a szerencsejáték? Nem-e a gyermekszobában, mikor a gyermekek a nagyok vezetésével karácsony este — tomboláznak? És végződik Montecarlóban, a felnőttek gyermekszobájában.

Emlékszem arra az időre, amikor az úgynevezett kis lutri, a kétségenkívül olasz eredetü lotto, a maga egyszerü ambóival, ambo seccóival, ternóival és quaternóival a heti húzás napjain megdobogtatta a szíveket. De akkor a politikusok úgy gondolkoztak, hogy e szerencsejáték ellen meg kell védelmezni a szegény néprétegeket. Az erkölcs is szóbakerült az akkori vezércikkekben. Mert az emberi természettel jár, hogy semmire sem vigyázunk olyan dühvel mint az erkölcsre — másokban. És, mint tudjuk, csakugyan eltörölték a kis lutrit, a kisembereknek azt az alkalmát, ahol módjukban volt flörtölni a szerencsével.

Eltörölték azok, akik sohasem lutriztak a kisemberek lutriján, hanem ferbliztek, bakkoztak a klubokban és megalapították az osztálysorsjátékot a középosztály számára. Annak, úgy látszik, nem erkölcstelen a dolog. A szegénységnek tehát nem volt már módjában egy hatost, két hatost betenni a budai, linci, vagy bécsi meg brassói lutriba s egy hétig reménykedni, ellenben, akik boldoggá tették a lutri eltörlésével, azok mentek a börzére differenciákra, határidőkre játszani s elnézték néha egész vagyonok elvesztésének az izgalmait.

És engedélyeztettek az állam által sorsolások egyes családoknak, intézeteknek, melyekről házalók, akik annak előtte szorgalmas kundsaftjai voltak a kis lutrinak, most utcán, kávéházban, korcsmában — promeszeket árultak egyes sorsjegyekre. És jött a vöröskereszt, jött a fehérkereszt sorsjegy; és az első magyar állami dijsorsjegykölcsön, csupa nagy lutri a kis lutri helyébe.

Ej, és az ember születése nem lutri? Milyen véletlen az, hogy valakit Rotschild, Esterházy bölcsejébe fektet-e a sors vagy egy somogyi kanász fürösztő teknőjébe. És nem lutri-e a házasság, nem lutri-e minden vállalat, amelyen meg lehet gazdagodni és meg lehet bukni? Nem lutri-e az egész élet és a halál, mely ezer alakban leselkedik ránk s soha nem tudjuk, mikor ragad torkon. Micsoda hazardőrt csinált az élet abból a szegény öregemberből, aki apát, anyát, feleséget, gyermeket és unokát eltemetett és most ugy áll az életben, mint a száraz fa a sivatagban, mely kétségbeesetten nyujtogatja nedvtelen ágait az égre. Minden csak véletlen, minden csak sors, minden csak szerencse, minden csak lutri az életben s mint Shakespeare mondja: csak legyek vagyunk az isten kezében.

Hát természetes, hogy titokzatos erővel vonz ellenállhatatlanul bennünket a szerencse, hogy kisértsük meg. Persze, hogy lutrizunk, lutrizunk ezer formában. Lutriznak a játékos gyermekek, amikor cipflizés vagy pénzfeldobás által döntik el, hogy ki kezdje a játékot, és lutriztak azok a perzsa hadvezérek, akik azzal lovagoltak ki egy szép hajnalon a mezőre, hogy az legyen közülök a király, akinek a lova elsőnek köszönti nyeritésével a fölkelő napot.

Nekem volt egy kedves jó nagynéném, édesanyám legidősb testvére, aki korán jutott özvegységre s öregebb korában atyja háztartasát vitte Kőszegen s mi unokák ott iskolázva, öregatyámnál voltunk kosztos diákok, aki Kőszegen élt nagy becsületben, mint nyugdíjas gazdatiszt s ott is halt meg. A kőszegi bencés tanárok irták sírkövére a következő sorokat:

Virum ingenii magni
Litteris clarum
Strenuum sibi et alteris mitem
Lugent sui et qui noverunt.

(Kiváló szellemü, müveltségében nevezetes, magához szigorú, mások iránt elnéző embert gyászolnak benne övéi s akik ismerték.)

Ennek volt a lanya az én drága nagynéném, akinek még volt néhány Salm-Reiferscheidt-sorsjegye. Úgy tudom, az osztrák császár engedélyezte e sorsjegyet ennek a Salm-családnak a szanálására. Nagynéném hetven éven fölüli öregasszony lett. De egész hosszú életén keresztül boldogan őrizte sorsjegyeit. Mert magányos szabad óráiban az volt öröme és tünődésének a tárgya, hogy szerettei közül kinek mit vesz, kit hogyan boldogit, ha majd kihúzzák az ő sorsjegyeit. Ez a néhány sorsjegy volt egyszerü, szerény életén át minden illuziója. Meghalt a jó lélek anélkül, hogy a sorsjegyeket kihúzták volna, de szelíd halála óráiban is foglalkoztatta a gondolat, hogy azoktól egyszer boldog lesz valaki. Erkölcstelenség? Egy szép, tiszta és szerény élet erkölcse táplálkozott e sorsjegyekhez fűzött reményekből és ábrándokból.

Egypár év óta roppant divatba jött a sorsjáték két okból. Első, hogy a mai nyomorult viszonyok közt nagyobb szüksége van az embereknek arra, hogy nyerjenek, de arra is, hogy legalább a nyerés reményének az illusióit élvezzék. A második ok az, hogy a vállalkozók ügyes eljárással fel tudták lendíteni a dolgot. Kulturális és humanitárius intézmények nagy hasznát látták ennek a modern lutrinak. Hiszen még a rendőrség is bocsátott ki sorsjegyet a maga szociális céljaira. És ki ne emlékeznék még azokra az ambulans vállalkozókra, akiket Bécsben kucsébereknek hívtak. Gottschéi taliánok voltak az istenadták, a gottschéerből lett a kucséber. Oly mélyen gyökerező tulajdonsága az emberi léleknek a szerencse provokálásának a vágya, hogy csakugyan fontos, hogy az állam felügyelete éber legyen, hogy a szenvedélyekre féket vessen, de csak komoly ellenőrzéssel, hogy törvényes rendben menjen a dolog, nem pedig olyan beavatkozásokkal, amelyek lehetetlenné teszik az egészet.

Beszéljek-e most még külön az ujságok sorsjátékáról? Az ujság is, mint minden más vállalat, ezerféle módot eszel ki magának arra, hogy magát kellesse, kedveltebbé, kapósabbá tegye. Mellékletek, műmellékletek, Kincses és egyéb kalendáriumok, Hármas könyvek, könyvajándékok, rejtvényfejtők jutalmazása, dobkisérettel való előfizetési felhívások, és még számos csábító és kápráztató eszközzel dolgoznak a kiadóhivatalok. Miért ne a legizgatóbbal, a sorsolással? Erkölcstelen? Tudok a sajtónak olyan szo-

A veszprémi püspök böjti pásztorlevele a hit szerinti életről

Dr. *Czapik* Gyula veszprémi megyéspüspök a szószékekről felolvasandó nagyböjti szózatában arra kéri hiveit, hogy főpásztori üzenetét juttassák el azokhoz is, akik ritkán járnak templomba. Böjti szózatát azokhoz az eseményekhez füzi, amelyek Krisztus és az akarat nélkül tétovázó Pilátus között történtek. Mindenekelőtt arra figyelmezteti a főpásztor hiveit, hogy *Krisztusban ne csak higyjenek, hanem e hitük szerint cselekedjenek és éljenek is.* Ma mindenki kereszténységet hirdet, Krisztus fölségét elismeri, ennél azonban nem megy tovább és mindent Krisztus ellenére cselekszik, mintahogy Pilátus is megállapodott Krisztus igazának elismerésénél és aztán ellene tett. Ezek, akik katolikusoknak mondják magukat, de a szentmiséről elmaradnak, a gyónást kerülik, évszámra nem áldoznak és Egyházukat valami idegen intézménynek nézik, amihez kevés közük van, ezért szavára és tanitására nem figyelnek. Nem elég hinni Krisztusban, hanem e hit szerint kell élni is! — Majd azt sürgette hiveitől a főpásztor, hogy *tartsanak ki Krisztus igazsága mellett* és ne tartsanak azokkal, akik a katolikus hittel ellenkezőt hirdetnek! Krisztus hitéből és igazságából semmit elalkudni senki kedvéért nem lehet. Ezért ragaszkodjanak a hivek a katolikus hithez, melyet Krisztus tanitott, az apostolok hirdettek és amelynek magvait szóratta el Szent István király e honban és főként annak ősi dunántuli földjén. Ne törődjenek mások hitével, ne bántsák senki másnak vallását, de valljak a magukét és tartsák azt meg maradék nélkül. E katolikus hit pedig azt kivánja, hogy a családot Krisztus oltáránál alapitsák meg, szentségi házasságban éljenek, mert aki azt hiszi, hogy ettől eltérő utakon járhat, mint mások, épp ugy tesz, mint Pilátus, aki Krisztus igazát vallotta és mégis alkudni kezdett másokkal is. — Harmadik intelme a főpásztornak, hogy *hitök megvallásától és a katolikus egyház hűségétől ne tántoritson el senkit sem anyagi haszon, sem mások befolyása.* Ma is sokan támadják Krisztus hitét és gáncsolják az Ő Egyházát. És akadnak katolikusok, akik nem állanak Jézus ügye mellé hanem visszavonulnak, semlegeseknek mondják magukat és Pilátus módjára szabad utat engednek a gyülöletnek és igazságtalanságnak. Sokan azért cselekszenek igy, mert félnek, hogy hitük megvallása esetén anyagi előnytől, állásukban való előmeneteltől esnek el, vagy hátrányba kerülnek, még többen pedig attól tartanak, hogy bizonyos divatos irányzatok gunnyal és durvasággal illetik a Krisztus keresztjének tanitását és igazságát is komolyan követőket. Ezeket arra kéri a főpásztor, hogy ne nézzék tétlenül Krisztus hitének és Egyházának küzdelmét, hanem vallják magukat szent büszkeséggel katolikusoknak, álljanak Egyházuk mellé, vegyenek részt annak munkájában! Szeressék és gondozzák templomaikat, iskoláikat. Ne féljenek attól, hogy ezért anyagi kár érheti őket, mert jól jegyezzék meg: átkozott vagyon az, amit hitének árulásával, vagy kötelességének elmulasztásával szerez valaki. Az ilyen vagyon mardossa a lelket és belépőjegy lehet az örök boldogtalanságba. Ne hagyják magukat elriasztani a tömeghangulattól és az eszmedivattól, melyek nem mindig kifejezői az igazságnak. Harminc év előtt a zsidó-liberalizmust, huszegynéhány év előtt a szociáldemokráciát, aztán a vörös kommunizmust hirdette ez a tömeghangulat. Ugy-e, hogy szégyenkeznek most azok, akik akkor behódoltak?! Egy van csak, ami minden tömeghangulat és eszmedivat fölött szilárdan áll és örök: a Krisztus igazsága, melytől el ne tántoritson benneteket senki és semmi! — fejezi be nagyböjti szózatát a veszprémi püspök.

Márciusi zárt lelkigyakorlatok a Manrézában. A zugligeti zárt lelkigyakorlatos házban március 1-én egyetemi hallgatók, 9-én a Katolikus Legényegyletek tagjai és tanoncok, 13-án egyetemi hallgatók, 17-én orsz. képviselők, 21-én a székesfővárosi kegyuri bizottság tagjai és tisztviselők, 27-én a külsőferenc városi Szent Kereszt egyházközségből jelentkezett férfiak részére kezdődnek zárt lelkigyakorlatok, amelyekre még jelentkezni lehet egyszerű levelezőlapon a Manréza igazgatóságánál (Budapest, XII., Labanc-ut 57).

A Hittanárok és Hitoktatók Országos Egyesülete március 3-án, hétfőn tartja gyülését este fél 6 órai kezdettel a Központi Papnevelőintézet földszinti előadótermében.

Felhivás a plebániákhoz!

Keresem P. Kovács Menyhért születési anyakönyvi kivonatát, született 1819—1821 között, az atyja P. Kovács András vagy Endre volt, az anyja Bary Erzsébet volt. Kérem a címre elküldeni: P. Kovács György, Budapest, Ráday-u. 56., III. 42. — 30 P utánvéttel.

A Szent Rókus plebániatemplomban nagyböjt minden péntekén este fél 7 órakor P. *Rőss* Bertalan kapucinus rendi teol. tanár mondja a böjti szentbeszédet, amely után **ájtatosságot** tartanak.

SZINHÁZ — MŰVÉSZET

Istókovits Kálmán kapta a Balló-alapitvány ötezer-pengős díját

Balló Ede, az elhunyt festőművész alapitványa tiz év óta segélyezi tehetséges, fiatal művészeinket. Ezidőszerint ez a legnagyobb összegü magyar képzőművészeti ösztöndij, mely évenként egy-egy tehetséges fiatal festő vagy szobrász külföldi tanulmányutját teszi lehetővé, vagy igyekszik a gondokat a művész válláról levenni, hogy független és szabad alkotáshoz segithesse. Az ösztöndijat idén adták ki másodszor teljes összegében, mert az előző években a jelentős összeget szociális szempontokból kisebb összegekre osztották fel.

Az alapitvány ezidei ötezer pengőjét: *Istókovics* Kálmán, a kiváló fiatal festőművész kapta. Tehetsége minden tekintetben méltó a kitüntetésre. Művészete sok tekintetben egyéni látásmódot hirdet, de témáival gyakran kapcsolódik a magyar multhoz. Előszeretettel festi történetünk kiemelkedő jeleneteit, a genreképek és csendéletek világában uj értékeket biztosit az ismert, de elhanyagolt témáknak. Alakjai minden formai szépségükön tul izzó hitről és komoly meggyőződésről vallanak; kivételes festői készséggel tudja érzékeltetni mindazt, ami a dolgok, vagy közvetve a formák lényegét jelenti. Őszinte szellemmel valósitja meg egyéni elképzeléseit. Az elismerten tehetséges művész kivételes eredményeit ismerte el az alapitvány tanácsa, midőn a dijat neki itélte.

Siegmund: Svanholm

A *„Walkür"* szombatesti előadásán kezdte meg budapesti vendégszereplését Set *Svanholm*, a világhirü svéd kamaraénekes. Siegmund alakját manapság talán senki sem keltheti életre tökéletesebb művészi eszközökkel, mint Svanholm, akinek férfias megjelenése, nemes játékstilusa, pompás wagneri deklamációja a leggyönyörübb összhangban állanak férfiasan zengő tenorjával. Magával ragadó lendülettel alakitotta ezuttal is az ifju wagneri hőst és a müértő budapesti közönség, amely ösztönösen átérzi a rendkivüli művészi teljesitményeket, elragadtatással tapsolt a kiváló vendégművésznek. Az első felvonás után a művészt ünneplő tapsvihar még jóval a vasfüggöny lebocsátása után sem ült el. Az emlékezetes sikerből méltán vették ki részüket a kitünő magyar művészegyüttes tagjai, elsősorban *Rigó* Magda, majd *Némethy* Ella, aki Brunhilda szerepét alakitotta, *Tutsek* Piroska, továbbá *Losonczy* Zoltán a méltóságteljes Wotan és *Korék* Endre a félelmes Hunding. *Fairloni* vezényelt nagyvonaluan. A „Walkür" szombati előadása kétségtelenül a művészi évad kimagasló eseményei közé tartozott. *(d.)*

A kegyelmes ur rokonai

A CORSO és az OMNIA kedden ujszerü magyar filmmel kedveskednek törzsközönségüknek. Bemutatják *Szitnyai* Zoltán szatirikus vigjátékát, *A kegyelmes ur rokonait*, amelyet *Asztalos* Miklós ültetett át filmre. A játék vidám keresztmetszetét adja az élet fonákságainak. A játékot *Podmaniczky* Félix irányitotta, főszerepeit pedig *Mezey* Mária, *Simor* Erzsi, *Csortos* Gyula, *Somlay* Artur és *Szilassy* László kivül a magyar filmjátszás legjelesebbjei alakitják. *A kegyelmes ur rokonai* nemcsak ötletességénél és gazdag szereposztásánál fogva tarthat számot a közönség érdeklődésére, hanem annál a gazdagságnál és gondosságnál fogva is, amellyel a *Sláger Filmvállalat* a filmet elkészitette. A *Filmiroda* műtermében a sablontól eltérő diszletek és külsőségek között husz napon keresztül éjtnapot eggyétevő munka folyt, hogy *Szitnyai* Zoltánnak, a kitünő irónak olymódon vegyék mondanivalóit filmre, ahogy az az íróhoz méltó.

Zenei események

Kresz Géza zeneművészeti főiskolai tanár, a nagynevü hegedümüvész és kamarazenekarának tagjai vasárnap féltizenkét órakor K. *Sztojanovits* Lili énekművésznő és *Károlyi* Gyula zongoraművész közreműködésével tartják IV. zenei matinéjukat a Magyar Nemzeti Muzeum disztermében. A hangversenyen *Schubert* legszebb alkotásai kerülnek előadásra.

*

Wagner szerepkörben aratott figyelemreméltóan lelkes elismerést *Pennin-ger* Antal, a Németországba elszármazott jeles magyar baritonista, aki legutóbb *„A Rajna kincse" Wotanja* és a *„Siegfried" Vándorának* szerepében mutatkozott be tüntető sikerrel a rostocki városi operaházban.

Hangversenyek

A *Budapesti Hangverseny Zenekar* jeles együttesének legutóbbi hangversenyén fiatal magyar zeneszerzők néhány tartalmas alkotása hangzott el *Eördögh* János karnagy lendületes vezényletével. A szatmármegyei *Wissmüller* Mihály pompásan hangszerelt négytételes szvitje és *Vannay* János nagykanizsai zeneiskolai igazgató kitünően hangzó zenekari költeménye megérdemelt sikert aratott. *Körmendy* Ede zenekarra és zongoraszólamra irt rapszódiáját *Dániel* Ilonka adta elő komoly pianista készséggel. *Stark* Erzsébet biztos zenei érzékkel, kulturáltan adott elő *Liszt-*, *Weber-* és *Lavotta*-dalokat.

*

A *Beszkárt* közművelődési egyesületének tartalmas hangversenyét *Várhelyi* Antal, a kiváló orgonaművész mesterien adta elő *Bossi* háromtételes, nagyszabásu orgonaversenyét az egyesület zenekarának kiséretével. *Müller* Károly karnagy, aki nemcsak vezetője, de valósággal lelke is a zenekarnak, gondosan összeállitott müsort vezényelt, amelynek keretében saját szerzeményü, szépen hangzó *Magyar rapszódiája* és *három magyar dala* is megérdemelt művészi sikert aratott. Sok tapsot kapott még *Skultéty* Lajos is, aki *Sztojanovits* szerenádjának bariton szólóját zengő hangon énekelte.

*

Kálmán Mária hegedümüvésznő, akit mint a *Magyar Női Vonósnégyes* vezetőjét ismer és méltányol a budapesti közönség, mint kitünő *kamaramuzsikus* aratott értékes művészi sikert *Pongrácz* István zongoraművésszel adott *szonátaestjén*. A hegedü és zongora a legszebb összhangban egészitette ki egymást a két jeles művész előadásában. Izléssel összeállitott müsorukon *Haendel-*, *Brahms-*, *Dohnányi-* és *Mozart*-szonátákat adtak elő pompás kidolgozással s a közönség mindkét művészt szives elismeréssel ünnepelte.

Jön a kilenc agglegény!

Sacha *Guitry* eddigi összes filmjei a vidám francia szellemet képviselték és talán ezzel lehet magyarázni a *Guitry*-filmek pesti sikereit. Az uj Guitry-film cime *Kilenc agglegényről*, kilenc mulatságos, öreg fickóról szól. Tulajdonképen kilenc filmre való mesét és vidámságot helyezett el uj filmjében Sacha Guitry, aki maga játssza az egyik agglegényt.

Az Actio Catholica 3. számu filmkritikája

„Egy visszanyert élet." Valószinütlen bünügyi történet, erkölcsi felfogása tele ellentmondásokkal.

„Elnémult harangok." Tiszteletreméltó hazafias légköre s nemes eszményvilága mellett egy vallási szertartás odiózus beállitása nemkülönben a befejezésében felmagasztalt vallási közömbösség miatt hitelvi veszélyt rejt magában.

Farsangi beszámoló 1941

Néhány nap óta szivet-lelket gyönyörködtető kedves kis filmet mutat be a *Belvárosi Hiradó Filmszinház* és a *Körut Hiradó Mozi*. A farsang végeztével diszes csoportba füzte a *Magyar Film Iroda* az elmult báli szezon legérdekesebb jeleneteit, egymás után vonulnak fel előttünk a tündéri báltermek, láthatjuk az első bálozók kipirult seregét, a bálkirályok gyönyörü csoportját, a lelkes fogadóbizottságok tagjait, szinte végigsuhan előttünk ujra az egész farsang minden vidámsága. A *Magyar Film Iroda* ördöngös operatőrjei fantasztikus helyzetekben, elbujva a közönség szeme elől végezték feladatukat s száz és száz résztvevő látta meglepetten önmagát a film vásznán. A hangulatos kis filmet csak néhány napig tarthatja müsorán a két hiradómozi, s a nézőtéren egymásnak adnak találkozót a báli szezon felejthetetlen éjszakáinak résztvevői.

Vadnyugati vigjáték

Vadnyugati vigjátékot fogunk látni a közeljövőben az egyik premier filmszinházban. *Cisco*, a száguldó lovas cimmel fog a közönség elé kerülni ez a már müfajánál fogva is különleges film. Hősei a wildwest lóra született, kétrevolveres vidám fiai, akik szinte mást sem csinálnak, mint bravurt bravurra halmoznak és mindezt egy pompás vigjátéki szüzsében, mondhatnók wildwest-operettben. Warner *Baxter* és Cesar *Romero* a főhősei a különleges vigjátéknak, amelyben Lynn *Bari* képviseli a vadnyugati szépnemet. Külön attrakciója a filmnek az a sok-sok lovasbravur, amelyek mindegyike sportteljesitménynek is látványosság lesz.

Zenekarok teljes felszerelése
Sternberg

A FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG

legközelebbi hangversenyei:

Az **Istituto Italiano di Cultura** rendezésében kamarazenekari est a **Zeneművészeti Főiskola** nagytermében, **hétfőn**, 3-án esto 8 órakor. Vez.: **Casella.** Közr.: **Báthy Anna.** Müsoron **Casella, Mortari, Dallapiccola, Salviucci, Alfano, Petrassi** művei. Jegyek a **Filharmónia** irodájában (**Operaház**, félemelet, Hajós-utca, délelőtt 10—2-ig és délután 5—7-ig), hétfőn este a **Zeneakadémia** pénztáránál. Erre a hangversenyre a **Filharmóniai Társaság** bérlői és **Barátai** 50 százalékos kedvezménnyel válthatják meg jegyeiket. Jegyek 1—8 pengőig.

VII. **Bérleti** hangverseny március 10-én, **hétfőn** este fél 8 órakor az **Operaházban.** A **„Belgrádi Filharmónia"** vendégjátéka. Vez.: **Mataeic.** Müsoron: **Csajkovszkij:** VI. (Pathétique), Mozart: g-moll szimfóniák és jugoszláv szerzők művei. Jegyek az **Operaház** elővételi (Dal-szinház-utcai) pénztáránál.

TELMÁNYI—CSILLÉRY

10-én **Székesfővárosi Zenekar. Városi, Csajkovszkij**-verseny, **Haydn:** Londoni szimfónia, **Kodály:** Nyári este, **Ravel:** Spanyol rapszódia. Jegyek: **Városi, Népm., Koncert.**

RÓZSAVÖLGYI hangversenyei:

Dohnányi—Telmányi 3 Beethoven-estjére bérletek 4-ig válthatók.

CSAJKOVSZKIJ V. SZIMFÓNIA,

Rachmaninoff c-moll zongoraverseny, **Glazunow** hegedüverseny, **Borodin, Rimsky-Korsakoff** a keddi „Orosz-est"-en.

Erna Sack szerdán

Bak László zongora-estje 6-án. Liszt: Dante szonáta, Schumann: Karneval, Chopin, Kodály, Dohnányi, Ravel.

DOHNÁNYI—TELMÁNYI 8-ÁN,

I. Beethoven-est. Frühlings, Op. 12. No. 1., Op. 23., Op. 30. No. 3. Z. ¼9.

Karácsonyi Margit és **Ella** magyar dal- és nóta-est 9-én. Z. fél 5.

PÉCSI ÖREG DIÁKOK

9-én, vasárnap Z. 8. **Dénes—Pethes, Pataky Jenő, Tompa Pufi, Weygand, Laczkovits, Holéczy**-együttessel vidám tarka-est. Uj müsor. *Csupa meglepetés.* Jegyek 1—5 pengőig.

BLAHA MÁRTA 10-ÉN.

Liszt: B-A-C-H, Frescobaldi, Chopin, Schubert, Debussy stb. Z. 8.

Illyés Gyula-est 12-én.

Böszörményi-Nagy Béla *Bach—Beethoven*-estje 17-én.

Vásárhelyi Magda zongora-estje 20.

Comensoli Mária zongora-estje 25.

Geszler György szerzői est ápr. 2.

HATTYUDAL
Emlyn Williams szinműve a Vigszinházban
Premier: szombaton, március 8-án

Az utóbbi évek legnagyobb és egyben legművészibb külföldi szinpadi sikere *Emlyn Williams „The light or heart"* cimü szinjátéka, melyet a *Vigszinház* szombaton, március 8-án mutat be. A ritka szinházi élményt igérő darabot, mely *Innocent Vincze Ernő* művészi forditásában a

HATTYUDAL

cimet kapta, a *Vigszinház* a kiváló szerzőhöz mindenben méltó parádés szereposztásban állitja szinpadára.

Tolnay Klári és Somlay Artur játsszák a költői finomságu és egyben megrázó erővel megrajzolt vezető szerepeket. A darab szines, finom humorral és sok szivvel megirt főszerepeiben

Sulyok Mária, Ladomerszky Margit, Pártos Erzsi, Somló, Kőmives és Bihary lépnek fel.

Rendező: *Hegedüs Tibor.*
Diszlettervező: *Neógrády Miklós.*
Az első előadások jegyeit már árusitják.

NEMZETI GAZDASÁG

Utalványra adják a rézgálicot és a rézmészport

Báró *Bánffy* Dániel földmivelésügyi miniszter a szőlőpermetezés céljára kiszolgáltatható *rézgálicmennyiséget kataszteri holdanként 16 kg-ban állapitotta meg.* Ennél több rézgálicra a szőlősgazdák az idén nem számithatnak. Az eléggé ismeretes kényszeritő körülmények miatt vált szükségessé ez a korlátozás. Csak azzal a rézgálic-mennyiséggel lehetett számolni, amely a tavalyi előrelátó korlátozó intézkedések folytán megmaradt és amely a nehezen biztositott hazai rézből még kigyártásra kerülhet.

A földmivelésügyi miniszter ezenkivül nagyobb mennyiségü *rézmészpor* gyártását biztositotta és lehetővé tette kataszt rális holdanként *5 kg rézmészpor felhasználását.* Egyidejüleg nagyarányu akció kerül lebonyolitásra, szőlősgazdáknak *porozó készülékekkel* ellátása érdekében. A rézmészpor gyártására engedélyben részesitett vállalat köteles 20,000 „fürkész"-rndszerü porozókészüléket a hegyközségek elöljáróságainak *ingyen* rendelkezésre bocsátani. Ezek az elöljáróságok kötelesek gondoskodni arról, hogy a porozókészülékeket a hegyközségek tagjai felváltva használhassák. Gondoskodás történt továbbá arról, hogy megfelelő mennyiségü *cinkgálic* álljon rendelkezésre azoknak a gazdáknak, akik ezt a védekező szert igénybe kivánják venni. A cinkgálic 4 százalékos oldata a harmadik és negyedik permetezésnél kielégitő eredménnyel használható és alkalmas a rézgálic pótlására, *A rézgálicot és rézmészport csak utalvány ellenében lehet majd beszerezni.* Az utalványok szétküldése rövidesen megkezdődik és igy a szőlősgazdáknak módjukban áll a rézgálicot és rézmészport idejében beszerezni. A szőlősgazdák felvilágositást kapnak a rézgálic helyes és takarékos felhasználásának módjáról, továbbá arról, hogy milyen hatása van a cinkgálicnak és hogyan kell azt felhasználni. A gyümölcsfa-permetezés céljára is biztositott rézgálicot és az erre vonatkozó utalványok szétküldése a Gyümölcstermelők Országos Egyesülete utján már meg is kezdődött.

Négy pengős osztalékot fizet a Goldberger. A *Goldberger Sám. F. és Fiai Részvénytársaság* március 1-én tartotta évi közgyülését dr. *Buday-Goldberger* Leó elnöklete mellett. A közgyülés 4 pengős osztalék fizetését határozta el, amely március 3-ától kezdve kerül kifizetésre a vállalat vagy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank pénztáránál. A közgyülés uj igazgatósági tagul megválasztotta jekei és margitfalvi *Jekelfalussy* Zoltán cs. és kir. kamarás, v. b. t. t.-t.

Tanfolyamok a tejgazdaság fejlesztése érdekében. A Tejtermelők Országos Szövetsége a szarvasmarhatenyésztés és tejgazdaság fejlesztése, a tej minőségének javitása és a tejtermelés okszerübbé tétele érdekében a tejtermelő kisebb gazdák részére a téli időszakban immár negyedik esztendeje *egyhetes tejgazdasági ismeretterjesztő tanfolyamokat rendez,* kitünő szakelőadók közreműködésével. Ezen a télen a Szövetség elsősorban a visszacsatolt területek és az Alföld gazdái számára rendezte tanfolyamait, hogy a viszonylag kedvezőtlenebb tejtermelési és értékesitési viszonyaik között ezuton is támogatást nyujthasson. A tél folyamán ilyen tanfolyamok *Kiskunhalason, Zalaegerszegen, Rimaszombaton, Szarvason* és *Nagyváradon* voltak, amelyeknek mindegyikén a közlekedési nehézségek ellenére közel száz hallgató vett részt. A szövetség viselte a hallgatók ellátásának és utazásának költségeit, sőt szakkönyvekkel is megajándékozta őket.

Országos vásárok. *Március 3-án, hétfőn:* Alsóság, Balassagyarmat, Berkesd, Celldömölk, Emőd, Fadd, Hetes, Halászi, Hercegszántó, Jászjákóhalma, Kál, Komárváros, Máramarossziget, Miske, Mezőcsát, Mernye, Munkács, Nádasd, Nagyvázsony, Nagykőrös, Nyiregyháza, Pécs, Perecseny, Sopron, Soroksár, Sárvár, Szepetk, Szirák, Szenc, Tinye, Ujszász, Üllő, Vásárosnamény, Veresegyház. — *Március 4-én, kedden:* Balassagyarmat, Beled, Dés, Eger, Gyömöre, Hosszupereszteg, Hőgyész, Mezőcsát, Miskolc, Nagykanizsa, Nagyvázsony, Osgyán, Sellye, Sátoraljaujhely, Szerednye, Szikszó, Szirák, Tamási, Vágsellye. — *Március 5-én, szerdán:* Ajka, Beregszász, Biharnagybajom, Bükk, Heves, Hosszupereszteg, Isaszeg, Kaposvár, Léva, Miskolc, Monoszló, Nagykapos, Nagymegyer, Polgár, Rudabánya, Sárospatak, Szentantalfa, Tapolca, Tápiószentmárton, Ujszász, Vése. — *Március 6-án, csütörtökön:* Encs, Gyoma, Ibrány, Királyhelmec, Kiskomárom, Losonc, Mélykut, Miskolc, Onód, Orosháza, Putnok, Söjtör, Tiszafüred. — *Március 7-én, pénteken:* Buj, Dömsöd, Gyoma, Feled, Ipolyhidvég, Orosháza. — *Március 8-án, szombaton:* Gyoma, Szegvár. — *Március 9-én, vasárnap:* Budapest, Monor, Tápiószentpéter, Szegvár. — Gyakran megtörténik, hogy valamelyik vásárt különböző okok miatt nem tarthatják meg. Célszerü ezért az illetékes község elöljáróságához válaszbélyeges kérdést intézni, hogy a vásárt megtartják-e és lesz-e állatfelhajtás is.

Jelentősen emelkedett a Hazai Bank forgalma és betétállománya

A *Hazai Bank* igazgatósága ülést tartott, amelyen megállapitották az elmult üzletév eredményeit és mérlegét. A mérleg, valamint az üzleteredmények adataiból kitünik, hogy a pénzintézet elismerten kedvező helyzete az elmult év folyamán *tovább javult* s a mérleg a *fokozatos fejlődés* képét mutatja. A kitünő eredmények azt bizonyitják, hogy a pénzintézet továbbra is azon az uton halad, amely *körültekitő és óvatos üzletpolitikáját mindenkor jellemezte.* A pénzintézet az elmult évben keresztül vitt állami hitelmüveletekben tevékeny részt vállalt, de készséggel állott *uj hitelek nyujtásával* is ügyfelei rendelkezésére s különösen az árucsereforgalom pénzügyi támogatására forditott nagy gondot. *Jelentősen emelkedtek a bank betétei is,* még pedig 27.3 pengőről 31.1 millió pengőre. Ez az emelkedés azért is rendkivül fegyelemre méltó, mert az intézetnek tudvalevően nincsen olyan fiókgyüjtőhálózata, amely a betétgyüjtő feladatot elsősegitené. Az intézetnek *külföldi tartozása sincs.* Jövedelmei emelkedtek. A jövedelem elszámolásánál csak azokat a tételeket vették figyelembe, amelyek az elmult évben tényleg be is folytak s igy jobban is kell értékelni azt az eredményt, amely *az elért nyereség emelkedésében* mutatkozik. A kimutatott nyereség tulajdonképen mintegy 200 ezer pengővel több, amely összeget a mérlegen belül forditottak a nyugdijtartalék dotálására. A mérleg adataiból, valamint az eredményszámla adataiból megállapitható az intézet igen kedvező *mobilitása.* Az elért eredmények teszik lehetővé azt is, hogy a bank ebben *az évben is 1.20 pengős osztalékot* fizethet. Az igazgatóság mérlegmegállapitó üléséről a következő jelentést adták ki:

A *Hazai Bank Részvénytársaság* igazgatósága február 28-án tartott ülésében megállapitotta az 1940. üzletév zárószámadásait. A mérleg az előző évben kimutatott 612,301.78 pengő nyereséggel szemben *655,758.39 pengő nyereséggel zárult,* annakutána, hogy abban az eredményszámla terhére a nyugdijtartalék javára biztositástechnikai tőkeszükségletének teljes fedezése céljából 192.136 pengőt tevő rendkivüli hozzájárulás már elszámolást nyert.

Az igazgatóság elhatározta, hogy a március 12-én tartandó közgyülés elé oly javaslatot fog terjeszteni, amely szerint az alapszabályszerü levonások, a tartalék- és jóléti alap, a nyugdijpénztár, valamint az ingatlan értékcsökkenési tartalékalap megfelelő javadalmazására forditott összegek levonása után a kimutatott nyereségből az előző évivel azonos összegü, részvényenként *1.20 pengő osztalék* fizettessék és *180,833.35 pengő* (az előző évben 138,674.38 pengő) *uj számlára vitessék elő.* A belső tartalékoknak a mérlegen belül történt növelésével a bank elismerten kedvező helyzete a lefolyt évben örvendetesen tovább fejlődött. Ez abban a tényben is kifejezésre jut, hogy leirásokra mindössze 36,008.06 pengőt kellett forditani.

Teljes mértékben vette ki részét a bank a lefolyt évben keresztülvitt állami hitelmüveletekből. Igy a Nemzeti Beruházási Kölcsön III. részkibocsátásából 1,555.500 pengő n. é. kötvényt jegyzett, a beruházási hozzájárulás megelőlegezésére kibocsátott 150,000.000 pengő n. é. kincstárjegyből 4,893.000 pengő n. é., az 1939. évi II. t.-c. alapján kibocsátásra került 100,000.000 pengő n. é. kincstári utalványból pedig 3,262.000 pengő névértékü cimletet vett át. A lefolyt üzletév végén a bank birtokában levő állami pénztár- és kincstárjegyek, illetve utalványok állománya 13,919.597.95 pengőt, az államadóssági kötvényeké pedig 3,950.969.29 pengőt tett.

A bank mérlege a budapesti pénzintézetek egységes mérlegmintája szerint állittatván össze, az alábbiakban az előző év megfelelő tételeivel való összehasonlitása ennek a körülménynek figyelembevételével történt. A *váltótárca* az állami pénztár- és kincstárjegyek, illetve utalványok fentemlitett tételének beszámitásával 30 149.799.96 pengő állagot tüntet fel, amely összegből azonban a visszleszámitolt váltók, kincstárjegyek stb. ebben az évben a passzivák között kimutatott 8,876.539.55 pengőt tevő tétele levonásba hozandó, ugy hogy a nettó váltótárca a mult évi 18,546.137.53 pengővel szemben 21 273 260.41 pengővel szerepel. A bank a váltóleszámitolási üzletágra a lefolyt évben is különös gondot forditott és *ügyfeleinek körét növelte.* Az értékpapirokra folyósitott kölcsönök 739 787.26 pengőt tesznek ki (az előző évben 680.772.10 pengőt). Az áru-, ingatlan- és egyéb fedezettel biró hitelek állaga 14,895.723.81 pengőről 15,249 648.91 pengőre, a nyilt hitelek és különféle adósok pedig 3,510 891.53 pengőről 5 609 234 60 pengőre emelkedtek, mig az állammal szemben fennálló követelések 996.249 46 pengővel szerepelnek. Az *adósok* tétele tehát végösszegben 22,595.020.23 pengőre emelkedett a mult évi 19,087.387.44 pengővel szemben. Mint ebből is kitünik, a bank a lefolyt üzletévben készséggel állott *uj hitelek nyujtásával* is ügyfelei rendelkezésére különös gondot forditván az árucsereforgalom finanszirozására. Az *értékpapirtárca* a mult évben a megfelelő cimeken kimutatott 9,372.810.51 pengőről a már emlitett államadóssági cimletek átvétele folytán 11,391.301.81 pengőre emelkedett, amely tételből az egyéb értékpapirok és érdekeltségek állaga 7,440.332.52 pengő. Az ezzel kapcsolatban mutatkozó igen jelentékeny árfolyamkülönbözeti tartalék az uj társulati adótörvény előirásainak megfelelően a belső tartalékok között tartatik nyilván.

A *takarékbetétek* 9,745.614.57 pengőről 10 969.863.88 pengőre, a folyószámlára elhelyezett betétek 17,560.509.64 pengőről 20,161.158.54 pengőre emelkedtek, ugy hogy a *bank betéteinek összállaga* a mult évi *27,306.124.21 pengőről örvendetes módon 31.131.022.42 pengőre növekedett.* A hitelezők tétele 6.577.177.44 pengővel szerepel, *ebből a külföldi hitelezőkre mindössze 200.367.57 pengő esik.* A belföldi hitelezők tulnyomó része, miként az elfogadványok cimén kimutatott 2,500.000 pengő is oly tételek, amelyek kizárólag az állami hitelmüveletekben vállalt részesedéseink részben refinanszirozásával függnek össze.

Mind a személyi, mind pedig a dologi *kiadások* nagyjából az előző év szintjén mozogtak, csupán az *adók* és egyéb közszolgáltatások emelkedtek 463.868.35 pengőről 511.983.02 pengőre. A *kamat- és szelvényjövedelem* 1,489.563.54 pengőről 1,644.631.16 pengőre, a *jutalékok és egyéb jövedelmek* tétele pedig 488.026.42 pengőről 552.479.10 pengőre emelkedett. E tételekben részben a szelvényjövedelmek növekedése, részben pedig a bank üzleti tevékenységének fokozott fejlődése jut kifejezésre. Megemlitendő, hogy a mérlegben csupán oly jövedelmek kerültek elszámolásra, amelyek a lefolyt évben *tényleg befolytak.*

A betétek és hitelezők tételének a bármikor mobilizálható aktivákkal való egybevetése az intézet változatlanul *kedvező mobilitásáról* tesz tanuságot.

Lényegesen kisebb az őszi buzavetés területe a tavalyinál

A mezőgazdaság állapotáról és a vetések állásáról szombaton délben adta ki a földmivelésügyi miniszter legujabb jelentését. Eszerint az elmult három hét változékony és csapadékban dus időjárása a mezőgazdaságra nem volt kedvező. A talaj nedvessége és az utak járhatatlansága miatt a *tavaszi szántási munkálatok nem indulhattak meg* és csak kivételesen szántottak, főképpen az uradalmak az időszak néhány utolsó napján a magasabban fekvő és szárazabb részeken. Az ősszel elmaradt szántások és a kimaradt őszi vetésterületeknek tavasziakkal való pótlása csak abban az esetben lesz eredményes, ha az időjárás rövidesen és tartósan szárazra fordul, a vizek a földekről hamarosan levonulnak és a belvizek eltünnek. Ebben az évben *a vizzel sujtott terület sokkal nagyobb a tavalyinál,* az őszi bevetett terület viszont különösen a buzánál lényegesen kisebb.

A jelentés a továbbiakban utal arra, hogy *az őszi repce* általában jól telelt és az idő enyhülésével fejlődése megindult. A fagy helyenként leveleit megcsipte. A mélyebb részeken vizfoltos és sárgás. *Az őszi buza* vetések közül a koraiak legnagyobb részben jól teleltek, szépen megbokrosodtak és üde-zöld szinüek. A belvizek miatt különösen a mélyebb részek foltosak s ott, ahol a vetések még viz alatt állanak, a befulladás veszélyének ki vannak téve. *Az őszi rozsvetések* közül a koraiak, kivéve a vizkárosult területek, elég szépek. *A tavaszi buza és rozs* talajelőkészitő munkálatai csak szórványosan indultak meg. *A tavaszi árpa és zab vetése még nem indult meg. A burgonya* többé-kevésbbé számottevő romlással telelt át. *A takarmányrépa* a prizmákban elég jól telelt. A talajelőkészitő munkálatokat csak kevés helyen kezdték meg. *A kerti vetemények, bab és egyéb hüvelyesek* közül a *korai borsó vetését a védettebb és szárazabb kertekben megkezdték. A mesterséges takarmányok* elég jól teleltek, a vizállások miatt azonban sok helyen kisebb-nagyobb kárt szenvedtek. *A rétek* jelentékeny része viz alatt áll. *A legelők* vegetációja megindult, fejlődéséhez azonban meleget kiván. A mélyebb részek még viz alatt állanak.

A korán virágzó gyümölcsfák rügyei a védettebb helyeken már duzzadtak. *Fagykárt látszólag nem szenvedtek.*

A szálastakarmány kellő beosztással tavaszi szalma és kukoricaszár etetéssel elegendő lesz. Abraktakarmányban sok vidéken már is nagy a hiány. *A jószág egészségi állapota* a szórványos megbetegedésektől eltekintve, kielégitőnek mondható. Kondiciója a gyengetakarmányok miatt több vidéken leromlott.

Gabona és termény

A terménytőzsdén életbeléptek a márciusi gabona és terményárak. Forgalom csak biborheremagban és csillagfürtben volt. Biborheremagból 8 mázsa minta szerint 170, 50 q minta szerint állomásról 174, csillagfürtből 300 q feladóállomásról 37.50 pengős áron kelt el.

Hivatalos árfolyamok

Buza 24.00, rozs 20.00, zab 22.70, sörárpa kiváló 26.90, elsőrendü 25.90, sörárpa 24.90, takarmányárpa elsőrendü 65—66 kg-os 21.80, középminőségü 20.80, ipari árpa 68 kg-os 23.80, finom buzakorpa 16.60—17.05 pengő q-ként.

Magplac

A magpiacon a Magyar Magtenyésztési Rt. Budapest—Monor heti jelentése szerint a hónap elején megjelent rendelet következtében e héten a lóheremag is zár alá került és igy e cikkből sem alakulhatott ki már tőzsdei forgalom. A magpiacon ennek következtében az üzletkötés jóformán kizárólag tavaszibükkönyre korlatozódott, amelynek ára maximálva van. Tekintettel arra, hogy e cikk ára március elsejétől ismét csökken, a kinálat elég bőséges volt. A hüvelyesek piaca csendes. Vetőborsóban történik itt-ott egy-egy eladás. A mák lanyha. A belföldi vetőmagüzlet a gazdák részéről megnyilvánuló keresletnek megfelelően jelentős méretet öltött. A szükséglet minden magféleségben fedezve van, de a kereslet összetorlódása folytán a rendelések lebonyolitása szokatlan nehézségekbe ütközik.

Érték és pénz

Az értéktőzsdén a forgalom vontatottan indult és később sem élénkült meg az üzleti tevékenység, mert a kereslet tartózkodó volt és a várt véleményes vásárlások elmaradtak. A csekély kinálat is elegendő volt ahhoz, hogy az irányzatot ellanyhitsa. A fixkamatozású értékpapirok piacán is jelentéktelen volt a forgalom. A hadikölcsönkötvények iránt is csekély volt az érdeklődés.

Az értékpapirpiac kötései

(Zárójelben a záróárfolyamok.) Székesfővárosi kölcsönkötvény 1914-es 370 (370), Hadikölcsönkötvény I—V. kib. 0.18—0.16 (0.17), V. kib. 0.16—0.17 (0.16), Nemzeti Bank 206.5—204.5 (201), Első M. Bizt. — (570), Fonciére — (64), Concordia-malom — (6.40), Békésesabai — (20), Első Bp. Gőzmalom 19.5 (19.5), Hungária-malom 48 (47.75), Bauxit 280—276 (276.5), Beocsini — (23), Borsodi szén 15.05 (15.05), Szentlőrinci 9 (9), Cementia 100—97 (98), Kohó 25.25—25.1 (25), Aszfalt 9 (9), Kőszén 505—500.5 (504.5), Nagybátonyi 52—52.25 (52), Salgó 51.6—50.55 (50.8), Urikányi 44.6—44 (44.5), Athenaeum — (38), Stephaneum — (9.75) Fegyver 55—53.9 (54), Ganz 23.9—23.5 (23.5), Láng 73—74 (73), Acél — (54.5), Magyar vagon 39.25—40.25 (40), Rima 118—116.5 (117.1), Ofa 15.25 (15.25), Nasici 80—80.25 (80.25), Duna-Száva 10—9.80 (9.80), Levante 0.75 (0.70), Nova 25 (25.5), Tröszt 72—70.75 (71.25), Államvasut 8.25 (8), Délcukor 136 (136), Magyar cukor 140.5—138 (140.25), Georgia 33.9—32.75 (33), Dreher—Haggen. 245 (245), Gschwindt — (1460), Mezőgazdasági 84.5 (84), Goldberger — (79), Győri textil — (84) Magyar kender 30.4 (30.25), Pamutipar — (51), Szegedi kender — (98), Műtrágya 55 (55), Brassói — (31), Guml — (63), Vasuti forg. 28 (28), Telefon — (11.25), Pálfalvi — (22).

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamai

Devizák: Amsterdam 180.07½—181.40, Athén 3.025—3.055, Belgrád 7.82—7.88, Berlin 135.70—136.70, Brüsszel 54.28—54.68, Bukarest 3.31—3.34, Istanbul 268.00—271.00, Kopenhága 65.49—65.97, London 13.87—14.03, Milanó 17.66—17.8864, Newyork 344.10—347.10, Páris 6.78½—6.83½, Prága 13.57—13.67, Szófia 4.14—4.17, Stockholm 82.00—82.80, Zürich 79.80—80.60, Pozsony 11.79—11.93. — Valuták: Kanadai dollár 250.00—300.00, dinár (500 és 1000 dináros cimletek kiv.) 7.60—7.90, dollár 343.00—348.00, leu (érme kivételével) 2.70—2.80, lira (csak 10 lirás bankjegyek és érmék vásárolhatók) 17.40—17.90, svájci frank 79.60—80.60, svéd korona (csak 100 koronásnál kisebb cimlet vásárolható) 81.70—82.70, szlovák korona (20 koronásnál nagyobb cimletek kiv.) 11.55—11.90. — A magyar—német devizakompenzációs felár 21—22 és fél százalék. — A magyar—jugoszláv 46—47 és fél százalék. — A török font felára 38—39 és fél százalék.

Ujabb jutalom a paprikabeváltóknak. A földmivelésügyi minisztérium a csemege és csipősségmentes csemegepaprika beváltási árán és eddigi beszolgáltatói jutalmán felül március 1-től kezdve kg-ként további 5 fillér *beszolgáltatói jutalom* kifizetését engedélyezte. Ez intézkedés bizonyára arra fogja serkenteni a kikészitőket, hogy minél több csemegepaprikát őröltessenek.

Szabályozták a cirokszakáll forgalmát. A hivatalos lap vasárnapi száma kormányrendeletet közöl a cirokszakáll forgalmának szabályozásáról. A rendelet szerint, akinek birtokában *3 q mennyiséget meghaladó cirokszakáll van, az azt 8 nap alatt* a község elöljáróságánál, illetőleg a város polgármesterénél *bejelenteni köteles.* A bejelentés alá eső cirokszakállt a rendelet hatálybalépésének napjától kezdve *hatósági zár alá helyezettnek kell tekinteni* és azt forgalombahozni, feldolgozni, azzal egyébként rendelkezni vagy a bejelentés helyéről máshová elszállitani csak a közellátási miniszter külön engedélyével szabad. A zár alá helyezett készleteket a Tiszántuli Ciroktermelők Termelő és Értékesitő Szövetkezete *készpénzfizetés ellenében a hatóságilag megállapitott áron igénybeveheti.*

A gazdasági szakértők és kárbecslők testületének ujjáalakitása. A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének keretei között működő Gazdasági Szakértők és Kárbecslők Szakosztálya most tartotta tisztujitó ülését, amelynek során elnökké *Tuka* Géza jégkárbecslő főfelügyelőt, az ismert szakirót, alelnökké *Kálnay* Vilmos gazdasági tanácsost, titkárrá *Soóky Tóth* Józsefet és *Zahoránszky* Pál okl. gazdákat választották meg. *Tuka* Géza elnöki székfoglalójában a gazdasági szakértők és kárbecslők erőteljesebb megszervezését és szakképzettségük kimélyitését jelölte meg programjául.

Ezüstkalászos gazda-avatás. Sárszentlőrincen a földmivelésügyi minisztérium által tartott háromhónapos téli gazdasági tanfolyam záróvizsgáján 35 ezüstkalászos gazdát avattak. A vizsga után vitéz madi *Kovács* Imre főispán elismerését fejezte ki a tanfolyam előadóinak és szorgalmas hallgatóinak. Utána *Benedek* Pál m. kir. mezőgazdasági szakiskolai igazgató, miniszteri vizsgabiztos kiosztotta **a bizonyitványokat és az ezüstkalászokat.**

Istókovits Kálmán

A *Magyar Rézkarcnyomó Mühelyben Istokovits* Kálmán grafikai müveiből nyilik vasárnap kiállitás. Mióta müvészete fokozatosan

A mezőgazdasági napszámbérek alakulása

(tj.) *Witthen Béla* a *Mezőgazdasági Szociálpolitika* multévi 12. számában beszámol az OMGE üzemstatisztikai bizottságának adatgyűjtési eredményéről.

Bár az adatok csak 132 nagy- és középüzemből származnak — a kisgazdaságoknak, amelyek tudvalevően mindig magasabb napszámot fizetnek, nem küldött kérdőíveket a bizottság —, *így is lényeges eltérés mutatkozik a hatóság által megállapított és a tényleg kifizetett munkabérek között.*

A tanulmány országrészenként is kimutatja a napszámbérek alakulását. Összehasonlításul szembeállítja a megállapított és a tényleg kifizetett napszámbéreket. Hogy még teljesebb legyen a szemléltető kép, az 1942. évi adatok mellett kimutatja az 1941-ről szóló adatokat is.

Érdekes tanulságok vonhatók le a megállapított és a valóságos napszámbérek közötti különbségeknél *országrészek szerint* is. Például abból, hogy legnagyobb az eltérés az északi, főként pedig az erdélyi átlagok között és legkisebb a Kis-Alföldön. Az *országos átlagok* viszont a következő számadatokat mutatják az I. oszt. férfimunkásoknál.

Hatóságilag megállapított legmagasabb napszámbér volt:

	Télen		Tavasszal		Nyáron	
	1941	1942	1941	1942	1941	1942
Átlagos munkáknál	2.05	2.37	2.63	3.10	3.39	3.86
Nehéz munkáknál	2.54	2.92	3.29	3.87	4.27	4.79
Szőlő-, kerti és egyéb különleges szakmunkáknál	2.76	3.03	3.75	3.96	4.84	4.90

A *tényleg kifizetett* napszámbérek voltak ugyancsak ebben a kategóriában:

	Télen		Tavasszal		Nyáron	
	1941	1942	1941	1942	1941	1942
Átlagos munkáknál	2.13	2.78	2.83	3.82	3.69	5.—
Nehéz munkáknál	2.66	3.39	3.51	4.80	4.71	6.41
Szőlő-, kerti és egyéb különleges szakmunkáknál	3.14	3.49	4.16	4.88	5.35	6.47

A fenti számadatokat véve alapul, a hatóságilag megállapított napszámbéreket 100-zal véve egyenlőnek, a tényleges napszámbérek indexe a következően alakul:

	Télen		Tavasszal		Nyáron	
	1941	1942	1941	1942	1941	1942
	103.9	117.3	107.6	123.2	108.8	129.5
Átlagos munkáknál	104.7	116.1	106.7	124.0	110.3	133.8
Nehéz munkáknál						
Szőlő-, kerti és egyéb különleges szakmunkáknál	123.6	115.2	110.9	123.2	110.5	132.0

Egy átlagba foglalva az I. osztályú munkásoknak télen, tavasszal és nyáron, valamint az átlagos, nehéz és különleges szakmunkáknál kifizetett napszámbéreinek a megállapítotthoz viszonyított indexszámait és ugyanezt az átlagolást végrehajtva a II. és III. osztályú munkások béreinek indexeire vonatkozóan is, a következő viszonyszámokat kapjuk.

	1941 évben	1942 évben
I. o. munkások napszámbéreinek átlagos indexe	110.5	129.3
II. o. munkások napszámbéreinek átlagos indexe	107.9	119.7
III. o. munkások napszámbéreinek átlagos indexe	107.5	120.3
Összes munkások napszámbéreinek átlagos indexe	108.5	123.1

A hatóságilag megállapított és a valóságban kifizetett napszámbérek között mutatkozó *különbségek okainak* kutatására is kiterjeszkedett az adatgyűjtés. Azt kutatta, vajjon természeti tényezők (az időjárás miatt összetorlódott munka, elemi csapások elleni védekezés stb.) okozták-e a különbséget, vagy pedig egyéb zavaró körülmények hatásának volt ez betudható. A beérkezett válaszok erre nézve megoszlanak. Az adatszolgáltatók nagy többsége szerint *munkáshiány* okozta a nagyobb napszámbéreket. A munkáshiány egyrészt a katonai behívások miatt következett be, másrészt a különféle közmunkák munkáselvonó hatása idézte elő. Az esetek 19%-ában a munkások azzal az indokolással álltak elő magasabb napszámbérekre vonatkozó igényekkel, hogy ruházati cikkeket csak aránytalanul magas áron, vagy egyáltalán nem tudnak beszerezni. A rendellenes időjárás miatt összetorlódott munka kényszerítő hatására az esetek 15%-ában hivatkoztak. A megkérdezett gazdaságok 12%-a pedig azzal indokolta az általa kifizetett magasabb napszámbéreket, hogy a környékbeli *kisgazdák a legnagyobb munkaidényben rövidebb időre kisegítésképpen igénybe vett napszámosaiknak igen magas napszámbéreket fizettek* s ezek a magas bérek irányítóan hatottak az egész vonalon.

Witthen Béla végül beszámol arról is, hogy az adatszolgáltató gazdaságok igen sok panaszt hoztak fel a munkáltatási viszonyokkal kapcsolatban. A panaszok és nehézségek azonban nem is a napszámosok, hanem inkább a hónaposok, részesmunkások és szakmányosok munkaviszonyával kapcsolatban merültek fel. Ezek a panaszok az esetek 50%-ában a munkások terményjárandóságainak a *fejadagok* mértékére való leszállításában, a *szalonnajárandóságok biztosítása terén mutatkozó nehézségekben* jelentkeztek. Kisebb mértékben fordultak elő olyan panaszok is, amelyek a munkafegyelem meglazulásáról és a munkásoknak a gazdaságok munkaracionalizálási törekvéseivel szemben kifejtett ellenállása következtében merültek fel.

A Vigadó nagytermében
január 17-én, vasárnap délelőtt 11 órakor
A 120 éves Petőfi
Bevezeti: Bajcsy-Zsilinszky Endre Petőfiről:
Darvas József, Kállai Gyula, Makay-Petrovics György
Fellépnek: Abonyi Géza, Gobbi Hilda, Kőműves Sándor, Basilidrs Mária, Major Tamás, Várkonyi Zoltán, Baló Elemér, Hont Erzsi stb.
Kedvezményes jegyek kaphatók
Kultúrpropaganda jegypénztárainknál. Erzsébet körút 35. Tel.: 222-293 és Conti utca 4. Tel.: 130-330. 31. 32

— **Rendőrségi kinevezések.** A mult év december 31-én kelt kormányzói elhatározással a rendőrség állományában kinevezték Szent-Iványi Kálmán, Borbola Jenő, Szimon István, Nagy Sándor és Sombor József rendőrfőkapitányhelyettesi címmel felruházott rendőrfőtanácsosokat, valamint Pataky Oszkár és Papp Géza rendőrfőtanácsosokat *rendőrfőkapitányhelyettessé*. Ugyancsak kinevezték a rendőrségi sajtóiroda vezetőjét, Horváth András rendőrtanácsost rendőrfőtanácsossá. Számos egyéb kinevezést is közöl a hivatalos lap.

Így láttam... így hallottam...

Több apró eset, inkább villanás kísérget napok óta. Több és mégis egy. Közös bennük a ma oly különösen szívesen fogadott emberiesség.

Női arcok. Sok? Egy! Tiszta homlok, fénylő tekintet, fáradt vonások, könnyes és segíteni akaró szemek. A dolgozó nők lelkének tükre.

*

Zsúfolt villamos. Az utasok fegyelmezetlensége még súlyosbítja az amúgy is nehézzé vált közlekedést. A kalauznő rendelkezik, kiabál, kérlel. Most is a megtelt perrónról szól ki:

— Nem lehet, kérem, felszállni. Megtelt.

Egyik megállónál fázósan áll egy nő. A „nem lehet" ellenére tele aktatáskáját és még nehezebbnek látszó vásárlókosarát maga elé tartva igyekszik felszállni.

— Engedjenek, én is haza akarok jutni — mondja. A középső kocsi kalauza sípol. Ebben a pillanatban két kar lenyúl, valósággal felrántja a lépcsőről a felpakkolt asszonyt.

— Bizonyára sok munka várja még otthon is — magyarázza tettét a kalauznő. — Tessék ideadni az egyik táskát, amíg pénzt vesz elő. — Nagyon köszönöm — feleli a másik és arcán talán ma először jelenik meg mosoly.

*

Csődület az uccán. Vannak, akik részvéttel, többen kíváncsisággal veszik el a levegőt az epileptikus elől. Szokásos viták: „Rendőrt kell hívni. Vizet hozzon. Nem, a mentők úgysem jönnek ki."

Vékony, rosszulöltözött leánynak hallom most a hangját.

— Mit bámészkodnak, inkább segítsenek! Félnek talán hozzányúlni? Jöjjön, vigyük a padra — szól oda az egyik férfinak. Felfigyelek, mert a hang friss, energikus, furcsa ellentétben áll tulajdonosának külsejével. A padra fektetett beteg rángatódzik. A leány ölbefogja fejét. Pár pillanatig keresgél, úgylátszik a zsebkendőt elfelejtette magával hozni, mert sáját levéve törölgeti a lecsurgó nyálat.

Az ájult már felül. A leány megsimogatja a sárgás arcot.

— Úgy-e, már jól van? Pihenjen még egy kicsit.

Elköszön és kilép a csődületből.

Utána megyek, vonz valahogy a lényében levő ellentét. A sált kezében kicsire összetekerve, sietve lép. Az előbb még hidegnek látszó szürke szemét a kabátja ujjába törli...

Szeretnék vele beszélgetni:

— Hát ennyire fáj... — próbálom megszólítani.

— Mi köze hozzá — hangzik a válasz és én nem kísérem tovább. Goromba, modortalan munkásleány? Nem! Milyen kevés szívet kaphatott, amíg elérkezett oda, hogy szégyenli a magáét.

*

„A villamoson helyünket adjuk át a leendő anyáknak." Szép, igazságos elgondolás. Minden rendelkezés értéke azonban keresztülvitelének hogyanjával mérhető fel. Jó volt így látnom:

Másállapotos asszony száll fel a villamosra, a telt, nagyokat ránciga kocsiba. Kezében tömött aktatáska. Ebben a pillanatban egy fiatal leány felpattan a helyéről. Átkarolja az asszonyt, elveszi táskáját és helyére ülteti.

— Vigyázzon, gyorsan kell leülnie, mert kanyarodóhoz érünk.

— Köszönöm — hangzik a válasz.

Összemosolyognak, az asszony szeme beszél. „Köszönöm, hogy vigyázott mindkettőnkre..." Iratlan szerződésben, jó szövetségesei egymásnak.

*

A most következő nőben több a tudatos, mint ösztönös tevékenység. Régi ismerősöm, szociáldemokrata. A pártban és magánéletében egyaránt dolgozó. Fénylett a szeme, amikor az uccán minap találkoztam vele. Lelkes hangulatban van. Mit csinál?

— Most éppen lapunknak előfizetőket szerzek — feleli. — Egy már van, most megyek a következő ajánlott címre. Nem bánom, ha akar, jöjjön velem. Természetesen, csak mint hallgató.

Földszinten, szoba-konyha. A család a konyhában ül. Apa, anya a varrógép mellett, fiú és egy szomszédférfi. A leány elmondja, miért jött. Mindannyian nagyon bizalmatlanok. Az apa elég nyersen megkérdezi, hogy milyen jogcímen jött. Nagyon egyszerű jogon. Maguk is munkások, én is munkásleány vagyok. Eljöttem, hogy a kezükbe adjam azt a lapot, amelyet minden dolgozónak olvasnia kellene.

— De mi más lapot szoktunk olvasni és senkit sem lehet kényszeríteni arra, hogy milyet járasson — harciaskodik az asszony.

— Nálunk jobban senki sem gyűlöli a kényszert. Én is csak meggyőzni szeretném ezt a családot.

Bent vagyunk egy félórája Szabó Péteréknél. A leány az egész családdal és a szomszéddal is beszélget. Egyszerű szavak hangzanak el, most már felengedettebb, barátkozóbb a hang. Mindannyian az életükről beszélnek.

— Jó — mondja a hosszúranyúlt látogatás végén az anya —, megrendeljük a lapot, de csak egy feltétellel, ha megígéri azt, hogy máskor is eljön. Olyan jól el tud beszélgetni és sokban igazat mond.

Kijövünk, én is búcsúzom.

— Mondja, gondolkodott már azon, mi a maga tevékenységében a sikerthozó?

— Hogyne — feleli —, ha munkás nagyon sok szívvel és őszinteséggel megy munkások felé, ritkán talál visszautasításra.

*

Katonakórház. Furcsa, hogy akadnak nők, akik nem érzik, hol, hogyan kell viselkedniök. A feltűnő öltözködés, udvariatlanság és szeretetlenség itt kétszeresen ízléstelen, bántó.

Ismerősömet látogattam meg pár napon keresztül. Nőkről beszélgettünk.

— Te, itt sok szívügyüket elmondják a fiúk egymásnak. No, meg a látogató nők között is hányféle van. Aki most jön, azt szeretném, ha jobban megfigyelnéd. Mindennap bejár. Lehet, hogy póz a jósága, de talán csupa szív.

Barnahajú, feketeszemű, 30 év körüli nő lép be az ajtón. Egyszerű, festetlen arc, mosolyog. Ez az első benyomásom róla. Útközben az ágyakhoz külön-külön odaköszön. Bátyja ágyánál kipakkolnak. Édességek, ujságok, cigaretta, új csajka, táborilapok, cérna, tű kerülnek ki a csomagból. A leány a kéréseknek megfelelően szétosztja a holmikat. A látogatási idő végéig csöndesen beszélgetve veszi át az újabb és újabb megbízatásokat. Elsősorban azoktól, akikhez nem jött látogató. Látszik rajta, hogy szívesen teszi.

Együtt megyünk el és beszélgetni kezdünk. A folyosón még megáll. két szanitéccel kezel. Az egyiktől megkérdi, milyen volt a tegnapi kimenő, a másiktól fogfájása iránt érdeklődik. Amikor az udvarra kiérünk, eltűnik arcáról a mosoly.

— Fáradt talán? — kérdem.

— Nem, miből gondolja?

— Mert nem mosolyog többé.

— Most pihentetem az arcom és erőt gyüjtök arra, hogy otthon ismét mosolyogjak — feleli.

Szeretnék tőle még sok mást megtudni. Milyen gondok gyötrik? Miből fakad a nagy jósága. Van-e elgondolása jövőjét illetően? Szeretném megismerni ezt az életsorsot. Nem merem feltenni a kérdéseket. Ez a lány nem látszik közlékeny természetűnek. **L. M.**

Csillárt béreljen, vegyen **Vogel**
csillárüzemnél, IV. Károly körút 28 (Városháza) és VIII. Mária Terézia tér 1.

Házassági hir. *Halászy Katalin* és *Purgly Pál* e hó 9-én délelőtt 11 órakor tartották esküvőjüket Ajkán.

Pályázat

a Szakszervezeti Tanácsnál egy titkári állásra

A Szakszervezeti Tanács január 8-án tartott ülésének határozata alapján pályázatot hirdet egy titkári állásra. Pályázhatik minden szakszervezeti tag, aki legalább öt esztendő óta tagja a Szakszervezeti Tanács kötelékébe tartozó szakszervezetnek.

A pályázat egyéb föltételeiről a Szakszervezeti Tanács titkársága ad felvilágosítást.

Pályázatok a Szakszervezeti Tanács címére címezve legkésőbb 1943 február 15-ig nyujtandók be.

A Szakszervezeti Tanács

Művészet * Irodalom Tudomány

Beethoven „Egmont"-nyitánya

Gróf *Egmont Lamoral, Gavre* hercege (1522—1568) németalföldi családból származik, bátor katona *V. Károly* császár seregében. Vitézsége miatt az aranygyapjas rend lovagjává teszik, de egyébként ingatag jellem, kettős szerepet játszik s ez okozta vesztét. *II. Fülöppel* szemben eleinte a németalföldi szabadságmozgalom mellé áll és vallási türelmességet hirdet, majd az uralkodó irányelvekhez pártol át, az erős spanyol központi hatalom híve lesz és a katolicizmus oldalán kegyetlenül üldözi a protestánsokat. Behódolása azonban már nem használ neki, *II. Fülöp* nem bocsátja meg régebbi ellenszegülését. *Alba* herceggel álnokul törbe csalja és Brüsszel piacterén lefejezteti.

Goethe hasonnevű tragédiájának hősévé tette meg Egmontot és költői szabadsággal élve, eltakarta jellemének árnyoldalait, sőt egységessé, szilárddá kovácsolta valójában sokkal kevésbé rokonszenves történeti alakját. *Goethe* szabadsághőssé költi át Egmontot, az új korszak humanista eszméinek hírnökévé és vértanujává.

Ez az Egmont ihlette meg *Beethoven* képzeleterejét. S mi sem természetesebb ennél! Hiszen *Beethovent* egész életén át a szabadság gondolata, az emberszeretet és az emberi méltóság eszméi hevítették. *Humanista* a szó legszebb, legtisztább értelmében. Fenkölt elképzelése van *az emberről;* minden célja, igyekezete, hogy az emberiséget arra bírja, váljék érdemessé erre a róla megalkotott eszményképre, töltse ki fokozatosan ezt a számára eleve elkészített nagyszerű keretet.

Goethe Egmontját magáénak vallhatja *Beethoven* is, ezért ír nyitányt és színpadi muzsikát a tragédiához. De *Beethoven* zenéjének monumentális erejével még nagyobbra méretezi a romantikus szomorújáték hősét. 1810-ben írt és még ugyanez év május 24-én bemutatott nyitánya zenei arckép, hatalmas jellemfestmény. Főtémája szinte észrevétlenül olvaszt magába két főtényezőt: acélosan ritmikus kezdete az elszánt drámai akaratérőt ecseteli, dallamtelt függeléke a melegen érző, lírai embert ábrázolja. Halk, gyászos hangokkal siratja a hős mártírhalálát, de ezután a rézfúvók üdvrivalgó, napfényben ragyogó apoteózisával dicsőíti a szabadságeszmék porbahullt vértanuját.

Az Egmont-nyitány a *Szociáldemokrata Párt* január 16-án, szombaton a *Vasmunkásotthon dísztermében* (VIII. Magdolna ucca 5—7) megtartandó *Beethoven-estjén* kerül majd előadásra és a szép műsoron első helyet foglal el. **J. S.**

Jövő vasárnap: Petőfi-matiné

A *Népszava* már beszámolt arról a nagyszabású irodalmi délelőttről, amelyet *január 17-én, vasárnap* délelőtt 11 órakor Petőfi emlékének megünneplésére rendeznek a Vigadó nagytermében. A bevezetőbeszédet *Bajcsy-Zsilinszky Endre* országgyülési képviselő mondja. A nagy költőt a polgárság, parasztság és munkásság szempontjából *Makay-Petrovics György* főszerkesztő, *Darvas József* író és *Kállai Gyula* hírlapíró méltatja. A Petőfi-matiné védnökségét *Eckhardt Sándor, Herczeg Ferenc, Kárpáti Gyula, Rédey Tivadar, Schöpflin Aladár, Szakasits Árpád, Szekfű Gyula* és *Vojnovich Géza* vállalta. A matinén Petőfi válogatott verseit *Ajtay Géza, Basilides Mária, Baló Elemér, Gobbi Hilda, Brassai Viktor, Horti Erzsi, Kömüves Sándor, Simonffy Margot, Major Tamás, Pásztor János* és *Várkonyi Zoltán* adja elő.

*

A „Pesti Ujság" című délutánonként megjelenő nyilas sajtótermék felkavarodott epével dühöng a Petőfi-ünnepség miatt. Ugylátszik, *Maróthy-Meizler* képviselő úr nem bírja elviselni, hogy a legnagyobb magyar költő emlékezetének megünneplésére rendezett előadás védnökségét tőlünk politikailag távol álló és mégis értékes nevek vállalták a *Népszava* főszerkesztőjével egy sorban. Kisajátítani nem tudják Petőfit, tehát legszivesebben agyonhallgatnák és elképedt haraggal látják, hogy mások vigyáznak Petőfi lelkének örökké égő szent tüzére.

Az okvetetlenkedő kis cikk utolsó sora azt kérdezi a névsorban szereplőktől, hogy „mikor ébrednek már fel!". Megnyugtathatjuk Maróthy-Meizler képviselő úr lapját, hogy *aki Petőfit tiszteli és értékeli, az nagyon is ébren van* napjainkban és minden körülmények között világosabb szemmel nézi a magyar kérdéseket, mint az, aki pillanatok sodrában délibábos konjunktúrapolitikát folytat.

Istókovits Kálmán festőművész

„dunai képeit" látjuk az *Alkotás* művészházban. A magyar táj változatos tárgyi és hangulati kincseiből viszonylag a Dunát aknázták ki festőink a legkevésbé. Pedig ez a hosszú-hosszú folyam a leghosszabban szeli át az ország területét és érinti a legkülönbözőbb arcú és levegőjü tájakat. *Istókovits Kálmán* szárnyaló talentuma szerencsésen közeledett ehhez a témakörhöz és a legutóbbi néhány év termékeny volt számára a dunai mondanivalók dolgában is. Szingazdagsága, alakító képzőereje, lírai hangulattartalma teszi Istókovits művészetét mindenkor figyelemreméltóvá s a vele való találkozást kívánatossá, érdekessé.

Temperáinak, olajfestményeinek és vízfestményeinek itt együvé került gyüjteménye azonban módot nyujt arra is, hogy a művész szemmellátható fejlődését mélyreható *stílusátalakulás* nyomán felismerhessük. Az az időpont, amikor az 1920-as évek elején a művész a nyilvánosság elé lépett, egy válságkorszak kezdetének minden külső és belső bizonytalanságával érintette a közszellemet és a művészet erre a ködös és nyugtalan élményvilágra erősen expresszív nyelven válaszolt. Azóta fokozatosan, nemkevésbé nyugtalanító körülmények között, de az Időket megértők számára egyre világosabban a válságkorszak-forduló felé haladt s a *transzcendentális világérzés hovatovább egy, az ember emberibb világáért megszólaló szemléletnek ad helyet.* Nem véletlen, hogy napjainkban derűsebb, erősebb és naturálisabb stílustörekvések is szóhoz jutnak — Istókovits Kálmán dunai akvarelljei már ilyképpen muzsikálnak... Temperái még a transzcendentális világérzésnek a szószólói, maga a kifejezési eszköz kiválóan alkalmas a nagyvonalúságnak, erőnek, mélységes és titokzatos színeknek, erővonalaknak és sugárzásoknak a megszólaltatására. A „Dunaparti házak", a „Horányi rév", a „Hajnal" a titokzatos szépség emberentúli világáról beszél a művész költészetében. Akvarelljeinek levegője azonban már arravaló, hogy az ember megtöltse vele tüdejét, színei e világból való derüs vagy borús színek, az ég, a víz nekünk és rólunk beszél... Önarcképe a művész e két világa között beszél a meg nem állítható időkről.

A kiállítás (VII, Erzsébet körút 19) megtekinthető *január 19-ig*, naponta 10—3-ig és vasárnap 10—2-ig. **sz. s.**

(*) **AZ ELSŐ MAGYAR SZAKSAJTÓKIÁLLÍTÁS A MŰCSARNOKBAN.** A sajtókamara szaklapalosztálya január 23-tól február 2-ig a budapesti Műcsarnokban megrendezi az első magyar *szaksajtókiállítást.* A kiállítást megelőző munkálatok során az összes magyar szaklapok és az egy évnél gyakrabban megjelenő közlemények jegyzékének összeállításakor kiderült, hogy kereken 1300 magyar folyóirat áll az irodalom, tudomány és szakmüveltség szolgálatában. A közelmultban rendezett német szaksajtókiállítás 4000 szaklapot vett számba, vagyis mintegy háromszorosát a magyar szaklapoknak, ami azt jelenti, hogy míg Németországban minden 25—30.000, nálunk minden 10.000 lakosra esik egy folyóirat. A főváros legnagyobb kiállítási helyiségében, a Műcsarnokban is csak a leggondosabb kiválogatás és összeállítás alapján fér el az a hatalmas anyag, amely a jelenleg élő folyóiratokon kívül a magyar szaksajtó első termékeit is be akarja mutatni. A szaksajtókiállítást nemcsak a nagyközönség várja nagy érdeklődéssel, hanem tudományos, sajtó- és hivatalos körökben is felfigyeltek erre a kulturális és propagandaszempontból egyaránt nagyjelentőségü kezdeményezésre.

(*) **BERÁN LAJOS TEMETÉSE.** Berán Lajos szobrászművészt, a magyar éremművészet kiváló képviselőjét pénteken délután a művészeti világ osztatlan részvétével temették el a fiumeiúti temetőben. A pénzverde részéről *Müstermann Viktor*, a Képzőművészeti Társulat részéről *Cser Károly*, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat nevében *Szablya János*, a Benczur Társaság nevében *Krusnyák Károly*, az éremművészek nevében pedig *Reményi József* mondott búcsúztatót.

MARNITZ TANGÓHARMONIKA-EST

17-én, vasárnap 6 órakor Művelődés Házában.

20 sztár! 3 zenekar! 120 szereplő!

Jegyek 1 pengőtől Marnitznál, József körút 37 és a jegyirodákban.

*

TESSÉK VÁLASZTANI MA,

vasárnap 6-kor a Magy. Müv. Házában. (A müsort a közönség a helyszinen választja.)

Honthy Hanna, Nagykovácsi, Nagy Izabella, Sárdy, Hámory, Koréh, Greguss, Latabár K., Solthy,

Kóváry, Rév—Óváry, Kazal, Mednyánszky, Rátonyi, Magyari. Vez.: Polgár T.

Jegyek 1 P-től egész nap a Magy. Müv. Házában.

*

Filharmóniai Társaság IV. bérl. hangversenye pénteken, 15-én este 7 órakor az Operaházban. Finn-est. Vez.: Järnefelt. (X)

Bengázi

Háborús propagandafilm került bemutatásra az egyik moziban, amelyet a napjainkban folyó afrikai események tesznek érdekessé és aktuálissá. A történet nagyobbrészt a sok vihart látott Bengáziban, tripoliszi kikötővárosban játszódik le. Hat család életén keresztül mutatja be, hogy a háború nemcsak a katonák számára jelent sok megpróbáltatást és küzdelmet, hanem a fegyvertelen és védtelen lakosság még fokozottabb mértékben érzi minden nyomorát és szenvedését. Egy ártatlan kisgyermek repülőbomba által kioltott élete nemcsak a történet fordulataiban játszik szerepet, hanem ezen túl szimbolummá is magasodik. Az egész filmen meglátszik, hogy az olasz filmgyártás reprezentáns propagandaalkotásának szánták és erre a célra milliós költségvetést irányoztak elő. Tömeg- és harci jelenetek egész sora dokumentálja a hibátlan rendezést és a kitünő fotográfiai munkát. A szereplők megszokottan jók voltak. (—y)

Felhívás a magyar ifjúsághoz a haderőnkívüli motoros repülőgépvezetői kiképzésre

A honvéd légierők parancsnoksága a motoros repülőgépvezető- (pilóta) személyzet kiegészitését 1943-ban is elsősorban önként jelentkező ifjakból óhajtja biztositani. Ezért a Magyar Aero Szövetség útján felhivja hazánk ifjúságát, jelentkezzék tényleges katonai szolgálatra repülőgépvezetőnek.

A honvéd légierőknél a repülőgépvezetők állományát 1. a „Horthy Miklós" Honvéd Repülőakadémiára törekvőkből; 2. tartalékos tiszti kiképzésre jogosult jelentkezőkből és 3. legénységi állományba sorolható jelentkezőkből egészitik ki.

A felsorolt jelentkezők részére a tényleges katonai szolgálatot megelőző haderőnkívüli motoros repülőelőképzésben való részvétel kötelező.

A feltételeknek mindenben megfelelő jelentkezők fölvétele a létszámviszonyok mellett elsősorban a repülőszakorvosi vizsgálat eredményétől függ.

A Magyar Aero Szövetség a haderőnkívüli repülőelőképzésre való jelentkezéshez tájékoztatót bocsátott ki, amely közli a jelentkezésre vonatkozó általános feltételeket.

Pilótakiképzésre jelentkezhetnek azok a 17. életévüket betöltött, de 21. életévüket túl nem lépett ifjak, akik az elemi iskola 8. osztályát, illetve a középiskolák 4. osztályát sikerrel elvégezték. A „Horthy Miklós" Repülőakadémiára jelentkezőknél a gimnázium vagy reálgimnázium 8. osztályának, a tartalékos tiszti kiképzésre jelentkezőknél pedig a gimnázium vagy ezzel egyenértékü más középiskola legfelsőbb osztályának elvégzését kell igazolni.

További követelmények még magyar állampolgárság, testi és szellemi alkalmasság, nemzethüségi szempontból való megbizhatóság, nőtlen családi állapot, valamint a keresztény származás igazolása nagyszülőkig bezárólag.

A haderőnkívüli motoros repülőelőképzés előreláthatólag 1943 július 1-től október 1-ig tart. Az előképzésre fölvetteket a lehetőség szerint a lakóhelyükhöz legközelebb eső kiképzőkerethez hivják be. A pilótanövendék ott a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap költségén teljesen díjmentes elhelyezésben és élelmezésben részesül és motoros repülőelőképzést kap. A kiképzés alatt elért eredmény alapján a honvéd légierők parancsnoksága a legalkalmasabb pályázókat tényleges katonai szolgálatra behivja.

Az 1943 február 1-ig beérkező kérvényeket a Magyar Aero Szövetség elbirálja és a követelményeknek megfelelő folyamodókat meghatározott napra repülőszakorvosi vizsgálatra kijelöli. A kijelölteket a vizsgálatra ingyenes utazásra jogositó behivójeggyel a honvéd légierők parancsnoksága hivja be.

A Magyar Aero Szövetség a fentiekben közölt feltételeknek megfelelők részére levelezőlapkérésre díjtalan tájékoztatót küld, az összes hozzácsatolt mellékletekkel együtt. A Magyar Aero Szövetség címe: Budapest V, Vigadó ucca 2. Tájékoztató beszerezhető a Magyar Aero Szövetség összes vidéki motoros és motornélküli kiképzőkereténél is. Célszerű tehát, ha a vidéki ifjúság a tájékoztatót a lakhelyéhez legközelebb eső motornélküli vagy motoros repülőkiképzőkeretnél szerzi be.

— **A gyermekparalizis kórokozója.** *Stockholmból eredő jelentés szerint Svedberg és Fiselius orvosprofesszoroknak sikerült lefényképezniök a gyermekbénulás kórokozóját. Az orvosprofesszorok ehhez az eredményhez az újrendszerű elektronmikroszkóp segitségével jutottak. A gyermekbénulást a két svéd tudós fényképe szerint egy mindössze 14×640 milliomodmilliméter nagyságú fonalalakú kórokozó idézi elő.*

Dunántúl

— **Szombaton nyilik meg a belvárosi egyház karácsonyi vására.** Az iparosasszonyok kongregációja és a belvárosi egyházközség nagy érdeklődéssel várt karácsonyi vásárja, szombaton délután 4 órakor nyilik meg ünnepélyes keretek között. A vásáron több mint 3000 tombola tárgy kerül kisorsolásra ezer koronás tombolajegyek ellenében. Oriási a választék a játékokban, ifjúsági iratokban, képes- és mesekönyvekben, háztartási eszközökben, kegy és disztárgyakban. A karácsonyi vásáron elsörendü büffé áll a közönség rendelkezésére. A vásár nagy anyagát az áldozatos lelkü iparosasszonyok hordták össze, mig a gazdag cukrászdát a Gindl cukrászda ajánlotta fel. A megnyitót Lieber György dr. a belvárosi egyházközség elnöke mondja. Vasárnap délután nagyszabású müsor szórakoztatja a közönséget, a szünetekben pedig a cserkészzenekar játszik. A karácsonyi vásár rendezősége ezúton is felhívja az egyházközség tagjait, hogy a vásárt minél számosabban látogassák. December 23-án délután az iparosasszonyok az egyházközség szegényei részére karácsonyfaestet és szeretet vendégséget rendeznek.

— **A Dunántúl Vasárnapjának karácsonyfa ünnepélye.** A Dunántúl Vasárnapja december 27-én vasárnap délután 3 órai kezdettel nagyszabásu karácsonyfa ünnepélyt rendez a jótékony nőegylet nagytermében. A gazdag programm keretében egy-két gyermek ruha és cipőajándékot kap. A jó gyermekek cukor és más ajándékot kapnak. A részletes müsort és a tudnivalókat egyik közeli számunkban közöljük.

— **Az osztálysorsjáték mai húzása.** Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő nyeremények húzattak ki: 40 milliót nyert 33407, 15 milliót nyert 54832, 5 milliót nyertek 7831, 37250, 55196, 4 milliót nyertek 1800, 14724, 34859, 56584, 60266, 2 milliót nyetrek 2192, 11763, 15609, 18689, 21820, 34515, 37218, 45595, 57657, 61231. Ezenkivül egy millió koronát nyert 27 szám és 600 ezer koronát nyert 953 szám. A legközelebbi húzás jövő év január 14-én lesz.

— **Jótékonyság.** A mai napon a következő adományok folytak be a Dunántúlhoz továbbitás céljából: Dr. Günther Mihályné a nőegyletnek, a Matessa és Rudolfinumnak, valamint a 19-es hadiözvegyeknek és árvák karácsonyára egyenkint ötvenezer korona, Sánta Mihályné Kisbicsérdről a Matessa árváknak 10,000 korona, Kernyák Vincéné a vak kefekötőnek 50,000 korona. Az adományok a Dunántúll pénztáránál vehetők át.

— **Elitélt tejhamisitók.** A pécsi járás büntető birája a mai napon a következő kihágási itéleteket hozta. Tejhamisitásért elitélték özv. Mekler Jánosné szalántai lakóst 320, Melis Mihály peterdi lakóst 400, Bartos Józsefné görcsönyi lakóst 400, Eiter Gáspár pécsdevecseri lakóst 600, Rumszauer Rezső pécsdevecseri lakóst 600, Radivojnovics Emil nagybudméri lakóst 400, Böröcz Bálint hosszuhetényi lakóst 400, Frerlis Miklós nagybudvéri lakóst 200 ezer korona pénzbüntetésre. Györkő József, Bogya János és Petrovics János hirdi lakosokat pedig, akiknek gyermekei az istentiszteleten nem jelentek meg egyenként 100 ezer korona pénzbüntetésre itélték.

— **Férfi, fiú és gyermek ruhák** mélyen leszállított árban kerülnek eladásra. Páll Ödön Széchenyi tér 18.

RÁDIÓ

Müsor december 19-én:

Budapest

(Hullámhossz 546 m.)

15 ó — p: Hirek felolvasása.

17—18 ó 30 p-ig: **Hangverseny:** 1. Suppé: Mesterné asszony nyitány. 2. Verdi: Aida nagy áriája, ábránd. 3. Kacsóh: János vitéz, egyveleg. 4. A m. kir. Operaház előadása: Nürnbergi mesterdalnokok.

Bécs

(Hullámhossz 530 m.)

16 ó 30 p— 18 ó-ig: Hangverseny. 1. Oscheit: Picador, induló. 2. Genée: Nyitány a Tiroli hegedüsből. 3. Waldteufel: Estudiantina, valcer. 4. Gounod: Balilettzene a Faustból. 5. Rachmaninoff: Preludium. 6. Tarenghi: Szerenád. 7. Morena: Alles da, egyveleg. 8. Hollaender: Verführ mich nicht, onsztep

19 ó 15 p: Eszperantó.

20—24 1-ig: Rádióból két tánczenekar közreműködésével kabaré.

— **A pénzügyi bizottság ülése.** A város pénzügyi bizottsága december 19-én, szombaton délután 5 órakor a városház kis tanácstermében I. emelet 55 szám alatt Nendtvich Andor polgármester elnöklete alatt ülést tart a következő tárgysorozattal. 1. A városi tüzoltási járulékról készített szabályrendelet tervezet tárgyalása. 2. A pezsgő fogyasztási adójának mérséklése. 3. A Pannónia sörfőző r. t. pécsi cég kérelme a városi sörfogyasztási adópótlék beszedésének a felfüggesztéséért. 4. Egyben városi tisztviselők és egyéb alkalmazottak kérelme segély engedélyezése iránt. 5. A városi amerikai dollárkölcsön jelenlegi állása.

— **Vetített képes előadás az általános villamositásról.** Az általános villamositásról és a nagy vilamos központokról vetített képek kiséretében tart előadást Vényi István gépészmérnök szombaton fél hatkor a központi egyetem előadó nagytermében a természettudományi szakosztály ülésén. Az előadáson a tudományos szövetség tagjain kivül vendégek is résztvehetnek.

— **A vasasbányatelepi szoc. misszió** december 20-án, vasárnap délután 4 órai kezdettel a Céder féle vendéglő nagytermében 34 árvának ruhaneműket oszt ki és ezzel kapcsolatban karácsonyfa ünnepélyt rendez müsoros gyermekelőadással. Belépődij nincs, de önkéntes adományokat köszönettel fogad a szociális misszió.

— **Férfi szövetek és maradékok** mélyen leszállított árban kerülnek eladásra. Páll Ödön Széchenyi tér 18.

— **Csodás karácsonyfadiszek** dús választékban versenyáron **Köszl János utódainál** (5749)

— **Misszió Szakcson.** Szakcs tolnamegyei községben dec. 6.—13-ig népmisszió volt. A missziós atyák *Bende* József plébános meghivására, P. *Bendes* Valérián tartományi főnök és P. *Czirfusz* Viktorin andócsi házfőnök, szt. Ferenc fiai voltak. Az emberemlékezet óta szokatlan zimankós téli hideg és sikos utak mellett is nagysikerü volt a 8. szent nap. Az Isten kegyelmén kivül a két kiváló ferencrendi atya is hatalmasan működött. A templomban a nép egymás hátán szorongott a beszédek alatt, a gyóntató papoknak derekas munkát kellett kifejteniök és 1600 bünbánó lélek térdelt le a gyóntatószékbe a 3600 lelket számláló plébániából. A pusztaiak is önfeláldozással jöttek el a beszédekre a sötét, fagyos és sikos uton. A szónokok legkiemelkedőbb témái a szokásos utolsó dolgokról való tárgyakon kivül az egyke és a házasélet egyéb modern bünei, a gyermeknevelés, az állapotbeli kötelességek nemek és állapotok szerint, a polgári és hazafias katolicizmus. a Jézus Szivébe és Mária kultuszba elmerülő vallásosság, mint korunk orvosszerei, a hitbuzgalmi társulatok felevenitése voltak. Igy már a témák is mutatják, mily mélyen szántott és mennyire korszerüleg működött a két kiváló missziós. De van is látszatja. Sok község bármily vallásu lelkésze megirigyelhetné azt a hatást, amit a két példás missziós atya a szakcsi lelkekben, szegényben és gazdagban, képzetlenben és intelligensben egyaránt elért a lelki, községi, hazafias és társadalmi sebek föltárásával és a hathatós orvosságok megjelölésével és ajánlásával. A bucsuzó beszéd és ájtatosság alatt a szemekből a könny, a jéghideg falakról lehellet harmata omlott, mint élő tanujele a forró emberi bensőkben megtörtént maradandónak mutatkozó változásoknak, a szív meghatottságának és jobb elhatározásainak, de egyuttal jelképeként az ezekre fölülről valóban leáradó bőséges isteni malasztnak. A szakcsi 1925.-i misszi egy emberöltőre előre veti hatásának most élő szivekben való elévülhetetlenségét.

— **A pécsbudai külvárosi katolikus kör** december 20-án vasárnap este 8 órai kezdettel tartja meg második adventi felolvasó estélyét a volt pécsi 19. honvédgyalogezred hősi halottai özvegyei és árváinak karácsonyi felsegélyezése javára. A nivós müsorból kimagaslik Szüts Jenő dr. törvényszéki tanácselnök előadása, a pécsi polgári daloskörnek Weigele Oszkár karmester vezénylete alatt előadandó énekszámai, Zettl István zenetanár művészi hegedüjátéka, Vidovics János előadó és szavalóművész számai és Ernőházy József éneke. Az estély iránt igen nagy az érdeklődés.

— **A város jogügyi bizottsága** Pintér Ferenc polgármesterhelyettes elnöklete alatt ma délután ülést tartott, amelyen a választott bizottsági tagok közül mindössze ketten jelentek meg. A jogügyi bizottság a hirdetési jogról szóló uj szabályrendelettervezetet tárgyalta le, amelynek lényegesebb intézkedéseit mai számunkban már részletesen ismertettük. Az összesn öt tagból álló bizottság a szabályrendelettervezetet változatlanul elfogadta és igy terjeszti a keddi közgyülés elé.

— **A Délmagyar Rádió Club** az Egyetem központi épületének fizikai nagy előadó termében folyó hó 19-én, szombaton este 7 órai kezdettel rádió koncertet ad. Ezt követi Rohonczi Mór ciszt. r. reálgimn. tanár előadása, ki a rádió lámpák tulajdonságairól fog szólni és ezekről kisérleteket fog bemutatni. A klub ezúttal ujból felhivja a tagok figyelmét a teljesen díjmentesen látogatható rádió tanfolyamokra, melyeket hétfőn és csütörtökön este 6—8 óra között a ciszt r. reálgimn. fizikai termében (bejárat az Apáca-utcai kapun) Rohonczi Mór tanár tart. Az előadás tanulságos, élvezetes és minden igényt kielégitő.

— **A városi polgári leányiskola** ifj. vöröskereszt csoportja karácsonyi ünnepélyét f. hó 16-án tartotta meg. A csoport 3,100,000 koronát fordított hasznos ajándékok beszerzésére. Ehhez járultak a természetbeni ajándékai, úgy, hogy a csoport 54 tanulót ajándékozott meg. Kiutalásra kerültek téli kabátok, cipők, fogkefe, szappan és ruhaneműek. Mindegyik tanuló ezen kivül süteményt és édességet is kapott. Az ünnepély Benkő Mária szavalatával kezdődött. Majd Karácsonyi történet cimü szindarab következett, melyet Komarch Katalin Pördi Etel, Kriszt Mária, Vallandt Klára, Börzöli Irén adtak elő. Takács Gizella szavalata után özv. Fuchsné Futima Sarolta az intézet igazgatónője emelkedett hangú szavakat intézett a jelenvoltakhoz és köszönetet mondott Mező Irma és Reberics Gizella tanárnőknek az ünnepély előkészitéséért.

— **Banán, narancs, datolya,** füge, magyoró, mandula legszebb és legolcsóbb **Köszl János** utódainál.

— **A leányklub** ezúton értesiti összes tagjait, hogy szombaton, dec. 19-én délután fél 5 órakor kötelező összejövetelt tart a karácsonyi munkálatok elkészitése és az ünnepély megbeszélése végett. Ezért feltétlen megjelenést kér az elnökség.

— **Kötve kell tartani a harapós kutyákat.** A város hatóságához gyakori panaszok érkeznek orvosok, póstások, kézbesitők részéről, hogy egyes házakban harapós kutyák támadásaitól kell tartaniok. Ezért a városi elsőfoku közigazgatási bizottság felhivja mindazokat, akiknek harapós kutyáik vannak, hogy azokat megkötve tartsák, mert megindítják ellenük a kihágási eljárást.

Karácsonyi occasió!

mélyen leszállitott árakkal, női és férfi fehérnemü, csecsemő és intézeti kelengye, téli női, férfi és gyermek harisnyák, zsebkendők, asztalnemüek, törülközők, paplanok és flanel takarók.

Wirsz János cég Irgalmasok-utca 3. szám. Telefon 694 szám.

Megjelentek és már kaphatók a közkedvelt és békekiállitásu

Méhner-féle

képes-naptárak

1926. évre.

Viszont elárusitók eredeti kiadási árban kapják a **Dunántúl** könyvkereskedésében Pécs, Széchenyi-tér 9. Telefon 5—50.

December 27-en

vasárnap este 8 órakor a Keresztény Szociali9 Egyesület táncitermében ismerkedési estély ke eteben megnyilik

FELLNER második

tánciskoléja

Beiratkozni bármikor lehet lakáso on Széchenyi-ter 2., I. rántpalota s a Ker. Szociális Egyesület irodájában.

— **A vasasbányatelepi társasági népiskola** december 20—24-ig a Dunagőzhajózási társaság iskolájában az elemi iskolások által készített lombfürész és raffiamunkáiból, játékokból kiállítást és karácsonyi vásárt rendez, melynek bő és szép anyaga, miként tavaly, úgy az idén is méltó feltünést fog a szemlélők közt kelteni.

— **A 19-es bajtársi szövetség** intéző bizottsága felkéri tagjait, illetve a tagok feleségeit, hogy amint a mult évben, úgy ebben az évben is szíveskedjenek elvállalni a hadi özvegyek és árvák megvendégeléséhez egy-egy diós-mákos patkót sütni és azokat december 22-én kedden déli 12 óráig a budai külvárosi katolikus körbe eljuttatni.

— **A Pécsi Kereskedők Testülete** a város közigazgatási hivatal megkeresése folytán felhívja t. tagjai figyelmét arra, hogy az építészeti szabályrendelet értelmében az üzletek árukifüggesztései, cég- és egyéb jelzőtáblái csak 2.50 m. magasságban és legfeljebb a portálék kiugrásával egy vonalban alkalmazhatók. Az előírások be nem tartása kihágási eljárás megindítását vonné maga után.

— **Szülői értekezlet.** A Miasszonyunkról nevezett női rend külső és belső elemi leányiskolában december 20-án, vasárnap délután fél 5 órakor szülői értekezlet lesz, melyre a növendékek szüleit tisztelettel meghívja az igazgatóság. Az értekezlet helye az intézeti tornaterem.

— **Baleset.** Kordé István tolnatanásii lakost baleset érte, alsó lábszárcsontja eltörött. Ma vonattal beszállították a sebészeti klinikára.

— **Kéménytüz a Rákóczy-úton.** Ma délelőtt fél 11 óra tájban kéménytüz ütött ki Friedmann Károly bútorgyárosnak a Rákóczy úton levő műhelyhelyiségében. A tüzoltóság kivonult és rövid idő alatt elnyomta a tüzet. Kár nincs.

— **Anyakönyvi hirek.** Az anyakönyvi hivatalban a mai napon a következő haláleseteket jelentették be: Fái Ilona rk. 3 hónapos, Horváth Istvánné sz. Bondor Katalin rk. 40 éves Péterhida, Mélyöly Jenő ref. 20 éves napszámos, Künsztler Mátyás rk. 46 éves városi hidmérleg kezelő.

— **Francia parfümök szolid árakon** Éden drogériában. (5764)

— **Éretti nyugatindiai banán érkezett** a Mi boltunknak.

— **Szenzációs zenekari hangverseny**t rendeznek a zenekedvelők január elején. Jegyek a Vámos drogériájában.

— **Jótékonysági intézmények** szíves figyelmét felhívom, ha esetleg szükségletük lesz a karácsonyi ünnepekre szegény gyermekek részére jó minőségü cipőkre, azokat nálam árkedvezmény mellett legjobban és legolcsóbban bevásárolhatják. Turul cipőgyár r. t. Pécs, Király utca 15. szám. (5746)

— **Legha sznosabb ajándék gyermekeknek** Arnea tápszer csokoládé. Kapható Éden drogériában (5743)

Színház

—

* Gyuri urfit, Boros Lászlónak ezt az igazán csodálatosan tökéletesnül felépitett ugynevezett bohózatát, hogy minálunk is szinre tudták hozni, csak a budapesti Nemzeti Szinháznak e téren már elért elsőbbsége mentheti. A drámai bemutatásokat ugy sem nagyon kedvelő közönségünket azonban talán mégsem kellene ilyen férczművekkel egészen elidegeniteni. A darabnak meséje a lehető legabsurdabb, cselekménye alig van, s az is elejétől kezdve egészen átlátszó, komikuma pedig egészen közönséges alsó kabaréprodukciók sorozata. A tehetséges *Pataki* Miklóst és partnereit, *Danist*, *Pártos* Klárit, a kitünő *Halmait*, *Egri* Bertát, *Vass* Irmát és a többieket őszintén sajnáltuk azért a jobbra érdemes hiábavaló igyekezetért, amellyel az iró megbocsáthatatlan hibáit legalább nemileg jóvátenni igyekeztek. Az a jóizü nevetés és taps, amely minemellett többször felhangzott, csakis ennek az igyekvő jó játéknak tulajdonitható. A szinház eléggé üres volt, a felvonás-közök pedig szokásszerüen megint elég hosszúak voltak. (ff)

—

A szinházi iroda közleményei:

* **Az Orlov** nagy operett a legnagyobb sikert igéri. — **Nadja** színésznő Koronkay Rózsi, az orosz **Nagyherceg Járay** kiváló alakitásaik maradandó sikert biztositanak a gyönyörü szép operettnek. — **Beke Alisz** és **Pattantyús** játékaikkal, ötleteikkel és boszorkányos táncaikkal ejtik majd bámulatba a nézö közönséget. **Marinelli Marino csodás orosz tánca, Horváh Kálmán Jazz-band** zenekara fellépte, valamint **Sziklai** és **Rónai** hálás szerepekkel fognak hozzájárulni a nagy sikerhez.

* **A karácsonyi előadások** jegyeit a szinházi pénztár most hétfőn, 21-én kezdi árusitani.

* **Bandika karácsonyi álma.** Kedves meglepetéssel kíván szolgálni a szinház igazgatósága pécsi gyermekvilágának, amidőn december 25-én, délután 4 órai kezdettel szinrehozza Göbel Károly **Bandika karácsonyi álma** cimü, négy felvonásos eredeti zenés mesejátékát. Göbel Károly, aki nemrég Hófehérke mesejátékkal irt mesét a kicsinyek számára, ez alkalommal egy fiúcskának a karácsonyi ünnepkor fenyőillatos levegőjében élö elképzeléseit és álmait adja ideális elgondolásban, hazafias, irredenta vonatkozásokkal. Az énekekkel és táncokkal böven tarkitott előadásra jegyek olcsó helyárakon már válthatók a szinház pénztáránál.

* **Gyermekelőadás!** A szinház igazgatósága ezúton kéri fel a hófehérke gyermekszereplöit, hogy a karácsonykor szinre kerülő uj gyermekdarabhoz Danis rendezőnél jelentkezzenek.

—

HETI MÜSOR:

Szombat: **Az Orlov.** Általános berletszünetben. Bemutató.
Vasárnap délután: **Anna-bál.**
Vasárnap este: **Az Orlov.**
Hétfő B: **Az Orlov.**
Kedd C: **Az Orlov.**
Szerda A: **Az Orlov.**
Csütörtök délután: **Gyermekelőadás.**
Péntek délután: **Drótostót.**
Péntek este: **Régi jó Budapest.**
Péntek éjel 10 órakor: **Miss Lillan.**
Szombat délután: **Nótás kapitány.**
Szombat este: **Anna-bál.**
Szombat éjjel 10 ó.: **Csirkefogó.**
Vasárnap délután: **Nóta vége.**
Vasárnap este: **Az Orlov.**
Vasárnap éjjel 10 órakor: **Masa pénzt keres.**

Maj hényi György:

Aladin első szerelme

Kapható

minden könyvkereskedésben

— **Francia parfümök** szolid árakon Éden drogériában. (5764)

— **Karácsonyi cukorkák** és díszek nagy választékban olcsó árakon a Mi boltunkba vásárolhatunk.

— **Leghasznosabb ajándék** gyermekeknek Arnea tápszer csokoládé. Kapható Éden drogériában (5743)

— **Legmegfelelőbb,** legideálisabb, elgalkalmasabb s egyúttal legszebb karácsonyi ajándék a szoba fenyö (Araucuria exelsa.) Nagy készletünk megtekinthető vétel kényszer nélkül Kött virágüzlet. Széchenyi-tér 12. (5727)

— **Ízlelje meg** a mi boltunk uj szállitású szekszárdi fehér és siller borait.

— **Meglepően olcsó** leszállitott árban vásárolhat a legprimább minőségü divat kalapot és sapkát **Kertész F.** kalap üzletében a Pannóniával szemben. (5750)

— **Leghasznosabb ajándék** gyermekeknek Arnea tápszer csokoládé. Kapható Éden drogériában. (5743)

— **Koestlin teosütemények,** cukorka, csokoládé, csemegeárúk legnagyobb minőségben **Köszl János** utódainál. (5749)

— **Felhívjuk** t. olvasóink figyelmét a Hoffmann és Grünhut porcellán és üvegnagykereskedők hirdetésére.

— **Francia parfümök szolid árakon Éden drogériában.** (5764)

— **Tearum 1 liter 34,000,** győri **keksz 1 kg 25,000,** zamatos bor 1 l. 12,500, portugál szardinia 20 dekás 11,000 K és minden fűszer legolcsóbban **Köszl János** utódainál Irgalmasu. 21. Telefon 8-63. (5749)

— **NAGY KARÁCSONYI VÁSÁR** a Dunántúl Egyetemi könyvkereskedésben, Széchenyi-tér 9. a Royal kávéház mellett.

— **HÓCIPŐ** karácsonyi vásár a **HUNGÁRIA CIPŐÁRUHÁZBAN,** Király-utca 7.

Wimpassingi divatos forma	195	ezer
Amerikai divatos forma	195	„
Svéd Tre-Torn div. forma	270	„
Teveszőr házi cipők	85	„

— **Vadnyulbőr** 30.000 kor. Vadbőrök drágulnak. Hablicsek Rákóczy-u. 48. Telefon: 7-86. (5680)

— **Szalon cukor** 30.000 korona és **minden karácsonyi cukorka** legolcsóbban **Köszl János** utódainál Irgalmasok utca 24. (5749)

— **Szőrmeboák, szőrmekabátok** Löwy Tesivéreknél, Ferenciek u.

— **Munkásoknak** bakkancs, cipő sapka, ing, alsónadrág, zokni, zsebkendő, lábszárvédő, nadrág és zoknitartó, továbbá disznóöléshez szükségelt összes fűszer, edény és háztartási cikkek legolcsóbban a **Hétfejedelem** árúházban Kossuth-u. 16. kapható.

— **Vadnyulbőr** 30.000 kor. Vadbőrök drágulnak. Hablicsek Rákóczy-u 48. Telefon: 7-86. (5680)

Művészet-Zene

—

Istókovics Kálmán képei

— Képkiállitás a nőegyletben —

Pécs, dec. 18. — Régi vágya volt Istókovicsnak, hogy festményei és rézkarcai legjavával, amelyekkel Budapesten, majd több külföldi kiállitáson föltünt, dijakat nyert, — s amelyekből a Szépmüvészeti Muzeum részére is vásároltak, — idehaza is bemutatkozzék. Mintegy negyven-ötven egységből álló képet, festményt, de nagyobbrészt tisztán grafikai munkát, rézkarcokat állitott ki e célból a fiatal művész a Nőegylet kistermében s kiállitását e hó 18-én, pénteken délelőtt megnyitotta élénk érdeklődés mellett.

A töretlenebb utakon határozott céllal előrehaladó magyar grafikus művészek közül való *Istókovics* Kálmán. A cél maga: a vonalas, inkább tónusos rajz, a fehér és fekete együtthatásából szerkezetesen felépitett tiszta képzőművészet.

Elvont formai tételekből indul ki mindig e művész. S a fény és árnyék rejtelmes folthatásaiból képek alakulnak, csodálatos, sokszor grandiózus hatásu kompoziciók. De mert képeinek nemcsak szerkezeti vázat s nagyszerü külső alkatot, hanem többnyire mélyebb értelmü tartalmi részt is ad, inkább illusztrátor, aki a belülről kifelé ható igazi belső elképzeléseket rögziti le; inkább vizionista, mint a külső benyomások festője. Ez az illusztrálás azonban nem egy-egy mások által megadott programm szövege szerint alakul. A grafikus művészete csakis a saját belső mondanivalóinak önálló képekké való átváltoztatása. Nem a külső felületek naturálója ő, de az álmandó festői együttható elemek szubjektiv visszaadója. A változó külső benyomások muló képeinek megrögzitésére soha sem törekszik. Csupa belső cselekmény, kirobbanó aktivitás, ami képeinek szerkezetét mozgatja, lényegét adja. Valódi *expresszív*-tehetség, aki már elég korán a komoly és általános emberi vonatkozásu kompoziciók felé hajlott és ezért öt — főleg elvont kifejezési módjaiért — *szimbolistának* nevezik.

Régóta figyelemmel kisérjük ennek a kissé tulkomoly, de mindig élesen látó drámai erejü fiatal művészembernek a hovafejlődését. És örömmel látjuk, hogy azokat az igéreteket, amelyeket még Pécsről való kiindulásakor tett, egészséges fejlődéssel, férfiasan beváltotta. Fejlődésének állomásairól többször értesitett bennünket s mi e tudósitásokat, mik többnyire természetes sikerekről számoltak be, mindig szeretettel vettük.

Istókovics azonban még mindig messze érezheti magát a valódi beérkezettség elérhetésétől, mely számára megállapodást jelentene. Azok közül való, akik az állandó művészeti mozgalmat szeretik s a megállapodást nem ismerik. Ezért fejlődésteljes, friss és mozgalmas mindig. Sötét, mint Rembrandt és emberi is, mint Rembrandt. Ám Istókovicsnak pompás, üde és magyar makói tájképei is vannak (főleg a Maros-parti részletek), amik ujabb fejlődésének egészen uj és nagyszerü oldalát mutatják. Most már kezdi őt érdekelni egyéb is, nemcsak a folytonosan gyötrődő ember.

Általában Istókovics hatása a drámai erejü rézkarcaiban nagyobb.

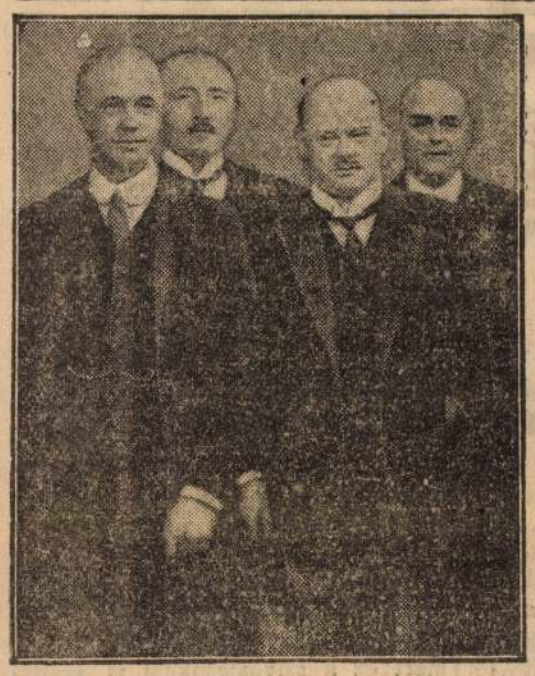

Eric **Drummond** a népszövetség főtitkára Berlinben tett látogatást. A főtitkár **Stresemann** német külügyminiszterrel áll az előtérben.

Művészet terén:

Istókovits képei a Vigadóban

Pécs, dec. 11. — Kereken két éve annak, hogy Istókovits Kálmán Pécsett a nőegylet kistermében gyüjteményesen kiállított. Akkor még nem volt meg a mai alakjában a Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága. Azért az akkori kiállítás ettől teljesen független vállalkozás volt. A szükszavú meghivóban, — mely ezuttal a Vigadó kistermében f. hó 11-én délelőtt 10 órakor megnyiló kiállításra hív meg, — nélkülözzük ugyan a hangsúlyozását annak, hogy Istókovits, mint a pécsi képzőművészek társaságának tagja a társaság keretein belül, mint vendég rendezi kiállítását. Mi azonban tudjuk és valljuk, hogy ez így van. S azért nyomatékosan kérjük a közönséget, hogy ezuttal is még választékosabban különböztessen az egyéb helyi képkiállitások között és Istókovits kiállitásának ügyét karolja föl, mintha ez a társaság kötelező kiállítása volna. Mert Istókovits a társaság megalakulása óta minden tárlaton hűségesen részt vett néhány haladását jellemző művével s azonfelül büszkén és örömmel vallja magát közénk valónak. A tavaly Zobákon, Komlón, Pécsváradon, stb. készült nagyobb tájképei a pécsi biblikus kompozíciókkal s a későbbi győri, sümegi, siroki tájképekkel együtt, elkerültek tőlünk s azóta jelentős képtárakba, vagy magánbirtokba jutottak, mielőtt Pécs közönsége láthatta volna azokat. De néhány kisebb méretü olajkép, ezekből, ide is jutott izelitőül.

Ezuttal mintegy 20 olaj és akvarell festmény, valamint 50—60 rézkarc-kompozició teszi a kiállítás anyagát. Szinte megdöbbentően nagyszerü ez a grafikai anyag, melynek úgy eszmei, mint belső tartalmi részéről, minden egyes munkáról, külön cikket lehetne irni. Egyelőre, sajnos, be kell érnünk az egyes művek megemlitésével. Itt vannak a nagyszabásu és nagyobb méretü rézkarc-kompoziciók között azok is, amelyek másodpéldányait az olasz király vásárolta meg. Ezek: a Hegyi beszéd I. és II. változata. Általában a legjobbak egyikének tartják a Pogányok-at. Nagyszerü az ugyancsak több izben kitüntetett Komédiások, Parádé, Próféta, a művész egyik kedvence: az Apokalypsis. Régebbről ismerjük az Alamizsnát, Ábrahám áldozását, Ecce Hómót, Lázár feltámasztását, a reális felfogásu Golgotát, Mámort, a Divina komédiá-t. Ujak, amelyeket még Pécsett nem láttunk: a Majális, Elindulás, Szamaritánus, a megdöbbentően sötét Dózsa György, Krisztus, Delila, Örök béke, Örömvásár, Salome. Kisebb méretükben is szinte monumentálisan hatnak a Budai felhők, Pécsváradi táj, Pécsi utcarészlet, Kiüzetés. Az olajképek között biblikus tárgyu a Megdicsőülés. Muzeális mester-darabjai a két női fej, a kendővel bekötött arcu férfi, de különösen az 53. számú Vera-fej, mely a beérkezettség legkiemelkedőbb igazolása. Az újfelfogásu és mélytüzü akvarellek között ösmert a Dinnye vásár, mely csodálatosan eddig vevőre nem akadt. Gyönyörü munka a kisméretü Dunapart (budai rész) és a siroki két kép.

Általában Istókovitsnak minden dolgát az átkomponáltság jellemzi: a nagy embertömegek mozgatásában virtuóz, sehol nem teátrális, nem tablószerü, mert igaz; szereti Krisztus szegényeit s ebben még ma is humanista és általánosan emberi. De tájképeiben minduntalan megdobog Pécs szive. Még akkor is, ha biblikus tárgyú képet alkot, a részletekben minduntalan egy-egy pécsi tájrészletre ismerünk. Egyszóval a rengeteg figurális kompozició hátterében igy vonul be egy nagyszerüen erős férfipiktor, elgondolásában, a nyárspolgárias, Pécs a halhatatlanságba.

Nikelszky Géza

Zelesny K. udvari fényképész Pécs, Anna-u. 4 A műterem fütve

— **A most kezdődő** osztálysorsjegy nyeremény periódusra sorsjegyek még korlátolt számban kaphatók **a Pécsi Kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaságnál.**

— **Az üzletek karácsonyi zárórája.** A Pécsi Kereskedők Testülete értesiti tagjait, hogy a nyilt árusitási üzletek záróráját szabályozó rendelet értelmében az üzletek december 10-től december 24-ig terjedő időközben este 8 óráig nyitva tarthatók.

SZÍNHÁZ

A pécsi leventék karácsonyi szindarabja

Karácsony este van...

A havas földre leszáll az alkony s az éjszaka fekete palástjával betakarja a napot. Csend üli meg a földet. Baltavárra is leborult a hideg, téli alkony. A baltavári ősi kastélyban, a trianoni határ közelében a szent karácsonyest megünneplésére készülnek. De az ünnepi csendben feltörnek a sóhajok, mert valaki nincs itt. Az öreg Baltaváry, az ősi kastély ura, akit nem akar beengedni ősi otthonába a cseh terror. Pedig kettüs ünnep van a Baltaváry-kastélyban: karácsony estéje és az egyik Baltaváry leány eljegyzése, egy rokkant-tiszttel. Az öröm vigassága helyett a szomorúság, a bánat fekszik rá az ünneplő lelkekre. Az öreg Baltaváry felé járnak a család gondolatai, aki nem jöhet haza, mert magyar.

És ime, az esti csendben nyilik az ajtó, az öreg Baltaváry átszökött a határon. A cseh spiclik utána lopóznak, börtönbe akarják juttatni, de az ősi kúria varázsereje megdöbbenti szivüket, — rájönnek, hogy ők nem csehek, ők tótok, édes testvérei a szenvedő magyarnak És az öreg Baltaváry otthon töltheti ezt a karácsonyt is.

A magyar föld, a magyar levegő ellenállhatatlan erejének a tükre Nyáry Andor Karácsony est a nagy magyar télben című szindarabja, amelynek rövid meséje az, amelyet fentebb elmondottunk. Ezt a megható, izig-vérig magyar irredenta darabot mutatja be a pécsi leventék egyesületének működvelő gárdája, december 17-én este 8 órakor a pécsi nemzeti színházban.

Arra a nagy éreklődésre való tekintettel, mely a leventék működvelő gárdájának bemutatkozását kiséri, bérletszünetben, de még is a rendes helyárakkal tartják meg az előadást, amelyen a leventék élőképekben, tüzoltás, mentés, céllövészet, kerékpározás, a foottball, diszkosz-dobás, futás, gerelyvetés, súlydobás, vivás, — szóval a sport minden ágából vett jelenetekkel kedveskednek a közönségnek. A leventék zenekara és dalárdája is közreműködik az estélyen.

A leventék müsor számai után a pécsi nemzeti színház kitünő prózai együttese mutatja be Zilahy Lajos remek Pelikánját.

Jegyek a színházi pénztárnál már válthatók.

A színházi iroda közleményei:

* **Ifjúsági előadás szerdán délután 3 órakor.** Az angol irodalom gyöngyszeme, a Kis lord című erkölcsrajz kerül müsorra szerdán délután. A főszerepet Rácz Erzsi, az országos hírü naiva játsza. A főszerepekben Vass Irma, Bánky Róbert, Kormos Ferenc, Orbán Viola, Nádassy Mici, Kottlár Richárd, Zelenay József jeleskednek.

* **Cárevics szerdán este.** Lehár Ferenc operettje, a Cárevics, amelyet teljesen fővárosi színvonalú előadásban mutatott be a színház, szerdán este kerül negyedszer színre. Erkel Gaby a Cárevics férfiszerepében, Pintér Böske pedig a kis orosz táncosnő szerepében brilliáns játékukkal hódítanak.

* **Mágnás Miska csütörtökön este Pintér Böske és Solthy György felléptével.** Még premier korában sem kerülhetett olyan pompás előadásban színre a Mágnás Miska, mint a csütörtöki felujításon. A Mágnás Miska parádés szerepét Marcsát, Pintér Böske, a kiváló primadonna játsza. Solthy György Baracs Iván alakjában a legkedvesebb szerepében szerez művészetének újabb hódolókat. Károlyi Vili pályájának legjelentősebb sikerét, a Mágnás Miska címszerepében aratja. Rolla grófnőt Kádár Margit adja.

* **Pénteken este olcsó helyárakkal, a Régi nyár, operettújdonság.**

SPORT.

Teljes erővel folyik városszerte és a megyében a Pécs-Baranya FC új részjegyzési akciója

Pécs, dec. 11. — A Pécs-Baranya FC, Pécs népszerü proficsapata a bajnoki küzdelmek megerőltető izgalmai után immár jól megérdemelt téli pihenőjét élvezi, nem így azonban a vezetőség, amely mindent elkövet, hogy a renomét, amelyet a pécsi profialakulat egyrészt nagyszerü sportbeli szereplésével, másrészt józan és céltudatos gazdálkodásával magának kivívott — még inkább elmélyitse és a szövetkezet vezetését minden zökkenőtől mentessé tegye.

A vezetőséget e törekvésében az a spontán elhatározás is támogatta, amely az októbervégi közgyülésen egyhangulag nyilatkozott meg. E megnyilatkozás lényege pedig abban áll, hogy miután a II. B. liga bajnokságának elnyerésével, a II. ligában pedig a vezető pozició megszerzése lényegesen megnövesztette a Pécs-Baranya FC kitartó híveinek táborát, alkalmat kell adni arra, hogy mindenki, aki a Pécs-Baranya iránt érdeklődik, beléphessen a szövetkezet tagjai sorába s egészen szerény, megterhelést egyáltalán nem jelentő részjegyhozzájárulásával — amely a meccs belépőjegyeknél nyújtott kedvezményben külön is visszatérül — erősítse a profiklubbot, amely nagyszerü szereplésével erre mindenkép méltónak is bizonyult.

Amikor a közgyülésen a tagok arra is vállalkoztak, hogy minden régi tag legalább egy-két új tag szerzésével segíti növelni a Pécs-Baranya erkölcsi és anyagi erejét, a szövetkezet igazgatósága megfelelő előkészités után kibocsájtotta a taggyüjtő iveket, amelyekből egy-egy példányt kikézbesített a szövetkezet minden tagjának s ezzel a taggyüjtés most már teljes erővel folyik. Az igazgatóság reméli, hogy az önkéntesen fölajánlott ez az erőgyarapitás eredményes is lesz. Beigazolódott ugyanis, hogy azok a profialakulatok, amelyek létüket mecénásokra alapozzák, előbb-utóbb válságba kerülnek, mert a mecénások előbb-utóbb kimerülnek, s az egyedül egészséges működési alap az, ha a nagyközönség a maga filléreivel s nem egyes kiválasztottak állnak rendszeresen a profiklub mögött. Pécsett ez eddig is bevált s Pécs közönségének meg kell mutatni, hogy az egészséges rendszer kreálásában is úttörő tud lenni. A támogatás ilyen megnyilvánulása lenne a legszebb karácsonyi ajándék a Pécs-Baranya részére, amely ezt az ajándékot eddigi szereplésével ki is érdemelte.

Milassinnál szerdán és vasárnap a NOEGYLETBEN **össztánc**

— **Ádventi est a pécsi külvárosi katolikus körben.** Vasárnap tartja második ádventi estjét a pécsi külvárosi katolikus kör változatos és nivós műsorral. Az előadó ezúttal Dambrovszky Imre dr. c. apát egyetemi tanár lesz. Szerepelni fog a pécsbányatelepi Turul dalárda is Sass Ernő karnagy vezetésével. Nagy érdeklődés előzi meg Magyarné Laky Mária fellépését, aki énekszámaival fogja gyönyörködtetni a hallgatóságot Swierkiewicz Róbert cselló és Magyar Dezső zongorakísérete mellett. A részletes műsorra még visszatérünk.

— **A misszió munkája Tamásiban.** A szociális misszió tamási szervezete a napokban szépen sikerült műkedvelői előadást tartott. A nagy termet zsúfolásig megtöltötte a társadalom minden rétegéből összeverődött hallgatóság. Elsőnek a „Kék és Piros" c. irredenta színdarab került bemutatásra, melynek keretében az egyetlen női szerepet Tarján Lászlóné adta, aki kedves énekével s játékával nyerte meg a közönség tetszését. A férfiszerepeket Krobach L., Tarján L., Friedrich L. és Gacsályi G. ügyesen alakították. Az „Utolsó szó" c. dalokban Friedrich Lajosné és Belvoncsik Sárika hű előadását a hallgatóság derültséggel és sok tapssal viszonozta. A házasságszédelgő c. vígjáték került színre. Fülöp Sándorné, Meskó Lulu, Locker Teta, Frühwirth Erzsébet, özv. Koller Károlyné, Haidinák Erzsébet, Fülöp S., Gacsályi, Tarján, Krobach, Horváth, Kiss arattak sikert. Utolsónap a Bíróék möglakják Pestet c. darab kacagtatta meg a publikumot. Kiváló szereplői Belvoncsik Sárika, Hajdinák Bözsike, Tánczos, Horváth és Kiss voltak. A darabokhoz a zenét Majer J. igazgatótanító szervezésével alakult művészbanda szolgáltatta a Mikodi testvérek és Schmiedt E. pári-i jegyző részvételével. Az előadást frenetikus nagy sikerrel megismételték. A szereplők odaadó munkáján kívül Friedrich Lajos és neje, továbbá Tarján Lászlóné, mint rendezők fáradoztak sokat az előadás sikere érdekében. A tamási-i szervezet első évi rendes közgyűlésén örömmel számolt be az erős fejlődésről. Nagy érdeme van ebben dr. Freyler Károlynénak, a szervezet elnökének, ki fáradhatatlan munkásságával és a vele dolgozó lelkes tisztikarral tette a szép missziót betöltő szervezetet virágzóvá. Freyler Károlyné elnök, magas költői szárnyalású beszédében az elmult év munkálkodását ismertette, segitséget kért munkájához a jövőre. Papp István vicarius előadása után Tarján Lászlóné titkár számolt be az anyagi eredményekről. A pénzsegélyezés 251 P 80 f, a kiosztott élelmiszer értéke 84 P 84 f. Kiosztottak 59 drb. új és viselt ruhát, 40 pár harisnyát, 12 pár cipőt, 8 csecsemökelengyét, 3 esetben az anya 10 napon át ebédet kapott. Özv. Koller Károlyné pénztárnoki jelentése után díszelnöknek választották özv. simaházi Tóth Kálmánnét, alelnökké pedig Végh Istvánnét. Friedrich Lajosné, a szervezet jegyzője, mély átérzéssel szavalta el Szegedi László „Magyar fohász" c. költeményét. Alberta missziós nővér tartalmas beszédben jelölte meg a missziós teendők fontosságát, módiát.

— **Pécs és Baranya története 1918-tól 1929-ig.** A „Dunántúl" karácsonyi emlékkönyve, amely Pécs és Baranya legutóbbi tíz évének, köztük a harmadféléves szerb megszállásnak legkiemelkedőbb eseményeit fogja történeti hűséggel megörökíteni, nemcsak Pécsett, de a vármegye egész területén, sőt a szomszédos vármegyékben is méltó érdeklődést kelt. A vaskos kötet történeti hűséggel fogja felsorakoztatni a tíz év minden jelentős eseményét és értékét külön emelni fogják azok a páratlanul érdekes fényképfelvételek, amelyek a szerb megszállás legemlékezetesebb jeleneteit örökítik meg. A Pécs és Baranya utolsó tíz évének történetét nemcsak az eseményekkel illusztráljuk, de mindazoknak a portréival is, akik ezekben az években a város politikai, társadalmi, kultúrális és gazdasági életében jelentős szerepet játszottak. A 12—14 ívre terjedő vaskos kötetre, amelyet 10.000 példányban bocsájt ki a vállalat, máris tömegesen érkeznek az előjegyzések. A kötet bolti ára 5 pengő, a „Dunántúl" pécsi előfizetői azonban minimális áron, ötven fillérért rendelhetik meg. A vidéki előfizetők pedig hetven fillérért. A nagy példányszámra és érdeklődésre való tekintettel, a kötet kitünő alkalom hirdetések eredményes elhelyezésére is. Errevonatkozólag a kiadóhivatal (telefon: 2—22.) készséggel nyújt bővebb felvilágositást.

— Karinthy szerzői est Pécsett. A humor legméltóbb reprezentánsa, az élő magyar humoristák legnagyobbika e hó 18-án tartja szerzői estjét Pécsett. Az estén fellépnek még Karinthyn kivül a közkedvelt Dénes—Pethes duo, Ascher Oszkár a közismert előadóművész és Szász Ila a Vigszinház tagja, kik valamennyien Karinthy egy-egy humoros művét fogják előadni.

Az est iránt máris oly nagy az érdeklődés, hogy azt hisszük ez alkalommal a Vigadó szüknek fog bizonyulni az érdeklődők befogadására.

Jegyek dr. Vámos drogériában.

— **1978 mezőgazdasági munkás van Pécsett.** A városházán most fejezték be azoknak a mezőgazdasági munkásoknak az összeírását, akik az új törvény értelmében betegség és balesetbiztosítási kötelezettség alá esnek. Pécsett összesen 1978 mezőgazdasági munkás van, akik biztosításra kötelezettek.

— **Halálozás.** Winkler József ismert pécsi kereskedő december hó 10-én, este 60 éves korában elhunyt. Temetése szerdán délután fél 4 órakor lesz a központi temető ravatalozó termeből. Halálát felesége és a kiterjedt rokonság gyászolják.

— **Órajavító intézet Kossuth L.-u. 4.**

— **Mária kongregációs díszgyülés a pécsi tanitóképzőben.** A pécsi tanitóképző Szent Imre Mária kongregációja december 8-án díszgyülést tartott. Az ünnepélyt a kongregáció énekkara nyitotta meg. Ünnepi beszédet mondott Schutzmann József V. é. n. Szavalt Temesváry I. I. é. n. Dvorák A.: „Humoreszk", előadták Nyakas József IV. é. n. zongorán és Varga János V. é. n. hegedün, Fónai Tibor IV. é. n. szavalata után az énekkar, majd Lengyeltóti János IV. é. n. szavalata következett. A zárobeszédet Bauer József hittanár, a kongregáció prézese mondotta. A kongregáció énekkarát Hinterschied György V. é. n. vezényelte.

— **A 669. sz. Szent Ferenc cserkészcsapat estje.** Alig egy éves működés után nyilvánosság elé lépett a szigeti külvárosi egyházközség cserkészcsapata. Kedves, családias jellegü estét varázsoltak a fiúk a ker. szoc. egyesület nagytermét egészen megtöltő közönség számára. Rövid, de bensőséges műsor keretében mutatták be azt a szellemet, mely a csapatot füti és összetartja. Ezt az estét használták fel arra is, hogy a jó Mikulás szellemében egymást megajándékozzák. A közönség, — melynek soraiban ott láttuk Visnya Ernő felsőházi tagot, Hollósy Endre és Palaits Géza szervezőbizottsági tagokat, a cserkészet részéről Szieberth Antal és Török Elemér cs. tiszteket, — meg is értette és jutalmazta is a derék cserkészek törekvéseit. A műsorban Nagy Lajos és Schnur Mihály szavalata, Buzás Jenő tárogató száma, a csapat tagjai által bemutatott kedves kis bohózat és tábortüzi jelenetek nagy sikert áraltak. Külön említésre érdemes Dénes Tibor cs. tiszt lelkes ünnepi beszéde, melyben a munkásifjú cserkészcsapatok nagy feladatát vázolta és a vezetők lelki támogatására kérte a közönséget. Az ünnepély anyagi és erkölcsi sikerében az oroszlánrész a csapat parancsnokát, Benyovszky András, cs. tisztet illeti.

— **Visszhang a Stefánia szövetség kérő szavára.** Örömmel számol be a Stefánia szövetség pécsi fiókja, hogy karácsonyi felhívása nem hangzott el visszhang nélkül. Már eddig is a következő adományokról számolnak be: Visnya Ernőné 100 P, Tulipán asztaltársaság 50 P, Pécs-Baranyai Központi Takarék 25 P, Friedrich Sándor 20 P, Jiczinszky Jároslávné 15 P, Dunántúli Bank 10 P, Benkő Józsefné 5½ P, Gobbi Gyula dr., Krausz Mór, K. Kallivoda Olga 5—5 P. Azonkívül Hamerli József 100 kg. búza, dr. üszögi Grosz Jenőné ruhanemü, játék, Regéczy Nagy Béláné 4 öltöny ruha, N. N., N. N., használt ruhanemüek. Barabás Ferencné 5 drb. ruhácska, Első pécsi bőrgyár 5 pár cipőre való anyag. Tekintettel arra, hogy a kis védettek száma igen nagy s a védelem alatt álló anyák sorsa igen nehéz, kérve kérik a közönséget, igyekezzenek minél hosszabbá és minél súlyosabbá az adakozók névsorát. Az adományok a Stefánia szövetség gyermekklinikai helyiségébe küldendők. (Rét-u.)

A SINGER VARRÓGÉPEK MÉGIS A LEGJOBBAK!

— **A pécsi kereskedők testületének közgyülése.** A pécsi kereskedők testülete f. hó 20-án, este fél 9 órakor a testület helyiségében rendkívüli közgyülést tart, amelynek tárgya az alapszabálymódositás. Amennyiben ez a közgyülés nem tudna határozni, úgy pénteken este újból közgyülést tart a testület és a tagok számára való tekintet nélkül határoz.

Kezdődő érelmeszesedésnél a természetes Ferenc József keserüvíz úgy az alhasi pangást, mint a renyhe emésztést gyorsan és enyhe módon megszünteti. A gyakorlati orvostudomány vezérei a **Ferenc József** vizet azért becsülik olyan nagyra, mert ez a szívbajosoknál is szabályozza a gyomor- és bélmüködést, aminek következtében az ellenállóképesség fokozódik. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

— **Ádventi délután Siklóson.** A siklósi leányok Mária kongregációja f. hó 9-én tartotta meg második ádventi délutánját. Szónok Kocsis László pécsi hittanár volt. Lendületes és költői szárnyalású beszédében a fagyos és rideg decemberrel hozta párhuzamba a mai kor szélsőségek és divathóbortok felé hajló emberét. Bár kissé szokatlan és merész szavakkal, de meggyőző erővel beszélt, mely nagy hatással volt a hallgatóságra. Fontanyi Rózsi vallásos elmélyüléssel szavalt, míg Reinhardt Bözsinek szépen érvényesült a csengő szép szopránja. A megnyitó és bezáró számot a kongregáció énekkara énekelte kétszólamban, harmónium kisérettel szép sikerrel.

— **A baranyavármegyei föld- és épitőmunkások, fuvarosok, vállalkozók szövetkezete** folyó évi december 15-én, szombaton délelőtt 10 órakor a vármegyeház közgyülési termében alakuló közgyülését tartja, amelyre az összes föld- és épitőmunkások, fuvarosok meghivatnak.

— **A közszolgálati alkalmazottak vasúti arcképes igazolványainak 1929. évre való érvényesitése.** Értesitik az összes érdekelteket, hogy a közszolgálati alkalmazottak és családtagjainak utazási kedvezménye a jövő 1929. évre változatlanul ugyanaz marad, mint az idén volt. Eltérés csupán annyi, hogy a gyermekek részére a nyári hónapokra rendszeresitett utazási kedvezmény érvényessége 1929. június 16-tól bezárólag szeptember 15-ig terjedő időtartamra lesz annak idején igénybe vehető. Az arcképes igazolványokra való igényjogosultság a hivatali felsőbbségi igazolás, a számvevőségi záradékolás, továbbá a kiállitási illeték és térítési díj leróvása tekintetében a folyó évben is érvényes rendszabályok mérvadók. Egyben miheztartás végett közöljük, hogy a tényleges közalkalmazottak igazolványait 1929. január havában érvényesitik, míg a nyugdijas közalkalmazottak igazolványainak érvényesitését már megkezdték, miért is felkérik az utóbbiakat, hogy igazolványaikat a munkatorlódás kikerülése végett lehetőleg a folyó hó folyamán küldjék be. Személyes megjelenés esetén az igazolványokat a munka nagy tömegére való tekintettel nem érvényesithetik, miért is az összes nyugdijasok kérvényüket lehetőleg válaszbélyeggel ellátott saját címükre megirt boriték kapcsán juttassák el Üzletvezetőség I. menetkedvezményi ügyek Pécs címre.

Istokovits Kálmán

festő és grafikus

szül. 1898 szept. 2. Siklós (Baranya vm.) Négy középiskolát Pécsett végzett 1922 tól a pesti képzőművészeti főiskolán művésznövendék Rudnay Gyula vezetése alatt. 1924-ben Zürichi grafikus kiállitason 5 rézkarccal vett részt. 1915–1918 katonavolt az orosz fronton. 1918 ~~ta~~ 40 –1921 őszéig Pécsett tanult Gebauernél és Lenkei Jenőnél tanult. 1921-ben Bécsbe, innen Milanoba ment s Palanti tanárnál képezte magát. Majd bentartja Olaszornégot, hona 1922 nyarán vinzajött Pestre. Itt OMIKE ~~[illegible]~~ művészeti szabadiskolájába

Fenyes Adolfnál és Herman-
Lipotnál, grafikát pedig Zá-
lor István és Beron Gyulá-
nál tanult. Innen pécsi mű-
vészbelepre Csóknál és Rud-
nagnál tanult. Innen jött
vissza Pestre a képgönnvészeti
főiskolára s azota nála
tanult.

Sajat Kortese

1924 X. 20.

Az ADY-KÖR Elnöksége szeretettel meghívja Önt és kedves hozzátartozóit az egyesület helyiségében (Budapest, VI., Teréz-körút 24/a Edison kávéház különterme) a képzőművész szakosztály által rendezendő

KIÁLLITÁSRA

Ünnepélyes megnyitás: 1946. évi december hó 1-én, vasárnap délelőtt 11 órakor

A kiállitást megnyitja:

FELKAI FERENC

főszerkesztő, díszelnök

A kiállitás megtekinthető: 1946. december 1—15-ig naponta délelőtt 11—1 óráig és délután 3—7 óráig dijtalanul. Szerdai napokon a kiállitás zárva.

Sajtóbemutató: 1946. évi november hó 29—30-án délelőtt 11 órától este 8-ig.

RÓNAY KÁZMÉR 1946. évi december hó 8-án este 6 órakor előadást tart „VALÓSÁG ÉS HAZUGSÁG A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN" címen

Elnöksége Hazugság

Kovábbi Társul

ADY KÖR

DEMOKRATIKUS IRÓK, MŰVÉSZEK ÉS MŰVÉSZETPÁRTOLÓK EGYESÜLETE

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 24/a

Istakovits K.
Jálics Ernő

19/Pg

KATALÓGUS

BASILIDES BARNA:

	Frt
1. *Tekintetes úr* (olaj)	3.500
2. *Gladiolusok* (olaj)	2.500
3. *Orosházi táj* (olaj)	2.500
4. *Balaton* (kréta)	600
5. *Jairus leánya* (rajz)	m. t.
6. *Gémes kút* (kréta)	500
7. *Száraz gallyak* (kréta)	400
8. *Orosz tavasz* (rajz)	400

BASILIDES SÁNDOR:

9. *Tájkép* (olaj)	1.800
10. *Vasárnap délután* (olaj)	2.000

(Az árak keret nélkül értendők.)

CSUPOR LÁSZLÓ:

11. *Domboldal* (olaj)	1.000
12. *Őszi táj* (olaj)	1.200

HEINTZ HENRIK:

	Frt
13. *Erdélyi mese* (pasztel)	300
14. *Anya és gyermeke* (pasztel)	300
15. *Kompozició* (olaj)	800

ISTOKOVITS KÁLMÁN:

16. *Tiszai táj* (olaj)	3.000
17. *Dunai táj* (vízf.)	600
18. *Dunai horgász* (vízf.)	600

KISS FARKAS IMRE:

19. *Tarló* (olaj)	400
20. *Öreg hajó* (olaj)	400
21. *Margit-híd* (olaj)	200

MÁGORI VARGA BÉLA:

22. *Vakok* (tempera)	1.500
23. *Hazafelé* (tempera)	1.500

RÓNAY KÁZMÉR:

	Frt
24. *Nocturne* (olaj)	4.000
25. *Por* (tempera)	1.600
26. *Napos erdő* (tempera)	1.600
27. *Borus idő* (olaj)	500
28. *Alföldi fasor* (aquatinta)	m. t.
29. *Don Pietro Caruso* (aquatinta)	300
30. *Székely falu* (aquatinta)	200

SZ. LÁM ILONA:

31. *Madonna* (tempera)	600
32. *Cinedk* (olaj)	400

SZÜCS PÁLMA:

33. *Önarckép* (olaj)	500

SZEKERES BÉLA:

34. *Téli táj* (olaj)	500

VIZKELETI W. ETA:

	Frt
35. *Halászok a Mergelinán* (olaj)	m. t.
36. *Hadnagy-utca* (vízf.)	m. t.

VÖRÖS TIBOR:

37. *Don Quijote* (olaj)	1.500

VARGA NÁNDOR LAJOS:

38. *Táj fákkal* (vízf.)	300
39. *Pihenő munkás asszonyok* (rézkarc)	60
40. *Vízhordó leány* (rézkarc)	60
41. *Nyári eső* (vízf.)	500
42. *Fürdőző gyerekek* (vízf.)	600

ZÁHONYI GÉZA:

43. *Tavasz a hegyek közt* (olaj)	800
44. *Falusi utca* (olaj)	700

SZOBRÁSZMŰVÉSZEK:

JÁLICS ERNŐ:

	Frt
45. *Anyaság* (gipsz)	800
46. *Munka* (gipsz)	800
47. *Koldus* (gipsz)	800
48.	
49.	

MADARASSY WALTER:

50. *Plakettek* (bronz)	

PIKSZAY RUDOLF:

51. *Tere-fere* (carrarai márv.)	3.000
52. *Tanulmányfej* (buzicsi márv.)	1.500
53. *Tiszamelléki Venus* (gipsz)	800
55. *Aggódó öregasszony* (gipsz)	1.200
56. *Planétás asszony* (gipsz)	1.200

A lépcsőházi lengőajtó s a cirádás vasrácsú függőfolyosó — a gang — őrzi bennem legvalóságosabban a négyemeletes bérházat, ahol felnőttem. A lengőajtón deréktól fölfelé vastag tejüvegbetét, míg ki nem csapódik, csak találgatni lehet, ki bukkan elő mögüle. A folyosó négyszögformán többszörösen

lyosón, amint utolsó napjainak egy magaslati pillanatában föllép Lucifer szerepében, mindegy, hogy a közönsége egy tátott szájú kisfiú.

Nyílik, visszacsapódik a lépcsőház lengőajtaja. Szorongón figyelem. Mintha a jövő közelítene felém. Aztán a múlt nyílik meg a recés, homályos üveg mögött. Félig

Emléktáblát avattak a Szép utcában

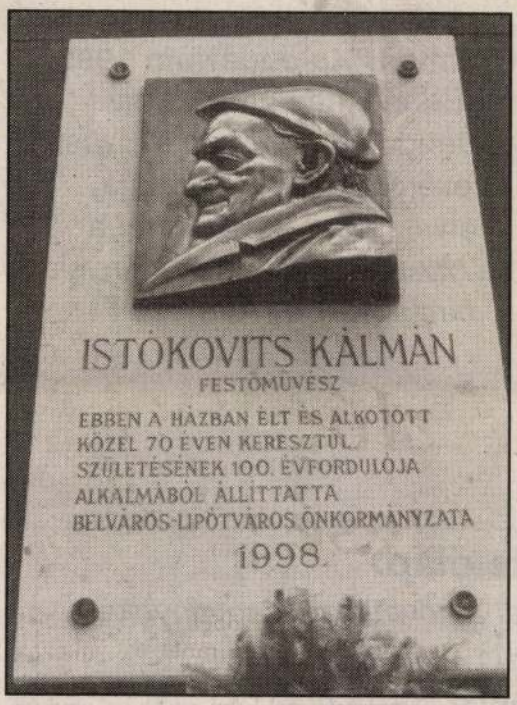

Istókovits Kálmán festőművészre emlékeztek születésének századik évfordulóján emléktábla-avatással és kamarakiállítással tisztelői, barátai, a Belváros-Lipótváros önkormányzata. Az emléktáblát, *Németh Ágnes* szobrászművész alkotását budapesti, Szép utcai otthona házfalán helyezték el, majd kamarakiállítás nyílt meg a Nádor Galériában.

A művész Siklóson született 1898. szeptember 2-án. Bécsben, Milánóban tanult, majd a budapesti Képzőművészeti Főiskolán *Csók István* és *Rudnay Gyula* volt a mestere. 1928—31 között ösztöndíjas a római Magyar Akadémián, szemléletére erős hatással volt az olasz neoklasszicizmus. Művei Amerikába és Japánba is eljutottak. Nagy sikere volt rézkarcaival is, egész fiatalon Ferenc József-díjat kapott. Gyakran foglalkozott vallásos és történelmi ihletésű témák megörökítésével. Az 1938-as eucharisztikus kongresszusra készített, tizenkét képből álló Szent István-sorozatára pályadíjat kapott. *Szent József halála* című oltárképe a budai ferenc-rendiek templomában látható, egyházi festményei számos vidéki templomban megtalálhatók. Több festménye van a Magyar Nemzeti Galériában, művei ott találhatók Olaszország, Franciaország, Németország képtáraiban is.

Utolsó budapesti kiállításának megnyitó ünnepségét már nem érhette meg, négy nappal előtte, 1990. október 10-én Budapesten elhunyt. A Farkasréten temették el. Emlékét legmaradandóbban művei őrzik. Egyszer talán életmű-kiállítására is sor kerül.

schelken

ISTÓKOVITS Kálmán

ntézményeknek
ményt adunk.

8630 Balatonboglár, Vikár út 56.
Tel.: 85/353-864, 350-798

ARCHITEX Kft. — fax: 85/353-715

jelentek az Új Ember 1999. évi naptárai

falinaptár 1999.
Rodin: Isten keze
ásának képével)
a: 12 Ft

sebnaptár 1999.
kus naptárral, a
s intézmények
val) Ára: 180 Ft

r asztali naptár
-ös méretben; a
ünnepek mellett
za a szentmisék
endjét) Ára: 150 Ft

Új Ember Kalendárium 1999.
(Benne: naptár, az elmúlt esztendő egyházi vonatkozású eseményeinek krónikája, olvasnivaló egész évre, a katolikus iskolák, intézmények címjegyzéke) Ára: 320 Ft

Megrendelőlap

elem postai szállítással a következő kiadványokat:

d. Új Ember falinaptár (12 Ft/db)
d. Új Ember asztali naptár (150 Ft/db)
d. Új Ember zsebnaptár (180 Ft/db)
d. Új Ember Kalendárium (320 Ft/db)

ő neve:.....
.....

megrendelőlapot kitöltve az alábbi címre küldje:
1364 Budapest, Pf.111.

Az Actio Catholica válasza a segélyakciók ügyében

A WRS—NCWC magyarországi delegátusának, Father *Flynnek*, az *Uj Ember* május 9-i számában közölt nyilatkozatára, amely szerint a segélyakció 27 vagon szeretetadománya nem nyert szétosztást, mert az erre vonatkozó tárgyalások a népjóléti minisztériumban még folyamatban vannak, a reggeli napilapok május 6-i jelentése szerint *illetékes hely* választ adott. E nyilatkozatban az illetékes hely a magyar kormánynak a külföldi segélyakció lebonyolítására vonatkozó 1630/1948. számu rendeletére hivatkozva azt állítja, hogy:

1. Az amerikai katolikusok magyarországi megbizottja, az Actio Catholica „a fennálló rendelkezéseknek csak forma szerint tett eleget",

2. az Actio Catholica „segélyezési akcióinak leple alatt" meg nem engedett politikai tevékenységet fejt ki.

3. a kormánynak bizonyitékai vannak abban a tekintetben, hogy az egyéni adományok juttatásánál nem a rászorultságot vették elsősorban figyelembe,

4. az Actio Catholica sohasem coordinálta munkáját az ezzel a feladattal megbizott helyi hatóságokkal és népi szervezetekkel és azok részére betekintést nem engedélyezett,

5. egyes helyeken, mint Tiszaszalkán, az adományozás közben a protestáns lakosság körében térítési propagandát folytatott.

6. az aktuális tárgyalások során az Actio Catholica a kormány rendeletileg biztositott ellenőrzésével szemben fokozott ellenállást tanusitott.

A nyilatkozat szerint ezért ragaszkodik a népjóléti kormányzat ahhoz, hogy a beérkező adományok 80%-ának szétosztásáról maga döntsön s reméli, hogy a WRS—NCWC méltányolja a magyar kormány álláspontját, amely esetben a tárgyalások kedvező befejezésével megkezdődhetik az arra valóban rászorulók segélyezése.

Hogy a WRS—NCWC a beérkező adományok 80%-át hajlandó-e a népjóléti minisztérium döntésére bizni, az *kizárólag a WRS—NCWC vezetésére, helyesebben az ottani püspöki karra tartozik.*

Az Actio Catholica vezetősége *nem tartja magát illetékesnek*, hogy e kérdéshez hozzászóljon.

Illetékesnek tartja azonban magát arra, hogy választ adjon a nyilatkozatban az Actio Catholica tevékenységével szemben felhozott vádakra:

1. Az Actio Catholica a külföldről érkezett segélyek szétosztásánál *a legpontosabban betartotta a rendeletek előirásait.* A 2340/1946. M. E. rendeletet csak úgy, mint az 1635/1948. száu rendeletet és pedig nemcsak forma szerint, hanem a lebonyolítás *minden részletében* is. Az Actio Catholica az adományok szétosztási terveit mindig bemutatta a tárcaközi bizottságnak, majd ennek megszüntetése után a Népjóléti Minisztériumnak s mindeddig, míg a hivatalos szervek irásbeli hozzájárulása meg nem érkezett, az adományok szétosztása nem kezdődött meg, hanem azok raktáraiban tárolva maradtak. Erre vonatkozólag az Actio Catholica rendelkezik számos hivatalos leirattal és nyilatkozattal, amelyek „hálás köszönettel" nyugtázzák felajánlásait és „hálás köszönetet" fejeznek ki „az adományban részesültek nevében a nagylelkü szeretetadományért." Hasonlóképpen számos hivatalos leirat van az Actio Catholica birtokában — így még 1948. április 15-éről is —, amely a szétosztási terveket jóváhagyja, illetőleg a szétosztás „mintaszerű keresztülviteléért" fejezi ki köszönetét és nagyrabecsülését.

A hatósági ellenőrzés, illetve jóváhagyás után az Actio Catholica az adományokat a püspöki székhelyekre szállította s ily módon a tényleges szétosztás az egyházmegyei főhatóságok ellenőrzése mellett történt. A szétosztásokról mindenkor pontos és részletes elszámolást nyujtott be a Népjóléti Minisztériumba. Mindez aktaszerűen is bizonyitja, hogy az Actio Catholica *nemcsak formailag tett* eleget a törvényes rendelkezéseknek, hanem a segélyakcióban az illetékes hatósági szervek tudomásával, hozzájárulásával és jóváhagyásával járt el.

2. Ennek tudatában az Actio Caholica elutasitja az illetékes helynek azt az általánosító kijelentését, mintha „segélyezési akcióinak a leple alatt meg nem engedett politikai tevékenységet" fejtett volna ki. *Az Actio Catholica soha, semmiféle formában sem fejt ki politikai tevékenységet.* A segélyek nyujtásánál is, a külföldi adakozók szándékait szem előtt tartva, minden politikai vonatkozást kiküszöböl.

3. Az egyéni adományok juttatásánál csak úgy, mint az intézmények segitésénél, sohasem tartott maga előtt más szempontot, mint a rászorultságot. *Ezzel ellenkező igazoló bizonyitékai éppen azért senkinek sem lehetnek.* Annyival is inkább vissza kell utasitani azt a vádat, hogy az adományokat — az idézett rendelet intentióival szemben — politikai tevékenységre használta volna fel, mert a szóbanforgó rendelet óta beérkezett amerikai adományok előzetes szétosztási terveire, melyeket az Actio Catholica időben benyujtott, a Népjóléti minisztérium hozzájárulását a mai napig sem kapta meg, aminek következtében *az adományok ma is raktáraiban vannak.* Igy módja sem lehetett arra, hogy a január 23-án megjelent kormányrendelettel ellentétben álló tevékenységet folytasson. Egyéni adományokra különben is az adományoknak csak igen kis részét fordította, a legnagyobb részt az intézmények fölsegélyezésére adta, amely szempontot eddig a népjóléti minisztérium a maga részéről nemcsak elismert, hanem sürgetett is.

4. A szociális feladatokkal megbizott népi szervezetekkel az Actio Catholica helyi szervei, tehát az egyházközségek karitativ szervezetei, eddig már csak azért sem dolgozhattak együtt, mert az illetékes nyilatkozatban említett népi szervek *csak az utóbbi időben nyertek teljes kiépülést.*

5. A térités alaptalan vádjával szemben csak azt kivánja megállapitani az Actio Catholica vezetősége, hogy amikor a felsőtiszai árvíz károsultjai részére segitséget kért külföldről, e vidék püspöki helynökét arra kérte meg, hogy a megérkező segélyek kiosztásához alakitson külön bizottságot, abba vonja be a szociális felügyelőséget, a közigazgatás vezetőit. Az adományok szétosztásánál pedig *ne legyenek tekintettel a valláshoz való tartozásra,* hanem nyujtsanak segélyt mindazoknak, akik arra rászorulnak. A népjóléti minisztériumnak ez adományokra vonatkozó elismerő és köszönő leirata nem is tesz említést semmi ilyenfajta vádról.

6. Végül megállapitja az Actio Catholica vezetősége, hogy az aktuális tárgyalások folyamán nem tanusitott „fokozódó" ellenállást a rendelettel biztositott ellenőrzéssel szemben, csak azt fájlalta, hogy az évek óta önzetlenül folytatott és mindenkor minden tényező részéről hálásan elismert tevékenységét, a részére érkező külföldi adományok 80%-ának szétosztásánál korlátozni akarják.

Az Actio Catholica vezetősége azzal az érzülettel végzi az egész országban karitatív tevékenységét, mely századok óta az Egyház jellegzetessége volt; vagyis, hogy kenyeret nyujtson az éhezőnek, ruhát a mezitelennek, nem tekintve semmiféle más szempontra, csak arra, hogy éhezik-e, fázik-e valaki.

Ha az *Illetékes Hely* nyilatkozatából azt a következtetést kellene levonnunk — amit nem hiszünk —, mintha kiküszöbölni óhajtanák az Egyházat a szegénygondozás területéről, jobb volna mindezt egyenesen megmondani, mintsem olyan vádakat hangoztatni, amelyek csak arra alkalmasak, hogy az egész magyar katolicizmust legbensőbb érzületeiben sértsék meg.

Szemtanu az assisi csodáról

AZ ELMULT hónapokban az egész világ hivő és kevésbé hivő közvéleményét egyformán felkavarta az a hir, hogy assisiben, Szent Ferenc szülővárosában a Santa Maria Degli Angeli vagy magyarosan az Angyalos Szűz Mária temploma fölött a hatalmas 7 méter magas Mária-szobor mozog. Most a napokban olyan valaki járt Magyarországon, aki szemtanuja volt a csodálatos eseménynek. Hauser Gottfried svájci üzletember.

— Éppen az angyalos Szűz Mária templomban jártam — kezdi a beszédét az üzletember —, kint megálltam a templom előtt és elgondolkoztam a templom és a város történetén. Merengésemből fojtott zsivaj rázott fel. Zarándokok csoszogtak el mellettem: „A Madonnához" — suttogták. Néhány perc mulva én is ott álltam a Madonna szobra előtt. A Szent Szűz áldástosztó alakja előtt nagy tömeg térdelt. Még a légy zümmögését is meg lehetett hallani. Minden szem a Madonnára meredt. Előző este fényszórók pergőtüzében felsőteste lélegzett és a kőoszlop áldásra emelkedett.

— Ön látta a mozgást? — vetettük közbe.

— Igen. Alig észrevehető kis ingásszerű mozgást láttam. Mások azt mondták körülöttem, hogy látták, amint a szemek kinyiltak, ismét mások, hogy a felsőtest lélegzésszerűen megemelkedett.

— Mi lehet igaz a szobor mozdulataiból, ha mindenki mást látott — tettük fel a további kérdést. — Talán csak csalfa látszat, vagy tömeghisztéria?

A svájci elmosolyodik és int.

— Csak türelem, kérem. Egy bizottság, amely nem tudósokból állott, már pár nappal az első jelenségek után alapos vizsgálatot tartott a helyszinen. A bizottságban főleg egyházi emberek vettek részt. Az volt a megállapitásuk, hogy a feltűnően meleg napsugarak a templom boltozatára verődtek és onnan estek vissza a szoborra. Az volt a közös véleményük tehát, hogy a mozgás csupán a fényvisszaverődések hatása. A megállapitás után a következő estén és még több estén újból többszáz ember látta a mozgást hatalmas reflektorok fényében. Pár nap mulva azután, természettudósokból, főkép pedig fizikusokból álló bizottság tartott a helyszinen alapos szemlét, egyházi személyek bevonásával. Nekem fizikai tanári oklevelem van, a jelenlévő két svájci tudós engedélyével tehát én is jelen lehettem ennél a vizsgálatnál. Ez alkalommal az égbolt borús volt, tehát fényjátékokról és visszaverődésről szó sem lehetett. A vizsgálat alatt rengés- és rezgésmérő készülékek és más instrumentumok is működtek. Hivek nem lehettek jelen. Mondhatom, izgalmas percek voltak. Mindnyájan a szoborra meredtünk, bámultuk és lestük, mi történik. Először semmi sem történt. Hosszas várakozás után végre a Madonna teste mintha megmozdult volna. Megragadtam a szomszédom karját s megkérdeztem, látta-e ő is. Igenlően felelt. S e percben a rezgésmérő készülékek mutatói is kilengtek, nem lehetett kétséges, hogy a szobor tényleg megmozdult. Csalásról szó sem lehetett. Mint ahogy való igaz az is, hogy a szobor körül azokban a napokban jobban lettek bénák és látni kezdtek vakok, akiket az orvosok gyógyithatatlanoknak jelentettek ki. Az Egyház azonban egyelőre vár s a maga régi fegyelmezettségével egyáltalán nem siet véleményt nyilvánitani.

A piaristák ünnepe

Most van 300 éves fordulója annak, hogy calasanci Szent József, a Piarista-Rend alapitója, Rómában, 92 éves korában elhunyt. A szent rend-alapitó a spanyolországi Aragonia tartományban *Potralta de la Sal* mellett levő *Calasanza* kastélyban született. Augusztus hó folyamán a római San Pantaleone templomban őrzött szivét szülőhazájába viszik és végighordozzák Spanyolország fontosabb részein. A jubileumi ünnepségek Madridban érnek véget, ezután külön zarándokhajó viszi vissza a szent rendalapitó szivét Rómába.

A szépség szolgálatában

HOGY MENNYIRE birtokában van az Egyháznak, a katolicizmusnak a teljes emberi lélek és a kultura minden területe fölött való hatalom, azt mi sem igazolja jobban, mint az, hogy az Egyház tulajdonai között ott van a művészeten keresztül: a Szépség. Már a katakombák gyertyái és mécsesei is tökéletes freskók mesebeli szineire sugároznak. S a föld alól kilépve, az Egyház azonnal monumentális épitményekkel és egy merőben uj stilussal fejezi ki magát a művészet világában s uj szerephez juttatja a mozaikot.

Annak az épületnek, amelyben a budapesti Központi Szeminárium van, a régi pálos kolostornak: az Egyház egyetemes hagyományain kivül is megvannak a maga mintegy személyes művészeti hagyományai, mintegy művészeti egyénisége; a régi Pest egyik legszebb barokk temploma mellett maga a volt kolostor is egyike volt százada legnagyobb tudatossággal dekorált alkotásainak; könyvtárterme egymaga is a szerzetesektől faragott világraszóló műremek. Ami pedig az elmult három évben az ostromrongálta épület helyreállitása kapcsán került falaira, az az élő magyar egyetemes képzőművészetnek egyik legnagyobb diadala. Jól tette a Központi Szeminárium, hogy az épület újjászentelésének és felavatásának ünnepélyére s az azt követő napokra megnyitotta kapuit s bemutatta a falait diszitő remekműveket a közönségnek is és hogy az épület művészeti ékesitésén dolgozott művészek tiszteletére azok műveiből még külön egyházművészeti kiállitást is rendezett.

Amikor az ebédlő és az udvar körül futó folyosó freskói befejezést nyertek, már megemlékeztünk róluk: Jeges Ernő, Kontuly Béla, Medveczky Jenő, Heintz Henrik és Istokovits Kálmán müveiről; a nézők valóban elbüvölten állanak meg a kispapok refektóriumában és a belső udvart körülvevő keresztfolyosónak valóban zárdaszerű kerengőjén. A legnagyobb és legmodernebb művészet él és vakit kompozicióikban és színeikben. De mivel ezekről a képekről már szóltunk, most szólanunk kell azokról, akik mint művészetpolitikusok lehetővé tették ennek a freskópompának idevarázsolódását: a magyar kulturális élet illetékeseiről és a szeminárium vezetőiről. A magyar szellemi élet történetében jelentős multú és már az Egyetem kapcsán ma is jelentős épület ostrom alatti rombolódásainak helyreállitására a kultuszkormány is folyósittatott jelenős összegeket s az ezekkel való jó gazdálkodás lehetősége adta meg, hogy a művészeti kiképeztetésre is juttasson a szeminárium vezetősége, *Marczell* Mihály rektor, *Péterffy* Gedeon, majd utóda, *Boér* Miklós vicerektor. Részleteiben különösen ez a két utóbbi volt a nagy ügy lelkes megálmodója és gazdája a szeminárium részéről; arcmásaik megérdemelten kerültek a freskók történelmi szereplőinek arcára és a kiállitásra. Az ő munkájuk segitett annak megvalósitásában, hogy az a papnövendék, aki a falak között nő fel, a legmodernebb és legmagyarabb művészet sugárzását szivja magába s adja tovább.

A földszinten az ebédlő melletti kisebb teremben, az emeleten pedig a körfolyosón és Tóth Tihamér emlékére emelt keresztúti folyosórészben vonul fel minden itt dolgozott művésztől több reprezentáns darab. *Jeges* Ernő és *Kontuly* Béla: főképp itteni munkáikat megelőző *más* monumentális freskóik kartonjait és kisebbitett másait hozták ide; Jegestől itt láttuk többek között egyik legszebb pannonhalmi freskójának mását, Kontulytól pedig a budapesti dominikánus templomba festett két gigantikus oldalképet s azt, amelyen a szegedi ferencesek templomában még most is dolgozik. Jeges Ernő a látomásos nagyszerűségnek, Kontuly Béla pedig a logikus és vizuális kompoziciónak, az alakok ragyogó idealizáltságának, egyben majdnem realista részletrajzzal s mély szingazdagsággal való megoldásának mestere egyéb képein is. *Istókovits* Kálmán a maga roboszt us erejét mutatja ugyanezeken, alakteremtő gazdagságát, *Heintz* Henrik pedig — aki utoljára a Lehel-téri plébániatemplom finom és mély keresztúti freskósorozatán dolgozott s ezt adta a magyar művészetnek — alakjai bensőséges, túlvilági sugárzásával ragad meg. *Kontuly* Bélánénak varázsos üvegarcképei vannak a lépcsőház ablakaiban; rajtuk kívül most egyházi szőnyegterveit mutatta be s egy éppen erre a kiállitására el is készitett hatalmas szőnyegét: valósággal a fonalak színeivel és művészetével szőnyeganyagba szinte beleégetett sugárzó és viharzó freskólátomásokat. *Molnár* C. Pálnak is szerepel üvegablaka az épületen, finom és hatásos ujszövetségi és Szűz Mária életét mutató temperáin kívül most kiállitotta a belvárosi templom gótikus hármas oltára számára tervezett oltárképét, amellyel ennek pályázatát megnyerte és amelynek elmunkálatai, nagyméretben való megvalósitása már előkészületek alatt is állanak. Mozgalmasak és hatalmasak *Pituk* József üvegablakai és a kiállitáson szereplő festményei s nem lehetne eleget beszélni *Pándi Kiss* János fafaragásairól, melyekben ősi magyarság, nemzetek fölötti modernség és archaizmus egyesülnek. Egy körtefából faragott csodálatos Keresztút állomásainak művésze és a régi pálos faragványok restaurálója.

Csonka lenne a beszámoló, ha nem emlékeznénk meg a kiállitás rendezőjéről, *Kopp* Jenőről, a fővárosi képtár központi igazgatójáról, aki kitünő szakértelemmel, finom izléssel, zajtalan és tökéletes szervezni tudással és nem utolsósorban teljes odaadással állott az ügy mellett. Irta és kiadás alá rendezte az év egyik legszebb képzőművészeti könyvét, a háromszázéves pesti papnövelde képzőművészeti történetét, uj alkotásainak méltatását, 72 gyönyörü képtábla kiséretében. Méltó könyvbeöntéseként a magyar művészeti élet hosszú idő óta legnagyobb eseményének.

MEGJELENT:

Dr. Czapik Gyula:

BETEGELLÁTÓ KÖNYVE.

Ára: Frt 14.—.

Tartalma: Áldoztatás betegellátáskor. A Szentkenet kiszolgáltatása. Az apostoli áldás megadása. Eszméletlen beteg ellátása. Haldokló ellátása. Kiszenvedett ellátása. Egy beteg áldoztatása. Több beteg áldoztatása. Beteg gyermek ellátása. Beteg kisgyermek megáldása. Felnőtt beteg megáldása. Halálos beteg bérmálása. A Függelékben pedig megvan: Imák pap ellátásakor. Imák apáca ellátásakor.

A könyv kétszinnyomással készült, latin és magyar nyelven,

P. Csávossy Elemér S. J.: *Nagyjel az égen* cimü Szűzanyás könyve a napokban jelenik meg.

Dr. Rajz Mihály: *Elmélkedések a katekizmusból.* Ára :Frt 16.—. Elmélkedésnek, konferenciaanyagnak egyaránt kitünő.

Vizsgai jutalomkönyvekről, évvégi emlékekről tessék árjegyzéket kérni!

Legszebb ajándék házasulandóknak: az *esküvői feszület.* Már 7 forinttól kezdve kapható. A legszebb intárziás feszület ára 32.—, 40.—, 44.— forint.

KORDA R. T.

könyvkereskedésében

Budapest,

VIII., Mikszáth Kálmán-tér 4.

Az igazságot

az egyházpolitikai vitákban: a társadalom helyes valóságérzése, a felek egymás között folytatott megbeszélései, a tények minden oldalú pontos megállapítása és a nemzeti közmeggyőződés iránya adja meg, nem pedig bizonytalan értékű és egyoldalú érdekekkel összefüggő magánakciók.

Ezeknek a magánakcióknak eredményei az első fázisban: különböző nyilatkozatok voltak, amelyek nemcsak az állam és az Egyház közti *békés* kapcsolatot kívánták nagyon helyesen, hanem különböző vádakban az egyházi főhatóságokat igyekeztek elmarasztalni nagyon helytelenül és valóságellenesen, akár nyiltan kifejezve, akár soraik mögött. De mindenképpen illetéktelenül, mert azok a hitbuzgalmi vagy iskolai közösségek, amelyeknek nevét viselték, nem voltak és nincsenek felhalmazva sem politikai, sem egyházpolitikai kérdésekben akciókat folytatni.

Azonban nemcsak a nyilatkozatok mondatai mögött voltak bizonytalanságok és önellentmondások, hanem a megnyilatkozókként szereplő személyek belső életében is. Papokhoz, egyházi hatóságokhoz érkező értesítések és levelek sokasága bizonyítja, hogy nem egy aláíró külső befolyásnak tudta a nyilatkozat tételére irányuló akciót s heves belső ellentmondást érzett annak tartalma és az egyházfejedelemnek magát feltétlenül alárendelő belső érzésvilága között. Olyan egyesületi esemény is akadt — kétségbevonhatatlan hitelességű jegyzőkönyv szól róla — hogy az egyesület gyülésén mindössze 2 (kettő) tag által támogatott indítványt ilyen nyilatkozat tételére az egyesületen *kívüli* s most először látott jelenlevők lármája fogadja el, már a gyülés végetérte *után*. Illetéktelen határozatuk mégis az egyesület hivatalos álláspontjaként szerepelt kifelé a továbbiakban.

Mindezek annyira hidegen hagyják a magyar katolicizmust, hogy részleteikkel egyelőre nem is kívánunk foglalkozni, a magyar katolicizmus teljesen egységes meggyőződésével és érzületvilágával való szembenállásuk annyira önmagától nyilvánvaló. Hogy mi ez az egységes és valóságos érzületvilág, azt viszont helyesen és valóságosan mutatja az egyik egyetem katolikus hallgatóinak következő nyilatkozata:

„Mi, műegyetemi katolikus hallgatók, — a Műegyetem gépész-, vegyész-, építész- és általános mérnöki osztályának összes évfolyambeli hallgatói — minden, az Egyetemen kívül álló indítástól mentesen, saját elhatározásunkból ünnepélyesen kijelentjük, hogy hűségesek vagyunk és maradunk Krisztus Anyaszentegyházához, földi helytartójához, a Pápához és az apostolok törvényes utódaihoz, nevezetesen hazánkban a magyar Püspöki karhoz.

Minden, a katolicizmust érintő kérdésben azaz nemcsak hit- és erkölcsi, — hanem *egyházfegyelmi* kérdésekben is őket (t. i. a püspököket) ismerjük el illetékes fórumnak s ezt az öntudatos katolikus magatartást és fegyelmet magunkra nézve mindenkor kötelezőnek tartjuk ezért döntésüket mindenkor előbb bevárjuk s azok szerint cselekszünk.

Meggyőződésünk szerint ez a magatartás segítheti elő leghathatósabban hazánk újjáépítésében való eredményes részvételünket."

Hétszáznál több aláírás erősíti meg a nyilatkozat hitelességét; a megnyilatkozás *nem* lép politikai térre *nem* irányul az állam és Egyház megegyezése ellen, mindössze annak illetékességét szegezi le, amit ezekben a kérdésekben minden fél elismer: hogy az illetékes, egyedül illetékes tárgyalófél a Pápával egységben lévő püspöki kar. Ez eddig sem volt titok. A magyar katolicizmus életében nincs titok. És az sem titok, hogy az egész magyar katolicizmusnak, minden helyi egységének és minden hitéleti alakulatának az a véleménye és magatartása, amit ennek az egyetemnek kiáltványa hangoztat és megmutat.

A Csodaszerem Szentje. Labouré szent Katalin életrajza, 32 oldalon, 1.20 Ft, 8 oldalon —.20 Ft. Kapható: Ranolder int., Bp., IX., Thaly Kálmán-u. 23.

Az újjáépült Központi Szeminárium felszentelő és háromszázéves ünnepsége

AZ EGYETEMI TEMPLOM barokk gazdagsága: dús faragásai, márvány falai valószerűtlen szépségben tündökölnek Áldozócsütörtök reggelén.

Az ünnepi szentmisét Magyarország bíboros-hercegprímása pontifikálja fényes segédlettel, a katolikus liturgia minden lelket, szemet káprázt ató szépségével. Evangélium után Drahos János, esztergomi érseki általános helytartó lép a szószékre.

Drahos János érseki helytartó a Központi Szemináriumról

A Központi Szeminárium 300 éves jubileumáról beszél: A három század alatt hozzávetőleges számítás szerint *több mint ötzer papot neveltek az intézetben, de meghatározhatatlan azoknak a százezreknek száma, akikhez elvitték tudásukat, e falak között beszivott szellemüket.* A fiatalokat nemcsak jó papokká nevelték, hanem lelkükben ébren tartották a nemzeti mozgalmak és általános kultura iránti hajlandóságot. Az 1831-ben megalakult Magyar Gyakorlóiskola — Scitovszky primás elnevezése szerint Egyházirodalmi iskola — *a magyar nyelv és irodalom művelését s mentől szélesebb rétegek között való terjesztését tűzte céljául.* Darabokat írnak, fordítanak, majd részt vesznek a Kisfaludy Társaság megalapításában is. A negyvennyolcas szabadságharc idején a ház elcsendesedett: kispapjai a nemzeti szabadságeszme védelmében a harcterekre vonultak.

Minden vész és vihar, a bombázások szörnyű pusztításai ellenére is áll a szeminárium, bizonyságául annak, hogy az anyagi újjáépítés mellett szükséges a lelki újjáépítés is és az anyagi újjáépítés csak úgy megalapozott és teljes értékű, ha Istennel történik.

Az ünnepi mise után a bíboros-hercegprímás elindul kíséretével a templom oldalkapuja felé, hogy azon át egyenesen a szemináriumi udvarára jusson.

Az épület újraszentelése

A templom ünnepélyes pompája után a tágas udvar napfényben fürdő színei fogadják az ünneplőket. A piros-fehér-zöld és a pápai színek fehér-sárga omló drapériáival díszített emelvényen foglalnak helyet a püspöki kar tagjai: *Czapik* Gyula egri érsek, *Shvoy* Lajos székesfehérvári, *Dudás* Miklós hajdudorogi görögszertartású, *Madarász* István kassai püspök, *Sárközy* Pál, a bencésrend kormányzó-apátja, *Endrédy* Vendel, zirci apát.

Boér Miklós vicerektor mond megnyitó beszédet, figyelmeztetve a növendékeket, hogy vigyék haza, plébániáikra azt a művészi szellemet, melyben itt élnek.

A hercegprímás elvégzi felszentelő körútját, majd Marczell Mihály rektor köszönti a főpásztort és egybegyűlteket: „*Az ostrom borzalmai alatt is állva maradt Mária szobra* és a leomló kövek és gerendák alatt a lélek... *Az újjáépítés nehéz munkája alatt egyetlen szentségtelen vagy durva szó e falak között el nem hangzott*, ha megkondult a harang, a legveszélyesebb helyzetben dolgozó munkás kezében is megállt a szerszám és az úrangyalát együtt imádkozták... Soha áldozatosabb lelkű kispapok e házban még nem voltak... *Utolsó csepp vérünkig szolgálni akarjuk Róma, Esztergom, püspöki székhelyeink, paróchiáink szándékait, és népünknek áldozatos, halálig elszánt papjai leszünk...*"

A rektor ígéretét egy kispap ismétli meg, majd a bíboros hercegprímás szól az egybegyűltekhez.

A hercegprímás beszéde

— A romjaiból megujhodottan jubiláló Központi Papnevelő Intézettel kapcsolatot tartó Vörösmarty énekelte egyik költeményében (Rém): Nehéz önlábaival sétál itt az ország. Nem mi, a jelen, hanem a mult beszél ma itt mai fiaihoz az öreg Alma Mater zengő kövei vel

Visszapillantást vetett a bíboros főpásztor II. József korára, mikor az ősi épület körül vészes hullámok csapkodtak s a császár elszakította a római életszálat, az aszketikus könyveket pedig tüzrehányatta.

— Nyaldosták a házat — folytatta a bíboros — a pesti árvíz sodró árjai, de fenyegették a veszedelmek a Krisztustól és az Egyháztól küldött, hivatott árvízi hajósokat, a viharba, áradásba beszálló flatal levitákat is.

Országos szellemi hullámverések gyürüznek innét: a többi közt itt tartják Révay Miklósék (Arányi, Ányos) a magyar nyelv müvelésében tevékenykedő üléseiket 1779-ben a nemzeti megujhodás irodalmának, a Kisfaludy Társaságnak, a Nemzeti Muzeumnak, a bölcsőjét is itt ringatják; a magyar katolikus történetkutatás is itt fejlődik és lesz korszerűvé Fraknóival és Karácsonyival, hogy aztán ugyanannak a századnak a fogytán a Rerum Novarum eszmevilága egy Prohászka Ottokár lelkén át az evangéliumi szociális gondolatok találjanak itt tüzhelyet.

A 300 év előttről hajlékot kért itt magának nemcsak a már pusztuló és elpusztított pálosok 5 és fél évszázados tudománya, művészete, Mária-tisztelete és liturgiája, de a diadalmas katolikus megujhodás eszmevilága is.

Ha Pázmány egyetemet a háborúkban megromlott erkölcsök szelidítésére és a katolikus szellem gyarapítására létesített: mindkettőnek a cselekvői elsősorban itt vértezték fel magukat ebben az öreg házban, a Regnum Marianum szinte közjogi gondolatvilágában.

Van itt művészet és tudományosság, szellem, élet és történelem. De a legfőbb jellege mégis az, hogy mindezzel gazdagon megrakodva, az ország jeles papjai indultak el innet századokon át, hogy főpapi trónusokon, egyházkormányzatban, lelkipásztorkodásban, katedrákon, könyvekben és az élő szó erejével a papságnak, híveknek, irányt mutassanak és lelkeket üdvözítsenek.

Mindez, bármily súlyos tőkéje, kincse a háznak, mégis csak eszköz annak a kezében, aki itt századok, korok változásai közt az egyetlen állandóság: a mi Urunk Jézus Krisztus, az oltár igénytelen lakója. Ime, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig (Máté 28, 20.). Nélküle nincs papi élet, de nincs áldozat, szeretet, emberhez méltó élet a földön.

Érte van a tegnap, a ma és a holnap. Ezért kapnak a szokványosnál magasabb fényjelzést a ház említett értékei.

Ezért volt művész és tudós, faragott követ és fát a pálos elöd; ezért tanult ernyedetlenül és hordott téglát, fát és cserepet a tegnapi kispap-utód.

A mult értékeivel, a jelen díszeretes erőfeszítéseivel, tovább gazdagodó Központi Papnevelő Intézetet — a jótevők és áldozatos előljárók, kispapok felé főpásztori köszönetem és elismerésem kifejezésével — átveszem. De az Alma Matert a családatyára, a rektor úrra bízom. Úgy vezesse előljáró-társaival a levitákat, hogy Rómára tekintsenek, ahol az örök élet igéi és minden földi eligazodás van. Tanítsák, neveljék ennek a tekintélynek föltétlen tiszteletére és az irányában való engedelmességre. Az a világ, amely tekintélyt, hozzá, ily földkerekséget, évezredeket és örökkévalóságot kapcsoló tekintélyt nem ismer, már megítéltetett.

Ha a pogány római százados mondja: „Magam is hatalom alatt álló ember vagyok, katonák lévén alattam; ha mondom ennek: Menj, ő megy, és a másiknak: Jöszte, ő jön, és szolgámnak: Tedd ezt, és teszi" (Máté 8, 9), akkor a hit követelménye, hogy az Egyház papjai ennek a századosnak a magaslatán álljanak és ne a tévelyek hordozóitól kérjenek a nyáj élén útmutatást. A Szentatya útmutatásaiban, a nyiltságban nincs hiány, csak legyenek füleink a hallásra. És a küldőjéhez hasonlóan gyalázatokkal tetézett Róma mutatja az utat. Csak legyen szemünk a látásra.

A ház legfőbb urának, a Szentségi Jézusnak, látva jelent és jövendőt, gyönyörűsége legyen lakni a levitákkal. És legyenek vigasztaló igéret, hogy velük, bennük és általuk megújul a föld színe. És így Lippay érsek Magyarország Patronájának szentelt, 1648-i egyetemes szemináriuma az 1948-i Boldogasszony évének drágagyöngye és eszméinek mindenkor az első vonalban diadalmas megvalósulása legyen — fejezte be szózatát a bíboros Hercegprímás.

A kultuszminiszter az egyházművészeti kiállítás megnyitásán

Délután 3 órakor volt a szemináriumban rendezett egyházművészeti kiállítás ünnepélyes megnyitása, amelyen az ünnepi megnyitó beszédet dr. *Ortutay* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter mondta, akit Marczell Mihály rektor és dr. Boér Miklós vicerektor fogadtak és kísértek a szeminárium földszinti nagytermébe.

A kultuszminiszter beszéde a papnövelde háromszázéves multjára visszatekintve, kiemelte, hogy *a központi szeminárium növendékei száz évvel ezelőtt 48 eszméi mellett állottak. Az egyetemes katolikus tanítás a papképzés munkája mellett éljen e falak között ez a szellem, amely a nép fölemelkedését, megerősödését szolgálja.*

A beszédre Marczell Mihály rektor válaszolt. Kifejtvén, hogy *mint a multban, úgy a jelenben is Rómára tekintenek, püspökeiktől várják az utasítást és munkájukkal szolgálják az Isten, az Anyaszentegyház és a Haza ügyét.*

Tóth Tihamér-emlékünnepség

A jubiláló szeminárium ünnepségsorozatának a következő pontja délután 6 órakor az Egyetemi templomban Isten szolgája, Tóth Tihamér püspök, a szeminárium volt rektora halálának emlékére rendezett egyházi ünnepség. Az Egyetemi templomban tartott emlékünnepségen *Gergely* Ferenc orgonaművész orgonajátéka, majd *a Központi Papnevelő Intézet énekkara, valamint a Zeneművészeti Főiskola „Ezer év kórusa"* által előadott egyházi ének vezette be, majd dr. Boér Miklós, a szeminárium vicerektora mondott nagyhatású beszédet Isten szolgája, Tóth Tihamér püspök lelki és emberi nagyságáról.

Boér Miklós vicerektor szentbeszédében mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy az Egyetemi templom szószékén a huszadik század két lánglelkü magyar főpapjának emléke él. Prohászka Ottokár halálával kapcsolatos nagy ürt a legteljesebb mértékben talán egy protestáns lelkész jellemezte, amikor felsóhajtott: „Illés meghalt, de lesz majd Eizeus, aki föveszi Illés köpönyegét." S az új Elizeus már tüzbe vetette lelki kiválóságainak tömjénjét. Mi volt az ő életének titka? A természetfölötti élet és a földi életre való nevelés. Mélységesen megérezte a kor lelkét, hirdette, hogy egyedül meggyőző erő a diadalmas élet, a diadalmas keresztényi élet. Erre akarta nevelni fiait és nemzetét.

Az esti misztériumjáték

Az egész napon át tartó ünnepségeket este az udvaron felállított színpadon előadott Mindenki (Jedermann) előadása fejezte be. A parányi színpad művészi egyszerűségü díszletei mellett a szabadtér adta lehetőségeket ügyesen használta ki a rendező, a szereplők pedig, mindannyian szemináriumi növendékek, belső ihletettséggel adták elő a középkori misztériumjáték mai emberekre is érvényes mondanivalóit. A magyarra átültetés és szép szöveg Szunyogh X. Ferenc bencést dicséri, a darab és előadás az elmult hét egyik *színpadművészeti eseménye is!*

Kínában 20 kínai és két angol papnövendéket szenteltek fel Mongólia misszióí számára, úgyhogy a mongol földön működő papok száma most már 217-re emelkedik.

Orvosi hír. Dr. Mihályhegyi Géza szemészfőorvos rendelszerda és szombat kivételével délután 3—4-ig I., Krisztina-körút 34.

Rózsafák

Magastörzsü rózsák . . . } 12.-től
Szomorú rózsák . . . . }
Bokorrózsák . . . . . } 5.-től
Babarózsák . . . . . }
Előnevelt fajtaujdonságaink a legelőnyösebben kaphatók.
Vidéki szállításokat gondosan csomagoljuk.
HUNGÁRIA VIRÁGHÁZ ÉS KERTÉSZET, Muzeum-körut 11.

— **Négyéves Ipari Leányképzőiskola nyilt Eszlengomban** internátussal egybekötve. Az iskola elméleti ismereteken és nyelveken kivül a női szabás- és varrásban való szakszerü képesitést és a háztartásvezetésben gyakorlati kiképzést ad növendékeinek. Érettségi után mestervizsgát tehetnek, amely önálló iparra jogosit. Érdeklődni lehet: Irgalmas Nővérek, Esztergom, Vizivároscímen. x

— **Szalézi Fiúnevelő Intézetbe** Nyergesújfalun felvételre jelentkezhetnek rk. vallású tanulók az általános iskola V—VIII. és a nyilvános jogú gimnázium V., VI., VII. osztályaiba. Érdeklődőknek tájékoztatót küld az Igazgatóság. x

Reverendát
mindenféle férfiruhát
hozott anyagból is készit
Poltikovics Béla
Budapest, IV., Magyar-utca 28. II. 6.

ÚJ EMBER JÓKÖNYVSZOLGÁLATA

tavaszi illetménykötetként május hó második felében a könyvnap alkalmából valamennyi résztvevőjének eljuttatja hihetetlen alacsony illetménypont értékben

Eckhart Ferenc egy. tanár

1848 A SZABADSÁG ÉVE

c. művét

E mű 320 oldalon keresztül megismerteti velünk 1848—49 dicsőségben gazdag esztendőit és bámulatos stiluskészséggel rávilágit arra, hogy tulajdonképpen mit is ünneplünk a magyar szabadság megszületésének századik évfordulóján.

A mű illetménypontértéke 170 ip. lesz.

Egyébként ebben az évben az alábbi műveket iktattuk választható könyveink közé:

Saly D.: Szigorúan bizalmas	410 ip
Ijjas A.: Húsz évszázad viharában	810 „
Makkai L.: Erdély története	545 „
Eleánor H. Porter: Az élet játéka	140 „
Eckhardt S.: Uj francia katolikus írók antológiája	240 „
Sik S.: Alexius	200 „
Georges Bernanos: Quine tanár úr	273 „
Eugénio D'Ors: Ferdinánd és Izabella	330 „
Evelyn Waugh: Utolsó látogatás	490 „
Szabolcsi B.: Beethoven	490 „
Tóth Tihamérről kortársai	300 „
Cronin: Az élet elébe	364 „
E. Roosevelt: Apám igy látta	273 „
W. L. Sumner: A haladó tudomány	364 „

A fenti művek eddig közölt illetménypontértékei hatályukat vesztik.

Istokovics Kálmán

Pesti Napló 1939 febr. 17

— **Istokovits Kálmán kiállítása.** A *Műteremben* csütörtökön este nyílt meg *Istokovits* Kálmán festőművész gyűjteményes kiállítása. A bemutatott anyag — kompozíciók, figurálisok és egy dalmáciai utazás tájképemlékei — túlnyomó részében friss termés, amely ha nem is túlságosan széles skálát szólaltat meg, meggyőző tanuságot tesz a fiatal művész alkotókedvének könnyed lendületéről, fejlett izléséről és kulturáltságáról. Istokovits tudvalevően grafikusnak indult, most kiállított vásznain azonban csak itt-ott érzik nyoma a kezdeti érdeklődés grafikai elemeinek. Lágy, inkább elmosott formái, — főkép tájképein — kellemes, finom, helyenként szinte finomkodó festőiségbe kötődnek. Biztosan kezelt temperáit és akvarelljeit a természet színes látványának őszinte szeretete hatja át, párosulva a hangsúlyozott képszerűség kialakításának fölényes készségével, ami nyilvánvalóan a neo-klasszicista »római iskola« stílusának megőrzött eredménye. Kicsit hűvös, de tagadhatatlanul tetszetős művészet ez, vonzó és csillogó. Annál is inkább, mert bravúros megnyilatkozásai között néhány igazán elmélyült komoly érték akad, amilyen például az *Önarckép munka közben*, a *Raguzai alkony*, a *Balaton* és pár tanulmányfej. —*i.*

gyümölcsözni és úgy azok, kik a m
ezzel gyakorlatilag foglalkoznak, ezc
társulatunk köré.»

Ezután Zichy Antal emelkedett f
arra, hogy a társulat alapítása Trefo
egyik legszebb levél. Beszéde befej
sulat megállapítójának, valamint a vá
a jelentést vegye helyeslő tudomásul

Az indítványt a közgyűlés egyhang
helyeslését fejezte ki a fölött, hogy a
is kiterjesztette figyelmét, s ezzel ka
dísztárgyakúl kinálkoznak hazánk tör
ben czélszerűnek tartaná, ha az iparr
művészeti társulattal.

Elnök előterjeszti a jelentésben
10,000 forint forgó tőke fölhasználá
sére hatalmazza föl a választmányt.

A közgyűlés mind a két indítvány
1886-ik évre szóló költségvetést is.

Istokovics Kálmán

R. Sz. J.

Istokovics Kálmán és Huszár Imre kiállítása

A Műbarátok Mária Valéria-utcai helyiségében a Basilides-házaspár kiállítást rendezett *Istokovics* Kálmán képeiből és *Huszár* Imre szobraiból. Az intim hangulatú termek falai közt elsőrangú gyüjteményt találunk. Istokovics képei ugyanolyan kiforrott és egyéni ízlést mutatnak, mint Huszár Imre szobrai. Istokovicsnál meg kell bámulnunk a tehnikai tökéletességet, amivel a tempera szívós, kemény anyagát kezeli. Oly lágy átmenetekkel simítja egymásba a sötét és világos árnyalatokat, ami a legnagyobb ritkaság. De ez a tehnikai készség, az anyag titkaiba való behatolás nem külsőség, karöltve jár nála az anyag ismeretével a tiszta, világos formaadás. Portréin, ragyogó női fejein a tempera kezelésének nagyszerű fogásait brilliroztatja. A „*Csuklyás nő*" képén a legvirtuózabb fényhatásokat éri el. Tájképein a levegő örvénylését, a fények kavargását könnyedén érezteti a dalmáciai partokon éppúgy, mint a balatoni tájakon. Nemcsak formaérzéke tiszta és biztos, nemcsak festői lágyságokkal tud meglepni, hanem teremtő fantáziája is van. Képszerkesztése mindig egységes, hangulatos és nagyon változatos. Egyéni képelőereje különösen kisebb méretű grafikai munkáin nyilvánul meg. Misztikus hangulatú biblai képei a témába és az anyagba való elmerülés sajátos varázsával hatnak. Ezeken a képeken Tintoretto modern hívének és mai hangszerelésű átérzőjének vallja magát.

Uj Magyarság 1940. dec. 8.

R

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Szombaton igazi telet jósoltak. Remélhetőleg majd csak tavasszal fog jönni. Enyhe időben majd kibírjuk a nagy hideget.

Ismét tárgyalja a tizenhetes bizottság a tarifaleszállítást a villamosnál. Sokat használna az ügynek, ha mind a tizenheten villamoson utazgatnának.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? A szállodások azt hangoztatják, hogy a híres »poloskarendelet«, amely a kötelező irtást rendeli el, ellenük irányul.« »Dehogy! A poloskák viszont arról panaszkodnak, hogy ő ellenük irányul.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon a hatvanötezer ingyenebéd azt mutatja, hogy a vendéglősiparban fellendülés mutatkozik?«

A nap hőse: Poiret, aki a legsötétebb Afrikába vonul sokezer toalettel és néhány mankennel, hogy a divatot népszerűsítse. Estélyi ruháinak dekoltázsával a legmeztelenebb törzs sem tud konkurálni.

17 nő jutott be a török parlamentbe. Az emancipáció egyre terjed. Sok török férfi beiratkozott a főzőiskolába.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Egy magyar mérnök, aki üdülni ment a Semmeringre, a csendőrségen töltötte a vikendet és három nap alatt öt kilót fogyott.« »Remek propaganda a Semmeringnek! Az összes hölgyek oda fognak utazni fogyókúrára.«

Mindenben első a Pesti Napló

— **Olasz kitüntetést kapott két detektív.** A rendőrfőkapitány szombat délelőtt ünnepség keretében adta át *Hain* Péter és *Hivessy* Jenő detektívfőfelügyelőknek III. Viktor Emánuel olasz király kitüntetéseit. A király a két detektívnek az olasz koronarend lovagkeresztjét adományozta.

— **Meg kell szüntetnie a fővárosnak a városházi étkező »polgári« részét.** A belügyminiszter, aki néhány városi üzem revízióját rendelte el, úgy döntött, hogy a városházi étkező úgynevezett *polgári részét* meg kell szüntetni. *A diétás konyhaüzem fenntartása ellen a miniszternek nincs kifogása mindaddig, míg magánvállalkozás az igényeket nem tudja kielégíteni.* Felhívta a miniszter a főváros közönségét, hogy *az ásványvízüzem adja bérbe a Harmatviz forgalombahozatalát.*

— **A búza világprobléмája.** A Magyar Külügyi Társaság és az Országos Magyar Gazdasági Egyesület február 12-én, kedden délután hat órakor az Országháza delegációs termében (bejárat a VI. számú kapun) együttes ülést tart, melynek tárgya *Hevesy* Pál rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter »A búza világprobléмája« című előadása.

— **Fajelméleti oktatás a német iskolákban.** A mult tanévben rendelet jelent meg, mely szerint minden német középfokú iskolában tanítani kell a *családiant*, az *öröklástant*, a *fajelméletet*, az »Erbgesundheitspflege« nevezett, nálunk még egyelőre teljesen ismeretlen »tudományt«. Ezek és ezekhez még hasonló egyéb világmegváltó tárgyak egyúttal a vizsgáknak is tárgyai. Azt mondja ez a nevezetes rendelet, hogy egyetlen tanuló, vagy tanulónő sem bocsátható ki az életbe e sarkalatos tudományok ismerete nélkül. Nemcsak a biológiában és az irodalmi, meg történeti tárgyakban és a természettudománynak majdnem minden ágában kell a modern német államalkotó fajelméleti kérdésekkel foglalkozni, hanem még az ettől látszólag távol eső *matematikában is.* Igy például a mult esztendei matematikai írásbeli érettségi tételek között, melyeket a közoktatási minisztérium közegei jelölnek ki, ilyenek voltak: Hány élő ősöd volt 1400 körül? Hány ősöd volt attól az időtől mostanáig? Mekkora volna ez a szám, ha 1733 körül unokatestvérek házasodtak össze? Eltekintve attól, hogy egyéb adatok hiján ezek a miniszteriális feladatok meg sem oldhatók, kétséges, hogy a matematikának is az volna a legfontosabb feladata, hogy a fajelméletet alátámasztó biológiai oktatás segítője legyen!

— **Hogy meg ne kapja az influenzát,** szopogasson *Anacot*-pasztillát.

A rabszolga

Irta: Szabó Lőrinc

Túrtam és átkoztam a földet
s egy Óriás lépett elém.
— Ki vagy? — mint vas kongott a hangja. —
— Rabszolga, — válaszoltam én.

— Kinek a szolgája? — A földé! —
mondtam vad gyűlölettel. Ő
erre fölvett a tenyerébe
és: — Ne félj, — súgta, — a jövő

majd megszabadit zsarnokodtól,
csak őrizd jól a titkomat:
népem, a vas-nép, lázadásra
készülődik a föld alatt! —

Ezt mondta a Vas-Óriás és
eltünt ... Én kinlódtam tovább,
túrtam a földet s átkozódtam
száz hosszu, hosszu éven át,

s reménykedve s csalódva néztem,
a lélektelen, lomha, vak
haduk hogy hevernek a földön,
kéz, láb s agy nélkül, a vasak,

láttam, hogy türnek, mint a hullák,
erősek, engedelmesek,
ekének, ásónak, kapának
mind ideadják testüket,

de láttam azt is, hogy maguktól
nem tudnak megmoccanni se,
látam, e halott nép az élő
földet nem győzi soha le.

Hivtam hát ujra a Vezért, az
Óriást, s elmondtam neki,
hogy mi kell még és hogy lehetne
a vén földdel megküzdeni.

Az Óriás szemembe nézett
és lassan szólt: — Ha igazán
gyűlölöd, — (bólintottam,) — akkor
mégis mi győzünk! — Azután

elmondta, hogy mi lesz a dolgom...
Elmondta ... S én, a lázadó,
boldogan követem parancsát
és tettem, ami neki jó:

cipeltem az égő pokolból,
föl, föl, cipeltem fekete
népét, tüzben nemesitettem,
szikrát lobbantottam bele,

fegyvert gyártottam és bilincset,
emeltem neki várakat,
megtanitottam szállni, úszni
a föld felett s a viz alatt,

Szörnyü csodákra tanitottam
és szörnyü halálomra őt, —
még száz év, és retenve hátrált
a föld az uj isten előtt.

S ekkor, csak ekkor vettem észre,
csak ekkor vettem észre, hogy
mialatt a régit levertem,
a vas uj igába fogott:

én vagyok az ő keze, lába,
velem nyúl a világon át,
velem rakatja emeletekké,
gépgyártó gépekké magát,

s szemem s agyam, mit kölcsön adtam
már csak egy műszere neki,
már beszél: azt mondta: az embert
magának ő gondolta ki,

ő az élet, munkába már ő
szervez, kereskedik, kifoszt,
ő akar s az én szerepem csak
az, amit érdeke kioszt:

az anyag él és háborúkat
indit föld alatt, föld felett, —
a bilincs rámcsap s már maguktól
dolgoznak a gépfegyverek.

Félve, s dühöngve, megidéztem
harmadszor is az Óriást.
Megjött. Féllába Moszkva földjén,
a másik meg Newyorkon állt.

Most volt csak óriás! Kezébe
vett ujra és szólt: — No, mi kell? —
— Becsaptál! — és elpanaszoltam,
hogy népe hogy bánt velem el.

Átkoztam a földet, a gépet,
a régi és uj zsarnokot.
— Kié a gép, azé az ember! —
sirtam fel és ő kacagott.

Arcába vágtam: — Azt hiszed, hogy
most a te rabszolgád leszek?
— Te mondád! — felelt ő nyugodtan
és elfujt, mint egy porszemet.

— **Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás nyilik meg március közepén.** *Hóman* Bálint kultuszminiszter a harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállítást a fővárossal és a Képzőművészeti Társulattal egyetértőleg március 17-től április 22-ig rendezi a Műcsarnokban. A kiállításon résztvehet bármely magyar képzőművész, akinek a művét a zsüri elfogadta. Az állami aranyérmes művészeknek, valamint a zsüri tagjainak alkotásai a zsüri alól mentesek. Minden művész három, eddig még ki nem állított alkotását küldheti be. A rendezőnek rendezési okokból joga van a zsüri által bevett műtárgyat ki nem állítani. Egyebekben az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállítási szabályzata irányadó. A beküldés határideje az összes szobrászati alkotásokra március 4-ike, hétfő délelőtt 9-től délután 2 óráig; a festészeti, grafikai és építészeti alkotásokra vonatkozólag március 5-ike oly művészek számára, akiknek nevük kezdőbetűje A—K betűig terjed; március 6-ika oly művészek számára, akiknek nevük kezdőbetűje L—Z betűig terjed. Az összes művek a beküldő művész vagy tulajdonos veszélyére és költségeire vétetnek át és állíttatnak ki és azok minden kár elleni biztosítása a mű tulajdonosára háramlik. A beküldéshez szükséges nyomtatványok a Műcsarnok titkári hivatalában február 20-tól kezdve 1 pengőért rendelkezésre állanak. A miniszter külön meghívót sem a művésztestületekhez sem az egyes művészekhez nem intéz, hanem *csupán ezúton hívja meg* egyesületekre és irányzatokra való tekintet nélkül az *egész hazai művésztársadalmat.* Ezen a kiállításon történik az állami aranyérmek és a fővárosi díjaknak kiadása, amennyiben szabályzatuk másként nem intézkedik és ugyanazon a kiállításon bonyolítja le az állam és a főváros vásárlásainak zömét.

— **Kolozsvári diákok rokonszenvtüntetése Vajda Sándor mellett.** *Bukarestből* jelenti: A kolozsvári diákok ma rokonszenvtüntetést rendeztek *Vajda* Sándor tiszteletére. A diákok délben a Fő téren, a Mátyás szobor előtt gyülekeztek. A kirendelt rendőrszakasz eredménytelenül kísérelte meg a diákok szétoszlatását. A diákok nemzeti dalokat énekelve Vajda Sándor lakása felé vonultak. A rendőrség közben csendőrségi erősítést kapott. A csendőrök zárvonalat vontak és megakadályozták a diákok továbbjutását, majd pedig széjjel zavarták őket. *Egy ötven fönyi diákcsoport szembeszállt a karhatalommal s harmincat közülük letartóztattak.* Több diáknak sikerült Vajda lakásáig eljutni, akiuek elpanaszolták, hogy a csendőrség milyen elbánásban részesíti a tüntetőket. Az uccákon katonai őrjáratok jelentek meg, mert attól tartanak, hogy további rendzavarások fordulnak elő.

— **A Vas u. 10. sz. alatti női művelődési telepen** február 12-én, kedden d. u. 4 órakor Nyireő Éva: A 3—6 éves gyermek könyvei címen, 5 órakor pedig Doby Ida: A 3—6 éves gyermek tornája és sportja c. tart előadást. Február 14-én, csütörtökön d. u. 6 órakor ugyancsak a vasuccai női művelődési telepen Kirchner Béláné fejezi be előadásait A magyar nő a nemzeti oktatás terén c. előadásával. Február 15-én 7 órakor a Bajza u. 33. sz. alatti női művelődési telepen Czily Leontin: A stílusos otthon c. előadását tartja meg.

— **»Öt évig megőrzendő«.** *(Levél a szerkesztőhöz.)* Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Egy barátom vidékről nyulat küldött postán. A posta a nyulat kézbesítette a szállítólevél szelvénye és a fővárosi fogyasztásiadókirendeltség fizetési bárcája kíséretében, amely utóbbi után *30 fillért* lefizettem. Eddig rendben is volna a dolog. Mindezt elintézvén, a fizetési bárcát meg akartam semmisíteni, de óh jaj! Szemembe ötlött a szigorú figyelmeztetés: *»A bárca 5 évig megőrzendő. E rendelkezés megszegése a törvény szerint büntettetik.«* Kérdem, hogy milyen fontos pénzügyi vagy magánérdek fűződik ahoz, hogy az ilyen fizetési bárcát, amelynek ellenértékét a posta kézbesítés után nyomban elszámolja a fővárosi fogyasztásiadókirendeltséggel, az *adózó most már 5 évig megőrizze, mert különben megbüntetik?* Sietve a vitrinbe helyeztem ezt a fontos okmányt és azon gondolkozom, hogy külön ne csináltassak-e wertheimzárat a szekrényre, mert ha véletlenül elveszne ez a fizetési bárca, akkor bizonyára súlyos büntetésben részesülnék, hiszen csak a kézbesítéstől számított öt év után szabad megsemmisítenem ezt a fontos okmányt. Tisztelettel *Egy ügyvéd.*

Ha ajakrúzs-legyen KISTE

Családi értesítések:

Pfeifer Lajos
textilnagykereskedő leánya
Erzsébet
és
Pártos László
házasságot kötöttek.
Fanuk voltak:
Ágoston Manó vezérigazgató és Petracsek Lajos országgyűlési képviselő.
(Minden külön értesítés helyett)

Stern Rózsika
Monor,
Fleischl József
bútorkereskedő Kiskunhalas
jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Halász Ferenc
lakásberendező és
Mautner Erzsi
(Ottlevény)
házasságot kötöttek

Deutsch Kató
Farmos és
Hirsch József
Táp ágyörgye, jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

FARKAS HAJNAL
Berettyóújfalu
KLEIN MIHÁLY
Mezőkaszony (Kosino, Csehszlovákia) e hó 12-én házasságot kötnek
(Minden külön értesítés helyett)

Klein Évát
(Eger) eljegyezte
Vas (Weiszhausz) Dániel
(Budapest)

Singer Györgyikét
Tarnaleleszről eljegyezte
Havas György
(Minden külön értesítés helyett)

Kicsi Manci
és
Tolnai Béla
február 10-én házasságot kötöttek

Aschner Patty
és
Frommer Géza
jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Neumann Anci
és
Szenes György
e hó 10-én házasságot kötnek

Neuländer Margit
(Debrecen) és
Neumann József
(Budapest) házasságot kötöttek
(Minden külön értesítés helyett)

Schnürmacher Magda
Budapest és
Rosenberg Sándor
Berettyóújfalu—Budapest,
jegyesek

Péchujfalusi
Péchy György dr.
tb. szolgabíró és
Góth Mária
e hó 12-én Nyirbátorban házasságot kötnek.
(Minden külön értesítés helyett)

Ösztreicher Pál
Budapest, eljegyezte
Lővinger Rózsát
Szentről.
(Minden külön értesítés helyett)

Fried Piroska
Budapest és
dr. Fodor Imre
Ózd,
ma tartják esküvőjüket

Weissberg Ibolyka
és
Rosenzweig Gyula
a mai napon házasságot kötöttek

Ungár Marika
és
Frankie Albert
jegyesek

Friedmann Bözsi
és
Kun Jenő
jegyesek

Politzer Piroskát
eljegyezte
Weiner Mihály
az Egyesült Izzólámpa és Villamossági rt tisztviselője
(Minden külön értesítés helyett)

Rosenbaum Ági
Békéscsaba és
Engelmann Jenő
az Engelmann Testvérek cég beltagja, Baja, e hó 10-én tartják esküvőjüket Békéscsabán

Stern Klárit
eljegyezte
Katona István
Szolnokon
(Minden külön értesítés helyett)

Deutsch Szera
Badacsonytomaj és
Oblatt Ferenc
Veszprém jegyesek

Grünbaum József
Nyírmegyesről eljegyezte
Gelb Margitkát
Tivadarról
(Minden külön értesítés helyett)

Meller Sári
Kaposvár és
Popper László
Veszprém, e hó 5-én házasságot kötöttek
(Minden külön értesítés helyett)

Süssholz Rózsika
(Kisbári)
Dr. Soltész József
(Törökszentmiklós) jegyesek

Kanitz Kató
és
Reismann Miklós
jegyesek

Frenkel Piri
Budapest és
dr. Fehér Miklós
New-York, házasságot kötöttek

NÁSZUTASOK
Rómába 70%-kal olcsóbban utazhatnak, közben Velencét, Páduát, Bolognát, Firenzét is megnézhetik.
Felvilágosítással szolgál Az Est utazási irodája, Erzsébet körút 18—20

— **Éjféli ping-pong eredmények Londonból.** *Londonból* jelentik: Az asztali tenisz világbajnoki verseny során szombaton késő este már a következő mérkőzések voltak: Férfi csapat bajnoki verseny a Swaythling-serlegért: *Ausztria—Litvánia* 5:1, *Csehország—Hollandia* 5:1, *Anglia—Wales* 5:0, *India—Svájc* 5:0, *Ausztria—Lettország* 5:0, *Csehország—Lengyelország* 5:4, *USA—Ir szabadállam* 5:3, *Litvánia—Belgium* 5:2 és *Magyarország—Jugoszlávia* 5:2.

— **Három kiállítás.** A *Nemzeti Szalón* termeiben szombaton este nyilt meg *Istokovits* Kálmán festőművész kiállítása. Istokovits legújabb képei között egész sereg nagyobbméretű vászon akad, amely minden mesterségbeli virtuozitása mellett sem mutatja fel ennek a komoly festői kultúrájú művésznek igazi kvalitásait. Ezeken jórészt valami hősi pátosz dagálya ömlik el s nem egy közülük — mint például a jobbteremben látható akt és a halálfejes Magdolna — művészi ízlés tekintetében is aggasztó kisiklást jelent. Annál több elismerésre tarthatnak számot pompás arcképei, kisebb figurálisai, város- és tájrészletei. Az egykori grafikus itt a tiszta festőiség színességével, határozott formaadásával és lényeget hangsúlyozó egyszerűségével ér el bensőséges művészi hatást, minden feszes »ünnepélyesség« nélkül. Őszintén és közvetlenül. Érett tehetségének zavartalan kibontakozását mi sokkal inkább ezekben látjuk és méltányoljuk, mint méretre nagy, de tartalmilag kissé üres figurális képeiben. — A *Tamás Galéria* megnyíló kiállításán *Kádár* Béla festőművész mutatja be legújabb temperáit. A kiváló művész friss kollekciója csupa zeneiség. Nemcsak téma szerint állnak közel ezek a lefokozott színek és hullámzó vonalak lágy ritmusát mesterien összehangoló, dekoratív hatású képek a muzsikához, hanem festőjük legmélyebb, bensőséges lírai adottsága szerint is. A művészi játékosságot komoly festői tartalom telíti Kádár új munkáin, amelyeknek olyan kiugróan szép darabjaival találkozunk itt, mint a *Koncert*, a *Társaság* vagy a *Két lovas*. Kísérője a kiállításon *Gádor* István, a kitűnő keramikus és kisplasztikus, aki ugyancsak meglepetést hoz. Egész seregét a színes, faliképszerű kerámiáknak, — köztük a robusztus erejű Kinizsi-reliefek — azonkívül a remekbeformált, kisebb szobrok, főkép munkás-alakok változatos és invenciózus sorát. Groteszk állatfigurák, korsók, tálak teszik teljessé egyéni művészetének ezt a szép és értékes, legújabb bemutatkozását. — A *Fränkel-Szalón* ma megnyíló kiállításán két érdekes festőnő — *Endresz* Aliz és futásfalvi *Márton* Piroska — derűs-színes olajképei és akvarelljei dokumentálják a modern törekvésű fiatalság szóhozjuttatását. Mindkét festőnő bontakozóban lévő tehetség s ma még szívesen kacérkodik lényétől idegen stílusformákkal, bár meg kell hagyni, hogy époly fejlett tudással, mint ízléssel és finomsággal. Akvarelljeik azonban már többet árulnak el egyéniségükből. Főkép *Endresz* Aliznál, akinek friss dunántúli tájai jogos várakozást keltenek — a folytatás iránt. —*rp*—

— **Orvosi túlzsúfoltság?** *(Levél a szerkesztőhöz.)* Igen tisztelt Szerkesztő úr! A *Pesti Naplóban* olvastam, hogy a Ház bizottsága tárgyalta az Orvosi Kamara tervezetét. A hozzászólók egyrésze hibáztatja *az orvosi palya túlzsúfoltságát.* Mint vidéki magánorvos, szeretnék e problémához röviden hozzászólni. Én úgy látom, hogy nem az orvosok nagy számában van a hiba, hanem a *protekció és ennek következtében létrejövő álláshalmozás rendszerében.* Ennek folyománya az, hogy minden nagyobb községben akad orvos, akinek 3—4 fix javadalmazással egybekötött állása van, míg ugyanott van mindenhol egy-egy magánorvos egyetlen fix állás nélkül. Fejér megyében négy egymás közelében fekvő községet ismerek, ahol az OTBA-állást olyan orvosok kapták meg, akiknek már ezt megelőzőleg is több fixfizetésű állásuk volt. Mindezekben a községekben vannak magánorvosok is, minden fix javadalmazás nélkül és az OTBA-hoz ennek dacára azokat az orvosokat nevezték ki, akik már eddig is igen tekintélyes fix jövedelemmel rendelkeztek. Én tehát inkább ebben látom a hibát, mint az orvosi kar túlzsúfoltságában. Teljes tisztelettel: *Egy fejérmegyei magánovos.*

— **Kinevezés, címadományozás.** A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormányzó az igazságügyminiszter előterjesztésére *Csonka* Elemér budapesti ítélőtáblai bírót a budapesti ítélőtáblához tanácselnökké, dr. *Tyápay* Ede budapesti ügyészt a budapesti főügyészséghez főügyészi helyettessé és dr. *Romhányi* Rafael budapesti törvényszéki bírót a budapesti ítélőtáblához bírává kinevezte; továbbá a miniszterelnök előterjesztésére dr. *Strommer* Viktorin tihanyi bencés apátnak sokévi értékes munkássága elismeréséül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozta.

— **A Munkácsy Céh elutasította a három tagja ellen beadott kizárási indítványt.** A Munkácsy Céh február 5-én tartotta választmányi ülését *Glatz* Oszkár elnöklete alatt. Az ülés egyhangúlag *elutasította* a *Gedő* Lajos *Perlrott Csaba* Vilmos és *Botfai Hüvös* Iván ellen beadott *kizárási indítványt.* A választmány ezután elhatározta, hogy a céh sorsolással egybekötött reprezentatív kiállítását a Nemzeti Szalónban március 15-étől április 8-áig rendezi.

— **A Szegény Izraelita Tanulókat Segélyező Egyesület estélye Kecskeméten.** A Kecskeméti Szegény Izraelita Tanulókat Segélyező Egyesület szombaton este Kecskeméten dr. *Balázs* István rendezésében *műsoros táncestélyt rendezett.* A műsoros estély során nagy sikert arattak *Kertész* Klári, *Balázs* Magda, *Virányi* Zsuzsi, *Kemény* Endre, *Bachrach* Kató, *Klein* Erzsi, *Róna* Zita és *Barna* Kató.

— **Menyasszonyi kelengyék:** Grünvald és Vahl, IV., Váci ucca 17. Kelengyeárjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Csillárt Meteor csillárgyár üzleteiben vásároljon! • 9 üzlet.
Központ: Podmaniczky ucca 27

Az idő *(Országszerte heves és a közlekedést fenyegető hóviharok.)* Amint a mellékelt térképen láthatjuk, az egész országban a mult héten is meglehetősen nagy volt a csapadék mennyisége és csak a keleti részeken maradt az 5 milliméter alatt. Ezzel szemben a Balaton délkeleti oldalán a csapadékmennyiség a négyzetméterenként 40 litert is elérte. Ennek a csapadéknak köszönhetjük, hogy az egész országot hólepel takarja. A hólepel a szombati nap reggelén különösen hazánk nyugati és déli részein tetemesen megnövekedett, mert újabb intenzív havazás indult meg. Ennek az újabb havazásnak az oka az, hogy Közép-Európában meglehetősen nagy a légnyomás, viszont a Földközi tenger fölött kicsiny, aminek következtében a kontinenst borító hideg légtömegek dél felé áramlanak, a magasban pedig enyhébb levegő áramlik a kontinens belseje felé. Az országban már a reggeli órákban, különösen a Dunántúl indult meg erőteljes havazás, amely délben már kiterjedt Debrecen vidékéig is, az esti órákban pedig az Alpesektől egészen a Tisza vonaláig húzódik. Mivel az említett légnyomáskülönbségek meglehetősen nagyok, ennek következtében a levegő áramlása különösen a Kárpátok medencéjében igen erőteljes, úgyhogy például Debrecenben, Pécsett, Sopronban és az országnak még több helyén is viharos erősségűvé fejlődött. Mivel pedig a hőmérséklet a nappali órákban csak az ország középső és északi részein emelkedett a —3 fokig, a többi területeken —6 fokot sem tudta elérni, a lehulló finom hókristályok nem tapadtak egymáshoz, a heves légáramlat azonnal továbbhordta és az utak görbületeiben és kanyaraiban lerakódnak. Ennek következtében igen valószínű, hogy a vasárnap folyamán hazánk igen sok helyén veszedelmesnek ígérkező forgalmi zavarok lesznek. Egyelőre nincs kilátás, hogy az időjárásban lényeges fordulat következzék be, a melegebb légtömegek egyelőre csak a kontinens nyugati széleit érintik. *Dr. Massányi Ernő* m. kir. főmeteorológus.

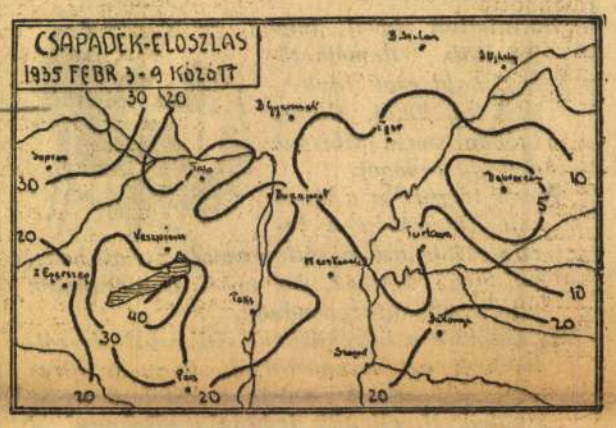

A Meteorológiai Intézet jelenti:

Várható időjárás a következő huszonnégy órára: Továbbra is élénk északkeleti-keleti szél. Sok helyen havazás és hófúvás. Az éjjeli lehűlés kissé fokozódik. A nappali hőmérséklet esetleg valamivel magasabb lesz, mint ma volt.

— **Nyugdíjazás és kinevezés a fővárosnál.** *Sarlós* Lajost, a Fővárosi Házinyomda főfelügyelőjét, c. igazgatót, aki három évtizeden át állt a főváros szolgálatában, a polgármester nyugdíjazta és egyben munkásságáért elismerését és köszönetét fejezte ki. A főpolgármester dr. *Baintner* Magda alorvosnőt egy évre újból kinevezte a főváros kórházaihoz.

— **Mit mondott Eckhart professzor a nemzetiségekről?** Dr. *Eckhart* Ferenc budapesti egyetemi tanár a bázeli történeti társulat meghívására 1934 november 12-én tartott előadásával kapcsolatban a bukaresti »Universul« 1935 január 23-iki száma egy cikkében azt írja, hogy *Eckhart kifejtette, mily elnyomásban volt részük a nemzetiségeknek Magyarországon és hogy mennyire jogosulatlan a revízió követelése.* A román lap *elferdítve közli és hamisan kommentálja Eckhart előadását.* Eckhart a magyarországi nemzetiségi kérdés történetével foglalkozott s azt bizonyította, hogy míg a magyarság a török ellen Európáért vérzett, helyét idegen bevándorlók foglalták el, akiknek területi különállásra irányuló törekvéseit a bécsi udvar ügyetlen politikával támogatta. Az 1868. évi nemzetiségi törvényről is megemlékezett, amelyet az irredentizmus miatt nem lehetett végrehajtani. A románokkal kapcsolatban részletesen szólt arról, hogy *nem őslakók Erdélyben* s hogy a román propaganda Barthout is megtévesztette. A revízióról mint aktuális politikai kérdésről nem is lehetett szó az előadásban.

— **A BSzKRt már készíti az egységes racionalizált menetrendet.** A BSzKRt a Nagykörútról ki akarta vonni a 4-es, 7-es és 7/A jelzésű kocsikat, ezt a javaslatot azonban a közlekedési szakbizottság leszavazta. A polgármestert kérte fel a BSzKRt vezetősége, hogy a szakbizottság állásfoglalásától függetlenül engedélyezze a nagykörúti reform életbeléptetését. *Szendy* polgármester most átiratban közölte a BSzKRt igazgatóságával, hogy mielőtt döntene, *előbb ismerni kívánja az igazgatóság által kidolgozott egységes racionalizált menetrend-tervezetett* s felhívta az igazgatóságot, hogy mielőbb terjessze eléje.

BIZTOSÍTÓTÁRSASÁG
autó- és szavatossági biztosításban szakértő tisztviselőt vezető állásban alkalmaz. Ajánlkozások, melyek teljes diszkrécióval kezeltetnek »Produktive« jeligére Tenzer hirdetőjébe, IV., Szervita tér 3.

Istókovits Kálmán
Istőművés

Csoportkiállítás – Ernst-muzeumban – nagy tehetség, – aki azonban még mindig vergődve keresi az önmaga kifejezését. Nagy méretű, kompozicióban és kivitelben virtuóz rézkarcai ma éppoly kevésse meggyőzőek gyorsaik látomásvilágukkal, mint nemrégiben rembrandti hatásaikkal voltak. Legszabb és legszintább két kis tája. —

Pesti Hirlap
1929 II. 2

Istokovits Kálmán
festőművész

Csoportkiállítás – Ernst-muzeumban – grafikája, ha elképzelésben szertelen, fiatalosan túláradó, sokszor túlhangos és nyvellantikus is, kivitelben eredeti, friss, klasszikusan érett. Csodálatos tehetség, aki eredeti utakon már igen merszive fár. – Káprázatos biztonsága művésze a kaszáló tűnek

Magyarság
1929 v. 2

meleget árasztó, fény- és hőpárázó városképeit, amelyek olyan jellegzetes alkotásai. Mintha forma és gondolat változásáról akarna bejelentést tenni. Nem. Ez a gyüjtemény ő, az a festő, akit eddig ismertünk. Az életjelenségek, tömegek, csoportok nagy dinamikus erejének, kis mozgásának, nyüzsgésének érzékeltetésében ritka bravúrra tett szert *Sándor* József. Alkotásainak látható formája ellenére is mélyen érintett impresszionista, mert hiszen annak a székesegyháznak a képe, amely architekturájával, monumentális méreteivel még nem tudná a teljes áhítat impresszióját kelteni, a sarokból induló misztikus homály, a gyertyák ködös fénye, sejtelmes tömjénfüstön át szüremlő körvonala az oltárnak, pótolja az áhítat minden hiányzó elemét. Ez a tendencia úgyszólván vörös fonál *Sándor* József művészetében, akár a forró olasz életet, akár hideg, havas budai tájat fest. Nagy erőssége a távlatlátás s az élet anyagismerete.

Boross Mihály.

FRANK FRIGYES: MIMI.
A Munkácsy-Céh Tárlatáról.

IV.

A MAGYAR VÍZFESTŐK ÉS PASZTELLFESTŐK EGYESÜLETÉNEK JUBILÁRIS KIÁLLÍTÁSA

A „Magyar Vízfestők és Pasztellfestők Egyesülete" abból az alkalomból, hogy húsz éve áll fenn, a multba néző és a jelennek lehetőleg minden árnyalatát bemutató kiállításával ünnepel. Nem mondjuk, hogy a kiállítás teljes. Úgy a hely korlátozott volta, mint a ma szegénysége akadálya volt annak, hogy az úttörők munkáit még nagyobb sorozatban tárják az érdeklődők elé.

Az úttörőknek rendkívül értékes alkotássorozatát *Kiss* Samunak a XVIII. század végéről való műve nyitja meg. Ez a mű és a *Markók*, a pompás *Brockyak*, a *Simó* és *Libay* vízfestményei bizonyítékai annak, hogy mi, magyarok, ezen a téren sem maradtunk el Nyugat mögött. A magyar vízfestés ennek a kisebb retrospektív kiállításnak tanúsága szerint is 150 éves. — Az úttörők azt is bizonyítják, hogy a régi idők olajfestői sem nem zárkóztak el a vízfestés különleges szépségeket és élményeket kínáló kifejezésmódja elől, — sem műveik nem maradnak el más festőanyaggal készült műveik mögött! Nézzük csak *Sterio* „Hintaszék"-ét, *Barabás* „Rajzoló nő"-jét, női aktját és „Lido"-ját, *Wagner* „Szolnoki vásáros"-ait, *Melka* Vince „Oláh férfi"-ját, *Böhm* Pál „Zivatar"-ját, *Kelety* Gusztáv tájképeit. Amellett, hogy kész kép mindegyik, menyivel üdébb, frissebb, mennyivel inkább megmaradt eredeti szép-

Mihalovitsnak s mivé fejlődött a mester tanítása a tanítványban. Benczúr kompozicióiban, figuráiban a telifény és a természet, a maga reális megjelenésével, csak alkalmazott művészi eszköz, mint mindazoknál az előző nagyoknál, ahol a festőiség lép föl bizonyos hatáskeltés céljából. Technikában ez a legnagyobb feladat, mert ehez a rajzbeli tudás telje kívántatik. Ezt a rajzolni tudást Mihalovits tökéletesen megtanulta mesterétől, de a fényhatásokban már egyéni útra tért. Mihalovits már a reális napvilágot keresi s így színei már kiemelkednek az atelier palettáról. Ma még sötét a tónusa, színei még kevertek s az árnyékokat nem tölti ki a való szín elemeivel, de aktjain mindinkább jelentkezik az élet, a hús és vér jelenvalósága s nem kétséges, hogy az atelier átszűrt levegőjét hamarosan áttöri a teljes erejű napfény. Már érzi, hiszen tájképei mind fényárban úsznak, de egyelőre még teljesen a testesítés követelte vonalelhatárolás hatalmában van. Akik figyelik Mihalovits Miklós fejlődését, gyönyörrel látják, mint bontakozik ki a kötöttség, mozdulatlanságot jelentő szabályai tömkelegéből egy jelentékeny tehetség.

A nyolcadik terem *Pádly* Aladár gyűjteményéé. Tompa, szinte ólmosszínű tájakat fest. Az ember úgy érzi, hogy kerüli a napfényt, pedig néhány festményén egyenes sugárban ömlik szét a nap, csak nem vesszük észre, mert nem hangsúlyozza. Ez lehet kozmikus felfogás, amely nála abban nyilvánul, hogy az ember tudja, hogy a napfényben él, ennek jelenléte maga az élet, felesleges külön kihangsúlyozni azt a tényt, hogy süt a nap. Van ebben a pikturában valami stoikus nyugalom, sőt valami néma megadás és belenyugvás a mindenség törvényszerűségébe, szelídség és jóság, de mindenek fölött rokonszenv.

A kilencedik teremben Gy. *Sándor* Józsefet találjuk. Ezt a festőt sem kaptuk még ekkora gyűjteményben. Az első, ami feltűnik, hogy Gy. *Sándor* József nem hozta el azokat a buja, sárga, forró

GY. SÁNDOR JÓZSEF: BEHAVAZVA.
A Műcsarnok Őszi Tárlatáról.

Két terembe összegyüjtött munkái így együtt némileg kielégítő képet adnak arról a népszerűségről, melynek Vágó Pál örvendett. Az olyan pompás, a magyar életből vett képei, mint a *Húsvéti öntözés* is, könnyen megmagyarázzák ennek a népszerűségnek motívumait. Vágó Pál nem maradt a népélet felszínén, nem törekedett olcsó hatásokra, de művei valóban tiszta festői szempontokból is kielégítették a legkényesebb igényeket. A tárgyválasztás és a festői kifejezés művészi eszközei szerencsésen támogatták képeit a siker felé. Érzésben és művészi felfogásban mélységes magyar érzés hevítette Vágó Pál géniuszát, nagy rajztudása és karakterizáló ereje pedig a biztos tudású művészt igazolják a művészettörténelem számára. Halálával egy minden ízében magyar és nagytudású művész kezéből hullott ki az ecset, mellyel a magyar néplélek apotheozisát festette meg.

MIHALOVICS MIKLÓS: VÁGYAKOZÁS.
A Műcsarnok Őszi Tárlatáról.

II.

A PROHÁSZKA-SZOBOR PÁLYAMŰVEI.

Őszintén meg kell mondani, hogy a pályázat csalódást hozott. Általában az utolsó évek pályázataiban nem telhetett nagy kedve a zsűrinek sem, a közönségnek sem. Valami kedélyre menő, nyomasztó érzés ülheti meg a pályázó művészeket, mert mindannyiszor azt tapasztaljuk, hogy az Európában vezető poziciót betöltő magyar szobrászművészet bizony nívóján jóval alul szerepel ezeken a pályázatokon. A Prohászka-pályázatra fokozott mértékben áll ez a megállapítás. Talán azért, mert ez a pályázat nem általános, hanem meghívott művészek pályázata. A meghívási rendszer ezúttal sem vált be, pedig kétségtelenül szobrászaink legjavát látjuk felvonulni. A kiviteli megbízást felsőeőri *Fülöp* Elemér nyerte el és tegyük hozzá mindjárt, az itt-ott megnyilvánult ellenvéleménnyel szemben, hogy teljes joggal. Az ő pályamunkája sem teljes egészében megnyugtató, de a legtöbb garanciát kétségtelenül ez a szobor nyujtotta. Van benne gondolat és érzés. Nemcsak a mintázás és a portréhűség, ami benne érték, de a koncepció maga is olyan magot rejt, melyből ez az igen tehetséges művészünk ki fog fejleszteni egy olyan szoborművet, mely mindenkit megelégedéssel tölthet el. *Orbán* Antal és *Siklódy* Lőrinc pályaműve drámai feszültségű és szépen kidolgozott főalakjával megragadóan hat, *Kisfaludi Stróbl* Zsigmondnál a főalak lendületes és hatásos mozdulatot tesz, de a póz inkább a retorika szabályai szerint mintázott, mintsem átélésből és ihletből jött

GY. SÁNDOR JÓZSEF: A BAZILIKA FELJÁRÓJA.
A Műcsarnok Őszi Tárlatáról.

figura. *Pásztor* János és *Svób* Gyula köralakú pályamunkájában az egyszerűség és a mintázás szépsége ragadja meg a nézőt. *Sidló* Ferenc és *Pogány* Móric tervén szépen érvényesül a barokk elgondolás, de teljesen fölöslegesnek érezzük a szimbolikus figurákat. *Szentgyörgyi* István és *Lechner* Jenő pályatervének reliefes megoldásában sok az ízlés, kellemes az arány és hatásos az egyszerűség. Ezzel szemben *Horvay* János kompozíciója túltömött és sablonokkal telített. *Maugsch* Gyula köríves pályamunkával szerepel, melyen az íves oszlopsorba helyezett főalak elég jól érvényesül. *Bory* Jenő szobrán a részletek szépsége dominál. *Rápolty* Lajos és *Péchy* László pályamunkája igénytelen, viszont *Sztankó* Józsefé túligényes, dacára annak, hogy Rodin Calaisi polgárok c. szobrának egyszerű utánérzése. *Csiszér* János pályamunkája a sokatmarkolás és kevesetfogás hibájának eredendő bűnében leledzik. A szobor túlkomponált és zavaros. *Sóváry* János és *Hampel* Károly pályáztak még. *chr.*

III.

ISTÓKOVICS KÁLMÁN, MIHALOVICS MIKLÓS, PÁDLY ALADÁR ÉS GY. SÁNDOR JÓZSEF GYŰJTEMÉNYEI.

Az ötödik teremben *Istókovics* Kálmán művei kaptak helyet. Erről a komponáló erőben izmos, eredeti tehetségről lapunk legutóbbi számában bő ismertetést adtunk s kitünő másolatokat közöltünk a mostani kiállításának legjobb darabjairól. Mindenesetre jellemző Istókovics Kálmán művészetére a nagy átfogó erő s mondanivalóinak tartalmassága. Nem a részletek, hanem az esemény, az észlelet nagy terjedelme érdeklik s ehez szükséges komponáló tehetsége valóban elsőrangú.

A hatodik teremben *Mihalovits* Miklós először jelenik meg nagyobb gyűjteménnyel. Úgy tudjuk, hogy ő volt Benczúr utolsó tanítványa. Ha alkotásairól kritikai képet akarunk szerezni, magunk elé kell idéznünk Benczúr Gyulát, hogy lássuk, mit adott át

Istókovics Kálmán.
Istőművés

Csoportkiállítás – Ernst-muzeumban – rézkarcai-
val szerepel. Azokról csak a legjobbakat lehet
mondani. Művére ennek a műfajnak. Fantáziája
szadagságánál csak pazarló kedve nagyobb. –
A világ akármelyik pontján érték. –

Az Est

1929 II. 2

Istokovics Kálmán
Testőrnüvész

Csoportkiállítás – Ernst – muzeumban – rézkarc – gyűjteményével szerepel. Gazdag elokvenciája, dus szavu. s szines elbeszélő erepe szinte egyedülálló a ma türelmetlen s kis témákat kereső rézkarcoló művészetben. Komponáló, formát, ritmust ismerő erepe már a testőrnüvészetben s jelentős helyet biztosítok számára, a rézkarcban kivételes tokon áll. –

Esti Kurír
1929 11. 2

Istokovics Kálmán
Istőmüvész

Csoportkiállítás – Ernst – muzeumban – képcivel merepel. – A legdúsabb fantáziájú magyar nézkerelő mű-vész. Még kisebb lapjain a természethez ragaszkodik, addig nagyobb munkáin szinte démoni látományokat örökít meg. Infernális szatíra csendül ki kompozicióiból, amelyek a fény és sötétség vagy látos játékából bontakoznak ki. Grafikájának bizonyára még a külföld is sokat fog tapsolni –

Budapesti Hirlap

1929 4. 2

Istokovics Kálmán
Istőművés

Csoportkiállítás – Ernst-múzeumban – képeivel szerepel. – Nincs olyan lapja, amely az érdeklődésünket meg ne fogná. Stiláris problémái époly eredetiek, mint a témái. Helyenként szomtalan s szétbomlott még o további fejlődés vonzó perspektívára vár. –

Magyar Hírlap

1929 II. 2

Istokovics Kálmán
festőművész

csoportkiállítás – Ernst-museumban – képeivel szere-
pel. Sorsdag rézkarcsyűjteménye a legmonumentálisabb
s a legnagyobb kompozicíós kérvségű grafikusunké. Rembrandti fényhatásokkal és gyagai fantáziával zsonfolódik
ki hatalmas barokk vízióikká egy valóban bámulatos
erejű grafikustehetség félelmes álomvilága. Emellett
technikai felkészültsége is elsőrangu. —

Nemzeti Újság
1929 II. 2

Istokovits Kálmán

Az Ujság 1925 IX/13.

Öt fiatal müvész.

Az Ernst-muzeum ujabban fiatal müvészek munkáival nyitja meg kiállitási évadjait. Az Ernst-muzeumnak az a hire, hogy csak biztosra szeret menni és hogy nem kedveli az olyanfajta kockázatot, amit ismeretlen fiataloknak bemutatása jelent. Örvendetes, hogy kiállitásainak legalább az elejét ilyen fölfedezéseknek szenteli. Nem lehetetlen, hogy a müvészet története valamikor éppen ezért a kiállitásaiért fogja a nevét számontartani.

Öt fiatal festő csak igen kicsiny hányada annak a tehetségmennyiségnek, amit amit a magyar müvészet a háboru óta produkált. De meg kell nézni őket, akik — nem tudni, milyen véletlenségnél fogva — elsőkül jutottak a nyilvánosság elé. Van közöttük annyira fiatal, hogy még iskolába jár, s az érettebbje is alig hogy kikerült az iskolából. Többjükön még rajta erzik mesterének szelleme: utasitásainak hatása, a példája, sőt a teljesen egyéni ismertetőjelei is. Mindez nem változtat tehetségességükön. Mesterük hatásától majd megszabaditja őket az élet, amely uj tartalommal tölti meg és egyéniséggé dolgozza ki őket. Öröm ennyi tehetséget együtt látni és tudni, hogy ez mind csak egy kicsi része a sorukra váróknak.

Szemere Lenke a legfiatalabb a társaságban. Félig gyermek, de korán megérett, legalább is egy bizonyos irányban korán kifejlett. Aki müvei között körülnéz, nem érzi, hogy fiatal, csaknem kezdő munkái előtt áll. Nem mintha határozott egyéniség levegője csapná meg róluk a nézőt. De *ezek* a képei kész alkotások. Készek érzés és megcsináltság tekintetében. Persze egyoldalu még ez a müvészet. A kifejezést a torzitásban keresi, szinvilága a kékes-zöldes szürke. De ebben a szükre vont körben igen meglepő kvalitások jelentkeznek: finom tónus-érzék, a helyes kompoziciónak érzéke és sokat igérő szinérzék. Egy tájképe (43), de különösen egy kicsiny méretü női feje (49). Kevésszinüségében is igazi szines alkotás. Szemere Lenke minden izében festőtemperamentum. Azt hisszük, az ezen a kiállitásán láthatóknál jóval többre is képes.

Baresay Jenő robusztusabb lélek, müvésznek jóval érettebb is Szemere Lenkénél. Ő is torzitva stilizálja a valóságot, de a természetet a maga mivolta szerint ábrázolja, jó szemnek és finom

Bookmakerek fogadó-irodái:

IV Kossuth Lajos-utca 14, VIII, Rákóczi-ut 51, VI, Andrássy-ut 45, VI, Váci-ut 1.

Start- és fixfogadások

csak részben, mert azért elsősorban fogadott telivér is nyert, mig az ilyen mély pályákon gyakori rendkivüli nagyságu kvóta nem örvendeztette meg az outsider játékosokat.

A napot megnyitó *Eladóversenyt* erősen lefogadva, fellünő könnyedséggel nyerte meg *Belisce*, ráduplázva multkori győzelmére. A Handicap győztese szintén favorit volt, *Csak azért*, melynek a dolga azonban már nem volt oly könnyü, mint az előző futamban *Gutmann* Henrik báró lovának.

A *Kisérleti verseny* azoknak adott igazat, akik az idei kéléveseknek az öregebb lovakkal való találkozásáról azt jósolták, hogy az összehasonlitás csakis a kétévesek előnyére ütheti ki. A verseny első három helyét *Borvirág*, *Tóalmás* és *Dawa*, tehát három kétéves foglalta el, mig *Frivol*, *Phryne* és *Sniffy* a vert mezőnyben végeztek.

relyvetőik már az angol bajnokságokban is szép szerepet játszottak.

Ismét Breitensträter lett a német nehézsulyu bajnok. A berlini Kaiserdamm óriási csarnokában tizenötezer főnyi közönség előtt folyt le rendkivül nagy érdeklődés mellett a *Breitensträter*—Samson *Körner*-mérkőzés. Tizenötmenetes izgalmas és erős mérkőzés után a zsüri Breitensträtert hirdette ki — csekély pontkülönbséggel — győztesnek és ezzel a győzelmével ő maradt a német nehézsulyu bajnok.

LÓSPORT

LOVAREGYLETI VERSENYEK.

Zuhogó esőben futották le a mai nap futamait,

A HADIHELYZET DECEMBER 10.-ÉN

Ismerteti: Czibur András ny. altábornagy

Néhány nap előtt német hivatalos részről részletes kimutatást közöltek az Anglia ellen november hó folyamán végrehajtott 23 nagy és sok más kisebb méretű hadászati célpont ellen intézett légitámadások folyamán ledobott bombamennyiségről. Eszerint november folyamán a német légierő Anglia területére kereken 6,750.000 kilo robbanóbombát dobott le, ezzel szemben az angol légierők nem tudtak több robbanóbomba ledobásával válaszolni, mint 430.000 kilogrammal. Ennélfogva a német bombamennyiség tizenötszöröse volt az angolok által ledobott bombamennyiségnek. A kiválóbb német repülőkiképzési fok mellett egészen természetszerű ez, hiszen német részről sokkal közelebbi repülőterekről indulhatnak, tehát nagyobb bombamennyiséggel és azonkívül köztudomású, hogy repülőgépekben mennyivel több áll rendelkezésre, mint az angoloknak.

A német robbanóbombamennyiség számában nincs benne az a nagymennyiségű gyujtóbomba, amelyet a németek különösen az éjszakák folyamán Anglia területére novemberben ledobtak. A német légitevékenység, amely december elejétől kezdve hatalmas kikötők és gyárvárosok sorozatos rombolásában nyilvánult meg, *tetőpontját érte el a vasárnap estéről hétfőre hajló éjszakán a London ellen 1200 német és 300 olasz repülőgéppel végrehajtott teljesen meglepő támadásával.* A gépek első hulláma zajtalanul siklott London fölé és alacsonyra leszállva, támadta a felriadt város célpontjait. Ilyen nagyszámú géptömeggel végrehajtott német támadás idáig még nem volt.

Az olasz vezérkar új főnöke, gróf *Cavallero* hadseregtábornok első napiparancsában azt mondja, hogy minden erőt meg fognak feszíteni a legfőbb cél: a győzelem elérésére.

AZ OLASZ-GÖRÖG HADSZÍNTÉR

Az olasz-görög hadszíntéren az epiruszi albán tengerpart és az Ohrida-tó vidéke között sziklás, mély szakadékos folyóvölgyek által szétszabdalt és e szétszabdalás által a természettől fogva egymással összeköttetésben sem álló, általában 1500—2000 méter magas alpesi hegységrészekben folynak már körülbelül két hete a harcok. E harcok jellege a hegységekben lejátszódó részletharcok.

A támadó térnyerése egyik szakaszban nem érezteti természetszerűleg általában hatását a szomszéd hegytömbben lefolyó harcokban. A völgyekben magában a térnyerés mértéke azoknak szűk szakadékos mivolta, továbbá a folyók nagy vízmennyisége és hidak hiánya miatt, eltekintve a védelem szívósságától, az előrejutás rendkívül nehéz, sőt néha majdnem lehetetlen.

Elég csak rámutatnunk az 1914—18-as világháborúra a Balkánon, de különösen a minket jelenleg legjobban érdeklő, az akkori albán hadszíntér tanulságaira, az elkarsztosodott terep, mely még hozzá néhányszázméterenkint szakadékosan széjjelszabdalt, nagyobb erők alkalmazását mozgóharcban igen nehézzé tette. Az ellátási nehézségek pedig, dacára a leggondosabb előkészületeknek, olyan nagyok voltak, hogy zászlóaljnál nagyobb erőknek támadását előkészíteni a leggondosabb, hónapokig tartó munkát kívánta meg. Dandárok, hadosztályok alkalmazása e hegységben már csak azért is majdnem lehetetlen volt, mert akkoriban a málhás állatok hihetetlen számra rúgó nagy tömegét össze sem lehetett hozni, úgyhogy a világháborúban e hegység vidékén úgyszólván *csak helyi jellegű harcok*, valamint bandák napirenden levő összecsapásai történtek.

A világháborúban az Ohrida, Presba-tó és Korica vidékén voltak nagyobb méretű, nagyobb erőkkel végrehajtott harcok, de ezt éppen a terep jellege tette lehetővé. A most folyó harcokban a görög támadások súlypontja szintén nagyrészt Korica és Pogradec vidékére helyeződött. Itt görög csapatok néhány nappal ezelőtt a 2300 méter magasságot is elérő behavazott, Pogradectől nyugatra húzódó, Kania hegységen át támadtak. Belgrádi legutolsó lapjelentések szerint a görög támadások az Ohrida-tavat nyugatról kísérő Mohra hegység olasz állásain azonban *megtorpantak*.

Az epiruszi fronton igen heves görög támadások voltak Argyrokastro vidékén. Ezeket a támadásokat az olaszok ellentámadásokkal visszautasították. Argyrokastrótól keletre, a Vojusa völgyében Tepelini vidékén szintén erős görög nyomás volt, azonban *itt sem sikerült tovább előretörni*. A legutolsó olasz hadijelentés szerint azután az olaszok Argyrokastrótól északra tervszerűen új védelmi állásokba vonultak vissza.

Már hangsúlyoztuk, hogy e hadszíntér hegységeinek vidékén *térnyerések önmagukban nem jelentenek lényeges változást az egész arcvonal helyzetének tekintetében*. Ami pedig a görög támadási irányokban megnyilvánult bekerítési szándékot illeti, — ami különösen az Ohridánál támadó csapatoknál nyilvánult meg — nem sikerült.

Érdekes az »Exchange Telegraph« haditudósítójának ilyértelmű jelentése: *nem sikerült Metaxas tábornoknak az a terve, hogy az olasz csapatokat bekerítse.*

A haditudósító szerint nemcsak hogy nem sikerült a visszavonulási utat elvágni, hanem az olasz ellentámadások *sikeresen lelankasztották a támadás lendületét is.* A »Popolo d'Italia«-ban Mario *Appelius* azt írja, hogy az Albániában most folyó mozgó háborúban *részleges eredmények egyik fél részéről nem lehetnek döntők.* A végső eredmény az, amelyik számít és azé lesz az utolsó szó, aki megfelelő időpontban tudja majd a döntő mozdulatokat végrehajtani.

Kairói Reuter-jelentés szerint az afrikai hadszíntéren *Egyiptomban már folynak a harcok és előretolt angol erők széles arcvonalon az olaszokkal már érintkezésben állnak.* Olasz hadijelentés szerint a tüzérségi tűz egy ellenséges gépkocsizóoszlopot szétjelugrasztott.

A román néma levente

A bécsi döntés ellen lázítottak a bukaresti frontharcosgyűlésen és ilyeneket mondtak: »*Miénk lesz a természetes határok visszaszerzésének dicsősége*« ... Magyarellenes beszédek hangzottak el s maga *Antonescu* tábornok-államvezető is uszító beszédet mondott. Ime, amit már régóta gyanítunk, bebizonyosodott: *az egész román politika a bécsi döntés által teremtett helyzet felborítására irányul.* Ez pedig — talán nem tudják a románok? — elsősorban a döntőbíró nagyhatalmakat sérti. Nekünk mindegy, mit kiabálnak a románok. *Bennünket ők már semmiféle acsarkodással többé nem veszélyeztetnek.*

Hogy *Antonescu* államvezető-tábornok ezután nem fog felelni a »magyar támadásokra«? A román néma leventének ez a megjegyzése szintén nem nagyon érdekel bennünket. *Antonescu* tábornok annál könnyebben hallgathat, mert *a magyar sajtó sohasem támadta Romániát a bécsi döntés óta, legfeljebb a román támadások sértő és tűrhetetlen hangját utasította vissza.*

Különben is... *Nem érdemes Romániával vitatkozni.* Magyarország fontosabbnak tartja európai hivatását hatalmas barátai oldalán, semhogy a bécsi döntés ellen lázító románokkal vitatkozzék. De időnként kötelességünk rámutatni arra, hogy Románia újból és újból megszabotálja a tengely célkitűzéseit és egyre nyiltabban ellenszegül a délkelet-európai megbékélésnek.

Agyonlőtte hűtlen feleségét

Ifjú *Dusenka* János a pestmegyei Káva községben agyonlőtte feleségét, mert az asszony elhidegült tőle és beleszeretett leánykori udvarlójába, *Ábrahám* Jánosba.

A pestvidéki törvényszék hitvestárson elkövetett *szándékos emberölés bűntette miatt 10 évi fegyházra ítélte Dusenkát.*

A budapesti tábla *Kállay*-tanácsa hatévi fegyházra csökkentette a büntetést. Magáévá tette a tábla a védelemnek azt az érvelését, hogy a megcsalt férjben szörnyű elkeseredés lett úrrá, a bűncselekményt *rendkívül erős felindulásban* követte el és ilyen minősítés mellett a törvényszék büntetése túlszigorú volt.

FERENCJÓZSEF KESERŰVIZ

Pest megye évnegyedes közgyűlése

Pest vármegye törvényhatósági bizottsága ma évnegyedes közgyűlést tartott.

Az elnöklő *Barcsay* Ákos főispán bejelentette, hogy a kabinetirodától leirat érkezett, amely közli, hogy a vármegye hódolatáért a kormányzó köszönetét nyilvánította.

Napirenden szerepelt két árvaszéki ülnöki és három szolgabirói állás betöltése. Árvaszéki ülnökökké *Tegzes* Kálmánt és báró *Vécsey* Józsefet, szolgabirákká *Molnár* Bélát, *Sokoray* Lászlót és *Horváth* Jenőt választották meg.

Több bizottságot alakítottak újjá. Tárgyalták Szeged átiratát *a propagandaminisztérium felállításáról*, Szeged átiratát az összeférhetetlenségi törvényjavaslatról, a kereskedelmi miniszter leiratát a leszerelt katonák foglalkoztatásáról, a bekötőutak munkálatainál, majd az alispán évnegyedes jelentését, amelyhez többen szóltak hozzá.

Véres rablótámadás Budafokon

Kegyetlen rablótámadás történt az éjszaka Budafok határában. *Szabó Lajos* 39 éves nagytétényi vincellér hazafelé tartott Budapestről, nagyobb összeggel a zsebében, útközben betért az egyik budafoki vendéglőbe. Itt több ismeretlen vendég szegődött melléje, leitatták és azzal az ürüggyel, hogy hazakísérik, kicsalták a kocsmából. Mikor Budafok határába értek, *bokszerrel leütötték és kirabolták*. A pénz, amelyet elraboltak, éppen a szőlőmunkások bére lett volna. Azonkívül elvitték az ékszereit is a támadók. A szerencsétlen embert *ma reggel találták meg vérbefagyva* és a budafoki mentők szállították az *Uj Szent János* kórházba. A rendőrség keresi a bestiális tetteseket.

RÁDIÓ

Kedd, december 10.

BUDAPEST I.: 12.00 Harangszó. Himnusz. Időjárásjelentés. — 12.10 Balalajkazenekar. — 12.40 Hirek. — 13.20 Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. — 13.30 Országos postászenekar. — 14.30 Hirek. — 14.45 Műsorismertetés. — 15.00 Árfolyamhirek, piaci árak, élelmiszerárak. — 15.20 Veres Lajos cigányzenekara. — 15.40 Mit főzzünk? — 16.10 Gyermekdélután. — 16.45 Időjelzés, időjárásjelentés, hirek. — 17.00 Hirek szlovák és ruszin nyelven. — 17.15 Hanglemezek. — 18.05 Edes anyanyelvünk. — 18.30 Basilides Mária énekel. — 19.00 Hirek magyar, német és román nyelven. — 19.20 Székesfővárosi Zenekar. — 20.40 Hirek, időjárásjelentés.

BUDAPEST II.: 17.15 Ruszin hallgatóinknak. — 17.40 Horváth Jenő jazz-zongoraszámai. — 18.00 Hirek. — 18.10 Hanglemez. — 18.30 Mezőgazdasági félóra. — 19.00 Budai mandolinzenekar. — 19.35 Francia nyelvoktatás. — 20.00 Hirek német, olasz, angol és francia nyelven. — 20.20 Sárai Elemér cigányzenekara.

KASSA: 12.00 Budapest I. — 12.10 Hanglemezek. — 12.40 Budapest I. — 15.20 Kassai szalonzenekar. — 16.10 Budapest I. — 18.30 Budapest II. — 19.00 Budapest I.

— **A Volt Tudományegyetemi és Műegyetemi Csendőrtiszti Zászlóaljak** közös őszi nagy találkozóján a Budai Vigadóban egybegyűlt sokszáz zászlóaljtag hódoló feliratban üdvözölte a Kormányzó Urat és biztosította törhetetlen hűségéről. Az est ünnepi szónoka dr. br. *Proff* Sándor ügyvéd, arany vitézségi érmes százados rámutatott a zászlóaljak működésének jelentőségére és a volt bajtársak nevében hangoztatta, hogy *a zászlóaljak ma is élnek és készek az ország rendjéért, az egyetemes magyar haza érdekéért ma is fegyverrel sikra szállni.* — Vitéz *Berencsy* Béla az egybegyűltek viharos lelkesedése között jelentette ki, hogy a zászlóaljak ma is a megalkuvást nem ismerő revízió mellett foglalnak állást és nem csak a román frontharcosok nincsenek az uj határral megelégedve, hanem a haza egyetlen fia sem. Ilyen szellemben beszélt *Bornemisza* Géza is, aki különösen azokat az erdélyi zászlóaljtagokat üdvözölte, akik hosszú elnyomatás után most nyerték vissza hamatás után most nyerték vissza ha-

— **Gyászrovat.** *Pédery* Margit ny. székesfővárosi szaktanítónő 57 éves korában meghalt. Ma, kedden délután fél háromkor temetik a kerepesiúti temetőben a római katolikus egyház szertartása szerint.

HITLER MA DÉLBEN BESZÉL

Berlin, december 10 (NST)

Hivatalos német jelentés szerint *Hitler* vezérkancellár kedden déli 12 órakor (középeurópai idő szerint *11 órakor*) beszédet tart az egyik hadianyaggyár munkásai előtt. A Vezér beszédét *valamennyi német rádióállomás közvetíti.*

Négy szélhámos lakásügynököt internált a rendőrség

A rendőrségre igen sok panasz érkezett hónapokon keresztül. Azt panaszolták budapesti lakáskereső polgárok, hogy rosszhiszeműen károsítják őket lelketlen szélhámosok, akik lakásnyilvántartó irodájukba csalják fel őket, ott pénzt szednek be tőlük azon a címen, hogy számukra lakást szereznek s amikor felkeresik a megadott címet: kiderül, hogy *vagy nincs a házban üres lakás, vagy pedig már rég kiadták, ha volt ilyen.*

A rendőrség a nyomozás során megállapította, hogy *két társaság működött* és szélhámoskodott a megszorult lakáskereső emberek kárára. Az egyik *László* Dániel 54 éves foglalkozásnélküli volt ügynök, akit már különböző bűncselekmények miatt *tizenegyszer büntettek meg.* A Horn Ede-utca 8. számú házban »Lakásnyilvántartó hivatal« címen hirdette üzemét az ujságokban.

Amikor egy-egy lakáskereső feltévedt az irodájába, — ez pedig igen sokszor fordult elő — akkor ott a következő szövegű, előre elkészített ürlapot iratták vele alá: »Megbízom önt, hogy a lehetőséghez képest részemre lakást keressen...«

Mingyárt az első tanácskozáskor *legalább 5 pengőt lefizettetett* a gyanutlan lakáskeresővel, majd megduplázta, sőt még többszörösen emelte azon a címen, hogy a lakáskeresés óriási költségekkel jár. Természetesen az illetők *László* Dániel révén máig sem jutottak uj fedél alá.

Panaszok érkeztek *egy László üzeménél nagyobbarányú lakásközvetítő ellen is.* Ez *Engel* László 42 éves ugyancsak sokszorosan büntetett volt ügynök, akinek két irodája is volt, az egyik a Teréz-körút 5., a másik a Teréz-körút 29. szám alatt. Társnői voltak *Kutor* Sára 40 éves kozmetikus és *Zimmermann* Bella 36 éves magántisztviselő. A rendőrség a nyomozás során kiderítette, hogy az Engel-féle iroda, amelynek forgalma hihetetlenül nagy volt, azzal az egyszerű fogással dolgozott, hogy *a lapokból irta ki a hirdetett üres lakások címét és ide küldözte ki a lakáskeresőket megfelelő összegek előzetes lefizetése után.*

Megállapította a rendőrség, hogy úgy *László*, mint *Engel* irodája *iparigazolvány nélkül dolgozott*, Engel pedig a szó szoros értelmében *meg is gazdagodott ezen az üzleten.* A detektívek néhány nappal ezelőtt *László* Dánielt és *Engelt* két társnőjével együtt előállították a főkapitányságra, onnan kihallgatásuk után *a közigazgatási osztályhoz a toloncházba kisértek át őket.* Ma a főkapitány rendelkezésére a toloncügyosztály *a társadalmi életre veszedelmes működésük miatt mind a négyüket internálták.*

Igazságügyi javaslatok a Ház előtt

A képviselőház mai ülését negyedtizenegykor nyitotta meg *Törs* Tibor alelnök. A kormány részéről az ülés megnyitásakor *Radocsay* László igazságügyminiszter és *Antal* István igazságügyi államtitkár volt jelen. Az elnök bejelentette, hogy *Várady* Lászlónak a tiszamarosi választókerületben történt megválasztása ellen a törvényes határidőig sem kifogás, sem panasz nem érkezett, úgy hogy *Várady László végleg igazolt képviselő.* A csongrádmegyei lajstromos mandátumáról *Várady* lemondott, a soron következő pótképviselő behívásáról intézkednek.

A mai ülés napirendjére a következő tárgyakat tűzték: egyes igazságügyi szervezeti és eljárási kérdések szabályozásáról szóló törvényjavaslatot, a rehabilitációs javaslatot, az egyetemi és főiskolai hallgatók felvételének szabályozásáról szóló javaslatot, a kivételes hatalomnak újabb négy hónappal való meghosszabbításáról szóló miniszterelnöki előterjesztést és a 36-os bizottság jelentését az 1939 december 20.-ától 1940 június 19.-ig terjedő félév alatt kifejtett működéséről.

Vitéz *Zerinváry* Szilárd előadó ismertette az egyes igazságügyi szervezeti és eljárási kérdések szabályozásáról szóló törvényjavaslatot.

Zerinváry Szilárd: Évek óta időszerű, de a legutóbbi események következtében mellőzhetetlen bizonyos kérdések rendezése, amelyeket ez a törvényjavaslat tartalmaz. Ezek a kérdések az egységes bírói és ügyvédi vizsgára, az igazságügyminisztérium fogalmazó személyzetének illetményeire, a telekkönyvvezető fizetésére, az ügyvédi rendtartás módosítására és a hitbizományokra vonatkoznak.

A vasúti jegycsalás — közokirat hamisítás

Az ügyészség közokirathamisitás bűntette miatt vádat emelt *Konzsik* János monori gyárimunkás ellen, aki Monorról a fővárosba járt be rendszeresen vonaton és egy alkalommal, amikor a kalauz megvizsgálta hetijegyét, észrevette, hogy *a keltezés bélyegzője javítva van.* Konzsikot a pestvidéki törvényszék *Somody*-tanácsa ma vonta felelősségre és *közokirathamisitás bűntette miatt nem jogerősen 6 hónapi börtönre ítélte.*

Váratlanul meghalt a szegedi tisztifőügyész

Szeged, december 10
(A Pest szegedi tudósítójának telefonjelentése)

Ma éjszaka **váratlanul meghalt dr.** *Szekerke* Lajos, Szeged város tisztifőügyésze. A főügyész tegnap a késő esti órákig résztvett a törvényhatóság közgyülésén és a tanácskozásokon tevékeny szerepet játszott. Hazatérve családja körében jó hangulatban megvacsorázott, majd lefeküdt. Az éjszakai órákban *hirtelen rosszul lett és az életerős férfi percek alatt meghalt. Szívszélhüdés okozta halálát.* Szeged város egyik legkiválóbb képességü főtisztviselőjét veszitette el benne. Tősgyökeres régi szegedi családból származott. Hosszabb ideig volt a város idegenforgalmi hivatalának is a vezetője.

Egy háztulajdonos 36.112 pengőt külföldre csempészett

Az ügyészség indítványt terjesztett a büntetőtörvényszék, mint valutabíróság elé, arra kérve, hogy a külföldön tartózkodó *Müger* Sámuel Áron volt budapesti lakos Budapesten lévő bérházára, illetve annak jövedelmére 36 112 pengő erejéig rendelje el a bűnügyi biztosítás végrehajtását, illetve ilyenösszegü vagyoni elégtétel megfizetésére kötelezze.

Mügernek a Dobozi-utia 13. szám alatt *háromemeletes bérháza van.* Ennek jövedelmét azonban a devizakorlátozások életbeléptetése óta *nem helyezte zárolt számlára, hanem külföldre csempészte ki.* Ilymódon a Nemzeti Bank elől elvont összeg 36.112 pengő. Lefoglalt a hatóság *Müger* budapesti lakásán egy 1000 pengős takarékkönyvet és különböző érméket, valamint ékszereket, amelyre nézve a vádhatóság az elkobzást indítványozta.

A törvényszék Dorosy tanácsa ma foglalkozott az üggyel. Több tanu kihallgatása után az ügyészi indítványnak megfelelően ítéletében kötelezte *Müger* Sámuel Áront a szóbanforgó 36.112 pengő elkobzás alá eső értékének megfelelő vagyoni elégtétel megfizetésére. Egyben *elrendelte a biztosítási végrehajtást is ennek az összegnek megfelelően az ingatlanra.* Az ítélet nem jogerős.

Istókovits Kálmán kiállítása

A *Múbarát* helyiségében (Mária Valéria-utca 12.) most nyilt meg *Istókovits* Kálmán festőművész kiállítása.

Kisebb-nagyob temperák, alakos- és tájképek, köztük egy sereg mozgalmas freskóvázlat, a kiváló művész legfrissebb, java művei kerülnek itt bemutatásra. A gondosan válogatott anyag rendkívüli egységes s meggyőző tanuságot tesz Istókovits gazdag képzeletü, klasszikus és romantikus festői elemeket harmonikusan egyesitő tehetségének teljes kiérettségéről. Fölényesen biztos, egyéni előadásmód, levegős tér-éreztetés, a komponálás zártsága és a tüzes színek mély alaptónusba való ágyazottsága jellemzi ezeket az artisztikus hatású, finom képeket, amelyekhez — stilusos kíséretül — *Huszár* Imre sajátos, modern formanyelven megszólaló, érdekes plasztikái csatlakoznak.

—i

Egyetlen tyúkja sem volt az ál-farmernek, három hónapra ítélték

A pestvidéki törvényszék közokirathamisítás vétsége miatt vádat emelt *Kurcz* János budaörsi lakos ellen, aki *őstermelői igazolványt akart szerezni* és ezért kérvényében azt irta, hogy 117 tyúkja van és nagy baromfifarmot akar létesíteni. Amikor a hatósági megbizott meg akart győződni a nagy baromfiállományról, kiderült, hogy *Kurcznak egyetlen tyúkja sincs.* A pestvidéki törvényszék *Somody*-tanácsa ma tárgyalta az ál-farmer ügyét és közokirathamisítás vétsége miatt nem jogerősen háromhónapi fogházra ítélte.

Palesztinában újra megélénkült az arab fölkelők tevékenysége

Jeruzsálem, december 10 (NST)

Angol körökben nagy gondot okoznak azok a hirek, hogy *Palesztinában újra megélénkült az arab felkelők tevékenysége.* Ez az izgalom érthető, mert a Szuez-csatornánál levő angol állások biztosítása attól függ, hogy Palesztina nyugodtan marad-e. A mult hét végén számos miniszteri tanácson került szóba a palesztinai kérdés és a legszigorúbb intézkedéseket határozták el, hogy az uj felkelést már csirájában elfojtsák. A palesztinai angol főparancsnok azt a megbízást kapta, *járjon el minden eszközzel bármilyen rendzavarási kísérlet ellen.*

MŰVÉSZET Színház IRODALOM

„Derű a művészetben"

Kiállítás a Műcsarnokban

Egy pillanatra állj meg: helyezd magad mellé könnyed és nemtörődöm mozdulattal a súlyos hírektől hemzsegő ujságot, fordulj el és felejts el minden feszültséget. Egy bűvészinas tálal fel neked kacagtató és kedves képeket. Varázspálcája hatalma alól ellenséges vonakodással ne húzd ki magad: ím' elvarázsolt szigeten állasz s most nyisd ki a szemed jól — nevess!

Ime: a kritika. Tulajdonképpen mindaz benne van, amit most nagyképű szavakkal mégegyszer el kell mondani. A cél semmiesetre sem az, hogy művészettörténeti értekezést kerekítsünk ki ez ismertetésből: hiszen e sokféle művészt itt közös nevezőn semmi más nem tart, mint a humor: a görbe tükör tükrözése, a huncut kis ferdítés a dolgok igazán; a derű világában vagyunk, nem egy stílusfázis világában. *Benczur* „Faun"-jától *Istokovics* Kálmán sajátos, nem egészen démóniamentes humoráig mindent csak a mosoly létjogosultsága igazol és kapcsol össze egy kategóriába.

Talán két mester az, aki a derű világát a legnagyobb hangszerelésssel és a legmagasabb nívón tudja megszólaltatni. Az egyik *Istokovics* Kálmán. Ez az érdekes piktor, akit mindig örömmel üdvözlünk, ha dolgai elénk bukkannak, itt egészen új oldaláról mutatkozott be. „Karnevál"-ja, „Cirkusz"-a, „Húshagyó kedd"-je érdekes, bonyolult alkotások. Szemléletük olyanféle érzést kelt, mint Molière nagy komédiáinak világbölcs humora: a „Mizantrop" már majdnem tragédia. A „Húshagyó kedd" Arlekinója felett az alvó, vad mulatásban megpetyhüdt test felett lemúri mosolyával — még éppen hogy humoros ábrázolat. Ki ez a Lemúr: Karnevál játékos ördöge vagy maga a halál?

A másik nagy mester pedig *Jaschik* Álmos. Népmese-ábrázolása, *Arany* János „Fülemülé"-jéről készült rajzsorozata pompás megérzései éppen annak az ábrázolási lehetőségnek, amely ezekben a kedves és játszi történetekben élt. Ez a fölényes humor és mesteri tudás annyira egy jelenséggé olvad, hogy egészen magától értetődőnek érezzük s az a hitünk támad, hogy a „Fülemülé"-t mi is csak ezen a módon tudtuk elképzelni, a népmesék ugra-bugra történetei ebben a stilizálásban éltek bennünk is.

E két nagy élmény mellett pedig emlékezzünk meg a többiekről is. A nevek, kiket felsorolhatunk, természetesen csak igen piciny töredéke az egésznek, ahol még sok nevezetes, kedves és mulatságos látványban lehet része a szemlélőnek, amelyekre ez a beszámoló már nem tud sort keríteni.

Kiemeljük *Fejes* Ernő sikerült karikatúráit, melyekhez a karikatúrák egész sora csatlakozik, igy *Ábrahám* Kató és *Pellérdy* Nelly színészkarikatúrái, *Posteller* Emil „Diktátorok — királyok" c. sorozata, *Lányi* Ernő „Rippl-Rónai"-ja, „Zilahy"-ja, de különösen a kitűnő „Bethlen"-fej és „Andrássy"-figurája. A politikai karikatúrák terén ifj. *Biró* Bálint jeleskedik egészen kitűnő alkotásokkal. Igen kedvesek H. *Lovass* Piroska „Bábszínház"-a, *Halasi-Horváth* István „Megjött a mikulás"-a és „Mosolygó almá"-i, nemkülönben *Friedrich* Gézáné „Mosolygó gyermek"-e is. Említeni kell *Zsákodi Csiszér* „Nemzeti dal" című szobrocskáját, *Komáromi Kacz* Rózsi kedves „Tengerészkaland"-ját, stb.

A katona- és vadászélet humoráról számol be *Szmrecsányi Pajtás* két igen mulatságos sorozata; legértékesebb dolgai talán a „Kommunizmus 1919" c. sorozat, amelyben a torzításban még igazabban kitűnik e gyászos korszak nyegle és brutális félszegsége. *Garay* Ákos kicsiny történeteket ábrázol igen mulattatóan (A juhász meg a lovász, A megfagyott kéményseprő). *Haranghy* Jenő állatfejei nem csekély megfigyelő erőről és meleg humorról tanuskodnak („Ismerkedés", „Csőrök", „Öreg házaspár" stb.)

(fym)

Göbbels látogatása a Hunnia-filmgyárban

A Budapesten időző német propagandaminiszter kedden délután megtekintette a „Hunnia"-filmgyárat, *Kádas* Károly iparügyi minisztériumi osztályfőnök kíséretében. Öt óra után érkeztek a „zuglói Hollywood"-ba, ahol dr. *Nagy* Sándor igazgató fogadta és kalauzolta az előkelő vendégeket. A miniszter megtekintette a gyár műszaki részét, majd ellátogatott az egyik műterembe és végignézte a most készülő *„5.40"* című film egyik legérdekesebb jelenetét. A főszereplő: *Tasnády* Máriát, aki — mint ismeretes — sokáig Berlinben filmezett, régi ismerősként üdvözölte és sokáig elbeszélgetett vele. A német miniszter hat óra után hajtatott vissza a városba, előzőleg azonban őszinte elismerését és köszönetét fejezte ki dr. *Nagy* Sándor igazgatónak, valamint *Tóth* Endrének, az *„5.40"* rendezőjének.

A kormányzó is megjelenik a szerdai „Pozsonyi díszhangverseny"-en

A Pozsonyiak és Pozsony-megyeiek Egyesülete által szerdán este egynegyed 9 órakor a Budapesti Zeneművészeti Főiskola dísztermében megrendezendő „Pozsonyi díszhangverseny"-en, amelyet a szlovákiai *Magyar Házak* javára tartanak meg, megjelenik vitéz Nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója is. A díszhangverseny keretében gróf Esterházy János, a Szlovákiai Egyesült Magyar Párt elnöke mond ünnepi beszédet.

Pongrácz Zoltán kapta a Ferenc József-díj zenejutalmát

A *Ferenc József* koronázási jubileumi alapítvány 1938—39. évi zenei díjának odaítélése ügyében most döntött a bizottság. A 2000 pengős díjat eddigi zeneszerzői működése jutalmazásául *Pongrácz* Zoltánnak ítélte a bizottság, *Geszler* György, *Hajdu* Mihály és *Pécsi* Sebestyén zeneszerzőket pedig dicséretben részesítette.

Greguss Zoltán előadóestje

Greguss Zoltán, a *Vígszínház* közkedvelt és népszerű művésze sikerült, meglepetéstkeltő előadóestet rendezett a Zeneakadémia nagytermében. Szorongásig tömött széksorok előtt, állandó taps és ünneplés közepette bizonyította be, hogy a vérbeli művész egymaga betölti a színpadot képviselő hangversenydobogót és minden külsőség, kellék és segédeszköz nélkül a drámai színjátszás teljes illúzióját tudja kelteni. Greguss Zoltán frakkban részleteket adott elő *Hamlet* nagy jeleneteiből, *Petőfi-*, *Végváry-*, *Gyóni-* és *Ady*-verseket szavalt, annyi közvetlenséggel, forró drámaisággal és erővel, hogy egész lénye az eddigieknél sokkal nagyobb színpadi feladatok után kiált. A gazdag műsorban *Hegedüs* Tibor mondott talpraesett bevezetőt, *Basilides* Mária néhány szép énekszámmal szolgálta a sikert, *Ákom* Lajos pedig érdekes orgona-aláfestést adott az Ady-versekhez. Az előadóestnek tapsos, nagy sikere volt. **(v. l.)**

Az „Egyetemi Énekkarok" hangversenye

A Budapesti Egyetemek Énekkara kétségtelenül egyik legkulturáltabb férfikarunk. Természetes, hogy előadásukat éppen ezért mindig megfelelő várakozás előzi meg. A Zeneművészeti Főiskola nagytermében most tartott hangversenyük azt mutatja, hogy ennek a várakozásnak nemcsak meg tud felelni az együttes, de meglepetést is okozhat állandó fejlődésük, gazdagodásuk. Mostani koncertjük is egy komoly művészi becsvágynak és egy értékes hitnek a kifejezője. Örömmel látjuk, hogy az Egyetemi Énekkar nem kötelezi el magát semilyen irányban. A művészi szépet akarja szolgálni, remekül összeállított műsora is ezt mutatja. Szerepel azon preklasszikus mű, finn és eszt rokonság kompozíciója, amerikai szerzemény, néger spiritual, magyar szerző és természetesen *Liszt* Ferenc. Egy csomó mű most került bemutatásra s köztük preklasszikus (Vittoria, Gallus) éppúgy előfordul, mint finn szerzemény, spiritual vagy modern magyar szerzők (Vaszy, Bartók és Bárdos) alkotása. Az együttes remekül fegyelmezett, ugyanazt a szellemet követi minden tagja, anélkül, hogy uniformizált lenne. Énekük felszabadult bensőséggel zeng, figyelemreméltó erőfokozások, költői tartalom, hibátlan zenei tisztaság, szabatos ritmika jellemzi tolmácsolásukat. Remekül érvényesült előadásukban *Bárdos* „Húzd rá, te cigány" remek kompozíciója, *Bartók* „Senkim a világon" megrázó keserve és *Vaszy* nehéz technikai problémát jelentő „Mennyegzőben" műve. Szép volt a *Liszt* „Éjféli vándorlás" és igen hatásos a *Farkas* „Rekrutasor". Az előbbinek szólóját dr. *Sándor* István, az utóbbinak *Arany* Sándor énekelte. Dr. Sándor a nehéz Liszt-szólót figyelemreméltóan oldotta meg, Arany Sándor igen muzikális énekes. Meg kell jegyeznünk, hogy az énekkar minden művet eredeti nyelven énekel. A szólamok elasztikusak és szépen kiegyenlítettek. A nagysikerű előadás *Vaszy* Viktor kitartó nevelő munkájának eredményességét tanusítja. Vaszy igen kitűnő muzsikus, született karmester, valóban egész jelentékenyt produkált. A közönség lelkesen és szeretettel ünnepelte az együttest s ebben a nagy sikerben, úgy érezzük, oroszlánrésze van Vaszy Viktornak.

G. E.

Szerelem zsarnoka

A Fórum-filmszínház bemutatója

Annyiszor hirdették már, hogy „a film az *Örvény* testvérfilmje", hogy az ember a közhelyet le sem meri már írni. Pedig mégis csak ahhoz hasonlítható. Közel van hozzá stílusban, tempóban és főképpen fotográfiailag. *Képnyelven beszél*, úgy, ahogy azt csak franciáknál lehet látni. Remek képek: az öreg, paralitikus angol, elnyulva a karosszékében, nagy szivarral a szájában, ezt alulról fotografálja, úgyhogy jóformán a két cipőtalp és a szivarja az uralkodó a képen. *A legmodernebb, a legmerészebb fotográfia, amit filmen láttunk.* Aztán, a vásárcsarnok. Az ember szinte érzi a sok gyümölcs, zöldség szagát. Meg a montázs; amikor a herceg tömegesen írja alá a részvényeket és közben rákopírozódik a film, rohan tovább a cselekmény. És nagyon jó a végén a hall tetejéről fotografálva a herceg elnyult teste a szőnyegen. Van egy fehér márványlépcső, amely szervesen résztvesz a cselekményben, ezt a legkülönbözőbb szögekből fotografálják, — kitűnő!

Troubetzkoy hercegről és François *Rosay*-ről már megemlékeztünk. Szóljunk most a karvalyarcú, hibáskezű, félelmesen jó színész Pierre *Renoir*-ról. Ragadozó és nyárspolgár egyszerre.

Tipikusan párizsi nő a két leány André *Guize* és Sylva *Bataille*. Az egyik szőke, gömbölyű, puha, asszonyos, a másik zöld, éretlen dió, fanyar, barna szépség. Eszeveszett, hisztériás, nem lát, nem hall, olyan szerelmes — éppen az ellenkezője megalkuvó, jószívű, szelíd szőke nénjének.

A nem mindennapian érdekes filmnek nagy közönségsikere van.

I. M.

A Magyarországi Munkásdalegyletek hangversenye

A *Magyarországi Munkásdalegyletek Szövetsége* hangversenyén az új magyar kórusművészet két központi erősugárzójának, *Bartóknak* és *Kodálynak* műveit tűzte műsorára. Teljes mértékben átérezve ezeknek a munkás énekkaroknak jelentőségét — melyek egy új zenei művelődés áramát viszik el oly széles rétegekhez, ahová a költségesebb hangszeres zene ma még nem tudhat eljutni —, nem akarunk a nemes vetélkedésben résztvevő énekkarok közt rangsorolni vagy egyes kórusokat kiemelni. Úgy véljük azonban, hogy a férfikarok produkciói mintha érettebbek lennének, a kétségtelenül nálunk kisebb multtal rendelkező vegyeskarokénál. De meg kell említenünk azért, hogy az egyik vegyeskar által előadott „Székely keserves" valóban a legjobb produkciók közé tartozott. A kórusok közt *Lázárné Binner* Margit Bartók- és Kodály-műveket zongorázot és *Basilides* Mária Bartók- és Kodály-népdalok előadásával tündökölt.

HÓFEHÉRKE ÉS A HÉT TÖRPE KAMARÁBAN,

csütörtöktől, rendes helyárakkal. Előadások kezdete 4, 6, 8 órakor, szombat 4, 6, 8, 10, vasárnap 2, 4, 6, 8 órakor

* **Díszelőadás az Urániában.** A diadalmas magyar filmgyártás újabb meglepetéssel szolgál a mozilátogató közönségnek. Az egymillió pengő költséggel készített *A varieté csillagai* című legújabb magyar film olyan revüjelenetekkel bővelkedik, hogy az amerikai filmekkel felveszi a versenyt. A film díszelőadása szerdán este 9 órakor lesz az *Uránia Filmszínházban*, amikor a szereplők is megjelennek a közönség előtt.

A nevetés cavalcadeja a
3 RITZ
BROTHERS
zenés bohózata:
A mester-dalnokok
A „Hófehérke és a hét törpe" című rajzfilm paródiája felejthetetlen!
20th CENTURY FOX
Premier MA! CORSO

Strauss János diadala

A halhatatlan remekművek szerzői haláluk után aratják legnagyobb diadalaikat. Ilyen diadalt aratott az elmúlt hetekben *Strauss* János, a bécsi keringő legnagyobb mestere, *A nagy keringő* című új „Metro-film" révén. A zenekarok Budapesten újra *Strauss*-keringőket játszanak és az emberek Miliza *Korjus* csodálatos hangjáról beszélnek, amelyen a *Kék Duna keringőt* és *Strauss* egyéb műveit interpretálja. A *Royal Apollo* a nagy érdeklődésre való tekintettel *A nagy keringőt*, amelynek többi főszerepeit Luise *Rainer* és Fernand *Gravet* játsszák, ötödik hétre prolongálta.

Cirkusz Barley

Az Omnia-filmszínház bemutatója

Akik azt hiszik, hogy a filmet a „főszereplő" alakítja, hordozza, irányítja, azok nézzék meg ezt a darabot s rá fognak jönni, hogy a filmet a rendező élteti. Minderre csattanó bizonyíték Hans *Albers* mostani játéka, ki az utóbbi évek német rendezői kezek alatt tökéletesen elromlott. Úgy látszik, hogy az újabb német filmművészetnek nem volt más törekvése, mint hogy alakjait szőkéknek és garantáltan becsületesnek mutassák. Ennek a nemművészi szempontnak a művészetbe való bepréselése okozta a legutóbbi évek német filmjeinek sajnálatos elértéktelenedését. A német műtermek elsőrangú pártemberek, de igen gyenge rendezők befolyása alá került. Mindezeket azért mondtuk el, mert a film mint kezdő próbálkozás nem bírja el, hogy lépten-nyomon világnézeti álarcosbálba küldjük. Hans a *Cirkusz Barley*-ben francia rendezés (Jaques *Feyder*) irányítása mellett egészen kitűnő játékot produkált: emberi volt. Mellette Françoise *Rosay* olyan asszonyt adott, akire még soká fogunk emlékezni. E két szereplő mellett a többiek eltűntek, nem tudtunk rájuk figyelni, az igaz, hogy nem is vonták magukra a figyelmet. Mindenesetre ez a sztárokra beállított rendezés nem a francia rendezés természete, mely a legutolsó mellékszereplő játékát is remekké dolgozza ki. A darab tartalma a cirkusz életének változatos és cifra külsője mögött élő embert mutatja be, melynek sikeréhez nem kis mértékben járul a rendező biztos, ötletes gyakorlata.

* **A dolgozók színháza.** *Hont* Ferenc a *Magyar Munkaközösség* színházi szemináriumának keretében március 29-én, szerdán este ½9 órakor a Társadalomegészségügyi Múzeum nagytermében (Eötvös-u. 3.) „A dolgozók színháza" címen ad elő. Az előadást vita követi.

A szerencsekürt

Irta: Keéky István

Kun Péter bekódorogta a környéket s nem kapott munkát.

— Próbálkoztam, folytatólagosan próbálkoztam, dehát maholnap már a nap is megfeketedik — vetette oda az asszonyának.

— Most már lessük a csudát. Te hajnalban, a gyerekek nappal, én meg éjszaka — tette utána.

— Hát igaz, nem a szerencse vert patkót a csizmádra Boldogtalan ember vagy, Péter — vette fel a szót Zsófi.

— Mán megint ezt hajtod? Hát oztán mér' volnék boldogtalan?

— Azért mert szerencsétlen minden járásod.

— Nahát nem. Ott voltam Ravaruskánál, Bucsaznál, meg minden tüzbe'-vízbe', oztán itt vagyok, láthatod.

— Látom.

— Akkor hát hallgass.

— Jól van na. De aztán ne kérdezd, hogy mi van a kamarában.

— Megmondod úgyis.

— Hát megmondom. Egy sütésre való korpásliszt, egy főzet paszuly, kásából se több, meg a szalonnaakasztó madzag, négy füstölt fallal.

— Negyednapra ennyi se lesz. Vagy hát ki tudja?

— Azt mondom én erre Péter, hogy most már add el azt a trombitát. A kengyelesi kanász fél mázsa málélisztet ígért érte, meg két kiló szalonnát. Nem ér ennyit az az ócska trombita. De te csak azt hajtod, hogy itt fujtad, meg ott fujtad, így szólt meg úgy szólt s dajkálod, mint lyánygyerek a bábúját. Mindig sóhajtod, hogy ott volt véled a háborúban.

Kun Péter nem szólt rá semmit. Háromszor-négyszer körbe járta az udvart s utána nézte az eperfa tetejét.

— Nem lóg onnan a sódar, hé — nyilazott rá Zsófi.

— Jól van na, eladom a trombitát. Holnap megyek a kengyelesi kanászhoz. De azt megmondom, hogy én bizony nem eszem a málélisztet puliszkájából. Nem menne le a torkomon a júdásétel. Értetted, Zsófi?

— Értettem hát. Legalább több jut a gyerekeknek.

*

Kun Péter reggeli harangszókor leakasztotta a gerendaszegről a trombitát.

— Na gyertek — mondta az öt gyerekének — hallgassátok meg még egyszer a muzsikáját.

— Csak ne itt fújd az udvaron, Péter, mert én is megfájlalom — szólalt meg Zsófi.

— Na látod, hogy te is sajnálod, oztán mégis el akarod velem kótyavetyéltetni.

— Sajnálom, sajnálom, de mégis csak add el, Péter. A gyerekek kikísérnek a faluvégre, ott aztán sírjál vele egy búcsúvevőt. Igy lesz jó, Péter.

A faluvégen Kun Péter nekitámaszkodott a patakhídnak s nézegette, símogatta az öreg trombitát. Eszébe jutottak az összegázolt galiciai mezők, az erdélyi nagy hegyek gránátverte erdői s végiggondolt az időn, amikor nem lehetett gondolkodni. Felemelte a kürtöt, telelevegőzte a tüdejét s utána sorra fujta a kürtjeleket.

— Tud ez még minden régit — elmélkedett magában. — Most ezt a harci készséget holmi kanász fogja kihajtóra szólaltatni!... Aligha van ez jól, aligha — forgatta tovább a gondolatát. Dehát Zsófi akarata, hát legyen.

— Na most már menjetek hazafelé — szólt a gyerekekre.

— Csak a keresztig s aztán még ott trombitáljon egy szépet édesapám — kérlelték egyszerre a gyerekek.

Odaértek a keresztfához, de Kun Péter nem emelte fel mindjárt a trombitát. Nézett a megfeszített Megváltóra s valahogy úgy érezte, hogy neki nagy beszéde van a Názáretivel.

— Uram, Jézusom, énnékem nincsen se hátilovam, se vadászpuskám, csak ez az öreg trombitám. Velem volt a nagy vérviharban, lelket tüzesített, izmot keményített, lábat iramított. Erős volt és szív volt ebben a trombitában. Az én pirosvérű parasztszívem dobogott belé az ércébe. Igy volt ez Ur-Jézus, így volt. Most kaszába, kapába akarnám bekeményíteni a paraszterőmet. Úr-Jézus én dolgozni akarnék, de nincsen mező, nincsen hívásom. Te is nagyon szeretted a gyermekeket s megérted. Uram-Jézus, hogy miért válok meg az én sorsos kincsemtől. Öt száj kér enni, öt száj! Nézz rám, hajolj hozzám, én drága Krisztusom! Kun Péter vagyok, nem is olyan senki-valaki. Kürtös voltam a híres tizenegyeseknél, van nagyezüstöm is, mert huszonhét hónapot voltam rajvonalban. Nem ér fel a te kínzatásoddal, de nagy próbáltatás volt az is, Uram-Jézusom.

Igy sorozta volna Kun Péter a gondolatait, de hát ő nem tett egyebet, csak nézett a kipingált töviskoszorura s lelke odakötődött a keresztfához s egy széles sóhajjal, lelki sebe véreivel adta ki minden gyötrelmét s minden evangéliumos vágyakozását. Aztán eszébe jutott, hogy odakint a nagy fergetegben, kegyes szent éneket is ki tudott muzsikálni a trombitából, a Megváltó születésekor. Szájához emelte a kürtöt s kihozta véle a nagy, örvendetes hiradást:

Az Istennek szent angyala
Mennyekből, hogy alászálla...

— Nincs most karácsony, édesapám — szólalt meg a nagyobbik gyerek.

— Hát nincsen... nincsen... követő héten már nagypéntek. De né künk máris elkezdődött s ki tudja, mennyire hosszabbodik — mondta, úgy hangtalan keserűségében, Kun Péter.

Darabig még a falu két tornyát mustrálgatta s aztán újra felemelte a trombitát s elfujta a nagy takarodót. Holnap a kürt ugyis a kengyelesi kanászé, hadd szóljon hát utóljára a falunak.

*

A gyerekek visszaindultak s Kun Péter is vitte a bánatát. A falu határában a hat nyárfánál megállott s ezeket is körülkeringte gondolata, mint falu tornyát, a vándorútra készülő gólyacsapat. Nagyot szorított a trombitán s mintha a nyárfákat megrezgető tavaszi szél is odaverte volna a lelkéhez: ne add, ne add s minden ág azt mondta volna: nem adjuk, nem adjuk!

Szeretett volna visszafordulni, de ahogy hátranézett, maga előtt látta a Zsófi kinyujtott karját s mintha az árok is azt visította volna: lesz-e máléliszt, hol a két kiló szalonna?

A Csókás erdőnél találkozott az első emberrel. Darai Andris volt a Galambtanyáról.

Az erdőkerülő három szép riskája ott legelészett a kívánatos tavaszi füvesen s ott kapargált vagy kétszázra menő aprójószág.

— Kiskirályság ez az erdőkerülőség — vette fel a szót Kun Péter.

— Hát biz' ez aranybánya. Tavaly is hat köblöst, meg másfél cespitálist vett a kerülő — toldotta Darai András.

— Pedig nem is szenvedett a háborúban.

— Hát csak olyan rakosgató volt a magazinban, meg muszkacsősz a fogolytáborban.

— Szóval, folyamatos a szerencséje.

— Hát így. Más ember meg sodródik, mint a föld pora.

— Hiszed-e Andris, hogy én is érdemelnék a szenvedésemért? Legalább is egy útkaparóságot. Az is igen biztos állapot. Dehát méltó pártfogó kell minden próbálkozáshoz.

— Akadt voln' neked, Péter. Meg is lett volna az alkalom, mert éppen hallottam, hogy a faludba is beállítanak egy új útkaparót. Ott lett volna a javadra a Kereszthelyi nagyságos úr, az alispány úr sógora. Főhadnagyod volt a háborúban s ő adatta az ezüstödet is. Dehát nagyon megkéstél Péter. A Kereszthelyi nagyságos urat, éppen máma temetik, még el is érhetsz a végtisztességére.

— Mán minek is szóltál, Andris? Nagyon meghavaztad az eszemet. Hát Isten megáldjon, megyek tovább, az útamon.

Dehát néha az Isten angyala súg a szegény ember fülébe.

Kun Pétert is feszítette valami. Homlokához szorította a trombitát s az-e vagy a jó angyal, mindjárt gondolatra világosította.

Ugy lesz az, hogy nem megyek Kengyelesre, hanem a hármasútnál Szirondnak fordulok s megnézem a drága, jó főhadnagy úr végtisztességét. Megérdemli, szívből-igazán megérdemli.

Az angyal még tovább sugdosott a fülébe.

— Te Péter, mi'yen szépséges volna, ha nemcsak a bámész népet növelnéd, hanem a szived is megemelkednék. Elővennéd az öreg harci trombitát s szavával búcsúztatnád, siratnád el, a te régi, kedves katonagazdádat. Ezt kell csinálnod, Péter.

— Hát ez nagy-méltó tisztességadás voln', de hát, hogy álljak oda, hogy álljak? — töprenkedett Kun Péter.

Az angyal megint kisegitette.

— Figyelj, te jámbor. Szirondon bemégy a tiszteletteshez. Értő, jó ember s elmondod néki a szándékodat s a kellő helyen szószólód lesz a tiszteletes.

Igy sorjázta ki Kun Péter szép okosan a tennivalóit. Szirondon, nagy tisztességgel állított be az eklézsiára s illőn elmondta emberséges jószándékát.

— Hát ez szívükig hatja a gyászolókat... Hanem hát tudsz-e még fiam, trombitálni? — kérdezte rá a tiszteletes.

— Zengzetesebben, mint egy húszesztendős tüdő. Tessen csak megállapodni tiszteletes uram, az ámbituson. Én odaállok a tengerigóré elé, aztán bizonyosát adom a képességemnek. Tessen hallani.

Kun Péter elfujta a kürtimát s utána rá is mondta, a maga dícséretére:

— Ugy megy ez, mint jó papnak a prédikáció.

*

Kun Péter kívánsága beteljesedett. Harcos katonagazdája sirjánál megfuvhatta az öreg trombitát. A gyászoló urak is sorra könnyeztek, Péter olyan szívhezszólóan zokogtatta. Ugy mint valamikor a Stripaparton, véres alkonyatkor, sok-sok jó bajtárs temetésén.

Végtisztesség után behivták az udvarba. Tiz úr is kézfogással köszönte meg a nagy hűséget. A gyászoló nagyasszony megvendégelte, egy nagyúr pedig szép húszpengőst nyomott a markába. Kikérdezte az élete sorjáról s azt mondta, hogy „három nap múlva gyere be fiam a vármegyére, teszek melletted valamit". Ugy mondták meg Kun Péternek, hogy maga volt, a méltóságos alispán.

Végezetül pedig minden jó holmit összepakkoltak a számára. Kenyérlisztet, szalonnát, de még kockacukrot is s a drága nagyasszony szekeren küldette haza a falujába.

*

E' még nem minden, Zsófi. Még egyébb szerencsét is hozhat a trombita. Hogy mit, majd az is tisztázódik, addig hát ne harangozz a falubéli kíváncsiságnak — magyarázta Kun Péter az asszonyának.

Kivárt időre csakugyan szerencsét hozott a trombita. Kun Péter, ahogy harmadnap este a vármegyéről hazakerült, víg ajtónyílás előtt visszájára fordította a kalapját.

— Láttál már harmatos, fényes csodát, Zsófi? — Nahát, ami most szemedre esik, attól a kontyod is buborékol. Itt van, ni — s Kun Péter szabályára fordította a kalapját. Zsófi pedig lebetűzte a címeres réztábláról... Huszonöt... szö... vármegyei útkaparó.

— Felfogadtak, fel is esketlek, elsején fizetség. Én vagyok a huszonöt számú útkaparó. Ezt csinálta a trombita — dicsekedett tovább Kun Péter.

Mert úgy volt, hogy én a méltóságos alispán úrnak megmondtam, hogy munkára vágyakozom, mint héjja a csirkére.

— Igy mondtad? A héjját elhagyhattad volna. Nem is hiszem, hogy ezt ráhagyta a méltóságos alispán.

— Hát igen. Hanem most annyit mondok, hogy az én öreg trombitámat úgy dajkáld, mint tetted az első gyerekeddel.

— Ha megbetegszik, szénamurvába is megfürösztöm.

— Hát ezt már szeretem, Zsófi. Hanem tudod még, mit mondott a méltóságos alispány? Aztat, hé, hogy ilyen ember kell a vármegyének. Ugy nézz rám, Zsófi.

EGY ABLAK BEZÁRUL...

REGÉNY ✧ IRTA: GYOMLAY LÁSZLÓ

16

Belerántott a cigány a második szakaszba is. Akkor már nem a gazda fogta a méltóságos asszony derekát. Péter, az első aratólegény aprózta a csárdást úrasszonyával. Lassan megbomlott a szabályos kör, összekeveredtek a párok. Táncolt már az egész vendégsereg. Ildikónak is megvolt a párja. A doktor nyurga fia forgatta merev nyakkal, felülről lefelé hunyorgatva, pillogó szerelmes tekintettel. Forgott Ildikó, de táncosa vállán keresztül búsan kereste az est ünnepelt lovagját: Bátky Ferenc, párizsi szabású, monoklis fiatal urat.

A szívtipró szeladon nem táncolt. Ez némi vigaszt nyujtott a kislánynak. Nem táncolt a másik Bátky-fiú sem. Viszont az is igaz, hogy Ildikó kisasszonyka Ádit meg sem látta. Csak Feri, az a gonosz, büszke Feri! Miért is nem kéri már föl őt, aki mégis csak legjobban hozzáillő ebben a nagy gyülekezetben.

Hiába küldözgette bánatos kis pillantásait az aranyhajú lány a lovag úr felé. Bátky Feri ugyan figyelt, de nem Ildikóra, hanem méltóságos Bóry Árpádnéra. Meg kell vallani, igazi bosszúság fűtötte. Pedig most az egyszer nevelőanyja pártján volt.

— Nézze meg az ember a sok mamlasz parasztját. Összefogdossák, nyomkodják azt az asszonyt, aki mégis csak az uruk és parancsolójuk!

Hát ezen segíteni kell! És segített is Bátky Ferenc. Amikor azt látta, hogy Péter után immár a negyedik darutollas legény is odarugtat és derékon kanyarítja őméltóságát, rántott egyet a vállán és büszkén megmozdult. Hanyag előkelőséggel, ellentmondást nem tűrőleg kérte el az egyik legénytől a méltóságos asszonyt:

— Szabad?

— Nini, te vagy az Feri? No, ez szép tőled!

Bóry Árpádnén nem volt a megbántottságnak, a kényelmetlenkedésnek a nyoma sem! Furcsa egy természet! Úgy látszik, sejtelme sincs a helyzet visszásságáról. Úriasszony szorong a parasztmarkok közt. Nahát!

Alig telt el egy perc, Feri megállapította, hogy ebben a tolongásban akarva sem lehet nem szorosan táncolni, de még bele sem melegedhetett, az asszony kibontakozott a táncbajnok úr karjaiból.

— Köszönöm, Feri... bocsáss meg... a cigány mingyárt abbahagyja és én még szeretnék a kisebbik fiammal is táncolni!

— De hol van Ádi?

Bátky Feri körülnézett. Meglátta öccsét, amint a lépcsőfeljáratnál az oszlophoz támaszkodva, látszólag nyugalommal figyelte a kavarodást. Pedig dehogy volt az nyugalom! Ádi szégyenkező bátortalansággal simogatta hol az állát, hol a haját a homlokából s szívből irigyelte, csodálta bátyját. Mégis csak ő a különb, mégis csak az ő viselkedése a megfelelőbb. Hallja köröskörül a megjegyzéseket... Mindenki, akár úr, akár béres, legyen az férfi vagy asszony, nem is szólva a lányokról, még pedig a parasztlányokról, valamennyi csak Bátky Ferit dicséri. Nem azt érzik ki, hogy ide nem való a frakk, a lakkcipő, hanem éppen azt bámulják, hogy — nem olyan, mint a többi. Ő meg itt áll, egyszerű sötét ruhájában s feléje se böknek. Még Éva sem gondol rá. Mulat, vigad Éva! Éva! — ismételgette magában s azt a legkevésbé figyelte meg, hogy nevelőanyját oly gyengéden szólítgatja magában csak a keresztnevén, mint a szerelmes vőlegény kiszemelt mátkáját.

— Ádi! Gyere csak, Ádi!

Feri integetett, kiabált s Ádi megriadva emelte fel a karját, hogy hallja. Be is nyomakodott mindjárt a táncosok közé s felgyulladó szívvel jutott Éva elé.

— Parancsolj, kérlekalássan! — szólt Bátky Feri és tréfás sértődöttséggel engedte át helyét öccsének.

Ádi kissé tétován nézett az asszonyra.

Bátky Feri csak úgy indulóban visszafordult:

— Gyorsan, rajta, Ádi! Nem látod, hogy táncra hívnak?!

Bóry Árpádné mosolyogva biztatta kisebbik nevelt fiát:

— Veled, bizony veled is akarok táncolni, Ádi!

Bátky Feri pedig egyet igazítva monokliján, meglátta Ildikót a doktorfiú karján. Megállt és elkapta a lány önkénytelen őt kereső tekintetét. A sok vihart átélt fiatalember egy pillanatra meghökkent. Mert még ő is megérezte, hogy gyermeki ártatlanság tetőtől talpig az a kislány, csak éppen a glória hiányzik a fejéről. Bátky Feri egy pillanatra megtorpant, valami azt mondta néki: „Vigyázz, ne közeledj hozzá! Ez a gyerek nem olyan, mint a többi... Nem bárlány, nem csalódott asszony, nem szeretőnek, ez asszonynak, hűséges feleségnek való!" De a tompa lelkiismereti szóra már felelt is Bátky Ferenc. Azaz nem felelt, csak vállat vont. Sokat mondott ez a vállmozdulat.

És felkérte, azaz lekérte Ildikót...

A banda éppen abbahagyni készült a hosszúra nyúló csárdást. A primás azonban meglátta az új párt és erősebben megrántotta a vonót. Még szilajabb ütemet vezényelt.

Bátky Feri jobb szerette a tangót és egyéb nemzetközi táncot, de most nem bánta a csárdást. Az igaz, lehet azt úgy táncolni, hogy még az apácanövendékek is eljárhatják, de lehet úgy is, hogy elpirul még a néző is, ha egy kicsit érzékenyebb erkölcsű. S sokszor akarva, nem akarva, szorosabban összekerülnek a párok, kivált, ha emelkedik a hangulat és összesodródik a tömeg. Már pedig itt ugyancsak nagy a vidámság. Bár friss még a tánc, de a férfinép déltől iszik. Meglátszik rajtuk, mert olyan jókedvű kurjongatásba fognak, hogy biz' Isten Feri joggal dühöngene, ha véletlenül nem ezt a kislányt ölelné át...

(Folytatjuk)

Új regények a Távolkeletről!

ALBERT GERVAIS:
MA-KUI ÁRNYÉKÁBAN
Egy orvos élményei Belső-Kínában
280 oldal. Fűzve 3.80, kötve 5.— P

ZBORAY ERNŐ:
TRÓPUSI NAP ALATT
Egy kivándorló élete Jáva szigetén
286 oldal. Fűzve 3.60, kötve 4.80 P

Kapható a Magyar Nemzet könyvosztályában, Vilmos cs.-út. 65. T.: 120-130

Istókovics Kálmán és Huszár Imre kiállítása a **Műterem** kiállító helyiségben. Istókovics Kálmán képei közül az utóbbi időben készült, részben történelmi, részben vallási kompozicióí tarthatnak számot nagyobb érdeklődésre. Az ismert portréin már-már rutinná merevülő stílusa és technikája ezeken feloldódik s egyik-másik kompoziciója szimbolikus erőre kap. A Párisból nemrég hazatért **Huszár** Imre szobrai közül állatfigurái emelkednek ki tömeges egyszerűségükkel.

céd

Szépművészet

1941. I. 24. 20. l.

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299-632
FRISS ÚJSÁG (Budapest)

Lap: .....

Megjelent: 1943 JAN. 3

— **Kiállítások.** Az *„Alkotás"* művészház Erzsébetkörúti kiállítási helyiségeiben *Istókovits Kálmán* festőművész gyüjteményes kiállítása nyílik meg vasárnap. Dunai tájképeit mutatja be Istókovits ezen a kiállításon, a hatalmas folyam minden tájszépsége jut művészi kifejezésre negyvennégy képen. Költői színekben tolmácsolja Istókovits az ezerarcú Dunát, egyéni meglátásban, fölényes mesterségbeli készséggel, tiszta művészi mélységből fakadó tolmácsolásban örökíti meg a táj, a vízi élet hangulatait és a Duna minden szépségét. — A *„Műterem"* kiállításai során három fiatal festő gyüjteményes kiállítása nyílott meg az új év első napján. *L. Ogonovszky Géza, Rácz László* és *Orbán Gyula* festőművészek egyelőre még idegen utakon járnak, egyéniségük még csak kibontakozóban van és mind a három művész erősen egy síkon halad. Ha művészetük megtisztul és egyénibbé válik, mint ahogy erre minden kilátás megvan, értékes alkotások kerülnek majd ki a kezük alól, mert erő és lendület az van bennük.

Istókovits Kálmán

542. HOFMANN MOZART: Női arckép. Mgt.
543. CSILLAG JÓZSEF: Betakarítás.
544. OZORAI GULYÁS JÁNOS: Anyaság.
545. EÖLVEDY-GACHAL JÓZSEF: Csendes délután
546. KÓBOR HENRIK: Balatoni hangulat.
547. EÖLVEDI-GACHAL JÓZSEF: Öreg bohém.
548. BÁNOVSZKY MIKLÓS: Magyar Béláné. Mgt.
549. KUBASS ÁRPÁD: Hangulat a marseillesi kikötőben.
550. RIMANÓCZY GÉZA: Önarckép gitárral.
551. erdélyi GÁLL FERENC: Krasznahorka visszafoglalása 1461.
552. erdélyi GÁLL FERENC: A beteg.
553. erdélyi GÁLL FERENC: Felvidéki menekültek.
554. erdélyi GÁLL FERENC: Melegedő.
555. EÖLVEDI-GACHAL JÓZSEF: Falurészlet.

Látogatás Istókovits Kálmánnál

A Belváros közepén, egy bérpalota ötödik emeleti műtermében él és dolgozik Istókovits Kálmán. A műteremablakból a fekete háztetők szaggatott tája látszik s a füstölő kémények merész felkiáltójelekként ostromolják az eget. Itt benn, a műteremben egy hatalmas történelmi kompozició előtt áll Istókovits. A képen páncélos zsoldosok törnek hegyes lándzsákkal egy fehérruhás papra.

Bizarr és nyugtalan ez az ellentét. Kinn ezerkilencszáznegyvenhárom Budapestje. Itt benn, mintha az évszázadok mélyére bukott volna az idő.

— Kinek a megrendelésére készülez a kép, mester?

Istókovits csendes aszkéta mosollyal feleli.

— Nem megrendelésre készül. Önmagamnak festem.

A válasz meghökkent. Ma egy ilyen vászon sokszáz pengőbe kerül. A festéknek is arany az ára. De ezenkivül, ki hallott regényíróról, aki

— A fény legfontosabb része e képnek

önmagának ir regényt, drámaíróról, ki önmagának ir egy darabot. Istókovits beszél.

— Önmagamnak festem, mert nem a megrendelés a fontos, hanem az alkotás. Problémák vannak előttem, melyeket csak megfeszült munkával tudok megoldani. Erre az áldozatra minden művésznek szüksége van fejlődése érdekében.

Kikever egy jellegzetes Istókovits-sárgát palettáján.

— Nem irigylem azokat a művészeket, akik kénytelenek megrendelésre dolgozni. Rabság nekünk idegen szempontoknak, elgondolásoknak alávetni magunkat. Magunkat kell adnunk, legbensőbb lényegünket, amely senkire és semmire nincs tekintettel csak a művészet örök igazságaira.

— Azt állitják önről, hogy éjjel-nappal dolgozik. Hogy birja ezt amunkatempót.

— Érdekel, amit csinálok, ennyi az egész. Sőt, jóformán csak ez érdekel. A szín, a forma a vonal. Ha lehet már kora reggel ki-

— Magam keverem festékeimet . . .

megyek a hegyekbe, a Dunára, festek, vázlatokat csinálok egész nap, este pedig a régi mestereket tanulmányozom.

A munka eredménye száz és száz kép a műterem különböző sarkában. Magyarországon, külföldön magas díjakat, kitüntetéseket hoztak ezek a képek Istókovits Kálmánnak, akit a legszerényebb magyar művésznek is neveznek. Ha pénzt kap vászonba fekteti. Festékeit maga keveri mint a régi flammand mesterek, akiknek hite talán benne él legtisztábban művészeink közül. A kamrában liszt, burgonya, só. Ebédjét maga főzi. Nem cigarettázik, nem iszik.

— Szóval semmi szenvedélye nincs.

A hatalmas ötlámpás rádióra mutat.

— De van. A zene.

Beethoven, Bach, Haydn, Bartók, Liszt.

Igen, igy valóban szépen és tisztán élheti életét az ember. Még ezerkilencszáznegyvenháromban is.

György László

Készül a nagy történelmi kompozició
(Mérei felv.)

Délibáb 1943. jun. 26.

Az író pénzt keres

IRTA: SZENTGYÖRGYI FERENC

— Sajnos, a tömegnek nem irodalom, hanem detektívregény kell. Mi pedig, kérem, a tömeget szolgáljuk ki.

Ezt még hallotta, aztán becsukódott mögötte a párnázott ajtó és nem sokkal később kint volt az utcán. Hóna alatt visszakapott kézirattal. Egyideig tanácstalanul kóválygott a napfényes utcán, majd hazafelé indult. Zuglóba. Gyalog. Dél lett, mire megérkezett. Porosan, fáradtan.

A kisfia jókedvűen, ficánkolva, mint a csikó, elébefutott, átölelte térdét, ő azonban egyetlen gyengéd, de határozott mozdulattal eltolta magától. Bement a szobába, az asztal mellett ledobta magát egy székre, felkönyökölt, majd az egyik kezével végigsimította homlokát. Nem sokkal később kinyílt az ajtó és csendesen, szinte lábujjhegyen a szobába lépett a felesége. Ő hátra se fordult, meg se mozdult. Egyetlen hang és gesztus nélkül, egyszerűen tudomásul vette, hogy a felesége ott van a szobában.

Az asszony nem szólt. Csak állt a becsukott ajtó mellett és nézte az ura meggörbült hátát, felhúzott vállát és a fejét, amelyen hátul már erősen ritkult a haj. Pillanatok múltak el így. Csendben, szótlanul. Végül is az asszony törte meg a némaságot.

— Hozhatom az ebédet?

— Hozhatod — hallatszott kis szünet után a felelet, amely annyira hasonlított egy beteg gyermek fájdalmas nyöszörgéséhez.

Az asszony aztán megterített és hozta a tálat. Ott ült közöttük a kisfiú is. A székére még rátették a Pallas-lexikon két öcska kötetét, de így is csak az orrahegye érte el a tányért. Az asszony először az ura tányérját töltötte meg, majd a kisfiúnak is adott.

— Vigyázz, még forró.

A kisfiú pisze orrába belecsapott az ételgőz, mire elfintorította az orrát és felnyafogott.

— Máj medini klumplilevesz.

— Hallgass fiam — intette le az asszony, hangjában inkább bocsánatkéréssel, mint szigorúsággal. — Már százszor megmondtam, hogy evés közben nem illik beszélni.

A kisfiú még néhányat szippantott az orrával, majd engedelmesen a tányérja fölé hajolt.

A férfi ekkor hangos csörömpöléssel letette a kanalat, a tányért eltolta maga elől, hátradőlt, a nadrágja hátsó zsebéből kihúzott egy ütött-kopott, horpadt bádogszelencét, kivett belőle egy Leventét és rágyujtott.

Az asszony még mélyebben hajolt a tányérja fölé és szótlanul kanalazta a levest.

Amikor végzett vele, felállt, az ura, meghagyott levesét visszaöntötte a tálba, aztán összeszedte a tányérokat, az evőeszközöket és menni készült. Ki a konyhába. Volt is egy reflexszerű mozdulata, de aztán hirtelen meggondolta magát és maradt. A tálat és az egymásbarakott tányérokat visszatette az asztalra, majd lassan leereszkedett az egyik székre.

Csend volt, hallgattak.

A kisfiú egy darabka kenyérbéllel játszott, a férfi cigarettázott. Cigarettájának komisz füstje ott kóválygott az asszony orra körül, mint valami szürke felhőrongy. Valamikor könnyezett, köhögött ettől a komisz cigarettafüsttől, most már föl se vette. Megszokta. Mint a végrehajtót, a háziúr felszólítóleveleit, a zálogcédulákat, a kikapcsolt villanyt, megszokta, mint magát a puszta életet, amiről lassanként megtanulta, hogy úgy kell elfogadni, ahogyan van.

Még néhány perc múlt el így, belesüppedve a csendbe és némaságba, aztán az asszony nem bírta tovább. És anélkül, hogy ránézett volna az urára, kimondta:

— Olvastam, hogy Palotai megint írt egy színdarabot.

Az ura az ajkába harapott, de nem felelt.

Kis szünet után az asszony továbbfolytatta:

— Az ősszel mutatják be... Utána filmet is csinálnak belőle...

A férfi összeszorított szájjal makacsul hallgatott.

— Már ötezer pengő előleget kapott is rá — tette még hozzá az asszony, egy mélyről, nagyon mélyről jött sóhajtás kíséretében.

A férfi felkapta fejét és ránézett az asszonyra. Várt egy keveset, aztán mintha megfellebbezhetetlen ítéletet hirdetett volna ki, lesujtó hangon odavágta:

— Palotai nem író, hanem suszter. Tudod? Még cipész sem, hanem foltozó suszter.

Az asszony bólintott.

— Tudom fiam, tudom — felelte csendesen — dehát a pénzt mégis ő keresi... Autója is van... Felesége nyaral és most építik a villájukat a Rózsadombon.

A férfi megrándította a vállát.

— Pöh — mondta ferdére húzott szájaszéllel, — hát ez is valami? Ha én autót akartam volna, meg rózsadombi villát akartam volna, akkor nem írónak megyek, hanem sajtgyárosnak. Érted? Büdös sajtot csináltam volna penésszel, meg kukacokkal. Érted?

Istókovits Kálmán

Nemzeti lejság 1943. jan. 6.

(Két kiállítás.)

NB csak egyszer van benne szó!

Mai festőink között egyetlenegy sincs, akinek képein ugy kitetszenék, mint *Istókovits* Kálmánéin, hogy a levegő nem valami egyszerü fényáteresztő, fényszürő vagy fénytörő közeg, hanem külön elementum, hömpölygő és viharzó óceán, a széditő mélységü térben áradó hömpölygés. Ha valaki megáll Istókovits Kálmán dunai képeinek kiállitásán az erzsébetköruti Alkotás Müvészházban, néha szinte megcsapja a képekről a dunai szél s az a sajátságos napsütés, amelyben napfény és viz villogása egyszerre keveredik össze.

Istókovits ma erejének teljében van s olyan bőséggel és könnyedséggel alkot, ami már a renesszánsz müvészeire emlékeztet. Ez a kitünő festőnk nem ugy fest, mint azok a dilettánsok, akik *minden* müvükkel valami „remekmüvet" akarnak alkotni, szakadatlanul tul akarva lépni tehetségük és képességük mivoltán; Istókovits azért fest, hogy beszámoljon az őt ért benyomások bőségéről s ez a beszámolója egy férfias erejü, hatalmas festőtalentumé. Az élet minden vonatkozása és részlete érdekli s érzékletesen ad vissza mindent, amit csak festői eszközökkel visszaadni lehet. Ez a negyvennégy kép az „Alkotás" falain — majdnem mind akvarellek — a Dunán való nyári kalandozásainak eredménye. Átalánosságok helyett ragadjunk ki konkrét részleteket: ott van a *Hajnal* cimü képe, az óriási viztükör feletti hajnali levegő elsodró erejü áradása a virradat sárgásvörös és lángszinü örvényében, a nagyszerü *Révész*, vagy a korai órában is már a hőségtől elöntött eget és levegőt sugárzó

626. *Körössy János:* Tanyák, olajf.
627. *Polónyi Elemér:* Elhagyott pincék
628. *Halasi Horváth István:* Tavaszi napsütés, pasztell
629. *Csupor László:* Erdő mélye, olajf.
630. *Basch Árpád:* Közeledő vihar, olajf.
631. *Györffy István:* Üvegek, olajf.
632. *Basch Árpád:* Falu a Cserna völgyében, o.

XXI. TEREM.

633. *Paris Ila:* A Duna, olajfestmény
634. *Heintz Henrik:* Szürke reggel, olajfestmény
635. *Göllner Miklós:* Tihanyi táj, olajf.
636. *Lehel Mária:* Mezei virágok, pasztell
637. *nagyborosnyói Bartha László:* Szénagyüjt alkonyatkor, olajfestmény
638. *Frank Frigyes:* Virágok, olajf. 500.—
639. *Paizs Goebel Jenő:* Napraforgók, olajf. 800.—

Reggeli part. Még kisebbméretű képei között sorozatosan vannak olyan hibátlan remekművek, mint a *Siótorkolat*, vagy a mennyi víz, táj, fakó színektől körülvilágított *Vontatóhajó*. A sajátosan istókovits-i romantikával átszőtt képek a nagyméretű *Dereglyések* és a *Horányi rév*. Ezeken a képeken a Duna megkapta a maga modern festőjét, Istókovits művészete pedig a maga teljes érettségében és gazdagságában mutatkozik meg.

Istokovics Kálmán

Pesti Napló
1936. okt. 18.

Az Ernst Múzeumban.

A nagyteremben *Istokovics* Kálmán állította ki újabb müveit, amelyek közül főkép az intimhatású portrék *(Hindu nő, Ivó nő, Szőke nő)* s a kisebbméretü tájképek *(Csicsókaszedők)* fejezik ki legszerencsésebben festőjük igazi kvalitásait, míg patétikushangú, idegen emlékeket keverő s kulisszaszerü beállítással tetszelgő nagyobb vásznai részletfinomságaik ellenére sem hatnak meggyőzően. A kiállítást három grafikus színes és fekete lapjai teszik teljessé: *Gulyás* Ferenc finom és komoly tehetségre való rézkarcai, *Barna* Elek bravúrosan friss, eleven és mozgalmas, kevés eszközzel is sokat kifejező rajzai és végül *Kenéz* János sok szeretettel festett akvarelljei, amelyek közül különösen a *Pécsi dóm* és a *Túri vásárosok* érdemel figyelmet.

J.Mairet: Áldozat. Francia regény
Dr.Mamusich M.: Labdarugás és szal
Marczali H.: Erdély története (Kö
O.S.Marden: Hogyan érünk célt az
Masson: Napoleon és a nők (Hitele
történetek)
Mereskovszkij-breviárium (Meresko
2 kötet 650 oldal
Mezey Ferenc: Rajzok a magyar zsi
Mihalik József: A zománc (Számos
Dr.Mikes Lajos: Az 1870-71-iki né
Mikszáth Kálmán: Mikor a mécses m
Mikszáth Kálmán: Világit este a s
Mikszáth Kálmán: A gavallérok. R
Mikszáth Kálmán: A tót atyafiak.
Mikszáth Kálmán: A Németke és egy
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostrom
Ch.Sarolea: Szovjet Oroszország (
bolsevizmusról)
dr.Schneider: A természettudomány
atlasza 15 képes t
Surányi Miklós: Eliziumi mezőkön
Török Sophie: Hintz tanársegéd ur
Zsilinszky-Treitz: A szikes talaj
Várady Antal: A régi Pest emlékeil
Autó lexikon: Szerkesztette dr.Cs
billal, a magyar é
bilizmussal kapcso
mindennemü sport,
törvények, rendele
teljes gyüjteménye.

Llewelyn Powys:

Hulladék

(Elbeszélés)

Llewelyn Powys (szül. 1884 ben) fivére John Cowper Powysnak és Theodor Francis Powysnak. Jóllehet mindhárom fró-fivéren kimutatható egymás hatása, főleg pedig a két fiatalabbon J. C. Powysé, mégis benne van a legkevesebb J. C. Powys „démonizmusából" és túlfozokolt exaltációjából Szűkszavú, díszletlen nyelv jellemzi, de e díszletlen nyelvben komoly és mély drámákat tud elmondani. Edward *Shanks* „Poe Edgar unokatestvérének" nevezi Llewelyn Powyst, aki „ugyanazt az intenzitást viszi mondataiba, mint amellyel ez a nagy géniusz tudta megölteni mondanivalóit". Llewelyn Powys súlyos tüdőbaja miatt hosszú éveket töltött Brit Kelet-Afrikában, ahol egy farm intézőjeként működött. Novelláinak tárgyát — mint az alább következőét is, amely az *Ebony and Ivory* című kötetében jelent meg és eredeti címe *Rubbish* — gyakran veszi e földrész életéből.

Nyomorult fekete fiúcska ült a kezek bennszülött-konyhó ajtajában Karja és lábszára olyan volt, mint a kiaszott cédrusfatuskó, teste, mint a megszenesedett gerenda. Teste fölött feje egyensúlyozott és úgy himbált előre-hátra, mintha csak bizonytalanul lett volna oderősítve. A kisfiú „*goigoi*" volt a bennszülött-tanyán, vagyis nem kívánatos beteg. Nyolc éve élt már itt szülei kerek kunyhójában és ime most egyszerre csak azt mondták neki, hogy hagyja oda otthonát és menjen el az ide harminc-mérföldnyire fekvő farmra pénzt keresni. Három másik bennszülött tér vissza a farmra munkájához, őket kell majd elkísérnie. Rémület töltötte el: soha életében nem látott még fehér embert és nem ismert más tájat mint a füves puszta láthatárát. Minden reggel, nyolc éven át minden reggel látta mint kel ki a Nap a száraz fűből, mint halad át az égen, messze a feje fölött s mint tűnik el a bíborszín hegyek mögött.

Homályos kis értelmének a kunyhó elhagyása, amelyet oly régen ismer, egyet jelentett a szerencsétlenséggel: annyira megszokta illatát, a kunyhó füstös belsejét, az ajtajából látható tájat és a tehéntrágyával tapasztott falak repedéseit.

Másnap útnak indult. Sem apja, sem anyja nem bánkódott a legkevésbbé sem, hogy megszabadul tőle. Voltak még más gyermekeik, akikel jobban szerettek. A férfi barátaival beszélgetett és alig fordította feléjük feldíszített fejét a távozó után. Az asszony tovább foglalatoskodott a főzéssel. Három napba telt, amíg a kisfiú célhoz ért.

A farmer, akihez a kisfiú elkerült, nem volt rossz ember. Ha egyáltalában megvert egy bennszülöttet, csak puszta kézzel tette s csak akkor, ha nagyon haragudott. Így hát eleinte elviselhető volt a *goigoi* élete.

Mintegy ötven bennszülött dolgozott a *shambá*-n, köztük sok fiatal fiú. A kisfiú megtanulta a kenderszedést és egész napját az erdőben töltötte az itt-ott világoskék virágokkal tarkázott bokrok mellett guggolva.

Egy napon — a harmadik hónap végén — bérfizetés után (kukoricával osztották, amit a bennszülöttek *posha*-nak neveznek), a farmer kihirdette, hogy néhány fiút továbbküld a szomszéd farmerhez, akinek munkásokra van szüksége. A *goigoi* is ott volt az öt kiválasztott között. Új gazdájának rossz híre volt a bennszülöttek között. „*Bwana mtwakali*"-nak, „korbácsos gazdá"-nak nevezték. Valamikor mészáros volt Angliában és talán éppen a vágóhidakon vált érzéketlenné a szemekből feléjenyező fájdalom iránt. Bármiképp állt is a dolog, állandóan verte „*kiboko*"-jával a fiúkat a házában és a földeken. A törvény tiltja, hogy a négerekkel verjék. De ez mit sem változtat a helyzeten, mert még soha sem fordult elő, hogy egy bennszülött feljelentést tett volna, amiért bántalmazták. Ehhez túlságosan is tudatlanok voltak és megfélemlítettek.

Csak egyetlen pillantást kellett vetni erre a farmerre és látszott rajta, hogy élelmes, erre a világra való ember, érzéketlen pillantású szemével, khakiszínű lábszárvédőkbe burkolt vastag ábáival. Soha sem volt beteg, még csak boldogtalan sem volt soha s minden bizonnyal soha nem éri utól méltó és megillető sorsa. A földön végigfekteteti vonagló testek állandó látványa rémülettel töltötte el a kis *goigoi*-t. Végül is elhatározta, hogy felmond gazdájának és megpróbál hazatérni. Elvben mindez módjában állott, de amikor ura elé lépett, hogy közölje bele kívánságát, ez kinevette és egy rúgással elzavarta magától. A gazda nem fizette tovább a bérekel. Ezt a módszert alkalmazta, hogy visszatartsa munkásait, akik nem akartak tovább dolgozni: két-három havi bérkövetelésük tudatában ugyanis nem hagyták volna el ügyesm. A *goigoi* azonban kétségbe volt esve és meg szökött. Tudta, hogy a Kukuyu felé vezető úton rátalálnak, így hát elhatározta, hogy egy másik *shambá*-n keres munkát. Így is tett. Három nappal később egy bennszülött rendőr bukkant elő. Ezek az emberek durvák és kíméletlenek hivatásuk teljesítésében és vörös sapkájukkal fekete arcukkal bálványmerev mozdulataikkal mindenütt láthatók az egész vidéken. Ha a *goigoi* csendesen viselkedik, észrevétlen maradhatott volna, de akár a házi nyúl, amely a mezőről pusztulását visítozni kezd, a füre vetette magát és kegyelemért kiáltozott.

A rendőr visszavitte a gazdájához.

— A férjem érti a módját, hogy hogy kell bánni a bennszülöttekkel — mondotta a farmer felesége, néhány Egy szökevényt hoztak vissza tegnap és a férjem kötelet vont a nyaka köré, felhúzta a tehénistállóban egy gerendára és addig verte, míg egész vörös nem lett. Ez az egyetlen lehetséges módszer. Valahogyan végét kell vetnünk ezeknek a szökéseknek. Nem hiszem, hogy az a fiú mégegyszer megkísérelné.

Nem is kísérelte meg. De *egy* módjuk mégis csak van a szökésre azoknak, akiket fogva tart csapdájában ez a siralmas planéta. A *goigoi* haldokolni kezdett. Haszontalanná vált a farmon. Sebhelyes fekete teste nemsokára elgyötrve meg többé. Legyek lakmároztak rajta. — Ez a *goigoi* meghal — mondotta feleségének a farmer — visszaküldöm oda, ahonnan jött.

Így történt azután, hogy a szerencsétlen kis emberparány visszavánszorgott az előbbi *shambá*-ra. A keselyűk átlátták a magasból a parányi kis fekete foltot, amint kiaszottan és elgyötörten vonszolja magát a sáros ösvényeken, a gizgazos földön az olajfák alatt. A rigó rárikoltott amikor az erdős részeken haladt keresztül. Törő dött is vele a rigó! — ez a díszes tollú, hidegzöld-szín mellű madár, amely mindent lát, hogy mi történik itt, Afrikában, a díszes tollak és a sebesen tovahaladó lábak földjén.

Amikor a fiú végül is céljához ért már sokkal betegebb volt, semhogy bármit is dolgozni tudott volna. Annyi ereje volt csupán, hogy bevonszolta magát egy kunyhóba és lihegve lefeküdt. A bennszülöttek szólítgatták a gyermeket, de hiába. Végül is egy kedvének, hogy a fiú beteg, aki erre egy törött edényben egy kevéske terpentint küldött neki, hogy mellét bedörzsölje vele. Másnapra annyira rosszul lett, hogy a többi fiú elhatározta, hogy kivigyék az erdőbe, hadd egyék meg a hiénák. De a *goigoi* megmenekült ettől a sorstól, mert mire a fiúk a kunyhó elé értek, már halott volt.

Két éjjel és két nap feküdt a durva bennszülött-fekhelyen a kunyhó közepén, aztán oszlani erjedni kezdett és a bennszülöttek jelentették a gazdának hogy meghalt az egyik fiú és hogy úgy bűzlik, mint egy döglött süldisznó."

Egyikük sem akart hozzányúlni. Mit lehetett tenni? Minthogy a gazda tudta hogy a temetés békétlenségre adna alkalmat, eszébe jutott, hogy az elégetés is megfelelő mód egy emberi test eltüntetésére. Épp ezért felgyújtotta a kunyhót. A többi néger eltűnt, kereket oldott, mint akik tudni sem akarnak mindarról, ami történik. Nagy lángok, negsemmisítő, megtisztító lángok nyaltalták a cédrusfa-falakat és a füves háztetőt.

Az égbolt is vörösbe borult, a meghajlott fák különös, sápadt fényben álltak és egy görbehátú tehén baktatott elé, meglepetéssel és kíváncsisággal hosszú nofáia tekintetében. Ekkor roppanás hallatszott. A tető beomlott.

Az őrjöngő lángok között látni lehetett a testet — a kis emberformájú testet — amint csendben és érintetlen hever, mint egy gyermek — Abedergo A farmer visszament a házba.

— Milyen furcsa füstszag van itt ma este — mondta a farmer fiatal felesége. — mintha csak szemét égne...

— Igen, így is van, szemét ég — felelte a farmer.

Fordította: Ifj. Vajda János

Egy parádénélküli előadássorozat

A budapesti hirdetőoszlopokat teleragasztják a különböző dizőzparádékkal. Volt már Notárius és Kevésbbé Notárius Dizőzök Díszfelvonulása, volt már Kómikusparádé és Schrammi Zenekarral Egybekötött Magyar Nótahangverseny, hirdették *Karády*t, *Tolnay*t, *Jávor*t és *Ajlay*t — egyik sem jött el — kis *Latyi*t, nagy *Latyi*t, hirdettek ezek mindent, ami csak szép és jó Budapesten.

Ezeket az „egyre népszerűbbé váló" hangversenyeket mindenki ismeri. Legalább is plakátról. Lehetetlen tudomást nem venni róluk, úgy belekiabálják a nagyközönség fülébe mondókájukat. Egy unalmas délután az ember megúnja a fűtetlen otthont, a füstös kávéházat, az együgyű filmeket és ejhaj, nevessünk egyet felkiáltással elmegy egy ilyen parádéra.

És ott aztán kisül, hogy a hirdetett *Karády*, *Muráti*, *Tolnay* és mit tudom én kik közül egyetlenegy sem jött el. Szegényes és bosszantó produkcióban van része a léprecsalt szerencsétlennek.

A Színészkamara — *állítólag* — már foglalkozott ezekkel a hangversenyekkel. Ő lenne hivatott, hogy rendet csináljon a parádék körül. Viszont minden maradt a régiben. És míg lelkes hangversenyirodák egyre újabb díszfelvonulásokra és „Csak egy kislány tombolaversery"-re csábítják a most már egyre gyérebb közönséget, — a Zeneakadémia nagytermében szombatonként komoly és érdekes, művészi, színes és bátor előadóciklus folyik. Parádé nélkül. Csendben.

A reklám nem veri a nagydobot nekik, — de közönség annál több van. A legutolsón még az orgonán is lógtak.

Lehet így is

Ezt a Világirodalmi-ciklust *Gobbi* Hilda, a Nemzeti Színház érdekes és tehetséges színésznője rendezi.

Gobbi és a barátai, *Major* Tamás és a többiek, egy bizonyos irányt jelentenek, amely kezesség a nézőnek arra, hogy ha bemegy előadásaikra, jót lát, becsületeset, komolyat és művészit.

Ezeknek az előadásoknak a sztárjai nem szoktak lemondani. Pedig olyan revek szerepelnek köztük, mint *Tőkés* Anna, *Makay* Margit, *Szörényi* Éva, *Szeleczky* Zita, *Bulla* Elma, *Jávor* Pál, *Somló* István, *Várkonyi* Zoltán, *Apáthy* Imre, — hogy csak így kapásból említsek néhány nevet.

Színdarabrészletek, jelenetek és versek kerülnek színre. Gondosan válogatott, hatásosan beállított, lelkiismeretes munkával ellenőrzött és gyémántcsiszolói pontossággal kicsiszolt kis műremekek.

A szereplőgárda népes és jónevű. Senki sem jön szívességből, rendes, becsületes felléptidíjat kap. Ismerem a számadásokat: a rendező színésznőnek ebből bizony nem sok marad.

Atyámfia, farkas . . .

Megkérdeztem Gobbi Hildát, hogy hány estére tervezi ezt az előadássorozatot?

— Nyolc estén át fogunk kiállani a Zeneakadémia pódiumára, versekkel és darabrészletekkel. Az első előadásnak a címe *Költők és színészek*, a másodiké *Mama*, a harmadiké *Szerelem*, a negyediké *Érzelmek zűrzavara* volt. A leghálásabb közönség előtt, mindig zsúfolt nézőtér előtt játszunk.

Annyi bizonyos, én, aki ott voltam egy ilyen előadáson, megállapíthattam, hogy a *közönség legalább olyan érdekes, mint az előadó színészek.*

— A következő előadássorozatunk a *Humor*-ral foglalkozik. Ide *Kiss* Manyit, *Blicsit* szerelném, aztán a *Pethesekel*, *Mészáros* Ágit, *Olty* Magdát, *Ungvárya*, természetesen *Somló* Istvánt és *Major*t. A hatodik előadás címe *Isten és kuza*. A hetediké *Atyámfia, farkas*, a nyolcadiké *Ég és föld*.

— Hát ezek nem mindennapi címek . .

— Az Isten és hazához rengeteg tervem van... Valahogy úgy szeretném, hogy Krisztus legszebb példabeszédeitől kezdve Kossuthig minden benne legyen. Az *Atyámfia, farkas* az állatokkal foglalkozik, pontosabban az ember és az állat viszonyával. Ide már meg is vannak a verseim, Leconte di *Lisli*, *Lafontaine*, W. *Blake*, *Jammes* versek, lehetne egy remek *Aristophanes* jelenetet, azután *Monroe* cicaverseit, *Petőfi*, *Arany*, *Vörösmarty* költeményeit, *Szent Ferenc Himnuszát*, meg *Shakespeare Szentivánéji álomjából* való jeleneteket játszani. Az utolsó, a befejező előadás az Ég és föld, őszről és tavaszról, virágról, szélről, szikláról és mindenről, ami a nagy mindenséggel összefügg. Kozmikus nagy költők verseit keressük össze. Ma nem közömbös, hogy milyen költő szól az emberekhez, kinek a hangját hallják meg. Elhozzuk *Ady*t, *József* Attilát, *Babitsot*. Azt adjuk, ami a legtöbb igazságot és szépséget.

Izsáky Margit.

Nyitt tér

Hirdetések díjszabása milliméterenként:

hétköznap	60 fillér
állást keresőknek	50 „
vasár- és ünnepn.	90 „
állást keresőknek	75 „

Legkisebb hirdetések:
3 tömör sor (30 betű) 3 mm
2 tömör sor (60 betű) 5 mm
ezután következő nagyság 10 mm

A további hirdetések 5 mm-ként emelkednek. Vidékről küldött hirdetések értéke postautalványon, postabélyegben, vagy az 53072 sz. csekklapon küldhető be kiadóhivatalunkba.

Autó

MEGVÉTELRE KERESÜNK lehetőleg
Tátra teherszállító autót
5—700 kg teherbíró képességgel, használt de üzemképes állapotban. Ajánlatokat kérünk: Szenes csavargyár, Lehel-u. 23. 12

Üzlet

NAGYFORGALMÚ
hentesüzlet
teljes berendezéssel, amerikai jégszekrénnyel, lakással eladó. Felvilágosítást XIV., Angol u. 31. II. 20. 161

Kisebb vegyiüzemnek alkalmas
helyiség
cépített üstökkel Ujpesten KIADÓ. Telefon: 294 061. 220

Nagy szálloda,
VENDÉGLŐ és KÁVÉHÁZI ÜZEM vidéki nagyvárosban ELADÓ. Megbízott: Gonda J. ügyvéd, Budapest, Szent István-körút 16. 237

Gyógyintézet
részvénytársaság részvénytöbbsége eladó. Részvények ára megtekintés ügyében. Válaszokat kiadóba „Gyógyintézet 967" jeligére. 288

Leves, főzelék
exportjához keresek exportőrt, akinek kiviteli engedélye van Németországba. Választ „Termelő 422" jeligére a kiadóhivatalba. 180

EXPORT-IMPORT
ügyletek könnyű, gyors lebonyolítását vállalom „Ia nexusok" kiadóba. 326

Textilipari kft.-t
megvételére keresek. Esetleg tőkével betársulnék. „Szövő vagy kötszövő" jeligére kiadóba. 438

Fodrászüzlet
teljesen berendezve, jól bevezetett, eladó. Komárom, Vármegye-u. 1. 329

Szoba – Ellátás

SZÉP SZOBA parlament közelében magányos úrnak. Tel.: 126-389. 273

Különbejáratú,
szép szoba 1—2 úrnak kiadó. V. Ipoly utca 5/E. IV. 20. 286

Kitűnő meleg szoba
Statisztikánál egy v. két személynek kiadó. Esetleg elsőrangú ellátással. Telefon: 158-335. 142

ELEGÁNSAN BERENDEZETT KÖZP. FŰTÉSŰ SZOBA állandó melegvízzel 1—2 személy részére ellátással KIADÓ. Géza-u. 5. IV. 2. 409

MAGÁNOS idősebb
urinő keres
bútorozott SZOBÁT.
„Amerikai út környékén" esetleg ellátással. Tel.: 297—4.0. 18

1 nagy bútorozatlan
szobát keres
üzlet házaspár IV., V., VI. kerületben máre. 15-re. „Összkomfortos (" jeligére kiadóba. 56

Keresek hölgy részére kis **szobát**
Iskola-út, kelleti környékén. „Pontos fizető 603" jelige. 205

Hűvösvölgy
ZUGLIGET vagy SVÁBHEGYI megállókhoz közel BÚTOROZOTT SZOBÁT KERESEK fürdőszobahasználattal április egyéli szeptember végéig. Teljes bért esetleg előre kifizetem. Ajánlatokat „magányos urinó pali kutyával" jeligére a kiadóba kérem.

Szobák, lakások
IRODÁK, LAKRÉSZEK, ÁTUTAZÓSZOBÁK EXPRESS-nél, T.: 422—156, Erzsébet-krt 16, f. 3. 172

Elegánsan bútorozott
utcai szoba fürdőszoba használattal febr. 15 vagy máre. 1-re kiadó. Tel.: 329—939 331

Központi fűtéshez
különbejáratú, elegáns szoba Budán, jó közlekedéssel, febr. 15-re kiadó. Tel.: 155 243. (D. e. 8—10-ig.) 151

Angoranyúl

50 darab törzskönyvezett ANGÓRA NYÚL ugyanannyi férőhellyel együtt ELADÓ 750 pengőért. Cím: Pollák György aranyéremmel kitüntetett tenyészete, Párkány. 97

Angoranyú szőrért
zab- árpa-takarmányt adok. „Csere 29097" jel. kiadóba. 336

Házasság

Csinos, jómegjelenésű, tanusítványos tisztviselőnő, négyszoba berendezett lakással FÉRJET KERES. „Válasz 200" jeligére kiadóba. 125

Tisztességes úri házasságokat
közvetít diszkréten gyorsan GOLDING Alsóerdősor 8. fsz. 2. T.: 225-480

Szép, csinos, művelt, tisztamultú úrileány **férjhezmenne**
őskeresztény, 48-tól, magasabb rangú úrhoz. „Nem közvetítő Sz." jeligére kiadóba. 121

31 éves gépészmérnök vagyok. 1000 P havi fixszel. Nem bírom a házonkívüli étkezést. Sürgősen érdek nélkül
megnősülnék
Megb. Klinovszkyné, Csáky-u. 16. I. emelet 7. 114

TANUSÍTVÁNYOS, jómegjelenésű, 30 éves, kereskedelmit végzett ipatos FIAMAT MEGNŐSÍTENÉM csinos egyénnyal. „Fegyvergyár" jeligére kiadóba. 376

33—35 év körüli intelligens özvegy kereskedőnek
ideális hitvestársa
lenne művelt, művészetű, jól néző is előkelő tanusítványos özvegy úrihölgy hugom. Válaszi „Szerető fivér" jeligére a kiadóba kér. 249

Nősülne
előkelő vállalat diplomás főtisztviselője. Nyugdíjas állása, szép jövővel havi 2000 P fizetéssel. Igénye: csinos házias
árja urinő
kinek 100—120 ezer pengője vagy ingatlana van, 28—35 évesig. Teljes erejű, minden körülményre kiterjedő levelet „Komoly B." jeligére a kiadóba kérek. 495

Férjhez adnánk

20—40 éves egészséges uriemberhez, vallás különb. ért nélkül, tanusítványos kereső, csinos és művelt leányunkat készpénzhozománnyal. Leveleket „Egyetértés 1068" jelivére a kiadóhivatalba kérjük és azokat visszaadjuk.

Társaságbeli legdiszkrétebb házasság közvetítés Doctorné Király u. 67 I. 8. Tel.: négyszázhuszonegy – kilencszázharminc. 105

Különféle

Felhívás
Handel László utazó, cégemnek nem alkalmazottja 1943 január 15-e óta. Semmiféle üzletkötésre nem jogosult, nevemben kötött üzleteket nem ismerem el és minden anyagi felelősséget elhárítok magamtól. Monár Mária műszaki és villamossági vállalat, izzólámpák eladása és karbantartása, Budapest, V., Csipkerózsa Lászlóutca 1.

MAGAN-NYOMOZÓ
DR. BÉKÉSI TIBOR ny. m. kir. rendőrkapitány VIII., Krisztina körút 17. Telefon: 222-802.

Kalapja piszkos, formátlan?
Szakszerűen tisztítja, formázza Lampert kalapostmester Jókai-tér 6. (Üllői Női kalapalakítás is 94

Nagytakarítás
télen a Pontos gyors tiszta megbízható Süveges Erzsébet hadárvaak vált VI. Dévai utca 8. Telefon hívó délután 2-ig: 298-217.

Hirdetési formák:

10 milliméteres nagyság:
Ára hétk. 6— P, áll. ker. 3.— P
Vas. és ünn. 9.—, áll. ker. 7.50 P

15 milliméteres nagyság:
Ára hétköznap . . 9.— P
Vasár- és ünnepnap . . 12.50 P
Állást keresőknek . . 7.50 P
Vasár- és ünnepnap . . 11.25 P

20 milliméteres nagyság:
Ára hétköznap . . . . 12.— P
Vasár- és ünnepnap . . 18.— P
Állást keresőknek . . . 10.— P
Vasár- és ünnepnap . . 15.— P

Minden további 5 mm . . 3.— P
Vasár- és ünnepnap . . . 4.50 P

Németet tanít
Berlinben végzett, közgazdaságilag, irodalmilag képzett tanerő. Kereskedelmi levelezés. Korrepetíció. T.: **290-168**

Horvátországba
UTAZÓNAK MEGBÍZÁST ADNÉK. „Honoralom" jeligére kiadóba.

Fekete F. B. monogrammos
pénztárca
fontos okmányokkal ELVESZETT. — A megtaláló a benne lévő pénzt megtarthatja. Az iratokat kérem Buchhalter, VIII., Rákóczi-út 23. címre személyesen vagy ajánlott levélben eljuttatni. 312

Elcserélném
Ferdinánd téri kétszobás parkranézős, 70 P bérű komf. lakásomat Jánoshárház—hűvösvölgyi villi menti kétháromszobás régibérű lakásra. „Csere" jeligére kiadóba.

Zenei hírek

Karajan hangversenye a filharmonikusokkal

A filharmonikusok V. hangversenyét pénteken *Karajan* Herbert vezényelte az Operaházban. Miután hangversenyéletünk vérkeringéséből hiányzanak a világjáró nagy karmesteregyéniségek s a reproduktiv zeneművészetre igazán ráillik *Protagorasz* tétele, hogy „minden dolognak mértéke az ember", nem mérlegelő összehasonlítási lehetőségek következtében nehéz feladat Karajan művészi fajsúlyának megállapítása. Bizonyos, hogy közönségünk nagy rétegére jelentős hatást gyakorló ifjú dirigenst kiváló tárgyi készség, értékes kultúra, tartalmas zenei műveltség övezi. Tolmácsolásainak van vonala, plasztikája, pompásan tartja az egyszer elindított tempót, zökkenésmentesen váltja a különböző gyorsasági fokokat, hatásosan satíroz, gazdagon színez, szinte pörölyszerű biztonsággal indítja a hatalmas akkordokat, remek ritmusképleteket, tiszta frázisrajzot produkál s amit nyujt, az magasabb színvonalat jelent, de amikor ezzel a felfedezéssel beteltünk és különösebb emóciókat várunk, az igazi mély művészi kifejezés, ami az egészen nagyokat jellemzi, még nem nyilvánul meg inkább intellektuális, mint érzelmi jellegű előadásában. Műsorának főszáma, a *Brahms* e-moll szimfónia, valóban művészi becsvágyat felkeltő súlyos feladat. A klasszicizáló és minden romantikus manirtól távol álló tolmácsolás lassú tempói valószínűleg az álmodozó karaktert akarták megvalósítani. A brahmsi nagy forma apró finomságainak elemzése közben nagy a veszélye annak, hogy az előadás lényegtelen részletekbe vész el s a túldesztillálás következtében a brahmsi rezignáció roppant melegsége is veszít intenzitásából. Karajan pedig inkább analitikus tehetség, mint szintetikus erő. A szűk marokkal mért műsor másik két száma a *Liszt* Les Preludes és Wagner *Tannhäuser-nyitány* két azonos kifejezési és hangzási körben mozgó, a fúvóskart exponáltan szerepeltető két „sláger" darab volt s így érthető, ha a koncert művészi vonala nem emelkedett. Őszintén megmondjuk, olyan kaliberű karmestertől, mint Karajan, mást is szerettünk volna hallani, mint effektiv sikerszámokat, mert hiszen ki váljék a szokványos, jól bevált, a közönségsiker kitaposott országútjától távolabb eső, rejtett, kevésbbé ismert vagy ismeretlen, de *értékes* művészi szempontok heroldjává, ha nem az, aki, hogy úgy mondjuk: divatos. Tapasztalatunk szerint a publikumnak legjobban a nagy népszerűségnek örvendő, remek anyagú, szinte elpusztíthatatlan *Prelüd* telszett, ez a tolmácsolásában színes és teátrális, olykor kissé olcsó, de hatásos eszközökkel megszólaltatott programszám. A befejező *Tannhäuser-nyitány* hangzási síkjai nem voltak megfelelően kiaknázva, a túltagoló, a szokottnál lassúbb beállítás a formát itt is lazította s bár a trombiták és harsonák duplázása, a kürtök kettőzését is indokolttá, sőt szükségessé tette volna, a hatalmasan hangzó hangépítmény sikere nem maradt el. A zenekar derekasan dolgozó kitűnő művészei egypár harsona, fagot és oboa szépséghibától eltekintve, a szokottnál jóval színvonalasabbat nyujtottak s így a közönség ovációjában a kiváló együttes is méltán kivette részét.

Dr. Gaál Endre

A „Koncert" hangversenyvállalat húsz éve

A hangversenyrendezés amellett hogy hasznos iparág, kulturális funkciót is végez s általában nagyobb a hatása a zeneviszonyok alakítására, mint ahogy azt a közönség hiszi. A zenedélet bábszínházának igen sok esetben egyetlen mozgatója a koncertrendező s ha nemcsak üzletszerűen fogja fel a dolgát, hanem a kereslet és kínálat sablónos adásvételén túl hivatást is lát munkakörében s van fogékonysága a magasabb kulturális szempontok iránt is, több mint jelentős: fontos tényezője lehet a zenei művelődés ügyének.

A „Koncert" Rt., melynek mai igazgatóságában br. *Villani* Frigyes, belatini *Braun* Rudolf, *Angeli* Gaston, gr. *Zichy* Ernő, dr. *Németh* István és dr. *Hetényi* Béla foglal helyet, a húsz éves, forduló alkalmából kibocsátott ismertető tanusága szerint mind az egyetemes, mind a magyar muzsika ideáljai iránt érzékkel bíró alakulat volt. Ez alatt a húsz esztendő alatt — mely különösen akkor válik nagy idővé, ha tekintetbe vesszük az elmúlt két évtized roppant nehézségeit a trianoni keserves évek súlyos kálváriáját —, szinte hihetetlen, Budapesten kétezer s ezen kívül vidéken négyszáz, külföldön pedig mintegy ötszáz hangversenyt bonyolított le a vállalat. Különösen fontos momentum, hogy nemcsak külföldre exportálták neves magyar művészeket, hanem csaknem minden Budapesten fellépő művészt levittek a távolabb fekvő magyar kultúrcentrumokba s az oltani hangversenyzéssel is elősegítették a vidék zenekultúrájának izmosodását. Amikor ezeket az adatokat napvilágra hozzuk, ki kell emelnünk a „Koncert" kitűnő ügyvezetőjének és spiritus rectorának, *Kun* Imrének hozzáértését és termékeny agilitását.

Amikor végigböngésszük azoknak a művészeknek a nevét, akik a Koncert közönségnevelési célt is szolgáló bérletrendszerei, a fogalommá vált mester-, zongora-, kamarazene-, oratórium-estek és dalciklusok szereplői voltak, úgy érezzük, mintha valami csudálatos meséskönyv illusztrációi káprázatlanának. Ezer emlék, hangulat, benyomás és élmény tolong felénk, ami nem is csoda, hiszen a felsorolásban olyanok szerepelnek, mint *Saljapin, Casals, Sauer, D'Indi, Furtwängler, Cortot, Backhaus, Ravel, Stravinszky, Hubermann, Weingartner, Friedmann,* Bruno *Walter,* Lotte *Lehmann,* Elisabeth *Schumann, Segovia, Heifetz, Lamond, Thiebeand, Bartók, Molinari, Dohnányi, Pataky, Szigeti, Guglielmetti, Ivogün, Tauber, Prokofieff, Baklanoff, Crooks,* stb. A kvartettek között ott látjuk a *Kolisch, Waldbauer, Manhattan, Léner* vonósnégyest, az együttesek sorában pedig a *Don Kozák Kórus,* a *bécsi filharmónia,* a *Wiener Sängerknaben, „Kék madár"* társaságát. A vállalat dolgozza ki a nemzetközi Liszt verseny tervezetét, ők rendezik a hangversenyeket s bekapcsolódnak a *Fellner* Alfréd által tervezett és vezett „Júniusi hetek"-be is. A szezonok közül az 1936—1937-es emelkedik ki mind előadásszámban, mind színvonalban. A mesterbérlők tábora ekkor már 2600-ra emelkedik. A hangverseny és utazási nehézségek az 1838—1839. évad folyamán kezdődnek. *Schnabel, Stravinszky* nem jöhet, *Hubermann* már csak zenekari koncertet tarhat, szólóestét nem, *Weingartner, Piatigorszki* lemond... Aztán mind jobban kimaradnak a nagy nevek s „megcsappantak a rendezéses hangversenyek". A koncerteken kívül operelőadásokat, láncestéket, *(Impekoven,* Nyota *Inyoka,* Ella *Ilbak, az orosz balettből)* irodalmi és tudományos előadásokat mint pl. *Tagore, Resant, Piccard* szereplései) is rendez a Koncert Rt. s a könnyű zene híveit pedig Lucienne *Boyer* és Jack *Hilton* felléptetése hozba lázba. Miután a hangversenyvállalat az üzleti érdekeket mindig igyekezett összeegyeztetni a művészi célokkal s tekintettel volt a magasabb kultúrszempontokra s az elmúlt húsz esztendő alatt igyekezett eszményeket is szolgálni, bizalommal tekinthet a jövő elé.

—

* **Szendy Árpád-emlékest hangzik** el február 8-án, *hétfőn* este *7 óra 5 perckor* a rádióban. A Budapest I. hullámhosszán közvetített hangverseny bevezetőjét dr. *Gaál* Endre tartja. Az Operaház zenekarát *Unger* Ernő vezényli, közreműködik *Hir* Sári zongoraművésznő és *Miklóssy* Irén operaénekesnő. *Liszt* legkiválóbb magyar tanítványának és zongoratradíciói magyar helytartójának, *Szendy* Árpádnak alkotóművészetét a műsoron a Greguss-díjjal kitüntetett *Helikoni-szvit — Hej Jucza, Panna, Mária-áriája* — és a nehéz koloratúráriához hasonlóan briliáns technikát igénylő *Versenyábránd* képviseli.

—

Rózsavölgyi hangversenyei

Ottrubay Melinda:

„A Tánc" 11-én, Z., ½7.

Verdit Egyiptomi tánc. D'Albert: Tarantella. Strauss: Kék Duna. Dohnányi: Menuett stb. Közr.: Ottrubay, Pintér, Zsedényi.

Beethoven IX., Komor

14-én, vasárnap, Z., ½7. Vez.: Komor. Közr.: Kaete Klausner (G-dur zong.-vers.)

Nyilv. főpróba 13-án d. u.

szombaton, Z., ½4. Jegy 1.50—4 P.

Dömötör és Liontas

Tibor Konstantin

együttes est 18-án, Z., ½7.

1 és 2 ZONGORÁS JAZZ

21-én, *a hatalmas siker után* II. est. Bródy, Eisemann, Kómjáthy, Solymossy. Közr.: Fellegi, Sárdy. Műsor: Delibes: Balettfantázia. Liszt: XIV. rapsz., Saint Saëns: Bacchanale és Fischer: Alpoktól délre (közkívánatra), Gershwin stb. V., ½7.

Waldbauer—Kerpely

3 új bérleti estje

Dohnányi és Faragóval

Brahms, Beethoven zongoratriók, Kodály duó, Bartók III. Debussy kvartettek, Schubert Dohnányi kvintettek Brahms sextett stb. I. est 22-én, Z., 7.

Marja Fedorová dalestje 23-án, Z., ½7. Borissza Pál ária, és dalest. 23 Közr.: Varga R. György (hegedű), Z., 7.

Pázmán György zongoraest 24-én, Z., ½7.

Beatrice Monighetti ária, és dalest 25-én. Közr.: Országh Tivadar, Hajdu János. Z., 7.

2. Jazzparádé 14-én

vasárnap délután ½7. Vigadó.

Chappy Zenekar

Műsorán: Ravel: Bolero. Tell Vilmos nyitány. Dobpárbaj Apival. Új Szignál. Legújabb Chappy-sláger. Anny Kelly, Greguss Zoltán Szép Ilonka, Alfonso—Fekker, Ursula Rátonyi, Balogh Ibolya, Vékony Zoltán. Konferál: Szentgyörgyi Tamás. Jegyek Színházi Magazin, Váci-u 35. és 111-111, Berlini-tér 6.

*

Csupa móka vasárnap, 14-én, ½7.

a Magy. Műv. Házában. Közr.:

Lázár M., Szörényi, Fellegi, Rácz Vali, Somogyi N., Sárdy Rátkai Márton, Latabár K., Bilicsi, Feleki, Pataky J.

Rátonyi, Kazal—Major, Antal Ila, Fekker és Ily, Milenkovics Mária stb. Konferál: Kőváry Gyula. Polgár Tibor jazzkettőse.

Jegyek Toborzónál (Kossuth Lajos-u. 12. fél. em. Tel. 189-554), a Magy. Műv. Háznál és a jegyirodákban.

*

Koncert rendezésé:

BASILIDES-MATINÉ MA

Zeneak. 11. Koncert matinébérlet.

Solymos—Szervánszky 8-án

szonátaest. Zeneak. 7.

Dohnányi Beethoven-est 9.

V., 7 Kistermi jegyek 2—3 P. (H.)

Bisztriczky hegedűest 17.

Közr.: Böszörményi Nagy B. Műsor: Beethoven: A-dur, Tartini: d-moll koncert, Bach, Kozart, Paganini, Zsolt.

Engel Iván zongoramatiné

21-én, Z. 11. (Koncert matiné b.)

Szegedi Ernő zongoraest

23-án, Vigadó, 7.

Böszörményi zongoraest márc. 1.

Csajkovszky-est márc. 4.

Vez.: Friesay, közr.: Zathureczky. BHZ. bérl.

*

HARMÓNIA

Ma UNGER vezényel

4-kor Vigadó. Szőv. Zenekar, közr.: Carmirelli, Miklóssy Irén. Műsor: Weber: Oberon nyit., d'Ambrosio, heg. vers., (bemutató). Respighi: Róma fenyői, Unger: Tündérmese variációk (bemutató). Berlioz: Rákóczi induló.

Dohnányi Beethoven-estje

febr. 9. Vigadó, 7. (Mesterbérlőknek kedvezmény), kistermi jegyek kaphatók.

Zathureczky hegedű-est

febr. 10. V. ½7. Mesterb. „A" VI.

Vidusso trio február 12. Z. ½7. Műsoron: Brahms, Beethoven, Porrino-művek.

Damokos zongoraest febr. 15. Z. ½7.

Országh heg. est, közr.: Dániel I. febr. 16. Z. ½7.

Ma IV. Múzeumi Matiné ½12.

—

Színházi hírek

* **Palló Imre kormányfőtanácsos.** A kormányzó dr. *Palló* Imrének, az Operaház örökös tagjának, az Állami Színházak Nyugdíjintézete ügyvezető alelnökének a magyar zeneművészet szolgálatában szerzett kiváló érdemei elismeréséül a kormányfőtanácsosi címet adományozta.

* **A „Kata, Kitty, Katinka" Szatmáron.** Vitéz *Jakabffy* társulata a jövő hét csütörtökjén, február 11-én mutatja be *Hegedűs* Tamás és *Vécsey* Leó „Kata, Kitty, Katinka" című operettjét, *Madarász* László, a budapesti előadás férfiszereplőjének vendégjátékában. A több főszerepet *Kovács* Irén, *Czillér* Ilus, *Földessy* Lilla, *Honthy* Sándor, *Szokolay* Gyula és *Soltész* Bertalan játsszák. A bemutató iránt nagy az érdeklődés.

* **Színházról színházra** címmel érdekes műsorszámot vezet be a rádió. Kedden este hét órakor szólal meg először az új műsorszám, melyben ezúttal öt színdarab, a *Mária főhadnagy,* a *Patgolatkisasszony,* az *Egy nap a világ körül,* a *Páris* és az *Utazás a holdba* szólal meg vidám egyvelegben.

* **„A bolond Ásvayné",** *Harsányi* Zsolt nagysikerű színműve, a jövő hét végén két estén át színre kerül a Nemzeti Színházban. A nagy érdeklődésre való tekintettel, a jegyárusítást már most vasárnap délelőtt megkezdik.

* **Jegyesere.** Az Új Magyar Színház február 11-i esti előadására váltott jegyek február 13-án, szombaton estére érvényesek.

Művészeti hirek

Istókovits és Buzi a „Műbarát"-ban

Monumentálisra hajlamos két művészt társított mostani kiállításán a Műbarát.

Istókovits Kálmánt a krónikások történelmi távlata vonzza, a legendák, mondák, szentek és hősök emberfeletti sége. Tárgyválasztásának megfelelő a szemlélete is, legnagyobb kedvvel apokaliptikus arányú kompozíciókat vetít fel, sziklacsúcsokra emelt Szent Lászlót, Szent Istvánt, a mélyen lent kiterjedő roppant háttérben dantei nyüzsgő tömegeket, a hősiség vagy szentség alapjául. Megvilágítása gyakran misztikus vagy a középkori tárgyiatlan tájkép-háttér festőkre emlékeztetően irreális, szent-idylli táj. Ilyen például a *Pécsi székesegyház építése. Szent István kora* című képe már a krónikás-kódexek iniciálérajzolóinak naiv komponálását utánozván, túlságba is megy, egyazon képbe szerkesztve össze különböző korokat s különböző lelkű jeleneteket, egész képsorozatot. Gyakran foglalkoztatja kisméretű, de kitűnően stílusbataláló képein Vazul tragédiája, Boldog Margit misztikuma. Ahol közeli alakot ábrázol, ott viszont majdnem a naturalizmus formájában jelenít meg, így a *Korona elrablása, B. Margit ebédet oszt* képein egészen környezetünkbeli arcokkal. Méginkább természethez közeli *Báthory Erzsébet hármasképe,* a főalakon pervertált szép nő jellegzetes arckifejezésével és női aktjaival.

Buzi Barna szobrászművész is nagy arányokban gondolkodik, érezhetően legkedveltebb és legsikerültebb terveit az ózdi vegyészeti intézet részére készült homlokzat-tervezete, elbájolón egyszerű és tisztavonalú *Diszkút tervezete* (nagyon szeretnők valamelyik parkunkban megvalósítva látni). Ugyanígy épület-homlokzatot kifejező *Hygieia* és *Férfiakt* szobra. Székesegyház belső hangulatát gyüjti egybe *Szt. Tadeusz* szobra. Mint kiállító-társa, ő is rendelkezik közelbelátott tárgyain a naturalizmus kifejező készségeivel, ilyen *Férfi-* és *Női portréja, Nyár* című szobra.

A két művész benső szellemi rokonsága fokozza a jólrendezett kiállítás hatásának egységességét.

B. A.

Ballonkabát · Brück Grót Teleki Pál- (Bálvány-) utca 2 Rigler mellett.

Készülnek a horgany 2 filléresek

A *Budapesti Közlöny* szombati számában jelenik meg az a kormányrendelet, amely kimondja, hogy a 2 filléres érméket horganyból is lehet verni. A horganyból vert 2 filléres érme súlyát és külső kiállítását, valamint a verésre kerülő érmék mennyiségét a korábban megállapított keretben belül a pénzügyminiszter rendeletével szabályozza. *(MTI.)*

— **A Bokréta Szövetség délvidéki körútja.** Az *Országos Magyar Bokréta Szövetség* a közelmultban fejezte be erdélyi bemutató körútját, amelynek során elsősorban a helyőrségeket kereste fel, hogy néhány vidám órát szerezzen az ott állomásozó honvédeknek. Február 7-én *Paulini* Béla, a Magyar Bokréta Szövetség elnökének vezetésével a Délvidékre indul a szövetség egy 120 főnyi különítménye. Körútjuk során a bokrétások ellátogatnak *Szabadkára, Zomborba, Újvidékre* és *Zentára.*

A légvédelmi elsötétítés időpontja vasárnap és hétfőn este 8 óra

Sporthírek

Mi lesz vasárnap?

ÖSSZETETT BAJNOKI SIVERSENY a *Svábhegyen,* délelőtt 11 órai kezdettel. 12. órakor országos ugróverseny a nagy sáncon.

MAGYAR—OLASZ DISZTORNA, hölgycsapatok részvételével, délelőtt 10 órakor a *Magyar Művelődés Házában.*

A BBTE ELSŐOSZTÁLYÚ TÖRVIVŐVERSENYE a pasarétiúti egyesületi sportcsarnokban reggel 9 órakor kezdődően. Nevesebb indulók: *Gerevich, Hátszeghy, Maszlay, Pálócz, Dunay, dr. Gözsy, Bodó.*

BEMUTATÓ MŰKORCSOLYÁZÁS a városligeti műjégpályán délután 6 órakor.

A MAGYAR JÉGKORONGCSAPÁT a német bajnokcsapat *Rissersee*-vel mérkőzik *Garmisch-Partenkirchenben.*

LABDARUGÓ-TRÉNINGMÉRKŐZÉSEK: Ferencváros—Árpád MOVE. Óbuda, fél 2 óra. *Csepel—vidéki csapat* ellen. *Csepelen,* 2 óra. *Újpest—vidéki csapat* ellen. *Megyeren,* 2 óra. *Elektromos—Gázgyár. Latorca-utca,* 2 óra. *Gamma—Csepeli MOVE, Bánát-utca,* 2 óra. *Vasas—Zugló. Szőnyi-út,* 2 óra.

—

A NEGYEDIK VERESÉG. A magyar jégkorong-csapat csütörtökön *1:5* arányú vereséget szenvedett *Davosban.*

A MAGYAR VIVÓSZÖVETSÉG február 13-án és 14-én a BEAC Semmelweis-utcai vívótermében rendezi az országos kardcsapatbajnoki versenyt. Az előmérkőzéseket 13-án délután 4 órakor vívják le, 14-én délelőtt 9 órakor folytatják a versenyt és délután 5 órakor bonyolítják le ünnepélyes külsőségek között a döntőmérkőzéseket.

Lósport

A VASÁRNAPI UGETÓVERSENY főszáma a 2200 méteres *Domino-díj.* A versenyt a már esedékes *Aprópénz* nyerheti meg *Füzér* és *Ciráda MIR* ellen. — Az 1800 méteres *Kísérleti versenyre* 9 lovat nevezlek: 5 három évest és 4 négyévest. Utóbbiak meglehetősen gyengék, így a fiatalokat várjuk elől. Jelöltjeink a következők:

I. Gyöngyös — Paulovitz-hajt. — Pamela
II. Vera — Elka — Ilcsi
III. Aprópénz — Füzér — Ciráda MIR
IV. Pasa — Lepsi — Magnézium
V. Hunyad — Peter Watts — Galiba
VI. Pamuki Barnalány — Ellák — Zala
VII. Torpedo — Csalogány T. — Rosmarin
VIII. Ara — Cinkos MIR — Gergely

A SZOMBATI NAP FŐSZÁMÁBAN, a *Bernrieder József-díjban* tizennégy ló indult, *Fátyolt, Cecilt* és *Mangánt* fogadták a legerősebben. *Fátyol* végig vezetelt, *Mangán* lett második, *Csoda* harmadik, *Cecil* negyedik, a cél előtt hagyta el *Csoda.* A *Nemzetközi hendikep* bukifavoritja *Fekete Barát* csak második lett, *Ébredő* előzte meg a totónál, ezt játszották a legerősebben. Az első futamot könnyen nyerte a favorit *Zágon,* a másodsorban fogadott *Domoszlói Bajnok* ellen, míg a kettesben fordítva történt, a második favorit győzött a legerősebben fogadott *Cécó—Ösvény* ellen. A *Való-díjat* a favorit *Aranyos* nyerte *Ballada* és a második fogadott ló, *Dolly* ellen. A részletes eredmény a következő:

I. 1. **Zágon** 39.8 (Marschall, perf). 2. Domoszlói Bajnok. 3. Tusnád. Im.: Marika, Rézangyal, Duda. Említ. Tot.: 10:18. 15. 15. 36. befutó 43. — II. 1. **Celofán—Griselda** 2.00 (Kossuth L., 1½). 2. Cécó—Ösvény. 3. Allant—Csicskás. Im.: Csibi—Irigy Primula hany Ali Baba—Re-contra Romeó. Tot.: 10:21 12 11. 13. befutó 39. 68. — III. 1. **Fátyol** 38.5 (Szemerédi 1½). 2. Mangan. 3. Csoda. Im.: Dévény II. Álom. Cecil. Muki. Félénk, Farsang, Dusi, Ali Urpéter Tily II. Echo fia. Tot.: 10:30. 15. 17 22. befutó 66. 99. — IV. 1. **Ébredő** 33.1 (Székely. 1½). 2. Fekete Barát 3. Csakugyan. Im.: Angyalka, Előljáró, Cirill F., Apród of Pamuk Zarándok. Tot.: 10:29. 15 16. 18. befutó 81. 122. — V. 1 **Aranyos** 35.1 (Raymer. 1½). 2. Ballada. 3. Dolly. Im.: Zsuzsanna Leopard. Hamis Cs., Várva-várt. Harcos N., Humor. Hajnalka Trencsén. Tot.: 10:29. 13. 23. 15. befutó 123 69. — VI. 1. **Marcika** 36.5 (Jónás I., 4). 2. Dömötör. 3. Csilla M. I. R. Im.: Drv. Etes Kornél. S. Pista Tarzan. Holandiamin. Tibor Őszirózsa. Vilma. Leander. Herkules. Tot.: 10:48 18. 17. 16. befutó 154. 158. VII. 1. **Suchard** 36.8 (Kalinka). 2. Csatár II. 3. Garáb. Im.: Ladi. Csorna. Erdőszépe. Bakony M. I. R., Formás. Acél. Durcás. Da.

Február 7-én a Főmélt.ságú Asszony magas védnöksége alatt álló, a honvédesapaték támogatását célzó országos gyűjtés javára

német-magyar műkorcsolyázó bemutató

a városligeti műjégen. Kezdete 6 órakor. Jegyelővétel: Telefon 220-455.

ISTÓKOVITS KÁLMÁN

NÉPSZABADSÁG **BUDAPEST** 2001. JÚNIUS 29., PÉNTEK

Istókovits Kálmán emlékkiállítás

A tárlat a festő munkáinak teljes választékát felvonultatja

Istókovits Kálmán emlékkiállítás nyílik pénteken a Váci utca 19–21. szám alatti Abigail Galériában. A képek – amelyeket július 14-ig lehet megtekinteni – a római ösztöndíjas festő minden korszakát felölelik. Szülővárosának, Siklós önkormányzatának segítségével kerülnek most közönség elé – néhányuk évtizedek óta először.

A pénteken megnyíló Istókovits Kálmán emlékkiállítás egyszerre szeretne tisztelegni a művész életműve előtt, bemutatni képeinek és egyben technikáinak sokszínűségét, valamint kiszolgálni a műgyűjtők igényeit – mondta az Abigail Galéria tulajdonosa, *Hajdú Katalin Anna.*

A művész sokszínű technikája is megismerhető FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Istókovits 1898-ban született Siklóson, és 1929-ben került Rómába, csatlakozva így a római ösztöndíjasok (Aba Novák Vilmos, Molnár C. Pál) sorához. Alkotásai számtalan elismerésben részesültek, mint például a Szinyei Társaság díja vagy Zichy Mihály-díj, mesterei közé tartozott mások mellett Csók István. Eszközeinek repertoárja a rézkarctól és fametszettől az akvarellen át a tempera- és olajképekig terjedt. Stílusára a novocento festészet gyakorolt hatást, és újklasszicista oltárképei is jelentősek.

A galéria tulajdonosa így foglalta össze a kiállítás apropóját: Az elmúlt években szinte alig lehetett hozzáférni Istókovits képeihez, illetve a bemutatókon elő-előbukkanó munkák nagy része akvarell volt. A mostani kiállítás a festő munkáinak teljes választékát felvonultatja: az anyagban az akvarellek mellett helyet kaptak például az olajképek és a temperával készültek. Ez utóbbiak a Római iskola utáni korszakból valók.

S. Z.

Lakásotthon a Gyöngyvirág

A beköltözők is részt vettek a bútorok kiválasztás

A nyaralásból már a megszépült szobáikba térhetnek haza a fővárosi önkormányzat szentlőrinci, Gyöngyvirág utcai gyermekotthonának lakói. A százhúszmillió forintos beruházás során a korábban nagyobb létszámú intézményből négy, apartmanos lakóotthont alakítottak ki.

A nagy intézmények lebontására, legfeljebb negyvenfős kisebb gyermek- és lakóotthonok kialakítására a gyermekvédelmi törvény kötelezte a fenntartókat. Ez a kötelezettség a fővárosnak adta a legtöbb feladatot, hiszen az ország gyermekvédelmi intézményeinek fele Budapesten van – ismertette az előzményeket *dr. Hazai Istvánné,* a fővárosi gyermek- és ifjúságvédelmi ügyosztály vezetője. A munkának ma több mint a felét már elvégezte a főváros: a törvény megszületésekor harminckét költségvetési intézmény és ugyanennyi telephely volt a fővárosi gyermekvédelem hálózatában, mára a telephelyek száma nyolcvanra nőtt, ebből hatvanhat már a törvénynek megfelelő létszámmal és körülmények között működik, a többi kialakítása folyik. Harminc lakásotthon is van közöttük. Különösen a nagy intézmények lebontása, felújítása nehéz –

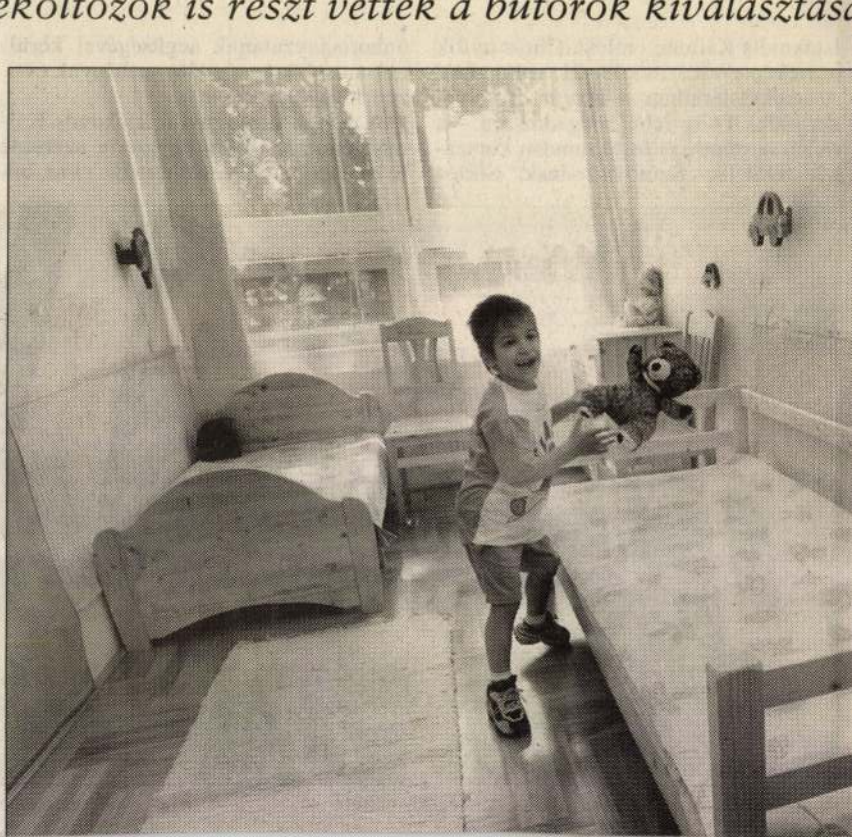

TÁRLATOK

A MUNKÁCSY-CÉH KIÁLLITÁSA AZ ERNST MUZEUMBAN

A sajtóbemutató napja éles firnisszagu. Készen áll a kiállítás s ragyogó képek várják a bemutatóra a közönséget, a vásárlókat, mert ennek a felsorakozásnak, az ellentétes irányoknak így egymásmellett, nemcsak a nemes versengés, hanem az eladás is egyik főcélja. A gazdasági krizis porig sujtotta a magyar művészeket. Kultúrális tényezők, nevek, amelyekre büszkék vagyunk és tengődő élet; megrázó annak, aki a művészet felől gondolkozik, aki hisz a művészetben, annak életszükséglete voltában és nem tekinti azt luxusnak. Honnan teremtik elő a vásznat, a festéket, a gipszet, az agyagot a mintázáshoz?

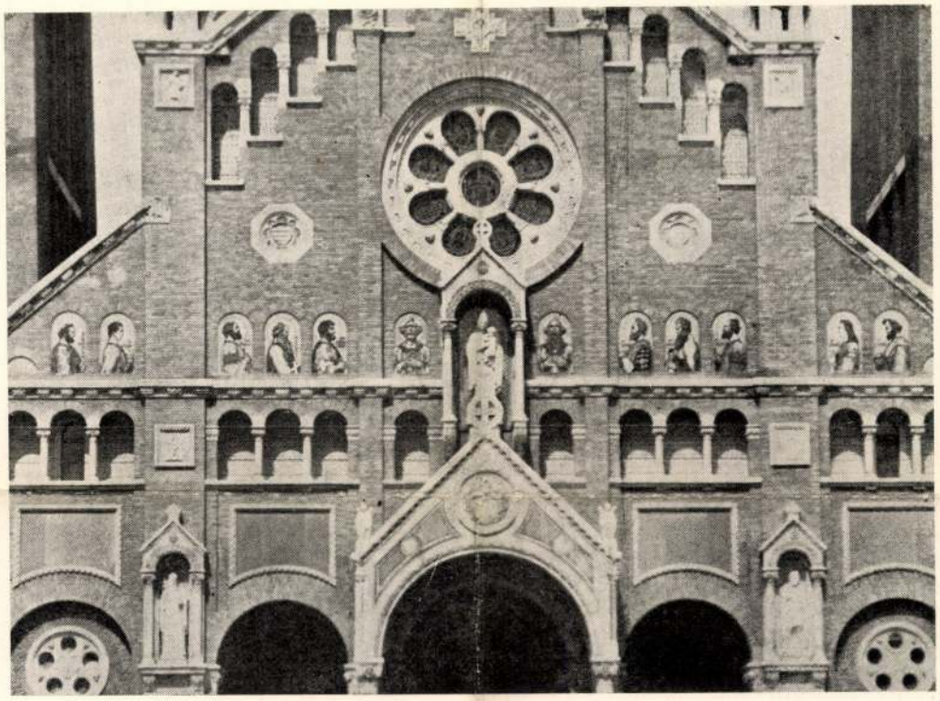

~~FOERK ERNŐ:~~ A SZEGEDI FOGADALMI TEMPLOM HOMLOKZATA

A gr. Klebelsberg Kunó Emlékkiállításról

A kiállítás overtürje grafika. ~~Fried~~ Pál számunkra mindig élmény. Két ragyogó pasztelljével önmagát mulja felül. Brilliáns a rajza, könnyedsége és eleganciája. Képeivel nehéz konkurrálni. *Bayer* Ágost teremtő fantáziája a képeknek ad életet. ~~Gallé~~ Tibor odavetettségei, merész foltjai, szinessége, jogossá teszik előretörését. Szentgyörgyvári *Gyenes* szines karcai megtévesztők, olyanok mintha festmények lennének. Bravúrosak. ~~Hatvany~~ Ferenc kis pasztell-csendélete problémát keres. Kernstok Károly rézkarca a tárgy szeretetét, a részletek iránti elmélyedését mutatja. Egy rézkarc neki végeredményben kis dolog s mégis keze alatt művészetté lesz. Ez a viharvert fa szemünkben őt szimbolizálja. Egyedül áll, nem szakadhat el el talajától; a zord idő, az orkán csak megerősítette, tavasszal ismét kihajt és ujra virágzik. A második teremben szuggesztiv erővel vonz bennünket *Iványi Grünwald* Béla balatoni vászna. Nem a régi emlékeken való éldegélés: megujhodás, csodálatot keltő felfrissülés ez a kép, új periodus, mely a fáradhatatlan mester eddig is alkotásokban gazdag életének egyik csúcspontját jelenti. Viz és a belebukó nap; a kék és sárga heroikus küzdelme, mely vésővel vésődik agyunkba. *Orsós* Ferenc virágainak szellemes a rajza, lélekfriss a színe. *Udvary* Pál üde friss képeiről tavasz csap arcunkba. Gondos kompozicióit külön kiemeljük. ~~Gallé~~ Lipót sapkás önarcképe brilliáns tanúlmány. *Förstner* monumentális és sejtelmes. ~~Hermann~~ Lipóttól régen láttunk olyan jó képet, mint amilyenekkel most szerepel. Barokkos kompoziciójánál koloritjával excellál. Az öreg *Nádler* Róbert mester képe olyan szép, mintha egy Brocky volna. Mély természetimádat árad belőle. *Kemény* Nándor tájképe a motivum költői átdolgozása. *Chiovini* Vurstlija a megtisztult művészt mutatja, akinek újabb munkáin sok finomság bontakozik ki. Fekete alapú, szines képein *Orbán* férfias, komoly s emellett szimpatikusan romantikus. ~~Aba-Novák~~ meglepi hiveit és követőit — mert ilyenek is vannak szép számmal — korcsmát ábrázoló képe széles ecsetvonással készült. Nagyvonalúsága bontakozik most ki. Ez az alkotása nem első és nem is az utolsó meglepetése. A harmadik terem

FOERK ERNŐ: A SZEGEDI FOGADALMI TEMPLOM
A gr. Klebelsberg Kunó Emlékkiállításról

Magyar-Mannheimerrel kezdődik. Szemet gyönyörködtető égő vörössel díszíti, kellemesen megfestett enteriőrjét *Vidovszky* Béla. *Szlányi* havas tája olyan, „háboru előtti" nemes törekvésű kép. Minden munkájával megállásra késztet bennünket *Istókovits* Kálmán. Arcképei nemcsak ábrázolás, valami megfoghatatlan ingerlő misztikum veszi körül alkotásait. Le kell szögeznünk, ő a magyar művészetben külön hang. *Lehel* Mária finom tónusa mellett elvont stilizálással kacérkodik. *Csók* István Báthory Erzsébet fejét állította ki. Csak annyit írunk róla: démonian szép és döbbenetes. A negyedik teremben *Zádor* István aktján precizitása, gyengéd szinezése, gondos rajza, képességeit élénken demonstrálja. Br. *Korányi* Anna balatoni képei ékszer csecsebecsék. *Hámor* Ilona egységes tónusa révén hat kellemesen. *Márk* Lajos, a Munkácsy Céh lelke három képpel szerepel. Mindegyikről emelkedett művészi felfogás sugárzik. *Medveczky* Jenőt tájképei leleplezik. A mikrokozmoszban benne van a makrokozmosz: alig pár négyzetcentiméternyi képek, mégis, még itt is csupa önkritika, szigor és lélekből fakadó nemes pátosz. Kothurnusban jár, művészeti etikája van, hisz a művészetben ezért fest és ezért él. Érdemes hosszasan nézni képeit, ő csak az alapos szemlélővel közli mondanivalóját. A következő két kisebb teremben *Pólya* István a meglepetés. Szemünk előtt bontakozik ki. Két aktja csupa merészség rajzban és szinezésben. *Diener* Dénes franciásan finom. *Bazilidesz* Sándor téli hangulatot, *Ducsay* ragyogó fényeket, *Böldizsár* Nagybánya levegőjét varázsolja elénk. A késői impresszionizmus könnyed megoldása *Biai-Vöglein* jégpályás képe. *Kontuly* Béla problémáit fejleszti szigorúan komponált festményein. Az üvegcsarnokban, a sok kiválóság közül *Patkó* Károly külön figyelmet érdemel. Újabb képein — egészen más szempontból mint az impresszionisták — mindinkább a ragyogó fény problémája jut kifejezésre. Fényei áthatolnak a dolgokon, a mellékest magukba szívják; tisztaságot, üdeséget, s mint a kompozició egyik fontos koefficiensei, rendet teremtenek. A Nagyváradról szereplő *Tibor* Ernő két markáns előadású, festői tartalomban gazdag képet küldött. *Perlrott Csaba* egységes tónusa, *Barzó* ködléses tája, *Ruzicskay* lendülete, ifj. *Kézdi-Kovács* kettős-aktos tiszta kompoziciója, nem átlagos munkák. *Pajzs-Göbel* rózsaszinű madaraival, buja őserdejével, emlékeztet Rousseaura. Exotikus világa ezer gondolatot ébreszt bennünk. Vágyódunk a képzeletbeli, soha el nem érhető felé. *Mattioni* Eszter festményei közül nagy képe a legszebb. Egyéni kaligrafiája, megtisztult szerkesztési módja, szinezésének moll-akkordban való transzponáltsága leköti a figyelmes szemlélőt. *Fenyő* tájképén önmagára talál. Ezt kellene ennek a kitűnő művésznek terebélyessé fejleszteni. *Emánuel* Béla Önarcképe tehetséges. *Bardócz* Árpád könnyed, elegáns, *Porter* Paula választékos.

Szobrász kevés szerepel. *Petri* Lajos, *Mikus* Sándor és

FOERK ERNŐ: A FOGADALMI TEMPLOM SZENTÉLYE
A gr. Klebelsberg Kunó Emlékkiállításról

A mi különleges viszonyaink ismerete nélkül nem lehetne megérteni, hogyan állhat olyan elszigetelten, magára hagyottan, divattól, felkapottságtól messze elkerülve egy olyan kvalitásos, jó művész, mint *Andrejka* József szobrászművész. Szorgalmasan megjelenik valamennyi számbajöhető tárlaton, neve ott szerepelt már évtizedek óta, gyakran éppen a kitüntettek között — majd minden szoborpályázaton — és mindez nem elég ahhoz, hogy hazai ingoványainkról kijuthasson és az érvényesülés virágos mezőire léphessen. Egyedül és pusztán az érdem nálunk sohasem volt elég az érvényesüléshez. Talán másutt se. De nálunk mindenesetre sokkal nagyobb mértékben kellett hozzá az egyéb „jó tulajdonság", mint nyugat felé. Ügyeskedés és hasznavehető összeköttetések kevéske érdem mellett is csináltak már nálunk nem egyszer neves művészeket és kitünően prosperáló művészpályákat.

Hát Andrejka József szobrászművész nem ügyes ember. Ez kétségtelenül bizonyos. Ezt bizonyítja az a pár évtizedes művészpálya, mely a háta mögött áll és az a sok, pusztán alkotási vágy szülte szobor, amelyek feladata még csak most fog megszületni fantáziájában, függetlenül attól, hogy van-e megrendelése vagy nincs. Mert Andrejka József jó művész, csak éppen az a hibája, hogy többet ül a műtermében, mint azokon a helyeken, ahol a művészi érvényesü-

ANDREJKA JÓZSEF: CSIRKÉT VEGYENEK!

ANDREJKA JÓZSEF: NÉHAI WEISZ MANFRÉDNÉ

biennális kiállítás volt az, amelyiket az impresszionizmus jegyében rendeztek évekkel azelőtt. Ennek a kiállításnak nagy sikerét magyarázza az is, hogy a vezető szempont egy par excellence művészi motivum volt: az impresszionizmus. Az idei kiállítás talán éppen azért volt jelentékenyen kisebb sikerű, mint általában ezek a velencei nemzetközi kiállítások szoktak lenni, mert a vezető motivum nem szorosan vett művészi szempontból indult ki. A rendezőség ugyanis az idei nemzetközi kiállítás művészi inditékául ezt a tételt jelölte meg: Olasz hatás a különböző nemzetek művészetében.

Ha meggondoljuk, hogy a XIX. század elejétől kezdődően ciózusnak kell látnunk azt a szempontot, mely köré a kiállítás rendezősége ezt a nemzetközi tárlatot rendezni kivánta. Hiszen nemcsak hogy az olasz művészet nem hatotta át az utolsó két században a világ művészeit, de ő maga is a francia művészet hatása alá került éppen úgy, mint a világ valamennyi nemzetének művészete. A kiindulási pont tehát már magában rejtette azokat a következményeket, melyek sikertelenségre itélték az idei velencei nemzetközi kiállítást. Az olasz sajtó maga állapitja meg, hogy úgy látogatottság, művásár, mint esztétikai érdekesség és nivó szempontjából mögötte marad ez a kiállítás az előzőeknek.

finom és érdekes darabjait. Akkor megismernék a finoman mintázó, mély gondolatokat és érzéseket kőbe faragó, sok arculatú művészt, Andrejka József egész arcélét, — és ez esetben még talán elégtételhez is juthatna ebben a csöndes műtememberben az érdemes művész.

Chr.

TÁRLATOK

A VELENCEI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS

Az olasz kormány minden két évben nemzetközi versenyre hívja meg Velencébe a világ összes nemzeteinek képzőművészeit. Ezeknek a kiállításoknak rendszerint szokott lenni egy vezető motivomuk. Például ilyen nagysikerű napjainkig az olasz művészet egyáltalán nem nyomta rá bélyegét a világ művészetére és ha egy nemzet vezető szerepéről lehet beszélni, akkor az semmiesetre sem az olasz, akkor mindjárt első pillantásra túlzottan preten-

MŰTEREMLÁTOGATÁS ANDREJKA JÓZSEFNÉL

lés kisebb-nagyobb adagjait kimérik. Már pedig elmultak azok az idők, még Mohamed idejében is, mikor a hegy ment Mohamedhez.

De legalább öröm végignézni Andrejka műtermében. Mennyi ékesen szóló tanúja a művész szorgalmának és jó óráinak. A párisi világversenyen kitüntetett művének és néhány felállított monumentumnak ugyan csak fotografiáit láthatjuk, de van itt néhány hihetetlen élethűséggel talált portré, lélekkutató tanulmányfejek, az olasz korareneszánsz nagy mestereit idéző bronzok, a tereferélő menyecskék jóizű, hallatlanúl kedves csoportja és néhány még tervnek maradt vázlat, melyek a fantázia merész lendületéről, a jövő programjáról számolnak be. A sok szobor benépesíti a műtermet és túláradó lelkük felidézi egy passzionátus művész gondolatokba mélyedt alakját, mint valami újkori Zauberlehrlinget, aki felidézi a szellemeket — és műtermébe zárja.

A kiállításokon, pályázatokon, mikor egy-egy műve nyilvánosságra kerül, Andrejka József mindig dicséretet kap, de szeretném, ha a nyilvánosság egyszer beözönlene a műtermébe, hogy együtt lássa változatos művészetének

Istókovics Kálmán

Magyarország 1939 febr. 17

Istókovics Kálmán gyüjteményes kiállitása

A Kossuth Lajos uccai *Műteremben* mutatja be *Istókovics* Kálmán az utóbbi három év művészi termését. A kitünő grafikus, aki pályája elején mesterének, Rudnaynak hatása alatt állt, Rómában végleg lekötötte magát a temperatechnikához. Dekoratív fantáziájának tökéletesen megfelelt a gyorsan száradó híg, síkhatásokat jellegzetesen érzékeltető temperafesték. Évek óta tanulmányozza a tempera lehetőségeit és meglepően bravúros hatásokat tud elérni ezzel a korlátozott technikai eszközzel.

Gazdag anyagában olajjal és akvarellel festett képeket is láttunk, köztük egy fiatalkori, nagyméretü olajfestményét. Két női portréja s pár tengeri tájképe a legfrissebb művei. Előkelő, finom egyszerüséggel állitja be az alakokat, a tájat sem harsogó színekben adja, mint régebben, kifinomult és megbékélt szelidség tükröződik bennük. Istókovics a magyar temperafestés egyik legbravúrosabb művelője, biztos formaérzéke, kultúrája és mesélőképzelete bizonyára még sok széppel fogja megajándékozni a magyar festészetet. *(d.)*

CORVINA
RASSEGNA ITALO-UNGHERESE

MÜE

Tárlatbeszámoló

1. A legutóbbi hetek kiállításai közül időrendben elsőnek a *KUT*-nak a Nemzeti Szalonban megtartott kiállításáról kell megemlékeznünk. A KUT hajdan oly haladó szellemű gárdájának ez a legújabb seregszemléje sok erőteljes alkotás kapcsán nyújt betekintést a magyar képzőművészet egyik legfontosabb csoportosulásának munkájába, amely immár legnagyobbrészt meghigadt formatörekvésekkel és különösebb művészi forradalmiság nélkül halad kitűzött céljai felé. — *Szonyi István* szépkompozíciójú interieurrel szerepel a kiállításon („Szobában"), amely színeinek és alakjainak belső egymásrautaltságával szépen dokumentálja a mester harmonikus életlátását. — *Bernáth Aurél* balatoni tájképe szokatlan dramaisagot mutat, míg *Berény Róbert* három képe sajnos nem mond újat, sőt formai lazaságában és ingatagságában bizonyos hányerzetet is hagy a szemlélőben. — *Egry József* „Badacsonyi est"-je és „Halász"-a a fény mesterét régi erejében mutatja. — *Baresay Jenő* komor parasztudvarai és szántóföldjei a természet titokteljességéről beszélnek robusztus, férfias formanyelven. — *Dési Huber István* „Farakás"-a kitűnő alkotás; *Diener-Dénes* Rudolf és *Paizs-Goebel* Jenő munkái ezúttal is valami sajátos lírizmust, az élet realitásaitól való menekülést mutatnak. — *Márffy Ödön* behízelgő színharmóniái, *Hatvani Ferenc* lágy tónusai — Egry és Mihálty mellett — jól képviselik a pasztelltechnika művészeit. *Medveczky Jenő* kitűnő iskolázottságát néhány, kissé légüres térben mozgó kompozíció csillogtatja; Lukáts Margitról festett nagyméretű portréja eredetien és meggyőzően hat. *Kmetty János* „Domboldala" alapvető színharmoniákra épít, és bizonyos felfogásbeli egyezést mutat Szobotka Imre derűs, architektonikusan megszerkesztett tájképeivel. — *Czóbel Béla* ezúttal is a színek mesterének bizonyul, „Női akt"-ja legjobb munkái közé tartozik. A kiállításon szereplő festők közül még *Basch Andor, Frank Frigyes, Gadányi, Mattioni Eszter, Vörös Géza, Bor Pál, Elekfy Jenő, Klie Zoltán, Mihálty Pál* és *Szin György* festményeit kell megemlítenünk.

A szobrászok közül *Mikus Sándor* „Női fej"-e és „Anya gyermeke" című robusztus szobra érdemel különös figyelmet. *Vedres Márk* alkotásainak sorában a „Fürdő után" a legharmonikusabb. *Szabó Iván* munkái erőt s realizmust sugároznak. *Vilt Tibor* érdekes meseszerűséggel megoldott domborművei mellett még *Huszár Imre* faplasztikái érdemelnek említést.

2. *Az Ernst Múzeum 95. csoportkiállítása* hét művésznek egymástól kissé eltérő törekvésű munkásságáról számol be. Közülük kettő, néhai *Hornyai Ödön* és *Muszély Ágost* eddigelé szinte nem is szerepelt a nyilvánosság előtt; munkájuk is befelé élő, disztingvált művészi lelkiség vetülete. Hornyai Ödön, kinek képeit *Petrovics Elek* rendezte sok szeretettel emlékkiállítássá, legnagyobbrészt finomhangulatú pasztellekkel szerepel. Idealizáltan tárgyilagos természetlátás jellemzi, halk tónusai és finom színharmóniái megkapóak. *Muszély Ágost* aszkétikus művészete szinte évszázadokra kiragadja a szemlélőt a mai kor lüktetéséből s néha a német romanticizmust juttatja eszünkbe. Nagyrészt családi vonatkozású képek, egy kitűnő önarckép és néhány erőteljes rajz alkotja Muszély Ágost kollekcióját, amely sok gondolatot s elmélyedő hangulatot kelt a szemlélőben.

Andrássy Kurta János monumentalitásra törő szobraival a nálunk Medgyesi által képviselt plasztikai irányhoz csatlakozik. Munkáinak már-már szimbolikus erőt ad sommás leegyszerűsítettségük és monumentális stilizáltságuk. „A háború" című nagyméretű figurális szobra és Szabó Dezső portréja különösen sikerült. *Pohárnok Zoltán* kellemes színharmóniáival, témalátásának póznélküliségével Bernáth Aurél és Berény Róbert hűséges követőjévé szegődik. Figurákkal tarkított tájképei — közöttük különösen a „Reggel a Dunamentén" című — valamint derűshangulatú interieurjei igen jó benyomást tesznek.

Kun Sándor merész színezésű tájképein jellegzetes mozgalmasság uralkodik. A kompozíciónak és a képszerkesztésben mutatkozó vonalvezetésnek sajátos áramlást, lendületet ad a művész. A még kissé kemény tónusok némi ellágyulása határozottan hasznára volna Kun Sándor pikturájának.

Novotny Emil Róbert széles ecsetkezeléssel megfestett tájképei és önarcképei egy ugyancsak erős dinamizmustól fűtött egyéniség szemléletét tárják elénk. Temperamentumos előadásmódján legtöbbször megkapó impressziókat ad, elmélyedésre vagy formai egyensúlyra való különös törekvés nélkül.

Jacques Yssel-Muiden, akinek a pesti társaság hölgyeiről festett nagyméretű portréi a kiállítás első termét foglalják el, még kissé kiforratlan művészi egyéniség. Harsogó színek és elnagyoltság jellemzik legtöbb képét, bár karakterérzéke itt-ott figyelemreméltó.

3. *A Műcsarnok téli tárlata* ezúttal is változatlanul a konzervatív törekvések jegyében áll. A mennyiségben is hatalmas anyagot instruktivvá s áttekinthetővé teszi az egyes művészek gyűjteményeinek egy-egy külön teremben történt összpontosítása. A haladóbb szellemet *Istokovits Kálmán* képviseli, akinek nyugtalan témakeresése és egyéni problémalátása most is megkapó. Valósággal menekül a mindennapiságtól: eredeti felfogása, tüzes színekkel interpretált fényárny ellentétei, biztos rajztudással párosulva régebbi s újabb képein egyaránt megnyilvánulnak. *Boszney István* objektív természetlátását kb. félszáz kitűnő tájképén tárja elénk. Egymáshoz hangolt színek, a napfény igézetében szertefoszló körvonalak jellemzik itt bemutatott képeit, melyek egytől-egyig mesterüknek a természet iránt érzett odaadó szeretetéről tanúskodnak. *Komáromi Kacz Endre* halkszavú, bensőséges lírizmusát jól foglalja össze a bemutatott gyűjtemény. Elsősorban az ember érdekli, és az a finom intimitás, amely gondozott családi otthonok tiszta atmoszférájából árad. Biztos tudása kitart jólismert témaköre mellett, egyéniségét komplikációk keresése nélkül, következetes stílusérzékkel fejezi ki, bár itt-ott egy merészebb téma (pl. a Szent Gellért szálló esti megvilágításban) bravuros megoldására is vállalkozik. — *Baransky E. László* lendületes aquarelljei üde színfoltját képezik a téli kiállításnak. Tájat, embert és állatot egyforma biztonsággal vet papírra, ökonomikus színskáláját az exakt természetábrázolás szolgálatá-

Részlet a K. M. Egyetemi Nyomda könyvkiállításáról.

ba állítva. A *Magyar Aquarellfestők Egyesületének* kollekciójában *Diósy Antal* és *Hende Vince* kipróbált qualitásait kell ismét kiemelni; előbbinek budapesti városképei a nagyváros beható tanulmányozásáról tanúskodnak. Kássa Gábor és Páris Erzsi ugyancsak sikerült munkákkal szerepelnek.

A tárlaton kiállító szobrászok általában értékes anyaggal vonulnak fel. *Markup Béla, Buzi Barnabás, Izbégi Villám Rózsa, Jálics Ernő, Füredi Rikárd, Damkó József, Bory Jenő, Szamosi Soós Vilmos, Varga Ferenc* mind kitűnő alkotásokkal szerepelnek. *Zsákodi Csiszér János* Huszár Károly portréja a legkitűnőbb magyar arcképszobrok egyike.

A kollekción kívül szereplő festők — legnagyobbrészt középszerű — alkotásainak tömegéből mindenekelőtt *Benkhardt Ágost* jólmeglátott erdélyi tájai emelkednek ki. Rajta kívül *Juszkó Béla, Zádor István, Udvary Pál, Bánsági Vince, Markup Valéria, Apátfalvi Czene János* festményeire kell elismeréssel visszaemlékeznünk.

4. *A Kir. Magyar Egyetemi Nyomda* könyvművészeti kiállítása a Műterem helyiségeiben úgy bibliofiliai, mint grafikai szempontból igen sok érdekes látnivalót nyujtott. A nyomda, melyet Telegdy Miklós esztergomi nagyprépost alapított 1577-ben, immár 365 éves könyvkultúrára tekinthet vissza és — mint azt a vitrinekben kiállított legrégibb korszakából származó könyvremekei is bizonyítják, ízlésben és precizitásban mindenkor a példaadó szerepére vállalkozott. Érdekességei a kiállításnak azok a cyrillbetűs szerb és bolgár könyvek, amelyek a magyarságnak a Dunamedencében vállalt kulturaterjesztő szerepét szépen dokumentálják. A tanulságos kiállítás történeti visszapillantáson kívül hatalmas és kitűnő képanyaggal nyujt betekintést a korszerű szedéstechnika és könyvművészet műhelytitkaiba. Külön képzőművészeti rész mutatja be az illusztráció művészeinek eredeti rajzait és festményeit. *Végh Gusztáv, Byssz Róbert, Burján László, Éless István, Janovits István, Bauer Jenő, S. Kovács Kálmán* és *Boldogfalvi Farkas Imre* kitűnő munkái jól dekorálják a kiállítást, míg Kublin Tamás szakszerű fényképei a könyvkészítés technikájáról adnak szemléltető képet.

VÁLASZOK

Ki volt nagyobb? — kérdezi szekszárdi olvasónk — Petőfi-e vagy Arany? Ez a kérdés — előre megvallhatjuk — el nem dönthető. Kiki tetszése szerint ítél s száll síkra *kedvesebb* költője nagysága mellett. Nincs mérték, amely megmutatná a különbség arányait. Téma, felfogás, eszme, temperamentum, kifejező eszközök dolgában sok különbséget lehet megállapítani, de hol az értéket s nagyságot megmutató dokumentum? — Mindazonáltal ez a probléma fennáll s nem először merült fel. Hogy Petőfi népszerűbb, mint Arany, azt azzal indokolta meg régebben valaki, hogy nem becsüljük meg az igazi magas művészetet: regényes életpálya, politikai dicsőség s a költői nyelvnek bizonyos könnyed rakoncátlansága és szellemessége nagyobb okok egy költő elismerésére, mint mélyről jött művészet, mély és halk egyéniség hatalmas formák önkénytes bilincsében. A két költő összehasonlításánál nem annyira költészetük, mint emberi egyéniségük a mértékadó. E két nagy egyéniség oly hatalmas és végletes két szembenálló típusa a magyar léleknek — írta *Babits Mihály*, — hogy valamelyikét mindenikünk közelállónak érzi a maga kedélyéhez s e rokonságérzet adja meg irodalmi ítélkezéseinek öntudatlan alapját. — Újabban a divatos *faji* szempontot húzták rá sokan az írókra és irodalomra. Ilyenformán Arany a nagyobb, mert törzsökös magyar, s Petőfi csak asszimilált. *Horváth János*, a bölcs irodalomtudós, már húsz évvel ezelőtt tisztázta az akkor felvetődő problémát. Amint Horváth János írja, a „beolvadottak" fogékonyabbak a magyarság faji és ízlésbeli különlegessége iránt, mint az ősibb magyar. Ennek számára nem egyszer ők tudatosították a „magyarság" eszményét. Tükröt tartottak eléje, hogy magára ismerjen. Így Petőfi Aranynak. S mikor csorbítatlanul elismerjük Petőfi abbeli jelentőségét, hogy a hagyományos magyar ízlés formái között faji jellegünket új lyrikummal gazdagította meg, hogy irodalmunknak visszamagyarosodását ő teljesítette be az ízlésnek nemzetileg klasszikus megrögzítésével, másfelől meg kell adni, hogy azt a magyar jelleget, melyet ő oly zseniális fogékonysággal megérzett, kiszínezett és közkedveltségre juttatott, nálánál gyökeresebb, ősibb, testibb-lelkibb fajisággal valósította meg az, akinek tartózkodóbb hajlamait felszabadította: Arany János. Nem hiába szerette őt oly gyöngéden Arany! Petőfi *ihlet* volt neki, melynek melegére lelke félénk ős-csírái élni, teremteni indúltak. Méltán szerethetjük mi is ugyanazon gyöngédséggel: mintegy megfiatalított ő bennünket s forrást nyitott cselekvő magyarságunknak. — „Kettejük kézfogásában, szeretetteljes, férfias szembenézésükben hadd lássuk mintegy szentesítve faji problémánk nagy, történelmi megoldását. A keletről jött magyar nyugatnak fordul; a nyugatiból lett magyar pedig szemébe néz neki s felismeri, megszereti, eszméletre kelti és tevékenységre bírja benne az eredetit, az örökletes magyart".

Egy olvasónak. Azt írja, hogy minden alkotót a halála felől kellene megközelíteni. Elmulásuk drámája, mint valami rejtjeles írás, fejezi ki legtömörebben egész életük titkát. A gondolat megkapó és misztikus érdekességénél fogva javallásra csábítana, ha nem lenne túlságosan elméleti és túlságosan megvalósíthatatlan. Nincs mögötte az elégséges számú tények fedezete. Annyi azonban csakugyan igaz, hogy a probléma érdekes és érdemes meggondolni azt is, hogyan haltak meg a magyar írók és költők. Ágyban, párnák között-e, nyugodt öregség végén, csöndesen és megbékélten elszunnyadva, vagy ifjú korban, az őrület árnyaival küzdve, erőszakos kézzel szakítva meg életük fonalát. A mi irodalmunkban sok a szomorú halál. Első nagy költőnk, *Balassi Bálint* az első halott — már a nagyok között — kit a harc démona tiport le. Esztergom ostroma közben érték azok a golyók, melyek ha nem is végeztek vele, de alkalmat adtak egy elsietett amputációra, így tett pontot élete végére a véletlen halál. *Zrínyi Miklós* halála ép eléggé ismeretes. Hogy zajlott a végzetes harc a vadkannal, örök titok marad, de mindig elég ok lesz legendák születésére. Bethlen Miklós — ő látta a haldokló hőst — egy mondata: „csuda, olyan vitéz sem lőtt, sem vágott a kanhoz, puska, kard lévén nála". Volt egy írónk, ki dicstelen, sőt romlott életét csakugyan az életéhez leghozzáillőbben végezte: *Listius László*, Zrínyi kortársa, a Mohácsi veszedelem megéneklője, kit gazságaiért halálra ítéltek s harmincnégyéves korában lefejeztek.

Szomorúan magányos volt a halála a szent öregnek, *Virág Benedek*nek s még szomorúbb volt egy másik kortársának a temetése: *Verseghy Ferencé*, kit egy-két fiatal író, Bajza, Toldy és néhány szegény budai német kísért utolsó útjára. A szentimentalizmus korában nem egy magyar író mult el fiatalon, a tüdőbaj bágyadt rózsáival az arcán: *Dayka Gábor, Csokonai* s ezek késői utódai voltak *Reviczky* és a másik debreceni poéta, *Tóth Árpád*. A legmegindítóbb halál talán *Szentjóbi-Szabó László*é volt, ki fiatalon 1795 októberében a kufsteini várbörtönben fejezte be életét s a szomszéd cellában Bacsányi János énekelte meg szenvedő fájdalommal legjobb barátja kínjait.

A 19. század halottai fölött két kegyetlenül sötét végzet lebeg: az őrültség és az öngyilkosság. *Vörösmarty* feladzadt képzelete rémeivel viaskodva esett össze annak a pesti háznak lépcsőjén, ahol valamikor Kisfaludy Károly betegágya mellett vigyázta barátja életét. *Kemény Zsigmond*, az emberi lélek nagy ismerője, *Bajza József* az almanach-líra művelője és a kritika egyik mestere szintén elborult elmével vívta utolsó harcát a halállal. És az öngyilkosok: *Czakó Zsigmond*, a 19. sz. negyvenes éveinek drámaírója a Pesti Hirlap szerkesztőségében lövi főbe magát, majd a döblingi pisztolylövés dördül el s utána fölhangzik egy másik, a Kegyenc írója, *gróf Teleki László* végez magával. A tragikus sort a század utolsó évtizedeinek legmélyebb eszszéistája és kritikusa, *Péterfy Jenő* követi, ki a fiumei vonaton lőtte agyon magát. A 20. század magyar irodalmának még több alakja lett öngyilkos, némelyiküknek már nevét is alig ismerik, pedig a magyar novella kiváló művelői: *Csáth Géza* és *Cholnoky László*. *Juhász Gyula* is addig csalogatta a halált, míg csakugyan egymásra találtak a méreg démona révén. S ki ne emlékeznék *József Attila* tragédiájára, akinek vége egy Ady-vers kegyetlen megvalósulása: *Halál a sineken*.

S a sok halott között van egy, akiről szinte azt gondolja a nemzet, hogy halálatlan, mert annyi titok felhőzi elmulását: Petőfi. Még ma is burjánzanak az ő haláláról szóló legendák. Eltűnt. Csakugyan úgy, mint az üstökös, mely valahonnan jön, az előbb még nem volt, kigyullad, ég, ragyog s egyszer valahová eltűnik. S hiába vallatjuk az eget és az éjtszakát, hogy hová. Mert jobban szeretjük a legendákat, mint a prózai, de még így is dicső valóságot, hogy Petőfi ott alussza álmát a segesvári tömegsírban az „Egy gondolat bánt engemet" álmainak teljesedése után.

Istokovits Kálmán

KÉT KIÁLLÍTÁS

A *Műbarátban* egy festő és egy szobrász mutatja be legújabb műveit. *Istokovits* Kálmán festőművész magyar történelmi tárgyú képeit sorakoztatja fel, éppoly gazdag, mint változatos együttesben, ezúttal különösen meggyőző tanuságot téve biztos képalakító fantáziájáról és erős komponáló tehetségéről. A magyar történelmi mult számos drámai jelenete elevenedik meg különleges eljárással festett, barna alapból ezüstös fényekkel előtüzesedő temperáin és olajképein. Istokovits szereti a tömegek zsúfolt beállítását, a részletek dús halmozását, ami azonban sohasem érvényesül az egységes összefogás kárára. Pontos formaadása, a képi szerkezet tiszta felépítése kiváltkép szerencsésen mutatkozik meg *Szent István kora*, *István vezérré választása*, *Szent István temetése*, *Gizella érkezése*, *Szent Erzsébet*, *Rozgonyi Cicelle* és *Kanizsay Dorottya* című vásznain, valamint a Szent Margit- és Vazul-sorozat kisebb vázlatain. Két nagy triptichonja: a világos színekbe hangolt *Báthory Erzsébet* és a *Korona elrablása*, továbbá *Hunyadi László lefejezése* freskószerűen nagyvonalú s főleg leegyszerűsített tagolásával, a széles formákat kitöltő színek tiszta összecsendítésével és felfokozásával fogja meg a nézőt. *Önarcképe*, néhány rajza és akvarellje festőjük legjobb kvalitásait összegezi.

Pest. 1943. febr. 6.

Amire az ötvenéves telefonhírmondó figyelmeztet

Zseniális magyar feltaláló, Edison barátja, akiről hallgatnak a technikai lexikonok

Elfelejtett magyar alkotó zsenire hívja fel a figyelmet most a telefonhírmondó félszázados jubileuma: ditrói *Puskás* Tivadarra, a székely család kiváló sarjára, akiről *Edison is elismerte*, — akinek egyebként munkatársa volt —, hogy *nevéhez fűződik a telefonközpont feltalálása is.* A rádió budapesi elődjét és mostani — jelentőségében ugyan csökkenő társát, a *telefonhírmondót* sok más találmánya között szintén Puskás találta fel és létesítette.

A magyar zseni tette lehetővé, hogy Budapest közönsége már 50 esztendővel ezelőtt lakásán élvezhetett prózai, sőt később zenei közvetítéseket is, akkor, amikor a rádiónak még se híre, se hamva nem volt és amikor ilyenféle szórakoztató lehetőséget sehol, a világ legnagyobb metropolisában sem ismertek.

A félszázados jubileum alkalmából megtekintettük Puskás művét: a telefonhírmondót. A Sándor-utca 7-es számú házban, a ház udvari épületében székel a rádió, testvére, a telefonhírmondó az utcai épület harmadik emeletén, a Magyar Távirati Iroda szerkesztőségi helyiségei felett kapott elhelyezést 1928 óta, amikor a rádió a telefonhírmondó régi Rákóczi-úti helyiségéből saját székházába költözött. A telefonhírmondó főmérnöke, *Szabó* Bendegúz és az intézmény legrégibb műszaki munkatársa, az öreg *Schmidt* bácsi, — aki 1895. óta szolgálja a telefonhírmondót, — mutatja meg Puskás alkotását, néhány muzeális értékű emlékét és szolgál felvilágosítással.

Az első helyszíni közvetítés

Puskás Tivadar már Párisban 1881-ben sikeresen kísérletezet *zenei közvetítéssel.* A világkiállítás közönségét lepte meg azzal, hogy *a párisi opera előadását közvetítette telefonvonalon keresztül.*

Az egész világon *ez volt az első helyszíni közvetítés* és ez is magyar ember nevéhez fűződik. Puskás hasonlóképpen az első magyarországi helyszini közvetítést 1882-ben oldotta meg, amikor a vigadói nagy újságírói bál alkalmából a Hunyadi László előadását közvetítette telefonon.

A telefonhírmondót, amely hosszú időn át foglalkoztatta, az elgondolás megoldása és szabadalmaztatása után 1893-ban alkotta meg. A világszerte híressé vált intézmény február 15-én kezdte meg működését a Magyar-utca 66 számú házban, 46 tagú szerkesztői és bemondói gárdával. Eleinte telefonvonalon közvetítették a hírmondó adását, de egy hónap alatt Puskás több, mint 70 kilométer önálló hírmondó vonalat és száz előfizetőt kapcsoltatott be. *emelkedett a hírmondó vonala és többezerre az előfizetői.* Ezt a fellendülést azonban a nagy feltaláló már nem érhette meg, mert egy hónappal a telefonhírmondó működésének megindulása után meghalt. Nagyon sok olyan ember, akit közvetlenül a lakásához kötöttek, volt hálás Puskásnak, és lehet hálás ma is, amikor különösen kórházak betegeinek és sebesült katonáinak viszi el a telefonhírmondó a rádió műsorát.

Persze a félszázad alatt a telefonhírmondó modernizálása is megtörtént, úgy hogy a *műszaki berendezés nagyobbrészét már kicserélték.* A rádió-studióból kapja a közvetítésre szánt műsort és ezt felerősítve adja tovább *Az a készülék azonban, amelyen át kimegy a hang, még mindig az eredeti, régi.*

Éppen operaáriát közvetít a telefonhírmondó, és mialatt a főmérnök arról beszél, hogy a telefonhírmondó bőgésszerű riasztással figyelmeztetni hallgatóit a műsoradás kezdetére, az egyik műszaki ember egy pillanatra bekapcsolja ezt a jelzőkészüléket és az énekhangba belebőg a furcsa hang. A főmérnök megjegyzi, hogy ezt most a telefonhírmondó hallgatói is meghallották és jönnek majd a panaszkodó levelek.

Megmutatják a *régi fa- és rézmikrofonokat,* amelyekbe annakidején igen erős hangot kellett használni s a bemondót tíz percenként váltották. Ezeket a mikrofonokat még a rádió is használta kezdeti idejében. Megmutatják azokat az *aranyozott fejhallgatókat,* amelyeken *Ferencz József király, a milleneumi kiállításon hallgatta a telefonhírmondó közvetítését.* A fejhallgatókba a király monogramját is belevésték.

Más érdekes relikviákat is látunk itt. Egyebek közt itt van az *Edison-féle első fonográf, amelyet Puskás Tivadar a világhírű feltalálótól kapott és hozott haza.* Ez a régi nagy tölcséres fonográf hengerről közvetítette adásait. Lejátszanak egy régi magyar felvételt. 1896-ból való és katonai ébresztőről készült. Ugyancsak leforgatják Slezák Leó egyik régi lemezét. A hang persze gyenge, egyébként tiszta. Néhány ilyen múzeális értékű lemezt majd a jubileum napján a rádió is közvetít.

Az első hangszóró is magyar alkotás

Itt van a világ első hangszórója is, amelyet a telefonhírmondó egykori mérnöke, Szvetics Emil konstruált. A két hatalmas fehér tölcsért annakidején telefonhallgató végére szerelték. Néhány pillanatra bekapcsolják a telefonhírmondó adását és ezek az első hangszórók, amelyek szintén magyar ember készítményei, ma is rendesen teljesítik hivatásukat. Persze gyengébben szórják a hangot, mint a modern hangszórók, alkalmazásuk első idejében azonban rendkívül nagy szenzációt jelentettek. Valóban nagy vívmány volt, amikor a milleneumi kiállításon hangszórók szórakoztatták az ámuló közönséget.

A telefonhírmondónak ezeket a múzeális értékű tárgyait a létesítendő *rádiómúzeumban* fogják elhelyezni.

Elmondották a műszaki emberek, hogy ha a telefonhírmondó hallgatójába beleszóltak a hallgatók, a környékbeliek megértették a szavakat is. Régebben divatozott, különösen Kőbányán, hogy a *közelben lakó telefonhírmondó előfizetők egymással telefonhírmondón keresztül beszélgettek.* Mikor azután elfajult a dolog és gorombaságokat vagdostak egymás fejéhez, a telefonhírmondó úgy akadályozta meg az ilyenfajta beszélgetéseket, hogy a hallagtó középső nyílását egy kis kúppal elzárta.

Egyesek olyan botrányt is csináltak a hallgatóba való belebeszélés során, hogy ki is zárták őket az előfizetők közül. Ezek nagyon csodálkoztak azon, hogyan tudták megállapítani, hogy ők beszéltek. A szakemberek, mivel a belebeszélés nyomott hagyott a membránon, azt is meg tudták állapítani, hogy kevesebbet vagy többet használták erre a célra a telefonhírmondót. Mostanában, amikor erősebb az adás, már kevésbbé lehet ilyen műveletet végrehajtani.

Ditról Puskás Tivadar

A telefonhírmondó feltalálójáról mint mondottuk, a magyar közönség is megfeledkezett és a *technikai lexikon nem is vesz tudomást létezéséről.* A feltalálók lexikonja írt Puskás Tivadarról, de *életrajzába itt is több hiba csúszott.* Szabó Bendegúz főmérnök hosszas kutató munkával feltárta Puskás Tivadar életének jelentős eseményeit, alkotásait, találmányait. Puskás Tivadar 1844-ben született Budapesten. Apja Puskás Ferenc vállalkozó volt, korábban jómódú ember, később azonban tönkrement. Puskás Tivadar éppen a bécsi Terézianumot végezte el, amikor édesapja meghalt és anyagi támasz hiányában nem mehetett a mérnöki pályára. A technikai kérdések iránt való rendkívüli érdeklődése és tehetsége később mégis *technikai pálya felé terelték,* bár először Londonban egy angol vasútépítő cégnél helyeződött el és ott hamarosan karriert csinált. *Alig 23 éves volt még,* amikor az angol cég őt küldte ki az *erdélyi vasútvonal építésének vezetésére.*

Fantáziáját azonban nem elégítette ki ez az elfoglaltság. *Kalandos és vállalkozó életelete* során 1873-i bécsi világkiállításon menetjegyirodát nyitott és ő találta ki a füzetjegyeket és az átalányutazás rendszerét. A menetjegyirodából szerzett kis vagyonával tengeren túlra utazott és Coloradóban ezüstbányát szerzett. Amikor bányája közelében talált ércnek a megvizsgálására Csikágóba ment, majd tovább utazott Philadelphiába, ott arról értesült, hogy egy „feltaláló" aki ezzel többmillió dollárt szerzett, azt állította: olyan gépet hozott létre, amely *minden befektetett energia nélkül végez munkát.*

Puskás lehetetlennek tartott olyan gépet, amely üzemanyag nélkül működjék, s elhatározta, hogy leleplezi a szédelgőt. A feltaláló nem volt hajlandó megmutatni találmányát, s ez csak megerősítette gyanúját. Eredeti ötlettel és kalandos módon úgy jutott be Puskás az előle bezárt házba, hogy földalatti aknán keresztül hatolt be és megállapította a csalást. A szélhámos *nagy összeggel akarta megvásárolni hallgatását,* Puskás azonban *elutasította ezt* és a New-York Heraldban leleplezte a csalót.

Edison munkatársa

A megvizsgált kődarabról megállapították, hogy bőséges aranyat tartalmaz, mire azonban visszakerült bányájához, az aranykutatók megvették körülötte minden területet, sőt az ezüstbányát is elvesztette egy per során. Ekkor megvásárolta a *betörő távírógépet és visszatért Európába azzal* a tervvel, hogy nagyobb városokban *távíróközpontokat* létesít. Amikor azonban hírülvette, hogy az amerikai Graham Bel feltalálta a telefont, Edison pedig tökéletesítette, azonnal felismere az ebben rejlő lehetőségeket és Amerikába ment.

Edison előtt ismertette a telefonközpont kapcsolásának elvét. A világhírű feltaláló rögtön belátta *Puskás találmányának korszakalkotó voltát, munkatársul fogadta és el is adta neki* az értékesítés jogát egész Európára. A jogot később Puskás továbbadta az európai államoknak, a magyarországi jogot Ferenc bátyjának adta, a párisi telefonközpontot pedig ő maga akarta felállítani. 1789-ben készült el a párisi telefonközpont, amely csak azért nem lett az első a világon, mert a németek kisebb méretekkel előbb készültek el a friedrichsbergivel.

Könyvet kellene írni a most összegyűjtött adatokból, mert Puskás életét, találmányait kellően ismertetni csak így lehetne. Különböző találmányokat, köztük a *kormányozható léghajót is tökéletesítette.* Utóbbira a párisi telefonközponton keresett összeget teljesen ráköltötte. Mikor Ferenc bátyja meghalt, visszaköltözött Magyarországra, átvette és fejlesztette a budapesti telefonközpontot. Közben Abrudbánya közelében feltáratott egy régi aranybányát, felfedezte az ásványi anyagokból gyártható szappant és gyertyát, petróleumot kutatott és a villamosítás kérdésével is komolyan foglalkozott.

Se szeri, se száma találmányainak és alkotásainak, amelyek közt az utolsó volt a telefonhírmondó, amely most ért el félszázados jubileumához. Puskás nagy akaraterejére jellemző, hogy amikor angolul tanult, dús hajának felét levágatta és leborotváltatta azért, hogy ne mehessen emberek közé s csak tanulmányainak szentelje magát. Erdélyi vasútépítő korában ismerkedett meg Vetter von Lilie Zsófia grófnővel, akit aztán Londonban feleségül vett. Érdekes, hogy esküvőjén az egyik tanú a walesi herceg volt, a későbbi VII. Edvard.

A zseniális magyar feltaláló emlékét s egyúttal a telefonhírmondó jubileumát február 15-én a rádió azzal ünnepli, hogy egész napos műsorát emlékének szenteli. Híres „beszélő ujsága" is megelevenedik, különböző előadók emlékeznek meg Puskás életregényéről, Edisonnal való kapcsolatairól s a zeneműveket is korabeli szerzeményekből állítják össze.

A nagy magyar feltaláló emlékét mindössze egy utcanév hirdeti, pedig többet érdemelne. Ugy halljuk, hogy a rádió *emléktáblán örökíti meg* Puskás Tivadarnak, a nagy magyar feltalálónak emlékezetét és érdemeit. Ezenfelül a főváros és az ország is gondolhatna nagy fiának megörökítésére. Puskás Tivadar szobra nemcsak az ő dicsőségét hirdetné, hanem az egész magyarságét.

Somody István.

Történelmi képek, szobrok

A puszta természetlátásra épített impresszionizmus és az azzal kapcsolatos naturalizmus minden kompoziciós művészetet úgy állított be mint valami irodalmi velleitást a festészetben, ezzel útját zárta a múlt század romantikus iskolája nyomán óriási fejlődést vett történelmfestésnek. Összefüggött ez a nemzeti eszme erőteljes előretörésével is, míg az úgynevezett modern művészet legnagyobbrészt az internacionális szabadkőművességgel és annak eszmekörével tartott kapcsolatot és tart ma is.

Nálunk a milleneummal kapcsolatban volt még egy nagy előretörése a történelemfestésnek, a század elején azonban művészetünket legnagyabbrészt az izmusok tartották megszállva és ez a légkör nálunk sem használt a történelmi kompozicióknak. Legújabban többféle hatás eredőjeként ismét megindult művészeink érdeklődése a történelmi témák iránt.

Ebbe a szellemi légkörbe illeszkedik az a harminckét képből álló kollekció is, mely a nagy szorgalmu Istókovits Kálmán műtermében került kiállításra a „Műbarátnál".

Ez a kollekció — mint Istókovits képei általában — nem egyenletes. Képeinek gondos tanulmányozása során négy különféle stílust állapíthattunk meg művészetében, melyek néha elég messzire esnek egymástól. Első ezek közül súlyban és értékben is naturalista törekvésü stílusa, ebben alkotott képein a gondos modelltanulmány s a természetmegfigyelés közvetlen frissesége a dominálo elem.

E képeken a természetesség lép előtérbe, szinte úgy hatnak, mintha a művész modellek után komponáltá volna őket. Legsikerültebbek Szent Erzsébet és Rózgonyi Cicella. Báthory Erzsébet témájához kár volt ismét hozzá nyúlni, bár a főalak — mint Csók híres képén — itt is megvesztegető kifejezésü. Hunyadi László halála pedig nem fejezi ki a témát, e képen a bakó uralkodik, a tény nagy történelmi jelentősége a képből ki nem érezhető.

Második stílusa bele talál szabad kompozicióinak fantasztikus világába, melyben a rengeteg alak és tárgyak halmaza teremt egy, a természettől teljesen elvonatkoztatott világot. Itt a természettel alig érzünk kapcsolatokat, alakok és környezet egyaránt fantasztikusak, történelmi levegőjük nincs, szinte valami látványos ballett bizarrságával hatnak, mint István kora, Gizella érkezése. Harmadik stílusa, amelyben két nagyobb méretü, sokalakos Szent István kompozíciója fogant, elszintelenedés felé vezeti. Végül Önarcképe rembrantesque hatásokban tünik ki.

Értéke, hogy minden művén a festő emelkedik ki s a tiszta festői értékeket csak ritkán áldozza fel a téma kedvéért, hátránya viszont, hogy oly témákhoz is pusztán fantáziája segítségével nyúl, melyek a történelemnek mélyen felszivódott szemlététét feltételeznék. Igy öltöztethetí aztán alakjait oly ruhákba, melyek a fantázia világába valók, nem a történelmébe.

Buzy Barna legtehetségesebb fiatal szobrászaink egyike. Alkotásait már régen figyeljük s látjuk útját, melyen halad. A Horthy Miklós gyógyintézet homlokzatára tervezett nagyméretre elgondolt női és férfi aktjai mindama kvalitásokat mutatják, melyek egy tehetséges szobrászt a monumentalitás beállítás útján vezetnek. Művészete egyelőre az egyes emberi alakok monumentális beállításában merülnek ki, e téren azonban akár meztelen testet, akár — mint Szent Tadeus-a, — egyházművészeti körbe kapcsolodó alakot teremt, hatalmas erőt és formai kultúrát árul el.

Az alakok egymással kapcsolatba hozása amit tulajdonképen kompoziciónak nevezünk, nem erős oldala. Egyébként ő is szeret néha primitiveskedni egy kissé, aki azonban olyan pompásan megkomponált alakot tud mintázni, mint Nyár c. bronza, annak ez a primitiveskedés rosszul áll. Hagyja ezt azoknak, kik kevesebbet tudnak mint ő.

A katalógusban Cs.T. aláírással mind a két művész kissé fellengző méltatást nyert. Eltekintve attól, hogy a művek kritikája, vagy méltatása nem a kiállítók, hanem a művészetet figyelő krítikusok és esztétikusok dolga ez az öndícséret ízü közönség-propaganda veszedelmes, ha értéktelen műveket propagál és szükségtelen, ha oly mesterekről van szó, mint Istókovits és Buzy. Szeretnők, ha jövőre ilyennel nem találkoznánk.

Kampis János

GAZDASÁGI ÉLET

35 millió pengővel emelkedett az Országos Földhitelintézet betétállománya

80.000 hold zsidó birtokot vett át az intézet az 1942. XV. t. c. alapján

Az Országos Földhitelintézet igazgatósága 1943. február 5-én tartotta mérlegmegállapító ülését. Az intézet, melynek tevékenységét a mezőgazdasági hitelellátás terén reá háruló feladatok maradéktalan ellátása mellett évről-évre mind fokozottabban veszi igénybe a földbirtokpolitika gyakorlati végrehajtása s más reá bízott közérdekű feladatok ellátása, újabb jelentős fejlődésről számol be.

Az intézet által az elmult év folyamán folyósított kölcsönökből 10 millió középlejáratú beruházási kölcsönre és ugyancsak hosszabb lejáratra nyujtott parcellázási kölcsöne, 9.5 millió pedig rövidlejáratú váltókölcsönre esik. Ezeken kívül a gabonavásárlás és közellátás feladatának közérdekű lebonyolítására, valamint a földbirtokpolitika végrehajtása során felmerült hiteligények kielégítésére is jelentős összegeket folyósított az intézet.

A visszacsatolt országrészek gazdáinak hiteligényeit a már korábban létesített kolozsvári és újvidéki fiókjai útján látta el.

Az intézet földbirtokpolitikai tevékenysége során az 1942-ben eladott, túlnyomó részben ingatlanelparcellázás útján összesen 15.090 kat. holdat 5.088 családnak. Ebből 7.296 kat. holdat tesz ki a földbirtokpolitikai törvények alapján állami megbízásból eladott és felparcellázott ingatlanok területe, 7.794 kat. hold pedig az általa ezen célra megvásárolt ingatlanokra és ügyfelei megbízásából lebonyolított ingatlan eldarabolásokra esik.

Kiosztott ezenfelül 1.733 házhelyet.

Kishaszonbérletek alakítására irányuló tevékenysége körében állami megbízásból kishaszonbérletbe adott összesen 24,573 kat. holdat 4.754 családnak, mely területből 17,048 kat. holdat tesznek ki az 1939:IV. t. c. alapján átvett zsidóbirtokból alakított kishaszonbérletek.

Az intézet megbízást nyert a m. kir. Földmívelésügyi Minisztériumtól az 1942: XV. tc. alapján átengedésre kötelezett zsidó mezőgazdasági ingatlanok átmeneti hasznosítására. Az átengedésre kötelezett zsidóingatlanokból átveendő mintegy 300,000 holdból október elejétől az év végéig átvett mintegy 80,000 holdat, melyet részben saját kezelésben, részben pedig haszonbérbeadással hasznosított.

A felszabadult keleti és erdélyi országrészeken ingatlanok vásárlásával és parcellázásával folytatta földbirtokpolitikai tevékenységét.

Átvette a kormány rendelkezése folytán a belgrádi Privilegovana Agrarna Bank magyarországi vagyonának kezelését s ezzel kapcsolatban a magyar uralom alá visszakerült ingatlanokon kihelyezett kölcsönök kamat- és tőkefizetésének incassóját megkezdte.

A mérleg adatai szerint az intézet kereken 438 millió pengő saját és idegen tőkét kezelt, a mult évi 366 millió pengővel szemben. A hosszúlejáratú kölcsön tartozások összege 100 millió pengő, melyből a záloglevélkibocsátás alapjául szolgáló kölcsönökre 93.5 millió esik, amivel szemben a forgalomban lévő záloglevelek összege 84 millió pengő, a középlejáratú kölcsönök összege 10.5 millió pengő, a rövidlejáratú kölcsönök állománya 59.5 millió, a váltótárca 74 millió, állami pénztár- és kincstárjegyek, valamint államadóssági kötvények tétele 49 millió, a bizományban kezelt ingatlanok és kölcsönök összege pedig 89 millió pengő (a tavalyi 70 millióval szemben). A takarékkönyvön és folyószámlán elhelyezett összegek 167.5 millió pengőt tesznek ki, amely az előző évivel szemben 35 millió pengő emelkedést mutat.

Az üzleteredményszámla — dacára, hogy a reá háruló újabb feladatok elvégzése nagyobb dologi, személyi és szociális megterhelést jelentettek — kerekítve 808,000 pengő tiszta nyereséget mutat. (A mut évi 701.000 pengővel szemben.) Ennek felhasználására az igazgatóság a közgyülésnek azt a javaslatot teszi, hogy az intézet az üzletrészek után, mint az előző évben 1.5 százalék osztalékot fizessen, 60,000 pengőt pedig mezőgazdasági szociális célokra fordítson, míg 494.000 pengőt a tartalékalaphoz csatoljon.

Részesgazdálkodás és birtokpolitika

A Magyar Közgazdasági Társaság febr. 4-i ülésén dr. Bernát Gyula egyetemi magántanár tartott előadást „Részesgazdálkodás és birtokpolitika" címmel. Mindenekelőtt rámutatott arra, hogy a nálunk is ismeretes részesgazdálkodási rendszer között igen nagy az eltérés. E rendszer ugyanis a földbirtok hasznosításának egy különleges módja, amelynek az a lényege, hogy a föld tulajdonosa egy bizonyos földterületet egy vállalkozónak (szerényebb viszonyok között élő földmívesnek) átad, a nyers hozam egyelőre meghatározott hányada fejében. A tulajdonos jogosult a vállalkozó gazdálkodását ellenőrizni és irányítani. Ily módon közös vállkozás keletkezik, amelyben a termelés fokozása mind a két megállapodó félnek érdekében áll. Ennek az az igen nagy jelentőségü következménye van, hogy a rendszerint tőkeerősebb tulajdonos, a közös haszon növelése érdekében, a kevésbbé tőkeerős vállalkozót szívesen támogatja tőkével és szakértelemmel. A részesrendszer széleskörü elterjedése tehát alkalmas arra, hogy a szociális birtokpolitika folytatásának egyik legfőbb nehézségét, a tőkeellátás kérdésének megoldását nagy mértékben megkönnyítse és önálló, egészséges egzisztenciákat teremtsen. — Előadó ezután vázolta azokat a nagy sikereket, amelyeket ez a rendszer a nyugati országokban fel tud mutatni, majd rámutat arra, hogy Magyarországon is történtek ebben az irányban biztató kisérletek, amelyek alapján megállapítható, hogy a részes gazdálkodási rendszer a magyar birtokpolitikának is igen nagy jelentőségü eszköze lehetne. Végül részletes javaslatokat tett, amelyek alkalmasak a részesrendszer elterjedésének előmozdítására.

Az állatpiac

145 kg-nál nehezebb Ia jól hizott sertés 231, 140—145 kg-os IIa 226, 115—130 kg-os Ia szeaert sertés 223, 110—115 kg-os 219, 100 kg-os IIIa 215, 145 kg-nál nehezebb Ia öreg sertés 213, 145 kg-nál kisebb IIa 207, súlyhatáron aluli sertés 211, 80 kg-os és nehezebb sonkasüldő 219 fillér kilónként élősúlyban.

Angol sonkasertés fél 312, húsfél 298, kolbászhús 320, nyersbél kövér 280, szalonna bőr nélkül 314, kenyér és tokaszalonna 310, háj 340, zsír belföldi 360, sertés belsőrész 170, bél és gyomor 130, töpörtyű Ia 360, IIa 50 fillér kilónként.

Tej literenként 30 fillér.

Baranyai Lipót távozik a Magyar Nemzeti Bank élétől

Kormányzói elismerésben részesült és felsőházi tag lett

A magyar királyi miniszterelnöknek a miniszterium nevében tett előterjesztésére dr. Baranyai Lipót magyar királyi titkos tanácsos, a Magyar Nemzeti Bank elnökét az 1926. évi XXII. törvénycikk 23. §-a alapján az Országgyülés Felsőházának élethossziglani tagjává kinevezem.

A hivatalos lap vasárnapi száma az alábbi legfelsőbb elhatározásokat közli:

A magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére dr. Baranyai Lipót magyar királyi titkos tanácsos, felsőházi tag, a Magyar Nemzeti Bank elnökének abból az alkalomból, hogy a Nemzeti Bank élétől saját óhajára sajnálatomra távozik, a pénzügyi és közgazdasági élet terén szerzett kiváló érdemeiért teljes elismerésemet fejezem ki.

Kelt Budapesten, 1943. évi február hó 5.

Horthy s. k.
Kállay Miklós s. k.

Devizapiac

A Magyar Nemzeti Bank hiv. árfolyamai:

Devizák: Amszterdam 180.07½—181.40, Athén 2.21—2.24, Belgrád 6.78½—6.83½, Berlin 135.70—136.70, Pozsony 11.64—11.78, Brüsszel 5428—34.68, Bukarest 2.75—2.82, Isztanbul 268.68½—270.66½, openhága 70.84—71.36, Madrid 32.00—3224, Milanó 17.66—17.8864, Oszló 77.10—7767, Páris (Vichy) 6.78½—6.83½, Prága 13.57—13.67, Szófia 4.14—4.17, Stockholm 82.00—82.80, Zürich 79.80—80.60, Helsinki 6.87—6.93, Zágráb 6.79—6.83.

Valuták: Szlovák korona (20 K-nál kisebb címletek) 11.45—11.75, lira (csak 10 lirás és kisebb címlet) 17.40—17.90, svájci frank 7960—80.60, svéd korona (csak 50 koronás és kisebb címlet) 81.70—82.70.

Amszterdam, Belgrád, Brüsszel, Oszló átutalások a magyar-német devizakompenzáció keretében történnek, kivéve azokat a régi tartozásokat és követeléseket, amelyeknek elszámolásáról külön rendelkezések intézkednek.

Athéni átutalások a magyar-olasz fizetési forgalom keretében történnek.

Világgazdasági hirek

A SVAJCI GAZDASÁGI ÉLET ELMULT ÉVE

Svájci szaklapok és bankok jelentéseiből arra lehet következtetni, hogy 1942-ben tovább tartott a gazdasági konjunktura Svájcban. Különösen a munkapiac terén volt észrevehető javulás a korábbi évekkel szemben, amennyiben 1942-ben már csak néhány ezer munkanélküli akadt Svájcban. Igaz, hogy a munkanélküliek számának csökkenését a munkaszolgálatosok és katonakötelesek behívása is elősegítette. Egyes lapok szerint e behívások nélkül a munkanélküliek száma ma is 50.000 lenne, azonban ez a szám is csak fele a munkanélküliek háboru előtti számának.

A kedvező munkapiaci helyzettel szemben Svájc élelmiszerellátási nehézségei az elmult évben is növekedtek, amennyiben az élelmiszerbehozatal az elmult évben 1941-el szemben 8, az új világháboru kitörési idejével szemben pedig 50 százalékkal csökkent. Jelenleg Svájcnak a mult világháboru során beszerzett, illetve életrehivott kereskedelmi flottája 60.000 tonnatartalommal, csak élelmiszerszállitással foglalkozik. Ipari nyersanyagok már alig kerülnek Svájcba. Ez különösen a textiliparban okoz nehézségeket, bár a külföldi nyersanyagokat hazai műrosttal igyekeznek pótolni. Svájcban rövid idő alatt három műrostgyárat épitettek, amelyek évente máris tizmillió kg. műrostot állitanak elő.

A munkanélküliség megszünése és a jobb kereseti viszonyok folytán nagymértékben szaporodtak a takarék- és folyószámla-betétek és a pénzpiacon általában nagy likviditás mutatkozik, ami azonban részben az áruraktárak kiárusitásával magyarázható. A svájciak nem tartják aggasztónak a 2.6 milliárdos bankjegyforgalmat, viszont nagyobb gondot okoz nekiik az egyre növekvő drágaság. 1942 végéig több mint 45 százalékkal emelkedtek a létfenntartási költségek Svájcban a háboru kitörése óta. Általában meg lehet állapitani hogy a harmadik háborus évben Svájc lakosságának nemzeti jövedelme — legalább is papiroson — emelkedett, viszont vannak foglalkozási ágak, amelyek jövedelme általában nem tartott lépést a drágulással. Svájc legnagyobb gondja éppen ezért az igazságos szociális kiegyenlítődés biztosítása. Ebben látják Svájcban az 1943. esztendő legfontosabb megoldásra váró kérdését.

KISHIRDETÉSEK mm sor —.40 fill legkisebb P 4.—

VEGYES

Kisvelencei villatelep parcellázás. Balatoni műút, vasútállomás és tó mellett téli—nyári sportlehetőség. Még egy pár szép **Telek** készpénzért kapható. **Iroda:** Budapest, Baross-tér 17. — Telefon 424-373. **Díjtalan kiszállitás.**

GALYATETŐ MAGASLATI GYÓGYHELY 1000 m. ILONA-VILLA ÜDÜLŐ

A magyar ember a Magyarságban hirdet!

A világ hadiiparának versenyfutása

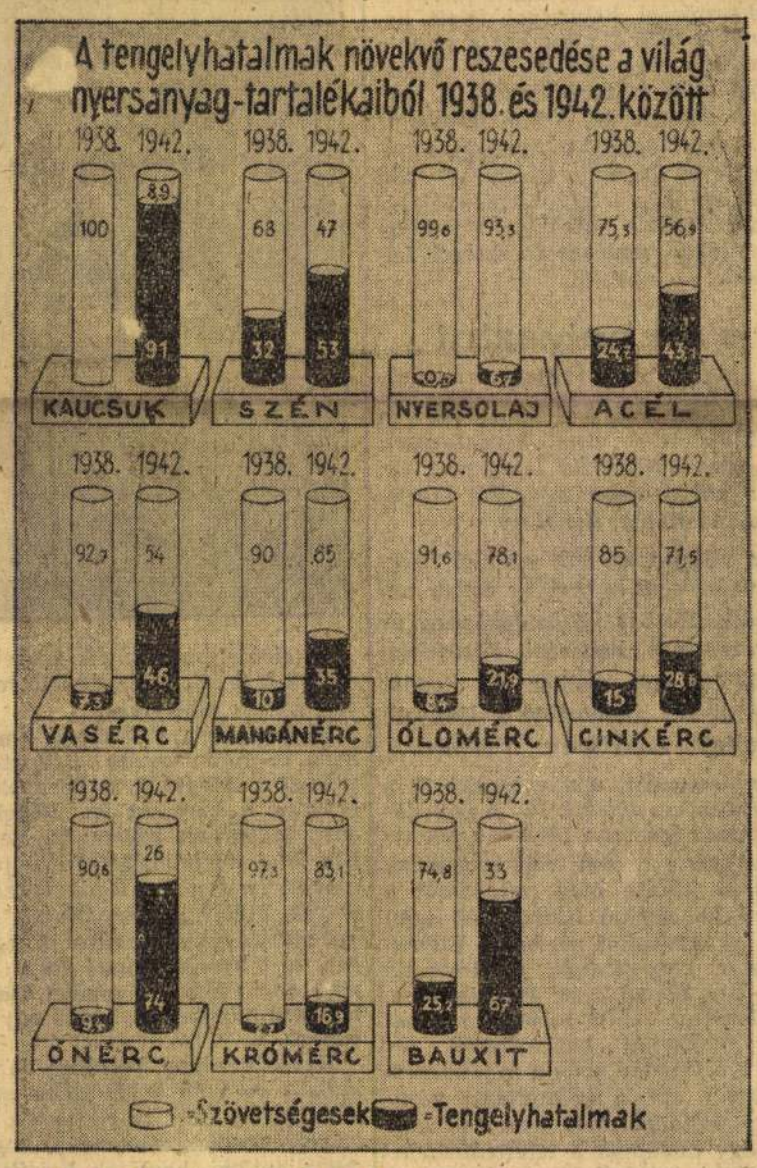

Kinek dolgozik az idő? Tekintettel a háború tartamára ez a kérdés mindinkább előtérbe kerül. Miután az angolszászoknak füstbement az a terve, hogy Európát, mint az első világháborúban, blokáddal kiéheztessék, minden reményüket a hadianyagtermelésbe helyezik. Valóságos mithoszt csináltak Amerika állitólagos „korlátlan" lehetőségeiből a fegyverkezési ipar terén. A plutokráciák hírverése a legfantasztikusabb számadatokat közli állandóan az Egyesült Államok haditermeléséről, amelyek természetesen a legtöbb esetben messze túlszárnyalják a keserű valóságot. Tény az, hogy a legfontosabb termelési ágban, a hajóépitési iparban nem sikerült az előirányzott tonnaürtartalom előteremtése acél- és munkáshiány miatt. Tény az, hogy a híres General Grant mintájú tankok nem váltották be a hozzájuk fűzött remnéyeket és a tankgyártást egyáltalán csökkenteni kellett a minőség javitása érdekében. Tény az, hogy aluminiumhiány miatt nem tudják Amerikában előállitani a Roosevelt-féle termelési tervben előirányzott mennyiségű repülőgépet. A sokat dicsért repülőerődök pedig szintén nem váltak be, sok zuhan le belőlük műszaki hiba miatt.

Ebből is látszik már, hogy nem olyan kimeríthetetlenek Amerika nyersanyagforrásai, mint ahogyan azt az ellenféllel elhitetni szeretnék. Először is nem szabad a béketermelést összehasonlitani a háborús termelésel. Az amerikai hadiiparnak úgyszólván valamennyi ága nyersanyagnehézségekkel küzd. Az USA kormány ilyen körülmények közt kénytelen volt nagy gyüjtőakciót szervezni és a nem hadicélt szolgáló termelést nagymértékben korlátozni. A Roosevelt-féle tervhez szükséges 10 millió szakmunkásból még sok hiányzik. Végül nem szabad figyelmen kivül hagyni, hogy a legtöbb és legjobb fegyver sem ér semmit, ha hajótérhiány miatt nem lehet odajuttatni, ahol szükség van rájuk. A tengely búvárhajói viszont éppen eleget küldenek a tenger fenekére az Afrikába és a Szovjetunionak szánt hadianyagszállitmányokból.

A tengelyhatalmak nyersanyaghelyzete ezzel szemben a háború folyamán jelentősen javult. Európának csaknem valamennyi jelentősebb nyersanyag- és iparvidéke a tengely ellenőrzése alatt van. Japán, amely a háború elején ugyancsak rosszul állt nyersanyagok tekintetében, Délkelet-Ázsia meghódításával egy csapásra nyersanyagokban gazdag ország lett. Sok fontos nyersanyagban (pl. gumi és ón) egyenesen monopolisztikus helyzetet foglalt el a világtermelésben. „Engineering Mining Journal" szerint 1939-ben a föld népességének 10 és nyersanyagforrásainak 5 százaléka volt a háromhatalmi szerződés államainak birtokában. Ezzel szemben ma a lakósság 35 százaléka és a nyersanyagok 33 százaléka esik a tengelyhatalmakra és szövetségeseire.

Istókovits Kálmán

Mol. kiáll a Mű-
barát-ban 1943. febr.

Istókovits Kálmán sajátos temperatechnikát alakított ki magának. Ennek különösen a tónusszépsége, a színek harmóniája nyújt kellemes benyomást a szigorúan vett anyagszerűség keretében. Most ezzel a temperatechnikával, amelylyel annyi sikert vívott ki magának különösen tájképeivel, megkísérelte a történeti piktúra újrakeletését.

Ha *Istókovics* Kálmán történelmi piktúrájában sok is a kísérletezés, kétségkívül érdeme, hogy nem választja az olcsó megoldásokat, a romantikus iskolák banalitásainak a felületes átvételét, de komolyan veszi a feladatát s magasabbrendű célokat tűz maga elé. Több műgonddal azonban mindenesetre messzebbre jutna.

Esti Ujság 1943
febr. 5.
(Két kiállítás.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Istokovits Kálmán

Sz. T.

UJ MAGYARSÁG 1943 febr. 7

A Műbarát kiállitása

Istokovics Kálmán magyar történelmi képeit és *Buzi* Barna szobrait mutatja be a Műbarát jelenlegi kiállitása. Istokovics Kálmán képei a művész sokoldalúságát és termékenységét dokumentálják. Pár héttel ezelőtt állitotta ki dunai akvarelljeit az Alkotás Művészház, most itt főleg temperával készült magyar történelmi tárgyú kompozicióí díszítik a falakat, de olajfestményeket is látunk, sőt a tempera- és olajtehnika együttes alkalmazását is megfigyelhetjük képein. *Bámulatra méltó Istokovics Kálmán rutinja és otthonossaga a tempera kezelése terén,* azonban a nehezen engedelmeskedő anyag bravuros tehnikai ismerete nem tereli el a figyelmet pikturájának lényegéről, *az épitőfantáziáról és a komponálóerőről, a razjbeli biztonságról.* Kompozicióí mozgalmasságuk ellenére is egységesek, kiegyensúlyozottak. A magyar történelem nőalakjai nagyméretű festményeken mutatja be, egészen újszerű Rozgonyi Cicelle, Kanizsai Dorottya megjelenése. A beteglelkű Báthory Erzsébet ábrázolásán mesteri az aktok lágy tónusainak a tempera anyagával történő kezelése. Azonban Szent Erzsébet, vagy Hunyadi László képeinek műterem hangulatú modora nem fejezi ki oly őszintén egyéniségét, mint kisméretű, viziószerű festményeinek stilusa, ahol sötét, szürkéllő alapon egyéni fantáziájának vetülete komoran világít. A Tintoretto-képek hátterében mozognak ilyen túlvilági, sejtelmes színben, olyan fehér ecsettel rajzolt alakok, mint az ő kompozicióí. Istokovics képeinek ez a gyüjteménye *a művész nagyszabású egyéniségét* mutatja.

Istokovits Kálman

— **Istokovits Kálmán és Cser Károly kiállítása a Műbarátnál.** Husz év előtt, a magyar grafikus művészet ujjászületésének korában, mint nagyvonalu, rembrandti erőteljességre törekvő rézkarcoló tünt fel *Istokovits Kálmán.* Idővel azután mint festő mutatkozott be, de anélkül, hogy ebben a minőségében utolérhette volna grafikusi képességeit. Most, hogy a Műbarátnál nagyobbszabásu önálló kiállitását látjuk, egy nagy és vérbeli festőtehetség tévelygésének vagyunk tanui egy egészen különös művészi szemlélet zsákutcájában. Afféle ujbarokk festészet Istokovitsé, a késői renaissance legkülönbözőbb elemeiből összekeverve. Tintorettora gondolunk az egyik pillanatban, a másikban Caravaggio és Bassano kisért, közbül Rembrandt, az egész komplexus pedig Rudnay Gyula drámai romantikájában oldódik fel. Csupa nyüzsgés, mozgás, gesztus, csupa *cselekmény* minden egyes képe, kétségtelenül sok fantáziával és még ennél is több tudással megfestve, de a mélységet és átszellemültséget virtuózitás és tetszetősség vagy még pontosabban: hatásosság pótolja mindenütt, ami — különösen bibliai kompozicióin — az üresség érzését kelti az emberben. Még ma is rézkarcai azok a munkái, amelyekben teljes gyönyörüségünk telik. *Cser Károly* szobrai Istokovits képeinek végletes ellentétei. Ezeken viszont minden annyira szelid és harmónikus, hogy a sok tetszetős formától alig érvényesülhet a szobrászi gondolatvilág. *(f. j.)*

Pesti Napló 1943. dec. 2.

FRITZ LACH

Obervellach az Alacsony-Tauernekkel
Obervellach mit den Niedern Tauern

Istokovits Kálmán

Új Magyarság

VASÁRNAP, 1943 DECEMBER 5

A Műbarát kiállitása

A Műbarát termeiben Istokovics Kálmán állitja ki festményeit és Cser Károly szobormüveit. Érdekes megfigyelni Istokovics tehetségének egy más oldalát is. Ezen a kiállításon expresszionista vizió képeit láthatjuk, ahol fantáziája misztikus régiókban csapong és messze tájakra kalandozik el a természetlátástól. Komor, sötét, sokszor gyötrelmes képek ezek a fölényes technikai tudással kivitelezett és briliáns komponáló készséggel megrajzolt müvek, de lelkiségük sokszor idegen, a vallásos témák feldolgozása, eredetiségük ellenére (Mária) néha profán ízü (Vacsora, Üdvözlet). Tintoretto és a barokk szellem furcsaságának hatását olvasztja magába Istokovics és ezeken a festményein, rézkarcain keresztül alkot egyéni, sajátos, különleges lirát.

s a letisztult fejlődést célzó irányával. Méltók arra, hogy hazatérve csatlakozzanak ahhoz a római élgárdához, amely a modern magyar művészet annyi fényes tehetségét és vezető egyéniségét foglalja magában, mint Aba-Novák Vilmost, Árkay Bertalant, Kontuly Bélát, Medveczky Jenőt, Molnár C. Pált, Pátzay Pált, Szőnyi Istvánt, Vilt Tibort, megannyi dicsőségét a mai magyar művészetnek s a magyarságnak nemzetközileg is elismert nagy értékét.

Gerevich Tibor

2/.

Istokovics Kálmán, festöm.

Föerössége: elsösorban elbeszélö, másodsorban komponáló. Müvészi tevékenysége magas szintet mutat. Szorgalma magábanvéve is erényszámba menö. Termeket betöltö kiállitása ennek bizonyitéka. -Volt idö, mikor a grafikus dominált minden munkáján. -Sorozat arcképe egy sereg lélekanalizisen alapuló emberábrázolá Szuggesztiv hatásu alkotásai nagyhirt értek el a közönségnél, a sajtónál.

Képzömüvészet. 1932. 205.l.

MDK

Istokovits Kálmán, festöm.-graf.

Nagy és becsületes értéke a hazai grafikának. Képzelö erejének széles folyama féktelen, korlátokat nem ismerö. Sok mondanivalója van. Kicsi és nagy lapjain egyaránt monumentalis hatásokat ér el. Diabolikus alakja mindig térben állnak, kompoziciói kiegyensulyozottak. (i Merészségével egyfotma nagy a tehetsége és igy remélhet töleg nagy és tartés sikere lesz.

Szautner Lajos: Karc- és fametszet-müvészetünk fejlödése. Képzömüvészet. 1934. 77.sz. 200.l.

1/. Istokovics Kálmán, festőm.-graf.

MDK

a kiállitás másik nagy meglepetése/Ferenczy Nóé mi mellett/. - Bebizonyitotta,h. ő nem csak grafikus Mint a római magyar akadémia tagja Rómában élt, de már azelőtt is festett nagyméretü képeket. De az örök városban valt izig-vérig festővé. Drámai tartalmu poézis az eredője művészetének.

Az Ernst-Museum csoportkiállitása. 12n.-ik. Képzőművészet. 1933. 43-44. sz. 191.l.

2/. MDK

Istokovics Kálmán, festöm.

Kelet ezeregyéjszakás meséivel, tripoliszi jelenetei ben csupa feszültség. Képei méretben kisebbedtek, de ~~[illegible]~~ telitettebbek. Egy -egy magyar tája románc, vagy ballada. Vallásos képei áhitatos lélekkel, ragyogó fantáziával készülnek. Kiváló technikáju vizfestményei ugyancsak problémáival terhesek.

Az Ernst-Muzeum csoportkiállitása. /121.-ik./
Képzömüvészet. 1931. 43-44. sz. 192. l.

MDK

Istokovits Kálmán.festőm.-graf.

a szélesen szongó,meleg fény-árnybullámzás egyenesebb,keményebb, párhuzamosabb vonalakkal jut kifejezésre, mint a hollandiak könnyü, szabgatott kézjegye.

Több-kevesebb oknál fogva I.K. -t a Szönyi István által jelzett körbe utalhatjuk.

-szky: Magyar Grafikusok.- Magy.Mükiadók anyagából rendezett kiáll. - Dec.25- jan. 13. Ars Una 1924. I. 4.sz. 166.l.

MDK

Istókovics Kálmán, festőm.

sokat igérő tehetsége nagy próbálkozásokban éli ki magát. Ezek a próbálkozások nem mindig sikerülnek, bár tagadhatatlan, h. kisebb részletfeladatokat bravurosan old meg.

Rozványi Vilmos: Az Őszi Tárlat.
Képes Krónika.1929.42.sz. 18-19.l.

Istókovits Kálmán festő

N.U. 1939. II. 18

Istókovits Kálmán kiállitása

A Műterem helyiségeiben pompás gyüjteményt állitott ki *Istókovits* Kálmán, a fiatal festőgeneráció egyik legrokonszenvesebb tehetsége. Örömmel állapitottuk meg, hogy ez az eredeti és *bizonyos magasabb platón* tanyázó művész évről-évre mennyire elmélyül és gazdagodik. Kellemes jelenség a sok, minden áron művészi tébolyt hajszoló mondvacsinált tehetségek korában. Meghiggadt, megfinomodott, desztillálódott lélek. Látó bölcs. De valódi *költő* is. Szinpoézise mindenkor nemes és választékos hangzatokat üt meg, de soha sem hideg, sőt éppen az élet rezgő melege érint meg kompozicióí közelében. Olajképei, temperái és akvarelljei csupa önmagától zengő élet. De a tempera az igazi szivügye. Az az anyagtalanitott, hig kivonata a lényegnek, amit az *uj idealizmustól* megszállt festő ábrázolni akar, talán ebben a technikában talál leghálásabb kifejezésre. A *Balaton* csupa ilyen sejtelmes, folyékony fluidum. Tájképei a legváltozatosabb szinskálától szikráznak. A dalmát tengerparton festett képei közül talán legszebb az alkonyati csodát regelláló *Ba-*

„Müterem" IV. Kossuth Lajos-u. 12.

Istókovits Kálmán
festőművész
gyüjteményes kiállitása

1939. II. 16-28.

katalogus 30 fill.

Istokovits Kálmán festő

Az Ernst-muzeum szezonnyitásul *Istokovits* Kálmán festőművészt szólaltatja meg. Hét terem, telve Istokovits müveivel, elég alkalom a festői ékesszólás kiélésére. A művész fel is használja a lehetőséget s teremről-teremre egyre fokozódó érdeklődést vált ki a nézőből. Kezdi a rézkarcokkal, amelyeket a fametszet vált föl, azután átmegy a temperapiktura bemutatására, s itt-ott egy-egy olajfestménytechnikát is láttat, s mire a nagyterembe ér, alkotásainak színét-javát válogatja össze, hogy teljes képét mutassa művészetének.

Istokovits Kálmán abszolut grafikusművész. Gondolatainak, érzéseinek kifejezésére a rajzbeli megoldás tökéletességéből indul ki. De nem ez az ő egyedüli ereje. Naturalizmusa rajongó költészet annak hangsulyozásával, hogy a tárgyilagos természetlátásában torzitás sem színben, sem formában nem kap helyet, s fantáziája mégis kimerithetetlen, s igy különös szépségeket nyujt.

A természet mint keret fogja át a mondanivalóit.

Mozgalmas, drámai mesemondó. Tömegek komponálása és elhelyezése konstruktiv térkitöltésként, a tömegek mellett egyes figurák jellegzetes mozgása, mint grafikus-megoldás, igen jelentékeny ereje Istokovits művészetének.

Végül a festőmodor és a festőanyag az, ami Istokovits talentumát a bizarrság hangulatán át olyan nagy figyelemre érdemesiti. A temperaanyag alkalmazása mellett a fénylés, csillogás érzékeltetését egy-egy kiélezett, világos színfolttal teszi lehetővé. Nagy ellentéteket tud kifejezni s a hatást a maximumra emeli. Igen jelentékeny eredményt ér el a nagy, összefogó forma felrakással, a részletek szinte zseniális elhagyása mellett, aminek néhány remek példáját látjuk portréin. De nem elégszik meg ezzel a technikával: egy-egy részletelemnek miniatürszerü szinmegoldásával (97. sz. portré) a nagy, egységes miniatura-technikát tudja mimelni. Valóságos zsonglőrség ezen a téren.

Istokovits Kálmán művészetét ez a kiállitás maradéktalanul mutatja be s ez a művészet nagy értéke a magyar egyetemes művészetnek.

(b. m.)

E.K. 932. X. 9.

Istokovits Kálmán

E.K. 932 X. 9

Istokovits Kálmán képei

A fiatal generáció egyik legjelentékenyebb tehesége, *Istokovits* Kálmán százhúsz képe és grafikája mutatja be az Ernst-Múzeum első idei kiállításán egy nagyfantaziájú művész fejlődésének értékes állomását. A művész eredetileg grafikából indul s nagy sikert hozott számára romantikusan színes képzelete és drámai inscenálása. Aztán a karc és rajz mellett a pikturai kompozició területén küzdött sokáig grafikus emlékei, nyers színlátása és festői célkitüzései között. Most e küzdelemben jó eredménnyel, sok lehiggadással és a megtisztulás útján áll elénk merész képzeletével és viszonárius készségével. Még mindig erős színellentétek dominálják a legtöbb képét s a fény és világítás bátor problémái érdeklik. Nagy kompozicióí, mint a „Cirkusz", „Koldusok", „Apokalipszis", „Halászok", „Duna Szentendrénél" s a „Tutajos" tele vannak erős festői eszközökkel megoldott drámaisággal — néhol talán egy kicsit színpadi effektusokkal is, de egy-egy képen, mint például a „Fausztatás", eljut csendes színharmóniákig is. E nagy tableaukon kívül néhány nagyon komoly figura és tanulmányfej studiuma tiszta kultura és komoly mélység értékeit hozza. Ezek között egy fiúfej és két női figura s egy önarckép jelzik legszebben mondanivalóit. Réckarc- és fametszettsorozatának minden lapja erővel és gazdagsággal hat.

B. L.

Istokovits Kálmán

8. ó. ú. 932. X. 9.

Ex. 932. X. 9.

— **Istókovits Kálmán kiállítása Ernstnél.** Istókovits Kálmán nem mindennapi tehetségét két erő tartja hatalmában: a mesemondás és a bölcselkedés szenvedélye. Képzeletében minden látvány mesévé és filozófiává alakul át. Ezek nem festői erények, de ha valaki olyan erős tehetségű festő, mint Istókovits, akkor nem kell kutatni képein az összetevő elemek szerepét, mert a látnivaló oly gazdag, oly szép, oly színes és oly mozgalmas, hogy a műélvezetnek dús lakoma tárul a vásznain. Ez a szenvedélyes komponáló újabban arcképeket fest. Portréi meglepőek s bizonyos részletekben mesteriek. Ahogy ő szövetet, bársonyt és selymet fest, azt érdemes megnézni. Szeretnénk, ha arcképfestő lenne s izgalmát és lelkének titokzatosságát egy-egy emberi arc ábrázolásához összesürítve használná fel. Visszagondolva százhuszonnyolc művére, amit kiállításán láttunk, a »Tiszai halászok« című vászon nagyszerű hangulata az igazi műélvezet zavartalan meleg örömével tölt el bennünket. *(ks.)*

Istókovits Kálmán

*** Istokovits Kálmán gyüjteményes kiállitása.** Az *Ernst-muzeum* összes termeiben mutatja be *Istokovits* Kálmán gyüjteményes anyagát. Az a sok festmény, rézkarc és fametszet, mely felsorakozik ezekben a termekben, gazdag, igazán szindus és változatos müvészi gondolatvilágot tár fel. *Istokovits* Kálmán, aki esztendőkkel ezelőtt sötéten ható, flamand mesterekre emlékeztető szinekkel lepte meg a tárlatokat látogató közönségét, — mintegy messziről fémjelezve, hogy: ez én vagyok . . . — most, müvészetének ujabb állomásán, inkább a világos, derüsebben ható pasztellszineket kedveli. Ebben az értelemben változtak meg tájképei, ahol minden a fény és minden a levegő. Talán legmélyebben jellemzi *Istokovits* tájfestészetét a *Halászok a Tiszán* cimü kompoziciója (melynek van egy kisebb pandántja is) és a *Szekér az országuton*, ahol ügyesen, nagyvonaluan fog meg egy meglehetősen kihasznált, kisebb témát. Rézkarcai és fametszetei érdekesek, azonban nem többek annál, amit egy ügyes illusztrátor (fantáziával és hókuszpókusszával) mindig kitervez. Bibliai és erotikus témák ezek, aránylag unalmasak és kevés bennük az egyéniség. Festészetében külön érdekesség, hogy szereti a cirkusz világát, a kóklereket, a vurstli hangulatát. Itt azután szabadon dobhatja ki, szórhatja szét különleges szingazdagságát. *Istokovits* Kálmánnak ez az első gyüjteményes bemutatása komoly esemény lesz a főváros müvészi életében. *(D. A.)*

Istokovits Kálmán

M 932. X. 9

Istókovics Kálmán

KÉPZŐMŰVÉSZET

Istókovits Kálmán gyüjteményes kiállitása

Gyüjteményes kiállitás keretében mutatja be hosszú évek munkásságát a Müterem falain *Istókovits* Kálmán, az újabb magyar piktura tehetséges müvelője. Az anyag legnagyobb része temperában készült, mint ahogy ennek a festői eljárásnak kétségkivül Istókovits ma a legvirtuózabb kezelője, legbiztosabb, legfölényesebb tudású mestere. Csodálkozással szemlélhetjük a tónusárnyalások gazdagságát és ennek a szük technikai lehetőséget nyujtó eljárásnak a lehető legtökéletesebb kiaknázását, sőt a lehetőségek további kiterjesztését olajszerü hatások elérésére. Viszont másrészt éppen ez a nagyfokú technikai biztonság és fölény csábitja Istókovitsot képeinek egy részében tetszetősen felületes és túlkönnyed megoldásokra. Válaszúton áll most piktúrája: vagy a gazdag technikával párhuzamosan elmélyiti a mondanivalóit is, vagy pedig rabjává fog válni saját manirjának. Mi szeretnők az előbbit hinni.

A lebilincselően elegáns temperáin kivül több kitünő és gazdag színhatásokban bövelkedő olajfestményben is gyönyörködhetünk, amelyeknél különösen az éles jellemábrázoló készséget csodálhatjuk meg, viszont másrészről nagyobb méretü, több alakú kompozicióin a komponálás bizonytalanságát is észrevehetjük. Érdekes kiállitását még több finom akvarel egészíti ki. (T. D.)

Pesti Napló, 1939 febr. 25.

Pfinn József, Riemer K. Gusztáv, Sanek Samu (Paks), Schoditsch Lajos és Weiszmann Béla (Bécs).

*

FÖLHIVÁS.

F. évi november havában lesz az országos iparművészeti muzeumnak ünnepélyes megnyitása.

Ugyanakkor nyílik meg a magyar iparművészeti társulat *karácsonyi kiállítása,* melyet szintén uj otthonában, az iparművészeti palotában rendezni fog.

A társulat e kiállítását döntő fontosságunak tartja a hazai iparművészetre nézve s ezért oda törekszik, hogy ez minél impozánsabb legyen.

S ebben számít az összes hazai művészi iparosok hathatós támogatására.

A hazai művészi ipar minden számottevő tényezőjének e kiállításon való közreműködését a társulat annyival is inkább reméli, mert ezuttal fogják először odaitélni a kiállítás legérdemesebb tárgyának, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium által alapított *500 frankos aranyérmet.* E ki-

Istókovits Kálmán

Függetlenség (Bpest)
1939 febr. 19.

Istókovits Kálmán festményei

Tehetséges és nagytudású festő *Istókovits Kálmán*. Képeinek minden vonala foltja helyén van, könnyedén, bravurosan dolgozik. Termékenysége és képzelőereje Aba-Novákéval rokon. A jól összeválogatott gyüjtemény elénk tárja egész fejlődését s bár régebbi müvein is megtaláljuk értékeit, mégis szembetünő fejlődésének töretlenül felfelé lendülő ive. A régebben kissé kinosan kemény foltok festői lágysággal olvadnak szét újabb tájain, az itt-ott kissé édeskés s nem mindig ízléses színek nemesebbek lettek. A tempera-festékkel fölényesen bánik, saját találmányú lakktempera képein is tiszták, élénkek a színek. Általában Istókovits kiállításán nem látni agyonfestett, elkínzott vásznakat, olyan frissek ezek a müvek, mintha minden képét egyszeriben, prímán festette volna. Ez a könnyed, játékos, szellemes, egészséges, kissé a németalföldi festészetre emlékeztető müvészi felfogás legjellemzőbb sajátsága Istókovits Kálmánnak.

Kiállításának legszebb darabja, a kifejezésben igen finom *Női fej* és *Sokácz nő*, az alakos kompozíciók közül a *Köszörüs* és *Törökmézes* című igénytelenebb tárgyúak sikerültebbek, mint például az *Ikarus*, amely szép irodalmi téma, de nem szerencsés választás az ecset számára.

(— *is.*)

nosától 312,500 forintért megvásárolja. Legalább ezt írják a lapok. Az összeget illetőleg nem mernénk kezességet vállalni. A dolognak érdeket kölcsönöz az is, hogy a legritkább esetek közé tartozik, a midőn angol tulajdonos nagyobb műtörténeti becsű művön túlad.

E nagy árral kapcsolatban fölemlítjük, hogy hír szerint az olasz kormány alkudozásba bocsátkozott Ripalta herczeg örököseivel a Farnesina megvétele czéljából. Tudva levő, hogy a tulajdonos évek során át elzárta és a közönségre nézve hozzáférhetetlenné tette a Farnesina termeit és azokban Ráfáelnek és tanítványainak világhírű falképeit: *Galathea diadalát* és *Psyche történetét*. Az olasz kormányt ezen körülmény indíthatta arra, hogy a kastélyt megvásárolja, s hajlandó lenne nagyobb áldozatokra is, de az örökösök milliókat kérnek. S ha Aumale herczeg 300 ezer forintot adott

Istókovits Kálmán

Gerevich Tibor: Római magyar művészek. Magyar Művészet 1931. 204. l.

Elsősorban grafikus a rézmetsző *Istókovits Kálmán* és a fametsző *Gáborjáni Szabó Kálmán*. Az előbbinek technikai tekintetben nem volt mit tanulnia Rómában, csak motívumait gazdagította. Klasszikus romokból alakított római vedutája érdekesen mutatja be a gazdag képzeletű művész egyéni stílusát. A diadalívek, a római épülettöredékek fájdalmas kiáltással kelnek e szép lapon áloméletre. A karcolótű mellett ecsethez is nyúlt, s fogott monumentális képfeladatokhoz, amelyeket érdemes lenne továbbfejlesztenie.

Istókovics Kálmán

Az Est

Péntek, 1939. február 17.

— **Istókovits Kálmán gyüjteményes kiállitása.** Érdekes és szép kiállítást rendezett a Műterem kiállítási helyiség. Bemutatja *Istókovits* Kálmán festőművésznek a dalmát partokon készült és egyéb kompozíciókból álló olajfestményeit, temperáit és akvarelljeit. Vidám, mosolygós képek mind. A dalmát tájakat ábrázoló temperákon látszik, hogy alkotójuk milyen lelkes természetimádással vetette papírra a gyönyörű látvány lelki élményeit, Raguza várát, a kikötőt, a dubrovniki tornyot és a hasonló témákat. Meglepően érdekes Istókovits önarcképe, ez az öntudatos, jól megkomponált munka. Pompás színek, remek rajzkészség, »témaszellemesség« és ízléses megoldás jellemzik *Istókovits* Kálmánt, ezt a kitűnő, nagystílű, óriástermékenységű művészt, akinek biztosan megérdemelt nagy sikere lesz ezzel az igazán nagyrangú kiállítással. *(k—f)*

Egy ifju mester kiállitása.

Istokovits Kálmán a fiatalabb művésznemzedék legjavából való. Mint grafikus-művész tünt fel Rembrandt-hatásu karcaival, melyekben komponáló ereje szinte robbanó lendülettel tört ki.

Hogy egy művész valamelyik nagymester hatása alatt alkot, az nem jelent megrovást. Szerte a világon mindig megtermékenyitette egyik zseni a másikat. Csak az a kérdés, végeredményben mire jutott? Fejlesztette-e az előretörő mestert vagy szolgai utánzója lett?

A mai művészifjuságban kétszeres érték az, akit a régi nagy művészet is lelkesit. Összerugni és ugy hagyni egy-egy modern „alkotást" — ez ma a fő. Alapos és komoly elmélyedés csak a komoly tehetségekben van.

És Istokovits ezek közül való.

Telitve van költői vággyal, amit komponáló ereje is mutat. És ezt a tartalmasságot ki is tudja fejezni. Rajzbeli készsége nem gátolja abban, hogy szellemes ötletekkel, hatásos véletlenségekkel fokozza művei érdekességét. A rembrandti fények és árnyak sejtelmességét is kihasználja. Nem elégszik meg azzal, hogy valamit odaken, mert művészbeszédét meg is indokolja. A dadogásban nincs művészet. Az ügyefogyottság is a dilettánsok erőtlensége.

Az Ernst-Muzeum most megnyiló kiállitásában Istokovits szava tölti be az összes termeket és ezzel utmutatást ad arra, hogyan kell egy fiatal művésznek az *igazi siker* utján haladni. Az ő kiállitása, melyben 118 művét látjuk, *hallatlanul érdekes*. Egy roppant gazdag fantáziáju mesemondót ismerünk meg benne, aki meséit a képzőművészet nyelvén, a legszinesebb változatosságban mondja el.

Látunk tőle rézkarcokat, fametszeteket, tempera-, aquarell- és olajfestésü képeket, kicsit, nagyot, de mindig érdekeset. Művészetét jellemzi, hogy a leghétköznapibb tárgyakat is szellemesen gyurja át és sokszor egészen vázlatosan rögziti meg.

Grafikai műveiben a „Kain és Abel", a „Golgotha", a „Bevonulás Jeruzsálembe", a „Jób", az „Ecce Homo", „Apokalipsis", „Szt. Margit halála", biblikus hatásai váltakoznak a szenvedélyes „Mámor", az izzó „Forradalom" és „Pogányok" lapjaival.

Festett műveiben gyönyörü kollekciót látunk szépségekből, melyeket legszivesebben temperával fest, erőteljes fényeffektusokkal élénkitve. Ilyen a „Kékkendős nő", az „Ülő nő", az „Alvó", a „Sápadt nő", „Fehérkendős nő", s a nagyon finom „Angol nő". Tájképei közt kiválnak: a közvetlen hatásu tiszamenti aquarellek, az esthangulat fekete sziluettjeivel megfestett „Halászok a Tiszán", egy drámai erejü Szentendrei Duna-részlet, az effektusos „Tripoliszi táj", a jól benépesitett falurészletek („Szekér az országuton", „Falusi kereszt") s a bizarr fényekben megörökitett esti falusi „Cirkusz".

De legérdekesebb a festett szellemeskedéseiben. Ilyen például a „*Bukfenc*", piros lepedőn, meseszerü alakokkal. Majdnem monumentális a „*Mulatozás*", óriási Babel-tornyu hátterével, a „Koldusok" bizarr tipusaival, az „Ikarus bukása" klasszikus görög tájrészletével, a „Holdvilág mellett" c. éjjeli kép, berugott alakjának mámoros képzelődésével, a „Kirándulók" tarka szinfoltjaival, a „Mosónők" mozgalmas csoportjával és különösen kiválik az „*Álomlátás*" c. nagy vászna, melyen a misztikusan megvilágitott föld felett repülőgépek és léghajók légiója tör az ég felé, föl a menyországig, ahol repdeső angyalok s a menny lakói várják.

Monumentális erő van még a „*Cinka Panna*" pirosruhás alakjában s egy csavargó tipusra emlékeztető, borotválatlanul csunya, de művészileg igen szép önarcképében.

Az egész kiállitás igazi nagy sikere az Ernst-Muzeumnak.

(Kézdi.)

P.H 932-X.9

Istokovits Kálmán

művész, Emile Guilleaume mintázta.

A budapesti Szabadság-tér kezd hasonlitani a párizsi Place de la Concorde-hoz, ott áll Strassbourge szobra, a francia irredenta beszélő szobra, mely végre is kivivta diadalát. Talán ez a mi nagy angol barátunk szoborajándéka is meghozza a mi Szabadság-terünk irredenta szobrainak a diadalt. A Place de la Concorde-ot tudvalevőleg a francia városok szobrai ékesitik és mikor Elzász-Lotharingiát elvették a németek, e tartományok fővárosának, Strassbourgnak szobrát a párizsiak gyászkoszorukkal halmozták el. Ez a néma szobor oly ékesszólóan beszélt évtizedeken át, mig Strassbourgból ismét francia város lett. Most a magyar elszakitott földrészekért, amelyeknek szobrai előtt a mi gyászkoszoruink fekszenek, egy értünk hevülő nemes angol sziv meleg kohójában öntött és egy francia művész műtermében kikerült nő-szobor beszél...

Voltak beszélő szobraink valamikor nekünk is, csak elnémultak. Báró Bánffy Dezső egykor Ferenc József ajándékából a magyar

Istokovits Kálmán

grafikus

Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesületének kiállítása Nemzeti Szalonban - munkáival szerepel.

Ismert grafikus,aki nagy sikereit Rembrandt-szerü szép karcaival aratta.Mély poézise,bravuros tü-vezetése és érdekes fény-effektusai ezuttal is külön értéket adnak rézkarcainak,köztük a Pogányok - a Visio - a Hegyi beszéd - a Forradalom - a Szent halála - a Kain és Ábel c.lapjainak.

Pesti Hirlap
1931.III.22

Istokovits Kálmán

M.O. 932 X.9

Istokovits Kálmán kiállítása az Ernst Múzeumban

Istokovits Kálmán, aki az idei szezón első nagy kiállításán az Ernst Múzeum minden termét megtölti új műveivel, éveken át küzdött azért, hogy grafikusból festő legyen. Ez a kiállítás azt mutatja, hogy az önmagával vívott küzdelem eredményes volt, a gazdag fantáziájú grafikusnak, aki a művészetnek ebben az ágában már a legelsők közé számított, sikerült végre színekkel is hiánytalanul megmutatni költői vízióit.

Ma már egyformán biztosan közli velünk álmait fekete-fehér lapjain és nagy olajképein. Uj területe a portré, amelynél nehéz világítási próblémák bravuros megoldásával lep meg.

Eredményei összefüggnek generációja közös eredményeivel, de mindenütt pontosan látjuk egyéni útját. Igazi művész Istokovits, aki a költők, álmodók rendíthetetlen optimizmusával dolgozik és áll most a közönség elé. *(m—i)*

M.O. 932. X. 9

Istókovics Kálmán

(K.) Az Ernst M. csop. kiáll.-a.-M.Ü:931.X.11

Bevégződtek Hudson moszkvai tárgyalásai

Moszkva, március 28

Hudson angol külkereskedelmi államtitkár ötnapos tartózkodás után *hétfőn este Moszkvából Helsinkibe utazott.* Hudson több megbeszélést folytatott *Litvinov* külügyi népbiztossal és *Mikojan* külkereskedelmi népbiztossal, hétfőn délután pedig *Molotov*, a népbiztosok tanácsának elnöke is fogadta.

A hivatalos közlemény szerint Hudson látogatása alkalmából megvizsgálták *a jelenlegi kölcsönös kereskedelmi kapcsolatokat*, valamint további fejlesztésük lehetőségeit. A két tárgyalófél álláspontjának leszögezése után *az eddig fennállott lényeges nézeteltérések egész sorát állapították meg.* Remélik, hogy ezeket a Londonban folytatandó további tárgyalások során *ki lehet küszöbölni.* Barátságos eszmecsere folyt a nemzetközi politikai kérdéseiről is. Ez az eszmecsere »*kölcsönös értesítést eredményezett a két állam felfogásairól és a felfogásaik közti érintkező pontok tisztázását a béke biztosításának ügyében*«. Remélik, hogy a személyes érintkezés a szovjetorosz-angol viszony megerősítésére fog vezetni.

Itteni angol körökben kijelentik ezzel kapcsolatban, hogy Anglia mindenekelőtt *az angol ipar termékeit akarja elhelyezni Oroszországban*, de nem akar a szovjetkereskedelem átmeneti országa lenni. A hivatalos szovjetorosz közleménnyel szemben, angol politikai körökben nyomatékosan hangsúlyozzák, hogy *semmiféle politikai tárgyalásról nem volt szó. (MTI)*

„Derű a művészetben"

(A Műcsarnok kiállítása)

— *Az Est tudósítójától* —

A cím programot jelez. De azt hiszszük: elhibázott programot, aminthogy ebben a véleményünkben a tárgymutató előszava és a kiállítás összbenyomása egyaránt megerősít minket. Ez itt: *karikatura kiállítás*, mert a legőszintébb, legstílusosabb, önmagában legösszhangzóbb, egyben számszerűleg is leggazdagabb része a karikatura-anyag, a vidám, tréfásan torzító, humoros vagy szatirikus grafikai művek mulattató sorozata. Ebből a javát kiválogatva, fele ennyi teremben, szépen, tágan rendezve, méltóan lehetett volna bemutatni rajzolóink magyaros humorát és szellemességét, persze elhagyva azt a temérdek parlagi holmit, amit most itt a »derü« címén közéjük kevertek.

Az egész kiállítás így, ahogy van, összekeverve a humoros és nem humoros grafika az olajfestményekkel és a szobrokkal, esztétikailag zavaros elgondolás, ebből folyólag zavaros, stílustalan és fárasztó látvány.

Az első terem 60—80 évre visszamutató művészettörténeti anyagot tár elénk, csupa olajfesményt, a többi közt sok érdekes és értékes alkotást, de az egészet minden stiláris vagy időrendi kapcsolat nélkül. Az alapelgondolás elvi aggálytalansága nyilvánul meg ebben az összeállításban, amely szerint a derü kategóriájába tartozik itt a festett adoma és a fényfestészet élénk, világos színezése, a biedermeier kor szerelmi enyelgése és a napos kék ég alatt kapáló napszámosok. Derűs ez is, az is, amaz is, — igaz; csakhogy különböző gondolati síkon.

Igy kerül aztán egy kalap alá *Ferenczy* Károly komoly, monumentális impresszionizmusa *Margittay* egykor népszerű, festett humoreszkjeivel; így kerülnek, az élők között pl. *Istókovits* gazdag képzeletű, de csöppet sem derűs viziói s komor színessége a zavaros program értelmezése szerint egy társaságba vidám paprikákkal, »mosolygó« almákkal és aszfaltba ágyazott virágcsendéletekkel.

A harmonikusabb anyag, amint említettük, a grafika köréből kerül ki, a karikatúrák közül. Ennek a műfajnak a rajz a kifejező eszköze, a vonal, amely szinte egyidejűleg lendül a tartalmi ötlettel. A szín nem szükséges eleme a karikatúrának.

Egynéhány kiváló mester kiváló rajzgyüjteményét kell itt, szűken méltatva, megemlítenünk. A termek sora szerint legelőbb *Pólya* Tibor kollekcióját. Ő a lendületes vonal, a jókedv, az ötletes, vidám rögtönzés és az éles karakterlátás bővénájú mestere. Színessége sok helyütt valódi festőiség. Különösen ki kell emelnünk *Garay* Ákos termét. A táblabíróvilág szelleme ól rajzaiban, amelyek nem is annyira karikatúrák, mint a szó valódi értelmében humoros rajzok, olyan magyaros jellemmel, hangulattal, mintha Jókai képzeletéből lépnének papirosra. Amikor a százéves multba álmodik vissza, még művészi előadásában is megérzi a kort. A jelenben pedig egy letűnt magyar világ maradványtípusait nyomozza.

A harmadik magyar karikaturista mester *Szmrecsányi* Ödön. Humoros rajzait épúgy belső élményszerűség jellemzi, mint az előbbi két művészét, csakhogy ember- és társadalomszemléletében több szatirikus elem lappang, mint azokéban. Nekünk a pompás humorú sorozatok mellett is legművésziebbeknek tűnnek fel a »Boszorkánytánc« sorozatának rajzai. E három művész mellett *Haranghy* Jenő és *Jaschik* Álmos szerepel még jelentékenyebb kollekcióval. *Haranghy* fejlett stílusú, változatos és lendületes rajzoló, de a derű, vagy a humor nem különösebben jellemző tulajdonsága. Inkább komoly,

Jaschik gondos kivitelű, humoros rajzai szigorúan őrzik könyvdíszítő stílusukat s mint irodalmi szövegek kísérő képei valóban a könyv intimitásába kívánkoznak inkább, mint falra. Meg kell még említenünk *Budai Nemes* György jókedvű festőparódiáját, az »Igy festtek ti« című színes rajzsorozatát, ha nem is sikerült minden darabja egyformán.

A többi festményről vagy rajzról itt nincs terünk, a legtöbbről kedvünk sem kritikai véleményt mondani. Majdnem ugyanígy vagyunk a szobrokkal. A nagy szobrászat súlyos bevégzettségével nem is nagyon alkalmas derüs tartalom hordozására. Még leginkább megfelel ennek a követelménynek a kisplasztika, amit bőven találhatunk itt: népies zsánerfigurákat, kis bronzokat, terrakottákat, *Medgyessy*, *Damkó* stb. műveit. A kimondottan karikatúraszobrokról azonban ki kell mondanunk őszintén, hogy ezek, főleg a színezettek, igen ízléstelenek. És így ízlésrontók is.

Réti István

715 bombavetőt rendelt Franciaország Amerikában

Washington, március 28

Franciaország újabb száz bombázógépet rendelt az Egyesült Államokban. A Franciaország által rendelt repülőgépek száma ezzel elérte a 715-öt. *(MTI)*

Express hirdetések

Svábhegyi Majestic és Mirabelle
ötemeletes luxuspenzió, tündéri kilátású, erkélyes lakosztályaiban a legn. komforttal fejedelmi ellátás, kívánságra diétával, P 9.—től. Közp. fűtés. Hid.-mel. folyó víz. Telefon: 16-54-16 v. 17.

Az üdülők királya
Mellettünk luxusöröklakások kaphatók

Külföldön is megélhet tangóharmonikával!
Bérletbe is kapható
UNIFON, Károly király-út 5.T. 149-607

Vásároljon világhírű ólomplombás Békességzentandrási **háziipari perzsaszőnyeget** Termelő és Értékesítő Szöv.-nél csak **Ferenciek-tere 3,** az udvarban.

Feltünő sikkes kabátok, kosztümök és ruhamodelek **45** pengőtől. **MODELEK** IV., Váci-utca 8., I. emelet.

Egyesült-Államokba, Angliába, Franciaországba és Svájcba utazom 6 hétre. Megbízásokat garancia mellett vállalok. Leveleket »Gyáros I« jeligére a kiadóba.

Elveszett gyöngysorom megtalálóját 500 pengős jutalomban részesítem. Telefonom **367-068.**

Vadonatúj, luxuskivitelű, iparművész által tervezett
kombinált szoba olcsón eladó
Telefon: **123-043,** délután 2—4-ig.

Alkotmány-utca mellett
Vadász-utca 42. szám alatt
4-szobás összkomfortos, napos, központi fűtéses úrilakás **májusra kiadó.**

Párizsi, tanuljon franciául, kivándorlóknak hathetes kurzusok. Leveleket »Párizsi« jeligére **Blecknerhez,** Erzsébet-krt 14

Társulna keresztény fiatalember jólmenő üzlethez, vállalathoz 15—20.000 pengővel. Ajánlatok »Nem szanál« jeligére **Tenzer hirdetőjébe, IV. ker., Szervita-tér 8.**

Egyszobás gyönyörűen **bútorozott** komplett **lakás** (közp. fűtés, meleg víz), Szent István-parkban, Dunára nézö erkéllyel **kiadó!** Telefon 9—6 óra között: 180-033.

Öröklakást keresek 1 szoba hallost v. kétszobást Lipótvárosban vagy Budán, Margithíd közelében. Tel. 127-534

Jól bevezetett an gros és detail **cukorkaüzlet** kivándorlás miatt azonnal **átadó.** Ügynökök kizárva. »Csak komoly vevők jelentkezzenek 544« jeligére

ILLATSZERTÁRAT vagy drogériát, forgalmas, komoly üzletet **VENNEK.** »Készpénzért 496« jeligére főkiadóba

Alkalmazásban lévő úrinőnek v. házaspárnak **1—2 szobát bérbeadna** telefon, fürdőszobával **magános úrinő** Körönönél. Telefon: 123-275, 1—4 óráig

Egy szoba-hallos lakást keresek konyha és cselédszobával esetleg betársulnék egy nagyobb lakásba úri helyen, ahol ilyen lakást kaphatok. Ajánlatokat kérek »Pontos fizető úri házaspár« jeligére Az Est kiadóhivatalába.

Zongoratanítást vállal, biztos egyéni módszerrel, **mutányos tandíjért** otthon és házonkívül, Thomán mesteriskolát végzett elsőrangú pedagógus. **Baumhorn Irén.** Podmaniczky utca 67 félemelet 3

Figyelem! A megépülő mátrai villamoscentrále közelében betegség miatt eladó egy gyöngyösvidéki **lignitbánya és téglagyár** teljes felszereléssel, 16.821 □-öl területen. Vasútállomástól 3½ km-re, műút mellett. Kitünő állapotban. Érdeklődők írjanak **„Kitünő alkalmi vétel 31.428"** jeligére kiadóba

Gyönyörű ezüstözött **TÁLCA 8.90** 6 ezüstözött csiszolt üvegbetétes likörpohárral... P **Tillemann Sebestyén Vilmos császár-út 12** (Gróf Tisza István-utca sarok)

Ha még nem látta, sürgősen nézze meg a MÄRY SZALÓN tavaszi és nyári kollekcióját. MÄRY SZALÓN Szervita-tér 5. Tel. 381-192

Ha **FÁJ A LÁBA NE KISÉRLETEZZEN!** Forduljon bizalommal **Belvárosi Orthopédiához IV., Kecskeméti-utca 3.**

Kiadók azonnal, illetőleg májusra, **2-, 3- és 4-szobás** összkomfortos **lakások és üzlethelyiségek,** V., Klotild-utca 10/a., b. és c.

BOROSHORDÓ 15 hl-től 60 hl-ig, összesen kb. 2500 hl **eladó!** Jelige: »Jókarban 15«

Előkelő lakás berendezései: úriszoba, **szalongarnitúrák, csereasznye rekamier** és **komód** ***perzsaszőnyegek*** **rumburger ágyhuzat,** csillárok, **hálószoba rendi** étkészlet, **festmények,** stb. sürgősen eladók. Bajza-u. 44., I. Nagyné, telefon **124-933**

Betűző pergament legolcsóbban (kartelen kívül). Kapható: **Haas Sándor** papírnagykereskedésében, Budapest, IX., Mátyás-utca 9.T. 185-036

Próbakisasszony, keresztény magas termet, árukiadásban gyakorlattal, **felvétetik.** **Magyar Házipar,** Kiskorona-utca 34.

Kéthetenkénti, vasárnapi **jazz zenedélutánokra** keresünk **14—18 éves tiúkat vagy lányokat** és pedig 1 szaxofonost, 1 dobost és 1 hegedűst. Eddigi gyakorlatot feltüntető leveleket »Privát szórakozás I.« jeligére a kiadóhivatalba.

USA részére elsőrangú cég komoly képviseletét keresi New-Yorkban élő, keresztény, vagyonos, kitünő összeköttetésekkel bíró magyar nagykereskedő. Ajánlatokat »Prima referenciák« jeligére Patak hirdetőirodába, VI., Vilmos császár-út 29.

Brazíliába utazom, **exportképes** gyárak és cégek képviseletét és egyéb megbízásokat vállalok. »Áprilisban indulok« jeligére **Tenzerhez, Szervita-tér 8.**

Árverés Március 29-én ½1-kor 3600 méter különböző divatos női ruhaanyag, **selymek, szövetek** alacsony kikiáltási áron, esetleg egy tételben árverésre kerül: V., Szent István-körút 23. Érdeklődni a helyszínen és **337-561.** szám alatt.

Ötszobás nagyméretű, modern **lakás** Krisztina-téren (Mészáros-utca 2) kiadó

ELADÓ **Rákosszentmihályon, Sándor-utca 12.** alatt két utcára néző gyönyörű, 800 négyszögöles, parcellázható gyümölcsös **telek** Tulajdonos telefonszáma: d. u. ½4-től ½5-ig 358-166 Levélbeli érdeklődés »Rákosszentmihály I« jeligére a főkiadóhivatalba.

Gyakorlati könyvviteltanítás **Egyéni és csoportos kiképzés a kettős könyvvitel, mérlegkészítés, mérlegvizsgálat és bírálat, adómérlegkészítés, revizori munkák, átíró könyvelés, könyvek felfektetése, zárlati munkálatok** ismereteiből könyvszakértő pedagógusnál. Jelentkezzen délután 4 órától V., **Pannónia-u. 58., földsz. 1. Tel. 293-295.**

Nyugalom, pihenés, üdülés Svábhegyen Mátyás király üdülőben! Remek ellátás, luxuriőz kényelem, olcsó előszezónárak. Központi fűtés, **nagy park,** autógarázs. Mátyás király-út 7. Telefon: **165-361, 165-362**

HÁZ 5 em., sarok, liftes, Buda legszebb terére néző, netto 8% jöv., 115.000. Csépes. **133-697.** 611

Leica-t kevéssé használt állapotban, lehetőleg felszerelésekkel, készpénzért **veszek** Jelige »Fotoriporter 608«

MÁRIA ***kéri Salgótarjánit 30-ig sürgősen jelentkezzen!***

2-szobás bútorozott lakrész fürdőszobával, folyó melegvízzel, két feltétlen úri személy részére elláttással vagy anélkül **kiadó.** Érdeklődéseket »Pesti Margithídfőnél« jeligére a kiadóhivatalba

India nagyobb városait üzleti ügyben beutazó ügyvéd további megbízásokat vállal. Jelige »Indian business 608«

Művészeknek gőzfűtéses, világos, belvárosi **műtermek,** esetleg irodák azonnalra **kiadók.** Telefon délelőtt: **181-616**

Villalakás teljes berendezése, bútor, szőnyeg, csillár stb. **eladó.** Telefon kizárólag 2—4 között 153-681. 537

5 és 3 szoba lakóhall közp. fűtés, meleg víz, gyönyörű saroklakás, **augusztusra kiadó.** Tel. 290-286

Akácdorong tűzifát (multban érvényben volt) maximális áron **szállít,** készpénzfizetés mellett. Barta József, telefon: **298-304**

Eladó: 320 négyszögöles **siófoki telek, hidraulikus prés, francia plisségép,** Förster **zongora, függönyök.** »Potom« jeligére a főkiadóba.

Keresztény, budafoki lakost, garanciával **pénzbeszedőnek és üzletszerzőnek felveszünk.** Cím Patak hirdetőirodában, VI., Vilmos császár-út 29.

Kézikötés és kéziszövés tanítás **„Gombolyag"** szalonban, IV. kerület, Váci-utca 20, III. emelet 2

Pestkörnyéken 3-szobás, összkomfortos, kertes **családi ház eladó** Cím a kiadóhivatalban megtudható vagy **„Keletitől 25 percnyire"** jelige alatt

Kétpárevezős kielboot prima állapotban **eladó!** Telefon: **131-028** délután 4—6 óráig.

Rajzolónak ajánlkozik épitő ipariskolát végzett, németül beszélő fiatalember. Ajánlatokat: »Építőipar« jeligére kiadóhivatalba

Brazíliába megyek 2-án, **telekkel tárgyalok.** Laufer, XIV., Sarkantyú-u. 2. 538

Áramvonalas, jóállapotban lévő **gyerekkocsit vennék** »Sötétkék vagy fehéret« jeligére kiadóba

Feltünően ömegelően sü **őskeresztény fiatal hölgy eladónőnek** ajánlkozik előkelő belvárosi üzletbe. **„Ügyes, gyors jómodorú"** jeligére a főkiadóhivatalba

Express hirdetések

Ebbe a rovatba délelőtt fél 10 óráig fogadunk el hirdetést. — A szombati és hétfői lapok részére a hirdetések már előző nap feladandók. — A legkisebb hirdetés ára 4 pengő.

Gyapjú zsorzsetből
női komplék
3/4-es kabáttal, divatszínekben
P **35.—**-től
FENYVES
Kálvin tér 7

Használt ruhákért csodálatos árakat
fizet Fischbein, Dob u. 25. T. 135-422

LUXUS **BÉRAUTÓ**
Irakocsik bel- és külföldre legkedvezőbben
T. 112-880 1 óra P **3.-**
Grünspan Béla, V., Hollán u. 15

Márton **Új Bérautók**
óránként P 2.70, km 25 fillér.
Temetőbe **8** pengő. Telefon **11-30-11**

HANOMAG bérautó
Új túrakocsik 1 óra **3** pengő. Külföldre, aldékre legolcsóbban
Esti szolgálat. Telefon: **124-666**

Használt férfi és női
ruhákért, egyenruhákért, cipőkért legtöbbet fizetek **Freund**, Dobozi utca 27. T. 142-673. Hívásra jövök. Szövetcsere

CYKLOP BÉRAUTÓ
temetőbe 8.- P, óra 2.70, km 25 fillér. — Telefon: **137-294**

Használt férfi, női ruháért egyenruháért szenzációs árat fizetek vagy **divatos szövetre** becserélem. Gerstl, István út 28. Hívásra jövök. T. 134-685

Áramvonalas **BÉRAUTÓK**
MERCEDES, RENAULT, ADLER
Elite bérautó-üzem **144-558**
496

Viselt ruháért újat készít vagy megveszi, becseréli, rendbehozza, átalakítja **Schmergel úriszabó**, Rottenbiller-u. 37/f. Tel. 131-759. Öltöny fénytelenítés 3 P

MORRIS
12-es típus **Ballila** 4-üléses, nyitott
sürgősen eladó **Schuszter** telefon 140-352

Autó sofőrrel, napi párórára **bérbeadó!**
Telefon: 143-465.

Horribilis
árakat fizetek viselt **férfiruhákért**
Saját üzletem részére. **Frost**, Kazár-u. 5. Tel. **127-659**

7.50 ÓJ **BÉRAUTÓ**
temetőbe, óránként 2.70. Túra km 24 fillértől **130-459**

BÉRAUTÓ
1 órára 3 pengő
Budapesten vámon belül. Temetőbe és kirándulási helyekre megegyezés szerint.
UNITAS Rt.
Telefon A 292-385.

Kötött-hímzett magyaros
gyermek-pruszlik
3 évesnek 6.20
KOVÁCS VICTOR
IV., Szervita-tér 4.
VI., Király-utca 2.

Csak **Halász kabátot, ruhát** viseljünk!
Magas nívó!
Olcsó szabott árak!
HALÁSZ DEZSŐ
női divatháza, VII., Rákóczi-út 54

Használt ruhákért
óriási árat fizetek.
Spiegel, Teréz-krt 2, I. 9. T. 128-942

Mach **TAXIGÉPIRÓ**
vállalat óránként P 1·30 **132-799, 130-777**

Viselt ruháit prima gyapjúszövetre **becseréli** vagy magas áron megveszi **Wertheimer**, Teréz körút 29 Tel. **1-277-32.** Hívásra házhoz jövök

ARANYAT
ékszert, zálogjegyet mindenről veszek.
Taub, Thököly-út 18

»Forstage« 130 cm széles
bútorvászon
különlegességek
Lakástextil
IV., Régi posta-utca 10.

Haute couture
Ferda Manyi

Vasúti bérlettel
szóló ismeretséggel rendelkező, komoly (nyugdíjas) **urakat keresünk** országos művészeti akcióhoz. Telefon délelőtt: **181-616** 539

Amerikai írógép kitűnő karban, privát-tól privátnak 160.— pengőért sürgősen **eladó.** Telefon 4—6-ig 125-803.

ESŐ-kabát legszebb
BALLON legolcsóbb
LICHTWITZ KÁROLY
szaküzletében,
Teréz-körút 4.
ÚJDONSÁGOK!

OPEL 500 kg szállítókocsi, használt kifogástalan állapotban **olcsón eladó.**
OPEL képviselet telepe, V., Révész-u. 4.

Autót bérelnék
tulajdonostól félnapokra sofőr nélkül. »Lipótváros« jeligére Balogh hirdetőbe, Szent István-körút 9.

Üzemképes, berendezett **gépműhelyt** készpénzért **megvennék.**
Kimerítő ajánlatokat a gépek megjelölésével »Turul« jeligére **Blocknerhez,** Vilmos császár-út 33. sz.

Pörköltkávé
naponta friss pörkölés
10 deka **70** fillér
a Párisi Nagyáruházban
IV. emelet, élelmiszerosztály

EICHEL BÚTOR
„BOLDOG OTTHON"
1939. árjegyzékünk szenzációs!
Kérje Ön is!
EICHEL lakberendezők
IX., Üllői-út 71

Pénzkölcsönt
bérházak elsőhelyi bekebelezésére
kihelyezek 5 évre.
Frey, Teréz-körút 23. Tel. 111-115

Esőköpeny
ballonkabát, raglán
Salamonovits Manó
esőköpenygyár
SAS-UTCA 25

OROSZ
fűzőszalón
Tökéletes fűzők, haskötők, melltartók.
VII, Erzsébet-körút 18, I. 5. Az Est házban

Vörös salak
kerti kavics, murva, fekete salak legkiválóbb minőségben vidékre is.
Salakkereskedelmi Vállalat
Budapest, VII, Dohány-u. 59. T. 142-864

Briliáns nagyköveket
priváttól **veszek.** 1000 pengőtől feljebb fizetek karátonként. »Drágakő 482« jeligére a főkiadóhivatalba

Perzsaszőnyeg
kilenc darab, **bútorok** olcsón **eladók.** Erzsébet-körút 50, fsz. 1. 614

Kesztyűiparművészt, aki a divatkesztyűk díszítésében és **mindennemű** kézimunkában jártas, azonnalra **keresünk.** Ajánlatokat »Bőrkesztyűgyár« jeligére Patak hirdetőbe, Vilmos császár-út 29.

Használt **NASH-személykocsi** **olcsón eladó** magánkézből. Megtekinthető: Brunsviga, V., József nádor-tér 8. vagy Márvány-garázs, I, Márvány-utca 9

500.000 pengő körüli **évi forgalmat bonyolító**
áruházszerű üzlet társat keres
Budapesten, pályaudvar közelében, »Fényes jövő 83« jeligére a főkiadóba

MINERVA **1929-es,** kétliteres, üzemképes személyautó **1000 P-ért eladó.**
Szent Lukács Gyógyfürdő, Tel. 156-080

Teherautó Chevrolet
1½-tonnás, hosszabbított alvázzal, **olcsón eladó.** Váci-út 58.

Chamberlain ma nyilatkozik Anglia terveiről

London, március 28
(Az Est és a United Press tudósítójától)

Kétségtelenül az általános hangulat következtében, amely elégedetlen a kormány habozásával, Chamberlain miniszterelnök elhatározta, hogy az alsóház kedd délutáni ülésén nyilatkozni fog az angol tervről és Lord Halifax hasonló nyilatkozatot fog tenni a felsőházban. A külügyi bizottság hétfőn este ülést tartott, hogy meghallgassa a miniszterelnök előterjesztését. Ebben a kapcsolatban a Daily Telegraph ma reggel azt jelenti, hogy az angol-francia-szovjetorosz támadásellenes egyezmény még nem jött létre, de az érdekelt hatalmaknál megvan erre a hajlandóság.

Titkos megbeszéléseiről számol be Halifax a minisztertanácsnak

London, március 28
(Press Service for Central Europe)

Lord *Halifax* külügyminiszter tegnap este hosszú megbeszélést folytatott a belső kabinet tagjaival. Szerdán a kabinet teljes ülésén számol be *azokról az igen fontos titkos megbeszélésekről, amelyeket a legutóbbi napokban a különböző kormányokkal az Anglia által kezdeményezett kölcsönös védelmi paktumra vonatkozólag folytatott.* Jelentése — hír szerint — a francia, orosz és lengyel kormányokkal folytatott tárgyalásokat illetőleg kielégítő lesz.

Országos eső

–Az Est meteorológiai tudósítójától–

A hideg és meleg levegőtömegek küzdelme egész *Nyugat-* és *Közép-Európában*, valamint a *Balkánon* és az *Adriai tenger* környékén is rendkívül csapadékos időjárást eredményez. Az *Alpoktól* nyugatra eső országokban tovább tart a hűvös, északi légáramlás uralma és a csapadék *részben még mindig hó alakjában hull.* Viszont hazánk középső és keleti fele, valamint a *Balkán* teljesen *a meleg légáramlás hatáskörében van*, amelynek uralma a *Kárpátoktól* északra *Lengyelországra* is kiterjeszkedik. Az ellentét a két különböző levegő között különösen hazánk területén elég éles. A dunántúli megyékben ma reggelre már északnyugatira fordult a légáramlás, de ez *csak valamivel hűvösebb levegőt okoz.* A délkeleti és déli megyékben tegnap már volt egy kis igazi tavaszias felmelegedés. *Szegeden* 16, *Kaposvárott* 15 fokra emelkedett a hőmérséklet.

Ma déli hőmérséklet

A borultság folytán igen enyhe volt az éjjel. Az eső az egész országra kiterjeszkedett és főként a *tiszántúli*, valamint az *északkeleti megyékben* bőséges csapadék hullott. Sokfelé *tavaszias zivatarok is voltak* és egyké helyen, mint *Ógyallán* és *Marcaliban jég is esett.*

A helyzet fejlődése még mindig bizonytalan. Az északnyugatról jövő, most már valamivel hűvösebb légáramlás valószínűleg az ország középső részeit is hatalmába fogja keríteni, *de erősebb lehűléstől egyelőre nem kell tartani.* Holnapra, főként a nyugati megyékben, *már várhatjuk a csapadék megszűnését és szakadozott felhőzet mellett napsütés is lesz.*

Az időjárási elemek várható értékei Budapesten: Legalacsonyabb éjjeli hőmérséklet 4—6 fok, déli hőmérséklet holnap 8—10 C fok. **T. G.**

Értéktőzsde

A budapesti értéktőzsdén a forgalom szűk keretek között mozog, ennek következtében a legcsekélyebb eladás már lenyomta az árakat és a jelentéktelen kereslet is árjavulást idézett elő. Kiemelkedő forgalom egyetlen értékben sem volt. A részvénypiac irányzata alig tartott. — A *fixpiac* gyenge.

Gabonatőzsde

A budapesti gabonapiacon alig van változás. *Búzából* csekély a kínálat és az irányzat tartott. A malmok a 80 kg-os felsőtiszai búzáért budapesti paritásban 20.95—21.20 pengőt fizettek. — *Rozsban* a forgalom jelentéktelen, a pestvidéki rozsnak 14.55—14.65, a nyírségiének 14.80—14.85 pengő az ára. — A *takarmányárpa* iránt jobb az érdeklődés. Az elsőrendűt 16.75—17, a másodrendűt 16.50—16.70 pengőért vásárolták. — A *sörárpa* néhány fillérrel megdrágult, a gyárak vásárlása következtében. Az elsőrendűért 19—19.50, a másodrendűért 18.50—18.80 pengőt fizettek. — A *zab* kereslete élénk, az elsőrendű 22—22.25, a középminőségű 21.75—22 pengő. — A *tengeri* irányzata tartott 15.90—16.10 pengős árfolyamon. — A *határidőpiac* tartott, a hivatalos forgalom megindulása előtt a *májusi rozs* 14.58—14.60, a *májusi tengeri* 16.60—16.65 pengő.

— **Gyászrovat.** *Weinberger* **József** sátoraljaújhelyi bornagykereskedő, Zemplén vármegye thatósági bizottságának, Sátoraljaújhely megyei város képviselőtestületének és a kassai kereskedelmi és iparkamarának hosszú éveken át volt tagja 76 éves korában elhúnyt. Temetése e hó 26-án nagy részvét mellett ment végbe.

Felelős szerkesztő: **BAKOS ÁKOS**
Szerkesztő: **KEMÉNY SIMON**
Felelős kiadó: **PAJZS ÖDÖN**
Kiadótulajdonos:
Az Est lapkiadó r. t.
Igazgató 1910-től 1930-ig: **Sebestyén Arnold**
Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Ma a 13. oldalon is közlünk Express hirdetéseket

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős nyomdavezető: Kárpáti Antal.

Istókovits Kálmán

Függetlenség 1943. jan. 17.

Kiállítás az Alkotás Művészházban

Harmadik kiállítását a mai magyar festészet egyik kiváló tehetségű alakjának, *Istókovits* Kálmán művészetének szentelte Erzsébet-körúti helyiségében az Alkotás-Művészház. A bravúros készségéről, különös mesehangulatokat teremtő, romantikus képzeletéről ismert művésznek több mint negyven művét mutatta be. A gyűjtemény egyik érdekessége, hogy Istókovits, aki festői mondanivalóit régóta a tempera nyelvén adja elő: ezuttal hangsúlyozottan mint akvarellfestő szerepel, csatlakozva azokhoz, akik ezt a technikát nálunk az utóbbi időben új virágzásba lendítették. Könnyed, rögtönzés szerű kezelésmóddal, friss színekkel, finom tónushatásokkal Istókovits ezne a téren is az ecset mesterének bizonyul. Vízfestmény-sorozatain az örök s kifogyhatatlan változatú Dunát ünnepli. Csalóközi, esztergomi, soroksári, bajai tájrészleteket ábrázol képein, amelyeken a természet sajátos módon hangszerelődik át fényteli színlátomássá.

ÁPRILIS

17

Istókovics Kálmán

— **Istókovics Kálmán dunai kiállítása az Alkotás Művészházban.** Istókovics Kálmán a nyár elején csónakba ült s a Csallóköztől Paksig végigevezte-élvezte a Duna csendjét és háborgását, a dunai napsütésnek, a dunai parti csalitoknak és a bársonyos homoku zátonyoknak minden bűbáját. Nem kerülte el figyelmét a Duna népe sem: a révészek, dunai hajósok, halászok s a dunai falvak apraja-nagyja. Természetesen pihenőkkel volt tarkitva ez a csónak-ut. A pihenő jelentette a művészi munkát. Ekkor születtek meg ezek a képek, amelyek a Dunát és vidékét ugy mutatják be, ahogy őket Istókovics a maga szemével látta, a maga szivével érezte. E természetlátásában Istókovics a japán művészettel találkozik. Képeinek nagyvonalusága, szinpompája és dekorativ hatása mind rokonságot mutat a japánokkal anélkül, hogy bármit is levonna Istókovics alkotó eredetiségéből. Aki a Dunát ismeri — s ilyenek végre is sokan vannak —, nagy élvezettel nézhetik most azt a tündérvilágot, amely Istókovics egyéni maglátásában és bravuros ecsetkezelésében eléjük tárul. A kiállitás január 19-ig tekinthető meg. (s. l.)

Pesti Hirlap
1943. jan. 6.

3f
MAGYAR KIR. POSTA
3f
MAGYAR KIR. POSTA
3f
MAGYAR KIR. POSTA
3f
MAGYAR KIR. POSTA
3f
MAGYAR KIR. POSTA

Istókovits Kálmán

Mai festőink között egyetlenegy sincs, akinek képein ugy kitetszenék, mint *Istókovits* Kálmánéin, hogy a levegő nem valami egyszerü fényáteresztő, fényszürő vagy fénytörő közeg, hanem külön elementum, hömpölygő és viharzó óceán, a széditő mélységü térben áradó hömpölygés. Ha valaki megáll Istókovits Kálmán dunai képeinek kiállitásán az erzsébetköruti Alkotás Művészházban, néha szinte megcsapja a képekről a dunai szél s az a sajátságos napsütés, amelyben napfény és viz villogása egyszerre keveredik össze.

Istókovits ma erejének teljében van s olyan bőséggel és könnyedséggel alkot, ami már a renesszánsz művészeire emlékeztet. Ez a kitünő festőnk nem ugy fest, mint azok a dilettánsok, akik *minden* művükkel valami „remekművet" akarnak alkotni, szakadatlanul tul akarva lépni tehetségük és képességük mivoltán; Istókovits azért fest, hogy beszámoljon az őt ért benyomások bőségéről s ez a beszámolója egy férfias erejü, hatalmas festőtalentumé. Az élet minden vonatkozása és részlete érdekli s érzékletesen ad vissza mindent, amit csak festői eszközökkel visszaadni lehet. Ez a negyvennégy kép az „Alkotás" falain — majdnem mind akvarellek — a Dunán való nyári kalandozásainak eredménye. Átalánosságok helyett ragadjunk ki konkrét részleteket: ott van a *Hajnal* cimű képe, az óriási viztükör feletti hajnali levegő elsodró erejü áradása a virradat sárgásvörös és lángszinü örvényében, a nagyszerü *Révész*, vagy a korai órában is már a hőségtől elöntött eget és levegőt sugárzó *Reggeli part*. Még kisebbméretü képei

Ujjas Antal. Két kiállitás.
Nemzeti Ujság 1943. jan. 6

között sorozatosan vannak olyan hibátlan remekművek, mint a *Siótorkolat*, vagy a mennyi víz, táj, fakó szineitől körülvilogott *Vontatóhajó*. A sajátosan istókovits-i romantikával átszőtt képek a nagyméretü *Deregtyések és a Horányi rév*. Ezeken a képeken a Duna megkapta a

iállitás

maga modern festőjét, Istókovits művészete pedig a maga teljes érettségében és gazdagságában mutatkozik meg.

r.

EURO

film-, könyv-, lapterjesztő é

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Ököllel

Támadt két terrorfiu az egyik budapesti napilap egyik szerkesztőjére. Az *Ujság* keddi számában részletesen beszámoltunk a brutális támadásról és az elmondottakhoz hozzáfüztük azt, hogy az ilyen durva erőszakoskodást mindenkép elitéljük s természetesen még akkor is elitélnénk, ha a — tuloldalon fordulna elő. *Maga az elv az, ami ellen tiltakoznunk kell.*

Anatole *France* irja egyik regényében, hogy *„az ostoba emberek nem tudván érvekkel alátámasztani vélt igazukat, csak ökölle disputálnak"*. Erről van itt is szó. Az ujságiró, aki az események sodrában és világnézete szolgálatában áll, hosszu beszámolót irt egy szélsőjobboldali „irodalmi" estről, melyen több politikus is résztvett. *Az estnek tehát sokkal inkább volt politikai mint irodalmi jellege.* Ezekután senki sem csodálkozhat azon, hogy ezt a politikai tüntetést birálat alá vonják s „értékeihez" mérten kommentálják. Ezt a budapesti sajtó jelentős része — az *Ujság* is — megtette. Az ujságiró teljesitette kötelességét.

Másrészről viszont — miután két nyilas hetilap rendezte az „irodalmi" estet — *mindkét lapban módja lett volna a politikai párt ujságiróinak állitásokat cáfolni, vélt ferditéseket kiegyenesiteni és igazságtalanságokat helyrehozni.* Az ellenfél által kezdeményezett vitának ugyanis ez a módja. *Ez volt a multban is és szeretnénk hinni, hogy ez lesz a jövőben is.*

Mindez azonban most nem történt meg. Az irott betük hadserege helyett két markos fiatalember jelent meg a felszinen és felemelt ökölle igyekeztek „disputálni". Ami az ügy további folyamát illeti, az már a rendőrség hatáskörébe tartozik. Az elv ellen viszont — ezt ismételjük — fel kell emelni szavunkat.

Mert mi lesz az országgal, ha bármilyen véleményt terrorral akarnak majd elhallgattatni illetéktelen és arra nem hivatott egyének? A multból, sajnos, nagyon keserü tapasztalatokat merithetünk erre vonatkozólag. Történelmünk egyik legszomorubb korszakában soron követték egymást az ilyen klikkek, csoportok, egyének és önkikiáltott népvezérek által kezdeményezett terrorcselekmények, melyek akkor felmérhetetlen kárt okoztak a nemzetnek. Természetesen minden józan gondolkodásu, derék magyar ember undorral gondol vissza ezekre az időkre és minden erejét latbaveti, hogy ezek az idők ne köszöntsenek be többé. *Reméljük hogy ebben a tekintetben még a bizonyos politikai-irodalmi est főszereplőinek sem más a véleménye és a magatartása.*

Mi mindig tiszteljük a mások véleményét. Mindig meghajlunk az ellenfél nézetei előtt és mindig akceptáljuk azt a tényt hogy mások világnézete és felfogása a mienkkel homlokegyenest ellenkezik. De — nemcsak a fent elmondottak miatt, hanem általános, emberi szempontból is — a leghatározottabban felemeljük szavunkat a terrorcselekmények ellen. S mikor ezt tesszük, többet kivánunk, mint a mostani durva atrocitásnak egész egyszerüen rendőrségi üggyé való degradálását; *kivánjuk, hogy minden politikai párt és minden közület zárja ki kebeléből az izgága és tetteiért felelni nem tudó elemeket és minden erővel járuljon hozzá a rend fenntartásához amely különben minden magyar ember közös érdeke.*

KAPASZKODÓ KEZEKKEL

Irta Bálint László

A ma történetirója, ha megvonja az 1942-ik esztendő mérlegét, nem feledkezhetik meg egy fontos jelenségről. A mult év eseményeivel kapcsolatban nemcsak az egész világot átölelő gigantikus küzdelemről és az azt kisérő gazdasági eseményekről kell beszélnie és nemcsak arról, hogy a mostani időket elnevezhetjük a jegyek és utalványok korszakának. Van valami más is, ami legalább ennyire fontos. Ez pedig az, hogy *az emberek közül sokan hihetetlen mohósággal fordulnak Isten dolgai felé, kapaszkodó kezekkel ágaskodnak a vallásos élet után.* Keresnek valamit, hogy mit, talán maguk sem tudják egészen pontosan meghatározni. Olyanok, akár a szenvedélyes alkimisták, akik nekimakacsodott akarással fáradoznak. Szeretnék felderiteni a világegyetem örőknek látszó titkát, hogy megoldást találjanak elkábult életükre.

A mostani vallásos fellángolás nem egyes egyházak sajátossága, megtalálható ez az istenhivő emberek valamennyi egyesülésében. A római katolikus templomok zsufoltak, amellett nagyszámu közönség látogatja a lelkipásztorok előadásait. A hivőket nemcsak az egész, hanem a részletek is érdeklik. A protestáns hitszónokok régebben alig tudtak bibliaórákat tartani gyülekezeteikben a hivők részvétlensége miatt, ma pedig helyiséggondjaik vannak. A kis lelkészi hivatali tanácstermek szükeknek bizonyulnak az érdeklődők befogadására.

Ma már különben nemcsak hivatásos protestáns igehirdetők magyarázzák a Bibliát. Tudunk összejövetelekről, amelyek vezetője egy lelkes, tehetséges épitészmérnök. *Reök* Iván dr. sebészfőorvos kartársainak tanitja hetenként egyszer Isten igéjét, *Karácsony* Sándor dr., a debreceni Tisza István Tudományegyetem pedagógiai tanszékének professzora minden héten egyszer felutazik Budapestre, hogy itteni hallgatóinak bibliaórát tartson.

Csodálatos módon *egyházon kivüli körökben is tapasztalható a nagy kapaszkodás.* Olyan emberek tartanak bibliai összejöveteleket, előadásokat, akik egyébként foglalkozásukból kifolyóan Isten dolgaiba való bemélyedéstől eléggé távol állnának. Egy régi fényképészdinasztia apja mesterségét követő sarja műtermében szokott bibliamagyarázó összejövetelt tartani, a főváros egyik legnagyobb kézimunkaüzlete tulajdonosának vendégei előtt viszont egy könyvkereskedő az előadó. És még hány olyan társaság létezhet, melyekről nem tud a nagy nyilvánosság.

Alapjában véve a vallásos élet fellendülésén nincs mit csodálkozni. Igy volt ez minden háboruban, igy valahányszor természeti tünemények, vagy bármi más végzetes esemény sujtotta az emberiséget. A pogány ember, aki sohasem jár templomba, Istent hivja, amikor bajba kerül, a tömegek pedig emberekből állanak, tehát a kollektiv bajból végeredményében kollektiv istenkeresés válik. Egyszerü és természetes dolog ez, mint a kétszerkettő, tehát, mint emlitettük, a nagy kapaszkodáson nincs mit rendkivülinek tartani.

Terjed a vallásosság az emberek között. *Aki hisz Istenben, jobb lélekké válik, ezért a jövő kialakulása szempontjából örvendezni kell.* Nem is akad olyan becsületes lélek, aki ne vigadna lelkében, legfeljebb csak arról lehet szó: a nagy kapaszkodással kapcsolatban felmerül egy parányi aggodalom. *Vajjon tartós lesz-e, komoly,* hiszen eddig szomoru példákat tud felmutatni a történelem. *Az emberiség a bajok jelentkezésekor sietett a templomokba, de elhanyagolta az Isten házába való járást, mihelyt csökkenő irányzatot mutatott a veszedelem.* Ha azután a vészfelhők végleg elvonultak, siet elfeledkezni arról, hogy milyen kétségbeeseti félelemmel sikoltozott Istenért.

E sajátos jelenségnek elsősorban a tömeglélektanban lehet meglelni magyarázatát. Az imént kollektiv istenkeresésről beszéltünk, arról hogy az emberek együttesen, mondhatni, nyájjá alakultan keresik a kivezető utat. A kollektiv megoldás kedves lehet egy politikai elgondolás számára, de a vallás semmiféle közös megmozdulásra nem alkalmas. A keresztény hitnek például egyik alaptétele és lényege az, hogy a nazaréti Jézus keresztrefeszitésével megváltotta az embereket büneik következményétől. Ez azonban nem jelenti, hogy most már kollektiven megmenekedett minden ember a bün követelményétől, senki nem fog bünhődni. Az, hogy bárki is megváltassék Krisztus által, csak egy esetben lehetséges. Ha az illető hisz a saját megváltásában. Judást öngyilkosságba kergette árulásának büntudata és az a körülmény, hogy hihetetlen gaztettére nem nyerhetett bocsánatot. Nem vonatkozott rá Krisztus megváltása azért, mert nem hitt ebben a megváltásban. A világ tele van Judásokkal. Ezek valamenynyien szenvednek, küszködnek, reménytelennek tartják életüket, mert nem hisznek abban, hogy voltaképpen tarsolyukban cepelik a megoldást.

A kereszténység e példája a világ minden vallására vonatkozik. Kollektivizmus elképzelhető a politikában, de hinni mindenkinek egyénileg kell. *A kollektiv közeledés a vallás felé a tömegeknek az a közös érzése, hogy kivezető utat kell keresni a rosszból, az utat azonban csupán egyénenként lehet megtalálni.* Hiába rohannak az emberek tömegben a templomokba, hiába látogatják a bibliaórákat, hallgatnak vallásos előadásokat, ha egyénileg elfelejtenek megtérni. *Hogy a minden vallások alaptétele, a szeretet, az egyének legnagyobb részénél nem vált valósággá, azt mutatják a mostani idők életkörülményei.* A „szeresd felebarátodat, mint tenmagadat, szeresd ellenségedet", olyan törvény, amelyik mindenkire kötelező. Egyszer minden embernek meg kell tanulnia a leckét. Ha nem teszi, hiábavaló a templombajárás, meddő marad tömegben a vallás dolgai után kutatni. Nem jön el a megoldás ideje, sőt tovább megyünk, ismét az történik az emberiséggel, ami már annyiszor. Elfeledkezik róla, hogy kapaszkodó kezekkel törtetett Isten felé. A tömegek megállanak, azután egy szép napon megint csak visszafordulnak.

Bár a helyzet elég szomorunak tetszik, azért szó sincsen arról, mintha a tömegek Isten dolgai iránt való érdeklődését meddőnek, céltalannak kellene tartani. Végre is a tömeg egyénekből áll, ha tehát a közösség valamilyen irányban érdeklődést mutat, ha a közösség közeledik az egyházakhoz, mert az odatartozástól hasznot remél, hát *az egyén, a lélek számára is fel lehet használni ezt az adott helyzetet.* Isten hivatott szolgái, a papok állanak most komoly, felelősségteljes feladatok előtt. *Nekik válik kötelességükké a tömegből kiemelni az egyént, rávinni az igazi hitre, meggyőzni arról, hogy a bibliaórákra való megjelenés, előadások hallgatása, templombajárás magában még nem elegendő. A világ számára csak az hoz megoldást, csupán ugy válhatunk az élet titkának ismerőjévé, ha mi emberek a magunk személyében, egyénileg, vallásos, hivő lélekké leszünk.* Csak az jelenthet boldogságot, örömet, jövőt, csupán ez termelheti a közösség reménnyel teltebb megujhodását. Más ut, más megoldás nem létezik.

„Aki keres, az talál, aki kopog, annak megnyittatik", mondja a Biblia, a világ első könyve. Az emberiség már addig eljutott, hogy nekilátott a keresésnek. Találni és kopogni azonban csak egyedül lehet. Sajnos, ha már mindez megtörtént és kinyilik előttünk az ajtó, még nem biztos, hogy be is lépünk rajta. Az élet folyamán számtalanszor előfordult mindegyikünkkel, hogy erősen akartunk valamit, de ha annyira jutottunk, hogy csupán kezünket kellett kinyujtani érte, vágyakozásunk tárgya már nem érdekelt többé. Igy vagyunk azzal a megnyitott ajtóval is. Hányszor, de hányszor visszafordulunk a küszöbről.

Az emberiség kapaszkodó kezekkel fordul Isten dolgai felé. *A jelenségek azt mutatják, hogy valami vallásos renaissance-féle van kialakulóban. Az egyházaknak most hihetetlenül nagy a felelősségе.* Rajtuk múlik, hogy a kezdődő vallásos renaissance ne váljék ismét szalmalánggá, hanem az emberi lelkekbe, egyénekbe való beleplántálás útján megoldódjon az élet nagy titka. Az, amiről a Lukács írása szerint való Evengélium ir, mondván: *„És amint akarjátok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is akképpen cselekedjetek azokkal . . ."*

Elfogadta a 42-es bizottság a lakásrendelet-tervezetet

A 42 tagu országos bizottság kedden délelőtt 11 órakor *Ivády* Béla elnökletével ülést tartott, amelyen a lakásbérletekkel kapcsolatos egyes kérdések ujabb szabályozásáról szóló rendelettervezetet tárgyalták.

Az ülésen a kormány részéről megjelent vitéz *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter, *Radocsay* László igazságügyminiszter, továbbá *Bonczos* Miklós igazságügyi és *Gergelyffy* András belügyi államtitkár. A bizottság a rendelettervezetet több felszólalás és a belügyminiszter, valamint az igazságügyminiszter válasza után kisebb szövegezési módositásokkal elfogadta.

Istókovits Kálmán dunai képeinek kiállitása

A *Bende János* igazgatása alatt álló *Alkotás Művészházban* január 3-án nyilt meg *Istókovics* Kálmán „dunai" képeinek kiállitása.

A mintegy hét-nyolc tempera, egy-két olaj- és vagy harmincöt vizfestmény témaköre vizpart, torkolat, folyókanyar, rév, kikötő, csónak, csónakház, komp, dereglye, hajóállomás. Éjjeli, nappali, alkonyi és hajnali változataival a vizi élet maga. Egy nyár eredménye, mikor egy festő Csallóköztől Mohácsig végigevez a Dunán.

Istókovitsról Elek Artur azt irta egyszer, hogy mozgalmas kompoziciói sokszor megragadó tájképek háttereiből válnak el. Ugy lehet, egyszerü, vázlatfüzetes gyüjtőutnak indult a művész dunai kirándulása és mi lett belőle? Harmonikus, jóleső látványt nyujtó kiállitás s uj bizonyosság, hogy a kitünő festő, kinek művei nemcsak Szépmüvészeti Muzeumunkban, hanem már a firenzei Uffiziben s a római Galeria Modernában is ott függnek, valóban szuverén biztonsággal rendelkezik művészetének eszközei felett. Az aquarell megkövetelte könnyedkezelésü, lendületes és egyben lágy ecset-technika ellenére minden egyes képe komoly, áhitatos tanulmány.

Képei előtt álldogálván, valóban költői tájakat szemlélhet a látogató. De ezek a költői tájak egyben a mi folyónk, a mi Dunánk örök tájainak ugyanolyan örök változatai. A mi Dunánk utja ez, kanyargó, szelid és mégis meglepően fordulatos ut, hol néhol habok gyöngyszinü sávja tur egy kis lilás-barnás iszapos sávot a partokon, majd egy halásztanya felaggatott hálói lengnek japánosan, kecsesen a gyengéd nyári szélben. Narancsos izzással, szikrázón kél a parti házak felett a hajnal s kék, mélykék kődbe ájuló csendes éjszakában halk, türelmetlen dobogással szekér elibe fogott lovak várnak a kompra.

14-es számu vizfestményének cime: Révész. Kis fekete figura evez görnyedezve a sárgásfehér, mozdulatlan folyóhát felett. Egy modern Charon, vélnéd, tulvilági és mégis e földi tájon a viztükör és a párás, seszinü levegőég között, a végtelenség érzetét keltve.

S ha a művészet vallomás, akkor a kiállitó művész szólama e vallomásban csak ez lehet: — *„Megtaláltam a szépséget a művészetben és a természetben."* **T. Sz. G. dr.**

Ily vallomáshoz sokkal inkább jut az a nő, aki rendszeresen ápolja arcbőrét. Helyes arcápolással meg lehet szabadulni a tisztátalanságoktól, fekete pontocskáktól és az arc fiatalosabbá, üdébbé, bársonyosabbá válhatik. A helyes arcápolás célját szolgálja a mindenütt kapható Tokalon-krém. Próbáljuk állandó használatával elérni azt az ápolt külsőt, amelyet Ő is kivánatosnak tart.

A Keresztény Női Tábor 23 éve

Egy országos megbecsülésnek örvendő nőmozgalom, a Keresztény Női Tábor érkezett el megindításának 23-ik évfordulójához. Ebből az alkalomból január 6-án délelőtt 11 órakor a Magyar Müvelődés Házában filmmatiné keretében ünnepséget rendeznek, amelyen *Slachta* Margit elnök, *Makray* Lajos országgyülési képviselő és *Palágyi* Natália szólal fel. A tiszta és nemes gondolatokat hirdető mozgalom évfordulóján megérdemli, hogy emlékeztessünk alapitására. 1918 november 18-án alakult meg és azóta is változatlanul követi elveit és célkitüzéseit. Még 1919-ben irta fel Slachta Margit a mozgalom zászlajára: „Nem gyülölök, nem rágalmazok, lelkem előtt alkotó programmok lebegnek. Lesz még egy uj Magyarország, amelyen igazán a kereszt fog uralkodni és amelyben mindnyájan testvérek leszünk!" Ezért az eszményért, ezért a célért küzd ma is a Keresztény Női Tábor. Szerdai jubileumán pedig megérdemli, hogy lelkes, nagy közönség vegyen részt a Magyar Müvelődés Házának filmmatinéján.

Levél a szerkesztőhöz

A magyar rádió müsora

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Teljesen méltányolom azokat a nehéz körülményeket, amelyek között a rádió müsorát manapság kénytelen összeállitani és eleve megállapitom, hogy a mi rádiónk müsora nemcsak felveszi a versenyt a külföldi leadóállomások előadásaival, hanem igen sokszor azokat felül is mulja. Mégis kénytelen vagyok a vezetőség szives figyelmét felhivni egy körülményre, amely sokunknak feltünt és magyarázatát nem leljük. A december 21-től december 27-ig tartó hét alatt megállapitott müsorban Dohnányi Ernő tizennégyszer szerepel különböző müvekkel. Bármennyire értékeljük és becsüljük Dohnányi nagyszerü képességeit, mégis ugy véljük, hogy a müsor változatossága kedvéért, de meg a többi, értékes zongoramüvész figyelembevétele miatt is helyesebb volna, ha a müsoron több változatosság lenne és a fiatal, már külföldön is sok sikert aratott zongoramüvészek is szóhoz jutnának.

Kiváló tisztelettel
egy rádióbarát.

Haladni akar az irodalommal?
Iratkozzék be
az UJSÁG
KÖLCSÖNKÖNYVTARABA!

A lakáskérdés megoldható

Irta Freund Dezső müépitész

Szendy Károly polgármester ur mondotta:

— Az épitkezések megindítására valóban itt az utolsó pillanat, mert ha az év végéig, néhányezer lakás nem áll rendelkezésre, akkor Budapest helyzete a lakások terén katasztrofálissá válhat.

A megállapitás helyes.

Háboru van. Épitőanyagkészleteink és termelésünk közérdekből nagyobbrészt zárolták. Épitést gátló rendeletek is vannak, szintén közérdekből. És van Anyaggazdálkodási Hivatal. Mindezeket tudjuk. De azt is tudjuk, hogy 1943-ban többezer uj lakást kell termelni. Mi a teendő?

A lecke fel van adva. A megoldás? *Keresni azokat a lehetőségeket, amelyekkel a legkevesebb anyaggal, lehetőleg vas nélkül és a legrövidebb idő alatt a legtöbb lakást tudjuk termelni.*

Ez a feladat uj lakóházak tömeges épitését kizárja, mert sem a megfelelő mennyiségü, zárlat alól felszabaditható épitési anyag, sem elegendő idő nem állanak rendelkezésre.

Körülbelül 200 darab négyemeletes normálházat kellene felépiteni, hogy 4—5000 uj lakás álljon a köz rendelkezésére. Ilyen nagyszabásu városi épitkezésnek müszaki, pénzügyi és adminisztrációs előkészitése és az anyagok biztositása (gömbvasból cca 1200 vagon) legalább egy félévet venne igénybe és igy alig hihető, hogy ezek a lakások 1943 végéig beköltözhetők is legyenek. Egy ilyen akciót — feltételezve az anyagok kiutalását — a magánépitkezés inkább meg tud oldani, mint a főváros, mert hosszadalmas időtrabló adminisztrációtól, közgyüléstől, felettes hatóságok beleszólási jogától mentesen, egyedül a saját felelősségére és decentralizáltan intézi az épitést.

Alig hihető azonban, hogy ilyen nagyszabásu magánépitkezés részére a szükséges épitőanyagot ma ki lehessen utaltatni.

A megoldást tehát más uton kell keresni.

Szerintem ez a kérdés a legkönnyebben ugyanugy oldható meg, amint azt a világháboru utáni nagy lakásinség és épitőipari nagy pangás közepette a *„modernizálási adókedvezmény"* javasolásával kezdeményeztem. Ez az adómentesség tette lehetővé a régi házak rossz beosztásu, tulnagy lakásainak a kettéosztását, igy többezer uj lakás termelését, a nem korszerü lakások higiénikus felszerelését, a lerongyolt házak konzerválását és munkások tizezreinek kenyerét.

A modernizálási adómentesség nélkül a lakáskatasztrófa máris a nyakunkon ülne. Ma is a már kitaposott utat tartom egyedül célravezetőnek, mert:

1. A kettéosztással keletkező lakások meglévő főfalak és födémek között, kész pince fölött és tetőzet alatt, meglévő lépcsőházak, mosókonyhák, folyosók, csatornák, vizvezetéki csövek, bontandó anyagok felhasználásának a lehetőségével és általában vas nélkül, 90—95% anyagmegtakaritással, tehát az Anyaggazdálkodási Hivatal megelégedésére a létező legtakarékosabb anyaggazdálkodással megépithetők.

2. Egy-egy lakás épitési költsége csak lényegtelen kis töredéke annak az összegnek, amennyibe egy ujonnan épülő bérház keretében egy ugyanolyan méretü lakás épitése kerül. Tehát pénzügyileg is könnyen megoldható.

3. Adómentesség és LÁB-kölcsön biztositásával, valamint kötött lakbér nélkül a magántőke a szükséges 4—5000 lakást 1943-ban kitermelné.

Sokan mondják majd, hogy ezt az adómentességet az évek folyamán a háztulajdonosok már igénybevették és alig van Budapesten régi ház, amelyben még osztható lakás lenne.

Akik ezt állitják, nem gondolnak a rendeletnek arra a kikötésére, amely a modernizálás lehetőségéből a régi házaknak körülbelül a felét a modernizálás lehetőségéből kizárta.

A rendelet ugyanis kikötötte, hogy a nem szabályozási vonalon fekvő házak adókedvezményben nem részesithetők. A főváros pedig nem ad épitési engedélyt olyan házak épitésére, amelyek szabályozás alá esnek.

Fenti okokból legalább ugyanannyi házat nem épitettek át, mint amennyit az évek során átépitettek. Amikor ezeket a házakat épitették, a szobák és mellékhelyiségek méretei és azok beosztása tekintetében is mások voltak az igények és mások az épitési szabályok is, mint „ma" és ezek miatt a tervezők sem tudták — de az akkori olcsó világban nem is kellett — a telket olyan gazdaságosan kihasználni, mint a „ma" épitészének, akinek — ámbár a fejlettebb épitőtechnika segitségével, de — a mai telek és anyagárakkal és hozamigénnyel kell megbirkóznia.

A régi körülépitett udvaru házak sarok és tüzfal melletti lakásai többnyire nagylakások, melyeket a tervezők fent emlitett okok miatt, csak nagy területpazarlással, sötét alkovokkal, holt területeket jelentő belső összekötő folyosókkal és 10—15 m² területü büzös világitóudvarok beiktatásával tudtak csak megoldani.

Ezeknek a nagy lakásoknak jórésze, beleértve a velük kapcsolatos holt területeket is, egy nagyobb és egy kisebb lakásra oszthatók. Az igy átalakitott nagyobb lakások a régi bérlők többségének igényeit még mindig kielégithetik s igy azok sem maradnak lakás nélkül. A kisebb lakás, mint többlet, uj bérlőnek kiadható. Az átalakitás ugy végezhető, hogy a bérlő a lakás egy részében bennmaradhat és csak két-három hétig tartó kényelmetlenséget kell vállalnia.

Ez az épitési korlátozás helyes volt a normális időkben, amikor a magántőke Anyaggazdálkodási Hivatal nélkül uj lakóházakat is épithetett és amikor a telefonon rendelt vasat, téglát, cementet már másnap szállitották is. Ezzel a megszoritással a régi házak leromlását és ezzel azok bontásra érettségét siettették. Igy ezek helyébe a szabályozási vonalon hamarabb épülhettek uj bérházak és igy az utca szabályozása is hamarabb fejeződött be.

Ma azonban rendkivüli időket élünk és ha 1943-ban egy lakáskatasztrófát csak annak árán tudunk elkerülni, hogy egyes utcák szabályozása esetleg 20—25 évi késéssel — mondjuk, csak 1975-ben — lesz teljes, ugy nem képezheti meggondolás tárgyát, hogy ez a korlátozás egyelőre felfüggesztessék-e.

„Szükség törvényt bont", tartja a közmondás. Lakásra ma égetően „szükség" van.

A törvényt tehát meg kell bontani és adókedvezményes épitési engedélyt kell adni olyan nem szabályozási vonalon fekvő házak átépitésére is, amelyekből lakástöbblet származik.

A lakástermelésnek ma ez a leggyorsabb, legcélravezetőbb, épitési anyagot alig igénylő egyetlen módja. A kérdést eldöntő hatóságoknak két lehetőséget kell megfontolniok. Mi fontosabb?

a) Egy lakáskatasztrófa elhárítása és többezer családnak otthonhoz juttatása annak árán, hogy ezzel egyes utcák szabályozása késik. Vagy:

b) Egyes utcák gyorsabb szabályozásának a lehetősége egy 1943-ban bekövetkezhető lakáskatasztrófa árán.

Nem hinném, hogy akadna felelős állásban lévő férfi, aki 1975-ben többre értékelné egyes budapesti utcák külső képének a szépségét, többezer hajléktalan család 1943 évi boldogságánál.

Ha ebben egyetértünk, ugy sikerre csak gyors cselekedet és alábbi intézkedések vezethetnek:

1. Adjon a főváros épitési engedélyt olyan házakban is lakások kettéválasztására, amelyek a szabályozási vonalon nem fekszenek.

2. Adjon a pénzügyigazgatás adókedvezmény alakjában 50%-os költségvisszatérítést. Az adókedvezmény annyi ideig tartson, amennyi idő alatt a levonható évi adótételek az 50%-os költségtérítést teljesen törlesztik.

3. Adja a LÁB az épitési költségek 50%-át kölcsön. Ez annyi idő alatt törlesztendő, mint ahány évig az adókedvezmény tart.

4. Függessze fel a Közmunkatanács az épitésügyi szabályzatnak a lakás és egyéb helyiségek alapterületi méreteire vonatkozó rendelkezéseit olyan épitkezésekre, amelyek lakásosztással kapcsolatosak.

5. Az Anyaggazdálkodási Hivatal az ilyen épitkezésekhez szükséges zárolt anyagokat feltétel nélkül utalja ki.

6. Ha az átalakitott nagyobb lakást a régi bérlő megtartja, ugy annak bére kötött, a kisebb uj lakás bére kötetlen legyen.

7. Rendelet kibocsátása, mely szerint a kettéválasztással kapcsolatos olyan mellékmunkákat, amelyek az átalakitandó lakáson kivül végzendők el, a ház összes lakói türni tartoznak, még az esetben is, ha azok elvégzése lakásukban válik szükségessé.

8. Az épitési engedély, anyagkiutalás és LÁB-kölcsön határozatai a benyujtástól számitott két hét alatt kézbesitendők.

9. A főváros, Anyaggazdálkodási Hivatal és LÁB, időnyerés céljából ne várják meg egymás határozatait hanem azoktól függetlenül döntsenek.

10. A háztulajdonos és bérlők közötti esetleges differenciák gyors és költségmentes elintézésére egy döntő fórum létesitendő. Ennek tagjai legyenek: 1 állami, 1 városi, 1 magánépitészmérnök, 1 háztulajdonos (lehetőleg épitőmester) és mint elnök 1 biró.

Könyvelésben jártas fiatal tisztviselőt(nőt)

állandó állásba felvesz nagyvállalat. Jelentkezés csütörtökön délelőtt: VI., Aardi-utca 8. szám. Személyzeti osztály.

Külön-külön kell bejelenteni a 12 éves fiukat és a 16 éves lányokat

Minden év január 1—31-e között be kell jelenteni mindazokat a fiugyermekeket, akik az év folyamán a 12, továbbá azokat a leánygyermekeket, akik az év folyamán a 16. életévüket elérik. A polgármester felhivja ezért mindazokat a családfőket, illetve szállás-, vagy munkaadókat, akiknek gondozása, illetve felügyelete alatt olyan fiugyermek van, aki 1931-ben született és olyan leánygyermek van, aki 1927-ben született, hogy ezeket a gyermekeket január 31-éig külön-külön jelentsék be. A bejelentést a dohánytőzsdékben beszerezhető, külön e célra szolgáló bejelentőlapok kitöltésével és ezeknek az illetékes rendőrőrszobán való benyujtásával kell teljesiteni. A bejelentési kötelezettség elmulasztása kihágás és 15 napig terjedhető elzárással büntetendő. A bejelentés megtörténtét igazoló bejelentőlap szelvényt a háztulajdonosnak, vagy megbizottjának a lakókról vezetett betüsoros nyilvántartó könyvbe való bevezetés végett be kell mutatni.

Leleplezett okmányhamisitó-gyár a Dohány-utcában

A főkapitányság detektivjei ujabb nagyüzemben dolgozó okmányhamisitó gyárat lepleztek le. A rendőrségre karácsony után bizalmas feljelentés érkezett. A levélíró elmondta, hogy az egyik kávéházban egy fiatalemberekből álló társaságra lett figyelmes, akik nagytételü okmánynyomtatvány átvételéről tárgyaltak. A férfiak egyike — a feljelentés szerint — igy szólt társához: *„Vigyázz, hogy a bélyegző tökéletes legyen."* A kávéházi beszélgetés fültanuja a társaság szavaiból az egyik nagy nyomdavállalat nevét is megjegyezte, ebben a nyomdában rendelték meg a fiatalemberek az ürlapokat.

A feljelentés alapján a detektivek megállapitották, hogy a nyomdából az okmányürlapokat egy *Szalma* Józsefné nevü asszony már elvitte. A nyomdai tisztviselő személyleirást adott az asszonyról, arra is emlékezett, hogy Szalma Józsefné nyakán vágott seb nyomai láthatók. A detektivek ezen az alapon hamarosan megtalálták az asszonyt, aki elmondta, hogy régebben a Hangli-kioszkban volt kenyereslány, ott megismerkedett egy jól öltözött fiatalemberrel, aki 20 pengő borravalót adott neki azzal, hogy menjen el az általa megjelölt nyomdába és vegyen át egy csomagot. A detektivek faggatni kezdték az asszonyt, hogy ki volt az a férfi, de Szalmáné azt hangoztatta, hogy csak futólag ismeri az illetőt. A detektivek megmutatták az asszonynak a bünügyi nyilvántartó hivatalban lévő fényképalbumot, amelyben az okmányhamisitók arcképeit őrzi a rendőrség. Szalmáné egyre zavartabban viselkedett, végül rámutatott egy fiatalember arcképére és azt is közölte, hogy a férfi a Dohány-utcában lakik.

A detektivek végigjárták Szalmánéval a dohányutcai házakat, melynek során két fiatalemberre bukkantak, akik közül az egyik *Szabados* György, a másik *Fehér* József néven volt bejelentve. A két fiatalember garszonlakást bérelt a Dohány-utca 78. számu házban és bejelentőlapjukon az állt, hogy Dunaszerdahelyen születtek. A detektivek röviden megállapitották róluk, hogy mindketten álnevet használtak. *Szabados igazi neve Adler Márton*, 25 éves mechanikus, aki októberben Bécsből szökött Budapestre, itt ismerkedett meg *Fehér* Józseffel, aki szintén álnéven bujkált a fővárosban, *valódi neve Scheiner József* 28 éves vésnök és a mult év tavaszán Prágából szökött Magyarországba. A két fiatalember megállapodott abban, hogy *Scheiner* segitségével, aki szakképzett vésnök, bélyegzőket hamisitanak, majd hamis okmányokat, keresztlevél és községi illetőségi bizonyitványürlapokat szereznek. *A két fiatalember valóságos okmányhamisitógyárat rendezett be a dohányutcai garszonlakásban.* Dunaszerdahely község előljárósága nevével éltek vissza és az egyik fővárosi nyomdában a Scheiner által készitett hamis bélyegzőkkel 100—100 darab községi illetőségi, személyazonossági és születési anyakönyvi ürlapot rendeltek és azokat Szlovákiából beszivárgott egyéneknek adták el.

Elmondták, hogy a terézkörüti cukrászdában megismerkedtek egy állitólagos „doktor"-ral, aki *Matovics* József dr. ügyvédnek mondotta magát. Utóbb azonban bizalmasan elárulta, hogy *Bruck* Ferencnek hivják, magántisztviselő és egy internálótáborból szökött meg a „doktor ur", aki közölte velük, hogy *szüksége van keresztlevélre és más személyazonossági okmányra.* Amikor *Adler* és *Scheiner* a hamis okmányokhoz szükséges nyomtatványokat megrendelték, *Bruck* Ferenc nőismerősét, *Szalma* Józsefnét küldte el a nyomdavállalathoz. A detektivek hamarosan felkutatták *Bruck* Ferencet is, aki *Matovics* József dr. álnéven élt a fővárosban. *Scheiner* és Adler beismerték, hogy tömegével készitették és hozták forgalomba a születési és illetőségi bizonyitványokat.

A főkapitányságon *Barabás* Béla dr. rendőrtanácsos az ujabb okmányhamisitási bünügy főszereplőit: *Adler* Mártont, *Scheiner* Józsefet, *Bruck* Ferencet és *Szalma* Józsefnét letartóztatta. A letartóztatásoktól függetlenül hétfőn este a Külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hivatal detektivjei *nagyarányu razziát rendeztek a fővárosban, melynek során 40 beszivárgott egyént állitottak elő.* Ezeknek sorsa felett egyelőre még nem döntöttek.

Ujabb kávéházi kártyarazzia

A főkapitányság kártyaellenőrző detektivjei, hétfőn a késő esti órákban kártyaellenőrző razziát tartottak a Rottenbiller-utcai *Szeged-*, volt *Ceylon*-kávéházban. A kávéházban kártyázó játékosok közül 59-et igazoltattak a detektivek, heten közülök nem tudták sem állampolgárságukat, sem foglalkozásukat igazolni. Az egyik játékos megpillantva a kávéházba belépő detektiveket, felugrott a kártyaasztal mellől és a közelben üldögélő sokkozók közé vegyült és mint ártatlan képet vágó kibic akarta eltereini magáról a detektivek figyelmét. Trükkje nem sikerült, a detektivek felismerték benne *Frisch* Gyulát, a budapesti zugkártyásfront egyik notórius tagját. *Frisch* egy tavalyi kártyarazzia alkalmával vakmerő módon akart menekülni a detektivek elől: kiugrott a kávéház Miksa-utcai ablakán és esés közben lábát törte. Felgyógyulása után visszatért régi szenvedélyéhez, a kártyához. *Frisch* Gyulát előállitották a főkapitányságra, ahol megindult ellene az internálási eljárás. Ugyancsak internálni fogják a Szeged-kávéházbeli razzián tettenért *Klein* Izidor 40 éves kereskedőt is.

A beszélőgépet nem Edison, hanem Kempelen Farkas fedezte fel

Eddig ugy tudtuk, hogy a beszélőgép felfedezője *Edison Alva Tamás*; most egy svájci folyóirat részletes cikkben számol be arról, hogy ha Edison *is* fedezte fel a beszélőgépet, de előtte *már majdnem 200 esztendővel egy magyar zseni alkotta meg az első beszélőgép szerkezetét.* 1734 január 23-án született *Kempelen* Farkas, aki mérnök, zseniális mérnök és feltaláló volt. Legérdekesebb munkái, amelyek már akkor világhirt szereztek neki, *a budai várpalota és a bécsi schönbrunni kert vizszöktető müvei voltak.* Majd a nevét igazán akkor tanulták meg ugy külföldön, mint hazájában, amikor egy *sakkgépet* szerkesztett, amelyet *Mária Teréziának*, az *orosz*, *az angol* és *francia* királyoknak is bemutatott, de *a gép titkát a sirba vitte magával.* Ugyanebben az időben egy beszélőgépet fabrikált, ennek a titkát azonban nem vitte a sirba, hanem egy kis könyvet is irt róla, amelynek ez a cime: *Mechanizmus az emberi beszéd megtartására és leirás Kempelen Farkas beszélő masinájának készitéséről.* Ez a munka németül és franciául is megjelent. Tulajdonképpen ez a beszélőgép volt az őse a *fonográfnak*, majd a *gramofonnak*. *Kempelen* Farkas ipari találmányokkal is foglalkozott. Jelentős találmánya volt a sörkészités terén. Találmányait még ma is használják, természetesen javitott és modernizált kiadásban. Bizonyos, hogy ez a magyar zseni már 200 évvel ezelőtt olyan eljárásokkal próbálkozott, amelyek később csak a modern tudósoknak sikerültek. Biztos, hogy Kempelen Farkasnak is része van sörgyártó találmányával és kisérleteivel abban, hogy ma olyan remek söröket ihatunk, mint amilyen kitünőek a Dreher-sörgyár már most télen forgalomba hozott nagyszerü sörei, a Tavaszi és Góliát-sörök.

• Kereslet-Kinálat •

Aranyat, ezüstöt, drágaköveket, gyöngyöket jó árban veszek SCHMELCZER BENŐ, Károly-körut 30. Keresztény szövetbolt mellett. 102

BRILIANST ARANYAT EZÜSTÖT legdrágábban vesz, zálogból kivált: BAROSS ÉKSZERHÁZ, grosz Baross-u 83

Bélyeg gyüjteményekért, sorozatokért, blokkokért magas árat fizet, vételi és eladási megbizásokat gondosan teljesit BRÜNNER, Budapest, VII., Erzsébet-körut 36. Telefon 224-588. 5517

Albérletbe adnám azonnalra XIV. ker. egy szoba összkomf. lakásomat modernül butorozva. Telefon 221-502. 163

Eladó perzsaszőnyegek különböző szép darabok, 10—1-ig, 4—6-ig Nádor-utca 25. Tőzsdepalota, IV. udvar. Gardin raktár. 8507

Vennék 6. vagy 12 személyes **ezüstkészletet,** ezüst DISZTÁRGYAKAT és ZONGORÁT sürgősen. Telefon 427-122, 2—5, 9—11-ig. Vilma királynő-ut 33. Kállayné. 8508

Bélyeg Művész-, Erdély- Árviz-blokkokat magas áron, minden mennyiségben veszünk. Százas tételben" jeligére kiadóba

Szállitani akar? Irjon a Verseny Boy-t. Ahonvi-utca 3. Telefon 420-984

Fajtiszta him **fekete pulikutya** hároméves, nagyon jó házőrző **eladó!** Cim a kiadóban.

Veszek könyveket, könyvtárakat, sorozatokat, lexikonokat minden kulturnyelven.

Fizetek miden kereskedelmileg észszerü árat ugy, hogy az eladó mindig megelégedett

Ajánlatot teszek aminek alapján bárki meggyőződhet arról, érdemes nekem könyveit eladni. Telefonon. Levélben. Személyesen.

Ehrenreich László „VIGSZINHÁZ" KÖNYVESBOLT, Szent István-körut 12. Telefon 111-566

nek kell tekinteni. Mesteréül pedig Wolfgang Katzheimer bambergi festőt nevezi e kérdés kutatója. Már Wolf Traut 1509-beli fametszetén anachronismus az építészeti környezetnek ez a képe, mert addigra már tűzvész pusztította el a régi dispozíciót. A fametszeten a csoportok föl vannak cserélve, tükörképes értelemben. Utóbbiról készült az 1511-beli Szent Henrik legenda kiadás számára, egy kisebbített fametszetes másolat. (2 képpel.)

Parker K. T. Lionardeszk rajz, amelyről az a vélemény állott is fenn, hogy iskarióti Júdás-fejtanulmány „Az utolsó vacsorá"-hoz. Külsőségeiben csakugyan emlékeztet, különösen a *budapesti* két tanulmányra, az „*Anghiari ütközet*"-hez (B. B. 1011, 1012). Szorosabb vizsgálat és biztos analogiák alapján azonban *Cesare da Sesto* művének határozható meg.

Borenius Tancred. Giovanni da Udine életrajzában hangsúlyozza Vasari, mily nagy kedve telt a művésznek a legkülönbözőbb madarak ábrázolásában. A fenmaradt lapok sorát szaporítja, egy londoni gyüjteményben, a még szintelen reprodukcióban is csodás vadkacsa-aquarel. A művész madarai Rafaelt nagyban inspirálták a Loggiák díszítésében.

Dodgson Campbell: Giuseppe Cesari Andromeda-t ábrázoló vörös krétarajzát közli.

Russel A. G. B. Lorenzo Bernini egy szignált vázlatát mutatja be. A lendületes mozgású „Jupiter tonans" valószínűleg fiatalkori munkája.

Oppé A. P. Pier Leone Ghezzi, a „Cavaliere delle Caricature"-nek nevezett XVIII. századi művésznek, „Polichinello mint iskolamester" tárgyú, komikus ábrázolásáról fölteszi, hogy egy egész sorozat lapja volt. Vasconi készített is metszeteket Ghezzi után, de e sorozat nem készült el egészen egyáltalán, még rajzban sem.

Popham A. E. Egy nagyon kvalitásos tollrajz: „Szt. György a sárkánnyal", gondosan egybevetve *Jacob Cornelis van Oostsanen* fametszeteivel, kétséget kizáróan neki ítélhetőnek bizonyul.

Popham A. E. „Jesse fáját" ábrázolja egy lap (ecset szürke alapon, felrakott fehérrel), amelyet a Friedländer dr. megállapította *„antwerpeni B. manierista"*, egy valószínű üvegfestmény vázlatának tekint Popham.

Mellaart I. H. I. Thomas Wyck hangulatos olasz udvara egy kúttal legjobb ily tárgyú lapjai közül való.

Hind A. M. Claes van Beresteyn-től nagyon kevés ismeretes. Néhány megállapított metszete nyomán egy pár rajz is megállapítható. Igy egy tájrajz az „Egy tölgy a fövényen" is az övének tekinthető. Ruysdael kortársa volt, előbbinek erősen hatása alatt, ami elfeledtetéséhez is hozzájárult.

Parker K. T. Anthonie van Borssom kedves hollandi tájképeit regisztrálja, az angol királyi Windsor Castle-beli gyüjteménynek egy szélmalmos tájával kapcsolatban.

Hind A. M. Gaspar van Witel bár utrechti születésű, élete nagy részét Nápoly és Róma közt töltötte. *Vanvitelli* az ismertebb neve. Egy szignált és 1715-ös évszámmal jelzett olasz tájrajza nyomán (londoni magángyüjteményben) két müncheni rajz is biztonsággal neki tulajdonítható.

Parker K. T. Hans Baldung Grien, tévesen Niklaus Manuel, svájci ifjabb művésztársának tulajdonított rajzairól szól. Többi közt a *budapesti „Vir dolorum" lapról is*, amelyhez analogiaképen egy drezdai lapot, „Női alak pajzzsal" tárgyút hoz föl. *Baldung nürnbergi korszakából való egy 1506-tal datált álló „Apostol" Budapesten*, rokon vele a berlini „Szt. Katalin vértanusága" s a Liechtenstein-gyüjtemény egy „Landsknecht"-je. 1504-beli két baseli rajzon, „Mária a forrásnál ülve" és „Szt. Bertalan" tárgyún visszafelé haladva elérkezünk az itt reprodukált, 1503-beli „A halál és a Landsknecht" című laphoz, a modenai Este-gyüjteményben.

Parker K. T. Hermann Tom Ring egy budapesti rajzát, „A hitetlen Tamás" tárgyút állapítja meg. HM. monogrammot a gyűrűvel, az 1549-es évszám közben, tévesen MO.-nak nézve Michael Ostendorfer-nek tulajdonították a rajzot. A HM. magyarázata, hogy a művész münsteri Wesztfáliai (Hermann Ring Monasteriensis). Kevés számú rajzának megállapításával foglalkozik a cikk; rajzunkat a donatorral és az üresen maradt címerpajzsokkal egy oltárkép vázlatának tekinti.

Magyar Grafika 1926 1—2. sz.

Dr. Rabinovszky Márius, Kmetty János festőművész újabb akvareljei. A szigorú, térben szerkesztő, formaépítő, színeket leegyszerűsítő és elhatároló kubizmusnak szolgáló korszaka után, Kmetty, újabb vízfestményein a belső szerkezeti egység megőrzése mellett, színeiben és témái fölfogásában közeledik a természethez. (4 illusztráció.)

Magyar Grafika 1926 5—6. sz.

Dr. Rabinovszky Márius: Nyergesi tájképei. A Dunántúl szülötte; miután Kernstock megtanítja a művészeti szemléletre, megmarad azért „földszagú" festőnek. Egyelőre akvarel, tuss, kréta a kifejezési eszköze. Egyszínben is színes tud lenni. Nyergesujfalusi tájképein, tuss és krétarajzain kevés vonallal, foltok és árnyalatokkal érzékelteti témái hangulatát. Akvareljén, vidám szineit a levegővel halkítja. Várakozással nézünk az olajfestésben való kifejezés módja elé. (5 illusztráció.) *V.*

HENSZLMANN-LAPOK. Művészettörténeti irodalmunk az utóbbi években egyre nagyobb, örvendetes fejlődést mutat. Ami azelőtt, hosszú évtizedek viszonylag sokkal kedvezőbb körülményei között nem valósult meg, azt most az újabb, messzetekintő és hatalmas lendítő erővel bíró kultúrpolitika néhány esztendő alatt elérte: művészeti és művészettörténeti irodalmunk fölkeltette a külföld érdeklődését is. Maga az a körülmény, hogy ilyen tárgyú kiadványaink, elsősorban folyóirataink, idegen nyelvű tartalmi kivonatokkal eredményeiket a külföld számára is könnyen hozzáférhetővé teszik, a magyar művészettörténetet egyszeriben kiemelte eddigi elszigeteltségéből. Kutatásaink eredményei, a magyar művészeti kultúra multjára és jelenére vonatkozó megállapításaink végre utat találnak az európai nyilvánossághoz s most már ott tartunk, hogy a külföldi tudományos munkák is érdemileg foglalkoznak velük. Viszont német, olasz, angol, svéd, francia, belga stb. kutatók szívesen jelentetik meg cikkeiket magyar folyóiratokban, ami szintén tudományos irodalmi forumaink legszélesebbkörű megbecsülését tanusítja.

A magyar művészettörténeti irodalomnak ezt a nehéz áldozatok árán kivívott szintjét, külföldi versenyképességét mindenképpen fönn kell tartani. Éppen ezért örömmel köszöntjük a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Művészettörténeti Gyüjteményének kiadásában most megindúló Henszlmann-Lapokat, melyek egészen eredeti s rendkívül életrevaló eszmét valósítanak meg. Míg eddigi művészettörténeti folyóirataink közül a legelőkelőbbek, a Szépművészeti Múzeum Évkönyvei, az Archaeologiai Értesítő és a Magyar Művészet, rendeltetésüknél fogva első-

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 488. l kép

JOHANN LUCAS VON HILDEBRANDT (1668—1745): A VOLT JÓZSEFVÁROSI KÁLVÁRIA
Ma az Epreskertben

sorban már lezárt kutatásokról beszámoló, nagyobb terjedelmű cikkeket közölnek, addig az új, mindenkor négyoldalas terjedelemben megjelenő lapok arra fognak módot adni az egyetem Művészettörténeti Gyüjteményében folyó kutató munkának, hogy „levéltári adatok közlése, egyes emlékek ismertetése és történeti kapcsolatok földerítése által új köveket és kötőanyagot hordhasson össze a magyar művészettörténet fölépítéséhez". Ezek a rövid közlemények sok olyan értékes adatot fognak megőrizni, melyek egykor mint fontos tényezők lesznek beállíthatók nagyobb összefüggésekbe. Míg a Szépművészeti Múzeum Évkönyveinek főleg az a feladatuk, hogy a múzeum anyagának tudományos feldolgozását nyujtsák, s míg az Archaeologiai Értesítő és a Magyar Művészet elsősorban magyar vonatkozású cikkeket hoz, addig a Henszlmann-Lapok az egyetemes művészettörténet szolgálatába szegődnek, természetesen úgy, hogy különös tekintettel lesznek a magyar művészettörténet problémáira. Fontossággal bír az is, hogy a csupán legszükségesebb lényegre szorítkozó idegen nyelvű kivonatok helyett a magyar szöveggel párhuzamosan szedett, teljes német szöveget nyujtanak. Ezt a német fordítást később, olasz tárgyú cikkeknél, esetleg olasz nyelvű szöveg fogja helyettesíteni. A Henszlmann-Lapok időhöz nem kötött rendben fognak napvilágot látni, sok esetben elejét véve így annak, hogy egy-egy érdekes lelet meghatározásában, ismertetésében kutatóinknak külföldi közlemények elébe vágjanak. A lapok kiállítása, a papír, a reprodukciók és a nyomás egyaránt elsőrendűek.

Hekler Antal, az új típusú folyóirat megindítója ezzel a cselekedetével méltó emléket állított egyetemi tanszéke első tanárának, a magyar művészettörténet megalapítójának, Henszlmann Imrének. A lapok programmja egyirányú ennek a nagy úttörőnek célkitűzésével s ez: a magyar művészettörténeti kutatásnak minél szorosabb bekapcsolása a külföldi művészettörténet-tudomány mozgalmaiba. Hogy ezt a programmot valóra fogják váltani, annak záloga az az első négy szám, mely változatos tartalmával, az egyetemes művészettörténet szempontjából is fontos eredményeivel már külföldi szakemberek elismerését is kivívta.

Az első számban Hekler professzor az antik arcképszobrászatnak Budapestre került három kiváló emlékét publikálja. Mindhárom darab a római császárság korából származik. A magángyüjteményben lévő szakállas férfi mellszobra Marcus Aurelius korának valamelyik görög filozófusát ábrázolja. Philippus Arabs császárnak a Nemzeti Múzeumban őrzött mellszobra pompás jellemkép erejével hat, míg egy Rómából származó s magán-

tulajdonban lévő férfifej-töredék főleg a részletformák mesteri kezelése tekintetében érdemel figyelmet.

A következő szám két cikkében Kapossy János fontos adatokat hoz a XVIII. század ausztriai és magyarországi művészetének történetéhez. Gróf Grassalkovich Antalnak Johann Georg Dorfmeister által készített máriabesnyői síremlékéről egykorú hiteles följegyzés alapján megállapítja, hogy 1772-ben, tehát a hagyomány által emlegetett 1781. évnél jóval korábban keletkezett. A második cikk Ignaz Unterbergernek a müncheni műkereskedelemben felbukkant színvázlatát ismerteti, mely a mesternek a déltiroli Cavaleseben fennmaradt oltárképéhez készült (Mária gyermekével és Padovai Szent Antallal).

Magyar szempontból különösen figyelemre méltó Balogh Jolán cikke a 3. számban, mely az apuliai Bari város S. Nicola-templomának egyik gotikus ereklyetartójáról kimutatja, hogy magyar donátor bőkezűségéből került az említett templom kincstárába. A magyar címerrel ékesített reliquiariumot már az 1362-ből származó kincstári leltár is leírja, több olyan műkinccsel egyetemben, melyet a magyar királyné, hihetőleg Nagy Lajos anyja, Erzsébet adományozott.

Hogy a negyedik szám kivételesen külföldi kutató tollából hoz cikket, ennek magyarázata a tárgy természetében rejlik. Az Epreskertben álló, egykori józsefvárosi Kálvária, a pesti barokk építészetnek egyik legszebb és egészen eredeti emléke, már hosszabb idő óta foglalkoztatta a művészettörténeti szemináriumban folyó kutatást. Nyilvánvaló volt ugyanis annak a hagyományos állításnak tarthatatlansága, mely szerint a Kálváriát 1756-ban az idősebb Fischer von Erlach építette volna. Obilics Iván okmányok alapján annyit már kimutatott, hogy a Kálvária az 1717-ben elhalt Anna Maria Visztner (Viznerin) alias Schwartz (Schwarczin) költségén épült s 1732-ben már fennállott. Ezekkel az adatokkal összhangban áll Bruno Grimschitz most megjelent cikkének az a mélyrehatóstíluskritikai vizsgálódáson alapuló megállapítása, hogy az eddig ismeretlen építész az osztrák barokk művészet egyik legnagyobb egyéniségével, *Johann Lucas von Htldebrandt*-tal azonos. Grimschitz, aki éppen most dolgozik a mester monográfiáján, az epreskerti Kálváriát szintén az 1710-es évek művének tartja s pazarul ötletes elrendezésében és részletformáinak könnyed, nyugtalan festőiségében pontról pontra kimutatja az elsősorban dekoratív hatásokra törekvő hildebrandti művészet jegyeit. „A rétegeződő síkokból s nem a tér egész mélyéből való építészeti alakítás Hildebrandt architektonikus érzékének legbensőbb lényege", mondja Grimschitz s ezzel önkéntelenül is a színpadi kulissza-architektúrákkal való elvi rokonságra utal. És csakugyan a kicsiny, de varázslatos építészeti remekmű vérrokona, kőbefaragott hírmondója azoknak a káprázatos dekorációknak, theatrum sacrumoknak, melyeket a XVIII. század elején a bécsi udvarban a Galli-Bibienák és követőik állítottak. Hildebrandt oeuvrejének újonnan beiktatott tagja tehát ennek a nagy dekoratív fantáziának legszabadabb szárnyalását mutatja s így fejlődéstörténetileg éppolyan fontossággal bír, mint egy másik magyarországi alkotása, Ybl Ervin megállapítása szerint fennmaradt műveinek egyik legkorábbija, a Szavojai Jenő számára épített ráckevei kastély. *P.*

MŰVÉSZET A KÖZEGÉSZSÉGÜGY SZOLGÁLATÁBAN. Írta: *Parádi* Jenő dr. Kiadja a M. Kir. Népjóléti- és Munkaügyi Minisztérium fenhatósága alatt álló Egészségügyi Reformiroda propaganda-központja. Budapest 1927, 26 l. — A szerző azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy miképpen hasznosító a művészet sugalló ereje az egészségügy érdekében. E tekintetben elsősorban a művészi plakát és művészi illusztráció műfajok stílusos felhasználásával érhető el a legtöbb eredmény. A szerző mind a két műfaj stílus-sajátságait találóan elemzi s jó és rossz példákon mutatja be, mit kell és szabad, mit nem szabad a cél érdekében grafikailag kifejezni, formálni. Arra a nagyon találó következtetésre jut, hogy *célt érni csakis telivér művészi munkával lehet.* Kitér az egészségügyi illusztrációról való elmélkedésében arra a nagy különbségre is, amely a természettudományos látást a művészi látástól elválasztja, ami azért is fontos, mert éppen e különbség szem elől tévesztése hozza létre a legstílustalanabb s ennélfogva legkevésbbé ható képeket, rajzokat. Végül, mint szorosan a tárggyal összefüggő elemekkel foglalkozik úgy az egészségügyi plakát, mint az ilyen célú illusztráció nyomdatechnikai követelményeivel és lehetőségeivel is. A derekas kis füzetet különösen azoknak az intézményeknek ajánljuk figyelmébe, amelyek hivatásuknál fogva az egészségügyi propagandát nem nélkülözhetik, viszont szakképzettség híján nem tudnak eligazodni a propaganda művészi vonatkozású eszközeinek elbírálásában.

A BUDAPESTI PÁZMÁNY PÉTER M. KIR. TUDOMÁNYEGYETEMEN az 1927—28. tanév első félévében a következő művészeti vonatkozású előadások tartatnak: *Dr. Kuzsinszky Bálint* ny. r. tanár: a) A krétamykenaei kultúra; b) Római érmészet; c) Népvándorláskori régiségek. *Dr. Hekler Antal* ny. r. tanár: a) Róma, a művészet városa; b) Albrecht Dürer művészete; c) Emlékleírási és emlékmeghatározási gyakorlatok. *Dr. Gerevich Tibor* ny. r. tanár: a) Bevezetés a magyar művészet történetébe; b) A Trecento

festészete; c) Munkácsy; d) Művészet-kritikai gyakorlatok. *Ifj. Toldy László* c. ny. rk. tanár: a) Beethoven és kora; b) A legújabb kor zeneirodalma. *Dr. Haraszti Emil* m. tanár: Bevezetés a bizánci paleografiába: az ekfonetikus hangjegyírás. *Dr. Artner Edgár* m. tanár: a) Róma topographiája. Hagiographikus rész; b) Egyházi régiségtan.

A PÉCSI ERZSÉBET M. KIR. TUDOMÁNYEGYETEMEN: *Dr. Felvinczi Takács Zoltán* m. tanár: a) Nyugati hatások Kelet-Ázsia művészetében; b) Hunn emlékek.

KIÁLLÍTÁSOK:

augusztus hó 19-én nyitotta meg *József főherceg*, tábornagy úr Ő Királyi Fensége a városligeti Műcsarnokban a Hősök Emlékét megörökítő Orsz. Szövetség és a Képzőművészek és Iparművészek Orsz. Gazdasági Szövetsége Hősi Emlékpályatervkiállítását;

szeptember hó 8-án nyílt meg a „Független Művészek Társaságának" kiállítása a *Nemzeti Szalonban;*

ugyanezen hó 14-én a Magyar Amateur-fényképezők Orsz. Szövetségének II. Nemzetközi Művészi Fényképkiállítása a városligeti Műcsarnokban. A Szövetség ez alkalomból a kiállítási tárgymutatón (A Fotoművészeti Hírek c. folyóirat rendkívüli számán,) kívül a néhány nappal e füzetünk kiadása előtt elhúnyt Fejérváry Sándor dr. és Gerő László szerkesztésében rendkívül gazdagon és szépen illusztrált négy nyelvű emlékfüzetet adott ki, mely dr. Fejérváry Sándor, Pécsi József és Vydareny Iván érdekes cikkeit tartalmazza;

ugyancsak e hó 16-án nyílt meg az *Ernst-Múzeum*ban a *Derkovits Gyula, Molnár C. Pál, Rauscher György, Simon György János, Cselényi Walleshausen Zsigmond* festőművészek és *Kósa Mária* szobrászművésznő műveiből álló csoportkiállítás;

18-án nyitotta meg a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter képviseletében *Kertész K. Róbert* államtitkár a *Szolnoki Művészeti Egyesület*nek fennállásának 25 éves fordulója alkalmából rendezett retrospektív kiállítását;

21-én nyílt meg a *Nemzeti Szalon*nak *Dinnyés Ferenc, Haála Gyula, Kolozsvári Sándor, Kőrősy Vilmos, Örsi Sándor, Sas Árpád* festőművészek, *H. Schuschny Erna* festőművésznő, valamint *Habsburg-Lotharingen Henrik Ferdinánd* és *Lobisser Svitbert* osztrák grafikus művészek műveiből rendezett LVI. csoportkiállítása;

25 én nyílt meg *Egerben* a *Nemzeti Szalon*nak kiállítása. Az ez alkalommal kiadott katalógus előszavában a kiállítási végrehajtóbizottság elnöke, dr. Erlach Sándor igen érdekesen ismerteti Eger jelentős szerepét a magyar művészeti kultura terén;

október 2-án nyílt meg az *Ernst-Múzeum*nak *Győri Frigyes, Istokovits Kálmán, Lahner Emil, Lehel Mária, Orbán Dezső, Simkovits Jenő* és *Rippl-Rónai József* festőművészek műveiből rendezett XCII. csoportkiállítása.

CÍMLAPUNKON Lux Eleknek „Orosz ápolónő" című művét mutatjuk be.

HELYREIGAZÍTÁS. A folyóiratunk ez évi 5. számában, a 284. lapon közölt fölvétel helyes aláírása: A nagyszombati Adalbertinum (nemes ifjak konviktusa) oldalportáléja. 1754. Tervezője ismeretlen.

Felelős szerkesztő: Dr. Majovszky Pál.

Főmunkatárs: Dr. Lázár Béla.

Kiadó: Ormos György.

Szerkesztőség: VII., Erzsébet-körút 7. II.

Magyar Művészet. 1927. 7. szám.

Nyomatott a Lorilleux Ch. és Tsa gyár festékével.

Az Athenaeum r.-t. mély- és könyvnyomása.

Istokovits Kálmán

UJ MAGYARSÁG

1913. jan. 8.

* **Istokovits Kálmán akvarellgyüjteményét mutatja be az Alkotás-művészház Bende János igazgatása alatt álló Erzsébet-körúti helyiségében, néhány tempera és olajképpel együtt. A kiállított dunai részletek, paksi, csallóközi, ercsi, bajai, lupaszigeti tájak a művész veleszületett képalkotó, szerkesztő és összefoglaló adottságát mutatják. Biztosan, fölényesen uralkodik témája fölött, csak azt ragadja ki a természetből, amire a kép egész megjelenéséhez szüksége van. A háttér világos, átlátszó tónusait, a levegőt és a vizet éppen olyan könnyeden, tétovázás nélkül festi, mint az előtér temperamentumosan felvetett, kemény, tárgyilagos részleteit, a fákat, ágakat, köveket, házakat. Mestere a fényhatásoknak s így a természetben sokszor szürkésdrapp árnyalatú Duna realitását a napszakok különböző megvilágításában festőien költi át. Néha ellágyul, líraivá lesz és ezek az akvarelljei a legszebbek, ilyen két dunai alkonyata „Este az öbölben". Temperatechnikájának fejlettségét abból is látjuk, hogy gyakran ennél a nehezen kezelhető anyagnál lágyabb, melegebb szinharmóniát állit elő, mint az energikusan felvetett akvarelleknél. Egy olajfestményén, a dunaparti alkony kompoziciójánál barokkos hatásokat ér el, megőrződik rajta, hogy Tintorettót szereti. Istokovits Kálmán jelenlegi kiállitásán meglátszik, hogy nyarát megszakitás nélkül a Duna partján töltötte, sátorban, csónakban s így megismerte a viz minden életmegnyilvánulását, hangulatát és benyomásait a gyakorlott művész tudásával és az igazi művész megérzésével adta vissza.** R. Sz. I.

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1934. ÉVI XXXVII

ÖNÁLLÓ C

Marianne Strengell: A finnek textilművészete 1
Az Iparrajziskola karácsonyi kiállítása 2
Vágó József: Építésznevelés 4
Rosner Károly: A csomagolás útja 41
Végh Gyula: Díszítő Művészet 1934 49
Ács Lipót: Mit tanulhat a magyar iparművészet a magyar népművészettől? 50
Jakó Géza: A művészi kerámia 52
Gerő Ödön: A Györgyi Kálmán Emlékkiállítás 81
Ybl Ervin: Iparművészet és szobrászat a Györgyi Kálmán Emlékkiállításon 84
Reiter László: Könyvművészet a Györgyi Kálmán Emlékkiállításon 87
Rosner Károly: Reklámgrafika—Reklámfoto 93
Kner Albert: Sokszorosító technikák a Györgyi Kálmán Emlékkiállításon 97
Dr. Procopius Béla: A magyar emlékérem és plakettművészet 125
Dr. Vidéky Emil: A színek világa 127

Egy a Giccs és Kálmán az ő prófétája! Mózes a Sinai-hegyen csak két táblával dolgozott, de itt legalább kétszáz «tábláról» van szó. Ha igaz. És — isten neki — legyen igaz! Legyen igazuk a szinigazgatóknak, akik a mai nehéz időkben a «holtbiztos» Kálmán-darabra alapozzák a szezónjukat. És legyen igaza Kálmán Imrének, aki kétségtelenül komolyan veszi a mesterségét s aki a ravasz számításnak olyan fokán, hogy az már — ha nem is művészi, de üzleti értelemben — jóhiszeműségnek számít, minden újabb művével igyekszik nemcsak kielégíteni, hanem túl is licitálni az előzők alapján hozzá fűzött várakozásokat. Kérdés csak az, nem veti-e el a sulykot ökonómia tekintetében, amikor másfél órákká s hozzá — mint az adott esetben — unalmas másfél órákká szélesíti a felvonásait, annyi mindent nyujtva szemnek, fülnek és egyéb érzékeknek (csak ép a nevetőizmokat kímélve meg), hogy még a naivabb nézőt is kifárasztja. Dehát ehhez ő bizonyára jobban ért, rá lehet hagyni nyugodtan. Arra is mérget vehetünk, hogy a főslágerei beütnek, mint ahogy beütöttek Bécsben és be fognak ütni Jokohámában és Texasban is. Ebben azután Kálmán igazán csalhatatlan. Kezét a kor ütőerén tartja és hajszálra tudja, a blues- vagy charleston-ütem mely árnyalata szerint lüktet a kollektív pulzus. Aszerint írja ritmikai receptjeit ez a csodadoktor. Az orvosság elemei nagyjában ugyanazok, csak az adagolás meg a csomagolás változik esetről-esetre. A fő, hogy a világ beveszi és — jól érzi magát tőle. Die Genesung der Welt durch Kálmán.

Kitünő Királyszinház-i együttesünk egy világsikerhez méltó fölkészültséggel feküdt neki feladatának és igazán mintaszerű, szinte pazar előadást produkált. *Lábass* Juci, *Nádor* Jenő, *Halmay* Tibor, *Latabár* Árpád a legjobb formájukat játsszák ki a darabban. A táncos szubrett-szerepben egy új groteszk tehetség, *Orosz* Vilma nyujt izgatóan érdekeset. A nagysokára bohózatra forduló harmadik felvonás néhány (a szöveget átültető *Liptay* Imre jóvoltából mulatságos) jelenetében még *Berky* Lili finom művészetét és *Rátkay* remek kabinet-alakítását is kapjuk rá-adásul. *Tihanyi* Vilmos rendezői fantáziája, tömegeket, színeket, hatásokat mozgató ügyessége szinte tobzódik. A színes partiturát tökéletesen megszólaltató zenekart *Nagypál* Béla vezeti igen jól.

Lányi Viktor

KÉPZŐMŰVÉSZETI FIGYELŐ

FIATAL FESTŐK

Az Ernst-múzeum fiatal festők és grafikusok műveinek bemutatásával kezdte meg az új évadot. Olyan fiatalok ezek a festők, hogy nagyobb részük még iskolába jár. Munkáiknak zöme az országban szanaszét müködő nyári művésztelepekről került a kiállításra.

Ennyire fiatal emberekről nehéz ítéletet, vagy bár csak véleményt is mondani. Legtöbbjük munkái előtt a «tehetséges» jóleső meghatározása kívánkozik ki a nézőből. De más a tehetség és más a művészet. A tehetség az az elemi valami — az ösztönösségnél alig több — ami megelőzi a tudást és megjelenülésének alakja sokszor az ellenkezője a tudásnak: a bizonytalanság, a határozatlanság, az ügyefogyottság, a félrehibázás. De mégis tehetség: alaktalan és kiforratlan erő, melyből kisugárzik belső tüze. Ilyen tehetségese igen sok van ma a magyar művészetnek. Tele vannak velük művészeti iskoláink. A kérdés, a nyugtalanító és izgató kérdés, hogy mivé lesznek, mire az idő beteljesedik fölöttük?

Erre a kérdésre megfelelni a legnehezebb. Abból az anyagból következtetni, ami a szünidei telepekről ezen a kiállításon egybekerült, teljes lehetetlenség. A mi szünidei telepeinken, sajnos, nem folyik rendszeres munka, sem a rendszeres tanulmány, sem feladatok kitűzése és megoldása tekintetében. Az ifjúság magára hagyva, vezető és tanácsadó nélkül próbálgatózik rajtuk azzal, ami a legkönnyebb és leginkább kezeügyébe esik. Modelre pénz nincsen, ennélfogva az emberi

ország világába; Faust azt kívánja, hogy tökéletesen egybeolvadjon evvel a világgal.

Ez az élmény már nincs megmarkolhatóan, érzéki és költői erővel ábrázolva, mint az első: az első rész stílusa költői-realisztikus. A Heléna-élmény stílusa történelmi-szimbolikus, — hogy Heléna a szépséget és Görögországot jelenti, hogy Heléna és Faust házassága: a görög szépségnek a modern kutatószellemmel való egybeolvadását jelenti: — hogy általában minden még valami mást is jelent azonkívül, mint amit mond és hogy ez a másik jelentés a fontosabbik, hogy ez a másik sokféleképpen magyarázható, — ez az, ami a két résznek az együttjátszását oly rendkívül megnehezíti; az első rész a naiv közönséghez, a néphez szól; a Heléna-élmény (nem annyira önmagában véve, mint inkább az ábrázolás formája miatt) az avatottakhoz.

Népszerűbben van formulázva a harmadik élmény: Faust harca a természettel, az a törekvése, hogy uralma alá hajtsa és megnemesítse a természetet. És a legnagyobb élmény: hogy végre megelégedésre lel ennek a reális törekvésnek a beteljesedésében. Szerelmi ösztön, a mult, a művészet, a másvilág mérhetetlen birodalmába való törekvés leküzdhetetlen ösztönök, amelyek azonban nem elégíthetnek ki bennünket; ami kielégít, az a határhoz szabott feladat és annak betöltése: a tett.

Fausttal kötött szerződés szerint Faust lelke Mefisztóé lett: de az istennel kötött fogadást Mefiszto mégse nyerte meg, mert isten szemében Faust nem tért le az igazi útról: «Wer immer strebend sich bemüht, den können wir erlösen.»

Csak ennek az egész cselekménynek egy estén való lefolyása teszi világossá a fausti törekvés és sors nagyságát. Csak az első rész hatalmas költői szépsége, a megszokás, a Goethe iránti tisztelet nem engedi észrevennünk, hogy ez a rész magában játszva a drámai irodalom legcsudálatosabb töredéke.

Ha tehát Mederow dr.-nak, Faust új átdolgozójának igaza is van, mikor a Gretchen-tragédia helyett a Faust-misztériumot adja, mégis, ez a vállalkozás nagy nehézségekbe ütközik és nem csoda, hogy az első nekirugaszkodásra nem sikerült. A nehézségek az első és a második rész költői stílusának különbségében rejlenek, abban, hogy a Faust-tisztelők nem nyugszanak bele szeretetükbe fogadott egyes részek kihagyásába; abban, hogy a második rész föltétlenül kommentárra szorul. A Faust-tisztelők protestálnak az ellen, hogy az első rész nem Gretchen börtönjelenetével végződik, hogy az első részben a tanítvánnyal való jelenet, Gretchen imája, a második részben a Homunkulussal való jelenet és sok más kimaradnak. (A szocialisták protestálnak például az ellen, hogy ilyen mondatokat: Die Kirche hat einen guten Magen, kihagynak.)

Az előadás némiképp misztérium-szerű volt, zenével, sok kórussal és angyalénekkel, csak itt-ott zavarólag hatottak a divatos betétek. Ritmikus táncművészet és Walpurgisnacht semmiesetre se illenek össze.

Faustot az átdolgozó, Mederow dr. maga játszotta, egy fenkölt megjelenésű Faustot, egy extatikus tudóst. Schmöle (aki Molnár Vörösmalmában a Burgtheaterben az ördögöt adta) sokat rontott viharos beszédtempójával, mert evvel megkisebbítette és eldurvította Mefisztót. Hedwig Keller most is, mint mindig, közvetlen volt.

Végeredményben tehát: egy figyelemreméltó kísérlet, — amely bizonyára hamarosan megtisztul a kísérlet salakjától.

Alkalay Ödön

CIRKUSZHERCEGNŐ

A Királyszinház bemutatója

Már csak ez hiányzott! Hála a papnak, csakhogy itt tartunk! Igazi templom és igazi esküvő, teljes segédlettel, az operettszinpadon! Megjegyzem, engem nem lepett meg. Én már a Bajadérnál bemondtam. Egy kitünő színészünk a tanum, ha ugyan még emlékszik rá. Ez már valóságos istentisztelet — mondottam volt neki akkor, a főpróba szünetében. Infulás mise! A megszentelt sablon, a hieratikussá merevedett banalitás. És tessék! a léha metafóra ebben a legújabb *Kálmán*-operettben komoly, a legkomolyabb valósággá testesült. *Brammer* és *Grünwald*, a Cirkuszhercegnő társlibrettistái, elérkezettnek látták az időt, hogy a második finálében tömjén gomolyogjon a bécsi operett giccsmenyországa felé. Szeretlek, de megtörlek!... Inkább lemondok rangomról!... Szép város Kolozsvár!... Hit, remény, szeretet!... Rot, weiss, grün!... Csikós, fokos, Mikosch!...

alak mint képtárgy, vagy feladat szóba sem kerülhet. Magától adódik a környezet ábrázolása, a tájé. Az iskolaév zárt térre szorítkozó munkálkodása után ez is felüdítő foglalkozás. Megnyitja a szemet, rajta keresztül az emlékezetet és a képzeletet színességgel tölti meg. Csakhogy elmerülésre ezen a téren is ritkán akad példa. A fiatalok a végső impresszionizmus boszorkányos fogásaival szeretnek «dolgozni». Vázlatnál nem több, néha annál is kevesebb az, amit mint kész eredményt jónak látnak a nyilvánosság elé vinni. A tehetségük nyilvánvaló bennük, de attól, hogy mint kész művészetről lehessen beszélni róluk, még messze vannak. Föl kell vetni végre a kérdést: érdemes-e, helyes-e az ilyen csiraállapotú anyagot kiállításon bemutatni?

Nem róluk, akikben csak sejlik a tehetség, akarunk ezuttal beszélni, hanem azokról, kikben a tehetség már kézzelfoghatóvá vált. Két testvér ragadja meg ezen a kiállításon a figyelmet: a két Bazilides — Barna és Sándor. Mind a kettő határozott irányú tehetséget mutat, azt, amit az érett művészben egyéniségnek nevezünk. Mind a kettő az emberi alakot szereti ábrázolni és emberi alakból megszerkesztett kompozíciókban belső mondanivalót közölni. Belső mondanivalójuk egyelőre nem határozott rajzú élmény, hanem összemosódott érzés: részvét a szenvedők iránt, vonzódás az eltorzulthoz és vágyódás a halk, a lágy, a finom, az enyhe felé. A szóba fogható mondanivaló kettejük közül Barnát foglalkoztatja erősebben. Aligha nem ő az, aki kettejük közül az irodalom hatása iránt a fogékonyabbik.

Festői érdeklődésük meglehetősen egyirányú. A rajzot mind a ketten foltokban szeretik föloldani, a színfoltokat tónusban egymásba enyésztetni. Bazidiles Barna kedvelt szine a szürke szépia és annak árnyalatai. A valóság színességének ilyen egy-két színre redukálása — stilizálása — jól illik rajzának, általában a festői mondanivalójának stilizáltságához. Bazilides Sándorban gazdag színesség virágzik. Kettejük közül ő a szines, ha mindjárt halkan, szinte fojtottan szines is. Kettejük között ő látszik a nyugodtabb temperamentumnak is, a megfontoltabbiknak és elmélyedőbbnek. Barna a komponálásban kissé szertelen. Nem eléggé igyekszik alakjaival a kép síkjában elférni, — széjjeldobálja rajta alakzatait, kereteit feszegeti velük. Sándornak gondolattal kevésbbé terhesek a kompozíciói, de teljesebben megoldja őket. «Zsellérek» című képe például minden részében sikerült kompozíció, komor tónusát finom érzékkel elhelyezett színfoltok derítik föl. Még finomabb és gyöngédebb egy színes női feje. Az emberi karakter megérzékítésében viszont Barna látszik az erősebbiknek. Rajzolt és festett önarcképe egyformán kiváló.

Erről a testvérpárról sok szó esik még majd művészetünkben. Egyelőre az lenne zavartalan fejlődésük érdekében a kívánatos, hogy elkülönüljenek egymástól. Két testvér állandó egymásra hatásából nem szokott szerencsés eredmény származni. Szinte elkerülhetetlen, hogy egyik a másikra árnyékot ne vessen. Mentül előbb külföldre kellene kerülniök, új környezet és nagyszerű példák vagy emlékek megtermékenyítő és megsarkantyúzó hatása alá. De lehetőleg egymástól jó távolra.

Más szépen érő tehetségei is vannak a kiállításnak. Istokovics Kálmán nagy tehetség, Barcsay Jenő is, s ha jól fejlődik és el nem édesedik, Nemessányi Kontuly Bélától szintén sokat várhatunk még. Róluk azonban majd más alkalommal, lehetőleg olyan kiállítás alkalmából, amely teljesebb fogalmat ád képességeikről. Máskorra maradjon annak az érdekes jelenségnek megvizsgálása is, mely újabban minden ifjúsági kiállításon felmerül: azé az elhatározónak látszó nagy hatásé, mellyel némely mesterünk tanítványaira van s mely a mester sajátos külsőségeinek utánzásában nyilvánul.

Elek Artúr

GARA ZOLTÁN NÉGY FRESKÓJA

Színhely az egyik legnagyobb kőbányai sörgyár «Bierstübli»-je. Hatalmas gyárépületbe elrejtett kis terem, nagyobbfajta szoba bolthajtásos menynyezettel, a mennyezeten és az íveken a vármegyék címerei, a két oldalfalon négy falsík, felül félköríves záródással. Ide, a vendéglátó és sörkóstoló szoba falaira festtettek négy kompozíciót Gara Zoltánnal. A szomszédban gigászi rézüstökben, mint kyklopsok

kondérjaiban fő az árpalé, a szoba levegője párás, a művész kénytelen volt elejteni a freskó igazi anyagát és helyette olajfestéket használni.

Így lettek Gara jó dekoratív érzékről, jó művészi képességekről, jó formaösztönről tanuskódó képei érdekes bizonyitékai annak, hogy az anyag sokszor milyen erővel követeli jogait a műalkotásban. A fénylő olaj, a tónusok és valőrhatások anyaga, keletkezés sorrendjében az első két képet nagyméretű olajfestménnyé tette. Azonban itt belejátszott a művészi eredmény kialakulásába egy másik anyagi tulajdonság: a falmező nagy mérete, amely nagyobb és tónusban homogénebb foltokat és e foltok nem mélységi, hanem síkszerű elrendezését követeli. E két tényező küzdelme az első két képen erős disszonanciákat okoz: túlhalmozottságot és a síkoknak kulisszaszerű egymásmögé rétegezettségét. A másik két képen az olaj megadja magát és győz a fal. A képek igazi freskók: síkhatásúak, folt- és vonalhatásukban leegyszerűsödöttek, tisztultak és nagyvonalúak.

Gara Zoltán freskóiban nemcsak az ő művészi teljesítményét kell dicsérnünk, hanem a gyárvezetőség áldozatkészségét is. Manapság sok elmélet van a táblakép kimúlásáról és a freskó újjászületéséről, de kétségtelen az, hogy legtöbb fiatal művészben ott van a vágy: falképet festeni. Ehez azonban fal kell, fal és mecenás. Ha a kőbányai sörgyár minden méltánylást megérdemlő példáját minél több nagy vállalat követné, nemcsak a válságba jutott művészeknek jutna egy-egy darab kenyér, hanem a művészetnek is adódna kibontakozó lehetőség a szükségszerű fejlődés irányában. *Hevesy Iván*

FILM-FIGYELŐ

ERNST LUBITSCH: LADY WINDERMERE LEGYEZŐJE

Ernst Lubitsch új filmje, Oskar Wilde Lady Windermere legyezőjének filmváltozata, teljes fényében ragyogtatja és reprezentálja az Amerikába szakadt nagy német rendező képességeit. Ernst Lubitsch német származású és német kultúrájú, filmjeiben mégis teljességgel hiányzanak a német filmrendezés gyakran mutatkozó árnyoldalai: a lassúság, a keresettség és a túlzott alaposság. Lubitsch filmjeiben több elán van, több friss lendület és dinamikus képpergés, mint a legjobb amerikai rendezők munkáiban. Cselekményvezetésük, játékmotivációjuk pedig ötletesebb, gazdagabb és szellemesebb, mint a legjobb francia vígjátékoké.

Lubitschnak ezek az értékei elsősorban vígjátéki és könnyebb meséjű darabokban érvényesülnek legjobban. Ennek ő maga is tiszta tudatában lehet, mert hiszen amióta Amerikába kiszerződött, idestova öt esztendeje, azóta kivétel nélkül ilyen szüzséket filmesít meg. A «Kvittek vagyunk» és a «Cárnő» után most a «Lady Windermere legyezőjé»-ben mutatkoznak meg tüneményes eredménnyel Lubitschnak a maga zsánerében utólérhetetlen készségei.

A modern német filmrendezés többi kiválóságai, főként F. W. Murnau, az «Utolsó ember», «Tartuffe» és a «Faust», E. A. Dupont, a «Varieté» neves rendezője, bizonyos új eredményekben, újszerű képbeállításokban túlhaladták Lubitschot, aki első pillanatra nem dolgozik egyéb eszközzel, mint a többi filmrendezők. Nem találunk nála bravuros «Einstellung»-okat, érdekes és kifejező összefotografálásokat és egyebet. Ellenben, mint ebben az új filmjében, talán minden eddigi filmjét felülmulón tapasztaljuk, az egyszerű és keresetlen képbeállításokat olyan páratlan könnyedséggel és simasággal vezeti át egymásba, olyan zökkenésnélküli tempóval vezeti át a mesét minden kúsza bonyodalmon keresztül, hogy elmondhatjuk róla, hogy ő ma minden rendezők között a legelegánsabb filmrendező.

Hogy ennek az újabb filmjének mindig hatásos, mindig nagyon izléses és mindig nagyon finom szellemességű fordulatait elsoroljuk, hasábokra lenne szükségünk. És hogy ezek az ötletek mindig mennyire filmszerűek, a film lehetőségeiből születők és minden más

Ketten beszélgetnek...

Irta Szász Károly István

A lombbafakadt nyár alatt kis vésettszivü padok huzódnak meg a ligetben. A gyepről illatosan száll a harmat, dugottfejű kis kamillavirágok integetnek egymásnak jóéjszakát és párnás ölükkel menedéket kinálnak az odatévedt bogárkáknak. Az érett lombokon csak nehezen tud áttörni az útszéli lámpák világítása és ezt a pihenő csendet, ezt a sötét borongást csak nagyritkán töri meg egy-egy hangosabban kimondott szó.

A csillagfényes sötétkék estében olyan ez a nagy liget, ez a nagy város, mint egy parányi sziporkázó pont, mint egy távoli fényszóró, amint tűzszemével belekeres az éjszakába. Olyan mint a nagy sötétségből előlobbanó vágy, mint egy elolthatatlan örökmécs. És a ligetben, egy árnyékba bujt padon ketten beszélgetnek.

Két összebujt kis életke szorong itt a padon, és ha megzördül a kavics, vagy egy vígkedvű tücsök csiripel a nehéz nyári estébe, arcukon átsuhanó szerető mosollyal odahajolnak egymáshoz:

— Emlékszel...?

— Igen, igen...

...és az eltaposott nyomok egyszerre újra élednek, a rég szántott barázdából kisarjad a vetés, gyermekkacagás csendül a levegőbe, boldog, önfeledt, életet nem ismerő gyermekkacagás, egy kisfiú, meg egy kislány szalad át az udvaron, hogy az eperfa alatt utolérve egymást huncutul összekapaszkodjanak... Emlékeznek, hogyne emlékeznének; Az akácosra, ami a ház előtt huzódott egészen a templomig és az öreg papra... milyen jó is volt hallgatni a meséit, amint a rózsalugasban térdére ültette őket; hol volt, hol nem volt...

...volt egyszer két kisgyerek, egy fiú meg egy kislány. Ferke és Piroska. És volt az akácos úton két pirostetejű kis ház, aminek muskátlis ablakából mosolygott először egymásra a két gyerek. Volt éleskedvű napsütés délibábos igéretekkel, volt, volt...

Aztán egy forgószeles zivatar mindent magával söpört. A vidám kacagásokból gyötrődő sirások buggyantak elő. Srapnellel szántották a búzamezőket, s a vesztett élettől átázott talajon, eltorzult munkába-vártak felett lakmároztak a dögmadarak. Mintha az imára hivó estéli harangszó telekiabálódott volna halálordítással, mintha a délről jövő szellő kesernyés szagokat kevert volna a frissen szegett kenyér illatába. Sokan elmentek és sokan nem jöttek vissza. Sokan elmentek és a kézből kiejtett munka sok helyen hiába várta vissza a megszokott kéz izmos szorítását. Hol volt, hol nem volt...

A pirostetejű házacskák lassan megfeketedtek. Átdübörgött felettük az élet és némaságot tapasztott a daltmondó szájakra. A gazdát hiába váró ajtókon átfutott a pókháló, a bánattól gondozatlanul hervadtak az ablakba rakott muskátlik.

Volt egyszer egy kislány meg egy kisfiú...

— Ezután én leszek a te embered — mondta a fiú.

— A tiéd leszek — felelte a lány és két szines kavicscsal jegyet váltottak.

A fiú hatéves volt, a lány meg csak négy. Emlékeznek, hogyne emlékeznének még rá...

Emlékeznek még a keserű évekre, amik kihullatták kezükből a gyermeknek igért játékokat, a folyton barnuló kenyérre és a bucsuzkodásra, amikor a vonatablakból utoljára intettek könnyeikkel búcsut az életet adó falunak. Most itt ülnek a zajongó város egy csendes kis szigetén ketten a padon és beszélgetnek. Hogyan is volt:

Vágy és remény... Talán majd a város kárpótolja őket mindazért amit a falu, a törött cserepű kis házacskák maguk alá takartak. Még nem ismerték a várost, még nem tudták, hogy ökölbe szorított kezéből a legtöbbnek csak egy falatnyi hull, egy falatnyi, ami az élethez kevés, de a meghaláshoz kegyetlenül sok. A fiú izmos kezeivel szerette volna félretaszítani a földre taposó házak rengetegét, föltépni a tekergő acélsineket, az utcák betonburkolatát, hogy mint nyitott ablakon előtárulhassson a föld, a mindent igérő, mindent adó föld, hogy átszűrhesse ujjai között, hogy érezhesse makacs életét, amitől elszakadt és amit itt nem tudott megtalálni. Vágy, vágy... A vágy megmaradt, de a remény szertefoszlott.

Most itt ülnek a ligeti padon és beszélgetnek. A milliós városban ketten egyedül. Az uton fényesszemű autók suhannak a távolba, a közeli mulató kertjéből idegen muzsika zümmög a levegőbe. Milyen jó nekik így, hogy legalább az emlékeik megmaradtak...

...a hajlotthátú domb, amint körülöleli a kis ezüstpatak, a legelő a sok margarettával, a harmatos este a ház előtt a kis padon és most itt a padon...

Észre sem veszik nagy álomkeresésükben, hogy egy vézna kislány áll előttük, tenyerében egy világitásnyi szentjánosbogár, egy pénzdarabot kér, csak egy fillért... a kistestvér... anyuka beteg... apuka munkanélküli... egy darab kenyér...

Város... Még szorosabbra huzódnak egymás mellé a padon, testükön átszalad a hideg rázkódás, pedig meleg van, nagyon meleg, a mulatóban egy vendég mérgesen hívja a pincért, mert a pezsgő nincsen eléggé jegelve, a tánctól izzadtak a homlokok és ez a kislány itt mezitláb áll és várja az alamizsnát. A kistestvér, anyuka beteg, apuka munkanélküli...

Milyen jó lenne most fölugrani és rohanni innen, rohanni innen valahová, ahol napsütés van, ahol otthon van...

Otthon. Arcuk önkénytelenül a lombok felé fordul, ég felé vezető rést keresnek a párnás levelek között, szemükben megcsillan a bánatos szeretet...

A csillagfényes sötétkék estében olyan ez a nagy liget, ez a nagy város, mint egy parányi sziporkázó pont, mint egy távoli fényszóró, amint tűzszemével belekeres az éjszakába. Olyan mint a nagy sötétségből előlobbanó vágy, mint egy elolthatatlan örökmécs. És a ligetben, egy árnyékba bujt padon, két összebujt kis életke szorong összekulcsolt kezekkel.

Beszélgetnek, vagy talán imádkoznak.

A műzsákat nem hagyta pihenni Egyesületünk a fegyverek ropogása közben sem.

Az alábbiakban a korabeli jegyzőkönyvek feljegyzései alapján igen érdekes és jellemző adatok kerülnek felszínre.

1917. január 24-én beadványt küld az Egyesület a kereskedelmi minisztériumhoz, a festőművészek számára való alapozatlan vászon átengedése tárgyában. Hasonló kérés megy az Olajközponthoz lenolaj átengedése végett. Ekkor Balló Ede volt az elnök és Andaházi Kasnya Béla a főtitkár.

Ez év november 1-én leplezik le Kelety Gusztáv síremlékét. November 2-án érkezik a vallás- és közoktatásügyi minisztérium felszólítása a Bukarestben tervezett karácsonyi kiállításra. Ugyanekkor felterjesztés megy Báró Láng alezredeshez, melyben több festő- és szobrászművész beosztását kéri a sajtóhadiszálláshoz. Ezt rövidesen elintézték. A műtermek ebben az időben a fűtőanyagok hiánya miatt nagyon hidegek lehettek, mert még e hónap 30-án küldöttség megy Bárczy polgármesterhez fa és szén kiutalása miatt.

1917. december 16-án jelentés megy a honvédelmi miniszterhez több frontra jelentkező művészről.

1918. január 2-án a vallás- és közoktatásügyi minisztertől leirat érkezik, melyben a királyarcképek megrendelésének ügyét szabályozza. E szerint minden hivatal által megrendelt királyarcképhez és az illető művész megbízásához Őfelségének hozzájárulása szükséges, a főkamarási hivatal útján. (Úgy látszik, már akkor is igen sok illetéktelen egyén jutott hivatalos munkákhoz, hogy szükségessé vált pl. a királyarcképek rendelésének szabályozása. Sajnos, ezen a téren ma sincsenek ideális állapotok, manapság sem mindig a hivatásos művészek kapják az ilyenfajta munkákat. Ügyes adminisztrátori képességű kontárok és dilettánsok igen sokszor jutnak hivatalos arcképmegrendelésekhez. Elhalásszák a művészek orra elől a lehetőségeket, ugyanakkor, amikor a magyar művészet kiváló képviselői megrendelések hiánya miatt a legnagyobbfokú nélkülözéseknek vannak kitéve.)

1918. január 2-án Óbecse nagyközség eljuttatja király és királyné arcképmegrendelését az Egyesülethez. A világháború alatt a Műcsarnok hadikórház volt. 1918 január 19-én délután 5 órára az Egyesület értekezletet hív össze a Műcsarnok visszaszerzése ügyében. Zavargások, utcai tüntetések miatt a villamosvonatok nem közlekedtek, minek folytán csak nyolc tag jelent meg. (Ekkor már megkezdték romboló munkájukat a kommunista rémuralom és forradalom előfutárjai.) 1918. február 10-én Bárczy polgármester felszólítja az Egyesület elnökségét, hogy tagjait a népjóléti tisztségek elvállalására buzdítsa.

1918. március 30-án tárgyalás Eisner ezredessel tíz csapatszolgálatra behivott hadifestőnek a sajtóhadiszállásra való visszahelyezése ügyében.

Április 5-én értesítés érkezett Eisner ezredestől, miszerint hét művész visszarendeltetett a sajtóhadiszállásra. 1918. április 27-én számos festő kéri felvételét az Egyesületbe. Április 28. Tárgyalás a Magyar Gyantatermelő R.-T.-gal, kiutalandó terpentin tárgyában. Május 24-én engedély érkezik a Gyantatermelőtől 220 kg terpentinre. Ekkor érkezik a stockholmi magyar kiállítás meghívása is. Január 5-én a Hősök Emlékét Megörökítő Bizottság öt tag delegálását kéri az Egyesülettől. Július 4-én tárgyalás báró Förster államtitkárral a Műcsarnok visszaszerzése ügyében. A Piave mellett történtek az ügy elintézését hátráltatták. Ekkor volt tárgyalás Neményi államtitkárral a konstantinápolyi sajtóhadiszállási kiállítás ügyében. Szeptember 8-án tárgyalás a kultuszminiszter előadójánál, Nagy Árpádnál, egy Odesszában rendezendő művészeti kiállítás érdekében. 1918. szeptember 14-én a rendeltetésének visszajuttatott Műcsarnok megtekintése és átvétele. Szeptember 20-án tárgyalás Vértes Emillel, a népruházati bizottság vezérigazgatójával, Egyesületünk tagjai számára 170 koronás áron öltözékek megszerzése érdekében.

Kétkedés

Piros vonatra ültem este
és nem kisért ki senki sem
és indulásomat nem leste
és adventharang lett szivem.

Örömváros felé repültem,
két fényes, piros szalagon
s én hittem, hitben elmerülten,
bánatomat hogy elhagyom.

Mámort igért a rejtett messze
és egyre forgott a kerék
csodálatossá lett az este...
varázslatos a messzeség.

Piros vonat, piros iramban
ragadt ezernyi vágy-hidon
Piros koboldok tavasztáncot
jártak a fülke-kárpiton

Sok-sok keréken ősi dallam
pogány örömről álmodott
vágyódtam, hogy örökké halljam
ne lássak inkább holnapot.

Piros vonat, piros iramban
repült emlékködökön át
és vakmerő, sebes kanyarban
megláttam Öröm városát

Napfényes völgynek mélyén messze
ott nyultak égre tornyai...
szomjas szemem útját kereste,
— s bejött fülkémbe valaki!

Földi szóval a jegyet kérte
s megállította vonatom.
Piros koboldok tavasztánca
elenyészett a kárpiton.

Én maglapultam az ülésen
és félve mondtam: nincs jegyem.
Ő rabló kézzel, nagy serényen,
kiforgatta pénzért zsebem.

És mit talált· Maréknyi ábránd
és néhány lélek porszemet...
— Szálljon ki, s nézzen vissza-vátovább utazni nem lehet...! [gányt,

mondta — és mintha sírtam volna,
nem láttam aztán semmit én.
Bucsumat száz kerék dalolta
örömvárásom éjjelén.

Sokára, hogy bírtam szememmel
a látást és a könnyeket,
a szürke állomás köröttem
közönnyel állt és nevetett.

Szürke tömegből szürke asszony
vállamra tette a kezét
s mint szomorú csepp őszi ágról,
pergett ajkáról a beszéd:

— Ez itt, Gondvár — és ez a népe.
A legtöbb eddig eljutott,
Mind vágyódott a jóra, szépre,
s fizetni egyik sem tudott...

Az a vonat a kétkedésé;
felszállni? Jegy nélkül lehet
zsarnoka ringat egy kevéssé,
s félútnál kéri a jegyet.

KATÓ A. JÁNOS

Reggeli Magyarország 1943. jún. 24.

a malom, illetőleg hántolóüzem raktárába az eladó költségén legalább 15 tonnás tételben berakott árura vonatkoznak. A 15 tonnánál kisebb tételben történt vásárlásnál a tényleg felmerült gyüjtési és egyéb költségeket 100 kg-ként összesen 0.50 pengőt a termelő részére kifizetendő árból le kell vonni. Ugyancsak le kell vonni a gabonaforgalmi központ illetékes kirendeltsége által jóváhagyott »Tájékoztatóban« feltüntetett költségeket.

A rendelet július 1-én lép hatályba.

A budapesti reformátusok közgyűlése

A főváros másfélszázezer kálvinistáját összefoglaló *budapesti református egyházmegye* szerdán délelőtt tartotta közgyűlését.

Az egyházmegye gondnoka: *Tasnádi Nagy* András mondott megnyitót.

— Bizonyosnak látszik, — közölte az elnök — hogy *az új Lónyay-uccai gimnázium szeptemberre megnyílhat*, de az előirányzott hárommilliós költség helyett valószínűleg négymillióhatszázezer pengő lesz szükséges a gimnázium és az internátus teljes befejezéséhez.

Szabó Imre *esperesi jelentésében* rámutatott, milyen fontos, hogy az új budapesti református gimnázium építkezése — az internátuséval együtt — szeptemberre csakugyan befejeződjék.

Rágalmazási per lett az internálótáborba küldött szerelmeslevélből

Nagykanizsa, június 23. *(Reggeli Magyarország tudósítójától.)* *Berényi* Lili lévai leány ellen már régebben eljárás indult zsidórejtegetés miatt. Internálták és a nagykanizsai női internálótáborba vitték. *Berényi* Lilibe szerelmes volt *Marics*-László lévai borbély, aki egyébként saját bevallása szerint nyilas. *Marics* szerelmesleveleket küldött *Berényi* Lilinek és kifejezésre juttatta, hogy nyilas volta ellenére is törhetetlenül ragaszkodik a zsidólányhoz. Levelében azonban olyan kijelentéseket tett *Sárközy* Béla rendőrfogalmazóról, aki hivatalosan eljárt *Berényi* Lili ügyében, hogy hivatalból felhatalmazásra üldözendő *rágalmazás* miatt eljárás indult ellene. A nagykanizsai törvényszék most tárgyalta az ügyet és 150 pengő pénzbüntetésre ítélte Maricsot.

Hogyan esett le a VI. emeletről az egyhónapos fiucska?

Szerdán délben a Perc köz 7. sz. házba hívták a budapesti mentőket azzal, hogy *Magyar* Pál egyhónapos fiúcska, a házban dolgozó egyik takarítóasszony gyermeke egy őrizetlen pillanatban leesett a hatodik emelet egyik erkélyéről. A mentők holtan találták a ház előtt a csecsemőt. A gyermek anyja, a Vörösmarty ucca 69. sz. házban lakó *Magyar* Jánosné azt mondotta, hogy miközben takarított, maga sem tudja hogyan, átcsúszott a gyermek a balkon rácsán és így zuhant a mélységbe. A mentőorvos *semmiféle külső sérülési nyomot nem talált a gyermeken.* Kétségesnek látszik, hogy kiesett volna. A rendőrségnek jelentették az esetet, amely a történtek tisztázására megindította a nyomozást.

A Magyarországon tanuló diákok meglátogatják Romániában élő szüleiket

A külügyminisztérium az érdekeltek tudomására hozza, hogy a román kormánnyal történt megállapodás értelmében *1200-18 évesnél nem idősebb elemista, középiskolás és az idén érettségizett, de főiskolára be nem iratkozott diák*, akik tanulmányaikat Magyarországon folytatják, de családjuk illetve szüleik Romániában élnek, utazási igazolványt kaphat, hogy szünidejüket családjuk körében tölthessék.

E célból tanintézetüktől igazolványt kell kérniök, hogy tanulmányaikat a kérdéses intézetben folytatják és hogy szüleik Romániában laknak. Az igazolványon feltüntetendő a helység neve, melyben szüleik laknak. Ezt az igazolványt a lakhely szerint illetékes rendőrhatóságnál, illetve főszolgabírói hivatalnál két fényképpel együtt kell átadniok.

A multban használt uti okmányok érvényüket vesztik. A román vizumokat a diákoknak a lakhelyük szerint illetékes román királyi külképviselettől (budapesti román királyi követség, illetőleg nagyváradi, vagy kolozsvári román királyi konzulátus) személyesen kell kérniök.

Zemplén megye visszakövetel Szabolcstól 100 holdat,

amelyet a Tisza átsodort a szomszéd megyébe

Sátoraljaújhely, június 23. *(A Reggeli Magyarország tudósítójától.)* Nagy érdeklődés mellett tárgyalta a vármegyei törvényhatósági bizottság a tiszai határkérdést. A szeszélyes Tisza ugyanis az utolsó 20 év alatt *csaknem 100 kat. holdat sodort el Zemplén vármegyétől Szabolcs vármegye partjához.* Különösen *Zemplénagárd, Révleányvár, Nagytárkány, Kistárkány* és *Cigánd* községek vesztettek területeket. Ezzel kapcsolatban egy szomszédos szabolcsvármegyei község határozatot hozott, amelyben *a Tisza balpartján lévő összes területeket követeli.*

A közgyűlés kimondotta, hogy *Zemplén és Szabolcs vármegyék végleges határát az állandó viták elkerülése céljából a tiszameder mindenkori középvonalában* kéri kijelölni azzal, hogy a folyó balpartjára eső terület teljes egészében Zemplén vármegyéhez tartozzék. A határozat jóváhagyása esetén kilenc szabolcsmegyei községet csatolnának Zemplén vármegyéhez.

Hol a Balaton mostanában?

Érdekes vita a BIB, a Művészeti Tanács és az ösztöndíjas festőművészek között

Kedden zárult az a pályázat, amelyet az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács írt ki »*Balatoni ösztöndíjak*« címmel, tíz ösztöndíjas helyet hirdetve azoknak a festőművészeknek, akik a nyári hónapokban *a balatoni művészet papjaiul szegődnek* s minden ecsetvonásukkal arra vállalkoznak, hogy a magyar tenger szépségét, hangulatát és lelkét tanulmányozzák és megörökítsék.

Az idei pályázatra, mint a *Reggeli Magyarország* munkatársa értesül, *negyvenen nyujtották be kérvényüket*, köztük több közismert festőművész is. A balatoni pályázat egyébként első jubileumához érkezett, 1937-ben tűzték ki először s az utóbbi öt esztendőben *65 festőművész kapott ösztöndíjat azzal a célzattal*, hogy a nyári hónapokban a Balaton-vidék szépségeit fesse.

Egy-egy ösztöndíjnak az összege átlagosan *havi 700 pengő* és ebben a díjban *két hónapon át* részesülnek a pályadíjnyertes művészek. Az ösztöndíj fele összegét a *Balatoni Intéző Bizottság*, másik felét a *kultuszminiszter* adja. A legelső csoportba annakidején mingyárt ismert művészek jelentkeztek a nyári festésre, így például *Burghardt* Rezső, *Udvary* Pál, *Istókovics* Kálmán és mások. Tavaly a művészek közt szerepelt *Csebi Pogány* István, *Littkey* György, *Udvary* Pál és több más neves művész.

Van olyan művész, aki már *többízben is* részesült a balatoni ösztöndíjban. A lakás helyéül semmiféle kikötés nincs, a művész szabadon választhat abban, *a Balaton-vidék melyik pontján akar dolgozni.* A beérkezett negyven kérvény közül a tanács javaslata alapján a kultuszminiszter *idén tizenkét művésznek* fog juttatni balatoni ösztöndíjat.

Vád a festők ellen

Abban a vonatkozásban sincs megkötöttség, hogy az ösztöndíjas művészeknek *hány festményt* kell készíteniök. *Képbeszolgáltatási kötelezettségük sincs*, képre sem a BIB, sem a kultuszminisztérium nem tart igényt. Egyetlen kötelezettsége van a művészeknek éspedig, hogy *a festett munkákat évente egyszer az ösztöndíjas balatoni tárlat keretében bemutassák.* A legutóbbi ilyen bemutató tavasszal volt.

Értesülésünk szerint éppen a legutóbbi tárlattal kapcsolatban *élénk vita kerekedett a BIB, a tanács, a kultuszminisztérium és az ösztöndíjas festők között.* A kifogás főképpen a Balatoni Intéző Bizottság részéről merült fel. Elsősorban dr. *Kutsár* István és dr. *Kiss* Jenő igazgatók szólaltak fel amiatt, hogy *az ösztöndíjas festők nem kizárólag a Balatont festik, hanem szerepelt például munkáik között »Csopaki menyecskék«, »Badacsonyi halászok«, »Balatoni szüret«, néhány érdekes északbalatoni épület és így tovább.*

Csak a vízben?

A kritika gyakorlói vétót emeltek azzal, hogy az említett képek témája *nem Balaton volt.*

Az ösztöndíjas festők sértve érezték magukat *és értekezre* ültek össze, hogy megvitassák azt a kérdést: *hol a Balaton mostanában?* Többen közülük kifejezésre juttatták azt a meggyőződésüket, hogy *nem kizárólag maga a vízfelület jelenti a Balatont*, hanem mindaz Balatonnak tekinthető, ami természeti, táji, népi építészeti szépség alakjában *a magyar tengerrel összefügg.*

Hivatkoznak arra is a festők, hogy a Balatonnak a multban akadt ugyan olyan festője, mint például *Mészöly* Géza, aki *folyton és kizárólag a vizet festette*, s nemzetközi relációban kizárólagos tengervíz-festők is akadnak, — az azonban *nem mindenkinek való*, sokan a folytonos vízfelület-festést egyhangúnak és unalmasnak találják. Hivatkoznak a művészek arra is, hogy *a Badacsony-vidék hegyeiben és borongós táji szépségében, valamint egy füredvidéki szüret hangulatában több van a Balatonból, mint magában a vízben!*

Ezzel szemben a Balatoni Intéző Bizottság, amely főképpen *Balaton-propagandának* szánja a pályázatot és annak eredményeit, idén fokozottan felszólítja a festőket, hogy *a Balatont fessék!*

Nem mindig sikerül

Érdekes az is, hogy a tavalyi balatoni ösztöndíjas festők közül akadt egy kitűnő grafikus, aki *egyetlen képet sem hozott magával* s a tárlaton sem szerepelt. Ez a grafikus ismét beadta pályázatát, hivatkozással arra, hogy *»tavaly nem tudta megfogni a Balaton lelkét, két hónapig ott ült a vízparton, bámulta és átélte az óriási tó ezer és ezer arcát és változását, de képtelen volt arra, hogy ott a helyszínen, vagy itthon a téli hónapokban egyetlen vonást is megörökítsen«.* Ez a grafikus idén újra pályázott, hivatkozással arra, hogy idén talán majd sikerülni fog valami, hiszen *ő alföldi ember*, akinek aklimatizálódnia kell a tájhoz.

Ugyancsak egy alföldi ember hasonlóképpen járt *Erdélyben.* Két esztendő óta a kultuszminiszter tizenkét erdélyi ösztöndíjat is kitűz azzal a célzattal, hogy a festők *Székelyföld és Erdély szépségeit és lelkét örökítsék meg vásznukon.* A tavalyi tizenkettő között volt egy alföldi születésű és lakosú, kitűnő festőművész, aki *mindeddig egyetlen festményt sem fejezett be* s idén ismét vissza akar menni Erdélybe, hogy talán *majd most sikerül.* Igaz, hogy a székelyföldi ösztöndíjasoknak sem 1941-ben sem 1942-ben *nem volt alkalmuk művészetük bemutatására, kiállítást nem rendeztek, tárlaton nem kérte számon senki az eredményt.* hogy az 1941-ben, 1942-ben és 1943-ban kiosztott tizenkettő, összesen harminchat ösztöndíjas hely nyertes művészei *beszámolhassanak arról*, hogy a két hónapon át élvezett, mintegy 1400 pengős ösztöndíjat nem kizárólagosan kéjutazásra használták.

Kenessey Péter.

A szlovákok mint Európa katonanemzete

Pozsony, június 23. A *Slovak* vasárnapi száma a szlovák katonai dicsőség régi hagyományairól írva vastag betűkkel megjegyzi, hogy csak a szívós szlovák ellenálláson bukott meg a tatárok további előnyomulása nyugat és dél felé, éppen ezért *Európa hálával tartozik a szlovák nemzetnek.* A szlovákok voltak azok, akik megtörték a *tatárok* hatalmát, megvédték velük szemben Európát és ezért joggal mondható, a szlovák nemzetről, hogy ő volt a XIII. században a tatár áradat idején a legnagyobb katonai hős Európában.

A továbbiakban a többi között felemlíti még a cikk, hogy *a szlovák katonák alkották Mátyás király válogatott csapatát, amelyel a felázadt magnások ellen is harcolt.* A török elleni harcokban, valamint a Bocskay, Bethlen, Thököly, Rákóczi által vezetett háborúkban is tanuságot tettek katonai képességeik nagyságáról és öregbítették a szlovák katonai hagyományok dicsőségét. Ezt a katonai szellemet a *mostani háborúban is* megőrizték a szlovákok, aminek bizonyítékai a magas katonai elismerések és kitüntetések — fejezi be fejtegetéseit a lap.

Minisztertanács

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány tagjai kedden délután 5 órakor *Kállay* Miklós miniszterelnök elnöklésével minisztertanácsra ültek össze. A minisztertanács, amely folyó kormányzati ügyekkel foglalkozott, a késő esti órákban ért végett.

Elkészült a pestkörnyéki városok rendezési terve

A fővárosi közmunkák tanácsa dr. *Bessenyey* Zénó elnöklete alatt teljes tanácsülést tartott. A tanács az ülésen elfogadta *Üröm* és *Pilisborosjenő* községek általános rendezési terveit. Ezzel a hatáskörébe utalt hat megyei város és 40 község általános varosrendezési terve mind elkészült.

Itélet egy nagy textildrágítási perben

A budapesti büntető törvényszék most tárgyalta *Burg* Imre, *Baranyai* István vegyész, *Brinzei* György textilnagykereskedő és *Zilczer* Imre alkalmi ügynök árdrágítási bűnperét. *Burg* Imre ügyét elkülönítették, mert katonai szolgálatot teljesít. A vádlottak 1942 februárjában 408 méter inganyagért a megengedett 2.82 pengő helyett 4.60 pengőt követeltek. *Brinzeit* azért helyezte az ügyészség vád alá, mert az árut a többi vádlottól a megengedettnél drágábban vásárolta, majd pedig a vád szerint maga is árdrágítással 5.24 pengőért árulta. A vádirat szerint a vádlottak iparengedély nélkül egyéb textilárukkal is üzérkedtek.

A bíróság *Zilczert*, mint a távollévő *Burg* tettestársát mondotta ki bűnösnek, Baranyait pedig mint bűnsegédi bűnrészest. *Zilczert* egy évi és két hónapi, Baranyait 10 hónapi börtönre, mindkettőjüket 5—5000 pengő pénzbüntetésre és 1000—1000 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére ítélte. *Baranyaitól* elvette a textilnyomói és kikészítői, valamint textilkereskedői iparigazolványát. Mindkét vádlottat 5 évre eltiltotta a textilkereskedéstől és elrendelte árukészletük elkobzását. *Brinzei* Györgyöt felmentette a vád- és következményei alól.

Az ítéletet közlik a budapesti és pestvármegyei közigazgatási hatóságokkal, a közellátásügyi minisztériummal és postatakarékpénztárral. *Baranyai* ügyében az iratokat áttette a bíróság az ügyészséghez, mert további bűncselekmény miatt kell még eljárást indítani ellene. *Zilczer* és *Baranyai* fellebbeztek. *Brinzei* és védője megnyugodott az ítéletben. Az ügyészség valamennyi vádlott terhére fellebbezést jelentett be. Igy az ítélet nem jogerős.

REGGELI MAGYARORSZÁG
KIS KIRAKATA

FIGYELEM! Használt ruhákért egyenruhákért legmagasabb árat fizetem. — Győződjön meg és hívjon. Schulz, Népszínház-u. 21. Tel.: 140-667

10 raktárban 100 készítő 1000 bútor
Telefon: 22-66-92 22-66-93
UNIVERSAL
műbútorgyár, irodabútorgyár, VII., Wesselényi-utca 8.

Jókarban lévő motorkerékpárt vennék
250, vagy 350 kcm-est. Megkeresést, márka- és ármegjelöléssel, B. F. Vecsés, Nándor-u. 45.

Telefonáljon a leggyorsabb taxigépkocsinak! Telefon: 226-136

BÉLYEG!
gyüjteményért a legmagasabb árat fizetem.
Tel. 9—2-ig 327-581
vagy „Bélyeg" jeligére a kiadóba.

VÁLJON MEG használt ruháitól, mindenétől
Schmergel fizet legtöbbet. Rottenbiller-u. 37. Telefonáljon 422-269. Hívására jövök!!

40 pengő a búza, 37 pengő a rozs új ára

Természetben lehet fizetni az arató- és cséplőrészt, sőt a napszámosokat is — Kenyérgabonában kell fizetni a vámőrlés díját

Negyedével felemelték a fejadagokat

Megjelent az a rendelet, amely az 1943. évi új gabona felvásárlását és felhasználását szabályozza. Az aratás időpontja egybeesik az új terménybeszolgáltatási rendszer kezdetével. Ennek következtében a termésrendelet szervesen beleilleszkedik abba a nagy építménybe, melyben helyet foglal a termelő, a közvetítő és a fogyasztó, s amely hivatva van a jövő gazdasági év közellátását új alapokra helyezni.

1. Az új rend elsősorban rendszerességet biztosít. Az egész közélelmezés előre elgondolt, irányított és megszervezett módon bonyolódik le.

2. Más rendszerre történő átállás mindig kisebb-nagyobb fennakadásokkal jár. Egy esztendővel ezelőtt az aratás megkezdésekor az első őrlésig a hiányok fedezésére kenyérfejadag-csökkentést vezettek be. *Ma éppen az új rendszer életbeléptetésével egyidejűleg emelik a kenyérfejadagokat.* Az emelés nemcsupán az átmeneti időre szól, mert a rendszeres és céltudatos szervező és elosztó munka már előre *nagyobb fejadagokat* tud biztosítani.

3. Egyszerű, világos és áttekintő rendelkezések alapján indul meg az aratás, a betakarítás és cséplés, majd ezek elvégzése után a beszolgáltatás. Minden intézkedés számot vet a *gyakorlati élet* kívánalmaival és ugyanakkor mégis hatékony ellenőrzést gyakorol. Ha a termelő, a közvetítő és fogyasztó egyaránt megteszi kötelességét, sikeres lesz a harc a nagyobb darab kenyérért.

A cséplőgépek ellenőrzése

A Magyar Távirati Iroda jelenti:
A hivatalos lap szerdai száma közli a közellátásügyi miniszter rendeletét az 1943. évi termésű gabona cséplésére, őrléséről, valamint a gabona- és lisztforgalom szabályozásáról.

Minden cséplőgép vezetője köteles június 30-ig az illetékes főszolgabírónál, városokban a polgármesternél jelentkezni. A cséplőgép felelős vezetője minden csépeltetőről eredménylapot köteles kiállítani. A közellátásügyi miniszter nyílt rendelettel ellátott közzegeivel, valamint a hatóságok útján ellenőrizteti a cséplést. Ha az ellenőrző közeg szabálytalanságot állapít meg, a jelentés alapján a közellátási kormánybiztos a cséplőgép felelős vezetőjét a csépléstől eltilthatja vagy a cséplőgép tulajdonosának költségére cséplési ellenőrt rendelhet ki.

Az arató- és cséplőrész

A rendelet szerint a gazdálkodó a kenyérgabonából a szerződés szerint járó *arató- és cséplőrészt, csép őmunkás észt és gépkeresetet* természetben kiszolgáltathatja. A kenyérgabonából kiadott cséplőrészt az új rendelet szerint minden esetben be kell számítani a beszolgáltatási kötelesség teljesítésébe akkor is, ha a gazdálkodó szántóterülete a *20 holdat* nem haladja meg. Az aratórészt a 20 holdnál kisebb szántóterületen gazdálkodónál akkor lehet beszámítani a beszolgáltatási kötelesség teljesítésébe, ha az aratási munkálatokat maga és családtagjai tartós munkaképtelenség vagy háborús katonai szolgálat miatt nem végezhették el, továbbá akkor, ha a gazdálkodó munkaképtelen hadirokkant vagy hadiözvegy. A gazdálkodó, aki az aratórész és a cséplőrész címén ilyenmódon kiadott kenyérgabonának a beszolgáltatási kötelesség teljesítésébe való beszámítására jogosult, a kenyérgabona kiszolgáltatását három napon belül köteles írásban bejelenteni az elöljáróságnak.

Árpából, kölesből és hajdinából a gazdálkodó a szerződés szerint járó arató- és cséplőrészt természetben kiszolgáltathatja, amely azonban a beszolgáltatási kötelesség teljesítésébe nem számít be, kivéve, ha a gazdálkodó a kenyérgabonabeszolgáltatási kötelesség teljesítéséül a közellátási kormánybiztos engedélyével árpát is beszolgáltathat.

Zabból az arató- és cséplőrész természetben nem szolgáltatható ki, ellenben ezen a címen a gazdálkodó zabtermésének 15 százalékát köteles 15 napon belül valamelyik jogosított kereskedőnek megvételre felajánlani. A gazdálkodó a zabból ki nem szolgáltatott cséplő- és munkásrész helyett megfelelő értékű más gabonafélét vagy más terményt köteles kiszolgáltatni, aamely azonban a beszolgáltatási kötelesség teljesítésébe nem számít be. A zab cséplőrészből a béreséplőnek járó gépkereset ellenértékét pénzben kell kifizetni.

Meg kell említeni a rendeletnek azt a fontos intézkedését is, amely szerint *a kenyérgabona- és zsírbeszolgáltatási kötelességet zab beszolgáltatásával is lehet teljesíteni.*

Gabonavásárlási körzetek

A gabona vásárlása szempontjából az ország egész területét vásárlási körzetekre osztották fel és a vásárlási körzetekben a gabonavásárlásra jogosított kereskedők nevét a községi elöljáróság útján teszik közhírré. A vásárlásra jogosított kereskedő a vételre felajánlott gabonát hatósági áron vásárolja fel, a vételt az eladó gazdakönyvébe feljegyzi és arról véti jegyet állít ki.

A gazdálkodó a beszolgáltatási kötelességének teljesítése után fennmaradó kenyérgabonájából elsősorban *vetőmagszükségletét* köteles biztosítani. Egyébként pedig megmaradó kenyérgabonáját háztartási és gazdasági szükségletére megtarthatja vagy mezőgazdasági munkabér és más termékekben kiadható szolgáltatás címén kiadhatja. Ez tehát azt jelenti, hogy *a napszámosnak is lehet munkabér fejében kenyérgabonát kiadni.* Ilyenformán minden gazdasággal foglalkozó személynek megvan a módja, hogy a vámőröltethető kenyérgabonamennyiséget munkával megkeresse. A fel nem használt vagy munkabérben ki nem adott kenyérgabonát csak vásárlásra jogosított kereskedőnek adhatja át.

A vámőrlés

Részletesen felsorolja a rendelet mindazokat, akik *vámőrlésre vagy vámcserére* jogosultak. A vámőrlésre jogosultak vámőrlési jogosultsága csak arra a gabonamennyiségre terjed ki, amelyet maguk megtermeltek vagy természetbeni járandóság címén megszereztek. A vámőrlés csak vámőrlési tanusítvány alapján lehetséges, amelyet az illetékes községi elöljáróságtól kell július 31-éig kérni.

A vámőrlésben megőrölt kenyérgabona őrlési díját július 15-e után természetben, kenyérgabonában kell kifizetni. Vám címén búzánál legfeljebb 10, porlás címén legfeljebb 2 százalékot, rozsnál és kétszeresnél vám címén legfeljebb 11, porlás címén legfeljebb 2 százalékot lehet felszámítani.

A vámőrlési tanusítvány ellenében megőröltethető kenyérgabonamennyiség december 31-ig terjedő időre a vámőrlésre jogosított háztartás minden egyes tagja részére fejenként 100 kiló. Ha a vámőrlésre jogosult a december 31-ig megőröltethető teljes kenyérgabonamennyiséget saját termésből vagy járandóságából fedezni nem tudja, az ellátatlanság idejére kenyér- és lisztjegyet kap.

A mezőgazdasági munkából élő napszámosok ellátatlanságuk időtartamára az őket megillető kenyér- és lisztjegyeken, valamint pótjegyen kívül háztartásonként még egy *nehéz testi munkás pótjegyet* kapnak.

Az új fejadagok

Július 1-től kezdve a hatósági jegy ellenében kiszolgáltatható *kenyérfejadag* az ország egész területén naponkint és személyenkint 20 dekagramm a lisztből vagy száraz tésztaféléből kiszolgáltatható fejadag pedig havonkint és személyenként 2 kilogram, melyből 1.50 kilogrammot finomlisztben 0.50 kilogrammot egységes kenyérlisztben szolgáltatnak ki. Tehát július 1-től a kenyéradag és a lisztadag is egynegyeddel nagyobb lesz, mint eddig.

Szeptember 1-től kezdve a lisztadag ismét emelkedik, mégpedig havonként és személyenkint 2.80 kilogrammra.

A nehéz testi munkások, a terhes és szoptató anyák kenyérpótfejadagja napi 34 dekagramm, a testi munkásoké pedig 15 dekagramm

HONVÉDŐK ÜNNEPE

A Legfőbb Hadúrnak 1940 tavaszán kelt legfelsőbb elhatározásával minden esztendő júniusának végén az ország a *honvédek napját* ünnepli. Háborús csillagzat jegyében született ez az új magyar ünnep, de értelme, jelentősége legalábbis olyan ősi, mint a magyarság megjelenése a Kárpátmedencében. A *honvéd* szóval együtt él tudatunkban a haza, a szabadság, a lovagiasság és áldozatkészség fogalma. Gyönyörű, mély értelmű szó, a kultúrnemzet katonájához méltó, a legszebb név a *honvéd:* azt jelenti félreérthetetlenül, hogy a magyar kard nem hódításra, hanem a megtámadottak *védelmére* és az orozva elvett értékek visszaszerzésére való. Vérbeli katonanemzet vagyunk. Évszázadok óta, mindig az ezeréves határokért és a velünk született ősi szabadságért véreztünk. A hódoltság elleni harcok, a Rákóczi-felkelés és az 1848/49-i szabadságharc: az önfenntartási ösztön legméltóbb erőkifejtései. Ezeknek hagyományából született meg a mai honvédsereg.

A honvédet ünnepeljük ebben a kalásztérlelő nyárban, a magyar honvédet, akinek értékét igazában csak ma tudjuk megbecsülni, mikor huszonöt évvel ezelőtt a saját kárunkon tanulhattuk meg, hogy mit is jelent a *honvéd* szó. Hol volt akkor a magyar nemzeti hadsereg, amely megvédje a hont az ezeréves határok megrablóival szemben? S mi következett azután is? Szörnyű összeomlás és az ország megcsonkítása. Sohasem felejthetjük el, hogy az elmúlt háromszor hét szűk esztendőben csonka országhatáraink is jóformán védelem, fegyveres honvédsereg nélkül maradtak. Jól mondta akkoriban egyik kiváló írónk, hogy *Magyarország nyitva állott, mint egy ház, amelynek Trianonban kiakasztották kapuját, ablakait.* Mégis ezekben a hősies türelemmel, összeszorított fogakkal elviselt esztendőkben született újjá a magyarság régi jóhíréhez méltó honvéd hadsereg.

Ó, ezen a mostani Honvédnapon emlékeznünk kell az elmúlt esztendők megalázottságára! Emlékeznünk kell elsősorban arra az időre, — huszonöt éve már annak — mikor négy világháborús esztendő vér és tűzesője után meztelen fegyverrel a kezükben hazajöttek katonáink az idegen harcterekről, hogy helytálljanak végre maradék vérükkel Magyarország ősi határain, — s akkor egy idegbeteg, szégyenteljes kalandorpolitika a határokra mutató kézmozdulat helyett elhárító ököllel szétzavarta őket. Igen, a Honvédnapon emlékezni kell majd arra a szégyenletes időre, mikor a négy égtáj felől hazatért katonáinkról letépdesték a vitézség jelképeit és díszeit. Emlékeznünk kell a megalázottság és meghasonlás keserű napjaira, hogy magyar földön még egyszer meg ne ismétlődjenek. Hogyan felejthetnénk a trianoni időszakot is, amikor az ántánthatalmak katonai ellenőrzése alatt kényszerültünk élni! Amíg szomszédaink talpig fegyverben voltak és minden fék nélkül fegyverkeztek, mi, magyarok csak annyi hadsereget tarthattunk zsoldon, amennyi a belső rend fenntartására elegendő. Esetleges külső támadás ellen nem lett volna sem erőnk, sem jogunk. Ma visszagondolva erre az időre, látjuk csak igazán, micsoda kárt jelentett nemzetnevelési szempontból is a kötelező katonai szolgálat kényszerű szüneteltetése! A háborús szenvedések és forradalmi katasztrófák hatása alatt kezdtünk már-már közömbösen törődni mindazzal, ami a hadsereggel kapcsolatos. Mily borzalmas következményei lettek volna ennek a tehetetlen állapotnak, milyen behozhatatlan veszteségeket és kiheverhetetlen belső szétomlást eredményezett volna, ha mondjuk még tíz évig tart ez az igazi hadsereg nélküli trianoni korszak.

Érthetően nagy örömet okozott 1938-ban az a *győri bejelentés,* amely arról szólott, hogy végre újból harcképes hadserege lesz az országnak és a magyarság ismét szabad befolyást nyerhet a saját sorsára. Jóltudjuk, *utolsó pillanatban történt ez a felszabadulás.* Már a kapunkon dörömbölt az új világháború, mikor hozzákezdhettünk a magyar hadsereg tervszerű kiépítéséhez. *A honvédség újra szívügye lett az országnak.* A húsz éven át guzsba kötött, lefegyverezett magyarság egészen rövid idő alatt harcképes, honvédelemre kész sereget tudott teremteni. A csonka ország 1921-ben törvénybe iktatta, hogy a magyar haderő neve a »*honvéd*« név dicsőségének emlékezetére »*honvédség*« legyen. A név megvolt, de igazi hadsereg csak később, 1938-ban szerveződhetett hozzá. És nem véletlen, hogy a magyar honvédsereg újjászervezése egybeesett a csonka határok felszabadulásával. *Erre a gyönyörű felvidéki őszre gondolva ünnepeljük most a honvédet.* Mélységes, örök hálával tisztelgünk az *örök honvéd* előtt, aki azóta már súlyos áldozatok árán vívott harcokban visszatartotta kibővült határainktól az ellenséget. Bízzunk benne, hisszük, hogy az újjászületett honvédsereg a magyar nemzeti célokért dicsőségesen helyt fog állani az elkövetkezendő időben.

A vendéglátóipari üzemekben július 1-től egy darab kenyérváltójegy ellenében 5 dkg kenyeret, egy darab lisztváltójegy ellenében azonban továbbra is 3 dkg lisztből készült ételt kell kiszolgáltatni. Egy lisztjegy ellenében azonban július 1-től 16 darab 3 dkg-os lisztváltójegyet, szeptember 1-től pedig 23 darab 3 dkg-os lisztváltójegyet szolgáltatnak ki a hatóságok.

Rendelet a gabonaárakról

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti:
A hivatalos lap szerdai száma közli a közellátásügyi miniszter rendeletét az egyes gabonaféleségek 1943. gazdasági évre érvényes árainak megállapításáról:

Szokványminőségű búza termelői ára az ország bármely feladóállomásán 100 kg-ként *40 pengő.*

Szokványminőségű rozs termelői ára az ország bármely feladóállomásán 100 kg-ként *37 pengő.*

A kétszeres tekintetében a rozsra megállapított rendelkezések az irányadók.

Szokványminőségű takarmányárpa termelői ára az ország bármely feladóállomásán 100 kg-ként *36 pengő.*

Kopaszárpa termelői ára az ország bármely feladóállomásán 100 kg-ként 50 pengő.

A legalább 65 kg hektolitersúlyú *tavaszi árpa* (sörárpa) termelői ára az ország bármely feladóállomásán 100 kg-ként 40 pengő.

Szokványminőségű zab termelői ára az ország bármely feladóállomásán 100 kg-ként 40 pengő.

A rostált, üszökmentes köles termelői ára az ország bármely feladóállomásán 100 kg-ként 40 pengő.

Szokványminőségű és tisztaságú rostált hántolatlan hajdina (pohánka) termelői ára az ország bármely feladóállomásán 100 kg-ként 40 pengő.

Ezeket az árakat a *legmagasabb és egyben a legalacsonyabb árnak* kell tekinteni s ettől eltérő árat a termelő részére kifizetni nem szabad. Az árak vasúti kocsiba, illetőleg uszályba vagy

Foto Veres

Csánky Dénes: Julius
A Nemzeti Szalon Tárlatáról

TÁRLATOK

CSÁNKY DÉNES KIÁLLÍTÁSA

Rég láttuk már idehaza ennek az érdekes művészegyéniségnek oeuvre-jét kiállító-termeink falain s hogy most újra megmutatkozott művészetének a teljében, örülünk és hálásak vagyunk érte.

Az a művész, akinek alkotása körül nem dúltak a művészeti élet nagy lázai és az ádáz küzdelmek, aki minden problémáját, a lélek minden csatáját befelé és egészen önmaga számára intézte el. Mindig készen jött — egy-egy fejlődési állomásának a készségével. Logikus, erősen logikus elme, kinek minden tettén, egész életművén eluralkodik az intellektus. S mert erősen logikus elme, nagyon józan is. Higgadt, nyugodt és halkszavú — magyar ember.

Ha hirtelenében a ma par excellence magyar festőjét kellene megneveznünk, csak Csánky Dénesre gondolnánk. Benne él a magyar fajban, ő a magyar faj. Ezért, ha akar, ha nem, magyarul és magyart alkot ecsetjével. Nem magyarosat, nem a sallangot, cifrát, mesterkéltet, cigányzenésest, hajrázóst, handabandásat, — hanem egyszerűen és végzetesen a csak magyart. Nincs még valaki ma, aki úgy megértette volna a magyar falu tragikus szépségét, mint ő. Valami halk muzsikát, csendes magyar ritmust érzünk ki képeiből — szinte azt a ritmust, mint a Paál Lászlóéiból, még a hangnem is hasonló, csak talán a megfogalmazás más és kevésbé drámai. Csendes faluvégek, behavazott utak, falusi utcasorok a melankólikusan szép, halkszavú magyar nyárban, végeláthatatlan, dús földek, amikor megindul a tavasz csíráztató, termékenyítő szele és megolvad a tél takarója — ezek Csánky Dénes valódi művészi tárgyai, ezekben fejezi ki magát maradéktalanul. Már tárgyválasztásában is józan és logikus, nem kapkod össze-vissza témákért, mert tudja, hogy a magyar falu, a magyar föld örök és kimeríthetetlen. Tudja, hogy annak ezer arca van. S Csánky Dénes éppen ezért nagy, mert az ezer arcból annyival szembetalálta magát.

Ám nemcsak szembetalálja magát a magyar föld annyi csodálatos arcával, meg is látja azokban a sajátos, izgatóan szép vonásokat és ki is tudja fejezni a festő nyelvén. Képein élet van, a fáknak, utaknak, földeknek életük, sorsuk van, — orgánumok. A föld egy-egy magyar drámája megannyi képe.

Budapesti gyüjteményének nagyon finoman meglátott és kihozott vízfestményei még hívebben mutatják józanságát, logikusságát — sőt építészeti tanulmányait és erős strukturális beállítottságát. Különben ezek az akvarellek a technika mesterművei is, hellyel-közzel a régi miniatürök bájosságáig érnek.

Ha külföldön mai magyar festészetről esik szó, Csánky Dénes az első említettek között van. A

külföld már észrevette benne az igazi magyar festőt. Ez a gyüjteményes kiállítás pedig most hihetőleg a mi számunkra is meghozta azt az eredményt, hogy meglássuk benne „a magyar festőt“ és meg tudjuk különböztetni a magyar művészetet a magyarostól.

Dénes Tibor.

AZ ERNST-MÚZEUM CSOPORTKIÁLLITÁSA. A tárlat vezető egyénisége természetesen *Istókovits* Kálmán. A fiatal mester ezúttal is örömet szerzett híveinek, egy olyan gyüjtemény bemutatásával, amelyik minden eddigi szereplésénél teljesebben bontakoztatta ki nem mindennapi tehetségének meggyőző bizonyítékait. A nagytermet megtöltő gyüjtemény Istókovits *Erdey* Viktor rajzgyüjteménye különösen érdekes. Nemcsak témájánál fogva az — ezért talán legkevésbbé —, hanem a toll finom vonásai impresszionisztikusan leírt világáért. Minden lapja egy artisztikusan látó művész ízlésnyilvánulása. Vonalak jelentőségének sokféle értékelése, egy nagytudású művész jelentős munkája ez a rajzgyüjtemény. — *Vörös* Géza szintén becsülésre érdemes, értékes egyénisége ennek a tárlatnak. Nem hisszük ugyan, hogy mai formája alkalmas lenne egy végleges itélet meghozására, mert meggyőződésünk, hogy ez a kiállítási anyaga csak kiindulási pont továbbfejlődéséhez, melyben kétségkívül a színérzés fogja vezetni. Ebben a gyüjteményben is színkultúrájának erejét és finom tartózkodását a

Foto Veres

Csánky Dénes: Január
A Nemzeti Szalon Tárlatáról

minden zsánerét bemutatja, fantáziájának bőségétől a komponálás eredetiségéig, technikájának mesterfogásaitól színlátásának egyéni feltálalásáig, portrétól az aktig, tájképtől a kompozicióig minden festői értékét és tevékenységének széles skáláját reprezentálja ez a kitűnő együttes. E gyüjtemény bemutatása különösen azért hat ránk felfrissitően és tölt el bizalommal Istókovits tehetsége iránt, mert azt látjuk, hogy fejlődése egészséges irányban halad, a tükröt tartó akt, ülő női figurája és tájképei klasszikusan kiérlelt teljessége felé. Ismét meggyőződtünk róla, hogy Istókovits azok közé a fiatal mesterek közé tartozik, akik hivatva vannak művészetünk mai nagyjainak utánpótlására.

festői közhelyektől tartjuk legfőbb festői értékének. — Kevésbé szerencsésen szerepel a kitűnő keramikus, *Gádor* István, aki egy sereg terrakottát hozott e kiállításra. Figurái — egykettőtől eltekintve — az élvezhetetlenségig leegyszerűsitettek. Az egyszerűség csak a tartalmassággal sűrítve hat ránk a monumentális erejével, anélkül csak a mondanivalók szegénysége sivárlik a formák egyszerűségén. — *Cserepes* István festőművész kollekciója szintén kedvezőtlen benyomást tett ránk. Ha összehasonlítjuk az előző gyüjteményes kiállításokon látott pasztelljeivel, azt kell mondanunk, hogy fölösleges minden évben gyüjteményes kiállítást rendeznie. A tehetséges művészt most csak finom szürkéire emlékeztető képein ismerjük fel. — *Novotny* Róbert mintha évek óta egyhelyben állna.

pikturájában az egyszerü tárgyak, mint például a Zárdaromok c. képén a fal, nem tárgyi jelentőségében jelenik meg, hanem mint egy lélekfolyamat misztérikus jegye. Pikturájában két főcsoportot különböztethetünk meg képeinek témája szerint: a halál ciklust és a biblikus képeket. Senki magyar művész oly mélyen nem hatolt a halál és a biblia misztériumába, mint ő. Nemcsak témaválasztásából, de piktori felfogásából is következik, hogy soha nem törekedett a naturalista ábrázolásra. Az ő művészetének végcélja bár ugyanaz, mint minden művészé: lelkének kivetitése a vászon síkjára, fantáziájának kiélése az ábrázolásban, de ez a lélek egészen más forrásokból meríti művészi ihletét és célkitűzéseit, mint azok a művészek, akik az utolsó ötven esztendőben a történelmi pikturától az expresszionizmusig élményeik szín- és formavilágát a vászonra rögzitették. Kacziány Ödön pikturájában nem kapott vezető szerepet sem a történelmi piktura drapériáinak csillogása, a lokálszinek tobzódó pompája, sem az impresszionizmus ujjongó színöröme, sem a posztimpresszionizmus formaanalizáló dogmatizmusa, sem az expresszionizmus uj kifejezési módot kereső fény és levegőimádata, — Kacziány Ödön egész tekintélyes piktori felkészültségét nem annyira a festőművészet tágas tereinek felkutatására használta, hanem sokkal inkább egy keresztényi miszticizmusban fogant lélek titkainak, vágyainak, félelmének és vizióinak feltárására. Egészen külön hely az övé a magyar pikturában, akinek festői erényét nem tudta csökkenteni az az irodalmi ambició sem, amely a festészet határain tul kereste a festői megoldásokat. Kacziány Ödön a misztikum költője, de egyben

UDVARY GÉZA: SZÜRET

A Műcsarnok Őszi Tárlatáról

vérbeli festő is, akinek sikerült vizióit festői látásba átültetni.

CZENCZ JÁNOS

Valami homlokegyenest ellenkezőt, mint a Czencz János pikturája, nem is lehetett volna a Kacziány Ödön képei mellé tenni. Kacziány a légies tulvilágiság, Czencz János a földi valóság, a vaskos életöröm. Aktjain arcképein, tájképein, kis kompozicióin a buja szinek dús életöröme árad el. Nem kell őt olvasóinknak bemutatni, egyike ő a legismertebb, legsűrűbben szereplő művészeinknek. Minden

Képzőművészet
1932. 203-4. l. 47

megjelenése örömet szerez meleg színskálájával és vonalainak lágy, harmonikus szépségeivel. Most kiállított gyüjteményében is nagy szerepet játszanak figurális témáinak ezek az életvidámságot lehelő tényezői, de a hangsuly ezuttal mintha a tájképeken volna. Tájképei ugyanis új oldalról mutatják be a művészt. A szín dominál itt is, de nem l'art pour l'art, hanem a hangulatért. Czencz János ezeken a tájképeken felfrissül, elveti színskálájának ismert buja érzékiségét, felolvad a táj lelkébe, átengedi magán a tájkép elbüvölő hangulatát és az erotikus látásu festő helyett előttünk áll a halkszavu, megilletődött poéta. A markánsan jellegzetes figuralista ezúttal lelkének szordinós, szinte szégyellős finom rezdüléseivel fogja meg a szemlélőt. Jól esett Erős papját szentimentális ellágyulások, röpke sóhajok szárnyán mint testetlen lelkesült lantverőt látni.

BALLÓ EDE KÓPIÁI

A magyar művészeti paedagógiának talán még nem is volt olyan rajongója, mint *Balló* Ede. Miután a Főiskolán — ahol nagyszerü tanerőnek bizonyult — oly korán, bizony túlkorán nyugdíjazták, korántsem szüntette meg kapcsolatait az ifjusággal. Könyvet irt az olajfestés módszereiről, az egyetlen magyar könyvet e nemben. Majd ösztöndíjat alapitott igen tekintélyes anyagi áldozatokkal, hogy támogassa kifejlődésükben a magyar tehetségeket. Nevelő munkájára pedig most felteszi a koronát: egy gyüjteménynyel áll elő, melyben a magyar művészet ifjú nemzedéke épp úgy, mint a nagyközönség megtalálja a világ legnagyobb mestereinek leghiresebb képeit, a kora renaissancetól a barokkig, az olaszoktól a hollandusokig Európa valamennyi nagy nemzetének nagy mestereit. Ezeknek a kópiáknak rendkivüli jelentőségük van ma, amikor oly nehéz az utazás és a külföldi tartózkodás mindenki részére egyre nehezebb lesz. És milyen kópiák ezek! Minden mester a maga technikájával, a maga sajátos előadási módjával jelenik itt meg Balló Ede zseniális utánérzésében, vagy helyesebben mondva utánélésében. Mert ezek a kópiák valóban a maguk nagy mesterétől kapott örök életüket élik a másoló mester nagyszerü felkészültségének, áhitatos buzgalmának kegyéből. Balló Ede hosszú évek szakadatlan és eredményes munkájának gyümölcsét szüretelheti most a magyar közönség, mely elragadtatással járhatja a Műcsarnok Balló-termeit, hova beköltöztek Európa és a világ halhatatlanjai. Balló Ede hálára kötelezte nemzetét ezért az önfeláldozó, a saját művészi egyéniségét háttérbe szoritó monumentális munkáért. Balló Ede, a művészeti pedagógus és az olajfestés technikájának nagy kutatója ezzel a gyüjteményével feltette a koronát önzetlen példaadó munkásságára.

A négy gyüjteményes kiállitás érdekes és szép volt. Ezen az örömünkön felül külön örülünk annak, hogy a Műcsarnoknak sikerült egy nivós, jó kiállitási anyagot összehozni. *Gy.*

ISTÓKOVICS KÁLMÁN KIÁLLÍTÁSA

Az Ernst Muzeum idei overtürje Istókovics Kálmán kiállításával programmot ad a szezonra. Már a kezdet is izgalomba hozta a képzőművészet barátait, mert Ernsték programmja minden kezdővel való kisérletezés nélkül, a legjobbak egyikével indult.

Istókovics nem uj ember. Mint grafikus rég túlnőtt a lokális sikereken, mint festő egyszer másszor, egy-egy képével és mult évben ugyanebben a helységben, kisebb kollektiv anyaggal aratott osztatlan sikert, amelyet most tetéz ezzel az egész munkásságát felölelő, az összes terme-

KACZIÁNY ÖDÖN: NAGYPÉNTEKI VIZIÓ

A Műcsarnok Őszi Tárlatáról

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

A GRAFIKAI OSZTÁLY

LXXV. KIÁLLITÁSA

A MAGYAR RAJZ ÖTSZÁZ ÉVE

1940 JANUÁR HAVÁBAN

A kiállítást *dr. Hoffmann Edith* múzeumi igazgató, a Grafikai Osztály vezetője és *dr. Héjjas János* múzeumi segédőr rendezték.

Felelős kiadó: *dr. Hoffmann Edith.*

„Élet" Irod. és Nyomda Rt. XI., Horthy M.-út 15. — Igazgató: Laiszky Jenő

A magyar rajz története az 1200 körüli évekkel kezdődik; első emlékei nagyon érdekes tollrajzok, melyeket a Halotti beszédről híres Pray-kódex foglal magában. További háromszáz évben rajzművészetünk kéziratok lapjaira gondosan festett miniaturákban él tovább.

A XIV. század legjelentősebb magyar miniaturái Nagy Lajos király udvarában készültek s a Magyarok Képes Krónikáját díszítik. Egy századdal később, Mátyás király és az ő szellemi köréhez tartozó főpapok és főurak rendeletére állították elő Mátyás király budai műhelyében a pompás kéziratok és címereslevelek egész sorát, a renaissance-stílű magyar miniatura festés remekeit. A megindított folyamat egészen a XVI. század harmincas éveiig tart.

Ez után hosszú visszaesés következik s csak a XVIII. század vége hozza meg az igazi feltámadást. Ettől fogva a magyar festészet gyors iramú fejlődésével együtt emelkedik a rajz művészete is, s a XIX. század második felében, legnagyobb mestereink munkáiban, eléri a legjobb európai színvonalat. Azt meg is tartotta mind e mai napig.

Kiállításunkba nem vehettük fel az első századokat, mert a Pray-kódex és a Képes krónika az Országos Széchényi Könyvtár elmozdíthatatlan, legdrágább kincsei. A XV. századdal kezdtük el tehát, mely időből már a mi Múzeumunkban is van néhány darab; festészetünk nagy korszakának, a XIX. századnak anyaga pedig, ha

nem is mondható teljesnek, mégis igen gazdag, és pompás lapokkal büszkélkedhetik.

Ennek a sorozatnak összeállításánál nem lexikális teljességre törekedtünk, hanem arra, hogy csak igazán kitűnő munkák kerüljenek a tárlókba. Ha gyüjteményünk valamely mestertől nem rendelkezett olyan lappal, mely képességeit hiánytalanul ki tudja fejezni, inkább lemondtunk egy gyengébb művel való bemutatásáról. Az tehát, hogy valaki, — akár régi, akár újabb művész, — kiállításunkban nem szerepel, sok esetben csak annyit jelent, hogy pillanatnyilag nem volt gyüjteményünkben kellőképen képviselve, vagy hogy műve valami oknál fogva nem illett bele az együttesbe. Az összeállítás munkája közben most nyilvánvalóvá vált hiányok pótlása a jövő feladata.

XV. századi anyagunk kibővítésére az Országos Széchényi Könyvtár vezetősége megértően sietett segítségünkre, amidőn arra szánta el magát, hogy a váci ötvöscéh 1423-i szerkönyvét, a váci püspök miniatorának, János mesternek szép munkáját, valamint Nagylucsei Orbán egri püspöknek Zsoltároskönyvét, Mátyás király budai műhelyének remekét, kiállításunk keretében bemutatja. Ezért az előzékenységért e helyen is meleg köszönetet mondunk.

1. POZSONYI MŰVÉSZ a XV. század elejéről

Krisztus a keresztfán. Imakönyv kivágott lapja. — Gouache, pergamenre festve. — 313 × 227 mm. — 1938—3287.

2. MAGYAR (?) MŰVÉSZ, XVIII. század eleje

I. Lipót és neje a ravatalon. — Gouache. — 75 × 108 mm. — 1937—3158 és 1937—3159.

3. KISS SÁMUEL (XVIII—XIX. század)

Brassói polgármester arcképe. — Másolat egy Nagyszebenben levő, XVIII. századi festmény után. 1805. — Gouache. — 180 × 135 mm. — 1939—3423.

4. FERENCZY ISTVÁN (1792—1856)

Siremlékterv. — Tuss és szépia. — 136 × 127 mm. — Ferenczy István hagyatékából.

5. POLLENCIG JÓZSEF (működött a XVIII. század végén)

Újévi üdvözlés Sándor Lipót nádornál. 1795. — Toll, gouache. — 345 × 455 mm. — 1930—2189.

6. *Báli est a nádor budai palotájában, 1795-ben.* — Toll, gouache. — 282 × 408 mm. — 1930—2188.

7. LACCATARIS DEMETER (1798—1864)

Hébe. Jelezve: D. Laccataris 1826. — Színezett ceruzarajz. — 185 × 95 mm. — 1922—998. Fruchter Lajos úr ajándéka.

8. MÜLLER, JÁNOS JAKAB (XIX. sz. eleje)

Nagylomnicz látképe. Jelezve: Joh. Jacob Müller, pinx. 1820. — Gouache. — 393 × 528 mm. — 1937—3144.

9. GYULAY GÁL MIKLÓS (XIX. sz. első fele)

Önarckép. — Gouache, pergamenre. — 204 × 136 mm. — 1937—3126.

10. Id. MARKÓ KÁROLY (1791—1860)

Téli táj. Jelezve: pinx. Car. Markó, 1820. — Gouache. — 364 × 530 mm. — 1898—924.

11. MELEGH GÁBOR (1801—1835)

Ülő fiú arcképe. Jelezve: Melegh. — Színezett kréta. — 324 × 242 mm. — 1911—177.

12. Id. MARKÓ KÁROLY

Csorţin és Nedecz. — Gouache. — 347 × 469 mm. 1927—3170.

13. LACCATARIS DEMETER

Döbrentei Gábor arcképe. Jelezve: Laccataris 835. — Ceruza, tus. — 163 × 129 mm. — 1939—3377.

14. Id. MARKÓ KÁROLY

A Kárpátok Kakastomnicznál. — Gouache. — 353 × 480 mm. — 1905—2157.

15. KOSINA SÁNDOR (1801—1873)

a) *Olevano.* 1830. — Ceruza. — 155 × 210 mm. 1930—2204.
b) *Olasz hegyi város.* — Ceruza. — 158 × 210 mm. — 1930—2197.
Vitéz Draskóczy Istvánné úrnő ajándékai.

16. *ZICHY MIHÁLY* (1827—1906)

Önarckép. Jelezve: Ilyen legény voltam én 1840-ben Zichy Mihály 1894. — Vízfestmény. — 203 × 146 mm. — 1920—680.

17. KOSINA SÁNDOR

Férfiarckép. Jelezve: Kozina Sánd. 1829. — Vízfestmény. — 157 × 128 mm. — 1936—3043.

18 ~~BROCKY KÁROLY~~ (1807—1855)

Medgyaszay Ottilia. Jelezve: C. Brocky 833. — Vízfestmény. — 260 × 202 mm. — 1928—2091.

19. BARABÁS MIKLÓS (1810—1898)

William L. Leitch arcképe. Jelezve: de Barabas à Florenz. 1834. nov. 16. — Szépia. — 190 × 145 mm. — 1903—68.

20. ~~BROCKY KÁROLY~~

Tschida Mária arcképe. Jelezve: C. Brocky 831. — Vízfestmény. — 220 × 171 mm. — 1928—2090.

21. MEDVEY ÁGOSTON (1814—1870)

Férfiarckép. 1836. — Ceruza. — 183 × 146 mm. — 1916—44.

22. SZATHMÁRY PAP KÁROLY (1813—1887)

Lendvay Márton arcképe. Jelezve: C. P. de Szathmári 1837. — Vízfestmény. — 262 × 205 mm. — 1937—3150.

23. Id. MARKÓ KÁROLY

Tájkép olasz parasztokkal. — Vízfestmény. — 206 × 243 mm. — 1939—3317.

24. PECZ HENRIK (1813—1860)

Önarcép. — Ceruza. — 331 × 269 mm. — 1938—3268.

25. MEZEI JÓZSEF (1823—1882)

Férfiarckép. Jelezve: Mezei József 1853 Pesten. — Vízfestmény. — 185 × 145 mm. — 1921—849. Wolfner Gyula úr ajándéka.

26. BARABÁS MIKLÓS

Naplemente az Alföldön. Jelezve: Barabás 836. — Vízfestmény. — 218 × 273 mm. — 1903—90.

27. *Műteremben.* Teleki Róza grófnő, később Bethlen Farkasné. 1838. Jelezve: Barabás. — Vízfestmény. — 249 × 175 mm. — 1903—115.

28. *Gräfenberg és környéke.* Jelezve: Barabás 839. — Vízfestmény. — 260 × 360 mm. — 1903—106.

29. *Pankert Viktória.* Jelezve: Márkusfalvi Barabás Miklós — 1837-ben. — Vízfestmény. — 236 × 182 mm. — 1937—3110.

30. MARKÓ KÁROLY

Tóbiás az angyallal. — Vízfestmény pergamenre. 196 × 264 mm. — 1938—3293.

31. BARABÁS MIKLÓS

Zugligeti szikla. 1843. Jelezve: Barabás. — Vízfestmény. — 210 × 310 mm. — 1903—95.

32. *A művész neje.* Jelezve: Barabás. — Vízfestmény. 140 × 95 mm. — 1903—122.

33. BALASSA FERENC (1794—1844 után)

Szüret Nápoly mellett. — Vízfestmény. — 344 × 472 mm. — 1930—2196.

34. STERIO KÁROLY (1821—1862)

Hintaszékben. Jelezve: Sterio 852. — Ceruza, vízfestmény. — 202 × 253 mm. — 1913—121.

35. BARABÁS MIKLÓS

A Sebes-körös völgye. Jelezve: Barabás. — Vízfestmény. — 213 × 283 mm. — 1903—80.

36. BORSOS JÓZSEF (1821—1883)

Férfiarckép. — Vízfestmény. — 255 × 200 mm. 1905—2305. Dr. Kammerer Ernő ajándéka.

37. KOVÁCS MIHÁLY (1819—1892)

Lenkey Károly 1848-as ezredes özvegye. Jelezve: Kovács M. 1853. — Olajminiatür. — 134 × 108 mm. — 1935—2909.

38. TÖRÖKFALVI PAP ZSIGMOND (1823—1904)

a) *Női arckép.* Jelezve: Pap Zsigmond 853. — Vízfestmény. — 213 × 146 mm. — 1927—2002.

b) *Férfiarckép.* Jelezve: Pap Zsiga 853. — Vízfestmény. — 213 × 148 mm. — 1927—2003.

39. MOLNÁR JÓZSEF (1821—1899)

Zarka, Ürményi és Luka arcképe. Jelezve: Molnár J. — Vízfestmény. — 105 × 170 mm. — 1924—1068. Több műbarát ajándéka.

40. STERIO KÁROLY

Feszl Frigyes építész arcképe. Jelezve: Sterio 1847. — Vízfestmény. — 270 × 225 mm. — 1924—1088.

41. BROCKY KÁROLY

Olvasó nő. — Vízfestmény. — 89 × 85 mm. — 1914—252. Báró Hatvany Ferenc úr ajándéka.

42. MARKÓ KÁROLY

Olasz asszonyok a kútnál. — Vízfestmény. — 208 × 267 mm. — 1902—259.

43. BARABÁS MIKLÓS

Préger Antónia. Jelezve: Barabás. 852. — Vízfestmény. — 365 × 292 mm. — 1937—3114.

44. MARKÓ KÁROLY

Jézus Pétert az anyaszentegyház fejévé teszi. Vázlat a Szépművészeti Múzeumban levő képhez. — Vízfestmény. — 222 × 330 mm. — 1905—2145.

45. BROCKY KÁROLY

Lilaruhás olvasó nő. — Vízfestmény. — 90 × 70 mm. — 1916—1. Dr. Nyári Sándor örököseinek ajándéka.

46. ZICHY MIHÁLY (1827—1906)

A diplomáciai kar ebédje az arany-teremben

II. Sándor cár és Mária Alexandrowna cárné koronázási ünnepén. Vázlat az ünnepségekről kiadott kromolitográfiai mappa egyik lapjához. Jelezve: Zichy 1856. — Vízfestmény. — 239 × 316 mm. — 1928—2119.

47. *Kártyázó kozákok.* Jelezve: Zichy. — Tempera. — 263 × 225 mm. — 1938—3289.

48. *Politikai karikatúra.* Jelezve: M. Zichy 1857. — Ceruza és fehér fedő festék. — 321 × 446 mm. — 1932—2371.

49. *Richelieu és a kedvese.* Jelezve: Zichy 1856. — Ceruza. — 356 × 223 mm. — 1921—692. Déry Frigyes ajándéka.

50. KELETY GUSZTÁV (1834—1902)

A csillagvölgy. Jelezve: Keleti. — Vízfestmény. — 329 × 477 mm. — 1903—194.

51. LIBAY KÁROLY LAJOS (1816—1888)

Árva vára. — Színezett ceruza. — 269 × 407 mm. — 1937—3197.

52. TELEPY KÁROLY (1828—1906)

Lipparini arcképe. — Vízfestmény. — 177 × 140 mm. — 1907—143.

53. GUNDELFINGER GYULA (1833—1894)

A diósgyőri várrom. — Vízfestmény. — 237 × 324 mm. — 1905—1855.

54. MAÁR L. (XIX. század)

Kisleány képe. Jelezve: Maár L. 850. VI. — Víz-

festmény. — 225 × 180 mm. — 1921—721. Csorna Dezső úr ajándéka.

55. ZICHY MIHÁLY

Tanulmány Arany „Rákócziné" című balladájához. — Ceruza. — 347 × 435 mm. — 1899—516/b.

56. *Tájkép.* — Vízfestmény. — 140 × 217 mm. — 1934—2592.

57. KELETY GUSZTÁV

Balatoni részlet. — Vízfestmény. — 220 × 355 mm. — 1916—128.

58. MUNKÁCSY MIHÁLY (1844—1900)

Fiatal nő kerti széken. Vázlat „A kolpachi parkban" című festményhez, 1878. — Kréta. — 169 × 250 mm. — 1902—24.

59. *A kolpachi park.* Jelezve: Munkácsy. — Vízfestmény. — 248 × 392 mm. — 1902—9.

60. PAÁL LÁSZLÓ (1846—1879)

A békák mocsara. Jelezve: L. de Paál. — Toll. — 161 × 241 mm. — 1919—614. Dr. Delmár Emil úr ajándéka.

61. SZINYEI MERSE PÁL (1845—1920)

Tanulmány a „Madárdal" című festményhez. 1872. — Ceruza. — 402 × 273 mm. — 1912—670.

62. SZÉKELY BERTALAN (1835—1910)

Hazatérő magyar vitéz. Vázlat a vajdahunyadi falképekhez. — Tempera. — 322 × 286 mm. — 1939—3382.

63. SZÉKELY BERTALAN

Merengés. — Háromszínű kréta. — 312 × 420 mm. — 1917—368.

64. LOTZ KÁROLY (1833—1904)

A cserhalmi ütközet. Vázlat a budavári Koronázó templom Szt. László kápolnájának falfestményéhez. 1892—93. — Tempera. — 303 × 201 mm. — 1905—583.

65. SZÉKELY BERTALAN

Mesterházy kisasszony arcképe. — Feketé és fehér kréta. — 280 × 170 mm. — 1917—345.

66. BENCZÚR GYULA (1844—1920)

Nagy Frigyes ifjúkori száműzetésében hangversenyt rendez. A müncheni történeti „Bilderbogen" részére készült rajz. Jelezve: Benczúr Gyula. — Tuss, ceruza, fehér fedő festék. — 446 × 295. — 1921—751.

67. SZINYEI MERSE PÁL

Tanulmány a „Hintá"-hoz. 1869. — Ceruza. — 456 × 290 mm. — 1933—2428.

68. LOTZ KÁROLY

A palotai erdőben. — Vízfestmény. — 132 × 232 mm. — 1905—531.

69. BENCZÚR GYULA

Amoretti-tanulmány. A „Pipacsok a búzában" című festményhez. 1894. — Jelezve: BGy. — Ceruza. — 339 × 250 mm. — 1921—757.

70. JANKÓ JÁNOS (1833—1896)

Csiky Gergely karikaturája. Jelezve: Jankó 1877. — Ceruza. — 260 × 179 mm. — 1939—3376.

71. LOTZ KÁROLY

Lotz Cornélia arcképe. 1894. — Vízfestmény. — 250 × 105 mm. — 1905—197.

72. BENCZÚR GYULA

Mme Dubarry. Tanulmány a „XV. Lajos és Mme Dubarry" című kompozícióhoz. 1874. — Ceruza. 285 × 465 mm. — 1921—759.

73. LOTZ KÁROLY

Tájkép gémeskúttal. — Vízfestmény. — 193 × 308 mm. — 1915—138.

74. SZINYEI MERSE PÁL

Tanulmány a „Majális"-hoz. 1873. — Ceruza. — 300 × 465 mm. — 1912—675.

75. LIEZENMAYER SÁNDOR (1839—1898)

Testvérek. Arcképtanulmány. — Vízfestmény. — 192 × 134 mm — 1905—1492.

76. MARGITAY TIHAMÉR (1859—1922)

Szerelmespár. Jelezve: Margittay. — Olajvázlat. — 186 × 145 mm. — 1926—1239.

77. MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ BÁRÓ (1852—1919)

Csavargó. Jelezve: Mednyánszky. — Ceruza. — 425×300 mm. — 1922—1002. Fruchter Lajos úr ajándéka.

78. RAUSCHER LAJOS (1845—1914)

Budapest. Jelezve a monogrammal. — Gouache. — 188 × 315 mm. — 1939—3413.

79. SZINYEI MERSE PÁL

Tanulmány a „Pogányság" című képhez. 1869. — Ceruza. — 458 × 299 mm. — 1912—671.

80. KACZIÁNY ÖDÖN (1852—1933)

Kompozícióvázlat. — Pasztell. — 273 × 190 mm. 1915—7.

81. GREGUSS IMRE (1856—1910)

Ülő hölgy. Jelezve a hagyatéki bélyegzővel. — Kréta. — 258 × 165 mm. — 1911—196.

82. KŐRÖSFŐI KRIESCH ALADÁR (1863—1920)

Zách Klára története. Tanulmányok a Szépművészeti Múzeumban levő képekhez. Jelezve a monogrammal és az 1912-es évszámmal. — Vízfestmények. — 172 × 277 és 146 × 258 mm. — 1939—1370 és 1371.

83. NAGY SÁNDOR (szül. 1869)

Hazatérő juhnyáj. Jelezve a monogrammal és az 1927-es évszámmal. — Vízfestmény és hántolás. — 243 × 290 mm. — 1929—2152.

84. VADÁSZ MIKLÓS (1881—1927)

Bécsi nép. Jelezve: Vadász. — Ceruza és vízfestmény. — 325 × 289 mm. — 1912—352.

85. DEÁK-ÉBNER LAJOS (1850—1934)

Hazatérő aratók. Vázlat a Szépművészeti Múzeum-

ban levő festményhez. Jelezve: E. L. — Gouache. — 143 × 228 mm. — Dr. Balassa Istvánné úrnő ajándéka.

86. FERENCZY KÁROLY (1862—1917)

A művész neje. Jelezve: Ferenczy K. — Szén. — 616 × 460 mm. — 1919—502.

87. RIPPL-RÓNAI JÓZSEF (1861—1927)

Párisi útjavítók. Jelezve: 1898 és a monogramm. — Színezett ceruza. — 172 × 228 mm. — 1935—2825. — Dr. Majovszky Pál ajándéka.

88. FERENCZY KÁROLY

Józsefet eladják bátyjai. Tanulmány a Fővárosi Képtárban levő festményhez. 1900. — Szén. — 560 × 460 mm. — 1922—912.

89. *Madárdal.* Tanulmány a Szépművészeti Múzeumban levő képhez. 1872. — Ceruza. — 188 × 128 mm. — 1935—2950.

90. *Nápolyi emlék.* Illusztráció Kis József költeményéhez. Jelezve: Ferenczy K. — Szén. — 635 × 405 mm. — 1917—276.

91. RIPPL-RÓNAI JÓZSEF

Száraz virágok. 1899. Jelezve a monogrammal. — Színezett nádtollrajz. — 328 × 209 mm. — 1930—2178. Petrovics Elek úr ajándéka.

92. *Golgotha.* Szőnyegterv. Jelezve a monogrammal. — Színezett kréta. — 223 × 170 mm. — 1935—2834. Dr. Majovszky Pál ajándéka.

93. *Fenella.* 1910. Jelezve: Rónai. — Toll, tuss. —

230 × 289 mm. — 1930—2179. Petrovics Elek úr ajándéka.

94. *Tehenet fejő asszony.* Jelezve: Rónai 94. — Színezett ceruza. — 220 × 163 mm. — 1935—2829. Dr. Majovszky Pál ajándéka.

95. *Öltözködő nő.* Jelezve: Rónai. — Színezett nádtollrajz. — 370 × 316 mm. — 1911—331.

96 FERENCZY KÁROLY

Pietà. — Tuss. — 142 × 188 mm. — 1924—1079, és 185 × 250 mm. — 1922—915.

97. GULÁCSY LAJOS (1882—1932)

Szerelem. Jelezve: Gulácsy Firenze 1903. — Színezett ceruza. — 334 × 250 mm. — 1907—222.

98. MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ BÁRÓ

Falusi utca. — Kréta. — 241 × 310 mm. — 1932—2358. Wolfner Gyula úr ajándéka.

99. NAGY BALOGH JÁNOS (1874—1919)

Vízhordó. — Kréta. — 1921—456. — A művész hagyatéka.

100. RIPPL-RÓNAI JÓZSEF

Anemónák és jácintok pohárban. Kétszer jelezve: Rónai. — Színezett nádtollrajz. — 266 × 462 mm. — 1930—2181. Petrovics Elek úr ajándéka.

101. FÉNYES ADOLF (szül. 1867)

Falusi utca. Jelezve: FA. — Tuss. — 270 × 370 mm. — 1935—2797. Dr .Majovszky Pál ajándéka.

102. THORMA JÁNOS (1870—1938)

Kocsisok közt. Jelezve: Thorma 900. Tanulmány a Wertheimer Adolf úr gyüjteményében levő képhez. — Tuss. — 239 × 284 mm. — 1939—3316.

103. CSÓK ISTVÁN (szül. 1865)

Ateliersarok. Jelezve: Csók. Paris. 906. — Szén és kréta zöld papiroson. — 462 × 605 mm. — 1925—1128. Vétetett Porkai Márton úr adományából.

104. MÁRFFY ÖDÖN (szül. 1878)

Férfifej. Jelezve: Márffy Ödön. — Tuss. — 255 × 230 mm. — 1923—1021. A művész ajándéka.

105. VASZARY JÁNOS (1867—1938)

Krisztus a keresztfán. Jelezve: Vaszary. — Színes kréta. — 323 × 385 mm. — 1924—1095. Ernst Lajos úr ajándéka.

106. MÁRTON FERENC (szül. 1884)

Komitácsi vezér. Jelezve: Márton Fer. 915. — Kréta. — 240 × 170 mm. — 1916—20.

107. ZÁDOR ISTVÁN (szül. 1882)

Zöldségkertészet Szolnok mellett. Jelezve: Zádor Szolnok 1932 júl. 11. — Kréta. — 173 × 353 mm. — 1936—3004.

108. PERLMUTTER IZSÁK (1866—1932)

Téli táj. Jelezve: Perlmutter 927. — Vízfesték és fedőfesték. — 385 × 285 mm. — 1937—3237. Özv. herceg Ali Achmed Mirzáné úrnő ajándéka.

109. *Parasztházak.* Jelezve: Perlmutter 927. — Vízfes-

ték és fedőfesték. — 288 × 382 mm. — 1937—3251. Özv. herceg Ali Achmed Mirzáné úrnő ajándéka.

110. GLATZ OSZKÁR (szül. 1872)

Öreg hölgy. Jelezve: Glatz 1915. — Színes kréta. 346 × 271 mm. — 1917—318.

111. CSEREPES ISTVÁN (szül. 1901)

Vasút. Jelezve a monogrammal és bélyegzővel. — Pasztell. — 238 × 315 mm. — 1939—3345. A művész ajándéka.

112. CSÁNKY DÉNES (szül. 1885)

a) *A régi lóversenytér.* — Vízfestmény. — 161 × 234 mm. — 1934—2583.

b) *Pesti látkép.* — Vízfestmény. — 148 × 216 mm. — 1934—2582.

113. *Földek.* Jelezve: Csánky. — Vízfestmény. — 202 × 319 mm. — 1926—1303.

114. RUDNAY GYULA (szül. 1878)

Domb. Jelezve: Rudnay Gy. 1935 Babony. — Vízfestmény. — 165 × 210 mm. — 1936—3007.

115. *Mária halála.* Jelezve: Rudnay Gy. 1935. — Vízfestmény. — 230 × 291 mm. — 1936—3006.

116. PÓLYA TIBOR (1886—1938)

Csontváry Tivadar arcképe. Jelezve: Pólya Tibor. — Színezett tussrajz. — 278 × 202 mm. — 1917—317.

117. FÉMES-BECK VILMOS (1885—1918)

Almaszüret. — Szén. — 200 × 180 mm. — 1935—1121.

118. NEMES LAMPÉRTH JÓZSEF (1891—1924)

A Pont neuf Párisban. Jelezve: Joseph de Lamperth, Paris. 1913. — Tuss. — 440 × 626 mm. — 1916—139.

119. KERNSTOK KÁROLY (szül. 1873)

Tervezet mozaikhoz. Jelezve: Kernstok Károly 1915. — Vízfestmény. — 500 × 320 mm. — 1916—53.

120. NEMES LAMPÉRTH JÓZSEF

Tájkép. — Tussrajz. — 330 × 498 mm. — 1914—497.

121. KOMJÁTI GYULA (szül. 1894)

Mednyánszky volt vándortársa. Jelezve: Komjáti Wanyerka 1924. — Toll. — 298 × 238 mm. — 1928—2085. Dr. Hoffmann Edith úrnő ajándéka.

122. EGRY JÓZSEF (szül. 1883)

Önarckép. Jelezve: Egry József Keszthely. — Pasztell. — 438 × 523 mm. — 1925—1118. Vételétt Weiss Fülöp úr és neje adományából.

123. FERENCZY BÉNI (szül. 1890)

Ady Endre a halottas ágyon. — Ceruza. — 270 × 157 mm. — 1919—610. Dr. Wilde János úr ajándéka.

124. MEDGYESSY FERENC (szül. 1881)

Itatás. Jelezve: Medgyessy. — Pasztell. — 238 × 317 mm. — 1924—1056.

125. DERKOVITS GYULA (1894—1934)

Borjak. 1933. — Tempera. — 201 × 243 mm. — 1937—3226.

126. SZOBOTKA IMRE (szül. 1890)

Vágtató szekér. — Pasztell, tempera. — 330 × 440 mm. — 1925—1117. Vétetett Silbermann Ábris úr adományából.

127. KMETTY JÁNOS (szül. 1889)

Nagybányai utca. Jelezve: Kmetty. — Vízfestmény. 250 × 318 mm. — 1926—1299.

128. BERNÁTH AURÉL (szül. 1895)

Nyár. Jelezve a monogrammal. — Vízfestmény. — 330 × 416 mm. — 1936—3031.

129. BERÉNY RÓBERT (szül. 1887)

Falusi körhinta. Jelezve: Berény. — Vízfesték és tempera. — 640 × 482 mm. — 1936—3030.

130. SIMON GYÖRGY JÁNOS (szül. 1894)

Marokkói táj. Jelezve: SGyJ. 30. — Vízfestmény. — 372 × 496 mm. — 1933—2386.

131. VASZARY JÁNOS

Mistinguette. Jelezve: Vaszary. Paris. 1925. — Vízfestmény. — 342 × 250 mm. — 1934—2581.

132. BORNEMISZA GÉZA (szül. 1884)

Parkrészlet. Jelezve: Bornemisza Géza. E. 1934. — Vízfestmény. — 357 × 492 mm. — 1936—3002.

133. SZŐNYI ISTVÁN (szül. 1894)

Vázlat a „Tavasz" című képhez Fruchter Lajos úr tulajdonában. Jelezve: Sz. I. 933. — Háromszínű kréta. — 314 × 479 mm. — 1934—2542. A művész ajándéka.

134. *Falusi udvar.* Jelezve: Szőnyi I. 1939. — Vízfestmény. — 395 × 575 mm. — 1939—3363.

135. *Esernyők.* Jelezve: Szőnyi I. 1938. — Vízfestmény. — 495—310 mm. — 1939—3361.

136. SZOBOTKA IMRE

Lacikonyha. Jelezve: Szobotka I. Vázlat a Fruchter Lajos úr tulajdonában levő képhez. — Pasztell. — 486—620 mm. — 1933—2399. Wolfner Gyula úr ajándéka.

137. BERNÁTH AURÉL

Művésznő. — Ceruza. — 417 × 330 mm. — 1932—2284. Dr. Hoffmann Edith úrnő ajándéka.

138. DIENER DÉNES REZSŐ (szül. 1889)

Város szélén. Jelezve: Diener Dénes. — Vízfestmény. — 350 × 620 mm. — 1936—3032.

139. MEDGYESSY FERENC

Pólyás baba labdával. Jelezve: Medgyessy 1917 III/25. — Pasztell. — 219 × 161 mm. — 1934—2572.

140. EGRY JÓZSEF

Őszi fények. Jelezve: Egry József, Bpest. — Pasztell és tempera. — 306 × 448 mm. — 1937—3054.

157. *Budai művész 1500 körül. Antifonale töredéke.* — Pergamenre festett miniatura. — 590 × 400 mm. — 1940—1. Az Orsz. Széchényi Könyvtár letéte.

158. ZICHY MIHÁLY

Lucifer felköszönti a halottat. — Szén. — 720 × 480 mm. — 1905—1749.

159. *Hippia: „Atyám, megkönnyülék".* — Szén. — 720 × 480 mm. — 1905—1750.

160. *Isaura búcsúja Tankrédtól.* — Szén. — 720 × 480 mm. — 1905—1752.

161. *Éva: „Jó éjt! Reggelre ne feledd a pénzt!"* — Szén. — 720 × 480 mm. — 1905—1754.

162. *Danton a nyaktilónál.* — Szén. — 720 × 480 mm. — 1905—1754.

163. *Kepplerné légyottja.* — Szén. — 720 × 480 mm. — 1905—1754.

164. PETRICH ANDRÁS (1765—1842)

A Schwarzbach esése. 1837. Gouache. — 565 × 435 mm. — 1898—925.

165. WAGNER JÁNOS (1800 körül)

Báró Dániel arcképe. Jelezve: Wagner 99. — Pasztell. — 630 × 470. — 1937—3235.

166. *Báró Dánielné arcképe.* Jelezve: Wagner: 99. — Pasztell. — 630 × 470. — 1937—3236.

167. BROCKY KÁROLY

Tanulmányfej. — Pasztell. — 592 × 437 mm. — Ltsz. 1606.

168. *Tanulmányfej.* — Pasztell. — 595 × 439 mm. — Ltsz. 1605.

169. WAGNER SÁNDOR (1838—1919)

Izabella királyné búcsúja Magyarországtól. — Olajvázlat. — 322 × 507 mm. — 1933—2484. Velics László úr ajándéka.

170. MADARÁSZ VIKTOR (1830—1917)

Akttanulmány. — Kréta. — 600 × 385 mm. — 1917—400.

171. SZÉKELY BERTALAN

Vízhordó leány. — Tempera. — 533 × 343 mm. — 1917—342.

172. MÉSZÖLY GÉZA

Bajor hegyi vidék. 1869. — Ceruza. — 333 × 502 mm. — 1910—176.

173. SZÉKELY BERTALAN

Vizet merítő leány. — Tempera. — 413 × 495 mm. 1917—367.

174. ZICHY MIHÁLY

Sírrablók. Jelezve: Zichy 1852. Theophile Gautiernek ajánlva. — Tuss és szépia. — 425 × 367 mm. — 1936—3022. Silbermann Ábris úr ajándéka.

175. RÉTI ISTVÁN (szül. 1872)

Illusztráció Kis József költeményéhez: Mese a nagy csizmáról és a kis cipőről. — Szén. — 445 × 420 mm. — 1917—285.

176. AGGHÁZY GYULA

Tanulmány az „Elázott búcsúsok" című festményhez. — Fehér és fekete kréta. — 262 × 517 mm. — 1922—931. Aggházy Tibor úr ajándéka.

177. BALLÓ EDE (1859—1936)

Tisza Kálmán. Jelezve: Balló Ede 1890 I. 4. — Szén. — 582 × 450 mm. — 1902—5.

178. WELLMANN RÓBERT (szül. 1866)

Női tanulmányfej. Jelezve a monogrammal és az 1904-es évszámmal. — Kréta. — 400 × 351 mm. — 1905—141.

179. UITZ BÉLA (szül. 1887)

Kis fiam és anyja. — Szén. — 586 × 438 mm. — 1914—118.

180. GOEBEL-PAIZS JENŐ (szül. 1896)

Önarckép. Jelezve: E. Goebel 1924. — Szén. — 630 × 458 mm. — 1925—1163.

181. IVÁNYI-GRÜNWALD BÉLA (szül. 1867)

Illusztráció Kis József „Óh mért oly későn" című verséhez. — Szén. — 395 × 460 mm. — 1917—280.

182. BECK Ö. FÜLÖP (szül. 1873)

Akttanulmányok a Liszt-plakett hátlapjához. 1911. — Ceruza. — 505 × 356 mm. — 1914—109.

183. ZICHY MIHÁLY

A londoni vásár. — Szén. — 720 × 480 mm. — 1905—1757.

184. *Ádám: „Hagyjátok ez anyának gyermekét!"* — Szén. — 720 × 480 mm. — 1905—1758.

185. *Ádám: „Az Édenkertnek egy késő sugára!"* — Szén. — 720 × 480 mm. — 1905—1759.

186. *Ádám az űrben.* — Szén. — 720 × 480 mm. — 1905—1760.

187. *Az eszkimó vendége.* — Szén. — 720 × 480 mm. — 1905—1761.

188. *Az Úr: „Küzdj és bízva bízzál!"* — Szén. — 720 × 480 mm. — 1905—1763.

KÜLÖN KIS TÁRLÓBAN

JÁNOS KÖNYVMÁSOLÓ ÉS KÖNYVFESTŐ (XV. század első fele)

A váci ötvöscéh szerkönyve. Jelezve: Scripsi iohannes in wacia 4123 (1423). — Pergamen kézirat, díszesen festett címlappal. Cod. lat. 377.
Kiállítja az Orsz. Széchényi Könyvtár.

BUDAI MŰVÉSZ (XV. század utolsó negyede)

Nagylucsei Orbán egri püspök Zsoltáros könyve. 1489—1492. — Pergamen-kézirat, miniaturákkal díszítve. — Cod. lat. 369.
Kiállítja az Orsz. Széchényi Könyvtár.

Istokovits Kálmán
Jeges Ernő

Pesti Hirlap 1938, máj. 15

Csoportkiállitás a Nemzeti Szalónban

Kilenc festő munkái, kilencféle művészi meggyőződés eredményei tészik érdekessé, szinessé és változatossá a *Nemzeti Szalón* uj kiállitását. A kilenc művész részben a balatonarácsi, részben a tatai művésztelep tagjaiból került ki, — az előbbit a kultuszminisztérium és különböző balatoni intézmények, az utóbbit gróf *Esterházy Ferenc* pártfogása hivta életre.

A kilenc művész között *Hincz Gyula* a legerősebb

és legérdekesebb
akiben minden é
aki ezen a belső
vonatkoztatja el
üti egy szin ala
festményen, de n
szet lelkét, a k
Rózsaszinű táj é
lönösen érett sz

Igen érdekes
akvarellnek egé
mentalitásra tö
erőteljesen szerves formákban fejezi ki, amit lát és mégis telve a természet gyengéd átélésével, főként pedig annyi kultúrával és izléssel, hogy például, *Kőbánya a Balatonnál* cimű munkáját a legszebb magyar vizfestmények közé sorolhatjuk.

Istókovits Kálmán — sajnos — még mindig tulságosan enged a tempera könnyed és felszinesen csillogó hatásainak, bár tájképein már őszintébb, mint régebbi figurálisain. *Erdős Géza* komor és egyszerű kifejezésmódja egy-egy képen érdekes hatásokat idéz fel. *Novotny Emil Róbert* erőteljes festészetének legszebb példája a *Füredi szőllő ősszel* cimű táj, *Jeges Ernő* szellemes és könnyed megoldású tájrészletei, *Boldizsár István* frisshatású tatai utcarészlete mellett, *Advary Pál* és *Burghardt Rezső* finomivelésű és elegáns festészetének néhány friss termékét látjuk a kiállitáson.

F. J.

Budapesttől 8½ km = 20 percnyire vi

Ilamossal

9/Pg

Istokovits Kálmán
Budapest 1975 április

körülötte van: a ruhadarabok, bútorok, használati tárgyak, még a szagok is.

Mindez így szintén nem az író tapasztalata, hanem egy másik regényhősének a sejtése. Gazsi — *A nagy ember* — egyetlen merész ugrással akarja bevenni Pestet. A pestiek pénzét. Apróhirdetéssel keres olyan ügyfeleket, akik az ő zseniális szisztémájával akarnak munka nélkül milliomossá lenni. Hárman jelentkeznek.

„Először a Wesselényi utcába ment. A cseléd szűk és gyanútkeltően sötét lakásba vezette, ahol sűrű fokhagymaszag terjengett. A szék, amelyre letelepedett, recsegett. Sápadt arcú, halszemű, kövér ember fogadta, lehetett úgy ötvenéves. Rejtelmesen viselkedett. Mikor Gazsi fölemelte a hangját, ujját szájára téve, bő szemhunyorítások között figyelmeztette, okosabb, ha halkabban beszél: társa a szomszéd szobában tartózkodik, közös érdekük, hogyha keresetre van kilátás, abból más, mint ők ketten, ne részesedhessen."

A halszemű érdeklődése fokról-fokra elfonnyad a felkínált módszerek iránt, s ugyanígy kudarcot vall Gazsi a Wekerle utcában és a Vámház körúton. Az ifjú ötlettulajdonos háborogva, vérbeborult szemmel száguld a reménytelen város utcáin.

„Csak néhány napi háborgás után csillapult le kissé: rájött a rejtély nyitjára. Elég volt a három szűk, rossz levegőjű, nyomorúságosan bútorozott szobára gondolni, ahol a csalódások érték, máris nyilvánvaló magyarázatot talált az üzletemberek megfoghatatlan vonakodására. Elkeseredett pénzügyi kalandorokkal boronálta össze rossz sorsa."

És ha a három zugüzletember jött volna el Gazsi albérletébe, ahol a háziasszony felajánlotta üzleti tárgyalásokra „az előkelőségnek valami halvány nyomát" őrző ebédlőjét? Ez a környezet sem ébreszthetett volna több bizalmat a meggazdagodás tudósa iránt, mint amennyit ő érzett a Wesselényi utcai fokhagymaszagot szimatolva.

Mikor Gazsi ebbe a csodát nem tévő akciójába belekezdett, éppen a feleúton volt a pécsi egyetemistanyomor és a mégiscsak kivívott pesti üzleti karrier között. Második nekifutása már reményteljesebb: egy gellérthegyi villába férkőzik be, ahol *„Livrés inas vette el a kalapját, elkérte névjegyét, a hallba vezette s leültette."*

A villa tulajdonosa Blumenfeld, a pénzember, aki mellesleg filmeket is finanszíroz. Gazsi a filmelmélet szakemberének nevezi ki magát, s a többi már megy magától.

Kolozsvári Grandpierre Emil afféle Aladár-szerepet oszt ki Gazsinak Blumenfeld vállalkozásában. Aladárnak — ezt már csak mi, idősebbek tudjuk — azokat az „őskeresztény" urakat nevezték, akiknek alkalmazásával eleget tettek a vállalatok a „zsidótörvény"-nek.

Csakhogy *A nagy ember* 1936-ban jelent meg, amikor a zsidótörvénynek még előszele sem fújt nálunk. Az író öt évvel előre látott. De kegyelmes is volt hőséhez. Gazsi a regény végén bejelenti: most már elég pénze van ahhoz, hogy eposz írására szentelje életét. A másik lehetőség — a rosszabbik — csak barátjának (az írónak) rémlátomásában cikkan meg: *„Emelvényen látta Gazsit, amint kemény, katonás mozdulatokkal szónokol . . . Kezdetben alig néhányan hallgatják, kezdetben harminc-negyven ember előtt beszél. De a tömeg nőttön nő, lassan elárasztja a teret, Gazsi szavait hangszórók továbbítják, megtelnek hangjával az utcák, s az emberek állnak fagyban, esőben, rekkenő hőségben, s hallgatják az igét . . . Egyszerre Gazsi fölemeli a karját, a tömeg megindul zúgva-hömpölyögve-dübörögve . . ."*

Gazsi, a magyar Hitler — nem, azt azért mégse . . .

Pokol és paradicsom

Mikor Kolozsvárról Pécsre ment Grandpierre Emil, elrettentő tapasztalatokat szerzett a hazai lakásépítészetről, albérlet-kereső útjain.

„A lakások a legtébolyultabb alaprajzok szerint épültek, mintha egy különös versenyben a tervezők minden képzeletüket megfeszítve harcoltak volna a »gyakorlatiatlanság pálmájának« elnyeréséért. Egyik lakásban az éléskamra a szalonból nyílt, a másikban a fürdőszobába a konyhán keresztül lehetett bejutni, a harmadikban a szalont a konyhától egy üveges ajtó választotta el. E változatos alkotások tervezői gondosan ügyeltek rá, hogy a ház lakói állandóan akadályozzák egymást, akár tisztálkodni, akár gyarlóságunkat döntően bizonyító szükségleteiket elvégezni, akár aludni, akár szórakozni kívánnak. Semmibe sem lehetett belefogni anélkül, hogy valaki valakinek a terhére ne legyen."

Ebben a felháborodott jellemzésben is felismerni vélem az író prófétai vénáját. Az ördögien félretervezett lakásokat ugyanis azóta még rettenetesebbé fejlesztették a társbérletek, lakásleválasztások, átépítések. Igaz, azt is hangsúlyozza: *„A kiadó szobák . . . nem azért voltak alkalmatlanok lakás céljára, mert mintegy kihasították őket egy egységesnek elgondolt fészekből, hanem már a tervezés pillanatában s nemcsak a betolakodó albérlő, de az őslakók számára is."* De azért a legbalkezesebb alaprajzot is tovább ronthatja a nyomor sugallta ötletesség.

Ezek a torz lakások az író sejtése szerint egy nagy összeesküvésbe illeszkednek bele: *„Mint annyi más intézménynek, öntudatlan célja ennek is az egyéni élet elfojtása volt."*

Itt is, mint sok más helyen, a szatirizáló kedve játszik, amit ő maga is legjellemzőbb képességének tart. Mivel mindnyájan napról napra beleütközünk ésszerűtlen, bosszantó intézményekbe, intézkedésekbe, hajlandók vagyunk elfogadni ilyen merész írói gondolattársítást is: az építészek az individuum elkorcsosítására esküdtek fel.

*

Albérlet-bugyrok után ő főbérlő lett, sőt válogathatott a hajlamait szolgáló lakások között. Így jutott el a Bem rakparti édenbe, amelyet *Az utolsó hullám* című memoár-regényének elején olyan érzékletes gyönyörűséggel ír le. Ez sem lett végleges lakása, de az olvasó megérti, hogy miért éppen ezt méltatta megörökítésre:

„A ház előtt fasor, fölötte kilátás a túlsó partra. A rekamiéről a Dunát láttam, délelőtt napsütésben, ilyenkor az apró hullámok visszfénye a menynyezeten játszott. Meztelenül napoztam az ágyon, azzal a különös, jóleső érzéssel, hogy víz vesz körül mindenfelől, a mennyezeten fodrozódó hullámok ugyanúgy csobogtak, mint az igaziak lent a Duna tükrén. Valahányszor hajó haladt el a házhoz közel a folyón, fordított árnyéka végigvonult a falon.

Délutánra megváltozott a kép, alkonyat után néha húsz-harminc percig a Duna kéken tündökölt, világos és ugyanakkor valószínűtlenül mély, kék színben . . . Az esti Dunát arany és zöldes fények pettyezték, a túloldali villanylámpák s az újabban felállított neonégők jóvoltából. Sétálók a járdán, szerelmesek és nyugdíjasok a padokon, fel-fellobbanó öngyújtók, gyufaszálak, cigaretták."

Az igazi individualisták, a gyerekek tudnak így örülni a mennyezetre vetítődő fényjátékoknak. Grandpierre Emil azonban nem igazi gyermek, sem nem igazi individualista. Őt háborgatni szokta az a gondolat, hogy miért nem lakhat mindenki kényelmesen, ízlésesen, paradicsomi módon.

Amit ember elronthat

A Bem rakparti gyönyörök sem voltak teljesen háborítatlanok. Leírásuk így folytatódik: *„Gyér forgalom az úttesten, olykor ádáz nyikorgásokkal, sokan a kocsijuk fékjét ott próbálták ki."* (Ez már inkább individualista-ízű megjegyzés: miért éppen az én ablakom alatt fékpróbáznak, mért nem másoké alatt.) De ez csak szúnyogcsípés-méretű ártalom a budai Duna-parton. Bezzeg a túlsó oldalon:

„Odakint az utcán, a forgatagos pesti utcán, melyet vastagon átjárt a benzinbűz, s a járdát, a kocsiutat egyforma vastag mocsokréteg fedte, mely ugyanarról a mélységesen átgondolt urbanisztikai szemlélet jelenlétéről tanúskodott, melynek eredményeként a Duna-parti gesztenyesort lefejezték, a Duna-parti hajdani korzóra irányították az autóforgalmat, hogy az újonnan épült nemzetközi szálló nemzetközi vendégei egy pillanatig se érezhessék magukat úgy, mintha a híres magyar „pusztára" vetődtek volna, ahol a gulyás főzi a csikóst vagy fordítva." (*Szellemi galeri.*)

Igazsága érdekében a szatíraíró olykor igazságtalan is lehet. A belvárosi gesztenyesorokat az autók gázfelhője nyomorítja el, mielőtt megcsonkítanák vagy kivágnák őket, az autókat viszont nem a városrendezés szabadította rá Budapestre, hanem őrült évszázadunk. Ám az illetékesek, ha érett bölcsességűek, az igazságtalan szatírának is örülnek, mert segíti őket gondjainkban, hogyan lehetne például feltámasztani a hajdani korzót. *Nők apróban* c. regényében (csak úgy mellesleg, alig felháborodva) egyetlen találó névvel jellemzi a közelmúlt budai villaépítészetét: *„Egyik neves építészünk a két világháború között teleszórta a Rózsadombot XVI. Samu stílusú, egyébként kényelmes nyaralókkal."* Leírás, építészeti jellemzés nincs. XVI. Samu, és kész. Aki járt már arrafelé, ennyiből is maga elé tudja képzelni a vidékies ál-kúriákat.

Az a különös, hogy ezek a villák tökéletesen kifejezték, ha nem is a korszaknak, de az építtetőknek a nosztalgiáját. Stílustalanságuk nagyon is stílusos. Míg például a nemzeti romantika heves virágzása idején építették a leghidegebb klasszicista pesti házakat.

A *samuság* azonban — Grandpierre Emil így látja — nem hunyt ki a letűnt korszakkal együtt. Ugyanebben a regényben egy keresett és sokat kereső ifjú belsőépítész, a faburkolatok specialistája, így adja ki sikere titkát: *„A mechanizmus egyik újgazdagjának én rendeztem a villáját, a szalon menynyezetét esslingeni redőnnyel borítottam be, nagyon tetszett, a konyháját kiparkettáztam, alul-felül-oldalt, nagyon tetszett, pedig úgy issza a konyhabűzt, hogy öröm nézni, a fürdőszoba mennyezetébe két fekete mestergerendát illesztettem, a falat embermagasságig bükkfarönkök burkolják, az előszoba falát létrák burkolják váltakozva, egyik lefelé, a másik felfelé, s azokra szegeztettem a fogasokat, ezek után mi sem természetesebb, mint hogy a lámpa egy hajdani vajköpülő . . . A tag olyan büszke a faburkolatára, hogy majd szétreped . . ."*

Pompás döfés. Egyetlen hija van csak Kolozsvári Grandpierre Emil szatírájának: nem halálos.

Őt (már) nem háborítja fel, nem ejti kétségbe, nem hajszolja a gutaütés határára az emberi ostobaság, felvágás, ízléstelenség. Sőt kapóra jönnek neki ilyen csodabogarak: van min vigyorogni vagy kacagni. S jogos a reménye, hogy még hosszú időn át nem fogy ki a kinevetnivalóból.

Csigó László felvételei

Szíj Rezső

Istókovits Kálmán Budapest-képei

Ismét tanúi lehetünk, hogy nemcsak a gazdaságban ismeretes a rejtett tartalék fogalma. Ha történetesen a szobrász Buza Barna nem tartja számon a festő Istókovits Kálmánnak az ostromlott és az ostrom utáni Budapestről készült festményeit, máig sem tudnánk ezekről a képekről. Harminc évnek kellett tehát eltelnie, hogy a művész padlásszobájában eltemetett képek egy része a Józsefvárosi kiállító teremben a közönség elé kerüljön.

Istókovits Kálmán 1898-ban született Siklóson. Bécsi és milánói tanulmányok után, 1922-ben jelentkezett a budapesti Képzőművészeti Főiskolára. Csóknál kezdte, majd átment Rudnay osztályába. Megfordult Párizsban; Itáliában többször is. Harmincévesen elnyerte a négyezer pengős Ferenc József ösztöndíjat; 1929—1930-ban a római Collegium Hungaricumban élt s alkotott ösztöndíjasként. Hazatérve az Ernst Múzeumban állított ki. Gazdag alkotóévek következtek, de kiállítással csak 1955-ben és 1957-ben jelentkezett ismét. Egyéni ízű művészetébe sajátságos módon ötvözte a neoklasszicizmus mellett Aba-Novák Vilmos és Rudnay művészetének néhány vonását, kiegészítve plebejusízű humorral, meseszerű látásmóddal; s mindezt magasfokú formai kultúrával.

Istókovits Kálmán nagy idők tanúja; sajátos eszközét választotta a front elkerülésének: fölvétette magát a Vízművek állományába s mint nélkülözhetetlen „munkaerő" jutott katonai fölmentéshez. Műtermének szomszédságában, a mai Károlyi Mihály utcában állt — áll ma is — a Vízművek székháza, annak pincéjében vészelte át az ostromot. Látta az emberi hősiességet, egyszerű emberek önkéntes fölajánlkozását, hogy helyreállítsák a megrongálódott vízműveket — tudva, hogy vállalkozásuk halállal végződhet. Tanú rá, hogy egyízben az önként vállalkozókból tizenhatan pusztultak el. Nyilatkozatot írt alá, miszerint saját felelősségére merészkedik a front közelébe, hogy mappájában megörökítse az ostrom részleteit; támadó repülőgépeket kereső reflektor-sugarakat, ágyúk torkolattüzét, éjszakai rohamra induló szovjet katonákat, védekező németeket, égő harckocsikat, a lángokban álló Franklin Nyomdát, a városházát s majd alább látjuk még, mi mindent . . .

A háború befejeztével újra bejárta a város már korábban vázlatosan megörökített utcáit,

tereit. Képzeletét izgatták a szokatlan formák: a szétlőtt házakból fennmaradt romhalmazok, kiégett épületek, fölrobbantott hidak „érdekes" alakzatai, az égbemeredő roncsok, a megváltozott városkép. S bármekkora volt is az ember fájdalma a pusztulás fölött, a művészi képzelet fölizzott a tragikus látványtól. A Budapest romjait megörökítő olaj- és vízfestményei a városépítészet és a várostörténet számára is értéket képviselnek.

Nézzük a képeket a távlat szabályai felől: elő-, közép- és háttérszabályai pontosan, de sohasem kínosan érvényesülnek. Az egyiken jobbról a Gellért-hegy, előtte az Erzsébet-híd azóta lebontott parti pillérei, a Dunába zuhant s abból kiemelkedő hídroncsok, háttérben az épülő Szabadság-híd — minden a helyén, a szabályok kívánalmai szerint, s ugyanakkor művészi könnyedséggel.

Látjuk a romos Döbrentei teret a Szarvas vendéglő oldaláról; egy azóta eltűnt városrészletet, ahol csak az a ház maradt fenn, amelyben a Semmelweis múzeum kapott helyet; a szomszédban az elpusztult — azóta helyreállított — fürdőket, a Gellért-emlékművet. Látjuk a Hadtörténelmi Múzeum elejét, szétlőve; a Magdolna-templom tornya viszont szinte teljesen ép, teteje is csak megrongálódva.

Az egyik festményen az Újpesti Hajógyár háborús képe, egy másikon a „Manci-híd", a fölrobbantott Boráros téri híd a harmadikon, a parton szétlőtt kerítésoszlopokkal, fölkunkorodó drótkerítéssel. S e szomorú emlékeket bekoronázza az égbolt, hol borús, hol világosabb színekkel, amik közül a vörös és annak árnyalatai úgy jellemzők Istókovits festészetére, mint a barnák Egryére, a sárgák és violák a Szentiványiéra.

S a formai izgalom fölötti öröm — a művész tragikus öröme e formagazdagság láttán — váltja ki belőle a ragaszkodást a valósághoz. Ha tárgya nagy foltokkal való megoldást követel, akkor azzal él. Ugyanakkor hajszálnyi finomságokkal is találkozunk, vonalban, színfokozatban egyaránt. Épp az a különös, hogy a valósághoz való ragaszkodás ellenére is milyen költőien jeleníti meg a városrészek, romos épületek, csatajelenetek látványát.

Miközben ez a festői dokumentumsorozat mérnöki pontossággal rögzített történelem is. Nem véletlen, hogy negyedszáz képét a Budapesti Történeti Múzeum őrzi.

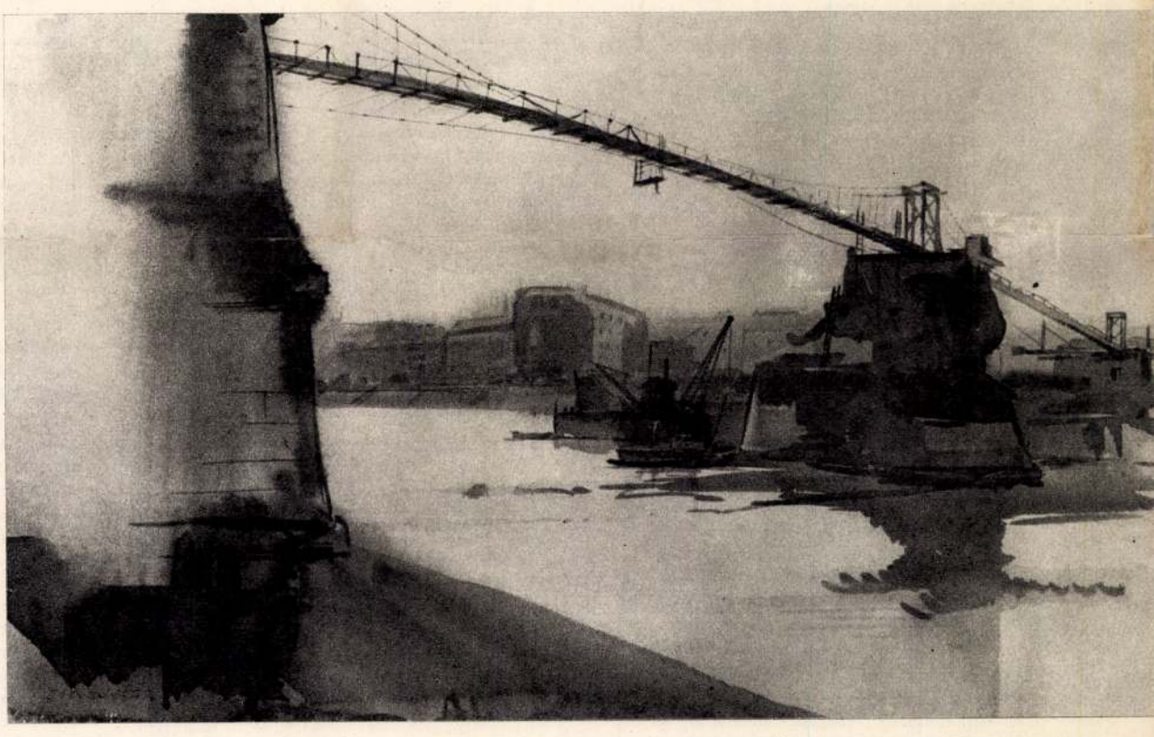

Dr. Fodor László

Néhány megjegyzés a budapesti agglomerációról támadt vitához

Mindig megtisztelő, ha egy megjelent cikk válaszra talál, még akkor is, ha a válasz polemikus. Ezért olvastam örömmel *Preisich Gábor* és *Szűcs István* cikkét, amely a folyóirat 1974. júniusi és júliusi számában megjelent tanulmányommal kapcsolatban íródott, vitatva annak részleteit és koncepcionális kérdéseit.

Hasonlóképpen *Zoltán Zoltán* is vitába szállt megállapításaim egy részével a Budapest 1974. decemberi számában. Most megragadom az alkalmat, és a két cikkhez megkísérelek összefoglaló reflexiókat fűzni.

(Közbevetőleg megjegyzem: jó, hogy akad folyóirat, amely az ilyen jellegű viták számára teret nyújt. Ha van *várospolitika*, akkor az ilyen viták is a várospolitika szerves részét képezik. Ha van *nyílt várospolitika*, akkor ennek gyakorlati megvalósulását valahol itt kell keresnünk. E vita résztvevői a várospolitikát meghatározó 20—30 éves, vagy még annál is hosszabb távú problémákról polemizálnak. És hogy ez a véleménycsere a főváros folyóiratának hasábjain, a nyilvánosság előtt zajlik, gazdagítja azokat az új vonásokat, amelyek a város iránti féltés, a jövőbe vetett hit és az érte vállalt felelősség alkotó megnyilvánulásai.)

Miről is van szó vitánkban?

Említett tanulmányomban egy olyan koncepció körvonalait vázoltam fel, amely a budapesti agglomeráció fejlesztési lehetőségeit négy fő irányban koncentrált lakó- és munkahely telepítéssel kívánja megvalósítani, mintegy félmillió lakás megépítésével. Hipotézisem szerint átlag 2,2 szobás lakásokban, lakásonként négy fővel számolva, kereken 2 millió lakos helyezhető el.

Második feltételezésem az volt, hogy a budapesti agglomeráció tervezési, társadalmi, gazdasági *egységnek* tekintendő; ennek megfelelően nem lehet és nem indokolt Budapestre mint nagyvárosra, és környékére mint alapvetően alacsony beépítésű, falusias jellegű övezetre, eltérő fejlesztési koncepciót kidolgozni. Ellenben nagy távlatban célszerűnek látszik a budapesti agglomeráció növekedésének súlypontját a környéki övezetre áthelyezni.

A fentiekből következik az is, hogy szerintem nem célravezető a távlati lakosságszámot külön a fővárosra és külön a környékre meghatározni; a budapesti agglomerációban elhelyezendő népességszám célszerű letelepítésére a közigazgatási határoktól függetlenül kell javaslatot tenni. Ez a tanácsi önkormányzat elvén semmiféle csorbát nem ejt!

Ezért az említett félmillió lakásból a főváros mai közigazgatási határán belül kereken 200 ezer, a környéki övezetben 300 ezer lakás felépítését is elképzelhetőnek tartom.

Nyilvánvaló, hogy ez a program az ezredfordulóig nem valósítható meg, ez egy ennél lényegesen hosszabb idő alatt bekövetkező reális növekedés számára kíván koncepcionális keretül szolgálni.

A vita tulajdonképpen azzal kezdődik, hogy ilyen volumenű, területileg ennyire koncentrált lakásépítés esetén marad-e lehetőség a város többi részének fejlődésére. Az én megítélésem szerint csak ily módon lehet biztosítani az elavult városrészek rekonstrukcióját, a jelenlegi zsúfolt beépítés fellazítását, a magasan urbanizált belső városrészek túlzsúfoltságának enyhítését és a rendkívül magas szanálási arányszám elviselését.

Az, hogy a lakosság jelentős része — esetleg többsége — kénytelen lenne eddigi lakóhelyét elhagyni és az új városrészekbe áttelepülni, természetesen igaz, ám bármilyen lakástelepítési koncepció alkalmazása esetén és bármely város-rekonstrukciós program végrehajtása következtében ez a probléma ugyanígy felmerül. A kérdés csak az, hogy az új városrészek, ahová a lakosság áttelepül, hol épülnek meg.

A fejlesztési tengelyek mentén történő koncentrált lakó- és munkahely telepítés beruházási szükségleteiről csak annyit kívánok megjegyezni, hogy — mint erre eredeti tanulmányomban is utaltam — igen részletes összehasonlító számításokra van szükség (ezekkel — sajnos — mind ez ideig nem rendelkezünk); ezt a vitát is csak ezek birtokában tudnánk megnyugtató módon lezárni. Véleményem szerint az agglomeráció fejlesztésével kapcsolatos terheket nem lehet a fővárosra hárítani, már csak azért sem, mivel a koncepcióban felölelt terület nem Budapestre, hanem a budapesti agglomerációra terjed ki; de azért sem, mert az ország népességének közel egyharmada számára kívánunk megfelelő urbánus környezetet teremteni. Ez tehát népgazdasági szintű kérdés és mint ilyen, jelenlegi tervezési szemléletünk felülvizsgálatát igényli. Meggyőződésem, hogy a lineáris fejlesztés — éppen az erőforrások területi koncentrációjával — csökkenti mind a lakó-, mind a munkahely létesítés fajlagos költségeit, sőt olyan megtakarításokat tesz lehetővé, amelyek megteremtenék a belső városrészek rekonstrukciójához szükséges pénzügyi és anyagi-műszaki feltételeket.

Zoltán Zoltán alapvetően félreért, amikor javaslatomat úgy értelmezi: a fejlesztési tengelyeket „beépített területen akarja vezetni". Ellenkezőleg — és ezt cikkemben, úgy vélem, igen részletesen kifejtettem —, a fejlesztési tengelyeket a meglevő települések érintetlenül hagyásával javasolom kialakítani.

Való igaz, hogy a lineáris fejlesztés elve nem elsőízben merül fel. Az 1966-ban készített „Fő irányokban koncentrált lakásépítés lehetőségei" c. tanulmány éppen egyoldalú, lakáscentrikus szemlélete miatt vallott kudarcot. Jellemző a cikkben közölt két indok is: egyrészt a közép- és felsőfokú intézmények megépítéséből adódó többlet-ráfordításokra, másrészt a tömegközlekedési hálózatok reális fejlesztési lehetőségeire hivatkozik. Holott sem az egyik, sem a másik ok nem kizáró, hiszen a jelenlegi általános rendezési terv és az 1974-ben kidolgozott tervkoncepció is hangsúlyozza — az új városközpontok kialakítása kapcsán — a különböző intézmények decentralizált elhelyezésének szükségességét, a városközpont ilyen jellegű tehermentesítésére. A közlekedési problémák pedig egy ésszerűen koncentrált lakó- és munkahely telepítés esetén nemhogy éleződnének — ellenkezőleg! Ami természetesen nem zárja ki a fejlesztési tengelyek és a városközpont közötti megfelelő közlekedési kapcsolat megteremtésének szükségességét; ez a probléma a vitacikkben megfogalmazott fejlesztési koncepció során sem nyert megoldást.

Nagyon egyetértek Zoltán Zoltánnal abban hogy „a fejlesztési irányok meghatározásánál nem mindig kell szükségszerűen a növekedési csápok jelenlegi irányaiból kiindulni és ezeket tenni fejlesztési sávokká." Ez igaz is, abban az esetben, ha ezeknek az irányoknak a jelenlegi „leterheltsége" a jövőben nem csökkenthető. Pl. egy autópályahálózathoz kapcsolódó, Budapestre bevezető autópálya-rendszer a hagyományos forgalmi terhelési irányokat alapvetően módosítja. Ebben az esetben a régi közlekedési csápok tehermentesülnek és az új fejlesztési tengely potenciális hordozóivá válhatnak. Hiszen egy adott térség gyorsabb ütemű fejlesztése mindig együttjár más térségek tehermentesülésével, azaz újabb fejlesztési lehetőségek megteremtésével. Végzetes hibának tartom, hogy ez a felismerés jelenlegi tervezési szemléletünkből és gyakorlatunkból egyaránt hiányzik.

Világosan látni kell, hogy a budapesti agglomeráció közlekedési hálózatának fejlesztése a jelenlegi pénzügyi lehetőségek alapján csak minimális mértékben biztosítható. Ám éppen egy nagy távlatú koncepciónak az lenne a feladata, hogy ne a jelenlegi korlátozó tényezőket vegye alapul, hanem feltételezze felhalmozási és infrastrukturális fejlesztési lehetőségeink bővülését, számoljon mindazon szükségszerűen felmerülő igényekkel, amelyeknek kielégítéséhez az ezredforduló után lényegesen reálisabb feltételekkel fogunk rendelkezni, mint napjainkban.

Sajnos, tervezési szemléletünk alapvető ellentmondása abban áll, hogy rövid- és középtávú feladataink megoldásánál nem veszi figyelembe a reálisan rendelkezésre álló anyagi, műszaki, pénz-

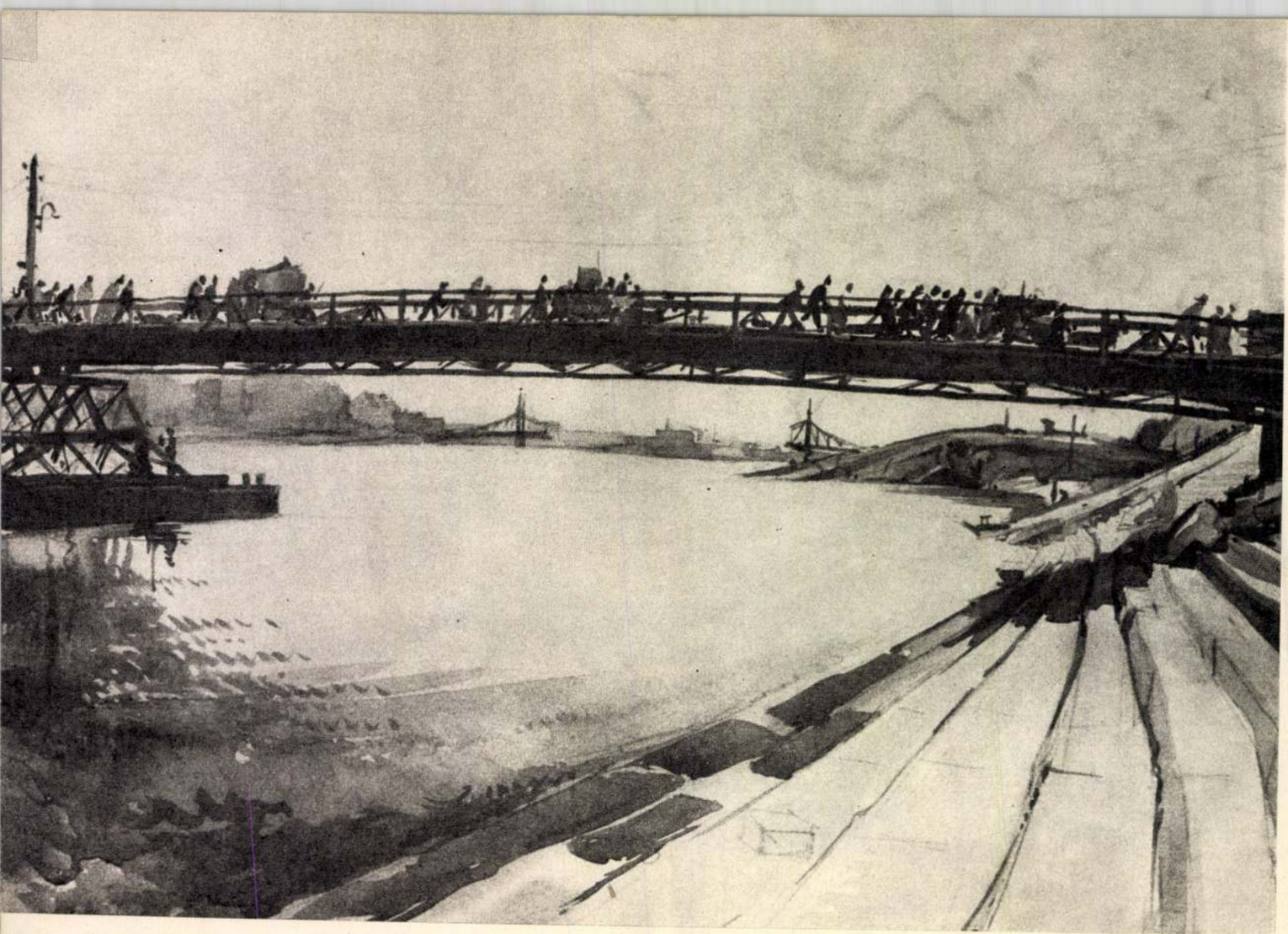

Sok munkát kívánó jótékonyvásárok, előadások, zacskóakciók, teák, gyüjtések és adományok bevételéből szerez karácsonyt az egyházközség karitásza.

Karitász-raktár december havában.

«Nem lehet addig vallásos megújulásról beszélni, amíg a világ komolyan nem veszi a szeretet parancsát.» *Young.*

*

Norvég közmondás: «Isten ad szántóföldet, de nem ad ekét; ad forrást, de nem serleget; ad tehenet, de nem sajtot — és adja a kendert, de nem adja a kész vásznat!»

*

«Mit használ, testvérem, ha valaki mondja, hogy hite van, de cselekedetei nincsenek!» (Jak. 2. 14.)

*

«Hogy nem vagy képes segíteni — azt megbocsátják.
De hogy nem akarsz, — az megbocsáthatatlan.» *Ibsen.*

*

«Addig megoldatlan a szociális kérdés, amíg az emberek fölvetik a farizeusok problémáját: hogy ki a felebarát?» *H. Young.*

A. C. Szent Erzsébet Karitász központja Budapest, IV., Veres Pálné-utca 9. f. 1. Tel. 18-35-28. — Postacsekk 42.200.

Hat év alatt a budapesti egyházközségek Karitásza szegénygondozásra kiadott 3,767.133 pengőt.

Glosszák Istokovits képéhez

Az emberi jólét be van ágyazva a közösségi eszmébe.
A felebaráti szereteten múlik tehát az ember boldog élete.
A közösségi gondolat aposztáziájának gyümölcse: a nyomor.

Az egyéni nyomor okai:

Öröklött- és szerzett bajok. — Könnyelműség. — Alkohol. — Nevelés hiánya. — Vallástalanság. — Mások gonoszsága.

Az isteni üzenet pedig szólt imígyen : Akarom, hogy legyetek tökéletesek !

A tömegnyomor szállászcsinálói:

Háború. — Ragályok. — Természeti csapások. — Népbetegségek (tbc, vérbaj, rossz ívóvíz). — A tőke önzése.

Az isteni elrendelés szerint pedig : Mindnyájan egy Atyának vagyunk a gyermekei. — Szolidarításra vagyunk teremtve.

Istokovits Kálmán

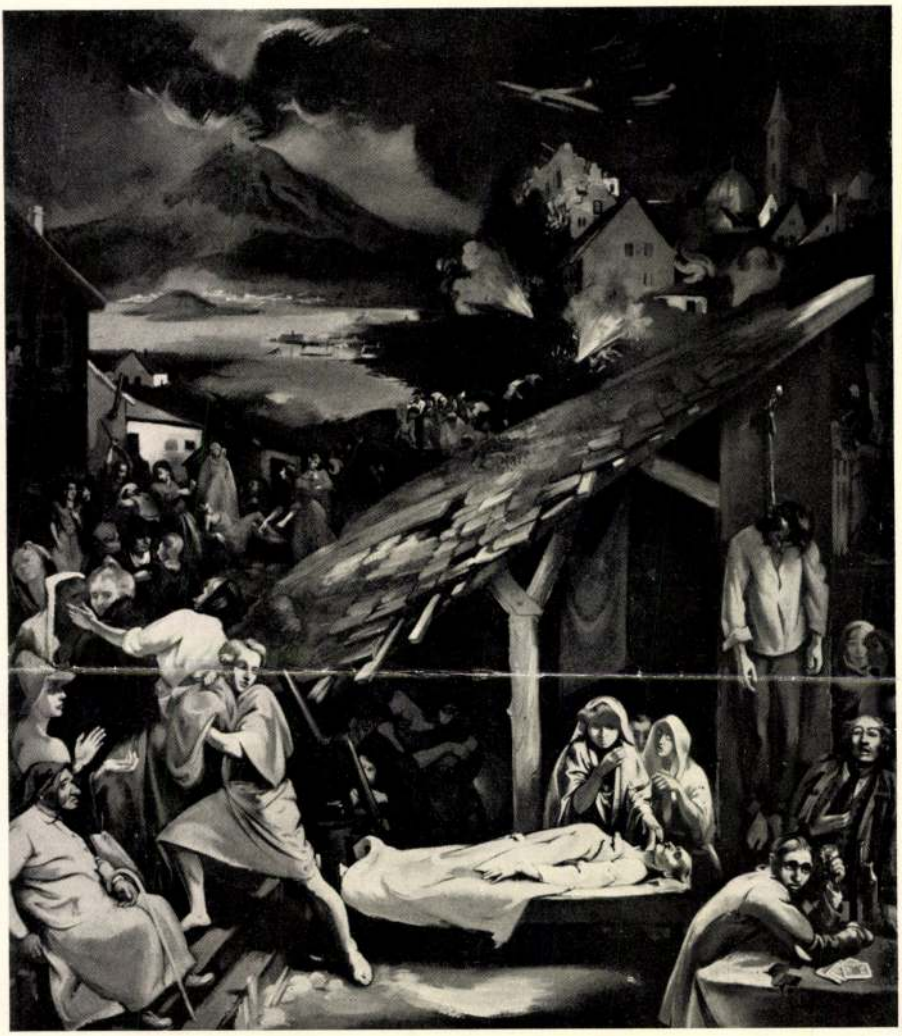

A Nemzetközi Karitász-kiállítás tárlatáról

Istokovits Kálmán festménye

A nyomor okai

Molnár Frigyes

Karitász almanach

1939.

V. TEREM.

ISTOKOVITS KÁLMÁN MŰVEI:

Olajfestmények. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

ISTOKOVITS KÁLMÁN

született Siklóson 1898 szept. 2-án. Iskoláit Pécsett végezte. 1915 augusztusában mint önkéntes a háborúba vonult. A világháború után, 1919. januárjában, a vidéken egy pécsi szabadiskolában kezdte festő tanulmányait, 1920-ban Bécs, 1921. a Milánói Akadémián prof. Palanti vezetése mellett, majd 1921—22-ben az OMIKE szabad iskolájában folytatta. Ugyanazon év nyarán a pécsi művésztelepen Csók István, Rudnay Gyula tanárok mellett tanult, majd 1922. év októberétől a M. Kir. Képzőművészeti Főiskola növendéke lett Rudnay Gyula tanár osztályán és 1927-ben hagyta el a főiskolát. Rézkarcaival lépett ki először a nyilvánosságra 1924-ben. 1925-ben állított ki legelőször a Műcsarnok tárlatán.

Több rézkarcát a Szépművészeti Múzeum, az Uffici Képtár Firenzében, a római Galleria moderna és az olasz király vásárolta meg.

Több grafikai díjat nyert és 1928. Ferenc József koronázási jubileumi ösztöndíjat: *Hegyibeszéd;*

1928—29 Római ösztöndíjat a (Collégium Hungarikumba);

1928. Műcsarnok tavaszi tárlatán kitüntető elismerést *Próféta* című művére.

93. SZÉKELY BERTALAN: A szadai völgy. A Szépművészeti Múzeum tulajdona.
94. SZÉKELY BERTALAN: Szadai táj. Eladó.
95. SZÉKELY BERTALAN: Facsoport. A Szépművészeti Múzeum tulajdona.
96. SZÉKELY BERTALAN: Este jegenyével. Lándor Tivadar tulajdona.
97. SZÉKELY BERTALAN: «Minden este bánva bánják». Lándor Tivadar tulajdona.
98. SZÉKELY BERTALAN: Nő az ablaknál. Eladó.
99. SZÉKELY BERTALAN: Vajdahunyadi freskóterv. Lándor Tivadar tulajdona.
100. SZÉKELY ÁRPÁD: A patak. Eladó.
101. SZÉKELY BERTALAN: Szent László átkel a Dráván. Lándor Tivadar tulajdona.
102. SZÉKELY BERTALAN: Két férfi fej. A Szépművészeti Múzeum tulajdona.

AZ 1929. ÉVI KIÁLLÍTÁS

KÉPES TÁRGYMUTATÓJA

1929 OKTÓBER 5—31.

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
BUDAPEST, VÁROSLIGET, MŰCSARNOK

Kártyaszám
Card Number

Szépművészeti Múzeum Könyvtára
Library of the Museum of Fine Arts

Helyszám
Place Number

Kérőlap – Order Form

Raktári Jelzet Number	Szerző Author	Cím Title

Név:
Name:

Dátum:
Date:

240. Nádler Róbert: Olasz uccarészlet. Vizfestmény.

10. Baranski E. László: Falfestményterv részlete. Pasztell.

70. id. Dörre Tivadar: Zebegényi sziklakápolna. Vízfestmény.

75. Edvi Illés Aladár: Konyha. Vizfestmény.

91. Fried Pál : Arab tevével. Pasztell.

140. Hessky Iván: Hetipiac télen. Vizfestmény.

155. Horn Antal: Köd. Vizfestmény.

163. Jaschik Álmos: Roskadó bálvány. Vizfestmény.

189. Kövesdy Géza: Hófoltok. Vizfestmény.

223. maróti Major Jenő: Vizpart. Pasztell.

244. Neogrády Antal: Május. Vizfestmény.

262. Páldy Zoltán: Fekvő akt. Pasztell.

289. Rökk Károly: Kalocsai „író" asszonyok. Vizfestmény.

307. Szontagh Tibor: Esthangulat. Vízfestmény.

323. gy. Takách Béla: Farkasvölgy. Vizfestmény.

334. Undi Mariska: Párisi hotelszobám. Vizfestmény.

Muzeológia általában 1932

Szépmüvészeti Muzeum vásárlása
/Istokovits K.-tól/

Képes Pesti Hirlap 1932 LIV okt.15.
8 o.

Istokovits Kálmán

Istóhorics Károly, grafikus, 2.

Pásztortűz, 1931. 23 sz.

536. l.

... Magyar kultúrkrónika

Istokovits Kálmán festő-grafikus

Magyar Müvészet 1925.53.o.
/r.e./:Róma.Egyházmüvészeti kiállitá

Müvészek 1919-1945

Istokovits Kálmán festő /kiáll./

Pesti Hirlap 1932 LIV okt .

9.lo o.

Kézdi.: Egy ifju mester kiállitása

Művészek 1919-1945

Istokovits Kálmán festő /A vurstli
c. képéről/

Képes Pesti Hirlap 1932 LIV okt.15.3.
Istokovits Kálmán

Istokovits Kálmán, festő

Pásztortűz, 1925. XI. évf.

500. l.

Szokolay Béla: Budapesti szeromnjító kiállítások.

Művészek 1919-1945

Istokovits Kálmán festő

Pesti Hirlap 1932 LIV okt

7.6 o.

Képzőművészeti hirek

Müvészek 1919-1945

Istokovits Kálmán festő /Kiáll. Ernst muz./

Pesti Hirlap 1932 LIV okt

12. 9 o.

Az Istokovits-kiállitás megnyitása

Istókovits Kálmán „festő"

Nouvelle Revue de Hongrie

1933. XXVI. a. XLVIII. f. 609–613. l.

Gerevich Tibor: Képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban.

Istokovics Kálmán, grafikus

Művészet, 1936. I. évf. 2. sz. 60. l.

Erdélyi árpád: Az Ernst-Museum csoportos kiállítása.

Istokovics Kálmán grafikus

Magyar Müvészet 1925.288.o.
Kiállitások.

Istókovits Kálmán festő

Magyar Müvészet 1925.2.sz.44.o.
A Benczur-Társaságból.

Istókovics Kálmán

I.Magy.Képzőmüv.Kiáll.

Magyar Nemzet
1950.VI.é.205.sz.
Széch.kvt.

Végvári Lajos

Istokovits Kálmán festö.

Béke és Szabadság.1952.38.sz.szept.21.9.l

Istókovits Kálmán festőművész.

Megyar Nemzet.

1947. III. 1.; III. évf. 26. n.

4. old.

(: Riport. :)

Istokovits Kálmán festő

, Uj Ember.1947.febr.9. 2.old.

Kiállitás a Szalmássy Galériában

Istokovits Kálmán festő

Uj Ember.1946.Jul. 28. 11.old.

Jajczay János cikke.

Ztókovics Kálmán festőművész.

Magyar Nemzet.
1949. VII. 6., 5. old.
(: Kl. :)

Istókovits Kálmán: „Stilusparódia."

Magyar Nemzet.

1947. II. 1.; III. évf. 26. 1.

4. old.

(: Riport :)

Táblakép.

"Ovóhely" Istokovits Kálmán

Uj Ember.1947.febr.9. 2.old.

Kiállitás a Szalmássy Galériában

<u>táblakép.</u>

"Nóra" Istokovits Kálmán

Uj Ember.1947.febr.9.2.old.

Kiállitás a Szalmássy Galériában

Táblakép.

"Husvéti körmenet" Istokovits Kálmán

Uj Ember.1947.febr.9.2.old.

Kiállitás a Szalmássy Galériában.

Táblakép.

"Horány", Istokovits Kálmán

Uj Ember.1947.febr.9. 2.old.

Kiállitás a Szalmássy Galériában

Táblakép.

"Erzsébet hid", Istokovits Kálmán

Uj Ember, 1947. febr. 9. 2. old.

Kiállitás a Szalmássy Galériában

Táblakép.

"Csendélet". Istokovits Kálmán

Uj Ember.1946.Jul.28. 11 old.

Jajczay János cikke

Istókovics

Magyar Művészet, 1926

177.0.
kiállítások.

Istókovics Kálmán

Magyar Művészet 1926

303.0.

A Tavaszi Szalon díjai.

Istókovits Kálmán fertő

Prot. rzecze

1928. 138-40

Istvanovits Kálmán prof.

Prot. rale
1926. 348-50

Istokovits Kálmán.

8 órai Ujság.
1929. X. 6., 5.
(: Kritika. :)

Istókovits Kálmán.

8 órai Ujság.
1930. XII. 14., 4.
(„Kritika.")

Istokovits Kálmán festőművész.

8 órai Ujság.

1928. I. 6., 2.

(: Gesz. :)

Istókovits Kálmán.

Sórai Ujočy.
1928. VI. 17., 4.
(: Jex. :)

Istokovits Kálmán festőmüvia.

8 órai Ujság.

1929. II. 2., 5.

(:Kritika.:)

Istokovits Kálmán.

8 órai Lipsig.
1929. III. 2., 5.
(: Bek. :)

Istókovits Kalmán festő és grafikus

Pesti Hirlap. 1926. apr. 18. 12

F. I. Pizmagyar rejkose

Istokovits Kalmán festő

Pesti Hirlap. 1926. máj. 22. 9

Fóthy János: Parasztí Szalon

Istókovits Kálmán festő

Magyar Művészet, 1927

490.0.

kiállításokról.

Istókovits Kálmán festő

Magyar Művészet, 1927

429-430.o.

Magyar grafikusok Párizsban kiállítása.

Istókovits Kálmán festőművész

8 Órai Ujság 1931. X. 11. 4.

Hír az Ernst Múzeum kiállításáról

Istókovits Kálmán festőművész

8 Órai Ujság 1931. V. 24. 10.

Beszámoló a római Magyar Intézet kiállításáról

Táblakép.

"Csónakok", Istokovits Kálmán

Uj Ember.1947.febr.9. 2.old.
Kiállitás a Szalmássy Galériában

Grafika.

"Divina Commedia" Istokovits K.

Uj Ember.1947.febr.9. 2.old.
Kiállitás a Szalmássy Galériában

Grafika.

"Dózsa György, Istokovits Kálmán

Uj Ember, 1947. febr. 9. 2. old.

Kiállitás a Szalmássy Galériában

Grafika.

"Sámson", Istokovits Kálmán

Uj Ember.1947.febr.9. 2.old.

Kiállitás a Szalmássy Galériában.

Istókovits (Kálmán)
festő

Művészet, 1938. III. köt. 21. sz. 148. l.
Kunoe Béla: Felvidéki művészek a
az őszi Tárlat.

Istókovits

festő

Művészet, 1939. IV. évf. 23. n. 27. l.

Kende Béla: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Istóczovits (Kálmán)

festő

Művészet, 1938. IV. évf. 24-26. n. 50. l.

Kemeri Béla: Derű a művészetben.

Kiállitások 1932

Ernst-múzeum /Istokovits-kiáll./

Képes Pesti Hirlap 1932 LIV okt.15.3.
Istokovits Kálmán

Istókovics Kálmán kiállítása 1943.

Bp.

Magyar Csillag, 1943 II. 15.

III. évf. 4.sz. 250. o.

Farkas Zoltán: Istókovics Kálmán kiállítása.

Kiállitások 1932

Istokovits Kálmán /Ernst-muz./

Pesti Hirlap 1932 LIV okt

9.lo o.

Kézdi.: Egy ifju mester kiállitása

Kiállitások 1932

Istokovits Kálmán festő /Ernst-m./

Pesti Hirlap 1932 LIV okt

12. 9 o.

Az Istokovits-kiállitás megnyitása

Istókovics Kálmán Kiállítása - 1943.

Bp. - ?

Magyar Csillag, 1943. III. évf.

4. sz. 250. l. Forke, Zoltán: Istókovics Kálmán kiállítása.

Istókovits Kálmán

festő

Művészet, 1939. IV. évf. 24-26. n. 54. l.

Erdős Irma: Győri művészeti napok.

Istokovits Kálmán festö.

ARS UNA. 1923/24. II. évf. 165/66. l.

Istókovics Kálmán festő, grafikus

Magyar Csillag, 1943. III. évf.

4. sz. 250. l. – Farkas Zoltán: I. K.

Kiállítása.

Istókovics Kálmán festő

Magyar Csillag, 1943 II. 15.

III. évf. 4. sz. 250.

Farkas Zoltán: Istókovics Kálmán kiállítása.

Kálmán

Ystokovics ~~Károly~~, Grafikus

Pásztortűz, 1931. 23 sz.

536. l.

Magyar hulluzkrónika.

Istokovics Károly, festő grafikus,

Pásztortűz, 1931. 23 sz.

536. l.

.... Magyar hulturkrónika

Istóhori és Kálmán, festő

Pásztortűz, 1927. 4 sz.
96. l.

Szokolay Béla: Magyar tájkép és zsánerkép kiállítás a hűcsarnokban

Istokovics Kálmán, festő

Pásztortúz, 1927. 24 sz.

572 l.

Sz. B.: Budapesti kiállítások.

Kellermann Bernáth. XX. sz. portre

/ Kunwald Cezár festmé

Literatura.1931. VI. évf. 7. sz. 249-25
252.l.

Kunwald Cezár, a lélek festöje.

Istokovits Kálmán festő

Budapesti Szemle CCLX. 1941. 273-282. Ybl Ervin: Képzőművészet

Istokovits Kálmán festő

Budapesti Szemle CCLXI.1941.168-176. Spectator: Képzőművészet

Istokovits Kálmán festő

Budapesti Szemle CCLIV.
1939. 237-247. Ybl Ervin: Kép-
zőművészet

Istokovits Kálmán festő

Budapesti Szemle CCXV. 1930. 452-469. Gál Ervin: Képzőművészet

Collinászy György festő

129,

Istokovits Kálmán festő

Budapesti Szemle CCXXIV.
1932. 287-304. Gál Ervin: Kép
zőművészet

Istokovits Kálmán

festő

Budapesti Szemle CCXXIX.
1933. 405-419. Gál Ervin:
Képzőművészet

Gács György festő

103

Istokovits Kálmán festő

Budapesti Szemle CCXXXIV.
1934. 347-364. Gál Ervin: Kép-
zőművészet

Kis Bálint levelei

308, 653, 663, 700, 716, 738, 739,

Istokovits Kálmán festő

Budapesti Szemle CCXLII: 1936.
110-121. Ybl Ervin: Képzőművészet

Ménöly Géza festő

163,

Istókovits Kálmán grafikus

Magyar Müvészet 1925.490-493.o.
A magyar grafika amerikai bemutatója

Istokovits Kálmán festő

Magyar Müvészet 1925.369-392.o.
Gerő Ödön: Az akt-kiállitás.

Istokovics Kálmán

Katol.Szemle.143-45.l.

Istokovics Kálmán festö.

Katol.Szemle.1941.23-25.l.

Istokovits festö.

Katol.Szemle.1943.20-23.l.

Istokovits Kálmán festö.

Katol.Szemle.1931.II.90r-10.l.

Istokovits Kálmán festö.

Katol.Szemle.1933.I.445-50.l.

Istokovits Kálmán festő.

Katol.Szemle.1929.929-36.l.

Istokovits Kálmán festö.

Katol.Szemle.1942.156-57.l.

Istokovits festö.

Katol.Szemle.1944.57-58.l.

Istokovics Kálmán festö.

Katol.Szemle.1942.148-150.l.

Istokovich Kálmán festö.

Katol.Szemle.1942.181-82.l.

Istokovits festö.

Katol.Szemle.1943.57-58.l.

Istokovits festö.

Katol.Szemle.1944.218-220.l.

Istokovits festö.

Katol.Szemle.1942.343-45.l.

Istokovits Kálmán

Katol.Szemle.1931.I.48-55.l.

Táblakép. „Cirkusz" Tóth Imre

Pesti Hirlap. 1932. ápr. 3. 6

Fóthy János: Uj kiállítás

Kiállítások

Ernst Muzeum. Istokovits Kálmán kiáll. 1933.

Budapesti Szemle CCXXIX. 1933. 405-419. Gál Ervin: Képzőművészet

Gáborjáni - Szabó Kálmán per

73.170/

Kiállitások

Nemzeti Szalon. Istokovits Kálmán kiáll. 1936.

Budapesti Szemle CCXLII. 1936. 110-121. Ybl Ervin: Képzőművészet

Gyűjtemény és kiállítás, Istokoits,
Ernst-muzeum

Pesti Hirlap. 1932. okt. 9. 10

Kézdi: Egy ifjú mester kiállítása

Kiállítások

Műterem. Istokovits kiáll.
1939.

Budapesti Szemle CCLIV. 1939.
237-247. Ujlaki Erwin: Képzőmű-
vészet

Rudnay Gyula festő

155.

Kiállítások

Műcsarnok (?) Istokovits Kálmán gyűjteményes kiáll. 1930.

Budapesti Szemle CCXVI. 1930. 452-469. Gál Ervin: Képzőművészet

Istokovits Kálmán festő.

Katol.Szemle.1937.I.373-75.l.

MDK

Istókovics Kálmán festő

Gogolák L.: Egyházművv. kiáll. Magy.Nemz.
1948. máj. 9. 6 l.

MDK

Istókovics Kálmán festőmüv.

Boross Mihály: cikke. Képzőművészet, 1929.
24. sz. 21o-12 l. képekkel.

MDK.

M. Képirók kiáll. N.Szal. 1933. jan.

MDK

Istokovits Kálmán

g.l: Őszi Tárlat a Műcsarnokban.
Magy. Nemz. 1942. okt. 11.

MDK

Istókovits Kálmán festő

/Csernoch-dij pályázat/ Dicséretben részesült a bpesti egyházm. kiáll. keretében rendezett Szt. Ferenc-oltárkép tervpályázatán 1926.

Magy. Katolikus Almanach. I. évf. Bp. 1927.
536 l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

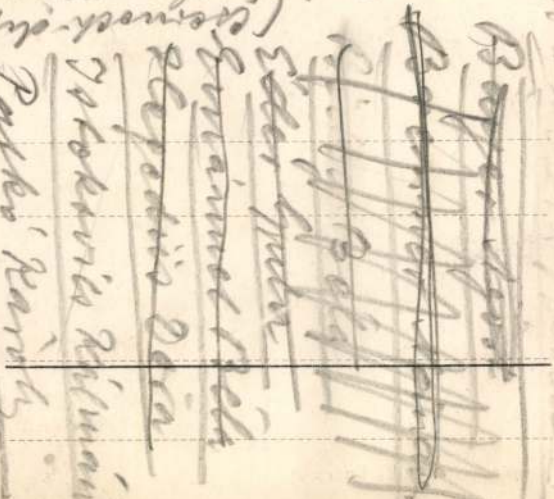

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

MDK

Istókovits Kálmán

egy művét dicsérettel illette a bíráló bizottság.

Nemzeti Ujság 1926. szept. 28. A Csernoch-díj pályázat.

MDK

Istókovics Kálmán /1926/

Szinyei Társ.-díj

XII. Tavaszi Szal. N.Szàl. 1937. máj.
3 l.

Istákovits Kálmán festő. M.D.U.

emlitve: Ömerchép,
Legyezős nő

Tél a művészetben Bp. 1942, 4

MDK

Istokovits Kálmán

Velencei Biennale, 1930. 169 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Fliegerangriff, kép

Svájci magy. kiáll. 1944.

MDK

Istókovics Kálmán festőművész.

Siklóssy L. cikke. Pesti Hirlap, 1942. okt. 10.
5 l.

MDK

Istokovics Kálmán

Ijjas A: Őszi Tárlat. Nemz. Ujs. 1942. okt. 11.
15 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Ijjas A: Őszi Tárlat. Nemz. Ujs. 1943. okt. 1o.
15 l.

MDK

Istokovics Kálmán

Dutka M: IV. M.Képzőmüv.kiáll. Magy.Nemz. 1954.
jan. 29. 5 l.

MDK

Istokovics Kálmán, a Szinyei Társ. dija

N.Szal. 374.kiáll. 1927. márc.

3 l.

Istókovits Kálmán

Tiszai táj, olaj
Dunai táj, "
Dunai horgász, vizf.

Ady-Kör kiáll. 1946. dec.

MDK

Istókovits Kálmán, dicséret

Egyházmdv.kiáll. Csernoch-díj. N.Szal. 1926.

M.D.K.

Istokovits Kálmán

227) Vizimalom

228) Kárász

(Győri Városi Muz.)

Egyet köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

15 l.

MDK

grafikus
Istókovics Kálmán festő, Pécs

Gál E: Képzőművészek Vidéki Szöv. I.kiáll.
Képzőművészet, 1928, 6.sz. 23 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Pécsi tavaszi kiáll. 1931.

Istokovics Kálmán

festő

M.D.K.

Falusi udvar

Birankció 1958. Budapest.

15 l

MDK

Istókovits Kálmán festő

A szépség szolgálatában. Uj Ember, 1948. máj. 14.
6 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Gerevich T: A Római M.Intézet. Bev. tan. az Int. ösztö
töndijas müv. első kiáll.-hoz. N.Szal. 1931. máj.

MDK

Istokovits Kálmán

Elek Artur: Uj magyar grafikai művészet.
Erdélyi Helikon, 1930. jan. 14 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Arckép, olaj

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 6 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Önarckép, vizf.

Női fejek, vizf.

Arckép kiáll. Ernst. Muz. 1952. aug. 8 l.

MDK

Istokovits Kálmán

Kefekötősátor, ~~viz~~ temp.

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 1o 1.

MDK

Istókovics Kálmán

Művészek az erdélyi bevonuláson.
Szépművészet, 1940. 51 l.

MDK

Istókovits Kálmán

A szépség szolgálatában. Uj Ember, 1948. máj.16.
6 l.

MDK

Istókovits Kálmán

i-s: Egyházmüvészetünk diadala. Uj Ember, 1948. márc. 14. 1o 1.

MDK

Állami vásárlások. Szépművészet, 1942. 148 l.

Istókovits Kálmán festő MDR.

Rézkarc-sorozatával szerepel a kiállításon.

„Szlrázmüvészeti kiállítás."

„Dunántúli Népszava. 1947. III. é. szept. 23. 5. l.

MDK

Istókovics Kálmán, festő

Nürnbergi magy. kiáll. kat. 1929. - Életrajzi adatokkal.

MDK

Istókovits Kálmán, festő.

Evezősök. Vízfestm.

Dunai gépek. "

Mücs.-Tav. tárl. a Mücsarnokban. Hősök tere.
1952 máj. 10-jun. 4. Jegyz. 11. l.

Istókovics Kálmán, festő 1704.

Az olasz iskolát képviseli műveivel a bajai Türr I. Múzeum képzőművészeti gyűjteményében.

Megnyílt a bajai állandó kiállítás

Népszabadság, Bp. 1959. ápr. 24. 9. l

Istókovics Kálmán

MDK

A Csók Galéria őszi kiállitási naptárában:

Jakubo János
Balogh András
Vass Elemér
Rodó Ferenc és
Istókovics Kálmán

tárlata szerepel.

A Csók Galéria ...

Esti Hirlap, II.évf.198.sz. 1957.aug.25.vas.
2.oldal

MDK

Istokovits Kálmán

~~Iván Szabolcsok~~

Visegrádi ásatás. Mátyás kutja, akv.

Földalatti épitkezés, akv.

Felvonó a Földalatti épitkezésénél, akv.

Békeplakát és 5 éves terv graf.kiáll. Ernst Muz, 1953. szept. ~~xxxx~~ 7-8 l.

8-9 l.

Istókovits Kálmán

dicsérő elismerésben részesült.

Római Magy.Int. ösztöndijas művészeinek 1. kiáll.

N.Szal. 1931, máj. 7 1.

MDK

Istókovits Kálmán

Pásztor, fametsz.

Betlehemesek, "

Dudás pásztor, "

Magy. Rézkarcoló Művészek Egy. 25. kiáll.
Szalmássy Cal. 1948. febr.

MDK

Istókovits Kálmán

Szt. József. fametsz.

Három király, "

Szt.Család, "

Magy. Rézkarcoló Művészek Egy. 25. kiáll.
Szalmássy Gal. 1948. febr.

MDK

Istókovits Kálmán

Téli falu, fametsz.

Kompozició, "

Királyok, "

Magy. Rézkarcoló Művészek Egy. 25. kiáll.
Szalmássy Gal. 1948. febr.

MDK

Istókovits Kálmán

az Egyesület tagja

Magy. Rézkarcoló Művészek Egy. 25. kiáll.
Szalmássy Gal. 1948. febr.

MDK

Istokovits Kálmán

Velencei Biennale, 1932. 308. l.

Istókovits Kálmán, gestő

WDK

az újonnan alakult képzőműnész szak-szervezet elnöke

Ø: Snéd képzőműnészek adománya.

Esti Hirlap, II. évf. 26 s. 1957 febr. 1. pé.
2. old.

MDK

Istókovits Kálmán

9 festő csop.kiáll. a N.Szal.ban. Esti Ujs. 1938, máj. 14.

MDK

Istokovits Kálmán

Jajczay János: Árpádházi szent Margit hétszázéves arculata. Bp. 1943.

XXXVI.tábla, 98 l.

omság szobor eredeti talapzata, osz-
evéldisszel, rajta Szt. Vendel-szobra.

amban. K. kiadás, Esztergom, 1936, 61

MDK

Istokovits Kálmán festő

Ybl Ervin: Az Ernst-Muz. csop.kiáll. Budapesti Hirlap. /Dátum levágva/

AI KIADÓ
KOTMÁNY UTCA. 21

TELEFON : 111-010

Levelünk jele :

Kelet :

Ügyintéző :

Istokovits Kálmán MDK

sz. 1898

Résztvett az 1950.évi Első Magyar Képzőművészeti Kiállitáson /a régebbi novecsentisták között emlitve/

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.67.l.

MDK

Istókovits Kálmán

Arckép, of.

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug.

6 l.

MDK

Istokovits Kálmán, festö

pályamüvét a bizottság megvásárolta.

Árpádházi Boldog Margit kép-pályázat eredménye.
Esti Ujság. 1942.XI.1. 4.l.

MDK

Istokovics Kálmán, festő

értékes grafikával kerepel.

Ernst Musz. - Arckép kiáll. - 1952 jul. 2. - 5. l. Dutka M.
Magy. Nemz.:

MDK

Istókovits Káhnán, festő. (római csop.)

(tiszta formai előadás, szinek szuggesztív szépsége, jellemzői.)

Mücs. - Nemz. képzőmův. kiáll. - Magy. Szemle, 1933 XVIII. 2.
165. l. - Gerevich.

MDK

Istókovits Kálmán, festő.

1931 - Pécsett kiállitáson vett részt.

Pécsi Vigadó, X. kiáll. - Kat. 6. l. - 1932.
A Pécsi (Mubar. és Képzőm) Társ.

NDK

Istókovits Kálmán

Ábrahám áldozata, rézk.

Romok, rézk.

M. Képzőművészek Egy. Szépműv. Múz. 1946. jul.

6 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Levétel, rézk.
Ecce Homo, "
Joób, fam.

M. Rézkarcolók Egy. Szépmüv. Mus. 1946. jul.

6 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Álom, rézk.

Örökbéke, "

M. Rézkarcolók Egy. Szépműv. Muz. 1946. jul.

6 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Golgotha, rézk.

Apokalipsis, "

Haláltánc, "

M. Rézkarcolók Egy. Szépműv. Kiad. 1946. jul.

6 l.

MDK

Istókovics Kálmán, festő

Szomory Dezső: N.Szal. csop.kiáll. Az Est,
1938. máj. 14.

MDK

Istókovits Kálmán

A velencei kiáll. megnyitása. Szépmív. 1942.

183 l.

MDK

Istókovics Kálmán

Vak Bottyán

Tamás E: Magy. katona a ... Kis Ujság, 1951. okt. 2. 4 l.

MDK

Istókovics Kálmán

Rorgonyi Cicelle, festm.

Tamás E: Magy,katona a ... Kis Ujság, 1951. okt. 2. 4 l.

~~[illegible]~~

Istokovits Kálman

tovább

Molnár C. Pál

vészt vetter az alábbi könyv illusztrálásában

Jajczay János

Árpádházi szent Margit hétszázéves arculata –

Bp. 1943.

2/Pg

MDK

Istokovits Kálmán festőm.

Csop.kiáll. a N.Szal.-ban. Pesti Napló, 1938, máj. 15.

MDK

Istokovits Kálmán

Balatoni müv.telep ... Pesti Napló, 1938, ápr. 24.

MDK

Istókovits Kálmán festőm.

Boldog Margit imádkozása

Kihirdették az Árpádházi B.Margit műv.pályázat eredményét. esti Magyarország, 1942.szept.3o. 6 l.

MDK

Istókovits Kálmán. 1898-

Külváros

Rézk.művészete. Művész Gal. 6.kiáll. 1948. jan.

MDK

Istokovits Kálmán festőm.

d.m:

A balatonarácsi és tatai műv.telep tagjai a N.Szal.-ban. Magyarország, 1934. máj. 14.

MDK

Istókovits Kálmán festőmüv.

Csoportkiáll. a N.Szal.-ban. Pesti Hirlap, 1938. máj. 15.

Bakonybánk (Komárom)

R.k.templom, homlokzat előtti toro
három oldalával záruló szentélly
XV, hajója a XVIII. századból. 18

(Tomka Ilona, 1953)

MDK

Istókovits Kálmán festőművész.

Képzőművészeti szabadiskola... Népszava, 1943. máj. 30. 1o 1.

MDK

Istókovits Kálmán

Önarckép, vf.

Női fejek, vf.

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 8 l.

MDK

Istókovits Kálmán

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa 26 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Szinyei Társ. dij 1926

17. Tsv.Szal. dijnyerteseinek névsora.
N.Szal. 1942. jun.

MDK

Istokovits Kálmán festő

e.a: Arcképkiáll. a N.Szalonban. Ujság. 1939. nov. 4. 5.l.

MDK

Istokovits Kálmán, festő egyik vezető érlékе az 1931-ben rendezett tárlatnak.

(97.) Magyar Akvarell- és Pantellfestők Egyesülete. Képző művészet. 1931. 43-44. sz. 186. l.

AGA

MDK

Istókovits Kálmán

Zagyvahid, of.

Szolnoki faluvége, of.

Szolnoki müv.telep 50. évford. Ernst Muz. kiáll. 1952. máj.

MDK

Istókovits Kálmán festőm.

Tárlatok. Képzőművészet, 1933. 59.sz. 88 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Rozgonyi Cicelle, of.

Rákóczi Esze Tamás táborába érkezik, of.

Felszabaditó harc Budán, of.

Magyar katona a szabadságért. Föv. Könyvt. 1951. szept. 31.

MDK

Istókovits Kálmán

A szegedi csata, vf.

Magyar katona a szabadságért. Főv. Képtár. 1951. szept. 6.1.

Istókovits Kálmán

MDK

Bem tábornok földet oszt a parasztoknak, vf.

Harcoló 48-as honvédek, vf.

Magyar katona a szabadságért. Főv. Képtár. 1951. szept. 6.1.

MDK

Istókovits Kálmán, festö

müveivel szerepelt a csoportkiállitáson.

Ernst Muzeum XCII. csoport kiállitása. 1927.X.2.
Magyar Müvészet. 1927. 7. sz. Kiállitások.

Badál

Istókovics Kálmán: Szegedi csata /rézkarc/

Müvelt Nép
1954.ápr.25./V.évf.7.sz./5.1.

/cs.: Hat festőművész kiállitása az Ernszt Muzeumban/

MDK

Istokovits Kálmán, festö

az uj müvésztelep tagja. Nagymaroson.

U.L.: Képkiállitás Nagymaroson.
MN. 1956.jul.17.

OSZK

Istokovics Kálmán (festő)

Szerepelt a Szegedi Szakszervezeti Székházban rendezett Szocialista Mezőgazdaságunk c. kiállításon.

(Horkás): Egy méltatlanul mellőzött szegedi képzőművészeti kiállítás.

Tiszatáj, Szeged, 1960. február. 8. l.

~~Győrffy István~~

Hiesz Géza

Istokovics Kálmán

— **Kiadták a Műcsarnok díjait.** A Képzőművészeti Társulat 80 éves jubileumára rendezett kiállítás díjai felett most döntött a bíráló bizottság. A Képzőművészeti Társulat nagydiját Győrffy István koronaőr-arcképe nyerte, a nagydíj kitüntető elismerését Bátki József „Napsugár" című szoborműve. A Vaszary Kolos-díjat Istokovics Kálmán „Szent Erzsébet" című kompozíciója, az Ipolyi Arnold-díjat Nagy Sándornak a pestszenterzsébeti templom számára készített freskóterve kapta. A Rökk Szilárd-díjat Vidovszky Béla nyerte „A gerendási kuriából" című interieur-jével, a Halmos-életkép-díjat Mazán László „Falusi torreádorok" című, a Halmos-kisplasztikai díjat pedig Szentessy Hiesz Géza „Szüz Mária a gyermek Jézussal" című munkája. Kitüntető elismerésben részesült Sóváry János „Anya és fia" című szoborműve, érdelyi Gáll Ferenc „A kiutasitottak" című olajfestménye és vydai Brenner Nándor „Krisztus levétele a keresztről" című kompozíciója. A Műcsarnok jubileumi kiállitása husvéthétfőn zárul. Vasárnap a tárlatvezetést 11 órakor Pap Domokos festőművész tartja.

Pesti Hírlap

1941. márc. 27.

a misszióban és a Szentföldön naponta a jótevőkért bemutat.

Vízkereszt ünnepén és védőszentünk Páduai Szent Antal ünnepén énekes misét mutat be külön az élő tagokért azokban a ferences templomokban, melyekben a Ferences Missziószövetség fennáll. November folyamán pedig énekes szentmisét szolgáltat az elhunyt tagokért.

Testvér! Kevés anyagi támogatásért ennyi lelki adományban részesíti a Ferences Missziószövetség. Nemesen érző lelkéhez fordulunk és arra kérjük, küldje be a kért 1.— pengőt mielőbb a mellékelt csekklapon (8063 sz.) és lépjen be hatalmas lelki táborunkba. (Központ: Bp. II., Pasaréti-u. 137.).

Hisszük, hogy előterjesztett kérelmünk meghallgatásra talál és ezért úgy a magunk, mint hithirdető testvéreink és apácáink imáiban Isten bőséges áldását kérjük kegyes jótevőnkre.

Amennyiben a Missziós Szövetségnek nem óhajt tagja lenni, s a lapot nem tartja meg, kérjük azt visszaküldeni.

Őszinte szeretettel:

P. Károly Ikemát

a Ferences Missziók
Országos ügyvivője.

KAPISZTRAN-NYOMDA, V/C

MDK

Istokovics Kálmán, festö

komoly történeti kompozicióval szerepel,

-z-: A kormányzó nyitotta meg a Képzömüv. Társ. jubileumi kiállitását.

Magyar Nemzet. 1941.febr. 28. 6.1.

M.D.K.

Istokovits

"mozgalmas drámai képé"-ről beszél /kozma/ sign.-val közölt "Tavaszi Tárlat" c. beszámoló.

Szinházi Magazin, Bp. 1943. márc. 31-ápr.6. VI. évf. 15. sz. 2.lap.

MDK

Istokovits

Magyar művészek sikere Svájcban. Esti Kurir,
1924. jul. 13. 8 l.

Istokovich Jenő

festőművész

Bargelonai képzőművészeti kiállítás - képével szerepel.

Nagyarság
1929.VII.10.

MDK

Istókovits

Réti István: Derü a müvészetben. Az Est, 1939. márc. 29. 13 l.

ai /Zádor Anna anyaga/

	3
nn Georg/ festő sz.1717 k. + 1773	4
8 k.-1719-1789	2o
sztrák festő 18.sz.m.f. és 19.sz.e, Bécs	1o
	4
zprém m.	2
	4

MDK

Istókovits, festőmüv.

Kállai Ernő: Kassai Nemz. Kiáll. Jelenkor, 1939. dec. 1. 5.sz. 12 l.

Istókovics Kálmán

Említve

Dörnötör János: Rusznyi kiállítás Vásárhelyen

Csongrád megyei Hírlap, Szeged 1970. feb. 19.

Istvánovits Kálmán

Említve

Péter László: Belagi Tímsle nakörtárlata
Magyar Hírlap, Bp. 1969. sep. 3.

Hitler beszélt

A berlini Kroll-operában tegnap elhangzott történelmi beszéd, melyre öt világrész várt feszült érdeklődéssel, a szállongó hírektől kiélezett nemzetközi kérdések bizonytalanságától végsőkig felajzott idegzettel. Hitler kancellár *békebeszédet* mondott. A béke a legfőbb tartalma és lényege ennek a szónoki remekműnek, a békét szolgálják konkrét, világos és határozott kijelentései, de ugyancsak a béke szelleme vezette akkor is, amikor Németország gyarmati igényeinek csak erkölcsi és jogi alapjait körvonalazza, de a gyarmatok visszaadásának kérdését nem veti fel abban a követelő formában, mely a mai túlfűtött nemzetközi helyzetet újabb veszélyes vitaanyaggal táplálná. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a 80 milliós német birodalom lemondott, vagy lemondhat egykori gyarmatairól, melyeknek ma, a nyersanyagbeszerzési nehézségek korszakában, összehasonlíthatatlanul nagyobb jelentőségük van Németország számára, mint valaha is volt.

A gyarmatokra Németország nyolcvanmillió lakosának ma nem presztizsokokból van szüksége, ez reánézve valósággal életkérdés s nincs olyan ürügy, nem lehet oly szőrszálhasogató jogászi csürés-csavarás, mely elvitathatná a német néptől az őt jog szerint megillető, megélhetéséhez és zavartalan munkájához okvetlenül szükséges területeket.

A kancellár ebben a kérdésben *az önmérsékletnek olyan hangját ütötte meg, melyre az érdekelt hatalmak csak őszinte méltányossággal válaszolhatnak.* Ebben az esetben a nemzetközi vitának egyik legsúlyosabb és legtöbb aggodalmat keltő kérdését terelik a békés tárgyalások medrébe s ezzel tulajdonkép véglegesen elintézték a legnagyobb problémát is, mely még földrészeket megrázó bonyodalmak és konfliktusok csiráit hordja magában.

Hitler kancelár beszédében *a leghatározottabban és legerélyesebben szembeszáll a háborús uszítókkal,* akik mindenáron el akarják hitetni a világgal, hogy a német birodalom ellenségesen áll szemben a demokráciákkal, más országok és nemzetek hagyományaival, életformáival, társadalmi, gazdasági és politikai berendezkedésével. Németország nem akar beavatkozni más nemzetek belső életébe, *de joggal megkövetelt, hogy mások is tartsák távol magukat Németország belügyeitől.* Ez az előfeltétele a népek barátságának és a nemzetek békés együttműködésének. Ezzel a tétellel kapcsolatban a birodalom vezére *különös melegséggel emlékezett meg Magyarországról,* megállapítva, hogy

a két ország viszonya régóta kipróbált barátságon, közös érdekeken és hagyományos, kölcsönös nagyrabecsülésen alapszik.

A közös érdek, a nagyrabecsülés, a különböző életformák kölcsönös tiszteletbentartása valóban a legerősebb és legtartósabb biztosítéka két ország szoros együttműködésének, amint ezt legutóbb berlini látogatásáról szóló expozéjában a magyar külügyminiszter is oly nyomatékosan kiemelte, s amit *remélhetőleg alaposan szívükbe vésték azok a belpolitikai hangoskodók is, akik el akarják hitetni a magyar közvéleménnyel, hogy Magyarországnak szakítania kell ősi hagyományaival, le kell mondania belső szabadságáról s külső függetlenségéről, hogy kiérdemelje hatalmas barátai rokonszenvét.* Hitler kancellár beszéde hatalmasan *rácáfol erre a hamis, hazug és rosszhiszemű beállításra.*

A róma—berlini tengely, melynek erejét és szilárdságát a kancellár oly nyomatékosan hangsúlyozta, nem a belső életformák azonosságát tekinti összekötő cementjének, hanem azt a bátorságot és becsületet, mellyel jogos célokért, közös érdekekért, közöttük a legnagyobbért: az igazságos béke megvalósításáért küzd. A békének e nagy és nemes hareában Magyarország is minden erejével ki akarja venni a részét, s így csak természetes, hogy azok a meleg szavak, melyekkel Hitler kancellár történelmi beszédében megemlékezett rólunk, őszinte és szívből jövő visszhangra találnak a magyar nemzet lelkében.

10 pengőért kibérelt egy egész villamost...

Nagyon becsapták Pesten Fazekas Sándor somogyi gazdát

— A 8 Órai Ujság tudósítása —

Különös szenzációja akadt tegnap délután a forgalmas Rákóczi-útnak. Egy 44-es villamos hirtelen lefékezett a nyílt pályán, a kocsiból hangos vitatkozás, derültség hallatszott, majd a villamoskalauz haragosan leszállt, rendőrt hivott és hosszú vitatkozás után

leszállítottak a kocsiról egy csizmás, nagybajuszú, gazdálkodó külsejű férfit,

aki hangos méltatlankodással követte a rendőrt, *kezében egy rózsaszínű ruhatári blokkfüzetet lobogtatva:*

— Kibéreltem a villamost és punktum!... — mondotta a gazdálkodó. — *Tíz pengőért kibéreltem, itt a jegyfüzet és nem akarnak odavinni, ahol dolgom van...*

— Jó, jó — biztatta a felháborodott embert a rendőr tapintatosan, elnéző nyugalommal. — Csak jöjjön velem a kapitányságra, ott majd tisztázzuk ezt a dolgot és kap egy külön villamost.

A 44-es végre elindult, a rendőr pedig karonfogta a dohogó „villamosbérlőt" és előállította a kapitányságra. Itt szabályszerűen jelentkezett:

— Alázatosan jelentem, — mondotta, — behoztam egy embert, aki

azt állítja, hogy kibérelte a 44-es villamost.

Hangos botrányt rendezett, talán meg kellene vizsgáltatni a rendőrorvossal...

Az ügyeletes fogalmazó maga elé vezettette a gazdálkodó külsejű férfit, akinek vallomásából azután csakhamar kiderült, hogy milyen kalandban volt része a Keleti pályaudvartól a Tisza Kálmántérig.

— *Fazekas* Sándor somogynagybajomi gazdálkodó vagyok, — kezdte a „villamosbérlő" villámló szemekkel. — Most érkeztem meg a Keleti pályaudvaron. Sok dolgom akadt itt Pesten... Hát, amint kilépek a pályaudvar elé, elszédített a nagy forgalom. Azt sem tudtam, merre menjek. Kezemben volt egy papiros, amire felírtam az elintéznivalókat, azt nézegettem a pályaudvar előtt, amikor hozzámlépett egy vállas fiatalember: „Hova akar menni, bácsi!" — kérdezte jóakarón, mire én elpanaszoltam neki a bajomat. — „No, szerencséje van magának, — mondotta a fiatalember, — itt vagyok én, mindjárt segítek.

Legjobb lesz, ha kibérel egy villamost, azzal viteti magát ide-oda, míg minden dolgát elintézi. Tíz pengőért adok magának egy bérletet, majd aláírom, felül itt egy 44-es villamosra, megmutatja a kalauznak, elmondja, hogy hova akar menni, az majd körülviszi a városban, mindenütt megáll és megvárja és így olcsón elintézheti ezt a sok dolgot és még a szállást is megspórolhatja, mert estére visszahozza a villamos ide, a pályaudvarra...

— Tapasztalatlan ember vagyok, kérem, megörültem a dolognak, bár sok pénz tíz pengő egy magamfajta gazdának, de megváltottam a bérletet és fel is szálltam a 44-esre. *Hát furcsállottam, hogy mások is utaznak rajta, hiszen az én villamosom volt,* de gondoltam, majd a kalauz eligazítja a dolgot. Jön a kalauz, mondom neki: hát vigyen engem át Budára a Kelenföldi pályaudvar mellé.

— A kalauz nézett csak rám, mire én megmondtam, hogy *kibéreltem a villamost.* Meg sem nézte a bérletemet, *lármázni kezdett, nem hitte el az igazamat és megállította a kocsit...*

Fazekas Sándor még a rendőrségen is méltatlankodott a Beszkárt ellen és csak később értette meg, hogy

szélhámosnak esett áldozatul.

A becsapott gazda panaszát jegyzőkönyvbe vették, megmagyarázták neki, hogy 10 pengőért nem lehet Pesten villamost bérelni.

— No már, kérem, — búcsúzott el a rendőrségtől Fazekas Sándor, — akkor inkább mán gyalog járok, ha nem lehet villamost bérelni Pesten...

A rendőrség megindította a nyomozást a pályaudvar környékén működő szélhámos után.

Agyonszúrta az „aranyos koma"

— A 8 Órai Ujság tudósítása —

Ifj. *Bajusznács* Mihály 18 éves kiskörösi napszámos az országúton haladt jóbarátjával, ifj. *Szávai* Jánossal. Meghitten, békességgel beszélgettek. Ifj. Bajusznács Mihály a kezében lévő kapanyéllel hadonászott s mutatta a barátjának, hogy milyen jó hely lenne labdázásra. Közben a nekilendült kapanyéllel *véletlenül megütötte a barátját,* akit a bal füle mögött ért az ütés. Fájdalmában fölkiáltott:

— *Jaj, édes komám, de megütöttél!*

Ifj. Bajusznács Mihály ijedten a barátjához lépett, aki átölelve, így vigasztalt:

— *Aranyos komám, ne haragudj, nem akartalak megölni.*

A következő pillanatban Bajusznács *kivette a zsebéből a bicskáját és mellbeszúrta a barátját,* aki pár perc mulva meghalt.

Sándékos emberölés büntette miatt indult meg a bűnügyi eljárás Bajusznács ellen. A kalocsai törvényszék előtt megtartott főtárgyaláson a vádlott azzal védekezett, hogy az ütéstől, amelyet kapanyéllel ejtett rajta a barátja, annyira megszédült, hogy *öntudatlanul vette elő a bicskáját s a legtávolabbi szándéka sem volt kedves, jó barátját megölni.* A törvényszék a vádlottat *kétévi és hathónapi* fegyházra ítélte el. A budapesti kir. ítélőtábla Kállay-tanácsa a vádlott büntetését a ma tartott fellebbviteli főtárgyaláson *kétévi fegyházra* mérsékelte.

— **Nyilatkozat.** A *8 Órai Ujság* mult évi február 20-iki számában „Bűnvádi útra terelte a főváros a segítőalapi visszaélések ügyét" cím alatt cikket írtam, melyben dr. *Heverdle* József orvos nevét is felemlítettem, mint aki szintén részese volt a visszaéléseknek. Utóbb megállapítottam, hogy a cikk ezen része téves, dr. Heverdle József a visszaélésekben részt nem vett, ellene semminemű eljárás nem indult a segítőalapi visszaélések miatt. Ezért vele szemben sajnálkozásomat fejezem ki. *Illés* László.

Nagy nyilvánosság
8 ÓRAI UJSÁG

MUNKAIDŐ REND-et köteles alkalmazottai névszerinti felsorolásával kifüggeszteni minden munkaadó. — Árusítja: MINERVA PAPIRHÁZ Kossuth Lajos-utca 20.

Franco megkezdte Madrid ostromát

London, jan. 31.

(A 8 Órai Ujság távirati tudósítása)

Az angol lapok jelentései szerint kedden reggel megkezdődött Madrid ostroma. A Franco-hadak tüzérsége kedden a hajnali órákban megkezdte hadműveleteit a spanyol főváros ellen. A hajnali órák óta Madrid körül ágyúdörgés hallatszik.

Az angol lapok haditudósítóinak jelentése szerint a kataloniai frontszakaszon a nemzeti csapatok folytatják győzelmes előnyomulásukat.

Magyargyalázó verset függesztettek ki a nyitrai polgári iskolában

„Magyarország emberevők földje s a pogány magyarok keresztrefeszítik testvéreiket"

Pozsony, jan. 31.

A pozsonyi *Uj Hirek* nyitrai tudósítója felháborodással számol be arról a becstelen eljárásról, amellyel a nyitrai polgári iskola növendékeinek lelkét akarja megmételyezni a szlovák iskolaigazgató.

Néhány évvel ezelőtt építették a nyitrai új polgári iskolát, amelynek felavatását emlékezetessé tette *Hála* prágai minisztériumi kiküldött beszéde. Hála úr arra használta fel az iskolaavató ünnepséget, hogy kíméletlen kirohanást intézett a magyarság ellen, amely azonban felháborodással utasította vissza a minősíthetetlen támadást. Most újabb és még súlyosabb sérelem érte a magyarságot a polgári iskolával kapcsolatosan.

Az iskola igazgatója egy méter magas keretbe foglalva, az iskola előcsarnokában, feltűnő helyen kifüggesztette A. Zsarnovnak a magyarokat és Magyarországot becsmérlő versét,

amelyet a nagysurányi incidens után csaknem valamennyi szlovák lap közölt. A versben Zsarnov

átkot szór a magyarokra, Magyarországot emberevők földjének nevezi, a magyarokról pedig megállapítja, hogy pogányok, akik keresztrefeszítik testvéreiket.

És ezt a gyalázatos *„költeményt"* függesztette ki a magyar többségű Nyitra városában a polgári iskola igazgatója, a bejárattal szemben, messziről is jól olvasható betűkkel.

Az iskolásgyermekek lelkét mételyező versezet eltávolítása érdekében az Egyesült Magyar Párt körzeti ügyvezető elnöke, dr. *Gyürki* Ákos és a helyicsoport elnöke, *Rolfes* Bernát nyomban tiltakozott az igazgatónál, hogy

a magyarságot piszkoló förmedvényt sürgősen távolítsa el az iskolából.

Miután azonban a tiltakozásnak nem volt meg a kellő eredménye, felkeresték *Mostó* Ferenc városbírót is, aki megdöbbenéssel vette tudomásul a történteket és megígérte, hogy *Sivák* iskolaügyi miniszterhez fordul, hogy utasítsa az igazgatót a tábla eltávolítására. Kíváncsian várják, hogy lesz-e eredménye a közbelépésnek és a szlovák miniszter milyen intézkedést foganatosít a magyargyalázó iskolaigazgató ellen.

Az 1939. évi Téli Tárlat

A Műcsarnok termeiben több, mint kétszáz kép és szobor várja a művészet barátait. *Karlovszky* Bertalan immár örökértékünek bizonyult remekei mellett néhai *Zala* György legjobb szobrai és csoportjai a magyar művészet büszkeségét jelentik. Kitűnő áttekintést nyujtanak a sokoldalú és érdekes *Horváth* Béla, *Kassa* Gábor, *Komáromi Kalz* Endre és *Mihalovits* Miklós egy-egy egész termet betöltő mintaszerű sorozatai. Alig lehetséges a nagy anyagból részletes beszámolót nyujtani. A kiállítási sétán mindenki találhat egy „legszebb" képet vagy szobrot. Mi is megálltunk a „legnagyobb"-akon kívül *Istvánovits* Kálmán, *Mindszenty-Ferdel* Lajos, *Hónyi* Lajos, *Moldvai-Krajna* János, *Szemerey* Zoltán, *Halasi Horváth* István, néhai *Domián* Árpád („Profilja" klasszikus szépségű), *Kocsis* András, *Rumi-Rajki* István, *Sóváry* János, *Sárossy* Endre, *Papp* Domokos, *Kézdi Kovács* László, lorbersberger *Lorberer* Anna, *Mezey* Artur, *Szánthó* Mária, *Kohalmy* Henrik, *Burián* László, *Dér* Sándor, *Szöllössy* Aladár, zombori *Kis* István, *Kun* István, *Biró* György, *Balogh* Margit, *Minárné Techert* Anna, *Rónay* Kázmér és ifj. *Simonka* György (legutóbbi a fiatalok közt is legfiatalabb.). *Buzi* Barna egyre szélesebb keretekben bontja ki hatalmas tudását és drámai mondanivalóját, *Juszkó* Béla, *Sárkány* Gyula és erdélyi *Gáll* Ferenc a felvidéki témakörből vettek ihletet. A Magyar Rézkarcolók Egyesülete a jelenkor legjobb grafikai eredményeivel verseng. A hősi halált halt magyar orvosok emlékműpályázatának kiállítása is rendkívüli érdeklődéssel hívja a nézőket.

Pengős hirdetés

SVÁBHEGYI
MAJESTIC
ötemeletes luxuspenzió tündéri kilátású erkélyes lakosztályaiban a legnagyobb komforttal, fejedelmi ellátás, kívánságra diétával P 9.—től, közp. fűtés. Hid. mel. folyóvíz. T.: 16-54-16 vagy 17. Az **Üdülők királya.**
Mellettünk luxusörökiakások kaphatók.

Eső-Bőr
ballon- és lodenkabátok
sportmellények, viharkabátok
Márton és Szász
Bálvány-utca 3. Címre ügyelni.
Ezen hirdetés felmutatója 5% eng. kap

KOSZORUT
legszebb kivitelben, a legolcsóbban
Czigány Adél
szállít
VI. Teréz-körút 60.

Rheuma, izületi-
és zsibbadásban szenvedő betegeknek kigyógyító **gyógymasszőrje.** Házakhoz megyek. Kálvária-tér 20. Franka

Csak! **Ferenciek-tere 3**
(az udvarban) Békésszentandrási Perzsaszőnyegtermelő és Ért. Szövetkezetnél készpénzért **mos. olcsón vásárlha!**

REUMÁT
saját számtalanszor **kipróbált szeremmel** gyógyitok. Fizetés csak teljes gyógyulás esetén. Megkeresések „Biztos siker" jeligére a főkiadóba.

Angolul tanít
tökéletes kiejtéssel. Gyors módszerrel úrlasszony. Telefon: **480—167.**

Az emberi test háztartása
Irta: dr. Roth Miklós.
Ára: P. —.60
Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47.

Takarítónőt
két órai elfoglaltsággal felveszek. Jelentkezés 9—11. Tátra u. 29/b. III. 9.

Keresztrejtvény Lexikon
Irta: **Gáti Károly**
Ára: P 1.90
Kapható: a 8 ÓRAI UJSAG kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47.

Társat vagy társnőt
keres tíz éve fennálló közérdekű könyvekkel foglalkozó kiadóhivatal. Vallás mellékes. **Társulási összegre fedezetet nyujtok.** «Kettőezer pengő» jeligére főkiadóba

ZÁLOGJEGYET
mindenről veszek. **ARANYAT,** brilliánst, ékszert beváltok, ékszerek alkalmi áron. Taub, Thököly-út 18.

Ausztráliai Utmutató
Ára -.50 fillér.
Kapható a 8 Órai Ujság könyvosztályában, VI., Andrássy-út 47. szám.

Veszek
kiolvasott ujságokat, Pesti Hirlap regényeket esegyéb tiszta könyveket. Levélhivásra házhoz megyek
Vörös Pál
ujságárus, Kálvin-tér közepén.

Utmutató
a boldogság, fiatalság és hosszú élet eléréséhez
Irta: Zelmanovits József. Ára: 3.- P. Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában VI., Andrássy-út 47. szám

Perzsabunda kifogástalan és **ezüstróka** olcsón eladó.
Nagymező-utca 25. II. 22.

Adó, OTI, illeték
Irta:
Földes György **Ara: P 1.20**
Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47.

Keresztény festékes,
iparigazolvánnyal jobb állásba elhelyezkedne, esetleg üzlet nyitásához társulna «Sinkember» jeligére a fők adóba.

ERZSÉBET ÉS ESSEX
Irta **Lytton Strachey.**
Ára fűzve: 2.— P. — Kötve 2.80 P.
Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, VI. Andrássy-út 47

Érettségizett nemárja tűzharcos
asztalos segéd
bármilyen **munkát vállal.**
VII., Csengery-utca 3. fszt 4.

Életképek
Igaz történetek a magyar ifjúság számára
Ára: P 1.80
Kapható a 8 ÓRAI UJSÁG kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47

Alkoholizmus és alkoholkérdés
Irta: Dr. DONÁTH GYULA
Ára: P 1 Kapható a 8 Óra Ujság kiadóhivatalában, VI. ker., Andrássy-út 47. sz.

Perfekt **gépirónő** aki az összes irodai munkákban jártassággal bir, elhelyezkedést keres. Szíves megkeresést „Őskeresztény 1915" jeligére a főkiadóba kérek.

„OLLA"
EZÜSTFÁTYOL ÓVJA EGÉSZSÉGÉT!

Hölgyek figyelmébe! Legújabb divat szerint, elsőrangú kivitelben készít **délutáni és estélyi** ruhákat **Livia** női divatszalon, IX., Angyal-u. 7/B. III 16. (Boráros-tér mellett.) **Alakitások mérsékelt árban.**

375□-ö
balatonparti telek
Siófok szomszédságában, vasutállomáshoz közel rendkivül olcsón eladó Cim megtekinthető a kiadóhivatalban

Siófok mellett, vasútállomás közelében **125** □-öles balatonparti
TELEK
igen olcsón eladó. Cim a kiadóban

Kisebb butorozatlan
udvari szoba
magános nőnek kiadó. Hold-utca 18. III. tizenegy.

Egycsodálatos könyv!
ALEXY E
A siker és boldogulás titka
Tartalma: A magnetikus erők fejlesztése és felhasználása. A gondolaterő hatalma. Önnevelés, önszuggesztió utján. Akaratátvitel, idegerősitő és energiafejlesztő gyakorlatok. Önbizalom fejlesztése. A magnetikus szem. A telepátia felhasználása gondolatainak és akaratunk átvitelére. Nem elméleti fejtegetések, hanem gyakorlati tanitások
Ara **2.80** P
Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, Andrássy-út 47. sz

Szőnyegjavitás
lakáson is. Szőnyegmosás □-ként 80 fillértől. Burgerné, Ó-utca 37. Tel.: 121—739. 16 éve fennálló üzem

LEGSZEBB EMLÉK,
legkedvesebb ajándék!
Örökitse meg hangját, zenei tudását hanglemezen. Üzenjen lemezen távoli kedveseinek.
ARTTON HANGSTUDIÓ
Apponyi-tér 1. Telefon: 18-71-58

Minden müvelt ember érdekel!
ÉLETTARTAM ÉS ÖREGEDÉS
Irta: **Dr. Szabó István** főorvos
Előszóval ellátta
Dr. Gorka Sándor e. tanár
ARA 6 PENGŐ.
Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47 (9—2 óra között)

BALATON-szépiakon, vasútállomás mellett nagyobb **TELEK** megosztva is, mérsékelt áron eladó Cim a kiadóban.

„Természetes gyógymód és táplálkozás"
Irta: **dr. Bucsányi Gyula.**
Ára: 4.— P.
Kapható: a 8 órai Ujság kiadóhivatalában, VI. Andrássy-út 47. sz.

MINDEN RAFIKBAN FELADHATJA PENGŐS HIRDETÉSÉT

tovább

~~Hende Vince~~

~~Fehér József~~

169.l

~~Hende Vince~~

Istokovits Kálmán

Patkó Károly

Velencei Biennale

1930

4/Ps

ra, hogy az

„die alte Stadt" (A), balról „die neüe Stadt"

és a „das innere Schloss" (D) látható, a kol az

~~[illegible]~~ jak. A vizzel körülvett eröd egyes réfeit

hegyek vannak. Fölirata a lebegő mon-

jobbra: „Gabriel Bodenehr fec. et exc. Aug.

en in Nieder Ungarn" kezdetü s „indem

en Bloquade ergeben muste" befejezésü

Buchstaben" követi: „A. die alte Stadt" ke-

ss" befejezéssel.

onalkeretnek 16.3: 20.8 s a réslapnak 16.8: 25.5 cm

1.

39/94 N° 317.

MDK

Istokovics

R Sz I: Akvarellkiáll. a Főv. képtárban.
Uj Magyarság, 1941. aug. 3. 15 l.

MDK

Istokovics

Képzőműv. Főisk. kiáll. Esti Kurir, 1924. dec. 19.

Istókovics.

A III. Nemzeti képzőművészeti kiállításon képei szerepelnek

Uj Magyarság, 1935. März. 24

Istokovits Kálmán

Aul. Siklós 1898.

l. Hung 1937

G annue a londoni magy. graf. kiállitáson 1937.

Spiritualista Művészek

IV. kiállítása

Nemzeti Szalon

1928. március.

Főv. képt.

Istokovits Kálmán

12 nüvel vett részt
a lembergi mag.-graf
kiállitáson
wód

Tow. 1935

Istokovits Kálmán

12 műve az oslói
magz. graf. kiállí-
táson

írod

Ungarsk. 1934

Istókovits Kálmán

keresőv. vízf. díj 1926

Nemzeti Szalon

MAPE 16. kiáll 1930 dec

PÁTZAY PÁL · Dajka

A »MŰBARÁT« KIÁLLÍTÁSI INTÉZET 49. KIÁLLÍTÁSA

Bpest, V., Mária Valéria-u. 12, Dunapalota mellett. Tel.: 18-16-16. Igazgató: KRIVÁTSY-SZŰTS GYÖRGY festőművész, tanár

Istokovits Kálmán

KÜLDI: .....

MEGHÍVÓ

ISTOKOVITS KÁLMÁN

egyházművészeti gyüjteményének, valamint egyéb képeinek és

CSER KÁROLY

szobrainak

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITÁS: 1943 november 27-én szombaton D. U. 1/2 6—1/2 8 ÓRÁIG

Naponta nyitva: **10-3.** Hétfő, szerda, péntek: **10-1/2 6.** Ünnep. vasn. **10-2.** ZÁRUL: dec. 6-án, hétfőn d. u. 1/2 6-kor

Belépődij **1·50** — P. Megnyitáskor és ünnep-, vasárnap, valamint tárlatvezetésen a megcímzett meghivó felmutatójának és kisérőinek **80** f. Bármely napon munkásoknak, diákoknak stb. **30** f. A Műbarát művésztagjainak és családjuknak dijtalan

Tárlatvezetés: dec. 6-án, hétfőn délután 4 órakor. Előadó: GÁCS GYÖRGY a Népművelési Bizottság részéről.

A »MŰBARÁT« KIÁLLÍTÁSI INTÉZET 49. KIÁLLÍTÁSA

Bpest, V., Mária Valéria-u. 12. Dunapalota mellett. Tel.: 18-16-16, Igazgató: KRIVÁTSY-SZŰTS GYÖRGY festőművész, tanár

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

_____ úrnőnek
úrnak

BUDAPEST

F. k.: Krivátsy-Szűts György

Istokovits Kálmán

Szaloniki magyar
kiáll. 1933. okt.

Fenti 1 művével
vett részt.

BOEMM RITTA

Interieur.

Istvánffy Kálmán

Koll. kiáll.
128 – 141. szám.

Ernst Múzeum kiállítása.
XCII. 1927.
13. l.

Istókovics Kálmán

Ernst Múz. kiállításai

CXXXI. 1932

99.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Istókovits Kálmán

László

Képművészet

1941. 49. l.

Magy. Akv. és Pannell

festő kiáll.

ISTÓKOVITS, Kálmán

127. *Markt*
128. *Fischerhütte*
129. *Baja*
130. *Kraniche*
131. *Lager*

grafikak

Csánky Ung Mal

ISTÓKOVITS, Kálmán

111. *Karneval*
112. *Die Feier*
113. *Akt*
114. *Fliegerangriff*
115. *Zirkus bei Tag*
116. *Fischer*
117. *Zirkus*
118. *Betendes Mädchen*
119. *Dame im Schleier*
120. *Profil*
121. *Dame in blauem Kleid*
122. *Christus vor Pilatus*
123. *Menschen*

Csinky Ung. Mal.

31. I.

Istokovits Kálmán

Část

Szépművészet

1942. 218. l.

KORVIN MATYÁS EGYESÜLET · SOCIETA MATTIA CORVINO · 19 20

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

Jozsokovits Kálmán

P. Bpvisztpály

1941.

MEGHÍVÓ

a

KORVIN MÁTYÁS

MAGYAR-OLASZ EGYESÜLET

KÖZGYŰLÉSÉRE

az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—35) dísztermében folyó évi június hó 24-én, hétfőn délután 6 órakor

Gerevich Tibor
elnök

Franklin-Társulat nyomdája

Istokovits Kálmán

l.

Szépmüvészet
1941. 207-l.

< Istókovits Kálmán >

< > festőművész „dunai" képeinek kiállítása az Alkotás Művészházban. 1943 jan. 3 – 19.

44 mű, (6 tempera, 2 olajf., a többi vízf.)

A katalógusban fenti rövid életrajza s dunai tájképeinek jellemzése.

ek medaillonban van ábrázolva.
re hajlik. Vállaira omló hosszú
la őszbevegyült. Jobb kezével a
míg baljával palástját markolta
lső részén: »*Josaphat avt. ge.*

ei 60 : 60 cm. — Lelt. sz. 1082. —
-én 261·70 K-án. — Kifizettetett az
eirat alapján (177–93). — Elszámol-
n. — Az elszámolást elfogadta az
zvsz. határozat (1–95).

Istókovits Kálmán

Irod

3

Pogány Ö. Gábor: Magyar Duna. T. K. tájképei. Délibáb. 1943. jan. 16. (Képekkel.)

Vaspatkók VII. 247

Istokovics Kálmán

wód

Spectator: Képzőmű-
vészet. Budapesti Szemle
1941 augustus. 168. l

Istókovits Kálmán

Nemzeti Újság
1943 máj. 28

dujatek szerepelnek. —

— **(A Magyar Muzsa legujabb száma.)** A *Magyar Muzsa* most megjelent számában folytatólag közli *Németh* Antalnak, a Nemzeti Szinház igazgatójának rendkivül érdekes, tanulmányszerü beszámolóját a szinház hét évi működéséről. A lap vezető helyén *Rozványi* Vilmosnak három szép verse ragadja meg figyelmünket, közte *a költő verses önéletrajzának negyedik éneke*. Az eleven ötletességgel és színességgel megszerkesztett számba *Gedényi* Mihály és *Szombathy* Viktor irt egy-egy szépgondolatu, hangulatos elbeszélést. *Komjáthy* Aladár és *Eszterhás* István, Budapest két külvárosáról ad lirai hangu finom jellemrajzot. *Dékány* András, *László* Béla, *Barbarits* Lajos és *Gulyás* Sándor viszont az ország négy tájékának légkörét idézik fel szingazdag, apró elbeszélésekben. Érdekes az a „bemutató" is, amelyet a lap *Juhász* József „Köztünk jár"... cimü misztériumával kapcsolatban rendez: *hogyan alakul az irói szándék az irói véghezvitel során. Istókovics* Kálmán néhány rajza *egy kompozíciónak a születését érzékelteti szemléltetően. Döbrentey* Gábor és *Köpeczi-Bócz* István egy-egy rajza, *Barsy* Irma és *Flóris* József két-két szép verse, valamint tartalmas figyelő-rovat teszik teljessé a magasszinvonalu folyóirat legujabb számát.

1943 máj.

~~Feldebri~~ Ják

Velemér

Miklósbörtön

Belvárosi templom

Sümeg

Hatvani kapu

Kossuth utca fényjegy

Istókovits Kálmán

Az Alkotás Művészház képzőművészeti szabadiskolájának egyik vezetője lett 1943. májusában.

Népszava

1943. maj. 30

(Képzőművészeti szabadiskola.)

Istikovits Kálmán

festő

élet

lásd

Karczagmagyállam

595-h-

Istókovits Kálmán

kvll. kiáll. Pécsett

1931-ben

Emlékül:

Pécsi Képzőm Társ

1933. nyár

Istókovits Kálmán

koll. kiáll. kat.

Müterem 44. sz.

1939. febr.

könyvtáramban

NYOMTATVÁNY

Budapest

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Műemlékek Országos Bizottsága (IX. ker., Hőgyes Endre-u. 10.) tanácstermében június hó 10-én délután 6 órakor tartandó

RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Pénztárosi jelentés és a költségvetés előterjesztése.
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. A tisztikar és a választmány megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Budapest, 1937. május hó 26-án.

Gerevich Tibor
elnök

Istokovics Kálmán

Kidh -

Nemzeti Salon

1938. máj

Fův. képt

Istokovits Kálmán

koll. kiáll.

l.

Ernst Museum

kiáll. 162. sz.

1936. okt.

Istokovits Kálmán

l.

Ernst Mür. 131. kiáll

99, H.

Istókovits Kálmán

Istókovits Colomanno
n. 1898, Siklós.

57 Ragazza ungherese (olio).
58 Cantiere di Gravosa »
59 Zattere sul Tibisco »

Catalogo della XXI. Biennale. Venezia, 1938 – XVI. 306. l.

65 Dorso d'uomo.
66 Dorso di donna.
67 Baccante.
68 Pietà.
69 Gioventù.
70 Gruppo « Gaucho ».
71 Bagnante seduta.
72 Lo scrittore Montalvo.
73 Lo scrittore J. E. Rodò.
74 Danzatrice.
75 Testa di giovanetta.
76 Figura.
77 Maternità.

Perez Comendador Enrique.

78 Natura viva.
79 Composizione in blocco.
80 Madre spagnuola.
81 Il « Serenero »
82 Testa di donna.
83 Busto di donna.
84 Contadina.
85 Donna seduta.
86 Ragazza con anfora.
87 Composizione in blocco.
88 Ragazza seduta.
89 Testa d'uomo.
90 Ritratto.
91 Giovane romano.
92 Addolorata.

Istókovits Kálmán

l.

Szépasszonyvölgy

1940. 72. l.

Istókovits Kálmán

l.

Szépmüvészet
1942.268.l.

Istokovits Kálman

l.

Szépszűvészet

1942. 42. l.

I s t o k o v i c s K á l m á n
festő

Budapesti Hirlap.1925.márc.15.
/Y.E.: A Szinyei-Társaság által
dijazott müvészek kiállitása./

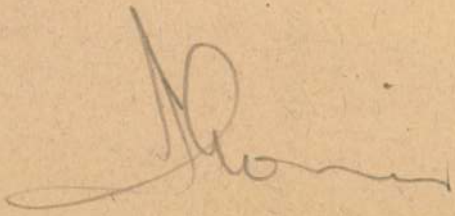

Istokovics Kálmán

Árverési Csarnok aukcio kat

34. sz. 1926. okt.
36. sz. 1927 febr.

605-609 Ismeretlen festő.
A XVIII. századból.

605. Zrinyi Miklós.

Egész alak, jobbra vágtat
tart, a melylyel épen csapni készül.
védővel, vállra vetett prémes mente,
szárú csizma. Jobb térde alatt hossz
van. A háttér dombos vidék. Felirata
jobbbra: [illegible]

Fa, méretei 20.5: 15.4 cm.
Lanfranconi Enea gyüjteme
Átvétetett az 1895: V. 30-

60

Istokovits Kálmán

Koll. kiáll -
Mübarát 37. kiáll
1943. jan. 31 – febr. 12.

Souterrain

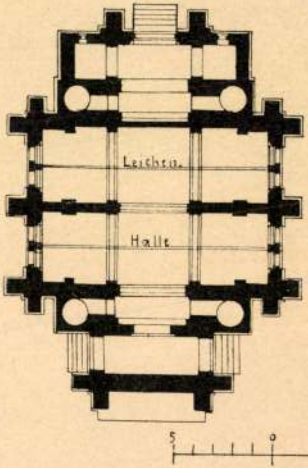

Seiten-Façade

Istokovits Kálmán

Pesti

Koll. kiáll.

Mühárát II-kiáll.

1940 dec. 8 – 30.

Istokovits Kálmán

l.

Szépmüvészet

1943.34.l.

Istókovits Kálmán

Nód

Szépmüvèszet 1943. 30. l.

(Az Alkotás Müvészház kiállítása.)

Istokovits Kálmán

részt vett a Magyar
Iparművészek
Egyesületének Zürichi
kiállításán.

Ungarische Graphik
Zürich 1924

f. l.

szeinek stílusát szívesen származtat-
, semhogy egy forrásból kielégítően
elemei a nápolyi iskola stílusára és
lanak azok zsúfolt ornamentikájától,
kkor bolognai, sőt velencei díszítő

elvei, a jelenetek sokszor színpad-
pedig kulisszaszerű elosztása még a
jai, különösen ha magukban állanak,
s állásmotívumaira emlékeztetnek.
ntén a századelei francia miniaturák
, valamint a gondos modellálás és a
rák közül. Színeinek még csak helyi,
keltetésére nem használja fel.
llása, annyi határozott biztonsággal
dulatokban oly gazdag lóábrázolása,
aturák satnya lovacskáik, élettelen
s életközelséget érezni ki belőlük,
pompás paripáján már megfigyel-

sz trecento giottói elemeire ismerünk.
nelyet úgy állít be alakjai közé, hogy
A lombos fákat is a sienai trecento

Istokovits Kálmán

részt vett vízfestmények-
kel az alábbi kiállí-
magyar csoportjában:

Cat Firenze 1927

95. l.

A négy elveszett királyszobor re
a magyar szakirodalomnak. Egyedüli el
járt, aki szerint a győri Szent László-her
Valószínű, hogy a XV. század első é
több-kevesebb hűséggel készített más
homlok zord ráncolását, a haj és szakál
vonásait, sas orrát stb. megőrizte szám
herma és a prágai Szent György-szob
rokonsága, amiből egyben a kolozsvári
tára is következtethetünk.

A szűkszavú írásos adatok helyett
és György művészetének megismerésére
vitájának központjában áll. Kiváló teki
ma is XVI. századi újraöntésnek, vagy
a testvérpár származása kapcsán. Az így
körül csoportosíthatók: eredetiségének
illetve Kolozsvári Márton és Györg
származtatása.

Korán felmerült az a feltevés, h
fejlett alakját, legalább is a sziklás tala
egy XVI. századi újraöntés alkalmával n

Istokovits Kálmán

vešit vett az alábbi
kiállitáson
Los Angeles 1932.

Istokovits Kálmán

részt vett az alábbi
Miállitáson

The Cleveland 1931

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Istokovits Kálmán

részt vett az alábbi
kiállításon

Cat Chicago 1932

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Istokovits Kálmán

erőd

2

Neue Zürcher Zeitung

1924. jún. 23.

(Ungarische Graphik

im „Wolfsberg".)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Istokovits Kálmán

részt vett az alábbi
kiállitáson

Tent Hága 1934

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Istokovits Kálman

részt vett az alábbi ki-
állitáson Philadelphiá-
ban.

Fourth 1931

Istokovits Kábmán

Iród

Vallólgyör 1943

Istókovits Kálmán

röl

Művészet. 1939. 34. l.
(c. á.: A Műterem
kiállításai.)

Istokovits Kálmán

vród

Farkas Zoltán:

Képrönüveszeti Szemle.

Magyar Csillag.

1942. II. 306. l.

XXXIV

592

Monterosa
Le Mont Rose

~~FRANÇOIS GOS~~

CARL EGGER

Wetterhorn

Istókovits Kálmán

„Fekvő" akt
a Ballo Ede alapítvány
által vásárolt mű

Szépm. Műv.
Ballo Ede emlék-kiáll.
1938.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

n). Jelezve monogrammal (Bez. m. Monogr.).
33 cm.

RNYASOKKAL (Stilleben mit Hase und Geflügel).
its unten): R. van der Myn Fe 1756.

69.
rine aus Kreta). Jelezve monogrammal (Bez. mit Mono-

). Jelezve (Bez.): „Nagy Vilmos".

undert).

Moitte, François Auguste (1750—1790) M

386. 2 darab. A CHAMOUNI-I GLECCSE
Szinezett rézmetszetek (Colorierte Ku

Molnár József (Joseph) (1821—1899).

387. KÉRDÉS ÉS FELELET (Frage und
Vászon (Leinwand). 122×92 cm.

Molnár József (Joseph) (1821—1899).

388. A VÁRAKOZÓ (Die Wartende). Jele
Vászon (Leinwand). 92×124 cm.

Molnár József (1821—1899).

389. KECSKELEGELTETÉS (Ziegenhirtin
Lemezpapir (Karton). 24×32 cm.

Montpezat, 19. század (Jahrhundert).

390. SÉTAKOCSIZÁS (Wagenkorso). Jelez
Vászon (Leinwand). 103×156 cm.

Moretto da Brescia, tul. (eigentl.) **Alessandr**

391. SZENT KATALIN ELJEGYZÉSE (
Fa (Holz). 50×58 cm.

Istokovits Kálmán

koll. kiáll. Műcsarnok

rród

Újság. 1941 dec. 21.

(e.a.: A Műcsarnok téli tárlata.)

XA. N° 127

Korjezio 9

Modern

Eljen em

I. Az

4330 – 4331

Gustave Castan.

Sz. Genfben 1823-ban
julius 29-én.

4330

Tájék folyóval
~~vajzi tájék.~~

Borus időben ábr
ról ~~a hol lombos fák kéne~~
jobb kezét zsebre dugta és
tehenet terel a széles fol
a melynek tulsó partján a
reszkedetten végzi munkájá
vannak, a melyek elsej
~~mét hegyek foglalják el.~~ Ö
gyürt ujjakkal és térdig é
ingvál vagy rékli, kötény
se alól jobbra: GUSTAVE CA

és a hol

Festmény, aranyozott keretben, vászon, méretei ~~79~~ 80
és annak kivonatában 1.

Clichée.

6(349).

pag

Istokovits Kálmán

koll. kiáll. Ernst.

vrád

Újság 1927. okt. 2.

(e. a.: Az Ernst-
museum csoport-
kiállítása.)

~~1500.~~

477.

Wylels 477

alád.

ziepén levő asztal körül, melynek fehér terítője
hajtva, öten telepedtek le, kik körül az ősz ha-
bapiszú, ~~[illegible]~~ egyik csipőjét lerug va
~~[illegible]~~ vörös sapkáju a
yeleg és a ~~[illegible]~~ bő ujú kék kabátos meg
puha kalapos viselő, a korsót szorongatja, mia-
lő anyóka egy kis szőke gyermek et itat.
~~[illegible]~~ fiatal ember leányt ölelget; ~~[illegible]~~
lé hajolva beszélgető mellett, öten énekelnek, kik
át lengeti és egy félig telt poharát felemeli, a
edények felett kép lóg, a mely hajókat ábrázol.
balrál, a kandálló előtt ülő asszony, a tésztát
jobbrál a korsón túl, ~~[illegible]~~ öt gyermek
~~[illegible]~~. Az egy a lóczára támaszkodik, a másik ru-
~~[illegible]~~ s ~~[illegible]~~ a többi eszik, sipol meg a földre
i valós fiedi ki az ~~[illegible]~~ hátul lépcső vezet az ajtóhoz
nek. Alól balra a mester jelzése alatt, ~~[illegible]~~

1654

, méretei 87: 120. —
~~János hagyatéka~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ~~478.~~ 477
~~v. lajstr. [illegible]~~

428/97: [illegible]

Istókovits Kálmán

grafikai kiállítása

a Magyar Rézkarcoló

Műhelyben

1927. jan.

Érkezett 1905 jún. 16.

522/1905 sz. (Déva, 1905 jún. 11.)

Fejérpataky László jelentése a dévai múzeumról és a gróf Kúnn Gyula emlékének szentelt ünnepségről. (Tudomásul VII. 11.)

Istókovics Kálmán

röd.

Pécsi Napló.

1925. nov. 15.

[illegible] (Istókovics Kálmán festő-művész rézkarcait megvette a Szépművészeti Múzeum; a cikkből.)

on ?

Autorisez = vous la mise en vente des photographies des vos œuvre
dans le Palais de l'Exposition ?
Répondre par **oui** ou **non**

sant

Istókovits Kálmán

Szájci magy. kiáll.
kat. 1944.

27, 28. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Özv. Boka Ferencné
SZOMBATHELY

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Istókovics Kálmán

Koll. kiáll.

Ujság. 1934. jan. 28.
(c.a.: Az Ernst-
múzeum csoportki-
állítása.)

temünkön is voltak ilyen irányú előadások és 1938-ban a Nyári Egyetem külön Erdőmérnök Továbbképző Tanfolyamot tartott.

A mérnöki továbbképzésnek rendszeres és intézményes szervezése azonban csak akkor indult meg, mikor dr. Mihailich Győző műegyetemi nyilvános rendes tanár 1936 decemberében az országos Felsőoktatásügyi Kongresszuson határozott formában tett javaslatot a mérnöki továbbképzés biztosítására. Ez a javaslat a műegyetemi tanárok felfogását tükrözte vissza s a mérnöktársadalom osztatlan tetszésével találkozott. Egyetemünk tanácsa erre előterjesztést tett a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak Mérnöki Továbbképző Intézet felállítására. Az 1939/40. tanévben a m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Mérnöki Továbbképző Intézetének szervezeti szabályzatát a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr jóváhagyta .

Az Intézet célja: a gyakorlatban működő mérnökök tudományos képzése előadások, előadássorozatok, tanfolyamok, gyakorlatok révén, az elmélet és gyakorlat legújabb fejlődésé-

A

RÓMAI MAGYAR INTÉZET

(R. ACCADEMIA D'UNGHERIA DI ROMA)

ÖSZTÖNDIJAS MÜVÉSZEINEK

ELSŐ KIÁLLITÁSA

NEMZETI SZALON
1931. MÁJUS — JUNIUS

A Római Magyar Intézet — R. Accademia d'Ungheria di Roma — első művészösztöndíjasainak első hazai kiállítása számot akar adni az ifjú Intézet művészi munkájáról. Bemutatni akarja azt az eredményt, mellyel római tanulmányaik jártak, azt a hatást, melyet rájuk az Örök Város klasszikus művészete, nem annak utánzása, hanem a benne rejlő örök művészi meglátása által gyakorolt.

A kiállítás igazolni akarja továbbá, hogy mily gyümölcsöző az az áldozat, melyet a római magyar művészösztöndíjasokért a magyar állam hoz, hogy mily busás kamatot fizet a magyar művészetnek az a befektetés, melyet a Palazzo Falconieri műtermei képviselnek.

Az 1928-ban megnyílt római magyar Akadémia első évkörének, első ösztöndíjasainak termését mutatja be a kiállítás. Aki látta korábbi műveiket, le fogja tudni mérni haladásukat. A fiatal művészek egyénisége az ott töltött évek alatt kiérlelődött, formai és technikai tudásuk gyarapodott, izlésük fejlődött, művészi kulturájuk gazdagodott. Az ókori római és a régi olasz művészet tanulmányozásának sokat köszönhetnek. Modern törekvéseik számára művészi értékmérőt nyertek vele. Javukra volt a klasszikus művészet emelkedett légköre, de használt nekik a modern Róma, a modern Olaszország acélos, szellemi frissesége és a modern olasz művészet lendületes ujjászületésének ösztönző példája is.

Különböző művészi temperamentummal és előkészültséggel, különböző esztétikai irányokból jöttek Ró-

mába. A Palazzo Falconieriben töltött idő mégis sok tekintetben művészileg összekovácsolta, a modern magyar művészetnek határozott iskolájává tömörítette őket. Közös bennük az alapos természettanulmánynak, a tiszta előadásnak és a komoly képfelfogásnak művészi lelkiismeretessége, a monumentális érzés — Róma haladásának legérzékenyebb stigmája —, s az olasz Trecento és Quattrocento tanításainak folyományaként a térábrázolás tisztasága, a tömör plasztikai törekvés, az egészséges, nemes formák méltósága. Honi talajukban gyökerező vonásuk a merész és mégis kellemes színfantázia és a formai expresszió mérséklete. Festőknél, szobrászoknál egyaránt közös a lényegforma keresése, a szolgailag utánzó, letapintó naturalizmus helyett. Kiaknázták az olasz klasszikus művészet anyagi és technikai tanulságait is. A festők igen szerencsésen temperával próbálkoztak, a szobrászok a márványfaragásban tökéletesítették magukat.

Festő- és szobrászösztöndíjasaink — egyéni különbözőségük dacára — már az első években kialakítottak egy *római magyar stílust*, melynek iránya egybeesik az új európai művészet legkomolyabb és leghitelesebb fejlődési vonalával, s mely kétségkívül egészséges új törekvéseket , új színt hoz a modern magyar művészetbe és hozzájárul az új magyar művészi izlés kiforrásához. A Palazzo Falconieriben, alig 2—3 év alatt egy új magyar művészeti iskola született.

Római műtermeinkben festők és szobrászok mellett építészek és iparművészek, kerámikusok, ötvösök és grafikusok is dolgoznak. Az építészeknek Rómában annyi nagy példa tanulmányozására nyílik alkalmuk, mint sehol másutt. Már maga otthonuk, a barok egyik legnagyobb és legfinomabb mesterének, Borrominek al-

kotása neveli izlésüket. S ha műtermük ablakán kitekintenek, a szomszédban a Palazzo Farnese, szemben a Farnesina, oldalt a Sz. Péter-templom, s a hasonlíthatlan veduta távolabbi horizontján Róma számos kupolája, a Capitolium, a Quirinál és a Laterán messziről előmagasló oromzata szolgáltatja az állandóan szem előtt lebegő nagy példákat. Kiállításunkon bemutatjuk építészeink munkáiból, eredeti tervezetek mellett a Palazzo Falconieri és a Sz. István magyar király zarándokháza helyén épült S. Stefano rotondo építészeti felvételeit, továbbá néhányat azon vázlatok közül, melyek építészeinknek Róma müemlékein végzett tanulmányairól adnak fogalmat.

Kerámikusaink állandóan táplálták az Intézet égető kemencéjét, s mesterségüket nemcsak a formák, hanem a régi olasz fajánsz fénymázának tanulmányozása által is tökéletesítették. Ötvös ösztöndíjasunk kivált a liturgikus művészetnek szentelte magát szép eredménnyel. Grafikusaink a vatikáni kódexek iniciáléiban és az olasz ősnyomtatványok finom fametszeteiben találtak gazdag kincsestárnákra, vagy bőven válogathattak a városkép festői motivumaiban. Legtöbb festőnk a réz- és fametszetet is művelte.

Művészösztöndíjasaink nagy része két évet, vagy ennél is hosszabb időt töltött a római magyar Akadémián, amennyiben némelyik folytatólagosan még ebben az akadémiai évben is az Intézet tagja. Néhányan rövidebb ideig, részben mint évközben beutalt ösztöndíjasok vagy vendégművészek dolgoztak ott. Alkalmuk nyílt Rómán kívül más olasz vidékek művészetét is megismerni, s többen részt vettek a perugiai nyári tanulmányi akcióban, ami azzal a felbecsülhetlen nyereséggel is járt, hogy alig néhány kilométerre voltak Giotto fiatal-

kori assisii freskóitól, amelyek Piero della Francesca, Signorelli és a sienai primitivek mellett talán legerősebben inspirálták őket.

Művészösztöndíjasainknak Rómában készült műveiből a mult nyári velencei kiállításon a magyar pavillon két termében már rendeztünk kiállítást, mely — minden túlzás nélkül merem állítani — a kiállításnak egyik meglepetése, szenzációja volt. A közönség és a kritika egyaránt a legmelegebben fogadta, a legnagyobb és legtekintélyesebb nemzetközi művészeti fórumra kimerészkedett ezen első kiállításunkat. Az olasz és egyéb külföldi lapok, művészeti folyóiratok és könyvkiadványok a legnagyobb elismeréssel írtak róla, s az Intézet művészi munkáját és nevelését példaként állitották. Az a megtiszteltetés is érte, hogy, magánosok mellett az olasz király öt művet — öt rézkarcot — vásárolt, az olasz kormány pedig az állami művásárló bizottság javaslata alapján, a római modern képtár számára megvette Intézetünk egyik művésztagjának, Aba Novák Vilmosnak „Bettola" c. képét. Nagy kitüntetésnek tekintjük azt is, hogy Mussolini miniszterelnök több ízben modelt ült egy másik művészösztöndíjasunknak, Kuzmik Liviának róla mintázott mellszobrához, melynek egyik bronzpéldánya velencei kiállításunkon szerepelt, s ezen is látható. Molnár C. Pál fametszetekkel díszítette Sz. Ferenc Virágoskertjének, egy előkelő olasz cégtől közrebocsátott angol nyelvű amateur-kiadását, amelyet szintén kiállítottunk. A barcelonai kiállításon Szőnyi István és Kuzmik Livia ezüst, Istókovits Kálmán és Patkó Károly bronz érmet nyert.

Művészeink, mielőtt idehaza csoportosan bemutatkoztak volna, maguknak már európai nevet, s az Intézetnek pedig nemzetközi megbecsülést szereztek.

Itthon is arattak azóta babért. Az Orsz. Szépművészeti Múzeum megvette Szőnyi István, Aba Novák Vilmos, Medveczky Jenő és Pátzay Pál egy-egy művét. Molnár C. Pált és Pátzay Pált Szinyei-díjjal tüntették ki. A tavaly nyári Szent Imre egyházművészeti kiállítás díjainak túlnyomó részét az Intézetben dolgozott vagy dolgozó művészek nyerték el, kezdve a Szent Imre nagydíjtól, melyet Szuchy Lászlónak, a jelen kiállításon is szereplő fénymázas Sz. Imre szobrának ítéltek. Szuchy azonkívül megkapta e művéért a Nemzeti Szalon ezüst érmét. Rozgonyi László elnyerte Gróf Zichy Gyula kalocsai érsek, Miskolczy Ferenc Budapest székesfőváros díját. Éber Anna, Istókovits Kálmán, Végh Ilona és Vilt Tibor dícsérő elismerésben részesült. Árkay Bertalan építész a kaposvári múzeum tervpályázatán első díjat nyert. Nemessányi Kontuly Géza a gödöllői premontrei rendház részére freskókat festett, melyek kartonjait Rómában készítette.

Ezekkel az eredményekkel méltán dicsekedhetünk. A kiállítás megmutatja, mit hozott a *Palazzo Falconieri* első két éve. Aki jóhiszemű, bármilyen legyen is egyéni ízlése, be fogja látni, hogy itt komolyan dolgoznak.

Az alapokat leraktuk. Ha szilárdak is, ez még nem minden, mert tovább akarunk építeni. Római Akadémiánk tudatos művészi programmját tovább kell fejlesztenünk. Az egymásba kapcsolódó fiatal generációk művészi készségének, tudásának és stílustudatosságának, ízlésének, művészi kultúrájának gyarapodásán, pallérozásán tovább kell dolgoznunk. Az új magyar művészet egészséges kibontakozásából részünket ki kell vennünk. Segítenünk kell oly feladatok elvégzésében, melyekben művészetünk fejlődése meglassult vagy elakadt, vagy amelyek mint új kívánalmak jelentkeznek: a freskófestészetben, az új tör-

téneti festészetben, a korszerű nemzeti és társadalmi témák korszerű művészi megoldásában, az egyházművészet fellendítésében, az igazi monumentális szobrászat fejlesztésében, a racionalizált építészeti törekvések művészi kialakításában és történeti beillesztésében, a lankadó magyar iparművészet fölemelésében. Közre kell működnünk a magyar művészet európai színvonalának és bekapcsolódásának fentartásán, mert nem eshetünk ki Európából, ha méltók akarunk maradni multunkhoz és méltóak lenni a magyar jövő nagy és szent feladataihoz. Ami annál inkább kötelességünk, mert idegenben, a külföld szeme előtt dolgozunk.

GEREVICH TIBOR
egyetemi tanár
a Római Magyar Intézet kurátora

A KIÁLLITOTT MŰVEK ZSÜRIZÉSÉT VÉGEZTE:

UGRON GÁBOR
v. b. t. t.,
a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács
elnöke

KERTÉSZ K. RÓBERT
h. államtitkár

PETROVICS ELEK
az Országos Magyar Szépművészeti Muzeum
főigazgatója

vitéz HAÁSZ ALADÁR
miniszteri tanácsos

TIHAMÉR LAJOS
miniszteri tanácsos

GEREVICH TIBOR
egyetemi tanár,
a Római Magyar Intézet kurátora

DÉRY BÉLA
a Nemzeti Szalon igazgatója

10

BORZAI SZUCHY FERENC

167	Szobakút	szines majolika	
168	Váza	szines majolika	50.—
169	Váza	szines majolika	80.—
170	Váza	szines majolika	40.—
171	Váza	szines majolika	35.—
172	Váza	szines majolika	200.—
173	Váza	szines majolika	20.—
174	Váza	szines majolika	40.—
175	Váza	szines majolika	35.—
176	Feketekávés szerviz		Mgtul.

KONTULY F. HAJNI

177	Három királyok	batik	80.—
178	Szt. Ferenc	batik	Mgtul.
179	Isola di S. Bartolomeo I., II., III.	batik	Mgtul.
180	Venezia	batik	Mgtul.
181	Tripoliszi tájkép	batik	15.—
182	Csendélet	batik	15.—

(A batikok megrendelhetők.)

Péterfalvi MOLNÁR MÁRIA

183	Szentségtartó, ezüst részben aranyozott, elefántcsont nodussal	Mgtul.
184	Aranyozott ezüst kehely, elefántcsont nodussal kövekkel és rekeszzománccal diszitve	Mgtul.
185	Aranyozott ezüstkehely rekeszzománccal diszitve	Eladó
186	Szenteltviztartó vörösréz, limogesi zománcképpel	Mgtul.
187	Ezüst tálca	Mgtul.
188	Bonbonnière	Mgtul.
189	Ezüst virágváza	Mgtul.
190	Arany pecsétgyürü	Mgtul.

11

Építészeti alkotások

ÁRKAY BERTALAN

1 A székesfehérvári Prohászka-templom. Előlnézet
2 A székesfehérvári Prohászka-templom. Hátulnézet
3 Templom belső
4 Templom távlati képe

BARDON ALFRÉD

5 A római S. Stefano Rotando felvételi rajza. Metszet a hossztengelyben.
6 A római S. Stefano Rotondo felvételi rajza. Alaprajz
7 A római S. Stefano Rotondo felvételi rajza. C-D metsz.
8 A római S. Stefano Rotondo felvételi rajza. Előcsarnok
9 Róma, S. Bartolomeo
10 Róma, Háztetők
11 Capri
12 A Palazzo Falconieri udvari homlokzatának felvételi rajzai

KROMPECHER GYÖRGY

13	Római renaissance és barok építészeti tanulmányok		I.
14	„ „ „ „	„	II.
15	Római városkép	vizf.	Mgtul.
16	Róma. Isola Tiberiana	vizf.	40.—
17	Róma. S. Maria in Trastevere	vizf.	40.—
18	Róma. S. Maria degli Angeli	rajz	Mgtul.
19	Perugia. S. Francesco	vizf.	Mgtul.
20	Verona. Piazza delle Erbe. Sepia.		Mgtul.

SZATHMÁRY ISTVÁN

21 Szent Imre — pergament — 600.—
22 Emléklap gróf Bethlen István miniszterelnöknek a római magyar Akadémián tett látogatása emlékére. — pergament — Mgtul.
23 Iniciále, betü és kotta tanulmányok, középkori miniaturák alapján 7 drb. Pergament

Szobrászati művek

BORZAI SZUCHY FERENC

24 Szent Imre — majolika szobor — 1000.—
25 Madonna — majolika szobor — Mgtul.
26 Szökőkut — szines majolika — 1000.—
27 Tanulmányfej — majolika szobor — 300.—

ERDEY DEZSŐ

28 Fiu akt — gipsz — 2000.—
29 Birkozó vándordij. Bronz. Az Ott. tulajdona

FARKAS ANDRÁS

30 Rabszolga — gipsz
31 Térdeplő női akt — gipsz
32 Boxolók. Vándordij. Az Ott. tulajdona.

JÁLICS ERNŐ

33 Női akt — bronzban — 2500.—

13

KUZMIK LIVIA

34	Benito Mussolini	bronz mellszobor	3000.—
35	Pihenő Diana	gipsz relief megrendelhető kőben	4500.—
36	Letizia	mükőtorző	2000.—
37	A. A. portréja	terracotta	200.—
38	Tanulmányfej. Plaket.	Terracotta	150.—
39	Benito Mussolini. Érem.	bronz	50.—
40	Kuzmik Pál portréja. Plaket.	Bronz	Mgtul.
41	Simplicia. Plaket.		35.—
42	Rotschild báróné portréja. Plaket.	Bronz	Mgtul.
43	Tanulmányfej. Plaket.	Bronz	35.—

MIKUS SÁNDOR

44	Tomy	terracotta	600.—
45	Férfi portré	terracotta	600.—

PÁTZAY PÁL

46	Támaszkodó	gipsz szobor, kőben	5000.—
47	Dada	gipsz szobor, kőben	2500.—
48	Dr. Genthon István arcmása	terracotta	1000.—
49	Bajnok	bronz	800.—
50	Szomoruság. Vázlat.	Terracotta	200.—
51	Alessandro Alessandrini. Képmás.	Terracotta	Mgtul.

verebi VÉGH ILONA

52	Testa Romana	márvány	3500.—
53	Végh Gyula portréja	patinázott gipsz	Mgtul.
54	Hanna	terracotta mellszobor	500.—
55	R. M.-né, arcképtanulmány	aranyozott gipsz, bronzban	400.—
56	Diana	biscuit	150.—
57	Fürdőző, gipsz. Megrendelhető majolikában		200.—

Megv. Halmos Izora Szépm. muzeum részére

VILT TIBOR

58	Fürdőző	gipsz	1000.—
59	Férfi fej	fa	700.—
60	Kis bronz		400.—
61	Vivó alak. Vándordij. Az Ott. tulajdona. Bronz		

F e s t m é n y e k

ABA NOVÁK VILMOS

62	Subiaco	tempera	Mgtul.
63	Adriai fények	tempera	1000.—
64	Siciliai középkori város	tempera	600.—
65	Abruzzo vidéki középkori város	tempera	1000.—
66	Cirkusz	tempera	Mgtul.
67	Musica in piazza	olajf.	Mgtul.
68	Civitavecchia	olajf.	Mgtul.
69	Kis tengeri kikötő	tempera	Mgtul.
70	Citta trecentesca	tempera	Mgtul.
71	Rézkarcok		

DEX FERENC

72	Szent Ferenc	gobelinterv	
73	Assisi látképek.	szines rajzok	
74a—74g-ig	Assisi látképek	szinezett kőrajzok	á 40.—
75	Önarckép	olajf.	

ÉBER ANNA

76	Szt. Imre az ifjuság között	tempera	4000.—

GÁBORJÁNI SZABÓ KÁLMÁN

77	Olasz város	25.—
78	Praiano	20.—
79	Minori	20.—
80	Amalfi I.	20.—
81	Amalfi II.	20.—
82	Tengerpart	20.—
83	Taormina	20.—
84	San Vito Marina I.	25.—
85	San Vito Marina II.	20.—
86	San Vito Marina III.	20.—
87	San Vito Chietino I.	20.—
88	San Vito Chietino II.	20.—
89	San Vito Chietino III.	20.—
90	San Vito Chietino IV.	20.—
91	San Vito Chietino V.	20.—
92	Assisi	20.—
93	Perugia	25.—
94	Velence	15.—
95	Perugia, San Francesco templom	15.—
96	Panna	15.—
97	Vizhordó asszony a Tiszán	20.—
98	Roma di Isola S. Bartolomeo	25.—

GÖBEL J. ARPÁD

99	Kilátás a Palazzo Falconieri ablakából a Szt. Péter templom felé	olajf.	600.—

ISTÓKOVITS KÁLMÁN

100	Hegyi beszéd	rézkarc	70.—
101	Álom	rézkarc	50.—
102	Romok	rezkarc	40.—

KÁKAY SZABÓ GYÖRGY

103 Várady Zsuzsa arcképe selyemre festve Mgtul.
104 Signorelli kisasszony arcképe tempera Mgtul.

MEDVECZKY JENŐ

105 Klasszikus kompozició három alakkal olajf. Mgtul.
106 Kettős arckép olajf. Mgtul.
107 Önarckép, olajf. A Szépműv. Muzeum tulajdona
108 Női félakt olajf. 1200.—

MIKLÓS JÓZSEF

109 Monsignore Luttor arcképe olajf. Mgtul.

MISKOLCZY FERENC

110 Madonna olajf. 800.—

MOLNÁR C. PÁL

111 Angyali üdvözlet olajf. 1600 —
112 Római lány olajf. 1000.—
113 Vernesi Maurica zongoraművésznő arcképe olajf. Dr. Hoór Tempis István tulajdona
114 Sra. Amalfi arcképe olajf. Mgtul.
115 Fekvő női akt olajf. 2500.—
116 Szent Család Olajfestmény A Pázmány Egyetem Művészettörténeti és Keresztény Régészeti Intézetének tulajdona
117 Végh Ilona arcképe olajf. Mgtul.
118 „Flawers of Saint Francis“ fametszetekkel illusztrált könyv, 1 kötet, pièce unique.
118b Fenti mű illusztrációi első nyomatban, 4 keretben.

NEMESSÁNYI-KONTULY BÉLA

119 Kubelik Anita hegdüművésznő arck. olajf. Mgtul.
120 Uccai táncosnők Tivoliban olajf. 400.—

121	Tiberis	olajf.	Mgtul.
122	Csendélet	olajf.	100.—
123	Falfestmény-terv a szegedi egyetem részére I.		szines rajz
124	Ugyanaz II.		szines rajz

PATKÓ KÁROLY

125	Toilette	tempera	1600.—
126	Cefalu	tempera	1000.-
127	Tengerpart	tempera	500.—
128	San Vito	tempera	500.—
129	Olasz falu	tempera	600.—
130	Mosónők	tempera	1600.—
131	Fekvő akt	tempera	1000.—
132	Hálójavitó halászok	tempera	1000.—
133	Csendélet	tempera	500.—
134	Anyaság	tempera	Mgtul.
135	Faszállitás	rézkarc	30.—
136	Falusi fogat	rézkarc	30.--
137	Tempesta	rézkarc	30.—
138	Bárkavontatás	rézkarc	30.—
139	Perugia	rézkarc	25.—
140	Cefalu	rézkarc	25.—
141	Rakodás (San Vitoi állomás)	rézkarc	25.—

PÓLYA IVÁN

142	Fekvő nő pijamában	tempera	800.—
143	Pirossapkás nő	tempera	700.—
143b	Ciprusok	tempera	400.—

SÁRKÁNY LÓRÁND

144	Napsütésben	tempera	50.—
145	Tanulmány	grafika	40.—

146	Tanulmányok	grafika	30.—
147	Fekvő akt	grafika	40.—
148	Patak mentén	grafika	40.—
149	Tanulmány	grafika	30.—
150	Bohémek lakomája	grafika	60.—
151	Tanulmány	grafika	30.—
152	Vizhordók	grafika	60.—
153	Jézus, Mária, Márta (János ev. XI.)	grafika	50.—
154	Erat autem nox. (Márk, XIV. 17.)	grafika	80.—

SZŐNYI ISTVÁN

155	Keresztek	tempera	400.—
156	Lovak a völgyben	tempera	600.—
157	Öregasszonyok	olajf.	800.—
158	Anya gyermekkel	olajf.	1000.—
159	Anyám	olajf.	800.—
160	Népmese	olajf.	450.—
161	Dunai kikötő	olajf.	300.—
162	Via Aureliana	olajf.	450.—
163	Fürdőzők	olajf.	1500.—
164	Zebegényi est, olajf. A Szépművészeti Muzeum tul.		

Iparművészet

ÁRKAY BERTALANNÉ SZTEHLO LILLY

165	Jézus föltámasztja Jairus leányát	szines üvegablak	Mgtul
166	Angyali üdvözlet	szines üvegablak	Mgtul.

Kivitelező: Orsz. Üvegfestészet,
Johan Hugó és Majoros Károly

Istokovits Kálmán

10 műve

KMTárs. Derű a
művészetben. 1939.

Istókovits Kálmán

2 festmény

Nemzeti halon

Mundrácsy Ceh VIII. repr.

kiáll. kat. 1935. márc.

30. — ápr. 14.

Budapest székesfő

..... szám

193..

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Müemlékek Országos

.....

.....

utána.

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Istókovits Kálmán
fesso
lakik Bpest II. Nyul
u. 16. II.

Pécsi KMT művészt-
tagja 1933

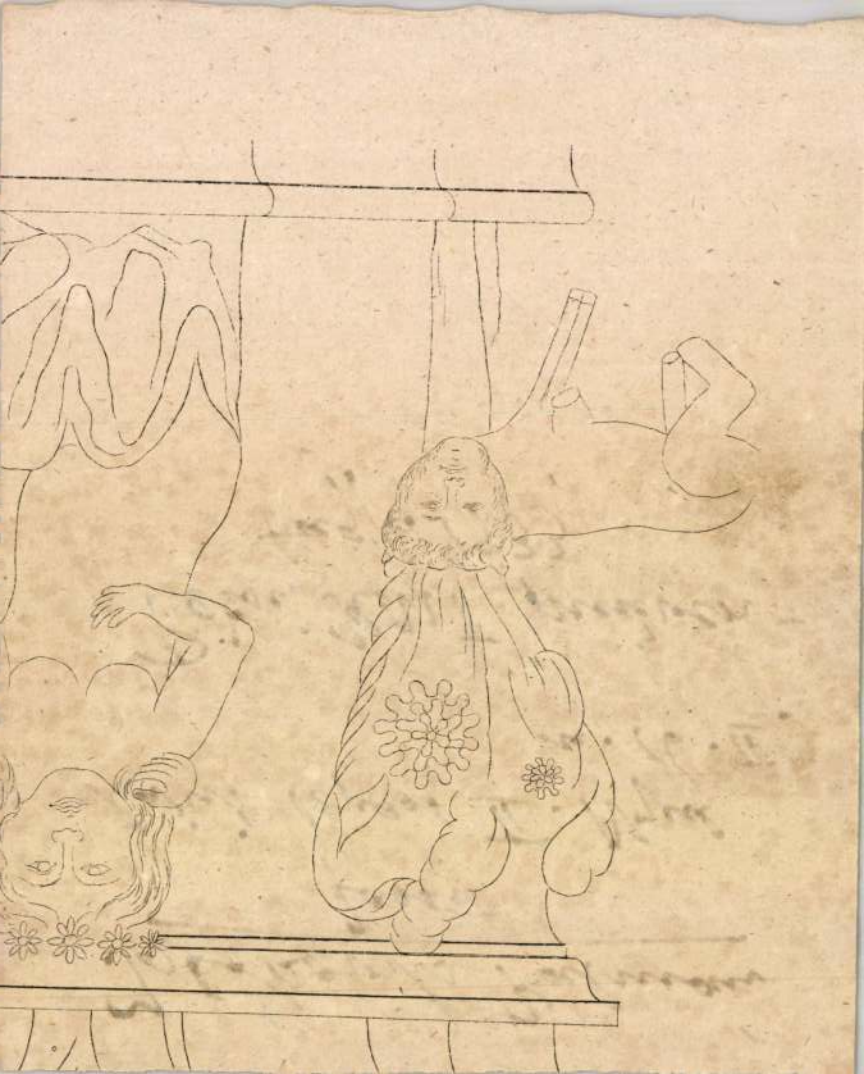

Istókovits Kálmán

festő

László

Pécsi Képzőm. Társ

1933 nyár

Istókovits Kálmán

Helikon
1923-dec - 1924 jan. kiadi
7 rézkarc.
2 tusrajz

ra, asztal mellett ülve. Balról elválasztott
s körszákala barna, s szeme szürke.
t tart, az asztalon lévő „Hontalan" czí-
á, mig balját a kottára s az asztal szé-
rtón innen a „Csalogány" felirású mű-
elyen túl czeruza hever. Ingének lehajtott
s fekete csikos nyakkendője csokorra van
kivágott satillájá sötétzöld. A szék hát-
Barabás 1855."

i 100: 79. c/m.

1855. ápr. 18.
9 sz. leirattal a Barabás-Kiállítára
XI. 8-án érkezett vissza (559/99.)
ndéves Kiállításra engedtetett át (39
28-29. érkezett vissza (416/96.)
rat, illetőleg az 1890: VII. 24-diki feltegyesztés
3741 sz. rendelettel a bécsi fiinchetti kiállítás-

Istokovics Kálman

Pécs

Mártélyi Tisza, olajf. és Jánoskuti kazlak Pécs-ről s. olajfestményével vett részt a Képrömi-vészek Vidéki követsége 1928. évi tárlatán.

218.

5. Az okiratra kellő bélyeg;

6. Minő bélyeggel láttatott e

A Muzeumok és Könyvtára

/Budapest, VIII. Főh

Láttam és igazolom:

Istókovics Kálmán

1926. Arany Társasági díja

Múzeum léghajózási III. 51.

Istokovics Kálmán

1929. febr. koll. Kiáll.
az Ernst Mierenmber.
CII. csoportkiáll. Eat.

Mercur III. 202

Istókovics Kálmán

Mincsarnok
1925–26. téli kiáll. 270.
1926 – angol-magy. kiáll. 423, 424
1926. téli kiáll. 539, 573
1927. magyar táj. 175, 726, 736
1928. tav. kiáll. 508 – 514.
Ugyil n. 16.
1929. tav. kiáll 357 – 363

Zoltai Lajos: Brownedények Hajdúsámsonból és Csikszentkirályról

III. 131 — 136.

Istvánffy Kálmán

MAGYAR MŰVÉSZET.

1925. 53, 288, 388, 491
1926. 177, 303
1927. 166, 430, 490
1928. 400, 403
1930. 58, 60
1931. 204, 248, 250, 492
1932. 84, 312, 324.
1929. 60, 114, 227, 431.
1933. 51, 54

T. 2281.

el, a háttérben a hegyek mögül
en pedig ~~~~ a házak felé
n képeznek csoportot, kik kö-
ebegő mondatszalagon:

Istokovics Kálmán

Roll. kiáll. az Ernstben
1929 febr.

tan áll. Jobb kezében nyilat, tart. Szemöldöke, szeme és kálla leberetvált. Öltözete: el, piros köntös és szűk nad- magasszárú csizma. Derekát nyíltok lóg, hátán pedig vesz- áttér hegyes vidék. Felirata *rbulcz 6-dik Kapitány*«.

cm. — Lelt. sz. 1033. — Véte- ántól 80 K-án (1784–906). — 25-én. — Elszámoltatott 1907 Az elszámolást jóváhagyta az zvsz. határozat (942–910).

Istokovics Kálmán

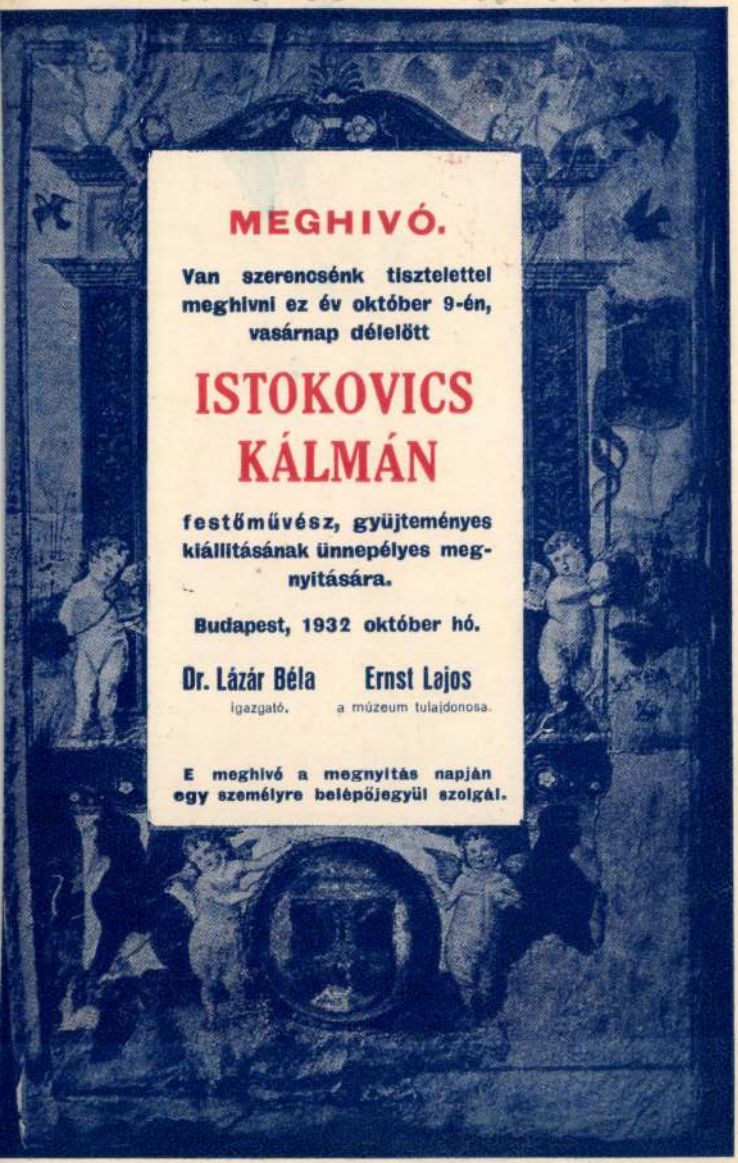

MEGHIVÓ.

Van szerencsénk tisztelettel meghívni ez év október 9-én, vasárnap délelőtt

ISTOKOVICS KÁLMÁN

festőművész, gyüjteményes kiállításának ünnepélyes megnyitására.

Budapest, 1932 október hó.

Dr. Lázár Béla igazgató. **Ernst Lajos** a múzeum tulajdonosa.

E meghivó a megnyitás napján egy személyre belépőjegyül szolgál.

ERNST-MÚZEUM, VI., NAGYMEZŐ UCCA 8. SZÁM

KÉSZPÉNZZEL BÉRMENTESÍTVE
BUDAPEST 61
9.32 ÓRT. 1-6.

NYOMTATVÁNY.

Kegyelmes
Méltóságos
Nagyságos

Dr. Szőnyi Ottó

úr

úrnő

műemlékkel sötterényi előadó

BUDAPEST

Aréna ut

LÉGRÁDY TESTVÉREK, BUDAPEST

A Hadtörténeti Múzeum tisztelettel meghívja Önt
1992. március 20-án 14 órára a

BUDAPEST — DUBROVNIK

(Múlt és jelen)

című,
Istokovits Kálmán akvarelljeit bemutató
kiállításának megnyitására.

Hadtörténeti Múzeum, Budapest I., Tóth Árpád sétány 40.

MEGHÍVÓ

ISTOKOVITS Kálmán

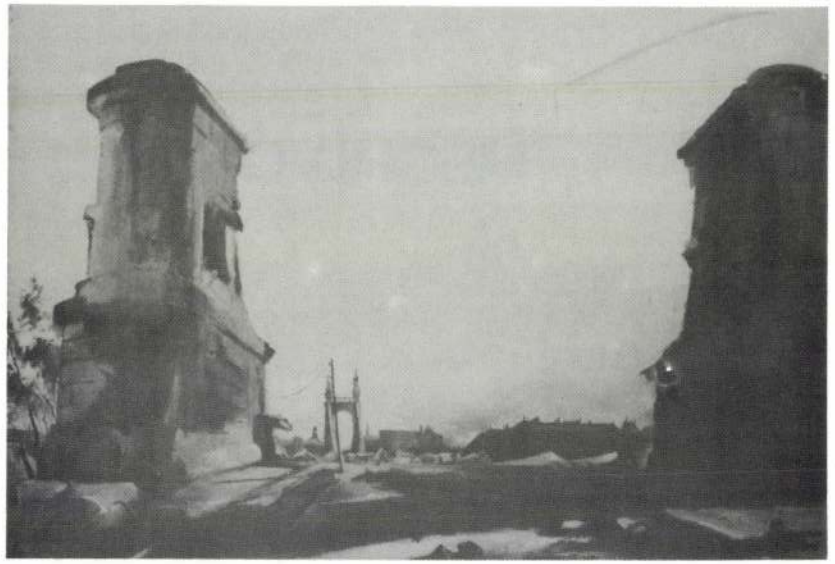

„...Ellentmondásossága miatt döbbenetes a romok, az elpusztított várnegyed és a hidak megfestett költészete. Felmentést keresne az ember e képek művészi kvalitásának dicsérése, a rendkívül érzékeny képi megjelenítés esztétikai és művészeti elemzésével szemben: Hogy gyönyörködhetünk e látványban?!

A pusztító vulkánkitörés is lehet lenyűgöző, de az ember, az épített házak és hidak, a századok embertől való megszüntetése hogy lehet az? Pedig az, mint a volt, egykori szép láttatása. Rommá lett, kisemmizettségében is szeretett és csodás város képe tárul a látogatók elé.

Istokovits Kálmán nem háborús topográfiát kívánt készíteni, csak lépésről lépésre megörökíteni, művészként dokumentálni a Döbrentei teret a Szarvas vendéglő oldaláról, az azóta eltűnt városrészletet, az egyetlen megmaradt házzal — a Semmelweis Múzeum épületével, a Bécsi kapu teret, a kőhalmok felett őrködő Mária-Magdolna tornyot, vele szemben a szétlőtt Hadtörténeti Múzeum bejáratát.

Külön, egy más alkalommal szándékoztunk kiállítani a művész dubrovniki képeit, de a jugoszláviai harcokban Dubrovnikot ért károk olyan sajnálatos aktualitást jelentenek, hogy ez alkalommal — a Tavaszi Fesztiválon, a Hadtörténeti Múzeumban — mutatjuk be Istokovits Kálmán harmincas években készült képsorozatát is a városról. ..."

Szabó Lilla
művészettörténész,
a kiállítás rendezője

Istókovits Kalmán

Hulletett:

1898 zeph. 2

Képzőművészeti
főiskola közlése.

Istókovics Kálmán

kollektív kiállításárol
a bpesti reggeli napi lapok

1932 okt. 9, szaimai

Ystokovits Kálmán

Dunapart. Olaft.

Tm. Bp. 1932.

Radvánszky Antal:

Mellig, hétnyolcz ad b
hosszú bájusza s leberetvált á
galléryá látható, csomóra kö
s válltavetett mentéje, melyn
szegésü. [redacted] Fehérata

„Radvánsz

Zólyom vá

alól balra: „Kiadta Szörény
s jobbra: „Ny. Légrády Testvé

Könyomat, az alak

Ltpa 7766

109/93 № 4

Istokovics Kálmán

koll. kiáll. az Ernstben

1931 okt.

Istókovits Kálmán

koll. kiáll. az Ernstben
1927 okt. festmenyek-

— 1888: VII. 292. — 1889: VII. 327. — 1890: VII. 327. — 1891: VII. 283. — 1892: VII. 283. — 1893: VII. 357. — 1894: VII. 10. — 1895: VII. 10. — 1896: VII. 10. — 1897: VII. 10. — 1898: VII. 10.

~~Erny Mihály hagyománya 1871. — Magy. Képt. 238. — Ltsza 155.~~

— 1900: VII. 10. — 1901: VII. 10. — 1903: VII. 10. — 1904: VII. 10. — 1905: VII. 10.

— Magy. Képtár 238. — Uj lelt. sz. 155. — 1905. átv. jegyz. 423. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 2063 és a leltárban 3018. — Erny Mihály hagyománya 1871-ben.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Mh. 238.
ugl. 155

Erny Mih. hagy. 1871.

398

Istokovics Kálmán

Koll. kiáll. az Ernst ben
1934 január

rékek.

Istókovits Kálmán

U. 4278

Alsóczikolai lelet VII. 24.

Istókovics Kálmán

MAPFE tárlatán 1926.

Békesfőv. vízf. díj

582.

Erhard Johann Christoph

A Corag és a Koldus. Rk.

K. 2. —

109 m. 200 sz.

ISTÓKOVITS Kalmán

ÚJ Mův. 1993/2

A Duna színei

Istókovits Kálmán akvarelljei

Istókovits Kálmán, a magyar grafikai élet egyik kiválósága képeiből rendezett kiállítást a *Hadtörténeti Múzeum*. Az akvarellek az alkotó Budapest-sorozatából valók, kiegészítve a Dubrovnikról és környékéről festett művekkel. *Múlt és jelen* címmel gyűjtötte össze Széll Júlia rendező a képeket, utalva ezzel a háború utáni Budapestet és a „háború előtti" Dubrovnikot bemutató alkotások közötti akkori és mai különbségekre.

Budapest gyöngyszemeinek, a hidaknak 1946—49-es állapotáról szóló akvarellek művészi tudósítások. A leszakadt hidak egykori büszke tartású pillérei félelmetes vízi szörnyekként ágaskodnak ki a Dunából. A háború dúlta Margit-, Árpád-, Lánc-, Petőfi-, Szabadság híd roncsait különböző oldalról örökítette meg a festményeken: kék, sárga, zöld, piros színekben pompáznak a fényes Dunán tükröződő, romjaikra összezsugorodott hídóriások. Istókovitsnak talán legkedveltebb témája a szeretett Duna, különböző napszakokban, különös fényviszonyok között. A Dunáról visszaverődő fények varázsosan világítják meg a hidakat, a folyópartot és ennek hangulatát bravúrosan adja vissza a festő.

Más csoportba tartoznak a városról, ezen belül Budáról, a várbéli rombolásról festettek. A Tabán, a Kiscelli kastély maradványai, a Budai Helyőrségi Templom, az Alagút 1946-ban, a Bécsi kapu romjai. Az épületek még így, ablakukat, falaikat, szépívű tetőiket vesztve is őrzik méltóságukat. A néző szeme előtt összefolyik a „képi" és a mai látvány, életre keltve a múlt halott városát.

Harmadik csoportba sorolhatók az adriai tengerpartról Hvarról, Dubrovnikról szóló látképek, a nyugodt napsütéses város kikötőjének ábrázolásai. Ez utóbbi művek korábban, 1937-ben készültek.

Istókovits Kálmán a 30-as évek elején tért át az olajfestésről a tempera használatára, majd lett mestere az akvarellnek. A magyar grafikának az Uffizi képtár által megvásárolt *Komédiások* című képével hozott dicsőséget 1926-ban. Sikereiért a Szinyei Társaság díját kapta meg 1929-ben, ezután ösztöndíjasként új technikákkal ismerkedhetett meg Olaszországban.

A most bemutatott kiállítás az akvarelltechnika gazdag lehetőségeit tárta elénk.

KOVÁCS ÁGNES VERONIKA

Porcelán és grafit

Csutak Magdolna kiállítása

A képzőművészet nem régi magyar kifejezés. Révai Nagy Lexikonában — mely most egyik fő forrásom lesz —, az 1914-es dátumú vonatkozó kötetben közvetlenül a *„képzőműtétek"* után található, e kommentárral: „a német bildende Kunst szolgai fordításából újabban keletkezett szó. Ez alatt azt a tevékenységet értjük, amely a természet jelenségeit festett vagy faragott képekben örökíti meg."

Természeti jelenségeken azóta egészen mást értheténk — ahogy a „megörökítés" módja sem korlátozódik festésre-faragásra. A „kép", a „tevékenység" és a „természet" azonban minden vonatkozásban kikerülhetetlen kifejezések, a fő vonatkozások jellegük szerint pedig, minthogy a kifejtés elkerülhetetle-

Istokovics Kálmán

Magyar Művészet
1925. 53, 288, 388, 491.
– 1926. 177, 303
– 1927. 166, 430, 490
– 1928. 400, 403

Czukortartó czüstből 1818-ból Giergl
Alajostól VII. 33.

Istokovics Kálmán

írod

Gerevich Tibor

Római magyar mű-
vészek. Magyar
Szemle 1932.

XVI. 235. C.

Vasárnap **15** Kat. N. Albert et.	NOVEMBER 30 NAP	Prot. Lipót Izr. 1. Kiszlev R. Kh.
Hétfő **16** Kat. Ödön pk.		Prot. Ottmár
Kedd **17** Kat. Cs. Gergely		Prot. Hortense
Szerda **18**		Prot. Ödön

Istókovics Kálmán

5 arckép.

Nemzeti Szalon

M. Arcképfestők Társasága repr. kiáll. Cat.
1935 okt. 5–20.

Istókovits Kálmán

Képzőművészek

1934. 60. l. (Az Ernst-Múzeum csoportkiállítása)

Istokovits Kálmán

wód

z Lyka Károly - Mü-

veszeti Krónika:

MAGYAR MÜVESZET

1929. 114 l.

Istokovits Kálmán

cród

Elek Artur.

Az ujabb magyar grafikai müvészet.

Magyar Müvészet

1937. 208. l.

Istokovits Kálman

Pród

Istokovics Kálmán
festőművész gyűjt. kiállításának katalogusa.
Nemzeti Szalon Művészeti
Egyesület. 1935 febr. 9—25.

104 mű, életr. nincs.

MOB könyvtárában.

XXXXX
.sztelendő dr.Szőnyi
ır kezeihez
Budapest.
IX.Rákos ucca 1o.

Istókovics Kálmán

1922/23 – 1927/28 I.

Ferképzomfoiskèvk

94. l.

163

szítettek védőszentjeik szobraikkal

Istokovics Kálmán

3 mü.

Nemzeti Salon

MAPE 20-ik jub. kiáll.
kat. 1935. dec. 20 –
1936. jan. 6.

Budapesti Közlöny Kiadóhiv	Aut. 604-64
Budapesti Közp. Városháza	Aut. 898-50
Cserhalmi	Aut. 307-412
Divald grafikai intézet	T. 312-16
Elektromos Müvek	L. 904-01
Egyetemi Nyomda	T. 153-80
Franklin Társulat	Aut. 879-47
Fővárosi Múzeum	L. 819-47 161-74
Gerevich Tibor egy. tan	Aut. [illegible] 550-38
Hadtörténelmi Múzeum	Aut. 601-60
Hornyánszki Viktor nyomda	Aut. 222-87
Hollerer László fényképész	Lá. 11-01
[illegible]	[illegible]

Istokovits Kálmán

Két tájképe és "Leányarc" c. művei a "Céhbeli
ek" kiáll.-ón a

B.H.932.III.20.

Istoloviis Adjmin

Bhi [illegible] "Ledigare" ca. niveel a "Ohheit
ek" Kiiji.-/n a

[illegible]

MDK

Istokovits Kalmán, festő.

Kékkendős kámfej, — of.

Pécsi Vigadó. – A Pécsi Képzőm. – és Múbar. Társ X. kiáll.
1932 III. 27. – IV. 5. – Kat. 20. l.

MDE

Istokovits Kálmán

Lakoma

Magy. Kultúrszövetség kiáll. kat. Bp. 1932.

Istókovits Kálmán
Gyermekfej, temp.

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április,
22 l.

Elefántcsont, mag. 18 cm.

KANÁL,
XVIII. század.
Elefántcsont, hossza 6 cm.

OLLÓ ÉS FOGPISZKÁLÓ,
XVIII. század.
Elefántcsont tokban.
Hossza 12 cm.

KRISZTUS-TEST
XIX. század.
Elefántcsont, mag. 5 cm.

MENEKÜLÉS EGYIPTOMBA
Dombormű.
XIX. század.
Elefántcsont, mag. 10·5 cm.

MADONNA,
fején korona.
XIX. század.
Elefántcsont, mag. 13 cm.

SZŰZ MÁRIA MENNYBEMENETELE
Dombormű.
Német munka, XIX. század.
Elefántcsont, mag. 21 cm.

MADONNA
Szobrocska.
XIX. század.
Elefántcsont, mag. 11·5 cm.

Istókovits Kálmán

1. Leány koponyával
2. Falu széle
3. Dunapart.

1932. évi Új szerzem. kiáll. Műcsarnok

8/2p

a Műemlékek Orsz. Bizottsága
nagytekintetű Elnöksége

Budapest IX

Högyes Endre-u. 1

EXPRESSZ

R Ajánlott	Budapest 4
Bp. 4	7035/a

Istókovits Kálmán

Leány koronával,
olaj.

Trieszt 1932

19. HÉT

VASÁ

6

Rogate, Frida

HÉ

7

Gizella, Napoleon

KE

8

Mihály, Gizella

SZE

9

Naz. sz. Ger., Gergely

CSÜT

10

Áldozócsüt., Áldozócsüt.

PÉN

11

Istókovics

"Gyermekfej" c.műve a Műcsarnok tav. tárlatán.

Est,932.IV.24.

Istókovics

"Gyermekfej" c.műve a Műcsarnok tav. tárlatán.

Est,932.IV.24.

ISTÓKOVITS KÁLMÁN

100	Hegyi beszéd	rézkarc	70.—
101	Álom	rézkarc	50.—
102	Romok	rezkarc	40.—

Nemzeti Szalon 1931

Római magyar művészet. május–jún

MDK

Istokovits Kálmán

Alvó nő, rajz

M.Rézkarcolómüvészek Egy. kiáll. N.Szal. 1931. márc. 9-1o 1.

MDK

Istokovits Kálmán

Születés, rézk.
Szent halála, "
Hegyibeszéd, "
Forradalom, "
Kufárok, "
Kain és Ábel, "

M.Rézkarcolómüvészek Egy. kiáll. N.Szal. 1931. márc. 9-1o 1.

Istokovits Kálmán

Szent László, rézk.
Pogányok, rézk.
Romok, "
Compositio, "
Visio, "
Ólom, "
Ünnep, "

M.Rézkarcolóművészek Egy. kiáll. M. Szal. 1931.
nov. 9-lo 1.

Istokovics Kálmán

Kompozíció c. met-
nete repr. -
Képzőművészet
1931. 98 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Hegyi beszéd, rézk.
Álom, "
Romok, "

Római Magy. Int. ösztöndijas müvészeinek
1. kiáll. N.Szal. 1931. máj. 1.

MDK

Istóczyits Kálmán

Negyi beszéd, részk.
Alom, "
Homok, "

Hómai Magy. Int. beszédtájas művészetünk

I. Kiáll. N.Szeml. 1931. máj. I.

MDK

Istókovits Kálmán

Korpádi táj, vf.

Képzm. Társ. 1931. őszi kiáll. kat. 42 l.

Istokovits Kálmán

Szolnoki ut, pasztell

Műcsarnok 1931 őszi tárlat

Istokovics Kálmán MDK

Leányfej, olf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Istókovits Kálmán

Magyar akvarell és pasztellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban "Lakoma" c. pasztelljével és "Karneval" c. ~~p~~ akvarelljével szerepelt.

PH. 930. XII. 14.

Istokovics Kálmán MDK

Szent Ferenc egy koldus áldását kéri, olf.

Mücsarnok 1930 Szent Imre emlékkiállitás

Istokovits Kálmán

Árpádházi Szentek kiállításán a Nemzeti Szalonban kitüntető elismerésben részesült "Szent Erzsébet" c. temperája.

M.930.VIII.24.

MDK

Istokovics Kalman

Szent Erzsébet, tempera
Szent Erzsébet legendaja, tempera
Szent László vizet fakaszt, tempera

Árpádházi Szentek Modern Egyházmüvészeti Kiállitásának Katalogusa. Bpest. 1930. Aug. Nemzeti Szalon.

MDK

Istókovits Kálmán,
festőművész

gyüjt. kiállitásának katalogusa.
1935. febr.9.-25-ig. 8-r., 16 sztln.l.

Nemz. Szal.kiállitásai 1935-ben.

Istokovits Kálmán MDK

Krakkói magyar kiállitás 1927.

MDK

Istokovics Kálmán, testöm.

..... a mindig uj és érdekes Istokovicsot két emberöltö választja el Spányiktól.....

Kende Béla:
Mücsarnok tavaszi tárlata.
Müvészet.1940. 33.sz. 45.l.

MDK

Istokovics Kálmán, festöm.

Festületileg vesz részt a Magyar Arcképfestök Társasága. Egyénileg értelmezett női portréjával tünik ki.

Pipics Zoltán dr. : A Képcsarnok gyüjteményes kiállitá magyarság. 1934. márc.4.

M.D.K

ISTÓKOVIĆS Kálmán grafikus

(1898 –)

Grafikus műveiben akkolott maradandót

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1900-1945

p. 1952. 409, 464,

MDK

Istokovits Kálmán, festö

képei megállapodott stilust képviselnek.

R.Szörédi Ilona: "A magyar müvészetért".mozgalom nagy kiállitása . Mücsarnok. - Uj Magyarság. 1943 maj.16. 13.1.

MDK

Istokovics Kálmán, festö

Temperaképei rokonszenvesek.

Nemzeti Szalon.--YZ-Magyar akvarell-és pasztell festök egyesületének kiállitása. -SzM 1940. 88.1.

MD K

Istekovics, festö

az ujabb nemzedék szinvonalas tájképfestöje.

Pipics Zoltán dr.:A képzömüvészek egyesületének jubileumi kiállitása.-Mücsarnok.-U.M. 1934 dec.8. 21.l.

MDK

Istokovics Kálmán, festőm.

Diesérő elismervényt nyert.
3 izben, 4000 K. öd 1922.

Nemz.Szal. 333.kiáll. -1925.márc.15-29. Kat.
A Szinyei M.P.Társ.által dijazott művészek kiáll.

MDK

Istókovics Kálmán, festőm.

Gerevich Tibor, egy.t. kuratóriuma alatt álló Római Magyar Akadémia ösztöndijasa gazdag és ki kitünő anyaggal szerepelt.

YBl Ervin: "GrófKlebelsberg Kunó" emlékkiáll. a Mücs.-ban 1933. MIP.1933. 44.1.

MDK

Istókovics Kálmán

a Céh művésztagja, festő

Munkácsy Céh 8.repr.kiáll. N.Szal. 1955. márc.

3.1.

MDK

Istókovics

Lyka K: Művészeti krónika. MH. 1929. 429-433. l.

MDK

Istokovits Kálmán

Ernst Muz. kiáll. 1936. 162.sz.

MDK

Istókovits

Jajczay J: Képzőm. szemle. Magyar Kultura, 1933. márc. 5. 5.sz. 231. l.

Istokovics Kálmán, festöm.

vásznát vette meg az olasz p.ü.min.Volpi.

Több mint háromszázezer lira értékü mütágyat vásároltak az olaszok a római magyar képzöm.kiállitáson.
Pesti Hirlap. 1928. jul.13. 4.l.

MDK

Istókovics Kálmán

Tájkép, olaj

Fejes Gy: A pécsi városi muz. 1926. é.beszámolója. Dunántul, 1927. febr. 6. 16 l.

MDK

Istokovits Kálmán

A proféta, repr.

Jajczay J.dr.: Rézkarcolók a N. Szalonban. Élet 1935. jun. 30. 541.l.

MDK

Istokovits Kálmán, festo

Hegyi beszéd. Rezkarc.

Mussolini képvásárlásai a magyar egyházmüvészeti kiállitáson./Róma/.- P.H.1934 ápr.1. 7.1.

MDK

Istokovits Kálmán

Szőke nő, repr.

V. Nemzeti képzőm. kiáll. képes tárgym. Kassa. 1939.

Istokovits Kálmán festő

Szerepel a Nemzeti Szalon

téli tárlatán

Cipróg 1938 I. 25

Istokovics Kálmán

— A főváros vásárlásai a Mücsarnok tárlatán. A Mücsarnokban most folyó nemzeti kiállításon a főváros is több müvásárlást eszközölt. A napokban a Képzőmüvészeti bizottság tett látogatást a kiállításon és kiválogatta a főváros részére megvásárlásra javasolt festményeket és szobrokat. *Sipőcz* Jenő polgármester a bizottság javaslata alapján **döntött a vásárlásokról. Eszerint tizenkét**

N.Ú 933 V/13

I UJSÁG 933. V. 13

festményt és öt szobrot vett meg a főváros számára a nemzeti kiállításon bemutatott reprezentativ müalkotások közül. Ezek a következők: *Istokovics* Kálmán, *Herrmann* Lipót, *G. Szabó* Kálmán, *Szlányi* Lajos, *Vaszary* János, *Czencz* János, *Somogyi* István, *Glatz* Oszkár, *Boruth* Andor, *Visky* János, *Heintz* Henrik és *Nadler* Róbert festményeit, *Cserhalmy* Jenő, *Damkó* József, *Kallós* Ede, *Tóth* István és *Cs. Szamosi* Imre szobormüveit.

NU. 1933. V. 13.

Istókovits Kálmán

A nemzeti kiállításon a főváros vásárolt tőle.

NU 1933. V. 14.

Istókovits Kálmán

A nemzeti kiállításon a főváros vásárolt tőle.

BH. 1933. V. 14.

Istókovits Kálmán

MDK

Elet a Dunán 4 db. vizfesményterv

Mücsarnok,1951.II.Magy. Képzőm. Kiáll.

Istokovits Kálmán

"Mosónő" c. műve

a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállitásán.

Pesti Hirlap, 934.XII.13.

Istókovics Kálmán

Festőmivész

Munkácsy-cím kiállítása - Ernst Museumban - képével szerepel. Egy finom levegőjű kép: „Tutajok" c. várzna.

Pesti Hirlap
1933.III.19.

Istokovits Kálmán.

festőművész

Duna Kiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Artisztikus nagyobb várom drámai levegőjű dunai tája, s a „Bakszigeti Dunaág". -

Pesti Hirlap
1933.1.29.

Istorovits Kálmán

Műve szerepel a Nemzeti
Szalonban rendezett
Spatmüvészeti kiállításon.

Kiemelik „Vadeverős"
c. művét, valamint. Solymán c. művét.
P. H. 934. v. 20. ujság, 934. v. 20.
B. H. 934. v. 20. m. 935. v. 20.

Istóvits Kálmán

Önarckép, olaj, 80 x 52 cm
Vásár, " 100 x 52 "

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957.
Kat. nest. Kisdéginé Kiszimi Irén.

9

Istókovits Kálmán

kiállított festményei:

Önarckép, olaj, 80 x 52 cm

Vásár, olaj, 100 x 52 cm

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

10.l

ilyefalvi Lóte Éva

Műveivel szerepelt az "Alkotó Művésznők Egyesülete" első kiállitásán.

N.U.931.VI.1.

~~Hollós Endre~~

~~a rózsák csodája~~

~~Horváth Géza~~

~~Angal-csoport a Baré-likából,~~

~~Keresztelő Szt. János~~

Ystokovits Kálmán

Szt. Ferenc egy koldus áldását béri

(szépen, tulajd)

K.

1930. jul.-aug. Szt. Imre

AZ ERNST-MÚZEUM KIÁLLITÁSAI

CII. 102

CSOPORTKIÁLLITÁS

Abonyi Tivadar, Burghardt Rezső,
Istokovics Kálmán, Simkovics Jenő,
Szüle Péter, Vass Elemér festők
és Petri Lajos szobrász

A KIÁLLITÁST RENDEZTÉK:
ERNST LAJOS ÉS LÁZÁR BÉLA

AZ ERNST-MÚZEUM KIADÁSA
BUDAPEST, 1929 FEBRUÁR HÓ

Jókai Kálmán

Légrády Testvérek nyomdaüzeme, Budapest. (Igazgató: Kertész Árpád.)

Istókovics Kálmán

fest.fő

/1898/ „Római iskolás" műcéa.

A magyarországi műv. tárt. I. 507.

Corvina 1971.

Gyökössy Kálmán, festő

Megemlékezés.

Dömötör János: Fűzfás Zoltán

796-798.

Tiszatáj, Szeged. 1970. augusztus XXIV/8.

Istókovits Kálmán

az 1938-ban bp.-i tárgyú veduták ábrázolására hírt pályázat résztvevője.

Tóth Endréné: Budapest Encihlopédia, Budapest, 1970.

3821

Istókovits Kálmán

működésével a jelenkori Budapestet
művészi ihlettel örökíti meg.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia,
Budapest, 1970.

3821

Istókovics Kálmán

fesső

~ számottevő grafikus is.

* magyarországi műv. tört. I. 530.
Corvina 1971.

Istókovits Kálmán, festő

– 15 jelenetes képsorok Szt Margit életéből és csodáiból

Jajczay János: Árpádházi Szt Margit ikonográfiája

Vigília, 1971. máj. 311. l.

Istokovits Kálmán

Pesti

Képzőművészet

1932. 54. sz.

A BALLÓ EDE ÖSZTÖNDÍJPÁLYÁZAT. Az 5000 P-s nagy ösztöndijat a Balló Ede-bizottság ezuttal nem adta ki egy művésznek, hanem szociális okokból kisebb dijakra osztotta fel. 24 művész vett részt a pályázaton, akik közül a következők részesültek 1000—1000 P ösztöndíjban: *Domanovszky* Ferenc, *Gál* János, *Mihalovits* Miklós és *Prohászka* József. *Istókovits* Kálmánnak és *Patkó* Károlynak 500—500 pengőt ítélt a zsűri.

Mis cédulája.

60

1181. *Görgey Arthur*

Derékig, kissé jobbraf
egyoldalú érmen van ábráz
b alját pedig keblébe dugta.
b ajusza hegyesre pödrött
n yakkendő, paszománt ga
d erékon. Körirata, kettős k
»GÖRGEY ARTHUR SZÜL. LŐ
»1816«.

Ezüstözött rézvéset, átmé
Értéke 40 K. — Havas (Hirs

30-án (787–907). — Átvétetett
(1950–909), az 1910 február 25-i
eln. sz. leiratok, illetőleg az 19
az 1910 márczius 23-iki (519–91
jelentetett 1908 január 31-én (4

tovább

Istókovits Kálmán

Kálmándy Papp László

Klug K. György

Marczell György

(Martyn Ferenc

Miertl Gyula

Molnár Béla

(13)

Nikelszky Géza

Palesch Pál

Rácz Jenő

Sikorszkyné Zsolnay Julia

Szentpéteri Kristóf

Tardyné Csucsner Margit

(a legutóbbi archepfestő Nentdvich polgármester, Kiss Józef tanár archépei

pecsi festők

U. 3208.

Dunántúl 1931. dec. 20.

(a pécsi képzőművesek téli tárlata.)

Vegyes

939.

...ágos Bizottsága

...ány
- száma: 14.909-III. 1939.
- kelte: V/20. 1939.
- beérkezése: VI/2. 1939.

...ok száma:

...elintézett szám:

...áma:

...áma:

...asta:

~~Gallé Tibor~~

~~Conrad Gyula~~

tovább

~~Gallé Tibor~~

Istokovits Kálmán

Patkó Károly

(6) Varga Nándor

Zilzer Gyula

egy-egy metszettel
kéjviselve

Catalogue of the First International Exhibition of Etching and Engraving. The Art Institute of Chicago in coöperation with the Chicago ⚜

⚜ Society of Etchers. March 24 to May 15, 1932.

Istókovits Kálmán

356 l.

~~Budapest~~

356. l.

~~Conrad Gyula~~

357. l.

~~Deed Dex Ferenc~~

Gáborjáni Szabó Kálmán

357. l.

Istókovits Kálmán

357.

Konjáti Gyula

357. l.

(6)

l. Velencei Biennale

1936.

fénynyal

talnál [illegible] különféle csoport-
mellett. Az asztalon innen, balra, egy
rdére dült szőke [illegible]; középütt a
, ki tollas kalapot visel, poharát üri-
rna férfi játszik a kék lepeljén fek-
a legény tölti meg a serleget borral,
süteménynyel, jobbra meg a zenészek
ki mandolinon játszik, énekel a mellette
hegedüt, a fuvolát és a csellót keze-
ja el, a hová egy szerelmes pár távo-
ével és hármasával. Az asztal fölött
tt. Jelzése jobbra a kendő közelében.

l.
Mórtól 1300 Kán. (87/902).

Fordulat a tiszaeszlári bűnper újabb története körül

Bary Zoltán arra kéri perbeli ellenfeleit, hogy a felmerülő költségek összegét a Kitűnőek Iskolája céljaira ajánlják fel

Az egyik reggeli napilag bejelentette, hogy összeállította és megíratta *a tiszaeszlári híres per* történetét, melyet folytatásokban fog közölni. A bejelentő közleményben azt is állította, hogy *Bary József* vizsgálóbíró könyvétől eltekintve, ez lesz az első hiteles feldolgozása a tiszaeszlári bűnpernek.

E közlemény megjelenése után *Bary Zoltán* főügyészhelyettes, néhai *Bary József* volt vizsgálóbíró fia levélben közölte a szerkesztőséggel, hogy a tiszaeszlári bűnügy iratait megsemmisítették és azok csak az ő édesapja hitelesített másolatában maradtak meg. Ő néhai atyjának emlékiratait feldolgozta és kiadta s a *Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi-könyvtárának kézirattárában örök letétképpen elhelyezte.*

Tiltakozott az ellen, hogy az illető lap erről a perről cikksorozatot írjon. Ennek ellenére a lap megindította a cikksorozatot, amiért *Bary* Zoltán főügyészhelyettes *szerzői jogbitorlási pert indított ellene.* Az ügyet a büntetőtörvényszéken *Baltay* János törvényszéki bíró már többízben tárgyalta.

A szerzői jogbitorlási per alperese a *Függetlenség* és *Marschalkó* Lajos ujságíró, a folytatásokban megjelenő cikksorozat szerzője. A mai folytatólagos tárgyaláson megjelent vitéz *Kolosváry-Borcsa* Mihály, a Függetlenség főszerkesztője és Marschalkó Lajos, mint alperesek, azonkívül *Bary* Zoltán főügyészhelyettes, mint felperes és a felek jogi képviselői.

Bary Zoltán a tárgyalás során kijelentette:

— Megjelölök egy módozatot a békés megegyezésre. *A közelmultban egy kiváló magyar író egész vagyonát közcélra ajánlotta fel* és azzal a megokolással zárta röpiratát: szeretné, ha vége szakadna a béka-egér harcoknak. *Erre az álláspontra helyezkedem én is.* Arra kérem perbeli ellenfeleimet, hogy a felmerülő költségek összegét, mondjuk kerek számban *5000 pengőt, ajánljják fel ugyanerre a nemes célra, a Kitűnőek Iskolájának megalapítására.* Ez esetben hajlandó vagyok visszavonni keresetemet.

— Lehetséges — folytatta —, hogy erre egyesek azt mondják, hogy ez részemről hangulatkeltés, *én azonban magyar bíró fia vagyok, nem vagyok makacs perlekedő,* tudom, hogy ajánlatommal jó ügyet szolgálok, ezért ezt a békeajánlatomat nyugodt lelkiismerettel megteszem.

Az alperesek jogi képviselője így válaszolt:

— Mi is azon az álláspontón vagyunk, hogy *amikor a magyar honvédek ezrei a messze fronton küzdenek, legyen itthon vége ezeknek a béka-egér harcoknak.* Hajlandók voltunk messzemenő nyilatkozatban elégtételt adni a felperes úrnak, *de elégtételt követeltünk az alperesek számára,* akiket megvádoltak azzal, hogy hírverés céljából, alantas üzleti érdekből tették közzé a cikksorozatot és ezzel »félrevezették az olvasóközönséget«.

— *Mi nem fegyverletételt kértünk,* — fejezte be szavait — hanem szép és elfogadható megoldást. Az igen tisztelt felperes úr mostani ajánlatát is a legteljesebb lojalitással fogadjuk, de *megfelelő előkészítés nélkül nem áll módunkban erre érdemleges választ adni.*

A bíróság ezután kihallgatta *Böhm* Jánost. *Békásmegyer* nagyközség főjegyzőjét, majd a tárgyalást november 18-ra elnapolta.

PAULIN étterem és kávéházban Dunaparton Vigadó-tér 3
a vacsora 7 órakor kezdődik
KALMÁR TIBOR és zenekara játszik

Dr. Máthé Pál ügyvéd az óbudai rejtélyes öngyilkos

„Délután négy órakor eresztettem meg a gázt"

Titokzatos hátterű, különös öngyilkosság történt tegnap este *Óbudán* a Lukács-utca 1. számú bérház egyik ötödikemeleti lakásában. A házmester észrevette, hogy az elsötétítés kezdete után is éles fénycsóva tör ki az ötödik emelet egyik lakásának a világítóudvarra néző főzőfülkéje ablakán.

Megállapította, hogy dr. *Halmos* Géza nyugalmazott miniszteri tanácsos garszonlakásából világít a főzőfülke ablaka. Csengetett és kiabált, de belülről nem jött válasz. Rendőrt hivott, feltörték a lakás ajtaját, dr. Halmos Gézát azonban nem találták otthonában, ellenben a főzőfülkében *szájában gázcsővel mozdulatlanul, holtan feküdt egy ismeretlen, jólöltözött, középkorú férfi.*

Mielőtt még a főkapitányságot értesíthették volna arról, hogy dr. Halmos Géza lakásában egy idegen férfi lett öngyilkos, hazaérkezett maga a tanácsos is. Megdöbbenten ismert rá az öngyilkosban egy régi ismerősére, akit, mint mondotta, emlékezete szerint dr. *Mátray* Edének hívnak. Ügyvéd, körülbelül 45 éves lehet.

Kora délután egyik kis budai vendéglőben találkoztak s ekkor az állítólagos Mátray ügyvéd kérte, *engedje át neki délutánra körülbelül este kilencféltizig a lakását.* Ő át is adta lakása kulcsát ismerősének.

Az öngyilkos személyazonosságának megállapításánál csak egy momentum zavarta a rendőrséget: ugyanis a jól öltözött férfi kabátjában és kalapjában is M. P. monogram szerepelt. *Tehát már a keresztnév sem egyezett a miniszteri tanácsos által mondott névvel.*

Ma délelőtt különös fordulata támadt az ügynek: délben dr. *Máthé* Pál budapesti ügyvéd fivére jelent meg a főkapitányság eltűnési osztályán és bejelentette, hogy *ügyvédbátyja még tegnap eltűnt hazulról,* búcsúlevelet hagyott hátra. Kiderült, hogy *a kalap és kabát dr. Máthé I. á. ügyvéd tulajdona volt.*

Érdeklődtünk a Benczur-utca 26. számú házban lakó dr. Máthé Pál ügyvéd lakásán, miután Zrinyi-utca 14. számú házban levő ügyvédi irodájában azt közölték velünk, hogy *Máthé dr. tegnap óta nem ment be irodájába.* Kiderült, hogy tegnap óta nem jelentkezett lakásán sem. Az öngyilkos tehát *a nyomozás eddigi adatai és magánúton történt megállapításunk szerint is dr. Máthé Pál.* Az ügyvéd egyébként a Lukács-utcai házban elkövetett gázöngyilkosságánál egy pepita füzetbe ezeket írta:

»*Délután négy órakor eresztettem meg a gázt. Előbb gondosan begittel tem ajtót és ablakot.*«

E búcsúlevélszerű írás olvashatatlannak tetsző aláírásából is Máthé Pál nevet lehet kiolvasni. A nyomozás még tovább folyik.

Földrengés volt Budapesten

Az Országos Földrengési Obszervatórium készülékei folyó hó 29-én 22 óra 55 perc 4 másodperckor, valamint 30-án 4 óra 29 perc 50 másodperckor közeli földrengést jeleztek. A készülék legnagyobb kitérése az első rengés alkalmával 1 milliméter, a másodiknál 6 milliméter volt. A földmozgás Budapesten három percen át tartott. Az intézet kéri mindazokat, akik a rengést érezték, hogy észrevételeikről értesíteni szíveskedjenek az alábbi címet: Országos Földrengési Obszervatórium, Budapest, V. ker., Deák Ferenc-utca 12. *(MTI)*

Helyszíni szemlén a Ráday-utcai gyilkossal

A rendőrség ma délelőtt helyszíni szemlét tartott a Ráday-utca 32. számú házban történt leánygyilkosság színhelyén. Dr. *Juhász* József rendőrkapitány irányításával a *Selényi* detektívfőcsoport tagjai vitték ki antón *Takács-Osváth* Jánost, a *Siófok* határában elfogott gyilkost. Takács-Osváth a gyilkosságnak minden mozzanatát *elbeszélte a helyszíni szemlén* és továbbra is megmaradt amellett, hogy *rá akarta beszélni Lakos Erzsit, legyenek közösen öngyilkosok,* mivel nem házasodhatnak egybe. Azt mondja, hogy Gerencséréknek is felmondták lakásukat a házban, egyelőre még bizonytalan volt, hova költözhetnek, azért látta ő reménytelennek a helyzetét.

Lakos Erzsi anyja, aki a viceházmesternének is édesanyja, vasárnap reggel hazautazott Szárszóra, az öregasszony után akart menni, hogy szárszói házában öngyilkos legyen. Tudta, hogy megölt szerelmését hazaszállíttatják majd a falujába, ahol azután majd *kettejüket közös sírba temetik.*

Külön érdekessége volt a helyszíni szemlének, hogy *Takács-Osváth végül is beismerte: a leány nem akart beleegyezni az öngyilkosságba* és a diványon éppen hátatfordítva feküdt neki, amikor ő a szekrényhez ugrott a konyhakésért.

Takács-Osváth Jánost ma délután rabomobilon átvitték az ügyészség fogházába.

Statáriális bíróság elé kerül egy ceglédi tehéntolvaj

Kecskemét, szeptember 30. *(A Magyarország tudósítójától.)* Asztalos Kálmán *ceglédi* gazdasági cseléd szeptember 22-án hajnali 1 és 2 óra között a várostól 7 kilométerre fekvő *Veres* Mihály istállójából *a légoltalmi elsötétítés ideje alatt egy tehenet lopott* és azt Budapestre akarta hajtani eladás végett.

A gazda már korahajnalban észrevette a lopást és azonnal a csendőrségre sietett és feljelentést tett ismeretlen tettes ellen. A csendőrörs azonnal nyomozáshoz fogott és még akkor reggel 6 óra tájban Monor után két kilométerrel megtalálták a keresett tehenet és a tolvajt. *Asztalos* Kálmant azonnal *beismerte,* hogy a lopást egyedül ő követte el.

Megállapította a nyomozás azt is, hogy Asztalos Kálmán már *más alkalommal is elkötött egy tehenet.* Akkor is *Cegléd* környékén követte el a lopást és még azon a napon értékesíteni akarta, de nem jutott túl a vámon. Nem tudta ugyanis felmutatni a járlatlevelet. Erre tartásra kiadta a közelben lopott jószágot, majd *járlatlevelet hamisított* és ezzel sikerült Budapestre csempésznie és egy mészárosnak eladni. 460 pengőt kapott a tehénért.

A kir. ügyészség a szeptember 22-in történt lopás bűntette miatt állítja *rögtönítélő bíróság elé* Asztalos Kálmánt, mert az már a légoltalmi elsötétítés ideje alatt történt.

Magyar pénzügyi politika a családvédelem szolgálatában

A *Nemzetközi Népességtudományi Unió* magyarországi csoportjának legutóbbi ülésén, amelyen *Balás* Károly elnökölt, *Szádeczky-Kardoss* Tibor egyetemi tanár tartott előadást »*A magyar pénzügyi politika a családvédelem szolgálatában*« címmel.

Az előadó rámutatott arra, hogy Magyarország pénzügyi politikájában *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter céltudatos vezetése alatt az adóztatásnál, az állampénzügyi főcél mellett *a családvédelmi és szociális szempontok is mindinkább érvényre jutottak.* Szádeczky-Kardoss a családvédelem érdekeit szolgáló újabb pénzügyi vonatkozásaival bíró magyar törvényalkotások körül megemlítette az *Országos Nép- és Családvédelmi Alap megteremtését.* Magyarországon a családvédelem érdekében *az adóztatásnál a legutóbbi években nyujtott kedvezmények* kétségtelenül jelentősek.

Az értékes előadásért a nagyszámban megjelent előkelő közönség nevében *Kováts* Alajos ny. államtitkár és *Balás* Károly egyetemi tanár, elnök mondott az előadónak köszönetet.

Miron Taylor a spanyol külügyminiszternél

Madrid, szeptember 30. A *Nemzetközi Sajtó Tudósító* jelenti: Miron *Taylor,* Roosevelt vatikáni személyi követe kedden délelőtt 11 órakor *udvariassági látogatást tett a spanyol külügyminiszternél,* majd megjelent a madridi apostoli nunciusnál. Kedden este az Egyesült Államok maridi nagykövete díszebédet adott *Taylor* tiszteletére, amelyen számos előkelőség vett részt.

Mulatás után leütötték és kirabolták a vendéglátót

Kecskemét, szeptember 30. *(A Magyarország tudósítójától.)* Nagykőrös határában, az egyik útszeli csárdában egy nyári este olyan mulatozás volt, amelyre azt szokták mondani, hogy még a kutyák is sört ittak.

Nyerges Sándor nagykőrösi lakos azzal indult hazulról, hogy *Kécskére* megy hordót vásárolni. Hazafelé *Nyerges* 640 pengővel a zsebében betért a csárdába. Itt már ekkor hangos társaság volt együtt. Közöttük *Pantó* István, *Bálint* László és *Zoboki* István. *Nyerges* percek alatt a »társaság« dédelgetettje lett.

Éjféltájban már tetőpontján állt a hangulat. Nyergesnek azonban egy újabb liter mintha a józan eszét hozta volna vissza, búcsúzni kezdett.

Nyerges elhagyta a kocsmát. Hárman utánalopóztak. A földeken a város felé ballagó Nyerges elé került Pantó István. *A sötétben leütötte,* majd elvette pénzét, óráját és több más holmiját. Bálint László és Zoboki István nem segítettek ugyan, de »résen« álltak és ezért Pantó István *10 —100 pengővel jutalmazta őket.* A sikerült »zsákmányolás« után visszatértek a vendéglőbe és most már a »saját számlájukra« folytatták a mulatást.

A kecskeméti törvényszék *Pantó* Istvánt *rablásért kétévi fegyházra ítélte.* Bálint László hathavi börtönt, Zoboki Pál háromhavi fogházat kapott. Az ítélet *jogerős.*

Egy hétre betiltottak egy román sportujságot mert udvariatlan volt

Bukarest, szeptember 30. *(Bud. Tud.)* A cenzurahivatal közlése szerint a *Gazeta Sporturilor* című bukaresti sportujság megjelenését hét napra felfüggesztették. Az indokolás szerint azért mert egyes szerkesztői *nem ismerik a udvariasságot nemzetközi sport viszonylatban.*

SZILÁGYI MARCSA
október 1-től új műsorral 1/2 9 órától a
Bokros Kávéház-ba
(volt REGENT) *Kitünő meleg vacsorák! Remek italok!* Keleti Kár

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

Irányfénylámpákat
kapualjba, folyosókra, lépcsőházakba, lakásba, vendéglők, kávéházak részére
fémből kék fényszűrővel,
légoltalmi és óvóhelyi lámpákat, zseblámpára való ernyőzést, autófényecsökkentőket előírásos kivitelben gyárt:
Korányi Márton
Budán, I., Krisztina-körút 151.
(a Horváth kerttel szemben.)

Hajápolás mesterei:
Domitrovits **FERI**
Hufnágel **LAJOS**
hölgyfodrászok
Teréz-körút 7. Mussolini-térnél. (Orbán cég)
Telefon: 425-824.

FIGYELEM! Használt ruhákért egyenruhákért legmagasabb árat fizetem. — Győződjön meg és hívion. **Schutz**, Népszínház-u. 21. Tel.: 140-665

Felfázástól védi
„Wagner"-féle
talpvízhatlanító
Mercantilchemia.

Használt férfi- és női **ruhákért**
EGYENRUHÁKÉRT, szőnyegért, cipőkért
legtöbbet fizetek. FREUND, Dobozi-utca 27. szám. Telefon: **349-860** Hívásra jövök

Perzsabundák
szépek, olcsón SZEMERE szűcsnél.
Erzsébet-körút 26
MÁSODIK EMELETEN

Használt férfi- és egyenruhákért és **zálogtárgyaiért**
magas árat fizet GRUN Népszínház-utca 20., ruhaüzlet. **342-957.**

Köppeny, vászon
lepedő, damaszt, paplanlepedő, angin, damaszt étkészletek, törülközők, konyharuhák, abroszok, stb. prima, NEM MŰROSTOS, rendkívül olcsón.
WEISZ Paulay Ede-u. **58.** Udvarban. (Liszt Ferenc-tér mellett.)

VESZEK bútort, pénzszekrényt, irodabútort, ruhaneműt és szőnyeget a legmagasabb áron MACH, Aszódi-u. 19. T: 338-152

Bélyeggyüjteményt
bélyegeket legmagasabb napiáron veszek. Vidékről is. Levélbeli ajánlat. »Bélyeg« jeligére a kiadóba. Telefon: 126-146.

Ablakredőnyt
jótállással **javít, készít**
Wozárik, Rottenbiller-utca 12. Tel.: 425-681.

Felsőgödön
nyesben 150 □ öles telkek 2 évi részletre eladók. Foglaló csak 200 P. Reisenbüchler-iroda, Duna-út 1 sz. Tel.: 46.

Vegyipari üzem
részére, VIII. ker.-ben nagyméretű üzemhelyiséget, udvari használattal v. kisebb házat bérbe v. részben, sürgősen keres 8—4-ig. T: 132-427.

írást és minden egyéb **irásmunkát vállal**
mné Rottenbiller-u. 37/F. I. 12. (Odeon mozi ház)

Könyvelését ellenőrzi és organizálja „KONTOSERVICE"
Új telefon 291-735.

Lakás biztosítása tényleges katonák és csendőrök részére

A minisztérium 5600/1942. M. E. számú rendelete, amely a hivatalos lap mai számában jelent meg, intézkedik a lakások és egyéb helyiségek bérletére vonatkozó egyes kérdések szabályozásáról. Ha a rendelethez mellékelt jegyzékben felsorolt vagy a jelen rendelet hatályba lépése után a belügyminiszter által rendelettel kijelölt városban, községben levő olyan lakás bérletét, amelynek bérlője a honvédség vagy csendőrség hivatásos állományában tényleges szolgálatot teljesít, felmondással megszünteti vagy a bérletet megszüntető egyéb ténykörülmény áll elő, a *bérbeadó*, mielőtt a lakást bérbeadná, *köteles a lakás megüresedését a felmondást vagy a bérlet megszűnését előidéző más körülményt a felmondástól, illetőleg a bérlet megszűnését előidéző más körülmény tudomására jutásától számított három nap alatt a lakás pontos címének és annak megjelölésével, hogy a bérlet éves, vagy havibérlet, avagy határozott időre köttetett, az állomásparancsnokságnak, az állomástisztnek, illetőleg Budapesten a városparancsnokságnak ajánlott levélben írásban bejelenteni* és egyúttal az illetékes parancsnoksággal közölni, hogy a parancsnokság a bérbeadó részére az értesítést kinek a címére küldje. Az állomásparancsnokság *záros határidő alatt értesítheti a bérbeadót arról, hogy a lakást hivatásos állományban tényleges szolgálatot teljesítő katonai vagy csendőr személy részére kívánja fentartani.* A bérbeadó a lakást a parancsnokság által kijelölt katonai vagy csendőrszemélyek körébe tartozó bérlőnek *bérbeadni köteles.* Ezek a rendelkezések albérletekre nem vonatkoznak.

A rendelethez csatolt jegyzék a következő városokat és községeket sorolja fel: Aknaszlatina, Albertfalva, Aszód, Bácstopolya, Baja, Balassagyarmat, Battonya, Békéscsaba, Berettyóújfalu, Beszterce, Biharnagybajom, Budafok, Budaörs, Budapest, Budatétény, Cegléd, Csáktornya, Csepel, Csikszereda, Debrecen, Dés, Diósgyőr, Eger, Érsekújvár, Esztergom, Galánta, Gyöngyös, Győr, Gyula, Hajdunánás, Hejőcsaba, Hódmezővásárhely, Huszt, Ipolyság, Jászberény, Kalocsa, Kaposvár, Karcag, Kassa, Kecskemét, Keszthely, Kevermes, Kézdivásárhely, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas, Kispest, Kolozsvár, Komárom, Körmend, Körösmező, Kőszeg, Léva, Losonc, Magyarkanizsa, Magyaróvár, Máramarossziget, Marosvásárhely, Mátyásföld, Mezőtúr, Miskolc, Mohács, Mór, Munkács, Nagyatád, Nagybánya, Nagykanizsa, Nagykároly, Nagyszalonta, Nagyszőllős, Nagyvárad, Nána, Nyirbátor, Nyiregyháza, Orosháza, Párkány, Pécs, Pélmonostor, Pestszenterzsébet, Pestszentlőrinc, Pestújhely, Piliscsaba, Rahó, Rákospalota, Rétság, Rimaszombat, Rozsnyó, Salgótarján, Sárbogárd, Sárospatak, Sashalom, Sátoraljaújhely, Sepsiszentgyörgy, Somorja, Sopron, Szabadka, Szatmárnémeti, Szeged, Székesfehérvár, Szekszárd, Székelyudvarhely, Szentendre, Szentes, Szerencs, Szolnok, Szombathely, Tatatóváros, Tokaj, Tolna, Tornalja, Törökbálint, Tusnádfürdő, Ujdiósgyőr, Ujpest, Ujvidék, Ungvár, Vác, Veszprém, Zalaegerszeg, Zenta, Zilah, Zombor.

Kihirdették az Árpádházi Boldog Margit művészeti pályázat eredményét

Hincz Gyula nyerte az első díjat

Árpádházi Boldog Margit legendája eseményeinek képes ábrázolására a főváros pályázatot írt ki. A beérkezett pályaműveket most bírálta el dr. *Némethy* Károly tanácsnok elnöklete alatt a kiküldött bíráló bizottság. *A 800 pengős díjjal Hincz Gyula festőművész »Szent Margit alázata« című művét jutalmazták.* A két darab 600 pengős díjat *Jeges* Ernő »Szent Margit« templomi falképe és *Deli Antal* »Boldog Margit« képe nyerte. A három darab 400 pengős harmadik díjat *Ősz* Dénes »Boldog Margit beteget gyógyít, *Csebi Pogány* István »Boldog Margit és a prédikáló testvérek« és *Koffán* Károly »Boldog Margit« című műve kapta.

A bizottság javaslatára a főváros darabonként 200 pengőért megvásárolja *Köpeczi Boócz* István »Ravatal«, *Harsányi* Vera és *Székely* Péter »Boldog Margit imádkozása«, *Fery* Antal »Ecce signum«, *Istókovits* Kálmán »Boldog Margit imádkozása«, *Antal* Loránd »Az árvízcsoda«. *Bánáti Scheverák* József »Boldog Margit halála után betegeket gyógyít«, *Makkai* Piroska »Lábmosás«, *Pituk* József »Szent Margit munka közben«, *Tallós* Ilona »Boldog Margit társnői lábát mossa« és *Schwerlichovszky* Jenő »Boldog Margit« című pályaművét.

A főváros anya- és gyermekvédelmi intézményei ismertető falragasz-pályázatára beérkezett pályaműveket is most bírálták el. A bizottság *a pályázatot eredménytelennek nyilvánította* és a díjak egyikét sem adta ki, de javasolta, hogy a főváros *Bánhidi* Andor »Oltalom« és *Tamássi* Zoltán »Guba« jeligéjű pályaművét 200 pengőért vásárolja meg.

Sztalin-gyertya, Budapestre ejtett bombák és egy szovjet-távolságbombázó a zsákmánykiállításon

Holnap délben 12 órakor nyílik meg az Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár. Az ünnepségen a kormányt képviselő *Varga* József miniszter előtt 600 ipari kiállító fog felsorakozni. A 600 kiállító rekordot jelent az ősz gazdasági eseményének történetében.

1942-ben érte el fennállásának századik évét a Vásárt rendező Országos Iparegyesület és most lett száz éve annak, hogy az egyesület első igazgatójának, *Kossuth* Lajosnak kezdeményezésére az Országos Iparegyesület megrendezte mai vásárának jogelődjét, az első magyar ipari kiállítást. A Lakberendezési Vásár ez évi ugrásszerű fejlődését sokan ennek a jubileumi hangulatnak tudják be, de hozzájárult kétségtelenül az esemény gazdasági vonatkozású vonzóerejéhez az is, hogy a rendezőség belekapcsolódva napjaink legégetőbb problémáiba, megrendezte a »*Kémelhárítás*« és a *szovjetzsákmány-kiállítást.*

Kit ne érdekelne a Vásár területén dagadó ejtőernyővel az egyik pavillon falára tapadó, látszatra ép most földet ért *Sztalin-gyertya*, egyike azoknak a példányoknak, amelyek a szeptember 9-iki légibombázásnál hullottak le Budapest felett. Vagy ki ne kívánná látni a *Martin-rendszerű szovjet távolsági bombázónak* összezúzott roncsait, töredezett 18 hengeres csillagmotorját, amikor tudjuk, hogy pontosan ilyen gép, ilyen szerkezettel ellátott bombázó repülő járt alig néhány hete Budapest, egész Magyarország felett! A Vásár főterén, erős korlát által körülvett dobogón, *bemutatják azokat a Budapest felett lehullott*, a lakosság szerencséjére fel nem robbant, meg nem gyulladt *szovjet bombákat*, amelyeket a szeptember 4. és 9-i szovjet támadás után szedtek össze légvédelmi katonáink. *120 kg-os bombákról van szó.* Ha szétrobbannak, gyujtanak, házak, utcasorok hullottak volna porba. Most békés látványosság szerepét töltik be.

LÓSPORT

ERŐS KÜZDELEM VÁRHATÓ A NEMZETKÖZI HENDIKEPBEN

A csütörtöki ügetőversenyek főszáma a 2100 méteres *Nemzetközi hendikep*, amelyben igen sok élvonalbeli nemzetközi ügető ad egymásnak találkozót. A verseny igen nehéznek látszik, mivel sok kiegyenlített esélyű indulója van. Valószínűleg *Galagonya* lesz a favorit, de mellette felsorakozik *Fekete Barát, Tanoda, Szabolcs, Négus II., Orao, Csalafinta* és *Bicskás.* Mindannyian figyelemreméltó ellenfelek, közülük bármelyik könnyen hozhat meglepetést.

A versenyintézőség határozata alapján az elsötétítésre való tekintettel *csütörtöktől délután 2 órakor kezdik a versenyeket* és megmaradnak a rövidebbre szabott program mellett. Ezentúl *versenyenként 8 futam kerül lefutásra.*

Jelöltjeink a csütörtöki versenyekre:

I. Ichor—Lela—Intő, II. Hádli—Extra—Cent, III. Alraune—Dódi, Fergeteg W.—Index, Humor—Kornél, IV. Elmarad, V. Galagonya—Fekete Barát—Tanoda, VI. Lilian Harvey—Galiba—Fraknó, VII. Angyalka—Icza—Sunyi, VIII. Zsuzsanna—Saljapin—Ali baba, IX. Rosmarin—Esetleg—Etele.

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

Külföldi
BALLON-
eső- és viharkabát
Valenta Győző V., Hátor-utca 13

HÁLÓZSÁK
vízhatlan pehellyel töltve UJBÓL KAPHATÓ,
VIHARKABÁTOT
impregnált minden méretben.
MAYER konfekcióüzem, V., Vilmos császár-út 12., I. emelet.

BRILLIÁNS, ARANY
és ezüstért legtöbbet fizet. Zálogból kiváltom. Baross Ékszerház Grósz **Baross-utca 83.** Tel.: 140-909

BUNDÁK
perzsa, perzsaláb, buenó régi áron
PILAT SZÜCSNÉL, FERENC-KÖRÚT **32** II. em.

Vennék zongorát,
vagy pianinót. T.: 115-934. Andrássy-út 2. Tőzsde.

Lakásában aludhat
közvetlen a teregmentesítés után.
Ujrendszerű gázzal tökéletesen irtunk. (Nem cián)
Tóta Pál, Révay-utca 25. (az Opera mellett) T: **120-829**

Óvóhelyi pad 2 m-es asztal 2 m-es ajtó és ablak stb.
Eötvös-utca 1. Telefon: **425-811.**

BUNDÁT
olcsón vehet Pletenik szűcsnél
Erzsébet-körút 29. első emelet

Olcsó teherszállítás!
200 gr. terbelésig, óránként 2.40 pengő. Telefonáljon CENTRUMNAK: 149-812, 137-745

GYORSIRÁS-
gépírástanitás.
KŐSZEGI L. GYORSIRÓISKOLA,
V., Ferenc József-tér 5—6. Telefon: 188-005.
(Gresham-palota) Eng. szám 1688/1941—42.

Trombitás-út 28.
3 szobás luxus villa öröklakás eladó.
Tulajd. T: 157-023.

Elcserélném
tőzsde melletti, havi 92 pengős, légfűtéses meleg-vizes, egy szoba, fürdőszoba, konyha, speiz, előszobából álló lakásomat, V. kerületi két-háromszobás légfűtéses, régibérű lakásra. Válasz »Harmónia« jeligére a kiadóhivatalba.

GRAFOLÓGIA
órák d. u. 4—7-ig. Német, francia, olasz, művészettörténet. Eskü-tér 1. félem. 1/a. PYTHIA.

Amerikai angol és német
oktatás, fordítás, levelezés Vilmos császár-út 76. II. em. 3.

ELVESZTETTEM
aktatáskámat
szabadalmi okirataimmal, e hó 23-án, d. u. fél 5 órakor a Nyugati pályaudvaron.
Becsületes megtaláló
100 pengő jutalomban részesül
Cím: Bp., VII., Nagydiófa-u. 25.

Ystokovits Kálmán 144. l.

Molnár C. Pál 144. l.

Morinyi Ödön 143. l.

Szilvásy Margit 142. l.

Vén Emil 142. l.

Artner T.: Hat festő az Ernst Múz.-ban. Sz M. 1954.

5

A hatodik Biai Föglein

Istokovits Kálmán

tovabb

~~Bürötzffy Károly~~

~~Brázay Istvánné~~

~~Csusner Margit~~

~~Domanovszky Endre~~

~~Döbröczöni Kálmán~~

~~Fetter Károly~~

~~Gábor Jenő~~

~~Gebauer Ernő~~

Havas László

Istokovits Kálmán

Kálmándy Pap László

lásd Pécsi kiáll. 1931

tavassi kiáll

Könyvtár ambo

11/19

479.25
158
2315
Pécs h. n. 11.317

M. D. K

ISTÓKOVITS Kálmán grafikus

(1898 –)

Grafikus műveiben alkotott maradandót

Gathon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945. Bp. 1958. 410, 462. l.

MDK

Istokovics Kálmán

Magyar művészek Rómában. A Műgyüjtő. 1928. 1o. sz. 285.l.

MDK

Istokovits Kálmán

Évk. KMT. 1930. 21.1.

MDK

Istókovits Kálmán

Ernst Muz. M.Plasztikai és graf.kiáll.
1954. szept.

12. 1.

Istókovits Kálmán festő

Kováts B: magyar képzőművészek kiatkozata.

Esti Kurir, 1939. nov.9. 5.1.

MDK

Istokovits Kálmán, festőm.

a szezon II. csop.kiállitásán mutatta be müveit.

Ernst Muzeum csop.kiállitási. 1927. 2.sz. 4[illegible].l.

MDK

Istokovits Kalman , festöm.

összefoglaló, ütemes alakitásában sok az elnagyolt, nyers vonás.

Kállai Ernö: cikk cime levágva/.
Nemzeti Szal.LXXXVIII.csop.kiáll.- Korunk Szava. 1938. jun.1. /11.sz./ 359.1.

MDK

Istókovics Kálmán

A Műcsarnokban megnyilt a főváros kiállitása. - A Ferenc József koronázási jubileumi dijat Istókovics Kálmán nyerte. 1928. jun. 16.

Kincses Kalendárium 1929. 87.o.

MDK

Istokovics

Diszletszerüen stilizált tájai, a Magy.Akvarell
és Pasztellfestők Egyesületének kiállitásán.

/d.m./: Akvarell- és pasztellfestők kiáll.

Magyarország 1938.nov.19. 8.o.

MDK

Istókovits Kálmán

Magyar Lányok c.kompoziciója a Magy.Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének kiállitásán.

/k-ny/: Akvarell- és pasztellfestők a Nemzeti Szalonban.

Pesti Hirlap 1938.nov.20.8.o.

MDK

Istókovits Kálmán

Stadion- épités és
fúrótorony 1952 aquarell 2 db. Magan-
gyujto tul.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 24.l.

MDK

Istokovics Kálmán

"Szolnoki vásár" c.kép repr.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun.

MNK

Istókovics K.

az anyagban grafikával szerepelt

Nemzetk.velencei kiáll. Képzőművészet, 1930.
31.sz. 145. l.

MDK

Istokovics

Festményei a Mücsarnokban rend.Szt.István kiállitáson.

/d.m./:Szt,István kiáll.a Mücsarnokban.

Magyarország 1938.máj.24. 8.o.

MDK

Istokovits Kalman

Szolnoki vasár.

Az Orsz.Magy.Képzőr.Tars.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója. 1936.máj-jun. 13.1.

MDK

Istokovits Kálmán

Pécsi egyházmüv. kiáll. Dunántul, 1929. jun. 12.
5.l.

MDK

Istokovits Kálmán, festö

korszerübb törekvéseket képvisel.

-r-: A Műcsarnok őszi tárlata. Esti Magyarország.
1942 okt.15. 4.1.

MDK

Istokovits Kálmán, festöm.

lépésröl-lépésre halad eköre egyéni utján. Excellál
nöi portréjával.

Tárlatok. A Céhbeliek kiállitása.
Képzömüvészet. 1932. 1o5-1o6.1.

MDK

Istókovits Kálmán,festö

Önarckép. Olaj.
Vásár. "

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat.lo.l.

MDK

Istókovics Kálmán

Művészet 1936. 3-4. sz. 59.l.

MDK

Istokovits Kálmán

Kézdi-Kovács L.: Az elmult két év történetéből.
Évk. KMT. 1930. 21.l.

MDK

Istókovics Kálmán

A képzőművészeti év eseményei. P.H. 1934 évi naptára. 6o.l.

ISTÓKOVITS KÁLMÁN

Épülő stadion. Vizf. 49x26.
Furótorony. " 48x35.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

MDK

Istokovics Kálmán

a N.Szal.Mentionját kapta

Aktuális képzőművészeti események. Pesti Hirlap
1928 évi Kincsesháza. 65.l.

MDK

Istókovics Kálmán

Rippl-Rónai arcképek. Magyarország 1936. okt.18.

szövarch 20.-220.lap

Istokovits Kálmán.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 31

szövarch. 51. 2o.ó

Istokovits Kálmán.

Főiskolai tanárjelöltsége 1929.

Varga N.Lajos életrajza.
feldolgozta Kopp Jenő.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Bajza u. 41

szövarch. 51. 25.ó

Istokovits Kálmán.

A felsőbalogi müvésztelep 1943.

Varga N.Lajos életrajza.

felsolgozta Kopp Jenő.

Istokovits Kálmán.

Kiállitotta müvéit az Ernst muzeom 1936-ban

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Istekovits Kálmán.

Kiállitotta müveit az Ernst muzeom 1934-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

szövarok 20.-201.lap

Istókovits Kálmán.

Az Ernst muzeum kiállitotta müveit 1931-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Istokovits Kálmán.

Az Ernst múzeum kiállitotta müveit 1931-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Istokovits Kálmán.

Müveiből kiállitást rendez az Ernst muzeom 1927-ben.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Istokovits Kálmán.

Müveiből kiállitást rendez az Ernst muzeom 1929-ben.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat

Istókovits Kálmán.

Az Ernst muzeom kiállitást rendez müveiből 1925-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Istókovits Kálmán.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1938-ban

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Istókovits Kálmán

A Nemzeti Szalon 40-éves fennállásának évfordulója alkalmából kiállitást rendezett és a müvész képeit gyüjteményes kiállitáson mutatta be. 1935-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Istokovics Kálmán

Magyar müvészek Rómában. A Mügyüjtő 1928. 1e. sz. 285.1.

MDK

Istokovits Kálmán

Százezer pengőt kaptak müvészeink. Ujság 1928. máj. 27.

Istókovits Kálmán.

festőművész.

A Főv. Tanács festérzeti pályázatára meghívást kapott „Budapest felszabadulása" témakör vázlatának elkészítésére.

Magyar Nemzet, 1952. ápr. 23.

Imre Jenő.

„A magyar katona a szabadságért" c. képzőművészeti kiállításon lovas Hunyadi-festménye szerepelt. (említve)

Kis Ujság, Budapest, 1951. Okt. 25.

Istókovics Kálmán.

„A magyar katona a szabadságért" c. képzőművészeti kiállításon „Rozgonyi Cicelle" c. műve szerepelt, valamint (említve.) Vak Bottyánról készített rajza. (említve.)

Kis Ujság, Budapest, 1951. Okt. 2.

MDK.

Iskovits Kálmán

Müveinek makói kiállitásáról

Csongármegyei Hirlap 1965 ápr.17.lap -

Istókovits Kálmán

Kiállít

PH. 1942. IV. 22.

Irgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.

49.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-
. Ebben az esetben a kért könyvet pós-

"Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
török utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs
Központ

Istókovits Kálmán

Kiállít

Mo. 1942. IV. 18.

özpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
pzőművészeti Élete"
amely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

iadványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

a Művészettörténeti Dokumentációs

Istókovits Kálmán

Kiállít

Ú. M. 1942. IV. 19.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatól

Istókovits Kálmán

Kiákit

NÚ. 1942. IV. 18.

zpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
ozőművészeti Élete"
mely a Közoktatásügyi Népbiztosság
Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

adványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

a Művészettörténeti Dokumentációs

Istóhorith Kálmán

Ki Mit

PH. 1932. IV. 3.

Istókovits Kálmán

Műcsarnok kiállításán "A magyar művészet 1850-1932-ig" neve szerepelt.

1932. II. 21.

Istokovits Kálmán festő

Mücsarnokban a nagy magyar kiállitáson neve szerepelt.

EK. 932.II.21.

Istókovits Kálmán (Pécs).

Elismerő oklevelet (Mention honorable) ítélt meg számára a Képzőművészek Vidéki Szövetségének a Nemzeti Szalonban rendezett kiállítás zsűrije.

Magyarság, 1924. ápr. 12.

Istokovits Kálmán

Egy temetési jelenetet ábrázoló műve szerepel a Szinyei-Merse Társaság tárlatán, a Nemzeti Szalonban.
(említve.)

Pesti Hirlap, 1927. márc. 25.

Istókovics Kálmán.

Képe szerepel a Szinyei-Merse Társaság tavaszi szalonjának második kiállításán.

Esti Kurir, 1927. márc. 27

Istokovics Kálmán

festőművész

Képzőművészeti Társulat kiállitása - Mücsarnokban - képével szerepel

Nemzeti Ujság 1931.XII.22

Istokovits Kálmán

festőművész

Téli Tárlat a Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarország 1931.XII.20.

Istokovics Kálmán

festőművész

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállitása - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir 1931.XII 19.

Istókovits Kálmán

Alkotásával részt vett a római Magyar Intézet első kiáll.-án a Nemzeti Szalonban.

P.N.931.V.24.

Istókovits Kálmán

Rézkarcai, a római ösztöndijas művészek kiállitásán.

B.H.931.V.24.

Istókovits Kálmán

Metszeteit állitotta ki, a Római Magy. Int. kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

M.O.931.V.?.

Istokovits Kálmán

Alkotásával részt vett a római Magyar Intézet első kiáll.-án a Nemzeti Szalonban.

Ujság, 931.V.24.

Istókovits Kálmán

Műveivel szerepelt az Ernst-Múzeum jub. kiállitásán.

N.U.932.V.31.

Istóriya Rúsi

Istókovits Kálmán

Alkotása, a szfőv. képzőm. gyüjteményének kiállitásán a Műcsarnokban.

P.H.932.VI.19.

Jet'Sovits Kalnuks

Istókovits Kálmán

Szerepelt a Műcsarnok Téli tárlatán.

N. M. 1939. XII. 17.

Istókovits Kálmán

Grafikai szerepluck a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

P.N. 1926. V. 16. (Pesti Napló)

Istokovics Kálmán.

A Ferenc József jubileumi ösztöndíj pályázaton kompozíciójával szerepel a Műcsarnokban.
(emelte.)

Pesti Napló, 1928. jún. 14.

Istókovics Kálmán.

A Ferenc József festészeti pálya díjra beküldött pályaműveket a Műcsarnokban állítják ki, melyen műve szerepel.

Az Est, 1928. jún. 14.

MDK

Istokovits Kálmán

Mosónő, of.

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944.jun. Műcs.

Istókovics Kálmán.

Dudits Andor növendéke,

A Képzőművészeti Főiskola kiállításán szerepel fresko kartonja.

Nemzeti Ujság, 1928. Máj. 20

MDK

Istokovits Kálmán

Felszabadulás, vf.

Felszabadult Bp. művészete N.Szal. 1960.

Istókovits Kálmán

Részt vesz a Mücsarnok harmadik nemzeti képző-
müvészeti kiállitásán.

Nemzeti Ujság 1935.LII.24.

Istókovits Kálmán
festő

Rézkarcai a Műcsarnok nemzeti kiállításán.

M. O. 1935. III. 24.

Istokovics Kálmán

Kiállít a Műcsarnok őszi tárlatán, amlítve szimbolikus hangulatú virtuszképei.

Új Magyarság 1942. X. 11.

Istókovits Kálmán
festő

Kiállít a Nemzeti Szalon őszi tárlatán, említve két chinai tépe.

Nemzeti Ujság 1942. X. 13.

Istokovics

Kiállít a Nemzeti Szalon őki tárlatán.

Új Magyarság 1942. X. 15.

Istókovics Kálmán
festő

Dunai csendéletei kerepelnek a
Nemzeti Szalon őszi tárlatán.

Esti Kurir 1942. X. 14.

Istókovics Kálmán
festő

Kiállít a „Műcsarnok" őszi tárlatán.

Esti Kurir 1942. X. 14.

Istókovics
festő

Képei szerepelnek a berlini Nodional-galeriében megnyílt modern magyar festők kiállításán.

Magyar Nemzet 1942. XII. 15.

Istokovits Kálmán MDK

A Szent Jobb Raguzában

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Istókovics Kálmán
festő

Kiállit a Mücsarnok harmadik nemzeti képző-
művészeti kiállitásán.

Est, 1935.III.24.

Istokovits Kálmán MDK

Rozgonyi Cicelle, repr.

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Istokovics

Művével szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

8.0.932.IV.24.

Istokovics

Művével szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

8.0.932.IV.24.

Istókovits Kálmán

Alkotása a clevelandi muzeum grafikai kiállitásán.

Est, 931.IV.22.

Istávovits Kálmán

Istokovits Kálmán festő.

Műcsarnok reprezentatív kiállításán szerepelt.

B.H.932.II.21.

Istókovits Kálmán

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

Est 1931. II. 22.

Istókovits Kálmán

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

P N 1931. II. 22.

Istokovics Kálmán

is szerepel műveivel.

Százkilenc magy. képzőmův. vesz vészt a venezia
N.U. 932. III. 27. kiállitáson.

Istokovits Kálmán

álomlátásos, szinromantikus, fantaziadús
pikturája, a legértékesebb anyagjai a ki-
állításnak, Herman leegyszerűsödött képei-
vel, Lehel Mária finom formái, valamint
Péri László robusztus sobrai kört.

(m. j.): Két kiállítás. – Ernst-muzeum.
Magyarság, 931. X. 11.

Istokovics Kálmán festő

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiállitásán.

M.932.IV.3.

Istokovics Kálmán festo

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiállitásán.

M.932.IV.3.

Istokovics Kálmán

Alkotásával szerepel a Céhbeliek kiáll.-án
a Nemzeti Szalonban.

Est, 932.III.20.

Istoković Adam

Istokovics Kálmán

Alkotásával szerepel a "Cénbeliek" kiáll.-án.

N.U.932.III.22.

letohovice kašmír

Istokovics Kálmán

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiállításán.

N.U.932.IV.8.

Istoković Adam

Istokovics Kálmán
grafikus

Magyar Rézkarcoló Müvészek Egyesületének kiállitása - Nemzeti Szalonban - munkáival szerepel.
Drámai kompozicióinak hatalmas erejében kivánhat egyéni elbirálást.

Esti Kurir
1931.III.24.

Istókovits Kálmán

Alkotásával szerepel a "Céhbeliek" kiáll.-án
a Nemzeti Szalónban.

P.N.932.III.20.

Letošnja klima

Istókovits Kálmán.

Műve szerepel a Szinyey-Merse Társaság második tavaszi kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Magyarság, 1927. márc. 25.

Istókovics Kálmán.

A Tamás-galéria kovácsonyi kiállításán műlapjai szerepelni fognak.

Magyarság, 1927. dec. 18.

Istvánovics Kálmán.

A Tamás-gyalétia barácsanyi bi-
állatokban mikoppai szerepelni gyo-
nak.

Budapest. 1927. dec. 14.

Istokovits Kálmán

műcsevel újabb törekvéseket jelez.

A MAPE kiáll. -, a.

- ie: A Műcs. őszi tárlata.

P. N. 931. X. 18.

Istokovits Kálmán

a legjobb arcképek köze tartozik (9.) műve.
(M. Arcképf. T. - nak kiállítása.)

(e. a.): A műcs. őszi tárlata.
Upság 931. X. 18

Tolokovits Kálmán

jó arcképpel szerepelt.

Gy. T.: Őszi Tárlat.

8. O. h. 931. X. 18.

Istókovits Kálmán

az ujabb stilust képviseli jól.

M. Akv. és Parl. f. Eqy. mer kiáll.-a.

Ybl Ervin: Őszi párlat.

B. H. 931. X. 18.

Istokovits Kálmán

képei a legjobbak közé tartoznak a MAFE kiállításán.

m. v.: A Műcsarnok őszi tárlata.
N. U. 931. X. 18.

Istokovits Kálmán

két tanulmány portréjával (egyik olaj, a másik tempera) – jól bizonyítja komoly készültségét és mindinkább egyénivé váló festői modorát.

M. arcképfestők Tars. kiáll.-a.

Ybl Ervin: Ősi tárlat.

B. H. 931. X. 18.

Istokovics Kálmán festő, graf.

Szinci rendkívül finomak.
Most már felszabadultabban bánik az akvarellel, temperával és az olajjal.

M.O. 1931. X. 11.

Istokovits Kálmán, pestrin.-graf.

Herman Lipót nagyobb gyűjteménye és I. K. imposáns megjelenése avatja jelentőssé az Ernst Muz.-~~ban~~ új kiállitását.
Csop. kiáll. az Ernst Muz.-ban.

(B. M.) E. K. 931. X. 11.

Istókovits Kálmán

festményekkel szerepelt.

Az Ernst-múz. csop. kiáll. - a.

P. H. 931. X. 18.

Istokovics Kalmán

Az E. Muz. mostani kiállításan egy fiatal mester kérobbanó sikeréről számolhatunk be. Eddig főleg Rembrandt-hatásu gazdag fantaziája grafikusként aratta sikerét, most nagyszerű vizziókat fest 3-4 szinnel hatalmas karton lapokon. „Bábel"

„Ecce Homo"

„Lány koponyával"

„fiatal leány" (ellenvilágitásban festve, még az arcszineiben is feketével.

(k.k.l.) Uj művészcsoport az Ernst-muzeumban.

P.H. 931.X.11.

Istokovits Kálmán, festőm.-graf.

A legelső meglepetés I. K. fehetségének Bűncs és gazdag kibontakozása. Nemcsak grafikája lendül fel hanem pikturája is.
Tunisi, trupólisi képei, - képei melyeken az egyéj mesevilága éled, néhány kis aquarellje a legartisztikusabb angol water-coulorokkal vetekednek.

(K.) Az Ernst M. esop. kiáll.-a. - M. Ú. 931. X. 11.

Istokovits Kálmán, graf-festőm.

fantáziadus, álomlátásos, kimromantikus pirturája az Ernst Muz. csop kiállitásán.

(m.j.) Két-kiállitás - M. 931. X. 11.

Istokovits Kálmán festőm.-graf.

vizfestményein és olajképein kimerithetetlen kompozíciós- és szinfantáziatobzódik. Csupa szárnyaló képzelet ez a művész.
Csop. kiáll. Ernstnél.

Est. Vasárnap, 1931 okt. 11.

Istókovics Kálmán.

festő

Alkotása szerepelt a Károlyi-palotá-ban rendezett művészi kiállításon, melyet az árvízkárosultak javára rendeztek.

Magyarság, 1926. ápr. 1.

Mit herzlichen Weihnachtsgrüßen

Istokovics

festőművész

Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesületének kiállitása Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Majdnem szinpadi effektusokat látunk látomásain.

8 órai Ujság
1931.III.22.

M.D.K.

Istókovits Kálmán

Müve szerepel a Belvárosi Müvészeti Szalon kiállitásán, amelyről a lap "Uj Képzőmüvészeti Kiállitás a Belvárosban" cimmel számol be. Fényképfelvételeket közöl a kiállitott müvekről, de nem jelöli mellttük a müvészek nevét.

Szinházi Magazin, Bp. 1943. aug. 18-24. VI. évf. 35. sz. 32. lap

tovább

Istókovits Kálmán

~~Beck András (1934)~~

~~Dabóczy Mihály (1936)~~

~~Durdy Tibor (1936)~~

Istókovics Kálmán (1926)

Ispánki József (1928)

Mikus Sándor (1933)

Marosán Gyula (1935)

Pohárnok Zoltán (1935)

Roxs János (1936)

Szücs István (1935)

Tóth B. László (1936)

Turáni Kovács Imre (1936)

Vadadi Filep Jenő 1935

Szinyei Társasági díjak nyertesei

Tavaszi Szalon XIII

13

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **MÁRCIUS** 13. hét

21 sárnap		Virágvas. *Benedek*
22 Hétfő		G. Katalin *Oktávián*
23 Kedd		Viktorián *Frumenc*
24 zerda		Gábor főa. *Gábor*
25 sütörtök		Nagycsüt. *Irén*
26 Péntek		Nagypéntek *Nagypéntek*
27 zombat		Nagyszomb. *Hajnalka*

Istókovits Kálmán

Pesti Napló 1938. ápr. 24

A balatoni művésztelep érdekes megoldása

(Saját tudósítónktól.) Évek óta szőnyegen levő probléma a balatoni művésztelep kérdése, aminek megoldását különösen a balatoni érdekeltségek sürgetik. Ők olyan formában képzelik el a megoldást, mint a szolnoki művésztelep: szép parkban elhelyezett műtermek felépítését kívánnák.

Ezzel szemben jól informált helyről úgy értesülünk, hogy a kultuszkormánynak más az álláspontja. Tapasztalat alapján sokkal helyesebbnek tartják, ha a művészeket nem kötik le egy meghatározott helyre, hanem alkalmat és módot nyujtanak nekik arra, hogy a Balaton különböző helyein dolgozzanak. Ilyen alapon egész csendben, de annál szebb eredménnyel indították el tavaly a »röghöz nem kötött« balatoni művésztelepet, olyan formában, hogy több művésznek anyagi támogatást adtak néhányheti balatoni tartózkodáshoz.

Az eredmény elsőrangú volt. A művészek — ~~Burghardt Rezső~~, Istokovits Kálmán, Udvary Pál, ~~Hintz Gyula~~, Novotny Emil, ~~Rudas Géza~~ és Freytag Zoltán — a balatoni ösztöndijjal nagyszerű munkalehetőséghez jutottak és olyan szépen produkáltak, hogy balatoni alkotásaikból reprezentatív kiállítást csinálhatnak. A »Balatoni Kiállítás« május 10-én nyílik meg a Nemzeti Szalónban.

A kultuszkormány idén is folytatja ezt a balatoni művésztelepakciót. A nyárra ismét 8—10 művésznek juttat hasonló célú ösztöndíjat.

A szolnoki régi művésztelepen kívül az idén is fenntartják a miskolci művésztelepet, amely a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek ad alkalmat a munkára és gróf Esterházy Ferenc is fenntartja tatai művésztelepét, ahol 10 művészt — három képzőművészt, négy muzsikust és három írót — lát vendégül két hónap tartamára.

Istokovits Kálmán

Magyarország 1934. máj. 14

d. ve

A balatonarácsi és tatai művésztelep tagjai a Nemzeti Szalónban

Ma délután nyílik meg a *Nemzeti Szalonban* két újabb művésztelep tagjainak csoportkiállítása. A Balaton régi kedves motivuma és ihletője a magyar festészetnek, Csók, Iványi-Grünwald, Agry József után lássuk mit mond, hogyan szól a Balaton ahhoz a kis csoporthoz, akik műtermüket nyáron a *balatonarácsi parton* horgonyozzák le?

Hinz Gyula a halványzöld és mélykék Balatonról, üde tavaszi földekről, édesen virágzó fákról fest lírikus gyöngédséggel, sokszor merész, néha édeskés színekkel.

Erdős Géza a társaság legfiatalabb tagja. Lazán összetartott sötétkék Balatonja, ólmos, tompa fényei, melankólikus hangulatokból születtek.

Istokovics díszletszerűen fogja fel a balatoni tájat.

A legkomolyabb és legérettebb, köztük *Novotny* Emil, a fények, színek és a formák törvényszerűleg rendezkednek el képein.

Udvary Pál kiegyensúlyozott, derüs kompozicióí, *Burghardt* Rezső tájai, *Freytag* akvarelljei nem távolodnak el nagyon a valóságtól.

Boldizsár István és *Jeges* Ernő képviselik a másik új művésztelepet, a tatait. *Boldizsár* rózsaszín vibráló napsütéses uccarészletei kellemes, finom hatásúak.

Jeges Ernőnek előnyére vált a tatai környezet, színei lehalkultak, kivilágosodtak.

(d. m.)

12/Pr

574, 11. 517 Fr.
szám.

Műemlékek Orn. Birotts. tek. Elnöks.

BUDAPEST
939 APR 13 15

Hivatalból.
olgálati ügyben.
átalányozva.

BUDAPEST
Hőgyes Endre ü.
Rákos v. 10

Gutai) 59½ 4 Nanking 6é sher (Keszthelyi) 57
59½ 5 Gellért 5é pher (Klimscha A.) 56½
54½ 6 Totem 5é sm (Balog) 56

BÉKEPLAKÁT
ÉS
ÖTÉVES TERV
GRAFIKAI
KIÁLLÍTÁS

ERNST-MÚZEUM
1952

BÉKEPLAKÁT ÉS ÖTÉVES TERV GRAFIKAI KIÁLLITÁS

Hazánk szocialista építése, fejlődő iparunk, mezőgazdaságunk, a termelési mód átalakulása megváltoztatja az embert, a várost, falut, a magyar tájat.

A Békeplakát és Ötéves Terv Grafikai Kiállítás éppen azt szolgálta, hogy művészeinket közelebb hozza ehhez az építéshez, dolgozó népünk mindennapi életéhez. A kiállítás tematikája olyan művek megalkotását kívánja művészeinktől, amelyek mozgósítanak bennünket a még előttünk álló forradalmi feladatok megoldására. Művészeinknek kötelessége megismertetni dolgozó népünket az eddig elért eredményekkel, bemutatni építő munkánk gigantikus alkotásait.

A kiállításnak kettős feladata van: egyrészt bemutatni az Országos Béketanács által meghirdetett békeplakátpályázat legjobb műveit, összekapcsolva a nemzetközi békeplakátművészet néhány alkotásával. — Másrészt a kiállítás bemutatja az ötéves terv eredményeit megörökítő grafikai anyagot és azokat a kiváló plakátokat, amelyek az elmúlt esztendőkben jelentek meg.

A grafika harcos műfaj, lényegénél fogva a legszorosabban és leggyorsabban tud kapcsolódni a mindennapi élet problémáihoz és intenzív segítséget nyujtani a tömegek neveléséhez. A grafika a művész kezébe olyan lehetőséget ad, melynek segítségével az eseményekre azonnal reagálhat, végigkísérheti és lerögzítheti a munka ütemének egyes fázisait. És mindezt a művész szemén keresztül mutatja meg, kiemelve a jelenségek lényegét. Nem száraz pontossággal regisztrált, hanem a művészi élmény segítségével feltárja előttünk a dolgok igazságát. A grafika lehetőségeit művészeinknek mindinkább ki kell használni, hogy segítségével megmutassák átalakuló új életünket és ezen keresztül népünk teremtő erejét.

Művészeink lelkes munkával kezdtek a feladat megoldásához. Végigjárták az egész országot és műveik visszatükrözik a sztálinvárosi, kazincbarcikai, az inotai építkezéseket, a nagyüzemek életét, átalakuló mezőgazdaságunk eredményeit. A kiállítás seregszemléje annak, hogyan találtak kapcsolatot grafikusaink dolgozó népünk nagy célkitűzéseivel, a Párt és kormányzatunk programmjával. A kiállítás politikai és művészi jelentőségét éppen ez adja meg. A kiállított anyag dokumentum amellett, hogy a magyar grafikusművészek kapcsolatot találtak a mindennapi élettel, azzal a társadalmi fejlődéssel, amely országunkat a legmagasabb színvonalra emeli.

A kiállításnak komoly eredménye, hogy előtérbe állítja a politikai plakát kérdését. Míg eddig csak néhány művész foglalkozott ezzel, most a kiállítás mozgósította azokat a művészeket is, akik eddig nem vettek részt az ily irányú munkában. Művészeink megértették jelentőségét, hogy a plakát százezrekhez, milliókhoz szól, közvetlenül mozgósít a cselekvésre és így komoly agitatív eszköz a művész kezében dolgozó népünk szebb élete mellett. Megértették grafikusaink, hogy művészi feladataik egyúttal politikai feladatok is és alkotásaik művészi színvonala szorosan összefügg a műben megnyilvánuló pártos magatartással.

ÚJ BÉKEPLAKÁTOK

1. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Harcolj a békéért.
2. *Balogh István:*	Ne engedd... harcolj a békéért.
3. *Bánó—Kaján:*	A pacifista.
4. *Bencze—Filó:*	Megtoroljuk Beloiannisz halálát.
5. *Bencze—Filó:*	Segítsd Koreát a békéért.
6. *Ceglédi István:*	Békéért.
7. *Cziglényi Ádám:*	Békéért.
8. *Cziglényi Ádám:*	Ötéves tervünk túlteljesítésével a békéért.
9. *Filó:*	Békét.
10. *Gábor Pál:*	Védjük meg a békét.
11. *Gábor Pál:*	Éljen a népek békekongresszusa.
12. *Gerő Sándor:*	A békealáírók megfékezik a háborús uszítókat.
13. *Gönczi Tibor:*	Megvédjük a békét.
14. *Kass János:*	Békét.
15. *Macskássy János:*	Szövetkezeti munkával a békéért.
16. *Papp Gábor:*	A munka fegyverével is a békét védjük.
17. *Reich Károly:*	Szocialista békénket megvédjük.
18. *Sándor—Kassó:*	Milliók a békéért — milliók a háborúért.
19. *Szász E.—Szász F.:*	Békeplakát.
20. *Székely István:*	Békét.
21. *Szilas Győző:*	Megvédjük a békét.
22. *Tedesco Anna:*	Békét a világnak.
23. *Tóth Ferenc—Kay Lajos:*	Megvédjük a békét.
24. *Varga S.:*	Dolgozz a békéért.
25. *Zala Tibor:*	Pusztuljanak a gyilkosok.
26. *Z. Szücs Erzsébet:*	Békét, jövőnkért.

MEGJELENT PLAKÁTOK A BÉKÉÉRT, ÖTÉVES TERVÜNKÉRT, KULTÚRÁLIS FELEMELKEDÉSÜNKÉRT

27. *Ék Sándor:*	Békéért, Ötéves Tervünkért.
28. *Gábor Pál:*	Lengyel népművészet.
29. *Gábor Pál:*	Lengyel plakátművészet.
30. *Gábor Pál:*	Dimitrov-emlékkiállítás.
31. *Gábor Pál:*	Tungsram-export.
32. *Gábor Pál:*	Szovjet film ünnepe.
33. *Gábor Pál:*	Építőművészeti kiállítás.
34. *Gábor Pál:*	Csepel 30 export.
35. *Gábor Pál:*	Új Kína kiállítás.
36. *Gönczi Tibor:*	Egységgel a békéért.
37. *Gönczi Tibor:*	Ötéves Tervvel új országot építünk.
38. *Káldor László:*	Kínai népköztársaság.
39. *Konecsni György:*	MNDSZ III. Kongresszusa.
40. *Konecsni György:*	A magad hasznára, a haza javára jegyezz békekölcsönt.
41. *Konecsni György:*	Szabad Nép.
42. *Konecsni György:*	Ötéves tervvel a szocialista Magyarországért.
43. *Konecsni György:*	Hazádnak, magadnak takarékoskodj.
44. *Konecsni György:*	Jólétet, fényt, műveltséget visz a faluba az Ötéves Terv.
45. *K. Bócz István:*	Értünk harcoltak.
46. *K. Bócz István:*	Ludas Matyi.
47. *K. Bócz István:*	Az úrhatnám polgár.
48. *K. Bócz István:*	Haza akarok menni.
49. *Mallász Gitta:*	Harcos egységben a béke megvédéséért.
50. *Papp Gábor:*	MASZOVLET légiszállítás.
51. *Papp—Reich:*	Ötéves Terv kiállítás.
52. *Pál György:*	Megvédjük a békét.

53. *Székely István:* Fiatalok, jöjjetek vasipari tanulónak.
54. *Szilas Győző:* Asszonyok, lányok! Családjaink, hazánk boldog jövőjét építsük együtt! Gyertek dolgozni az építőiparba!
55. *Szilas Győző:* Pedagógus Nap, 1952.
56. *Szilas Győző:* II. Békekölcsön első nyereménysorsolása.
57. *Szőnyi Gyula:* Június 1. béketalálkozó.
58. *Zala Tibor:* Gyere te is bányászipari tanulónak.

A kiállítás anyagában szereplő nemzetközi békeplakátokat a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár bocsájtotta rendelkezésre.

59. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Épül a Földalatti Vasút.	Rézkarc.
60. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Nehézipar.	Rézkarc.
61. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Hajóépítés.	Rézkarc.
62. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Bekötő út épül.	Rézkarc.
63. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Cséplés.	Rézkarc.
64. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Aláírják a békeívet.	Rézkarc.
65. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Ifjúság a békéért.	Rézkarc.
66. *Aszódi Weil Erzsébet:*	A Ganz-hajógyárban.	Rézkarc.
67. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Víztorony épül Túrkevén.	Rézkarc.
68. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Sztrájkoló kirakodó munkások.	Rézkarc.
69. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Békéért, honvédségünk.	Rézkarc.
70. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Gépállomás Túrkevén.	Rézkarc.
71. *Aszódi Weil Erzsébet:*	A Ganz Villamossági gyárban.	Rézkarc.
72. *Aszódi Weil Erzsébet:*	A végtelen rizsföldeken. Túrkevén.	Rézkarc.
73. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Aratás, cséplés, behordás.	Rézkarc.
74. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Brigád Sztálinvárosban.	Rézkarc.
75. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Munkáslakások Sztálinvárosban.	Rézkarc.
76. *Aszódi Weil Erzsébet:*	Villamosítás.	Rézkarc.
77. *Balogh András:*	Faültetés a Vérmezőn.	Ceruzarajz.
78. *Balogh Margit:*	Így dolgozunk!	Ceruzarajz.
79. *Barta Mária:*	A Miskolci Cementgyárból. „Henczelmann-daru".	Tusrajz.
80. *Bartha Ferenc:*	Öntödeudvar.	Pasztell.
81. *Bánó Endre:*	Nagykalapács.	Akvarell.
82. *Bánó Endre:*	Vagonszerelde.	Akvarell.
83. *Bánó Endre:*	Motorvonatok.	Akvarell.
84. *Bánó Endre:*	Motorszerelés.	Akvarell.
85. *Bánó Endre:*	Népstadion, 1952.	Akvarell.
86. *Bánó Endre:*	Izzik a vas.	Akvarell.
87. *Bánó Endre:*	Boráros-tér, 1952.	Akvarell.
88. *Bencze László:*	Exkavátor I.	Tollrajz.
89. *Bencze László:*	Exkavátor II.	Tollrajz.

90. *Bencze László:* Téglarakás Sztálinvárosban. Tollrajz.
91. *Beron Gyula:* Sztálin-híd. Akvarell.
92. *Beron Gyula:* Nemzeti Színház. Ceruzarajz.
93. *Bér Rudolf:* Dolgozók esti iskolája. Krétarajz.
94. *Bokor Miklós:* Budapest zöld övezete. Ceruzarajz.
95. *Bokor Miklós:* Tiszai rév. Ceruzarajz.
96. *Bokor Miklós:* Öntözőcsatorna az Alföldön. Akvarell.
97. *Boldogfai Farkas Imre:* Hatvani József, sztahanovista kubikos. Ceruzarajz.
98. *Boldogfai Farkas Imre:* Molnár József. Vázlat. Ceruzarajz.
99. *Boross Géza:* Sályi tszcs-központ. Ceruzarajz.
100. *Boross Géza:* Tanulmány kompozícióhoz. Pác.
101. *Botos Sándor:* Paraszt arcképek a karcagi Béke tsz-ből. Ceruzarajz.
102. *Botos Sándor:* Paraszt arcképek a karcagi Béke tsz-ből. Ceruzarajz.
103. *Botos Sándor:* Traktorista kisparaszt arcképek a karcagi Béke tsz-ből. Ceruzarajz.
104. *Czene Béla:* A kazincbarcikai erőmű építése. I. Ecsetrajz.
105. *Czene Béla:* A kazincbarcikai erőmű építése II. Ecsetrajz.
106. *Czene Béla:* A kazincbarcikai erőmű építése III. Ecsetrajz.
107. *Czene Béla:* Korik O. és Karacs L. sztahanovista instruktorok Kazincbarcikán. Tusrajz.
108. *Czumpf Imre:* Kohó (Martin). Tusrajz.
109. *Czumpf Imre:* Építkezés. Színes tusrajz.
110. *Deli Antal:* Munka az aszfaltozó gép körül. Krétarajz.
111. *Deli Antal:* Útaszfaltozók Szentendrén. Krétarajz.
112. *Domján József:* Békéért dolgozunk. Színes fametszet.
113. *Domján József:* József Attila daru. Színes fametszet.
114. *Domján József:* Lánchíd, 1946. Színes fametszet.
115. *Domján József:* Petőfi-híd az úszódarukkal. Színes fametszet.
116. *Domján József:* Földalatti vasút építkezése az Országház előtt. Színes fametszet.
117. *Domján József:* Az épülő Petőfi-híd. Színes fametszet.
118. *Domján József:* A Petőfi-híd budai hídfőjének újjáépítése. Színes fametszet.

119. *Domján József:* A Műszaki Egyetem új épületei. Színes fametszet.

120. *Domján József:* Kisdaru a hídon. Színes fametszet

121. *Domján József:* Olvasztár. Színes fametszet.

122. *Domján József:* Bányacsillék. Színes fametszet.

123. *Domján Józsefné:* A Munkásmozgalmi Intézet. Tollrajz.

124. *Dudás Jenő:* Tanulmányok a tszcs-ben. Tusfestmény.

125. *Ferenczy Valér:* Sárospataki vásár. Rézkarc.

126. *Ferenczy Valér:* Sárospatak. Rézkarc.

127. *Ferenczy Valér:* Kossuth-híd. Rézkarc.

128. *Gábor Pál:* Oklevél. Tempera.

129. *Glück Félix:* Könyvnap Üllőn. Krétarajz.

130. *Gönczi Tibor:* Olvasztárok a Ganz Vagonban. Krétarajz.

131. *Gönczi Tibor:* Négytonnás kalapács a Ganzban. Ceruzatanulmány.

132. *Gönczi Tibor:* Ganz-kovácsműhely. Ceruzatanulmány.

133. *Gönczi Tibor:* Tűzzel, vassal az Ötéves Tervért. Krétarajz.

134. *Győry Miklós:* Móricz Zsigmond, „Életem" regénye illusztrációi (három darab). Tollrajz.

135. *Győry Dezső:* Ásó leány. Tollvázlat.

136. *Győry Dezső:* Tehén borjúval. Tollrajz.

137. *Halász Márta:* A csehnádasdi betonút.

138. *Hellei András:* Épül a híd. Akvarell.

139. *Herman Lipót:* Gellérthegy füvesítése. Tanulmány.

140. *Hikádi Erzsébet:* A Kazincbarcikai Erőmű építése. Szépia.

141. *Hikádi Erzsébet:* Keletnémet szerelőbrigád Kazincbarcikán. Ecsetrajz.

142. *Hincz Gyula:* Sztálinvárosi részletek (9 drb.) Ceruzarajz.

143. *Iván Szilárd, Hegyi, Rácz, Percz, Mattioni:* Sztálinvárosi üzletház. Mozaikterv. Tempera.

144. *Iván Szilárd:* Úttörő. Kréta.

145. *Iván Szilárd:* Vázlat a Földalattihoz. „Úszók". mozaikhoz. Tempera.

146. *Iván Szilárd:* Vázlat a Földalatti „Úszók" c. mozaikhoz. Tempera.

147. *Iván Szilárd:* Úttörő. Vázlat. Rajz.

148. *Istokovits Kálmán:* Visegrádi ásatás. Mátyás kútja. Akvarell.

149. *Istokovits Kálmán:* Földalatti építkezés. Akvarell.

150. *Istokovits Kálmán:* Felvonó a Földalatti építkezésénél. Akvarell.

151. *Kaeszné Lukács Kató:* Új mesekönyv könyvfedéllap és illusztrációk.

152. *Kass János:* Móricz Zsigmond illusztrációk. Tollrajz.

153. *Kaveczky Zoltán:* Hazánk a vas és acél országa lesz. Rézkarc.

154. *Kádár Béla:* Építők. Rajzsorozat. Tus.

155. *Kolozsváry György:* Gazda-mozgalom az RM-ben. Krétarajz.

156. *Koltay Miklósné:* Gyapotszedő nő. Rézkarc.

157. *Komjáti Gyula:* Disznóölés. Rézkarc.

158. *Komjáti Gyula:* Borjú. Rézkarc.

159. *Kontraszty László:* Téglagyáriak. Hat drb. tanulmányfej. Ceruzarajz.

160. *Lakatos Artur:* Új raktár épült az Április 4. vasgyárban. Ceruzarajz.

161. *Lakatos Artur:* Április 4. Gépgyár bejárata az Ötéves Terv épületeivel. Krétarajz.

162. *Litkei József:* „Kőtörő". Ceruzarajz.

163. *Litkei József:* Állami gazdaság tehenészete. Akvarell.

164. *Marosán Gyula:* Petőfi-híd. Krétarajz.

165. *Marosán Gyula:* Dolgoznak a Petőfi-hídon. Tusrajz.

166. *Marosán Gyula:* Petőfi-híd. Tusrajz.

167. *Macris Zizi:* Három tanulmány. Színes fametszet.

168. *Mattióni Eszter:* Béke-étterem. Tempera.

169. *Mészáros Mihály:* Beszélgetés folyamőrökkel. Ceruzarajz.

170. *Mészáros Mihály:* Újjáépülő Vár. Úri-utca építése. Ceruzarajz.

171. *Mészáros Mihály:* Kiss Jankó Bori néni. Mezőkövesd kitüntetett népművésze. Ceruzarajz.

172. *Mészáros Mihály:* P. J. Lánggyári sztahanovista. Ceruzarajz.

173. *Mohácsi Lajos:* Belépés a tsz-be. Szénrajz.

174. *Moldován István:* Micsurin tsz hátsó udvara. Vázlat. Pasztell.

175. *Nagy Zoltán:* Bélyegtervek.

176. *Nagy Zoltán:* „Nagyprés". Ceruzarajz.

177. *Nemcsics Antal:* Tanulmány. Ceruzarajz.

178. *Papp Gyula:* Épül a sztálinvárosi erőmű. Pasztell.

179. *Papp—Reich:* Nehézipari tabló vázlata az 1951-es ötéves terv kiállításra.

180. *Rabocskai Béla:* Vázlat. Gouache.

181. *Reich Károly:* Móricz Zsigmond, Boldog ember c. művéhez illusztrációk. Tollrajz.

182. *Reich Károly:* Nehézipari tabló vázlata.

183. *Reuter Ágost:* Parkrészlet. Tollrajz.

184. *Reuter Ágost:* Várrészlet. Tollrajz.

185. *Reuter Ágost:* Sárospatak környéke. Ceruzarajz.

186. *Róna Emmi:* Váchartyánban. Akvarell.

187. *Sárdy Károly:* Cséplés az acsádi Petőfi tsz-ben. Akvarell.

188. *G. Szabó Kálmán:* Dunapentele. Fametszet.

189. *G. Szabó Kálmán:* Kigyúlt a fény. Fametszet.

190. *G. Szabó Kálmán:* Molière falun. Fametszet.

191. *G. Szabó Kálmán:* Ébresztő. Fametszet.

192. *Szabó Vladimir:* Mihályi tsz alapítóinak arcképe. Ceruzarajz.

193. *Szabó Vladimir:* Kisipari termelő szövetkezet. Tanulmány. Ceruzarajz.

194. *Szabó Vladimir:* Május 1. Mezőcsáton. Gobelin-terv. Akvarell.

195. *Szabó Vladimir:* Tanulmány őszi kiállításra készülő képhez.

196. *Szlovák György:* Boráros-téri híd építése. Tillrajz.

197. *Szlovák György:* A Földalatti Vasút építése. Tollrajz.

198. *Szlovák György:* Boráros-téri híd építése. Tillrajz.

199. *Szigethy István:* Boci. Ceruzarajz.

200. *Szigethy István:* Épül a távvezeték transformátorháza. Ceruzarajz.

201. *Szilvássy Margit:* Az ózdi kohóban. Tusrajz.

202. *Sinkó Károly:* A terv őre. Tanulmány.

203. *Sinkó Károly:* V. J. kalapácsvezetőnő. Tanulmány.

204. *Sinkó Károly:* Nagykalapácsnál a Ganz-vagonban. Tanulmány.

205. *Szobotka Imre:* Tanulmányok a tszcs-ben. Ceruzarajz.

206. *Szőnyi István:* Építkezés. Tusrajz.

207. *Szücs Pál:* Petőfi-híd. Krétarajz.

208. *Szücs Pál:* Sztálinvárosi kikötő. Tusrajz.

209. *Szücs Pál:* Inotai szénrakodó. Krétarajz.

210. *Szücs Pál:* Diósgyőri nagykohó. Tollrajz.

211. *Szücs Pál:* Inota. Tusrajz.

212. *Szücs Pál:* Épül a Földalatti. Krétarajz.

213. *Szücs Pál:* Sztálinváros. Krétarajz.

214. *Szücs Pál:* Diósgyőri óriáskohó. Krétarajz.

215. *Szücs Pál:* Tiszalök. I.

216. *Szücs Pál:*	Épül a Földalatti.	Krétarajz.
217. *Szücs Pál:*	Tiszalök. II.	
218. *Szücs Pál:*	Sztálinváros. Kikötő.	Tusrajz.
219. *Szücs Pál:*	Pentelei határban.	Kréta.
220. *Szücs Pál:*	Új utat kap a falu.	Kréta.
221. *Szücs Pál:*	Épül Inota.	Kréta.
222. *Szücs Pál:*	Üzemi gyűlés.	Tollrajz.
223. *Tenkács Tibor:*	Kőzúzó a tokaji bányában.	Linometszet.
224. *Tenkács Tibor:*	Tiszahíd-pillér építése.	Linometszet.
225. *Tóth B. László:*	Cséplés.	Krétarajz.
226. *Tóth B. László:*	Földalatti építkezése.	
227. *Udvardy Pál:*	Óbudai téglagyár.	Akvarell.
228. *Udvardy Pál:*	A Földalatti vérmezői állomása.	„
229. *Udvardy Pál:*	Gépipari Minisztérium építkezése. I.	„
230. *Udvardy Pál:*	Sztálin-híd építése.	„
231. *Udvardy Pál:*	Gépipari Minisztérium építkezése. II.	„
232. *Weidinger József:*	Salgótarjáni csúszda. Illusztráció.	
233. *Weidinger József:*	Sztálinváros. Illusztráció.	
234. *Weidinger József:*	Illusztráció.	
235. *Vydai-Brenner Nándor:*	Békét akarunk.	Tollrajz.
236. *Vydai-Brenner Nándor:*	Frontfejtés.	Tollrajz.
237. *Vydai-Brenner Nándor:*	Réselőgép.	Tollrajz.
238. *Vincze Gergely:*	Épül a szivattyútelep Sztálinvárosban.	Ceruza.
239. *Vörös Géza:*	Permetezőgép a Micsurinban.	Krétarajz.
240. *Zádor István:*	Megkezdődött a Földalatti Stadion-állomás építése.	Krétarajz.
241. *Zádor István:*	Keszonmunkások pihenője.	Krétarajz.
242. *Zádor István:*	Alagútépítés a Vérmező alatt.	Krétarajz.
243. *Zádor István:*	Pajzskamra a Földalatti Rákóczi-úti építkezésénél.	Krétarajz.
244. *Zádor István:*	A Stadion-állomás épületeinek ácsmunkája.	Krétarajz.
245. *Zádor István:*	Zsilipbetonozás a 6-os munkahelyen.	Krétarajz.
246. *Vertel József:*	Bélyegtervek.	
Gáll-Gerstenbrein Ferenc:	Bélyegtervek: 2 Ft. népstadion. 60 fill. bányász.	

Felelős kiadó: Dr. Fehér Zsuzsa
Budapesti Szikra Nyomda, V., Honvéd-u. 10.
Felelős vezető: Radnóti Károly

Ystokoviđs, Kálmán
Iván Szilárd

163/Pg

1953 tegt
Béke plakát
és 5 éves
Terv

MDK

Istokovics

Művével szerepelt a Műcsarnok 1937.évi téli kiállitásan.

Pipics Zoltán dr.: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság,1937.jan.24. 21.l.

MDK

Istókovits Kálmán

1926. A "Tavaszi Szalon" I. kiáll. a Szinyei Társaság díját nyerte

A Szinyei Merse Pál Társ. Értesitője. 1927. febr. 3. sz.

MDK

Istokovics Kálmán

Résztvett az 1934.majusaban rendezett Sport-
művészeti kiallitason.

-io: Sportművészeti kiallitas.

Pesti Napló, 1934.maj.20. 5.o.

MDK

Istókovits Kálmán

v.Szabados B.: A győri képzőm.kiáll. Képzőművészeti Közlöny 1939. jul. 7.l.

MDK

Istokovits Kálmán

az 1927 évi Egyházmüvészeti kiállitáson dicsérő elismerést kapott

Aktuális képzőmüvészeti események. Pesti Hirlap 1927 évi Kincsesháza.

MDK

Istókovics Kálmán, festőm.

Egyes portréi és tájképei a felületen mozgók, de azokon a müveim, ahol képzelete izzásba jön = vérbelien müvészit és érdekeset alkot.

Dr.B.Bakay Margit:Téli Tárlat.
Nemzeti Ujság.1941. dec.21. 21.l.

MDK

Istokovits Kálmán grafikus-művész

A szombathelyi kulturpalotában grafikai műveiből kollektiv kiállitást rendez.

Cikk: Képzőművészet.

Ujság, 1929.márc.29. 11.lap

MDK

Istokovics Kálmán

Pesti Hirlap 1934. évi nagy naptára. 61.l.

MDK

Istokovits Kálmán

-rp-:"A magyar művészetért" kiállitása. Magyarország 1940. dec. 14. 6.l.

MDK

Istokovits Kálmán

Az Ernst-Muzeum csoportkiáll. Képzőművészet
1929. 17. sz. 5o.l.

MDK

Istokovits Kálmán

Művével szerepelt a Műcsarnok 1934.évi téli tárlatán.

(m.v.): A Műcsarnok téli tárlata.

Nemzeti Ujság, 1934.Jan.13. 11.lap

MDK

Istokovits Kálmán

Tiszai táj /olaj/
Dunai táj /vizf./
Dunai horgász /vizf./

A képzőművész szakosztály kiállitása az Ady-
kör helyiségében.Bpest.1946.dec.1-15-ig.Kat.

MDK

Istókovics Kálmán

Kitüntető elismerésben részesült a Műcsarnok 1929-iki tav. tárlatán.

Cikk: A Műcsarnok tav. tárlatának dijai.

Képzőművészet, 1929. 19.sz. 104.l.

MDK

Istókovits Kálmán

Egy sor kompozicióval szerepel a Magyar Rézkarcolók Egyesülete kiáll.-án.

Cikk: A Magyar Rézkarcolók Egyesülete Kiállitása.

Képzőművészet, 1931. 96.l.

MNK

Istókovits Kálmán

Ujjáépitès /I.-VI./ akvarell 100x90

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 31.1.

MDK

Istokovits Kálmán, festöm.

Bpest, II., Nyul-14.

A Pécsi Képzömüvészek és Mübarátok Társaságának
müvésztagja. 1942-ben.

MDK

Istokovits Kálmán festöm.

freskóterve

érvényesül elönyösen.

-r-: Egyházmüvészeti kiáll.
Nemz. Szal. -Magyarország. 1941. febr.15. 4.l.

MDK

Istókovits Kálmán

Önarckép. Olajf. 35x53

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat.17.1.

MDK

Istokovits Kálmán, festöm.

a "Progresszív" müvészetet képviseli, alkotásaival.

Baranski E.László: ?
Képzömüvészet.1929. 24.sz. 214.l.

Budapest.

Katol.Szemle.1931.48-55.l.
N.Szalon tárlata és szeptemberi csop. kiállitása.-
Eötvös József réáliskola 70éves kiálli tása.- Istokovits Kálmán gyüjteményes kiállitása.-- Ernst muzeumban csoport kiállitás.-- Mücsarnok öszi tárlata /akvárel és pásztel/.-- Magy.Arckép- festök tság.-a.--

MDK

Istókovits Kálmán, festőm.-graf.

mint aki megjárta Olaszországot, olasz vonatkozású művekkel szerepelt.

/gy./: A velencei nemzetközi kiáll.
Képzőművészet.1930.32.sz. 165.l.

MDK

Istókovits Kálmán festöm.

az élö magyar müvészet képviselöje, egy jó alkotásával szerepel ezen a kiállításon.

Egyházmüvészeti kiállítások.
Müv.-Szent Imre-kiáll.
Képzömüvészet. 1930.32.sz. 168.1.

MDK

Istokovits Kálmán, festöm.

képei.

A szegediFészek Klub reprezentativ kiállitása. /Három részre tagolódott./ Egyik a Nemz.Szal. egyházm.kiáll.-nak válogatott anyaga. 1.rész.
Képzömüvészet.1930. 34.sz. 224.l.

MDK

Istókovits Kálmán

"Mosónő" c. festm.Repr.
A Magyar Képzőművészek Egyesülete Műcsarnoki Jubiláris Tárlatáról.

Képzőművészet, 1935. 80.sz. 4.l.

MDK

Istokovics Kálmán, festőm.

e kiáll. kapcsán elnyerte a Szinyei Társ. díját.

Jeszenszky Sándor: Jelentés a Sz.M.P.Társ. 1926. évi működéséről. - A Sz.T. Értesítője.1927.febr 14-17.l.
Nemz. Szal.- Tav.kiáll.
1926.máj.

MDK

Istokovics Károly

Réti I.: Tájékoztató. Nyugat 1928. jun. 1.
802.l.

MDK

Istókovits Kálmán

B.A.: Rippl-Rónai és Istókovits az Ernst-Múzeumban. Magyarság 1936. okt. 18.

MDK

Istokovits Kálmán

Müvészet 1936. 3-4. sz.

Fénykép

Magyar Foto: 1770/1 Hegedűsné

Istókovits Kálmán: „Borárostéri híd romjainak kiemelése"

Grafika

Kiláqi

1947. II. 4.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: 1770/2 Hegedűsné

Istókovits Kálmán: „Dózsa lázadás"

Grafika

Kiláqi

1947. II. 4.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: 1770/4 Hegedűszé

Istókovits Kálmán: „Husvéti események"

Festmény

Kiláqi

1947. II. 4.

Neg. van

Negativ

Petrás Kerényiné

236 Istokovits Kálmán: Megnyilt a Belvárosi kávéház. festmény

237 Istokovits Kálmán: Megnyilt a Belvárosi kávéház. festmény.

Fénykép

Magar Foto: 1770/3 Hegedűsné

Istókovits Kálmán: „Forradalom"

Grafika

Kiláqi

1947. II. 4.

Neg. van

MDK

Istókovits Kalman

A Szép Otthon kiall.-an a lakberendezési részben szerepelt.

Cikk: A mi kiallitóink.

Magyar Iparművészet, 1936. 25.1.

MDK

Istókovits Kálmán

Balatoni művei.

Csánky Dénes: A balatoni tájképfestészet.
A festői Balaton. Bp. 1942. 80.lap

MDK

Istókovics Kálmán, festöm.

Tiszapart c. temperája a müvészre annyira jellemzö, valószinütlenül sötét hátterével, alakjainak bánatos meses szerüségével most is megkap.

Dénes Tibor: Mücsarnok. VII.-IX. Nemzeti kiállítás
Képzömüvészet, 1934. 115.1.

MDK

Istokovits Kálmán

Művével résztvett a kiállitáson.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 26.lap

MDK

Istokovits Kálmán, festőm.

alkotásai friss levegőt árasztanak a tárlatra.

Monumentalitásra tör Magdolnája.

B.P.L.: Megnyilt a Téli Tárlat a Műcsarnokban.
Nemzeti Ujság. 1938. febr.6. 12.1.

MDK

Istókovits Kálmán

Műveivel résztvett a pécsi képzőművészek kiállitásan.

Cikk: A Pécsi Képzőm.és Műbarátok Tars.Kiall

Képzőművészet,1932. 108.l.

MDK

Istókovits Kalmán

A főv.metszet-pályázatán II.dijat nyert "Vajdahunyad" c.munkája.

Szépművészet,1940.3.sz. 72.l.

MDK

Istokovits Kálmán, festöm.

szerepel pár kiváló rézkarcával.

Nikelszky Géza: A pécsi képzömüvészek öszi tárlata.
Pécsi Vigadó.- Emlékkiállitás Wéber X.F. képeiből é
a Gebauer-Martyn festöiskola növendékeinek munkáiból.
Dunántul. 1929.okt. 20. 8.old.

MDK

Istókovits Kalmán

Istókovits Kalmán képei a Szalonnak "Magyarország a képzőművészetben" c. kiallitassorozatában.

Cikk:Nemzeti Szalon.

Magyar Kulturszemle 1940. 3.sz. 73.lap

MDK

Istokovits Kálmán

/e.a./: Thorma János "Március idusa". A Mücsarnok téli tárlata. Ujság 1938. 7-8.l.

MDK

Istokovics Kálmán, festőm.

ugyancsak második díjat kapott a fa- és linoleum metszetekre beérkezett pályaművek közül.

Döntött a zsüri a főváros művészeti pályadíjairól. -Új Magyarság. XXXIX 1940.nov.27. 6.l.

Istokovits. MDK

Ugy a festészeti,mint a szobrászati dijra több, elég jelentös mü futott be.

Kopp Jenö: A Tavaszi Tárlat. -OMKT.1942. Szépmüvészet. 1942. 150-151.l.- Esterházy-tört.és életkép stb.pályázat.

M.D.K.

Istókovits Kálmán

Neve szerepel a szolnoki müvésztelep tagjairól készült tréfás riportban, melyet "Uj szinmüiró tehetséget fedeztünk fel" cimmel irt Lippay Gyula.

Szinházi Élet. Bp. 1930. aug. 10-16. XX. évf. 33. sz. 22-24. lap

Istokovits Kálmán, festöm. MDK

az olajfestmények ,vizfestmények, grafikák anyagából kiemelendö müve.

Mücs.- Téli tárlat. 1942
Függetlenség. 1942. dec. 6. XXXX 6.1.

Jatókovics Kálmán festő

Szolnok szegei Néplap 1959 jan. 25.–

Boldol.–

Istokovics Kálmán

Grafikák

Tavaszi Tárlat, kiállítás a Műcsarnokban

Magyar Nemzet, 1952 máj. 24

MDK

Istókovics Kálmán

A Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. művésztagjai 1938.

MDK

Istókovits Kálmán

Városközi kiállitás Békéscsabán. Képzőművészet 1930. IV. évf. 29. sz. 103.l.

MDK

Istókovits Kálmán

Nemzeti Képzőművészeti kiállitás. Az Ország
1944. jun. 17. 8.l.

Istokovits Kálmán, festőm. MDK

az ötödik terem vezető értékei köré tartozó művész.

A Műcs. téli Tárlata. -

Képzőművészet. 1933. VI. évf. 46. sz. 16.l.

MDK

Istokovits Kálmán, festőm.

egyéni izü alkotásait láthattuk.

Tárlatok. - Aquarellisták és Pasztellfestők Kiáll.
Képzőművészet.1926. 14.sz.228.l.

MDK

Istokovics Kálmán, festőm.

a drámai elemet hevenyészett temperái hangsulyozzá István korképeiben. Mind a négy képe egyeziti néhány élenjáró festönk jótulajdonságait.

Kemle Béla: Szent István kiállitás a Műcsarnokban.
Művészet.- Tárlatok. 1938. 87.old.

MDK

Istókovits

Alkotásaival Pécs városát képviselte az 1930. febr.-ban Békéscsabán rend. városközi tárlaton.

Cikk: Városközi kiáll. Békéscsabán.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 29.sz. 103.l.

MDK

Istókovics Kálmán

Képzőművészet 1929. 24. sz. 214.l.

MDK

Istókovits Kálmán

A Műbarátban állitotta ki történelmi képeit.

Halápy János: Ébrednek a múzsák.

Hétfő Reggel, 1943. febr.3. 4.l.

MDK

Istokovits Kálmán

Az Arcképfestők Társasága. Képzőművészet 1931. 43–44. sz. 187.l.

Istokovics Kálmán, festőm.-graf. MDK

Ugyancsak a téli tárlat keretében rendezte uj kiállitását a Magyar Rézkarcolók Egyesülete is. Anyaguk szinvonalas és változatos. Fenti művész különösen kitünt rézkarclapjaival.
A kompozicióit korában ismert egyéni kvalitásaival tünnek fel festményei.

Pipics Zoltán.: Téli Tárlat.
Mücsarnok. - Uj Magyarság.1939.jan.29.

MDK

Istókovics Kálmán

Pályamunkáját a főváros 2oo pengőért megvásárolta

Az Árpádházi Boldog Margit képpályázat eredménye.
Pesti Hirlap 1942. okt. 1. 7.l.

MDK

Istokovics Kálmán

Genthon I.: Csoportkiállitás az Ernst-Muzeumban.
Napkelet 1934. 183.l.

MDK

Istókovits Kálmán

Képzőművészet 1932. 52. sz. 153. l.

MDK

Istokovits Kálmán

Művével résztvett a Nemzeti Szalon "Magyar Nép" cimmel rend.III.kiáll.-án.

/-sly./:"Magyarország a képzőművészetben"

Esti Kurir, 1940.febr.20.

MDK

Istokovics Kálmán

Magyar Müvészet 1930. 58.l.

Istokovits Kálmán M.D.K.

festő

művei tizenkilenc festő és grafikus kiállított anyagában szerepelnek.

U.J.: Képkiállitás Nagymaroson

Magyar nemzet, 1956. jul. 17.

M.D.K.

Istókovits

Móricz Zsigmon: "Hangulatvilágitás" c. novelláját illusztrálta.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. jan. 3-9.
IV . évf. 1. sz.

Istókovits Kálmán.

Dudits Andor tanítványa.

A Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán kartonjai szerepelnek.

Ujság, 1928. Máj. 20.

Istóczics Kálmán

A Műcsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

Új Magyarság 1942. XII. 8.

Istókovits Kálmán

A Tücsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

N. n. 1942. XII. 10.

Nyisztorits Kálmán

A Műcsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

M.N. 1942. XII. 8.

Istókovits Kálmán

Kiállít a Téli Tárlaton

N.U. 1939. I. 28.

Istókovics Kálmán
festő

A Nemzeti Szalon tagjainak őszi tárlatán állit ki.

esti M.O. 1942.X.12.

Istókovics Kálmán
festő

A Műcsarnok Őszi Tárlatán, a Benczur-Társaság jubileumi kiállítása keretében állítja ki képeit.

8. ó. u. 1942. X. 12.

Istokovits Kálmán
festő

A Nemzeti Szalonban a magyar aquarell és pantellfestők egyesülete kiállításán szerepel művével (Említve „Balatoni vihar" c. Répe)

U.M. 1942. XII. 25.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára ál

Pengő

azaz

A ..... Pengő ..... fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 19 .....

Utalványozza «.....» főosztály:

Istokovits Kálmán

MDK

hat rézkarc

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Istokovits Kálmán MDK

Négy rézkarc

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Istokovits Kálmán

Ablaknál

Miscarnok 1939 dec-1940 január

Gstokovics Kálmán

Kiállít

Nülvelmt 932. X. 30.

Istokovits Kálmán

— **Az Ernst-muzeum uj szezonja.** Vasárnap, október 9-én kezdi meg az *Ernszt Muzeum* kiállitásainak gazdag sorozatát, mely a jeles magyar müvészek egész sorát mutatja majd be. Első kiállitó *Istokovits* Kálmán nagy gyüjteményes kiállitással, mely idei gazdag termését öleli fel.

N. U. 932. X. 6.

Istokovits Kálmán.

* **(Az Enst Múzeum új szezónja.)** Október 9-én, vasárnap kezdi meg az Ernst Múzeum kiállításainak új sorozatát. Az első kiállító *Istokovits* Kálmán lesz.

B. H. 932. X. 2.

Istókovits Kálmán

— **Az Istókovits-kiállítás megnyitása.** Az Ernst-muzeumban vasárnap délelőtt nyílt meg, rendkívüli érdeklődés mellett, *Istókovits Kálmán* gyűjteményes kiállítása. A kiállítást a kultuszminiszter megbízásából *Kertész K. Róbert* h. államtitkár nyitotta meg. A kiállításon megjelentek a művészeti élet kitűnőségei: dr. *Petrovics Elek*, *Végh Gyula* muzeumi főigazgatók, *Csók István*, *Márk Lajos*, *Fényes Adolf*, *Lux Elek*, *Balló Ede*, *Herman Lipót*, *Kandó László* és mások. A kiállítás iránt a közönség körében nagy az érdeklődés.

P.H. 932. X. 12.

Istokovits Kálmán

* **Az Ernst-muzeum uj kiállitása.** Az Ernst-muzeum *Istokovits* Kálmán-kiállitása már csak október 23-ig, vasárnapig bezárólag marad nyitva s a muzeum azonnal hozzáfog uj kiállitásának rendezéséhez. Ez alkalommal *Bernáth* Aurél, kinek a tavasszal Németországban nagysikerü kiállitása volt, mutatkozik be. Vele együtt mutatkozik be *Mészáros* László szobrászmüvész nagy kollekcióval.

M. 932 X/21

M. 932 X 21.

M.D.K.

Istokovits Kálmán, festő

három tusszajzá illusztrálja Mándy Iván: Havas játékok" c. novelláját

"BUDAPEST", Bp. 1947. III.évf. nov.sz.

402-404.old.

Istokovits Kálmán

Kiállít

M.H. 932. X. 30.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőművészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatól

Istvánffi Kálmán

[illegible]

N. U. 932. X. 3.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőművészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

Ystokonits

Kiállít

M. 932. X. 30.

örgy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.
49.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-
. Ebben az esetben a kért könyvet pós-

"Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
örök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs
Központ

Istókovits Kálmán.

festőművész

A szolnoki Műveztelep vendégtagja volt az elmult nyáron.

Városkultura, 1935. febr. 15. 4 S. old.

MDK

Istokovits Kálmán

/D.m./: Téli tárlat. Magyarország 1939. jan. 29.

MDK

Istokovics Kálmán

A Magyar Arcképfestők kiáll. Magyarország 1939. nov. 4.
7. l.

MDK

Istókovics Kálmán

Tárlatok. Képzőművészet 1951. márc. 7o.l.

MDK

Istokovits Kálmán

-io.:Téli tárlat a Műcsarnokban. Pesti Napló 1939. jan. 31.

MDK

Istokovics Kálmán

A "Céhbeliek" jub.kiáll.Nemzeti Ujság 1934.jan. 14.

M.D.K.

Istokovits Kálmán

A "béke-kiállitás" cimmel ir a lap a Mücsarnok kiállitásáról és bemutatja a müvész "Ülő nő" c. müvének repr.-ját.

Szinházi Élet. Bp. 1933. ápr. 3o.-május 6.XXIII. évf. 19.sz. 42-43. lap.

MDK

Istókovits Kálmán

Műve a magyar arcképfestők társaságának reprezentativ kiállitásá.

(D.A.): Arcképkiállitás...

Uj Magyarság, 1935.okt.6. 23.lap

MDK

Istókovits Kálmán

1927.márc.13-tól 2o-ig rend.pécsi kiállitáson szerepelt művével.

Felvinczi Takács Zoltán: Kiáll.Pécsett

Nagy.Művészet, 1927. 165-166.lap

Istóczy Kálmán

MDK

Istókovics Kálmán festőművész

Az Ernst Múzeum 92.-ik csoportkiállitásán Istókovics Kálmán gyüjteménye. Olajképeit állitotta ki.

Gál Endre dr.: Az Ernst Múzeum ...

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 11-12.lap

MDK

MDK

Istókovits Kálmán

Orsy Gábor: Alig ér rá ünnepelni a 40 éves szőlőnoki müv.telep. Uj Magyarság, 1940. aug. 18.

M.-D. V.

ISTOKOVICS Kálmán fa. Ö.

Buda Ferences templom (Marterák u. 23.) Szt. József-mellékoltár oltárkéve (1952)

Budapest müemlékei II. ép. 1962. 238. l.

MDK

Istokovits Kálmán, festő

Hajógyári képek /2./36x47 Vizf.

Hajógyári képek /2./ 30x43/ "

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat.12.l.

Istókovits Kálmán MDK

A kiállitás zsürijének tagja volt.

Dr. Tóth Ervin: A Hajdu-bihar megyei képzőművészek munkacsoportjának Őszi Tárlatáról.
HAJDU-BIHARI NAPLO. 1957. okt. 27.

MDK

Istokovits Kálmán festőm.

Spectator: Képzőművészet. Epesti Szemle, 194o, ápr.sz. 74-8o l.

MDK

Istokovits Kálmán

Spectator: Képzőművészet. Bpesti Szemle, 1940,
ápr.sz. 74-80 l.

MDK

Istokovits Kálmán festőm.

Magyarország a képzőművészetben, N.Szal.kiáll.
Spectator: Képzőművészet. Bpesti Szemle, 1940.
ápr.szám, 74-80 l.

Istókovits Kálmán

Tizenöt jelenetet készített Szent Margit életéből és csodáiból. (említve).

Jajczay János: Árpádházi Szent Margit 4ko-nográfiája.

Vigilia, Budapest, 1971. máj. 311. old.

Istókovics Kálmán MDK

Angyali üdvözlet, repr.

Műcsarnok 1943.nov-dec.
Téli kiállitás

Istókovits Kálmán MDK

Olvasó nő, tempera

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

MDK

Istókovics Kálmán

/k.i./: Téli tárlat a Nemzeti Szalonban.
Pesti Napló 1938. jan. 23.

MDK

Istókovics Kálman

A Képzőm.Vidéki Szövetségének a Nemzeti Szalonban rend.tárlatán a bizottság Elismerő oklevéllel tüntette ki Istókovics Kálmant /Pécs/.

Cikk: A Képzőművészet Vidéki Szövetsége I.kiáll. nak dijazottjai.

Képzőművészet, 1928. 6.sz.

MDK

Istókovics Kálmán /Pécs/ grafikus

Két olajfestménye a Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiállitásán.

Gál Endre dr.: A Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiall.

Képzőművészet, 1927. 6.sz. 23.l.

MDK

Istokovics

R.Szőrédi I.: A magyar rajz ötszáz éve. Uj Magyarság 1940. jan. 28.

MDK

Istókovics Kálmán

b.a.: Télitárlat a Szalonban. Magyarság 1938. jan. 23.

MDK

Istokovits Kálmán festő

KMTárs őszi kiáll. 1938. nov. Mücs.

35 l.

MDK

Istokovits Kálmán, festö

Balatoni kép.	Akvarell.
Balatoni kép.	"

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll.1954.dec.-1955.jan. Kat.21.1.

MDK

Istokovits Kálmán, festö

müve említésre méltó.

Mücs.-Az 1939.évi Téli Tárlat .-8 Órai Ujs.1939.febr.1.
4.1.

MDK

Istokovics Kálmán

Dutka M.:Tavaszi Tárlat. Magyar Nemzet 1952. máj. 24.

MDK

Istokovits Kálmán

Csók Galéria őszi kiállitásán résztvesz.

mélt.

Esti Hirlap 198 sz. 1957. aug. 25. 2 old.

MDK

Istokovits Kálmán

kiállitása a Csók galériában. Tájak, falu-
képek, női fejek a képeken.

Esti Hirlap 287 sz. 1957. dec. 7 2 old.

M.D.K.

Istókovits Kálmán /1898-

227. Vizimalom. Olajf. 58x60 vászon.
228. Kárász. Tempera 38x71 fa.

Elvesztek. /A 227. mü Csanád vm.-ből
a 228. " Győri Városi Muzeumból/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek . V. füzet. 15.1.
MUMOK. 1952. Bp.

M.D.K.

Istókovits Kálmán /1. sz. cédula/

A "Rézkarcolómüvészek Egyesülete" külföldi kiállitásainak rendezése során először 1924-ben Zürichben, később Stockholmban, ezután Amerika nagyobb városaiban, majd Tokióban és 1927-ben a Firenzében rendezett "Nemzetközi grafikai Kiállitáson" szerepelt. A svájci sajtó a többi müvészek mellett méltatja Istókovits Kálmán fantáziáját, az amerikai lapok "eredeti és érdekes müveit" dicsérik, a firenzei kiállitás igazgatója által szerkesztett mü Istókovits vizióiról beszél.

A grafika magyar mesterei. Bp. Conrad Gyula: Magyar rézkarcolómüvészek sikere a külföldön. c. közleménye.

M.D.K.

Istókovits Kálmán /2. sz. cédula/

A "Cronache D'Arte" c. olasz müvészeti folyóirat méltatja a firenzei grafikai kiállitáson szereplő magyar müvészeket. Sorra veszi és röviden jellemzi müvészetüket, majd a kiállitott müvekből öt reprodukciót közöl, amelyek között szerepel Istókovits Kálmán egyik rézkarca is.

A kiállitások sajtóvisszhangját, a városok, illetve országok felsorolását lásd: Olgyai Viktor 1.-5.-ig terjedő céduláin.

A grafika magyar mesterei. Bp. Conrad Gyula: Magyar rézkarcolómüvészek sikere a külföldön c. közl.

M.D.K.

Istókovits Kálmán /3. sz. cédula/

Jób. Repr. Lapméret: 48 X 37
Lemezméret: 35 X 27

A grafika magyar mesterei. Bp.
Kiadó: Rozsnyai Károly

MDK

Istókovits Kálmán

Folyóparton, repr.

A naturalista müvészek I. kiáll. Népakarat
1957. II.28.

MDK

Istókovits Kálmán

Vizpartján

/

A naturalista művészek I. kiáll. Népakarat 1957. II.28.

Huszár Imre

szobrai

Istókovics Kálmán és **Huszár Imre** kiállítása a **Műterem** kiállító helyiségben. Istókovics Kálmán képei közül az utóbbi időben készült, részben történelmi, részben vallási kompozicióí tarthatnak számot nagyobb érdeklődésre. Az ismert portréin már-már rutinná merevülő stílusa és technikája ezeken feloldódik s egyik-másik kompozíciója szimbolikus erőre kap. A Párisból nemrég hazatért **Huszár** Imre szobrai közül állatfigurái emelkednek ki tömeges egyszerűségükkel.

Cédula

Szépművészet

1941. I. n. 20. l.

Főszolgabirájától.

4321

Hiemlőker Orszagos Rizek

Budapest

Hivatalból

Istókovics Kálmán, festö MDK

Részben történelmi, részben vallási kompoziciók.

Müterem.

Istokovics Kálmán és Huszár Imre kiáll. Művészet. Szépmüvészet. 1941. 1.sz. 20.1.

MDK.

Istókovits Kálmán grafikus

"Ujjáépitès /I-IV./ "/akvarell/

I.Magyar Képzőművészeti Kiallitás
Műcsarnok,1955. 31.1.

MDK.

Istókovits Kálmán festő
"önarckép" /olaj/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok,1955. 17.1.

MDK.

Istókovits Kálmán grafikus

"Épülő stadion"
/vízfestmény/

III. Magyar Képzőművészeti Kiállitás
1952.dec.-1953.márc. 13.1.

MDK.

Istókovits Kálmán grafikus

"Furótorony" /vízfestmény/

III. Magyar Képzőművészeti Kiállitás
1952.dec.-1953. márc. 13.1.

Istakovits Kálmán.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás alkotásainak vázlatai bemutatása keretében „Rákóczi Vereckénél" c. művének vázlatát is látni fogjuk.
(említve.)

Viharsarok, Hódmezővásárhely, 1952. Nov. 7.

Istokovits Kálmán.

Vásárhelyen, a II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás vázlatainak tárlatán „Rákóczi Vereckénél" c. képe szerepelt. (említve)

Viharsarok, Hódmezővásárhely, 1952. Nov. 13.

Stókovics Kálmán.

Az Ernst Múzeumban rendezett arcképkiállításon munkájával szerepelt.

Magyar Nemzet, 1952. Júl. 2.

MDK

Istokovics Kálmán

-

a Szinyei Társaság díját nyerte 1926-ban

Tavaszi Szalon. 1935.

MDK

Istokovits Kálmán

Boross M.: Istokovits K., Mihalovits M.,
Pádly A. és Gy. Sándor J. gyüjteményes kiáll.
Képzőművészet 1929. 24. sz. 210-212.l. Képekkel.

Jatokovits Kálmán

NDK

Istokovics Kálmán

Művészek az erdélyi bevonuláson. Szépművészet, 1940. 51.l.

/Bp., 1908. szept. 17. -- /:
ait Bp.-en a Podolini-féle Munkás
lában végezte. Fontosabb müvei: Le-

Istokovics Kálmán festő M.D.K

ahvarelljeiről.

Redő F: IV. Magyar képzőművészeti kiállítás
művészet. Élet. 1954 1 n. 170

MDK

Istokovits Kálmán festőm.

xxxxx Genthon: A magy.festőmüv.tört. A Szépmüv.

könyve. Bp. 1940.

992 1.

MDK

Istókovits Kálmán festőm.

Tárlatbeszámoló. Magy.Kulturszemle, 1942.jan.15.

19-2o l.

MDK

Istókovits Kálmán

Vizimalom, o.

Kárász, temp.

Egyéb köztulajdonból elveszett mütárgyak jegyzéke
Bp. 1952

MDK

Istokovics Kálmán

Tájkép a Zagyvánál, vf.

Dunapart, vf.

Halászfigyelő, vf.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Istókovics Kálmán

Pestmegyei Népújság

117

1956 AUG -5

A nagymarosi művésztelep a realista képzőművészetért

Amikor a kirándulók, nyaralók Nagymaroson járnak, gyakran hallani szinte ugyanazokat a szavakat, melyek a táj szépségét, festőiségét dicsérik. Valóban, errefelé igen sok festőművészt talált már ihletet és örökítette meg a Duna csillogón kígyózó partját, a kanyargó utcákat, a visegrádi várromot és az ezüstszürke reggeli ködből kibontakozó hegyeket. Markó Károly, a híres múltszázadbeli tájképfestő is igen sokat járt Visegrádon és a környékén, melyet témáiban gyakran feldolgozott.

Három hónappal ezelőtt a Népművelési Minisztérium átadta üdülőjét a képzőművészeti alapnak művésztelep céljaira, s ezzel festőink — az ország minden részéből — lehetőséget kaptak művészi munkájuk kifejtéséhez. S hogy ez a kolónia milyen rövid idő alatt is méltóan csatlakozott a nagymultú alkotótelepek sorába — bizonyítja a július 15-én megrendezett első kiállítás. Ezzel egyidőben történt a művelődési otthonban megrendezett állandó „Markó Károly kiállítási terem" felavatása is, mely a jövőben a megye területén élő és dolgozó festőművészek alkotásait kívánja bemutatni.

Nagy szerep vár a nagymarosi új művésztelepre a magyar festőművészet fejlődésében. Terv szerint külföldi művészeket is vendégül kíván látni a telep, hogy minél többen ismerjék, szeressék és megörökítsék e táj szépségeit.

Több mint ötven kép került kiállításra, bizonyítva, hogy egy téregységen belül is mennyi festői érték fedezhető fel és tehető közkinccsé a műalkotások útján. Nem könnyű dolog húsz festőművész sokrétű munkájából ízelítőt adni... Kiváló festőművészek: Hermann Lipót, Holba Tivadar, Mészáros Tamás, Göldner Bitor, Diener-Dénes Rudolf, Mattieni Eszter, Istókovics Kálmán és mások mutatták be, mostanában született műveiket.

Örömmel üdvözöljük a nagymarosi művésztelep első virágait és szeretnénk, ha ez is a nagybányai telephez hasonlóan szinte iskolája lehetne festőművészetünknek, ahol egységes stílust és szemléletet kialakítva, mind magasabbra emelik a realista képzőművészet zászlaját.

nának.

A termelőszövetkezeti agitációnkban mutatkozó lanyhulás másik oka, hogy megyénkben is sok termelőszövetkezetben ismét lábrakapott a szektás, befeléforduló magatartás. Különösen ott észlelhető ez, ahol évek nehéz munkájával kiemelkedő gazdasági eredményeket értek el a szövetkezet tagjai és most, mintha féltékenyek lennének, hogy ezeket az eredményeket meg kell osztaniok az ezután belépő tagokkal. A letkési Bástya Tsz tagjai is effféleképpen vélekednek: „Addig nem jöttek, míg küszködtünk, most, mikor talpraálltunk, akarnak beülni a készbe". — Az már csak természetes, ahol ilyen nézet uralkodik, ott nem törik magukat a tsz tagjai, hogy az egyénileg dolgozó paraszt társaikat rávezessék a közös gazdálkodás útjára.

Sok népnevelő azon panaszkodik, hogy hiába minden agitációs munkája, az egyéni paraszt nem akar „megtörni". Erre csak Lenin elvtárs

belátóan foglalkozó
vetkezeti demokráci
seivel. Minden szöv
a tagság döntsön
kérdésben — mond
mondotta, hogy
Vezetőség határozat

A vetőburgonya vásárlásáról

Szobek András begyűjtési miniszter válasza Seregélyi József interpellációjára

Tegnapi lapszámunkban közöltük Seregélyi József, Pest megyei képviselő interpellációját arról, hogy a burgonya felvásárlásába a földművesszövetkezetek vonják be a termelőket is.

Ez interpellációra Szobek András begyűjtési miniszter a következőket válaszolta:

— Tisztelt országgyűlés! Seregélyi képviselőtársam által felvetett kérdéssel én foglalkoztam és egyetértek a felszólalásával. *(Közbekiáltások: halljuk, halljuk!)* Meg kell mondanom, hogy az a korlátozó rendelkezés, amely fennmót vásárolnak, nem pedig vegyes anyagot.

Szobek András: És is a velük való megtárgyalásról szóltam.

Elnök: A miniszter elvtárs is egyetért ezzel. Tehát határozatilag kimondom, hogy az interpelláló Seregélyi József képviselőtársunk a választ tudomásul vette, az országgyűlés szintén tudomásul veszi.

Augusztus 10-én megkezdik a Hatodik Békekölcsönkötvények kiosztását

NÉPAKARAT
Istókovits Kálmán
1957 FEB 28

610

A naturalista művészek első kiállítása

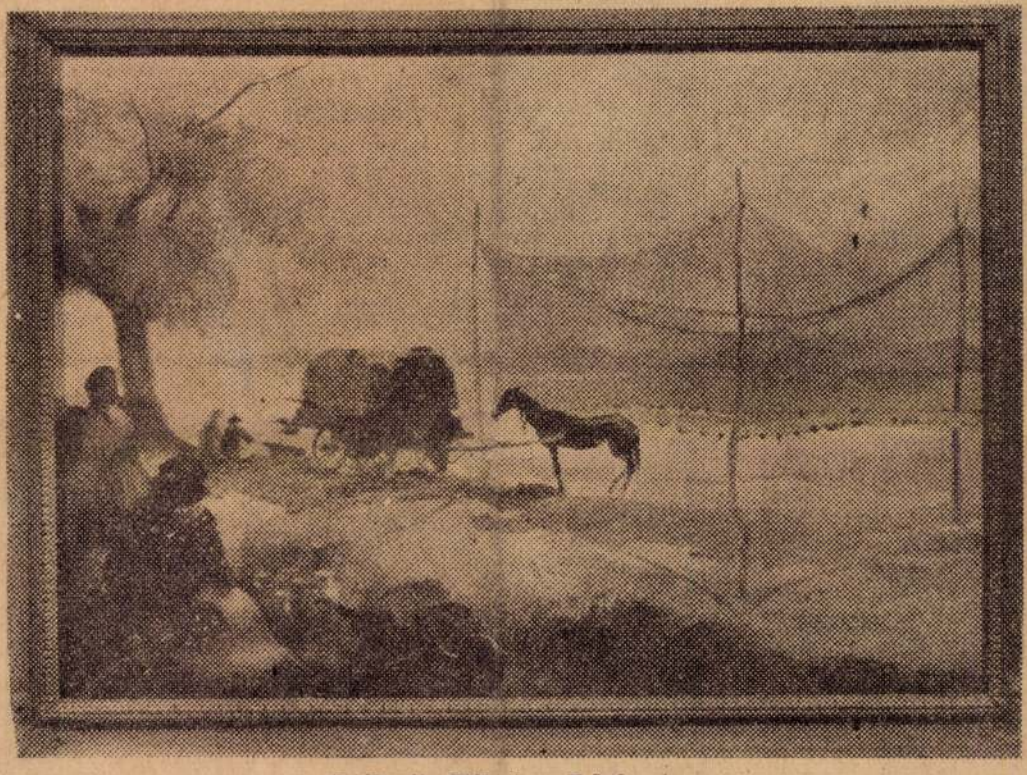

Istókovits Kálmán: Folyóparton

A naturalista irányzat vezető művészei a Rákóczi út 18. szám alatt egy műteremlakásban mutatják be munkájukat az érdeklődő közönségnek.

Miért nevezik magukat művészi naturalistáknak (természetelvűeknek)? Mert csak azt festik, ami a természetben van, amit a természet felkínál. Kizárnak művészetükből mindenféle teóriát. Céljuk keresni a természet szépségeinek titkait, élni a látvány nyújtotta élmény inspiráló erejével, de a tolmácsolásban hűnek maradni a képzőművész által évszázadok alatt megismert és létrehozott technikai eredményeihez.

Magáról a kis műteremkiállításról néhány szót. Etikai hitelét sok kitűnő, jó és egyedi képalkotás teremti meg. Így különösen művészi élményt adók *Burghardt Rezső* mély költőiességű művei: »*Erdő belseje*«, »*Kirándulók*«, »*Pirosruhás nő*«, »*Zsenyei táj*«. *Glatz Oszkár* önarcképét és *Farkas Zoltán művészettörténész* portréját állította ki. *Várdeák Zoltán*, *Benedek Jenő* oldott festőiségű tájképeit. Szigorúbban ragaszkodik a konvencionális ábrázolási módhoz *Győrffy István*, akinek múzeumi komolyságú enteriőr-képei, valamint a holbein-

megoldott »*Öreg hölgy*« arcképe látható. Színesebbé teszik a kiállítást a hajdani római iskolás neoklasszicista művészek munkái. (A széles skálájú *Istókovits Kálmán* »*Vízpartján*« című alkotása, valamint *Kontuly Béla* »*Budapest 1945*« című képe és *Basilides Barna* »*Utolsó kuruc*« és »*Madonna a gyermekkel*« című alkotása.) E csoport tagságának többsége idős, kiváló felkészültségű, egyénien látó művész. Kevés a fiatal tag. A fiatalok közül *Miha Nándor*, *Horeczki János* és *Fáy Győző* tájképeiket hozták el.

A természetelvű művészek alkotásaira a külföld is felfigyelt: a közeljövőben Róma-

1879 — Jókai-nyomda

Szabad Nógrád
Salgótarján

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KORÚT 9—11
Telefon: 221-631, 221-285

jjeli szer-
yhakredenc,
eladók. —
ó pénteken
eonardo de
. II. 31.

nált szoba-
komplett,
ayvaszekrény,
ár. Este 6
4. fszt. 4.

át, ba-
rát, re-
telt, szé-
itosmunká-
t Porjesz
— Maja-
Király) ut-

bútort, fo-
rekamiét
kárpitos.

bútor, kom-
ülőgarni-
ekkel, csil-
Telefon:
n. 159—383.

NZÉRT
OLUNK

-746
-438

LTCIKK
PARI
ELŐ
KEZET

bútor, kom-
rény, 2 fo-
lár, szőnye-
gitő — el-
S. u. 9. II.
215—649.

Zongorát vagy pianinót vennék priváttól. Tel.: 366—228.

Zongorát vagy pianinót — sérültet is — vennék! Telefon: 343—192.

Zongorát vagy pianinót vásárolna készpénzvevő magánszemély! Telefon: 420—723.

Zongorát, pianinót (sérülten is) veszek, vidékről is. Telefon: 340—990.

Zongora Steichammer, körpáncélos eladó. V., Só u. 2. I. 2.

Orion (844 U) rádió eladó. Bajza u. 21. Hétköznap este hattól.

Használt rádiót magas áron veszek. — Márkus rádió, Nagymező u. 6. Telefon: 224—339.

3 plusz 2-es Orion Universzál rádió eladó. Budapest, VI., Horn Ede u. 10. I. 4.

Rövid keresztpórus zongora eladó. Megtekinthető szombat, vasárnap, X. ker. Szlávy u. 2. — Gyimóthy.

MOTOR

Villanymotorok, varrógépmotorok, fúrógép, szalagfűrész forrasztó, mindennemű villamosgépek tekercselése és javítása. Klein Sándor, Bpest, VII., Dohány u. 80.

Vennék 125 köbcentis Danuvia motorkerékpárt. Címre házhoz megyek. Sebők János, Újpest, Váci út 55.

INGATLAN

Telek gyümölcsössel, vikendházzal Rákoskeresztúron eladó. Érdeklődni VIII., Aggteleki u. 4. fszt. 2. Szabó 2—4-ig.

300 körüli közműves telket veszek Szépvölgyi út környékén, gyümölcsös előnyben. Levélbeni ajánlatokat kérek. Cím: Fábiánné, III., Uszály u. 11. II. 6.

Háromszobás, konyhás (pince), azonnal beköltözhető házamat, köves út mellett eladnám. — Pesterzsébet, Nyári Pál u. 2/b.

200-as telek és egy fél ház eladó. Rákoscsaba, Zimonyi u. 3. — Vel-

ADÁS, VÉTEL

Ezüst zsirandót (gyertyatartó), biedermeier tálcát, nagy méretűt vennék, 2—7. T: 312—228.

ANTIKVÁR KÖNYVEKET
sorozatokat vásárolnak az Állami Könyvterjesztő Vállalat antikvár könyvesboltjai Budapesten és vidéken.

Elutazás miatt eladók: kombinált és előszoba, csillár, képek, szőnyegek, edények, fürdőszoba rézhenger stb. — Érdeklődés: Du. 5—7-ig Bajza u. 47. IV. em. 1.

VENNÉK
használt dunyhát, párnát.
Tel: 189—289.

Sorfák, vadcsemeték rózsaalany, díszcserjék, sövénycserjék, szegélybuxus, fenyők, thuyák, erdészeti csemeték, szamóca, évelővirágok, akácmag, gleditschiamag kapható: »Immortella«, Sárkeresztúr.

Csillárt nagy választékból vegyen, cseréljen, vétel, javítás. Váradi József körút 67. Tel.: 342—263.

Eladó fül-gégé orvosi rendelő berendezése (gépekkel). — Érdeklődés: Du. Bajza u. 47.

Keresünk egy darab
GOMBFELVARRÓ GÉPET MEGVÉTELRE.
Cím: X. ker. Kézműipari Vállalat, Bp. X., Kápolna u. 7.

Dunyhát, párnát, pehelypaplant vennék. T.: 9 óráig és 14 órától. — 115—411.

Konfekcióban alkalmazható karos szabászgép, motor nélkül olcsón eladó. — XVI, Ruházati KSZ. Sashalom, Szabadság útja 64. szám.

Használt fehérnemű, ágynemű, ruhanemű, cipők, háztartási cikkek, jégszekrény eladó, 385—565.

Kivándorlásra extraméretben, strapára bőröndök vásárolhatók Csángónál, Rákóczi út 22. — Uránia val szemben.

Villanyhegesztő transzformátor 200 A. eladó. Megtekinthető szombat du., vasárnap egész nap, XV., Bezerédi u. 79.

Megvételre keresünk
új, vagy használt
gatter-fűrészlapokat,
2000x140x2,5—3 mm méretben, horizontális fogazással.
Ajánlatokat:
TATAI FAARUGYAR
Tata II. vagy telefonon Tata 82. címre kérjük.

Eladó Contax I. távmérős 3,5 objektívvel 2500. 17 órától. 110—746.

Töltőtoll arany, modern, Parker rendszerű eladó. 17 órától. 110—746.

Signalgenerátor gyári eladó. 10—5-ig. Telefon: 224—339.

Bármilyen állapotban megvenném O Neil: Intermezzót sürgősen. Bp., IX., Márton u. 28. II. 24.

Szemfelszedőgép 110—220 voltra eladó. VI. Bajcsy-Zsilinszky út 19/b. III. 2.

HALÓT, KOMBINÁLTAT
egyes darabokat
VESZEK.
383—400.

Pilsző gözölőt és sablont veszek. Ajánlatokat »Pilsző« jeligére. Magyar Hirdetőbe, Lenin körút 80.

Varrógépet, bármilyen rendszerűt, hibás, vagy roncs állapotban veszek. Állványt külön is. Négyhuszonkettő—négyszázhárom.

Laboratóriumi Felszerelések Gyára
KERES MEGVÉTELRE
FP 260/4 tip. Dinamó gyártmányú, vagy VT 123/4 tip. VKM gyártmányú, vagy IK 10/4 VKM gyártmányú 3 fázisú rövidrezárt elektromotorokat 0,35—0,44 kW. 1400 fordulat [illegible] feszültség
Telefon: 180 331—711

Szőrmebundák átszabása, használt szőrmék vétele. Somogyi szűcs, Kossuth Lajos utca 5.

Szőnyegtisztítás, szőnyegjavítás, szőnyegrojtozás megbízhatóan. — Grabler né, VI., Jókai u. 1. I. 4. Telefon: 121—337

Hűtőszekrény, hűtőkamra, fagylaltgép speciális javítását vállalom. Melis Sándor hűtőgépszer. Bp., I., Batthyány u. 50. T.: 361—668, 152—764.

Szőnyegét különlegesen megjavítom. Vegyileg kitisztítom, átszabom, rojtozom, vagy szakadtan, hibásan megvesszem. Bútorkárpitját a helyszínen kitisztítom. Domány Gyula, szelőtt 10 évig a Nagymező utcában most VI. Majakovszkij utca 56. Tel: 420—637

ÜZLET-HELYISÉGET keres állami vállalat főútvonalon vagy Belvárosban, reprezentatív üzlete részére. Szóbajöhet megrongálódott helyiség, levválasztás és jelenleg raktár, vagy irodának használt helyiség. **Megbízottunk: SÁRDI ENDRE, Budapest, VI., Szinyei Merse utca 26.** Telefon: du. 6—10-ig 126—540, vagy levélben a fenti címre kérünk értesítést.

Leszakadt bőrkabátját vulkanizáltassa. Lenin körút 106. alatt. Viseésnél láthatatlan. Telefon: 327—579.

FIGYELEM!
Vendéglátóipari, sütőipari, üzemeltelmezési vállalatok — üzemi konyhák, kórházak stb.
BURGONYAHÁMOZÓ GÉPEK BÉLELÉSÉT gyorsan, olcsón és precízen elkészíti
MŰVÉSZI KÉZMŰVES VÁLLALAT
Budapest, XIV., Örnagy utca 3. (III. részleg.)
Telefon: 296—574.
Vasúti feladás esetén Bp., Köbánya alsó pu.

Imre Julia

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1960. jan. 28

NÉPSZABADSÁG

A Fényes Adolf Teremben legutóbb

Imre Júlia, Borda János és Sor Tibor

mutatta be munkásságát. Alkotásaikkal szépen kiegészítették a Műcsarnok nagy iparművészeti tárlatán szerzett tapasztalataikat. *Imre Júlia* fiatal ösztöndíjas iparművész egyik alkotása nagydíjat nyert a brüsszeli világkiállításon. A most bemutatott textiltervei: fémszálas, nyüstös, kisestélyi ruhaanyagai, domború mintás jacquardselymei, brokátjai, könyvborító és tapétaanyagai — mind az avatott művésznek a gyáriparral kötött szövetsége jelentőségét tanúsítják. Imre Júlia nemrég végezte a főiskolát, de úttörő munkája máris érezteti hatását selyemszövő-iparunkban.

P. J.

Otven országból

35 000 négyzetméterre

(Tudósítónktól.)

Helmut Böhning, az NDK nagykövetségének kereskedelmi tanácsosa tegnap sajtótájékoztatót tartott az egy hónap múlva kezdődő lipcsei tavaszi vásárról.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Istókovics Kálmán

ÉLET ÉS IRODALOM

1957 DEC 21.

610

Istókovics Kálmán kiállításából: Modellek.

Isten őrizzen, hogy
ezt az írást. Inkál
vegyíteni belé, ami oly ritka mai irodalmi életünkben. Ebből a célból, indító mosoly gyanánt, csak így említem meg, hogy micsoda mende-mondát hallottam mostanában. Azt mondta ugyanis valaki, hogy az egyik iskolában előadást tartottak az irodalomról; s ábra gyanánt az előadó megemlített engem is, mint akit elkényeztetett a népi demokrácia s én ezért hálátlansággal fizettem. Ha mondtak ilyent, ha nem: személyileg majdnem egyremegy. Közérdekből azonban nem hasznos, sem előadásokban, sem a sajtóban, tetszetős szólamokat használni irodalom és írók ügyében. Azért nem hasznos, mert a komoly bírálatot hervasztja, az irodalom hitelét pedig koptatja.

Nem az említett szólamok dolgában, de eme nyilvános gondolkodásom olaja gyanánt, szeretném megidézni „Bölcső és Bagoly" című könyvemet. Persze, mondhatnám, hogy elkényeztetésem egyik tanúja ez a könyv, melynek négy évig kellett várnia arra, hogy megjelenhessék. De egészen más okból idézem őt. Megírtam ugyanis ebben a könyvben, hogy már zsenge koromban, az elemi iskola és a gimnáziumi évek alatt, sokat kellett dolgoznom otthon, a kicsi falusi gazdaságban. Később, amikor végre megélhetési pályát kellett választanom, a sok munkának a rémképe, mint ingyen mozi, folyton előttem volt. Olyan foglalkozást akartam hát választani, ahol lehetőleg nem kell nagyon sokat dolgozni. Ez, azt hiszem, érthető emberi okoskodás. Így jutottam, az egyetemi évek alatt, arra a sugallatra, hogy író leszek. Tetszettek nekem a költők és az írók. Úgy képzett előttem, hogy nyáron rózsás kertekben járnak, télen pedig kinézegetnek az ablakon a patyolat világba. Közben gondolkoznak, és a gondolataikat néha leírják, s írásaik mellett az ifjak megforrósodnak, az öregek pedig elandalodnak.

Tehát az írói foglalkozást választottam.

Úgy jártam azonban én is, mint amikor mondják, hogy betyárból lesz a hű szerető. Mint a szirmok között az illatot, vagy a levelek sátorában a fát, a betűkön keresztül én is mindjárt megismertem a lényeget. A lényeg pedig a szellemi tisztesség volt és a küzdelem a művészi kifejezésért. Azóta, már több mint három évtizede, mind a kettőre egyformán és mindig törekedtem. Azt hiszem, mind a kettő szükséges ahhoz, hogy irodalmi mű jöhessen létre, bár így is megtörténhetik,

Szer

lege és fortélyai vannak; m
hatnám, hogy szemérmes
delem, melyet minden író
gyatva kell megvívnia, akár
vallom, félek is mindig e
rendesen megborotválkozom
mielőtt elkezdeném. Ha kív
kor magamat, bizony mosol
a kényszerű tisztelgésen. D
hítem szorongásomat, hogy
almát nem szagolok s főle
nem teszek a fejemre. Nél
zem magamtól, hogy ugya
szen a korábbi szabályok
írni tudok; érzem az írás
kokat ismerem s a gond
rendben van, mert reguta
kezdek írásba. Arra jöttem
logtól félek. Először attól,
jól magyarul; másodszor
egy szerencsétlen pillanatb
valamelyik színét elveszíte

Ebben a percben is sz
ebből a tüskebokorból, vag
delem sebeivel átmegyek a
területére. Útközben és
juthatna a vízi madár, ak
közül, kiszáll a tengernyi
vel azonban hegyi ember
kább a medve jut eszemb
jában a békák és bogarak
vonul az erdőbe, ahol pás
is járnak, de felbukkanhat
Dehát szerencsével mégi
medve: ágak-bokrok a bun
eső-fagy az egészségét kop
mert sokat kellett a sza
s makacs, mert öregen
mondja, hogy másképpen

Hát valahogy így járta

Morcos vagyok, mert év
a szabadságért sokat k
egészségem rongyos bund
azt mondom, hogy csak
mezején érdemes élni. M
akkor az író számára m
nagyobb oltalom. Dehát
ismeret zaklatásai ellen,

MDK

Istokovics Kálmán

Boldog Margit halála, temp.

Szomoruság, o.

Tájkép, vf.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Iskokovits Kálmán, festöm.

A fiatalok kölül komoly figyelemre tart számot.

K.A.: A Képzömüvészek Egyesületének jubiláris kiállítása.
Pesti Napló. 1934 dec.8. 12.l.

Istokovits Kálmán MDK

Kiállított képpn a termelést örökiti meg /hasonló hibákkal mint Papp Gyula, akinél a kemény kék piros szinezés miatt a művész szava nem érvényesül/.

Végvári Lajos:Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás. Festészet VI.

Magyar Nemzet 1950. IX. 3.

Istókovits Kálmán, festö

Élet a Dunán. 4 db vizf.terv.

Bp.Műcs.-II.Magy.Képzöm.Kiáll. 1951.nov.4.-dec.2.
Kat.41.1.

M.D.K.

Istokovics Kálmán /1898-

337. Tájkép a Zagyvánál. Vizf. 74.5x60 papir.
338. Dunapart. Vizf. 32x39 papir.
339. Halászfigyelő. Vizf. 41x28 papir.
340. Boldog Margit halála. Temp. 66x47.8 papir
341. Szomoruság. Olajf. 53x72 fa.
342. Tájkép. Vizf. 37x22 papir.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 24. l.

M.D.K.

Istokovits Kálmán

Festőművész kiállitja müveit a Csók galériában
"Tihany" c. festménye fotó felv.

Népakarat 1957. dec. 21. 3. old. 299.szám.

Istokovics Kálmán
festő

Műcs. kiáll. 1925 tól
Fipics 114. l.

KISMARTON

kastély

Kéjne VV 1871, 224l.

nostre arti figurative moderne che in ... a
hanno sempre trovato accoglienza d...
ed amichevole interessamento

Speriamo che quest...
nuova ed efficace tan... ...ora
meglio la collab... ...l Italia e
l'Ungheri...

Istókovits, Kálmán

36. Il ponte Elisabetta con il Monte San Gherardo
37. La Galleria

Bálint Hóman
R. Ministro Ungherese dei Culti
e della Pubblica Istruzione.

Istokovics Kálmán

Cotmedagungh

storico.

Fra i re d'Ungheria Mattia Corvino fu forse il più potente rappresentante e propagatore dell'amicizia italo-ungherese. Fu soprattutto sotto il suo regno che le anime degli artisti ungheresi vennero attratte dall'arte del Rinascimento italiano e che l'umanesimo fecondò intensamente la scienza ungherese. L'influsso artistico italiano, — fra tante altre cose — si è obiettivato anche in quella medaglia che un artista italiano fece di Mattia Corvino, medaglia che è nello stesso tempo la prima nella serie di medaglie commemorative ungheresi.

Istokovits Kálmán

Med

Nemesvári 59 l.

ısstahlbogen.

Aufriss eines Rand-Bogens.

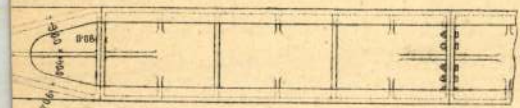

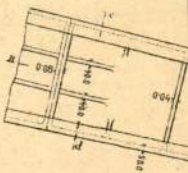

- Aufriss des Scheitels

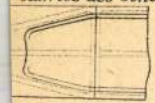

Aufriss eines Stosses

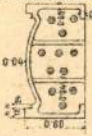

Schnitt c d.

m Scheitel

Schnitt B.B.

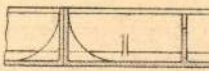

Istokovits Kálmán

Istokovits Kálmán festőművész
IV. Szép-u. 5. 185-734

Budapest, 1940. sept.

-

ű,
-
-

yil-
e-

ő-
k
be-
l-
eg-
pon

t
é-
s
e-

Istokovits Kálmán

cród
2

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1938. 179. l.
(Karitász-kiállitás.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Istokovics Kálmán

élet. arck.

Pipics Szár

174, 175. l.

Istokovics Kálmán

Grod

Képzőművészet

1929. 210. l.

(T. K. gyűjt. Kiállítása.)

A jegyzékben fel nem vett bármely más müvet is szállitjuk.

Előnyös vétel - eladás és csere.

Hitelképes egyéneknek és intézményeknek folyószámlára is szállitunk.

Mély tisztelettel

Itt levágandó:

Központi antiquarium és könyvkereskedés
Magyar József és Fia

MEGRENDELŐ-LAP.

Megrendelem/jük/ alanti müveket:

Árát beküldtem - Befizetési lapot kérek. X X

Utánvéttel kérem - Folyószámlára kérem X X

/A meg nem felelő törlendő/

Istókovits Kálmán

életrajz

irod

Csókássy 92. l.

rba tett kezekkel. Kabátja és mel-
att két sorban:

HERR von KÜBECK
Präsident der allgemeinen Hofkammer.

l megszakitva:
Verlag
tti qm Carlo,
d Musikalienhandlung in Wien.

99.
c.9.

Istókovits Kálmán

láda

Lex Magyarás

250 b. l.

Istokovits Kálmán

szül. Siklós 1898 szept. 2.

Revái XXI. 464. l.

Istokovits Kálmán

nód
z

Ki-kicsoda?

361. l.

Ideiglen

50.— Pazar
önreget soproni
elölegül a Müc
házipénztárából
Budap

Látta és igazolja

Ich erbitte als Kreuzband - Postpaket — Veuillez m'envoyer sous bande - par colis-postal — Please send by book-post - parcel

Ich ersuche um Angebot — Veuillez m'offrir — Please report

Jakóbovits Rábmán
l. Lábiró Hegyi
Fil.

Bücherzettel - Bulletin de commande
de librairie - Book-order

Richard HELLMANN

Librairie-Antiquaire

LUXEMBOURG

RUE DE LA SEMOIS, 88

APOLLO

Vasárnap, nov. 14-én.
Utoljára!
A budapesti Kamara kiváló ujdonsága:

Világégés

Párisi regény a nagy időkből.
Főszerepben:
Blanche Sweet és Ben Lyon.

Előadások:
3, fél-5, 6, fél-8 és 9 órakor
A két utolsó előadás teljes zenekarkisérettel.

Parkmozi Vasárnap, nov. 14. | **Apollo** Hétfő, november 15.

A budapesti Radius és Palace filmszinházak kiváló ujdonságai:

HERMELINES SÁTÁN

Párisi regény az emigrált orosz arisztokrácia életéből.

Előadások: Parkmoziban: 3, fél-5, 6, és 9 órakor.
Apolloban: fél-5, 6, fél-8 és 9 órakor.
A két utolsó előadás teljes zenekarkisérettel!

PARKMOZI: hétfő, november 15. SZÜNET.

A pécsi képzőművészeti kiállítás története

Pécs, nov. 13. — A pécsi képzőművészeti kiállítás hatalmas meglepetés volt nemcsak az anyaga, a látogatottsága, hanem az elért anyagi sikere miatt is. A kiállítással minden tekintetben meg lehet elégedve maga Pécs városa, de meg lehet elégedve az a néhány fővárosi művésztestület is, amely a Nemzeti Szalonnal az élén lelátogatott ez alkalommal Pécsre, hogy a pécsiekkel együtt mutassa be a magyar képzőművészet legujabb termését. Annak a szeretetnek a melege, amellyel a város közönsége a fővárosiakat fogadta, zálog a jobb jövőre. És biztosíték arra, hogy ez a szeretet túlsegiti a trianoni határokon a magyar lelket, a magyar szivet, a magyar gondolatot, amelynek megjelenése olyan hatalmas és lenyügöző, hogy nem lehet észre nem venni.

Huszonöt éve nem értek ide a fővárosból a szinek, a vonalak. Huszonöt évig kellett várni a fővárosnak is, Pécsnek is, amig a déli vég találkozni tudott a központtal. Felejthetetlen találkozás volt. Kitárult ennek az agyonsanyargatott népnek és földnek a lelke. Ugy lehetett benne elmerülni, mint egy imakönyvben. És megmozdult ennek a tájnak, ennek a városnak is a szive. Először. Először látta ez a város, ez a vidék önmagát. Meg kell állapítani, hogy az itt született szinek és vonalak nem állnak hátrább a fővárosénál. És ez kezdetnek elég. Ha még ehhez vesszük azt a nagy érdeklődést, amely állandóan megbecsülte a kiállitást, ha hozzá vesszük azt az anyagi és erkölcsi sikert, amely megkoronázta ezt a kiállitást, akkor, ha a kezdetből következtetni lehet a jövőre, akkor szebb kezdetet még kivánni sem lehet.

A pécsi képzőművészeti kiállitást szükségképen meg kellett előznie a pécsi és a baranyai művészek tömörülésének. Ennek az egyesülésnek a munkáját ebesfalvi Török Lajos rendőrfőtanácsos és Péter József szerkesztő időt és fáradságot nem kimélve végezték, amivel beirták nevüket e város művészeti történetébe. Amikor már a kitüzött célnál voltak, megbizonyosodtak arról, hogy a tulajdonképeni céltól még messze vannak és hogy még nagy és fáradságos út vezet odáig. Mert mit ér a legszebb gondolat, a legszebb kép, a legszebb szobor, ha más nem tud róla, ha más nem látja. És hogy más is tudjon róla és hogy más is lássa, elhatározták hogy bemutatják azt az itt még ismeretlen értéket, ami itt született. Igy vetődött fel egy céltudatos munka nyomán a kiállitás megrendezésének a gondolata, vagy ami még ennél több: a szükségessége.

Az volt a kérdés most már: mit, hol hogyan és mikor kellene bemutatni. Az anyag nagy része már meg volt a gondolat megszületésekor. A helység kérdése nagy gondot okozott erkölcsi és anyagi szempontból. Mindakét szempontnak a mérlegelése nagy feladat elé állitotta a két lelkes embert, akinek segitségére jött Pilch Andor müépitész is. Mindent egybe-vetve legalkalmasabbnak bizonyult a belvárosi kat. kör hatalmas és gyönyörü nagy terme, amelyet a kör vezetősége a legnagyobb megértéssel bocsájtott a kiállitás rendelkezésére. Azok az egyesek részéről hangoztatott vélemények, amelyek szerint az anyagi siker érdekében más helyen kellett volna megrendezni a kiállitást, nem állják meg a helyüket. Kétségtelenül meg lehet állapitani, hogy ennek a városnak és ennek a vidéknek egy tiszteletre méltó kategóriája nem volt látható a kiállitáson. És pedig épen az a kategória, amely anyagi berendezkedésnél fogva lett volna hivatva, ennek a kiállitásnak az anyagi részét lényegesen megjavitani. Ennek a sajnálatos elmaradását csak a helység kérdésének a megoldásában keresni, azt hisszük, elfogult és túlzott dolog.

A kiállitás megrendezésének a kérdésével való foglalkozás közben önként felmerült az a kérdés, hogy a pécsiek bemutatkozását jó lenne összekapcsolni a fővárosiak bemutatásával. Ekkor, minden előzetes összeköttetés nélkül érkezett meg Pécsre Déry Bélának, a budapesti Nemzeti Szalon nagytehetségü igazgatójának egy magán levele, amelyben arról érdeklődik, mi módon lehetne bemutatni a főváros képzőművészetét Pécsett. A pécsi és a pesti gondolat egyazon volta és találkozása nagy lépéssel vitte előre a kiállitás ügyét, amely végre hosszas, körültekintő és fáradságos előzmények után ez év október 24.-én nyilt meg ünnepélyes keretek között.

Teljesség kedvéért ismételnünk kell, hogy a kiállitást a kultuszminiszter képviseletében Mariay Ödön min. tanácsos, iró nyitotta meg, akit a pécsiek nevében Török Lajos, a Nemzeti Szalon nevében pedig Déry Béla köszöntött. Az ünnepélyes megnyitásra szorongásig megtöltötte a hatalmas termet a közönség.

A kiállitás első napján megnyilvánult érdeklődés nem csappant meg egy percre sem. Ennek a bizonysága, hogy a kiállitást meg kellett hosszabbitani egyrészt, másrészt elfogyott 907 diák, 1512 rendes és 160 bérlet jegy. A katalogust kereső közönséget néhány nap elteltével már ki sem lehetett elégiteni, mert 276 katalogus fogyott el, alig néhány nap alatt.

Meg kell emlitenünk, hogy a kiállitás vezetősége külön meghivóval hivta meg a pécsi tanintézetek növendékeit. A következő intézetek növendékei látogatták meg a kiállitást tanáraik vezetése mellett: tanitóképzőintézet, zárdai leánygimnázium és leány polgári iskola, ciszterci fögimnázium, Zrinyi nevelő intézet, belvárosi és az Ágoston-téri iskolák egy-egy osztálya. A növendékeknek részben Déry Béla, részben tanáraik tartottak előadást a magyar művészetről, a kiállitó művészekről és müveikről.

A kiállitás anyagi sikerének a jellemzésére álljon itt néhány adat: elkelt 31 olajfestmény, 7 vizfestmény, 4 rézkarc, 1 pasztel, 4 ceruzarajz és 1 szobor, összesen 98,700.000 korona értékben. A vásárlás főleg az utolsó napokban volt élénk. A magánosok mellett a vevők sorában találjuk Pécs sz. kir. várost, (megvette Istókovits Kálmán **Tájkép**, Deák Ébner Lajos **Hazafelé**, Déry Béla **Hullámtörés a finn partokon** c. képét) Baranya vármegyét), (megvette Tolnay Ákos **Olvasó leány**, Katò Kálmán **A Lánchid** c. képét) és a pécsi Nemzeti Kaszinót (megvette Balló Ede **Somogyi paraszt konyha**, Mérő István **Az árva**, Holló Alajos **Öreg fák**, Lakatos Artur **Klimó-utca Pécsett** c. képét).

A kiállitáson résztvett az Országos Magyar Iparművészeti Társulat kollektiv anyagával. A kiállitott tárgyak általános feltünést keltettek nemcsak müvészi kivitelük, hanem olcsóságuk miatt is. Intarziás szivardoboz, násfa, hamutálak, gyürük, cseréptartók és vázák keltek el. Eladtak 16 darabot 1,688.000 korona értékben.

A kilállitás minden nagy értéke mellett is csonka maradt, mert az Egyházművészeti Kiállitás anyaga a megegyezés dacára sem volt lehozható.

Nem lehet megemlités nélkül hagyni még két, a kiállitás szempontjából értékes dolgot. A pécsi sajtót, amely nyilvánosságát a legnagyobb előzékenységgel bocsájtotta a vezetőség rendelkezésére. És Szőnyi Ottó dr. cikkét, amely a katologus elején a pécsi művészeti viszonyokat ismertette helyhez és alkalomhoz mérten röviden, világosan, szakszerüen.

A beszámoló teljességéért el kellene még mondanunk, hogy kik látogatták meg a kiállitást. Mindenki ott volt, aki e tekintetben számba jöhet. Mégis külön meg kell emlékeznünk, hogy Virág Ferenc pécsi püspök, Vogt Valdemár altábornagy dandár parancsnok, Gyomlay Gyula dr. az Erzsébet tud. egyetem Rector Magnificusa, Fischer Ferenc dr. főispán, Fischer Béla alispán is megtekintették a kiállitást.

Egész röviden ez a most nem rég lezajlott pécsi képzőművészeti kiállitás története, amelynek az elmondásakor meg kellett emlékeznünk a kiállitást megelőző munkálatokról is, mert azok szerves egységben vannak magával a kiállitással.

Leszögezhetjük: a nagy, a fáradságos munkát teljes siker koronázta. Jeléül annak, hogy akik megteremtették a pécsi müvészek egységet, jó uton járnak és nagy szolgálatot tesznek a magyar müvészetnek, amelynek ágyat vetettek itt e déli végi városban.

Ebben a megvetett ágyban azonban nem szabad, nem lehet aludni, csak álmodni.

Álmodni szinekről, vonalakról, amelyek itt a határszélen keserüek, sötétek, panaszosak, mint az ember fájó szivetája. Ebben a megvetett ágyban nem szabad, nem lehet aludni, csak álmodni arról, a napról, amelynek a ránk hasadását a magyar akarat, a magyar agyvelő mellett sietteti a magyar szív is, amely fájdalmában termi a legszebb gyöngyöt: Nagymagyarországot.

Házasulandók figyelmébe!
Karikagyürük nagy választékban
E jegyzési ajándékok szolid árakon és teljes jótállás mellett
Futász János órás és ékszerésznél
Pécs, Irgalmasok-utca 2. s.z alatt.

A pécsi harangjátékról

Pécs, nov. 13. — A harangoknál sokkal jobban, zeneileg tökéletesebben a harangjátékok keltik fel a vallásos érdeklődést, melyek feltalálója. *Kneck* Bertalan flandriai harangöntő volt 1467. évben. A harangjáték több kisebb-nagyobb harang összetételéből áll diatonikus vagy kromatikus zöngsorra hangolva 2—4 nyolcad terjedelemben. Különösen a középkorban állt közszeretetben. Minthogy a harangjáték készitésének titkát Flandriában élt harangöntő családok őrizték és fejlesztették, azért a leghíresebb e korból származó harangjátékok is Hollandia területén találhatók. Ezek közül Zütphenben egy 25 harangból álló harangjáték van. Ezen harangjátékok ritkábban kézzel müködtek, úgyhogy a harangok ütő kalapácsait lánc segélyével a torony mélyéből egy begyakorlott ember működtette, vagy leginkább úgy játszották müsorukat, hogy mechanikus úton szerkezettel lettek a harangok megszólaltatva.

A modern ember igényeit ezen elavult szerkezetekkel működő harangjátékok nem elégithetik ki, s ha utunk során meg is állunk egy-egy régi idők emlékeit hirdető harangjáték tornyának közelében, az onnan hallott müsor csak a kegyelet érzését ébresztheti bennünk.

A villamosság, mely a mai ember életét oly sok formában szolgálja, a legutóbbi időkben a harangjátékok működésénél is alkalmazást talált. A külföld legújabban létesitett harangjátékjai mind villamos úton működnek. Ezzel a régi harangjátékok nehézkesen működő szerkezetei kiküszöbölhetőkké váltak s az eredmény az a tökéletes zenei élvezet lett, amelyet a legújabban átépitett müncheni, de különösen a strassburgi harangjátékok meghallgatása mindennél jobban bizonyit.

Nálunk e téren még nem történt semmi, vajha Pécs lenne az első város, melynek legérdekesebb templomáról régi magyar dallamok töltenék meg a szépen érvényesülő zárt tér falait.

Keszthelyi Gábor.

Uj küldemény érkezett!

Kovács és Nagy

Eredeti **londoni** szövetek, legfinomabb **bécsi** férfi fehérnemüek, legdivatosabb **párisi** nyakkendők gyönyörü választékban nagyon olcsón uri-divatházában Király-utca 11. sz.

Teljes vőlegény kelengyék!

Egy mágocsi kisgazda szomoru históriája a birtokeladástól az ügyészség fogházáig

Pécs. nov. 13. — Ma délelőtt egy züllött külsejü, idősebb férfit kisért be két szuronyos csendőr a pécsi kir. ügyészség fogházába, ahol előzetes letartóztatásba helyezték. [illegible]ngyolt külsejü ember *Hómann* Ádám mágocsi kisgazda, aki egy esztendő leforgása alatt erkölcsi és anyagi téren teljesen lezüllött és tönkrement.

Hómann Ádám egy esztendővel ezelőtt még kisbirtokos, adózó polgár volt Mágocson. Felesége meghalt, hozzátartozói elszéledtek és igy családnélküli emberré lett az 51 éves *Hómann* Ádám. Elvesztette a munkakedvét, beleunt a gazdálkodásba és ezért elhatározta, hogy eladja kis birtokát. A gondolatot rövidesen tett követte és *Hómann* Ádám a mult év őszén egy szép napon kis batyujával búcsút mondott falujának. Dagadozó pénztárcájában 110 millió koronát, egész vagyonkáját őrizgette. Kaposvárra ment és mint tőkepénzes élt néhány hétig, urasan. Megismerkedett egy kaposvári özvegyasszonnyal, aki megtetszett neki és deresedő fejjel feleségül vette.

A mézeshetek napjaiban az „ifjú" pár kitervelte, hogy Budapesten nyitnak kifőzdét, amely úri megélhetést biztosit majd számukra. Hómann Ádám fel is utazott Budapestre és rövidesen talált egy megfelelő kifőzdét, amelyet 37 millió koronáért nyomban megvásárolt teljes berendezéssel együtt. A Kaposváron maradt feleség azonban hetek mulva sem követte férjét Budapestre. Ezen *Hómann* Ádám annyira elkeseredett, hogy bújában nap-nap után nagy mulatozásokat rendezett. Közben a kifőzde nem ment, a dagadozó pénztárcából pedig egyre fogytak a milliósok. Egy hónap mulva beleunt a pesti kifőzdébe, a hajnalig tartó zajos mulatságokba és vagyonának maradékaival búcsút mondott a fővárosnak.

Visszament Kaposvárra, ahol megtudta, hogy hites felesége már más férfit boldogit. Erre ivásnak adta magát Hómann Ádám. A még megmaradt és féltve őrzött 17 millió koronájával azután hazautazott szülőfalujába. A boldog viszontlátás örömére a vasuti kocsmában mulatott egy napig, majd egy kulacs borral megindult a falu felé. A gyalog úton járva betért a mezőőr szalmakunyhójába, ahol a kulacs bor fejében szives vendégszeretetre talált. A berugott mezőőr és *Hómann* Ádám a házimulatság végén véletlenségből felgyujtották a kunyhót, amelyben ők maguk is majdnem bennégtek. De a 17 millió, *Hómann* Ádám maradék vagyonkája odaveszett.

Ezután a rémes éjszaka után a szerencsétlen sorsú ember mezitláb, hiányos öltözékben kóborolt a község határában. Kerülte az embereket, a falubeli ismerőseit és csak estefelé lopózott be a kertekbe, hogy a kazlakban húzza meg magát éjszakára.

Élelmét a szőlőhegyen betöréssekből és lopásokból szerezte meg magának. Több mágocsi gazdának behatolt a présházába, megevett mindent, ami a kezeügyébe került, a gazdák borát pedig kifolyatta a hordókból. A tömeges panaszra végre a csendőrség üldözőbe vette *Hómann* Ádámot, aki úgy akarta kikerülni az elfogatását, hogy a nála lévő kötéllel *egy útmenti fára akarta felakasztani magát.* De a csendőrség megkadályozta tettében és bekisérte Pécsre. Eddig tart *Hómann* Ádám mágocsi kisgazda szomorú históriája.

Egy németországi világjáró ellopta Mohács város motorcsónakját

Mohács, nov. 13. — A Mohács város tulajdonában levő 45 millió korona értékü motorcsónakot ismeretlen tettes elkötötte. A gyanu Leuser Károly nevü németországi világjáró ellen irányul, aki csónakon érkezett Mohácsra. Utlevele Törökországba szól. Az alsó Dunáról érkező hajósok találkoztak Bezdánnál és Apatinnál a motorossal, amelynek utasában a megadott személyleirás szerint a gyanusitottra ismertek. A mohácsi rendőrség táviratban megkereste a szerb hatóságokat, hogy a motorost tartóztassák fel.

Rohamosan emelkedik a burgonya ára

A tojás már 2200 korona
Piaci szemle

Pécs, nov. 13. — A mai hetipiac kellemetlen meglepetést hozott a vásárlókra. A legtöbb élelmiszer ára szerdától mára megdrágult. Különösen a burgonyánál tapasztalható rohamos áremelkedés. Ma a legolcsóbb ára 1500 korona volt, de egyik-másik elárusitó 1800—2000 koronát is elkért. Természetesen kénytelenek voltak engedni ebből az indokolatlan magas árból. Ugy értesülünk, hogy a burgonyát a nagy kivitel drágitja. Kaposvárról például a mult héten körülbelül 300 vagónt vásároltak össze osztrák kereskedők, ugy, hogy még a piacokról is összeszedték. A mult év novemberében 800—1000 koronáért lehetett vásárolni burgonyát. Ma közel kétszeres az ára. Indokolatlanul magas a tojás ára is. Legolcsóbban 2200 korona darabja, de volt aki 2500 koronára is tartotta. Senki nem tudja okát adni ennek a nagy áremelkedésnek. Ugy tudjuk azonban, hogy rengeteg mennyiséget szállitanak külföldre és ez veri fel a tojás árát.

A piaci árak egyébként a következők: A fejes saláta 500, a spenót kilógrammja 5—6—7000 korona. Egy liter mák 14—15 ezer korona. A piros paprika kilója minőség szerint 20—25—50 ezer korona. A fehér babot 2000, a tarka babot 3000 koronáért árulják. A lencse 6000, a hajdina 8000, a majoránna literje 15.000 korona, a vörös répa darabja 2—2500, a celleré 1000 korona. Igen drága a fokhagyma, egy fogás belőle 15—20.000, a vöröshagyma kilója 2000 korona. A káposzta ára is emelkedett szerda óta. Ma 800—1000—1500 korona nagyság szerint fejenkint. A kereslet igen nagy. A sütni való tök körülbelül 1000 korona kilógrammonkint. A paradicsom 4000 korona kilónkint, de alig keresi valaki. A kelkáposzta 500 korona, a cékla 2600 korona.

A gyümölcsárak nagyjából változatlanok. Az alma minőség szerint 5—6—7000 korona, a körte 10—12—14.000 korona. A szőlő 12 ezer, de igen keveset árulnak. A mandula 4—5000, a dió 15 ezer korona kilógrammonkint. Még vad körtét is árultak, volt szivük 3000 koronát kérni érte. A tejnemüek közül a turó kilógrammja 12,000, a tejfel literje 15—16,000 korona.

A baromfi is drágult szerda óta. A tyuk párja, a kettő együtt körülbelül 4 kiló 80.000 korona, a sütni való párja 40.000 korona. Tisztitott tömött liba körülbelül 4 kiló 120.000 korona.

Hirdetmény.

Harisnyák — Kesztyük
Mellények — Pulloverek
Svetterek — Tricók.

Rendkivül olcsó árak mellett árusit

Strenger Dezső harisnya üzlete
Király-utca 24. sz. Mór-utcával szemben.

Mindenkinek saját érdeke üzletemet felkeresni, ha jól és olcsón akar vásárolni.

Sillay Béla
saját termésü
bálicsi borainak
eladása kicsinyben, egyliter 14.000 korona Lánc-utca 16. sz.

A szellemi munkások
nélkülözhetetlen segéd eszköze
ajó szemüveg.

látszerész
Pécsett, Városház t.

Butorok!
Saját készitményü háló és ebédlő berendezések, valamint egyes butordarabok állandóan készen kaphatók igen jutányos áron.
Géczy József **mübutorasztalos**, butorraktár; Dr. Várady Antal-utca 9. szám. (volt Gyár utca 6.) 6820

Istókovics Kálmán

Műcs. kiáll, ~~tól~~

Pipics 58. l.

TÉRITVÉNY.

A Magyar Tudományos Akadémia könyvtára.

Én alólirott elismerem, hogy a könyvtárból az itt czimzett könyvet kikölcsönözte

A könyv		A k jelzé szá
szerzője	czime és része	

Budapesten, 19.....-ik évi ..... hó .....

Aláirás: .....

Lakás: .....

Istokovics Kálmán

Szolnoki vásár c.
kepe repr.

89

~~Műes. kiáll, tól~~
Pipics 163. l.

nvédelmi miniszter úr emlékünneppé avatta 1919 nius 24-ének emlékére az ellenforradalom nap- t. Katonai ünnepet ülünk. A katonai ünnep a hű ötelességteljesítés ünnepe. A hős ludovikások, tiszt- ik és tanáraik vezetésével fegyvert fogtak és zokra támadtak, akik a magyar nemzetet sírba earták dönteni. Nem beszéltek, nem szónokoltak, anem harcoltak!"

Ezután a hősi halottak neveit olvasta fel a pancsnok és az ünneplő közönség rövid elmélyeséssel áldozott dicső emléküknek.

A közönség innen a Ludovikás ellenforradalmi mlékműhöz vonult. Itt Perényi Zsigmond báró ondta el ünnepi beszédét:

„A honvédelmi miniszter úr rendelete alapján a mai nap már nem a gyász fekete napja, hanem a Ludovika Akamiának és a magyar vitézségnek fényes katonai ünnepe.

A mi első utunk idevezet, ehhez az emlékoszlophoz, elyet vértanuinknak emeltünk, mert az ő hősi haláluk adja eg az ünnepnek igazi fényét és jelentőségét

Mi már nem gyászoljuk, nem is sajnáljuk őket, de tiszlettel és kegyelettel meghajlunk dicső emlékük előtt, mert az teni gondviselés különös kegyelme, mely nekik a vértanuhalált juttatta, őket messze fölénk emelte. Így kerültek ők rténelmünk régi hőseinek és dicső katonáinak első sorába. z ő nevük fénye ragyogni fog és róluk emlékezni fog a örténetíró, az egész nemzet, amíg hazafiság és becsület honol magyar lelkekben.

A túlerő legyőzte őket is, mint ahogy a Tomoryak, rinyiek s az aradi vértanuk is legyőzettek, mégis a történem legnagyobb héroszai, *mert a legszentebb eszményekért* álozták fel életüket. Az ő nagyszerű példájuk századok és

Istokovits Kálmán

1933 feb márc kiáll-
V. 6-9.
VI. 15-18.

Klebelsberg emlékkiáll Mucsarnok

4.519. szám.

BUDAPEST 1 ZN 3

A Müemlékek Országos Bizottsága tek. Elnökségének.

Hivatalból.
szolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

Budapest.

IX. Hőgyes. Endre-u. 10. s

Istókovits Kálmán

Három kiállítás

Istókovits Kálmán festőművész, korunk válságaira, kozmikusba áramló lendülettel rangál. Eme szétáradó világérzés, természetszerűen, miasztikus elemeket hordoz, hiszen ami ezt a dinamikus kifejezést elindítja, rendszerint valamely fajtája a menekülésnek a — félelem elől. Dinamikáját a hűvös színek, titokzatos fények szárnyán mesteri eszközökkel fejezi ki, de amit még magas mesterségbeli tudásánál is többre értékelünk: ez a művész az emberi szenvedések érzékeny s erkölcsi tartalomban gazdag megértője. (Szalmássy-galéria, Kossuth Lajos utca 13.)

Népszava
1947. febr. 5.

~~2148. F.W. Tamm modorában:~~

2148 Gyümölcscsoport.

'A két almából, három nag
ból, ~~meg~~ három gránátalmából falko
lógó vörös szilvák válnak ki. A
zése alól jobbra egy monogrammo ki

Vászon, méretei 36.3 : 73.7
Delhaes István hagyatékából
Átvétetett 1902: I. 11-én

904: IV. 27.

Istokovits Kálmán

festő

erőd

Schef Jász

adattar 281.l.

Istokovics Kálmán

cród

Nagy Zmodkönyvill

8: l.

Ystokovits Kálmán festő

Nyúl-utca 16. Műcsarnok

1934. téli kiáll. 76. 335.
1934. nemz. képzőm. kiáll. 42, 100.
245.

907.

I
393.

907. Aalbert Cuyp után.

A mester sz. Dordrechtben 1605-ben. † ugyanott 1691-ben.

Tájkép.

Az előtérben jobbról egy néger fiú pej és szürke lovat tart kantárszáron. A lovak előtt kutyát és azok mögött két lovast látunk, kiknek egyike a kezében levő ostorral bal felé mutat. Balról két tehén s egy kutya van. A háttér hegyes vidék széles folyóval és városokkal, a melyeknek épületei közül leginkább a kerek tornyok bontakoznak ki. Fönt a magasban két madár röpköd. Az égbolt felhős. Alól balra, a jelzés ez: »*A. Cuyp.*«

Fa, méretei 90 : 142 cm. — Mündler: X. 12.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: IX. 4. *A. Kuyp:*

Istókovits Zálmán

Rézkarcolók-tapis.

KMTÁRS művcsoptok
1931. feb-márc. kiáll.

VIII. 4.

1931. őszi kiáll. XII. 260, 267,
XIII. 416.

1931/32. téli kiáll. 210.

1932. febr.-márc. kiáll. 417

1932. tav. tárl. 354

1932. őszi kiáll. III. 16. IV. 55.

1933. nemz. képzm. kiáll.
270, 271, 272

Istókovits Kálmán

Nyúl u. 16.

Műcsarnok

1929. őszi kiáll. 387

1930. Szt. Imre kiáll. 238.

Istókovits Kálmán

l.

Szépmüvészet

1943. 75. l.

Istokovits Kálmán

l

Jaj Bold Marg

Szépmüvèszet

1942. 281. l.

ASZOD

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Istokovits Kálmán

l.

A Mű

1927. I. n. 41. l.

Istókovics Kálmán

l.

Győri kiáll. 1919-1929

44. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Istókovits Kálmán

Három királyok
fametszet
Repr. –
Jajmaicgylm

19. l.

VASÁRN. **29** K.G10. Márta P. Márta	
HÉTFŐ **30** Kath. Judit vt. Prot. Judit	
KEDD **31** K. Loyolai Ig. Prot. Oszkár	
SZERDA **1** K. Vasas sz. P. Prot. Vas. P.	**AUGUSZTUS**
CSÜTÖRT. **2** K. L. Alfonz Prot. Lehel	☾ Utolsó negyed 7 óra 27 p. Ógörög júl. 20. Illés
PÉNTEK **3** K. István vt. Prot. Hermina	
SZOMBAT **4** K. Domonkos P. Domonkos	Izr. 23. S. Ekev. 4. P.

31. hét.

Istokovits Kálmán

Szűr Mária

Bünbánó Magdolna

repr.

Jajmaiegylun

56, 57. tábla.

~~Gärtner Jenő~~

Tovább pécsi expresszionista festő

Istóczovits Kálmán

Martyn Ferenc

Irod

Gärtner Jenő:

A pécsi művészek

kiállítása.

Dunántúl.

1931. dec. 23.

(3)

Kassa, Rakóczi rodostói
elhádlőháza

43

ágos Bizottsága

ny	száma:		19
	kelte:	VIII-27	1943
	beérkezése:	VIII-30.	1943

ek száma:

elintézett szám:

áma:

záma:

sta:

~~Harangry Jenő~~ Maroppa
Várlatok Hol-ról
a kassai bev. alk
Diomedes — Tönnies
1938. nov. [illegible]

~~Hatvani Perlusz~~ : ~~Tovér-[illegible]~~

~~Heintz Henrik~~ : ~~Freskóvárlat~~

~~Hende Vince~~ : Árpa [illegible] (freskovárl
~~[illegible]~~

~~Hessky Iván~~ : Tél Tatán, Tatai kass-tér,
Téli tájkép, Tatai tájkép,
Esterházy-u. Tatán, Tanya, vírf

~~Hiesz Géza~~ : Bocsánat (br Angel pár (dun)
Fürdés után) márv.

~~Hiner Gula~~ : ~~Telvid~~ (bevonulás 1930, temp

~~Hollós-Matsioni~~ : Svéd harangozó torony
Tengerés ünnepély kurlskronában
Svéd leány ka (temp
Parant majassy)
Al. trentcsalád, freskó

Istokovits K. : Vásár (temp
Halász figelő
Szőke nő
Gravizói ebéd)
Irgalmas
szamarétánus, rézk

Iványi Grünwald : Csendélet, bőri kőd a
Balatonon, Gümölcsök, Virágház
Kódben, Virágok, Műtermsarok,
Intérieur, Gümölcsök és virágok,
festm.

V. Nemz. képrem kiáll.

1939 (Kassa)

Istókovits Kálmán

A Műbarát

37. kiállítása

1943. jan. 31 – febr. 12.

Istókovits Kálmán

festő

és

Buzi Barna

szobrász

gyűjt. kiállítása.

Könyvárusban

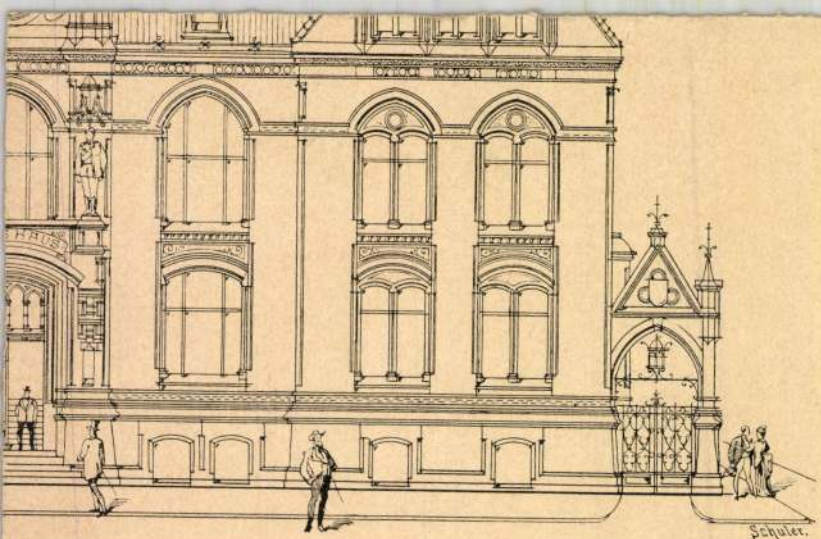
Schuler.

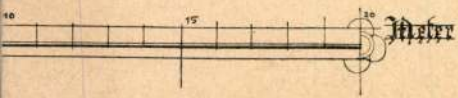
10
15
20
Meter

Istókovits Kálmán

~~Aszódi Mejl Edgyhet~~

~~Barcsay Jenő~~

tovább

~~Conrad Gyula~~ a ~~szöveg-~~
~~bennincs mutatve~~, ~~cerkőrajza~~ repr.

~~Csoka István~~

Istokovits Kálmán

Kaveczky Zoltán

Komjáti Gyula 9-10.l.

Olgyai Viktor 9-10.l.

Patkó Károly

15

Rudnay Gyula

Szőnyi István képekkel

Tarjáni S. Jenő

(képekkel) Varga Nándor Lajos 9-10.l.

Vadász Endre képekkel

vod Zádor István 10.l.

Varga Nándor Lajos

Ismertető a művészi grafikához. Bp. 1943

képekkel

Carin
szénrajz

~~Lotz Károly:~~

3640 A Hallás.

Egy ülő nő ~~szőke~~ ~~szőke~~ ~~szőke~~

tovább

~~Conrad Gyula 5 mű~~

~~Csóka István~~ 5 mű

Istókovits Kálmán 5 mű, Keppel

Kádár Lívia 2 mű

Komjáti Gyula 2 mű

Patkó Károly 1 mű Keppel

Schilling Oszkár 2 mű

Simkovics Jenő 1 mű

Szőnyi István 1 mű

Varga N. Lajos 1 mű

Zádor István 1 mű

11

wód

Second International Exhibition of Prints

The Print Club of Philadelphia 1929.

Lapszámok mincsenek

olája:

l.

issé balra fordul, de szembe néz és az
rtja. Fátyolja vállaira omlik, derekán
alástját vállaira vetetten viseli. Jézus
ak fátyolját, baljával pedig csokorra kö-

i 68.2:50.5 cm.
n Bene Ödöntől 600 Kán.(539/901.).

tovább
2

~~Erdey Dezső~~

Istokovits Kálmán

Jálics Ernő

Medvecsky Jenő

Molnár C. Pál

Patkó Károly

Pátzay Pál

Szathmáry István

Vilt Tibor

valamennyi római
ösztöndjat kapott a
Collegium Hungaricum-
ban való teljes ellátással.

Képzőm. Főisk. Évk

1929/30. 41. l

9

többen is voltak, külön cédulájuk van

Nagyságos

Dr Szentiványi Gyulané

nőnek

Budapest

Lágymányos u. 16-

tovabb

Istokovics Kalmány

~~Berkhardt Ágoston~~

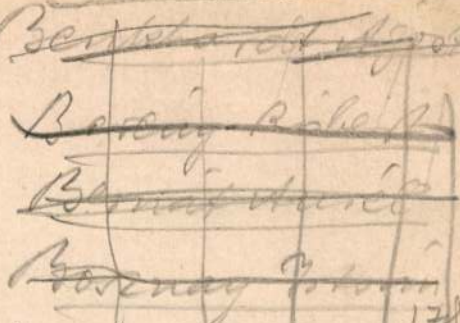

~~Berény Bébé~~

~~Bernát Aurél~~

~~Bosznay István~~

178 l.

~~Csereges István~~

~~Derkovits Gyula~~

~~Ferenczy Károly~~

Istokovics Karlman

Kacziány Ödön

Karlovszky Bertalan

Kontuly Béla

Patkó Károly

12

l.

Szépm. Múz. Évk

Bp 1935 VII. ~~178~~, 178

~~1128. Ismeretlen művész.~~

1128 I. Mátyás.

Emlékérem peremmel

Mellig, balraforduló
Fejét tölgygaly disziti, haj
leberetvált. Elől füzött kön
sel. Felirata,

az előlapon az emelke
HVNGARIAE
és a hátlapon a babér
NOBILITAT. ET OBSCVRAT.

~~Karimája sima.~~

Ezüstérem domborművel
40 K. -- Havas Emil ajándéka

tovább

~~Balló Sándor~~

~~[illegible]~~

Istokovits Kálmán

Koszta József

Laccataris Demeter

Molnár C. Pál

Szlányi Lajos

Szőnyi István

Szűle Péter

Vándra Mihály

Zombory Lajos

1. képin Mur. Erk

VII. 185. l

11

~~1146. Ismeretlen művész.~~

A XVII századból.

1146. II. Mátyás ~~képe~~.

Emelkedett peremű és

mellig, jobbrafordu

~~Prém~~kucsmát forgóval ~~és~~ kö

aranygyapjas rend jelvényé

sza rövid, szakálla pedig hegyes

~~van elöl~~ a legyőzött sárkány

~~megrakott fával, a melyet~~

Körirata

~~az elölapon~~: MATTHI

DVX BVR: CO. TY. 4

~~a hátlapon körül~~ A

~~Karimája, emelkedet~~

~~Ovális~~ aranyozott e

értéke 30 K.-- Havas Emil

102).

~~Barna Elek~~ K

lárd 1

~~Gyulyás Ferenc~~

Istokovits Kálmán

Kenér János

Rippl Rónai J.

Rooport kiállítása

Ernst Museum kiáll.

162.4.

Bp. 1936.

5 K

Könyvtárainba

Istokovits Kálmán

~~Jaborjáni Szabó Kálmán~~

Istokovits Kálmán
Kuzmik Livia
Medvecsky Jenő
Miskolczy ~~Florence~~
Molnár C. Pál

Gerevich A. Római

M. Intiret.
Bev. Ian. ar Int.
pszdöndigas ~~[illegible]~~ műv.
plsö kiáll. katal-hoz
(N. Sol) 1931 kép-jun

~~Műcs. kiáll, tól~~
Pipics 58. l.
158-781

Pg/6

TÉRITVÉNY

a Szépmüvészeti Muzeum könyvtárából tudományos használatra kikölcsönzött könyvel

A munka szerzője és czime	Kötetek száma	J e

Kivevés napja: .....

A kivevő neve, állása és lakás

Istokovics Kálmán
testőrművész

Csoportkiállítás – Ernst-muzeumban – képcivel szere-
pel. Kompanáló erejes bibliai és szimbolikus kom-
pozíciókon tombolja ki magát. –

Pesti napló
1929 II. 2

Istokovits Kálmán
grafikus

Savarni Sártot a Műcsarnokban. képével
szerepel

Pesti napló
1929 III. 3

Istókovits Kálmán
festőművész

Tavaszi kiállítás a Műcsarnokban

Hányadszor jövünk már ki a Műcsarnokból ilyen fáradtan és szomorúan, hányadszor hagyjuk el a művészet csarnokát anélkül, hogy a művészettel találkoztunk volna? Amit olyan sokszor elmondtunk már, azt megint elismételhetjük, a Műcsarnok tavaszi kiállításának semmi köze a tavaszhoz, valami lélekölő vegetálása az a középszerűségnek, a légmentesen konzervált unalomnak. Hányadszor csépelik már ugyanazt a szalmát, hányadszor festik, mintázzák már ugyanúgy ugyanazt? Nemcsak lelkesedni, de jóízűen felháborodni sem lehet ezekben a termekben, csak unatkozni és szomorkodni. A magyar művészet haladó, küszködő, lelkesedő, vívódó szelleméhez semmi köze nincsen a Műcsarnok tavaszi kiállításának.

Oázis a pusztaságban a rézkarcolók csoportja, *Istókovits* Kálmán, *Conrad* Gyula, *Weil* Erzsébet, *Komjáti* Gyula, *Varga* Nándor, *Barcsay* Jenő, *Csóka* István és a többiek becsülettel képviselik a kitűnő magyar rézkarcoló gárda nagy nivóját.

Az a pár művész, aki rajtuk kívül számot tarthat arra, hogy nevét kiemeljük ebből a csődtömegből, a következő: *Burghardt* Rezső, *Remsey* Jenő, *Náray* Aurél, *Gábor* Móric, *Gaál* Ferenc, *Kunffy* Lajos, *Balló* Ede, *Szlányi* Lajos, *Romek* Árpád, *Littkey* Antal, *Kövesdy* Géza, *Kövér* Gyula, *Körmendy* Ervin, *Zádor* István, *Mérő* István, *Lakos* Alfréd, *Horváth* G. Andor, *Fried* Pál, *Bohn* Ferenc, *Brenner* Nándor, *Unghváry* Sándor, *Rakssányi* Dezső, a *Benczur Társaság* egész terme, *Sárközy* Elemér, *Basilides* Sándor, *Emanuel* Béla, *Józsa* Károly, *Páldy* Zoltán, *Bartoniek* Anna és a szobrászok közül *Moiret* Ödön, *Kisfaludi-Stróbl* Zsigmond, *Soós* Vilmos, *Szenes* László, *Boda* Gábor, *Marti-*

Az Est
1929. III. 3

347
143

Istókovits Rálmán
festőművész

Tavaszi kiállítás – Műcsarnokban – grafikával
szerepel

Budapesti Hirlap
1929 III. 3

Istokovits Kálmán

Szerepel a Műsarnok
téli tárlatán

Pesti Napló 1937 I. 24

Istokovics Kálmán (1898-)

Tájkép a Zagyvánál.
Vizf.74.5x60 papir.Ltsz:2941.Sign.

Dunapart.
Vizf.32x39 papir.Ltsz:1790.Sign.1928.

Halászfigyelő.
Vizf.41x28 papir.Ltsz:4541.

Boldog Margit halála.
Temp.66x47.8 papir.Ltsz:6851.Sign.

A Fővárosi Képtár háborús veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Istokovits Kálmán

Szerepel a Műcsarnok téli tárlatán

Az Est 1926 II. 28

Istokovics

Kerepel a hűcsarnok tél-
táriatán

Uj Magyarság 1937 I. 24

Istókovics Kálmán

Szerepel a hűcsarnok tél.

Sárlatán

Nemzeti Cyság 1937 I 23

Istókovits Kálmán

Tanulmányokat folytatott a Kiskolci Művésztelepn

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 462.l.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II.
Bp. 1965.

Istokovics Kálmán
Istőművés

Csoportkiállítás - Ernst - museumban képeivel szerepel. —

Pesti Hirlap
1929 11.15

Istokovics Kálmán festőművész

Hét művész az Ernst Muzeumban

Négy festőművész, két grafikus és egy szobrász rendez csoportkiállítást az *Ernst Múzeumban*. Nyugodt utakon, de a művészet igaz utjain jár valamennyi, új problémákkal nem birkóznak, de a régieket őszinte hittel és komoly tudással fejlesztik tovább.

Az első teremben *Istokovics* Kálmán rézkarcait állították ki. Bibliai, történelmi és szimbólikus kompozíciókat karcol rézbe ez a nagyon tehetséges grafikus. Komponáló ereje egyik nehéz problémát a másik után oldja meg bravúrosan.

A második termet *Szüle* Péter festményei töltik meg. Lefokozott erejű színeket fog össze egységes tónusba, szereti a barnák halk harmóniáját, ezekkel festi szuggesztív erejű arcképeit. Gyönyörű a »Verandán« című kép zöldjeinek, szürkéinek és barnáinak nemes összehangolása.

Némileg ellentéte, harmadik terem művésze, *Vass* Elemér. Könnyed, finom és elegáns színfutamokkal örökít meg tájakat és embereket. Sehol hangosabb szín, mégis friss, eleven, közvetlen és meleg minden képe.

Petri Lajos, a szobrász biztos tudással mintáz emberarcokat. Márvány és bronzportréi tiszta szobrászi munkák és mély lélektanulmányok.

Magyarország
1929 II. 2

87
1 n.

Újra be kell mutatni: ..... n

Magyar királyi álla

Iktató-szám 19

A bead

Simkovics Jenő szintén kitünő technikájú grafikus, de még nem tudta magát kivonni eléggé annak az iskolának a hatása alól, amely a vaskos aktok plasztikájára helyezi a fősúlyt.

Ábonyi Tivadar, az ismert színész tölti meg festményeivel a következő termet. Mint kész művész lép elénk, aki teljesen magáévá tette az impresszionizmus nagy értékeit.

Tiszta tudású impresszionista festő *Burghardt* Rezső is, témája a magyar táj és a táj fölött lebegő atmoszféra fátyolos színei. Közvetlen költői hang az, amely vásznairól megszólal.

Hét különböző egyéniség munkái töltik meg a hét termet, de valamennyi fölött uralkodik a hivalkodásnélküli tiszta művészet nemesen meleg hangulata. (m—i)

Istokovits Kálmán

Heintz Henrik

Istokovits Kálmán

Lotz-falzepet a szeminárium kápolnájában restaurálta Deues Jenő

(OH cédulázva)

~~Ja~~

Jajczay János: A 300 éves pesti szeminárium. Vigilia 1948. 369. l.

frankói a szeminárium ban

4/Pg

Zelet, Kapornoki VI. 132.

Ystokovits Kálmán

~~Ferenczy Ivan~~

~~Galle Tibor~~

~~Gedő Lipót~~

~~Halápy Ede~~

~~Hanna Mela~~

szül. Bp 1905

~~Hessky Iván~~

szül. Nagylang 1890.

Istokovits Kálmán

/ l.

Velencei Biennale

1932. 308. l.

Szovács

= egyházi

a hatalma alatt ~~görnyegő~~ nyögő

Bpesten 1911 pil. 7-én

diadalsiekeren látjuk a zsarnoki önkényt ábrázoló és

ıaladó ornatusba öltözött kényúrat
en pedig jogarral. Körülötte ~~egyházi és vi-~~
fáklyákkal és keresztekkel. Kocsiját meggör-
rabszolgák huzzák. A nő, ki gyermekét
ember vonja az igát, bár öszbe-
sze. A kocsin innen vörös ruhába öl-
ket, ki jobb kezében korbácsot és baljá-
nagot meg egy lecsapott férfi-fejet tart.
ilági tudóst fogtak körül balról ~~a föl~~
derült. Jelzése alól balra: HEGEDÜS LÁSZLÓ

163 cm.
23-iki 92258 sz. leirattal 3000 Kán.

V. 14-én. (338/902.)
ta az 1902: VII. 26-iki 27258 sz. lei-

~~Gálfy Lola~~
~~Göldner Tibor~~
~~Herman Lipót~~
~~Holba Tivadar~~
Istokovits Kálmán
Kántor Andor
Körösy Lajos
Mattioni Eszter
Mészáros Tamás
Nagy Gyula
Németh László
Piri Kálmán
Ridovics Ferenc
Szilágyi Ilona
Ujvári Lajos
Vörös Géza

MN. 1956.jul.17. /U.L.: Kép-
kiállitás Nagymaroson./

Fentiek az ottani uj müvészte
lep tagjai.

Istokovits Kálmán

Tovább

~~Basilides Sándor~~

~~Brenner Mandor~~

~~Büky Béla~~

~~Brenner Nandor~~

~~Éder Gyula~~

~~Emánuel Béla~~

~~Hegedüs Dóra~~

Istokovits Kálmán

Patkó Károly

Tardos Krenner Viktor

Udvardy Béla

Vesztróczy Manó fentiek

Nemzeti Ujság 1926. szept. 28

(A Csernoch-díj pályázat.)

egy művét dicsérettel illette ~~mü-veiket~~ a bíráló bizottság

11/Pg

III

789 (3644)

810 (44)

158. 159. és 166.

1905.

(Máté 2 r. 11.).

egy bárányt ozipel a vállán és egy, a ki

an ~~fejével~~ balra fekvő gyermek Jézust és anyjáét, dicsfény veszi körül. Jo- kezeiben a gyermek alá teritett lepelt ~~[illegible]~~ térdel, kezeit összetette és i- z csoportot, kik közül ~~egy~~ térdre eresz- tette, jobbrol ~~[illegible]~~, a hol a háttér- idosebb férfi van. ~~[illegible]~~ Közül és ~~[illegible]~~ egy ~~[illegible]~~ a ágaskodik.

résznek ~~205:264~~ 205:262, a baloldali szárnynak ak 274:120 cm.

ki 20578 sz. leirattal 750 K-án.

feire kápolnájában levő egyik fresco

33 december 16-án.

er 13-án.

z frescói.

324

505.

Istokovics Kálmán

Tovább

~~Bernáth Aurél~~ 389. l.

200. tábla

~~Bosznay István~~ 389. l.

201. tábla

~~Csók István~~ 389. l.

~~Czóbel Béla~~ 390. l.

~~Derkovics Gyula~~ 390. l.

~~Egry József~~ 390. l.

~~Farkas István~~ 390. l.

~~Fenyes Adolf~~ 390. l.

Istokovics Kálmán 390. l.

Iványi Grünwald Béla 390. l.

1. Velencei Biennale

1934.

10

zlat)

mellett

ett kofák körül uri asszonyok és cseléd-
éget ülve árulóm kofa [illegible], csirkét tar-
piros kendős asszonyt, egy kalapot és er- viselő
ga kendőjű parasztasszonyt látunk;
[illegible] paradicsomot kináló asszonynyal
dős hölgy beszél. A háttérben Buda lát-
unán két gőzhajó kéménye füstölög. Az
elzése alól balra: Bruck Lajos.

ki 92258 sz. leirattal m 1500 Kán (682/901).

~~[illegible]~~

Istokovics Kálmán

Petri Lajos

Simkovics Kálmán

Szüle Péter

Vass Elemér

tovább

2 Ybl Ervin: Az Ernst

Muzeum új csoport-

kiállítása.

Budapesti Hirlap

1929. febr. 2.

6

van nemzetem a mai posta
Vay emlékről tisztelettelje

A református templa
tábla, sajnálattal oly rosz
elhelyezve hogy tekintve a
betűk hiányosságát, a l
tisztább felvételt csináli
mentségemül hozom fel, ho
nap rosz idő jár, a mikor
s a mire a felvételre kijött
mid amak daczára remél
uramnak megfelelő kép

vagyok egyebek

Istókovits Kálmán

~~Buzi Barna~~

Nód

Magyar Nemzet

1943. febr. 7.
(Istókovits és Buzi
a Mübarát-ban.)

2

Főfelügyelőség is, mert 800 K államsegélyt

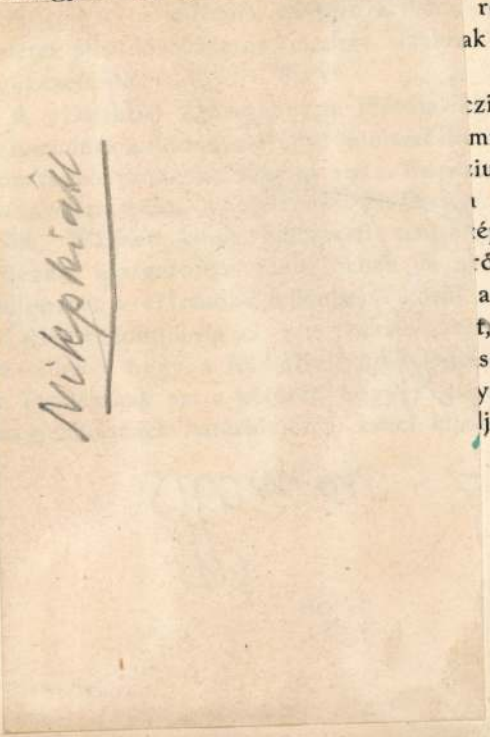

nagyobb szaporulatot. Ennek oka az,
Ásott-halom már teljesen fel va
az ottani további kutatások tehát er
nélküliek. A Tisza környékén a tava
miatt — s mely egész aug. haváig r
részt hozzáférhetetlenné tette a
szánt helyeket — az 1913. évben sem
ásatásokat végeztetni.

A községben ujonnan épülő polg
épületének alapozási munkálatainál
mérvű földkiemelések történtek, mi
föld szinétől mintegy 150 cm. mé
sírhelyekre s ezekben emberi cso
akadtak a munkások. A múzeum

rajzi tár az államsegélyből igen bőven
dott, mert 1176·92 K-ért 710 darabot
k meg; adományok útján e gyüjte-
ak két darabbal gyarapodott. A 710
l álló gyarapodásra 535 db esik a
vári csatornázás munkálatainál elő-
eginkább a XVIII. század első felé-
mazó agyagedényekre, cseréppipákra,
szközökre, gazdasági és kereskedelmi
a. Azonkívül gondot fordítottak a
nyek, a régibb szabadkőmüves jelvé-
megszünt temesvári spanyol zsidó
; felszerelési tárgyainak a megszer-
gyszintén a régi ostyasütők, keres-

76. TEMESVÁR. III. A *Delmagyarországi Természettudományi Társulat* életében az 1913. év, mely a szomszéd államban dúlt rémes háború és az annak nyomában járt kínos feszültség miatt, továbbá a produktiv erők lekötöttsége, a sok existenciát elsorvasztó gazdasági válság miatt bizonyára nem fog a szerencsés esztendők közé számíttatni, nem hagyott ugyan nagyobb nyomot hátra, hatás nélkül azonban nem maradt, mert a háború réme tette lehetetlenné a tervbe vett pancsovai kirándulást tavaszszal és a háború nyomában járt kolera őszszel.

Maga a társulati élet zajtalan, de intenziv munkálkodásban telt el. Erősen kiemelkedő

Istokovits Kálmán

Moll. Kiáll. Pécs,

Nöegylet, 1925. dec.

Nikpkiáll

o sz. kötete a mintakötet.

1902- 1913, összesen 17 kötet.

Istokovits Kálmán

vod
i

Szentheggyi István:

Müteremlátogatás
egy művésznél az
ujjáépülő Budapes-
ten. Látogatás
Istokovits Kál-
mánnál. Uj
Ember. 1946.
pál. 21.

Fischl Tóbiás, ág. ev. lelkész

IX. 56.

Istokovits Kálmán

cikk

a

Színházi Élet

1925. 38. sz.

Dr. Szentiványi Gyula

(a katonai szerv, vagy polgári szerv vezetőjének, hadiüzemeknél a hadiüzem megbízottnak [hadiüzemi személyzeti parancsnoknak] aláírása.)

OM előadó

Istokovits Kálmán

l.

Képm. Muz. Évk.

VIII. 175. l.

másodszor

an megállapítandó módozatok sze-
való jegyzékekben leirandók.
m hónapon belül a jogi személyek
nem terjesztik fel a jegyzéket és
kellő igazolás mellett a kilencz
való és a törvénytől megengedett
a felterjesztésnek, a királyi
a birósági eljárás megindítása vé-
nlített törvény 36. §-a[4] értelmében
a feljelentés teendő.
ktatásügyi minisztérium az illetékes
án gondoskodik a jogi személyektől
tt jegyzékek összehasonlításáról.
esetben, a jegyzékek összeállí-
forduló hibák és kihagyások, nem-
a jegyzékek elmaradt felterjesztése,
m *dolus*-ról van szó, vagy a jegy-
a hatóság részéről elmaradt vagy
ekérése, nem mentik fel az illető

1. czikkely jegyzetét.
z elüljárók, a vidéki bizottságok elnökei,

rendkívüli értékű dolgokra, nemkülömben azon kegyeleti épületekre nézve, amelyekben különös jellegükből kifolyólag szükséges a közönség általános látogatási jogára korlátokat állítani.

2. §. *Elmozdítások.*

29. czikkely.

A jelen részben említett jogi személyek tulajdonát képező dolgok nem mozdíthatók el az illetékes felügyelő hozzájárulása nélkül, aki a lényegesebb esetekben kikéri a minisztérium jóváhagyását.

Midőn összeomlástól vagy más fenyegető veszedelemtől, vagy azon épület restaurálásától, amelyben a dolgok őriztetnek, okozott ideiglenes elmozdításról van szó, a felügyelő, egyetértőleg a tulajdonos jogi személylyel, vagy hivatalból, gondoskodik nevezett dolgok pontos jegyzékéről és valamely erre alkalmas közintézetbe való ideiglenes szállításáról. Az esetről a felügyelő a mi-

Istokovics Kálmán

illusztrációi

Budapest 1947.
nov. 2.

Istokovits Kálmán

Koll. kiáll. a Szalmásy Galeriában
1947. feb.

Fekete Sajós dr.

Istokovits Kálmán kiállítása.

Élet és Jövő

1947. febr. 15.

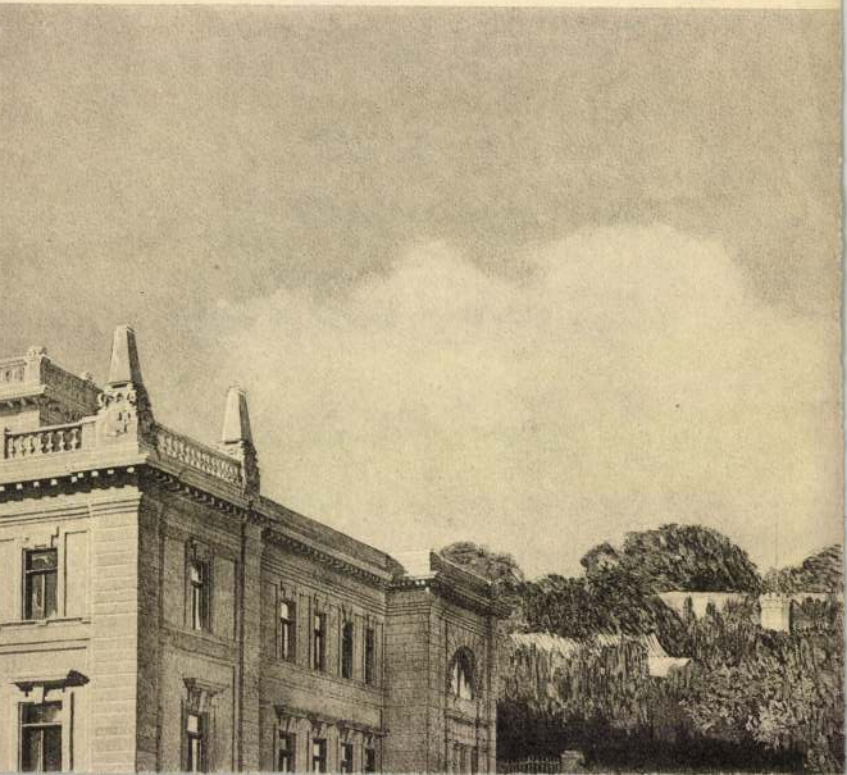

Istókovits Kálmán

q: Miállítás Nagymaroson

Modalmi Ujság 1956 III ér. 30 u. jul. 28, 8 l.

Istokovits Kálmán

bécsi magy. kiáll

Künst Wien 1937

1903,-04,-07,-08,-09,-10

A Bács-Bodrgo megyei Tört.Társ.Évk

A Szepes megyei Tört. Tásr .Évköny

A Váci muzeumegyesület évkönyve 19

A magyar numizmatika társ.alapszab

A Biharmegyei Rég. és Tört. Egylet

Borsod-Miskolci Közmüvelődési egye

Történelmi Közlemények Abauj-Torna

Pécs-Baranyamegyei Muzeum Egylet é

Milleker Bóság:Délmagyarorsz.Rég.

Budapest,1939 julius 29.

Istokovits Kálmán

vrod

Szabad Szó

1947. febr. 16.

(Istokovics Kálmán
gyűjteményes kiállítása a Szalmássy-
galériában.)

Római castellum, Leányvár

VIII. 14.

Istokovits Kálmán
festő
tv. Kép u. 5.

MKSz 1947

Istókovits Kálmán

festő

Dunai képeinek

kiáll.

Alkotás Művészház

1943. jan. kiáll.

Könyvtáramban

~~Lotz Károly:~~

3655 A ~~Hiúság~~ Okosság.

~~A~~ Talapzaton trónol~~e~~va ~~Hiús~~
kissé jobbra fordul, fejét köny
kinyujtott bal kezében pedig tü
~~Nejét~~ Kontyba tüzött haját kend
lenek, ruhája bő és palástját t
Ecsetrajz ~~szépiával~~ tűkrel, mér.
Vétetett az 1905: III. 7-
(213-905)
Habsburg terem?

1905

Istokovits Kálmán

l

Pécsi KMT. 1928

tav. kiáll

11.1

Istokovits Kálmán

l.

Lyka – Conrád

eg rečkarca repr-

lapszám mics

Istokovits Kálmán

Lázd okr.

Kisgrafika

1944. 1–2. sz.

tanácsos.

nak,

Budapest.

Istokavits Kálmán

Kiállítása, Pécs,
Széchenyi-sörözö
1936. marc.

Nikpkiáll

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **MÁJUS** 21. hét

16 asárnap		Pünkösdv. *Pünkösdv.*
17 Hétfő		Pünkösdh. *Püsköd h.*
18 Kedd		Venánc *Erik*
19 zerda		Cölesztin *Ivó*
20 sütörtök		Bernárdin *Bernát*
21 Péntek		András *Konstantin*
22 zombat		Júlia *Júlia*

Jslokovits Kálmán

kell. kiáll. Pécs,
Nőegylet, 1931. márc.

Nikp kiáll

Istók Kálmán

vod

~~A~~ Szatmári

Németi Géza (Nikelszky Géza) =

T. Pécsre hozza képeit. Pécsi Napló

1932. okt. 22.

Tg. 4918.

C

n 9½ c/m . 1 LITER.

" 10 " . 1¼ "

" 11 " . 1½ "

Istokovits Kálmán

koll. kiáll. Pécs,

Vigadó, 1932. nov.

Nikpkiáll

Istokovits Kálmán

vrád

Hel Ervin - Képrö-
mivészet. F 1930 -
márc. 628. sz.
453. l.

F Budapesti Hamle

Nagytekintetű

Műemlékek Orsz

Tisztelett

vég a tegnapi nap

Én, a zuzal

tozon sar. érkező

re való nálitása

Az 500 kor. a fo

Istókovits Kálmán

Szabad Művészet

1952. 5. sz. 233. l.

Kuntz Vilmos

A budapest – ferencvárosi róm. kath. plébániatemplom. Történeti vázlat. Budapest, 1879. Pesti könyvnyomda. 8-r, 58 l, fűzve.

I. 5. p. h.

2.50

Istokovits Kálmán

l

Végvári Rohrok

62. l.

The 15th Oct. 1948.

I.

Travelling.

(Translation)

Nowdays travelling is not so simple as it was before the war. I should like to travel in England, for it therefore I went to an inquiry-office. There

Istokovics Rálmán

l Szabad Művészet

1950. 9. sz. 367. l.

nla.

zolgálatának

Helyben

s helyén.

Istokovits Kálmán

irád.

Hel Ervin: Képzőrendszer

Bpesti Szemle. 1932.

654.17 291.l.

Mott az Ernstben

268/1902 tkhoz.

A

királyi magyar tudományegyetem

tanácsának

Budapest.

(Magyarország.)

Istokovits Kálmán

koll. biáll. Ernst

wód

Helkamle

1934. 682. n. 359,

360 l -

Nagyméltóságodhoz, mellé
lentiád elé terjeszteni.

Dr. Tihamér Lajo
Muzeumok és Könyvtárak Ors
s ez idő alatt módomban vo
Lajos kiváló szorgalommal
föltétlen megbizhatósága,
vén pedig teljesen méltó a
ságánál a hivatásának s ké
elnyerje, melyet meggyőző

Nagyméltóságú Gróf Z I

vallás- és közoktatásügyi

Istokovits Kálmán

Koll. Kiall Ernst

vod

Ybl Ervin - Képző-

művészet. Bpesti

Szemle 1933. 109

665 n 110. l.

85682 - eos.

6	Nagy Kálmán albíró lakása	300	
7	Dósa Károl lakása	400	
8.	A szolga lakás	100	.
	Összesen	4100.	5
	Ohurzad 1901	Julius	25
			N

Istokovics Kálmán

Szabad Művészet

1957.442.l.

Feltalálója, mint ezt Léon de Laborde „L'Histoire de la manière noire" című művében bebizonyítja, nem — mint ezelőtt általánosan hitték — *Ruprecht* pfalzi herczeg volt, hanem az utrechti születésű Ludwig von *Siegen* (szül. 1609-ben), a ki 1642-ben Amália Erzsébet hesseni tartományi grófnő arczképét egy egészen új technikában: ebben a fekete modorú rézmetszésben készítette el. Ez az arczkép volt a *legelső* mezzotinto-metszet, a melynek feltalálása előtt a rézmetszésnek csak a tulajdonképeni, a szigorú értelemben vett rézmetszési, a rézkarczolási és a pontozott modorú technikája volt használatos.

A mezzotintoban követett eljárás, melynek leírását — nem szószerint ugyan — Lippmann Frigyesnek, a kiváló szaktudósnak, „Der Kupferstich" című munkájából idézzük, röviden a következőkben foglalható össze:

Az eddig gyakorolt metszési technikáktól teljesen különbözik a fekete modor technikája. Ennél, mielőtt a művész megkezdi a sajátképeni metszést, a rézlapnak egész felületét szemcsézi (granierozza) s ezt azzal a reszelővel (Wiege, berceau, cradle) cselekszi, melyet itt az V. lapon látható 1. ábrán mutatunk be

Istokovits Kálmán

anul 1898

Szabad Művészet

1957. 195 l.

Feldebrői rk tenyslom

39.

ágos Bizottsága

ny { száma: H ból. 19
kelte: 19
beérkezése: febr. 9 19 39

k száma:

lintézett szám:

áma: 228/1938 sz. aktacsomó.

áma:) Kantezkyné.

sta: csatni

Istokovits Kálmán

Rózkiáll. 1930. tav

2662

SALY ÁRPÁD
ny. min. o.-tanácsos
tüzifa- és szénnagykereskedő
Iroda: Horthy Miklós-út 46. Tel. 2-68-0-99.
Telep: Budaörsi-ut 56-58. Tel.: 2-68-6-15.

Budapest, 193 7. szept. 16.

Méltóságos / Nagyságos Dr Szentiványi Gyula urnőnek / úrnak

A mai napon készpénzben / csekkben lefizetett 20 pengő 70 fillért

azaz Husz pengő

70 fillért köszönettel b. számlája javára könyveltem.

Kiváló tisztelettel

SALY ÁRPÁD

PÓSA NYOMDA, VESZPRÉM

Istokovits Kálmán

l.

Pécsi kiáll. 1928. 052

Istokovits Kálmán

festő

lásd

Szabad Művészet

1955. 8. n. 383. l.

Istokovits Kálmán

képmás-szobra
Engelné Baiersdorf
Ernátől
Kiállítva a Pécsi
Képrőmüvészek Szabadszervezetének
kiállításan 1945.
okt.–nov.

~~2113. I. Delhaes:~~

2113. Genovéva.

Az előtérben li[illegible]vén fa t
fordul[illegible] arczélben látható. Job
va, balkezébe pedig szőke fia
szitik, aranysárga haja vállai
színű. A fiucska testét állati
vidék, a hol[illegible] jobbról a barlang

Vászon, méretei 184.5: 121
Delnáes István hagy[illegible]tékébe
Átvétetett 1902: I. 12-én

914: IV. 27-

Hornánya 1893

MDK

Istokovits

Nikelszky Géza: Tavaszi képtárlat a Vigadóban.
Dunántul, 1929. márc. 24. 7 l.

MDK

Istókovics Kálmán

Ybl E: Az Ernst Muz. uj csop.kiáll. Budapesti Hirlap, 1929. febr. 2.

MDK

Istókovits Kálmán festő

Mübarát 37. kiáll. 1943. jan.

MDK

Istókovics Kálmán

rézkarcok

Magyar müv. dániai kiáll. Az Est, 1934. jun. 15.
8 l.

MDK

Istókovics Kálmán festőmüv.

Siklóssy L: Őszi tárlat a Mücs.-ban. Pesti Hirlap, 1943. okt. 2. 6 l.

MDK

Istókovits Kálmán
Fátyolos arckép, festm.

Képzőmüv. Társ. 1941. arckép kiáll.

Istókovics Kálmán

Péter András: A hónap kiállításai. Tükör, 1936. nov.

Istókovits Kálmán

kőrepel a Magyar Rézkarcoló-
művészek Egyesülete kiállítás ón
Londonban / Victoria and Albert
museum /

Pesti Napló 1937 III. 14.

Istókovics Kálmán

festőművész

Munkácsy-cán kiállítása - Ernst Muzeumban - képével szerepel.

Az Est
1933.III.19.

Istókovits Kálmán

A Stúdió Szegja

A budapesti pedagógusok képzőművén stúdiója 1953-1963
Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
38-o.

Sztahovits Kálmán

(1898)

Felszabadulás, 1952, papír, aqu. 34 x 51,2 cm

A felszabadult Budapest művészete.
Budapest, 1960. kiállítás, 35 l.
katalógus.

Istókovics Kálmán

Szinyei Merse Pál Társaság körgyűlésén ismertették, hogy Zichy Mihály grafikai díjat nyert.

NU 933. II. 4.

Istokovits Kálmán

A barcelonai Arte Moderná-ban rendezett nemzetközi műtárlaton a metszetek és grafikai művek részére kitüzött bronzérmet nyerte.

Magyar Hirlap
1930.II.9.

Istókovics Kálmán

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társaságának ötödik tárlatán Pécset rézkarcaival szerepelt.

NU.929.X.22.

Istókovics Kálmán

Pécsi Képzőművészek, és Műbarátok Társaságának ötodik tárlatán a Vigadóban rézkarcaival szerepelt.

M.929.X.22.

Istokovics Kálmán.

Országos Képzőművészeti Társulat
őszi tárlatán a Műcsarnokban szere-
pelt.

NU. 929. IX. 26.

Istokovits

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

80 U-929. X.6.

Istókovics Kálmán

Országos Képzőművészeti Társulat őszi tárlatán a Műcsarnokban szerepelt

M. 929. IX. 26.

Istokovics Kálmán

Magyar Vízfestők és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnok-ban sorozatos részletezéssel szerepelt.

PH.929.X.6.

Istokovics Kálmán

Műcsarnokban gyűjteményes kiállítást rendezett.

Egy terület *Istokovics* Kálmán képei töltenek meg. A tehetséges grafikus egyre bizonytalanabbul áll a nagy vásznak előtt.

Mo. 929. X. 6.

MDK

Istokovits

Gerevich T: Római magyar művészek. Magyar Szemle, 1932. XVI.3.sz. 236 l.

MDK

Istokovics Kálmán festő

Kenessey P: Holt a Balaton mostanában? Reggeli Magyarország, 1943. jun. 24. 4 l.

MDK

Istokovits Kálmán

Szépm. Muz. Évk. VII. 185 l.

MDK

Istókovics Kálmán

Képzőművészet, 1932. 203-204 l.

MDK

Istókovits Kálmán

K.N.A: Műcs. téli tárlat. Esti Kisujság 1941. dec. 2o. 5 l.

MDK

Istókovics Kálmán

Tiz magyar rézkarc. Ujság, 1926. ápr. 21.

MDK

Istókovits Kálmán festő

Dutka Mária: Hat festő az Ernst Muz-ban. Magyar Nemzet 1954. ápr. 2o. 5 l.

EDK

Istókovits Kálmán

Varga N.L: Ismertető a művészi grafikához. Bp.1943.

MDK

Istókovits Kálmán

5 mü, képpel

Second International Exhibition of Prints. The Print Club of Philadelphia, 1929.

MDK

Istokovits Kálmán

Végvári Lajos: I. M. Képzm. Kiáll. Magy. Nemzet 1950. szept. 3. 7 l.

MDK

Istokovits Kálmán festő

Kováts Béla: Öt festő véleménye . . . Esti Kurir, 1940. jan. 2. 9 l.

MDK

Istókovits Kálmán , Siklós 1898

Aratók, rézk.

Szépm. Muz.graf.oszt. 87.kiáll. 1954. 27 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Vigil: Művészeti krónika. Magyarság, 1939. jan.1o.
13 l.

MDK

Istokovits Kálmán a N.Szal elism. okl.

Pécsi Képzm. Társ. bpesti kiáll. Dunántul, 1928. jan. 15. 5 l.

Istókovits Kálmán

Szerepelt a Mücsarnok

nemzeti tárlatán

PH. 1933. IV. 19.

MDK

Istókovics Kálmán

Megnyitották a vidéki képzmüvészek első nagy tárlatát. Dunántul, 1928. jan. 8. 2 l.

Istókovits Kálmán

MDK

Pécs Képzőműv. és Műbarátok Társ. kiáll. Pécs, 1932. 6 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Dunántul 1931. dec. 2o. A pécsi képzőművészek téli tárlata.

MDK

Ìstokovits Kálmán

Fer.József koronázási jub.dij. Képzőművészet. 1928. II. évf. 12.sz. 172 l.

MDK

Istokovits Kálmán

6 db rézkarc

M. Rézkarcolók Egyesülete kiáll. Műcs. 1939. jan.
KM Társ. 32 l.

MDK

Istókovits Kálmán

4 db rézkarc

M.Rézkarcolók Egyesülete kiáll. Mücs. 1939. jan.
KM Társ. 32 l.

MDK

Istókovits Kálmán

egy metszet

Catalogue of the First International Exhibition of Etching and Engraving. The Art Institute of Chicago in Cooperation with the Chicago Society of Etchers. March 24 to May 15, 1932.

MDK

Istókovits Kálmán

Ernst-Muz. csop. kiáll. Képzőművészet, 1934. 6o l.

MDK

Istókovits Kálmán, sz. Siklós 1898.

Marosi táj, rézk.
Maros part, "
Táj, akv.
Utca este, rézk.
Kaposvári szöllő, olaj

Hat müvész kiáll. Ernst-Muz. 1954. ápr. 4-6 l.

Istokovits Kálmán (1896 –)

Önarc rejt. „Istokovits"
Temp. 182 x 280 mm. Ltr.: F.K. 6255.

Magyar rajz és akvarell a XIX. és a XX. században, Bev. Odmachei Anna
Kat. Bp. 1959.

39.l

Istókovics Kálmán

kiállított festménnyel:

Önarckép. Olaj, 60×40 cm.
Óbudai tető. Olaj, 30×40 cm.

Pécs-baranyai Országos képzőművészeti kiállítás 1956. Kat. irta: Végvári Lajos. Bp. 1956. 32 l., 20 t.

23. l.

Istókovits Kálmán

A két [illegible]ghábor[illegible] között rövid
időt Vásá[illegible] [illegible]ben töltött

Ambrus Tibor: A vásárhely[illegible] [illegible]mat
multja

Korfáks 1968 II. 304 old.

MDK

Istókovits Kálmán, sz. Siklós 1898.

Karnevál, rézk.
Budai táj, olaj
Régi ünnep, rézk.
Szentendrei táj, olaj
Villányi lány, "

Hat müvész kiáll. Ernst-Muz. 1954. ápr. 4-6 l.

MDK

Istókovits Kálmán, sz. Siklós 1898.

Gazdaság, fam.
Dózsa György, rézkő
Földalatti épitkezés, rézk.
Női arckép
Csicsókaszedők, temp.
Dunai uszoda, akv.

Hat művész kiáll. Ernst-Muz. 1954. ápr. 4-6 l.

MDK

Istókovits Kálmán, sz. Siklós 1898.

Gellérthegy, rézk.
Halászhajók, "
Nő fátyollal, temp.
Száradó háló, akv.
Dunai táj, "
Kofa, temp.
Uri nő,

Hat művész kiáll. Ernst-Mus. 1954. ápr. 4-6 l.

MDK

Istókovits Kálmán, sz. Siklós 1898.

Ülő nő, temp.

Paksi Dunapart, temp.

Halásztanya, "

Halászhajók, "

Sátorozás a Duna mellett, akv.

Önarckép, temp.

Hat művész kiáll. Ernst-Mus. 1954. ápr. 4-6 l.

MDK

Istókovits Kálmán, sz. Siklós 1898.

Lánc-hid pillérei tetején, akv.

Lánc-hidi betonozás, akv.

Uszály berakás, olaj

Budapesti Történeti Muzeum, akv.

Háboru, olaj

Bem Apó földet oszt, akv.

Hat művész kiáll, Ernst-Mus. 1954. ápr. 4-6 l.

Istókovits Kálmán, sz. Siklós 1898.

Szabadság-hid épitése, olaj
Vurstli, olaj
Sapkás lány, temp.
Komédiások, olaj
Sztálin-hid Margitszigeti rész,akv.
Épül a Lánc-hid, akv.

Hat művész Kiáll. Ernst-Mus. 1954. ápr. 4-6 l.

MDK

Istókovits Kálmán, sz. Siklós 1898.

Hajók a mólónál, akv.
Halásztanya, rézk.
Komló, akv.
Komlói vásár, akv.
Lemezdomboritók, akv.
loo tonnás daru, "

Hat müvész kiáll. Ernst-Muz. 1954. ápr. 4-6 l.

MDK

Istókovits Kálmán, sz. Siklós 1898.

Szegedi csata, rézk.
Táborozás, akv.
Csónakház, olaj
Földalatti épitkezései, olaj
Petőfi a segesvári csatatéren, olaj
Hajógyár, temp.
Komlói piac, rézk.

Hat művész kiáll. Ernst-Muz. 1954. ápr. 4-6 l.

MDK

Istókovits Kálmán, sz. Siklós 1898.

Marika arcképe, olaj
Földalatti végállomás épitése, akv.
Lift-torony földalatti, akv.
Stadion épitkezése, akv.
Épitkezés a föld alatt, olaj
Csendélet, olaj

Hat müvész kiáll. Ernst-Muz. 1954. ápr. 4-6 l.

MDK

Istókovits Kálmán, sz. Siklós 1898.

Régi hajó, akv.
Freskótervek
Zrinyi Miklós, kréta
Földalatti épitkezés, rézk.-ok
Lifttorony, rézk.
Komló, rézk.

Hat művész kiáll. Ernst-Muz. 1954. ápr. 4-6 l.

Istókovits Kálmán MDK

"Edenyvásár" Repr.

r. Z. Istókovits Kálmán

Müterem 1958 I. évf. 2. sz. 40. o.

MDK

Istókovits

Gerevich T: A magyar művészet és "Hirünk a világban". Szépmüv. 1944. 1.sz. 2o l.

MDK

Istokovits Kálmán

Magyar Nemzet, 1943. febr. 7. /Istókovits és Buzi a Mübarátban/

MDK

Istókovits Kálmán

Balás Piry László: Igenis, van korszerüség: ...
Az Ország, 1943. jun. 12.

MDK

Istokovics Kálmán festő

Napkelet, 1934. márc.1. 183 l.

MDK

Istokovits Kálmán

Kisgrafika. 1940, 3-4.sz. 23 l.

MDK

Istokovics Kálmán festő

Elek Artur: Fiatal festők. Nyugat, 1926. okt.1.
565 l.

MDK

Istokovits Kálmán

e.a: A modern grafika képes atlasza. Magyar Művészet
1928. 4o4 l.

5.52.

P. Graber Margit:

104. Wertheim am Main (Szénrajz) *) . . 270,000 K
105. Balkonon (Aquarell) *) . . . . . 240,000 „

Istókovits Kálmán:

106. Tünődés (Tusrajz) . . . . . 150,000 K
107. Modell „ . . . . . 150,000 „

Jándy Dávid:

108. Tájkép (Tusrajz) . . . . . 200,000 K
109. Tájkép (Aquarell) . . . . . 220,000 „

Kmetty János:

110. Levétel a keresztről (Aquarell(*) . 500,000 K
111. Fürdőzők „ *) . 340,000 „
112. Őszi táj „ *) . 420,000 „
113. Ablaknál „ *) . 340,000 „
114. Női akt „ *) . 340,000 „
115. Döbrentei tér „ *) . 340,000 „
116. Tabáni részlet „ *) . 250,000 „
117. Tájkép „ *) . 340,000 „

Korda Vince:

118. Utcarészlet (Tusrajz) . . . . . 340,000 K
119. Nagybányai részlet (Aquarell) . . 680,000 „
120. Leányarckép (Aquarell) . . . . . 580,000 „

Márffy Ödön:

121. Tájkép I. (Pasztell) *) . . . . . 500,000 K
122. Tájkép II. „ *) . . . . . 500,000 „
123. Tájkép III. „ *) . . . . . 500,000 „
124. Tájkép IV. „ *) . . . . . 500,000 „
125. Kerti munkások „ *) . . . . . 500,000 „
126. Kapáló „ *) . . . . . 340,000 „
127. Kertész „ *) . . . . . 340.000 „
128. Tájkép I. (Aquarell) . . . . . 500,000 „
129. Tájkép II. „ . . . . . 500,000 „
130. Akttanulmány, oldalról (Aquarell) . 750,000 „
131. Akttanulmány „ . 500,000 „

Medgyessy Ferenc:

132. Anya gyermekével (Pasztell) . . . 270,000 K
133. Itatás (Pasztell) . . . . . 300,000 „
134. Szoptatás . . . . . 200.000 „
135. Anya (Ceruzarajz) . . . . . 50,000 „

Patkó Károly:

136 Ülő akt (Tollrajz) . . . . . 340,000 K
137. „Niobe-vázlat" (Tollrajz) . . . . 500,000 „

Perlrott-Csaba Vilmos:

138. Napkeleti bölcsek (Aquarell) *) . . 1.300,000 K
139. Kálkápolnai táj „ *) . . 1.100,000 „
140. Szentendrei főtér „ *) . . 1.000,000 „
141. Czigányvárosi részlet „ *) . . 1.360,000 „

Schönberger Armand:

142. Vizpart (Szines rajz) . . . . . 260,000 K
143. Városrész „ „ . . . . . 260,000 „

Szobotka Imre:

144. Patak (Szines tus) *) . . . . . 1.000,000 K
145. Malom (Aquarell) *(. . . . . 420,000 „

Szőnyi István:

146 Kilátás a Lágymányosra (Tusrajz) 1920 *) . . . . . 500,000 K
147 Akttanulmány (Tusrajz) 1920 *) . . 300,000 „
148. Önarckép (Tusrajz) 1921 *) . . . 400,000 „
149. Nagybányai utca (Tusrajz) 1918 Magántulajdon
150. Fürdő nő (Tusrajz) 1020 *) . . . 275,000 K

Varga Nándor:

151. Krisztusfej (Tusrajz) . . . . . 350.000 K
152. Kelenföldi részlet (Tusrajz) . . . 300.000 „

Walleshausen Zsigmond:

153. Csónakos (Aquarell) . . . . . 300,000 K
154 Kabinok (Tusraz) . . . . . 207,000 „
155. Tornác (Tusrajz) . . . . . 200,000 „
156. Szemlőhegyi részlet (Pasztell) . . 250,000 „

C) EGYÉB GRAFIKA

Perlrott-Csaba Vilmos:

157. Krisztus fej (Lithográfia) . . . . 50,000 K
158. Angyalok „ . . . . 50,000 „

Szobotka Imre:

159. Kockavetők (Linoleummetszet) . . 35,000 K

Az árak általában keret nélkül, a *)-gal jelöltek kerettel értendők.

VIKTORIA NYOMDA, MAGYAR-U. 65

A HELIKON KIÁLLITÁSAI

IV., VÁCI-U. 30. (HARIS-KÖZ 2.) FÉLEMELET

1923

XVIII.

MAGYAR GRAFIKUSOK

A "MAGYAR MŰKIADÓ"
ANYAGÁBÓL

egyetlen példány
van még!

BUDAPEST
1923. DECEMBER 23-TÓL 1924. JANUÁR 1-IG

Továbbítandó

A) RÉZKARCOK

Aba-Novák Vilmos:

1. Sirbatétel . . . . . 40,000 K
2. Portrait . . . . . 60,000 „
3. Vizözön . . . . . 90,000 „
4. Fekvő akt . . . . . 50,000 „
5. Gondolat . . . . . 100,000 „
6. Bodajki templom . . . . . 60,000 „
7. Golgota . . . . . 70,000 „
8. Hármas akt . . . . . 50,000 „
9. Önarckép . . . . . 50,000 „
10. Kettős akt . . . . . 50,000 „

Bene Géza:

11. Kőművesek . . . . . 45,000 K
12. Szüret . . . . . 40,000 „
13. Írók . . . . . 40,000 „
14. Aratók . . . . . 45,000 „

Förstner Dénes:

15. Olvasó nő . . . . . 40,000 K
16. Ház a dombtetőn . . . . . 45,000 „

Istókovits Kálmán:

17. Falurészlet . . . . . 40,000 K
18. Orgia . . . . . 40,000 „
19. Bacchanál . . . . . 40,000 „
20. Bertalan-éj . . . . . 40,000 „
21. Krisztus siratása . . . . . 40,000 „
22. Hegyi beszéd . . . . . 40,000 „
23. Zsuzsanna és a két öreg . . . . . 40,000 „

Kmetty János:

24. Olvasó férfi . . . . . 50,000 K
25. Tavasz . . . . . 40,000 „
26. Szentendrei utca . . . . . 50,000 „
27. Önarckép . . . . . 45,000 „
28. Fürdőzők . . . . . 50,000 „
29. Táj . . . . . 40,000 „
30. Dunapart . . . . . 45,000 „
31. Templom . . . . . 50,000 „
32. Szentendrei részlet . . . . . 50,000 „
33. Tabáni részlet . . . . . 50,000 „
34. „ „ II. . . . . 50,000 „
35. Budai szerb templom . . . . . 60,000 „
36. Falurészlet . . . . . 50,000 „
37. Tanya . . . . . 60,000 „

Nagy Imre:

38. Majális . . . . . 45,000 „
39. Mikor a kakas harmadszor . . . . . 50,000 „
40. Mulatozók . . . . . 50,000 „

Patkó Károly:

41. Madonna . . . . . 55,000 K
42. Tájkép . . . . . 50,000 „
43. Két akt . . . . . 50,000 „
44. Gyümölcsszedés . . . . . 50,000 „

Schönberger Armand:

45. Rózsadomb . . . . . 50,000 K

Simkovits Jenő:

46. Önarckép . . . . . 50,000 K
47. Zsuzsanna . . . . . 45.000 „
48. Öreg modell . . . . . 40,000 „
49. Fürdő nő . . . . . 45,000 „
50. Önarckép II. . . . . 60,000 „
51. Krisztus sirbatétele . . . . . 50,000 „

Szobotka Imre:

52. Kápolna . . . . . 50,000 K
53. Téli táj . . . . . 50,000 „
54. Gyümölcskert . . . . . 55,000 „
55. Utca . . . . . 50,000 „
56. Házak dombon . . . . . 55,000 „

Szőnyi István:

57. Anya gyermekével . . . . . 50,000 K
58. Napos táj . . . . . 50,000 „
59. Önarckép . . . . . 50,000 „
60. Akttanulmány . . . . . 50,000 „
61. Varró nő . . . . . 60,000 „
62. Tájkép . . . . . 60,000 „
63. Déli pihenő . . . . . 70,000 „
64. Elhagyott malom . . . . . 60,000 „
65. Facsoport . . . . . 60,000 „
66. Falu vége . . . . . 70,000 „
67. Kunyhó . . . . . 50,000 „
68. Lóversenytér . . . . . 70,000 „
69. Római fürdő . . . . . 60,000 „
70. Fürdőzők . . . . . 90,000 „
71. Gémes kut . . . . . 70,000 „
72. Megdicsőülés . . . . . 80,000 „
73. Kompozició . . . . . 90,000 „
74. Panoráma . . . . . 70,000 „
75. Nővérek . . . . . 60,000 „

Varga Nándor:

76. Falu . . . . . 45,000 K
77. Ecce homo . . . . . 70,000 „
78. Bűnbeesés . . . . . 50,000 „
79. Menekülők . . . . . 60,000 „
80. Pihenő . . . . . 40,000 „
81. Magános fa . . . . . 40,000 „
82. Zsuzsa . . . . . 50,000 „

Walleshausen Zsigmond:

83. Kunyhó a pusztán . . . . . 40,000 K
84. Dülőút . . . . . 40,000 „
85. Havas táj . . . . . 50,000 „
86. A Duna mentén . . . . . 40,000 „
87. Balatoni halász . . . . . 45,000 „
88. Terefere . . . . . 45,000 „
89. Halászok a Dunán . . . . . 50,000 „
90. Havas táj II. . . . . 50,000 „

B) AQUARELLEK, PASZTELLEK ÉS RAJZOK

Aba-Novák Vilmos:

91. Akt (Tusrajz) . . . . . 420,000 K
92. Lágymányosi táj (Szépiarajz) . . . . 600,000 „
93. Bodajki táj (Tusrajz) . . . . . 420,000 „

Bene Géza:

94. Kalász-szedők (Szénrajz *) . . . . 160,000 K
95. Édesanyám krumplit hámoz (Szénrajz *) . . . . . 180,000 „
96. Szeles idő (Tusrajz *) . . . . . 160,000 „

Bornemisza Géza:

97. Holt Szamos partja (Aquarell) . . 500,000 K
98. Fiesole „ . . 500,000 „
99. Nyári vihar „ . . 350,000 „
100. Magos kender „ . . 350,000 „
101. Otthon (Ceruzarajz) . . . . . 250,000 „

Förstner Dénes:

102. Fiu csészével (Szénrajz *) . . . . 680,000 K
103. Tusrajz *) . . . . . 290,000 „

Istokovits Kálmán

Az Est. 1938. máj. 17

A Nemzeti Szalon csoportkiállítása

Irta: Szomory Dezső

Két gyönyörű magyar vidék, kilenc kitűnő magyar festő palettájáról: ez a *Nemzeti Szalon* legújabb csoportkiállítása. Egyfelől a Balaton, másfelől Tatatóváros, — az ember nem tudja hova nézzen? De bármerre néz, nyilvánvaló: ez egy szebb világ, mint amelyben élünk. Fény és derű s valami viruló lelki öröm, a munka, az alkotás, az élet öröme hullámzik át az egészen s még valami, ami irígylésreméltó, ami minden fénynél még tündöklőbb fény: a művész szabadsága! Hogy mindent úgy láthat, ahogy azt akarja látni, mindent úgy gondolhat el, ahogy azt akarja gondolni, mindent úgy érezhet Isten sugallata szerint, ahogy azt a szíve kívánja!

Boldog ~~Boldizsár~~ a maga álomszerű világával a *Tatai kis tó partján*, — rég láttam ilyen angyali színeket, ilyen zengő líraiságban! Még boldogabb *Burghardt* Rezső a maga balatoni káprázatával, a maga külön mennyboltjával olyan dicső kékségekben, hogy Kisfaludyt kísérhetnék az örökkévalóságban, nem is szólva arról a fűben heverő kis leányról, akit első látásra megszeret az ember. S még boldogabb, mindenkinél még boldogabb *Istókovics* Kálmán, aki szinte megszállottan tapad oda a balatoni végtelenségekhez s mint pillangó-szárnyakon ájul tova a siófoki mólóról a füredi szöllőkbe s ezeken is túl, mindenfelé, ahol csak festeni lehet...

És a többiek is, — mit mondhatok még? *Hincz* Gyula tűzben ég piros és rózsaszín harmóniáival. *Jeges* Ernő csupa üde zöld, *Freitag* Zoltán lila színeiből mint egy igazi költő látja Tihanyt a magasban, *Udvary* Pál úgy érzi a Balatont, hogy az egész lelke benne van az örömben s a szépségben! S ha a *Novotny* finom halványsága s *Erdős* sötétzöldje kissé el is marad e tündéri színjátékban, azért nem kevésbé boldog művészek ők is a maguk egyéni érzésével az üdvözítő szabadságban.

vezérkapitány, Konek Emil nyugalmazott altengernagy, Bauszner Gyula folyamőrkapitány és vitéz Csicsery Gyula, a repülőtér parancsnoka. Kijött a búcsúztatásra von Erdmannsdorff német követ és báró Wrede ezredes katonai attasé is. Az állomás

Fagyment

— A Meteorológiai

BUDAPESTEN MA DÉLBEN 1
Várható időjárás a következő 24
móan derült idő, fagymentes éjszaka
tani.

Csöndes, m

- Az Est meteorológiai tudósítójától -

A hosszú ideig tartó szeles és

Istókovics
Istörnüvér

Tavarai kiállítás – Műcsarnokban – Jamet-
mettel szerepel.

Esti Kurir
1929 III. 3.

Istokovits Kálmán MDK

Hájógyári képek I-II, vizf.

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Istokovits Kálmán

Alkotása szerepel a Magyar képzőművészek Egyesülete jub.kiáll.-án a Műcsarnokban.

M.O.934.XII.8.

Istokovits Kálmán

Festménye, a Magy.Képzőművészek Egyesületének jub.kiáll.-án.

Ujság, 934.XII.8.

MDK

Istókovits Kálmán festő.

Nikelszky G: Pécsi képzőművészek őszi kiáll. Dunántul, 1928. nov. 4. 9 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Nikelszky: Pécsi képzőművészek képkiáll.
Dunántul, 193o. ápr. 2o. 9 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Rabinovszky: A Mücs. Őszi tárlata. Nyugat, 1929.
5o3 1.

MDK

H. Rézkarcolóművészek Egy. kiáll. 1931. márc.

1.

MDK

Istókovits Kálmán
Gotgota
Ecce homo
Jób
Krisztus ruhájára kockát vetnek
Fényszürt fa
Budai részlet

Jajczay: Páris előtt. Uj Ember, 1946. aug. 11. 7 l.

MDK

Istókovits Kálmán 5oo.-P

Kép Balló Ede ösztöndijpályázat. Képzőművészet, 1932. 54.sz.

Istokovits

Festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Két érdekes, vonalas technikáju, monumentális szinérzékü erőteljes munkáját állitotta ki.

Magyarság
1934.I.14.

Istóczovits Kálmán

szerepel az Arcképfestők kiállításán.

Nyílt 1935. X. 6.

Istókovics Kálmán

szerepelt az Arcképfestők kiállításán a

Nemzeti Szalonban.

Ent 1935. X. 6.

Istókovits Kálmán

Szerepelt az Arcképfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban.

BH 1935. X. 6.
(Ybl Ervin)

Ostókovics Kálmán MDK

Lánchidi rohammunka, olf.

Műcsarnok 1950.I. Magy.Képzőm. Kiáll.

Istókovits Kálmán

szerepelt a Magyar Arcképfestők Társa-
ságának kiállításán.

NM 1939. XI. 4.

Istokovich Kálmán

festőművész

Szolnoki Művészeti Egyesület - Szolnoki Művésztelepén rendezett kiállításon - képével szerepel.

A Reggel
1930.IX.1.

Istokovich Kálmán

festőművész

Szolnoki Művésztelep őszi tárlata - Szolnokon - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1930.VII.27.

Istókovich Kálmán

festőművész

Szolnoki Művész Telep őszi tárlata - Szolnokon - képével vesz részt

Nemzeti Ujság
1930.VIII.28.

Istókovich Kálmán

festőművész

Szolnoki Művésztelep kiállítása - Szolnokon -
képével szerepel.

Magyarság
1930.IX.7.

Istóczi Kálmán

szerepelt a varsói magyar kiállításon.

VII 1939. V. 2.

Istókovits Kálmán

Szerepelt a krakkói magyar kiállításon.

N M 1939. IV. 12.

Istókovits Kálmán

Szerepelt a „Derű a művészetben" c. kiállításon.

NU 1939. III. 25.

Istókovics Kálmán

Szerepelt a „Derű a művészetben" c. kiállításon.

Ny. u. 1939. III. 22.

Istókovits Kálmán

A györi múzeum megvásárolta egy művét
a „Györi Művésznapok" alkalmából.

M. h. 1939. IV. 18.

Istokovits Kálmán

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

NU 1931. II. 22.

MDK

Istokovits Kálmán

Velencei Biennale 1936. 357 l.

MDK

Istokovics Kálmán

Sós E: Magy.Rézkarcoló Művészek Egy. kiáll.
Magyar Nemzet 1949. jul. 6.

MDK

Istokovics Kálmán

Velencei Biennale 1934. 39o l.

MDK

Istokovits Kálmán

Balás-Piry L: Megjegyzések az őszi tárlathoz.
Az Ország, 1943. okt. 9.

MDK

Istókovits Kálmán

rp: Három kiáll. Pesti Napló, 1935. febr.lo.18 l.

MDK

Istókovics Kálmán /1926/

Szinyei Társ. dij nyertesei. Tavaszi Szalon XIII.

MDK

Istókovics Kálmán

Szépm. Muz. Évk. Bp.1935.VII. 178 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Artner T: Hat festő az Ernst Muz.ban. Sz.M. 1954.
144 l.

MDK

Istókovits Kálmán

Gärtner Jenő: A pécsi művészek kiáll. Bunántul,
1931. dec. 23.

MK

Istókovits Kálmán

Benczur Társ. kiáll. Szózat, 1925. ápr. 5. 21 l.

MDK

Istókovics Kálmán

v.Nagy Iván: Osz-magyar kulturális kapcsolatok.
Tükör, 1937, jun. 398 l.

Istokovits Kálmán

Részt vett a Berlinben rendezett kiállitáson

N.U.943.II.7.

Istókovics Kálmán

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

M. 1933. IV. 20.

Istókovics Kálmán

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton

Vh. 1933. IV. 20.

Istókovics Kálmán

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

8 órai lijtág 1933. IV. 20.

Sztókovics Kálmán

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

MH 1933. IV. 19.

Istókovits Kálmán

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

PH. 1933. IV. 19.

Istókovics Kálmán festő

Részvétel az Ernst Múzeum
megnyitásán (1936. x. 18.)

Meghívó

Istókovits

Szerepel a „hő a művénetben"
c. kiállításon a műnarmelben

Magyarság 1936 X. 24

Istokovits Kálmán

Szerepel „A nő a művészetben"
c. kiállításon a műcsarnokban

Lejság 1936 X. 24

Istókovics Kálmán

Szerepel az Ernst Muzeum csoport kiállításán

Nemzeti Ujság 1936 X. 18

Istókovits Kálmán festő

koreper az Ernst múzeum

kiállításán

Pesti Hirlap 1936 X. 31

Istókovics Kálmán

Festő.

Szerepel az Ernst Museum
csoportkiállításán

Pesti Hirlap 1936 X. 16

Istokovics Kálmán

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

EK. 929. X. 20.

Istókovits Kálmán

Szerepel a Magyar Rézkarcoló
mutvének Egyesülete londoni
kiállításán

Cijsóg 1937. III. 14

Istóbovics

Rézkarcművével szerepel a British Museumban a legujabb grafikai szerzemények kiállításán.

P. H.	929.	XII. 5.
M. H.	959.	XII. 5.
E. K.	929.	XII. 7.
N. Ü.	929.	XII. 6.

Istokovits Kálmán MDK

Ujjáépitès I-IV., akvarell

Mücsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Istókovits Kálmán MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1955 MDK XI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Istókovits Kálmán

festőművész

Harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás - Műcsarnokban - képével szerepel.

U j s á g
1938.III.23.

Istokovits Kálmán MDK

Balatoni kép I-II, akvarell

Mücsarnok 1954. V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Istokovits Kálmán

Stadion-épitès és furótorony, 1952 aqu.

Mucsarnok 1955 Képzőmüvészetünk tiz éve

Istokovits Kálmán

MDK

Önarckép, olf.

Vásár, olf.

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Istókovits

festőművész

Klebelsberg-emlékkiállitás - Mücsarnokban - képével szerepel.

Magyarország
1933.II.12.

Istókovits

festőművész

Klebelsberg - emlékkiállítás - Műcsarnokban - képével szerepel. Bebizonyítja, hogy a jó rajzoló és formatívatelő is tud uj lenni.-

Nagyország
1933.11.12.

Ztokovics Kálmán

festőművész

Munkácsy-cén kiállítása - Ernst Muzeumban - képével szerepel.

Esti Kurír
1933.III.23.

Istokovics

festőművész

Munkácsy-cék kiállítása - Ernst Hasselman - képével szerepel.

8 órai ujság
1933.III.10.

Istókovics Kálmán

festőművész

Konkácsy-cáh kiállítása - Ernst Museumban - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1933.III.19.

Istokovits Kálmán

festőművész

Duna Kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Esti Kurir
1933.I.31.

Istókovics Kálmán

festőművész

Duna Kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Budapesti Hirlap
1935.I.29

Istokovics Kálmán

festőmüvész

Duna kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Ez a nagyon tehetséges művész dekoratív, dús, szinte robbantja a szinekét, a nap pázatelt, fényét s a levegő nehéz, felhőtől telitettségét. -

Magyarság
1935.I.29.

Stokovics Kálmán

festőművész

Duna Kiállítás - Nemzeti Szalonban - képével
szerepel.

Nemzeti Ujság
1933.II.1.

Istókovits Kálmán

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

Nu 1932. XI. 3.

Stóbonits Kálmán

festőművész

Balatoni akvarellpályázaton képével szerepel.

Magyarság
1935. XI. 17.

Istókovits Kálmán

festőművész

Fiebelsberg emlékkiállítás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1933.II.14.

Istokovits Kálmán

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

Ujság 929. X. 20.

Istókovics Kálmán

Festményekkel nezepel az
Ernst Museum csoportkiállításon

Magyarország 1936 X. 18

Istókovits Kálmán

Rézkarcsól tárt át a festésre.
Szerepel az Ernst Museum
csoportkiállításán

Cyság 1936 X. 19

Stókovits Kálmán

Szerepel „A nő a művészetben"
c. kiállításon a Műcsarnokban

Nemzeti Újság 1936 X. 25

Istókovits Kálmán

Kérdőpel a Bencsik Társaság
kiállításán

Nemzeti Ujság 1936 X. 17

Istókovits Kálmán

Szerepel a Bencsus Társaság

Kiállításán a Nemzeti Szalonban

Pesti Hírlap 1936 X. 18

Stókovits Kálmán

Kerepela Bendum Társaság
találkozása a Nemzeti Szalonban

Ujság 1936 X. 17

Istokovits Kálmán

Szerepel a Benczúr Társaság
kiállításán a Nemzeti szalonban

Pesti Napló 1936 X. 17

Istókovics Kálmán

Részvett az I. nemzeti kiállítás rendezésében.

dr. 1933. III. 18.

Istókovits Kálmán

Szerepelt a Múcsarnok őszi tárlatán.

Mo. 1932. X. 30.

Istókovits Kálmán

csoportkiállításon szerepelt a Magyar

Kultúrszövetség helyiségében.

PH. 1932. XI. 20.

Istókovics Kálmán

Szerepelt a Munkácsy-cêh szegedi kiállításán.

Mo. 1930 X 19.

Istókovits Kálmán

PH
922 X/23

— **Az Ernst-Muzeum.** *Istokovits Kálmán* kiállitása vasárnap bezárul és a muzeum hozzákezd uj kiállitásának rendezéséhez. Ez alkalommal *Bernáth Aurél* festőművész és *Mészáros László* szobrászművész nagy kollekcióval mutatkozik be.

PH. 1932. X. 23.

Istókovits Kálmán

Szerepel a hagyos Ardrépfestők Társaszága kiállításán a Nemzeti Szalonban

Pesti Hírlap 1937 X. 10.

Istokovits Kálmán

Szerepel a hagyos ardrép festők Társasága kiállításán a Nemzeti Szalonban

Pesti Napló 1937 X-10.

Istókovits Kálmán

Szerepel a hagyar
Szerépfestők Társasága
kiállításán a Nemzeti
Szalonban

Nemzeti Lyság 1937. X. 9

Istókovits Kálmán festő

kerepel a bécsi Künstlerhaus magyar kiállításán

Lajos 1937 III. 6.

Istókovits Kálmán

Szerepel a Nemzeti Szolon
pártkiáhításán

Pester Lloyd 1937. X. 10

Istókovits Kálmán

Szerepel a magyar Arkép testők kiállításán a Nemzeti Szalonban

Hajszeg 1937 X. 9.

Istókovits Kálmán
festőművész

Téli Tárlat - Mücsarnokban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1934.I.13.

Istokovits Kálmán

Szüret, temp.

Oltványi Imre emlékkiáll. Türr I. Múz. Bajo. 1963.

Istókovits Kálmán

festőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Szinbiztos temperája.

Magyar Hirlap
1934.I.14.

Istókovits Kálmán

festőművész

Céhbeliek jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban képével szerepel.
Itt találjuk a temperakezelés bravurjával, komponáló erejének kifogyhatatlanságával és előadásának nemes drámaiságával.

Esti Kurir
1934.I.17.

Istókovits Kálmán

festőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir
1934.I.14.

Istókovits

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

8 órai Ujság
1934.I.14.

Istókovits

festőművész

Céhbeliek kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Cirkusz stállója érdekes festői teljesitmény.

Magyar Hirlap
1934.I.14.

Istokovits Kálmán

festőművész

A Cséhbeliek jubiláris kiállitása alkalmából titkos szavazás utján " mention honorable-t nyert.

Magyarság
1934.1.27.

Istókovits Kálmán

Szerepelt az Arcképfestők kiállításán.

Nu 1935. X. 8.

Istókovits Kálmán

Szerepelt az Arcképfestők kiállításán.

7 H 1935. X. 5.

Istókovits Kálmán

Szerepelt a főiskolások kiállításán a régi

Műcsarnokban

Est 1924. dec. 18.

Istokovits

Szerepel az Ernst Museum
csoportképén

Reggel 1927 X. 3.

Istokovits Kálmán

Szerepel az Ernst Museum csoportdiálmításán

Pesti Hirlap 1927 X. 4.

Istokovits Kálmán

Alkotásával szerepel a Műcsarnok Őszi Tárlatán

Pest, 1942.X.16.

Istokovits Kálmán

Képeivel szerepel a Nemzeti Szalon őszi tárlatán.

Pest, 1942. X. 16.

Istóczy Kálmán

szerepelt az Arcképfestő kiállításán.

PM 1935. I. 6.

Istókovits Kálmán

Szerepel az Arcképfestők kiállításán.

Új M. 1935. X. 6.

Istokovits Kálmán

Szerepel az Ernst Museum csoportkiállításán

Esti Kurir 1927 X. 2.

Istokovics Kálmán

Akvarell és pasztellkiállításon a Nemzeti Szalonban szerepelt.

M.930.XII.14.

Istókovits Kálmán

Nemzeti Szalonban a Magyar Akvarell- és Pasztell festők Egyesületének kiállításán neve szerepelt.

PN. 930. XII. 14.

Istókovics Kálmán

Akvarellisták és pasztellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban neve szerepelt.

NU.930.XII.14.

Istokovits Kálmán

MDK

Mosónő, olf.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Istókovics

Alkotásával szerepel a Munkácsy-céh kiáll.-án.

M.O.935.III.31.

Istókovics

Szerepelt a Munkácsy-céh. kiáll.-án.

N.U.935.III.31.

Istókovics Kálmán

Szerepelt a magy. arcképfestők kiállí-
tásán.

Mo. 1939. XI. 4.

Istókovics Kálmán

szerepelt a magy. "arcképfestők kiállításán.

MN 1939. 11. 5.

Istókovits Kálmán

Szerepel az Ernst Museum kiállításán

Nemzeti Újság 1927 X. 2

Istókovits Kálmán

festőművész

Téli Tárlat - Nuosarnokban - képével szerepel.

Ő állitotta ki a tárlat két legstilusosabb figurális tanulményát, nagyvonalu temperafestményeket.

Budapesti Hirlap
1.34.I.14.

Istókovits Kálmán

Rómában a második egyházmű-
vészeti kiállításon neve szerepelt

PH. 934. II. 13.

Istókovits Kálmán

Római egyházművészeti kiállításon Hegyi beszéd rézkarcás Mussolini vette meg.

NU.934. IV.4.

Istókovics Kálmán

Alkotásával szerepel a Magy. Képzőművészeti Egyesület 40 éves jub.kiállitásán.

N.U.934.XII.8.

Istókovits Kálmán

Szerepel a Balatoni hűvésztelep
kiállításán a Nemzeti Szalonban

Nemzeti Újság 1938 V. 15

Istokovits Kálmán

Balatoni öntöndíjat kapott

Pesti Napló 1938 IV. 24

Istókovits Kálmán

festőművész

Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének jubiláris kiállításán - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Ujság
1935.VII.21.

Istokovits Kálmán

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesülete kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Kissé tulnagy méretü romantikus előadásu táj-és figurális képekkel.

Budapesti Hirlap
1939.XII.21.

Istókovits Kálmán

festőművész

Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Pesti Napló
1935.XII.22.

Istókovits Kálmán

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesülete kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1935.XII.21.

Istókovics Kálmán

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesületének jubi
lári kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szere
pel. Egyéni felfogásu Balaton-ja

Nemzeti Ujság
1933.XII.21.

Istokovich Kálmán

Szolnoki Művész Telep őszi tárlatán neve szerepelt.

NM.93a.VIII.28.

Radnay Miklós

festőművész

műteremkiállítása

V. Csáky-utca 15. V. 1.

1930. XII. 10 — 25.

Istókovits Kálmán

Akvarell és pasztellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban vízfestményeivel és pasztelrajzaival szerepelt.

Újság 930. XII. 14.

Istokovics Kálmán

Magyar f akvarell és pasztellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban neve szerepelt

EK.930.XII.14.

| | | |

Istokovics Kálmán MDK

Épülő stadion, vizf.

Furótorony, vizf.

Mücsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Istókovics Kálmán MDK

Evezősök, vizf.

Dunai gépek, vizf.

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Istókovics Kálmán

A Balló Ede-dijból részesült.

M.934.X.9.

Istókovits Kálmán

Magyar arcképfestők egyesületének kiállításain a Műcsarnokban neve szerepel.

PH.934.III.4.

Istókovits Kálmán

Magyar Arcképfestők Társaságának kiállításain a Műcsarnokban neve szerepel.

BH. 934. III. 4.

Istokovics

Magyar Arcképfestők Társaságának kiállításain a Műcsarnokban női portréval szerepelt.

M.934.III.h.

Istókovics Kálmán festő

Ernst-múzeum csoportkiállításain
neve szerepel.

MH. 934.T.26

Istokovics

Szerepel a „magyar táj és életkép"
kiállításon a műcsarnokban

Esti Kurir, 1927 I. 14

Istokovits Kálmán

Szent Imre-emlékkiállításon a Mű-csarnokban szerepelt.

NM.930.VII.13.

Istókovics Kálmán

Magyar Arcképfestők kiállításán a Műcsarnokban portréval szerepelt.

NM. 934. III. 4.

Istókovits Kálmán

festőművész

Céhbeliek jubiláris kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

A fény és árny játékában tükröző csoportképeivel és figurinjeivel.

Magyar Hirlap
1934.i.14.

Istókovits Kálmán

Magyar Arcképfestők és az Akvarell- és Pasztellfestők kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

MO.934.III.4.

Istokovits Kálmán

Egyházművészeti kiállításon a Nemzeti Szalonban kitüntető elismerésben részesült "Szent Erzsébet" c. temperája.

PH. 930. VIII. 2h.

Istókovics Kálmán

Árpádházi szentek kiállításán a Nemzeti Szalonban Szent Erzsébet legendájával szerepelt.

PH.930.VIII.15.

Istókovics Kálmán

Modern egyházművészeti kiállításon a Nemzeti Szalonban szerepelt.

UN. 930. VIII. 17.

Istokovits Kálmán

Árpádházi Szentek kiállításán a Nemzeti Szalonban kitüntető elismerésben részesült "Szent Erzsébet" c. temperája.

NM. 930. VIII. 24.

Istókovics Kálmán

festőművész

Céhbeliek jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.I.14.

Istokovits Kálmán

A Magy.Rézkarcolóművészek Egyesülete Dániában rend.kiállitást. A művész alkotását a dán állami muzeum számára megvásárolták.

N.U.934.VI.15.

Istokovits Kálmán

festőművész

A Balatoni Társaság képzőművészeti kiállitása - kiváló festményekkel szerepel.

Budapesti Hirlap
1935.XII.8.

Istokovits Kálmán

festőművész

A Balatoni Társaság képzőművészeti kiállitása - a Műteremben - képével szerepel.

Pesti Napló
1935.XII.8.

Istókovics Kálmán

festőművész

A Balatoni Társaság VII.kiállitása - képével szerepel egyénien meglátott siófoki moló részlete.

Nemzeti Ujság
1935.VII.5.

Istókovits Kálmán

festőművész

A Balatoni Társaság képkiállítása - a Műterem helyiségében - képével szerepel.

Két érdekesen transponált siófoki moló-látkép.

Budapesti Hirlap
1930.XII.5.

Istokovich Kálmán

festőművész

Esterházy Móric gróf a Balatont legjellegzetesebben ábrázoló akvarell-festményre 500 pengős pályadíjat tűzött ki s a pályázat lebonyolítására a Balatoni Tá: sasígot kérte fel. A kitűzött díjért pályaművét beküldötte.-

U j s á g
1935.XI.16.

Istokovics Kálmán

festőművész

Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesületének kiállitása Nemzeti Szalonban képeivel vesz részt.
Izes akvarellek.

Nemzeti Ujság
1935.VI.7.

Istókovits Kálmán

festőművész

A Céhbeliek jubileumi kiállitása alkalmából titkos szavazás utján "mention honorable-t nyert.

Magyar Hirlap
1934.I.27

Istókovits Kálmán

festőművész

Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarország
1935.XII.22.

Istókovits Kálmán

Szerepel a Képzőművészeti Társulat ősi Tárlatáno hűnárnokban

Nemzeti Lipóg 1938 XI-9

Istókovits Kálmán
festőművész

— A Nemzeti Szalon következő kiállítása *Istokovits* Kálmán, a kiváló fiatal festőművész válogatott müveit fogja bemutatni. Ünnepélyes megnyitás 9-én este ½6 órakor. A kiállitás megtekinthető február 10—25-ig. Naponta délelőtt 9—4 óráig.

Nemzeti ujság
1935 II. 7

Istókovits Kálmán
festőművész.

— **Istokovits Kálmán gyüjteményes kiállitása a Nemzeti Szalonban.** Szombaton délután nyitották meg *Istokovits* Kálmán festőművész gyüjteményes kiállitását a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesületben. A kiállitáson igen nagyszámu előkelő közönség jelent meg. A kultuszminisztérium részéről *Ugron* Gábor, az orsz. irodalmi és művészeti tanács elnöke, br. *Wlassics* Gyula államtitkár, a művészeti ügyek vezetője és dr. *Tihamér* Lajos min. tan., mig Budapest Székesfőváros részéről *Liber* Endre alpolgármester, *Csánky* Dénes, a Budapest Székesfővárosi muezumok főigazgatója és *Pacher* Béla tanácsjegyző vettek részt. A vendégeket dr. *Farkas* Zoltán, a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület alelnöke és *Kézdi Kovács* Elemér főtitkár fogadták és kalauzolták. A kiállitás nyitva van február 10-től 25-ig d. e. 9—4 óráig. Belépődij vasár- és ünnepnapokon 80 fillér, hétköznapokon pedig 50 fillér.

Nemzeti Újság
1935 II 10

Istokovics

Művével nevelő a
Műcsarnok jubiláló kiállí-
tásán

V. k. 936 v. 3.
Új k. 936 v. 3

Istokovits Kálmán

Szerepel a műsarnok tél.

tárlatán

Esti Kuriv, 1938 II. 9

Istokovics Kálmán

Szerepel a Nemzeti Szalon téli tárlatán

Mj Magyarság 1938 I. 25

Istokovics Kálmán

Művével szerepel a
Műcsarnokban rendezett
Magyar Vállalatok n.

N. U. 934. IX. 30.

Istókovics Kálmán

Szerepelt a Magyarság képzőművészeti kiállításán.

M. 1933. XI. 30.

Istokovics Kálmán

Kerepel a Nemzeti Szalon karácsonyi kiállításán

Nemzeti Ujság 1938 XII. 10

Istokovics Kálmán

A II. nemzeti képzőművészeti kiállításon a Műcsarnokban képe szerepelt.

PN. 934. IV. 29.

Istokovits Kálmán

Szerepel az Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete Kiállításán a Nemzeti Szalonban

Est 1938 XI. 20

Istókovics Kálmán

Szerepel az akvarell és pasztell festők kiállításán a Nemzeti Szalonban tájakkal

Nemzeti Ujság 1938 XI. 20.

riban roppant ritka és értékes szerek a püspöki lyceumnak adassanak, könyvei pedig a káptalani könyvtárba helyeztessenek. Mária Terézia[illegible]

nyilvános könyvtár, az volt, hogy 1779 deczemberében kénytelen vo Nagyvárad város kellő közepéb

«Hogy bár a káptalan — íria — a fölséges hogy könyvei a mai Körösz-utczá

pök ül, fején a jellemző püspöksüveg.
dősebb embernek van feltüntetve,
mlábú széken ülve, az előtte lévő
ezett ötvösművet kalapálja. Jobb-
a nagy asztal, melyen minden-
zök (fogó, mérleg) láthatók, de a
an egy fujtató.
alatt az 1601 évszám olvasható,
ecsétnyomó készítésének éve. A pe-
ki ezt a nyomót készítette, ügyes
r lehetett, mert a középső rajz
és szép munka. Igaz ugyan, hogy
on a metszés hibásnak látszik, de
b vizsgálat után észre lehet venni,
lajdonképen csak a nyomás tolód-
y, hogy egyes részek kétszer van-

tnyomónak rajza egy a szebeni
lévő 1759. évből való eredeti ok-
pecsétje után készült.

Gyárfás Tihamér.

nagyváradi nyilvános

mányok iránt való érdeklődés, az emberi lélek magasztosabb vágyainak kielégítése és így ezzel együtt az erre szolgáló egyik eszköznek, a könyveknek szeretete.

Természetesen először azok gyüjtenek könyveket, akiknek módjuk volt hozzá és akik itt is laktak, a kanonokok.

Először maga a káptalan, mint testület, együttesen kezdi az ő czéljaira szükséges szertartásos és jogi könyveket megszerezni. 1702-ből és 1703-ból maradtak is reánk ily könyvek. De a Rákóczi-felkelés után a könyvek beszerzésének e közös módja megszünt és azontúl csak az elhalt kanonokok könyveivel gyarapodott a régi gyüjtemény. 1729-ben már annyira szaporodtak a könyvek, hogy külön szekrényt kellett számukra készíteni és egyszersmind őket jegyzékbe venni. Ugyanekkor rendezték a Bakó János nagyprépositól vett könyvek ügyét is. Mert Bakó mint nagyprépost, kifizette a káptalan által megrendelt könyveket, de közbejövén a Rákóczi-fölkelés, nem fizették ki neki és 1711-ben az új kanonoktól is hiába követelte. Azért vég-

Istokovics Kalman festőművész
Dunav
Kat.Beograd, 1931.

hátlapon Szent József. Neogotikus.
Mag. 41 cm.
Magyar munka, 1865 körül.
Simor prímás készíttette.

NÉGY INFULA,

kettő fehér selyem, kettő ezüstalapon domboı aranyhímzéssel, középen egyenlőszárú keresz
Mag. 21·5, 30·5, 32 és 33 cm.
Magyar munka, 1865 körül.

HÁROM INFULA,

ezüsttel átszőtt fehérselyem alapon, baroko domború, aranyhímzéssel, szalagokon arany roj
Mag. 30 cm.
Magyar munka, 1865 körül.

SIMOR PRÍMÁS MISERUHÁJA,

fehér selyem mintás alapon domború hímzés kereszt: Középen mandorlában Mária, a vízszin tes szárakban Szent István és Szent László királyok mellképe, Mária alatt Szent János ev. majd Ker. Szent János, legalul címer, körirattal Joannes Simor A Eppus Strigon, et Primas Hungariae fieri cur. A. D. 1868.
Mag. 108 cm.
Simor prímás készíttette, 1868.

Árvízkárosultak, 1876., 45. l., 1514. szám. — Dankó 105—106. l. (Képe XLVIII. táblán). — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880. 372. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien, XV., 1881., 349. l. — Gerevich PA, 200. l. — Csernyánszky 94. l.

Istokovits Kálmán

-i: Két kiállitás. N.Szal. Pesti Napló, 1936. okt. 17. 11 l.

Tzokovics Kálmán

festő

életrajzhoz adat kérés

Péter László: Juhász

Gyula a képzőművé-

szetről.

Szabad Művész.

1955. 8. 17. 380. l.

Istókovits Kálmán
Őszi táj, akv.

Nyári Tárlat. Ernst Múz. 1954.jul. 5 l.

Istókovics Kálmán festőművész
Zichy Mihály grafikai dij 1932
Szinyei Merse Pál Társaság VII. kiállitása.
Nemzeti Szalon, 1940. jan.febr.

64. kép. *34. (Mss. I. 21.) Commentaria in Psalmos. XII. sz. 87a lap.*

B iniciálé (120 × 90 mm) kék alapon aranybetű. betű mellett a kék alapon egymás alatt EATVIR nybetűk. A *B* betűt feketével s fehérrel kere-

MDK

Istókovits Kálmán

-p-: Téli tárlat a Műcsarnokban. Pest 1943.
nov. 20.

ISTOKOVICS Kálmán lesló

M.N.K.

Művért. 1955. 1. sz.

Hell Imre- Seenger Ervin: A budapesti Történeti Múzeum

Istókovits Kálmán festőművész
A Tavaszi Szalon I. Kiállitásán kapott Szinyei Társaság dijat.
A Szinyei Merse Pál Társaság Értesitője. 1927. febr.

315. kép. *9. Graduale (Erdődy—Bakócz-*

oroszlán fekszik. A háttér rózsaszín falán szürke üvegablak. A díszítés belső sarkában egy miniatura (98×83 mm), amelyen *Máté evangelista* ábrázolása látható, aki ugyancsak magas pulpitus mellett ülve, könyvét ír, rózsaszín ruhában. Lába előtt barna bika fekszik.

A keretdíszítés felső részén (97 mm széles) a külső sarokban egy miniatura (37×80 mm) *János evangelista* félalakját ábrázolja, barna sassal. Aranykeretben, nyitott könyvbe ír a piros ruhás, kék köpenyes evangelista; üvegablakos, rózsaszín háttér előtt. A szent fejét arany glória övezi. A lapszéldíszítést egyszerűbb nö-

Istorovics Kálmán

Művével szerepel a holnap
Művésztelep Öni Tárla-
tán.

m. 934. IX. 5.

ISTÓKOVITS Kálmán

NN: Kiállítás nyílt ...

Irodalmi Könyv, 1955 II évf. 25 n. jun. 18, 3 l.

126. Rókusdombról . . „ 40 P.
127. Rózsák . . . . „ 60 P.
128. Bárányfelhő . . „ mgt.

Wágner Géza:

129. Velencei gondolás vízfest. 100 P.
130. Római öreghíd . „ 100 P.
131. Tájkép . . . „ 70 P.

S. Zsolnay Julia:

132. Kakastaréj . . olajf. 150 P.
133. Csendélet mályvákkal . . „ 150 P.
134. Gliciniák . . . „ 150 P.
135. Vadvirágok . . „ 1200 P.
136. Nagykozári leány „ 800 P.
137. Siklósi vártorony romja . . . . „ 1200 P.
138. Püspökbogádi leány „ 2000 P.

Nagy Mihály:

139. Pécsi temetői hősi emlék (gipsz) mgt.
140. Szekszárdi síremlék-betét (dombormű) mgt.

PÉCSI KÉPZŐMŰVÉSZEK TÁRSASÁGA 1912

1930.
ŐSZI (HETEDIK) KIÁLLITÁS
NOVEMBER 23-TÓL DECEMBER 1-IG

TÁRGYMUTATÓ

Dunántúl Könyvkiadó és Nyomda Rt. Pécs

E. Baiersdorf Erna:

1. Portrait . . . gipsz-szob. mgt.

Börötzffy Károly:

2. Árok . . . . olajf. 150 P.
3. Mecseki út . . „ 150 P.

T. Csusner Margit:

4. Csendélet . . . pasztell 140 P.
5. Mályvák . . . „ 120 P.
6. Orgona . . . „ 160 P.
7. Barackok . . „ 120 P.
8. Klingler Teréz arcképe . . . „ mgt.
9. Tanulmányfej . „ 100 P.

Döbröczöni Kálmán:

10. Madárdal . . . olajf. 350 P.
11. Malomárok . . „ 200 P.
12. Utcarészlet . . „ 180 P.
13. Tavasz . . . . „ 150 P.
14. Csendélet . . . „ 100 P.
15. Boru . . . . „ 80 P.
16. Június . . . . „ 70 P.
17. Duci . . . . „ 80 P.
18. Matyó menyecske „ 250 P.
19. Öreg ember . . „ 200 P.

Fetter Károly:

20. Dr. Kaponya Józsefné arcmása gipsz-szob. mgt.

Ferencz Lajos:

21. Tópart . . . olajf. 50 P.
22. Esős táj . . . „ 60 P.
23. Krizantémok . . „ 300 P.
24. Vihar előtt . . „ 80 P.
25. Falu végén . . „ 80 P.
26. Virág Ferenc püspök arcképe . . . „ mgt.
27. Anya . . . . „ 200 P.
28. Sió partja . . . „ 140 P.
29. Feleségem arcképe „ mgt.
30. Vén cigány . . „ 60 P.
31. Mélyvölgyi tisztás „ 120 P.
32. Déli csend . . „ 160 P.
33. Őszi táj a Mecseken „ 60 P.
34. Mélyvölgy . . „ 30 P.

Gábor Jenő:

35. Pihenő munkások olajf. 500 P.
36. Virágot öntöző nő „ 300 P.
37. Zsuzsanna . . „ 300 P.
38. Fürdő nők . . „ 300 P.
39. Arckép . . . vízfest. 150 P.
40. Zsuzsanna és a két vén „ 150 P.
41. Jazzband . . . tempera 100 P.
42. Notre Dame . . pasztell 150 P.

Gebauer Ernő:

43. Mecseki táj . . olajf. 160 P.
44. Mennyezet-terv . casein mgt.

A

MUNKÁCSY CÉH

VIII. REPREZENTATIV

KIÁLLITÁSÁNAK

KATALOGUSA

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1935. MÁRCIUS 30-TÓL ÁPRILIS 14-IG.

18152 — Szepes nyomda. Telefon : 13-1-64

A MUNKÁCSY-CÉH

tisztikara, tiszteletbeli tagjai, választmánya és bizottsági tagjainak névsora.

Tisztikar:

Elnök:

MÁRK LAJOS

Alelnökök:

GLATZ OSZKÁR IVÁNYI-GRÜNWALD BÉLA
SIDLÓ FERENC

Főtitkár:

SZENTGYÖRGYVÁRI GYENES LAJOS

Tisztikar:

Jegyző: vitéz Darvassy István

Ügyész: beckói Biró László dr.

Pénztáros: Hofman Gusztáv

Ellenőr: Beckói Biró Henrik

Számvizsgálók: Kaszab Zoltán
Kánitz Vilmos
Dános Géza

Tiszteletbeli tagok:

Csók István
Gerő Ödön
Hóman Bálint
Kemény Simon
Koszta József
Lieber Endre
Magyar Mannheimer Gusztáv
Némethy Károly
Petrovics Elek
Ripka Ferenc
Ugron Gábor

Areopag tagok:

Balló Ede
Burghardt Rezső
Dudits Andor
Beck Ö. Fülöp
Csók István
Fényes Adolf
Glatz Oszkár
báró Hatvany Ferenc
Hermann Lipót
Iványi Grünwald Béla
Kernstok Károly
Kisfaludy Stróbl Zsigmond
Kosztolányi Kann Gyula
Koszta József
Ligeti Miklós
Márk Lajos
Réti István
Róna József
Rudnay Gyula
Sidló Ferenc
Telcs Ede
Thorma János
Tornyai János
Vaszary János

Művésztagok (festők):

Ámos Imre
Aba Novák Vilmos
Andaházy Kasnya Béla
Áldor János László
v. Bajor (Bayer) Ágoston
Balló Ede
Baranszky E. László
Barcsay Jenő
Bardócz Árpád
Bartha Ernő
Barzó Endre
Basilides Barna
Basilides Sándor
Batthyány Gyula gróf
Bellányi Viktor
Benkhardt Ágoston
Berény Róbert
Bernát Aurél
Biai Föglein István
Boldizsár István
Bornemissza Géza
Boruth Andor
Burghardt Rezső
Csánky Dénes
Cselényi Walleshausen Zs.
Cserepes István
Csók István
Csóka István
Czencz János
vitéz Darvassy István
Diener Dénes Rudolf
Domanovszky Endre
Erdei Viktor
Edvi Illés Aladár
Farkas István
Fehérváry Erzsi
Feiks Alfréd
Fenyő György
Fényes Adolf
Feszty Masa
Förstner Dénes
Frank Frigyes
Gaál Ferenc
Gábor Móric
Gallé Tibor
Gedő Lipót
Gimes Lajos
Glatz Oszkár
Gulyás Sándor
Sz. Gyenes Lajos
Gy. Sándor József
Istókovics Kálmán
Halmi Arthur
Hatvany Ferenc báró
Hermann Lipót
Holló László
Hosszu Márton
Hubay Andor
Iványi Grünwald Béla
Jeges Ernő
Jobbágyi Gaiger Miklós
Kámpis János
Kandó László
Károly Andor
Kemény Nándor dr.
Kernstok Károly
ifj. Kernstok Károly
Kézdi-Kovács Elemér
Kézdi-Kovács László
Kmetty János
Komjáthy Gyula
Kontuly Béla
Koszta József
Kosztolányi Kann Gyula
Kotász Károly
Körmendy Frimm Ervin
Kövér Gyula
Kunffy Lajos
Kunwald Cézár
Lakatos Arthur
Lehel Mária
Lengyel Rheinfuss Ede
Leszkovszky György
Magyar Mannheimer G.
Márffy Ödön
Márk Lajos
Márton Ferenc
(Hollósné) Matthióni E.
Mattyasovszky Zsolnay L.
Medveczky Jenő
Meitner László
Mikola András
Zombori Moldován Béla
Molnár C. Pál
Muhits Sándor
Nádler Róbert

Haranglábi Nemess József
Orbán Dezső
dr. Orsós Ferenc
Paizs Goebel Jenő
Patkó Károly
Pállya Celesztin
Pekáry István
Pelrott Csaba Vilmos
Pécsi-Pilch Dezső
Pólya Iván
Pólya Tibor
Remsey Jenő
Réti István
Rudnay Gyula
Say Géza dr.
tarjáni Simkovics Jenő
Scheiber Hugó
Schönberger Armand
Soós Elemérné
Korányi Anna bárónő
Szemere Lenke
Székely-Kovács Olga
Szlányi Lajos
Szőnyi István
Szüle Péter
Tatz László
Thorma János
Tornyai János
Udvari Pál
Vadász Endre
Vargha Nándor
Vass Elemér
Vaszary János
Veress Zoltán
Vesztróczy Manó
Végh Gusztáv
Vidai Brenner Nándor
Vidovszky Béla
Vörös Géza
Weil Erzsébet
Zádor István

Szobrászok:

Beck Ö. Fülöp
Bory Jenő
Csorba Géza
Farkas Zoltán
Fülöp Elemér
Gács István
Gárdos Aladár
Horváth Béla
Kallós Ede
Kernstok Gina
Kisfaludy Stróbl Zsigmond
Körmendy Frimm Jenő
Lányi Dezső
Ligeti Miklós
Lux Elek
Margó Ede
Markup Béla
Medgyessy Ferenc
Mészáros László
Mikus Sándor
Moirett Ödön
Pankotai Farkas Béla
Pásztor János
Petri Lajos
Róna József
Ruff András
Sidló Ferenc
Sóváry János
Schrotta Frigyes
Szentgyörgyi István
Szántó Gergely
Szomor László
Telcs Ede
ifj. Vastagh György
Vilt Tibor

ANNA MARGIT

1	Pihenő	tempera	300.—	pengő
2	Álló nő	„	150.—	„

ANDRÁSSY KURTA JÁNOS

3	Önarckép	patinázott gipsz	600.—	„

ANTAL LORÁND

4	Külváros télen	krétarajz	40.—	„

apátfalvi CZENE JÁNOS

5	Ivók	olajfestmény	600.—	„
6	Asztalnál fák alatt	„	400.—	„

ÁMOS IMRE

7	Forrás felé	olajf.	250.—	„
8	Kocsizó nő	„	250.—	„

vitéz BAYOR ÁGOST

10	Tabáni ucca	vizfestmény	80.—	„
11	Városka az Etna tövén	„	100.—	„

BARDÓCZ ÁRPÁD

12	„A szinész"	pastell	200.—	„
13	Arckép	„	mgt.	
14	Afrikai park	olajfestmény	600.—	„

BARLA B. ZSIGMOND

15	Konbrovszky Lászlóné arcképe	bronzir. gipsz	mgt.	

BARTA ERNŐ

16	Kitörő zivatar	pastell	150.—	pengő
17	Parkrészlet	olajfestmény	150.—	„

BARTA MÁRIA

18	Bordighera	vizfestmény		

BASCH EDITH

19	Amarillis	olajfestmény	300.—	„
20	Aktok a műteremben	„	600.—	„

BÁLINT GÉZA

21	Ligeti részlet	olajfestmény	100.—	„

BÁNOVSZKY MIKLÓS

22	Két festő barátom	olajfestmény	506.—	„

BENCZE LÁSZLÓ

23	Ébredés	olajfestmény	150.—	„
24	Halott virrasztók	„	100.—	„

BECK SCHWARCZ ELZA

25	Wien dunacsatorna	rajz	50.—	„

BERKES ANTAL

27	Adriai tenger	tempera	150.—	„

T. BETEGH LÁSZLÓ

28	Hóolvadás	olajfestmény	250.—	„

BIAI FÖGLEIN ISTVÁN

30	R. E.-né urnő arcképe	olajfestmény	mgt.	
31	„Komor csendélet"	„	600.—	„
31/a	Saul	„	600.—	„

BOLDIZSÁR ISTVÁN

32	Kilátás a rózsadombi villából	olajfestmény	1000.—	„
33	Varrónők	„	800.—	„

BOLMÁNYI FERENCZ

35	Kratochwill Károly altábornagy	olajfestmény	mgt.	

BRABECZNÉ WELLISCH MARGIT

36	Szürke fej	olajfestmény	150.—	„
37	Tél	„	350.—	„

CSABAI ROTT MARGIT

39	Csendélet	olajfestmény	120.—	„

CSEREPES ISTVÁN

40	Gond szobor	terméskő	300.—	„
41	Anyai gond	olajfestmény	300.—	„
42	Téli táj	„	150.—	„

CSÓK ISTVÁN

42/a	Támár	olajfestmény	1500 —	„

Ifj. CZENE BÉLA

43	Krisztus és a gyermekek	olajfestmény	400.—	„
44	Vénus	„	350.—	„

vitéz DARVASSY ISTVÁN

45	Aratás	olajfestmény	300.—	pengő
46	Házak a hó alatt	,,	250.—	,,
47	Nyári táj	,,	250.—	,,

DIENER DÉNES RUDOLF

48	Ozsonna	olajfestmény	600.—	,,
49	Háztetők	,,	200.—	,,

b. DIMITS SÁNDOR

50	Viharos táj	rézkarc	20.—	,,

DUCSAY BÉLA

51	Vízpart	vizfestmény	200.—	,,
52	Vándorcirkusz	olajfestmény	500.—	,,

ÉBER ANNA

53	Arco park	olajfestmény	200.—	,,

ÉBER SÁNDOR

54	Nagy István festőművész portréja	olajf.	600.—	,,

Ifj. ÉBER SÁNDOR

55	Kórus	pasztell	200,—	,,
56	Havas fenyves	,,	180.—	,,

ERDŐS GÉZA

57	Fiufej	vizfestmény	100.—	,,
58	Beteg a ló	,,	150.—	,,
59	Mulatozók	,,	150.—	,,
60	Cirkusz	,,	150.—	,,

FÁY LORÁNT

61	Virágfakadás	olajf.	400.—	pengő

FEJÉRVÁRY ERZSI

62	Tájkép	olajf.	80.—	„
63	Tájkép	„	80.—	„
64	Pesti tájkép	„	200.—	„

g. FEKETE GÉZA

65	Arcmás	patinázott gipsz	mgt.	

FÉLEGYHÁZY LÁSZLÓ

66	„A tükör"	olajf.	180.—	„

FESZTY MASA

67	„Puszták fia"	szénrajz	100.—	„
68	Szent Rozália	„	100.—	„
69	Önarckép	„	100.—	„

FORGÁCS-HANN ERZSÉBET

70	dr. Wollek Béla	bronz	mgt.	
71	proff. dr. Hainiss Elemér	„	„	

FÖRSTNER DÉNES

73	Alvó	olajf.	400.—	„

GAÁL FERENC

74	Anikó leányom	olajf.	mgt.	
75	Velencei részlet	„	400.—	„
76	Cigányok	„	600.—	„
77	Virágcsendélet	„	500.—	„

GADÁNYI TOSA FERENC

78	Ballada illusztrációk	fametszetek drb,	10.—	,,
79	Leányfej	mezzotinta	16.—	,,

GALLÉ TIBOR

80	Uzsonna	vizfestmény	150.—	,,
81	Ucca	,,	100.—	,,

GEDŐ LIPÓT

83	Kerti munkások	olajf.	600.—	,,
84	A füttyművész	,,	600.—	,,

GIMES LAJOS

85	Esztergomi bazilika	pasztell	300.—	,,
86	Dunai táj télen	monoty ia	50.—	,,
87	Amszterdami részlet	,,	50.—	,,

GLATZ OSZKÁR

88	Hazafelé	olajf.	mgt.	

GULYÁS FERENC

89	Törökbálinti téglagyár	rézkarc	20.—	,,

GUZSIK ÖDÖN

90	Tabáni részlet	olajf.	250.—	,,
91	Az ucca télen	,,	150.—	,,

GYOROKI PÁL

92	Női tanulmányfej	olajf.	200.—	,,

H. SCHUSCHNY ERNA

93	Csendélet	pasztell	150.—	,,

KATONA IRÉN

126	Campannilák	olajf.	100.—	pengő

KÁNTOR ANDOR

127	Bükkös part	olajf.	200.—	„

KÉGL ANDORNÉ

128	Téli táj	olajf.	80.—	„

KEMÉNY NÁNDOR

129	Nyár vége	olajf.	400.—	„
130	Mátra alja	„	250.—	„
131	Őszi derü	„	250.—	„
132	Tanulmányfej	„	400.—	„
133	Utépitők	„	200.—	„

KERN ANDOR

134	Muráti Lilly arcképe	olajf.	mgt.	

KERNSTOK KÁROLY

135	Lovak zivatarban	olajf.		

KÉZDI-KOVÁCS ELEMÉR

136	Intérieur	olajf.	450.—	„

KÉZDI-KOVÁCS LÁSZLÓ

137	Tehenek az erdőszélén	olajf.	900.—	„

KLAMMER MARISKA

138	Még nyilnak a kerti virágok	olajf.	350.—	„

KOMJÁTI GYULA

139	A. Erdő széle	rézkarc	30.—	„
140	B. Esős hangulat	„	30.—	„

KONRÁD SÁNDOR

141	Tanulmányfej	patinázott gipsz	150.—	„

KOPECZKY RAUL

142	Eső után	olajf.	300.—	„

KÖRMENDI ANDRÁS

143	Nővérek	olajf.	mgt.	

KÖRMENDI FRIM ERVIN

145	Szentendrei Munkácsy ucca	olajf.	200.—	„
146	Szentendrei részlet	„	200.—	„

KÖRMENDI FRIM JENŐ

147	Svéd Sándor operaénekes	bronz	mgt.	
148	Saly Dezső	„	„	
149	Női akt	fa	400.—	„
150	Madonna	„	1200.—	„
151/a	Menő nő	„	200.—	„
151/b	Guggoló nő	„	200.—	„

KÖVÉR GYULA

151	Guggoló leány	olajf.	600.—	„

MAGI ZOLTÁN

152	Köd a pusztán	olajf.	110.—	„

MAGYAR MANNHEIMER GUSZTÁV

153	Tánya	olajf.	800.—	pengő
154	Falu	„	600.—	„
155	Tájkép	„	600.—	„
156	Tájkép	„	1000.—	„

MAGYAR MANNHEIMER NELLY

157	Tájkép	olajf.	120.—	„

MARGÓ EDE

158	Szent Borbála	kerámia	80.—	„

MARIK BRIGITTA

159	Magyar Madonna	vizfestmény	100.—	„

MÁRK LAJOS

160	Darvas Sári	olajf.	mgt.	
161	P. Márkus Emma	„	„	
162	Landesmann Lászlóné	„	„	
163	Nő zöld ruhában	„	1200.—	„
164	Nő vörös ruhában	„	1200.—	„

MÁRKUS IMRE

165	Anya és gyermeke	pasztel	400.—	„
166	Ujságolvasó házaspár	rajz	80.—	„
167	Földmunkások	pasztel	150.—	„

MERÉNYI RUDOLF

168	Őszi virágok	olajf.	250.—	„

MÉSZÖLY MUNKÁS BÉLA

168	Estefelé Tarragonában (Spanyolorsz.)	olajf.	600.—	„

MIKUS SÁNDOR

170	Női fej	gipsz terrakottában	250.—	pengő
171	Leányfej	„	250.—	„

MONOSTORI MOLLER PÁL

172	Aktos kompozició	olajf.	250.—	„

NAGYBÁNYAI NAGY ZOLTÁN

173	Óbudai gázgyár	vizfestmény	100.—	„

NAGY ISTVÁN

174	Fürdőzők a Duna mellett	pasztel	300.—	„

NAGY VILMOS

175	Aratás	olajf.	500.—	„

OLÉH VILMOSNÉ

176	Nürnbergi részlet	vizfestmény	mgt.	

ORBÁN DEZSŐ

177	Reggel	pasztel	400.—	„
178	Nyár	„	400.—	„

PÁLLYA CELESTIN

179	Megvadult lovak	olajf.	300.—	„
180	Pihenő lovak	„	250.—	„

PATKÓ KÁROLY

181	Cséplés	tempera	600.—	„

PÁZMÁNDY ISTVÁN

182 Szent család tempera 100 — pengő

PÉCHYNÉ RÓNAY KYNGA

183 Jégzajlás a Dunán vizfestmény 100.— „

PÉCHY PILCH DEZSŐ

184 Mohácsi sokicza olajfestmény 500.— „

PEKÁRY ISTVÁN

185 Rét olajfestmény 300.— „

PETRI LAJOS

186 Dr. Lőw Imánuel gipsz

PETROVSZKY IVÁN

187 Fáradtak olajf. mgt.

PÓLYA IVÁN

188 Tiszapart Szolnoknál 400.— „

PORTER PAULA

189 Zajló Duna olajf. 400.— „

R. BARABÁS GIZELLA

190 Téli csend a Balatonon vizfestmény 350.— „

RADNAY JÓZSEF

191 Zell am See olajf. 180.— „

RÉVÉSZ PÉTER PÁL

192	Falu	tempera	250.—	pengő

ROZBORA VIKTOR

193	Székely Béláné portraija	bronz	mgt.	

ROZGONYI LÁSZLÓ

194	Parkrészlet	tempera	300.—	„

SASS ÁRPÁD

194/a	Tájkép	olajf.	250.—	„

SÁRI SGHALK LÁSZLÓ

195	Szentendrei táj	olajf.	200.—	„

SIUDA NÁNDOR

196	Kazlak	olajf.	100.—	„

SOLYMÁSI KONRÁD VIKTOR

197	Szeptember a Dunán	olajf.	400.—	„

SOMOGYI E. JOLÁN

198	Fehér bluz	olajf.	100.—	„

SOÓS ELEMÉRNÉ KORÁNYI ANNA bárónő

199	Park	olajf.	400.—	„
200	Venezia	„	180.—	„

SOVÁRY JÁNOS

201	Tanulmány akt	gipsz bronzban v. márv.-ban	350.—	„
202	Forrásnál	ruskiczai márvány	260.—	„

SZAPUDI-LAENDLER ISTVÁN

203	Libalegelő	olajf.	150.—	„

SZENDY ARISZTID

204	Parasztleányok	olajf.	500.—	pengő

SZOMOR LÁSZLÓ

208	Márta	gipsz	mgt.	
209	Reggel	,,	200.—	,,

SZOPORI NAGY MIKLÓS

210	Kávéház	szines tollrajz	80.—	,,

TAKÁCS ÖDÖN

211	Arcképtanulmány	gipsz	300.—	,,

TELCS GINA KERNSTOK K-.né

212	Tanulmányfej	bauxit cement		

TIHANYI JÁNOS LAJOS

213	Halászbárka	olajf.	250.—	,,

TÓTH B. LÁSZLÓ

214	Tél	tempera	60.—	,,
215	Bányafal	,,	60.—	,,
216	Kavicsbánya	,,	60.—	,,

UDVARY PÁL

217	Napnyugta	tempera	200.—	,,
218	Pályaudvar	,,	250.—	,,

VADÁSZ ENDRE

219	Kiscirkusz	tempera	800.—	,,
220	Szikláshegy tövében	,,	300.—	,,
221	Dunakanyar	,,	200.—	,,
222	Madárkalitkák	,,	70.—	,,

VESZPRÉMI RÓZSI

223	Dr. Strém István arcképe	olajf.	mgt.	

VIDOVSZKY BÉLA

224	Ut a tenger mellett	olajf.	800.—	pengő
225	Tavaszi táj	„	200.—	„

VÖRÖS GÉZA

226	Napraforgó	olajf.	400.—	„
227	Gomba és rák	„	600.—	„
228	Akt kagylókkal	„	500.—	„

VIDAI BRENNER NÁNDOR

229	Keresztut	olafj.	1000.—	„

Z. PÉTER MÁRIA

230	Lányok	olajf.	200.—	„
231	Csendélet	„	250.—	„

ZSOTÉR ÁKOS

232	Bremai házak	olajf.	200.—	„

✧

Munkácsy Cék

Istokovits Kálmán
Iványi Grünwald B.

VIII.

4.

Forabb

1935

máre-ápr
(N. Sz.)

Nemzeti Szalon 1937. jan.

A

SZÉKESFŐVÁROSI KÉPTÁR

ÉS

TÖRTÉNELMI MUZEUM

KIÁLLITÁSÁNAK

KATALOGUSA

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1937. JANUÁR 2-TŐL 17-IG

K

153

A KIÁLLTITAST RENDEZTE:

Dr, KOPP JENŐ

I. RÉSZ:

TÖRTÉNELMI MÚZEUM ANYAGA

(Jobb II-ik terem.)

1 Pesti lóversenytér. Háttérben Buda a Várheggyel és a Gellértheggyel és a budai hegyvidékkel. Vízfestmény.

2 Katonai díszszemle képe a régi Városháza előtt 1848 augusztusában. Vízfestmény.

3 Nagy pesti caroussel Pesten, Ferdinánd trónörökös nevenapján, 1811 április 19.

4 A Redut kávéház étterme. Fölirat: „Ebédlő terem a Redut épületben a Pesth". Vízfestmény.

5 A Redut kávéház játékterme. Fölirat: „A Redut épületbeli belseje a Pesth". Vízfestmény.

6 Pesti lóversenytér a XIX. sz. 30-as éveiből. Háttérben a lóversenytér nagy tribünje. Vízfestmény.

7 Heicke Joseph bécsi festő 1811—1861. Sándor Móric lovasbravurja. Színezett kőnyomat.

8 Lieder Frigyes 1786—1859. Festő önarcképe. Olajfestmény.

9 A pesti Pilvax kávéház belseje a XIX. sz. 40-es éveiben. Szinezett tusrajz.

10 Barabás Miklós 1810—1898. Farkas Mihály asztalos főcéhmester mellképe. Olaj vászonra. Sign. Barabás 1851.

11 Klette Károly 1793—1874. Kilátás a Svábhegyről a budai Gellérthegyre és Várhegyre. Olaj vászonra. — Sign. C. Klette 54.

12 Barabás Miklós 1810—1898. Clark Ádám félalakos képe. Vízfestmény. Sig. N. v. Barabás 1842.

13 Barabás Miklós 1810—1898. A pesti Dunapart képe a Ferenc József-tértől. Jobboldalt a Gellérthegy távlati képe. Vízfestmény. Sig. N. de Barabás 1843.

14 Jaschke Franz bécsi festő és rézmetsző 1775—1836. A budai vár és Gellérthegy látképe a Margitszigetről. Gouasche festmény. Sig. Fr. Jaschke.

15 Barabás Miklós 1810—1898. A régi hajóhíd és az épülő lánchíd képe, a háttérben a pesti Dunaparttal. Vízfestmény. Sig. N. de Barabás 1843.

16 Jaschke Franz bécsi festő és rézmetsző 1775—1836. Óbuda látképe a margitszigeti partról. Gouasche. Sig. Jaschke 1829.

17 Barabás Miklós 1810—1898. A pesti Dunapart képe, háttérben a Várheggyel és a budai hegyekkel. Vízfestmény. Sign. N. de Barabás 1843.

18 Jaschke Franz bécsi festő és rézmetsző 1775—1836. A budai Dunapart és Várhegy látképe a pesti oldalról. Gousche.

19 Ismeretlen festő. Zitterbarth építőmester ülő félalakos képe. Vízfestmény.

20 Bernwaller József budai festő a XIX. század első feléből. Állítólag Lenau mellképe. Vízfestmény. Sign. Bernwallner pinx. 1838.

21 Brocky Károly 1807—1855. Angliában élt magyar festő. Rosa Feriin von Ubelli miniatür. Vízfestmény.

22 Wigand. Budapest és Pest látképe a Gellérthegyről. Vízfestmény. Sign. Wigand.

23 Molnár József 1821—1899. Pesti festő. Női portrait miniatür vízfestmény. Sign. Molnár J. 1850. Pesth.

24 Wigand. Buda és Pest látképe a Gellérthegyről. Fölirat. Ansicht von Ofen und Pesth. Vízfestmény. Sign. Wigand.

25 Nyitrainé Stettner Therese emlékkönyve 1803-tól. Verseket, aquarelleket és rajzokat tartalmaz.

26 Clarot Alexander bécsi festő 1796—1842. Sándor Móric mellképe. Vízfestmény. Sign. A. Clarot.

27. Alt Rudolf bécsi festő 1812—1905. A mai főkapitányság épületének sarka és a mai Gyáriparosok Országos Szövetségének épülete. Vízfestmény. Sign. R. Alt. 1844.

28 Jaschke Franz bécsi festő és rézmetsző 1775—1836. Margitszigeti részlet a Domonkos-kolostor romjaival. — Gouasche festmény 1824-ből.

29 Alt Rudolf bécsi festő 1812—1905. A Magyar Király szállodának és környékének látképe a mult század 40-es éveiből. Vízfestmény. Sign. R. Alt.

30 Jaschke Franz bécsi festő és rézmetsző 1775—1836. A Margitszigeti főhercegi nyaraló képe. Gouasche festmény. Sign. Franz Jaschke pin. 1824.

31 Alt Rudolf bécsi festő 1812—1905. A budai Császárfürdő látképe, háttérben a budai és pesti Dunapart távlati képe. Vízfestmény. Sign. R. Alt 1844.

32 Alt Rudolf bécsi festő 1812—1905. Az Angol királynéhoz címzett fogadó látképe. Vízfestmény. Sign. R. Alt.

33 Forray Iván gróf műkedvelő festő és rajzoló 1817—1852. Intérieur egy budai villából, a XIX. század 40-es éveiből. Vízfestmény.

34 Forray Iván gróf műkedvelő festő és rajzoló 1817—1852. Életkép. Az 1838-iki árvíz eseményeiből. Úri társaság szállítása csónakkal egy elöntött pest-budai utcában. Vízfestmény. Sign. J. Forray.

35 Raftl Johann Mathias osztrák festő 1805—1854. A budapesti árvíz képe a józsefvárosi plébánia környékén Sign. Ramftl 1838. Olaj vászonra.

36 Forray Iván gróf műkedvelő festő és rajzoló. 1817—1852. Életkép. Az 1838-iki árvíz eseményeiből. Urlovas egy elöntött pest-budai uccácskában. Vízfestmény.

37 Forray Iván gróf műkedvelő festő és rajzoló. 1817—1852. Életkép. Uri társaság szállítása csónakkal az 1838-iki árvíz által elöntött pest-budai uccában. Vízfestmény.

38 Hofbauer János grafikus és festő a XIX. század első feléből. Szüreti mulatság a budai hegyekben, háttérben a Pest látképe vázlatban. Vízfestmény.

39 Liebrich budai festő és rajztanár. A zugligeti Fácán vendéglő és környékének aquarell képe.

40 Barabás Miklós 1810-1898. Kossuth Lajos díszruhás mellképe. A 19. sz. 40-es éveiből. Olajkép vászonra. Sign. Barabás.

41 Plank József. Gróf Széchenyi István mellképe. A 19. sz. 40-es éveiből. Olajkép vászonra festve. Sign. Jos. Plank.

42 Barabás Miklós 1810—1898. Gróf Batthyány Lajos mellképe. Olajfestmény.

43 Liebrich budai festő. A budakeszi út környékén a Ferenchalmi templomnak aquarell képe.

II. RÉSZ:

FŐVÁROSI KÉPTÁR ANYAGA

ABA NOVÁK VILMOS.

1 Csikszeredai vásár, tempera

ALCONNIERE TIVADAR.

2 Lovas képmása, olajf.

ANTAL KÁROLY.

3 Női fej

BARABÁS MIKLÓS.

4 Tájkép, olajf.

BARCSAY JENŐ.

5 Tájkép, olajf.

BERNWALLNER JÓZSEF.

6 Vénusz és Ámor, olajf.

BERNÁTH AURÉL.

7 Műteremben, olajf.

8 Ablaknál, olajf.

BERÉNY RÓBERT.

9 Tájkép, olajf.

BERÁN LAJOS.

Plakettek, bronz

BECK Ó. FÜLÖP.

11 Plakettek

BARKÁSZ LAJOS.

12 Békási udvar télen, olajf.

BENEDEK PÉTER.

13 Kalocsai esperes, olajf.

BIHARI SÁNDOR.

14 Húzd rá cigány, olajf.

15 Vasárnap délután, olajf.

BOGDÁN JAKAB.

16 Csendélet szajkóval, olajf.

BOKROS BIERMANN DEZSŐ.

18 Férfi fej

BOLDOGFAI FARKAS SÁNDOR.

19 Plakettek, bronz

20 Munka után, bronz

21 Demagóg, bronz

BORSOS JÓZSEF.

22 A levél, olajf.

23 Psyhe ajándéka, kőrajz

BORNEMISSZA GÉZA.

24 Kertben, olajf.

BROCKY KÁROLY.

25 Férfi arckép, vízf. l. míg 21. sz-t alól!

CSÁNKY DÉNES.

27 Tájkép, olajf.

CSEREPES ISTVÁN.

28 Téli táj, olajf.

CSELÉNYI WALLESHAUSEN ZSIGMOND.

29 Kékruhás nő, olajf.

CSELÉNYI ELEMÉR.

30 Falu részlet, olajf.

CSORBA GÉZA.

31 Turáni harcos, gipsz

CSÓK ISTVÁN.

32 Thámár, olajf.

33 Báthory Erzsébet, olajf.

34 Züzü, a gyermek kocsiban, olajf.

CSUCS FERENC.

35 Apostol arc, mészkő

DERKOVITS GYULA.

36 Híd télen, tempera

DÉSI HUBER ISTVÁN.

37 Guberáló, olajf.

Diosyphtal. l. Latrabb (173. 4.)

DÓZSA FARKAS ANDRÁS.

38 Madonna, mészkő

DOMANOVSZKY ENDRE.

39 Szent liget, olajf.

Edvi Illés Ödön l. katalógust (171. sz.)

EGRY JÓZSEF.

40 Badacsonyi sziklák alatt, pasztell
41 Isola Bella, pasztell

EMŐD AURÉL.

42 San Pietro, olajf.

ERDEI DEZSŐ.

43 Vízhordó fiú, bronz

FARKAS ZOLTÁN.

44 Leányfej, bronz

FARKAS ISTVÁN.

46 Krizantemumok, olajf.

FÁY DEZSŐ.

47 Tabán, tempera

FERENCZY BÉNI.

48 Plakettek, bronz

FEKETE GÉZA

49 Leányfej, gipsz

FERENCZY KÁROLY.

50 Ferenczy Ferenc arcképe, olajf.

FERENCZY BÉNI.

51 Ady plakett, bronz

FÉMES BECK VILMOS.

52 Plakettek, bronz

FÉNYES ADOLF.

53 Felvidéki táj tavasszal, olajf.

GÁBOR MÓRIC.

54 Női arckép, olajf.

GÁDOR ISTVÁN.

55 Ülő paraszt, terracotta

GÓTH MÓRIC.

56 Intérieur, olajf.

GYÖRGYI GIERGL ALAJOS.

57 Női arckép, olajf.

GREGUS IMRE.

58 Tájkép lovakkal, olajf.

HALMÁGYI ISTVÁN.

59 Női akt, műkő

HALÁPY JÁNOS.

60 Otthon nyaral, tempera

HEINTZ HENRIK.

61 Szürke város, olajf.

HIESZ GÉZA.

62 Leányfej, bronz

HORTHY BÉLA.

63 Pihenő, olajf.

HÓRA ALAJOS.

64 Női arckép, olajf.

LESTYÁN JÁNOS.

90 Batthyány Jánosné grófnő arcképe, gouache

LIEDER FRIGYES.

91 Férfi arckép, vízf.

LOTZ KÁROLY.

92 Édes anyja arcképe, vízf.
93 Lotz Hermann arcképe, vízf.
94 Édes anyja arcképe, ceruzarajz
95 Sógora arcképe, ceruzarajz

LŐTE ÉVA.

96 Térdeplő Madonna, terracotta

LUGOSI SZABÓ VLADIMIR.

97 Olasz halász, tempera

MARASTONI JAKAB.

98 Kettős női arckép, ceruzarajz
99 Anya gyermekével, olajf.

MARASTONI JÓZSEF.

100 Férfi portrait, olajf.
101 Női portrait, olajf.

MADARASSY WALTER.

102 Madonna plakett, gipsz
103 Plakettek, bronz

MÁRFFY ÖDÖN.

104 Tájkép, olajf.
105 Önarckép, tempera

MÁRTON FERENC.

106 Hargita, olajf.

MECSÉRY KRISTÓF.

107 Fiatal magyar tiszt, vízf.

MENDILIK OSZKÁR.

108 Esti hangulat a Földközi tengeren, olajf.

MEDGYESSY FERENC.

109 Plakettek, bronz

110 Kisleány, bronz

111 Kodály Zoltán plakettje, bronz

112 Ripp-Rónay József plakettje, bronz

MEDVECZKY JENŐ.

113 Menyasszony női akt, olajf.

METKY ÖDÖN.

114 Férfifej, terracotta

MÉSZÖLYI GÉZA.

115 A forrás, olajf.

MIKÓLA ANDRÁS.

116 Erdei tisztás, olajf.

MOLNÁR C. PÁL.

118 Menekülés Egyptomba, tempera

MUNKÁCSY MIHÁLY.

119 Tanulmány a zálogházhoz, olajf.

NAGY ISTVÁN.

120 Tájkép, pasztell

NÁDLER RÓBERT.

121 Nyomok a hóban, olajf.

ORBÁN DEZSŐ.

122 Monmartre, olajf.

PAIZS-GOEBEL JENŐ.

123 Kertek alatt, olajf.

PATKÓ KÁROLY.

124 Borpincék, olajf.

PÁLLIK BÉLA.

125 Virágcsendélet, olajf.

PÁTZAY PÁL.

126 Modell, terracotta

127 Budapest, bronz

PESKY JÓZSEF.

128 Zichy Mihály ifjúkori arcképe, olajf.

PERLROTT CSABA VILMOS.

129 Fésülködők, olajf.

PÓLYA TIBOR.

130 Tavasz, tempera

SIDLÓ FERENC.

131 Fiú képmás, gipsz

SÓVÁRY JÁNOS.

132 Fiatal leány, márvány

133 Reggel, márvány

SPÁNYI BÉLA.

134 Patakpart, olajf.

SCHROTTA FRIGYES.

135 Torzó, márvány

136 Savanarola, gipsz

vitéz SZABADOS BÉLA

137 Női fej, chamotte

SZÉKELY BERTALAN.

139 Férfi arckép, olajf.

140 Vázlat a mohácsi csatáról, olajf.

SZLÁNYI LAJOS.

141 Márciusi hó, olajf.

SZOBOTKA IMRE.

143 Hazatérés, olajf.

SZOMOR LÁSZLÓ.

144 Fésülködő, gipsz

145 Korsótvivő nő, műkő

146 Anyám, műkő

146a Madonna, kerámia

SZŐDY SZILÁRD.

147 Térdelő nő, bronz

SZŐNYI ISTVÁN.

148 Lóitatás, olajf.

149 Reggel, tempera

gróf SZTÁRAY TERÉZ

150 Férfi mellkép, gouache

TELEPY KÁROLY.

152 Tájkép, olajf.

THAN MÓR.

153 Selyemfűzős nő, olajf.

TOLNAY ÁKOS.

154 Tájkép, olajf.

TORNAY GYULA.

155 Tanulmány, olajf.

TORNYAY JÁNOS.

156 Szoba belseje, olajf.

TURI JOBBÁGY MIKLÓS

156a Anyám, bronz

UDVARY PÁL.

157 Uzsonna, olajf.

UJHÁZY FERENC.

158 Önarckép, olajf.

VARGA OSZKÁR

160 Fésülködő nő, gipsz

VASS ELEMÉR.

161 A festő modellje, olajf.

VASZARY JÁNOS.

162 Parkban, olajf.

VILT TIBOR.

163 Kalapos férfi, ólom

VOLNESICS JÓZSEF.

164 Női arckép, vízf.

VÖRÖS GÉZA.

165 Csendélet, olajf.

WEBER HENRIK.

166 Salamon király börtönben, olajf.

ZALA GYÖRGY.

167 Gyenes László, bronz

ELŐCSARNOK

LOTZ KÁROLY

169 Akácos, aquarell

VALENTI JÁNOS

170 Tájkép, aquarell

EDVI-ILLÉS ÖDÖN

171 Fő ucca, aquarell

GY. TAKÁCS BÉLA

172 Budapest Remete hegy, aquarell

DIÓSY ANTAL

173 Széchenyi fürdő, aquarell

RUDNAY GYULA

174 Öreg magyar ember, rézkarc

SZŐNYI ISTVÁN

175 Ló vásár, rézkarc

ABA-NOVÁK VILMOS

176 Kaszálók, rézkarc

SINKOVICS JENŐ

177 Hágár kiüldözése, rézkarc

PATKÓ KÁROLY

178 Cséplés, rézkarc

~~Hélinty (Hekrály)~~

Hiesz Géza

Hóra Alajos

Hostry Béla Tóán

Hubay Andor

Vigárr! Abécé rosz

Ystokovits Kálmán

N. Szal

(Fov képt.)

1937 Jan

Továbbítással

Diktatúra Bulgáriában

Borisz király tábornokokból alakult kormányt nevezett ki és feloszlatta a parlamentet — Az új kormány kiáltványában bejelenti, hogy első külpolitikai ténykedésként elismeri a szovjetet — A belső pártharcokkal és a súlyos gazdasági helyzettel indokolják a diktatúrát

Szófia, május 19.

(A Pesti Napló tudósítójának telefónjelentése.)

Bulgáriában szombat reggel óta diktatúra van. Borisz király új kormányt nevezett ki, melynek elnöke Kimon *Georgiev* volt vasútügyi miniszter. Az erősen katonai jellegű kormány tagjai a következők: *Midilev* Péter nyugalmazott tábornok, *Todorov* Péter és *Janaki* Molov tanár, *Zlatev* Petkó tábornok, *Bojadiev* Koszta, a Nemzeti Bank volt kormányzója és *Zachariev* Miklós, a képviselőház volt alelnöke. Még az éjszaka folyamán katonaság szállt meg Szófiában minden középületet. Szombat reggel *kihirdették az ostromállapotot az egész országban.* Bulgáriával egyidőre megszűnt minden távirati és telefónösszeköttetés. Az első hírek Caribrodból, a bolgár-jugoszláv határról érkeznek. A szombati nap folyamán többszáz letartóztatás történt Szófiában, *főleg kommunistákat és baloldali agráriusokat tartóztattak le,* de rendőri intézkedések történnek *szélsőjobboldali macedon elemek ellen is.*

Miért kellett a diktatúra?

Kimon Georgiev, az új miniszterelnök hivatásos katonatiszt. 1923 januárjában Cankovval együtt hajtotta végre Sztambuliszki agrárpárti kormánya ellen a sikeres államcsínyt. Az új kormány, hír szerint, kapcsolatot fog fenntartani Cankov volt miniszterelnök jobboldali radikális mozgalmával.

A fővárosban gépfegyveres katonai őrjáratok cirkálnak, a középületek előtt szintén gépfegyvereket állítottak fel. A bolgár távirati iroda hivatalos jelentése szerint: »*A király a súlyos gazdasági válságra való tekintettel a belpolitikai feszültség megszüntetése érdekében és attól a szándéktól vezettetve, hogy a nemzetnek erős, egységes és megfelelő kormánya legyen, ma a tábornoki kar bevonásával új kormányt nevezett ki.* Az egész országban mindenütt teljes a rend és nyugalom.«

Szombat délután olyan hírek terjedtek el külföldön, hogy Borisz király bombamerénylet áldozata lett. Ezt a hírt a leghatározottabban megcáfolták.

Az új kormány kiáltványa

Az új bolgár kormány *kiáltványt* bocsátott ki. A kiáltványban a kormány kijelenti, hogy a politikai életben a pártrendszert egyik kudarc a másik után érte. *A személyi ellentétek hallatlanul kiéleződtek.* A politikai élet nyugalmát nem lehetett többé biztosítani, a szociális és gazdasági kérdéseket nem lehetett megoldani. Szükség volt tehát állandó kormányzat teremtésére, amely magasrangú katonatisztek bevonásával létesült koalíció. Az új kormányzat céljául a purifikálást, a fegyelem helyreállítását, minisztériumok összevonását és más takarékossági intézkedések végrehajtását tűzi ki. *Az állam autoritását az egész vonalon helyre kívánja állítani.* Az új kormány minden lehetőt megtesz a gazdasági és szociális viszonyok javítására és a munkanélküliség problémájának megoldására.

Külpolitikai tekintetben az új kormányzat, mint a kiáltvány mondja, ápolni kívánja a jó viszonyt valamennyi állammal, különösen a szomszédosokkal. *A szovjetkormánnyal felveszi a diplomáciai kapcsolatot.* Végül kijelenti, hogy mindaz, ami történt, az ország és a nép érdekét szolgálja.

Az új kormány különben már meg is kezdte a munkát. A közigazgatás egyszerűsítése során az eddigi 14 vármegyét 7 közigazgatási kerületté alakították át.

Az első minisztertanács

Az új kormány délután 5 órakor összeült az első minisztertanácsra. Megjelentek az új kormány első rendeletei, amelyekkel rendőrfőnökké *Nacsev* Vladimir volt képviselőt, a közbiztonsági rendőrség volt igazgatóját nevezték ki. Szófia új polgármesterévé pedig *Ivanov* mérnököt nevezték ki, aki ezelőtt a székesfővárosi vízvezetéképítés vezető igazgatója volt.

A király délután aláírta a *képviselőház feloszlatásáról szóló* rendeletet, valamint azt a rendeletet, amely a közmunkaügyi minisztérium és a vasútügyi minisztérium összeolvasztásáról szól. A két tárca ügyeit a közlekedési minisztérium hatáskörébe utalták. Az ipari és kereskedelmi minisztériumot, valamint a földművelésügyi minisztériumot nemzeti gazdasági minsztérium név alatt szintén egybeolvasztották. Ezzel egyidejűleg hivatalos jelentés szerint nagyon enyhe előzetes cenzúrát léptettek életbe.

A kormányváltozással kapcsolatosan a legcsekélyebb incidens sem történt. Szófiában és az egész országban a *legtökéletesebb a nyugalom.*

Gyomor- és bélzavaroknál, hasüregbeli vérpangásnál, étvágytalanságnál, szorulásnál, felfúvódásnál, gyomorégésnél, felböfögésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél egy-két pohár természetes **„Ferenc József"** keserűvíz alaposan kitisztítja az emésztőutakat. Közkórházi jelentésekben olvassuk, hogy a **Ferenc József** vizet még a hosszú idő óta fekvő betegek is nagyon szívesen isszák és általánosan dicsérik.

Anglia lázasan fejleszti légi haderejét

London, május 19.

Az *Evening News* politikai levelezője megbízható forrásból úgy értesül, hogy az angol kormány komoly lépéseket tesz *az angol légi haderő nagyarányú fejlesztése* érdekében. A legpontosabban megvizsgálták az ország valamennyi számbavehető erőforrását, hogy szükség esetén a legteljesebb mértékben kihasználják ezeket. Számos telket vásároltak új repülőterek céljaira. Fejleszteni fogják a polgári repülést, hogy a légi haderő nagy pilótatartalék felett rendelkezzék. Meg fogják szüntetni a polgári repülés számos korlátozását és fellendítik a motornélküli repülést, amely fontos segédeszköze a légi védelemnek.

A genfi magyar panasz miatt Jugoszlávia nem vesz részt a budapesti tornászvilágbajnokságon

Belgrád, május 19.

A jugoszláv szokolok szövetsége elhatározta, hogy Magyarország genfi panasza miatt *nem vesz részt a Budapesten rendezendő tornászvilágbajnoki versenyen.* Erről a határozatáról értesítették a lengyel, cseh és orosz szokolszövetséget, a bolgár junákokat és a román tornászszervezetet.

A saarvidéki népszavazás ügyében elhalasztotta a döntést Genf

Folynak a tárgyalások

Genf, május 19.

A Nemzetek Szövetsége Tanácsa ma délutáni ülésén elhatározta, hogy Bolivia és Paraguay vitás ügyében 1934 május 30-án rendkívüli ülésre ül össze.

A saarvidéki népszavazás ügyében báró Aloisi olasz kiküldött nagy várakozás közepette bejelentette, hogy *a tárgyalások még nem fejeződtek be* s ezért indítványozza, hogy ezt az ügyet a Nemzetek Szövetsége *legközelebbi rendkívüli ülésére halasszák el.* Az elnök ilyen értelemben mondja ki a határozatot, hogy az e kérdéssel foglalkozó bizottság jogköre eddig az időpontig *továbbra is hatályban* marad.

Az elnök bejelentette, hogy Kolumbia és Peru között a vitás Leticia-terület kérdésében *békés megegyezés jött létre.* A tanács az örömhírt nagy megelégedéssel vette tudomásul. A tanács ezután *igen hosszúra nyúlt ceremoniális* aktussal befejezte az ülést, amelynek során Aloisi, Barthou, Eden, majd valamennyi képviselő néhány meleg szót szólt. Végül az elnök a *Nemzetek Szövetségét dicsérő beszédével a Nemzetek Szövetségének 97. ülésszaka bezárult.*

A Népszövetség Tanácsának arról az elhatározásáról, hogy a Saar-kérdést a május 30-iki összejövetelén fogja tárgyalni, *Barthou* a sajtónak nyilatkozott:

— Ha belementem volna abba, hogy a népszavazás időpontját kitűzzék anélkül, hogy a *népszavazás szabadságára és a lakosság teljes sértetlenségére* hathatós biztosítékot kívántam volna, árulást követtem volna el Franciaországgal és a Népszövetséggel szemben.

Francia-orosz védelmi szerződés?

Genf, május 19.

Litvinov orosz külügyi népbiztos pénteken rendkívül fontos tanácskozásokat folytatott *Barthou* francia külügyminiszterrel, majd meglátogatta *Agnidest,* a Népszövetség leszerelési osztályának igazgatóját. Barthou a tanácskozások után kijelentette, hogy megbeszéléseiről *nem nyilatkozhat.* A *Journal de Genève* szerint a megbeszéléseknek két céljuk volt: *francia-orosz kölcsönös védelmi szerződés* megkötése és Szovjet-Oroszországnak a *Népszövetségbe való belépése.*

Ágyneműt, finom fehérneműeket
saját anyagból is, jutányos árban készít
PICK GYULÁNÉ
VII., Vörösmarty ucca 14. Telefón 40-7-65

Elveszett
a háziasszony idejének nagy része, ha nem használ
„TERTA"
SZESZGÁZFŐZŐT
Olcsó, készpénzára
P 9.50
Üzembiztos, nincs szaga, nem kormoz, ízléses külsejű. Hat perc alatt egy liter forróvíz.
Részletre: P 12.50
RÉSZLETRE KIZÁRÓLAG KAPHATÓ:
MORVAI RÁDIÓ-nál
VII., Erzsébet körút 40. Telefón: 34-3-64

Sportművészeti kiállítás

Életrevaló, szerencsés gondolatot valósított meg *Hubay* Andor, a *Nemzeti Szalón* agilis igazgatója annak a *sportművészeti* kiállításnak megszervezésével és ízléses megrendezésével, amely most nyílt meg a *Nemzeti Szalón* termeiben. Tulajdonképpen képzőművészeti kiállítás ez, csupán a felsorakoztatott képek, szobrok, érmek és rajzok *témabeli* vonatkozásaival hangsúlyozza a művészetnek a sporthoz való kapcsolatát. Mint ilyen, nálunk úttörő kísérletszámba megy, a biztató kezdet után ítélve azonban sikerps folytatásra számíthat. Erre különben nagy szükség is lenne: egyrészt a művészet válságos anyagi helyzetének enyhítése, másrészt új, friss művészetbarát rétegek nevelése szempontjából. Az ókori példa itt valóban kézenfekvő, hiszen a görögöknél az olimpiai versenyeken az atlétákkal együtt indultak a költők és művészek is a győzelem pálmájáért. Miért ne lehetne ma, a sport fénykorában, megint szorosabbra fűzni a sport és művészet összetalálkozó szálait? Persze, a művészet *szuverénitásának* teljes megőrzésével.

Már ezen a kiállításon is sok szép jelét látjuk ennek a találkozásnak. Különösen plasztikai téren, ahol kínálva kínálkozik a sporttal rokon tárgyak és motívumok művészi kifejezésének lehetősége. De festői megoldásban is találunk itt igazán elsőrangú, abszolút művészi becsű értékeket, amelyeknek époly kimagasló, mint meggyőző dokumentuma például *Szőnyi* István *Evezősök* című remek vászna, a most bemutatott gyüjtemény legszebb darabja. Azután *Herman* Lipót, *Istokovics* Kálmán, *Molnár* C. Pál, *Hubay* Andor, *Udvary* Pál, *Bor* Pál, *Klie* Zoltán, *Kézdi-Kovács* Elemér, *Vidovszky* Béla, *Garay* Ákos, *Benyovszky* István, *Haláspy* Ede, *Pohárnok* Zoltán képei és rajzai, továbbá *Lichtenstein* János herceg és *Pintér* Jenő sportkarrikatúrái. (Az utóbbi területről rengeteg hálás anyag válogatható össze jövőre.) A szobrászati részből kiemelkedik *Csorba* Géza markáns, nemes egyszerűségében kifejező erejű *Komjádi*-feje, *Bor* Pál *Birkózókja*, *Kisfaludi-Stróbl* Zsigmond *Labdarúgója*, *Szentgyörgyi* István ismert *Bigéző fiúja*, *Sidló* Ferenc, *Telcs* Ede, *Ligeti* Miklos, *Martinelli* Jenő, *Ambrózy* Sándor, *Petri* Lajos és *Berán* Lajos figurálisa.

Pogány Móric nagyszabású építészeti tervei, továbbá *Árkay-Bierbauer* és *Hajós* Alfréd hasonló munkái külön érdekességei a kiállításnak, amelyet *Endrő* Margit szép kerámiái és egy gazdag sportjelvénygyüjtemény tesz teljessé. —*io*

A középiskolai reform

Irta: Berzeviczy Albert

Majdnem rögtönözve jött létre középiskoláink új reformja; a törvényjavaslat benyujtása előtt alig hallottunk valamit a miniszter úr tervéről, benyujtása után pedig mingyárt tárgyalás alá vette a törvényhozás. A képviselőház plénuma két nap alatt végzett vele, a felsőház pedig egy nap alatt. A felsőházban ez oly általános kívánság volt, hogy egyesek el is állottak a szótól, nehogy másnapra kelljen átvinni a vitát.

Berzeviczy Albert

Ha ezt a gyorsaságot azzal a négyhetes vitával hasonlítjuk össze, amelyet az ötvenegy év előtt létrejött 1883 : XXX. t.-c.-nek csak képviselőházi elintézése felidézett s amelynek még a főrendiházban folytatása volt, mindenesetre feltűnő a különbség, mely magyarázatot igényel. A magyarázat némileg a rossz viszonyokban rejlik, amennyiben most nagyobb és nehezebb gondjaink és bajaink vannak, melyek mellett egy iskolai reform nem is képes a közfigyelmet hosszasabban lekötni. De tagadhatatlanul van része ebben a parlamentáris rendszer világszerte mutatkozó hanyatlásának; ma nálunk is nagyon kevéssé veszik komolyan azt a parlamenti tárgyalást, amely úgyszólván állandóan a gyorsaság jegyében folyik le; már alig kerül a két ház elé javaslat, melyre nem volna előzetesen a »sürgősség« kimondva.

A tárgyalási mód különbségének azonban kétségkivül egyik magyarázója az akkori s a mostani javaslat természete és jelentősége közötti nagy különbség. Az 1883. évi XXX. t.-c. organikus törvény volt, mely a középiskolákkal összefüggő összes kérdéseket kimerítően szabályozta. A tanítási rendszeren magán alig változtatott, csak törvénybe iktatta azt, ami megvolt s ami tudvalevőleg a Thun-féle Entwurfon alapult; e tekintetben tehát kevésbé volt reformnak nevezhető, mint a jelenlegi. Ellenben annál mélyrehatóbb reformokat tartalmazott az iskolai rendtartás, a felügyelet és ellenőrzés, az állami segélyezés és főleg a tanárképzés és képesítés terén.

Nekem, mint fiatal képviselőnek, némi szerep jutott e törvény létrejötte körül, amennyiben már annak bizottsági tárgyalásaiban s a Trefort miniszterrel a bizottságon kívül is folytatott tanácskozásokban is részt vettem. Trefort, ki pár évvel később államtitkárává tett meg, már akkor bizalmával tisztelt meg és bizalmában részesített Baross Gábor is, ki akkor a közoktatási bizottság elnöke volt és akinek erélye nagyban hozzájárult ahoz, hogy a javaslat az első bukás ellenére a képviselőház plénuma elé jutott.

Az akkori hosszú és heves vitának legfőbb magyarázata az, hogy akkor kellett a nagy harcot megvívni egyfelől a nemzetiségekkel, másfelől az autonóm egyházakkal az állami és nemzeti érdekeknek a középiskolák kormányzata körüli biztosítása érdekében. Ma, amikor a csonka Magyarország területén a nemzeti érdekeket semmi veszély sem fenyegeti, szeretjük túlharsogni nemzeti jelszavakkal Nagy-Magyarország politikai eráját. A középiskolai törvénnyel szemben, — melynek pedig becsületére válik az, hogy ötvenegy év óta lényegében fennállott mostanáig, sőt nagyrészben fennáll ma is, mert az új törvény is csak módosítja, nem helyezi egészen hatályon kívül, — a középiskolai törvénnyel szemben gyakran halljuk azt a vádat, hogy nem érvényesítette kellőképpen a nemzeti szempontokat s másrészt szükkeblű és féltékeny volt a vallásfelekezetek iránt.

E két vád tulajdonképpen ellentmond egymásnak, amit csak azok nem értenek meg, akik nem ismerik, vagy elfelejtették az akkori, a maiaktól egészen eltérő viszonyokat.

Egy sorsjeggyel **2 nyeremény is nyerhető.**

★

Minél több a sorsjegye, annál több **a nyerési esélye!**

★

Ezen sorsjegyekkel nemcsak szerencséjének az esélyeit szolgálja, hanem jótékonyságot is gyakorol.

A jótékonycélú

Állami

Sorsjáték

sorsjegyei kaphatók

az összes főárusítóknál

és dohánytőzsdékben.

Egész sorsjegy ára **3** pengő

Fél sorsjegy **1.50** pengő

Csak egy húzási nap: június 6-án!

Felemelt főnyeremény:

40.000

azonkívül

20.000

10.000

pengő.

Továbbá

2×5000

4×2500

6×2000

10×1000

stb. pengő.

Összesen

17.000

nyeremény.

Önnek is kell tudnia, nehogy tévedjen

a **KANIKULA ÖLTÖNYE** csak a

„HOLLYWOOD“ tartós, könnyű, nem gyűrődik **60 P**

Mindig elegáns, **kapható kizárólag**

SCHNUR HENRIK úriszabósága és különleges készítményű férfiruha-áruháza **Rákóczi út 15**

Azok, akik az 1883. évi középiskolai törvényt alkották, épúgy szivükön viselték a nemzeti érdeket és nemzeti szempontot, mint a mai nemzedék, ezért vitték keresztül harcok árán is azt, hogy Magyarországon ne legyen középiskola, amelyből a magyar nyelv úgyszólván ki van zárva és amelyben a tanárok nem is tudnak magyarul. E törvény hozta be a magyar irodalomnak és magyar történelemnek a legfelsőbb osztályokban magyar nyelven való tanítását a nem magyar tannyelvű középiskolákban is, valamint azt, hogy Magyarhonban középiskolai tanár csak oly egyén lehet, ki felsőbb tanulmányainak legalább egy részét magyar főiskolán végezte és a magyar állami tanárvizsgáló-bizottság előtt tett képesítővizsgát. Ez akkor nagy vívmány volt, de hogy gyakorlatilag érvényesüljön, megfelelő felügyeleti és ellenőrzési rendszabályokra volt szükség, amelyeket — miután egy egyházat sem lehetett a priori megbélyegezni — egyformán kellett az összes autonóm egyházakra alkalmazni, tekintet nélkül arra, hogy hol fenyegeti vagy nem fenyegeti az állami és nemzeti érdeket veszély.

Ezeknek az ellenőrzési rendszabályoknak akkor ellenszegültek úgy a nemzetiségek, mint a legkurucabb magyar protestánsok, egyaránt egyházi autonómiájuk teljességét védve; így állott akkor elő az a sajátságos látvány, hogy a szélsőbal egy táborba került az erdélyi szászokkal, míg az Apponyi vezetése alatti ú. n. mérsékelt ellenzék a javaslat mellett szállott síkra.

Ma egészen más a helyzet; ma könnyű a felekezeteknek, mint iskolafenntartóknak kedvezni, miután az ország megcsonkítása következtében azok a nemzetiségek, amelyek egyházi autonómiájuk sáncait gyakran használták fel a nemzet vagy az állam elleni áskálódásra, a megmaradt ország területén többé nem találhatók.

Ezért örvendetesnek találom, hogy a képviselőházban Kornis Gyula, a felsőházban pedig Sebes Ferenc szép és szakavatott beszédeikben igazságot szolgáltattak az ötvenegy év előtti középiskolai törvénynek.

Azóta sok módosításon ment át középiskolai tanrendszerünk, de — mint már említettem — anélkül, hogy az alaptörvény egészen hatályon kívül helyeztetett volna.

Az első módosítás a Csáky-féle görögpótló tanítás behozatala volt, vagyis a görög nyelv fakultatív tantárggyá válása a gimnáziumokban.

Ez a reform, amely senkit ki nem elégített s a gyakorlatban nem is vált be, nem a minisztériumban született; sem a középiskolai referens, sem én, aki akkor államtitkár voltam, nem rajongtunk érte. Főkép Schwarz Gyula képviselő vette rá e kísérletre gróf Csáky minisztert. Schwarz Gyula véleménye főleg azért bírt nagy súllyal sokak szemében, mert róla tudva volt, hogy egyike azoknak a keveseknek, akik a görög nyelvet és irodalmat alaposan ismerik.

Merészebb lépés volt az, amelyet gróf Klebelsberg Kuno tett reformjaival. Az ő reformjai által az uralkodó magyar középiskolai típussá a reálgimnázium vált, szabadon választható három (francia, angol és olasz) európai nyelvvel, mint kötelező tantárggyal, miáltal a francia nyelv egyeduralma a mindenütt kötelező német mellett megszűnt. A tiszta humanisztikus gimnázium számban megapadva, változatlan maradt. Abban az időben virágozván fel a nagyon örvendetes magyar-olasz barátság, sokan — különösen Olaszországban — abban a téves hitben voltak, hogy most már Magyarországon minden középiskolában kötelező tantárgy lesz az olasz, ami — tudvalevőleg — tervben sem volt. Az olasz és angol nyelvnek, mint szabadon választható kötelező tantárgynak térfoglalása azért is lassan haladt előre, mert előbb gondoskodni kellett valóban megfelelő, képzett tanerőkről.

A Klebelsberg reformjai fölületes szemléletre azt a benyomást teszik, mintha szaporították volna az iskolatípusokat, de valóján azzal, hogy azokat közelebb hozták egymáshoz, előkészítették az egységes középiskola útját. Erre az útra lépett rá a jelenlegi miniszter úr azáltal, hogy eredeti javaslatában egy az alsó négy osztályban teljesen egységes, a felső négy osztályban pedig háromfelé ágazó (gimnázium, reálgimnázium és reáliskola) középiskola tervét terjesztette elő. Ezt a tervet ő maga csakhamar — már a képviselőházi bizottsági tárgyalás és főleg a Kornis Gyula beszédének hatása alatt — elejtette s javaslatát annyiban módosította, hogy a felső tagozatban a külön reáliskolai ágat mellőzte, bár az egyik szakasz (22. § 3.) a helyi tanterv keretében a felsőbb osztályokban helyet enged kivételesen a latin helyett az ábrázoló mértan és vegytan tanításának, ami tehát az eddigi reáliskolai tantervnek felelne meg. Mindazonáltal a középiskola az új törvény szerint gimnázium nevet kap, aminthogy alsó fokozatában valóban az, felsőbb fokozatában pedig a reáliskolai irány valószínűleg csak átmeneti jelleggel fog bírni, mintegy kihalási állományra lesz helyezve.

Minden jel arra mutat, hogy a közvélemény megnyugvással fogadja e változást; a reáliskolának rajongói nálunk sohase voltak s annak a feladatának, hogy a műszaki pályákra készítsen elő, valóban meg nem felelt, mert a műegyetemen szivesebben látták a gimnáziumi, mint a reáliskolai abiturienseket.

Föl kell még említenem némely eltérését az új törvénynek a régitől. A régi — igaz, hogy meglehetős lazán — de mégis meghatározza az egy középiskolai osztályba fölvehető tanulók maximális számát, az új ezt a miniszterre bízza; kissé aggályos, hogy törvényes korlát hiányában a miniszternek gyakran nehéz lesz az ellene intézendő rohamoknak ellentállania. A miniszter feladata volna fokozatosan lejjebb szállítani a maximális számot, mint ahogy azt Klebelsberg tervbe vette az 1924. évi XI. t.-c.-ben, amely szerint ma már a 40-es osztálylétszámnál kellene tartanunk. Ez — sajnos — egyhamar nem fog sikerülni, mert ez nagy költség kérdése: a parallel-osztályok felállítása, tanárok szaporítása sok pénzbe kerül; pedig hiába beszélünk a középiskola nevelő hivatásáról mindaddig, amíg a tanárnak egy osztályban hatvan gyerekkel kell bibelődnie!

Egy másik, eddig szóvá se tett változtatás az, hogy ott, hol a kormány kezelése alatt álló középiskolák igazgatóinak és tanárainak kinevezéséről van szó, a törvényszövegben csak az állami intézetekre vonatkozó rész maradt benn, a tanulmányalapból fenntartott s eddig mindig a kormány rendelkezése és vezetése alatt állott kir. kat. gimnáziumokra vonatkozó s a kormány kinevezési jogát biztosító rendelkezés kihagyatott. Értesülésem szerint ez az eddigi gyakorlat fenntartását jelenti, de ez a gyakorlat ezentúl nem fog oly törvényes alappal bírni, mint eddig.

Két nevezetes új rendelkezés az, mely a közgazdaságtan gimnáziumi oktatására és az érettségi vizsgálatnál a felsőbb tanulmányokra való bocsátás szempontjából gyakorlandó ú. n. szelekcióra (nem szelektálás, mert az képtelen szóképzés!) vonatkozik. Mindkét rendelkezés csak elvként van a törvénybe iktatva, végrehajtása módjáról ma még senkinek sincs megállapodott fogalma.

A közgazdasági oktatásra nézve, megvallom, súlyos aggályaim vannak. Én Éber Antallal, ki egyik legnagyobb közgazdasági tekintélyünk s a Széchenyi tanításának alapos ismerője, szokva vagyok egy véleményen lenni; ezúttal, — mert a törvények ezt a rendelkezését főkép ő harcolta ki — sajnálatomra nem oszthatom nézetét.

Tévesnek tartom egyáltalán azt a törekvést az élet minden szükséglete számára már a középiskolában aprópénzzel látni el a tanulókat. A középiskola tanítson meg gondolkodni, gondolatunknak formát adni és tanulni; mindent, amit az életben tudni kell, már a középiskolában megtanulni nem lehet. Ehez járul, hogy a közgazdaság aránylag új tudomány, melynek még alaptételei körül is harcok dúlnak: tartani lehet tőle, hogy kissé zavarosak lesznek azok a közgazdasági ismeretek, amelyeket a középiskolát végzett ifjak fognak az életbe magukkal vinni. Persze sok függ attól is, hogy kik fogják ezt a tárgyat tanítani! Oly városban, ahol egyetem vagy jogakadémia van, talán akad olyan főiskolai tanár vagy magántanár, aki ezt vállalja, ámbár ily esetben meg attól lehet félni, hogy az illető egyetemi hallgatóknak fogja nézni a gimnáziumi diákokat. A többi helyeken valószínűleg a történettanárokra fog kelleni bízni e tárgyat s számukra majd valami pótfolyamokat rendezni az egyetemeken. Az nem segít a bajon, hogy hiszen a gimnáziumi tanulóknak csak kevés, csak az elemi ismeretekre vonatkozó tudást kell nyujtani; mindig igaz marad a kiváló francia pedagógus Gréard mondása: »Il faut savoir beaucoup pour enseigner peu de choses en perfection!«

A szelekció közkívánat elvben, de a gyakorlati alkalmazásban ezeren fognak ellene rugaszkodni s akármilyen jó utasítással fogja a miniszter úr ellátni az érettségivizsgáló bizottságot, azokra nagyon súlyos felelősség és ódium fog hárulni. A szelekciónak tulajdonképpen nem az érettséginél, hanem az egész középiskolán végig kellene érvényesülnie. Az ideális állapot az lenne, ha kezdettől fogva a tanítás és az osztályvizsgálatok úgy megrostálnák a tanulóanyagot, hogy érettségire ne is kerülhessen olyan, ki azt ki nem állja. Amíg a szelekció módját közelebbről nem ismerjük, tulajdonképpen csak egy jelszót iktattunk a törvénybe!

Epe- és májbetegségeknél, elsősorban epehólyagkatarrus, epekőképződés és sárgaság eseteiben a mindig enyhe hatású természetes **„Ferenc József“** keserűvíz a hasi szervek funkcióit élénkebb tevékenységre serkenti.

szana. *Gosztonyi* Alice és *Sóvári* János most is tehetségesen szerepelnek. *Hamvas* Magda kerámiái izlésesek, gondosan festettek és eredetiek.
A pályadíjúl kitűzött lord Rothermeer-aranyérmet Endrey Sándor, a László Fülöp-aranyérmet pankotai Farkas Béla, a két ezüst-érmet pedig Udvary Pál és Pap Domokos nyerték el. *Blahó Lajos.*

AZ ERNSZT-MUZEUM CSOPORTKIÁLLÍTÁSA. A nagyterem ezúttal is még Csontváry hatalmas méretű vásznait reprezentálja. Mellette három fiatal festőművésznek ennem lehet, annak ellenére sem, hogy nyilvánvalóan igen tehetséges. A jövő útjain éppen a tehetséges művészekre les a legtöbb Scylla és Charybdys. Az kétségtelen, hogy Peterdi Gábor legjobb úton van ahhoz, hogy idővel a magyar festőművészet egyik kiváló egyénisége lehessen.
A kiállítás másik érdekes egyénisége *Fenyő* György, aki angliai sikerei után most mutatkozik be a magyar közönségnek. Tájképein dekorativ szinfoltokból építi fel képeinek temperált koloritu harmoniáit. Ezeken a tájképeken hangja egyéni és van bennük egy férfias szimpatikus liraiság, mégis mintha nem a tájkép lenne igazi területe.

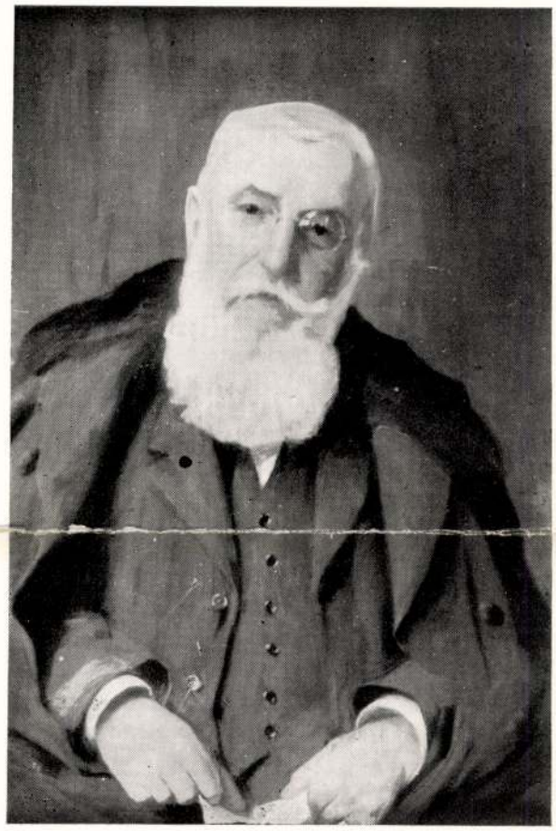

NÁDLER RÓBERT: GÁLOCSY ÁRPÁD

UDVARY PÁL: VASZARY GÁBOR

Az Arcképfestők Társasága kiállításáról

gedte át az érvényesülés terét az Ernszt muzeum. Közülük igazán egészen fiatal a 15 éves *Peterdi* Gábor. Két termet töltenek meg életvidám, ragyogóan, majdnem rikítóan színes olajképei. Művei már csak azért is kellemes meglepetésként hatnak, mert benne van naiv fiatalságának, a vele járó kritikátlan életkedvnek minden magabizó lendületessége. Persze Peterdi Gábornak még meg kell tanulni a piktura mesterségbeli részét és sokat, nagyon sokat kell rajzolnia. Kétségtelen azonban, hogy rászületett a piktúrára. Nagyszerű színérzéke van és már most a kezdet kezdetén keresi, sőt talán már közel is jár a maga sajátos technikájának kifejlesztéséhez. Hogy mi lesz a ma még csak 15 éves piktorból, azt megmondani ma még

Azok az arcképek, különösen a kettős arckép és önarcképe valamint a feketeruhás parasztlány, a Panni c. portréja vérbeli portréfestőnek igazolják. Ezeken az arcmásokon brillirozik nemcsak jellemző ereje, de térbetöltő művészetének rutinja is. Fenyő György mindenki mástól különálló pikturája nyeresége a magyar művészetnek. Nem kevésbbé fontos az is, hogy egyéni művészetén kivül biztos rajztudása és alapos előképzettsége van a továbbfejlődéshez. Aligha tévedünk, ha azt hisszük, hogy Fenyő György csak ezután fogja még igazán megmutatni, hogy mi telik tehetségéből.
Kirchner Jenő akvarelljei ennek a technikának alapos ismerőjét mutatják be. Nem egy lapját láttuk, melyen a meg-

látás ereje párosul a kivitel artisztikumával. Ez azonban még kivételes jelenség nála, legtöbbször alámerül tehetsége azokba az utánérzésekbe, melyek ma úgylátszik elkerülhetetlenül kötelezőek a „modern" fiatal piktorra. Ha megszabadul a divatos festésmód sallangjaitól és tudását elmélyíti, Kirchner Jenőtől még fogunk látni tehetséges és szép festményeket.

A SZEGEDI FÉSZEK KLUB REPREZENTATIV KIÁLLÍTÁSA. Követésre méltó példát adott a vidéki városok kultúrintézményeinek a szegedi Fészek Club. Olyan kiállítást rendezett, melynek szinvonala semmiben sem maradt alul a fővárosi nagy tárlatoknak. A Munkácsy-Céh-hel való szövetkezése biztosította ezt a nivót a kiállításnak, melynek megnyitó ünnepségén megjelent a város intelligenciájának krémje.

A kiállítás három részre tagolódott: egyházművészeti gyüjtemény, a szegedi művészek csoportja és a Munkácsy-Céh. Az első részt a Szalonban lezajlott egyházművészeti kiállításnak válogatott darabjaiból rendezték. *Körösi Kriesch* Madonnája, ~~*Bánáti Sverák*~~ József, *Zádor* István, *Kacziány* Ödön, *Istókovics* Kálmán képei és *Róna* József, *Kisfaludi-Stróbl* Zsigmond, *Lux* Elek, *Horvai* János szobrai a vezető értékek. A szegedi művészek csoportjában külön álló kollekciók az elhunytak, *Heller* Ödön, *Károlyi* Lajos és *Szöri* József tehetséges művei. Az élő szegedi pikturát ~~*Balogh*~~ Margit, *Dinnyés* Ferenc, *Dorogi* Imre, ~~*Hódi*~~ Géza, *Kisjenői* Ernő, az újonnan felfedezett *Majsai* S. István, *Parobek* Alajos, ~~*Csizmadia*~~ Kálmán, ~~*Fogassy*~~ Ödön, *Sávri* János, *Taiszer* János, *Tápai* Antal, *Tóbiás* György, *Vén* Emil és *Wanek* Sándor reprezentálták.

A Munkácsy-Céh teljes számban vonult fel. Húsz tagú művészdeputációval is képviseltette magát a megnyitón, akiket *Márk* Lajos, *Róna* József, *Nádler* Róbert, ~~*Gatz*~~ Oszkár, *Kosztolányi Kann* Gyula, ~~*Déry*~~ Béla vezetett. Már ebből a körülményből is megállapítható, milyen nagy súlyt helyezet a Munkácsy-Céh a kiállítási anyag nivójára. Ott is voltak a magyar művészet minden irányzatának majdnem minden számottevő tényezője ~~*Csók*~~ Istvántól ~~*Edvi Illés*~~ Aladárig az az egész széles front, melyet a Munkácsy-Céh a magyar művészi termelésből összefog. Csupa válogatott név és még válogatottabb művek.

A kiállítás arányaira jellemző, hogy több mint 500 kép kapott helyet. Szeged város műszerető közönsége meg is becsülte a rendezők komoly és becsületes igyekezetét. A tárlat nagytermei nemcsak a vernissageon, de a kiállítás egész ideje alatt zsúfolásig megteltek az érdeklődő közönséggel.

A FÉSZEK CLUB KIÁLLÍTASAI. *Turmayer Sándor* egyike a komoly törekvésű művészgeneráció legfigyelemre méltóbb tagjának. Elmélyedő studiumok, a természet áhitatos szeretete, a kifejezés eszközeinek gondos mérlegelése jellemzik pikturáját. Ebben a gyüjteményében is csupa komoly darab szerepel. Tájképek, uccarészletek az ő kedvenc műfaja, melyben a szín és forma összhangja meglepően hangulatos egységgé olvad. Néhány figurális tanulmánya lelkiismeretes rajzkulturája mellett tesz bizonyságot. *Vitéz Mátyásnak* a Fészek clubban kiállított művei egy kiforrott festő érzékéről tesznek tanúságot. Halk melódiákat érint, mikor a vásznon ködös, őszi hangulatot adja a maga finom szürkéivel, de ugyanakkor vidám dal csendül meg plain-airban fogott, meleg kolorisztikus tájrészleteiből, avagy genreképeiből. Művein az össztónus igen jó hatásban mutatkozik. Téma, rajz, színfelfogása teljes mértékben érvényre tudja juttatni mondanivalóját. Rendkívüli dolgokat a jelen intim kiállítás keretében nem akar elmondani, s igy hangsúlyozni sem, de azt, amit ő műveivel kifejezésre juttat, teszi azt egy lehiggadt s mélyebb érzésü festő tehetségével. Képei közül kiemeljük a terem bejáratával szemben levő „Glória in excelsis" és a „Szent Anna oltár Lőcsén" cimü nagyobb vásznait, melyek a Műcsarnok kiállításain is szerepeltek. Mindkét képét a félhomály hatása alatt finoman tompított szürkék uralják. *(—ó —s)*

MŰTEREMKIÁLLÍTÁSOK. Nem rég zárult egy tehetséges modern festő műterem kiállítása. Nevével gyakran találkoztunk a képzőművészeti életben. ~~*Farkasházy Miklós*~~ modern festő, ki azonban rajz és színfelfogásban már nem a szélső modern irányok követője, holott fiatalabb éveiben maga is a kisérletezők sorába tartozott. Pár évvel ezelőtt még a kubizmus és futurizmus nyomdokain haladt, áttérve azonban más ösvényre, az elmélyedt lehiggadtság művészi útjait járja. Képei kolorisztikusak, tehát a színek erejét értékeli, de nem abban a felfogásban, ami az ultramodern művészetet uralja. Rajzai kifejezésteljesek, konturvezetése, különösen aktjainál, lendületesen ívelt, stilizált naturalizmus. Rézkarcait a finomság és frisseség jellemzi. Általában véve művészete egy összefüggő egészet képez, s amit rajzban kifejezésre juttat, ugyanigy tudja azt a színek erejével és hatalmával is érvényre juttatni.

Műveinek eszmei tartalma az átlagos modern festők sorából feltétlenül kiemeli.

Wagner József műtermi bemutatkozása túlnőtt egy műteremkiállítás keretein. Pasztell technikával alkotott képein a kolorisztikus felfogás rendkivüli szerencsével egyesül a rajztudással és komponálás tehetségével. Műveinek céltudatossága, művészi koncepciójuk biztossága és a mesterség eszközeinek szuverén tudása együttesen eredményezik ezeknek a műveknek képszerüségét. Lesz még alkalmunk Wagner József, reméljük, közeli nyilvános kiállításán még rámutatnunk azokra a motivumokra, melyek nemcsak az ő egyéniségének kifejezői, de amelyekből a modern magyar művészet új útjának is ki kell indulnia. Wagner József neve nem ment át annyira a művészi köztudatba, amennyire pedig művészete megérdemelné. Meggyőződésünk, hogy a most bemutatott műveinek nyilvános kiállítása ezt az eredményt is meg fogja hozni a kitűnő művésznek.

KIÁLLÍTÁS SZENTESEN. *Szilády* Margit, ~~*Hagyik*~~ István és *Pokorny* László festőművészek Rómában, Firenzében és Budapesten kiállított tanulmányaikat mutatták be a szentesi közönségnek, mely nagy szeretettel és megértéssel fogadta az érdekes kiállítást.

A szerkesztésért és kiadásért felel: Dr. Gyöngyösi Nándor

Tevan Nyomda és Könyvkiadóvállalat Békéscsaba

ISTÓKOVITS Kálmán

91 2. 71
12. 80

Új Művészet

ISTÓKOVITS Kálmán

Szabó Lilla: Régi és új legendák: Az ismeretlen Istókovits. = Új Magyarország, I. évf. 208. sz. 1991. dec. 30. 11. p.

Siklós, Vár, Szüll. 1991.

sunkat sajtóvétségért a közelebbi időkben úgy be fogják dunklizni, hogy még a füle sem látszik ki. Zoltai Lajos tizenkét esztendeje rovogat már a Debreczeni Ellenőr számára. Ha vasvilla hull is az égből, reggelenkint hét órakor már benn dolgozik a redakcióban. Nyolcz-kilencz órára azonban kámforrá lesz és a tudós kutatók csak hosszas keresés után fedezik fel a városi levéltár poros aktái között, a hol ő pompás ügyességgel bujkál a százesztendős pergamentcsomók között. Tizenkét órakor a redakcióban görnyed ismét s a rohanó szedőgyerekek halomszámra huzogatják ki a könyöke alól a pompásabbnál pompásabb kéziratokat...

Hanem ennek vége lesz. A redakczió legszeretetreméltóbb

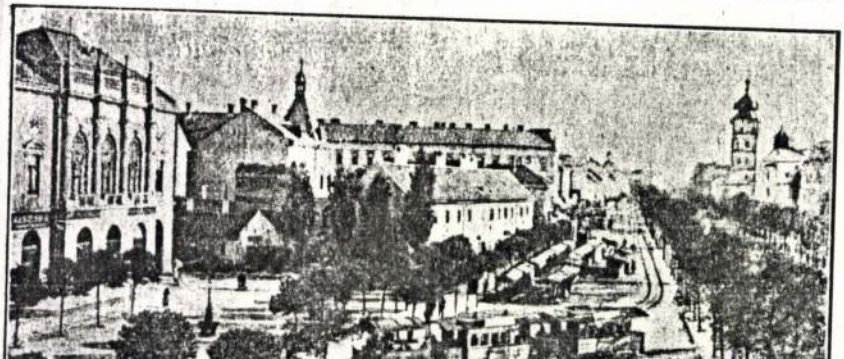

ISTÓKOVITS Kálmán

Sirbatétel é.n. [1923) grafika

Válogatás Füst Milán gyüjteményéből. Kat.
Bp.,PIM,1992 leirás

W x. 5.

ISTÓKOVITS Kálmán

G.GAÁL Zsuzsa: Magyar Múzsa (1943-1944). =
Magyar Könyvszemle, 1991.4. 406.p.

18 számban összesen 1 rajzot és 2 fametszetet, 6 rézkarcot készitett főleg vallásos témában

ISTÓCZOVITS Kálmán

162

Oltványi 1991

Történelemtábor a Bakonyban

„Én a múltakban a jövendőért turkálok"

Kinek mi juthat eszébe a Dunántúli Középhegység egyik legszebb tájáról, a Bakony Fejér megyei pereméről? Talán a rendhagyó természeti adottságok, a gazdag növény- és állatvilág, a földrajzi viszonyok, a kirándulási lehetőségek, a sokféle látnivaló. Nem utolsó sorban a hegyvidék históriája. Bár a Bakony lakottságáról „csak" 3500 év — a késő bronzkor — óta beszélhetünk, bizonyos, hogy méltó otthona lesz a több szempontból is szabad iskolának: diákjaink történelemtáborának.

A Habsburgok és Magyarország, valamint a jelenkor- történet, s abban a kétpólusú világ megváltozása a témánk. Egyrészt az úgynevezett tananyagra, másrészt a kutatás új eredményeire támaszkodva. De mielőtt a programot részletezem, illendő szólni az ideiglenes otthont adó környezetről.

A Bakony őslakói illir eredetűek. Ők építették a földvárait. Vajon mennyit ismerhettek à ma ott élő mintegy 15 ezernyi állatfajból, hazánk 350 madárfajának ott röpködő 250 féleségéből? Mert a vadállomány ma is gazdag. Sok a védett állat és madár. Napjaink történelmi előzményeiből csak néhányat említek. Azt, hogy a török idők harcaiban Sümeg és Devecser vára kivételével elfoglalták valamennyit. A kuruc harcok idején (1705-07) Vak Bottyán János generális jeleskedett itt. De a rendbe hozott várakat a Habsburgok fölgyújtották, illetőleg engedték veszendőbe menni. A betyárvilág idején Sobri Jóska (1809-37) „működési területe" volt a Bakony-vidék. Valóságos kultusz alakult ki körülötte: mesék, dalok, táncok őrzik emlékét. Az 1848/49 utáni megtorlást követően a Bakony rengetege volt előbb Noszlopy Gáspár szabadcsapatának, majd sok más bujdosónak a menedéke, rejtekhelye. Az érdemes látnivalók felsorolása viszont lehetetlen. Példának Táncsics ácsteszéri szülőházát, a döbrentei és a cseszneki várromot, az iskolaváros Pápát, a zirci apátsági templomot, Reguly Antal szülőházát és a Bakony Természettudományi Múzeumot említem.

Ilyen környezetben — bár jóval szűkebb körben — működik a történelemtábor. A Pécsett élő Fischer Ferenc idézte föl a megosztott világ 1945-93 közötti évtizedeit. Elismert könyve szeptemberben bővített kiadásban jelenik meg. Augusztus 4-én az eddig hat világ- és négy nemzetiségi nyelven is megjelent másodikos történelemtankönyv szerzőjével, Walter Máriával konzultáltak a diákok. Szeredi Kálmánné földrajz-történelem szakos tanár a Bakony titkaival ismerteti meg őket és az „Ezt tudom a Habsburgokról" című vetélkedőt vezette. Soós István történész, az MTA Történettudományi Intézetének munkatársa a Habsburgok megítélésének változásait foglalja össze, Gergely Jenő egyháztörténész a Habsburgok és egyházak témát fejti ki. A középkortörténész Hegyi Klára, a Történelmi Társulat főtitkára, Konstantinápoly felől nézi Európát, abban a Habsburgokat és Magyarországot. Szász Zoltán, az MTA Történettudományi Intézetének helyettes igazgatója az utolsó Habsburgokat: Ferenc Józsefet, Ferenc Ferdinándot és IV. Károlyt mutatja be. Fiát, Ottót ugyancsak „megidézi". A diákok egy-egy korreferátummal egészítik ki a témát, jeles személyiségek portréit fogalmazzák meg. Az egész program szellemiségét — amelyet játék, táborűz, ének, zene, mozi, tévé, video, gyalogtúra, számos verseny és vetélkedő szinez, s gazdagít — legpontosabban a 90 éves Kossuth 1892-ben írt, ma is aktuális levele érzékelteti: „Én a múltakban a jövendőért turkálok."

P. J.

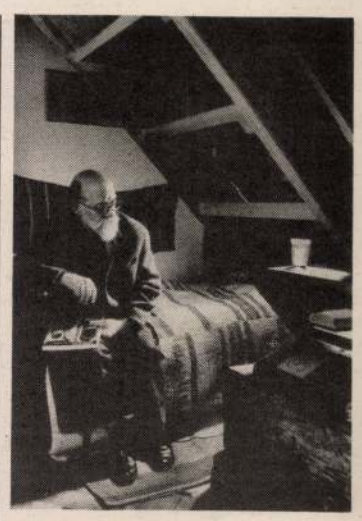

Barcsay Jenő

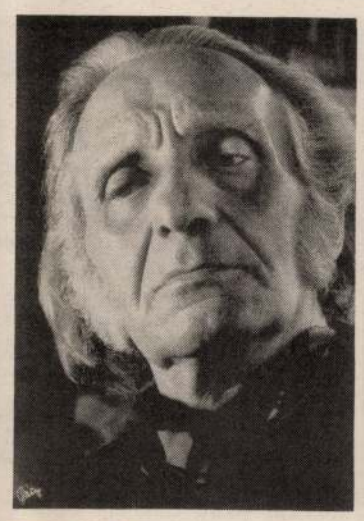

Vén Emil

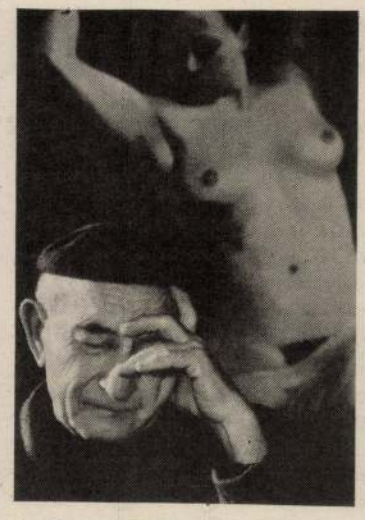

Istókovits Kálmán

Szervátiusz Jenő

Az évszázad kiváló fotóművésze, a földkerekség egyik legismertebb magyarja

TÓTH ISTVÁN HÉT ÉVTIZEDES ÚTJA

Ez a cím természetesen arra a képre utal, amelyet a világ minden táján ismernek: Nehéz út volt. Egy ráncos öregember arca, aki két tenyere közé fogja fejét. Egy fénykép, amely bejárta a világot.

Készítője, Tóth István hetven éves. Nyáregyházán született, innen indult neki a világnak. Ez azt jelenti, hogy Nyáregyházától Ceglédig, Kecskemétig jutott a maga testi valójában. Világéletében vidéki ember volt, világpolgárrá fotográfiai műalkotásaival lett.

A művészet az ő szótárában elsősorban emberábrázolás.

Az egyszerű, realista megfigyelésnek és a technikai tökélyre megvalósított, sokszor „megrendezett" — sohasem riporteri erények villogtatásával „elkapott" (az olyasmi ugyanis más lelkialkatot, esztétikai, sőt életformát kíván meg a fotóstól) —, mozdulatlan, mintegy az örökkévalóságnak kitárulkozó ember ábrázolásában olyasvalaki Tóth István, mint a világhíresség kanadai-örmény megörökítője, Yosuf Karsh. A legdrágábbak a leggazdagabbak egyike, Churchill és az amerikai elnökök ismert portréinak elkészítője. Csakhogy Tóth a nyomorúságban, de emberi öntudattal élő cigány férfiak és a nők, parasztok, magányos, szomorú tanyasi vénemberek arcfényképezésével lett naggyá a portréfotográfiában. S a nagyságok fényképezésében csak azért hasonlítható Karshhom, mert az élő magyar képzőművészet művelőiről és bízvást halhatatlannak nevezhető sorozatot alkotott az évtizedek során. Bizonyosak lehetünk benne, hogy Czóbel Béláról készített képe odavaló Czóbel remekei mellé: bizonyosak abban, hogy senki Tóth Menyhértről annyit nem mondott el, mint amennyit Tóth István a kamerájával.

Ritkán mondható, hogy nagy festőkről olyan fénykép készült, amelyik hozzájuk mérhető. Picassótól például épp Brassai csinált ilyen sorozatot: hiába, a magyarok nélkül nem létezik fotográfia a nagyvilágban — de ez más lapra tartozik, s inkább csak kontrasztként említendő: Tóth úgy hódította meg a nagyvilágot, hogy ceglédi lakos maradt.

Nehéz volt az út? Hát igen. Nem feledtetheti meg a hetvenedik születési évforduló ünnepélyes, megbékéltető alkalma sem azt, hogy méltatlan támadásokat, fölényeskedő megjegyzéseket is el kellett viselnie élete során. Gúnyolódtak azon, hogy

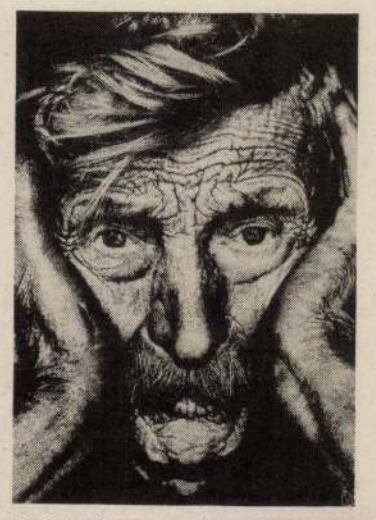

Nehéz út volt...

kétezerkétszáz kiállításon vett részt, s több száz díjat nyert szerte a világban, hitetlenkedve kommentálták a temérdek kitüntetését (mit sem javított az ilyenek szemében, hogy itthon is Balázs Béla-díjat és érdemes művész címet kapott), nevetségesnek minősítették azt, hogy erre Tóth István büszke volt.

Mi is büszkék lehetünk rá, csakugyan az egyik legismertebb magyar művész a földkerekségen. Műveiről ismerszik meg sokfelé a mi hazánk. Ez volna érdmes tárgy a gúnyolódásra?

Tóth István nem lett dúsgazdag a fényképezésből, mint Yosuf Karsh. A fényképezett festőktől, szobrászoktól viszonzásul, kapott művekből szép gyűjteménye van ugyan Cegléden, s egy kis tanya tulajdonosa. Törtelen, ahol híres, maga készítette dióágyas pálinkájával látja vendégül nyaranta a hozzá látogatókat, de egyébiránt a nyugdíjasok munkás életét éli. Természetes, hogy hetvenévesen is dolgozik. Világéletében keveset alvó, sokat dolgozó ember volt. Nem úri amatőrként művelte a fotográfiát. Állásban volt mindig. Vaskereskedésben, zöldségtermesztési kutatóintézetben.

És nagy csattanója lehetne a művészetről folyó hazai vitáknak, ha rászánná magát, és egyszer közszemlére tenné az alkalmazott-fotográfusi minőségben évtizedeken át készített munkáit. Kiderülhetne: a színes alkalmazott fotózásban (ő aki a fekete-fehér fényképezés „konzervatív" elkötelezettjeként emlegetődik bizonyos, más elveket és gyakorlatot követő, szakmai körökben) nehezen fölülmúlható profinak mutatkozna meg. A legmagasabb színvonalú mesterének. Mint a fotó mindegyik, általa művelt műfajában is.

Cs. K.

Egy filmkocka a Károly Ferenc József főherceg esküvője Schwarzauban Zita Bourbon-pármai hercegnővel című dokumentumfilmből: I. Ferenc József megérkezik a pályaudvarra

„Attila — Isten kardja"

A Szabad Tér Színház augusztus 20-án mutatja be Szörényi Levente Attila — Isten kardja című rockoperáját a Margitszigeten, amely vélhetően a színpad 55 éves történetének kiemelkedő eseménye lesz.

„Igen sokat olvasva, töprengve, vitázva, beszélgetve az fogalmazódott meg bennem — nyilatkozta Szörényi Levente, — hogy Attila halálával szűnt meg az a lehetőség, hogy Európa egyszerre és egységesen fejlődjön. A hunoknak Európából való kivonulásával indult el az a folyamat, amelynek még ma is tanúi vagyunk: Nyugat és Kelet elkülönülése, aránytalan különbözősége. Ha Attilának van ideje, megvalósítja az egységes, ám sokszínű Európát..."

Kulturmix

Barokk táncok, zenék

Az Arbeau Táncegyüttes és a Camerata Hungarica jön táncos, muzsikás vendégségbe Székesfehérvárra augusztus 13-án. A Csók István Képtárban este 8 órakor kezdődik műsoruk, amelyen korabeli ruhákban magyar és közép-európai barokk táncokat mutatnak be.

Koncert Majkon

Holnap, szombaton a Camerata Hungarica együttes vendégszerepel a majki nyár programjában. A nyári kulturális rendezvénysorozat fináléja a Los Andinos hangversenye lesz augusztus 14-én.

Bicskei játszóház

Vakációzó gyerekeket várnak minden héten kedden 16 órától a bicskei művelődési központba, ahol számítógépes játékokat ismerhetnek meg és gyakorolhatják a legújabb programokat.

560 produkcióból 132 a Ki mit tud?-on

A döntő nagy élményt ígér

Az országos válogató 560 produkciójából választotta ki a zsűri azt a százharminckettőt, amelyik nyolc adásban, ezekben a hetekben a tévénézők elé került. Ezekből válogat a zsűri és természetesen adásonként egy szereplőt, produkciót a tévénéző — a három elődöntőre, majd a döntőre. Gál Mihály, akinek főszerkesztőként ez már a sokadik Ki mit tud?-ja, elégedett.

— Az első adás után több mint 30 ezer levelet kaptunk, az azt követőnél 35 ezret. A határon kívül élő magyarok jelentkezése emelte a színvonalat. De ilyen szempontból a zsűri, nem tett engedményt, a jobb produkció jutott tovább. Egyébként az évtizedek óta megszokott és megkedvelt kategóriák voltak többségben, a néptánc, a hangszeres zene, a modern tánc. A legkevesebben az egyéb kategóriában jeleskedtek. Klasszikus paródiákkal nemigen találkoztunk. Úgy látszik, utánozni valakit, már nem olyan népszerű. Örvendetes a nagy kínálat vokális zenében. Opera, operett mellett a legnagyobb számban a musicalénekesek képviseltették magukat, s a korábbi éveknél többen vállalkoztak népdaléneklésre is.

Megfigyelhettük, hogy legszebben, a legékesebb magyar nyelven a vajdasági fiatalok beszélnek. Jó érzés, hogy alkalmanként négy-öt millióan nézik adásainkat.

Szőnyi G. Sándor Érdemes - és Kíváló művész, a Mocorgó, a Jó estét nyár, jó estét szerelem, a Kinek a törvénye és még számos tévés és színházi előadás létrehozója, a vetélkedő főrendezőjeként így beszél:

— Én vagyok az a néző, aki kamerán keresztül látja a produkciókat. Őszintén mondom, nagyon imponáló, nagyon érdekes élmény. Hozott anyagból dolgozom, de ez az anyag jó minőségű. Nekünk inkább az a feladatunk, hogy képileg segítsük, ritmusában próbáljuk követni a műsorszámokat. Öt operatőr kollegámmal együtt igyekszünk kapkodás nélkül beszámolni az izgalmakról is. Mert mi tagadás, sok az izgalom. Örülök ennek a feladatnak, mert szinte visszafiatalodom.

— Élmény, hogy ezek a gyerekek milyen igényesek. Ismerik a kamerát és megmondják, hogy ezt így vagy úgy szeretnék. Igazi, együtt dolgozó partnerek. A közvetítő kocsiban négy-öt mérnök és technikuskollegával izgatottan figyeljük, hogyan sikerül egy-egy produkció, hiszen a próbák során már véleményt alkothattunk. Tippelgetünk, hogy is dönt a zsűri.

— Úgy érzem, hogy sok jó műsorszám kerül a nézők elé, s a döntő nagy élményt ígér.

J. Á.

ISTOKOVITS Schöpke

A MAI NAP KRÓNIKÁJA

A „magyar" csatorna

Európába csavarogva — és nem csak a műemlékek és múzeumok turista látványosságait figyelve —, büszkén állapíthatjuk meg, hogy kevés olyan kis nép van, amelyiknek jeles képviselője, szinte minden városban „ottfelejtette kezenyomát". Így van ez akkor is, amikor az őskori ember nyomait kutatva, Hallstadtba érkezünk és egy Horváth nevezetű, néhai honfitársunk kutatásairól értesülünk, de így van ez másutt is, pl.: az amerikai transzkontinentális vasútvonal emlékkönyvében is első nevek között szerepel Xantus János földmérő (a budapesti állatkert későbbi megalapítója), de van Afrikában Teleki-vulkán is... Ha a mostaniakat nézzük, akkor Belső-Mongóliában vagy Japánban és Ausztráliában, történészként inkább egy Kazár Lajosra emlékeznek, mint seregnyi angolszász tanítványára. Nem kell szégyellenünk, sőt! Általában büszkén dagadhat a honfiúi kebel (mivel nem akarunk ünneprontók lenni, ezért azt most nem firtatjuk, hogy számunkra, miért volt szabadabb az idegen pálya, mint a hazai), hiszen a zsidók, japánok és a lengyelek mellett, a mi emigránsaink szolgáltatták a legtöbb és legmaradandóbb szellemi emléket az emberiségnek. A kis népek között valószínűleg, hogy a jó elsők között állunk. Viszont az emlékeink eltékozlásában is, hiszen a világ legtermészetesebb dolgaként átlépjük társaink eredményeit és ezzel feledésbe is küldjük magyarságunkat (mintha nem szorulnánk rá inkább az efféle és nem a rosszízű, kardcsörtető nemzetpropagandára). Nos, a mai történetünk egy közeli „műtárgyat" és építésének körülményeit mutatja be (már csak azért is, hogy inkább ilyen értékeinkre emlékezzünk, mint az egyszer volt, hol nem volt nagyhatalmi múltunkra...)

1893-ban — tehát írásunk megjelentekor éppen 100 éve — ezen a napon avatta fel fényes ünnepségek keretei között György görög király és Olga királyné a Korinthusi csatornát. A nagy mű számtalan magyar mérnök és vállalkozó sikeres munkájának volt köszönhető és létrejöttével jelentősen megrövidült a belső, földközi-tengeri hajózás útja.

Az ókori görögök a Peloponésos-félszigetet megkerülve is hajóztak, de hamar felmérték, hogy a kontinenssel összekötő kis földnyelven át, csak 5600 stádium hosszú az út. (A latinosan stadionnak is mondott mértékegység kb. 180-184 méter hosszúságnak felelt meg.) Az 5600 stádium hosszúságú „Diolkos-on", amely kikövezett út volt, kerekeken vitték át hajóikat a Korinthusi öbölből az Aeginai-öbölbe vagyis az Égei-tengerről az Adriára. Ez utóbbit nem azonnal lehett elérni, hanem a félszigetbe 2-3 km mélyen benyúló lepantói tengerszoroson keresztül. Szinte természetes, hogy viszonylag korán felmerült már annak a gondolata, hogy a földszorost át kellene vágni és ezzel is lehetővé tenni a hajózást. Nem csak a hajózás indokolta egy csatorna elkészítését, hanem a stratégiai szempontok is. A Peloponésos-félsziget szárazföldön csak az Isthmosnak nevezett földnyelven keresztül lehetett megközelíteni, amelyet Korinthus városa uralt. Ez a város pedig korának „nagyhatalma" volt és nagyságára mi sem jellemzőbb, hogy volt idő, amikor több rabszolgája volt, mint Spártának és egyszer-egyszer a számuk elérte a 470 ezret is. Ilyen okokkal indokoltam először Coriander korinthusi tirannus, Kr. e. 618-ban, folgalkozott a csatornaépítés gondolatával, de akkor úgy vélték, hogy meghaladja erejüket. A későbbi római császárok már sokkalta több fantáziát láttak az ügyben. Julius Caesar — mint afféle „germanicus" származék — tervek készítésére is utasítást adott. Caligula pedig a teljes megőrülése előtt még pontos felméréseket készíttetett a területről. Zaklatott uralkodása azonban nem tette lehetővé a tervszerű munkát, mint ahogyan hiába lelkesedett Nero is később az ötletért. Ő egy görögországi utazása alkalmával ismerkedett meg a környezettel és azonnal mestermembereket, katonákat és rabszolgákat szállíttatott a helyszínre. Pár hónapig olyan nagy erővel folyt a munka, hogy később Türr István építői meg is találták azt a 28 darab (37-42 m mély) aknakutat, amit akkor készítettek. Időnként hatalmas felvonulással és erőkoncentációval igykeztek a római uralkodók megoldani a tervbe vett csatorna felépítését. E helyhez kötődik az egyik legnagyobb rabszolgaszállítás is, hiszen Vaspasianus már Kr. u. 67-ben több mint 6000 zsidót szállíttatott át Galileából a munkálatok felgyorsítására. A rómaiakkal együtt a terv is feledésbe merült és az ilyen munkának az elkövetkezendő 18 évszázad háborús történelme semmiképpen sem kedvezett. Az sem persze, hogy az iszlám megjelenésével a sajátos török kizsákmányolás sem törekedett arra, hogy hosszútávú befektetésekkel birtokolja a görög világot. Ők beérték a napi haszon azonnali megszerzésével. Mígnem, a görög függetlenség kivívása után és a Szuezi-csatorna pénzügyi sikerein felbuzdulva, Markos Renieri, a görög nemzeti bank kormányzója és Mani Taki műszaki ezredes ismételten felvetették a csatorna megépítésének ötletét. Felkeresték Fürr István olasz tábornokot, aki már a Panama-csatorna propagálásában is jelentős szerepet vállalt, hogy készíttessen részletes tervet. Türr — mint vállalkozó — felkérte Gerster Bélát, a kassai születésű mérnököt, aki maga is részt vett a Panama-csatorna nyomvonalának kijelölésében, hogy szerkesszen egy megvalósítási tervet. Nem sokkal rá, a görög király az 1881. májusi rendeletével, 99 éves koncessziót adott Türr Istvánnak az építésre, azzal a feltétellel, hogy a munkát másfél éven belül meg kell kezdeni és hat éven belül át kell adni a csatornát. Gerster javaslatára, a Nero által kitűzött nyomvonalon haladtak és végül is 11 millió köbméter föld kitermelésével és 1200 tonna lőpor, valamint 450 tonna dinamit felhasználásával elkészült a mű. A Párizsban megalakított Korinthusi Csatornépítő Rt. 30 millió frank alaptőkével rendelkezett ahhoz, hogy a 22 méter széles, 8 m vízmélységű és 6400 m hosszú víziutat megépítse. Meg kell említenünk, hogy még további négy magyar mérnök irányította az ipari vasúttal, önálló vízrendszerrel, élelmezési ellátással is rengeteg géppel felszerelt vállalkozást. Ők pedig: Kauser István, Nyári László, Pulszky Garibaldi és Stéghmüller István. A legnehezebb feladatunk a 80 m magas hegyrész átvágása és 1886-ban egy földrengés okozta károk elhárítása volt...

Az építők, ma már feledett magyarok voltak. Pedig már Horatius is vallotta: *„Csak levegőt, nem lelket változtat, ki tengeren túl akar menekülni"*. Jó volna megőrizni őket Európa emlékezetében is...

Dömölki Lajos

KOSSUTH

04.30 Reggeli krónika 08.10 Törvénykönyv 08.40 Napközben 11.00 Hírek 11.05 Cigányfélóra 11.35 Tom Jones Henry Fielding regénye 12.00 Déli krónika 12.30 Ki nyer ma? 12.40 Falurádió (ism.) 12.50 Külpolitikai figyelő 13.00 Hírek 13.05 Vendég a háznál 13.30 Hitélet 14.00 Hírek 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.55 Első közlés 15.00 Hírek 15.05 Kerengő — A tudományok művészetéről és a művészetek tudományáról 15.35 Hitélet és történelem 16.00 Délutáni krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Zenefórum 17.00 Hírek 17.05 Magyarországról jövök... 18.00 Esti krónika 18.30 Ráadás 19.00 Hírek 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Összeállította: Ember Mária 20.00 Hírek 20.05 Népdalfeldolgozások 20.30 Határok nélkül 21.05 Parlamenti ütköző 22.00 Késő esti krónika 22.30 Sorsfordító 23.05 Hangversenymúzeum

PETŐFI

04.33 Hajnali kalendárium 06.03 Reggeli csúcs 07.40 Zöld (sport) reggel 08.05 A Ricky King együttes, a Goombay Dance Band és a Saragossa Band lemezeiből 08.50 Helykereső 09.03 Zöld telefon Környezetvédelmi tudakozó 09.10 Zene-szó 10.55 Gordiusz plusz 11.30 Családi persely, avagy a pénz is boldogít 11.18 Szép volt, de szép... 13.10 Mit üzen a Rádió? 13.35 Dalaim Petőfi Sándor verseiből 14.00 Péntektől péntekig 17.05 Kölyökrádió 17.32 Úszó Európa-bajnokság Öttusa Világbajnokság Atlétikai országos bajnokság Budapest rali 19.00 Hírek, időjárás 19.05 A családban marad! 19.30 Vízilabda Európa-bajnokság női elődöntő 20.00 Bravó! 20.30 Fűtől-fáig Az élővilág krónikája 21.10 Összemesélés Móricz Zsigmond elbeszélése 21.40 Késő esti jazzrock 23.03 Sporthíradó 23.10 Napforduló

BARTÓK

06.00 Muzsikáló reggel 09.05 Pódium 10.00 Hírek 10.05 Elfeledett irodalom 10.20 Derűre is derű Kölcsönhatások Csák Gyula hangjátéka 10.49 Paer: A karmester Egyfelvonásos opera 11.16 Barokk muzsika 12.00 Hírek 12.05 Hangverseny délidőben 12.47 A Szegedi Szimfonikus Zenekar hangversenye 14.00 Hírek 14.05 Science in the News 14.20 A podolini kísértet Krúdy Gyula regényének rádióváltozata 5. rész 14.53 A debreceni Kodály Zoltán leánykar énekel 15.10 Brahms: d-moll zongoraverseny 16.00 Hírek 16.05 Az ólomkatonák paródéja Fejezetek a szalonzene történetéből 16.32 A Trio Divertimento játszik 17.00 Musica Sacra Egyházzenei magazin 18.00 Hírek 18.05 A főszerepben: Birgit Nilsson Wagner: A walkür Háromfelvonásos zenedráma 20.53 Versek 22.25 Barokk kamarazene 23.00 Korkóstoló 00.05 Lemezújdonságok

JUVENTUS RÁDIÓ

06.00 Reggeli robogás 08.00 Áru-börze-valuta-márka 08.50 Kifogtuk — Horgász magazin 10.00 Rágógumi 11.00 Juve-jure, jogi tanácsadó 11.40 Magyar nóta 12.00 Hat húron pendülünk 13.00 Zenés beszélgetések 14.00 Panoráma slágerlista 15.00 Négy keréken a Balatonra — közlekedési magazin 19.00 Falutévé 20.00 Juvestét

GYŐRI RÁDIÓ

06.55 Műsorismertetés 07.00 Budapesti krónika 07.30 Nyugat-Magyarországi Krónika 08.00-09.00 Második óra. Benne: Önkormányzati híradó, Reggeli telefon, Postazsák, Nyugdíjas percek, Baba-mama, Slágernaptár.

TV 1

06.05 Falutévé — profittal, agrometeorológiával. Húsz perc szolgáltatás ☎112-5475 **06.25 Határtól határig 06.35 Reggeli mérleg 06.45 Híradó 07.00-09.00 NAP-KELTE** ☎ 251-3372, 251-0490 **09.00-12.00 Napközi** ☎ 153-1204
Benne:
09.50 Lottósorsolás
10.30 Dallas
Amerikai filmsorozat
137.: **Sakk-matt**
11.30 Játék
12.00 Déli harangszó
Déli egyenleg
12.12 Szomszédok
Teleregény 164. r. (ism.)
16.00 Híradó
16.10 Hatalom és szenvedély
Ausztrál tv-filmsorozat
16.45 Pénzvilág
17.00-19.00 Péntek délután
17.00 Évgyűrűk
Nyugdíjasok műsora
17.30 Téka
Közhasznú információk
17.40 Ablak melléklet
18.00 Ablak
19.00 Esti mese
Múmin
Japán rajzfilmsorozat
19.30 Híradó
20.00 Telesport
20.13 Dallas
Amerikai tv-filmsorozat
(ism.) 137.: **Sakk-matt**
21.05 Panoráma
22.10 Gyermekek kereszteshábor úja
Francia tv-film, II/2.
23.25 Vízilabda Európa-bajnokság - Döntők
Közvetítés Sheffieldből, felvételről
00.25 Híradó
00.30 BBC-híradó

TV 2

15.30 Drehscheibe Európa 16.00 Ünnepi ének Urunk színeváltozása **16.05 Produkció - Ez vagyok én!** Tehetséges tizenévesek kapnak szót **16.30 Gyerekeknek — Titokzatos aranyvárosok** Belga-francia-japán rajzfilmsorozat
17.00 Éghódítók
Am. dok. sorozat
Győzelem a vizek fölött
18.00 Délutáni egyenleg
18.10 Körzeti híradók
18.30 Úszó Eb — Döntők
Közvetítés Sheffieldből, felvételről
Riporter: Vitray Tamás
19.30 Való igaz és felette csudálatos história Nimwégai Márikáról
Tévéjáték
21.15 Nosztalgia bár
21.35 Naptár — 100 éve nyílt meg a Korinthoszi-csatorna
21.41 MIM-elt világ
Holland pantomimfilm
1. Mini-mim kezekre
Paula Vanes
2. Járom az utam
Geraldine Braus
3. Vízió
Jeanette van Steen
4. Ecsetelem
Paula Vanes
22.00 Esti egyenleg
22.25 24 óra
22.50 Nézze meg az ember!
22.55 Aréna

DUNA TV

16.00 Hírek, műsorismertetés
16.05 Évforduló
16.10 Kapásjelző
Horgászok tízperce
16.20 Kánon —Vallás és kultúra
Urunk színelváltozása
16.50 Postabontás
17.00 Az ibafai kovboj (1987)
Magyar film (ism.)
18.30 Mesesarok
18.40 Dunahíradó
19.00 Közép-Európai Magazin
20.00 Fotó Háber (1963)
Magyar film
21.40 Kovács Imre fuvolázik, Sipkai Deborah hárfázik
22.10 Évforduló
22.15 Hírösszefoglaló

RTL

07.00 Jó reggelt, Németország! 09.00 Ironside Am. krimisorozat 10.00 Gazdagok és szépek Amerikai családsorozat 10.30 Megéri az árát! 11.00 Kockázatos! Főszerepben: a tudás, a tempó és a pénz 11.30 Családi párbaj Vidám vetélkedő szupernyereményekkel 12.30 A springfieldiek története Amerikai családsorozat 13.20 A kaliforniai klán Amerikai családsorozat 14.10 Vészhelyzet Amerikai filmsorozat 15.00 Gyilkosság a hobbija Am. krimisorozat 16.00 Hans Meiser Kerekasztal-beszélgetés 17.00 Ki a főnök? Amerikai vígjátéksorozat 17.30 Egy rém rendes család Amerikai családsorozat 18.00 Tizenegy 99 Magazin 19.10 Vigyázat, robban! 19.40 Jó idők, rossz idők Német családsorozat 20.15 A hazai dallam útközben Zene és humor 21.10 Sylti történetek Német filmsorozat 22.15 Nagy szlem II. Amerikai akciófilm 01.25 Dr. Who Angol sci-fi sorozat 03.15 Nagy szlem II. (ism.)

SUPER

08.30 Kisfilmek 09.00 Super bevásárlás 12.00 Videogenerátor 16.30 Hullámhosszon 18.30 Bonanza Amerikai westernsorozat 19.30 Sorsforduló Kisfilmsorozat 20.00 Start! Nemzetközi motorsport 21.00 Kisfilmek 21.30 Imágo bank 22.30 Nyomon Európai hírmagazin 22.48 Tőzsdeszemle 23.00 Élből élőben Zenész sztárok vallomásai 2 4.00 Videogenerátor

SAT 1

06.00 Jó reggelt a SAT1-gyel! Benne: Sporthírek 09.15 Szomszédok (ism.) 09.40 Trapper John, M.D. (ism.) 10.30 Bonanza (ism.) 11.20 5x5 (ism.) 11.50 Szerencsekerék (ism.) 12.30 A szenvedély árnyéka Amerikai filmsorozat 13.20 Trapper John, M.D. Amerikai filmsorozat 14.15 Szomszédok Családsor. 14.45 Bonanza Amerikai westernsorozat Denver McKee, a volt seriff Cart Wrights-ék szomszédja. 15.45 Az Enterprise űrhajó Amerikai sci-fi-sorozat 16.45 5x5 - Kvíz a gyors észjárásúaknak 17.20 Menj az egészre! 18.30 A szív az adu 19.20 Sporthírek 19.30 Szerencsekerék 20.15 Protokoll Amerikai filmvígjáték (1984 105') R.: Herbert Ross Fsz.: Goldie Hawn, Chris Sarandon 22.00 Futballközvetítés 23.00 Amikor a kiskutyák ugrálnak Német erotikus film 00.15 Az öszszeesküvők - Az igazságosság nevében Amerikai krimisorozat 01.10 Enterprise űrhajó

MTV

13.00 Délutáni egyveleg 14.00 Nyáridő 16.00 Nagy slágerek 17.15 Új mozifilmekből 17.45 Három klip egyazon sztártól 18.00 Hadd souljon! 18.30 A legfontosabb klipek 20.30 Eric Clapton rockumentum 22.00 MTV filmdíjak 24.00 Marijne klipműsora

PRO 7

07.35 Varázslatos Jeannie (ism.) 08.00 Kőr bubi két dámával (ism.) 08.30 Remington Steele (ism.) 09.35 A szerelem álmai Olasz vígjáték 11.30 Csendes kis otthonunk (ism.) 12.00 Roseanne (ism.) 12.30 Perry Mason Amerikai krimi 13.30 Felhívás tűzpárbajra (ism.) 15.05 Remington Steele Amerikai akciófilm (1985 60') Fsz.: Stefanie Zimbalist, Pierce Brosnan 16.05 Mr. Belvedere Amerikai családsorozat 16.35 Varázslatos Jeannie Amerikai vígjátéksorozat 17.04 Rajzfilmek 18.25 Kőr bubi két dámával Amerikai vígjátéksorozat 18.55 Csendes kis otthonunk Amerikai vígjátéksorozat 19.25 Roseanne Amerikai vígjátéksorozat 20.00 Hírek 20.15 Az anyag, amelyből az álmokat szövik Német krimi 23.05 Mancuso FBI Amerikai krimisorozat Hihetetlen ügy *Mancuso Summerst ártatlannak hiszi. Vajon azért gyanúsítják védencét gyilkossággal, hogy ne legyen egy kábítószeres ügy szakértője?* 00.05 Kezes banda Amerikai akciófilm 02.05 Hírek

DSF

08.45 Reggeli start! 09.00 Hopp vagy kopp? 09.30 Sport a javából! 12.00 Furcsa sportok magazinja (ism.) 12.30 Fantasztikus utazások 13.00 Tv-tőzsde 13.45 DSF-edzés 14.00 Sport-show (ism.) 15.00 Tenisz 17.00 Modern öttusa 20.00 Tenisz férfi ATP-torna 21.00 Motorsport 22.00 Profi ökölvívás 23.00 Sport - Tudósítás a németországi és nemzetközi sportvesenyekről 01.00 Profi ökölvívás

TV 5

13.15 Banánhéj (ism.) 13.40 Támadás és számolás (ism.) 16.30 40 fok árnyékban 19.00 Játék a szavakkal 20.00 Rövid hírek Francia riportsorozat 21.30 Taratata Vidám varieté 23.00 Lelkes tisztelője...! Tudományos riportsorozat 01.00 Bírósági akták 01.15 Jó szerencsét a sanzonoknak! (ism.)

NAPI AJÁNLAT

TV 1 — 22.10 — Gyermekek keresztes háborúja

Francia film — A király megtiltja a gyermekek keresztes háborúját, de Etienne és társai folytatják a küzdelmüket a romba dőlt világ romlott lelkei ellen. Sötét erdők, farkasok, keresztes banditák veszélye leselkedik rájuk, de megtörten is követik „gyerek-királyukat". Vajon elérhetik-e céljukat, meg tudják-e őrizni tisztaságukat az embertelen középkorban?

TV 2 — 17.00 — Éghódítók

Amerikai dokumentumfilm-sorozat — Elsőként a tengerészek jöttek rá, hogy a repülőgép nélkülözhetetlen a tengeri csatákban. A hajókon csak strapabíró repülőgépek használhatók. Alig két másodperc alatt kell megállítani a harminctonnányi sugárhajtású fémcsodát. Minden egyes leszállás a pilóta és a műszaki berendezések közös tejesítménye.

DUNA TV — 20.00 — Fotó Háber

Magyar film — A 60-as években készült magyar bűnügyi és kémfilmek rendkívül szórakozatóak mai szemmel. A Duna Televízió havonta egyszer, péntek esténként ezekből a filmekből válogat...
Szereplők: Latinovics Zoltán, Ruttkai Éva, Szakáts Miklós, Sulyok Mária, Páger Antal, Csákányi László, Nagy Attila

HBO — Székesfehérváron és Dunaújvárosban

17.30 Mac, a földön kívüli — mb. amerikai kalandfilm
19.15 Protokoll — mb. amerikai vígjáték
20.50 Zenemánia: Aretha Franklin duettek
22.00 Sose halok meg — mb. amerikai film
23.40 Átváltozás — mb. amerikai film

Istóczits Kolumbán (1898-

„Dalmát tengerpart" c. karton 38x52
J. l. j.: Istóczits Kiállítási ár: 1000 ft

„Dunapart részlet" vászonfestmény 50x70 c.
J. l. j.: Istóczits Kolumbán
Kiállítási ár: 6000 ft

BÁV 54. Képaukció Bp. 1981. május

Istokovits Kálmán, [ ]

L. Mattioni Enter

–: Galéria az iskolában 12.

Esti Hirlap, ap. 1980: ápr. 25.

Istókovics Kálmán, festő-grafikusművész

Tóth Gabriella festőművész Mándókon szeletett 1974-ben. Sohasem járt főiskolára szorgalma mégis utat tört tehetségének, amely töretlenül felfelé ível. – Kezdetben Németh Béla soprani festőművész volt a mestere. Budapesten a Dési Huber, Képzőművészeti Szabadiskola, majd a Lakóterv Képzőművészeti Körének szaktanáraitól tanult. – Madzon Frigyes, Z. Gács György, Remsey Iván, Macskássy János, Kondor Lajos és Istókovics Kálmán képzőművészek is sok hasznos utravalóval látták el.

K. F.: Műterem – látogatás.

Taxi, 1982. máj 17.

Istókovits Kálmán, festő

L. Patkó Károly

Vadas József: Római kettős 13

Élet és Irodalom, Bp. 1983. júl. 15. XXVII/28

63. **ISTÓKOVITS KÁLMÁN**
(Siklós, 1898 – Budapest, 1990)
Dunaparton
Vízfestmény 21x29. Jelezve lent jobbra:
Istókovits K. 8.000,-

85. Müvészei Képaukció. Bp., 1991. augusztus
BÁV

Istókovits Károly, grafikusművész

A Magyar Nemzeti Galériában megnyílt a „Magyar grafika 19-től 45-ig" c. kiállítás. Szerepel műveivel Vadász Endre, aki 1944-ben pusztult el és Istokovits Károly, aki még ma is él. Ők valahol a Kondor-féle mai szürrealista expressív grafikának lehetnek az ősei.

Láttuk, hallottuk.

1979. V. 21. URH. 15,35 (MLné).

Istókovics Károlyné

a Zsolnay Porcelángyár díjazott kollekciójából:

Porcelán-fajansz falitálak és váza (repr.) a zsüri megosztott második díjjal jutalmazta.

Holnap nyílik a kerámia-kiállítás.

Dunántúli Napló, 1974. jún. 27.

M.D.

Istókovics Károlyné
szermüvész

A Pécsi Porcelángyárban az
lozinváráka szines virágokat
fest.

—: ~~yó~~ utahon – ujpiacok felé
Dunántúli Napló, 1958. márc 7 – 1 kap

M.D.Y

Istóhovics Károlyné
tiszamüvesz

A Pécsi Porcelángyár festő-
műhelyében dolgozik

—: Szár eozin vára havonta.

Dunantúli Napló, 1957 aug. 13 - 1 lap.

Istókovits Kálmán (Siklós, 1898-

„Tanya" o.v. 48,5 x 69 cm J. l. j.: Istókovits K.
kikiáltási ár: 12000 ft.

„Táj alakokkal" o.v. 100 x 150 cm J. l. j.: Istókovits K.
kikiáltási ár: 15000 ft.

„Rév a Dunán" o. fa, 34 x 50 cm J. l. j.: Istókovits
kikiáltási ár: 12000 ft

BÁV 57.Képaukció Bp.1982.május

Szenthegyi István:

Műteremlátogatás egy művésznél az újjáépülő Budapesten

(Látogatás Istokovits Kálmánnál)

A MŰTEREM bombát kapott, beszakadt fölötte a tető, rácsurgott az esővíz a képekre. A műterem, ahol egy festő lázas képzelete alkotott, elárvult s csöppet sem festői romrészletté vált a nagyváros roppant romtájképén. Maga a festő messzire sodródott a viharban; mikor visszatért, csak a pusztulást látta, meg azt, ami megmenekült.

Mert hála a Gondviselésnek, Istokovits Kálmán képei nagyrészt megmaradtak. Óriási vesztesége lett volna a magyar pikturának, ha a művész otthon őrzött képgyüjteményét amúgy summásan megsemmisíti a kiszámíthatatlan repülőbomba. Egy hatalmasan felívelő festőkarriér — amely mögött komoly, dolgos élet épülete emelkedik —, egy tiszta látású, becsületes festőművész eddigi alkotó tevékenységének eredménye roskadhatott volna a semmibe — egy jellegzetes színfolt törlődhetett volna el. De a sors ezt nem akarta, megelégedett a műterem helyrehozható kárával. Maga a művész is él és új indulással lát neki a munkának.

Elsősorban a műtermet állítja helyre. A tetőfedés, kőművesmunka bizony fölemésztette csekélyke anyagi tartalékait; a meszelést már saját maga végzi el. Utóvégre egy mai festőnek értenie kell a meszeléshez is...

Mindenki tisztában van azzal, milyen nehéz körülmények közt élnek a képzőművészek, még azok is, akiknek minden rendelkezésükre áll, hogy dolgozni tudjanak. S azok, akiknek újra meg kell teremteniök a dolgozás lehetőségeit? Istokovits például jelen pillanatban is egy alig több mint két négyzetméter területű előszobában lakik együtt a képeivel. A képek élükkel lefelé, szorosan egymáshoz préselődve zsúfolódnak a polcokon. Várják, hogy újra fölkerüljenek a falra: hogy a világosságban kigyujtsák színeik tüzét, újra éljenek a szabad levegőn. Így fest ma egy műteremlátogatás Budapesten: egy szűk, homályos előszoba, egy csomó rejtőzködő kép, melyeknek csak a keretléce látszik, egy festő, aki — meszelni készül.

De az újra használható állapotban levő, még teljesen csupasz falú, kitakarítatlan műteremben mégis barátságos beszélgetés indul. Ez már az újjáépítés. Annak a levegője árad a frissen vakolt falról.

— Folytatni akarom — mondja az önbizalom csillanásával szemében Istokovits. — Meggyőződésem, hogy mi, művészek, nem vagyunk fölöslegesek, s az újjáépítésben komoly szerep vár ránk. A magam részéről egyéb munkák mellett örömmel térek vissza a vallásos témakörhöz, s nagyon szívesen foglalkoznám templomfestéssel.

(Zárójelben jegyzem meg, hogy amit a művész mond, annak komolyan örülni lehet; Istokovits eddigi munkásságának megítélésével nagy nyereséget jelentene az egyházművészetnek. Hiszen akik ismerik ecsetjét, jól tudják, hogy mindig köze volt a vallásos művészethez. Elég, ha a Szent István-sorozatra, vagy a Szent Imre- s utóbb a Szent Margit-jubileum alkalmával készült hatalmas méretű vásznakra gondolnunk, nem is szólva a töménytelen rézkarcról, melyek éppen azáltal váltak híressé, hogy bibliai vonatkozású témákat adnak elő. Kész freskótervei vannak, csak föl kell vinni azokat a falra. Bizonyos, hogy Istokovits, a tájkép szuggesztív festő-poétája, a kitűnő portrétista, látnoki erejű vallásos művész is.)

Nagyon érdekes dolgot mond:

Biztosra veszem, hogy a képzőművészet legközelebbi mecénása újra az Egyház lesz, mégpedig a tömegeken keresztül. Úgy is ki lehet fejezni, hogy az Egyházon keresztül a tömegek veszik át a mecénás szerepét, új kollektivizmus keretében. Egyszerűbben: a tömegek, ebben az esetben a hívők összefogása teremti majd meg a művészetpártolás anyagi lehetőségeit. Hiszen a templomnak szüksége van a művészetre! Ma talán jobban, mint bármikor! Az Egyház viszont szerencsésen befolyásolhatja a képzőművészeti stílust. A templom ugyanis nem elégszik meg puszta dekorációval, puszta festett képpel; tartalom, lelkiség kell abba, hogy kifejezhesse a vallásos eseményt, amelybe a festő beállítja. Kétségtelen, hogy nagy szükség van olyan tényezőre, amely elhatározólag hat a művészeti stílus kialakulására; a piktura ma álforradalmi próbálkozásokon át zsákutcába jutott, a festők megfeledkeztek arról, hogy a művészetnek örök törvényei vannak. Sajnos ma konjunktúrájuk van a dilettánsoknak. Szerintem az Egyház a maga kialakult felfogásával, világosan körvonalazott követelményeivel utat mutathat: az a szerep vár rá, hogy megtisztítsa a mai művészeti káoszt a dilettánsoktól.

Egyszóval nem kevesebbet mond ez a józan látású, komoly művész (aki mellesleg háromszor járt Rómában s hosszú időt töltött az Örök Város művészeti és vallásos kisugárzásában), nem kevesebbet mond, mint azt, hogy a történelem a művészettörténetben is visszatér: az Egyház, amely például a renaissance időkben hatalmas pártfogója volt a művészetnek (s ezt éppen Rómában lehet megtanulni), újra elfoglalja régi szerepét, csakhogy a modern időknek megfelelő átalakulással: nem individuális, hanem kollektív alapon.

S ha a művészet újra megtalálja elvesztett lelkét, kétségtelenül az újjászületés sem fog elmaradni.

Ezzel a biztatással búcsúzom Istokovits Kálmántól, aki futtában megmutatja még azt a hatvan akvarellt, amelyek az elpusztult Budapestről készültek, az ostrom alatt festett huszonöt tempera után. Csak annyit, hogy ezek az akvarellek, ha majd a tervezett ötszínnyomatú albumban a közönség elé kerülnek, a határokon túl is mély benyomást fognak kelteni: művész látta így a megrendítő részleteket, s a művész többet mutat meg, mint a fotografus.

Thurzó Gábor:

A katolikus művész feladata: félelem nélkül megmondani az igazságot

1

NEM ELÉG hitünket gyakoroini, meg is kell vallanunk azt. Ez a követelés százszorosan áll a katolikus művészre. A katolikus művész minden megnyilatkozása bizonyos formában és megszabott keretek között hitvallás is. Hitvallás azért, mert hatni akar a közönségre és mivel katolikus művész nyilvánvalóan katolikus módon akar hatni. Jól tudjuk, hogy az irodalom az író és a közönség kapcsolata, s ez a művészet is: kapcsolat művész és közönség között.

A katolikus közönségnek és a katolikus művésznek kapcsolata még szorosabb, ők ugyanabban a körben élnek, s a művésznek az a kötelessége, hogy felébressze, ébren tartsa, megerősítse a közönség hitét abban, amit mindketten hisznek és vállalnak.

Ezért olyan nagy a katolikus művész felelőssége. Neki tudnia kell, hogy közönsége várja a szavát, s véleményét és elhiszi azt. A művész és közönség viszonya másképpen nem helyezkedik a feltétlen bizalom alapjára, — a nem katolikus művésszel bizonyos tekintetben szemben áll közönsége, a nem katolikus művésznek olyasvalamit kell felébresztenie olvasójában, hallgatójában, amit az talán nem is tud, nem is érez. A katolikus művész meglevő érzéseket ébreszt ki és tudatosít, tehát felelőssége jóval nagyobb. Mert neki hisz a közönség, s ez így van jól. Az ő feladata az, hogy amit ő és közönsége hisz, azt magas színvonalon kifejezze, a kifejezésnek pedig számtalan lehetősége van. És izgalmas is ez a feladat, mert lényegesen nehezebb, mint a nem katolikus művészé, aki vállat vonhat érzéketlen, szempontjait befogadni nem akaró közönsége helyeslésére vagy tiltakozására, — és valahogyan így gondolkodik: «Én megírtam, amit akartam, tovább nem törődöm vele». A katolikus művész hatása azonban tovább él a kimondott szónál, hangjegyekbe rögzített muzsikánál, vászonra festett képnél: ő rombolhat is, tönkreteheti azt a lelket, amelyik feltétlenül hisz benne, mert hiszen úgy képzeli: ugyanazt a felismert igazságot közvetíti hozzá, amely mindkettőjük gondolkodásának lényege. Aquinói szent Tamás így imádkoztatja a szellem emberét: *«Boldog, akit te nevelsz, Istenem és megtanítasz a törvényedre. Tanítasz is minden embert, és akit a te kegyelmed tanít, nem lát hiányt. Azt akartad mégis, hogy az ember az emberről tanuljon».* És körvonalazza is a katolikus művész feladatát: *«Engedd meg Jézusom, hogy félelem nélkül megmondjam az igazságot...»*

2

SZENT TAMÁSnak ez a három mondata világosan, félreérthetetlenül beszél a katolikus művész feladatáról és lehetőségeiről, és nyíltan kimondja: mi a magatartása? Mindent Istentől tudunk, ő tanít a törvényre és ő tesz kegyelme által alkalmassá arra, hogy a törvényt felismerjük, elfogadjuk és kövessük. Ez a kiindulópont, ebben a katolikus művész és közönsége még egy. De jön a következő mondat: Isten azt akarja, hogy az ember az embertől tanulja meg, amit elénk szab élettörténnek és gondolkodásmódnak. Ebben fejeződik ki legélesebben a katolikus művész felelőssége.

Neki azt kell továbbadnia, amit Istentől tanult, munkája tehát egy része a nagy isteni tervnek, apostol és útmutató, hithirdető és hitvalló, tanítvány és tanító egyszerre. És jól kell továbbadnia azt, amit Isten sugall, — ez a «jól továbbadni» ez már a művészet.

Mert a skolasztikus esztétika a l'art pour l'art elvét hirdeti, de azzal a gazdagítással, hogy a művészileg szép egyben igaz is kell hogy legyen. S most a harmadik mondat, — s ez határozza meg a katolikus művész magatartását sommásan, félreérthetetlenül —:

félelem nélkül kell megmondani az igazságot.

Félelem nélkül, vagyis egyenesen, köntörfalazás nélkül, és mivel félelem nélkül kell megmondani az igazságot, ez egyben annyit is jelent, hogy állandóan, résenállva, semmi külső hatással nem törődve, rendíthetetlenül, kell hirdetni azt, amit Isten elénk ad.

Sokan azt felelhetik minderre, hogy rendben van: a katolikus alkotás legyen igaz, szép, egyenes és félreérthetetlen, — de vajjon nem leszűkítése-e ez minden művészi alkotás lényegének, a szabadságnak? A katolikus szemlélet nem éppen szabadságától fossza-e meg az alkotást? A katolikus művésznek nincs-e megkötve a keze, van-e lehetősége arra, hogy míg az igazat szépen hirdeti, kifejezze önmagát is? Aki nem érti ezt a csodálatos szűkítést, azt hiszi, hogy a katolikus művészet mintegy széria-alkotást eredményez csak: a krisztusi igazság futószalagján termeli az egymáshoz hasonló, ridegen egyforma, magatartásban, formában mindig ugyanegy műveket. Mekkora tévedés ez! Az az önmagáért való művészet, amelyiknek sarkpontja nem az igazság, az lesz előbb-utóbb sémaszerűvé, általánosan szürkévé. Figyeljük csak meg a parnasszista verseket: száz egyforma tojás ugyanabból a kosárból!

Nincs veszélyesebb annál a l'art pour l'artnál, amely hirdeti a szépséget, de elfelejtkezik az igazságról. A szépség igazság nélkül menthetetlenül meddő, az idő nem enged neki utódokat, elhull, elfojtódik, nyoma is alig marad.

Ami szűk és szürke, az éppen az igazságnélküli alkotás, legyen bármilyen szép is, bármilyen tökéletes formában, szavakban, hangokban és színekben. A katolikus művészt mindaz, amit hirdetnie kötelessége, feladata, életcélja izgalmassá, változatossá, élővé teszi. Nehéz ezt elhinni, mert mingyárt megérkezik a felelet: hogyan lehet izgalmas és változatos az, amit megszabott törvények kerítenek körül? Hogyan lehet valami színes, ha a dogmák szürkesége határolja? Igaz ez? Ez igaz lenne akkor, ha a mi dogmánk szürke lenne, mint ahogy nem az, mert a lélek távlatait nyitja meg, és igaz lenne akkor, ha ezek a dogmák bezárnának, szinte egy levegőtlen kockába.

3

HASONLATTAL ÉLVE, én így képzelem el a *dogmák közé zárt nemkatolikus és a dogmák közé zárt katolikus magatartást:* — képzeljünk el magunknak egy tágas helyiséget, melyet négy fal zár körül. Ebben a körülzárt térben minden megvan, ami az élethez kell, megvan a levegője, a szélessége, a mélysége, — egy hiányzik azonban belőle: a magasság. Ezt a helyiséget mély mennyezet szorítja össze, s mély ez a mennyezet akkor is, ha látszólag magas. A mi dogmánk az a szigorúan zárt, ha tetszik, a lelkiismeret börtönrácsaival és drótsövényével körülvett helyiség, amelynek megvan a szélessége, mélysége, levegője, de megvan a magassága is: ennek a helyiségnek nincsen mennyezete, — mennyezete maga a nyitott ég, maga a végtelenség. Ezért van aztán az, hogy a katolikus művész munkája nem szürke, nem levegőtlen, ezért van az, hogy a katolikus művek *szükségszerűen* nem hasonlítanak egymásra, holott mind ugyanazt az egyetlen igazságot ismerik és hirdetik. A katolikus művész keze meg van kötve itt a földön, de nincsen megkötve a végtelenségben, talán kicsik a kombinálási lehetőségei a földön, de megszámlálhatatlanok az örökkévalóságban.

Milyen csodálatos szabadság a katolikus művészé, aki alkotásaiba bevonhatja a racionális erőket, az érzelmi erőket és az irracionális erőket! Milyen végtelen gazdagság a mi művészetünk gazdagsága, mert nekünk csak hinnünk kell egyfélemódon, feltétlenül, de a hithez, a meggyőződéshez, — és így a meggyőzéshez, — annyi más úton is eljuthatunk.

Mondjak példákat arra, hogy ez a kifejezés: «katolikus művész» mennyi árnyalatot foglalhat magába? Beszéljek Chestertonról, aki szembeszáll a «credo quia absurdum» elvével és harsányan azt hangoztatja: nem azért hiszek, mert lehetetlen, mert elmével felmérhetetlen, hanem azért hiszek, mert elmével bebizonyítható. Beszéljek Mauriacról, aki úgy szól az igazságról, hogy egy szót sem említ róla, és amikor egy-egy regényénél az olvasó elérkezik az «éjszaka végére», egyszerre így kell hogy felkiáltson: rettenetes az igazság nélküli élet, nem lehet más élet, csak az igazságban. Beszéljek Sigrid Undsetről, aki az élet parányi, hétköznapi indulataiban mutat rá a mindig jelenvaló Krisztusra és az igazságra? És akinek ennyi nem elég, aki erre azt veti oda, hogy rendben van, de mindez kicsit korszerűtlen, mert a katolikus író, a katolikus művész a lélek megmentéséért küzd, tehát szűkebben csak az egyénről beszél, sohasem a közösségről, holott a katolikus magatartás hangsúlyozottan közösségi magatartás, minden élő magatartása —, aki ezt mondja, beszéljek annak Franz Werfelről, aki a Musa Dagh negyven napjában tökéletes hűséggel szól a közösség harcáról lelke megmentéséért?

Ime, mennyi lehetősége a katolikus kifejezésnek, a katolikus alkotásnak! És ha valaki erre azt mondja, rendben van, ez csak a magatartás volt még, van ennél fontosabb is: a forma. A forma kell, hogy leszűkítsen, papossá tegyen, prédikátorra, s ez az a pont, ahol a katolikus művész gyengeségét fülön lehet csípni, — mutassak rá ezeknek arra, hogy katolikus verset ír Claudel áradó, fenséges sodrú pátoszával és ugyanakkor katolikus verset ír Carossa a forma végtelen, szinte öncélú fegyelmében. Mutassak rá arra, hogy az a magyar költő, aki a Balázsolás, a Jónás könyve hatalmas litániáit írta, Babits Mihály, éppúgy az egyetemes katolikum szolgálatába állította művét, mint az a másik költő, a szőke Anna énekese, Juhász Gyula, aki kecses, apró formákban beszélt arról, amiről beszélnie kellett és adatott? A katolikus művészet végtelen lehetőségeiről beszéltem, arról, hogy az igazsághoz el lehet jutni csak az értelemmel, mint Chesterton és az angolszászok, csak a szenvedéllyel, mint Mauriac és a franciák, csak érzelemmel, mint Undset és a északiak: németek.

A katolikus művésznek a szó szoros értelmében nincsen szabad a lényeges csak az, hogy hogyan.

sohasem szabad elfelejtenie azt, hogy a közönsége hisz neki, és ezért felelőssége fokozottabb, lényegesebb, mint a nemkatolikus művészé.

4

PROHÁSZKA «diadalmas világnézetnek» nevezte a katolikus világnézetet. Diadalmas ez a világnézet a maga helyzeti erejében, de diadalmas abban is, hogy hódító.

Az igazság, amit magába foglal, nem rekedhet meg csak a katolikus művészet keretei között, hatása, vonzóereje nagyobb, egyetemesebb minden más világnézeteknél.

Ha körülnézünk a világban, azt látjuk, hogy ez a világnézet kezdi kicsit a maga képére átalakítani az embereket. Franciaországban, a hetvenes évek után, néhány író, néhány művész-pap kezdi meg a katolikus öntudatlan rétegek magatartását átitatni a katolikum igazságával, — és ma Franciaország, a hajdan hitetlen Franciaország, hívő, politikusan is hívő. Amerikában és Angliában a hitből való magatartás dönti el a cselekvéseket, szabályozza és alakítja ki a világ dolgaiban való magatartást, és

az a messzevilágító rooseveiti kifejezés: «félelem nélkül élni» csak egy hajszálnyira más mint a szenttamási «félelem nélkül megmondani az igazságot».

Soha katolikus művésznek nagyobb feladata nem volt, mint ma. Egy egész, immár osszthatatlan világot kell feltöltenie a krisztusi igazsággal, kapcsolatba hozni a végtelenséggel. Nálunk Magyarországon ez a feladat sürgősebb, mint bárhol másutt. Itt is feltámadtak a katolikus tömegek, de vajmi kevéssé tudják, mit jelent a katolikus magatartás. A katolikus művész kötelessége elébetárni azt, hogy a katolikus magatartás lényege.

Miránk, katolikus művészekre vár a nagy feladat, hogy a katolikus társadalmat erre a szebbik, igazabbik, katolikusabb magatartására ébresszük. Nehéz lesz? Vagy könnyű? Nem tudom. Segítenie kell a magyar katolikus társadalmonak is. Mi megtesszük a magunkét és Beethoven szavaival valljuk: *«Istenem, vezesd szellememet, ragadd ki ebből a nyomasztó mélységből, ragadd el művészeteddel, hogy félelem nélkül, tüzes lendülettel törekedjék felfelé, mert csak te vagy az, aki tudsz, csak te vagy az, aki nékünk ihletet adsz».*

Pünkösdi búcsú az ősi Csíksomlyón

AKIK ott voltak és látták s akár néhány felejthetetlen napra is, együtt zarándokoltak a székely nép feltorlódó seregeivel Csíksomlyóra, az ősi kegyhelyre, sohasem felejtik el az 1946. évi nagy „kikerülést", ahogy a székelyek a csíksomlyói zarándoklást nevezik. Százhúszezer ember sereglett össze ezen a pünkösdi búcsún. Ezres tömegek jöttek Brassóból, Bukarestből, Marosvásárhelyről, sőt Fogarasból is. Eljöttek a moldvai csángók küldöttségei, a státusgimnáziumok s a katolikus leányiskolák csoportjai, papok, apácák, szerzetesek. Az egyházi körmenetet Márton Áron erdélyi püspök vezette. A négy székely vármegye népe templomi lobogók és nemzeti színű zászlók alatt vonult fel a nagysomlyói hegyekre. A tündöklő pünkösdi ég alatt felzengtek az ősi Mária-énekek, a magyar és a székely himnuszok. Zengő harangok áradatában, könnyes szemekkel, maga a székely nép hozta el ide fájdalmait, törődéseinek nyomasztó gondját és olthatatlan hitét, amelyet a somlyói oltár évszázados tüze táplál.

A csodálatos rendben lebonyolódott zarándoklat élményszerűen elragadó kiegészítői voltak az élőképes előadások, amelyeken nagy tömegek vettek részt. Mintha a barokk-korszak nagy, tömegáhítatot keltő misztériumjátékai elevenedtek volna meg ezen a három estén, hogy képszerűen mutassák be az ősi dráma: Krisztus földi életének bibliikus mozzanatait.

A somlyói gimnázium régi szemináriumának nagy színpadát Kovács Dénes, a fiatal tanítóképzőintézeti tanár tervei szerint rendezték be, a zene- és énekkórust P. Elemér vezette, a gyermekkórust pedig a csíksomlyói tanítónők vezényelték. A reflektorok fehér fényében angyalok lebbentek; áhítat és álmélkodás kísérte minden szavukat, minden tagleitésüket. A Pieta komor tablója megrendítő; zokogás tör elő a nézőtérről s a feltámadás diadalmas énekétől felragyognak a szemek, kisimultak a fáradt arcok. Amikor pedig, a következő színben, a magyar szentek glóriájával övezetten megjelenik Krisztus, mint a béke fejedelme, mennyei koronával a fején, jogarral a kezében, királyi hatalma teljességében, a béke himnuszának ujjongó zengzeteihez ezernyi lélek csatlakozik.

A somlyói Mária ábrázoló élőképnek volt a legnagyobb „sikere". A csillagkoronás Szűzet, karján a kis Jézussal, a székely nép hódolata övezi: ez a kép K. Filep Judit rendezői remeklése.

A somlyói játékok sikere a székelyn népi katolicizmus elején erbiái, ősi valóságát igazolja s azt az óhajtást váltotta ki Erdély katolikus magyarságának legszélesebb köreiből, bárha ezeknek az előadásoknak megismétlése egyik hatásos eszköze lenne a katolikus népi öntudat elmélyítésének.

É. Gy.

Katolikus politika külföldön

AZ EGYIPTOMI kormány közölte a Vatikánban, hogy kész diplomáciai kapcsolatot létesíteni a Szentszékkel. Libanon köztársaság diplomáciai képviselőjének kinevezése is küszöbön áll. Római jelentés szerint az összes arab államok kiküldöttjeiből alakult bizottság érkezett oda, hogy a Szentatyánál kihallgatáson jelenjék meg. Illetékes vatikáni helyen úgy nyilatkoznak, hogy az Egyház kész elfogadni az arab világ részéről irányában évszázadok óta megnyilvánult előzékenységeket.

De Gasperi megalakította az új olasz kormányt. A katolikus párt, hivatalos nevén a keresztény demokraták 7, a szocialisták 4, a kommunisták 4, a köztársaságiak 2 tárcát kaptak. Van egy pártonkívüli tagja is a kormánynak. De Gasperi egyelőre a külügyi tárcát is megtartotta.

A francia kormányban — mint a most érkezett lapokban olvassuk —, a katolikus párt kezében van a miniszterelnökség, a külügyi, a pénzügyi, igazságügyi, hadügyi, nemzetgazdasági és postaügyi tárca. Külön egy államminisztere is van a pártnak. Kommunista politikus tölti be a fegyverkezési, az ipari termelésügyi, a közegészségügyi, újjáépítési és hadigondozási tárcát. Szocialista a belügy-, a közmunkaügyi, a földmívelésügyi, a nevelésügyi és a gyarmatügyi miniszter. A kommunistákat és a szocialistákat egy-egy helyettes miniszterelnök is képviseli a kormányban.

A lengyel püspöki kar közös pásztorlevelet adott ki, amelyben elítéli a terrort és az erőszakoskodást.

Kolozs Pál:

FORRADALMÁR, AKI ÍRNI ÉS OLVASNI TANÍT

FORRADALMÁR ő, a javából.

A boulevard korlátolt léhűtőinek, nagyszájú demagógjainak gúnykacaja kíséri, parókás mitugrászok röhögve sárral és mocsokkal dobálják. Kórusban harsog az utcai reakció:

— Gazember! Forradalmár! Kötelet a nyakába!

A periférián felállított forradalmi *«szemináriumának»* belső berendezését, a padokat az imént törte össze az előjogokat élvező csőcselék, néhány áruló írástudó felbújtására. Trágár szitkok, sárgombócok, öklömnyi kövek röpülnek feléje, ám a forradalmár nem veszti el idegeit. Igazi forradalmár, mint minden szent, aki nem az életét félti és épp ezért rettenthetetlen. Nyugodtan folytatja útját, s a külváros szűk és ragacsos sikátoraiból kisurrannak védelmére tanítványai, az eszme bátor gárdistái: néhány proletár süvölvény és több keményöklű reimsi iparostanonc. Az üldözők megtorpannak.

A demagóg utca reakciós forrongása és a Szent utcai forradalma egy pillanatig farkasszemet néz egymással, de a harc, a győzelem már az összecsapás előtt eldőlt.

A forradalmár nem verekedni tanít, hanem tanítva verekszik a szellem és a lélek világosságáért. Sáros arcát törölgetve nyugodtan szól tanítványaihoz:

— Menjetek haza fiaim és tanuljátok meg holnapra a leckét...

Betámasztja maga mögött a baltával betört ajtót s miközben iskolatestvéreivel újra összeeszkábálja a széttört padokat, van ideje tűnődni.

MIVEL IZGATTA fel úgy városát és korát?

Azt a kort, amely tanuja Hamletnek és Tartuffenek, az Elveszett paradicsomnak, amely Paganini mesteri játékában gyönyörködhetett, amelyben megszületett Newton Principia című műve... Rembrandt, Rubens, Van Dyck, Hobbema, Ruysdael, Franz Hals képei. Ez a század hazájának, Franciaországnak diadalmas virágkora. XIV. Lajos udvara káprázt fényben ragyog... s Colbert új gazdasági tanokat hirdet.

És ez a kor írja zászlajára a «felvilágosodás» jelszavát! A tudományos kutatás és technológia nagy kezdő ugrásait ugyancsak ez a század hozta, Firenzében felállítják az *Accademia del Cimente*-t és Angliában a *Royal Society*-t. A civilizáció és kultúra rohamos fejlődésével büszkélkedő század már ellátta iránytűvel és légsúlymérővel a hajósokat, lázmérőt és kinint tett az orvos táskájába, mikroszkópot illesztett a tudós szeme elé. Van már zsebóra és egy újfajta evőeszköz — a villa —, amelynek használata fékezi a mohóságot.

Micsoda kultúra... milyen lehetőségek! És ezt a felvilágosodott kort izgatja fel egy szerzetes, a «forradalmár» azzal, hogy ingyen tanítja írni, olvasni és számolni a városok perifériáin nyüzsgő proletárgyermekeket.

A voltairei szemlélet felvilágosult követői úgy vélekednek, hogy a szegények tanítása káros és haszontalan. Monsieur Garnet egy magasállású állami funkcionárius emlékiratában így támadja a nevelés és iskoláztatásügy forradalmárát. De La Sallet és iskolatestvéreit:

«Minden óra, amit e gyermekek a könyvek mellett töltenek, a társadalomra nézve elveszett idő. Az iskolatestvérek által elért eredmények gyorsaságukkal ijesztenek meg bennünket! Ha szabadkezet engedünk nekik, hámarosan nem lesz paraszt, aki ne tudna írni és olvasni. Ezért államérdek, hogy megsemmisítsük őket.»

Ugye? Szinte hihetetlen! Micsoda ellentmondása és kiábrándító fintora a felvilágosultságával és haladásával büszkélkedő század kultúrájának!

Hát ezért forradalmár a proletárság szellemi és lelki felemelésének hős harcosa. «Szociális találmánya» — az ingyenes népoktatás — évszázadokkal előzte meg korát.

A MODERN KÖZOKTATÁS és népnevelés zseniális pionirja 1651-ben született Reimsben, régi francia nemesi családból. Apja előkelő és gazdag városi tanácsos; s ő maga már fiatal korában a reimsi érsekség bőségesen javadalmazott kanonokja. Tanítási és nevelési kérdésekkel huszonnyolcéves koráig nem volt semmi kapcsolata. Ekkor felkeresi egy Niel Adorján nevű roueni tanító. Megkéri, hogy legyen segítségére egy iskola létrsítésében.

1679-ben, április 15-én Reimsben megnyílik az első ingyenes iskola, a szegénylakta külvárosban. És ugyanebben az évben még kettő... A tanítók fizetéséről és az iskolák fenntartásáról részben De La Salle gondoskodik.

Miután letette a teológiai doktorátust, kezébe veszi a tanítók képzését is, mert nemcsak a tanulók — a tanítók száma is egyre szaporodik.

Az előkelő és művelt reimsi körökben hüledeznek:

— Ilyesmivel foglalkozik egy gazdag kanonok?

De La Salle lángoló beszédeivel, bölcs intelmeivel, pedagógiai előadásaival és élő példájával megtanítja tanítóit, hogyan neveljenek és miképen közölhetnek ismereteket eredményesen. Mert maga a tudás, amelyben mindenkinek kivétel nélkül részesülnie kell, csak eszköz az evangéliumi igazságok kezében. És itt a több irány felé forradalmi utat mutató nagyszerű gondolat magja! A tudás és ismeretszerzés, ha kisiklik az örök igazságok vezető kezéből, zsákutcába vezeti az embert és kultúráját... Az ismeretszerzés lehetősége nem lehet semmiféle társadalmi osztálynak előjoga!

Semmi kétség: a közoktatásügy elejétől végig keresztény vívmány, egyházi «találmány». A kereszténység egyik teljesen eredeti gondolata a közoktatás elve: minden ember rendszeres értelmi oktatásban részestendő. S a kereszténység helyezte a művelődés történetébe az évezredeken keresztülvilágító eszmét, hogy az oktatás maga is istentiszteleti tény, az istentiszteleti kiegészítő része.

SZENTJE Ő a közoktatásnak, de irígy és korlátolt kortársai még bolondnak tartják... mert Reimsben saját pénzén külön házat bérel a tanítóknak.

1682... Iskoláinak jóhíre mégis áramlatként kereng az országban. Rethel... Laon... Guise szegényei De La Salle-hoz fordulnak gyermekeik érdekében.

Ettől kezdve élete a népoktatás áldozatos eposza.

És a városban felcsattan a gúnykacaj, az előkelő rokonság körében pedig a felháborodás, mert a nemes kanonok tanítóihoz költözik, velük étkezik, durva posztóból készült formaruhájukat viseli. Szigorú aszkéta életrendet ír elő a pedagógusoknak s azt maga is követi. Így készíti elő őket hivatásuk tökéletes betöltésére.

1683-ban lemond a kanonoki címről és javadalomról és a következő esztendőben szerényen és feltűnés nélkül szétosztja a szegények között minden vagyonát és családi örökségét. Társulattá szervezi a nevelőket s még ez évben a tanítókkal együtt megírja a szerzetesi fogadalmat és megalakítja a *Keresztény Iskolatestvérek* szerzetét. Azután sorra nyitja meg a mai értelemben vett ingyenes népiskolákat, száz évvel előzve meg Pestallozzit és kétszázhatvanhét esztendővel saját korunkat.

A kanonokból tanító lett és a tanítóból szent, s a szentek példái után gyakran csak lassan, évszázados késésekkel kullog az államhatalom. Franciaország az ingyenes népiskolai oktatást csak 1881-ben emelte törvényerőre... Magyarország a XX. században.

ÉLETE CSUPA áldozat, küzdelem, megaláztatás és önfeláldozás és önzetlen cselekedet az iskoláért, tudásért, a koroktól és osztályoktól független, örök evangéliumi igazságokért. Az «írástanítók», azok, akik pénzért árulták a betűvetés tudományát, veszélyes konkurrenst láttak benne, gáncsolni próbálták, megvádolták aljasul és alaptalanul egyházi és világi hatóságok előtt, hajszát indítottak ellene «államérdekből».

Ő ugyanekkor megszervezte a világ első tanítóképzőjét, a «szemináriumot».

Ez már forradalmi cselekedet, hiszen akkor maholnap *mindenki* megtanul majd írni és olvasni. Ám hiába rombolják szét az első szemináriumot, rögtön három új nő a helyébe.

Aztán újabb kezdeményezésével ismét évszázadokon néz túl, s meglátja a mesterséget művelő ifjúság tanítási problémájának megoldását. Megszervezi az úgynevezett «vasárnapi iskolákat».

Ma — iparostanonc iskoláknak hívják a De La Salle Szent János által kezdeményezett iskolatípust.

A XX. SZÁZAD első évében szentté avatták. Ez a kor eszmélt fel a szent óriási jelentőségére, miután öt világrészt hódított meg, nemzedékeket és milliókat tanított és nevelt. Ma több mint 400.000 ifjút, közöttük rengeteg árvát tanítanak De La Salle szerzetesei.

Magyarországon a múlt század utolsó éveiben kezdték meg áldásos működésüket a keresztény iskolatestvérek. Budapesten internátussal kapcsolatos elemi és polgári iskolát tartanak fenn, Szegeden tanár- és tanítóképzőt, a szolnokmegyei Homokon pedig szegény menhelyi gyermekeknek most koldulják össze a háború alatt elpusztult Beniczki-fiúotthon talpraállításához legszükségesebb felszerelést.

*

Napjainkban a szociális közoktatás szentje újra «forradalmi». Újra támadják dúsan virágzó nagy művét... Újra célbaveszik a katolikus egyház kultúramentő, kultúrafenntartó és teremtő intézményeit.

Akárcsak évszázadokkal ezelőtt, *«államérdekre»* hivatkoznak.

S akik írásban és szóban gáncsolnak — hálátlanok vagy feledékenyek.

Az Egyház iskolái nélkül Európa ma is egyetlen óriási kiterjedésű külváros lenne, ragacsos sötétségbe borult periféria, makogó és lelki rabságban tartott, írástudatlan proletárokkal.

A Pax Romana kongresszusa

A PAX ROMANA XIX. kongresszusán mintegy húsz ország 150 kiküldöttje vett részt Salamancában. A külföldi küldöttségek fele Európából, másik része Amerikából érkezett. A francia katolikus diákság nem képviseltette magát. Megvitatták a katolikus egyetemek főbb kérdéseit, az Egyház és az állam egymáshoz és az egyetemekhez való viszonyát, valamint a katolikus diákság helyzetét.

A madridi ünnepélyes záró ülésen határozatot fogadtak el, amely leszögezi: a Pax Romana munkája arra irányul, hogy *a pápák szociális tanait és útmutatásait az egész világon terjessze, azok megvalósítását elősegítse*, a főiskolai ifjúság körében a katolikus hitet és az Egyház tekintélyét elmélyítse, megerősítse. Nagy gyakorlati jelentősége van annak, hogy lefektették a katolikus értelmiség új egyesületének, az *«Universitas»*-nak alapszabályait.

Munkások és földmívesek fiainak száma a magyar bencés gimnáziumokban

A KÖZOKTATÁSI reformtörekvések során ismételten támadás érte a gimnáziumokat, mint a felsőbb társadalmi rétegek kiváltságos iskoláját. „A gimnáziumi férőhelyeket valósággal megszállja a nagyváros vagyoni vagy társadalmi felsőbb- és középosztálya. Az 1939/40. tanévben ezek gimnáziumba járó gyermekeinek száma kb. úgy aránylik a kisbirtokos, kisbérlő, napszámos, munkás, cseléd gyermekeihez, mint 92 : 8 (igaz, hogy ugyanakkor a gyakorlati középiskolákban is 82·7 : 17·3, a polgári iskolákban pedig 71·6 : 28·4 az arány); holott mint köztudomású, a munkásság és a kisparasztság az ország lakosságának több mint 2 felét teszi." (Barra Gy.: Régi és új iskolarendszerünk. Köznevelés, 1946 ápr. 31.)

Egy államtitkári nyilatkozat

Ezzel a kérdéssel kapcsolatban azonban Bereczky Albert államtitkár a következőkép nyilatkozott:

„Akár a szerzetes- iskolákra, akár a protestáns kollégiumokra gondolok, meg kell állapítanom, hogy az elhanyagolt és sokszor elhagyott néptömegeinknek ezekben az iskolákban volt legtöbb szabad levegőjük és demokratikus művelődési lehetőségük".

Ezt a nyilakozatot a bencés gimnáziumok statisztikája a következőkép támasztja alá:

A számok és a tények

Az 1943/4. tanévben 6 bencés gimnázium növendékeinek száma 2439 volt. A munkásság és kisparasztság gyermekeinek száma 684, tehát az arány 72 : 28, azaz az országosnál háromszor jobb. — Ha azonban ehhez a számhoz hozzávesszük a kisiparosok és kiskereskedők gyermekeit is, akkor összesen 1130 volt a szegényebb néposztályok gyermekeinek száma, azaz 46%. (A nagyváros belterületén, tehát munkás és főleg paraszti településtől távoleső pesti intézetet nem számítva az arány 33, illetőleg 55 lesz!)

És hogy ezek a gyermekek mennyire tudtak érvényesülni, arra néhány adatot nyújt a győri gimnázium 1941/2. évi évkönyvében megjelent tanulmány: A tehetség társadalmi megoszlása. Eszerint a paraszszülők gyermekeinek 14·1%-a, a munkásszülők gyermekeinek pedig 11·91%-a volt jeles, amikor az intézeti átlag csak 9·9%-ban volt az.

Amikor a közalkalmazottak létszámcsökkentésével kapcsolatban a demokratikus szellemű újjáalakítás elvét szögezik le, tárgyilagos adatok bizonyítják, hogy kik voltak ennek a szellemnek régtől fogva képviselői.

Istókovits Kálmán

cród U. 3321.

Az Est. 1932. okt. 9.

(Ks.: J. kiállítása Ernstnél.)

M.S

MAGYAR FI

CZVEK G

Telefon: 145-510

BUDAPEST, VIII, S

Műterem és laboratórium. Műtermi, műszaki és egyéb fényképfelvételek. Reprodukciók. Másolások. Nagyítások. Diapozitívek. Filmdiapozitívek. Amatőrmunkák kidolgozása

Rendelés száma.....

kintetes

Szá

.....Műemlékek Or

Van szerencsénk .....nb. megrendelésük

az alanti felállítás szerinti számlával szolgálni.

.....*melléklet*

Munkalap száma 1326.

Istokovits Kálmán

vod
z

Nikelszky Géza:

Istokovits, a mesemondó. Pécsi Napló 1932. nov. 4. — U. a.: I. képei. A mester reprezentatív tárlata a Vigadó nagytermében. Dunántul. 1932. nov. 20. — U. a.: I. ily lelkisége. Dunántul. 1932 nov. 27.

/58/

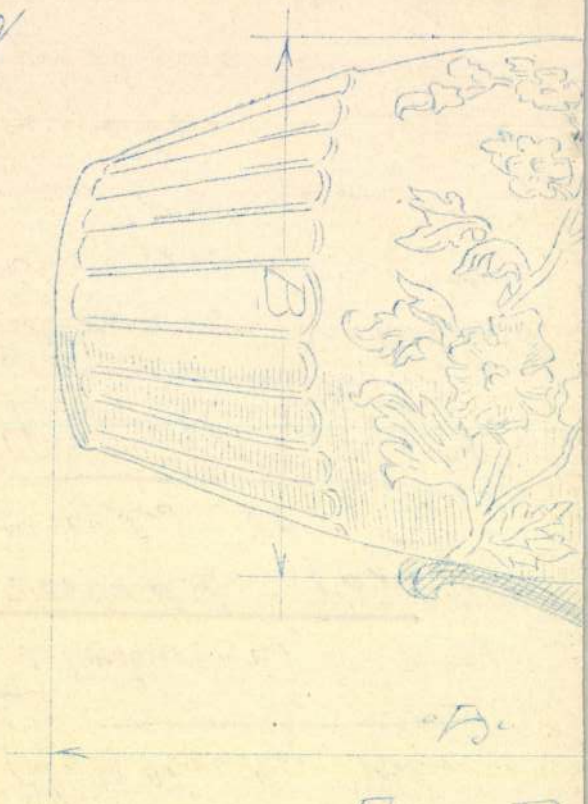

		A	B
NAGYSÁG	I	= 19 c/m	13 c/m
GRÖSSE	II	= 20½ "	14 "
"	III	= 22 "	15 "

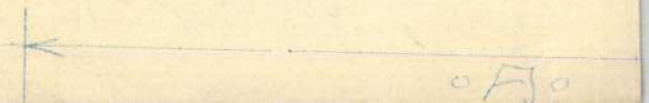

Istokovits Kálmán

wód

Nikolszky Géza

Istokovits képei a Vigadóban.

Dunántúl (Pécs)

1928. dec. 12

Istokovits Kálmán

vöd

Nikelszky Géza

Képvásárlók

Dunántúl. (Pécs)

1928. dec. 22.

Istokovits Kálmán

No 1

Nikolovky Géza:

I. minvesnete.

Dunántúl

1936. marc. 19.

Istokovits Kálmán

vrd
2

Szatmári Németi Géza (Nikelszky Géza) = J. tájképei = nőegyleti képkiállitásán

Dunántul 1931.
márc. 6.

Fig. 4018.

C. LITER.

9½ cm 1
10 " 1¼ "
11 " 1½ "

Istokovits
Kálmán

vrád

Nikelszky Géza:

I. pécsi kiállitása.
Dunántul. 1932
okt. 22.

98

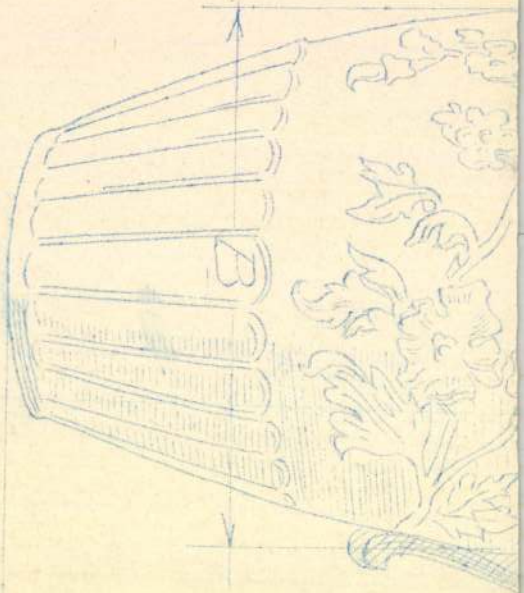

°A°

		°A°	°B
NAGYSÁG	°I°	= 19 c/m	13 c/m
GRÖSSE	°II°	= 20½ "	14 "
"	°III°	= 22 "	15

°A°

Istokovits Kálmán

vród
z

Nikelszky Géza:
Istokovits prófétái.
Pécsi Napló 1931.
marc. 4.

Fig. 4918.

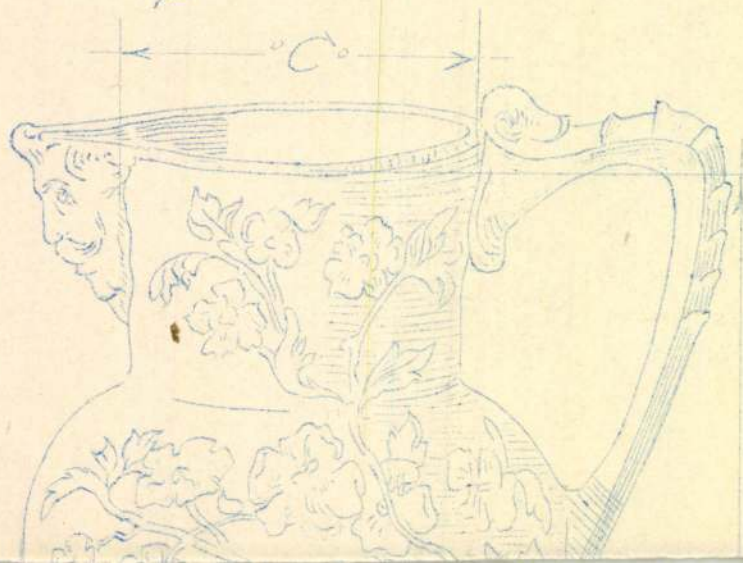

C. 1 LITER.
9½ cm 1¼ "
10 " 1¼ "
11 " 1½ "

Istokovits Kálmán

vod

Nikelszky Géza: Istokovits Kálmán - Dunántul. 1931. jan. 9. — U.a.: I. márciusi ~~kia~~ képkiállitása. ~~D~~ U.o. 1931, jan. 25. — U.a.: I. képkiállitásra készül - Pécsi Napló 1931. jan. 27. -

HÉ. 4870.

C.

C.

C

Istokovits Kálmán

wód

Nikelszky Géza

Istokovits Kálmán

képei. Dunántul

(Pécs) 1925. dec. 19.

Istokovits Kálmán

U. 4278

Ujság. 1927. jan. 22.

(± I. rézkarcai.)

29 drb kiállítva a Magyar Rézkarc-nyomó Műhelyben.

± e.a.:

2062. Cornelis v. Haarlem:

Bacchanal.

Az előtérben egy teritett asz
tokban vigadnak zeneszó
rőt hajú és szakállú férfi enyeleg a te
kissé elhizott mellett ülő ifjú
ti ki; jobbra pedig egy piros kalapú ba
vő ajkával. Kissé hátrább bal
középütt cselédleány közeledik
foglalnak helyet, kik közül egy férfi,
lévő három leánynyal és kissé feljebb a
lők ülnek. A háttért diszes kert fogla
zik és a hol tizenhatan sétálnak kettes
kendőt feszit. Az égbolt felhőz
egyberont monogrammba CvH. 1614.

Vászon, méretei 157: 193.5 cr
Vétetett 1902: I. 4-én Pick

Istokovits Kálmán

koll. kiáll. a Műbarátban

2 röd

Ujság 1943. febr. 6.

(e.a.: Istokovits Kál-
mán és B. B. a Mű-
barátban.)

Konjáth h. n. IV. 70.

Istókovits Kálmán

2 rőd

Ybl Ervin = I. K.

festményei.

Budapesti Hirlap

1935. febr. 10.

Tárgy:Dr.Pálinkás László muzeumi őr nejének vasuti arcképes igazolványa

szló muzeumi őr neje,született Lakatos
váltására jogositó vasuti arképes iga-
ett házassági anyakönyvi kivonatát hi-

nó 5-én.

elnök h

Istókovits Kálmán, festő MDK

A szerző bemutatja könyvében.

Jajczay János: Mai magyar egyházmű-
vészet 8

A Könyv, Dp. 1938 ápr.-máj. [IV/4-5

Istokovits Kálmán

Az Eucharisztikus Kongresszusra
Szeged kiszült tört. képei.

Képes Ujság

1938 máj 22.

(e.a.: Szent István és Kora. I. K. festmények képekkel.)

Darányi Ignácz VI. 305

Istokovits Kálmán

koll. kiáll. Mübarát

ivod

Újság 1943. febr. 6.

(e.a. I. K. és Buzi Barna a Mübarát-ban.)

Krajna IV. 75, 76.

Istokovics Kálmán

erőd-

Ujság, 1931. marc. 22.
(c.a.: Magyar vézkar-
Colók.)

22/a

ım-h rdo ót ábrázoló kőlap

plasztika csaknem kapcsolat
tárgyalt d mborművünk is
Mithras tauroboliájában kere-
ggé meglepően a kapitóliumi
n rá kell mutatnunk, hogy
an vert pénznemek egyáltalá-
ikában tapasztalt romanizáló
en a korszakban úgyszólván
ai képformákra emlékeztető
klasszikus ihletek a korábbi
k a feliratokra és az éremkép
római motívumok felhaszná-
ázad második fele óta beszél-
Az elsődleges és autonóm
tikában történt meg, ahol a
. Csak innen nyomulhattak
atikába is, mert antik érmek
vülésről csak tudatos gyüjtő-
z olyan szellemi alkat esetén
lehetett szó.
radványoknak a románkori
belül való felhasználására,
vázlatkönyvének egy lapja
római padlómozaiknak egy
őfordulásáról értesülünk (8.
annónia különböző helyeiről

Istokovits Kálmán

Koll. kiáll. Műbarát
1940

Ívód
2

Ujság. 1940 dec. 11.
(e. a.: I. K. és
Huszár Imrl.)

1033. Verbulch.

Egész alak, balra
lat, baljában pedig csata
és hosszú bajusza barna,
sisak forgóval és nyakvé
testhez álló kék kabát és
és tok lóg hátán pedig vessz
hegyes vidék. Felirata jo

Verbu
6di
Kapit

Vászon, méretei 72.
Vétetett 1906. decz
80 Kán (1784-1906)

Istokovits Kálmán

koll. kiáll. Műterem

tród

z

Ujság 1939. febr. 17

(c. a. I. K. festmenyei.)

Kapcsolótü, bodrogkeresztúri IV. 68, 70, 71,
— ravaszdi IV. 69
— szomolányi IV. 69
— velemszentvidi IV. 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75.
— szalacskai IV. 69
— ördöngösfüzesi IV. 69
— gyermeli IV. 69, 70.
— tamási IV. 69.
— magyar typusú IV. 69
— téthi IV. 69.
— aszódi IV. 69, 70.
— regölyi IV. 69.

Istokovits Kálmán

koll. kiáll. Ernst.

vrod

Ujság. 1932. okt. 9.
(c. a.: J. K.)

Kurd h. n. IV. 70, 71,

Issokovits Kálmán

Koll. kiáll. Nemzeti halon

rod

Ujság. 1935. febr. 9.

(e-a: I. K. festménycz.)

Könyvszekrények ügyi, nyilvántartási

IV. 58

Istókovits Kálmán

Tiszai halász c. képe
repr. –

vrad

Lóránth László:

Paletta. [Bp 1944.] 93–
94. l. Önarcképpel –

Istókovics Kálmán

wód
z
Képzőművészet

1932. 54. sz.
Tajcay Janos)
((Istókovics Kálmán
kiállitása.)

1183. *Kossuth Lajos.*

Mellig, kissé jobbrafordu
karimájú érem előlapján van
SUTH LAJOS A' MAGY : ORSZ :
GYÉBEN ÁPR : 27-DIKÉN 1806-I
dig barokdíszben az ország
szöveg veszi körül : »ÉLJEN
SÁG ! ÉLJEN A' MAGY : ORS
1849-DIK ÉVBEN.«. A feliratol
helyezést és betűi vésettek, 1
rozott.

Ezüstözött rézvéset, átmér
— Értéke 40 K. — Havas (Hirs
30-án (787–907). — Átvétetett
(1950–909), az 1910 február 25-i
eln. sz. leiratok, illetőleg az 19
az 1910 márczius 23-iki (519–91
jelentetett 1908 január 31-én (

Istokovics Kálmán

Koll. kiáll. az Ernstben
1932 okt. 118 mm.

Irod
2

Ernst Lajos és dr. Lázár Béla

Istokovits Kálmán
festőművész gyűjteménye
kiállítása. Bpest,
1932 okt.

Takarékbetéte

Istokovits Kálmán:

Bő önéletrajz és ömvs grafikai munkáinak felsorolása:

Varga Nándor tajós

Ádattár a magyar művészi grafikához. Rézkarcolók, 1900–1936. Budapest, 1937. 255–269. l.

Okv. felhasználandó

Iskokovics Kálmán

Irgalmas szamari-
tánus, vörös-
Repr.

Elek Artur:

Az újabb magyar
grafikai művészek.
Magyar Művészet

1937. 203. l.

krisztus születése. Zapas fadombormű, 76
70 cm. Német munka 1460 körülről.

Istokovits Kálmán

ivod

Elek Artur

Az új magyar grafikai művészet –
Erdélyi Helikon

1930. január
14. l.

Istokovits Kálmán

Nód

Varga Nándor Lajos

A. rézkare. Bpest,
1935. 131. l

Istókovits Kálmán

Erdő

Elek Artur:

Fiatalok a Károlyi palotában.

Nyugat

1926. ápr. 1.

678. l.

(Folyt. köv.)

lehetne! Csak bevonultam a szobába, elázva a szívemben, a kétablakos nagy szobába mikor ott voltam utoljára Szalkán. S megírtam *A rajongó Bolzay lány*-t, a kétablakos nagy szobában, mit is tehettem volna mást? De miközben írtam, kínokban elborulva, földerülve, a hőseim bőrében kacagva, sírva, alakítva s fintorítva, egyszerre csak ott álltak az utcán, sorfalat mind a népek s bámultak szájtátva, az ablakokon át. Már akkor híre is terjedt a ritka látványosságnak s mind többen jöttek, mint egy nyilávnos szüléshez, amilyet sohase láttak. Nem is úgy sikerült isteni Kamilla, a karriérje szempontjából ahogy megérdemelte volna és sok bajom is volt vele, szegény, drága, fájdalmas gyermekem! Holott aki érti! maga tudja Annie. Aki érti a könnyeket amit magányos lelkek sírnak s amit nem lát soha senki! Aki érti a költőt, mint egy Kállay Miklós! Rájöttem arra, hogy bizonyos ritka szépségeket, csak a legfinomabb keresztények értenek. Akik nincsenek lehatárolva empírikus sívárságokhoz, akiknek nincs törvényen kivül semmi, mert törvényük sincs a szépség előtt, akik egyszóval maguk is költők, hogy emberek lehessenek.

Oh nincsenek sokan, de maga köztük van Annie, ha ettő!

Istokovits Kálmán

círód

Népoktatási Szemle

1935 – ápr – szept. sz.

(Festők, szobrászok a művészi hivatásról.)

Istokovits Kalmán

Erő

Farkas Zoltán

Budapesti levél.

Forum 1935. 103. l.

fenti művészetének

rezletes jellemzése

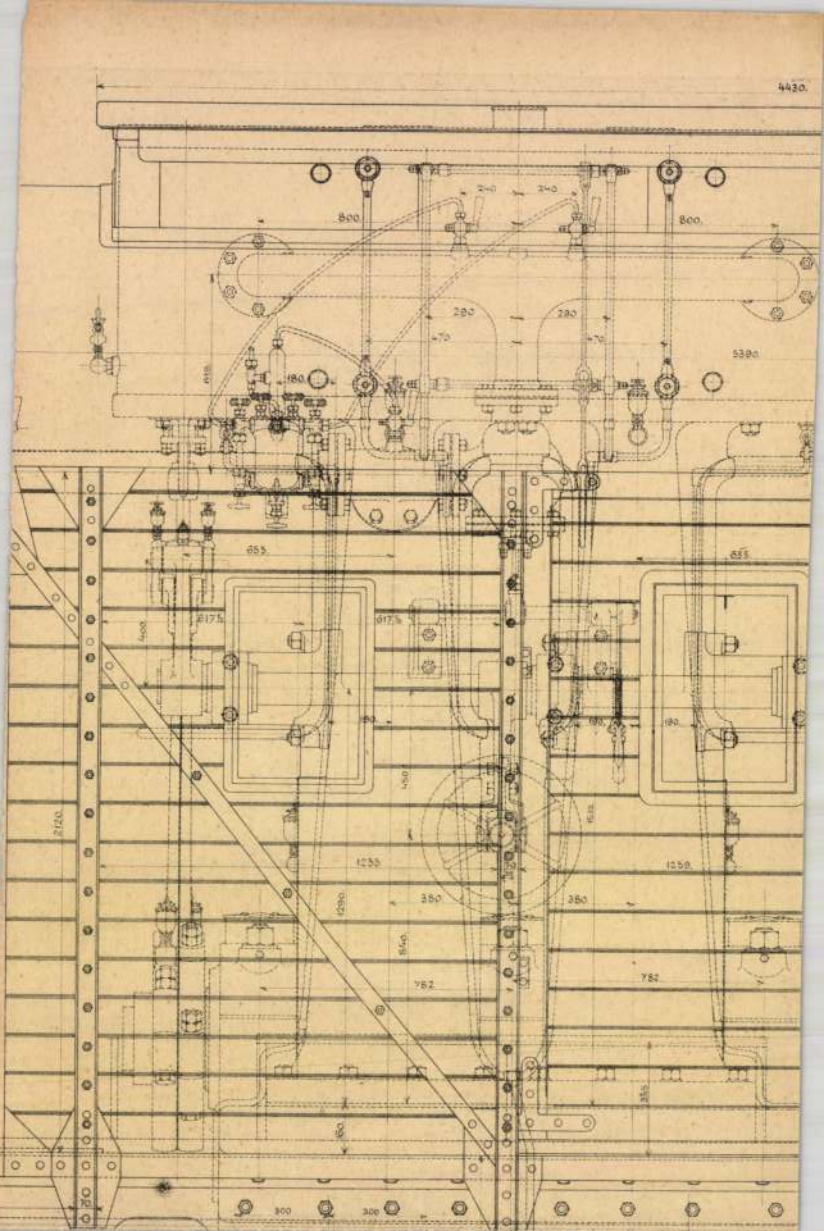
4430.
800
800.
240
240
290
290
470
470
5390.
180.
655
655
617.5
617.5
400
180
180
450
2120.
1255
1259
380
380
1290
840
782
782
350
160
300
300
70

Tolnai Kálmán

róla

Farkas Zoltán:

Budapesti kiállítások.

Forum (magyar rév.)

1936. 77. l.

~~Tizian~~ IV, 36.

MDK.

Istókovics Kálmán

Egykori irásaiból töredékek

Jászkunság 1966 szept.p.lo9.

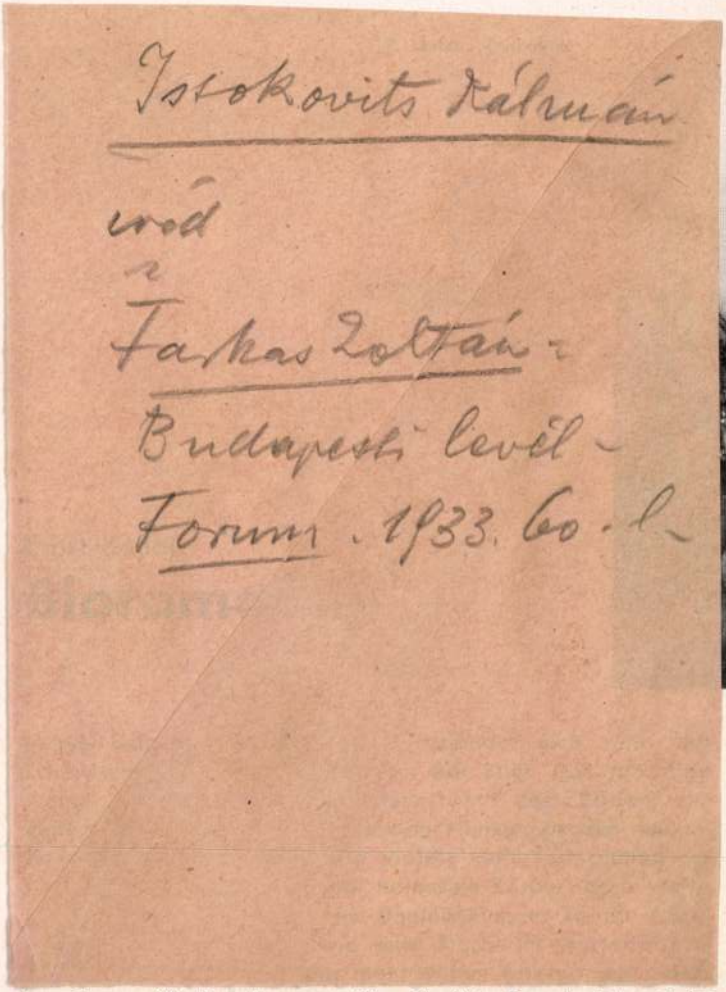

Istokovits Kálmán

vród

Farkas Zoltán:

Budapesti levél

Forum. 1933. 60. l.

bereits zur Welt geborenen Tier ähnlich. Er scheint erst im

und G. H. Roux enthüllt. Als schamlos gespreiztes, triebsüchtiges Bestiarium, das den Menschen in gierigen Schlünden gefangen hält und sein bißchen Zivilisation, Kultur und Geschichte mit urzeitlichen Atavismen überschattet. Alle Ausgeburten einer biologischen Unterwelt stehen drohend auf, um den Raum zu bevölkern und der Welt von neuem ihr dämonisches vormenschliches Gesicht zu geben. Die Kunst hat es schon vor dem Weltkrieg erwiesen, daß ihre Nerven empfindsam vorausfühlen können. Es soll uns nicht wundern, wenn in den bioromantischen Visionen eines Max Ernst und G. H. Roux sich neue Katastrophen ankünden. Wer vermöchte diese Künstler irreale Phantasten zu nennen, der die mörderische Krisengrimmasse unserer Zivilisation vor Augen hat.

Die visionäre Gewalt, mit der Max Ernst und G. H. Roux ewige Räume der Natur klaffend aufreißen, liegt in den monströsen Rumpfgebilden von Gegenständlichkeit, die in das Bild hineinragen. E. W. Nay, der in seinen neueren, der Hofer-Schule endgültig entwachsenen Bildern einen verwandten Stil verfolgt, ist von irrationalen Spannungen dieser Monumentalität einstweilen noch weit entfernt. Das Gegenständliche so zu gestalten, daß seine Sichtbarkeit nur als Gleichnis für Jenseitiges wirke, ist auf verschiedenen Stufen visionärer Beziehungsweite möglich. Es gibt Bilder, die sich in scheuen Annäherungen und Umschreibungen an das Geheimnis herantasten, ohne den Griff nach dem Letzten zu wagen, der nur plötzlich sein kann, wie ein Sprung ins Dunkle — oder ins Leere. Oelze, ein früherer Itten-Schüler malt auf diese Weise. Unendlich feinempfundene Visionen, die engste Rückverbindung mit der Gegenständlichkeit von Wassertieren und -Pflanzen wahren, Die Radierungen und Zeichnungen von Otto Coester sind im Gegenständlichen noch näher bestimmt. Aber in diesen Landschaften und Figuren wuchern Kräfte, die wahrhaft von der Hölle gezeichnet sind. Die Sehnsucht nach den Urgründen des Lebens gräbt — und versinkt zuletzt im Sumpf des Sterbens

Istokovics Kálmán

koll. kiáll. a Műcsarnok-
ban a Magy. Akvarellá
Pasztellfestők Egyesülete
kiáll. kapcsolatban

A kritika:

A legfiatalabb „progressiv"
művészetet a Műcsarnok-
ban Istokovics Kálmán-
nal akarja képviselt-
etni, aki Szőnyi fény-
problémáit és Rudnay
romantikus kompozi-
zióit a maga alapjá-
ban száraz naturalista
formalátásával és se-
kélyes szimbolizmusá-
val egyenti és gyűrja kü-
lönös és nem kellemes
masszává

Pesti Napló 1929. okt. 6. (–r.: A Műcsar-
nok lőszi tárlata.)

Teljes tisztelettel

FABANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Istokovits Kálmán

Jestő

szül. 1898. Siklóson.
Milanói, bécsi, budapesti akadémiák. Tanulmányait Itália, Paris 1919 óta Budapesten.

Önarckép, ol. 1928

Kat. Nürnb. 1929

24. l.

9960/1933.
---------- szám.
III.főoszt.

A Műemlékek Országos Bizottságán tudomásul vétel végett másolatban megküldöm.

Budapest, 1933.évi junius hó 27. -én.

A miniszter h e l y e t t :

Kertész K.Róbert s.k.

h.államtitkár.

A kiadvány hiteléül:

Tarnóczy

miniszteri iroda s.tiszt.

Istokovits Kálmán

irod

Ibl Ervin: A fővaros kiállítása a Műcsarnokban. Istokovits Kálmán nyerte a Ferenc József-díjat.

Budapesti Hirlap

1928. jun. 17

A gyulafehér
helyreállitás
ön
méltóztassék
lezettsége
A legmél
mitásával

Méltóságod

WH
HAND

Istokovits Kálmán

irod

Ihl Ervin: I. K.
kiállítása az Ernst-
Muzeumban. Budapesti
Hirlap. 1932.

Dátum levágva-
Fejlődése vénteseren
leírva!

d.u. 5 órakor a városligeti mű

egy vagy két tagot kiküldeni sz

Budapesten, 1904

Istokovits Kálmán
Szinyei Társaság dij

XVI. Tavaszi Szalon. Nemzeti Szalon, 1941. Julius.
1 1.

64a (2); 65a; 65b; 66a (2); 67a; 68a; 68b; 69a (2); 70b; 71a; 71b (3); 72a; 72b; 73a; 73b; 74b; 75a; 75b; 76a; 77a; 77b; 78b; 79a; 79b; 80a; 81a; 81b; 82a; 83a (2); 84a (2); 85b (2); 86a; 87a; 87b; 88b (2); 89b; 90a; 91a; 91b; 92a (2); 92b; 93b; 94b (2); 95b; 96a; 97b; 98a; 99a (2); 100b; 103b; 104a; 105a (kék betű, gitározó majom); 105b; 106a (2); 106b (3); 107a (3); 107b (2); 108b (3); 109a; 109b; 110b; 111a; 111b; 112a (angyal); 112b; 113a (2); 113b (3); 114a (3); 114b (2); 116b; 124a (2); 124b (2); 125a (2); 125b (2); 126a; 126b; 130a; 130b; 132a; 133b; 134a (2, vörös -és kékbetű); 135a (3); 135b; 136b (2); 137a; 138a (2); 138b; 139a (2); 140a (2); 141a; 142a (2); 142b; 143b (2); 144a (2); 145a; 145b (2); 146b (2); 147b; 148a; 148b; 149a; 150a (2); 151a; 151b; 152a (3); 153a; 154b (Krisztus, Kürtöt fújó angyal, Imádkozó nő); 155a; 156a; 156b (2); 157b (2); 158a; 158b; 159a (2); 161a (2); 161b; 162a; 162b; 163a (2); 164a (2); 165a (2); 166a (2); 166b; 167b; 168a; 168b; 169a (2); 169b (2); 170a (2); 171a; 171b; 172a (3); 173b (2); 174a (2); 174b; 175a (2); 175b; 176a (2, lovas); 177a; 178a; 179a; 179b; 180a; 180b; 181a (2); 182b (2); 183a (2); 184a; 184b (2); 185b (zöldbetű); 186a (2); 187b (2); 188b (2); 189b (vörösbetű); 190a; 191a (2); 192a; 192b; 193a; 193b; 194b; 195a; 196a; 196b; 197b; 198a; 198b (2); 199b; 200a (2); 203a; 204a; 204b; 205a; 205b; 206a; 206b (2); 207b (2); 208a (2); 208b; 209a (2); 210a; 210b; 211b; 212b; 213b (2); 215a; 216a; 216b (2); 217b; 218b (2); 219b; 220a (2); 221a (2); 221b;

MDK

Istókovits Kálmán

római ösztöndijat kapott a Coll. Hung.-ban való teljes ellátással.

Képzm. Főisk. Évk. 1929-3o. 41 l.

MDK

Istókovics Kálmán 300 P pályadij

Szent Imre grafikai pályázatunk. Magy.Iparművészet. 1930. 144 l.

Sztórovics Kálmán

Elnyerte az 500 pengős Balló Ede-díjat.

NM 1936. X. 13.

MDK

Istókovits Kálmán

Dicsérő elismerést kapott az alábbi pályázatom.

Benczur Társ. ösztöndij-pályázata. Magyarság, 1925. ápr. 1.

Istókovits Kálmán

tovább

~~Emánuel Béla~~
~~Istókovits Kálmán~~
Jánosa Lajos

Kapássy György
Lévay Lajos

dicsérő elismerést
kaptak az alábbi
pályázaton

U. 4095

Magyarság.

1925. ápr. 1.
(A Benczur Társaság
ösztöndíjpályázata.)

5

441 Ismeretlen festő.

441. Gyürky Pálné (Bay Franczisk

Derékig, kissé jobbra
rókájának fürtjei vállaira omlanak
ruhájának kivágott derekát csipke

Vászon, méretei 70: 55
Vétetett 1892: I. 2-án
Elszámoltatott 1892: XI
Az elszámolást elfogadta

441

904:V.3.

Istókovics Kálmán

A Képzőművészeti Társulat 80-as jubileumára rendezett kiállításon a Vaszary Kolos-díjat Jenti Szent Erzsébet c. kompozíciója nyerte.

Új Magyarság

1941. márc. 27

(Kiadták a Műcsarnok díjait.)

Könyörögjünk.

Úr Isten, a föld és az egész mindenség Ura, engedd kegyelmesen, hogy szt. Antal érdemei és közbenjárása révén valamennyien megismerjenek és szeressenek Téged, igaz Istent.

Amen.

Békét és jót!

Missziónáriusaink munkája apostoli szegénységben és nélkülözés hősies küzdelmei között folyik le és ennek elismerése egyben az egész magyar társadalom számára is nagy kitüntetés volt, hogy a felejthetetlen eucharisztikus magyar szentévben Szentséges Atyánk a kínai magyar ferences vikáriátust apostoli helynökség rangjára emelte. Ugyanakkor azonban fokozottabb munkavállalásra is tettek

Istókovics Kálmán

1925. KMPT által díjazott művének kiáll. N. szalon.
Jézus kiűzi a kalmárokat. olaff.
Tarna völgye, olaff.
Próféta, rézkarc.
Levétel a keresztről, rézkarc
Apokalipsis, rézkarc.

1922. 3 izben 4000 K-ás ösztöndíj a KMPT-tól.

Madonna a gyermek Jézussal

9. Lippo Memmi. Élt Sienában a XIV. sz. első felében.

ISTÓKOVITS Kálmán festő

Szabó Lilla: Régi és új legendák : Az ismeretlen Istókovits. = Uj Magyarország, I.évf. 208.sz. 1991. dec. 30. 11.p.

Siklós, Vár, kiáll. 1991

Istóhovics Kalmán

A bajai muzeum törzsanyaga tartalmazza a
müvész alkotásait.

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek....
Müvészet, 1975. junius - 7 . . . oldal

Istokovits Kálmán (1898 -

„Újpesti táj" Olaj, karton 36x52

Selesve lent jobbra: Istokovits K.

Vidáltási ár: 7000 ft

BÁV 37. Müvészeti Képaukció 1975 szeptember

Istorovits Kálmán

„Aratás" olaj, karton 33x45

Jelezve lent balra: Istorovits K

Kikiáltási ár: 6000 Ft

BÁV 37.Müvészeti Képaukció 1975 szeptember

Istókovits Kálmán

Falvége, o.v. 50×87

30. Miniatűr Kiállítás
1973.

Istókovits Kálmán

Krisztus Emmausban, p. rézt. 300 × 360 mm

Lázár Béla gyűjteménye

Istóbovits Kálmán

Kékvuhásnő, p. temp. 49×38 cm

Lázár Béla gyűjteménye

Istokovits Kálmán, festő

Kiállítása nyílik meg a József-
városi Helytörténeti Kiállítóteremben.

-:o Tárlat 8.

EST i HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 2.

Istokovits Kálmán (1898-)

„Vursli az újpesti szigeten"

Olaj, Zaston, 37x53

Selesve lent jobbra: Istokovits K.

Ziriáltási ár: 6000 ft.

BÁV 36. Művészeti Képaukció Katalógus 1975 május

Istóczovits Kálmán

Művei szerepelnek Soó Rezső ex libris,
kisgrafika gyüjteményében

Weiner Mihályné: Magyar ex librisek Soó Rezső
kisgrafikai gyüjteményében
Művészettörténeti Értesitő 1974/1 79.old.

ISTÓKOVITS KÁKMÁN, festő

Az 1972-ben elhugyt Lázár Béla felesége a pécsi múzeum ra hagyta férje 64 darab képzőművészeti gyüjteményét. Ez Ezek nagyrésze a 30-as évek végén a művészek ajandéka révén került Lázár birtokába.-A gyüjtemény anyaga első sorban a római iskolát reprezentálja. Így Istókovits mü is van a gyüjteményben. 288.old.8.jegyz

ROMVÁNY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szer emények III. 287.old

A JANUS PANNONIUS MÚZEUM Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

Istokovits Kálmán

Mednyánszky László, Szőnyi István, Victor Vasarely, Czóbel Béla, Kmetty János, Bálint Endre, ~~Kmetty-János,~~ Barcsay Jenő, Domanovszky Endre, Benedek Péter, Ilosvai Varga István, Mattioni Eszter, Molnár C. Pál. Istokovits Kálmán, Boldizsár István, Bortnyik Sándor, Keserü Ilona, Kondor Béla, Deim Pál, Schaár Erzsébet művészek alkotásai kerültek bemutatásra az aukciókiállitáson.
A müvek értékeléséről Vadas József részletes beszámolója Munkácsy Mihály nevénél található.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. szept. 2o.
XIX. évf. 38. sz. 13. lap.

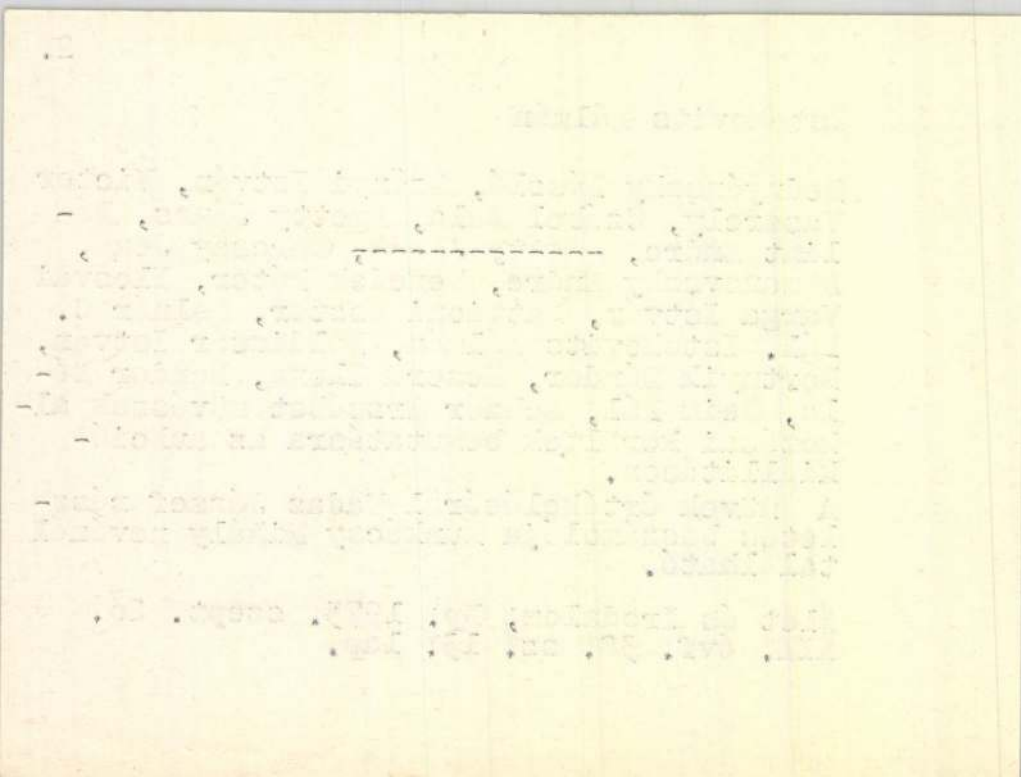

Istokovits Kálmán

Munkácsy Mihály, Derkovits Gyula, Nemes-Lampérth József, Ámos Imre, Ferenczy Károly, Rippl-Rónai, Ferenczy Noémi, Kelety Gusztáv, Hollósy Simon, Glatz Oszkár, Vaszary János, Koszta József, Anna Margit, Korniss Dezső, Kernstok Károly, Spányi Béla, Csók István, Gulácsy Lajos.
Vadas József: "Mecénás-e a mügyüjtő?" cimmel ir az utóbbi aukció-kiállitásokról. Cikkében a felsorolt müvészek alkotásainak értékelését ismerteti.
A tárlaton szereplő nevek felsorolása a 2. sz. cédulán folytatva.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. szept. 2o.
XIX. évf. 38. sz. 13. lap.

ISTÓKOVITS KÁLMÁN, festő

1972-ben Lázár Bélané a pécsi muzeumra hagyta férje 64 darabból álló képzőmivészeti gyüjteményét. Nagy részük a 30-as évek végén került Lázárhoz, a müvészek ajándékaként Elsősorban a Római Iskolát reprezentaljak. A gyüjtemény: 23.sz.-ISTÓKOVITS KÁLMÁN: "KRISZTUS EMMAUSZBAN", cimü müve. Rézkarc. 300+360 mm. Ltsz:72.379. 298.old

KONVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

ISTÓKOVITS KÁLMÁN, festő

1972-ben Lázár Béláné a pécsi múzeumnak hagyta férje 64 garab ól álló képzőművészeti gyüjteményét. Nagy részük a 30-as évek végén került Lázárhoz, a művészek ajándékaként. Elsősorban a Római Iskolát reprezentálják. A gyüjtemény:

24.sz.- ISTÓKOVITS KÁLMÁN: "KÉKRUHÁS NŐ", cimü müve. p.tempera, 49+38 cm. Ltsz: 72.354. 298.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

Istóczovits Kálmán

Művei szerepeltek a „Hat festőművész Ziallitásán" az Ernst Múzeumban 1954 április 6-25-ig.

Biai Fogler István Ziallitása MNG 1975 május-junius

Katalógus

Istókovits Kálmán (1898-)

„Csepelí táj" o. karton, 35 x 45

J. l. b. Istókovits 7. ár: 7000 ft

BÁV 40.Képaukció katalógusa Bp.1976.szeptember

Istókovits Kálmán, rézkarcoló

Voltak, akik többet alkottak ugyan de nem voltak döntő hatással a magyar ex libris fejlődésére. Közülük ki kell emelnünk a művészt.

Galambos Ferenc: A XX. századi magyar ex libris.
Heves i Szemle, 1976. 3. 17. old.

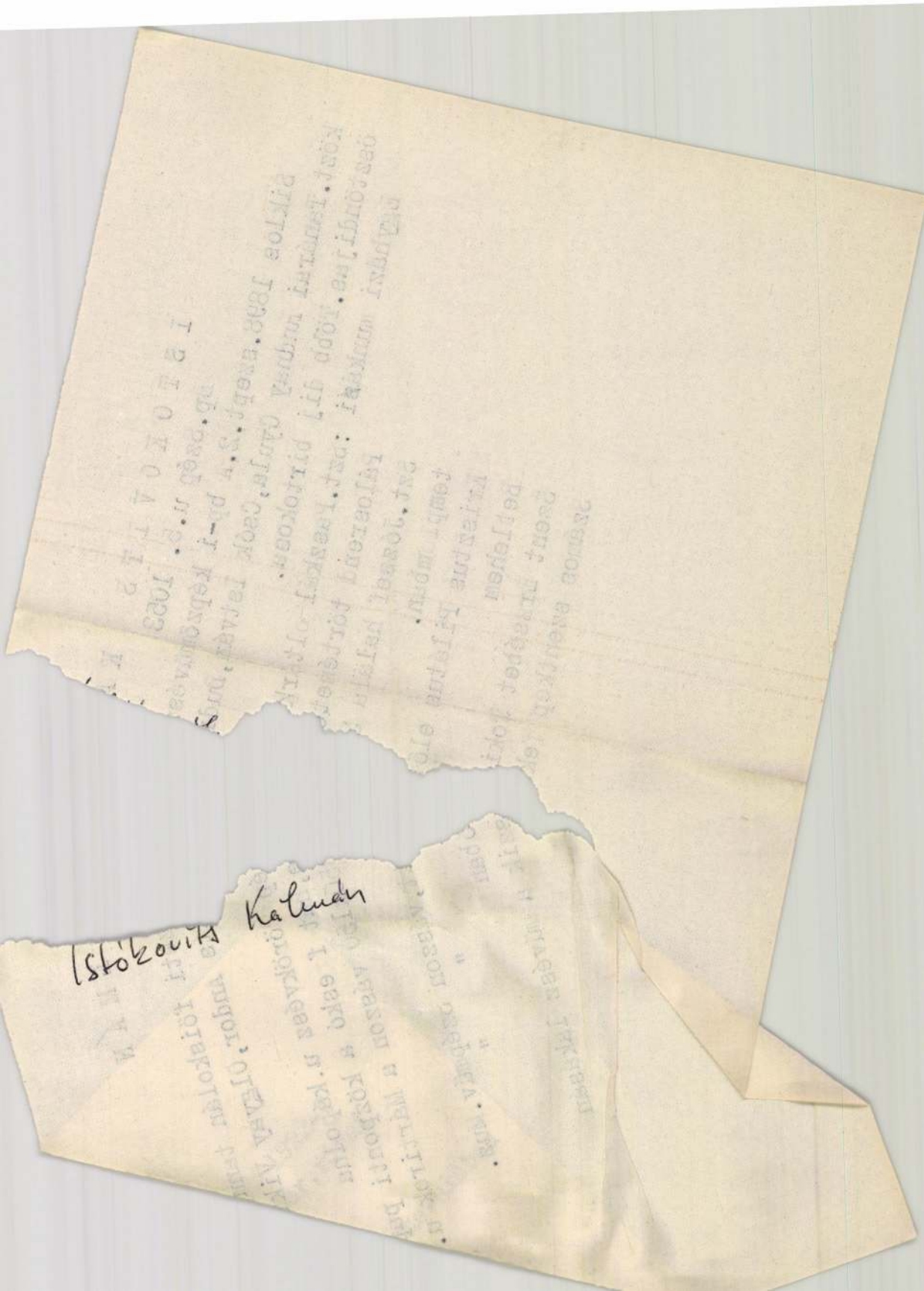
Istókovits Kálmán

I S T O K O V I T S K A

Bp.Szép u.5. 1053

Siklós 1898.szept.2.A bp-i képzőművés

közt.Tanárai Rudnay Gyula,Csók István,Dudi

ösztöndijas.Több dij birtokosa.

Egyházi munkái :Szt.Paszkál oltárk

Pálosrend történet

Szt.József halála 3

templomban.

Krisztus Pilátus elő

Betlehem

Szent Erzsébet Toki

Számos szentkép fek

ÁLMÁN

zeti

lts

ép

e,hat

850x150 v

t,vászon Szépm

óban " "

szik a művész lakásán

Istókovits Kálmán, [ ]

L. Ruzicskay

Polgár György: Misszió a lakótelepen 8.

Nérszabadság, Bp. 1980. jún. 26.

Istokovits Kálmán (Siklós, 1898 -

„Falusi cirkus" Tempera 29x41 cm

J. l. p.: Istókovits K.

Kiállítási ár: 6000 ft.

BÁV 59.Képaukció Bp.1982.december

Istokovits Kálmán, festő- és grafikusművész

Élesdy István oeuvréje rendkívül sokirányú. Anatómiai ismeretei számos figurális kompozíciói, portré és akt megfestésére ösztönözték. Tollrajzait és rézkarcait Istokovits Kálmán és Varga Nándor útmutatásai emelték országos szintre.

Tóth Ervin dr.: Élesdy István kiállítása a Kisfaludy Stróbl teremben.

Zalai Hírlap, 1984. máj. 23. 5.-old.

Istokovits Kálmán grafikus

– mve megmutátva a „Bartha Ernő interkontinentális festői munkássága" c. cikkben.

Hevesi Szemle

1983. dec.

Istóczy Kálmán (1898-

„Falusi táj" o. karton 37,5 x 52,5 cm

J. l. b. Istóczy

Becsértéke: 14000 Ft.

BÁV 53.Képaukció Bp.1980.december

Istókovits Kálmán
(Siklós 1898-

„Dunapart" o. karton 29 x 39 cm
S. l. b.: Istókovits K. kiziáltási ár: 10000 ft.

BÁV 55.Képaukció Bp1981.szeptember

MDK

Istókovits Kálmán

III. díj

Ferenc József-híd, vf.

Szépmívészet, 1941. 207 l.

MDK

Istókovits Kálmán

festőmüv. 3oo pengős 3. dij

Bpestet ábrázoló vizf. ... Pesti Hirlap, 1941. jul. 9.

MDK

Istókovits Kálmán festőm.

3oo pengős III.dij

Bpestet ábrázoló vizf.-ek... Magyarország, 1941. jul. 8. 7 l.

MDK

Istokovics Kálmán

Szinyei Társ. dij, 1926

N.Szal. Tav.Szal. kiáll. 1934.

MDK

Istókovics Kálmán, festö

a Vaszary Kolos-dijat

"Szent Erzsébet" c. kompoziciójával nyerte el.

kiáll.
A képzömüvészeti társulat 80 éves jub.alkalmából rend.
Kiadták a Mücsarnok dijait.

Pesti Hirlap. 1941.márc.27. XXI.
Uj Magyarság. 1941.márc. 27. 6.1.

Istokovits Kálmán

A római mag. int. tagja, és a „Hegyi bened.” del elnyerte a Főváros jub. díját (1928). Más rokon lépe a „Szent Ferenc és a Koldus” c. A „Leányok” c. képén némi uj-klassi cista vonás látható még.
28 éves, amikor megkapta a Szinyei Társ. utazási ösztöndíját.

18 jesz.

Lyka Károly, Festénetünk a két világháború között. Bp. 1956.

97.

Istókovits Kálmán

Az Ernst Muzeum kiállitásán szereplő hat művész munkájáról számol be -lay. sign.- val Szokolay Béla:

Goebel Jenő: rajzai igen tehetséges művész forrongó erejéről tanuskodnak,
Tóth Gyula: vizfestményeinek egyszerüsége, a vonal és perspektiva kifejező ereje a legjobb japánokra emlékeztet,
Istókovits Kálmán: monumentális erejü rézkarcokkal szerepel,- a kritika megállapitása szerint.
A hat művész közül: Szemere Lenke, Kotász Károly és Barcsay Jenő műveiknek ismertetése saját nevüknél található.

ÉLET, Bp. 1925. szept. 27. XVI.évf. 20.sz. 404. lap.

Istokovits Kálmán

1926. évi

AZ EGYHÁZMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS CSERNOCH-DÍJA

Az Egyházművészeti Kiállítás rendező-bizottsága *Csernoch*-díj néven állandó díjat létesített, amellyel kiállításai alkalmával, egy-egy konkrét feladat megoldására irányuló pályázat legjobb művét kívánja jutalmazni. Ez első alkalommal festőművészeti problémát tűzött ki és pedig, tekintettel a Szent Ferenc jubiláris esztendőkre, a Ferencesek rendje templomának egyik oltárképe volt megfestendő. A képnek Szent Ferencet kellett ábrázolnia.

A díj bíráló-bizottsága, szeptember 26-án tartott ülésén, nagy örömmel állapította meg, hogy a beérkezett pályaművek száma jóval felülhaladja a százat. A pályázat színvonala általában kielégítőnek volt mondható. Számos érdekes felfogással találkozunk. Látszik, hogy a téma komolyan foglalkoztatta a művészeket, bár viszont meg lehetett állapítani azt is, hogy a művészeknek csak egy része tanulmányozta át Szent Ferenc életét és talált a sablonostól eltérő megoldási módot. Ugyancsak nagy örömmel állapította meg a bizottság, hogy a legjobb művek a tehetséges fiatalság friss lendületű előretöréséről tesznek tanuságot. A bizottság körülbelül ötven művet talált méltónak arra, hogy bemutassa a kiállítás alkalmával a nagyközönségnek is. A további selejtező bírálat során visszamaradt művek közül *a bíráló-bizottság az első díjat és a vele-járó megbizatást Heintz Henrik szentendrei festőművésznek ítélte oda* és egyenkint öt-öt millió korona jutalomra érdemesítette *Bánovszky Miklós, kákai Szabó György, Miklós József* és *Udvary Pál* művét.

Dicsérettel illette még a bizottság *Istokovits Kálmán* két művét, továbbá *Brenner Nándor, Büky Béla, Bayer Ágost, Bazilides Sándor, Éder Gyula, Emánuel Béla, Hegedüs Dóra, Tardos Krenner Viktor, Udvary Pál, Patkó Károly* és *Vesztróczy Manó* egy-egy művét. E pályaművek művészi megoldása szintén kifogástalan, de a díjak odaítélését illetően nem jöhettek tekintetbe, részben, mert nem feleltek meg teljesen a pályázat föltételeinek, részben a koncepció szerint való megoldás az eredeti méretezésnél monumentálisabb tért követelt volna meg, részben pedig, mert a tervező művész nem vette tekintetbe annak a milieunek levegőjét és hangulatát, ahová művét szánta.

Ced B

Nemzeti Szalon
Egyházm. kiáll.
1926.

TÁJÉKOZTATÓ

Írta: RADISICS ELEMÉR dr.

Az október 9-én megnyíló Egyházművészeti Kiállítás nem egyszerű seregszemléje az egyházi tárgykörrel foglalkozó művészeknek.

ciájáról, aki kezdettől fogva a legmelegebben felkarolta eszménket és akinek legőszintébb támogatását élvezzük ma is. Hasonló megértéssel volt messze célokat átfogó tervünk iránt Klebelsberg Kuno gróf kultuszminiszter, továbbá Kertész K. Róbert államtitkár, aki egy ülésünkről el nem maradt és akinek nem egy életrevaló ötletet, gondolatot köszönhetünk. Irányító szelleme volt a kiállításnak Szmrecsányi Miklós ny. miniszteri tanácsos, a kiváló tollú művészeti író, aki tudásának nagy tárházát és bő tapasztalatait szíves készséggel bocsátotta rendelkezésünkre. A fáradságos előkészítő munka zöme Zsembery István dr. ny. főispán vállán nyugodott, akinek e munkában mindenben megértő társa volt Fekete Márton kormánytanácsos. Végül köszönetet kell mondanunk a zsűri tagjainak, úgyszintén Déry Bélának, a Nemzeti Szalon agilis igazgatójának, aki a maga nagy gyakorlatával, lelkes megértésével viszont vállalkozásunk technikai lebonyolítását tette lehetővé.

Fáradozásunk eddigi eredményéről a sajtó és a nagyközönség lesz hivatva illetékes bírálatot mondani. Tájékoztatásukra megjegyezni kívánjuk, hogy katalógusunk illusztratív anyaga nem ad egészen hű képet kiállításunkról, amennyiben a késedelmesen beküldött anyag reprodukálását technikai okok meghiusították.

Istókovits Kálmán

Született Siklóson 1898. szeptember 2-án. Tanulmányai: a kudapesti Képzőművészeti Főiskolán és Hazánkban. 1928-ban Ferenc József díj nyertes /: Hagyi képzéd :/

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l. 135 l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Istókovits Kálmán

Egyéb jólismert művei: „Vásár karádon," „Szent Gellért vértanusága" stb.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l 135 l.

Istokovits Kálmán

D. M. A szolnoki művész-telep. Művész-Élet 1932. sept.

Istokovits Kálmán, 3 éve van a telepen. Minden tárlaton részt vesz. Külföldön: Flórencben, Bécsben és Milánóban szokott kiállítani. Csók és Rudnay voltak a mesterei. Három évvel ezelőtt római ösztöndíjjat kapott. Pestre is készül, figurális kompozicióval.

ISTOKOVITS *Kálmán*, festő és grafikus, * Siklós 1898 szept. 2. A budapesti Képzőm. Főiskolán Rudnaynál, azután Bécsben és Milánóban tanult. 1926. a Szinyei-Társaság díját és a főváros vízfestmény-díját nyerte. 1927. Komédiások c. rézkarcát a firenzei Uffizi-képtár és a római Galleria moderna szerezte meg. 1927 óta csaknem minden évben kollektív kiállítása volt az Ernst-Múzeumban, 1929. a Műcsarnokban. 1928. Hegyi beszéd c. művére megkapta a Ferenc József koronázási jubileumi díjat, s ugyancsak ez évben ösztöndíjas tagja lett a római Collegium Hungaricumnak. Szt. Ferenc egy koldus áldását kéri és Remete-rét c. olajfestményei és több grafikai műve a Szépművészeti Múzeumban, Leány koponyával, Dunapart és Falu széle c. képei a székesfőváros tulajdonában vannak. Korai művein Rudnay hatása érezhető. Idővel színezésbeli és kifejezésbeli fantáziagazdagságra törekedett, főkép nagyobbméretű figurális kompozícióiban. Goga követése mellett legutóbb Csontváry hatását lehetett művészetén konstatálni.

Gy

K. Gy. I. 49. l

97

e néz. Jobb kezét felemelve tart-
sel ezt a szöveget olvassuk: ΠΑΟΝ
ΠΛΟΙΙΙ ΝΑC ΕΝ ΑΠ....
Fejét dicsfény övezi, bajuszt és
ust és palástot visel

: IX. 13-án 100 lirán. (44 frt. 85 kr.)
31-én. (246/95.)
z 54347/95 min. számot.
Lotz K., Schickedanz A. és Zala

M.D.K.

Istokovics Kálmán, festő

1932-évi „Sukét a festészet jövőjéről" címen a szolnoki Irodalmi Kurir-ban megjelent nyi. Catharatát közli:

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1966. XII. évf. szept. 109. old.

Istókovits Kálmán

író

Friss Ujság

1943. jan. 3. (Kiállítások.)

lt, kerek medaillonban. Hosszú
ajusza és szakálla pelyhezik.
a párkányon nyugtatja. Kön-
nyege sárga. A keret felső
vt. ge. Josaphat.«
0 : 60 cm. — Lelt. sz. 1081. —
261·70 K-án. — Kifizettetett az
alapján (177–93). — Elszámol-
- Az elszámolást elfogadta az
határozat (1–95).

Istókovits Kálmán

cród
3

Hétfő. 1943. jan. 4.
(J. K. kiállítása.)

Vassarkantyú VII. 242

Istókovits Kálmán

Szód

3

Tápay Szabó Gabriella

dr.: Istókovits Kálmán

dunai képeinek kiállítása. Ujság. 1943. jan. 6.

Vaspaint, csattos VII. 242

Istókovits Kálmán

röd

Pester Lloyd

1943. jan. 6. (Donaulandschaften von K. T.)

Vaskengyel VII. 242

Istókovits Kálmán

cród
2

Ijjas Antal: Kés ki-
állítás: Nemzeti Újság
1943. jan. 6.

Koll. kiáll. az
Alkotás Művészházban.

Vaskasa VII. 242

Istókovits Kálmán

---

vod

Magyar Erő. 1943.
jan. 15. (J. K. vizfestménye az Alkotás Műveszház kiállításán.)

Vándorkönyvtár VII. 226.

Ystókovits Kálmán

vod

Magyar Nemzet

1943. jan. 13. (J. K

képei az Alkotás-ban.)

Valencke h. n. VII. 231.

Istókovits Kálmán

irod

Kampis János:

T. K. kiállítása.

Magyarság. 1943. jan. 8.

Koll. kiáll. az

Alkotás Művészházban.

Vassarkantyn, Anjoukori

VII. 244.

Istókovits Kálmán

Írod

Népszava. 1943. jan. 12

(I. K. festőművész.)

Veső köböl VII. 243

M.D.f

Istóhoints Kálmán
festő

1917-ben került festőiskolába, 1918-ban állította ki első-művét, 1919-20-ban Olaszor-szágba és Ausztriába utazott tapasztalat és látókörének kiszé-lesítésére.

Eiszerg Elemér: Istóhoints Kálmán
Műviszet, 1968. december - 20 kep.

Istóhorits Kálmán

festő

M.D.K.

1968 szeptember 2-án volt
hetvenéves. 1898-ban Sikláson
született, gyermekkorát ott és
Pécsett-töltötte

Eszerzy Elemér: Istóhorits Kálmán
Műviszet, 1968. december - 20 kep.

M.D.

Istókovits Kálmán
festő

Öböl
Csicsókaszedők } repro

Ecsenyi Elemér: Istókovits Kálmán
Művészet, 1968. december - 20 kep.

M.D.

Istókovits Kálmán
festő

A Képző művészeti Főiskolán Csók István, Rudnay Gyula itt mutatásait követte.

Ecsery Elemér: Istókovits Kálmán
Művészet, 1968. december - 20 kap.

Istókovits Kálmán
festő

M.D.

Mint a Collegium Hungaricum
öntöndiyása, 1929-től a nyelvedo
neoklassicizmusának hódott.

Ecsery Elemér: Istókovits Kálmán
Művészet, 1968. december - 20 kep.

Istókovits Kálmán
festő

M.DK

Győrben, Pécsen, Szegeden és Kód-
merővásárhelyen szerepelt ki-
állításokkal.

Ecsery Elemér: Istókovits Kálmán
Művészet, 1968. december - 2.) [illegible]

MDK

Istókovits Kálmán
festő

1946-ban a Szalmássy Galériában
1949-ben az Ernst Múzeumban
és két alkalommal 1955-ben és 1957-
ben a Csók Galériában szerepelt.

Esseny Elemér: Istókovits Kálmán
kiállításat, 1968. december - 20 lap

M.D.K.

Istókovits Kálmán

festő

1932-ben az Ernst Múzeumban

1935-ben a Nemzeti Múzeumban

mutatkozott be nagyobb kollekció-

val.

Esseny Elemér: Istókovits Kálmán

Művészet, 1968. december - 20 lap

M.D.

Istókovits Kálmán
festő

1926-tól többször rendezett
kiállítást az Ernst Museumban
és a Műcsarnokban kis ebb
gyűjteménnyel.

Ecsery Elemér: Istókovits Kálmán
Művészet, 1968. december - 20 lap

M.D.

Istóhovits Kálmán
festő

Három évben nyerte el a Balló Ede díjat és a Zichy Mihály díj csatlakozott. Barcelonában egy bronzérem öregbítette kiszerzet.

Eisenberg Elemér: Istóhovits Kálmán
Művészet, 1968. december - 20 kap

Istóhovits Kálmán

festő

M.D.Y.

Műveivel hiteles Erben nyert el fölb-
díjat. 1926-ban a Fővárosi Aquarell
dy nyitotta meg kitüntetés ennek so-
vát.

Ecsery Elemér: Istóhovits Kálmán
Művészet, 1968. december - 20 kap.

M.D.V.

Istókovits Kálmán
festő

Első festményét a római
Modern Galéria vette meg.
Annak idején a Szépművészeti
Múzeum és a Fővárosi Képtár
tulajdonába kerültek festményei.

Ecsery Elemér: Istókovits Kálmán
kiállítása, 1968. december - 20 lap.

M.D.

Istókovits Kálmán
festő

Részt vett a Velencei Biennalén.
Reikarcai más európai és amerikai városokba, sőt Tokióba és eljutottak.

Ecsery Elemér: Istókovits Kálmán
Műnészet, 1968. december – 20 lap.

Istókovits Kálmán
festő

M.D.K.

További sikerei itáliai tárlatokhoz fűzik. Romában és Velencében az olasz király 3 sérhavcát vásarolta meg.

Ecsery Elemér: Istókovits Kálmán
Műnészet, 1968. december – 20 lap.

M.D.4

Istóhorzts Kálmán
festő

Első sikerét vízharcolhat azaka
1927-ben a firenzei nemzetközi
grafikai kiállítason szereplő „Komedián-
sok" című lapjat az „Uffizi Képtár
v ásarolta meg.

Ecsery Elemér: Istóhorzts Kálmán
Művészet, 1968. december - 20 lap.

M.D.K.

Istókovits Kálmán
festő

1968-ban festette a „Falusi nyár" című képét. 1965-ben, a „Pamflet" figuráiban a modernkedő festők hódolóit veszi célba.

Ecsery Elemér: Istókovits Elemér
Művészet, 1968. december – 20 lap

Istóhóczts Kálmán
festő

M.D.K.

1964-ben festette a „Reinület"-et, a „Huszadik szárad"-ot, a „Szinpad"-ot. 1965-ből szarmazik a „Horatavasz" cimú mive.

Ecsery Elemér: Istóhóczts Kálmán
Művészet, 1968. december - 20 lap

M.D.

Istóhorits Kálmán
festő

A hetven évet jubiláló művészet a Televízió-riportja mint „Budapest festőjet" mutatta be, pedig a művész nem csak Budapest festője.

Ecsery Elemér: Istóhórits Kálmán
Művészet, 1968. december. 20 lap

Istókovits Kálmán
festő

M.D.V.

Képeinek témái és hősei: aktok, portrék, történelmi tablók, biblikus kompozíciók, csanczhépek, vaiosrészletek.

Ecsery Elemér: Istókovits Kálmán
Szürészet, 1968. december - 20 lap.

Istókovits Kálmán

rövid

Magyar Film

1942 szept. 7.

(I. nyilatkozata a filmplakátról.)

63694

rgio de Chirico : Portrait de l'artiste.. 68
rgio de Chirico : Chevaux combattant 69
rgio de Chirico : Chevaux..... 69
rgio de Chirico : Nature morte 71
rgio de Chirico : Nature morte 73
rgio de Chirico : Après le bain 73
rgio de Chirico : Souvenir de l'Italie. 914 74
lles de Bártfa. 1483. Musée National de Budapest 76
s armes du roi Mathias Corvin et de la eine Beatrice du mème stalle 77
tail des stalles à l'église St. Jacques de őcse. Fin du XVe siècle 79
lles à l'église St. Jacques de Lőcse. 1494 80
lles à l'église de Szepesdarócz. Fin du XVe siècle 81
tail des stalles à l'église St. Aegide de Bártfa. 1492 81
tails des stalles provenant de l'église de Gölniczbánya. Début du XVIe siècle. Musée National de Budapest..... 82
tails sculptés des stalles de Leibic. 1511. 84
lles de Késmárk. 1518 85
lles à l'église St. Nicolas de Eperjes. Fin du XVIIIe siècle 88
lles de Késmárk. 1468. Par Maître Symon..... 87
lles, provenant de l'église de Maldur. Vers 1500. Musée de Kassa 87

MDK

Istókovits Álmán

a barcelonai kiáll. bronz érmet nyert.

Római Magy. Int. ösztöndijas müvészeinek

1. kiáll. N.Szal. 1931, máj.

6 l.

MDK

Istókovics Kálmán

Dicsérő elismerést nyert

N.Szml.333.kiáll. Dijazott művészek. 1925. márc. 1.

9

Istókovits Kálmán MDK

sz. 1898. Siklód.
1929. kitüntető elism.
1926. főv. vizf.dij
1928. Ferenc József dij
1930, 1940. Balló-dij
1936. társulati emlékplakett
1939. főv. rézk.,1940.fam. 1941.vizf.dij.
1941. Vaszary Kolos dij.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 14. l. -
15. l.

c. 6. No. 593.

Iskákovits Kálmán

Szent Ferenc c. képe
1926-ban a Csernoch
díj pályázaton dicsé-
retet kapott.

5. HÉT

VASÁRNAP

A könyvkultúra eseményeinek legéberebb krónikása a *Magyar Könyvbarátok Diariuma*. Évente 8 szám. (4 kettős szám) Előfizetési ára 2 P.

HÉTFŐ

Ingyen kapja a „Diariumot", aki a „Magyar Könyvbarátok" közé lép, mert az évi 20 P előfizetési díjért nemcsak 4 maradandó értékű, művészi köntösű könyv: a „Könyvbarátok Nagy Könyvei" jár, de a Magyar Könyvbarátok Diariuma is. (Egyetemi Nyomda Könyvesboltja.)

KEDD

SZERDA

Istakovics Kálmán

az alábbi fővárosi

pályázaton III. díj-

Pesti Hírlap

1941. júl. 9.

(A Budapestet ábrá-

zoló vízfestmények

pályadíjainak nyerte-

sei.)

Istókovics Kálmán

Római egyházművészeti kiállításon "Hegyi beszéd" részkarcát Mussolini megvette.

M.934.IV.4.

Istókovics Kálmán

cikk 6

SZENT IMRE GRAFIKAI PÁLYÁZATUNK. Az O. M. Iparművészeti Társulat pályázatot hirdetett a főváros által adományozott három darab 600 P-ős és három drb 300 P-ős grafikai díjra. A pályázat feltételeinek megfelelő 67 pályamű közül a zsűri válogatása és a jeligés levelek felbontása után kitűnt, hogy a díjakra érdemesített művek készítői Végh Gusztáv, Fáy Dezső és ~~Dallos Hanna~~ (600—600 P), Istokovics Kálmán, Kövesdy Géza és ~~Burián László~~ (300—300 P) voltak.

A bírálóbizottság megállapítása szerint a beérkezett pályamunkák között sok olyan volt, mely művészi szempontból teljes értéket képvisel. Általában a pályázat művészi színvonala kielégíti a várakozásokat.

Magyar Iparművészet
1930. 144. l.

tovább
2

~~Glatz Ottó~~

~~Hangai Szabó Miklós~~

~~Hadrany Ferenc~~

~~Hermann Lipót~~

Istokovits Kálmán

Ivanyi-Grünwald Béla

Kallós Ede

Kálmán Péter
szül. 1877.

Karlovszky Bertalan

Kernstok Károly

Kisfaludi Ströbl Zs

l.

Nürnbergi magy. kiáll.
kat. 1929

Életrajzi adatokkal

Utiszámla

43

ágos Bizottsága

ny { száma: 56754/1943.III. 194
kelte: XII.12. 1943
beérkezése: XII.21. 1943

ek száma:

elintézett szám:

áma:

záma:

Istokovits Kálmán

Koffán Károly

tovább

=

Kisgrafika

1940. 3-4. sz. 23-l.

(3)

megkivántató kitartást ; a jóaka

törekvésem országszerte találkoz

A Méltóságod bölcs vez

ban tapasztalt jóakaratot, mely

gam részére, felhasználom az alk

Budapest, 1911. Junius hó

Istokovits Kálmán
Jeges Ernő
Pesti Napló 1938 máj. 15.

Csoportkiállítás a Nemzeti Szalónban

A közoktatásügyi minisztérium és a balatoni szervezetek együttes áldozatkészségének eredményeként állították fel Balatonarácson azt a művésztelepet, amelynek tagjai most csoportos felvonulással jelentkeznek a közönség előtt. Sokban eltérnek egymástól ennek a csoportnak a tagjai; egyedül a tárgyválasztás, ami összefoglalja őket: a Balaton ezer arcának sajátos és egyéni visszatükrözése.

Különbözők a művészek tehetségei, különbözők tehát a képek is, amelyek a Nemzeti Szalón falairól tekintenek le a nézőkre. Erdős Géza melanchólikus, nyomott hangulatú képein egyéni íz érzik. *Szakadozott part*-ja érdekes, bár kissé túlzott kísérlet. Tehetséges művész, aki azonban itt-ott már eljut azokba a régiókba, ahova kevesen tudják követni. Vízfestményei elmosódott vonalakkal, színekkel és árnyalatokkal akarják kifejezni témájukat. Freytag E. Zoltán művészete már egészen más világba vezet. Erőteljes, jó megrajzolású vízfestményei közül Csopak és Szigliget egy-egy jelenete tűnik fel.

Hincz Gyula a kiállítás meglepetése. Meglepő színkompozíció, merész elgondolású képei csodálatos könnyedséggel rögzítenek le olyan jeleneteket, amelyeket csak kiválasztott szem fog fel a természetben. Egy-két képének hatása alól alig lehet szabadulni. A *Nyári délután* napsütéses, nyugodt perspektívája mutatja a

Klassizismus

und

Romantik

wei Begriffe, die oft genug
einander genannt werden. Wer
eiß, was sie genau bedeuten
die Grenze liegt, an der sie in-
er übergehen? Diese Problem-
g versuchte die Wöfflin-Schule
er reinen Analyse der Formen
zu klären. Der Verfasser des
s »Deutsche Baukunst des
ismus« geht einen *neuen* Weg.
sich der Mühe unterzogen,
bhandlungen, Zeitschriften,
ache usw. kritisch zu sichten,
diesem Gebiete handelnd, in
ssizistischen Epoche selbst, also
en 1770—1840, erschienen

művész egyik arcát. A másikat a képek egész sora: a *Balaton halványzöld színben*, a *Távolodó eső*, a *Sirályok kék vizen*, a *Lilás táj* és sok más. Ennek a gyorsan fejlődő művésznek pályáján komoly állomás ez a jelentkezés is. *Istokovics* Kálmán ismert balatoni képei ezúttal is rokonszenvesek, bár nála a Balaton többnyire csak mint díszlet szerepel. *Burghardt* Rezső impresszionista képekkel, *Udvary* Pál könnyedvonalú napsugaras pillanatfelvételekkel szerepel. A csoport utolsó tagja *Novotny* Emil Róbert, tehetséges és megkehetősen megállapodott művész. *Piros színjátéka* érdekes kísérlet; egyik-másik képe azonban nem eléggé meggyőző.

A kiállításon szerepel még a Tatán működő *Boldizsár István* és *Jeges Ernő*. Boldizsár hatásos és finom tatai részlet. Jeges komoly grafikusra való temperái állítják meg itt a nézőt.

(K. I.)

Ystokovits Kálmán

Arvább

XXXI. tábla 98. l.

~~Hadassy Olga~~

XXVIII. tábla 98. l.

~~Hincz Gyula~~

XXXVII. tábla 98. l.

Istokovits Kálmán

XXXVI. tábla 98. l.

Jeges Ernő 98. l.

XXXV. tábla.

Kontuly Béla

XXXIX. tábla 99. l.

XL. tábla.

l.

Jajczay János

Árpádházi szent Margit hétszázéves arculata

Bp. 1943.

5/Pg

:t házilagos kezelésben készültek
iérvári székesegyház helyreállitás
igyelete mellett.
le csatolt 20 drb.nyugta mellékle-

1345.53 Kor.

Bizottságot kérni,miszerint a le-
ekem a leszámolt összegről a fel-

r 20.

Mély tisztelettel

müépitész

Istókovits Kalmán (Siklós, 1898-

„Találkozás" o.v. 29 x 39 cm J. l. j. Istókovits

kikiáltási ár: 10000 ft

—

„Punaparti táj mulatozó parasztokkal"

o. tempera 55 x 100 cm J. l. b. Istókovits

kikiáltási ár: 15000 ft.

BÁV 56.Képaukció Bp.1981.december

Istokovits Kálmán

„Fejfi korsóval" o.v. 68 x 55 cm

kiállítási ár: 6000 ft

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977.május

Istolovits Kálmán (1898-

„Cirkusz" Vászonfestmény 50x70

J. k. j.: Istolovits Kálmán

2 db: 4000 Ft

BÁV 42. Képaukció Budapest, 1977. május

Istókovits Kálmán (1898-)

„Nő palóc viseletben" o. karton 30x41

J. l. j. Istókovits

Várható ár: 4000 Ft

BÁV 43.Képaukció Budapest,1977.szeptember

Istóvits Kálmán (1898-)

„Dunaparti táj" o. karton,

30 x 40 cm J. l. b.: Istóvits K.

Kiállítási ár: 6000 ft

BÁV 43.Képaukció Budapest,1977.szeptember

Istókovits Kálmán (1898 –)

„Száradó hálók" o. karton 35 X 50

J. l. b. Istókovits

Kikiáltási ár 7000 ft

BÁV 39.Képaukció katalógus 1976 május

Istókovits Kálmán

A Szolnoki Művésztelep a várossal közösen ünnepi játékokra készül. A terv az, hogy a "Szolnoki Hét" a Művésztelep idei nagy kiállitásának időpontjával egybeessék. A Szolnoki Szinházban pedig olyan alkotások kerülnének bemutatásra, amivel nem csak Budapest, hanem az egész ország, sőt még a külföld érdeklődését is felkeltenék. Ezért most lázas munka folyik, a tárlatra készül a művésztelep minden tagja: Zádor István, Fényes Adolf, Pólya Tibor, Chiovini Ferenc, Istókovits Kálmán, Zombory Lajos Szlányi Lajos, Szüle Péter, Vidovszky Béla, Förstner Dénes, Révész Imre művészek.

Délibáb, Bp. 1931. szept. 5. 36. sz. V.évf. 67-69. lap.

Istókovics Kálmán festő

L.: Ámos 7

— : festők 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. szept. 4.

Istokovits Kálmán (1898-)

„Delelő tehenek" olaj, karton

35x50 telepve lent balra: Istókovits

Kikiáltási ár: 7000 ft

BÁV.38,Művészeti Képaukció Budapest 1975 december

Istokovits Kálmán (1898-

„Virágcsendélet" o. karton 50x35 cm

J. l. b.: Istokovits Kiállítási ár: 6000 ft.

„Sokác család" Tempera 45x45 cm

J. l. b. Istokovits

Kiállítási ár: 5000 ft

BÁV 47.Képaukció Bp.1978.december

Istókovits Kálmán, festő

ISTÓKOVITS KÁLMÁN festőművész olajképeiből és grafikáiból nyílt kiállítás a csepeli Iskola Galériában. Az idős mester tárlatát március 2-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

– :Kér

8.

Népszabadság, Bp. 1980 febr. 15.

Istokovits Kálmán

Istokovits Kálmán 1898. szeptember 2-án született Siklóson. Bécsben, Milánóban, Budapesten tanult. Csók István és Rudnay Gyula volt a mestere.

Pogány Ö. Gábor: Istokovits Kálmán 80 éves. Új Tükör, 1978. szeptember 3-19. lap.

Istókovits Kálmán

1931 óta több gyűjteményes tár-
latot rendezett Magyarországon
és más európai országokban,
részt vett a velencei biennálén,
1937-ben a párizsi világkiállításon.

Pogány Ö. Gábor: Istókovits Kálmán 80 éves
Új Tükör, 1978. szeptember 3-19. lap.

Istokovits Kálmán

Külföldi tanulmány útjai sorá-
ban fontos szerepet töltött be ró-
mai korszaka 1929 től 1930-ig,
amikor ösztöndíjasként élt Róma-
ban.

Pogány Ó. Gábor: Istókovits Kálmán 80 éves
Új Tükör, 1978. szeptember 3 - 19. lap.

Istókovits Kálmán

Sokoldalú művész Istókovits, alkotó tevékenysége kiterjed a festészet minden műfajára. Lendület, szenvedély tölti meg képeit.

Bogdány O. gálot: Istókovits Kálmán 80 éves
Új Tükör, 1978. szeptember 3-19. lap.

FEJLESZTÉSI MOZGALOM ETIÓPIÁBAN

A cél: szilárd gazdasági bázis

— A forradalmi Etiópia jövőjéért folyó küzdelem a harcmezőről *a munka frontjára* tevődött át — jelentette ki *Girma Jilma* etiópiai tájékoztatási miniszter a TASZSZ tudósítójának. — A feudális monarchia megdöntése után — emlékeztetett rá a miniszter — támadásba lendültek. A forradalom kiállta a nehéz csatát, és győzedelmeskedett.

— Most az ipari és a mezőgazdasági termelés fokozása kerül előtérbe. A múlt hónap végén az ideiglenes katonai kormányzótanács országos *tervezési és*

tett a háború, hogy már nem lehetett újjáépíteni, vagy amelyek az építkezés, a városrendezés során me-

lenne még, de hát ahhoz másik 80 év kellene!"

B. R. Zs.

Istókovits Kalmán (1898-

„Halányok" o. karton 35x50 cm

s. l. b.: Istókovits kiállítási ár: 8000 ft.

BÁV 5o.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Gyökössy Kálmán

Méltatás.

Pozsgay Ö. Gábor: Gyökössy Kálmán 80 éves
Új Tükör, 1978. szeptember 3 - 19. lap.

Istókovits Kálmán

Istókovits Kálmán (1898–): festő és grafikus. Az olasz neoklasszicizmus jegyében fogantak művei. Főleg grafikai munkássága jelentős.

Mihályfi Ernő:Művészek,barátaim Bp.1977.Corvina

Istokovits Kálmán

„Régi emlék"
(repro)

Pogány Ö. Gábor: Istókovits Kálmán 80 éves
Új Tükör, 1978. szeptember 3 – 19. lap.

Istókovits Kálmán festő- és grafikus, pedagógus.

a budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója az idén ünnepli negyedszázados fennállását. – Az egykori alapítótagok között voltak Bod László, Istókovits Kálmán, Nyíró Gyula és még többen.

G. Németh György: Negyedszázada a művészet szolgálatában.
Pedagógusok Lapja, 1978. dec. 20.

Istokovits Kalmán (1898)

„Karádi vásár" o. karton 35 x 50 cm

s. Istokovits

Utiáltási ár: 6000 ft.

BÁV 49.Képaukció Budapest,1979.szeptember

Istóczi Kálmán (1898-

Jelenet az 1848-as szabadságharcból

o. karton 54,5 x 72 cm J. l. Istóczi

kikiáltási ár: 12000 Ft

BÁV 48. Művészeti Képaukció 1979. május, Budapest

Istokovits Kalmán

Müve szerepel a "12 művész rézkarc mappájában", Klamár Ernő Kispesten élő gépészmérnök gyüjteményében.

Mügyüjtő 1975/2 4o.old.

Istókovits Kálmán, festő

L.: Tényes Adolf

P. Szűcs J.: Mennyit és a hely szelleme?" 10–11

Kritika, Bp. 1978. jún. 78/6.

Istokovits Kalmán (1898-

„Vihar elett" o.v. 100 x 130

J. l. j. Istokovits

1. ár: 8000 ft.

BÁV 41.Képaukció Budapest 1976.december

Istokovits Kálmán (1898-)

„Füredi yölöl" o. Zarton 33x48cm

J. l. b. Istokovits

Kiállási ár: 6000 ft

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Istókovits Kálmán

Szépmüvészeti Muzeum megvásárolta néhány képét. Ezenkivül vásárolja képeit a város és az állam is. Amerikában több képet adott el, ahol, -mint a müvész mondja:- festészet minden skáláját végigcsinálta, kompoziciótól portréig, grafikától pasztellig, Két képét bemutatja a lap.: "Kártyázó" c. festménye passziánszozó leányt ábrázol, a másik cime: "Fátyolos nő". Repr.

Délibáb, Bp. 1936. május 16. X. évf. 21. sz. 2o-21. lap.

Istókovits Kálmán (1898-

„Szénahordás" o. karton 36x52 cm

S.l.b. Istókovits

Kikiáltási ár: 6000 ft

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Istókovits Kálmán

Fehér Rózsa: "Fémjelzett fiatalok" cimmel két fiatal festőművészt mutat be: Istókovits Kálmánt és Biai Fögleint Istvánt. Istókovits Kálmánról irja: annak idején rzékarccal kezdte s már jó nevü grafikus volt, amikor megkapta a római ösztöndijat. Róma előtt már ismertek voltak bibliai tárgyu karcai. Római utja után kompoziciói érettebbekké, elmélyültebbekké váltak, - mondja a cikkiró.

Délibáb, Bp. 1936. május 16. X. évf. 21. sz. 2o-21. lap.

Istokovits Kálmán

A két világháború között Szol-
nokon dolgozott a művész.

Brestyánszky Ilona: Művésztelep a Tisza partján.
Nők Lapja, 1978. március 25 - 16. lap.

Istókovits Kálmán

"Menyecske" c. festményét bemutatja a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1937. febr. 6. XI. évf. 6. sz. 11. lap.

Istókovics Kálmán

1951-ben a szeptemberi hatóna kiállításon a művész vesz vett a: Rozgonyi Cicellével, a Rákóczi Észe Tomás tábrába érkezik és a Felszabadító hare Budainnal".

Rózsa Gyula: A „sómacek" 1945 után Művészet, 1977. december - 26. lap.

Istokovits Kálmán (1898-)

„Dalmát kikötő" o. karton 35x50 cm

J. l. b. Istokovits.

kikiáltási ár: 6000 ft.

BÁV 46.Képaukció katalógus,Bp.1978.szeptember

Istokovits Kálmán

1. Dévy 1927

12, 38, 100, 102 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Istokovics Kálmán MDK

Vizió, repr.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Technikus Kalmár MDK

Vizsló, kopr.

Istokovits Kálmán

MDK

Nő koponyával

Mücsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusa

Istokovits Kálmán

Bemutatott műve:

92 sz. „Kelekötősor", tempera.

Balogh S.: A „Magyar Képzőművészetért"
I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

10 l

Istóczovits Kálmán
(1898-)

Meder utcai halástanya
Olaj, karton 25x35

Kikiáltási ár: 5000 Ft.

BÁV 33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Istókovits Kálmán

neve emlitve

Népszava 1972 augustus 27
8. old.

Istókovits Kálmán

Falurége, olaj, 50×87, 3500 Ft

30. Művészeti Képaukció, 1973.

ISTÓKOVITS KÁLMÁN, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
181, -ISTÓKOVITS KÁLMÁN, - Önarckép, /1928/, -rézkarc, -13.5+9 cm. -Ltsz.68.697.7.-308.old.

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs. 1971.

Ystókovits Kálmán, [ ]

A pécsi képzőművés. Társ. tagja.

—: A pécsi képzőművészet kistükre (7)
765–768.

JELENKOR, Pécs, 1971. jún.–aug. XIV/7–8.

Istókovits Kálmán

A Balló-féle képzőművészeti alapítvány ezidei 5000 P-ős *ösztöndíját* a javaslattételre kijelölt bizottság határozata alapján a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Istókovits Kálmán* festőművésznek adományozta.

Szépművészet
1941-71. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

V. Visegrádi .. 24. IV.

Istokovits Kálmán

1937-ben mint balatoni öszt öndíjas festette ar alábbi koll. kiállanyagát.

lásd

Nemzeti Szalon 1938. máj.

88. coop. kiáll.

76 – 94. szám

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS

FARKAS ZOLTÁN

IGAZGATÓ:

HUBAY ANDOR

FŐTITKÁR:

LEHEL BÉLA

TITKÁRNŐ:

V. CSERESNYÉS ERNA

Istokovits Kálmán

Roma. Volpi gróf gyűjteménye –
Fenti egy Egyl –
Volpi gróf az 1928-as
római ki

A Műgyűjtő
1928. 285.

Istókovits Kálmán

1926-ban a Szinyei Társaság díja.

Tavaszi Szalon

TÁRGYMUTATÓ

MINDEN JOG FÖNTARTVA.

A kiállított *magyar* művek nagy része részletfizetésre is kapható. Felvilágosítást a társulat ügyvivője ad.

Istókovics Kálmán

1932. évi Zichy Mihály grafikai díj nyertese

MAGYAR MŰVESZET
1933. 57. l.

Istókovits Kálmán

A barcelonai kiállításon (1930?) bronzerém –

Gerrómaiösztdmüvészek

1930. szent Imre kiállitás dicsérő elismerés.

Az említett kiállitáson rézkarcokat állitott ki (Hegyi berzéd, Álom, Romok.)

a ül Mária s ~~kissé~~ előre hajolva a térdein
k Jézust tartja, ki tárt karokkal hajlik a
elő assisii szt Ferenc felé, ~~ki ájtatosan~~
~~gváltót~~. Mária fején fehér kendő van, szűk
á megyszínű, ~~s a térdeire is vetett~~ palástja
feje ~~kereszt alakú szent fényt~~ sugarakat szór, ~~s~~ a barát
dó szent Ferenc kezein a sebhelyek láthatók.
legyes vidék kanyargó úttal.

, méretei 68: 66 cm.
Zsigmond ajándéka)

Ár Képe 183.

Gonzaga Ló.

Istokovits Kálmán

1926. Kisfaludy Társaság díj

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

EGYESITETT ÜZEMEI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVKERESKEDÉSE

Budapest, IV. Kerület, Kecskeméti-utca 2. szám. Telefon: Aut. 841–79.

Méltóságos
Nagyságos
Főtisztelendő
Tekintetes

Nyomtatvány

332 NOV. 25 1926 MAGYARORSZÁG

Szönyi Ottó

~~úrnőnek~~
úrnak

pápai kamarás

Bpest

u. p. VI Arena ut

vármegye

Istókovits Kálmán

gyűjteményes kiállítása a Műcsarnok 1929. évi őszi kiállításán.

Katalogusban életrajz - Külön terem, 33 mű.

1927-ben hagyta el a képzőművfőiskolát, kol Rudnay tanítványa volt. Több rézkarcat a firenzei Uffici képtár, a római Galleria moderna és az olasz király vásárolta meg. 1928-ban Ferenc József Koronázási jub. osztöndíj Hegyiberzéd c. képére. 1928-27-ben Római osztöndíj a Collégium Hungaricumba. 1928. műcsarnok tavaszi tárlatán kitüntető elismerés Próféta c. művére.

19 P. Vince		Szizocsz Izraelita: Tham. 23.
Csütörtök **20** Illés		Protestáns: Illés 7. Görög: Tamás Izraelita: Tham. 24.
Péntek **21** Dániel		Protestáns: Dániel 8. Görög: Prokóp Izraelita: Tham. 25.
Szombat **22** Magdolna	29-ik hét. December 31-ig marad 23 hét. Julius 15—22.	Protestáns: Magdolna 9. Görög: Pongrácz Izraelita: Matoth 26.

Istókovits Kálmán

Budapest szekesfőv.
vízf. díja 1926.

Asaga

Budapest

Istókovits Kálmán

1926 a Szinyei Társaság díja.

FEBRUÁR

12

MDK

Istókovits Kálmán

Budapest székesfőváros díját nyerte, vizf.re

1926

Magy.Akvarell és paszt.festők kí 14.kiáll. N.Szal.
1928. okt, 20.l.

MDK

Istokovics Kálmán, festö

5oo pengös dijat kapott.

Dalló Ede 5ooo pengös dijának nyertesei. -P.N.1936. okt.13.

MDK

Istókovics Kálmán /Pécs/

elismerő oklevelet kapott

A Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. díjazottjai. Képzőművészet 1928. 6. sz. 32.l.

MDK

Istókovics Kálmán

A Szinyei Merse Pál Társ. hárommilliós díját kapta

A Tavaszi Szalon dijai. Magyar Müvészet 1926.5.sz. 303.l.

Istókovics Kálmán.

(Pécs)

„Elismerő" oklevelet (Mention Honorable) ítélt meg számára a Képzőművészek Vidéki Szövetségének a Nemzeti Szalonban rendezett tavalatának zsűrije.

Nemzeti Újság, 1928. jan. 12.

Istókovits Kálmán

A Benczúr Társaság ösztöndíj pályázatán dicsérő elismerést nyert.

M. 1925. IV. 1. (Magyarság)

Istokovics Kálmán

Szinyei Társ. dij 1926

[illegible]

MDK

Istokovits Kálmán

A Csernoch-dijra beérkezett két pályamű-vét dicsérettel illette a bizottság.

Cikk: Az Egyházművészeti Kiállitás Csernoch-dija.

Nemzeti Szalon, Egyházművészeti.kiall. 1926.

MDK

Istokovits Kálmán

a Céhbeliek jub. kiállitásán Mention honorable-al tüntették ki

Dijkiosztások.
Képzőművészet 1934. 47.l.

MDK

Istokovits Kálmán, festőm.

KE.: Kitüntető elismerés.

Kitüntetések, díjak.

Műcs.-OMKT.1931-32.évi téli kiáll. Kat. 30.l.

MDK

Istókovics Kálmán

kitüntető elismerésben részesült

A Műcsarnok tav. tárlatának díjai. Képzőművészet 1929. 19.sz. 1o4.l.

MDK

Istokovits Kálmán, festöm.-graf.

mak itélték oda a Zichy Mihály-grafikaimdijat.

A Szinyei Merse Pál Társaság évi r. közgyül.1933 L.:
Magyar Müvészet.1933. 51.l.

Istokovits Kálmán festőm.-graf. MDK

fa- és linoleum metszet-

Budapestet ábrázoló pályázatot hirdetett a fővá
A grafikai szakértők most bírálják el a beérkez
pályaműveket.

I.K. második díjat nyert: Vajdahunyad c. munk
jával.

Nemessányi Kentuly Béla kapta a Ferenc József festészeti díjat. -A főváros metszet pályázatának első díját Jegesi Ernő nyerte.
Magyarország. 1940. nov. 26. 6.l.

MDK

Istokovits Kálmán, festö

Dudits Andor a monumentális festés eljárásait tanitó eszt.-nak tagja, nagytehetségü .

A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll. -Mücs.
Ujság. 1928 máj.20. 22.l.
(e.a.)

Istokovich Kálmán.

gróf Esterházy Móric pályázatot tűzött ki a Balatont legjellegzetesebben ábrázoló akvarell-festményre, melyre pályaművét beküldte.

Nemzeti Ujság, 1935. Nov. 16

MDK

Istokovits Kálmán

Hüvösvölgyi táj

/1926-ban megnyerte a főváros aquarell-díját, 1928-ban a Ferenc József jub. díjat./

Décsi Géza dr.: Istokovits Kálmán. Élet. 1933. ápr. 2. 7. sz. 111.l.

III.i.

MDK

Istokovits Kálmán

1932-ben Balló Ede 500 pengős díját nyerte

1933-ban a Szinyei Merse Társaság Zichy Mihály grafikai díját kapta

Décsi Géza dr.: Istokovits Kálmán. Élet, 1933. ápr. 2. 7. sz. III.l.

MDK

Jetkovits Kálmán

1932-ben Bella Mie 500 pengős díjat
nyerte

1933-ban a Bainyai Mezei Termelési
Tichy Mihály gyalikai díjat kapta

Dési Géza dr.: Jetkovits Kálmán. Bpest, 1933.
8pp. 2°. Y. sz. III.I.

MDK

Istokovits Kálmán

1929-ben egy évre szóló ösztöndijat nyert

1930-ban Balló Ede arckép diját nyerte

1932-ben a Szent Imre grafikai dijat kapta

Décsi Géza dr.: Istokovits Kálmán. Élet, 1933. ápr. 2. 7. sz. 111.l.

Jacobovits Kálmán

1929-ben egy évre mulva özvegyét nyerte

1930-ban Emília Ede arckép díjat nyerte

1932-ben a Szent Imre gyerekei díjat kapta

Dessi Géza dr.: Jacobovits Kálmán. Élet. 1933.
ápr. 2. 7. sz. 111.

Istokovits Kálmán festő M. D. K.

Bp. II. Nyul u. 16. A Fészek klub tagja 1928-tól.

A „Fészek" ..... tagnévjegyzéke. Bp. 1929. 32

1021

BUDA ÉS PEST 1945

Istókovits Kálmán festményei

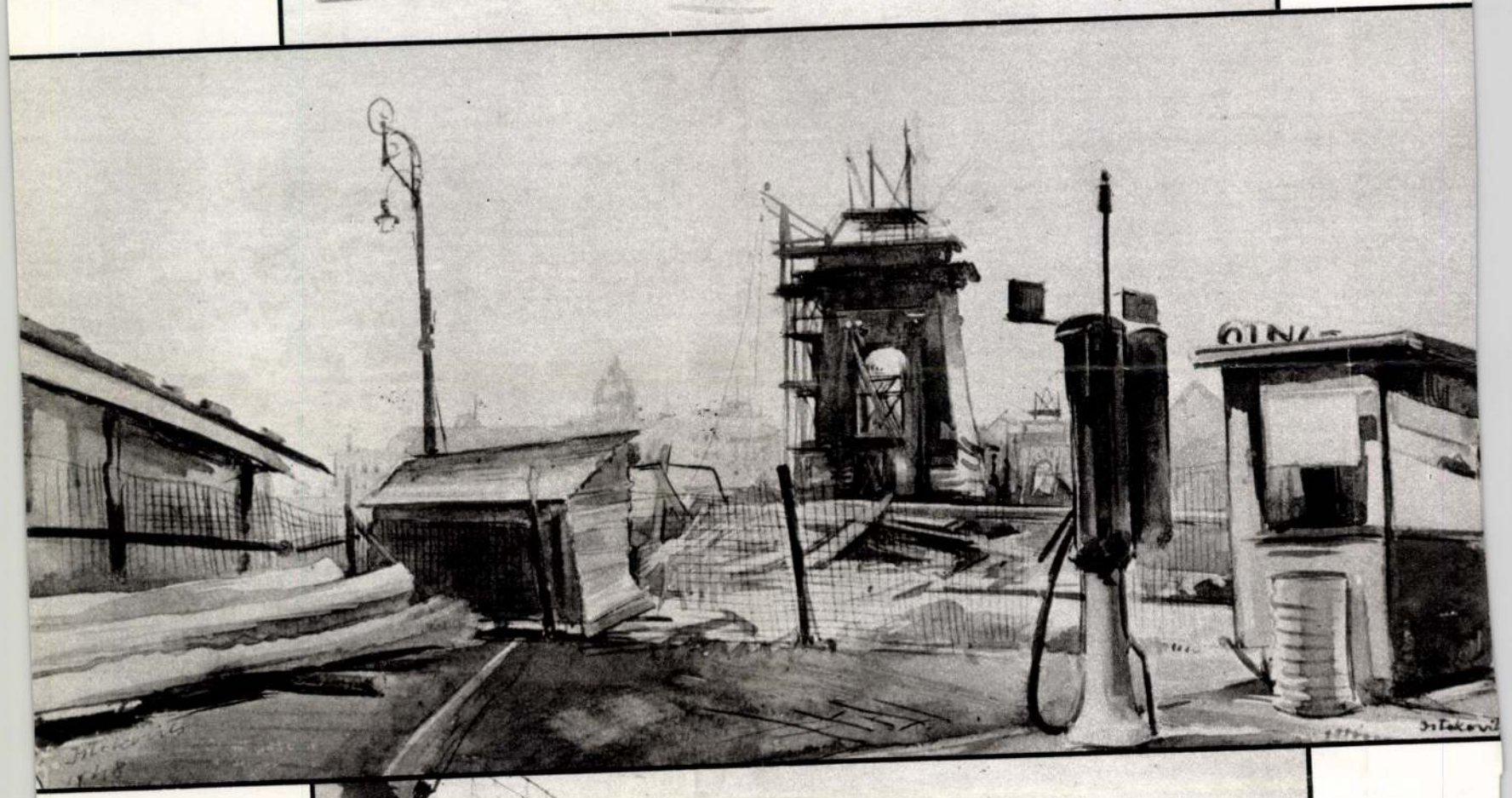

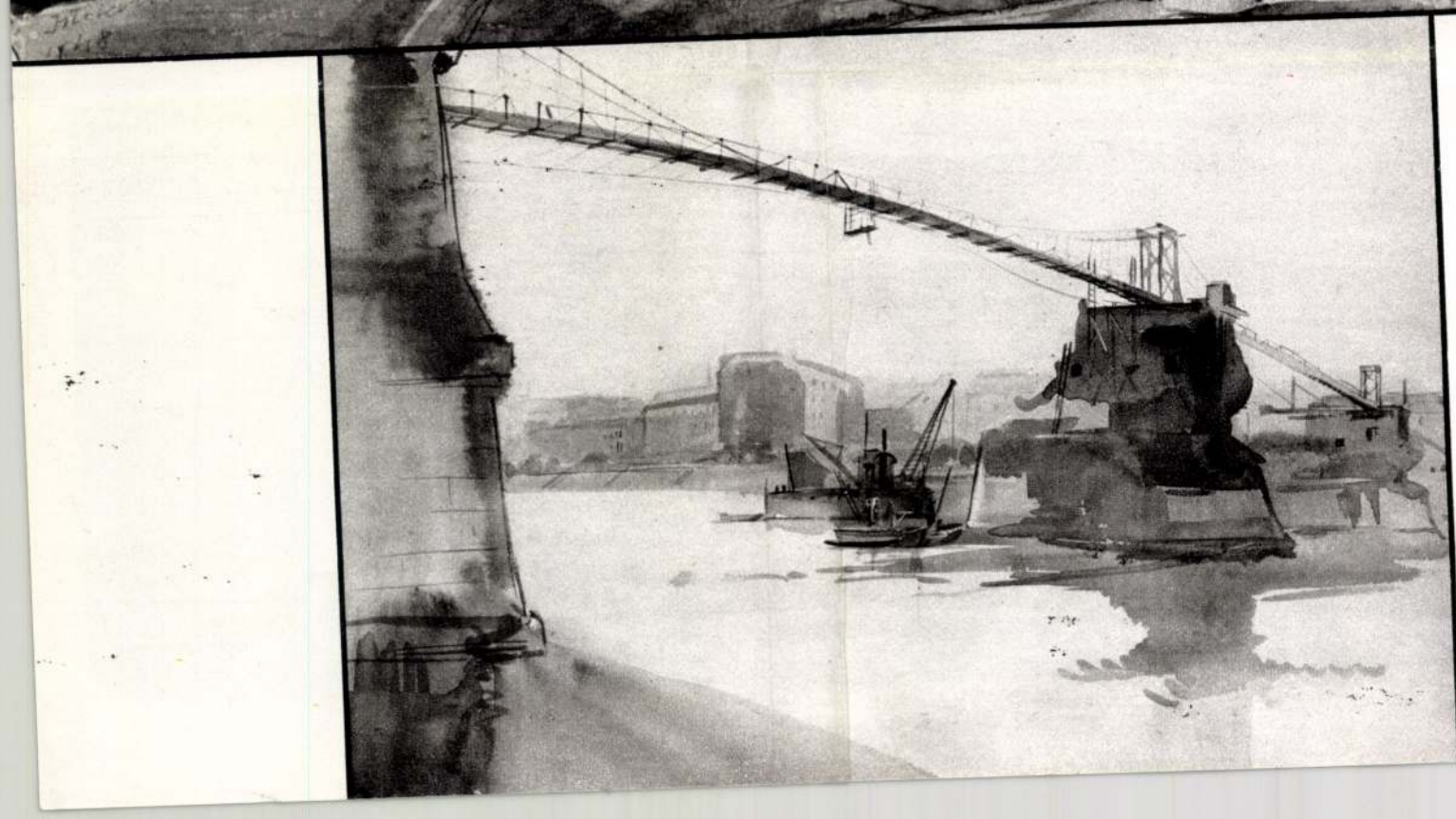

BUDAPEST

a fővárosi folyóirata

80|5

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP KFT.
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1970 OKT 3

NÉPSZAVA
Budapest

A 102 éves Zsolnay-gyárban

A gyár legrégibb üzemépülete

1868-ban alapította Zsolnay Vilmos azt a gyárat, amely még az ő életében — egyedülállóan művészi porcelán- és kerámiaalkotásai révén — világhírnévre tett szert, és amely ma a Pécsi Porcelángyár nevet viseli. Az akkor csak néhány dolgozót foglalkoztató kisüzem azóta 1700-as létszámú gyárrá fejlődött, saját tervező művészgárdával. És bár a díszkerámia-készítés ma a gyár termékeinek csak mintegy tíz százalékát teszi ki, eozin zománcú, jellegzetes kerámiái ma is méltóan őrzik a gyár régi hírnevét. Ipari célokat szolgáló termékei közül a legjelentősebbek a különböző méretben készülő transzformátor- és egyéb szigetelők.

Több mint 30 ezer trafószigetelő készül lengyel exportra.

Reliefes áttört fajance virágtartón végzi az utolsó simításokat Kovács Józsefné, porcelánfestő.

Istokovics Károlyné porcelánrajzoló saját tervezése alapján, a régi fajance-technika felélesztésével készülő padlóvázát festi. *(Gonda György képriportja)*

ISTOKOVICS KÁROLYNÉ

tanulmányaimat. Fogalmuk sincs, mennyi plusz energiámba került mindez, mennyi erőfeszítésbe, álmatlan éjszakába belső tartásom megőrzése. Nem csak anyagi természetű dolgok miatt, bár az ember életét ez is jelentősen meghatározza. Társnőim között állandóan „szegénységi komplexusom" volt, hiszen a legszükségesebb dolgokon kívül az állami keretből semmire sem futotta. Hogy csak egyet mondjak, *gimnazista koromban a harminc-forintos zsebpénzből soha nem juthattam el moziba.* Átitatódtam kisebbrendűségi érzésekkel, mert a segélykérelmeket azzal kellett kezdeni: állami gondozott vagyok, mert *a nyári üdülések helyett mindig dolgoznom kellett,* hogy semmivel sem felelhettem olyan közhelyekre — *hová valósi vagy?* Két testvérem szintén állami otthonban nevelkedett; özvegy édesanyánk sorsunkba teljesen beleroppant. Vártam, hogy végezzek és várom, hogy valamiképp lakást szerezhessünk, hisz négyünknek soha sehol nem volt otthonunk.

*

Felvételi lap. „S. Tamás, született 1955. nov. 7. Bp. Szegényes, hiányos lakás, részeg, botrányt csináló apa, csavarog, büntetett előéletű..."

Konok tekintet.

— Ha megszöktem, hát

...ÚJ IGAZA ÉS Ú...

Négy bűnügy. Szereplői különbözőek, de sok a közös jellemzőjük: ügyeskedők, mindenáron pénzharácsolásra törekedtek, amelyhez a legtöbbször szabad utat kaptak, a ellenőrzés azt a bizo kiskaput tágra nyit előttük — s éltek a l tőséggel.

Pénzt „újított" a ktsz-elnök

A Csongrád megyei Bíróság fellebbviteli tárgyaláson hozott ítéletet *Véber Ferenc* és társai ügyében. Véber a Szegedi Vas- és Fémipari Ktsz elnöke volt, jó jövedelemmel. De ő még többet akart. Csalt, s erre másokat is rávett, üzérkedett, újításokkal manipulált. Hogyan? Az Újszegedi Haladás Tsz-ben munkát vállaltak. Bizalmasa, megbízottja *Deoda János* volt. Két alkalommal utalt ki a tsz pénzt, összesen 232 ezer forintot. Ebből a munkások csak 135 ezer forintot kaptak kézhez. Meghamisították az elszámolásokat, a munkások „helyett" aláírtak és hogy minden rendben legyen, a munka ellenőrének, tehát a tsz megbízottjának 12 ezer forintot adtak. A fennmaradó tízezreken pedig a ktsz elnöke és beosztottja megosztoztak.

A Szegedi Általános Fogyasztási Szövetkezet pavilonok építéséhez kért embereket. Ismét Deoda vezette a munkát, 18 tagú brigádot szerepeltettek az elszámoláson, valójában tízen dolgoztak. Deoda átvette a pénzt, 121 ezer forint bért fizettek ki, csaknem 70 ezer forintot pedig Véberrel zsebre tettek.

Az elnök a Magyar—Csehszlovák Barátság Tsz — Újszentiván — vezetőivel közölte: hamarosan nagyobb mennyiségű lakatos bérmunkát ad. Ehhez azonban üzemüket át kell szervezni, keresve sem találnának a munkák irányításához jobb szakembert, mint őt, havi 2500-ért vállalja a feladatot. Megbízták. Véber szorgalmazta az újításokat — nem érdektelenül. Az egyik újításnál például *Botka István* 114 ezer forintot vett fel jogtalanul, de a szövetkezet vezetői is részesültek a pénzből. Véber Ferencet négy és félévi börtönbüntetéssel sújtották, társai ítélete is súlyos.

A vagyont érő cukros víz

Nagy Ferencről Pusztaszeren nem sok jót tudnak mondani az ottaniak. Ha lehet, kerüli a munkát, 1965 óta mégsem mondhatja, hogy anyagi gondjai vannak. A kisteleki pincészettel rendszeresen nagy mennyiségű bor és szőlő átadására kötött szerződést. Mindenki tudta a faluban, hogy Nagy megközelítően sem tud annyi szőlőt termelni, hogy a pincészet egyik „legjobb" szállítója legyen. Nagy rendszeresen mások nevére is kötött szerződést s a különböző elismervényeket alá is hamisította, előfordult az is, hogy különböző

SZABOLCS
MAGYAR
NÉPSZAVA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 138-068, 387-748, 340-729
NÉPSZAVA
Budapest

19 ezer
dott á
forin
n jára
taiban
hogy
itvány
Nagy
vevők

eddigi összegezések szerint Nagy Ferenc saját és mások nevén *öt év alatt több mint 108 ezer* a fokolás, a mérés, s máris fizettek — az állam pénzéből. Az ügyet most tárgyalják Szegeden.

Havi jövedelme: 57 ezer forint

A szőregi melléküzemág tündöklésére és bukására érdemes lesz még visszatérni, a bírósági tárgyalás azt bizonyítja, hogy a szakértőknek is alapos leckét jelent, mire minden részletre fényt derítenek, pontosan sikerül megállapítani, hogy hány százezer forint vándorolt az ügyeskedők zsebébe, s hány millióval károsították meg a népgazdaságot. Úgy kezdődött, hogy *Dombóvári László* 1968-ban beszélt két gázszerelővel: nem lenne-e kedvük melléküzemágat alakítani, nagy pénzt keresni. Volt kedvük. A szőregi Egyetértés Tsz-ben először 16 emberből állt a kisegítő részleg, 1969-ben már 72-en dolgoztak, sokszor a működési engedéllyel sem törődve más megyékben, illetve Szeged területén. A vállalkozás méreteire jellemző, hogy 1969-ben már a tsz teljes bevételéből 33 milliót a melléküzemág hozott, a mezőgazdasági gazdálkodás pedig csak 25 milliót.

Dombóvárinak többször is érdeke volt, hogy a számlák minél borsosabbak legyenek, mert a tsz közgyűlési határozata alapján minden egymillió forintos túlteljesítés után 5000 forint jutalmat kapott. Ők pedig számláztak, sokszor a megengedett haszonkulcs

Az egyszem

Kertes János, a szeged megyei jogú városi tanác műszaki ügyintézője, Hungária és a város töb bi éjszakai bárjának éve óta törzsvendége volt, még hozzá igazi magyar ú aki csak úgy szórja pénzt. Senkinek sem tű fel, hogy mindezt nem havi fixből teszi...

Az első években eg szerű módszerrel dolg zott. Hozzá tartozott szegedi fásítás, parkosítá Rájött, hogy az anya költségeket bonyolult, e lenőrzött rendszerrel á utalják, a béreket viszo havi igénylés alapján bank kifizeti. Ő igényel és kézhez kapta a pénz aztán egy részét zsebr tette, a többit pedig kif zette a munkásoknak.

Az új mechanizmus be vezetésekor megváltozo ez a kifizetési rendsze most már a pénzügyi osz tálytól bérlistán kellet igényelni a pénzt. Szer vezett egy tíztagú kivite lező csoportot, amely azonban csak papíron lé tezett. Kitalált neveket az adatokat pedig régi ta-

— Ha megszöktem, hát

1939

Fd.

Magyar Rézkarcolók

Egyesülete

kiállítása

a Műcsarnok 1939. évi

téli tárlata Egyetében

Lásd a Műcsarnok

Katalogusai között

(1 pld ideusatolva

a fenti kiállításra

vonatk. rész)

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

XIX. TEREM

MAGYAR RÉZKARCOLÓK EGYESÜLETE.

609. GALLÉ TIBOR: Hullámzó Adria. Rajz.
610. GALLÉ TIBOR: Házak a hegyen. Rajz.
611. BARCSAY JENŐ: Kert.
612. ISTOKOVITS KÁLMÁN: Rézkarcok. (6 darab.)
613. BARCSAY JENŐ: Dombos táj. Rajz.
614. KOMJÁTI GYULA: *a)* Kilátás az Orom-utcából. (Főváros tulajdona.) *b)* Lesben; *c)* Nyár. Rézkarc.
615. KOMJÁTI GYULA: Vihar. Vizf.
616. WEIL ERZSÉBET: Aratók. Rézkarc.
616/a. ZÁDOR ISTVÁN: Kilátás a Várhegyről. Rézkarc.
617. ISTOKOVITS KÁLMÁN: Rézkarcok. (4 darab.)
618. KOMJÁTI GYULA: Magyar hadifoglyok pusztulása a sipotei haláltáborban. I. (Románia.) 2 rajz.
618/a. ZÁDOR ISTVÁN: Erzsébet-hid. Rézkarc.
619. KOMJÁTI GYULA: Magyar hadifoglyok puszulása a sipotei haláltáborban. II. (Románia.) 2 rajz.
620. VARGA NÁNDOR LAJOS: Szeles délelőtt. Tusrajz.
621. VARGA NÁNDOR LAJOS: Kis karcok.
622. SZŐNYI ISTVÁN: Eső. Tusrajz.
623. SZŐNYI ISTVÁN: Vásárban. Rézkarc.
624. VARGA NÁNDOR LAJOS: Falusi utca. Tusrajz.
625. VARGA NÁNDOR LAJOS: Leányfej. Hideg tűkarc.
626. SZŐNYI ISTVÁN: Tisztás. Rézkarc. Mgt.

589. FERENCZY VALÉR: Szinpadi függöny vázlata. Vizfestmény.
590. KAVECZKY ZOLTÁN: Özvegy R. I.-né arcképe. Rézkarc.
591. BERON GYULA: Páris. Rajz.
592. FERENCZY VALÉR: Járdabontás. (Falfestmény terve.) Szénrajz.
593. WEIL ERZSÉBET: *a)* Buranói csipkekészitők; *b)* Loggia di Lanzi. Rézkarc.
594. BERON GYULA: *a)* Régi város; *b)* Dunapart. Rézkarc.
595. SZŐNYI ISTVÁN: Holdvilág. Rézkarc.
596. KAVECZKY ZOLTÁN: Kosztümös önarckép. Rézkarc.
597. BERON GYULA: *a)* Királyi vár; *b)* Attila-utca. Rézkarc.
598. WEIL ERZSÉBET: Firenzei nap. Rézkarc.
599. EMANUEL BÉLA: Utolsó vacsora. Tusrajz.
600. EMANUEL BÉLA: Kis Jézus. Vörös krétarajz.
601. FERENCZY VALÉR: A Bazilika. Vizf.
602. KAVECZKY ZOLTÁN: Góré görbe fával. Rézmaratás.
603. KAVECZKY ZOLTÁN: Öreg gesztenyefa. Rézmaratás.
604. EMANUEL BÉLA: Marika. Ceruzarajz.
605. WEIL ERZSÉBET: *a)* A Vezuvnál; *b)* Mosónő. Rézkarc.
606. EMANUEL BÉLA: Önarckép. Krétarajz.
607. VADÁSZ ENDRE: Ex librisek. Rézkarc. Mgt.
608. VADÁSZ ENDRE: *a)* Halászbárkák a Dunán; *b)* Budai kis utca. Rézkarc.

573. POHÁRNOK ZOLTÁN: Öreg győri házak. Rézkarc.
574. TORDAY SCHILLING OSZKÁR: Mesemondó II. Rézkarc.
575. TORDAI SCHILLING OSZKÁR: Vakok ebédje. Rézkarc.
576. TORDAI SCHILLING OSZKÁR: Nárcisz. Rézkarc.
577. BOLDIZSÁR ISTVÁN: Tájképek. Rézkarc.
578. BOLDIZSÁR ISTVÁN: *a)* Templom a dombtetőn; *b)* Fűzfa. Rézkarc.
579. PATKÓ KÁROLY: Speziai öböl. Vizf.
580. PATKÓ KÁROLY: Halászlegények. Tusrajz.

XVIII. TEREM

MAGYAR RÉZKARCOLÓK EGYESÜLETE.

581. BERON GYULA: Budapest. Rajz.
582. WEIL ERZSÉBET: Halászok utcája Nápolyban Rézkarc.
583. VADÁSZ ENDRE: Alkalmi grafikák. Mgt.
584. VADÁSZ ENDRE: *a)* Badacsony; *b)* Balaton. Rézkarc.
585. FERENCZY VALÉR: Budapesti motivumok. Rajz.
586. ZÁDOR ISTVÁN: Budapest látképe. Rézkarc.
587. FERENCZY VALÉR: A Szinyei Merse-utca. Szines rajz.
588. GALLÉ TIBOR: Utca a hegyen. Rajz.

KMTársl 1939. téli tárl. kat (jan. – márc.)

XVII. TEREM

MAGYAR RÉZKARCOLÓK EGYESÜLETE.

556. PATKÓ KÁROLY: *a)* Budapesti Duna; *b)* Hunyady János-út. Rézkarc.
557. PATKÓ KÁROLY: Lerici. Vizf.
558. ~~CONRÁD GYULA~~: A Mátyás-templom a Dunával. Rézkarc.
559. ~~CONRÁD GYULA~~: Kilátás a Várkertből. Rézkarc.
560. ~~CONRÁD GYULA~~: A Lánchid és az Akadémia. Rézkarc.
561. TORDAI SCHILLING OSZKÁR: Kokain-szivók. Ceruzarajz.
562. TORDAI SCHILLING OSZKÁR: Tanulmányfej. Tusrajz.
563. TORDAI SCHILLING OSZKÁR: Mesemondó. Ceruzarajz.
564. ~~BAJOR ÁGOST~~: Tanulmányok. Hidegtűkarc.
565. ~~BAJOR ÁGOST~~: Egy Miatyánk. Rézkarc.
566. VÉGH GUSZTÁV: Párisi motivum. Szines rajz. Magántulajdon.
567. VÉGH GUSZTÁV: Fésülködő és egy utcarészlet. Szines rajz. Mgt.
568. MOLNÁR C. PÁL: Szent István. Fametszet.
569. ~~BUDAY GYÖRGY~~: Illusztrációk. Fametszet.
570. VÉGH GUSZTÁV: Párisi bár és könyvárus. Szines rajzok. Mgt.
571. VÉGH GUSZTÁV: Utcarészlet és könyvárus. Szines rajzok. Mgt.
572. POHÁRNOK ZOLTÁN: Templom mögött. Rézkarc.